

SFÎNTUL IOAN GURĂ DE AUR
COMENTAR LA
EVANGHELIA DE LA IOAN

EDITURA PELERINUL ROMÂN, ORADEA
Anul 2005

VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN

Din Sfintele Evanghelii știm că Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan era fiul lui Zevedeu și fratele Sfântului apostol Iacob (Mt. IV, 21; X, 2. Mc. I, 19-21), din Betsaida Galileii, orașul Sfinților Apostoli Petru și Andrei (Ioan I, 45), și se îndeletnicea cu pescuitul în marea Tiberiadei. Mama sa, Salomeea, de care pomenesc Sfinții Evangheliști Marcu (Mc. XV, 40) și Matei (Mt. XXVII, 56), era cea mai mică dintre cele trei fiice ale bătrînului Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria, care a avut șapte copii cu femeia sa dintîi. Ea făcea parte din grupul pioaselor femei care însoțeau pe Iisus în călătoriile Sale, ajutînd și contribuind cu avutul lor la întreținerea Domnului și a Apostolilor Săi (Mc. XV, 41. Lc. VIII, 3). Ea este amintită de Sfântul Evanghelist Marcu (Mc. XVI, 1) între femeile mironosițe care s-au învrednicit cele dintîi să afle de învierea Domnului (Mc. XVI, 6-7).

Înainte de a deveni ucenic al lui Iisus, sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a fost ucenicul Sfântului Ioan Botezătorul, dimpreună cu Andrei, fratele lui Simon Petru (Ioan I, 35-41). Împreună cu fratele său mai mare, Iacob, cu Petru și cu Andrei, fiind chemați de Iisus și aleși apostoli (Mt. IV, 21), a făcut parte din grupul sfinților apostoli care au fost de față la învierea fiicei lui Iair (Mc. V, 37), la Schimbarea la față a Domnului (Mt. XVII, 1-13), și la rugăciunea Domnului în grădina Ghetsimani (Mt. XXVI, 37).

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, ca și fratele său, Sfântul Apostol Iacob, era stăpînit de un zel aprins pentru Iisus. Din cauza aceasta, Domnul i-a numit „fiii tunetului” (Mc. III, 17). Stăpînit de acest temperament aprins, numai el și Petru au însoțit pe Iisus pînă în curtea arhiereului Caiafa (Ioan XVIII, 15-16); iar după ce Petru s-a lepădat de Iisus în curtea arhiereului (Ioan XVIII, 17-27), numai Sfântul Evanghelist Ioan a mers după Iisus, însoțit de sfintele femei, pînă la locul răstignirii (Ioan XIX, 25-26). Văzîndu-l stînd lîngă cruce cu Maica Domnului, Iisus i-a zis: „Iată mama ta. Și din ceasul acela, el a luat-o în casa sa” (Ioan XIX, 27).

Tot Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan este cel dintîi dintre sfinții apostoli care ajunge, în dimineața Învierii, la mormîntul aflat gol (Ioan XX, 2-8) și este primul care îl recunoaște pe Iisus, cînd s-a arătat după Înviere pe țărml Ghenizaretului și a avut loc pescuirea minunată (Ioan XXI, 6-8).

În cartea Faptelor Apostolilor aflăm că Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a rămas cu ceilalți sfinți apostoli, cu Maica Domnului și cu sfintele femei în Ierusalim, după Înălțarea Domnului (Fapte I, 13-14), fiind de față la alegerea apostolului Matia în locul lui Iuda vînzătorul (Fapte I, 26) și la Pogorîrea Sfântului Duh (Fapte II, 1-4). A fost împreună cu Sfântul Apostol Petru la vindecarea ologului de la Templu (Fapte III, 1-8), apoi închis împreună cu Sfântul Apostol Petru, judecat, dar eliberat de teama poporului (Fapte IV, 3). A fost închis din nou cu toți sfinții apostoli, dar un înger i-a eliberat pe toți (Fapte V, 18-20); din nou au fost închiși, bătuți și, de teama mulțimilor, au fost din nou eliberați (Fapte V, 40).

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a fost de față la alegerea celor 7 diaconi și împreună cu ceilalți sfinți apostoli „după ce s-au rugat, și-au pus

mîinile peste ei“ (Fapte VI, 2-6). Apoi a fost trimis împreună cu Sfîntul Apostol Petru în Samaria, pentru a împărtăși Duhul Sfînt celor botezați de diaconul Filip (Fapte VIII, 14-17). Întețîndu-se prigoana lui Irod Agripa I, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, împreună cu ceilalți sfinți apostoli, a părăsit Ierusalimul și Iudeea. El n-a fost în Ierusalim în anul 44, cînd fratele său, Sfîntul Apostol Iacob, a fost omorît de Irod Agripa I, prin tăierea capului, și nici cînd, după convertire, a venit Sfîntul Apostol Pavel, care a găsit numai pe Sfîntul Apostol Petru și pe Sfîntul Apostol Iacob, fratele Domnului (Galat. I, 19), unul din cei patru fii ai bătrînului Iosif, logodnicul Sfîntei Fecioare Maria, cu femeia lui dintîi.

Îl întîlnește Sfîntul Apostol Pavel în Ierusalim la Sinodul din anul 49 și-l numește „stîlp al Bisericii“ alături de Sfîntul Apostol Petru și de Sfîntul Apostol Iacob, fratele Domnului (Galat. II, 9); dar cînd se înapoiază la Ierusalim din a treia călătorie n-a mai găsit decît pe Sfîntul Apostol Iacob fratele Domnului (Fapte XXI, 18), care era episcop în Ierusalim. Din Apocalipsă aflăm că a fost exilat în insula Patmos „pentru Cuvîntul lui Dumnezeu și pentru mărturia lui Iisus“ (Apoc. I, 9).

Despre viața ulterioară a Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan au scris sfinții părinți și scriitori bisericești: Policarp (70-156) episcopul Smirnei și ucenicul iubit al Sfîntului Apostol și Evanghelistul Ioan; Irineu (115-202) episcopul Lugdunului și ucenic al Sfîntului Policarp; Clement Alexandrinul (150-216); istoricul Eusebiu de Cezareea (265-340), contemporan cu Sfinții Împărați Constantin și maica sa Elena; iar după ei toți, Fericitul Ieronim (347-420) a scris despre Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan următoarele: „Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, pe care Iisus l-a iubit mult, era fiul lui Zevedeu și fratele lui Iacob, cel căruia Irod i-a tăiat capul după Patima Domnului. El a scris Evanghelia în urma tuturor, rugat fiind de episcopii din Asia, împotriva lui Cerint și a altor eretici și mai cu seamă împotriva învățaturii, atunci ivite, a ebioniților care spuneau că Hristos nu a existat înainte de nașterea din Maria. De aceea a fost nevoit să vorbească de nașterea Dumnezeiască a lui Iisus. Se mai aduce și o altă pricină a acestei cărți că, citind Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan cărțile celorlalți sfinți evangheliști Matei, Marcu și Luca, a cercetat înălțimea istorisirilor și a adevărit că au spus adevărul, dar au scris întîmplările numai ale unui an, după întemnițarea lui Ioan, în care a și pătimit Hristos. Lăsînd deci anul ale cărui fapte au fost scrise de cei trei, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan a scris faptele timpului dinainte de a fi aruncat Ioan în temniță, precum se vede bine de cei care citesc cu luare aminte cele patru Sfinte Evanghelii. Aceasta pune capăt părutei nepotriviri dintre Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan și ceilalți Sfinți Evangheliști.

Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan a scris și o epistolă al cărei început este: „Ce era de la început“; epistola aceasta este primită de toți bărbații învățați ai Bisericii. Celelalte două- din care una are începutul: „Bătrînul către aleasa doamnă“, iar a doua: „Bătrînul către Gaiu cel iubit“- se zice că sînt ale lui Ioan Presbiterul. Mormîntul acestuia este și acum în Efes. Unii

socotesc că amîndouă mormintele sînt ale Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan.

Așadar, în al XIV-lea an, pornind Domițian a doua prigoană după Neron, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan a fost izgonit în insula Patmos (96); aici a scris Apocalipsa, pe care a tîlcuit-o Justin Martirul și Irineu. Fiind ucis Domițian și fiind desființate hotărîrile și faptele lui de către Senat, din pricina mării lui cruzimi, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan a venit pe timpul lui Nerva în Efes (96-98) și a trăit acolo pînă pe vremea lui Traian împăratul. El a întemeiat multe din Bisericile Asiei și a zidit biserici. Și îmbătrînind foarte s-a săvîrșit la 68 de ani după Patima Domnului, și a fost înmormîntat în sus pomenita cetate, în anul 101. Mormîntul Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan a fost în mare cinste în vremea cea dintîi a Bisericii creștine. Pe locul unde se afla mormîntul a fost zidită o biserică închinată Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan, care se numea Apostolicon. Și ajungînd biserica a se ruina, a ridicat împăratul Justinian în locul aceleia o altă biserică nouă, pe tot atît de mare și pe tot atît de frumoasă, pe cît era biserica închinată Sfinților Apostoli zidită la Constantinopol, tot de împăratul Justinian.

La adînci bătrînețe, nemaiputînd rosti cuvîntări lungi, nu spunea credincioșilor decît aceste cuvinte: „Fiilor, iubiți-vă unul pe altul“. Întrebîndu-l cu mirare ucenicii săi, pentru ce totdeauna zice aceste vorbe, el le răspundea: „aceasta este învățătura Domnului și de veți păzi-o, numai prin aceasta vă veți mîntui“. I se zice și Teologul pentru descoperirile sale și mai cu seamă pentru începutul Evangheliei sale: „La început era Cuvîntul; și Cuvîntul era la Dumnezeu; și Dumnezeu era Cuvîntul. Acesta la început era la Dumnezeu. Toate printr-Însul s-au făcut și fără de Dînsul nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut“. Iar cuprinsul întreg al Evangheliei sale este un izvor nesecat de învățături teologice demonstrate prin fapte istorice, care dovedesc că Hristos este Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume și trup s-a făcut pentru mîntuirea lumii.

Căci pe cînd ceilalți Sfinți Evangheliști au scris faptele vieții de pe pămînt ale lui Iisus Hristos, Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan s-a înălțat ca un vultur, mai presus de nori, și a ajuns pînă la sînul Părintelui să găsească pe Cuvîntul lui Dumnezeu, deopotrivă cu Părintele Ceresc. Și cu toate că nu era învățat nici în știința filozofică, nici în meșteșugul retoricii și lumea toată știa aceasta i-a fost cu puțință Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan să înfățișeze tîlcul celor din veac ascunse prin tăria cugetării și prin limpezimea cuvîntului său, pentru că Duhul Sfînt care l-a insuflat este mai presus de toată filozofia și de toată iscusința retorică. Aceasta este pricina pentru care el se zugrăvește, avînd alături cu sine un vultur, unul din cele patru animale simbolice, arătate în vedenie lui Iezechiel (Iez. I, 10).

Biserica Ortodoxă îl prăznuiește în ziua de 8 mai.

OMILIA 1

**1. Frumesețea și folosul Evangheliei sfântului Ioan.-
Laudă acestui apostol. Cine sînt cei ce pot să înțeleagă
Evanghelia lui?**

**2. Stările necesare pentru a înțelege cuvîntul lui
Dumnezeu.**

1. Dacă se prezintă la jocurile publice un atlet puternic și curajos, care deja a cîștigat faimă, spectatorii aleargă cu toții pentru a admira vitejia lui și forța lui. Voi veți vedea atunci fraților teatrul plin de o mulțime de oameni, a căror spirit și ochi sînt cu totul ațintiți spre a vedea totul, ca nimic din ceea ce se petrece acolo să nu le poată scăpa.

Dacă sosește un minunat muzician, chiar aceiași curioși umplu la fel teatrul; orice treabă ar avea, sau nevoie constringătoare, de orice natură ar fi, ei o părăsesc pentru a merge să ia loc în mulțime sub cupola teatrului, ca să asculte cu mare atenție muzica și sunetul instrumentelor, și pentru a judeca dacă unul și celălalt sînt destul de bine acordate.

Iată ce josnic. Cei ce sînt versați în retorică fac tot așa cu privire la oratori; căci la fel sînt teatrele și pentru aceștia, ascultători, aplauze, bățai din palme și strigăte, și critici capabili să aprecieze destul de aspru talentul adversarilor.

Dacă deci oratorii, cîntătorii din instrumente și atleții găsesc ascultători, spectatori atît de atenți; voi fraților, cu cîtă rîvnă ar trebui să veniți aici? Cel ce vă chiamă la spectacol nu este un muzician sau un orator, este un om a cărui voce din înaltul cerului se face auzită mai clar decît tunetul. În sfîrșit prin această voce el a atras, a cuprins și a umplut tot universul, nu prin măreția și prin strălucirea sunetului, ci printr-o limbă pe care o mișca și o făcea harul să vorbească. Și ceea ce este minunat, această voce ce se făcea auzită atît de departe, nu avea nimic greu nimic neplăcut, ci ea este mai dulce, mult mai plăcută decît muzica cea mai armonioasă.

Să adăugăm la aceia, că este un om foarte sfînt, foarte venerabil, plin de atîtea comori și taine, și care aduce atît de mari bunuri, încît cei ce le primesc cu grijă, și care știu să le rețină cu ei, nu mai sînt oameni, nici nu mai rămîn pe pămînt, ci se ridică mai presus de lucrurile pămîntești; și devenind asemenea îngerilor, ei sînt pe pămînt, ca și cum ar fi deja locuitori ai cerului. Acest fiu al tunetului (Mt.3,17) pe care-l iubea Iisus, care este stîlpul tuturor bisericilor din lume, care are cheile cerului, care a băut paharul lui Iisus Hristos, și a fost botezat cu botezul lui, care s-a odihnit cu o mare încredere pe pieptul Mîntuitorului, vine acum la noi, nu pentru a da o piesă de teatru, nu acoperit de o mască pentru a juca un rol; el nu merge să urce la tribună, nici să danseze la orchestră; nu este acoperit de o haină de aur, ci ni se prezintă nouă cu haină de o frumusețe minunată el este îmbrăcat cu Iisus Hristos; picioarele lui sînt frumoase (Rom.10,15). Ele sînt încălțate (Efes.6,15) și cu totul gata pentru a merge să vestească Evanghelia păcii; el are o cingătoare, nu pe sub piept ci peste rinichii săi, ea nu este

aurită nici dintr-o curea de purpură, ci ea este țesută și formată chiar din însuși adevărul.

Acela este cel ce ni se oferă nouă; fața sa nu este acoperită de o mască căci nu se află în el nici o scamatorie, nici minciună; ci avînd capul gol, el vestește adevărul curat. El nu va căuta să se arate ascultătorilor săi prin gestul său, fața sa, glasul său diferit de cel din realitate. Pentru a-și împlini misiunea sa, el nu va avea nevoie de nici un acompaniament, nici de harpă, nici de liră, nici de un alt instrument asemănător. El prin glasul său face totul, și acest glas face să se audă o armonie mai mîntuitoare și mai dulce decît sunetul harpei sau al muzicii celei mai melodioase.

Tot cerul formează scena, tot pămîntul este teatrul, toți îngerii sînt spectatorii și ascultătorii săi, și toți aceia dintre oameni care sînt sau care doresc să devină îngeri.

Iată-i pe cei care pot să înțeleagă această armonie cu atenție, și să se inspire pentru propria lor purtare, iată ascultători vrednici. Toți ceilalți asemenea copiilor ascultă adevărul dar ei nu-l înțeleg, fiindcă ei se amuză cu fleacuri și cu copilării. Dați rîsului și plăcerilor, stăpîniți de bogăție și de ambiții, și negîndindu-se decît la pîntecele lor, ei aud întradevăr ceva din cuvîntul divin, dar legați cum sînt de lucruri mici și de tină, ei nu fac nimic mare, nimic nobil, nimic ridicat.

Puterile cerești îl însoțesc pe acest apostol, ele văd cu admirație frumusețea sufletului lui, prudența lui și această virtute strălucitoare, prin care el l-a atras pe însuși Iisus Hristos în sufletul lui și a primit darurile duhovnicești, căci precum o liră ale cărei corzi sînt ornate cu aur, și pietre prețioase o fac să strălucească, el face să răsunе sunete duhovnicești care au ceva măreț și sublim.

2. Pentru aceasta să-l ascultăm fraților, nu ca pe un pescar, sau ca pe fiul lui Zevedeu, ci ca pe un om plin de „duhul care pătrunde pînă în adînc chiar în adîncul lui Dumnezeu“ (1 Cor.2), ca pe o liră, zic eu, pe care o atinge Duhul Sfînt și o face să sune. Nu este glasul unui om pe care voi vă îndreptați să-l ascultați, ci este glasul lui Dumnezeu. Tot ceea ce vă va zice este scos din izvoarele divinității; din aceste secrete din aceste taine pe care nici îngerii nu le-au cunoscut, înainte ca ele să se fi împlinit; căci cu noi, prin glasul lui Ioan, au învățat ei ceea ce cunoaștem noi înșine: un alt apostol ne-o spune el însuși prin aceste cuvinte: „Pentru ca înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri să se facă cunoscută acum, prin Biserică, domniilor și stăpîniilor, în cereștile locașuri“ (Efes.3,10). Dacă începătoriile, Puterile, Heruvimii și Serafimii au învățat aceste lucruri de la Biserică, este învederat că le-au învățat cu o mare atenție: și este sigur, că îngerii le-au învățat cu noi lucrurile pe care nu le știau, noi nu avem mai puțină slavă: căci chiar dacă ei au învățat-o aceasta de la noi eu n-o voi mai explica cum.

Să-l ascultăm pe Sfîntul Ioan cu smerenie, să păstrăm o tăcere adîncă, nu numai azi, sau numai în ziua în care-l ascultăm, ci la fel în toată viața noastră, este folositor să fim tot timpul atenți la glasul lui. Dacă sîntem curioși pentru ceea ce se petrece la curte, ceea ce face împăratul, ce a hotărît el să facă pentru problemele sale, cu toate că nu este nimic ce ne

privește în toate acelea, nu trebuie cu atât mai mult să dorim să știm ceea ce a zis Dumnezeu, și pentru că aceasta ne privește și totul este pentru noi. Ioan ne va da cunoașterea tuturor acestor lucruri, fiindcă el este prietenul Regelui, sau mai sigur pentru că el îl are chiar pe Rege în el care vorbește prin buzele lui, și știe tot de la el ceea ce-l învață Tatăl său. Iisus Hristos zice: „V-am numit prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute“ (Ioan 15,15). Ori, dacă am vedea coborînd din cer dintr-odată ceva din ceea ce ne-a spus că se va întâmpla,, noi am alerga cu toții lîngă el: să alergăm și acum la fel.

Acest om ne vorbește din înălțimea cerului; el nu este din această lume, Iisus Hristos însuși este cel ce a spus-o: „Voi nu sînteți din această lume.“ (Ioan 15,19). Duhul Sfînt de care este el plin îi vorbește lui, acest Duh care este prezent pretutindeni, care cunoaște ceea ce este Dumnezeu, la fel ca și duhul omului care este în el, care cunoaște ceea ce are în sine (1 Cor. 2,11), adică Duhul sfințeniei, Duhul adevărului, care îndreaptă și duce la cer, care dă ochi noi, care ne face prezente lucrurile viitoare, și care, cu toate că noi sîntem încă în carnea aceasta, ne face să vedem lucrurile cerești.

Pentru aceia fraților să ne arătăm înaintea lui cu duh liniștit în toată viața noastră; ca nici un om indiferent, nici unul fără rîvnă, fără curăție odată intrat aici, să nu rămînă cum era. Ci să ne ridicăm noi la cer, de acolo le vorbește evanghelistul celor care trăiesc aici. Dacă sîntem locuitori ai pămîntului, nu vom cîștiga nici un rod. Învățătura sfîntului Ioan nu este pentru cei ce duc o viață de plăceri și cu totul animalică, la fel precum lucrurile pămîntești nu-i mișcă și nu-i privesc. Desigur, tunetul care sfîșie aerul ne înfioară și ne înfricoșează prin zgomotul lui neclar; dar glasul lui Ioan nu tulbură de loc sufletele credincioșilor, el le scapă dimpotrivă de tulburare și de groază, și nu este îngrozitor decît pentru diavoli și pentru robii diavolului. Pentru a vedea cum îi înfricoșează el și cum îi pune pe fugă, limba noastră să păstreze o tăcere adîncă, dar mai ales sufletul nostru: de ce folos va fi că limba a fost în tăcere, atunci cînd duhul va fi în tulburare și în agitare? Eu doresc pacea sufletului, fiindcă vreau ca sufletul să fie atent și să mă asculte. Căci pofta iubirii de slavă, mînia, acest tiran crud, căci toate celelalte patimi ca și acestea încetează atunci să ne tulbure; urechea care nu este bine curățată nu poate să audă clar, nici să înțeleagă sublimitatea acestor cuvinte, formidabila măreție a acestor taine, într-un cuvînt, frumusețea acestor vestiri divine.

Dacă faci greșeala de a nu pregăti o ureche atentă este imposibil să apreciezi bine un cîntec al flautului sau al lirei, atunci cum ascultătorii chemați să audă un glas mistic, vor putea fiind somnoroși?

OMILIA 2

„La început era Cuvîntul“ (Cap.1, Vers.1).

1. Sfîntul Ioan era sărac și fără carte.

2. Cu toate acestea cu cât de mult îi întrece apostolul lui Iisus Hristos pe cei mai străluciți filozofi. Popoarele păgîne îmbrățișînd creștinismul au învățat să filozofeze.

3. Împotriva doctrinelor filozofilor.

1. Dacă Ioan ar fi trebuit să ne vorbească despre el însuși și să ne spună ceva despre persoana sa, el ar fi făcut așa fraților, v-ar fi spus istoricul familiei sale, patria sa și despre educația sa; dar cum nu este vorba despre el, căci Dumnezeu este cel ce vorbește prin gura lui, se pare că ar fi fără folos și în plus să intrăm în acest amănunt; dar nu, aceasta nu este fără folos, ci dimpotrivă este bine, este important și necesar să vă vorbesc despre el. Cînd voi veți ști de unde, și din ce părinți a ieșit el, cine era el, și cînd veți auzi apoi glasul și învățătura lui, atunci veți cunoaște că ceea ce vă zice el, n-o zice de la el însuși; ci că vorbește sub impulsul puterii divine.

Care este deci patria lui? El n-a avut de loc, mai bine zis: el s-a născut într-un sătuc sărac și într-un ținut disprețuit care nu producea nimic bun. În sfîrșit din dispreț pentru Galilea ziceau cărturarii: „Cercetează și vezi că prooroc din Galilea nu s-a ridicat“ (Ioan 7, 52). Adevăratul Israelit nu face caz cînd zice: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?“ (Ioan 1, 46). Chiar locul acelui ținut de unde era el născut, nu avea nimic strălucit, nici recomandabil; numele lui nu era cunoscut de loc, tatăl său era un pescar sărac, și atît de sărac, că el îi învăța pa copiii săi în meseria sa.

Ori, voi știți toți, fraților că nici un meseriaș nu dorește să le lase fiilor săi meseria lui, dacă nu este forțat de sărăcia sa prea mare, și mai ales dacă meseria pe care o practică este urîă și grea; voi știți că nu este nimeni mai sărac, mai disprețuit și mai puțin știutor decît un pescar. În acea meserie sigur că sînt greutăți și necazuri. Dar apostolul era dintr-un rang inferior; căci el nu pescuia chiar în mare, ci într-un mic lac, și de acolo l-a chemat Iisus Hristos, pe cînd era cu tatăl său, și Iacob fratele său, reparîndu-și împreună plasele lor (Mt. 6,21), ceea ce este semn al unei foarte mari sărăcii. Este bine să spunem că el era cu totul străin de orice științe profane, și de altfel sfîntul Luca ne asigură că nu numai că el era din rîndul poporului, ci chiar un om fără carte (Fap. 5,13).

Și putea să fie el altfel? Un om care nu mergea la școli nici la ceia ce mergeau oamenii cinstiți din oraș, care nu se ocupa decît numai de pescuit și care nu avea de a face decît cu negustori de pești și de scoici, cum ar fi putut el fi mai presus de animale și de sălbăticiuni? Cum nu ar fi fost el la fel de mut ca și peștii chiar? Să vedem cu toate acestea, fraților să vedem ceea ce spune și ce a învățat acest pescar, care și-a petrecut viața sa lîngă mreje, ocupat cu aceste plase și cu peștii, acest om din Betsaida Galileii, acest fiu al unui pescar sărac, foarte sărac, acest neștiutor a cărui neștiință era foarte adîncă și care a rămas neînvățat și înainte și după ce s-a atașat de Iisus Hristos. Nu ne va vorbi el despre cîmpii, despre rîuri și despre vînzarea peștilor? Nu te poți aștepta la altceva de la discursul unui pescar, dar nu vă temeți. Nu vom auzi nimic de acest fel, nu ne va vorbi decît despre lucruri cerești, decît despre lucruri pe care nimeni nu le știa înainte

de el; el ne va învăța o învățătură atît de sublimă, o morală așa de minunată, și o filozofie așa de frumoasă pe cît o poate face cel ce s-a adăpat din izvoarele Duhului Sfînt, și care a coborît direct din cer: sau mai sigur, este de crezut că chiar îngerii care sînt în cer nu știau încă, înainte ca el să fi vorbit, ceea ce ne va învăța pe noi.

Eu vă întreb, este acela limbajul unui pescar, sau al unui orator? A unui înțelept, sau al unui filozof? Al omului celui mai priceput în științele umane? Nu, desigur. Căci nu este din inteligențele umane capabile să filozofeze, sau de a hotărî asupra naturii fericite și nemuritoare; asupra puterilor care îi sînt lui subordonate, asupra nemuririi și a vieții veșnice, nici asupra trupurilor muritoare care trebuie să devină apoi nemuritoare, asupra chinurilor și a judecății viitoare; asupra răspunsului pe care-l va da fiecare pentru cuvintele sale, pentru faptele sale, pentru gîndurile sale; nici de a ști ceea ce este omul ceea ce este lumea, ceea ce este cu adevărat omul, diferența între ceea ce trebuie să fie, și nu este; în ce constă, păcatul, în ce constă virtutea.

2. Platon și Pitagora au pus cîteva întrebări din acestea: pentru ceilalți filozofi, nu se merită nici să-i amintim cu numele, atît s-au făcut de rîs: cei mai însemnați la păgîni, aceia care sînt priviți ca prinți ai științei, eu i-am numit: aceia spre exemplu au vorbit despre Republică și despre legi: toate acelea nu i-au împiedicat de a se face de rîs pentru idei pentru care copiii ar fi roșit, comunitatea femeilor, tulburau societatea, înjoseau căsătoria. Răspîndind aceste învățături ale lor absurde și altele încă ei s-au făcut disprețuitori ai vieții lor întregi. Dar nimic nu este mai urît ca învățătura lor despre suflet: ei au învățat că sufletele oamenilor devin muște, insecte, că Dumnezeu însuși era sufletul, și alte urîciuni asemănătoare. Dar ei nu numai pentru aceia trebuie disprețuiți, ei sînt disprețuiți pentru nenumăratele lor contradicții, tulburați ca și Euripul, aceasta nu este decît flux și reflux în învățătura lor și în sentimentele lor, căci ei nu aveau nimic solid nimic adevărat de spus.

Dar pescarul nu spune nimic decît ceea ce este sigur, nimic decît adevărat; întărit pe piatră el este de neînvins și de neschimbat. Primit în însuși sanctuarul cerului, vorbind prin insuflarea Domnului, cuvîntul lui nu poate fi disprețuit de omenire.

Filozofii dimpotrivă, care n-au fost primiți niciodată în această curte cerească, nici chiar în vis, care au fost cu oamenii în piețele publice, voind să se ridice pînă la ființele nevăzute prin propriile puteri au căzut în greșeli mari, ei au îndrăznit să discute despre lucruri necuprinse și ca niște orbi și nebuni, ei s-au aruncat în propriile lor curse pe față, ce zic eu? Ei s-au contrazis ei înșiși, în continuu necredincioși propriilor păreri.

Sfîntul Ioan este un om fără carte, de jos, fiul lui Zevedeu. Căci grecii se rîd de starea de jos a acestor nume; eu nu voi vorbi pentru aceia cu mai puțină încredere, eu voi avea cu atît mai multă: căci cu cît le părea lor acest neam barbar și departe de moravurile lor și obiceiurile lor, cu atît mai mult ceea ce spune Ioan va părea și mai minunat. În sfîrșit, un barbar, un neștiutor, spune lucruri care au fost pînă în prezent necunoscute celorlalți

oameni; și nu numai că le spune, ci le și dovedește: să se fi oprit el numai să le spună, aceasta ar fi fost deja o minune destul de mare: dar iată ce o întrece, el nu încetează de a-i convinge pe toți cei ce-l ascultă, și întărește prin această dovadă nouă că el este inspirat de Dumnezeu. Cine nu va admira o asemenea putere? Acest talent, acest dar de a convinge, cum am făcut să se vadă, dovedește că învățătura și preceptele pe care le învață nu sînt ale lui. Acest barbar a făcut dar să i se audă glasul pînă la marginile pămîntului (Ps.18,4) și a răspîndit evanghelia sa în toată lumea. El a semănat-o prin sine însuși în jumătate Asia, acolo unde filozofii și înțelepții greci își aveau școlile lor de filozofie: de aceia este grozav demonilor, căci el strălucește în mijlocul dușmanilor, el alungă întunericul lor și răstoarnă întăriturile lor: dar sufletul lui s-a ridicat la cer, în ziua în care i-a bineplăcut celui ce face astfel de lucruri. Și iată că toate învățăturile filozofilor au căzut și s-au întunecat, pe cînd învățăturile lui Ioan cîștigă în toate zilele tot mai multă putere și o nouă splendoare. Abia a apărut cu ceilalți pescari, căci învățăturile lui Platon și ale lui Pitagora, cad în tăcere și uitare, pînă acolo că azi mulți nu știu nici chiar numele filozofilor acestora.

Pe cînd Platon era mare pentru că a fost chemat la curțile tiranilor, se spune că el a avut și mulți prieteni și a făcut o călătorie în Sicilia. Pitagora a dominat Grecia, și a avut un mare prestigiu; așa se explică ceea ce se povestește despre el că vorbea cu boii. În faptul că părea vizibil că vorbea cu animalele ca un filozof deci nu era de folos cu nimic oamenilor, sau mai curînd că mai mult le-a dăunat. Omului îi aparține în mod natural puterea de a se ridica să filozofeze; cu toate acestea, acesta le vorbește la cei ce spun, sau îi înșela, vorbind parcă cu vulturii și cu boii. Nu ca de la o natură fără minte, el a știut să facă ceea ce îi este oprit omului, ceva lucru rațional, el nu făcea decît să-i înșele pe proști prin prestigii și închipuiri. În loc să-i învețe pe oameni o învățătură folositoare, el zicea că a mîncă mortăciuni și capul părinților era cam același lucru. El îi învață pe ucenicii săi că sufletul dascălului lor devine pe atîta o insectă, pe atît o tînră fată, și pe atîta pește. Nu este natural ca niște astfel de visuri să cadă în uitare? Da, desigur, și adevărul o vrea așa. Dar nu se poate spune tot așa despre ceea ce a învățat un om simplu și de jos fără carte: Sirienii, Indienii, Perșii, Egiptenii, și altă mulțime de neamuri traducînd în limba lor învățătura și îndrumările pe care le-a dat el, au învățat să filozofeze, cu toate că aceștia n-au fost decît niște barbari.

3. Eu nu mă tem să spun că întreaga lume lui i-a slujit de teatru. El n-a părăsit ca și Pitagora pe oamenii care erau de aceiași natură ca și el, pentru a merge în mod disprețuitor să învețe animalele: muncă inutilă și fără rod. care arată o nebunie foarte mare în cel ce o practică. Dar departe de acest viciu, la fel de bine ca și de celelalte se alipește de oameni ca să-i învețe ceea ce le este de folos, și ceea ce poate să-i ridice de la pămînt la cer. Pentru aceasta el n-a acoperit dogmele sale cu întuneric și cu nori, ca și cei ce-și acopereau cu întuneric, sau cu un fel de vâl învățătura greșită pe care ar fi învățat-o: dar învățătura sfîntului Ioan este mai luminoasă decît razele soarelui; pe aceasta în general toți oamenii o văd în mod descoperit. Căci el

nu le prescria ucenicilor săi cinci ani de tăcere, la fel ca filozofii aceștia, nu le poruncea ca să rămână nemișcați ca niște pietre fixe când îl ascultau; în sfârșit el nu susținea că ar putea explica totul cu ajutorul numerelor: dar aruncînd cu totul această învățătură zadarnică și fastuoasă, risipind de la noi aceste curse ale satanei, el a unit și a răspîndit atîta lumină și ușurință în cuvintele sale, încît el n-a spus nimic care n-ar fi ușor de înțeles, nu numai oamenilor și înțelepților, ci chiar celor mai simple femei și copii. Căci el credea acest cuvînt adevărat și bun pentru toți cei ce-l vor asculta: și este ceea ce urmează din cursul vremii, căci el a atras la sine pe toți oamenii care l-au ascultat, și i-a eliberat de toate necazurile și faptele tragice cu care era tulburată în continuu viața lor. Iată pentru ce toți care l-am auzit, noi vom iubi mai bine să ne pierdem viața decît moștenirea adevărului care ne-a fost dat prin acest sfînt apostol.

Toată această cuvîntare vă face să vedeți clar, dragii mei frați, că sfîntul Ioan nu ne-a spus nimic nici nu ne-a învățat nimic din ceea ce este omenesc, ci dimpotrivă tot ce pornește de la acest suflet sublim, tot ce a venit de la el la noi arată o învățătură divină și cu totul cerească. Glasul lui nu va striga, el nu va face să ne astupăm urechile. Vom auzi o învățătură simplă, fără faimă, fără mască, fără împodobiri deșarte, tot lucrul foarte depărtat de iubirea de înțelepciune; nu vom găsi aici decît o forță de neînvins și divină, o mulțime de adevăruri fără sfîrșit, o comoară fără asemănare. Predicatorul trebuie să înlăture fastul care nu-i șade bine decît unui sofist: la acest punct în care filozoful păgîn ni-l arată pe stăpînul său roșind de meseria sa și zicînd judecătorilor săi că el le va răspunde cu primele cuvinte, și nu printr-un discurs împodobit și ales. „Căci zicea el, nu este potrivit vîrstei mele, o cetățenilor, să vin înaintea voastră ca un copil, cu un discurs bine pregătit“ (Apol. lui Socrate). Dar priviți ridicolul ce iese de aici: acest filozof care ni-l arată pe dascălul său fugind de elocvență și de podoabe, ca un lucru urît, nedemn de filozofia și teama copiilor, căci ei înșiși doreau aceasta mai mult decît nimeni, pe atît de adevărat că acești filozofi nu aveau în vedere decît propria lor mîndrie! Și nu este alt lucru de admirat la Platon. La fel ca și cum ați deschide mormintele văruiate din exterior, voi le-ați găsi pline de putreziciune, de infecții de oase urîte și stricate: așa dacă voi ați dezbrăca de haina elocvenței învățătura acestor filozofi, voi a-ți vedea în ele învățături și precepte disprețuite, și mai ales cînd este vorba despre suflet ei ajung pînă la dispreț.

Căci este o cursă a diavolului de a nu păstra nici o măsură, de a nu ține mijlocul, ci de a alerga de la o margine la alta ceea ce a infectat el cu o învățătură rea. Pe atîta Platon zice că sufletul este format din substanța lui Dumnezeu; pe cît după ce l-a ridicat în acest fel, și într-un fel necredincios, el l-a necinstit printr-o hiperbolă, el l-a făcut să treacă în porci, în măgari și în cele mai urîte animale; dar destul este asupra învățăturii acestor filozofi, ne-am cam întins puțin. Am avea folos dacă ne-am opri mai mult dacă am ști că am cîștiga ceva folos, dar precum nu trebuie să vorbim mai mult, pentru a descoperi urîtenia și disprețul, ceea ce am spus este destul. Pentru aceasta să le lăsăm lor poveștile și să trecem la învățătura noastră

care este din cer trimisă prin canalul pescarilor și plasa lor; să venim zic eu la această învățătură care n-are nimic omenesc.

Să începem dar, să spunem cuvintele ei, și precum v-am îndemnat la început să le ascultați cu o atenție mare, vă mai îndemnăm odată. Cum începe evanghelistul oare? „La început era Cuvîntul, și Cuvîntul era la Dumnezeu“. Vedeți fraților cu cîtă încredere și energie se exprimă el. Priviți că nu se îndoiește de loc, el nu spune presupuneri, ci vorbește într-un ton sigur și hotărîtor. În sfîrșit este lucrul unui priceput de a nu ezita în felul cum înaintează. Cel care vrînd să-i învețe pe alții, are nevoie de un al doilea care să dovedească și să întărească ceea ce spune el, nu merită să fie pus în rîndul învățaților, ci numai printre ucenici. Căci dacă mă întreabă cineva motivul pentru care sfințul Ioan, omîțînd prima cauză, trece dintr-o dată la a doua, vom răspunde că nu cunoaștem aici nici întîiul nici al doilea: căci divinitatea este mai presus de număr, de timp și de veacuri. Pentru aceia mergînd puțin mai sus mărturisim că Tatăl nu-și trage originea din nimeni, și că Fiul este născut din Tatăl.

4. Noi îl auzim veți zice voi, dar pentru ce omîțîndu-l pe Tatăl vorbește despre Fiul? Iată de ce: fiindcă Tatăl era foarte cunoscut de toți, dacă nu ca Tată, cel puțin ca Dumnezeu: și că dimpotrivă Fiul unic nu era cunoscut de loc. El are deci dreptate de a da învățătură și cunoștință celor ce nu-l cunoșteau, dar el nu se lasă să nu vorbească de loc despre Tatăl. Priviți vă rog grija acestui sfinț. El știe că oamenii, de foarte multă vreme și chiar înainte de orice cunoaștere, au avut-o pe aceia a lui Dumnezeu, și că îl cinstesc prin toate lucrurile și mai presus de ele.

El nu face ca și Platon, care zice că unul este spiritul și altul sufletul: ideile prea nevrednică de această natură divină și nemuritoare. Căci el n-are nimic comun cu noi, ci este foarte departe de a avea ceva din natura creată: eu zic despre substanță, și nu despre forma exterioară; pentru aceia l-a numit Cuvîntul. Căci voind să ne învețe pe noi că acest Cuvînt era fiul unic al lui Dumnezeu; de teamă ca să nu se gîndească cineva că era născut în mod pătimăș, el scoate toate ideile false care s-ar putea naște în suflet; făcînd să treacă primul numele de Cuvîntul, și declarînd că acest Cuvînt este născut din el. și că el este născut din el nepătimăș, adică fără patimă nici stricare, nici micșorare, nici schimbare din partea Tatălui care naște, nici din partea Fiului care este născut.

Voi vedeți frații mei iubiți, ce vreau să vă spun, că sfințul Ioan, vorbind despre Fiul, nu-l ascunde și nu tace despre Tatăl. Căci dacă nu vă ajunge aceia pentru a pune în evidență acest adevăr, nu vă mirați; căci despre Dumnezeu vă vorbim noi, a cărui natură nă se poate închipui în mod vrednic nici în cuvinte, nici în gînduri. Iată pentru ce sfințul Ioan nu se folosește aici de numele de substanță, fiindcă nimeni nu poate spune ceea ce este Dumnezeu după substanța sa; ci pretudîndu-i el ne face s-o cunoaștem după lucrurile sale. Se vede că în ceia ce urmează acest Cuvînt este numit lumină și că lumina la fel este numită viață; aceasta nu pentru acest singur motiv l-a numit așa; acesta este primul, și iată-l pe al doilea: Cuvîntul trebuia să ne învețe cele privitoare la Tatăl; căci el spune: „Pentru

că toate câte le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute“ (Ioan 15, 15).

Evangelistul îl numește pe Cuvîntul și lumină și viață, fiindcă el ne-a dat lumina care ne luminează și ne face să cunoaștem toate lucrurile, și că prin lumină el ne-a dat viața. Într-un cuvînt: unul singur, nici două, nici trei sau mai multe nume nu ajung pentru a ne face cunoscut ceea ce este Dumnezeu, dar trebuie să ne mulțumim, dacă chiar prin mai mult nume noi nu ne-am putea forma o idee despre atributele sale. Sfîntul Ioan nu l-a numit în mod simplu „Cuvînt“, ci adăugînd articolul „Cuvîntul“, el l-a arătat ca pe o existență aparte.

Fiți atenți aici, dragilor ascultători, că eu n-am spus în zadar că acest evanghelist ne vorbește din înălțimea cerului; și priviți pînă la ce înălțime a urcat el chiar de la început, ridicînd spiritul și sufletul ascultătorilor săi. Căci după ce l-a ridicat mai presus de tot ceea ce poate să cadă sub simțuri, mai presus de pămînt, de mare și de cer, îl face să audă că el trebuie să urce mai sus, și că el (sufletul) se ridică mai presus de Heruvimi, de Serafimi, de Tronuri, de Începătorii, de Puteri, și în sfîrșit mai presus de toate creaturile. Ce oare! După ce ne-a ridicat așa de sus și la așa idei, el a putut să ne oprească aici? nicidecum; ci el este ca un om care, văzînd pe cineva stînd pe malul mării, pentru a privi orașele, coastele și porturile, după ce l-ar fi dus în mijlocul oceanului, și i-ar fi luat vederea primelor lucruri cu care era ocupat, l-ar pune într-un loc cu totul neîmpodobit și i-ar oferi un spectacol cu totul imens. Așa ne ridică evanghelistul mai presus de orice creatură, ne trimite mai presus de veacurile care au fost înainte de creație, și ne ține ochii în aer și suspendați, fără a ne fixa un termen, fiindcă el nu are; căci mintea care vrea să pătrundă în acest început, caută care este acest început; și văzînd că el a zis despre Cuvîntul „Era“, ea vrea să meargă și mai departe, și nu vede unde să se fixeze; ea privește fără săturare pînă ce în sfîrșit i-a obosit puterea și-l face să se retragă și să coboare: căci acest cuvînt „La început era“, nu desemnează și nu arată decît ceea ce a existat totdeauna, și care este veșnic.

Voi vedeți, că nu este cu adevărata filozofie, și cu dogmele divine ca și cu cele ale grecilor: păgînii recunosc și aseamănă vremurile, și zic că între zeii lor. sînt mai bătrîni și mai tineri, mai vechi și mai noi: dar nu este la noi așa ceva. Căci dacă este un Dumnezeu, precum și este singur unul, nu este nimic înainte de el: dacă el este Creatorul tuturor lucrurilor, el este înaintea tuturor lucrurilor: dacă el este Domnul și Stăpînul tuturor ființelor, nimic nu vine decît după el, și creaturile și veacurile.

Eu am planul să intru în alte probleme, dar poate că sufletul vostru este obosit deja, pentru aceasta după ce vă voi da cîteva sfaturi folositoare pentru a înțelege ceea ce mi-a rămas să vă spun, voi sfîrși acest cuvînt. Despre ce vreau să vă fac atenți? Iat-o, eu știu căi cuvîntările lungi obosesc sufletele oamenilor; dar aceasta nu se întîmplă decît atunci cînd sufletul oamenilor este ocupat cu grijile veacului. Căci precum ochiul cînd este curat vede clar și distinct obiectele, și nu se obosește de loc, chiar atunci cînd privește lucrurile cele mai mici și cele mai fine, pe cînd

dimpotrivă cînd i se ridică din cap oarecare vapori răi, sau cînd vine ceva ceață să i se așeze pe ochi, el nu poate să vadă clar corpurile cele mai mari și mai simțite: așa, pe cînd sufletul rămîne curat și sfînt și nu este infectat de nici o boală el privește fără greutate tot ceea ce trebuie să vadă; dar cînd este stăpînit de mii de patimi și cînd și-a pierdut vechea sa vigoare, el nu poate să audă ușor lucrurile cerești, ci se obosește imediat, el cade în griji, se lasă prins de somn și de nepăsare, și neglijează și părăsește astfel ceea ce l-ar conduce la virtute și la o viață cinstită, pe cînd el nu se poartă decît moleșit și slab. Amin.

OMILIA 3

„La început era Cuvîntul“ (Cap.1,Vers. 1).

1. Să-i dăm Domnului una din cele șapte zile din săptămîină.- Ce educație trebuie să-i dăm tineretului.

2. Părerea ereticilor despre Cuvîntul.

3-4. Dovezi despre veșnicia Cuvîntului.

1. Acum îmi va fi zadarnic să vă îndemn să fiți atenți la predică, atît sînteți de îndemnați să vă folosiți de prima mea și de ultima îndemnare. Această alergare, această stăruință a rămas la început, această rîvnă, această înghesuială de a veni și a ocupa locurile cele mai apropiate de amvon, de unde puteți asculta mai bine glasul meu, această tărie de a nu ieși de aici pînă ce voi termina eu, cu toate că voi aici sînteți cam înghesuți, și foarte strîmtorați, aceste aclamații, aceste aplauze, într-un cuvînt toate, arată în mod vizibil și rîvna voastră și atenția sufletului vostru: iată pentru ce ar fi în plus de a vă vorbi asupra acestui subiect; dar este bine să vă spun, și este important de a vă face atenți să stăruii în același duh, și nu numai de a aduce aici acest zel și această iubire, ci de a vă întreține în casele voastre despre ceea ce ați auzit în predică: soțul cu soția sa, tatăl cu fiul său: ca fiecare să spună ceea ce a reținut și să-i întrebă și pe alții; ca toți din toate părțile să-și aducă contribuția lor la comoara comună a lor.

Și să nu-mi spuneți că nu este vremea încă să-i ocupați pe copii cu aceste lucruri; căci vă voi răspunde că nu numai că le va fi necesar să-și facă studiul lor, ci chiar să le fie unica lor ocupație. Totodată, nu vă poruncesc din cauza slăbiciunii voastre; eu nu vreau să-i întorc pe tineri de la studiul autorilor profani, cu atît mai mult nici pe voi de la afacerile civile; din cele șapte zile ale săptămîinii, vă rog să-i jertfiți una Domnului nostru Iisus Hristos.

Nu va fi oare ridicol pentru noi că-i obligăm pe slugile noastre să ne servească, fără a întrerupe nici-o zi, să nu-i dăm lui Dumnezeu nici o singură clipă, și mai ales pentru că serviciul nostru care nu este folositor lui Dumnezeu, căci Domnul n-are nevoie de nimic, se întoarce spre folosul nostru?

Dar cînd îi duceți pe copiii voștri la teatru și la spectacole, voi n-aveți de învățat, nici motive pentru alte ocupații: nu mai este întrebare; și atunci cînd este vorba de oarecare folos spiritual voi ziceți că este un deranjament! Cum nu veți irita voi mînia lui Dumnezeu? Voi găsiți timp pentru oricare alt lucru, dar pentru a sluji lui Dumnezeu ziceți că copii voștri n-au vreme! Nu vă purtați așa, frații mei, nu vă purtați așa. În mod principal această vîrstă are nevoie de învățăturile noastre: cum ea este fragedă, învățătura care li se dă intră ușor în sufletul lor, și se imprimă ca și sigiliul pe ceară în sufletul lor; cu toate că este momentul critic de care depinde viața lor întreagă să aleagă viciul sau virtutea. Dacă deci de la început și din primii ani, sînt întorși copiii de la păcat, și sînt puși pe calea cea dreaptă, li se va imprima lor obicei bun care va rămîne în ei ca a doua natură; ei nu vor fi duși ușor de la sine la rău, obiceiul îi va reține și-i va antrena la bine. Prin aceea, noi îi vom face mult mai folositori pentru Stat chiar decît bătrîinii și le vom insufla din tinerețe, virtuțile maturității.

Este imposibil cum am spus de altfel, ca cei ce iau parte la aceste cuvîntări, și-l ascultă pe un așa de mare apostol, să nu scoată un folos destul de mare; bărbați sau femei, tineri sau bătrîni, nimeni nu va lua în zadar partea sa de la un asemenea ospăț. Dacă, prin cuvînt, noi le împlînzim pe animalele pe care le-am prins, la cît mai mult îl vom duce pe om prin cuvîntul duhovnicesc, cînd se află atîta deosebire între aceste două obiecte a grijii noastre obișnuite între aceste două feluri de remedii? Nu este în noi atîta sălbăticie ca și în animalele sălbatice, căci în animale sălbăticia se naște în ele din natura lor; dar în oameni ea vine din libera hotărîre. Și de asemenea este o mare deosebire între cuvinte: unele nu sînt decît un produs al oamenilor, iar altele un rod al puterii și al darului Duhului Sfînt. Dacă vreunii disperă pentru sine, să se gîndească la aceste animale care s-au împlînzit, și nu va cădea niciodată în deznădejde; el să vină adesea în acest loc de vindecare; să asculte cu rîvnă cuvîntul lui Dumnezeu; și la întoarcerea în casa sa, să reamintească în sufletul său ceea ce a auzit; în așa fel se va întări în nădejde și în încredere, trezit de progresele sale prin propria virtute și experiență. Cînd vede diavolul săpată legea lui Dumnezeu într-un suflet, și că inima este masa pe care este scrisă, el nu îndrăznește să meargă mai înainte. Atunci cînd edictul regelui, nesăpate pe o coloană de bronz, ci imprimate într-un suflet evlavios prin Duhul Sfînt, fac să strălucească înafară frumusețea lor și lumina lor, nu pot fi privite în față, el întoarce spatele și fuge imediat: nimic nu este așa de grozav diavolului, și nu alungă mai iute gîndurile pe care le inspiră el, ca un suflet care meditează legea lui Dumnezeu, și care rămîne mereu aplecat asupra acestei fîntîni. Nici un necaz, oricît de grav ar fi, nu va putea să-l tulbure: nici un progres nu-l va putea umfla, nici să se mîndrească; ci în mijlocul furtunilor și al viforului, el se va bucura de un mare calm.

2. Nu, acestea nu sînt lucruri în sine care ne fac să ne tulburăm, ci neputința inimii noastre. Dacă nu, atunci va trebui ca toți oamenii să se tulbure. Noi plutim toți pe aceeași mare, sîntem deci expuși toți la aceeași furtună și la aceleași valuri. Căci dacă sînt oameni care se ridică mai presus

de furtună și de furia răcnetului mării, este evident că nu furtuna produce aceste răcnete, ci starea inimii noastre: dacă sîntem pregătiți la tot felul de evenimente, nu vom fi expuși nicidecum valurilor și furtunii, ci ne vom bucura totdeauna de un calm desăvîrșit. Eu nu-mi propusesem deloc să intru în acest amănunt: nu știu cum am ajuns să mă întind așa de mult acolo. Iertați-mi această abatere, vă rog, frații mei, puneți-o pe seama fricii pe care o am să nu răcească rîvna voastră. Dacă eram sigur asupra acestui punct, desigur că nu v-aș fi vorbit de loc asupra acestei probleme, căci rîvna voastră ar fi ajuns pentru a vă face cu totul ușori.

Este timpul să începem, de teamă ca să nu intrăm în luptă pe cînd voi veți fi obosiți. Noi avem de a-i combate pe dușmanii adevărului, pe cei ce fac tot efortul lor pentru a răsturna slava Fiului lui Dumnezeu, sau mai bine spus pe a lor proprie: căci slava Fiului lui Dumnezeu nu primește nicio schimbare; ea este mereu aceeași, limbile disprețuitoare nu pot s-o slăbească; dar ei se studiază atunci și se forțează să-i înstrăineze pe aceia care îl cinstesc pe El (la ceea ce zic ei) ei se acoperă de dispreț și-și pedepsesc sufletul la chinuri.

Ce zic ei atunci cînd rostim noi aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul”? Ei răspund că aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul“, nu arată în mod deschis veșnicia; căci, zic ei, se spune același lucru și despre pămînt și despre cer. Oh! Ce nerușinare, și ce necredință extremă! Eu îți vorbesc de Dumnezeu, și tu-mi vorbești despre pămînt și despre oamenii care au ieșit din el? Ce oare, fiindcă Iisus Hristos este numit Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu, și că omul este numit de asemenea fiul lui Dumnezeu și dumnezeu; fiindcă este scris și el a zis: „Eu am spus; Voi sînteți dumnezei, și toți fii ai celui Preaînalt“ (Ps. 81,6), tu vei iscodi asupra filiației Fiului lui Dumnezeu, și vei spune că el nu are nimic mai mult decît tine? Nicidecum răspunzi tu. Tu faci așa deci nu vrei să recunoști. Cum? este spunînd că tu ai pățimit înfierea prin har, și el la fel: căci cînd tu zici că el nu este Fiu prin natură, tu spui alt lucru, decît că el este Fiu prin har.

Dar să vedem ce dovezi, ce mărturii ne aduc acești eretici: „La început Dumnezeu a făcut cerul și pămîntul. Și pămîntul era netocmit și gol“ (Fac. 1,1). Și, „el era un om din Armataim Sifa“ (1 Reg.1). Aceste cuvinte le par lor puternice, și în adevăr ele sînt; dar pentru a demonstra adevărul învățaturii noastre. Căci pentru a apăra hulele lor, nimic nu este mai slab. În sfîrșit, eu te întreb: ce este comun între aceste cuvinte: „El a făcut“, și acestea: „El era”? Ce are Dumnezeu comun cu omul? Pentru ce legi tu împreună ceea ce nu se poate lega? Pentru ce confunzi tu ceea ce este separat, și pui tu jos ceea ce este de sus? În acest loc termenul „Era“, nu arată veșnicia, dacă este luat singur; ci el arată și o destăinuire, dacă este luat împreună cu acestea „La început era“, și „Cuvîntul era“: precum deci cuvîntul „fiind“, cînd este spus despre om, nu arată decît timpul prezent, și atunci cînd este spus despre Dumnezeu, desemnează veșnicia; de asemenea cuvîntul „era“, dacă este spus despre natura noastră, arată un timp trecut și chiar un trecut limitat: dar cînd este spus despre Dumnezeu, el arată veșnicia. Este destul pentru cel ce a auzit aceste cuvinte, de a fi auzit numindu-se

„pămîntul“ și „omul“, pentru a nu gîndi și a nu spune nimic mai mult decît ceea ce se cuvine naturii create.

Tot ceea ce a fost făcut, a fost făcut în timp și în vreme: dar Fiul lui Dumnezeu nu este numai înainte de vreme; el este chiar înainte de toate veacurile pentru că el este Creatorul. Căci Scriptura spune despre el: „Prin care el a făcut și veacurile“ (Evr. 1,2). Ori Creatorul este anterior creaturilor.

Dar precum se află oamenii destul de nebuni să abuzeze de rangul care li se cuvine, Scriptura oprește totul dintrodată la sufletul lor, și răstoarnă toată nerușinarea lor prin acest cuvînt „El a făcut“, și acesta: „El era un om“. Căci tot ceea ce a fost făcut, cerul, pămîntul, a fost făcut în timp, a avut un început temporal, și niciunul din toate lucrurile acestea nu este fără un început, prin singurul fapt că a fost creat. Astfel deci cînd veți auzi aceste cuvinte: „el a făcut pămîntul“, și: „omul era“, toate obiecțiunile voastre nu sînt decît o scorneală zadarnică. Eu merg mai departe. Chiar cînd ar fi zis despre pămînt: La început era omul, n-ar trebui să gîndim nimic mai mult decît ceea ce cunoaștem noi acum, cu toate că Scriptura s-a slujit de aceste expresii, fiindcă făcînd să preceadă numele de pămînt, și acela de om, orice cuvînt a zis ea după aceia, sufletul nu poate concepe ceva mai mult decît am spus și cît știm: și cu totul dimpotrivă, numele de Cuvînt, oricît de mică expresie spusă după aceia despre el, nu permite să se formeze o idee josnincă și nevrednică. Dar apoi Scriptura vorbește despre pămînt cu aceste cuvinte: „Și pămîntul era netocmit și gol“ (Fac. 1,1). Spunînd că Dumnezeu a creat pămîntul, și că el ia pus lui hotare (Ps. 113,9), ea arată ceea ce urmează cu toată siguranța, știind bine că nu va fi cineva așa de nebun pentru a gîndi că pămîntul n-ar avea nici un început, și că el n-ar fi fost creat. În sfîrșit, cuvîntul: „pămînt“, și celălalt: „a creat“, sînt de ajuns pentru a-l convinge pe omul mai fără de minte, că el nu este nici veșnic, nici necreat, ci că el este din numărul lucrurilor care s-au făcut în timp.

3. De altfel, acest cuvînt „era“, fiind spus despre pămînt și despre om, nu însemnează numai în mod simplu existența unuia și a celuilalt; el slujește să explice, pentru ceea ce-l privește pe om și originea lui; în ceea ce privește pămîntul, forma lui o arată; căci Scriptura n-a spus în mod simplu: pămîntul era; ea nu s-a oprit acolo, ci ea a făcut să se cunoască forma lui după creație; ea a spus: „Pămîntul era netocmit și gol“, el era încă acoperit de ape, și amestecat cu apele. Și vorbind de Elcana, ea n-a zis numai în mod simplu: „El era un om“ ci a adăugat și locul nașterii lui „Din Armataim Sifa“.

Dar cînd este vorba despre Cuvîntul, ea nu vorbește așa. Și în adevăr eu am curajul să le examinez aceste lucruri împreună. Dacă noi îi disprețuim pe cei ce fac o astfel de cercetare și comparații cu privire la om, atunci cînd este o mare deosebire între virtutea cu cel cu care se compară, cu toate că ei sînt amîndoi de aceeași natură; pe cînd este o mare deosebire între persoanele comparate pentru natură și totodată nu este o mare nebulie de a îndrăzni să se pună astfel de probleme? dar, fie voia Celui pe care-l hulim ca să ne ierte aceste hule ale noastre! greșala nu este a noastră, ci a

acestor dușmani ai proprii lor mîntuiri, care ne forțează să ajungem la aceste explicații.

Ce spun eu deci? Eu zic că acest cuvînt: „Era“, fiind spus despre Cuvîntul, nu arată alt lucru decît o existență veșnică, căci Evanghelistul spune: „La început era Cuvîntul“; și că al doilea „era“ care vine după aceea, însemnează că Cuvîntul era cu cineva. Precum este cel mai special atribut al lui Dumnezeu de a fi veșnic și fără de început de aceea l-a pus evanghelistul aici și l-a întărit. Apoi, de teamă că auzind acest cuvînt: „La început era“ cineva să nu spună că Cuvîntul era de asemenea nenăscut, „ca și Tatăl“, el previne aceasta și o oprește, spunînd: „El era la Dumnezeu“, înainte de a spune ceea ce era: și încă, de teamă ca să nu se gîndească cum că Fiul era cuvîntul intern sau extern, el distruge acest gînd și bănuială prin articolul care face să-l preceadă, cum am spus-o mai sus și prin ceea ce adaugă apoi; căci el n-a spus: Cuvîntul era în Dumnezeu, ci „Era la Dumnezeu“; în ceea ce arată veșnicia lpostasului lui, ceea ce exprimă apoi mai clar, adăugînd „Și Cuvîntul era Dumnezeu“.

Eu o văd îmi veți spune, tu n-ai mai spus-o: „Cuvîntul era Dumnezeu“; dar fiindcă el a fost făcut de Dumnezeu. Nimic nu l-ar fi împiedicat deci pe Sfîntul Ioan să spună: La început Dumnezeu a făcut Cuvîntul? Dar vorbind despre pămînt n-a zis: La început era pămîntul, ci a zis: Dumnezeu a făcut pămîntul (Fac.1.1), și pămîntul a fost făcut. Ce l-a împiedicat deci pe Ioan să spună: La început Dumnezeu a făcut pămîntul? Iată ce. Dacă Moise a spus: pămîntul a fost făcut, fiindcă el se temea ca nu cumva să spună cineva că n-a fost făcut de loc, sfîntul Ioan avea mai mare motiv să se teamă, dacă Fiul ar fi fost creat, ce nu s-ar fi spus despre el, că n-a fost creat de loc, căci pămîntul fiind văzut, îl arată prin sine pe Creator: „Cerurile, spune profetul spun slava lui Dumnezeu“ (Ps.18,1): dar Fiul este nevăzut, și el este în mod infinit mai presus de orice creatură. Dacă deci, cu toate că el n-ar fi avut nevoie de nici un cuvînt, nici de învățătură, pentru a ne învăța că lumea a fost creată, Profetul cu toate acestea, o arată în mod clar, și înainte de toate lucrurile sfîntul Ioan avea mai multă dreptate s-o spună despre Fiul, dacă el ar fi fost creat.

Voi îmi veți obiecta încă: Dar sfîntul Petru o spune în mod clar și arătat: Unde și cînd spune el? Atunci cînd îndreptînd cuvîntul către Iudei, le-a zis: „Dumnezeu pe Acest Iisus pe Care voi L-ați răstignit, L-a făcut Domn și Hristos“ (Fapte 2,36). Dar spuneți-mi mie de ce n-ați adăugat ceea ce urmează: „Acest Iisus pe Care voi L-ați răstignit“. Nu știți voi că unele din aceste cuvinte se referă la natura nemuritoare, și celelalte la întrupare. Dacă aceea nu este așa, și dacă voi raportați totul la divinitate, voi ne veți spune că Dumnezeu este pătîmîtor; dar dacă el nu este de loc pătîmîtor, urmează că el n-a fost făcut. Căci dacă din natura divină și neexprimabilă a curs sîngele care a fost răspîndit, și dacă ea este care, în locul cărnii, a fost sfîșiată și străpunsă de cuie pe cruce, sofistica pe care mi-o faceți este întunecătoare de minte. Dar dacă diavolul n-a hulit chiar în acest fel, tu, pentru ce scornești o neștiință fără iertare, de care nici demonii nu se folosesc?

Dar mai mult, acest nume: Domn și Hristos, sînt nume ale vredniciei, și nu arată de loc substanța. Unul arată puterea, altul ungerea. Ce vei spune tu deci despre Fiul lui Dumnezeu? Dacă el este creat, cum o spui tu, tot ceea ce este scris despre el nu mai are loc. În sfîrșit, el n-a fost creat mai înainte, ca atunci Dumnezeu să-i fi întins mîna pentru a arăta alegerea și ridicarea lui: el nu numai că n-are o origine, un început vechi și urît; ci ceea ce este, el este prin natura sa și prin substanța sa. Cînd l-au întrebato dacă el este rege, el a răsput: „Eu spre aceasta M-am născut“ (Ioan 18,37). Sfîntul Petru vorbește deci ca de cineva care a fost ales și rînduit, fiindcă el vorbește despre om.

4. Pentru ce vă mirați de aceste cuvinte ale sfîntului Petru? Sfîntul Pavel predicînd în Atena, îl arată pe Fiul drept om, spunînd: „Pentru că a hotărît o zi în care va să judece lumea întru dreptate, prin Bărbatul pe Care L-a rînduit, dăruind tuturor încredințare, prin învierea Lui din morți“ (Fap.17,31)

El nu zice de loc că el are forma de Dumnezeu, nici că el este egal cu Dumnezeu, nici că el este strălucirea slavei sale, și aceasta cu un motiv. Nu era încă timpul să spună, și atunci era de ajuns pentru ei să creadă că el era om și că era înviat. Iisus Hristos însuși a făcut la fel; sfîntul Pavel care a învățat de la el, vestea la fel cuvîntul evangheliei. Căci Iisus Hristos nu ne-a descoperit mai întîi divinitatea sa; ci mai întîi profetul, și Hristosul era privit în mod simplu ca și om; și apoi, prin cuvintele sale și prin faptele sale el a făcut să se cunoască ceea ce era în mod adevărat iată pentru ce sfîntul Petru se folosește astfel la început; cuvintele pe care voi mi le-ați ales sînt din prima cuvîntare pe care a ținut-o în fața Iudeilor. Precum el nu era capabil să învețe nimic despre divinitatea lui Iisus Hristos le vorbește despre natura lui umană, ca urechile lor fiind obișnuite, să fie apoi mai pregătite și mai dispuse să primească urmarea învățaturii. Căci dacă cineva vrea să ia de mai sus această predică a apostolului va afla aici dovada sigură a ceea ce spun eu, va vedea că sfîntul Petru l-a numit pe Iisus Hristos om, și că vorbește foarte mult despre patima lui, despre învierea sa și despre nașterea sa după trup. Pe cînd ceea ce spune sfîntul Pavel despre Fiul lui Dumnezeu: „Că el este născut după trup, din sîngele și din neamul lui David“ (Rom.1,3), el nu ne învață alt lucru, decît că prin acest cuvînt „el s-a născut“, el are în vedere întruparea, și nu face în aceia decît să întărească sentimentul nostru.

Dar fiul tunetului ne vorbește acum despre nașterea lui necuprinsă, care este mai înainte de toate veacurile. Pentru aceasta el nu spune: „el a fost făcut“ ci „el era“. Și este ceea ce trebuie să arate el în mod expres aici, dacă ar fi fost creat. Sfîntul Pavel s-a putut teme ca vreun nebun să nu gîndească, că Fiul era mai mare decît Tatăl, și că Tatăl era subordonat Fiului; căci chiar această teamă este care l-a făcut să le zică Corintenilor: „Cînd Scriptura spune că totul îi este supus, este fără îndoială că afară de Cel Care l-a spus lui toate“ (1 Cor.15,27). Și cine poate să se gîndească, că Tatăl ar fi fost subordonat Fiului cu toate lucrurile? Și cu toate acestea Sfîntul Pavel se temea să nu fie și oameni de aceia care să scoată niște gînduri așa de absurde, și a spus pentru aceia: „În afară de Cel Care i-a

supus lui toate“, sfântul Ioan avea mai mare motiv să se teamă, dacă Fiul ar fi fost creat, ca unii să nu creadă că el este necreat, și ca să ne învețe aceasta mai presus de alte lucruri. Dar precum este el născut, nici sfântul Ioan, nici altul, sau apostol sau profet nu spune ca despre un drept care a fost creat. Cel ce spune despre sine atâtea lucruri de jos prin pogorîre, ar fi cu mult mai bine să fi spus că el este o creatură; eu cred că este mai adevărat că a tăcut mai bine și a ascuns o parte din slava sa și din frumusețea sa. Voind să-i învețe smerenia pe oameni, el are un motiv serios de a păstra tăcere asupra atributelor lui cele mai mari; dar aici, „la pretinsa lui creație“ voi nu veți putea să alegeți asupra celor mai subtile attribute ale lui: dar aici „cu privire la pretinsa lui creiere“, nu veți putea să înțelegeți prea mult și ar fi mai bine să tac. Căci pentru ce cel care trecea sub tăcere o mulțime din attributele sale, dacă ar fi fost creatoare ar fi ascuns-o? Cel care pentru a învăța smerirea, a vorbit adesea în termeni care nu-i erau potriviți nici proprii, n-ar fi omis, cu atît mai mult, să spună că el a fost creat dacă era creat.

Nu vezi tu că nu este nimic pe care el să n-o facă și să n-o spună pentru a împiedica să se gîndească cum că el ar fi nenăscut; că spune lucruri care sînt mai presus de demnitatea sa și de natura sa, și se smerește pînă la calitatea joasă de profet? căci aceste cuvinte: „Precum aud judec“ (Ioan 5,30) și acestea: „Căci Tatăl Meu m-a învățat ce trebuie să vorbesc, și ce trebuie să învăț“, sînt cuvinte care nu parțin decît profetilor. Dacă deci, pentru a preveni această bănuială, el nu a socotit nevrednic să vorbească într-un astfel de limbaj smerit, cu atît mai mult dacă ar fi fost creat s-ar fi exprimat astfel de teamă ca cineva să nu gîndească că el era necreat; el ar fi zis, spre exemplu: Păziți-vă de a crede că eu am fost născut de Tatăl: eu am fost făcut, și nu sînt născut eu nu mai sînt nici de aceeași natură cu Tatăl. Dar acum face tocmai contrarul, el spune lucruri care ne constrîng, chiar în ciuda noastră, de a îmbrățișa sentimentul contrar, spre exemplu: „Eu sînt în Tatăl și Tatăl în Mine“ (Ioan 14,10). Și: „De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe?“ (Ioan 14,9). „Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl“. Și: „Ca toți să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl“ (Ioan 5.23), „Că precum Tatăl scoală morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îi înviază“ (Ioan 5,21) „Tatăl Meu pînă acum lucrează; și Eu lucrez“ (Ioan 5,17) „Precum mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl“ (Ioan 10,15). „Eu și Tatăl una sîntem“ (Ioan 10,30). Și peste tot adaugă „precum“ și „așa“: zice că el și Tatăl său sînt același lucru, și arată că nu este nici-o deosebire între ei.

Dar apoi arată puterea sa, și prin aceste cuvinte și prin acestelalte. Ca atunci cînd zice: „Taci, liniștește-te“ (Mc.4,39), „vreau fii vindecat“ (Mt.8,3), „eu îți poruncesc diavol mut și surd, să ieși din acest copil“ (Mc.9,25). Și aceasta încă: „Ați auzit că s-a spus celor de demult: să nu ucizi; dar eu vă spun vouă, că oricine se va mînia împotriva fratelui său fără pricină, va fi vrednic de osîndă“ (Mt.5,21-22). Și atîtea alte minuni care sînt de ajuns pentru a dovedi puterea sa; ce spun eu? Că îl vor convinge mai mult pe omul care nu și-a pierdut cu adevărat simțirea și mintea.

OMILIA 4

„La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul“ (Cap.I, Vers.1).

1. Pentru ce atunci cînd ceilalți evangheliști au început istoria Fiului lui Dumnezeu au pornit de la întruparea sa, sfîntul Ioan se mulțumește de un singur cuvînt? Pavel de Samosata, spirit josnic care se tîrăște pe pămînt.

2. Ce este Cuvîntul?

3. Sfîntul Ioan respinge învinuirea ereticilor că Fiul lui Dumnezeu este numit „TEOS“, Dumnezeu, fără articol.

1. Învățătorul nu-i împovărează mai întîi pe copii cu o mulțime de cunoștințe pe care le dă pentru a-i ridica; nu le dă dintr-o dată toate învățăturile sale, ci puțin cîte puțin: le repetă adesea aceleași lucruri pentru a le imprima mai ușor în mintea lor: se păzește de a-i înfricoșa prin lecții prea lungi, pe care ei nu le-ar putea reține: ei se tem ca să nu ajungă să se descurajeze și să adoarmă în prezența numărului și a greutateii materiilor pe care trebuie să le asimileze. Eu voi urma acest exemplu și această metodă, voi îndulci munca voastră, fraților, voi face sarcina voastră ușoară; puțin cîte puțin, și prin mici bucăți vă voi împărți ceea ce ne folosește de la acest sfînt Altar, și în acest fel voi face să intre în sufletul vostru și în inima voastră.

Iată pentru ce mă întorc să reiau cuvintele mele din textul meu, nu pentru a vă repeta aceleași lucruri chiar, ci pentru a completa ceea ce am uitat. Să începem dar, să reamintim cuvintele pe care eu le-am spus la începutul predicii mele: „La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu“. Pentru ce ceilalți evangheliști, începînd evanghelia lor prin Întruparea lui Iisus Hristos (căci sf. Matei începe astfel: „Cartea neamului lui Iisus Hristos, Fiul lui David;; Sfîntul Luca intră în materie prin istoria „Mariei“, și sfîntul Marcu spune aproape aceleași lucruri, începînd prin istoria lui Ioan Botezătorul); pentru ce, zic eu, sfîntul Ioan se mulțumește cu un cuvînt asupra acestui subiect: „Și Cuvîntul trup s-a făcut“, și trecînd sub tăcere tot restul, zămislirea lui, copilăria lui, creșterea lui, educația lui, ajunge imediat la nașterea lui veșnică? Voi mă întrebați motivul? Eu vi-l voi explica imediat.

Cum ceilalți evangheliști s-au extins cam mult asupra Întrupării Cuvîntului, era de temut ca spiritele mici, ca aceste suflete care se tîrăsc pe pămînt, să nu se oprească la aceste singure învățături, ca și Paul de Samosata. În mod drept preocupăți de a se opri la aceste gînduri de jos cei ce erau ispițiți să cadă jos, și voind să-și ridice privirile lor spre cer, sfîntul Ioan are grijă să înceapă povestirea sa prin existența veșnică și cerească a Cuvîntului. Sfîntul Matei și-a început istoria sa prin regele Irod; sfîntul Luca prin Cezarul Tiberiu; sfîntul Marcu prin Ioan Botezătorul; sfîntul Ioan le lasă

acolo toate lucrurile acestea, se ridică fără oprire și mai presus de timp, și de toate veacurile, fixează aici sufletele ascultătorilor săi, și spune: „La început era”: el nu arată locul unde ne putem opri și nu fixează epoca, cum fac ceilalți evangheliști, care-l numesc pe Irod, pe Tiberiu și pe Ioan Botezătorul. Mai mult, ceea ce este mai minunat, după ce s-a ridicat la cea mai sublimă înălțime, nu neglijează de a vorbi despre Întrupare: și deși evangheliștii ceilalți n-au tăcut nici ei asupra existenței veșnice anterioare, ceea ce era cu dreptate, și nu putea fi altfel, pentru că este un singur și același Duh care-i însuflă și-i face să vorbească; iată pentru ce se vede atîta potrivire, și o așa de frumoasă armonie în ceea ce au scris ei.

Cît pentru voi fraților, atunci cînd veți auzi numindu-se „Cuvîntul”, nu-i suferiți pe cei ce îl numesc creatură, nici pe cei ce-și închipuie că el este un simplu cuvînt: căci sînt mai multe cuvinte, mai multe porunci ale lui Dumnezeu, la care înșiși îngerii se supun, dar nici unul din aceste cuvinte nu este Dumnezeu, ele sînt toate profeții și porunci, și așa are obiceiul Scriptura să numească legile, prescripțiile și poruncile pe care le dă Dumnezeu. Iată pentru ce a zis ea despre îngeri: „Cei tari la vîrte, care faceți cuvîntul Lui și auziți cuvintele Lui” (Ps.102,20); dar acest Cuvînt este o substanță într-un ipostas, „sau o persoană” care iese de la Tatăl în mod nepătimitor. Iată, deja am spus-o, ceea ce vrea să arate sfîntul Ioan prin numele de CUVÎNT.

Precum deci acest cuvînt: „La început era Cuvîntul” arată veșnicia, la fel acesta: „Cuvîntul era la început la Dumnezeu”, arată coeternitatea (Aceiași veșnicie). De teamă că auzind aceste cuvinte: „La început era Cuvîntul”, toți înțelegînd că Fiul este veșnic, să nu amestecați, să nu vă închipuiți că Tatăl este mai bătrîn decît el, că el este mai înainte de el cu oarecare interval, prin urmare, voi nu-i atribuiți un început unic Fiului lui Dumnezeu, evanghelistul adaugă: „El era la început la Dumnezeu”: astfel Fiul este veșnic ca și Tatăl, căci Tatăl n-a fost niciodată fără Cuvîntul său, ci Cuvîntul a fost totdeauna Dumnezeu cu el, în propriul lui ipostas.

Cum spuneți voi, dacă el era la Dumnezeu, a adăugat Ioan „În lume era”? Aceasta căci fiind Dumnezeu, el era la Dumnezeu, și în lume: fie Tatăl fie Fiul, nici unul nici altul nu este închis în limite. În sfîrșit, „dacă slava lui nu are margini” (Ps.144,5), este vizibil că substanța sa nu are un început temporar. Ați auzit voi aceste cuvinte: „La început Dumnezeu a făcut cerul și pămîntul”? Ce spuneți voi despre acest început? Desigur că și unul și altul au fost făcute înaintea lucrurilor văzute: la fel, atunci cînd auziți spunîndu-se despre Fiul unic: „La început era”, trebuie să înțelegeți că el este înaintea tuturor ființelor inteligibile, și înaintea veacurilor.

Căci dacă spune vreunul: Și cum s-a putut face să fie Fiul, și să nu fie mai tînăr ca și Tatăl său, căci cel ce este prin cineva este în mod necesar mai mic în vîrstă decît cel prin care este? Voi răspunde că acestea sînt niște idei omenești; căci cel ce poate să-și formeze astfel de idei este capabil să formeze și mai absurde, și nu trebuie să vă plecați urechea la astfel de vorbe; căci despre Dumnezeu vorbind noi acum către voi, și nu

despre natura omenească, supusă nevoilor, și acestor gânduri; dar totodată, pentru a întări pe cei slabi vă voi da răspuns.

2. Spuneți-mi deci: raza soarelui iese din substanța soarelui, sau din vreun alt corp? dacă nu ne-am pierdut simțirea și mintea, vom spune în mod necesar că iese din substanța lui; și pe cînd, cu toate că raza emană din soare, nu vom spune niciodată că ea este mai puțin bătrînă decît substanța soarelui, pentru că nu s-a văzut niciodată soare fără rază; căci dacă, printre ființele văzute și simțite, se află care, fiind printr-un altul, nu sînt mai puțin vechi decît cel prin care sînt ele, pentru ce nu credeți despre natura nevăzută și nespusă. Este același lucru aici, pe cît privește și suportă natura divină.

Chiar pentru acest motiv îl numește sfîntul Pavel pe același Fiu cu un singur nume, prin care arată totodată, și că el iese din Tatăl, și că el îi este lui coetern (Evr.1,3). Ce oare! Oare nu prin el s-au făcut toate veacurile și timpul? Trebuie ca fiecare om dacă n-a ajuns nebun, s-o mărturisească. Nu este deci nici un spațiu de timp între Fiul și Tatăl. Dacă nu este niciunul, Fiul nu este deci mai tînăr, el e coetern: căci „înainte” și „după” sînt termeni care arată timpul, care este între ei. Ori, Dumnezeu este mai presus de timpuri și de veacuri.

Dar să presupunem: că dacă v-ați încăpățîna să susțineți că Fiul are un început, luați seama să nu fiți constrînși, prin același motiv, să-i dați un început și Tatălui; cu adevărat mai vechi, dar care va fi putînd să aibă un început. În sfîrșit; răspundeți-mi; a prescrie așa o limită și un început Fiului, și a ajunge mai încolo de acest început, nu este a spune că Tatăl exista mai dinainte? Desigur aceia este vizibil. Spuneți-mi deci „cu cîtă vreme este Tatăl preexistent mai înainte de Fiul?” Căci, fie că voi o spuneți scurt, fie că o spuneți mai lung, voi l-ați închis pe Tatăl într-un început. În sfîrșit după ce ați măsurat acest spațiu de timp, ne veți spune dacă este lung sau scurt; dar o asemenea determinare va fi imposibilă, dacă nu va fi de două părți un început; este deci adevărat, că pe atîta pe cît este acest gînd în voi, voi i-ați dat un început Tatălui, și astfel după voi chiar Tatăl va avea un început.

Prin aceia puteți fraților să cunoașteți în adevăr cuvîntul Mîntuitorului, și că ceea ce spune el este în totul și pretutindenea o mărturie a puterii sale și a înțelepciunii sale: dar ce spune el? „Cel ce nu cinstește pe Fiul, nu cinstește nici pe Tatăl”. Eu știu bine că sînt mulți oameni care nu cugetă aceste lucruri. Iată pentru ce evităm adesea de a pune astfel de întrebări, pentru că ele nu sînt pentru popor, sau că , dacă aud ceva lucruri, el nu găsește aici nimic destul de solid nici destul de tare: „mințile oamenilor sînt supuse rătăcirii, și gîndurile lor sînt înșelătoare” (Înt.9,14).

În rest, aș vrea să le cer dușmanilor noștri să-i întreb ce însemnează aceste cuvinte ale profetului: „Nu este alt Dumnezeu după mine, și nici nu va mai fi altul după mine” (Isaia. 43,10,45,22). Căci dacă Fiul este mai tînăr decît Tatăl, cum spune Tatăl: „Nu va fi altul după mine”? Negați deci voi substanța unică a Fiului? Trebuie în sfîrșit sau ca să veniți pînă la această greșală, sau ca să recunoașteți și să mărturisiți divinitatea în propria ipostază a Tatălui și a Fiului. Dar cum aceste cuvinte: „Totul s-a făcut prin

el" sînt adevărate? Dacă timpul este mai vechi decît el, cum ceea ce este mai înainte de el a fost făcut de el? Nu vedeți acum fraților, în ce abis de curaj și de nerușinare i-a aruncat pe acești eretici mintea fiindcă s-au depărtat odată de la adevăr?

Dar pentru ce n-a spus evanghelistul că Fiul a fost făcut din lucruri care nu erau la loc, cum o spune sfîntul Pavel despre toate lucrurile, prin aceste cuvinte: „Care chiamă la ființă cele ce încă nu sînt“ (Rom. 4,17), și pentru ce zice el: „La început era Cuvîntul“, căci aceste cuvinte ale sfîntului Ioan sînt contrare celor ale sfîntului Pavel? La care eu răspund căci cu dreptate și cu motiv se exprimă evanghelistul așa, căci Dumnezeu nu este făcut de loc, și nu este nimic înainte de el. Dar, s-o spunem, aceste vorbiri nu pot ieși decît din gura păgînilor.

Răspundeți-mi mie asupra acestuia: Nu sînteți voi de acord că Dumnezeu este mai presus de orice creatură? Dar dacă ceea ce este creat de el îi este asemenea lui, unde-i această diferență minunată? Și mai mult, cum veți explica voi aceste cuvinte: „Eu sînt Cel dintîi și Cel de pe urmă“ (Isaia 41,4), și „Nu este alt Dumnezeu afară de mine?“ (Isaia 43,10). Căci dacă Fiul nu este consubstanțial cu Tatăl, este un alt Dumnezeu; dacă el nu-i este lui coetern, el este după el; și dacă el nu iese din substanța lui, este vizibil că el a fost făcut.

Căci dacă arienii și anomeii nouă ne spun că profetul a vorbit așa opunîndu-se idolilor „sau pentru a-l deosebi de ei pe adevăratul Dumnezeu“, pentru ce vor fi ei de acord la fel că Dumnezeu este numit singurul adevăratul Dumnezeu prin opoziție cu idolii? Căci dacă, încă odată, aceste cuvinte nu sînt acolo decît pentru a arăta diferența care este între Dumnezeu și idoli, cum vor explica ei pasajul întreg? Căci Isaia zice: „După mine nu mai este alt Dumnezeu“. Prin care el nu pretinde să-l excludă pe Fiul din divinitate, ci vrea numai să arate și să învețe acestea: „Nu este alt Dumnezeu idol după mine“, nu că pentru aceia Fiul n-ar fi Dumnezeu. Fie, veți zice voi. Dar ce! aceste cuvinte: „Înainte de mine nu este alt Dumnezeu“ le veți explica la fel spunînd că în adevăr nu a fost alt Dumnezeu-idol mai înainte, dar cu toate acestea Fiul este anterior?

Și care diavol va vorbi astfel? Nu, eu nu cred că diavolul chiar va îndrăzni; dar într-un cuvînt, dacă Fiul nu este coetern Tatălui, cum veți spune voi că viața lui este fără de sfîrșit? Căci dacă el a început, trebuie ca el să nu se sfîrșească, el nu va fi deci necuprins: ceea ce este necuprins trebuie să fie necuprins, și tînzînd spre început și spre sfîrșit. Sfîntul Pavel a definit astfel prin aceste cuvinte: „El n-are nici început nici sfîrșit al vieții sale“ (Evr. 7,3). În care apostolul arată că Fiul n-are nici început nici sfîrșit. Dacă este fără margini din această parte, el este fără de margini și din cealaltă: el nu se va sfîrși de loc, el nici n-a început.

3. Dar cum, fiind el viața, ar fi fost un timp în care el să nu fi fost? Nu este nimeni care nu spune și nu mărturisește că viața este totdeauna, că ea nu are nici început nici sfîrșit, și prin urmare, Fiul este viața: dar dacă a fost o zi în care el nu era, cum într-o zi cel ce nu era de loc va fi viața altora? Pentru ce dar, spun ereticii, Ioan i-a dat lui un început, spunînd: „La început

era“? Cel vă opriți la acest cuvânt: „La început“ și la acesta: „Era“, și nu vă duceți cu atenția până la acesta „Cuvîntul era“? Ce veți răspunde voi la ceea ce spune profetul despre Tatăl: „Tu ești din veac și pînă-n veac“ (Ps.89,2). Așa-i oare că prin aceste cuvinte el îi pune margini? Nicidecum, ci arată și vestește veșnicia lui. Gîndiți-vă la fel pentru acest loc al sfîntului Ioan: acesta n-a fost pentru a-l închide în hotare că a spus acești termeni, căci el n-a spus: el a fost la început, ci: „La început era“, ducîndu-vă să gîndiți prin aceste cuvinte: „Era“ că Fiul este fără de început.

Dar îmi veți obiecta: Tatăl este numit Dumnezeu cu articol, și Fiul fără articol. Nu este adevărat că apostolul, vorbind despre Fiul lui Dumnezeu, zice: „Marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos“? (Tit. 2,13). El spune încă: „Care este Dumnezeu“, ridicat, „mai presus de toate“ (Rom. 9,5): eu înțeleg; sfîntul Pavel în acest ultim pasaj, îl numește pe Fiul, fără a adăuga articolul înaintea cuvîntului Dumnezeu; dar priviți că face la fel cu privire la Tatăl, căci, în epistola pe care le-o scrie Filipenilor, vorbește în mod egal despre el fără a pune articolul „Care în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu“ (Filip.2,6). Și în cea către romani: „Ca Dumnezeu și Tatăl nostru, și Iisus Hristos Domnul nostru să vă dea har și pace“ (Rom.1,7). Fără a socoti că aici ar fi fost în zadar articolul să-l precedă, care este repetat mai sus de mai multe ori. Cînd Scriptura spune despre Tatăl: „Dumnezeu este duh“ (Ioan 4,24), cu toate că cuvîntul „Duh“ nu este precedat de articol, nu ne împotrivim că Dumnezeu nu ar fi netrupesc: la fel, în locul pe care l-ați ales voi pentru că nu este de loc articol înaintea cuvîntului Dumnezeu atribuit Fiului, nu ar urma prin aceea că Fiul ar fi Dumnezeu într-un grad mai inferior. Pentru ce? fiindcă atunci cînd zice ea: „Dumnezeu“ și „Dumnezeul“ ea nu ne-a arătat nici o diferență a Divinității, sau fiindcă face mai precis tocmai contrariul. Căci „Cuvîntul era Dumnezeu“, de teamă ca cineva să nu gîndească cum că divinitatea Fiului nu ar fi egală cu aceea a Tatălui, ea aduce și arată imediat dovezi ale divinității lui adevărate, arătînd veșnicia lui prin aceste cuvinte: „El era la început la Dumnezeu“; și încă: atribuindu-i puterea de a crea, și spunînd despre el: „Toate prin El s-au făcut, și fără de El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut: putere pe care Tatăl său peste tot i-o dă prin gura profetului pentru a fi mai mare și mai vizibilă mărturia naturii sale divine. Profeții revin adesea asupra acestui fel de demonstrație, și aceia nu fără motiv, fiindcă ei aveau în vedere răsturnarea cultului idolilor. Căci „Piară dumnezeii, zice Ieremia. care n-au făcut cerul și pămîntul“ (Ierem.10,11): și: „Mîna mea însăși a întins cerurile“ (Isaia 44,24). Tatăl voind deci să arate că aceia este o dovadă sigură și arătată a divinității sale, o arată peste tot, și peste tot o folosește: dar evanghelistul, nemulțumit încă despre ceea ce a spus el despre Fiul, îl numește la fel „viața“ și „lumina“.

Dacă deci Fiul a fost dintodeauna cu Tatăl, dacă totul s-a făcut prin el, dacă el este cel ce ține și păstrează totul, căci aceasta o arată sfîntul Ioan, spunînd că el este viața; dacă el luminează totul, cine va fi așa de nebun pentru a spune că evanghelistul a pus așa aceste cuvinte pentru a micșora

divinitatea Fiului, pe cînd se folosește dimpotrivă de dovada cea mai puternică pentru a stabili egalitatea lui și perfectă asemănare cu Tatăl?

Eu vă rog, fraților, să nu confundăm creatura cu Creatorul, de teamă ca să nu auzim să se spună despre noi înșine: „Ca unii care au schimbat adevărul în minciună și s-au închinat și au slujit făpturii, în locul Făcătorului“ (Rom.1,25). În zadar se va spune că trebuie să înțelegem aceste cuvinte despre ceruri, ele opresc definitiv cinstirea făpturii, care este în mod sigur o idolatrie.

OMILIA 5

„Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut“ (Cap.1, Vers.3-6).

1. Cum aceiași eretici stricau sensul versetului 3 al cap.1 al Evangheliei de a Ioan, prin schimbarea punctuației.

2. Urmările absurde la care duce sensul admis de eretici.- Duhul Sfint n-a fost creat.

3. Fiul lui Dumnezeu este egal cu Tatăl său.- Adîncimea nesfîrșită a Creatorului.- Dumnezeu nu este o existență compusă.

4. Păcătoșii nu se deosebesc cu nimic de oamenii beți și nebuni. Ar fi mai bine să mergi și să te arăți dezbrăcat gol pe străzi, decît acoperit și încărcat cu păcate.

1. Moise începe istoria Vechiului Testament prin ceea ce este simțit de ochii noștri, și face o descriere foarte întinsă. El spune: „La început Dumnezeu a făcut cerul și pămîntul“ (Fac.1,1); el adaugă: El a făcut lumina, tăria stelele, și animalele de toate felurile și speciile: căci va fi prea lung de a spune toate în mod deosebit.

Dar evanghelistul nostru închide totul într-un cuvînt: și aceste lucruri, și pe cele care sînt mai presus de ele. Și desigur, cu dreptate și cu motiv: Mai întîi, toate aceste lucruri sînt cunoscute de ascultători; și în al doilea rînd, el se grăbește să intre într-un subiect mai mare și mai înalt. Așa începe el povestirea sa, nu prin lucrări, sau prin creaturi, ci prin autorul lor și Creatorul lor. Pentru aceasta Moise, neîncepînd să vorbească decît despre o mică parte din creație, pentru că n-a vorbit despre puterile nevăzute de loc, el se oprește mai ales la acest punct: dar Ioan, care vrea să se ridice dintrodată pînă la Creator, trece foarte ușor peste aceste lucruri, și cuprinde tot ce a spus Moise și ce a omis el, în aceste cuvinte puține: „Toate prin El s-au făcut“. Și de teamă ca să nu credeți că el n-are în vedere ceea ce a spus legiuitorul adaugă: „Și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut“, adică, nimic din ceea ce poate cădea sub simțuri, sau din ceea ce este nevăzut și cu totul inteligibil, n-a fost făcut decît prin virtutea și prin puterea Fiului.

Noi nu vom pune deci un punct după aceste cuvinte: „Nimic nu s-a făcut“ cum fac ereticii, care, voind ca Duhul Sfint să fie creat, citesc așa:

„Ceea ce a fost făcut era viața în el“. Așa fac aceste cuvinte neînțelese. Căci mai întâi, nu este portiv să vorbească despre Duhul Sfânt în acest loc; și în al doilea rând, dacă evanghelistul ar fi vrut să-l arate, pentru ce s-ar fi explicat el așa de neclar? Unde este dovada că el ar fi vorbit despre Duhul Sfânt prin aceste cuvinte? dar încă, după felul lor de a pune punctele, noi vom vedea că nu este Duhul Sfânt cel despre care vorbește și care a fost creat, ci că este Fiul care s-a făcut pe sine însuși.

Fiți deci atenți, ca să rețineți bine textul, și noi, citim pasajul după felul lor de a pune punctele; nebunia care rezultă va fi mai vizibilă și mai arătată: „Ceea ce a fost făcut era viața în El“. Asupra căruia ei zic că cuvîntul: „Viață“ înseamnă Duhul Sfânt. Dar se arată aici, că viața este numită la fel lumină, căci evanghelistul adaugă: „Și viața era lumina oamenilor“. Deci, după ei, sfîntul Ioan spune aici că Duhul Sfânt este lumina oamenilor: dar ce vor spune ei asupra a ceea ce urmează? Sfîntul Ioan adaugă încă: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu, ca să mărturisească despre lumină“. Trebuie ca ei să răspundă că aceia se spune la fel despre Duhul Sfînt; căci chiar aceia care l-au numit pe „Cuvînt“ aici mai sus, ei îl socotesc drept „Dumnezeu, viață, lumină“ în cuvintele următoare: „Acest Cuvînt“ zice el, „era viața“ și chiar această viață „era lumină“. Dacă deci Cuvîntul era viața, și dacă Cuvîntul care este viața, s-a făcut trup, adică Cuvîntul: „Și noi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl“.

Dacă acești eretici susțin că în acest loc Duhul Sfânt este numit viață, iată cum urmează absurdul: rezultă din aceia că Duhul Sfânt este acela care s-a întrupat, și nu Fiul; că Duhul Sfânt este Fiul unic. Și dacă aceia nu este așa, sau dacă ei vreau să evite aceste urmări vor cădea în și mai mari rele, citind aceasta cum fac. Dacă spun că despre Fiul se vorbește în acest loc și dacă nu pun punctul și nu fac ca și noi, ei trebuie să spună că Fiul a fost făcut prin sine însuși. În sfîrșit, dacă Cuvîntul era viața, dacă ceea ce a fost făcut, era viața în el: din această greșală de a citi urmează că Fiul a fost făcut în sine însuși, și prin sine însuși. Evanghelia adaugă apoi cîteva locuri mai jos: „Și noi am văzut slava Lui, slavă“, spun eu, „ca a Unuia-Născut din Tatăl“ (14). Iată cum din greșeala lor de a citi, și din felul lor de a se explica, rezultă că Duhul Sfânt este Fiul unic; căci „după ei“ se vorbește în mod unic despre Duhul Sfînt, căci la el se referă toată vorbirea aceasta. Aici, fraților, nu vedeți în ce prăpastie, și în ce nebunii au căzut, atunci cînd s-au depărtat și s-au înstrăinat de adevăr? Ce oare Duhul Sfînt veți zice voi, nu este lumină? Da, el este sigur lumină: dar nu despre el se vorbește în acest loc. Cu toate că Dumnezeu este Duh, adică netrupesc, nu urmează ținînd cont de aceia că de atîtea ori de cîte se zice duh, se vorbește despre Dumnezeu. Și de ce vă mirați voi dacă noi o vom spune despre Tatăl? Despre Duhul, despre Mîngîietorul chiar, nu spunem că peste tot unde se află numele de duh, s-ar vorbi despre Duhul Mîngîietorul: cu toate că acest nume lui îi este propriu, și care i se potrivește cel mai mult, peste tot unde se citește numele de duh, nu trebuie să ne gîndim întotdeauna numai la Duhul; căci Iisus Hristos de asemenea este numit vîrteala lui Dumnezeu, înțelepciunea lui Dumnezeu. Dar peste tot unde se numește puterea lui

Dumnezeu, înțelepciunea lui Dumnezeu, nu se vorbește numai despre el. La fel este în acest loc: cu toate că Duhul Sfânt luminează, nu despre el vorbește numaidecît evanghelistul aici. Noi însă nu ne vom opri de a combate aceste greșeli: ei, în nebunia lor de a combate adevărul, nu încetează să spună: „Ceea ce s-a făcut era viața în El“, adică ceea ce s-a făcut era viața.

Ce oare? pedepsirea sodomităilor, potopul, chinurile, și mii de alte lucruri asemănătoare, toate acelea erau viață? Dar, zic ei, noi vorbim despre creație. Dar pentru a combate și mai puternic sentimentul lor, să-i întrebăm: spuneți-ne lemnul este viață? Pietrele, aceste existențe neînsuflețite și fără mișcare, sînt ele viață? Cine va putea să pretindă așa? Omul nu este viața, ci capabil de viață.

2. Priviți aici încă absurditatea lor, căci noi îi vom urma pas cu pas, pentru a putea arăta rătăcirea lor mai la zi; atît sîntem de siguri că ei nu spun nimic potrivit Duhului Sfânt, constrînși în rătăcirea lor și să părăsească rătăcirea lor, ei le atribuie oamenilor ceea ce credeau mai înainte că pot să-i atribuie în mod vrednic Duhului Sfânt; dar să examinăm lecția lor în acest sens nou.

Creatura este în prezent numită viață, ea este la fel lumină și Ioan a venit pentru a-i da ei mărturie. Pentru ce nu este dar el însuși lumina? Scriptura spune: „nu era el lumina“; el era din numărul creaturilor deci cum nu era el lumina? Și cum se explică: „În lume era și lumea prin El s-a făcut“? Creatura era în creatură, și creatura a fost făcută de către creatură: cum nu a cunoscut-o lumea? Așa-i că creatura nu a cunoscut-o pe creatură? „Și celor cîți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu“. Dar iată că este destul pentru ca să rîdă toată lumea despre stîngăcia lor; de acum este al vostru să combateți uriciunile lor. Eu vi-i las, de teamă ca să nu se pară că noi n-avem nimic de spus pînă aici decît pentru a rîde și a ne bate joc de ei, și că ne pierdem timpul.

În sfîrșit, dacă aceste cuvinte nu sînt spuse despre Duhul Sfânt, precum am arătat-o deja, nici despre creatură, și dacă ei totuși susțin și-și apără lecția lor, va urma cea mai mare din toate greșelile, a ști: că Fiul a fost și s-a făcut prin sine însuși. Căci dacă Fiul este adevărata lumină, și dacă această lumină era viața, și dacă viața s-a făcut în el, urmează în mod necesar din lecția lor, că Fiul s-a făcut el pe sine însuși; pentru aceasta să lăsăm felul lor de a pune punctul și să venim la ceea ce este drept, și la interpretarea cea frumoasă. Care este ea? ea constă în a termina sensul acestor cuvinte: „Ceea ce a fost făcut“. Și de a începe apoi prin acestea: „În El era viață“, prin care evanghelistul vrea să ne facă să înțelegem că: „Nimic din ceea ce s-a făcut, nu s-a făcut fără de El“. Dacă vreun lucru s-a făcut, zice el, nu s-a făcut fără de el.

Nu vedeți fraților, că mai jos de acest adaus, sf. Ioan a risipit toate îndoielile și toate absurditățile care se puteau ivi? Căci prin aceste cuvinte: „Nimic nu s-a făcut fără de el“, și prin acest scurt adaus „Din ceea ce s-a făcut“, el cuprinde și exprimă împreună toate existențele inteligibile, și pune la o parte pe Duhul Sfânt. Precum a spus „Toate prin El s-au făcut și

fără de El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut“; această adăugire era necesară de teamă ca unii să nu mai adauge; dar dacă toate lucrurile s-au făcut prin el, Duhul Sfânt deci a fost făcut de el. Este doar dintre lucrurile create, zice el, căci eu spun că toate s-au făcut prin el: aceste lucruri ar fi nevăzute, netrupești, cerești. Iată pentru ce n-am spus în mod simplu toate lucrurile; ci am zis: dacă vreun lucru a fost făcut, adică, ceea ce a fost făcut. Ori Duhul n-a fost făcut.

Voi vedeți cât de exactă este această învățătură. Evanghelistul a reamintit crearea lucrurilor simțite, despre care ne-a învățat Moise mai înainte; apoi văzîndu-ne destul de lămurii asupra celor de mai sus, el a ridicat sufletele noastre la niște lucruri mai sublime, adică, la ceea ce este netrupesc și nevăzut și l-a separat pe Duhul Sfânt de toate creaturile; așa și în acest loc zice Sf. Pavel, insuflat de același har; „Pentru că în Acesta au fost făcute toate“ (Col.1,16). Eu vă rog să vedeți aici aceiași exactitate; căci același duh mișcă aici acest suflet. De teamă ca cineva să nu rupă nimic din creație nici un lucru care a fost făcut, din cauză că ele erau nevăzute, sau că ele nu ar fi legate cu Duhul, sf. Apostol trece la lucrurile simțite, care erau cunoscute de toată lumea, și face descrierea lucrurilor cerești în acești termeni: „Fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Puteri“ (Col.1,16). Prin acest cuvînt: „fie“ repetat de fiecare dată, el ne face să înțelegem că acestea: „Tot ceea ce s-a făcut prin El, și nimic din tot ceea ce s-a făcut, n-a fost făcut fără de El.“

Căci dacă credeți că acest cuvînt: „Prin“, arată mai puțin un lucru „ca o simplă slujire“, ascultați ceea ce spune profetul: „Tu Doamne de la început ai întemeiat pămîntul, și cerurile sînt lucrurile mîinilor Tale“ (Ps.101,26). Ceea ce se spune despre Tatăl, ca și Creator, evanghelistul o spune aici despre Fiul: el n-ar fi spus-o dacă nu l-ar fi privit ca și Creator, ci ca un simplu slujitor. Căci dacă zice: „Prin El“ aceasta n-o face decît ca să nu se creadă în sfîrșit că Fiul nu este născut. Dar avînd-o sau pentru a avea o mărturie mai sigură că, privind demnitatea Creatorului Fiul nu are nimic mai mic decît Tatăl, ascultați în ce termeni vorbește despre el însuși: „Precum Tatăl, zice el, înviază morții și le dă viață, tot așa și Fiul îi dă viață celui căruia îi place“(Ioan. 5,21). Dacă despre Fiul se spune în Vechiul Testament: „Tu Doamne ai întemeiat dintru început pămîntul“, demnitatea sa de Creator este vizibilă și arătată; dar dacă spuneți că profetul a vorbit despre Tatăl în acest loc, și că sf. Pavel i-a atribuit Fiului ceea ce era spus despre Tatăl, urmează deci același lucru. Apostolul nu s-ar fi dus pînă acolo să-i atribuie calitatea de creator Fiului, dacă el n-ar fi fost sigur că Fiul este egal Tatălui în vrednicie și putere. Ar fi o extremă teamă să atribuie celui care este mai mic și inferior, o putere proprie fără asemănare naturii Atotputernicului.

3. Dar Fiul nu este nici mai mic decît Tatăl, nici mai inferior lui în esență, în substanță; pentru aceasta sf. Pavel n-ar fi îndrăznit să-i atribuie lui această vrednicie, ci altele asemănătoare. Căci acest cuvînt: „De la care, pe care nu-l atribuie decît vredniciei Tatălui singur, el îl aplică în mod egal și Fiului în aceste cuvinte: „De la care, Biserica, tot trupul, prin încheieturi și

legături, îndestulându-se și întocmindu-se, sporește în creșterea lui Dumnezeu" (Col.2,19) Acesta nu este totul, el vă închide gura încă printr-o dovadă, zicînd despre Tatăl „Din care, sau de la care“, expresie care după voi, implică inferioritatea: „Căci, zice el, credincios este Dumnezeu, prin Care ați fost chemați la împărtășirea cu Fiul Său Iisus Hristos, Domnul nostru" (1 Cor.1,9). Și încă: „Prin voința Sa" și altădată: „Pentru că de la El și prin El și întru El sînt toate" (Rom.11,36).

În sfîrșit acest termen: „De la care" este atribuit nu numai Fiului, ci la fel și Duhului Sfînt, fiindcă îngerul îi zicea lui Iosif: „Nu te teme să iei pe Maria logodnica ta; Că ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfînt" (Mt.1,20). Și la fel acest cuvînt: „În care“, care este propriu Duhului Sfînt, profetul nu vede nicio greutate de a-l atribui lui Dumnezeu „Tatăl“, atunci cînd zice: „În Dumnezeu noi facem fapte virtuozose“. Și Sf. Pavel zice: „Cerînd totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voința Lui, vreodată prilej bun ca să vin la voi" (Rom. 1,10); el spune la fel și despre Iisus Hristos: „În Iisus Hristos“. Și sigur, aceste cuvinte și aceste expresii: „În care, de la care, prin care“, se găsesc adesea în Scriptură și atribuite în mod indiferent la oricare din cele trei persoane ale Sfintei Treimi; ceea ce n-ar fi fost, și nu s-ar fi întîmplat, dacă substanța lor nu era la fel și egală în toate.

Dar de teamă ca voi să nu credeți că aceste cuvinte: „Toate prin El s-au făcut" trebuie înțelese acum ca semne și minuni (Căci sf. evangheliști le-au arătat), Sf. Ioan adaugă apoi „În lume era și lumea prin El s-a făcut“, dar nu Duhul Sfînt, care este în numărul creaturilor, și care dimpotrivă este mai presus de toate lucrurile create. Să trecem la explicarea restului din capitol. Sfîntul Ioan, după ce a spus, vorbind despre creație „Toate prin El s-au făcut, și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut" face de asemenea mențiune despre Providență prin aceste cuvinte: „În El era viață“. Căci, de teamă ca vreun necredincios să nu se îndoiască, că atît și așa de mari lucruri ar fi fost făcute de către el, adaugă: „În El era viață“. Ori, la fel precum nu poate fi micșorat izvorul care aruncă torente de apă, orice cantitate s-ar lua; așa trebuie să se gîndească despre Fiul unic: puterea de a crea pe care o are este nepuizabilă: orice producție ați vrea voi să-i atribuiți, ea nu este întru nimic diminuată.

Dar mai scurt să ne servim de un exemplu mai potrivit și mai convenabil ca acela despre lumină, despre care evanghelistul vorbește apoi zicînd: „Și viața era lumina oamenilor“. Precum deci lumina oricîte mii de oameni ar lumina nu-și pierde nimic din strălucirea ei: așa și Dumnezeu, și înainte și după ce a creat operele sale, și le-a scos înafară, rămîne egal și întreg, și nu suferă nici o micșorare, nici stricare, oricît de mare ar fi numărul lucrurilor sale. Ar fi trebuit să creeze la fel alte mii de lumi asemănătoare acesteia, ar fi trebuit să facă un număr infinit, vor fi de ajuns aceste lucruri, și nu numai pentru a le crea, ci de asemenea pentru a le face să trăiască după ce le-a creat. Căci aici numele de viață nu arată puterea pe care o are el de a le crea, ci încă și această grijă prin care le păzește pe lucrurile pe care le-a creat. Mai mult, prin acest nume sf. Ioan pune în noi temeliile învățăturii despre înviere, și începutul acestei revelații, descoperire de nespus. Căci

viața venind la noi, împărăția morții este distrusă; lumina luminându-ne, întunericul a fost alungat; viața rămîne pentru totdeauna în noi, și moartea nu poate să aibă nici o stăpînire asupra ei.

Astfel tot ce este spus despre Tatăl va fi la fel de bine zis și despre Fiul: „Căci în el avem viața, și ne mișcăm și sîntem“ (Fap.17,28). Sfîntul Pavel o arată la fel prin aceste cuvinte: „Pentru că în Acesta au fost făcute toate și toate prin El sînt așezate“ (Col. 1,16,17). Iată pentru ce este el numit rădăcina și temelie.

Deci cînd veți auzi spunîndu-se despre Fiul: „În El era viață“, nu vă gîndiți că ar fi o experiență compusă. Căci Fiul zice apoi despre Tatăl: „Precum Tatăl are viață în sine, el i-a dat și Fiului să aibă viață în sine“ (Ioan 5,10); și precum nu veți spune că Tatăl este o existență compusă, n-o spuneți despre Fiul, căci Scriptura zice așa în altă parte „Dumnezeu este însăși lumina“ (1 Ioan 1,5); și încă: „Dumnezeu locuiește în lumină neapropiată“ (1 Tim.6,16). Ea nu se pronunță în acești termeni pentru a ne face să ne gîndim că în Dumnezeu ar fi oarecare compoziție, ci ca să ne ridicăm puțin cîte puțin la înălțimea învățaturii.

Precum în mod efectiv poporului mic și celor slabi le-ar fi fost greu să înțeleagă în ce fel există viața în el, căci pentru acest motiv spune ea mai întîi ceea ce este mai simplu și mai de jos și de la acest prim grad de învățare, ne ridică apoi la ceea ce este mai sublim. Căci Cel ce a zis: „El i-a dat Fiului să aibă viață“, este la fel cu Cel ce a zis: „Eu sînt viața“, și încă „Eu sînt lumina“. Dar care este, vă rog această lumină? Ea nu este sensibilă, ci este duhovnicească și aceasta este care luminează sufletul. Iisus Hristos trebuia să spună: „Nimeni nu poate să vină la Mine dacă nu-l va atrage Tatăl Meu“ (Ioan. 6,44). Iată pentru ce ne previne evanghelistul, și zice: „Acesta este care luminează“; el o spune la fel ca voi dacă ați auzi ceva lucru despre Tatăl asemănător să știți și să mărturișiți că aceia nu este propriu numai Tatălui în mod unic, ci și Fiului, căci Iisus Hristos zice: „Toate cîte are Tatăl Meu ale Mele sînt“ (Ioan 16,15).

Evanghelistul ne-a învățat deci mai întîi că toate lucrurile au fost create: ne-a făcut să cunoaștem apoi printr-un singur cuvînt bunurile duhovnicești pe care ni le-a adus Fiul atunci cînd a venit în lume, zicînd: „Și viața era lumina oamenilor“. El n-a zis: El era lumina evreilor, ci a tuturor oamenilor. Căci aceștia nu sînt numai evreii, ci și păgînii și neamurile, care au venit la cunoașterea acestei lumini: această lumină era comună a tuturor, expusă înaintea ochilor tuturor oamenilor.

Dar pentru ce nu a adăugat el și pe îngerii, și nu i-a numit decît pe oameni? Aceasta fiindcă el vorbește acum despre natura umană și la oameni se referă pentru a le face cunoscută vestea cea nouă.

„Și lumina luminează în întuneric“ (5). Sfîntul Ioan numește „întuneric“ moartea și greșala, rătăcirea. Căci lumina simțită nu luminează în întuneric, ci mai departe și înafară de întuneric: dimpotrivă lumina predicii a strălucit chiar în mijlocul greșelii care împărătea în lume, și a risipit-o: și Iisus Hristos atacînd moartea prin moartea sa, a învins-o așa de bine, încît a scos și a eliberat din împărăția ei pe cei ce erau ținuți în legăturile ei: cum deci

nici moartea, nici greșala, n-au putut să supraviețuiască, nici s-o învingă pe această lumină, și dimpotrivă ea iluminează totul, și strălucește prin propria sa putere; iată pentru ce zice evanghelistul: „și întunericul nu a cuprins-o“. Căci această lumină este de neînvins, și ea nu locuiește în mod voluntar în sufletele care nu voiesc să fie luminate.

4. Nu vă mirați fraților, dacă această lumină nu-i luminează pe toți oamenii, Dumnezeu nu ne atrage la sine prin forță sau prin violență, ci în mod liber și după dispoziția sufletului nostru și a voinței noastre. Nu-i închideți poarta la această lumină și vă veți bucura de tot felul de bucurii. Credința o atrage la noi, pe această lumină, și când a venit, ea îl luminează în mod infinit pe cel ce a primit-o; dacă viața voastră este curată și sfântă, ea va rămîne totdeauna în voi. Căci Iisus Hristos a zis: „Dacă cineva mă iubește va păzi poruncile Mele, și Eu și Tatăl Meu vom veni la el și vom face sălaş la el“ (Ioan 11,23). Precum nu te poți bucura bine de lumina soarelui, dacă nu sînt deschiși ochii, la fel, nu se participă în mod deplin la această lumină minunată, dacă nu se deschid ochii sufletului, și dacă nu sînt puși în stare s-o primească și s-o vadă din toate părțile: dar cum se poate? curățindu-se de toate păcatele sale.

Păcatul nu este decît întuneric, el este acoperit de nori negri, și aceia apare văzut, pentru că fără nici un motiv și fără nici o dovadă se face: căci, oricine face păcatul urăște lumina, și nu vine la lumină“ (Ioan 3,20). Și: „Căci cele ce se fac întru ascuns de către ei rușine este a le și grăi“ (Efes.5,12). La fel precum în întuneric nu cunoaștem nici pe prieten nici pe dușman, și nu deosebim nici obiectele, așa în păcat nu vedem nimic, lacomul nu-l deosebește pe prieten de dușman; invidiosul vede cu un ochi de neprietenie pe omul care-i este cel mai devotat; cel ce pune piedici declară război lumii întregi. Într-un cuvînt, cel ce este supus păcatului nu se deosebește cu nimic de oamenii beți și nebuni și chiar a încetat de a deosebi lucrurile. Precum în noapte, trebuie lumină pentru a distinge obiectele lemnul, plumbul, fierul, argintul, pietrele prețioase, totul pare asemenea ochilor noștri și la fel; la fel cel ce trăiește în necurăție nu cunoaște minunata înțelepciune nici frumusețea filozofiei. În sfîrșit, în întuneric, cum am spus-o, pietrele prețioase nu-și arată propria lor strălucire și aceia nu vine din natura lor, ci din neștiința celor ce le privesc.

Dar nu este acesta singurul rău care-l cuprinde pe cel ce trăiește în păcat: el este într-o frică continuă și la fel cu cei ce se află pe drum într-o noapte întunecoasă, cînd luna nu luminează de loc, tremură mereu, cu toate că nu este nimeni pentru a le stîrni frica; așa păcătoșii sînt într-o groază continuă, chiar cînd nimeni nu le-ar face nici o mustrare. Dar mustrările conștiinței lor fac ca toate să-i îngrozească, totul le este suspect, căci totul este plin pentru ei de teamă și de groază, și ei nu văd nimic care să nu-i neliniștească.

Să fugim dar de o viață atît de tulbure, căci după aceste neliniști va veni moartea, și o moarte veșnică, unde chinurile nu vor avea sfîrșit. Dar chiar în această lume, acești păcătoși, care-și închipuie lucruri fără realitate, nu se deosebesc de nebuni; ei se cred bogați, și nu sînt; lor li se pare că trăiesc

în plăceri și în delicii, și n-au nici plăceri nici delicii, și nu recunosc și nu simt cît de greșite sînt ideile lor. Iată pentru ce sf. Pavel vrea ca să fim toți sobri și cu priveghere, și Iisus Hristos ne poruncește la fel. Cel ce este sobru și care veghează, dacă-l surprinde păcatul, imediat îl alungă; dar nebunul sau cel ce doarme nu știe cum îl împresoară păcatul. Să nu dormim de loc, căci noaptea a trecut, noi sîntem ziua. „Să umblăm cuviincios, ca ziua“ (Rom.13,13).

În sfîrșit, nimic nu este mai greu, nimic nu este mai urît decît păcatul. Căci ar fi un rău mai mic, luîndu-l ca rușine și ca mizerie, de a merge gol pe străzi, decît a fi acoperit și împovărat cu păcate și cu crime. A merge dezbrăcat aceasta nu va fi un rău așa de mare, pentru că adesea nebunia este cauza; dar nu este nimic așa de disprețuit nici așa de urît ca și păcătosul.

Să ne închipuim pe acei tîlhari care sînt trași înaintea judecătorului pentru răpirea lor și înșelăciunile lor: să vedem cît de urîți îi face forța lor, mascarea lor, ridicoli și disprețuiți! Noi care nû vrem să suferim pe noi un palton rău aranjat sau invers pus, și care, dacă îl vedem pe un altul, punem imediat mîna să-l aranjăm: dacă aproapele nostru și noi mergem călcînd peste poruncile lui Dumnezeu, nu ne observăm dintre toți. Ce este mai urît și mai spurcat ca un om care merge la o desfîrnată? Ce este mai de rîs decît un om feroce, ca un om disprețuitor, ca un invidios? Cum nu se observă oare aceste lucruri urite mai mult decît a merge dezbrăcat pe străzi? Această numai fiindcă s-au obișnuit cu astfel de păcate; căci n-a fost văzut nimeni să meargă dezbrăcat pe străzi în mod voluntar: dar obiceiul face să păcătuiești adesea și repede.

Sigur, dacă cineva ar intra în adunarea îngerilor, unde nu s-a petrecut niciodată ceva asemănător, el va cunoaște imediat cît sînt de urite și de ridicole astfel de fapte. Dar pentru ce numesc eu adunarea îngerilor? Chiar azi, și printre noi, dacă cineva ar îndrăzni să introducă o femeie cu viață rea în palatul împăratului, unde se va îmbăta, sau va face vreo faptă urită, el este pedepsit cu ultimul chin. Dacă nu este permis să se facă nimic asemănător în palatul împăratului, cu atît mai mult, a face astfel de fapte ori în ce parte ai fi, cînd Regele universului este prezent peste tot, înseamnă a-ți atrage ultimele chinuri.

Pentru aceasta vă îndemn, fraților, să trăim în această lume în bună pace, și să lucrăm pentru a ne arăta mai curați și mai nevinovați: noi avem un Rege cu ochii în continuu atenți asupra a ceea ce facem noi. Deci ca această lumină să ne lumineze totdeauna, să atragem razele ei asupra noastră. În acest fel ne vom bucura și de bunurile prezente și de bunurile viitoare, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Sfîntului Duh, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 6

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan“
(Cap.1, Vers.6-9).

1. În ce fel privește Iisus Hristos mărturia sfântului Ioan.- Învățătura sfântă nu folosește la nimic fără fapte bune.

1. Evanghelistul după ce a spus în îndemnul său ceea ce era mai important și mai necesar pentru a cunoaște pe Cuvîntul-Dumnezeu, urmînd ordinea și cursul subiectului său, ne aduce acum mai înainte și ne vorbește despre Învățătura care trebuia să-l vestească pe Cuvîntul, și care se numea Ioan ca și el. Voi atunci cînd auziți că Ioan a fost un om trimis de la Dumnezeu, încetați de a crede că ar fi fost ceva omenesc în cuvintele sale; aceasta nu este învățătura sa pe care el ne-a vestit-o, ci a Celui care l-a trimis. Iată pentru ce este numit înger: ori datoria unui înger sau a unui sol este de a se limita să repete ceea ce i s-a spus. Acest cuvînt: „Fost-a“ nu însemnează trecerea de la neîntîlnire la ființă, sau la existență, ci chiar trimiterea însăși. Acest cuvînt: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu“ nu arată alt lucru decît că era trimisul lui Dumnezeu.

Cum pot susține dar ereticii că pasajul care zice: „Că fiind în chipul lui Dumnezeu“ (Filip.2,6), nu dovedește că Fiul este egal cu Tatăl, pentru aceia numai că cuvîntul Teus „lui Dumnezeu“ nu este precedat de articolul tu? Căci iată încă un loc fără articol. Vor spune ei că acesta nu vorbește despre Tatăl aici? dar ce vor răspunde ei asupra acestor cuvinte ale profetului: „Eu trimit înaintea Ta pe îngerul Meu care va găti calea ta“? (Mt.3,1;11,10). Aceste cuvinte: „Eu“ și „Ta“ arată două persoane.

„Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el“ (7). Ce! va zice poate cineva, slujitorul îi dă mărturie Stăpînului său? dar atunci cînd îl veți vedea voi pe Învățător, pe Stăpîn, nu numai primind mărturie de la slujitorul său, ci încă și venind la el, și lăsîndu-se să fie botezat de el cu iudeii, nu vă veți mira și mai mult și nu veți fi într-o îndoială și mai mare? Dar nu trebuie să vă mirați, sau să vă tulburați; trebuie mai bine să admirați bunătatea de nespus a Stăpînului. Căci dacă cineva rămîne cuprins de tulburare și de uimire, Iisus Hristos îi va zice și lui ca și lui Ioan: „Lasă acum căci așa se cuvine să plinim toată dreptatea“ (Mt.3,15). Și dacă uimirea lui se dublează, el îi va repeta ceea ce le-a zis evreilor: „Dar Eu nu de la om iau mărturia“ (Ioan 5,34).

Dacă n-are deci nevoie de această mărturie, pentru ce este trimis Ioan de către Dumnezeu? aceasta nu pentru nevoia pe care o avea Cuvîntul de această mărturie, a spune aceasta ar fi o necredință extremă; dar în sfîrșit, pentru ce? Ioan ne învață însuși, atunci cînd spune: „Ca toți să creadă prin el“; dar precum Iisus Hristos după ce a spus, vorbind despre Ioan: „Este un altul care mărturisește pentru mine; Și eu știu că mărturia lui este adevărată“, zice acum „Dar eu nu de la om iau mărturie“, el putea părea celor nebuni și fără minte, că se contrazice pe sine însuși prin aceste ultime cuvinte; explicarea următoare oprește toate acestea: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți“ (Ioan 5,34). Este ca și cum ar fi zis: Eu sînt Dumnezeu, și adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, ieșit din această substanță nemuritoare și fericită: eu n-am nevoie de mărturia nimănui. Căci, cînd nimeni nu va vrea să-mi dea mărturie, eu nu voi fi pentru aceia micșorat cu nimic în natura

mea. Zelos pentru mîntuirea lumii, eu m-am coborît și m-am smerit pînă la a binevoi să-mi aleg un om ca martor. În sfîrșit, evreii, asupra unei purtări așa de potrivită slăbiciunii lor și micimii lor, trebuiau să se îndemne și mai mult să creadă în el.

Precum deci Cuvîntul s-a îmbrăcat cu carnea noastră, de teamă că, venind la noi în măreția sa și în toată strălucirea divinității sale, să nu ne piardă pe toți; el a trimis la fel înaintea lui un om pentru a-i sluji de înaintemergător, ca oamenii de atunci, auzind o voce de aceiași natură ca și a lor, să se apropie mai ușor. Dar, că el nu avea nevoie de această mărturie, dovada este vizibilă: el nu avea decît să se arate în substanța sa cu totul curată, pentru a-i lovi pe toți oamenii de groază și de frică: el n-o face, cum vă voi arăta, fiindcă atunci ar fi murit toți, nimeni nemaiputînd suferi puterea și splendoarea acestei lumini care nu poate fi văzută. Chiar pentru acest motiv s-a îmbrăcat cu carnea noastră, el i-a dat însărcinarea unuia din cei ce ne însoțesc ca să mărturisească pentru el, fiindcă a făcut totul pentru mîntuirea oamenilor, și n-are în vedere numai demnitatea sa, ci și slăbiciunea oamenilor și interesul lor.

Iisus Hristos ne-o spune prin aceste cuvinte: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți” (Ioan 5,34). Evanghelistul care vorbește potrivit cu vorbele Mîntuitorului, ne face atenți la fel. Căci, după ce a zis: „El a venit ca să mărturisească despre lumină” adugă „ca toți să creadă prin el”. Este ca și cum ar spune: Să nu credeți că Ioan Botezătorul ar fi venit să dea mărturie pentru a-i da mai multă putere și autoritate cuvîntului Domnului, și să-l facă mai crezut: nu pentru aceasta a venit el, ci ca, concetățenii lui să creadă prin el.

Ceea ce urmează să arate că pentru aceia a spus aceste lucruri, căci adaugă: „Nu era el lumina”: care ar fi fost inutile, și va fi mai bine să repetăm în mod simplu decît să explicăm învățătura sa, dacă evanghelistul, prin ceea ce a adăugat nu ar fi vrut să ne scape de această bănuială. Zicînd: „El a venit să mărturisească despre lumină”, pentru ce mai zice: „Nu era el lumina”? Aceasta nu în zadar și fără motiv, ci fiindcă adesea printre noi, cel ce dă mărturie, este mai mare și mai important decît cel căruia el îi dă mărturia aceasta; și că adesea el părea mai demn de crezare. Iată pentru ce, de teamă ca să nu se aibă acest sentiment despre Ioan, evanghelistul distruge de la început acest sentiment bănuitor, și după ce l-a distrus cu totul face să se cunoască cine este cel ce dă mărturie, și cine este cel despre care se face mărturia, și diferența cea mare care se află între unul și altul. După ce a făcut-o, a arătat frumusețea fără de asemănare a celui căruia îi da Ioan mărturie, el își urmează vorbirea sa cu siguranță, odată ce s-a apărut de toate făcînd dreptate pentru orice gînd nedrept și absurd ce s-ar putea ivi în sufletele oamenilor fără minte, el seamănă și răspîndește apoi ușor și fără piedică învățătura mîntuitoare.

Pentru aceasta fraților, să-l rugăm acum pe Domnul care ne-a descoperit atît de mari lucruri, și care ne-a dat o învățătură așa de curată, să ne dea harul să ducem de altfel o viață curată și cu totul sfîntă. Căci sfînta învățătură nu aduce nici un folos fără faptele bune. Cînd vom avea credința

1. În ce fel privește Iisus Hristos mărturia sfântului Ioan.- Învățătura sfântă nu folosește la nimic fără fapte bune.

1. Evanghelistul după ce a spus în îndemnul său ceea ce era mai important și mai necesar pentru a cunoaște pe Cuvîntul-Dumnezeu, urmînd ordinea și cursul subiectului său, ne aduce acum mai înainte și ne vorbește despre Învățător care trebuia să-l vestească pe Cuvîntul, și care se numea Ioan ca și el. Voi atunci cînd auziți că Ioan a fost un om trimis de la Dumnezeu, încetați de a crede că ar fi fost ceva omenesc în cuvintele sale; aceasta nu este învățătura sa pe care el ne-a vestit-o, ci a Celui care l-a trimis. Iată pentru ce este numit înger: ori datorita unui înger sau a unui sol este de a se limita să repete ceea ce i s-a spus. Acest cuvînt: „Fost-a“ nu însemnează trecerea de la neființă la ființă, sau la existență, ci chiar trimiterea însăși. Acest cuvînt: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu“ nu arată alt lucru decît că era trimisul lui Dumnezeu.

Cum pot susține dar ereticii că pasajul care zice: „Că fiind în chipul lui Dumnezeu“ (Filip.2,6), nu dovedește că Fiul este egal cu Tatăl, pentru aceia numai că cuvîntul Teus „lui Dumnezeu“ nu este precedat de articolul tu? Căci iată încă un loc fără articol. Vor spune ei că acesta nu vorbește despre Tatăl aici? dar ce vor răspunde ei asupra acestor cuvinte ale profetului: „Eu trimit înaintea Ta pe îngerul Meu care va găti calea ta“? (Mt.3,1;11,10). Aceste cuvinte: „Eu“ și „Ta“ arată două persoane.

„Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el“ (7). Ce! va zice poate cineva, slujitorul îi dă mărturie Stăpînului său? dar atunci cînd îl veți vedea voi pe Învățător, pe Stăpîn, nu numai primind mărturie de la slujitorul său, ci încă și venind la el, și lăsîndu-se să fie botezat de el cu iudeii, nu vă veți mira și mai mult și nu veți fi într-o îndoială și mai mare? Dar nu trebuie să vă mirați, sau să vă tulburați; trebuie mai bine să admirați bunătatea de nespus a Stăpînului. Căci dacă cineva rămîne cuprins de tulburare și de uimire, Iisus Hristos îi va zice și lui ca și lui Ioan: „Lasă acum căci așa se cuvine să plinim toată dreptatea“ (Mt.3,15). Și dacă uimirea lui se dublează, el îi va repeta ceea ce le-a zis evreilor: „Dar Eu nu de la om iau mărturia“ (Ioan 5,34).

Dacă n-are deci nevoie de această mărturie, pentru ce este trimis Ioan de către Dumnezeu? aceasta nu pentru nevoia pe care o avea Cuvîntul de această mărturie, a spune aceasta ar fi o necredință extremă; dar în sfîrșit, pentru ce? Ioan ne învață însuși, atunci cînd spune: „Ca toți să creadă prin el“; dar precum Iisus Hristos după ce a spus, vorbind despre Ioan: „Este un altul care mărturisește pentru mine; Și eu știu că mărturia lui este adevărată“, zice acum „Dar eu nu de la om iau mărturie“, el putea părea celor nebuni și fără minte, că se contrazice pe sine însuși prin aceste ultime cuvinte; explicarea următoare oprește toate acestea: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți“ (Ioan 5,34). Este ca și cum ar fi zis: Eu sînt Dumnezeu, și adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, ieșit din această substanță nemuritoare și fericită: eu n-am nevoie de mărturia nimănui. Căci, cînd nimeni nu va vrea să-mi dea mărturie, eu nu voi fi pentru aceia micșorat cu nimic în natura

mea. Zelos pentru mîntuirea lumii, eu m-am coborît și m-am smerit pînă la a binevoi să-mi aleg un om ca martor. În sfîrșit, evreii, asupra unei purtări așa de potrivită slăbiciunii lor și micimii lor, trebuiau să se îndemne și mai mult să creadă în el.

Precum deci Cuvîntul s-a îmbrăcat cu carnea noastră, de teamă că, venind la noi în măreția sa și în toată strălucirea divinității sale, să nu ne piardă pe toți; el a trimis la fel înaintea lui un om pentru a-i sluji de înaintemergător, ca oamenii de atunci, auzind o voce de aceiași natură ca și a lor, să se apropie mai ușor. Dar, că el nu avea nevoie de această mărturie, dovada este vizibilă: el nu avea decît să se arate în substanța sa cu totul curată, pentru a-i lovi pe toți oamenii de groază și de frică: el n-o face, cum vă voi arăta, fiindcă atunci ar fi murit toți, nimeni nemaiputînd suferi puterea și splendoarea acestei lumini care nu poate fi văzută. Chiar pentru acest motiv s-a îmbrăcat cu carnea noastră, el i-a dat însărcinarea unuia din cei ce ne însoțesc ca să mărturisească pentru el, fiindcă a făcut totul pentru mîntuirea oamenilor, și n-are în vedere numai demnitatea sa, ci și slăbiciunea oamenilor și interesul lor.

Iisus Hristos ne-o spune prin aceste cuvinte: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți” (Ioan 5,34). Evanghelistul care vorbește potrivit cu vorbele Mîntuitorului, ne face atenți la fel. Căci, după ce a zis: „El a venit ca să mărturisească despre lumină” adugă „ca toți să creadă prin el”. Este ca și cum ar spune: Să nu credeți că Ioan Botezătorul ar fi venit să dea mărturie pentru a-i da mai multă putere și autoritate cuvîntului Domnului, și să-l facă mai crezut: nu pentru aceasta a venit el, ci ca, concetățenii lui să creadă prin el.

Ceea ce urmează să arate că pentru aceia a spus aceste lucruri, căci adaugă: „Nu era el lumina”: care ar fi fost inutile, și va fi mai bine să repetăm în mod simplu decît să explicăm învățătura sa, dacă evanghelistul, prin ceea ce a adăugat nu ar fi vrut să ne scape de această bănuială. Zicînd: „El a venit să mărturisească despre lumină”, pentru ce mai zice: „Nu era el lumina”? Aceasta nu în zadar și fără motiv, ci fiindcă adesea printre noi, cel ce dă mărturie, este mai mare și mai important decît cel căruia el îi dă mărturia aceasta; și că adesea el părea mai demn de crezare. Iată pentru ce, de teamă ca să nu se aibă acest sentiment despre Ioan, evanghelistul distruge de la început acest sentiment bănuitor, și după ce l-a distrus cu totul face să se cunoască cine este cel ce dă mărturie, și cine este cel despre care se face mărturia, și diferența cea mare care se află între unul și altul. După ce a făcut-o, a arătat frumusețea fără de asemănare a celui căruia îi da Ioan mărturie, el își urmează vorbirea sa cu siguranță, odată ce s-a apărut de toate făcînd dreptate pentru orice gînd nedrept și absurd ce s-ar putea ivi în sufletele oamenilor fără minte, el seamănă și răspîndește apoi ușor și fără piedică învățătura mîntuitoare.

Pentru aceasta fraților, să-l rugăm acum pe Domnul care ne-a descoperit atît de mari lucruri, și care ne-a dat o învățătură așa de curată, să ne dea harul să ducem de altfel o viață curată și cu totul sfîntă. Căci sfînta învățătură nu aduce nici un folos fără faptele bune. Cînd vom avea credința

cea mai curată, și o desăvârșită înțelegere a Sfințelor Scripturi, dacă sfințenia obiceiurilor noastre și a vieții noastre nu ne însoțește și nu ne apără, nimic nu va împiedica, ca noi să nu fim aruncați în flăcările iadului, și veșnic arși în aceste flăcări care nu se sting niciodată. La fel cei ce vor face fapte bune vor învia pentru viața veșnică, așa cei ce nu se tem să le facă pe cele rele, vor învia pentru osîndă și chin veșnic, și care nu se va sfîrși niciodată. Deci să ne îndreptăm cu toată grija ca să nu ne pierdem prin faptele noastre cele rele să nu pierdem cîștigul credinței ci să ne remarcăm prin faptele noastre (Tit.2,12), ca să ne putem prezenta înaintea lui Iisus Hristos cu încredere. Nimic nu poate egala o așa de mare cinste. Să vrea cerul ca folosindu-ne bine de această învățătură, noi să nu avem în vedere decît slava lui Dumnezeu, la care să ne supunem, și Fiului unic, și Duhului Sfînt, în vecii vecilor! Amin.

OMILIA 7

„Cuvîntul era lumina cea adevărată, care venind în lume, luminează pe tot omul” (Cap.1, Vers.9).

1. Nu trebuie să căutăm să înțelegem ceea ce este de necuprins în Dumnezeu.

2. Adevărata nebunie, adevărata cunoaștere a Tatălui și a Fiului.- Nebuna și urîta învățătură a Sabelienilor și Marcelienilor.- Împotriva Anomeilor.- Cum se obține iertarea păcatelor, și se șterg.

1. Dacă prin mici porțiuni, dragii mei frați, vă hrănim din Sfintele Scripturi, dacă nu vi le dăm toate odată, este pentru ca voi să păziți fiecare bucățile pe care vi le dăm. Cel care, construind o clădire, pune și așază pietrele unele peste altele, știe să le lege și să le unească împreună, înainte de a le lega pe primele pe care le-a pus, nu construiește solid; și zidurile pe care le ridică el vor cădea sigur în ruină: cel care dimpotrivă așteaptă ca cimentul să fie întărit și legat cu pietrele, pentru a adăuga apoi altele puțin cîte puțin, construiește o casă solidă, statornică și care va ține multă vreme. Noi îi imităm pe acești arhitecți minunați, și construim în același fel edificiul mîntuirii sufletelor voastre: altfel ne vom teme ca ultimele învățături să nu le șteargă cu totul pe primele din mintea voastră, pentru că sufletul nu poate să cuprindă și să înțeleagă totul dintrodată.

Oare ce vă voi citi astăzi? aceste cuvinte: „Cuvîntul era Lumina cea adevărată Care, venind în lume, luminează pe tot omul”: evanghelistul care vorbind aici mai sus puțin despre Ioan, zicea că el a venit „ca să mărturisească despre Lumină” și că era trimis acum pentru a-și împlini această misiune ridică dintrodată sufletele noastre, și ne face să urcăm pînă la această existență, care nu cunoaște nici un început, și care nu va avea nici un sfîrșit, de teamă ca ceea ce a spus el despre Ioan, și ca venirea bruscă și nouă a unui înaintemergător, care venea pentru a da mărturie, să

nu dea loc la bănuiele rele privitoare la Cel căruia el trebuia să-i dea mărturie.

Și cum, veți zice voi, poate această existență să n-aibă nici început nici sfârșit; pentru că despre Fiul se vorbește aici? dar despre un Dumnezeu vorbind noi, și voi ziceți: cum se poate aceia? Și nu vă temeți, sau nu vă îngroziți de a pune o astfel de întrebare? dacă vă întreabă cineva cum se vor bucura sufletele și trupurile într-o zi de o viață nemuritoare vă veți pune să rîdeți, fiindcă, veți zice voi, nu este pentru sufletul omenesc să cugete în aceste materii, ci numai să creadă: nici să examineze în mod curios cuvîntul, ci pentru a socoti ca o demonstrație cu totul suficientă atotputernicia celui care vorbește; și dacă vă spunem că Cel ce a creat sufletul și trupul, și care este mai presus de orice creatură, nici nu are început, veți îndrăzni să ne întrebați cum poate aceia? Este aceasta fapta unui suflet sfînt, a unui suflet drept?

Voi ați auzit cuvîntul: „Cuvîntul era Lumina cea adevărată“. Pentru ce atîtea eforturi inutile și zadarnice pentru a înțelege prin minte numai o viață care n-are nici un sfârșit? Pentru ce se caută să se cunoască ceea ce nu poate fi cunoscut? Pentru ce se supune la cercetare ceea ce scapă oricărei cercetări? Căutați să urcați la originea razelor soarelui, nu o veți găsi, și totodată nu veți fi nici surprinși, nici necăjiți de propria voastră neputință. Pentru ce sînteți dar îndrăzneți și fără considerare în cele mai mari lucruri?

Ioan, acest fiu al tunetului, acest erou duhovnicesc, în clipa în care Duhul Sfînt l-a făcut să audă acest cuvînt: „Era“ a tăcut și n-a căutat să se adîncească mai mult: și voi care n-ați primit așa de mari haruri, voi care nu vorbiți decît urmînd slabele lumini ale minții voastre, vreți să știți mai mult decît el? Iată pentru ce nu veți ajunge niciodată la gradul de cunoaștere la care a ajuns el.

Așa face și diavolul: face să treacă la cei ce-l ascultă și i se supun limitele pe care ni le-a pus Dumnezeu, ca și cum noi am putea merge mult mai departe: dar după ce ne-a făcut să pierdem harul Domnului prin pătimirea acestei nădejdi frumoase, nu numai că nu mai face nimic cu privire la noi, căci cum o va face, pentru că el este diavol? dar el nu ne permite nici să mai revenim la prima stare, cînd speram în pace și în siguranță; el ne face să greșim și dintr-o parte și din alta, fără ca să ne mai putem opri.

Așa l-a alungat pe primul nostru părinte din paradis. El l-a umflat inima lui de nădejde, de o mai mare știință și de o cinste mai mare, și îl face să piardă ceea ce avea bucurîndu-se în pace; nu numai că Adam nu devine asemenea lui Dumnezeu, cum l-a făcut s-o nădăjduiască, ci el îl supune sub împărăția groaznică a morții; nu numai că Adam n-a învățat nimic din mîncarea din pomul oprit, ci puțin de nu și-a pierdut și această știință puțină pe care o avea pentru că a nădăjduit una mai mare; căci în această clipă el a început să roșească pentru goliciunea lui căreia i-a fost superior înainte de a păcătui. Deci cunoașterea goliciunii sale, nevoia în care a fost pus de a se îmbrăca, aceste rele și multe altele au fost o urmare a curiozității sale.

Dar de teamă ca să nu ni se întâmple și nouă la fel, fraților, să fim supuși lui Dumnezeu, și să păzim poruncile lui: să nu căutăm în mod curios să adâncim mai mult, pentru ca să nu ne pierdem ca și ei harurile pe care le-am primit. Ereticii voind să caute un început în această viață care nu are nici un început, au pierdut cu această cunoaștere pe care n-o vor avea niciodată și pe care ar fi putut s-o cîștige. În sfîrșit, ei n-au aflat ceea ce căutau, căci nu puteau, și și-au pierdut advărata credință în Fiul unic.

Cît ne privește pe noi, să nu ieșim din vechile limite pe care le-au pus părinții noștri, și să fim supuși întru totul legii pe care ne-a arătat-o Duhul Sfînt. Atunci cînd auzim: „El era Lumina cea adevărată“, să nu căutăm nimic mai mult, nu putem ști mai mult, nici să ajungem mai sus. Dacă Dumnezeu l-ar fi născut pe Fiul său cum nasc oamenii, ar fi fost oarecare spațiu de timp între cel care naște și cel ce este născut: dar cum el L-a născut într-un mod de nespus propriu și potrivit unui Dumnezeu, să încetăm de a ne folosi de aceste expresii: „Înainte“ și „După“, căci acestea sînt nume care aparțin timpului: dar Fiul este creatorul chiar a tuturor veacurilor.

2. El nu este Tatăl său, veți zice voi, ci fratele lui. Unde este ea, vă rog, această nevoie? Dacă zicem că Tatăl și Fiul au ieșit din diferite rădăcini, atunci nu sînt de aceeași substanță, așa ați putea să aveți dreptate să vorbiți astfel: dar dacă noi sîntem chiar departe de această necredință, dacă zicem că Tatăl este fără început, și n-a fost născut de loc, și că Fiul este în mod adevărat fără de început, dar că el este născut din Tatăl, în ce conduce această idee la limbajul necredincios pe care îl țineți? Căci Fiul este strălucirea! ori, strălucirea este cuprinsă și închisă în aceeași natură a cărei strălucire este ea. Pentru acest motiv l-a numit Pavel așa, ca să nu mergeți să vă închipuiți că ar fi un mijloc între Tatăl și Fiul. În sfîrșit în aceia se exprimă numele de strălucire.

Apostolul, după acest exemplu, îndreaptă gîndurile nedrepte care se puteau naște din aceia în sufletele nebunilor. Căci acest nume de strălucire, zice el, pe care îl înțelegeți, să nu vă dea ocazia să credeți că Fiul nu ar fi propria sa ipostază, acela este un sentiment necredincios, o nebunie care trebuie să le-o lăsăm sabelienilor și marcelienilor: dar noi sîntem chiar departe de această învățătură: noi învățăm că Fiul există în propriul său ipostas: iată pentru ce Pavel, la numele de strălucire îl adaugă și pe acela de „chipul ființei“ (Evr.1,3); prin care arată că el are propriul său ipostas, și arată că substanța sa este la fel cu cea a căruia caracter este ea. Un singur nume, cum am spus-o deja, nu este de ajuns pentru a-i învăța pe oameni ceea ce trebuie să creadă privitor la Dumnezeu. Trebuie a se mulțumi dacă, după ce au fost legate mai multe împreună, se va scoate din fiecare ceea ce este potrivit Divinității. În acest fel putem noi slăvi în mod vrednic pe Dumnezeu; eu spun vrednic, adică, atît pe cît este în noi și pe cît sîntem de capabili.

Căci dacă este vreunul care îndrăznește să creadă că el poate să vorbească în mod vrednic despre Dumnezeu, și să ne asigure că el îl

cunoaște precum se cunoaște pe sine, nimeni desigur nu-l cunoaște mai sigur.

Învățați despre aceste adevăruri, să fim bucuroși de a reține ceea ce ne-au învățat despre Cuvîntul aceia care, de la început, l-au văzut cu proprii lor ochi, și i-au fost slujitori; și să n-avem curiozitatea de a căuta mai mult să știm. Această boală produce două mari rele în cel care-l infectează: una, că el se îmbată în mod zadarnic să cerceteze ceea ce nu se poate. Alta, că el irită mînia lui Dumnezeu, străduindu-se să răstoarne limitele pe care i le-a pus el însuși. Dar pînă unde pornește aceia mînia lui Dumnezeu, nu este nevoie să v-o spun, pentru că o știți voi toți.

Pentru aceasta, să aruncăm și să fugim de îndrăzneala și de aroganța ereticilor. Să ascultăm cuvîntul lui Dumnezeu cu teamă și cu cutremur, ca el să ne apere fără întrerupere; căci el zice: „Căci spre cine voi aținti ochii mei, dacă nu asupra celui care este blînd și smerit, și care tremură la auzirea cuvintelor mele?” (Ps.76,2). Aruncînd deci această curiozitate zadarnică, să ne rănim inimile noastre, să ne plîngem păcatele noastre, așa cum ne poruncește Iisus Hristos: să fim cuprinși de întristare la amintirea păcatelor noastre, și să ne reamintim exact în sufletele noastre toate greșelile pe care le-am făcut pînă acum; să ne aplecăm cu toată puterea și grija ca să ne spălăm în întregime. Căci Dumnezeu ne-a dăruit pentru aceia căi bune și mijloace bune. „Spuneți mai întîi, ne spune el, păcatele tale tu, și te vei îndrepta” (Is.43,26). Și încă: “Eu am zis: Eu voi mărturisi Domnului împotriva mea nedreptatea mea, și tu ai iertat necredința inimii mele” (Ps.31,6). A-și aminti adesea în inima și mintea sa păcatele sale, și a se învinui, este ceea ce slujește nu puțin la reducerea grozăviei păcatului.

Dar iată un al doilea mijloc de a-și spăla păcatele sale încă mai eficace: Nu vă mîniați de loc împotriva celui ce v-a supărat; iertați tot ce v-a greșit cineva împotriva voastră. Vreți să-l știți și pe al treilea? Daniel o să vi-l dea. ascultați-l: „Răscumpărați drept aceia păcatele voastre prin milostenie, și nedreptățile voastre prin fapte de milă spre cei săraci” (Daniel 4,24). Mai este încă unul: este rugăciunea deasă, și stăruința în rugăciunile care se fac către Dumnezeu. Postul o egalează, dacă el e unit cu blîndețea și cu iubirea față de aproapele, nu este o ușoară mîngîiere, el contribuie la iertarea păcatelor, el stinge focul mîniei lui Dumnezeu: „Căci apa stinge focul, atunci cînd este mai aprins și milostenia spală păcatele” (Eccles.3,33).

Să mergem dar în aceste căi; dacă nu vom înceta să mergem, dacă vom folosi tot timpul nostru și toată grija noastră pentru aceste practici, nu numai că ne vom spăla păcatele noastre trecute, ci ne vom cîștiga o comoară mare pentru cealaltă lume. Căci nu-i vom da nici o putere diavolului, nu ne vom lăsa purtați nici de mînie, nici de o curiozitate nestăpînită. Căci diavolul caută să exploateze aceste ocazii, între altele, pentru a trezi căutări zadarnice și controversate dăunătoare, odată ce ne-a surprins în ușurință și în moleșală, și cînd ne vede că neglijăm virtutea. Dar noi, să fim atenți să-i închidem intrarea aceasta să veghem și să fim sobri ca după ce ne va fi făcut mari necazuri în această viață care este așa

de scurtă, să ne bucurăm de bunurile nemuritoare în timpul întregii veșnicii, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care fie slavă Tatălui și Duhului Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 8

„Cuvîntul era lumina cea adevărată care, venind în lume, luminează pe tot omul“ (Cap.1, Vers.9-11).

1. Pentru ce este Iisus Hristos, adevărata lumină, și nu luminează pe toți oamenii.

2. Răspunsuri la întrebările neamurilor: Ce făcea Iisus Hristos înainte de venirea sa, etc.? Nu te poți lega de lucrurile pămîntești, și să le cauți cum trebuie pe cele cerești.- Marea diferență între slujitorii lui Iisus Hristos, și slujitorii banului.- A sluji pe Dumnezeu care răsplătește în mod măreț.

1. Eu reiau textul ultimei mele predici: căci nimic nu mă împiedică, fraților să examinez aceleași cuvinte, pentru că expunerea dogmelor, la care ne oprim noi, nu ne permite să vă explicăm tot ceea ce ați studiat voi.

Unde sînt cei ce zic că Fiul nu este adevărat Dumnezeu? Căci acesta este numit adevărată lumină, și altădată, chiar adevărul, chiar viața. Dar vom adînci mai mult aceste cuvinte, și le vom explica mai clar, atunci cînd ne vom opri aici.

Acum, și înainte de a trece mai departe, este nevoie să examinăm cuvintele textului meu, și să-l explic iubirii voastre. Eu zic deci: dacă Fiul îl luminează pe tot omul venind în lumea aceasta, cum sînt dar atîția oameni care nu sînt luminați? căci nu toți cred în Iisus Hristos, nu toți îi dau lui închinarea care i se cuvine. Cum luminează el deci pe tot omul? el îl luminează pe atîta cît este în el. Dar dacă unii își închid în plină amiază ochii sufletului lor, pentru a nu primi razele acestei lumini, și rămîn în întuneric, nu trebuie să ne legăm de natura luminii, ci de răutatea celor care se lipsesc în mod voit de acest dar; căci harul este răspîdit în toți: el nu-l respinge nici pe evreu nici pe păgîn, nici pe barbar, nici pe scit, nici pe liber, nici pe sclav (Col.3,2), nici pe om, nici pe femeie, nici pe bătrîn, nici pe tînăr, ci el îi primește pe toți în mod egal, și îi cheamă pe toți fără deosebire. Pentru aceasta cei ce nu vor să profite de un așa de mare bine, nu trebuie să-și impute orbirea lor decît loruși; poarta este deschisă întregii lumi, nimănui nu-i închide intrarea: dacă deci unii se hotărăsc să rămînă afară, ei numai prin propria lor greșală pier.

„Cuvîntul era în lume“; dar nu trebuie să se spună că el este de aceeași vîrstă cu lumea: departe de noi un gînd ca acesta. Iată pentru ce adaugă evanghelistul: „Și lumea prin el s-a făcut“, prin care vă aduce la existența Fiului unic înainte de veacuri: căci cel ce este instruit odată că tot acest vast univers este lucrul mîinilor sale este constrîns să mătrurisească în ciuda lui că Creatorul este înainte de creaturi.

Iată pentru ce nebunia lui Pavel de Samosata mă miră tot mai mult: eu admir că el a putut să combată un adevăr așa de luminos și atât de strălucitor, și să se arunce așa cu bucuria inimii în prăpastie: căci nu a căzut în rătăcire prin neștiință, el a îmbrățișat-o cu deplină cunoștință a adevărului ca și evreii. În sfârșit, precum aceia l-au trădat din plăcere față de oameni (Ei știau că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu cel unic, dar nu l-au mărturisit din teamă pentru mai marii lor, și pentru a nu fi aruncați din sinagogă), la fel se spune că un altul a trădat cu știința sa și și-a pierdut mintuirea sa prin complăcere pentru o femeie, pentru Zenobia regina Palmirei. Și tot așa slava deșartă este un tiran crud și periculos; ea poate orbi ochii chiar ai înțelepților, dacă nu sînt atenți și priveghetori. Dacă așa este acum această putere, această patimă, cu atât mai tare poate să facă la fel și mai mult. Iată pentru ce le zicea Iisus Hristos evreilor: „Cum puteți să credeți, voi care căutați slavă de la oameni, și care nu căutați slava lui Dumnezeu singur?” (Ioan 5,44).

„Dar lumea nu l-a cunoscut” (10). Evanghelistul numește aici lumea această mulțime de oameni stricați care n-are gust și simțire decît pentru lucrurile pămîntești, mulțime nebună, popor fără minte; căci prietenii lui Dumnezeu, oamenii mari, l-au cunoscut toți, înainte chiar de întruparea lui. Iisus Hristos o spune cu numele despre marele patriarh Avraam: „Avram tatăl vostru, zice el, a dorit cu rîvnă să vadă ziua mea: el a văzut-o, și s-a umplut de bucurie” (Ioan 8,56). Și la fel despre David, vorbind contra evreilor „Cum, zice el, îl numește David pe el în duh pe Domnul său prin aceste cuvinte: Zis-a Domnul Domnului Meu, șezi de-a dreapta Mea?” (Mt.22,43). Adesea combătîndu-i îl numește pe Moise; apostolul Petru o spune despre ceilalți profeți ai săi căci el ne asigură că toți ceilalți profeți de la Samuil, l-au cunoscut pe Iisus Hristos, și au prezis venirea lui cu mult înainte: „Toți profeții zice el, care au venit din timp în timp de la Samuil, au prezis ceea ce s-a întîmplat în aceste zile” (Fap.3,24). El s-a făcut văzut, și a vorbit lui Iacob și tatălui său, și chiar bunicului lui (I Cor.XV,5-8) el le-a făcut lor multe și mari făgăduințe, și le-a îndeplinit întocmai.

Pentru ce, replicați voi, zice el însuși: „Mulți profeți au dorit să vadă ceea ce vedeți voi și n-au văzut-o, și să audă ceea ce auziți voi și n-au auzit?” (Lc.10,24). Așa-i că ei n-au avut cunoștință? Ei au avut-o în mod sigur, și voi încerca s-o demonstrez prin același loc prin care unii cred că pot afla contrarul. Iisus Hristos spune: „Mulți au dorit să vadă ceea ce vedeți voi”. Ei au cunoscut deci că el trebuia să vină printre oameni, și să îplinească ceea ce a promis cu adevărat și a împlinit: căci dacă ei n-ar fi avut de loc această cunoștință, nu și-ar fi format această dorință. Nimeni, în sfârșit, nu poate să dorească să vadă aceia despre care el nu poate să aibă nici o cunoștință, nici o idee. Pentru aceasta au cunoscut ei pe Fiul lui Dumnezeu, și au știut că el trebuie să vină printre oameni.

Care sînt deci aceste lucruri pe care ei nu le-au cunoscut, pe care nu le-au auzit? Acestea sînt acelea chiar pe care le auziți și le vedeți acum. Profeții au auzit glasul lui și l-au văzut; dar nu l-au văzut întrupat, vorbind cu oamenii, vorbind în mod familiar cu ei: iată ceea ce arată însuși Iisus

Hristos, căci el n-a spus în mod simplu: Ei au dorit să mă vadă. Dar ce a zis el? „Ei au dorit să vadă ceea ce vedeți voi“. El n-a zis: Ei au dorit să mă audă; ci: „Ei au dorit să audă ceea ce auziți voi“. Pentru aceasta, dacă n-au văzut venirea lui în trup, ei mai puțin au cunoscut pe Cel pe care doreau să-l vadă că va veni într-o zi în lume, și au crezut în el, cu toate că nu l-au văzut de loc întrupat.

Dar neamurile ne vor putea ataca și să ne pună aceste întrebări: Ce făcea Iisus Hristos în aceste prime timpuri în care nu avea încă grijă de neamul omenesc? Și pentru ce a venit așa la sfârșitul timpului purtând grijă de mîntuirea noastră, după ce l-a neglijat (neamul omenesc) atîta vreme? La care răspundem că el era venit în lume chiar înainte de această venire; că a pregătit cale lucrurilor pe care avea să le lucreze și că s-a făcut cunoscut la toți cei ce erau vrednici. Căci dacă, pentru că n-a fost cunoscut de către toți, ci numai de oameni buni și de persoanele virtuose, veți zice că el a fost necunoscut și ignorat de oameni, o veți putea spune la fel că nici acum nu este cinstit de toți oamenii, din cauză că azi mulți nu-l cunosc; dar precum în vremea de acum, pentru a fi necunoscut de către mulți, nimeni nu va îndrăzni să înainteze și să spună că el n-ar fi cunoscut de cei mai mulți; la fel nu trebuie să ne îndoim că, în aceste prime veacuri, el nu era cunoscut de cei mai mulți, sau mai bine spus de toți cei ce erau atunci mari și minunați printre oameni.

2. Căci dacă cineva îmi pune această întrebare: Și pentru ce în această vreme nu sînt toți atașați lui și nu-i dau lui toți cîntea ce i se cuvine, ci numai cei drepti? eu, din partea mea le voi zice aceasta: Pentru ce acum nu-l cunosc toți? Sau mai scurt, pentru ce mă opresc eu să vorbesc despre Iisus Hristos? căci pot să-l întreb pe Tatăl pentru ce și atunci și acum nu-l cunosc toți? Este care pretinde că totul merge la voia întîmplării, alții atribuie conducerea lumii demonilor; sînt din ei și ultimii care cred că Dumnezeu. Cîțiva hulitori merg pînă la a vedea în el însuși puterea contrară și a învăța că legile sale sînt lucrarea diavolului celui rău. Ce oare! vom spune că nu este de loc Dumnezeu, fiindcă spun unii că nu este? vom spune noi că Dumnezeu este rău, fiindcă unii au necredința de a crede? Dar ajunge atîta, să le lăsăm lor aceste nebunii și aceste grozave rătăciri. Dacă ne fondăm principiile noastre și dogmele pe judecata și motivele acestor nebuni, nimic nu ne va împiedica să cădem sigur noi înșine în nebunia cea rea.

Și sigur, cu toate că sînt ochi slabi și sensibili care nu pot să suporte lumina, nimeni nu va spune că soarele este de o natură dăunătoare pentru ochi; ci este judecat după vederile cele bune, și i se spune luminos; cu toate că miera pare amară cîtorva bolnavi, nimeni nu va spune pentru aceia că miera este amară. Și se vor găsi oameni care, sub influența cîtorva suflete bolnave nu se vor teme să hotărească, sau că nu este Dumnezeu, sau că este unul rău, sau că lucrarea Providenței nu este continuă. Dar cine va spune că acest fel de oameni au sufletul sănătos și simțul comun? Cine nu-i va trata dimpotrivă de nebuni și rătăciți?

„Lumea nu L-a cunoscut“; ci: „Cei de care lumea nu era vrednică“ (Evr.11,38) l-au cunoscut. Spunînd cine sînt cei ce nu l-au cunoscut, evanghelistul arată într-un cuvînt cauza necunoștinței lor; căci el n-a zis în mod simplu. Nimeni nu l-a cunoscut, ci a zis: „Lumea nu L-a cunoscut“, adică, acești oameni care sînt atașați în mod unic și care n-au iubire decît pentru ea. Și așa are Iisus Hristos obiceiul de a-i numi, ca atunci cînd zice: „Părinte sfinte, lumea nu Te-a cunoscut“ (Ioan,17,25). Prin care este vizibil cum v-am făcut s-o vedeți, că nu numai pe Fiul nu l-a cunoscut lumea, ci chiar și pe Tatăl. Nimic nu tulbură și nu întunecă atîta sufletul ca dorința fierbinte după lucrurile prezente.

Învățați cu aceste adevăruri, fraților, deosebiți-vă de lume, și depărtați de la voi lucrurile trupești, pe cît se poate; în sfîrșit aceasta nu înseamnă a pierde lucrurile rele și nici un preț pe care vi le oferă lipirea de lume, ci a pierde binele suprem; omul care este stăpînit de lucrurile prezente nu este capabil să se atașeze de lucrurile cerești (I Cor.2,14). Prin care este vizibil, cum v-am făcut s-o vedeți, că cel ce le caută pe unele le pierde pe celelalte. Zice Iisus Hristos: „Voi nu puteți să slujiți în același timp și lui Dumnezeu și argintului“ (Lc.16,13); în mod necesar trebuie să iubești pe unul și să-l urăști pe celălalt. Iată ce ne strigă experiența din înălțime și destul de tare: cei ce n-au nici o dorință de a se îmbogăți, care se rîd și le disprețuiesc, iată pe cei ce-l iubesc pe Dumnezeu, cum trebuie să fie iubit; și la fel cei cuprinși de lăcomie, sînt precis cei care-l iubesc mai puțin; căci un suflet cuprins de iubirea bogățiilor nu se va abține ușor de la faptele nici de la cuvintele care trezesc ușor mînia lui Dumnezeu, pentru că el slujește un alt stăpîn care-i poruncește lui să facă tot ceea ce oprește legea Domnului.

Pentru aceasta întoarceți-vă la voi, ieșiți din somnul vostru; și gîndind la Cel căruia îi sîntem slujitori, să nu iubim decît împărăția lui; să plîngem și să gemem asupra vremurilor trecute, în care vreme noi am fost robi păcatului și argintului; să ridicăm cu o credință tare acest jug greu și să-l purtăm cu răbdare pe acela al lui Iisus Hristos care este dulce și ușor; el nu ne va porunci nimic din ceea ce poruncește banul; căci acesta ne poruncește să-i urîm pe toți oamenii, dar Iisus Hristos ne poruncește contrarul de a-i îndrăgi și de a-i iubi pe toți oamenii; unul lipindu-ne de pămînt, de argilă, vreau să spun despre aur, nu ne lasă să respirăm nici chiar noaptea; celălalt ne eliberează de aceste griji în plus și nebune, și ne poruncește să ne strîngem comori în cer, nu din nedreptate făcută aproapelui, ci din fapte de dreptate; unul, după ce ne-a făcut să transpirăm și să suportăm mizerii, nu ne va putea apăra, atunci cînd vom fi condamnați la ultimul chin, și cînd, pentru că ne-am supus legilor lui, vom suferi chinuri infinite; ce zic eu? el nu va face decît să aprindă flacăra; celălalt, dacă ne-a poruncit să dăm să bea un pahar de apă rece (Mt.10,42) nu va permite ca nici chiar o așa de mică binefacere să fie lipsită de răsplată, ci o va răsplăti mult.

Nu vei fi oare de o extremă nebulie de a neglija o așa slujbă a unui Stăpîn așa de blînd, și care-i răsplătește cu măreție pe slujitorii săi, pentru a sluji tiran nemulțumitor, care nu poate să-i ajute pe sclavii lui, pe curtenii

lui, nici în această lume nici în cealaltă? Că el nu-i scoate de la chinuri pe cei ce au fost pedepsiți acolo, acesta nu este tot răul și greu; ci este cum am spus-o, în aceia că el îi cuprinde pe slujitorii lui cu o infinitate de mizerii și de greutate. Căci în cealaltă lume se va vedea că cea mai mare parte nu va fi dată muncilor decît pentru că a slujit argintul, iubind aurul și n-au făcut milostenie săracilor.

În ce ne privește pe noi, de teamă de a fi condamnați la aceste chinuri să le dăm aceste bunuri ale noastre săracilor; să asigurăm sufletul nostru și să-l slobozim de grijile întunecate ale acestei vieți, și de chinul pregătit vinovaților în cealaltă viață; să ne facem în cer un depozit al bunurilor noastre al faptelor bune; în loc de a aduna bogății pămîntești, să ne facem comori care nu pot nici pieri, nici să ne fie răpite; comori care pot intra cu noi în cer, care pot să ne apere în vremea grea și să ni-l facă pe Judecătorul nostru favorabil. Facă Dumnezeu ca acest Judecător, fiindu-ne favorabil, și acum și în ziua judecății lui, să ne bucurăm cu libertate de bunurile pe care ni le-a pregătit în cer pentru cei care-l iubesc cum trebuie să fie iubit! Eu v-o doresc, prin harul și prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

OMILIA 9

„Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit“
(Cap.1,Vers.9-11).

1. „Ai săi nu L-au primit“.- Cine sînt „ai săi“?- Evreii mai întîi, care erau poporul lui cel ales, apoi ceilalți oameni care n-au crezut în el și care-i aparțin ca și creaturile sale.

2. Necredința, cauza orbirii evreilor: mîndria, cauza necredinței lor,- Harul pe care Dumnezeu l-a răspîndit cu milă asupra neamurilor nu le deosebesc cu nimic de evrei.- Sfîntul Pavel îi mustră și doboară mîndria și îndrăzneala lor.- Ei sînt invidioși pentru mîntuirea neamurilor.- Mîndria face toate virtuțile inutile.

1. Dacă păstrați cu credincioșie în mintea voastră învățăturile dinainte, aceasta va fi pentru noi încurajare să continuăm încercarea noastră cu o rîvnă dublă, în siguranță că eforturile noastre nu sînt zadarnice. Dacă vă amintiți despre ceea ce am zis, veți avea mare ușurință să înțelegeți urmarea, și nouă ne va fi mai puțin greu, căci vom fi ajutați de rîvna voastră care vă va face să vedeți cea ce ne mai rămîne să vă explicăm. Cel ce uită mereu ceea ce a fost învățat, va avea mereu nevoie de un învățător, și nu va ști niciodată nimic; iar cel ce reține ceea ce a fost învățat, și mai adaugă și ceea ce este învățat apoi din ucenic ce era, va deveni la fel învățător el însuși, și se va face folositor și sieși și altora. Iată rodul pe care-l aștept eu din predicile mele, dacă nu cumva sînt furat de zelul vostru de a veni să mă ascultați. Să începem dar, să punem argintul Mîntuitorului în sufletul vostru, ca într-o comoară foarte credincioasă și foarte sigură, și să

încercăm să vă explicăm, pe atîta cîtă putere ne va da harul Duhului Sfînt și cît ne va lumina, subiectul pe care ni l-am propus să-l tratăm astăzi.

Evangelistul, vorbind despre primele timpuri, a zis: „Lumea nu L-a cunoscut“. Acum coboară în timpul propovăduirii și zice: „Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit“. El îi numește în acest loc pe ai săi, pe evrei ca fiind în mod deosebit poporul său, sau chiar pe toți oamenii, ca fiind creați de către el. Și cum, mirîndu-se de nebunia celor mai mulți și roșind pentru natura noastră comună, el zicea acolo că lumea, care a fost făcută de către el nu l-a cunoscut de loc pe Creatorul său; la fel aici durerea sa și necazul lui pentru nemulțumirea evreilor și a multora altora, ducîndu-l să pronunțe una din cele mai grele și mai mari învinuiri, zice: „Și ai Săi nu L-au primit“, cu toate că el a venit la ei. Și nu numai el, ci chiar și profeții au zis cu mirare același lucru; sf. Pavel și-a arătat la fel surpriza lui.

Ascultați mai întîi glasul profeților vorbind în numele lui Iisus Hristos: „Poporul pe care l-am cunoscut mi-a slujit mie. Cu auzul urechii m-a auzit. Fiii străini m-au mințit pe mine. Fiii străini au îmbătrînit și au șchiopătat din cărările mele“ (Ps.17,48-49). Și încă: „Cei cărora nu li s-a vorbit deloc despre el îl vor vedea, și cei care n-au auzit vor auzi“. Și: „Am fost găsit de cei ce nu mă căutau; și m-am făcut cunoscut celor ce nu întrebau de Mine“ (Isaia 65,1). Sfîntul Pavel le scrie romanilor în acești termeni: „Ce este deci? Ceea ce căuta Israel, aceia n-a dobîndit, iar cei aleși au dobîndit și ceilalți s-au împietrit?“ (Rom.11,7). Și altădată: „Ce vom zice deci? Că păgînii care nu au căutat dreptatea au dobîndit dreptatea, însă dreptatea din credință; iar Israel, urmînd legea dreptății, n-a ajuns la legea dreptății“ (Rom.9,30-31).

Este desigur un lucru surprinzător de a vedea că cei ce sînt hrăniți cu învățătura profeților, la care se citește în fiecare zi Moise, care vorbește în mii de locuri despre venirea lui Iisus Hristos, și profeții din vremea de după Moise; că cei ce l-au văzut pe Iisus Hristos făcînd în continuare fapte și minuni, nerămîinînd și nevorbind decît cu ei, și neîngăduindu-le atunci ucenicilor săi să meargă la neamuri, nici să intre în cetățile Samarinenilor (Mt.10,5); că el le zicea adesea că n-a fost trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israel (Mt.15,24): este, zic eu, de ce se mira, că după atîtea minuni făcute spre folosul lor, evreii, la care se citeau în toate zilele profeții, și care au auzit chiar predicile continui ale lui Iisus Hristos, s-au făcut atît de orbi și de surzi, încît nici una din aceste dovezi nu i-a putut aduce să creadă în Iisus Hristos. Neamurile, dimpotrivă, lipsite de toate aceste avantaje, n-au auzit nici unele despre vorbirile divine: nu li s-a prezentat nici chiar cea mai mică idee în somn, ci poveștile filozofilor ocupau toată vremea lor și toată știința lor; înclinați mai mult spre visările poeților, ei s-au legat de idoli de lemn și de pietre și fie asupra învățăturilor, fie asupra moralei, ei n-aveau nici o idee bună sau sănătoasă: viața lor era încă mai necurată și mai vinovată decît învățătura lor. Și în sfîrșit, se putea aștepta alt lucru de la oamenii care vedeau zeii lor complăcîndu-se în plăceri mai urîte; zei al căror cult nu consta decît în cuvinte murdare și faptele încă mai murdare și mai necurate, și care erau cinstiți prin sărbători; zei cărora li se aduceau omagii prin jertfele și uciderile urîte și prin uciderea copiilor, în care cinstitorii lor nu

faceau decît să urmeze exemplul lor. Acești oameni, totodată, care erau astfel căzuți în adîncul stricăciunii și al răutății, au fost scoși de acolo dintrodată ca printr-un fel de arc și mașină, și ni s-au arătat nouă din înaltul cerului în toată strălucirea slavei.

Dar cum și prin care cale s-a întîmplat acest semn? Sf. Pavel ne-o arată ascultați-l, căci acest fericit apostol n-a încetat să cerceteze cu grijă această cauză a acestui eveniment extraordinar pînă ce a aflat-o și ne-a arătat-o nouă. Care este ea, și de unde le venea evreilor o orbire așa de mare? Învățați-o de la cel căruia i-a fost încredințată slujirea cuvîntului.

Ce zice deci Sfîntul Pavel pentru a înlătura îndoielile care erau multe? Evreii, zice el, „Necunoscînd dreptatea lui Dumnezeu și căutînd să statornicească dreptatea lor, dreptății lui Dumnezeu nu s-au supus“ (Rom. 10,3). Iată originea răului lor. Apostolul o explică încă odată în alți termeni: „Ce vom zice deci, dacă nu că neamurile care nu căutau dreptatea au aflat-o, și dreptatea din credință; și că israeliții, dimpotrivă, care căutau legea dreptății, n-au ajuns la legea dreptății? „Spune-ne nouă mare apostole, care este motivul?“ Aceasta fiincă ei nu au căutat-o prin credință căci s-au poticnit de piatra poticnirii“ (Rom. 9,30,31,32); adică necredința a fost cauza relor lor, și din mîndria lor li s-a născut necredința.

Evreii, care aveau multe avantaje asupra neamurilor, ca acela de a fi primit legea, de a cunoaște pe Dumnezeu, și multe altele pe care le arată Pavel, văzînd că după venirea lui Iisus Hristos neamurile care au fost chemate la credință se bucurau în mod egal cu ei de aceiași cinste și de aceleași făgăduințe; că după ce au îmbrățișat credința nu mai era nici o diferență, nici o distincție între tăiat împrejur și netăiat împrejur, au trecut de la mîndrie la gelozie, și nu au putut suferi această enormă milă a Mîntuitorului: ceea ce nu venea decît din mîndria, din răutatea și din egoismul lor.

2. Dar, o cei mai nebuni dintre toți oamenii! care rău v-a făcut Dumnezeu întinzînd divina sa providență și asupra altor neamuri? participarea altora la același har și la aceleași binefaceri va micșora bunurile voastre? dar răutatea este oarbă, și ea își dă seama foarte greu de ceea ce face. Evreii deci, mișcați și iritați de a vedea că alții mergeau să participe la libertatea lor, au avut răutatea să-și înfingă pumnalul în pieptul lor însuși, și prin aceia s-au exclus, pe dreptate de la mila lui Dumnezeu. Iisus Hristos le-a zis: „Prietene nu-ți fac nedreptate, oare nu te-ai întocmit cu mine un dinar?“ (Mt.20,13). Dar s-o spunem că ei nu merită să le vorbească așa. Cel căruia i se adresează el, dacă suferea cu greutate, dacă se plîngea că stăpînul său dădea aceiași răsplată însoțitorilor săi, putea mai ușor să-și închipuie ostenele sale, sudorile sale; că el a lucrat toată ziua, și că a suportat căldura zilei, ce vor spune ei? ce pot ei alege? sigur nimic asemănător. Ei n-au în ei decît lașitate, decît nerăbdare, necumpătare și mii de alte păcate de care-i învinuiau profeții și le făceau muștrări continui pentru ele, și prin aceste păcate, ei nu-l supărau mai puțin pe Dumnezeu decît pe neamuri. Sfîntul o spune cînd zice: „Căci nu mai este deosebire între evreu și păgîn,

fiindcă toți au păcătuit și sînt lipsiți de slava lui Dumnezeu, îndreptîndu-se în dar“ (Rom.3,23,24).

Apostolul tratează deplin acest subiect în această epistolă, și o face într-un fel foarte folositor și cu mare grijă. La început arată că ei au meritat să fie pedepsiți și mai aspru decît neamurile. „Căci, zice el, toți cei care au păcătuit sub lege, prin lege vor fi judecați“ (Rom.2,12), adică cu mai multă asprime, fiindcă alături de natură ei vor avea ca acuzatori și legea: și nu numai pentru aceea, ci și pentru că au fost cauza că neamurile au hulit pe Dumnezeu: „Căci din cauza voastră se hulește numele lui Dumnezeu între neamuri“ (Rom.2,24; Is.52,5).

Chemarea neamurilor era deci ceea ce-i mînia pe evrei mai mult. Căci evreii tăiați împrejur erau ei înșiși cuprinși de mirare: pentru aceasta atunci cînd sfîntul Petru s-a întors de la Cezareea la Ierusalim, ei i-au adus învinuiri și plîngeri că ar fi fost la niște oameni netăiați împrejur, și că ar fi mîncat cu ei. (Fap.11,3). Și după ce i-a învățat că el n-a făcut nimic decît prin porunca lui Dumnezeu, ei se mirau că vedeau că harul Duhului Sfînt s-a răspîndit de asemenea și asupra neamurilor (Fap.10,35): în ceea ce arătau că ei nu s-au așteptat niciodată la așa ceva. Sf. Pavel știind că aceia era care-i înțepa și-i necăjea mereu, nu pierde ocazia de a-i muștra în mîndria lor și de a-i smeri în înălțarea lor.

Vedeți fraților, cum se pierd ei aici: după ce au vorbit împotriva neamurilor, arătînd totodată că erau fără nici o scuză, că nu aveau nici o nădejde de mîntuire, și le-a reproșat greșelile lor și nerușinarea lor, el își îndreaptă cuvîntul către evrei: spune mai întîi ceea ce a zis profetul despre ei, că erau răi, urîcioși, înșelători, că au devenit cu totul nefolositori, încît nici unul nu mai căuta pe Dumnezeu, ci toți s-au rătăcit din cale (Ps.13,3,4,5), și alte lucruri asemănătoare, la care adaugă „Dar știm că cele cîte le spune legea le spune celor care sînt sub lege, ca orice gură să fie închisă și ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu“ (Rom.3,19-23). De ce oare, o evreilor! puteți să vă mîndriți? De unde vă vine atîta mîndrie? Vi s-a închis gura la fel, încrederea voastră v-a fost luată, voi sînteți vinovați cu întreaga lume, și voi aveți nevoie ca și ceilalți, de a fi îndreptați în mod gratuit.

Și sigur cînd ați fi trăit chiar mai bine, cînd ați avea motiv să vă bucurați de o mai mare încredere în Dumnezeu, voi n-ar fi trebuit să le purtați invidie niciodată la cei la care Mîntuitorul, prin bunătatea sa, a binevoit să le facă mila și să le dea harul mîntuirii. Căci este faptul unei extreme răutăți de a nu putea să suferi să i se facă bine altuia, și mai ales cînd vouă din aceia nu vă provine nici un rău. Încă, dacă mîntuirea altuia vă face rău, plîngerile voastre vor fi scuzabile, bine că nu demne de oameni învățați și înțelepți; dar dacă răutatea altuia nu adaugă răsplata voastră, și dacă fericirea lui nu o reduce pe a voastră, de ce vă necăjiți că un altul a primit mîntuirea în mod gratuit? Trebuia cum am spus-o, chiar cînd viața voastră ar fi fost fără pată, să nu vă îngreuiati că Dumnezeu a întins harul mîntuirii și asupra neamurilor. Dar voi fiind vinovați de aceleași păcate și supărîndu-l la fel pe Dumnezeu, căci nu puteți suporta ca el să facă bine altora, că vă înălțați că

aveți singuri dreptul la har, acesta nu este un semn al mândriei și al invidiei, este însă o așa de mare nebunie, că ea vă face vrednici de cele mai aspre chinuri. Căci voi ați plantat mândria în inima voastră, și mândria este rădăcina tuturor relelor.

Iată pentru ce zice un înțelept: „Începutul tuturor păcatelor este mândria“ (Ecl,10,15), adică mândria este rădăcina, izvorul și tatăl tuturor păcatelor. Mândria l-a făcut pe om să se lipsească de fericirea sa dinții. Diavolul prin care a fost înșelat, este mândria care l-a făcut să cadă din sublima demnitate în care era ridicat: el o știa bine, acest duh rău, că acest păcat avea puterea de a alunga din cer chiar pe cei ce au ajuns pînă acolo: așa a ales această cale pentru a-l dezbrăca pe Adam de toată cinstea. Umflînd inima lui de nădejdea de a deveni egal cu Dumnezeu el l-a abătut și l-a aruncat în adîncul pămîntului. Nimic nu este mai puternic pentru a înlătura de la noi mila lui Dumnezeu, și de a ne da flăcărilor iadului ca tirania mândriei. Cînd ea stăpînește inima noastră, toată viața noastră devine necurată: „Tot omul care are inima înaltă, este vinovat înaintea Domnului“. (Pilde. 16,5).

Să înlăturăm fraților această mândrie, această umflare a inimii, dacă vrem să fim curați și scăpați de chinul care este pregătit pentru diavol. Ascultați ce zice Pavel, și învățați că cel mîndru va fi condamnat la aceleași chinuri ca și diavolul: „Ca să nu fie de curînd botezat, zice el, de teamă ca să nu se mîndrească și să cadă în osînda diavolului“ (I Tim.6,7). Ce vrea apostolul să spună prin cuvîntul „osînda“? Vrea să spună: aceiași osîndă același chin. Dar cum veți evita voi acest rău? Voi îl veți evita dacă veți reflecta în voi înșivă asupra naturii voastre, asupra mulțimii păcatelor voastre, asupra mărimii chinurilor: dacă veți considera cît este de slab și de trecător ceea ce pare strălucitor în lume, și că toate acelea vor pieri mai repede decît iarba și decît florile primăverii. Nu, diavolul, ori ce efort ar face, nu va putea să umfle ușor inimile noastre de mîndrie, nici să ne ducă la trădare, dacă ne vom ocupa adesea de aceste gînduri, și dacă ne vom aduce aminte cît mai des de oamenii virtuoși. Căci Dumnezeu celor smeriți, bunul Dumnezeu, milostivul Dumnezeu să ne dea nouă, vouă și mie o inimă înfrîntă și smerită! Prin aceia tot restul ne va deveni nouă folositor, pentru slava Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, în veci. Amin.

OMILIA 10

„Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit“ (Cap.1,11-Vers.14).

1. Dumnezeu nu constrînge și nu forțează deloc libertatea noastră.

2. Ceea ce înseamnă acest cuvînt „A venit“. Că cei ce n-au vrut să-l primească pe Iisus Hristos sînt destul de pedepsiți prin faptul și prin urmările acestui refuz. Efectele botezului.

3. Depinde de noi să păstrăm curăţenia botezului. Pedepsele şi chinurile celor ce şi-au întinat haina primită la botez. Credinţa şi viaţa curată necesară mântuirii. Cu ce haină trebuie să se îmbrace cei ce sînt chemaţi la nunţile regeşti.

1. Dumnezeu, care este milostiv, liber şi măreţ în darurile sale, Dumnezeu fraţii mei, nu uită şi nu omite nimic din ceea ce trebuie pentru ca noi să strălucim prin lumina virtuţilor noastre, fiindcă el vrea să ne facem vrednici de aprobarea sa; şi aceasta nu prin forţă sau prin constrîngere vrea să ne legăm cu el; ci el invită, atrage prin binefaceri pe toţi cei ce vor să se lase convinşi. Iată pentru ce, la venirea sa, unii l-au primit, alţii l-au respins: căci el nu vrea slujitori care să-i slujească în ciuda lor, ca fiind forţaţi; ci vrea ca toţi să vină la el în mod liber şi voit, şi ca ei să-i mulţumească pentru acest fel de slujire.

Oamenii au nevoie de ajutorul slujitorilor, iată pentru ce ei îi supun în ciuda lor la legea ascultării; dar Dumnezeu neavînd nevoie de nimeni (Fap.17,25), nefiind nicidecum supus nevoii care apasă peste noi, şi nefăcînd nimic decît pentru mîntuirea noastră, lasă totul la voinţa noastră liberă; pentru aceasta el nu forţează şi nu constrînge pe nimeni, şi din tot ceea ce face n-are în vedere decît mîntuirea noastră şi folosul nostru. În sfîrşit, a sluji pe Dumnezeu în ciuda sa şi forţat, aceasta ar fi a nu-l sluji deloc.

Pentru ce dar ziceţi voi, pedepseşte pe cei ce nu voiesc să-i slujească şi să-l asculte? Şi pentru ce a ameninţat el cu iadul pe cei ce nu păzesc poruncile lui? Aceasta fiindcă fiind bun, el are o grijă mare pentru noi, cu toate că noi nu-i sîntem supuşi lui, şi că el nu se retrage şi nu se depărtează de noi, chiar atunci cînd fugim şi ne lepădăm. Ori, precum noi n-am vrut să intrăm prin această primă cale a darurilor şi a harurilor, nici să ne lăsăm convinşi de binefaceri, el a ales alta, şi aceia este aceia a chinurilor şi pedepselor, care întradevăr este foarte aspră, dar totodată necesară. Căci prima fiind dispreţuită, a doua a devenit absolut indispensabilă.

În sfîrşit, legiuitorii stabilesc împotriva vinovaţilor pedepse multe şi aspre, şi cu toate acestea noi nu le urîm; nu facem decît să-i cinstim mai mult, căci fără a cere nimic de la noi, şi adesea chiar fără a cunoaşte ceea ce apărau legile lor, ele au vegheat asupra siguranţei noastre şi a ordinei bune a republicii şi ridicîndu-le în demnitate, fie pedepsind şi muştrînd pe răufăcătorii care tulburau liniştea publică. Căci dacă, zic eu, noi îi admirăm şi îi iubim, nu trebuie cu atît mai mult să-l admirăm şi să-l iubim pe Dumnezeu, care are o grijă aşa de mare pentru oameni? Căci este o diferenţă aşa de mare între grijile lor şi providenţa pe care o are Dumnezeu pentru noi: sigur, bogaţiile bunătăţii sale sînt nespuse, şi întrec orice s-ar putea spune.

Aici fraţilor, întăriţi-vă atenţia: „Întru ale sale a venit“, nu prin nevoie: Dumnezeu cum am spus-o, n-are nevoie de nimic; ci el a venit pentru a-şi revărsa harurile sale şi binefacerile sale peste ai săi. Şi cu toate că el a venit pentru folosul lor, pentru a le face bine, cei ce erau ai săi nu l-au

primit, ci dimpotrivă, l-au respins. Și nu s-au mulțumit cu atîta; ci după ce l-au scos afară din vie, ei l-au omorît (Mt.21,39). Cu toate acestea, el nu i-a exclus de la pocăință; ci le-a promis că dacă, după o faptă așa de urîță și de neagră, ei ar fi vrut să-și spele păcatele lor crezînd în el, i-ar fi făcut egali cu cei ce n-au făcut nimic asemănător, și chiar prietenilor săi celor mai devotați.

În rest, nu vă vorbesc în aer nici pentru a vă face închipuiri: tot ceea ce i s-a întîmplat sfîntului Pavel dă o mărturie destul de puternică. Pavel l-a persecutat pe Iisus Hristos după moartea lui; el l-a ucis prin mîna celor mai mulți pe Sf. Ștefan martirul lui Iisus; dar cînd s-a pocăit, cînd și-a condamnat primele sale greșeli și s-a unit cu cel pe care l-a persecutat, divinusul Mîntuitor îl pune imediat printre prietenii săi, și în primul rang, însărcinîndu-l să-i vestească și să-i anunțe învățătura în lumea întreagă, pe acest hulitor, pe acest persecutor, pe acest necredincios (1 Tim.1,13): așa că în bucuria de care era cuprins sufletul lui gîndindu-se la mila divină, el nu roșește s-o spună însuși; ce spun eu? El nu se teme ca să le arate în fața întregului univers păcatele sale, în epistolele sale și să sape, pentru a zice așa, pe o coloană, păcatele care au precedat convertirea sa; convins că era mai bine să-și expună criticii publice viața sa trecută, ca măreția binelui pe care l-a primit de la Dumnezeu să apară și să strălucească mai arătat, decît să lase în umbră această bunătate nespusă de teamă să nu fie dezvăluit în fața propriilor sale remușcări. Iată pentru ce vorbește el adesea despre persecuțiile pe care le-a îndreptat împotriva Bisericii, piedicile pe care i le-a pus și războiul pe care i l-a purtat. Pe atîta zice: „Eu nu sînt vrednic să mă numesc apostol, fiindcă eu am persecutat Biserica lui Dumnezeu“ (1 Cor.15,9). Pe atîta, „Iisus Hristos a venit în lume să mîntuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintîi sînt eu“ (1 Tim.1,15). Si încă: „Voi știți în ce fel am trăit eu altădată în iudaism, că prigoneam peste măsură Biserica lui Dumnezeu și o pustiam“ (Gal.1,13).

2. Aceasta o făcea în sfîrșit pentru a recunoaște public răbdarea lui Iisus Hristos de care s-a folosit cu privire la el, arătînd cărui om, cărui dușman i-a oferit mîntuirea sa, căci sfîntul apostol arată așa în mod liber lupta pe care o făcea cu Iisus la început față de cei ce se puteau deznădăjdui: căci zicea că Iisus Hristos l-a primit la pocăință, și i-a făcut milă, ca el să fie primul în care divinusul Mîntuitor să facă să strălucească bunătatea sa, și ca el să devie ca un model și un exemplu pentru cei ce vor crede în Domnul pentru a dobîndi viața veșnică. (1 Tim.1,16). Oamenii au făcut păcate prea mari și prea urîte pentru a putea să aștepte vreodată mîntuirea și iertarea, și o făcea pentru a arăta că evanghelistul zicea „Întru ale sale a venit, dar ai săi nu l-au primit“.

De unde a venit el cel ce a umplut toate, cel ce este prezent peste tot? Ce loc a părăsit el cel care ține și cuprinde totul în mîna sa? Cu adevărat n-a părăsit nici un loc, și cum ar fi putut-o face? Dar se pare că el a părăsit unul coborîndu-se la noi. Precum fiind în lume, el nu părea că este aici, fiindcă nu era cunoscut încă aici; el s-a făcut apoi cunoscut însuși atunci cînd a

binevoit să se îmbrace cu trupul nostru. Și această arătare și coborîre o numește Scriptura venirea sa.

Este de ce să ne mirăm aici, fraților, că ucenicul nu roșește de necazul ce i se face stăpînului său, că el nu se teme s-o arate în scris. Dar aceia arată chiar desăvîrșit iubirea sa fierbinte pentru adevăr. Considerînd bine lucrurile el mai mult trebuia să roșească pentru jignitori, și nu pentru cel supărat, care n-a făcut decît să crească în slavă, pentru că s-a arătat așa de iubitor spre cei ce l-au batjocorit: dar aceia dimpotrivă, au fost priviți de lumea întreagă ca niște nemulțumiți și netrebnici, pentru că au alungat ca pe un adversar și dușman, pe cel ce a venit să le aducă lor atîta bine. Și nu e acesta tot răul pe care și l-au făcut ei, ei au fost excluși apoi de la darurile și harurile pe care le-au obținut cei ce l-au primit. Zice Sf. Ioan: „Si celor cîți l-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu“ (12).

Pentru ce, o fericite evanghelist, nu ne arăți tu chinurile la care au fost dați cei ce nu l-au primit? Tu te mulțumești de a ne învăța că ei erau ai săi, și că stăpînul fiind venit la ai săi, ai săi nu l-au primit: dar tu n-ai adăugat, nici la ce chinuri au fost dați, nici care va fi munca lor. Totuși, dacă tu le-ai fi arătat, i-ai fi făcut mai timizi și mai puțin îndrăzneți, și prin amenințarea pe care le-ai fi făcut-o, ai fi putut să înmoui duritatea inimii lor mîndre și trufașe. Pentru ce ai rămas și ai lăsat în tăcere? Dar este un chin mai mare, va răspunde el, ca de a nu vrea ai săi înșiși să fie fiii lui Dumnezeu, primind puterea; și de a se fi lipsit în mod voit de o așa de mare demnitate și de o așa de mare cinste? și totodată, de a nu primi acest dar și acest har, nu numai în aceasta constă chinul lor, ei vor fi la fel aruncați într-un foc care nu se va stinge. Evanghelistul a arătat-o mai clar în ceea ce urmează.

El arată bunurile nespuse pe care le vor primi cei ce l-au primit, și le explică prin aceste puține cuvinte: „Celor ce cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu“: fie robi, fie liberi, fie Greci, fie Barbari, fie Sciți, fie știutori, fie neștiutori, fie bărbați, fie femei, fie copii, fie bătrîni, fie cei ce sînt cinstiți, fie cei ce sînt disprețuiți, fie bogați, fie săraci, fie împărați, fie oameni obișnuiți: toți, zice el, toți primesc aceiași cinste. Credința și harul Duhului Sfînt ridicînd inegalitatea stărilor omenești, îi pune pe toți în aceiași stare, nu-i face decît unul singur, însemnat cu aceiași pecete împărătească. Este ceva egal cu această bunătate?

Un rege alcătuit din aceiași tărîină ca și noi, nu socotește nedemn de a înrola în armata lui regală pe cei ce au fost robi, ca și el sau ca semenii ai săi, a căror valoare poate să fie mai mare decît a lui: dar Fiul unic al lui Dumnezeu, nu disprețuiește să scrie în cartea fiilor săi pe vameși, pe stricați, pe robi și pe cei mai răi dintre toți oamenii, cu o mulțime de neputincioși și de șchiopi. Atît est de puternică credința în Iisus Hristos; atît este de mare și puternic harul lui! și la fel precum focul nu are decît să atingă un minereu pentru a-l face aur imediat; așa și încă mai bine, botezul schimbă tîna în aur pe cei ce se curățesc prin el; Duhul Sfînt, ca un foc, căzînd atunci în sufletele noastre și mistuind chipul țărîinei, o reface pentru a spune așa, și-i dă formă nouă, cerească și strălucitoare.

Și pentru ce n-a zis evanghelistul: el i-a făcut fii ai lui Dumnezeu, ci: „Le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu”? Aceasta pentru a arăta că noi avem nevoie de atenție mare și de grijă pentru a păstra curat și fără pată chipul înfierii, și pentru a face cunoscut în același timp că nimeni nu poate să ne ia această putere, primită la botez, dacă nu ne despuiem noi înșine de ea mai întâi. Dacă cei ce au primit misiune de la oameni pentru a face ceva afaceri, au aproape aceiași putere ca și cei ce le-au dat misiunea, cu cât mai mare dreptate noi, care am primit de la Dumnezeu această vrednicie, dacă nu facem nimic care să ne facă nevrednici, vom fi cei mai puternici și cei mai tari dintre toți oamenii, pentru că cel ce ne-a ridicat aici este el însuși tot ceea ce se poate afla mai minunat și mai mare. Sfântul Ioan vrea să ne învețe că chiar harul nu se răspîndește în mod indiferent peste orice persoane, ci numai peste oamenii cu voință bună: acestora li s-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu: căci dacă ei nu vor acest har nu vine, și efectul este nul.

3. Peste tot evanghelistul înlătură nevoia pentru a pune libertatea și voința; așa face și aici. Căci, în aceste tainice lucrări, un lucru este de la Dumnezeu, adică, să dea harul; altul este de la om, să știe să dea credința sa dar are nevoie apoi de atenție mare și de multă grijă. Pentru a păstra curăția sufletului, nu este de ajuns numai să fii botezat și să crezi, ci trebuie, dacă vrem să ne bucurăm mereu de acest dar iubit, trebuie să ducem o viață care să fie vrednică de el: și Dumnezeu a voit ca aceia să fie în puterea noastră. Botezul ne face să ne renaștem mistic și duhovnicește, și spală păcatele pe care le-am făcut mai înainte: dar este în puterea noastră, și depinde de atenția și grija noastră, de a rămîne sfinți și curați apoi și de a nu ne mai întina. Iată de ce spune Sf. Ioan felul în care se face nașterea duhovnicească, și prin comparația pe care o face cu nașterea trupească, el îi arată strălucirea în acești termeni: „Care nu din sînge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut” (13). Și el a spus-o așa, ca cunoscînd micimea care vine din prima, care vine din sînge și din voința cărnii, și ca înțelegînd demnitatea și sublimitatea celei de a doua pe care o face harul, să ne facem despre aceasta o idee dreaptă, răspunzînd măreției ce o lucrează, și ca să punem apoi multă grijă s-o păstrăm în toată curăția.

Noi ne temem foarte mult că, pătînd această haină prin mîndria și prin păcatele noastre, să nu fim alungați din camera de nuntă, ca și cele cinci fecioare nebune (Mt. 25,2), și la fel ca cel ce nu avea haină de nuntă (Mt. 22,11). Acest om era din numărul celor chemați, a fost invitat la nuntă, dar fiind chemat, primind o așa de mare cinste, el îl înfruntă și îl înjură pe cel ce l-a chemat. Ascultați urmarea, voi veți vedea cît de vrednică de lacrimi este pedeapsa ce a urmat lui. Venit pentru a se așeza la această masă măreață și frumoasă, nu numai că a fost scos de la sărbătoare, ci cu picioarele legate, el a fost aruncat în întunericul cel mai dinafară unde este plîngerea și scrișnirea dinților fără de sfîrșit (Mt. 22,13).

Să nu credem, fraților, că credința ne este de ajuns singură pentru mîntuire; dacă nu facem viața noastră curată și sfîntă, și dacă ne apropiem

de rege îmbrăcați cu o haină nevrednică de chemarea noastră fericită, nimic nu va împiedica, ca noi să fim tratați ca și acest mizerabil. Este absurd ca celui care este Dumnezeu și Rege totodată, să nu roșească să-i cheme pe oamenii răi și disprețuiți de pe la garduri pentru a-i invita la masa sa, noi să fim așa de lași și atât de nebuni, ca chiar după o cinste așa de mare, să nu ne facem mai buni, și cu toate că așa chemați, să stăruim în răutatea noastră, să disprețuim și să călcăm cu picioarele nespusa bunătate a lui Dumnezeu care a binevoit să ne cheme. Domnul nu ne-a chemat și invitat să luăm parte duhovnicească și teribilă a sfintele taine, pentru ca să ne prezentăm aici încărcăți cu nedreptățile noastre cele vechi; el vrea ca, schimbându-ne viața, și curățindu-ne de nedreptățile noastre, să ne îmbrăcăm cu haina cu care trebuie să se îmbrace un însoțitor al regelui.

Căci dacă nu vrem să ne facem vrednici de o așa de mare chemare, nouă trebuie să ne imputăm greșala, și nu celui ce ne-a făcut cinstea să ne cheme. Nu este el cel care ne alungă, ci noi înșine ne excludem de la această însoțire minunată. Regele a făcut din partea sa tot ceea ce putea: a făcut nunta, a pregătit sărbătoarea, i-a trimis pe slujitorii săi să cheme și să invite, i-a primit pe cei ce au venit, și i-a umplut cu tot felul de cinste. Dar, prezentându-ne cu haine murdare, adică pătate prin faptele noastre rele, i-am adus o jicnire persoanei sale și trimișilor, și am necinstit ospățul. Iată pentru ce sîntem scoși cu dreptate. Regele, alungîndu-i de acolo pe îndrăzneți și pe nerușinați, a cinstit și nunta și pe trimiși: i s-ar fi părut lui însuși că le face nedreptate, dacă el ar fi lăsat printre ei pe cei ce erau îmbrăcați cu haine murdare.

Facă cerul ca nimeni din noi, nici din alții să fie din numărul acestor nevrednici chemați, și să nu dobîndească partea lor tristă! În sfîrșit, aceste lucruri au fost scrise înainte ca ele să se întîmple, ca amenințările pe care ni le face Scriptura, să ne ducă și să ne angajăm și să ne schimbăm viața, și să devenim oameni buni, să nu cădem într-o ură așa de mare, nici într-un chin așa de grozav, ci ca să nu-l cunoaștem decît din auzite, și ca să ne prezentăm cu o haină frumoasă în locul în care sîntem chemați. Aceasta v-o doresc eu, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă, cinste și împărăție fie Tatălui și Duhului Sfînt acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 11

**„Și Cuvîntul S-a făcut trup și S-a sălăsluit între noi“
(Cap.1, Vers.14).**

1. Înainte de a merge la predică, să citim pasajele din Scriptură care trebuie explicate. Forma slujitorului nu reduce cu nimic demnitatea Fiului lui Dumnezeu.

2. Ereticii care spuneau că Cuvîntul nu s-a întrupat decît în aparență. Starea naturii umane înainte de venirea lui Iisus Hristos: era o casă ruinată pe care numai singur cel Preaînalt o putea repara. Întruparea este o taină

nespusă. Cuvîntul a luat trupul nostru pentru a nu-l mai părăsi niciodată; pentru aceasta el este așezat pe tron regesc și cîstit de toată oastea cerească.

1. Vă voi cere un singur har, înainte de a vă explica textul prin cuvintele mele; dar vă rog să nu mi-l refuzați. Lucrul pe care vreau să vi-l cer n-are nimic greu, nimic rău: el nu-mi va fi de folos numai mie, ci la fel și mai ales vouă. În ce constă acest har pe care vă rog să mi-l faceți? Este ca o zi din săptămîină sau Duminica, fiecare să ia în mîinile sale această parte din Evanghelie, pe care trebuie să vi-o explic în predică pentru a o citi și a o reciti mai înainte; cînd veți fi așezați liniștiți în casele voastre, să-l rumegați (mistuiți), examinînd în mod atent sensul: și să vedeți ceea ce veți găsi clar și ce e neînțeles, și ceea ce se pare a se contrazice în cuvinte, cu toate că nu este nici o contradicție; și după ce le-ați privit și le-ați meditat mult, apoi să veniți la predică. Voi și eu, nu vom scoate puțin rod din acest studiu: mie nu-mi va fi așa de greu de a vă da înțelesul cuvintelor, cînd sufletul vostru va fi familiarizat mai întîi cu textul și vă veți face sufletul vostru mai subtil și mai pătrunzător, și veți înțelege mai ușor, nu numai pentru a asculta și a înțelege mai bine, ci chiar pentru a-i învăța pe alții ceea ce ați învățat. De la felul cum vă comportați aici azi, cei mai mulți din cei ce sînt aici prezenți fiind obligați totodată să rețină cuvintele Scripturii, și explicația pe care le-o dăm nu va face un rod mai mare, chiar cînd ne vom pune noi un an întreg să le explicăm. Și cum o vor putea pentru că ei nu sînt atenți la cuvintele care se spun și se explică aici numai?

Căci dacă cineva alege ca scuză grijile, neliniștile vieții, și că ei sînt obligați să-și ocupe mult timp cu afacerile publice și casnice: mai întîi le vom răspunde, că aceasta nu este o greșală mică de a se lăsa înlănțuit de o așa de mare mulțime de griji și de a se lega așa de tare de lucrurile veacului, încît ei nu pot da un pic de timp, nici la acea înclinare care este mai necesară; în al doilea rînd, că acestea sînt pretexte zadarnice, minciuni și scuze urîte, ceea ce dovedește în mod văzut lunga lor vorbire cu prietenii, timpul pe care-l pierde la teatre, și la spectacolele de curse de cai, la care ei își petrec adesea zile întregi, fără a motiva vreodată mulțimea grijilor. Cînd este vorba de aceste mizerabile amuzări, n-aveți grijă să vă scuzați și n-aveți timp de pierdut, dar dacă trebuie să vă aplecați spre lucrurile divine, ele vă par așa de în plus și atît de disprețuite, încît considerați că ele nu valorează ca una din grijile voastre; dar oamenii care au asemenea sentimente sînt vrednici să mai respire încă sau să vadă soarele?

Acești lași, acești mîndri își închipuie încă un pretext foarte deșert și de nimic; ei zic că n-au cărți. În ceea ce-i privește pe bogați va fi ridicol de a încerca să dovedească această scuză. Pe cînd cei săraci, cum îmi închipui eu că au încercat adesea să ceară de la ei, eu aș vrea să-i întreb dacă fiecare dintre ei nu are complet toate cele necesare pentru meseria lor, ar fi ei într-o nevoie extremă? Nu este dar destul de absurd de a ne scuza aici cu sărăcia, de a nu omite nimic pentru a depăși toate greutățile și a respinge

toate obstacolele, și de a se scuza, de a se plînge asupra acestor ocupații așa de zadarnice, cînd este atît de cîștigat?

Dar chiar cînd cineva va fi destul de sărac pentru a nu-și putea cumpăra aceste cărți, va putea încă, prin lectura continuă care se face aici a Sf. Scripturi, va putea zic eu, să nu fie fără cunoștință despre cele ce conțin aceste cărți divine. Căci dacă aceia vă pare imposibil, eu o înțeleg. Căci cei mai mulți nu aduc aici un zel fierbinte pentru a asculta: după ce au ascultat prin felul de a cîștiga, ei se duc imediat acasă. Căci dacă cineva rămîne cîtva timp mai mult, ei nu sînt mai mult înaintați ca și cei ce au plecat imediat, pentru că n-au fost prezenți decît cu trupul. Dar pentru ca să nu vă obosiți prea mult de muștrări, nici să pierdem timpul cu muștrări, să reluăm cuvintele Evangheliei noastre: este vremea să trecem la subiectul pe care ni l-am propus; fiți atenți, ca să nu vă scape nici un cuvînt.

„Și Cuvîntul s-a făcut trup și S-a sălășuit între noi“. Sfîntul Evanghelist, după ce a zis că cei ce l-au primit sînt născuți din Dumnezeu și sînt fiii lui, știind acestea: Cuvîntul s-a făcut trup, și Domnul a luat chip de rob. Fiind cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, el s-a făcut om, pentru a-i face pe oameni fii ai lui Dumnezeu. Sublimul, apropiindu-se de ceea ce este smerit și de jos, îl ridică, fără a-și întuneca cu nimic propria slavă: și iată ce s-a făcut în persoana lui Iisus Hristos. În sfîrșit, el nu și-a micșorat cu nimic natura printr-o coborîre așa de mare, de adîncă, și ne-a ridicat la o slavă nespusă noi care eram rămași în întuneric și în dispreț: așa ca un rege care vorbește cu iubire și cu bunătate unui sărac și cerșetor, care nu se necinstește, nu face nimic rău, și-l face pe acest cerșetor strălucit, îl acoperă cu slavă înaintea lumii întregi. Căci dacă atunci cînd este vorba de aceste demnități omenești care sînt împrumutate, cel ce este îmbrăcat în ele poate fără să-și facă rău, să se alipească de cel inferior: cu atît mai mult, același lucru este vrednic de această substanță nemuritoare și fericită care n-are nimic de împrumutat, nimic întîmplător sau trecător, ci ale cărei atribute sînt neschimbate sau veșnice.

Pentru aceasta, cînd veți auzi aceste cuvinte: „Cuvîntul s-a făcut trup“ nu vă tulburați deloc, nu vă smintiți. Substanța divină n-a fost schimbată de loc în trup; va fi o necredință de a avea o așa cugetare: ci Dumnezeu rămînînd ceea ce era a luat chipul robului.

2. Dar pentru ce Sf. Ioan s-a slujit de acest cuvînt: „S-a făcut“? Aceasta o face pentru a le închide gura ereticilor (Dochetii); căci sînt care pretind că, Cuvîntul nu s-a făcut în mod real om, și că tot ceea ce privește taina întrupării nu este decît aparență, asemănare, închipuire. Sfîntul Evanghelist s-a folosit dar de acest cuvînt: „S-a făcut“ pentru a înlătura această hulă, nu vrea prin aceia să arate o schimbare de substanță, ci să arate că el a luat în mod real și cu adevărat un trup. Atunci dar cînd zice Sf. Pavel: „Iisus Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcîndu-se el însuși blestem pentru noi“ (Gal.3,13): el nu vrea să spună că substanța lui a fost separată și lipsită de slavă, și că ea a căzut în blestem. Căci nici chiar demonii, nici cei mai nebuni și mai destrăbălați dintre oameni, nu sînt capabili de un așa sentiment atît de urît pe cît de necredincios! Deci nu aceasta o înțelege Sf.

Apostol, ci că Iisus Hristos luînd asupra sa blestemul pe care noi l-am pricinuit, nu permite ca noi să i ne supunem mai mult și ne eliberează de el. La fel în acest loc Sf. Ioan zice că „Cuvîntul trup S-a făcut“, nu schimbîndu-și substanța sa în trup, ci rămînînd ceea ce era mai înainte, după ce a luat trupul.

Căci dacă acești eretici zic, căci precum Dumnezeu poate totul, el a putut să se schimbe în trup, le vom răspunde că el poate totul, atît cît rămîne Dumnezeu; dar dacă putea să primească o schimbare, și o schimbare rea, cum va fi el Dumnezeu? Toată schimbarea, toată mutația este în mod infinit departe de această natură nestricată. Pentru aceasta zicea profetul: „Acelea vor pieri, iar Tu vei rămîne și toți ca o haină se vor învechi și ca un veșmînt îi vei schimba și se vor schimba. Dar Tu același ești și anii Tăi nu se vor împutîna“ (Ps.101,27,28). Căci această substanță este mai presus de orice schimbare: nu este nimic mai bun și mai minunat decît Dumnezeu, nimic la care el poate în mod succesiv să revină. Ce zic eu mai bun? Nimic nu-i este egal lui, nimic nu i se apropie oricît de puțin. Urmează deci că dacă a suferit o oarecare schimbare, el s-a schimbat în vreun lucru mai mic: ori, acela nu poate să fie deloc Dumnezeu, dar această hulă urîtă să cadă asupra celor ce o mărturisesc.

Acest cuvînt: „S-a făcut“, nu este spus aici decît pentru a vă împiedeca să bănuîți că întruparea Cuvîntului n-a fost decît închipuire; singurele cuvinte care urmează o dovedesc vizibil, și astupă orice gînd rău. Căci evanghelistul adaugă: „Și S-a sălăsluit între noi“. Este ca și cum ar zice ca acest cuvînt: „S-a făcut“ să nu ne arunce în îndoieli și bănuieli absurde. Eu n-am spus că ar fi fost o schimbare în natura nestrămutată, ci am spus că ea a rămas printre noi. Ori ceea ce locuiește nu este locul locuit: un lucru locuiește și altul este locuit: fără aceia nu va fi locuire. Dar arătînd această diferență, eu vorbesc despre o deosebire după esență: căci, prin alipire și unire, Cuvîntul lui Dumnezeu și trupul sînt una și aceiași persoană; nu că ar fi confuzie nici amestecare a substanței, ci în virtutea unei nespuse și necuprinse uniri.

Cum se face aceia, nu o cercetați: cum se face aceia Dumnezeu o știe. Care este dar, ziceți voi, casa pe care a locuit-o el? Profetul ne-o arată: „Eu voi ridica, zice el, casa lui David care este ruinată“ (Amos. 9,11): cu adevărat este ruinată. Natura noastră ruinată printr-o cădere iremediabilă, avea nevoie de mîna celui Atotputernic, care singur putea s-o ridice. Ea nu putea nicidecum să se ridice dacă Cel ce a creat-o nu i-ar fi întins mîna din înaltul cerului, și nu ar fi reînnoit-o și transformat-o prin nașterea din apă și din Duhul Sfînt.

Priviți această taină grozavă și de nepătruns. Cuvîntul rămîne mereu în această casă: el s-a îmbrăcat în sfîrșit cu natura noastră, nu pentru a o părăsi, ci pentru a locui pentru totdeauna în ea. Dacă n-ar fi voitt s-o păstreze mereu, el nu i-ar fi făcut cîntea de a o pune pe tronul regesc, și purtînd-o cu el nu ar fi făcut-o să fie închinată de toată oastea cerească: prin îngeri, prin arhangheli, de către Tronuri, de către Domnii, de către Începătorii, de către Puteri. Ce duh, ce limbă va putea să arate cîntea

nespusă pe care Dumnezeu i-a făcut-o naturii noastre, această cinste care este grozavă și în același timp supranaturală? Ce înger? Ce arhanghel? Nu desigur, nimeni, ori în cer ori pe pământ, n-o va putea niciodată. Lucrurile lui Dumnezeu sînt de așa natură, și binefacerile sale sînt așa de mari și atît de sublime încît, nu numai nici o limbă, ci chiar nici puterea îngerească nu poate să le spună exact. Iată pentru ce termin eu aici predica mea, pentru a ne ține în tăcere, după ce v-am pus numai să-i aduceți mulțumire lui Dumnezeu care este atît de bun: din care voi veți avea cîștig în ceea ce urmează. Ori, a-i mulțumi lui Dumnezeu, este a avea grijă foarte mare pentru sufletul său. Căci, printr-un nou rod al bunătății lui, care n-are nevoie de nici unul dintre noi, el spune că îi întoarcem, că noi îi răsplătim într-un oarecare fel, atunci cînd nu neglijăm sufletul nostru. Noi vom face dovada unei nebulii foarte mari și vom merita o groază de chinuri dacă, primind așa de mare cinste nu vom face tot ceea ce depinde de noi pentru a-i mulțumi cu dreptate și mai ales pentru că tot folosul trebuie să ne revină nouă, pentru că bunuri nenumărate ne sînt promise nouă cu această condiție.

Să slăvim dar, pentru atîtea binefaceri bunătatea divină, nu numai prin cuvinte, ci mult mai mult prin faptele noastre, ca să dobîndim bunurile viitoare, pe care vi le doresc, și vouă și mie, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 12

„Și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr“ (Cap.1, Vers.14).

1. „Slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl“, ce înseamnă aceia.

2-3. Semne și minuni la venirea lui Iisus Hristos.-Eroi (martiri) și predicatori.- Liberul arbitru al omului.-Virtutea este liberă. Minunile îl vesteau pe Iisus Hristos, și arătau că el este Fiul lui Dumnezeu cel unic. Minuni lucrate în mod nevăzut și văzut la moartea sa.

1. Poate că în ultima mea predică fraților, v-am întristat și supărat; poate că vi s-a părut că mă folosesc de cuvinte prea grele, și că ne prea întindem asupra lașității și mîndriei unora. Dacă, întinzîndu-ne așa și vorbind în acești termeni, am vrut să vă facem numai greutate, ați avea dreptate să vă supărați și să vă plîngeți: dar noi numai pentru binele vostru vrem să vă fim neplăcuți. Voi trebuie să ne știți plini de chemare, sau totodată, să ne-o iertați în favoarea iubirii noastre adînci. Căci ne temem că dacă nu veți răspunde la rîvna noastră decît prin indiferență, să n-aveți de dat seamă mai aspru în fața Mîntuitorului. Iată precis fraților, ceea ce ne îmdeamnă și ne obligă să vă trezim, să vă reînsuflețim atenția voastră; de teamă ca să nu pierdeți un singur cuvînt din ceea ce vă învățăm: căci acesta este un mijloc pentru voi de a trăi siguri în această lume, și de a vă prezenta în cealaltă cu

încredere în fața tribunalului lui Iisus Hristos. Dar v-am făcut destul de multe muștrări ultima dată: să începem azi prin explicarea cuvintelor următoare ale Evangheliei:

„Și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia- Născut din Tatăl“. Sfântul Ioan, după ce a zis că noi am fost făcuți ai lui Dumnezeu, și a arătat că aceia nu s-a petrecut decât pentru că Cuvântul s-a făcut trup, arată că am mai dobândit un alt folos. Care este? Este „că noi am văzut slava Lui, zic eu, ca a Unuia-Născut din Tatăl“. Și sigur noi n-am fi putut vedea această slavă, dacă Fiul cel Unic nu ni s-ar fi arătat nouă îmbrăcat în trupul cu care s-a unit. Dacă „fiii lui Israel“ nu puteau privi fața lui Moise, care nu era de altă natură decât noi, pentru că ea strălucea de lumină (Ieș. 34,29; Cor. 3,7); dacă a fost nevoie de un văl pentru a ascunde și a acoperi slava cea mare care-l înconjura pe acest Drept, pentru a îndulci și a tempera strălucirea feței profetului, cum noi care nu sîntem decât tină și pulbere, vom putea să ne apropiem de o divinitate așa de curată, de această lumină care nu este vizibilă nici pentru puterile cerești? Fiul unic al Tatălui a locuit deci printre noi, ca noi să ne putem apropia în mod liber de el, să-i vorbim lui și să rămînem cu el.

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl“? Mai mulți profeți au apărut cu totul strălucind de slavă, ca Moise însuși. Ilie, Elisei: unul este urcat la cer într-un car de foc (4 Reg. 2,11); unul a fost răpit (Enoh). După ei Daniel, cei trei tineri, mulți alții, și toți cei ce au făcut minuni, au fost slăviți; la fel îngerii care li s-au arătat oamenilor în lumina și strălucirea naturii lor, și nu numai îngerii, ci la fel Heruvimii și Serafimii care i-au apărut profetului, acoperiți de slavă mare dar evanghelistul trecînd peste acestea, ridicînd sufletul nostru deasupra slavei și strălucirii creaturilor și a altor slujitori însoțitori de ai noștri, ne înstalează chiar la mulțimea bunurilor și în centrul slavei. Aceasta nu este slava unui profet, nici a unui înger, nici a unui arhanghel, nici a puterilor cerești, nici a altei creaturi, pe care noi am fi văzut-o: ci noi am văzut slava Domnului însuși, a regelui însuși, chiar a Fiului Unic a aceluia care este Stăpînul tuturor oamenilor.

Acest cuvînt, „Ca“, nu este aici pentru a arăta o comparație un exemplu, o asemănare; ci pentru a stabili și a fixa neîndoieînic lucrul: la fel ca și cum evanghelistul ar zice: Noi am văzut slava care se potrivește, care este proprie adevărului și unicului Fiu al lui Dumnezeu, regele întregului univers. Este o greșală de a vorbi așa obișnuit, și nu mă voi îngreua de a folosi acest obicei pentru a întări cuvintele mele. Căci aici nu este vorba de limbă frumoasă nici de forme armonioase, ci numai despre interesul vostru: pentru aceasta nu ne împiedică nimic de a scoate dovezile noastre din obiceiul popular.

Care este deci acest obicei? Voi îl veți învăța: niște persoane l-au văzut pe un monarh în toată pompa lui și măreția lui, el strălucește din toate părțile, el este tot acoperit de pietre prețioase. Dacă li se întîmplă să-l descrie altora acest fast, această pompă, aceste podoabe, această slavă ei o fac după obiceiul lor, și cum pot, strălucirea purpurei, grosimea

diamantelor ce a spus acesta și multe altele, văzînd că ei nu pot prezenta bine toate bogățiile și somptuozitatea, ei adaugă imediat, dar pentru ce atîtea cuvinte? Într-un cuvînt, el era ca un împărat, și prin acest cuvînt: „Ca“, ei nu vreau să spună un om asemenea împăratului, ci chiar împăratul. Deci în acest sens s-a folosit evanghelistul de acest cuvînt: „ca“ pentru a arăta minunata și incomparabila strălucire a unei slave. Toți ceilalți, îngeri, arhangheli și profeți executau întru totul ordinele primite: dar Fiul unic lucra întru totul cu autoritatea și puterea care nu-i aparținea decît unui rege și Stăpînului peste toate. Și iată ceea ce trezea admirația poporului (Mt. 7,28) este că el îi învătă ca unul care are putere.

2. Îngerii, cum am spus-o, au apărut pe pămînt, cu multă slavă, lui Daniel, lui David, lui Moise; dar ei făceau totul ca niște slujitori care se supun stăpînului lor: Fiul unic, dimpotrivă, lucra întru totul ca Stăpînul și Regele întregului univers. Cu toate că el a venit și s-a arătat sub o formă mică și de jos, totodată în această smerenie și sub forma unui slujitor, creatura l-a cunoscut ca pe Domnul ei. Cum? Steaua din înaltul cerului, i-a chemat pe magi să vină să i se închine; o ceată de îngeri, răspîndiți peste tot îl slujeau ca pe Stăpînul lor și îi cîntau imne spre lauda lui; de altă parte s-au întîlnit mulți care s-au unit și au vestit „Întruparea“ lui; îngerii l-au vestit păstorilor; păstorii locuitorilor orașului; Gavril Mariei și Elisabetei; Ana și Simeon ce erau în templu. Și nu numai bărbații și femeile s-au bucurat mult, ci și fiul care nu era încă ieșit din pîntecele maicii sale (Ioan Botezătorul); eu vorbesc de acest locuitor al pustiei care, purtînd același nume ca și evanghelistul nostru, a săltat în sînul mamei (Lc. 1,41): toți suspinau în nădejdea nașterii care trebuia să sosească. Iată ce s-a petrecut în vremea venirii. Dar atunci cînd Fiul lui Dumnezeu s-a arătat destul de mult, au strălucit alte minuni mai mari decît primele. Nu mai este o stea, nici cerul, nici îngerii nici arhanghelii, nici Gavril nici Mihail, acesta este însuși Dumnezeu-Tatăl care însuși îl vestește din înălțimea cerului, și cu Tatăl, Duhul Sfînt care coboară și rămîne peste el (Mt. 3,15; Mc. 1,10; 2 Petru 2,27); deci după adevăr zice Ioan: „Noi am văzut slava Lui; slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl“.

Și exprimîndu-se așa, el nu se gîndește numai la aceste lucruri, ci și la cele care urmează. Căci păstorii, bătrînii, și văduvele nu sînt singurii care ni-l vestesc: glasul faptelor, ca o trompetă, ne țin alături de ele, și așa de sus că sunetul vine pînă aici. „Faima Lui, zice Scriptura, s-a întins pînă în Siria“ (Mt. 4,24); ea l-a făcut cunoscut lumii. Totul vestea cu glas înalt că Regele cerului a sosit. În sfîrșit, văzîndu-se demonii fugind și cedînd locul din toate părțile; diavolul retrăgîndu-se cuprins de rușine; chiar moartea, moartea mai întîi învinsă, apoi doborîită și cu totul distrusă: tot felul de boli erau vindecate, mormintele dădeau pe morții lor (Mt. 27,52) diavolii îi lăsau liniștiți pe cei ce-i stăpîneau, bolile părăseau pe bolnavi. Atunci s-au văzut toate aceste semne și minuni pe care profeții au dorit să le vadă ca de la un drept, și nu au văzut: atunci s-au văzut ochi alcătuindu-se și primind lumina; și Iisus Hristos făcîndu-i să vadă toți într-o clipă și în cea mai importantă parte a corpului, ceea ce este mai curios, este că toți oamenii au

dorit să vadă cum Dumnezeu l-a creat pe Adam din Pământ. Mai mult, s-au văzut membre pe care paralizia le-a uscat și care erau ca tăiate de la trup, dintr-odată refăcute și reunite cu celelalte; mâini moarte primindu-și mișcarea, picioare tăiate săltând deodată, urechile închise auzind, și o limbă, înainte mută, vorbind dintr-odată cu mare zgomot. Căci așa precum un arhitect priceput rezidește o casă dărmată, Iisus Hristos a reparat natura umană: piesele care erau stricate, el le-a înlocuit; cele ce erau lipsite, le-a completat: le-a ridicat pe cele care erau cu totul căzute.

Și ce vom spune despre refacerea sufletului, lucrare încă mai minunată decât vindecarea trupurilor? Sigur, sănătatea trupului este ceva lucru mare și considerabil dar cea a sufletului îi este superioară; precum pentru această vindecare, că este corpul din natură făcut să se miște, după cum îi place Creatorului, și de a merge fără opunere peste tot unde vrea să meargă, pe atât sufletul care este liber, și care are puterea de a lucra și libertatea, nu se supune întru totul lui Dumnezeu dacă nu vrea. Căci Dumnezeu nu vrea să-l facă frumos și virtuos în ciuda lui, prin forță și prin constrângere, pentru că aceasta n-ar mai fi virtute; ci vrea să-l convingă în mod liber și voit să devină virtuos și frumos, ceea ce este mult mai dificil decât cealaltă vindecare. Iată ce a făcut Iisus Hristos. Tot felul de dureri și de rele au fost distruse. La fel precum, prin grijile pe care i le-a dat trupului, el nu numai l-a vindecat, ci l-a întărit într-o sănătate desăvârșită: așa nu numai că a scos sufletul din adânc și din răutatea stricăciunii, ci l-a ridicat la înălțimea virtuții. Dintr-un vameș a făcut un apostol: dintr-un persecutor, dintr-un hulitor necredincios, învățătorul lumii: magii au fost învățătorii evreilor, țilharul a devenit cetățeanul cerului: o desfrînată a strălucit prin credința ei cea mare: din două femei, cananeanca și samarineanca, aceasta din urmă femeie stricăta ca și cea dintâi; una merge să-i convertească pe concetățenii săi și aduce la Iisus Hristos pe toți locuitorii orașului, ca prinși într-o plasă; cealaltă prin credința și stăruința ei, alungă duhul necurat din sufletul ei: altele mai rele decât acestea, trec cu totul în rîndul ucenicilor. Într-un cuvînt totul se transformă, neputințele trupului, bolile sufletelor: toate își dobîndeau sănătatea și ajung la cea mai înaltă virtute. Acestea nu erau numai două, sau trei, sau cinci, sau zece, sau douăzeci, sau o sută de persoane care își schimbau viața și se converteau, ci orașe și ținuturi întregi. Și cine va putea vorbi vrednic de înțelepciunea poruncilor, de virtutea și forța legilor cerești, de frumusețea unei morale cu totul îngerești? Căci, acela este felul pe care l-a introdus Iisus Hristos aici jos, acelea sînt legile pe care le-a stabilit el, și morala pe care a întemeiat-o, încît cei ce-l urmează și i se conformează devin imediat îngeri, și asemănători cu Dumnezeu, atât pe cît îi este posibil omului, chiar cînd el ar fi cel mai rău dintre toți oamenii.

3. Iată pentru ce evanghelistul, strîngînd și închipuindu-și toate minunile pe care le-a făcut Iisus Hristos, fie în trupuri, fie în suflete, fie asupra naturii; și la fel poruncile, aceste daruri tainice și care sînt mai mari și mai sublime chiar decât cerurile, legile, morala, credința, nădejdea, făgăduințele bunurilor viitoare, Patima; iată, zic eu de ce evanghelistul a făcut să tune

vocea sa, și să pronunțe aceste cuvinte minunate care cuprind o învățătură sublimă: „Noi am văzut slava Lui, ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr“. Trebuie dar ca cei ce au fericirea să vadă atîtea minuni, să asculte o învățătură așa de minunată, să primească atît de mari daruri, să ducă o viață care să fie vrednică de învățături, pentru a merita să se bucure de bunurile viitoare. În sfîrșit, Domnul nostru Iisus Hristos a venit pentru a ne face să vedem nu numai slava lui pămîntească, ci și slava cea cerească. Iată pentru ce zice: „Voiesc ca unde sînt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o“ (Ioan 17,24). Căci dacă slava pe care a avut-o el pe pămînt a fost atît de strălucitoare și așa de luminoasă, ce vom gîndi noi, ce vom spune noi despre cea pe care o are în cer? căci nu o vom vedea într-un pămînt cuprins de stricăciune; ea nu ni se va arăta nouă atunci cînd vom fi în trupuri slabe și stricăcioase; ci atunci cînd vom deveni creaturi nemuritoare și nestricăcioase; și ea se va face văzută într-o așa de mare strălucire, încît nici un cuvînt nu poate s-o exprime. Fericiți dar, și de mii de ori fericiți cei ce vor avea cîntea să vadă această slavă, căci despre ea vorbește profetul cînd zice: „Căci cei necredincioși vor fi luați, ca să nu vadă slava Domnului“ (Is. 26,10,70).

Dar ferească Dumnezeu ca nici unul din voi să nu fie luat din această lume fără să vadă slava! Dacă, în sfîrșit nu ne vom bucura niciodată de ea, vom putea spune: Ar fi fost pentru noi mai bine să nu ne fi născut în lume (Mt. 26,24). Căci pentru ce trăim, pentru ce respirăm noi? Ce sîntem noi, dacă sîntem lipsiți pe prezența Mintuitorului, dacă nu trebuie să-l vedem? Dacă cei ce văd lumina soarelui duc o viață mai rea ca moartea, ce credeți voi că suferă cei ce sînt lipsiți de o așa de mare lumină? Aici acest rău nu constă decît în această lipsire unică, dar acolo nu este așa: și chiar dacă n-ar fi numai acest rău singur, cel de al doilea chin nu va fi egal cu primul; el îl va întrece pe atîta pe cît soarele celeilalte lumi îl va întrece pe al nostru. Dar este de așteptat un alt chin; este că cel ce nu vede soarele acesta nu va fi numai aruncat în întuneric, ci va fi ars veșnic, în veci va geme, și va suferi o mulțime de alte chinuri.

Să nu disprețuim mîntuirea noastră, să nu ne expunem prin nepăsare și lenevie de o clipă la a fi aruncți în chinurile veșnice: să priveghem dimpotrivă, să fim sobri, să ostenim, să facem tot efortul nostru pentru a dobîndi aceste bunuri și a scăpa de acest rîu de foc, care curge cu mare zgomut înaintea grozavului și minunatului tribunal. Cel ce va cădea odată aici, va rămîne acolo veșnic: nimeni nu va putea să-l scoată din chin nici tatăl său nici mama sa, nici fratele său. Profeții ne-o strigă cu glas înalt; unul zice: „Nimeni însă nu poate să scape de la moarte, nici să plătească lui Dumnezeu preț de răscumpărare“ (Ps. 48,17). Ezechiel adaugă ceva mai mult: „Dacă Noe, zice el, și Iov și Daniel s-ar afla acolo, apoi aceștia prin dreptatea lor, și-ar scăpa numai viața lor“ (Iezech. 14,14). Acolo un singur lucru poate să ne ajute pe noi și să ne apere, acestea sînt faptele noastre cele bune; cel ce va fi gol nu va putea să scape prin nici-o cale alta. Pentru aceasta să ne gîndim în continuu la aceste adevăruri, să le medităm, să ne

curățim viața noastră și s-o facem strălucită, ca să ne prezentăm în fața Mântuitorului cu încredere, și ca să obținem bunurile care ne sînt promise, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 13

„Ioan mărturisea despre El și striga, zicînd: Acesta era Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era“ (Cap.1, Vers.15)

1. Propovăduitorul prin nepăsarea ascultătorilor săi răsplata nu și-o pierde. Sfîntul Ioan evanghelistul face să se vadă adesea valoarea mărturiei lui Ioan Botezătorul, pentru ce?

2.-3. Mărturia lui Ioan Botezătorul.

4. Nimic nu este mai frumos nici mai strălucitor ca o viață ordonată. Darurile făcute din bunurile rău adunate sînt respinse.

1. Alergăm în zadar? Lucrăm în zadar? Aruncăm sămîntă pe piatră? Cade de-a lungul drumului sau rămîne ascunsă în spini? Mă tem, tremur ca să nu fie munca mea zadarnică, cu toate că de altfel eu nu pot pierde nimic din răsplata care este legată de acest lucru. Condiția lucrătorului este alta decît aceea a predicatorului cuvîntului; adesea lucrătorul, după ce a lucrat un an întreg, după ce a suferit atîtea greutăți și sudori, nu recoltează nimic care ar fi necesar grijii sale; și atunci nimic nu-l poate ușura de greutățile sale, trist și rușinat vine din arie în casa sa, alături de copiii săi și de soția sa, și n-are pe nimeni de la care să ceară răsplata lungilor sale osteneli. Noi n-avem de a ne teme de nimic de acest fel: chiar cînd pămîntul nostru cultivat bine nu dă nici un rod; dacă am pus toată grija noastră și toată puterea noastră, Stăpînul pămîntului și al lucrătorului nu va permite ca să fim lipsiți de nădejile noastre, ci ne va da o răsplată. „Fiecare, zice Scriptura, își va primi răsplata sa deosebită după faptele sale“ (1 Cor.3,8). Pentru a dovedi că aceia este așa, ascultați ce zice Domnul: „Tu fiul omului, îndeamnă acest popor, ca să vezi dacă ei te vor asculta și dacă te vor înțelege“. Și iată explicația lui Iezechiel: „Dacă străjerul a vestit de ceea ce trebuie să fugă și ce trebuie să urmeze, el și-a scăpat sufletul său, cu toate că nimeni nu l-a ascultat“ (Ezech. 33,5,6). Totodată, chiar dacă avem această mîngiere tare, chiar dacă sîntem siguri de răsplată, atunci cînd nu vă vedem folosindu-vă din învățăturile noastre, nu sîntem nici mai mîngîiați, nici în mai bună dispoziție decît lucrătorii, care gem și plîng, care sînt osteniți și rușinați. Aceia este iubirea unui predicator, aceia este chemarea pastorală. Moise putea să se scape de nemulțumitorul neam al evreilor și să obțină o conducere mai strălucită, aceia a unui popor mult mai numeros. Dumnezeu i-a zis: „Lasă-mă și-i voi distruge și te voi face cîrmuitor peste un popor mai numeros“ (Ieș. 32,10). Dar cum el era sfînt și slujitorul lui Dumnezeu; precum era adevărat prieten și om al binelui, el nu poate nici

măcar să audă acest cuvînt; dimpotrivă, el iubea mai mult să piară cu poporul care i-a fost încredințat, decît să fie mîntuit fără el și să fie ridicat la o vrednicie mai mare.

Așa trebuie să fie cel căruia i s-a încredințat grija sufletelor; căci dacă un tată care are copii răi vrea cu toate acestea să continue să fie numit tatăl lor și nu va consimți să-i alunge, va fi absurd ca un stăpîn să-și schimbe mereu ucenicii, ca el să-i părăsească pentru a-i lua pe atîta pe aceștia pe atîta pe aceia și apoi pe alții, fără a se lega niciodată de vreunii.

Dar, Dumnezeu să ne ferească să ne temem de așa ceva cu privire la voi! Noi avem dimpotrivă această încredere să credem că credința voastră crește mereu din mai mult în mai mult în Iisus Hristos Domnul nostru, și că iubirea reciprocă pe care o aveți unii pentru alții și pentru toți oamenii se înmulțește în fiecare zi. Ceea ce vă vom spune, noi o zicem pentru a înmulți zelul vostru și să vă facem să credeți în virtute. Dacă ochii sufletului vostru nu sînt închiși, dacă stricăciunea răutății nu-i întunecă și nu tulbură vederea clară, gîndirea voastră va putea ajunge la adîncimea materiei pe care v-am arătat-o.

Ce ne propunem astăzi? „Ioan mărturisea despre El și striga, zicînd: Acesta era despre Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era“. Evanghelistul nostru face adesea să apară Ioan îl aduce la orice ocazie și moment, și face să valoreze mărturia lui. Și aceasta nu fără motiv: el face dovadă în aceia de o prudență foarte mare. Precum evreii îl admirau mult pe acest om (Iosif Flaviu, care se întindea mult asupra laudei lui, atribuie moartea cu care l-a ucis Irod războiului și chinului produse de moartea lui Ioan, și căderea Ierusalimului); precum spun eu, evreii îl admirau foarte mult. Evanghelistul pentru a-i acoperi de rușine, le repetă adesea această mărturie. Și în adevăr ceilalți evangheliști îi trimit pe ascultătorii lor asupra fiecărei acțiuni pe care o arată ei, la profeții vechi pe care-i citează. Cînd istorisesc nașterea Fiului lui Dumnezeu, ei zic: „Toate acestea s-au făcut ca să se împlinească ceea ce a zis Domnul prin profetul: „Iată fecioara va avea în pîntece și va naște fiu“ (Mt. 1,22; Is.7,14). Cînd descrie piedicile care i se puneau; căutările exacte, încercările care le făceau pentru a-l prinde, și uciderea pe care a făcut-o Irod prin omorîrea copiilor, el arată ceea ce a profetit Ieremia altădată: „Plîngere și tînguire și țipăt mult s-a auzit în Rama; Rahila plîngea pe fii săi“ (Ieremia. 31,15). Și cînd arată întoarcerea sa din Egipt, ei citează această profeție a lui Osea: „Din Egipt am chemat pe Fiul meu“ (Os. 11,1). Peste tot face la fel; dar Sf. Ioan, care vorbește mult mai înalt decît ceilalți evangheliști, aducînd mai clară și mai apropiată, nu-i arată numai pe morți, ci pe un om viu care l-a arătat pe Iisus Hristos prezent și l-a botezat: nu pentru a dovedi totodată că trebuie să creadă în Iisus Hristos pentru mărturia slujitorului, ci pentru a se acomoda după slăbiciunea ascultătorilor săi. Căci precum n-ar fi fost primit Domnul dacă n-ar fi luat chipul robului, la fel cea mai mare parte din evrei n-ar fi crezut cuvîntului lui, dacă el nu le-ar fi obișnuit urechile lor printr-un glas asemănător cu al lor.

2. Să adăugăm că evanghelistul, făcînd așa, avea în vedere un alt rezultat, mare și minunat: ca cel ce înaintează puțin prin propria sa socoteală, care se arată suspect și se face neplăcut celor ce-l ascultă, iată venind o nouă dovadă pentru a întări autoritatea sa; și precum mulțimea are obiceiul de a alerga la strigăte și la glasul natural și familiar ei, fiindcă ei îi este mai ușor să-l recunoască, pentru aceia că glasul din cer nu se face auzit decît odată sau de două ori, și glasul lui Ioan Botezătorul se face auzit foarte brusc. În sfîrșit, cei ce se ridică mai presus de slăbiciunea și de simplitatea poporului, care s-au desprins de lucrurile simțite și pămîntești, erau capabili să audă glasul din cer, și nu aveau atîta nevoie de acel om, pentru că ei se supun la primul glas și se lasă conduși de el; dar trebuia o voce mai smerită celor care erau legați încă de pămînt, și afundați în întuneric. Iată pentru ce Ioan Botezătorul, fiind desprins cu totul de lucrurile pămîntești, n-a avut nevoie de oameni ca dascăli, ci el a primit învățătura sa din cer. Căci el spune: „Cel ce m-a trimis să botez cu apă mi-a zis: Cel peste Care vei vedea Duhul Sfînt pogorîndu-se și rămînînd peste El, Acela este Fiul lui Dumnezeu“ (Ioan 1,33,34). Evreii dimpotrivă care nu erau încă decît niște copii, și care nu se puteau aștepta la această înălțare, aveau ca învățător un om care le vestea nu învățătura sa proprie, ci aceia a cerului.

Ce zice dar aceasta? „El mărturisea și striga“, zicînd: Ce vrea să spună acest cuvînt: „Striga“? el vorbește cu încredere, cu libertate, lipsit de orice frică. Și care este această predică, această mărturie acest strigăt? „Iată cel despre care vă ziceam: Cel care a venit după mine, este înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era“. Această mărturie este ascunsă și destul de pămîntească; în sfîrșit, Ioan n-a zis: Acesta este Fiul unic al lui Dumnezeu; el a zis: „Iată Cel despre care v-am spus: Cel care a venit după mine, este înaintea mea, fiindcă mai înainte de mine era“. Precum mamele păsărilor mici nu le arată dintrodă, nici într-o singură zi puilor cum să zboare, ci la început numai îi fac să iasă din cuiburile lor, îi lasă apoi să se odihnească, apoi îi pune la zbor; și poimîine îi fac să se ostenească mai mult, îndemnîndu-i astfel puțin cîte puțin și pe nesimțite să se ridice la o înălțime potrivită; La fel Sf. Ioan Botezătorul nu-i aduce pe evrei imediat la ceea ce este mai sublim, ci el începe prin a-i ridica de la pămînt, spunînd că Iisus Hristos lui îi este superior. Aceasta nu era puțin pentru ca ascultătorii lui să poată crede că acela care nu s-a arătat încă, și care n-a făcut nici o minune, era superior lui Ioan, acest om atît de minunat și de strălucit, spre care alerga tot poporul, și pe care-l priveau ca pe un înger.

Astfel el încerca, și se străduia să le dovedească ascultătorilor săi că cel despre care mărturisea el, era mai mare decît martorul; că cel ce trebuia să vină era mai presus de cel ce a venit; și că necunoscutul îl întrecea pe celebrul acesta. Vedeți cu cîtă prudență dă mărturie Ioan Botezătorul! Nu numai că îl arată pe Iisus atunci cînd este prezent; ci îl prezice înainte ca el să apară. Căci aceia este aluzia în aceste cuvinte: „Iată cel despre care vă spuneam“. Căci așa le zicea după Matei la toți cei ce veneau la el: „Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel Care vine după mine este mai puternic decît mine; Lui nu sînt vrednic să-i duc încălțămintea; Acesta vă va boteza

cu Duh sfânt și cu foc“ (Mt. 3,11; Mc. 1,7; Lc. 3,17). Pentru ce a vorbit el așa înainte ca să vină Iisus Hristos? Aceasta pentru ca atunci cînd va veni, mărturia lui să aibă crezare, sufletele sînt dispuse prin vorbirile pe care le-a ținut lor cu privire la el și ca haina sa învechită să nu întunece să se creadă ceea ce a spus. Dacă evreii n-ar fi auzit spunîndu-se nimic despre Iisus Hristos, înainte de a-l vedea, dacă ei n-ar fi primit decît văzîndu-l această mărturie mare și minunată, simplitatea și sărăcia hainelor sale i-ar fi diminuat slava lui. În sfîrșit, Iisus Hristos mergea pe străzi îmbrăcat așa de simplu și de sărăcăcios, încît femeile Samariei, femeile rele, vameșii, toți îndrăzneau în mod liber și cu ușurință să se apropie de el și să-i vorbească.

Dacă evreii deci, cum am spus-o, ar fi auzit aceste cuvinte, și ar fi văzut în același timp și persoana lui, ei ar fi rîs de mărturia lui Ioan Botezătorul; dar auzind adesea această mărturie înainte de venirea lui Iisus Hristos, și ceea ce au auzit insuflîndu-le dorința de a-l vedea, s-a întîmplat tocmai contrarul: ei au putut să-l vadă pe acest Mîntuitor vestit, fără a respinge învățătura lui, și credința pe care ar fi avut-o ei în el despre ceea ce au auzit i-ar fi făcut să-l privească și mai mult.

Aceste cuvinte: „Cel ce trebuie să vină după mine“, înseamnă: cel ce trebuie să predice, și nu să se nască, după mine. Sfîntul Matei o arată spunînd: „Vine un om după mine“; unde nu vorbește despre nașterea Fiului Mariei; ci de venirea lui pentru a predica. În sfîrșit, dacă evanghelistul ar fi voit să vorbească despre nașterea lui, nu s-ar fi folosit de un timp prezent, ci de un timp trecut; el n-ar fi zis: „Vine“, ci: „A venit“. Căci Iisus Hristos era născut deja, atunci cînd zicea Ioan Botezătorul aceste cuvinte. Dar ce vrea să spună acest cuvînt: „Este înainte de mine“? Auziți: El este mai strălucit și mai mare decît mine. Mai mult, cu toate că eu am venit să predic primul, să nu credeți pentru aceia că eu sînt mai mare decît el, ci atît de mic, încît eu nu sînt vrednic de a fi privit nici ca slujitorul lui. Și aceasta înseamnă aceste cuvinte: „Este înainte de mine“: ideile pe care Sf. Matei o exprimă altfel, zicînd: „Eu nu sînt vrednic să-i dezleg curelele încălțămintelor Lui“ (Mt. 3,11).

Dar ca aceste cuvinte: „Este înainte de mine“, să nu se înțeleagă despre nașterea lui Iisus Hristos, cele ce urmează o arată vizibil: dacă Sf. Ioan Botezătorul ar fi vrut s-o înțeleagă despre nașterea lui, îi era inutil să mai adauge: „Fiindcă mai înainte de mine era“. Cine ar fi fost foarte stupid și destul de nebun pentru a nu ști că cel care era născut înaintea lui era mai vechi decît el? Căci dacă se ascultă aceste cuvinte, despre această existență care este înainte de veacuri, ele nu înseamnă alt lucru decît aceasta: „Cel ce vine după mine este mai în vîrstă decît mine, fiindcă este născut înainte de mine“: căci dacă este cineva mai înainte, i se putea da acest motiv, că el este mai înainte că este întîiul născut; dar nu se stabilește că o persoană este născută înaintea alteia spunînd că ea este prima.

Ceea ce spunem noi acolo este drept și bine întemeiat, voi o știți cu toții: sînt lucruri tainice cărora trebuie să le dăm explicație, și nu celor care sînt clare și evidente. Dacă această vorbire s-ar referi la naștere, nu ar fi nici o

îndoială, nici greutate să admitem că primul este întâiul născut: dar precum Ioan vorbește despre demnitate și despre superioritate, el are dreptate să ridice greul ce s-ar ivi. Este adevărat că cei mai mulți s-ar fi îndoit, și n-ar fi putut pricepe cum și pentru care motiv cel ce a venit apoi, este înainte, adică este mai cinstit. Iată pentru ce Ioan Botezătorul spune imediat motivul: este fiindcă, zice el: „pentru că mai înainte de mine era”: el zice nu fiindcă eu aflându-mă primul el m-ar fi depășit pe mine: ci el este mai vechi decât mine cu toate că vine după mine.

Dar cum, veți zice voi, dacă Ioan are în vedere strălucirea venirii lui Iisus Hristos și slava care trebuie să-l însoțească, vorbește despre un lucru care nu era încă, ca și cum s-ar fi întâmplat deja? căci el nu zice: el va fi, ci el este: aceasta o făcea, fiindcă din cea mai veche antichitate profeții aveau obiceiul să vestească lucrurile viitoare, ca și cum s-ar fi împlinit deja. Isaia, vorbind despre moartea lui Iisus Hristos, n-a zis: „Va fi dus ca o oaie spre junghiere”; ceea ce trebuia să se întâmple; ci „El s-a adus la moarte ca oaie spre junghiere” (Is. 53,7,70). Și totodată el nu s-a întrupat încă; ci profetul spune ceea ce trebuie să se întâmple, ca fiind deja împlinit. Și David, prezicând răstignirea, n-a zis: ei vor străpunge mâinile mele și picioarele mele; ci: „Străpuns-au mâinile mele și picioarele mele și pentru cămașa mea au aruncat sorți” (Ps. 40, 10). La fel, arătând ceea ce se petrecea atunci când era ridicat pe cruce, el zice: „Datumi-au spre mîncare fiere și în setea mea m-au adăpat cu oțet” (Ps. 68,26).

4. Vreți să vă mai aducem și alte dovezi, sau 'acelea vă sînt destule? pentru mine, eu o cred. Dacă nu i-am dat toată întinderea subiectului nostru pe care l-am examinat, noi l-am adîncit mai puțin dar este destul. Și desigur nu este o muncă mai ușoară aceasta decât aceia, și eu mă tem să vă întunec stăruind pre mult asupra acestor chestiuni. Să sfîrșim dar subiectul nostru, aceasta este cu dreptate. Dar prin ce vom sfîrși noi mai bine? Aceasta o vom face dînd slavă lui Dumnezeu, care i se cuvine, și aceia nu numai prin cuvintele noastre, ci mai mult prin faptele noastre.

Iisus Hristos zice: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri” (Mt. 5,16). Nimic în sfîrșit nu este mai strălucit, ca o viață bine ordonată. Înteleptul spune: „Calea dreptului va străluci ca lumina” (Pilde 4,18). Sigur, ea va străluci și-i va lumina nu numai pe cei ce-și aprind lămpile lor prin faptele lor cele bune, ci încă și pe toți vecinii lor: să punem dar ulei în aceste candelă, ca focul să fie mai strălucitor mai viu și mai mult. Acest ulei nu numai într-o zi are această putere, el a făcut să strălucească virtutea celor ce au trăit în vremea jertfelor. Pentru aceasta zice Dumnezeu: „Milă voiesc iar nu jertfă” (Os. 6,6; Mt. 9,13). Și în adevăr, nimic mai drept. Altarul jertfelor era neînsuflețit, dar altarul nostru este însuflețit; focul consuma totul, totul se transforma în cenușă și se risipea, fumul se ridica în aer: dar, nu se întâmplă nimic asemănător; se fac alte roduri. Aceasta o arată sf. Pavel atunci când zice, descriind comorile iubirii corintenilor: „Pentru că slujirea acestui dar, nu numai că împlinește lipsurile sfinților, ci prisosește prin multe mulțumiri în fața lui Dumnezeu” (2 Cor. 9,12).

Să jertfim dar fraților, în toate zilele pe aceste altare. Această jertfă este mult mai minunată decât rugăciunile, căci postul menține altă practică, dar voi s-o faceți printr-o muncă cinstită, și care să nu fie întinată de lăcomie, de răpire sau de forță. Acelea sînt jertfele pe care le primește Dumnezeu; el le urăște și le respinge altele. El nu vrea să fie cinstit în defavoarea altuia; o așa jertfă este necurată și profană; ea va irita mai mult minia lui Dumnezeu decât o va îmblîzi. Pentru aceasta noi trebuie să punem toată grija noastră și toată privegherea ca să nu rănim, sub pretext de jertfă, pe cel ce vrem să-l cinstim. Dacă, Cain, pentru că i-a oferit lui Dumnezeu cea mai mică parte și mai rea din bunurile sale (Fac. 4) fără să-i facă rău la nimeni, a fost pedepsit, nu vor primi o pedeapsă mai grozavă, cei ce-i vor aduce daruri din răpirile lor și din lăcomia lor? Dacă Dumnezeu ne-a dat această poruncă, aceasta pentru ca să facem milostenie aproapelui, și nu pentru ca noi să-l asuprim. Cel ce răpește bunul altuia și-l dă altuia, acela nu este milostiv, ci nedrept și cu totul păcătos. Precum nu se scoate ulei dintr-o piatră, cruzimea nu produce omenia. Nu se poate numi milostenie ceea ce lese din acest izvor necurat.

Eu vă îndemn să nu fiți rîvnitori numai să dați milostenie, ci chiar să n-o faceți în dauna altuia. Căci „Dacă unul se roagă și celălalt blestemă, al cărui glas îl va asculta Dumnezeu?” Dacă sîntem așa de priveghetori asupra noastră, noi vom putea prin harul lui Dumnezeu, să obținem bunătățile lui, iubirea, mila sa iertarea tuturor păcatelor pe care le-am făcut în timpul vieții, și să scăpăm de fluviul de foc. Facă cerul ca noi să ne asigurăm toți, și ca toți să intrăm în împărăția cerului, prin harul și prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 14

**„Și din plinătatea Lui noi toți am luat și har peste har“
(Cap.1, Vers.16,17).**

1. Ceea ce am primit noi din plinătatea lui Iisus Hristos.

2. Deosebirea între legea veche și legea Nouă.- Ce înseamnă aceste cuvinte „Har peste har?”.- Dumnezeu ne previne în toate zilele prin binefacerile sale.

3-4. Închipuirile din Vechiul Testament au avut împlinirea lor în Noul Testament.

1. Noi ziceam ultima dată, fraților, că Ioan Botezătorul, pentru a ridica îndoiala de la cei ce se întrebau cum Iisus Hristos, venit după el să predice, putea să fie mai vechi și mai minunat decât el, a adăugat aceste cuvinte: „Fiindcă mai înainte de mine era“. Acolo este un motiv; dar el adaugă altul pe care o să vi-l explicăm acum. Iată-l: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat și har peste har“. Și după aceia adaugă încă unul: „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos“ (17).

Ce însemnează aceste cuvinte, veți zice voi: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat”? La acestea trebuie să mă opresc mai întâi. A da, pentru el vrea să spună, aceasta nu înseamnă a împărți, el este însuși începutul și izvorul tuturor bunurilor; el este viața însăși; lumina însăși, adevărul însuși; el nu oprește în sine comorile sale, ci le revarsă asupra tuturor celorlalți; și după ce le-a revărsat, el rămîne tot plin; după ce le-a dat altora, el n-are cu nimic mai puțin; dar le arată bunurile sale mereu le răspîndește, și revărsîndu-le cu îmbelșugare peste alții, el rămîne în aceeași desăvîrșire, în aceeași plinătate. Ceea ce am eu însumi nu este decît o mică parte pe care am primit-o de la altul, și o parte mai mică decît totul, și precum dacă o gaură se compară cu acest izvor nespus, cu această mare imensă.

Dar chiar această comparație nu explică destul ceea ce încercăm să vă facem cunoscut. Căci dacă beți din mare o gură de apă, atunci ați micșorat-o, cu toate că această micșorare este nevăzută de ochi. Ori, nu se poate spune același lucru despre acest izvor; oricîtă cantitate de apă ați bea voi el rămîne cu toate acestea întreg și nu suferă nici o micșorare. Pentru aceasta trebuie să luăm un alt exemplu; dar el este încă slab și nu ajunge pentru a spune și a închipui ceea ce vrem să descriem; totodată el ne duce mai ușor decît altul la ideea despre care este vorba. Să presupunem un foc de unde se aprind mii de focuri, două mii, trei mii de flăcări, și mai multe încă; acest foc, după ce și-a dat lumina sa și puterea sa la toate aceste mii de flăcări, nu rămîne el cu totul deplin același? Nimeni n-o tăgăduiește. Căci dacă printre lucruri, lucruri văzute și împărțite, pe care împărțirea le micșorează, sînt care pot da din ele altora, fără să sufere micșorarea, cu cît mai tare va fi pentru Ființa netrupească și nestricăcioasă? Căci dacă nu este în mod necesar împărțire cînd lucrul comunicat este o substanță trupească, atunci cînd se vorbește despre o putere, și despre o putere provenind dintr-o substanță netrupească, nu este mai vizibil că ea nu trebuie să sufere nici o împărțire? Iată pentru ce zice sf. Ioan: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat”, și adaugă mărturia sa la cea a lui Ioan Botezătorul. Căci acesta nu este înaintemergător, ci apostolul care zice aceste cuvinte: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat”. Și iată ce vrea să spună prin aceia. Să nu credeți că noi care am rămas multă vreme cu Iisus Hristos, și am mîncat la o masă cu el dăm mărturie pentru el din lingușire și din favoare (Stimă). Ioan Botezătorul care nu l-a văzut de loc nici nu l-a întîlnit înainte de a-l boteza, văzîndu-l atunci cu alții, a strigat: „El este mai înainte de mine”. Dar noi, toți cei doisprezece, cele trei sute de persoane, cinci sute, trei mii, cinci mii, mai multe mii de evrei, toată mulțimea credincioșilor, care a fost atunci, care este acum, și care va fi, noi toți am primit din plinătatea lui.

Dar ce am primit noi? „Har peste har”. Ce har peste care har? Noi am primit noul har peste cel vechi. Precum era o dreptate și o dreptate: „În ce privește dreptatea cea din lege, fără de prihană în viețuirea mea” (Filip. 3,6) așa este o credință și încă o credință: „Din credință în credință..” (Rom. 1,17), o înfiere și încă o înfiere: „Căruia îi aparține înfierea” (Rom. 9,4) zice același apostol. Sînt după spusele lui două slave: „Căci dacă ce este trecător s-a săvîrșit prin slavă, cu atît mai mult ce este netrecător va fi în

slavă" (2 Cor. 3,11); și două legi, căci el zice încă: „Legea duhului vieții m-a eliberat" (Rom. 8,2); și două culturi, slujiri: „A cărui slujire, adică cult, slujind pe Dumnezeu în duh". Sînt la fel două testamente: „Voi încheia cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda legămînt nou, însă nu ca legămîntul pe care l-am încheiat cu părinții lor" (Ierem. 31,31,32). De asemenea este o sfințire, un botez și încă un botez, o jertfă și încă o jertfă, un templu, o tăiere împrejur și altă tăiere împrejur și la fel este un har și mai este unul. Dar primele din aceste lucruri sînt într-un fel chipul, acestea sînt adevărul: aceste cuvinte sînt omonime, dar nu sînt sinonime (aceleași); așa că, în icoane, un chip desenat cu negru pe alb se numește om, tot așa de bine ca omul pictat natural cu culori potrivite. La fel statuile, care sînt din lut și pămînt ars, sînt numite în mod egal statui; dar pe de o parte nu este decît o închipuire, pe de alta este adevăr.

2. Prin singura potrivire a numelor, nu concludeti, că lucrurile ar fi așa nici mai mult că ele ar fi diferite. Vechile chipuri, pe atîta cît sînt chipuri, aveau ceva lucru din adevăr, dar umbra cu care rămîneau ascunse le făcea inferioare adevărului propriu zis. Ce diferență este dar între aceste două ordine a lucrurilor? Vreți să examinăm în una sau două din cele ce le-am arătat mai sus? prin aceia veți cunoaște celelalte. Noi vedem că acelea conțineau porunci și legi pentru copii; că acestea sînt făcute pentru oameni voioși și tari; că acelea erau date ca pentru a-i forma pe oameni; că acestea s-au întărit pentru a-i face îngeri. Prin ce vom începe noi? Ați dori prin înfiere? Ce deosebire este între prima, cea veche și cea nouă? Prima nu era decît o premisă cu numele, o doua era reală și adevărată. Despre aceia este scris: „Eu am zis: Dumnezeului sînteți, și toți fii ai celui Preaînalt" (Pss. 81,6). Dar despre aceasta: „Ci de la Dumnezeu s-au născut" (Ioan 1,13). Cum, în ce fel? „Prin baia nașterii celei de-a doua și prin înnoirea Duhului Sfînt" (Tit. 3,5). Și sigur, evreii cu toate că sînt numiți fiii lui Dumnezeu, aveau încă duhul robiei; ei rămîneau robi, cu toate că erau cinstiți cu numele de fii: dar noi, deveniți liberi, noi am avut cinstea de a fi făcuți fii lui Dumnezeu; nu cu numele, ci real și în fapt: și aceasta ne-o arată sf. Pavel cînd zice: „Pentru că n-ați primit iarăși un duh al robiei, spre temere, ci ați primit Duhul înfierii, prin care strigăm: Avva! Părinte!" (Rom. 8,15). În sfîrșit, aceasta s-a făcut prin nașterea noastră prin putere din înălțime, și cu totul reînnoiți și așa am fost numiți fii lui Dumnezeu.

Dar dacă se întreabă care era măsura sfințeniei lor, în ce consta ea: dacă se ține seamă ce este evreul, ce este creștinul, se va afla mare diferență. Evreii cînd nu se închinau idolilor, nu cădeau în desfrîu, nici în adulter, erau numiți sfinți; dar noi devenim sfinți, nu numai pentru că ne reținem de la aceste vicii, ci prin faptul că avem cele mai înalte virtuți. Acest dar, noi îl dobîndim mai întîi prin coborîrea Duhului Sfînt în noi, și apoi printr-o viață mai minunată decît a evreilor. Dar, pentru ca să nu credeți că vă vorbesc așa din lingușire, ascultați ce le zice Scriptura: „Să nu găsească la tine de acela care trece pe fiul sau fiica lor prin foc, fiindcă voi sînteți un popor sfînt" (Deut. 18,10). A se abține de la cultul idolilor, în aceia consta dar sfințenia lor, dar nu este așa cu noi: „Trebuie să fii sfînt și cu trupul și cu

duhul“ (1 Cor.7,34): „Căutați pacea cu toată lumea și sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu“ (Evr. 12,14). Și: „Desăvârșind sfințenia în frica lui Dumnezeu“ (2 Cor. 7,1). Numele de „sfinț“ n-are aceeași semnificație aplicat la toți. Dumnezeu este numit sfînt, dar nu ca noi. Fiți atenți la ceea ce spune profetul cînd îi aude pe serafimi pronunțînd acest nume: „Vai mie, că nefericit sînt, că om fiind, și buze necurate avînd și locuind în mijlocul unui popor cu buze necurate“ (Is. 6,5). Iată cum vorbește Isaia despre sine însuși, cu toate că el era curat și sfînt: dar pentru noi, dacă ne comparăm sfințenia noastră cu această sfințenie care locuiește în ceruri, noi sîntem necurați.

Îngerii sînt sfînți, arhanghelii, heruvimii și serafimii sînt sfînți: dar mai este altă sfințenie mai superioară aceleia a acestor puteri cerești nu mai puțin ca a noastră. Eu aș putea trece peste toate deosebirile tuturor celorlalte sfințenii, dar văd că vorbirea mea este prea lungă; pentru aceasta, fără a ne opri mai mult la această căutare, noi o lăsăm în cercetarea voastră. Voi puteți, cînd veți fi la casele voastre, amintindu-vă despre ceea ce am făcut să observați, să continuați această diferență și s-o continuați: „Dă-i ocazie înțeleptului, zice Scriptura, și se va face mai înțelept“ (Pilde 9,1). Noi am început, dar al vostru este să terminați.

Să urmărim vorbirea noastră. Evanghelistul spunînd: „Și din plinătatea Lui noi toți am luat“, adaugă: „Și har peste har“. Prin care ne face să cunoaștem că evreii au fost mîntuiți la fel prin har. Căci, zice Domnul, nu pentru că voi v-ați înmulțit v-am ales eu, ci din cauza părinților voștri. Dacă deci Dumnezeu nu prin propriile lor merite i-a ales, este evident că prin har au primit această cinste. Și noi la fel am fost mîntuiți prin har, dar în același fel. Noi n-am fost prin aceleași mijloace mîntuiți, ci prin mijloace mult mai mari și mai înalte. Pentru aceasta harul pe care l-am primit noi nu este același cu al lor. Noi n-am primit numai iertarea păcatelor noastre în care nu se află nici o deosebire între noi și ei, în mod egal păcătoși: dar Dumnezeu ne dă la fel îndreptarea, sfințenia, înfierea, harul Duhului Sfînt cu mai multă măreție și abundență. Acest har ne face pe noi dragi și plăcuți lui Dumnezeu, acum nu ca simpli robi, ci ca fiind fiii și prietenii săi. Iată pentru ce spune sf. Ioan: „Har peste har“.

Legile și ceremoniile erau la fel haruri, ca și acela de a fi scos din neființă. Căci acesta nu este un har al meritelor noastre dinainte: cum s-ar putea aceia, fiindcă noi nu existăm dar Dumnezeu ne depășește totdeauna cu bunurile sale. Și nu numai crearea noastră este un har, ci este încă unul că Dumnezeu le-a dat oamenilor pe care i-a creat cunoașterea a ceea ce trebuie să facă și să nu facă; și că această lege, noi o găsim în natură: căci în noi este pus nestricăciosul tribunal al conștiinței; acesta este un har foarte mare și un efect al bunătății sale nespuse. Este încă un har că a statornicit prin legea scrisă legea naturală pe care noi am călcat-o: căci consecvența naturală ar fi fost un chin și o întîmplare pentru cei ce au călcat legea odată dată. Pe cînd Dumnezeu n-a făcut-o; ci el le-a dat mijloacele de a se corecta, le-a acordat iertarea, pe care nu le-o datora lor printr-un efect al harului său și al milei sale. Căci acesta a fost acolo un dar

curat al milei și al harului său, David ne-o spune: ascultați ce zice: „Cel ce face milostenie, Domnul, și judecată tuturor celor ce li se face strîmbătate. Cunoscute a făcut căile sale lui Moise și fiilor lui Israel voile sale“ (Ps. 102,6,7). Și mai înainte: „Bun și drept este Domnul, pentru aceasta lege va pune celor ce greșesc în cale“ (Ps. 24,9).

3. Legea deci pe care ne-a dat-o Domnul este o lucrare a milei sale, a compătimirii sale, a harului său. Pentru aceasta sf. Ioan zicînd: „Har peste har“, insistă cu mai multă putere asupra măreției acestor daruri ale sale, și adaugă: „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul prin Iisus Hristos“. Priviți cu cîtă blîndețe și cu ce grijă Ioan Botezătorul și ucenicul ridică puțin cîte puțin, și printr-un singur cuvînt, pe ascultătorii lor la cea mai înaltă cunoaștere; după ce i-a pregătit prin ceea ce este mai simplu și mai jos. Ioan Botezătorul începe prin a-l compara cu sine pe cel, fără asemănare și care-i întrece pe ceilalți; dar apoi face să se cunoască măreția lui, zicînd: „Acela este înaintea mea“, și adăugînd „căci mai înainte de mine era“. Ucenicul a făcut un lucru ceva mai mult; dar el tot a rămas mai prejos decît o cerea vrednicia lui Iisus Hristos. Căci el nu-l compară cu Ioan Botezătorul, ci cu cel pe care-l admirau evreii mai mult decît pe Ioan Botezătorul, adică cu Moise; „Căci legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul prin Iisus Hristos au venit“. Vedeți, fraților, prudența lui, el nu face nici o comparație, nici cercetarea persoanelor, ci a lucrurilor. Precum lucrurile pe care le făcea Iisus Hristos se arătau în mod văzut mai mari, în mod necesar cei mai orbi trebuiau să consimtă la mărturia care-i era dată lui: atunci, cînd lucrurile înseși, care nu se pot bănuî nici de lingușire, nici de invidie, sau de ură, vorbesc și dau mărturie; oricît de dibaci ar fi cei ce le văd, nu le pot nega, atît este de sigură această mărturie: căci ea rămîne la toți ochii aceea ce a fost făcută: pentru aceasta ele sînt mai presus de toată bănuiala și de toată mustrea.

Dar priviți, cîtă grijă are evanghelistul să apere duhurile ascultătorilor săi, ca să nu-i supere nici pe cei mai slabi. El nu-și umflă cuvintele pentru a arăta superioritatea pe care o are unul asupra celuilalt; ci opunînd harul și adevărul legii, și acest cuvînt „a venit“ aceluia „s-a dat“ el arată diferența lucrurilor prin simplele lor nume. Această diferență este mare, căci aceste cuvinte: „S-a dat“, arată pe un slujitor care dă ceea ce a primit el la cei cărora i s-a poruncit să li se dea: dar acestea: „Harul și adevărul au venit“ arată pe un rege care iartă păcatele prin puterea sa și prin autoritatea sa, și care dispune el însuși de darurile sale. Iată pentru ce zice el: „Vi se vor ierta păcatele voastre“. Și încă: „Ori, ca să știți că Fiul Omului are putere pe pămînt să ierte păcatele, i-a zis paralizicului: „Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta“ (Mc. 2,9,10,11).

Nu vedeți voi în ce fel s-a adus harul de către Iisus Hristos? vedeți la fel cum a adus adevărul. Cuvintele sale, ceea ce face cu privire la tîlhar, darul botezului, harul Duhului Sfînt care ni s-a dat prin el, și multe alte lucruri, arată vizibil harul.

Acum, dacă studiem sensul chipurilor vom descoperi mai arătat adevărul pe care l-a adus Iisus Hristos. Căci ceea ce trebuia să-și aibă

împlinirea în Noul Testament, prin închipuiri s-a arătat mai înainte pe atît cît aparține chipurilor, și Iisus Hristos venind în lume le-a împlinit. Să cercetăm deci aceste chipuri într-un număr mic de exemple: căci timpul nu ne permite să terminăm acest subiect. Vreți să începem prin ceea ce privește Patima Domnului nostru? Ce spune închipuirea? „la un miel pentru fiecare casă, junghie-l și fă precum v-a poruncit Domnul, și vă poruncește“ (Ieș. 12,3). Iisus Hristos nu vorbește așa, el nu poruncește să facem aceia, ci el se aduce și se jertfește pe sine însuși Tatălui său ca o ardere de tot grasă.

4. Vedeți fraților, cum a fost dată închipuirea prin Moise, și adevărul a fost adus de către Iisus Hristos. Și încă: pe muntele Sinai, atunci cînd Amalecitiții au venit să-i atace pe evrei brațele lui Moise erau ținute ridicate de două părți prin Or și Aaron (Ieș. 17), dar Iisus Hristos și-a ținut el însuși mîinile întinse pe cruce. În care vedeți cum a fost dat chipul și cum a fost adus adevărul. Legea zicea: „Blestemat tot cel ce nu va plini toate cuvintele legii acesteia“ (Deut. 27,26). Dar ce zice harul? „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și eu vă voi odihni“ (Mt. 11,28). Și sf. Pavel: „Iisus Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcîndu-se blestem el însuși pentru noi“ (Gal. 3,13). Pentru că noi ne bucurăm de un așa de mare har, și de adevăr, vă îndemn, să avem grijă ca măreția acestui dar să nu ne facă mai lași și mai mîndri. Cu cît mai mare este cînstea pe care am primit-o cu atît mai mare trebuie să fie și virtutea noastră. Cel care primind puțin, aduce puțin, nu este de disprețuit mult; ci se va judeca vrednic de un chin mai mare cel care, ridicat la cel mai înalt grad de cînstire, nu face apoi nimic în afară de ceea ce este josnic și disprețuit.

Dar ferească Dumnezeu ca noi să ne temem de așa ceva pentru voi: dimpotrivă, noi avem în Domnul această încredere tare că sufletele voastre, ca duse pe aripi, s-au desprins cu totul de pămînt și s-au ridicat pînă la cer, și că, cu toate că rămîneți încă în lume, voi nu vă mai ocupați de ceea ce se petrece aici. Totodată, cu această încredere bună, nu încetăm să vă dăm aceleași sfaturi. Așa precum la luptele publice, spectatorii nu se leagă decît pentru a-i încuraja pe atleții puternici care luptă și aleargă repede, și nu spun un cuvînt celor ce s-au lăsat răsturnați la pămînt; ei știu că îndemnul lor nu vor mai avea putere să-i ridice pe cei ce s-au exclus odată de la victorie, și nu pierd vremea pentru a-i muștra aici, în aceste lupte duhovnicești, este mereu o nădejde, nu numai pentru voi care vegheați și vă țineți pe aceiași cale, ci și pentru cei căzuți, dacă ei vreau să se ridice și să-și schimbe viața. Iată pentru ce punem noi totul în fapte: ne folosim de rugăciuni, de îndemnări, de muștrări, de reproșuri, de laude, pentru a lucra mîntuirea voastră.

Nu socotiți rău că sînteți îndemnați adesea să duceți o viață simplă și cînstită. Îndemnul nostru nu sînt niște învinuiri neglijente; ele arată numai nădejdea bună pe care o avem pentru voi. În rest, ceea ce zicem și am zis nu vă privește numai pe voi ci și pe mine. Noi avem nevoie la fel de aceiași lecție; cu toate că este în gura noastră, aceasta nu trebuie să se spună că pe noi nu ne privește, Predica îl corectează pe păcătos și ea îl depărtează de păcat pe omul de bine. Și noi la fel nu sîntem fără păcat.

Medicamentul ne este comun, doctoriile ne sînt oferite în mod egal la toți, dar vindecarea depinde de voința noastră. Cel ce se folosește de medicament cum trebuie, cîștigă sănătatea; cel ce nu aplică medicament pe rana sa, adaugă răul și merge în ruină. Să ne ferim de a murmura pentru tratare: dimpotrivă, trebuie să ne bucurăm, cînd predica ne va pricinui dureri amare: rodul nu va fi decît prea delicios. Să nu uităm, să nu omitem nimic, pentru a ajunge la viața veșnică, lipsiți de răni și de plăgi pe care dinții păcatului le fac în suflet; ca fiind făcuți vrednici să apărem înaintea lui Iisus Hristos să nu fim în această groaznică zi dați puterilor crude și viclene, ci la cele ce ne vor introduce în moștenirea împărăției cerurilor, care este pregătită celor ce-l iubesc pe Dumnezeu. Eu îl rog să ne-o facă parte tuturor, prin mila și harul Domnului nostru Iisus Hristos, a căruia este slava și împărăția în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 15

„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela a Mărturisit“ (Cap.1, Vers.18).

1. Nimeni nu l-a văzut pe Dumnezeu în substanța sa.

2-3. Iisus Hristos îl cunoaște în mod desăvîrșit pe Tatăl fiindcă el este în sînul lui. Predică împotriva Arienilor și a tuturor celorlalți eretici care au combătut divinitatea lui Iisus Hristos. Ceea ce ne-a făcut Iisus Hristos să cunoaștem mai mult decît profeții și Moise. Creștinii nu sînt decît un singur trup, ceea ce este cea mai mare legătură a prieteniei.

1. Nu este voința lui Dumnezeu ca noi numai să ascultăm cuvintele Sfintei Scripturi: noi trebuie să medităm încă adînc sensul. Pentru aceasta a pus fericitul David la cei mai mulți psalmi titlul acesta: „Pentru înțelegere“ și el zicea: „Deschide ochii mei și voi cunoaște minunile din legea ta“ (Ps. 118,18). După el fiul său Solomon ne învață că trebuie să cerem înțelepciunea la fel cum se caută argintul, sau că trebuie cinstită mai mult decît aurul. Domnul îi îndeamnă pe evrei să examineze cu grijă sfintele Scripturi (Ioan 5,39), și pe noi ne îndeamnă să studiem cît mai mult: el n-ar fi vorbit așa dacă, pentru a le înțelege, nu aveam decît să le citim. Nimeni, în sfîrșit nu se va îndemna să examineze amănunțit ceea ce prezintă în fața ochilor săi, ci numai ceea ce este neînțeles, și ceea ce are nevoie de un examen lung: el numește Scripturile o comoară ascunsă, pentru a ne îndemna s-o căutăm.

Eu spun aceasta, ca noi să nu privim cu ușurință și cu neglijență sfintele Scripturi: eu o spun, ca voi să le ascultați cu mai multă atenție. Dacă sînt ascultate fără pregătire, fără atenție, și nu se ia decît după literă, se vor forma despre Dumnezeu idei destul de absurde: va fi crezut om, se va crede că el este în aier, mînios, furios și vor fi acceptate încă și alte

învățători mai rele. Dar dacă se pătrunde în duhul lor, dacă se intră în adîncimea lor, vei fi departe de aceste păreri ridicole.

Spre exemplu, în cuvintele care s-au citit, și pe care ne propunem să vi le explicăm, se spune că Dumnezeu are un sîn, ceea ce nu aparține decît trupurilor. Dar nu este nimeni atît de nebun pentru a crede că Existența netrupească ar fi un trup. Ca noi să luăm totul într-un sens duhovnicesc, să cercetăm acest loc și să urcăm puțin mai sus „Nimeni n-a văzut vreodată, zice evanghelistul, pe Dumnezeu“: prin ce idei este condus el la această frază? După ce a arătat măreția darurilor pe care noi i le datorăm lui Iisus Hristos și cum le întrec ele pe cele făcute lui Moise, el vrea să ne descopere adevărata cauză a deosebirii care este între ei și care este între darurile lor. Moise, în sfîrșit, fiind un slujitor încărcat cu cîteva daruri; dar acesta care este domnul, care este rege, fiul regelui, care este totdeauna ca Tatăl său, și-l vede fără întrerupere, ne-a adus daruri infinit superioare lui Moise. Iată pentru ce sf. Ioan vorbește în acești termeni „Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu“.

Ce vom răspunde noi lui Isaia care-și ridică așa de sus glasul, zicînd: „Văzut-am pe Domnul așezat pe un tron minunat și înalt“ (Is. 6,1). Lui Ioan care-i dă această mărturie „că el a spus aceste cuvinte atunci cînd a văzut slava Lui“? (Ioan 12,41). Lui Ezechiel căci l-a văzut la fel pe Domnul așezat pe Heruvimi (Ezech. 1). Lui Daniel, care zice că „cel vechi de zile a șezut“? (Dan. 7,9). Și lui Moise însuși, care vorbește așa despre Dumnezeu: „Arată-mi mie fața ta ca însuși cunoscut să te văd?“ (Ieș. 33,13;70). Iacob pentru că l-a văzut pe Dumnezeu, a fost numit Israel (Fac. 32,28): căci Israel înseamnă un om care vede pe Dumnezeu; și alții l-au văzut.

Pentru ce zice sf. Ioan: „Pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut niciodată“? Aceasta o zice pentru a ne face să cunoaștem că Dumnezeu în aceste arătări își tempera strălucirea sa, acomodîndu-se slăbiciunii omenești, și că el nu s-a făcut cunoscut niciodată în substanța sa curată. Dacă oamenii l-au văzut chiar în natura sa, ei nu l-ar fi văzut în atîtea moduri diferite, pentru că el este simplu, fără închipuire, fără compoziție, fără limite, că el nu este nici așezat, nici în picioare și nici nu merge. Acestea sînt acolo lucruri proprii trupului. Dar ceea ce este, el sigur o știe. Și ceea ce spun, Dumnezeu Tatăl o arată prin gura unuia din profeții săi: „Eu am vorbit către prooroci și le-am înmulțit vedeniile și tot prin prooroci am grăit în pilde“ (Os. 12,11): adică, eu m-am potrivit după slăbiciunea lor, eu nu m-am arătat lor așa cum sînt.

Precum el trebuia să vină la noi în trup adevărat, de multă vreme pregătea el oamenii să vadă substanța lui Dumnezeu, atîta cît o puteau ei vedea. În sfîrșit, ceea ce este Dumnezeu, nu numai profeții, ci chiar îngerii și arhanghelii n-o văd. Să-i întrebăm, ei nu vă vor răspunde nemic asupra substanței, ci numai vor cînta: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace între oameni bună voire!“ (Lc. 2,14). Dacă vreți să învățați ceva lucru de la heruvimi și serafimi, ei vă vor răspunde prin aceste cîntece mistice de sfințire: „Cerurile și pămîntul s-au umplut de slava lui“ (Is. 6,3). Dacă vă adresați puterilor cerești, nu veți învăța alt lucru decît că toată

slujba lor este de a lăuda pe Dumnezeu: „Lăudați-L pe El toți îngerii Lui, lăudați-L pe El toate puterile Lui“ (Ps. 148,2). Este sigur deci că singur Fiul îl vede, și la fel Duhul Sfânt. Căci cum va putea ființa creată să vadă ființa necreată? Căci dacă nu putem vedea nici o ființă netrupească, cu toate că ea este creată (îngerii) putem mai puțin vedea natura netrupească și necreată: pentru aceasta zice sf. Pavel așa: „Nimeni dintre oameni nu L-a văzut, și nu poate să-L vadă“ (1 Tim. 6,16).

Dar care este acesta un folos, o proprietate particulară a Tatălui singur, și Fiul nu o are de loc? Departe de noi un asemenea gând: Fiul are același avantaj, aceiași proprietate. Și dacă vă îndoiiți, ascultați-l pe sf. Pavel care-o arată: „Și Care este chipul lui Dumnezeu cel nevăzut“ (Col. 1,15). Ori cel ce este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, este el însuși nevăzut, altfel el nu va fi chipul. Căci dacă zice el altădată: „Dumnezeu s-a arătat în trup“ (1 Tim. 3,16), nu vă mirați: arătarea prin trup nu este o arătare după substanță. Așa arată acest apostol că el este nevăzut, nu numai oamenilor, ci și puterilor cerești; căci după ce a spus: „El s-a arătat în trup“ el adaugă: „S-a arătat îngerilor“.

2. Pentru aceasta s-a arătat el îngerilor când era îmbrăcat în trup: înainte ei nu-l vedeau așa, substanța lui fiind nevăzută pentru ei înșiși; dar veți zice voi, cum zice Iisus Hristos: „Să nu disprețuiți pe unul din acești prea mici. Căci vă spun vouă că îngerii lor în ceruri pururea văd fața Tatălui Meu“? (Mt. 18,10). Și cel Dumnezeu are o față, este el închis în ceruri? Să nu fie nimeni așa de nebun s-o spună. Ce înțelege Iisus Hristos prin aceste cuvinte? Ceea ce înțelege atunci când zice: „Feriți-vă cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu“ (Mt. 5,8). El vorbește de această vedere duhovnicească care ne este posibilă din partea lui Dumnezeu; la fel noi trebuie să spunem despre îngeri, că fiind creaturi curate și priveghetoare, ei îl au pe Dumnezeu pururea prezent și nu se gîndesc decît la el. Pentru aceasta spune el însuși: „Nimeni nu cunoaște pe Tatăl fără numai Fiul“ (Mt. 11,27). Ce oare! Sîntem noi toți în necunoaștere? Ferească Dumnezeu! Dar nimeni nu-l cunoaște ca și Fiul. Precum deci mulți l-au văzut pe atîta cît poate sufletul omului să ajungă la această vedere, și că nimeni n-a văzut substanța lui, acum la fel noi îl cunoaștem toți pe Dumnezeu, dar nimeni nu cunoaște natura sa și substanța sa, decît Cel ce este născut din el. Căci, prin cuvîntul de cunoaștere, Sf. Ioan înțelege aici o vedere și o înțelegere sigură, „deplină și întregă“, și aceia pe care a dat-o Tatăl Fiului. „Precum mă cunoaște pe Mine Tatăl tot așa cunosc și Eu pe Tatăl“ (Ioan 10,15).

Pentru aceasta priviți și vedeți, cu ce siguranță și tărie se pronunță evanghelistul zicînd: „Nimeni n-a văzut vreodată pe Dumnezeu“, el n-a adăugat: Fiul care l-a văzut ne-a dat cunoașterea; ci a spus ceva cuvinte mai mult decît vederea, prin aceste cuvinte: „Fiul cel Unul-Născut, Care, este în sînul Tatălui“. Și în sfîrșit a fi în sînul Tatălui, este mai mult decît a-l vedea. Cel ce numai vede nu are o cunoaștere deplină și desăvîrșită a obiectului pe care-l vede: dar cel ce locuiește în sîn nu ignoră nimic. Atunci cînd auziți aceste cuvinte: „Nimeni nu cunoaște pe Tatăl fără numai Fiul“, nu ziceți: Dacă Fiul îl cunoaște pe Tatăl mai mult decît ceilalți, totodată el

nu-l cunoaște în plinătatea lui; căci pentru a preveni această obiecție ne-a făcut evanghelistul să remarcăm că Fiul rămîne în sînul Tatălui, și că Iisus Hristos zice că el îl cunoaște atîta pe Tatăl pe cît îl cunoaște Tatăl pe Fiul.

Întrebați-i dar pe contrazicători: Tatăl îl cunoaște pe Fiul? dacă ei nu sînt nebuni, vor răspunde: da. Să mergem mai înainte, să-i punem această întrebare: Fiul îl cunoaște pe Tatăl printr-o exactă și o cunoaștere desăvîrșită, și cunoaște el deplin ceea ce este el? El vă va dovedi încă. Înțelegeți dar că cunoașterea Fiului față de Tatăl este exactă, deplină și întreagă. Căci a zis el însuși: „Precum Mă cunoaște pe Mine Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl“. Și altădată: „Nimeni nu l-a văzut pe Dumnezeu fără numai Cel ce este de la Dumnezeu“. Iată pentru ce, cum am spus-o, evanghelistul amintește despre sîn, făcîndu-ne să cunoaștem îndată, prin acest cuvînt singur, că este între Tatăl și Fiul o legătură strînsă, unitate de substanță, desăvîrșită egalitate de cunoaștere și de putere. Tatăl nu ar avea în sînul său pe unul care ar fi de altă substanță: și Fiul n-ar îndrăzni să rămînă în sînul Tatălui, dacă el n-ar fi decît un slujitor și primul venit. Aceia nu-i aparține decît Fiului, care trăiește în mod familiar cu Tatăl, și n-are nimic mai puțin decît el.

Vreți să cunoașteți veșnicia lui? Ascultați ce spune Moise despre Tatăl. Dacă egiptenii voiesc să știe, întreba el, cine este Cel ce m-a trimis, ce le voi răspunde? El a primit poruncă să răspundă: „CEL CE ESTE“ m-a trimis. Acest cuvînt CEL CE ESTE, înseamnă că Dumnezeu este totdeauna, că el este fără de început, că el este cu adevărat și în mod propriu. El înseamnă încă aici: „El era la început“, și arată că el este totdeauna „că el este cel veșnic“. Aici sfîntul Ioan s-a folosit de o expresie care face să se vadă că Fiul este veșnic și fără început și din toată veșnicia în sînul Tatălui său. Dar ca potrivirea numelor să nu ne ducă să credem că Fiul este din numărul celor care sînt fii prin har, el pune articolul care-l deosebește de aceștia.

Dacă aceia nu vă este suficient, și dacă sînteți îndoiți încă spre pămînt, ascultați acest nume care-i este mai propriu încă: este numele de UNIC, UNUL. Dacă ochii voștri mai rămîn legați de pămînt, eu nu voi socoti greutatea de a folosi un cuvînt omenesc vorbind despre Dumnezeu; adică de a mă folosi de cuvîntul de „sîn“, pentru că el nu se leagă de o însemnătate de jos. Vedeți voi care este grija Mîntuitorului? Dumnezeu își atribuie nume nevrednice de el, ca în acest fel să-l puteți cunoaște, și ca să aveți despre el sentimente înalte și mărețe. Și voi vă mai tîriți pe pămînt? Spuneți-mi de ce se vorbește aici despre sîn, nume trupesc și de jos? Aceasta oare ca să ne gîndim că Dumnezeu este o ființă trupească? Ferească Dumnezeu! veți zice voi. Pentru ce dar? Dacă prin acest cuvînt nu se dovedește că Fiul este adevărat fiu, și nu se stabilește că Dumnezeu este o ființă netrupească, în zadar se folosește de acest nume „de sîn“ care nu este de nici un folos; pentru ce se folosește de el dar? căci nu voi înceta de a pune această întrebare. Nu este evident că el este pus acolo ca să nu ne atașăm de altă idee, decît că Iisus Hristos este cu adevărat Fiul Unic, și că el este coetern cu Tatăl său? „El l-a făcut cunoscut, zice evanghelistul“? Cum l-a făcut cunoscut? „Nimeni n-a văzut vreodată pe

Dumnezeu“. Nu este decît un singur Dumnezeu; dar ceilalți profeți și Moise strigă adesea: „Domnul Dumnezeu vostru este singurul și unicul Dumnezeu“ (Deut. 6,4). Și Isaia: „Nu a fost alt Dumnezeu înaintea mea și nici nu va fi altul după mine“ (Is. 43,10).

3. Ce ne-a învățat Fiul mai mult, el care este în sînul Tatălui? Ce ne-a învățat Fiul Unic? Mai întîi că aceste lucruri provin de la el din lucrarea lui: în al doilea rînd, că noi am primit o cunoaștere mult mai clară, și cuhoăstem că „Dumnezeu este duh și cei care i se închină trebuie să i se închine în duh și în adevăr“ (Ioan 4,24). Și încă chiar și aceasta: că este imposibil de a fi văzut Dumnezeu, și că nimeni nu-l cunoaște, fără numai Fiul: și că Dumnezeu este Tatăl unui Fiu adevărat și unic, și în mod universal ceea ce se spune despre el.

Ori acest cuvînt: „El l-a făcut cunoscut“, arată această cunoaștere mai clară și mai evidentă, pe care a dat-o el, nu numai evreilor, ci încă și lumii întregi. N-au crezut toți evreii, profeților, dar tot universul s-a supus Fiului unic al lui Dumnezeu, și a crezut în el. Cuvîntul cunoaștere înseamnă deci aici evidența doctrinei: iată pentru ce este el numit Cuvînt și Înger al sfatului celui Preaînalt.

Apoi după ce am avut cinstea să primim o învățătură așa de frumoasă și de desăvîrșită, și cunoștințe așa de înalte, Dumnezeu nemaivorbindu-ne prin profeți, ci prin propriul său Fiu în aceste zile din urmă (Evr. 1,1), să avem o purtare mai ordonată, și mai sfîntă, și să trăim într-un fel vrednic de o așa de mare cinste. Va fi ridicol că Iisus Hristos coborîse pînă la punctul de a vrea să ne vorbească nu prin slujitorii săi, ci chiar el însuși, și ca noi, să nu facem cu nimic mai mult față de cei dinaintea noastră. Ei l-au avut pe Moise ca învățător; noi îl avem ca învățător pe însuși Învățătorul lui Moise. Să profesăm o filozofie vrednică de o așa de mare cinste, și să n-avem nimic comun cu pămîntul. Căci Iisus nu ne-a adus o învățătură din cer, decît pentru a ridica acolo gîndurile noastre, și ca să-l imităm pe învățătorul nostru după puterea și capacitatea noastră.

Dar, veți zice voi, cum vom putea noi fi imitatorii lui Iisus Hristos? Noi o vom face dacă vom raporta totul la folosul public, și dacă nu vom căuta propriul nostru interes. Iisus Hristos, zice sf. Pavel: „Că și Iisus Hristos n-a căutat plăcerea sa, ci precum este scris: „Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea“ (Rom. 15,3; Ps. 68,12). „Ca nimeni să nu caute numai ale sale“ (1 Cor. 10,24). Așa se caută propriile sale interese, dacă se are în vedere binele aproapelui nostru, căci binele aproapelui nostru este propriul nostru bine. „Noi nu sîntem toți decît un singur trup, și toți mădulari unii altora“ (Rom. 12,5) și părți. Să nu ne privim ca străini și despărțiți unii de alții. Ca nimeni să nu zică: acela nu este prietenul meu, tatăl meu, vecinul meu, eu n-am nimic comun cu el: sub ce pretext voi merge eu la el? Ce-i voi zice? El nu vă este părinte, nu este prietenul tău: dar el este om de aceeași natură ca și voi, are același stăpîn, este însoțitorul vostru și el odihnește sub același acoperiș, căci locuiește în aceeași lume.

Căci dacă are aceeași credință, iată că el este mădularul vostru. Ce prietenie poate să formeze o mai mare unitate, decît părintimea care vine

din unitatea credinței? Noi nu trebuie să arătăm numai unii față de alții atașamentul care ne leagă cu prietenul, ci pe acela care leagă pe un mădular cu alt mădular, voi nu veți afla mai tare legătură a prieteniei și a părinților, nici un nod așa de puternic ca acesta. Precum un mădular din trup nu poate să spună despre un alt mădular: de unde îmi vine legătura strinsă pe care o am eu cu el; la fel voi nu puteți spune despre fratele vostru. „Căci noi toți fiind botezați în același duh, pentru a nu fi decît un singur trup“ (1 Cor. 12,12). Pentru ce, de a nu fi decît un singur trup ca noi să nu ne dezunim, și ca prin această părintime și această prietenie reciprocă, să facem toți împreună funcțiunile aceluiași trup. Să nu disprețuim dar pe aproapele nostru, dacă nu vrem să ne disprețuim pe noi înșine. „Căci nimeni nu-și urăște trupul său, ci îl hrănește și îl spală“ (Efes. 5,29).

Pentru acest motiv ne-a dat Dumnezeu această lume ca o casă singură, ne-a împărțit toate lucrurile cu egalitate; a creat un singur soare pentru a lumina lumea întreagă; a întins cerul ca pe un singur cort (Ps. 103,3), a *pregătît o singură masă, care este pămîntul*, mult mai minunată decît aceia; dar aceasta este unică, precum o știu cei ce participă la sfintele Taine; el ne-a dat la toți aceiași naștere duhovnicească. Noi n-avem toți decît o singură patrie care este cerul: noi toți bem aceiași băutură. Nici un avantaj pentru bogat, nici un dezavantaj și inferioritate săracului: Domnul a chemat în mod egal pe toți oamenii, și le-a împărțit la toți în mod egal bunurile trupești și duhovnicești. De unde vine dar o așa de mare inegalitate în viață? din lăcomie și din nerușinarea bogaților.

Dar vă îndemn, nu vă mai purtați așa în viitor; uniți și legați toți împreună prin comuniune pe comuniunea pe care a stabilit-o Dumnezeu, și prin darul pe care ni l-a făcut din tot ce este mai necesar: ca și bogăția și sărăcia, pătîmirea trupească, ura, prietenia să nu poată rupe unirea noastră. Toate lucrurile acestea nu sînt decît umbră, și mai puțin decît o umbră pentru cei ce i-a unit iubirea lui Dumnezeu. Să păstrăm această legătură în puterea ei și integritatea ei, și prin aceia noi îi vom închide orice intrare duhului rău, care ar putea dărîma această tărie, pe care v-o doresc prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos.

OMILIA 16

„Și aceasta este mărturia lui Ioan, cînd au trimis la el ludeii din Ierusalim, preoți și leviți, ca să-l întrebe: Cine ești tu?“ (Cap.1, Vers.19- pînă la Vers.28).

1. Cum se arată răutatea evreilor în întrebările pe care i le pun lui Ioan Botezătorul.

2. Cum îi atribuie acestui Înaintemergător slava pe care i-o atribuiau evreii lui, chiar lui Iisus Hristos. Părerea înaltă pe care o aveau evreii despre Ioan Botezătorul.- Necredința lor față de Iisus Hristos este fără scuză și nevrednică de iertare.

1. Invidia, fraților este un lucru grozav și urît; da, dar invidiosului și nu celor ce li se poartă invidie. Ea îi întunecă pe primii, îi infectează, introducînd în sufletul lor un pumnal ucigător; căci dacă ea le face rău celor pe care îi atacă, acest rău este ușor și fără de importanță, și cîștigul care le revine întrece ofensa. Și nu numai că este așa cu invidia, ci și cu celelalte patimi; și răul care-l produce recade, nu asupra celui ce suferă, ci asupra celui ce a făcut răul. Dacă nu era așa, Sf. Pavel n-ar fi poruncit ucenicilor săi să suferă mai bine răul care li s-a făcut decît să-l facă și ei; el nu le-ar fi zis: „Pentru ce nu suferiți voi mai bine răul, nedreptățile? Pentru ce nu suferiți mai bine să fiți înșelați? (1 Cor. 6,7). În care apostolul face să se vadă bine că el știa că răul o să recadă asupra celui ce l-a făcut și nu asupra celui ce l-a primit.

Aceasta este invidia evreilor, fraților, care mi-a insuflat acestea. Cei care ieșind din orașe alergau la Ioan, își mărturiseau păcatele, erau botezați de el, sînt aceiași, printr-un fel de uitare pentru ceea ce a făcut el, au trimis la el să-l întrebe: „Cine ești tu?“ Adevărată rasă de vipere, adevărați șerpi și ceva mai răi, dacă este posibil; neam rău, adulter, stricat; ce! după ce ai primit botezul, tu te neliniștești să știi cine te-a botezat? Este o nebulie mai mare decît a ta? Cum ai venit tu la el? Cum ți-ai mărturisit păcatele? Cum ai alergat la cel ce te-a botezat? Cum l-ai întrebat tu ce trebuie să faci? Atunci, tu n-ai știut ce faci, tu ai alergat în zadar, fără să te informezi mai întîi despre primul lucru pe care voiai să-l știi. Dar sfîntul Ioan nu le-a zis nici un cuvînt, nici nu i-a muștrat; dimpotrivă el le-a răspuns cu cea mai mare blîndețe.

Dar pentru ce? Să căutăm acum să descoperim; trebuie să pătrundem adevărul. Răutatea evreilor va străluci mai mult în ochii lumii întregi. Adesea Ioan Botezătorul le-a dat mărturie despre Iisus Hristos; adesea le vorbea botezîndu-i și le zicea: „Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel Care vine după mine este mai puternic decît mine; Lui nu sînt vrednic să-l duc încălțămîntea; Acesta vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc“ (Mt. 3,11). Ei au fost deci bănuitori privitor la Ioan, prinși de o închipuire cu totul omenească. Avînd în vedere slava lumii, și neatașîndu-se decît la ceea ce li se prezenta ochilor lor, ei credeau că era nevrednic de el să fie mai inferior decît Iisus Hristos. În sfîrșit, mai multe lucruri îl înălțau pe sf. Ioan, întîi, nașterea sa minunată: el era fiul unui arhiereu; în al doilea rînd, viața sa aspră și ascetică, disprețul lui pentru toate lucrurile din lumea aceasta; spre exemplu, haina sa, masa lui, casa lui, puțina grijă, pe care o avea pentru hrana sa, pustiul pe care-l locuia mai înainte. Iisus Hristos dimpotrivă, era născut de jos, ceea ce i se reproșa adesea în acești termeni: „Nu este fiul teslarului? Nu se chiamă mama lui Maria, și frații săi, Iacob și Iosif?“ (Mt. 13,55). Și încă: orașul care era privit ca patria sa, era într-un dispreț așa de mare, căci Natanael zicea: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?“ (Ioan 1,46).

Să adăugăm că el trăia ca toată lumea și că hainele lui nu aveau nimic deosebit. El nu purta cingătoare de curea peste mijloc, haina sa nu era din

păr de cămilă, el nu se hrănea cu lăcuste și cu miere sălbatică. Felul său de viață nu-l deosebea întru nimic de ceilalți oameni; el se așeza adesea la masa oamenilor stricați, a vameșilor, ca să-i câștige. Dar evreii nepătrunzînd această purtare, i-o reproșau, cum o spune el însuși: „A venit Fiul Omului, mîncînd și bînd, și spun: Iată om mîncăcios și băutor de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor“ (Mt. 11,19).

Ori, precum Ioan Botezătorul nu înceta să-ți trimită pe evrei la Iisus Hristos, care lor li se părea inferior lui, cu toate că aveau mînie și ură, iubind mai bine să-l aibă pe el de învățător, ei nu au spus-o deschis; ci au trimis oameni la el în nădejdea de a-l prinde în această lingușire să mărturisească că el este Hristos; și nu au trimis oameni de jos ca la Iisus Hristos, atunci cînd voiau să-l surprindă în cuvintele lui, ci au trimis la el slujitori irodieni (Mt. 22,15,16) și alți oameni de acest fel; dar preoți și leviți; și încă, nu tot felul de preoți, ci preoți din Ierusalim, adică pe cei mai însemnați și mai cinstiți; căci nu fără motiv a remarcat-o evanghelistul. Ei îi trimit pentru a-l întreba: „Cine ești tu?“. În sfîrșit, nașterea lui Ioan Botezătorul era așa de strălucită că toți ziceau: „Ce va fi oare copilul acesta într-o zi?“ (Lc. 1,66) Și că „faima acestor minuni s-a răspîndit în tot ținutul muntos al Iudeii“ (Lc. 1,65). Și încă, atunci cînd vine el la Iordan, toate orașele aleargă în masă, și din toată Iudeea veneau la el ca să se boteze. Preoții și leviții îl întreabă pe Ioan nu fiindcă nu știau cine este; ci pentru a-l îndemna să se numească pe sine Hristosul, cum am mai spus-o.

2. Ascultați dar, cum răspunde acest om sfînt gîndului celor ce-l întreabă și nu întrebării pe care i-au pus-o. Atunci cînd zic: „Cine ești tu“, el nu răspunde mai întîi ceea ce era natural să răspundă: „Eu sînt glasul Celui ce strigă în pustie“; ci tace la întrebarea lor. Căci asupra întrebării: „Cine ești tu?“ Scriptura spune că el a zis: „Și el a mărturisit și n-a tăgăduit; și a mărturisit: Nu sînt eu Hristosul“ (20). Fiți atenți aici la înțelepciunea evanghelistului: el repetă de trei ori acest răspuns, pentru a face cunoscută virtutea lui Ioan Botezătorul și răutatea și nebunia acestor trimiși. Și sfîntul Luca zice că poporul, că toți se gîndeau în sine că el era Hristosul (Lc. 3,15), el a înlăturat și a astupat însuși această idee. Aceasta este datoria unui slujitor credincios și bun, nu numai să nu-și atribuie slava care nu este decît a stăpînului său, ci de a o arunca și pe aceia pe care mulțimea deși nu era a lui voia să i-o dea lui.

Poporul în adevăr s-a gîndit la aceasta din simplitate și din neștiință; dar preoții și leviții, cum am spus-o, puneau această întrebare cu o intenție rea; ei sperau prin lingușirea lor să obțină ceea ce doreau; dacă nu s-ar fi lingușit nu ar fi trecut așa de ușor la altă întrebare, ci s-ar fi plîns pentru că Ioan Botezătorul n-a răspuns la întrebarea lor, și ar fi zis: Așa-i că noi am avut acest gînd? aceasta am venit s-o cerem? Fiind deci ca prinși și descoperiți, ei trec repede la altă întrebare, și îl întreabă: „Dar cine ești? Ești Ilie? Zis-a el: Nu sînt“ (21). În sfîrșit, ei îl așteptau pe Ilie, cum o spune Iisus Hristos. Căci „întrebîndu-l ucenicii săi, și zicîndu-i: Pentru ce zic dar cărturarilor că Ilie trebuie să vină mai întîi? El le-a răspuns: Cu adevărat Ilie va veni și va restabili toate la loc“. Ei continuă apoi, și-l întreabă: „Ești tu

proorocul? Și a răspuns: „Nu“ (Mt. 17,10,11). Și deși era profet; pentru ce răspunde el dar negativ? Aceasta fiindcă răspunde la sufletul și la gândul lor a celor ce-l întreabă: ei așteptau un profet mare, fiindcă Moise le-a zis: „Domnul Dumnezeuul vostru va ridica dintre voi un profet ca și mine; pe acela să-l ascultați“ (Deut. 18,15). Și Iisus Hristos era acest profet. Iată de ce nu zic ei: Ești tu profet din numărul profeților? ci ei zic cu articolul: Ești profetul pe care l-a prezis Moise? Pentru aceia a negat el, nu că era profet, ci acest profet. „Deci i-au zis: Cine ești? Ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis. Ce spui tu despre tine însuși?“ (22). Nu vedeți că ei presează și-și urmează întrebarea, că nu încetează să-l întrebe, și el dimpotrivă, după ce a respins mai înainte cu blindețe întrebarea lor cea falsă, statornicește adevăratul sentiment pe care trebuie să-l aibă ei despre el; căci le zice: „Eu sînt glasul celui ce strigă în pustie: „Îndreptați cale Domnului“ precum a zis Isaia proorocul“ (23). Precum a vorbit Ioan Botezătorul despre Iisus Hristos într-un fel măreț și subtil, avea în vedere și părerea ce o aveau ei, el a recurs imediat la proorocul, și se întărește în mărturia sa pentru a cîștiga încrederea ascultătorilor săi.

„Și trimișii erau dintre farisei“ (24) „Și l-au întrebat și i-au zis: De ce botezi deci, dacă nu ești tu Hristosul, nici Ilie, nici Proorocul?“ (25). Acestea vă fac să vedeți, că n-am spus-o cu îndrăzneală că au vrut să-l ducă la aceasta „să-l pună să se declare Hristosul“. Și sigur, la început ei nu se explică așa de sigur, de teamă ca să nu afle lumea întreagă gândul lor. Apoi, după ce a zis: „Nu sînt Hristosul“ voind să ascundă ceea ce puneau la cale în inima lor, ei revin la Ilie și la profet. Dar cînd le-a răspuns că el nu este nici unul nici altul, ei s-au dezlănțuit, forțați să-și părăsească masca, și să-și arate pe față înșelăciunea lor, zicînd: „De ce botezi tu dacă nu ești Hristosul?“. Apoi întorcîndu-se la planul lor mîrșav, ei pronunță aceste nume noi, al lui Ilie și al proorocului. Cum n-au putut să-l surprindă prin lingușirile lor, ei nădăjduiau deși rău, să-l forțeze prin acuzele lor să spună ceea ce nu era. O nebunie! o mîndrie! o curiozitate nesănătoasă! Voi ați fost trimiși să învățați de la Ioan Botezătorul cine este și de unde este; nu vă îndreptați să-i puneți lege? Căci voi lucrați ca niște persoane care vreau să-l constrîngă să se numească Hristosul. Pe cînd el nu se înspăimînta de nimic; el nu le spune nimic din ceea ce au așteptat: Pretindeți voi să-mi fac lege și-mi porunciți mie? Ci el arată o mare modestie în ceea ce spune: „Ioan le-a răspuns zicînd: Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-l știți, Cel care vine după mine Care înainte de mine a fost și Căruia eu nu sînt vrednic să-l dezleg cureaua încălțămintei“ (26, 27).

3. Ce pot să opună evreii la ceea ce spunem noi? Iată-i rușinați; ei nu pot să-și evite judecata lor, nici să aștepte nici-o iertare: și-au pronunțat ei înșiși sentința. Cum? în ce fel? Ei îl credeau pe Ioan Botezătorul un om vrednic de credință, și atît de vrednic, că ei îl credeau nu numai cînd dădea mărturie despre altul, ci cînd vorbea chiar despre sine însuși. Și în sfîrșit, dacă n-ar fi fost în această stare, ei n-ar fi trimis la el să întrebe cine este. Voi știți, noi nu credem în cei ce dau mărturie despre ei înșiși, decît pe atîta pe cît îi vedem ca cei mai veridici dintre toți oamenii. Și nu numai aceasta le

încinde lor gura; ci chiar intenția cu care au venit să-l întrebe. Mai întâi sînt tari și presați, apoi ei se schimbă și se montează. Iisus Hristos o arată prin aceste cuvinte: „Ioan era făclia care arde și luminează, și voi ați voit să vă veseliți o clipă în lumina lui“ (Ioan 5,35). Dar de altfel răspunsul lui îl arată mai crezut. Căci „cel ce nu caută propria sa slavă“ zice încă Iisus Hristos, acela este adevărat și nu este nedreptate în el“ (Ioan 7,18). Ori Ioan Botezătorul, n-a căutat-o, ci el i-a trimis la un altul. Și mai mult, cei ce au fost trimiși au fost cei mai vrednici de crezare dintre ei, cei dintîi și cei mai însemnați. De unde urmează că nu le rămîne nici o scuză pentru că n-au crezut în Iisus Hristos.

Căci vă întreb, o evreilor, pentru ce nu v-ați supus la ceea ce zicea Ioan despre Iisus Hristos? Voi i-ați trimis pe cei dintîi și mai însemnați dintre voi, prin gura lor voi l-ați întrebat; voi ați auzit ce a răspuns. Trimișii voștri au pus tot zelul lor, toată grija și puterea lor; s-au informat despre totul, ei au examinat totul și au numit tot ceea ce bănuiați voi și totodată a mărturisit cu mare libertate că nu era el nici Hristosul, nici Ilie, nici profetul așteptat. Nemulțumiți de aceia, el va spus și cine este, și va spus natura botezului său; va spus că era un lucru mic, că el nu avea nimic mare, nimic mai mult decît apă, arătîndu-vă în același timp superioritatea și importanța botezului lui Iisus Hristos. El v-a citat pe profetul Isaia, care cu mult înainte, a mărturisit că Iisus Hristos era stăpînul și Domnul, și Ioan Botezătorul slujitorul și robul. În sfîrșit ce mai rămîne? era alt lucru decît să creadă celui căruia i se da mărturie, decît să se închine și să-l mărturisească Dumnezeu? căci această mărturie a fost mărturie nu din lingușire, ci din adevăr: morala și înțelepciunea celui ce-o dădea, o făcea să se vadă bine. Și iată o dovadă evidentă: nimeni nu-l preferă pe vecinul său sieși, nici nu-i cedează altuia cîntea pe care poate să și-o atragă sieși, mai ales cînd această cinste este foarte mare. Pentru aceasta dacă Iisus Hristos nu era Dumnezeu, niciodată nu i-ar fi dat Ioan Botezătorul această mărturie. Și pentru că el a respins de la sine această cinste, cum era mai presus de natura sa și starea sa, este sigur deci că el n-a atribuit-o altei persoane inferioare.

„Dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-L știți“ (26). Evanghelistul a zis acela, fiindcă Iisus Hristos așa cum era el natural, se amesteca și se confunda cu poporul, ca și cum el însuși ar fi un om de rînd, voind să ne arate în toate disprețul pe care trebuie să-l avem noi față de pompă și de fast. Dar prin cuvîntul „cunoaștere“, el înțelege cunoașterea *desăvîrșită, adică cine era el, de unde a venit el*. Adesea el a repetat aceste cuvinte „Trebuie să vină după mine“, și ca și cum ar zice: să nu credeți că totul se împlinește cu botezul meu: dacă botezul meu era desăvîrșit nu ar veni altul după mine și să vă aducă un alt botez: al meu nu este decît o pregătire pentru acela: ceea ce facem noi nu este decît o umbră și o închipuire; trebuie să vină altul, ca să vă aducă adevărul. Pentru aceasta acest cuvînt: „Cel Care vine după mine“ arată mai întîi demnitatea lui. Căci dacă primul botez ar fi fost desăvîrșit, nu ar fi necesar să mai recurgem la altul. „Care înainte de mine a fost“ adică el este mai cîstit și mai strălucit

decît mine. După aceea, de teamă ca să nu se creadă că prin comparație Iisus Hristos este mai mare decît el, adaugă: „Căruia eu nu sînt vrednic să-l dezleg cureaua încălțăminteii” (27), adică: Nu numai că este mai înainte de mine, ci el este acela încît eu nu merit să am chiar un loc printre ultimii săi slujitori; căci a desculța este slujba cea mai de jos. Căci dacă Ioan Botezătorul nu este vrednic să-i dezlege cureaua încălțăminteii lui, acest Ioan Botezătorul despre care se spune „Că între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decît Ioan” (Lc. 7,28), în ce rang ne vom pune noi înșine, dacă cel ce era egal cu lumea întreagă, sau mai bine care era mai mare și mai presus, care era din numărul celor ce zicea Pavel că „de care lumea nu era vrednică” (Evr. 11,38), se numește nevrednic de a fi socotit printre ultimii slujitori, ce vom spune noi, noi care sîntem așa de jos față de virtutea lui Ioan Botezătorul pe cît este de departe cerul de pămînt?

4. Ioan Botezătorul se numește nevrednic de a dezlega curelele de la încălțăminteii lui, dar dușmanii adevărului cad într-un exces așa de mare, încît ei se socotesc vrednici de a-l cunoaște pe Dumnezeu, precum se cunoaște el însuși: se poate vedea o părere mai rea decît aceea? nu este o nebunie ca aceasta? Un înțelept a spus-o foarte bine: „Începutul mîndriei este a nu cunoaște pe Dumnezeu”. Cel ce a devenit diavol n-ar fi ajuns, n-ar fi fost scos din Paradis, dacă nu ar fi fost stăpînit de această boală. Aceia i-a produs căderea din har, aceia l-a aruncat în iad, ceea ce a fost izvorul tuturor relelor. În sfîrșit acest viciu este de ajuns pentru a distruge tot ceea ce este bun în suflet: milostenia, postul, rugăciunea, ce mai știu eu? „Ceea ce este înalt în ochii oamenilor este urîciune înaintea lui Dumnezeu” (Lc. 16,15). Aceasta nu este deci numai desfrînarea, cu toate că ea este nevrednică de iertare, nici adulterul, care pătează pe om, ci și tot felul de mîndrie. Omul se poate să se scuze asupra poftelor lui: dar mîndria n-are nici cauză, nici scuze să aducă, care i-ar putea aduce o umbră de îndreptățire: ea nu este altceva decît o răsturnare a sufletului, o boală foarte grea și foarte crudă, care vine în mod unic din nebunie: căci nu este nimic mai nebun decît omul mîndru, va fi el bogat, ar avea el toată înțelepciunea lumii, va fi el cel mai puternic, într-un cuvînt tot ceea ce privesc oamenii vrednic de invidiat.

Dacă pe cel ce adevăratele bunuri îl fac să se mîndrească este nefericit și mizerabil; dacă pierde toată răsplata pe care o avea în vedere: cel ce se ridică pentru lucruri care n-au nimic real, care-și umflă inima sa pentru o umbră, pentru floare și pentru iarbă, căci slava lumii nu este alt lucru, nu este cel mai ridicol dintre toți oamenii? Asemenea unui sărac care, cerșind pîinea sa, suferind de foame mereu, s-ar mîndri că a avut odată în vremea nopții un vis plăcut. Nefericiților și mizerabililor ce sînteți, ce! sufletul este infectat de boală foarte urîtă, voi sînteți în cea mai cumplită sărăcie, și vă mîndriți că posedați atîția și atîția talanți de aur, că aveți o mulțime de slugi la dispoziția voastră? Dar aceste lucruri nu sînt ale voastre; dacă voi nu mă credeți, cercetați experiența celor ce au fost bogați înainte de voi. Dar dacă sînteți atît de beți, ca exemplul altora să nu poată să vă învețe, așteptați puțin și propria voastră experiență vă va învăța că nu veți scoate din aceste

pretinse bogății nici un folos, atunci cînd pe patul morții, neavînd nici o oră nici o clipă, veți fi obligați să le lăsați în ciuda voastră celor ce vor fi acolo, și adesea la persoane la care voi n-ați vrea să le dați. Cei mai mulți n-au avut vreme să dispună de ale lor; au murit dintrodată, și atunci cînd doreau să se bucure mai mult, n-au putut: lipsiți de putere, ei au fost constrînși să le lase altora, la care n-ar fi vrut.

De teamă să nu vi se îndepline un asemenea rău, de acum de azi, de cînd sîntem sănătoși, să le trimitem aceste bunuri în patria noastră; numai în acest fel ne vom bucura. Prin aceia, le vom pune în depozit în loc sigur. Acolo sus, în sfîrșit, nu este nici un lucru ca aici; acolo nici moartea, nici testamentele, nici moștenitorii, nici batjocoritorii, nici cursele nu sînt; ci cel ce iese din această lume, despuiat de bunuri, se va bucura pururea. Care este omul așa de nenorocit să nu vrea să trăiască veșnic în plăceri cu bogățiile sale? Să le trimitem acolo bogățiile noastre în cer. Nu ne trebuie pentru acest transport nici asini, nici cămile, nici căruțe, nici corăbii. Dumnezeu ne-a eliberat de orice rău, de toate grijile; n-avem nevoie decît de săraci, de șchiopi, de orbi, de bolnavi. Acelora le revine sarcina să facă acest transport, aceștia fac ca bunurile noastre să treacă la cer; ei sînt cei ce deschid moștenirea bunurilor veșnice stăpînilor de asemenea bunuri. Facă cerul ca noi să ne bucurăm toți, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 17

„Acestea s-au petrecut în Betabara, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan. A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el și a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii” (Cap.1, Vers.28- pînă la Vers.35).

1. „Eu nu sînt vrednic să dezleg cureaua încălțămintelor lui; iată Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii”; aceste cuvinte ale lui Ioan Botezătorul sînt o mărturisire minunată a măreției lui Iisus Hristos.

2. Iisus Hristos nu avea nevoie de nici un botez.

3. Se susține fals că Iisus a făcut minuni în copilărie. Pentru ce n-au crezut evreii în Iisus Hristos, auzind predica lui Ioan Botezătorul și văzînd semnele și minunile.

1. Este un mare bine a vorbi cu rîvnă și liber; de a disprețui totul cînd este vorba de a mărturisi pe Iisus Hristos: acest bine atît de mare și așa de minunat, încît Fiul unic îl va lăuda el însuși pe cel ce va mărturisi așa înaintea oamenilor. Și sigur, nu este potrivire între răsplată. Voi îl mărturisiți și-l recunoașteți pe pămînt, și el vă va recunoaște în cer (Mt. 10,32): voi îl recunoașteți înaintea oamenilor, și el vă va recunoaște înaintea Tatălui său și înaintea tuturor îngerilor. Acela era Ioan Botezătorul: el nu privea nici la

multime, nici la slavă, nici la orice; ci toate aceste lucruri, le călca în picioare, și cu această libertate care i se potrivea slujirii lui, el îl propovăduia pe Iisus Hristos înaintea lumii întregi. Căci dacă evanghelistul arată locul unde predica Ioan, o face pentru a arăta libertatea cu care acest erou făcea să tună și să răsună glasul său. Aceasta o făcea nu în casă, sau într-un loc retras, nici în adâncul pusului, ci pe malurile Iordanului, în mijlocul unei mulțimi de oameni, și în prezența tuturor celor pe care-i boteza el; căci evreii erau acolo: acolo făcea el această mărturisire, plină de o învățătură foarte mare și adâncă, care arăta că el nu era vrednic însuși să dezlege curelele încălțăminteii lui Iisus Hristos.

Dar cum arată evanghelistul locul? prin aceste cuvinte: „Acestea s-au petrecut în Betabara“. Prin care el a observat că cele mai bune texte merg spre Betabara. Căci Betania nu este dincolo de Iordan, nici în pustie, ci aproape de Ierusalim.

Sfântul Ioan arată și el locul pentru alt motiv. Precum avea de spus lucruri care nu erau vechi, ci s-au petrecut recent, el îi ia ca martori pe cei ce s-au aflat prezenți acolo și l-au văzut pe el. Fiind sigur că el nu adăuga nimic la adevăr, și că a descris și arăta în mod adevărat și simplu lucrurile așa cum s-au petrecut, el își scoate dovada sa din locul acela ca o mărturie a adevărului.

„A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el și a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii“. Evangheliștii și-au împărțit timpul. Sfântul Matei sare ușor peste timpul care a precedat închiderea lui Ioan Botezătorul, se grăbește să vină, la ceea ce s-a petrecut apoi: Sf. Ioan Evanghelistul, nu numai că trece prin puține cuvinte asupra acestui fapt, ci el insistă asupra lui în mod deosebit. Sf. Matei după ce a ieșit Iisus din pustie, lăsând ceea ce s-a petrecut în acest interval, spre exemplu: întrebările trimișilor evreilor, răspunsurile lui Ioan Botezătorul, și celelalte lucruri, vine dintrodată la închisoare: „Iar Iisus, auzind că Ioan a fost înțemnițat, a plecat în Galileea“ (Mt. 4,12). Dar Sf. Ioan nu face așa, el nu vorbește despre plecarea lui Iisus din pustie, cum a spus Sf. Matei; ci spune ceea ce s-a petrecut după ce Iisus coborîse din munte, și trecînd peste împrejurări adaugă: „Căci Ioan nu fusese aruncat încă în închisoare“ (Ioan 3,24).

Și pentru ce veți zice voi, vine atunci Iisus la Ioan nu odată ci de două ori? Sfântul Matei îl face să vină, fiindcă trebuia să primească botezul, și Iisus arată zicînd: „Așa trebuie să împlinim toată dreptatea“ (Mt. 3,15). Dar Ioan zice că el vine și a doua oară, după ce primise botezul; ceea ce face să se vadă prin aceste cuvinte: „Am văzut pe Duhul Sfînt coborîndu-se din cer și rămînînd peste El“ (Ioan 1,32). Pentru ce vine dar la Ioan? Aceasta fiindcă Ioan botezîndu-l cu mai mulți alții, s-a putut crede că a venit la el pentru același motiv ca și ei, adică pentru a-și mărturisi păcatele sale, și să facă pocăință spălîndu-se în rîu: el trebuie să se arate a doua oară, pentru a-i da lui ocazia să ridice această bănuială și s-o șteargă. Căci atunci cînd zice Ioan: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii“ el depărtează și risipește cu totul această părere falsă. Este evident în sfîrșit, că cel ce

este atît de curat, încît poate să spele păcatele altora, nu vine pentru a-și mărturisi păcatele sale; ci pentru a-i da ocazie acestui minunat predicator să întipărească mai adînc în sufletul ascultătorilor săi ceea ce le-a zis mai înainte, repetîndu-le a doua oară, și de a mai adăuga ceva lucru.

2. Ioan zice „lată-l“, fiindcă foarte mulți îl căutau de foarte multă vreme din cauza a ceea ce au auzit că s-a zis. El îl arată prezent, și zice, „lată-L“ pentru a le face lor să cunoască, că era acela chiar pe care ei îl căutau de mult. „Acesta este Mielul“, el îl numește miel, aducînd în sufletul evreilor profetia lui Isaia (Is. 16,1; 53,7), și încă mielul închipuit care se jertfea din timpul lui Moise, pentru a-i duce prin chip mai ușor la adevăr. Și sigur, acest miel n-a luat, și n-a șters păcatul nimănui, dar acesta a luat și a șters păcatele lumii întregi: această lume care era gata să piară, el a slobozit-o dintr-o dată din mînia lui Dumnezeu (1 Tes. 1,10). „Acesta este despre care eu am zis: După mine vine bărbat, Care a ajuns să fie înaintea mea, fiindcă mai înainte de mine era“ (30). Nu vedeți voi aici, explicarea la ceea ce a spus Ioan mai sus? După ce l-a numit pe Iisus miel, și a spus că el ridică păcatul lumii, el zice acum: „Mai înainte de mine era“, prin care face să se înțeleagă că acest cuvînt: „înainte“, trebuie să se explice prin aceia: că el este cel ce ridică păcatul lumii, că el este cel ce botează cu Duhul Sfînt. Venirea mea n-a făcut nimic mai mult, decît să vă anunț pe binefăcătorul comun a întregului univers, și să vă administrez botezul cu apă; dar venirea lui curăță pe toți oamenii, și dă puterea Duhului Sfînt. Acesta este înainte de mine, adică el este mai mare, mai minunat decît mine „fiindcă mai înainte de mine era“. Ca cei ce au primit nebunele greșeli ale lui Pavel de Samosata să roșească combătînd un adevăr atît de clar și atît de evident!

„Și eu nu-L cunoșteam“ (31). Vedeți cum ridică orice bănuială prin această mărturie, arătînd că el nu vorbește astfel din lingușeală sau din prietenie; ci prin descoperirea pe care i-a făcut-o Dumnezeu. „Eu nu-L cunoșteam“, zice el, cum ești tu dar un martor vrednic de credință? Cum îl faci tu cunoscut altora, dacă tu însuși nu-l cunoști? Ioan Botezătorul n-a zis de loc: Eu nu-L cunosc ci „Eu nu-L cunoșteam“, ca așa să se arate foarte vrednic de credință. Cum, în sfîrșit, ar fi avut el lingușire pentru cel pe care nu-l cunoștea? „Dar ca să fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu, botezînd cu apă“ (31). Iisus Hristos deci n-avea nevoie de botezul lui Ioan: Și această baie n-a fost instituită decît pentru a-i duce pe toți ceilalți oameni la credința în Iisus Hristos. Căci Ioan Botezătorul n-a zis: eu am venit să botez pentru a-i face curați pe cei ce-i voi boteza, nici pentru a-i ușura de păcatele lor; ci „ca să fie arătat lui Israel“.

Dar ce! așa-i că fără botezul lui Ioan, nu se putea nici predica, nici atrage poporul? Eu răspund că aceia n-ar fi fost prea ușor dacă botezul n-ar fi însoțit predica, n-ar fi alergat toți la fel, și ei n-ar fi cunoscut înfietatea unui botez față de celălalt, fără a face comparație. Dacă poporul ieșea de prin cetăți, aceasta o făcea nu pentru a merge să asculte predica lui Ioan Botezătorul. Pentru ce oare? Ci ca, mărturisindu-și păcatele lor să fie botezați. Dar, odată sosiți, ei învățau să-l cunoască pe Iisus Hristos, și la fel deosebirea botezurilor: botezul lui Ioan era mai minunat decît acela al

evreilor, și iată pentru ce alergau toți acolo, dar chiar acest botez era însuși imperfect.

Cum l-ai cunoscut tu dar? el zice, prin pogorîrea Duhului Sfînt. Dar de teamă ca cineva să nu fie înșelat să creadă că el a avut nevoie de Duhul Sfînt, precum avem noi nevoie, ascultați cum ridică această bănuială, făcînd să se vadă că Duhul Sfînt a coborît numai pentru a-l arăta lui că trebuie să-l propovăduiască pe Iisus Hristos căci zicînd: „Și eu nu-L cunoșteam“, el adăugat, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborîndu-se și rămînînd peste El, Acela este Cel Care botează cu Duh Sfînt“ (33). Aceste cuvinte nu vă fac să vedeți, că Duhul Sfînt a coborît în mod unic numai pentru a-l face cunoscut pe Iisus Hristos? Mărturia lui Ioan Botezătorul era fără îndoială prin ea însăși lipsită de orice bănuială; dar sf. Înaintemergător, pentru a da mai multă greutate și mai multă crezare mărturiei lui, o raportează la Dumnezeu și la Duhul Sfînt. Cum adevărul pe care l-a vestit el, că Iisus Hristos ridică păcatele lumii întregi, și că el era așa de mare și atît de puternic încît era de ajuns singur pentru a face o așa de mare minune și răscumpărare, era așa de minunat și așa de înalt, încît putea să-i pună în uimire pe toți ascultătorii săi, el o întărește; el o confirmă făcînd să se vadă că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu; că el n-avea nevoie nicidecum de botez, și că Duhul Sfînt n-a coborît decît pentru a-l face cunoscut. Căci nu era în puterea lui Ioan să dea Duhul Sfînt, ceea ce o spun cei ce au primit botezul de la el, pentru că ei zic: „Noi nici n-am auzit dacă este Duh Sfînt“ (Fap. 19,2) Iisus Hristos n-avea deci nevoie, nici de botezul lui Ioan, nici de un altul; ci propriu zis botezul avea nevoie de puterea lui Iisus Hristos; căci ce-i lipsea încă era binele suprem, eu vreau să spun de darul Duhului făcut celor botezați. Iisus Hristos este care, prin venirea sa, a adus în lume darul Duhului Sfînt.

„Și a mărturisit Ioan, zicînd: Am văzut Duhul coborîndu-se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam pe El, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborîndu-se și rămînînd peste El, Acela este Cel Care botează cu Duh Sfînt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu“ (32,33,34). Ioan repetă adesea „eu nu-L cunoșteam“ și aceasta nu fără motiv; aceasta fiindcă el îi era lui părinte după trup. „Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrînețea ei“ (Lc. 1,36). De teamă deci ca să nu pară că el îi dădea astfel mărturie din cauza rudeniei lui, el zice adesea: “Eu nu-L cunoșteam“. Și în adevăr nu-l cunoștea, pentru că el depărtat de casa tatălui său, își petrecea viața în pustie.

Dar pentru ce dacă nu-l cunoștea înainte de coborîrea Duhului Sfînt și numai atunci l-a cunoscut pentru prima dată “se oprea el“ să nu-l boteze înainte de botez, zicînd: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine?“ (Mt. 3,14). Acela era un semn că lui îi era cu desăvîrșire cunoscut. Dar aceasta nu era decît după puțin, și chiar nu putea fi altfel: căci aceste minuni care s-au făcut în copilăria lui Iisus, ca cea privitoare la magi, și altele asemenea, s-au întîmplat cu multă vreme înainte, Ioan el însuși era copil: și în tot timpul

care a urmat Iisus a rămas necunoscut lumii întregi. În sfârșit, dacă ar fi fost cunoscut, Ioan n-ar fi zis: „Eu am venit botezând cu apă ca să fie arătat lui Israel“.

3. Este evident dar că minunile care i se atribuie lui Iisus Hristos în copilăria sa sînt false, și că ele au fost inventate și închipuite. Dacă Iisus a făcut minuni din copilăria sa, Ioan ar fi cunoscut-o, și tot poporul n-ar fi avut nevoie de un învățător ca să-l învețe. Ori, Ioan zice că el dacă a venit, era ca Iisus Hristos să fie cunoscut lui Israel, și pentru aceea zicea: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine“. Apoi, cum îl cunoștea mai bine, el îl vestește poporului, zicînd: „Acesta este despre Care eu am zis: După mine vine bărbat, Care a ajuns să fie înaintea mea, și care m-a trimis să botez cu apă“. El l-a trimis pe Ioan pentru a se face cunoscut lui Israel, și el însuși i s-a descoperit lui Ioan înainte de coborîrea Duhului Sfînt. Iată pentru ce acesta spunea înainte ca Iisus să fi venit la el: „Cel ce este înaintea mea vine după mine“. Ioan nu-l cunoștea deci înainte ca el să fi venit la Iordan, și cînd boteza tot poporul, ci îl cunoaște cînd vine el să se boteze. Tatăl i l-a descoperit el însuși profetului și Sfîntul Duh l-a făcut cunoscut evreilor în timp ce se boteza. Căci pentru ei a coborît Duhul Sfînt. În sfârșit, de teamă ca să nu fie disprețuită mărturia lui Ioan care zicea: „El este înaintea mea“, și: „El botează cu Duh Sfînt“, și: „El va judeca lumea“; Tatăl anunțîndu-l pe Fiul său își face auzit glasul; Duhul Sfînt vine, și face să cadă acest glas asupra capului lui Iisus Hristos. Cum Ioan boteza, cum Iisus era botezat, cîțiva din cei ce erau prezenți ar fi putut crede că lui Ioan i se adresau aceste cuvinte; Duhul Sfînt înlătură această bănuială. Atunci deci cînd zice Ioan: „Eu nu-L cunoșteam“, trebuie s-o înțelegem aceea despre timpul trecut, și nu despre cel ce a precedat imediat botezul; altfel cum s-ar fi apărât el zicînd: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine?“ Cum ar fi zis despre el cuvinte așa de mari?

Pentru ce, deci, veți zice voi, evreii n-au crezut în Iisus Hristos? Ioan nu era singurul care a văzut Duhul Sfînt sub chipul unei porumbițe. Că ei l-au văzut o accept. Totodată aceste semne, pentru a fi văzute bine, n-au pe atîta nevoie de ochii trupului pe cît de ochii sufletului: altfel se privesc ca niște închipuiri zadarnice și imagini numai. Dacă evreii, cînd l-au văzut pe Iisus Hristos făcînd minuni, cînd l-au văzut cum atingea cu mîinile sale trupurile bolnavilor și ale morților, și aducîndu-i la viață, la sănătate, prin singura atingere, au fost așa de stăpîniți de nebunia invidiei, că nu s-au temut să spună contrarul a ceea ce vedeau, cum s-ar fi vindecat de necredința lor pentru o simplă arătare a Duhului Sfînt? Dar unii zic că nu toți au văzut aceste lucruri, ci numai Ioan și cei ce erau într-o dispoziție bună. Cu toate că toți cei ce aveau ochi puteau să-l vadă pe Duhul Sfînt coborînd în formă de porumbel, nu înseamnă pentru acela că toți l-au văzut în mod arătat. Zaharia, Daniel și Ezechiel, au văzut lucruri sub chipuri simțite, și totodată ei n-au avut însoțitori nici martori ai viziunilor lor. Moise a văzut la fel lucruri, și așa lucruri încît nici unul n-a văzut ca el. Nu toți ucenicii au fost socotiți vrednici să vadă schimbarea la față a Domnului nostru Iisus Hristos pe munte: mai mulți nu toți au văzut învierea lui. Sfîntul Luca o spune: „Dar

Dumnezeu L-a înviat a treia zi și l-a dat să Se arate, Nu la tot poporul, ci nouă martorilor, dinainte rânduți de Dumnezeu" (Fap. 10,41).

„Eu L-am văzut, zice Ioan, și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu" (34). Dar unde a mărturisit el că el este Fiul lui Dumnezeu? El l-a numit Miel și a spus că el trebuie să boteze în Duhul Sfânt, dar niciodată n-a spus că el este Fiul lui Dumnezeu. De altfel ceilalți evangheliști scriu că el a încetat să predice după botez, și trecînd peste ceea ce s-a petrecut în acest interval de timp ei arată minunile pe care le-a făcut Iisus după ce Ioan Botezătorul a fost prins și pus în închisoare. De unde putem scoate concluzia că ei au trecut sub tăcere aceste lucruri și multe altele încă (Ioan 21,25). Sfîntul Ioan ne face atenți la sfîrșitul evangheliei sale; evangheliștii erau așa de departe de a inventa ceva spre slava lui Iisus Hristos, încît dîmpotrivă, ceea ce se părea că-l coboară ei au spus-o toți ca un cor, și nu se va afla vreunul să fi omis ceva; ci privitor la minuni, cîțiva n-au vorbit de acelea care au fost amintite odată, și sînt altele pe care ei le-au omis toți împreună.

Eu nu spun acestea fără motiv, eu o spun pentru a mostra nerușinarea neamurilor. Căci ceea ce am spus despre caracterul evangheliștilor ajunge pentru a arăta zelul și iubirea lor pentru adevăr, și pentru a dovedi că ei n-au scris nimic din lingușire sau din complăcere. Voi puteți să vă folosiți de acest motiv pentru a-i rușina și a-i respinge. Dar dați toată atenția și grija voastră; va fi absurd și urît, cînd sînt văzuți medicii, căruțașii, croitorii într-un cuvînt toți oamenii de meserie punîndu-și toată grija să-și apere meseriile lor, iar cel ce se numește creștin să nu vă poată spune nici un cuvînt pentru apărarea credinței lui. Pe cînd dacă un meșteșugar neglijează să-și valorifice talentul, el nu riscă decît să-și piardă argintul său; dar, neglijînd în a-ți apăra credința, îți ucizi sufletul tău. Și noi sîntem într-o stare așa de rea că toată grija o dăm primelor lucruri; și privitor la aceste griji necesare, care sînt temelul mîntuirii le neglijăm, noi le disprețuim ca și cum n-ar avea nici o importanță.

OMILIA 18

„A doua zi iarăși stătea Ioan și doi dintre ucenicii lui.- Și privind pe Iisus Care trecea, a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu!-Și cei doi ucenici l-au auzit cînd a spus aceasta și au mers după Iisus" (Cap.1, Vers. 35,36,37).

1. Pentru ce repeta Ioan Botezătorul adesea aceleași cuvinte? Cîțiva catehumeni amînau primirea botezului pînă la moarte.

2. Proorocii și apostolii l-au vestit pe Iisus Hristos nefiind el de față, iar Sf. Ioan Botezătorul îl vestește fiind de față Iisus.

3. Cu cît se dă mai multă hrană trupului cu atîta se slăbește mai mult, cu cît se dă mai multă sufletului cu atît se întărește mai mult.

1. Omul este nepăsător și înclină spre pierzare, nu prin însăși starea naturii lui, ci printr-o nepăsare a voinței. Iată pentru ce are el nevoie de repetări nenumărate și pentru aceasta sf. Pavel scriindu-le filipenilor le zicea: „Nu-mi este greu, și vouă de folos să vă scriu aceleași lucruri“ (Filip. 3,1). Când pământul a primit odată sămînța, el aduce îndată rodul și n-are nevoie de o nouă semănare; dar nu este așa cu sufletul nostru: după ce s-a aruncat adesea sămînța în el și a fost cultivat cu mare grijă, este mare fericire, dacă el a primit o singură dată sămînța. În sfîrșit, ceea ce se spune nu se imprimă imediat în suflet, fiindcă solul este prea dur, umbrat de spini, și sufletul este înconjurat de o mulțime de vrăjmași care nu încearcă decît să-i întindă piedici lui și să smulgă sămînța. În al doilea rînd, după ce sămînța a intrat și a prins rădăcini, trebuie aceleași griji pentru ca să se întărească tulpina, ca ea să crească și să aducă rodul său și ca nimic să n-o împiedice. Privitor la seminte, se poate spune că spinul odată format și ajuns în vigoarea lui, nu mai este greu să se păstreze, de secetă, năpastă sau alte pericole; dar privitor la învățătură nu este la fel: chiar cînd lucrul s-a terminat, o furtună care vine, greutățile, tulburările care se nasc, bruscările celor răi, o mulțime de ispite pot dărîma tot edificiul.

Căci nu fără motiv spunem noi toate acestea; ci precum Ioan Botezătorul repetă aceleași lucruri ca voi să nu le luați ca ceva nepotrivit și greu. El ar fi binevoit să-i fi fost de ajuns să spună o singură dată pentru a se face ascultat; dar văzînd că nepăsarea în care erau afundați cea mai mare parte din ascultătorii săi, îi împiedica să înțeleagă imediat ceea ce-i învăța, el îi trezește prin aceste repetiții; dar voi fiți atenți, a zis Ioan Botezătorul: „Că care vine după mine, înainte de mine a fost“. Și „Eu nu sînt vrednic să dezleg cureaua de la încălțămintele lui“ și, „Acesta vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc“; și că „el a văzut Duhul Sfînt coborîndu-se ca un porumbel și rămînînd peste El, și el a mărturisit că el este Fiul lui Dumnezeu“ (Mt 3,11). Și nimeni n-a fost atent, nici nu l-a întrebat sau să zică: Pentru ce spuneți acestea, cu ce motiv, pentru ce adevăr?

El a mai zis încă: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Care ridică păcatul lumii“: și ei nu sînt nici mai mișcați, nici puțin mai nepăsători și mai reci. Iată pentru ce are el obligația să repete aceleași lucruri, de a face ca un țaran care vrea să înmoaie un pămînt tare și tare din cauza căldurii, de a ridica prin cuvînt ca și cu o căruță sufletele lor grele și nepăsătoare, ca sămînța pe care o va arunca apoi să poată pătrunde mai adînc: iată pentru ce nu vorbește mult neavînd în vedere decît de a-i aduce la Iisus Hristos. El știa bine că dacă el ar fi primit odată cu supunere cuvîntul lui, nu mai era nevoie, în viitor, de mărturia lui: precum se va și întîmpla. Căci dacă samarinenii care imediat ce l-au auzit vorbind, îi spun femeii care le-a vestit lor: „Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înșine am auzit și știm că acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii“ (Ioan 4,42); ucenicii trebuiau prea prompt să fie cîștigați, cum au fost de fapt; pentru că urmîndu-l și auzindu-l vorbind numai o singură seară, ei nu s-au mai întors la Ioan, ci s-au lipit așa de tare de Iisus Hristos încît au primit prima slujire a Stăpînului lor, și îi vesteau acum pe cel nou: Evanghelistul zice că „Andrei a aflat întîi pe

Simon fratele său și i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tilcuiește Hristos)“ (Ioan 1,41).

Aici fraților, vă rog să vedeți un lucru cu mine; este că atunci când boteza Ioan zicea: „Cel Care vine după mine mai înainte de mine era“, și „nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua încălțămintelor lui“, el n-a cîștigat pe nimeni; dar atunci cînd a vorbit despre întrupare și a avut un limbaj mai puțin sublim, este sigur că atunci l-au urmat ucenicii. Și nu numai la aceia trebuie să vă opriți voi; ci trebuie să observați cum că nu sînt atrași oamenii așa de mulți cînd se spun despre Dumnezeu lucruri mari și înalte, ca atunci cînd se vorbește despre mila sa, despre iertarea sa și despre ceea ce privește mîntuirea ascultătorilor. În sfîrșit, ei au auzit că Iisus ridică păcatul și imediat au alergat. Dacă este posibil să ne spălăm păcatele noastre și fărădelegile, ziceau ei, pentru ce mai stăm la îndoială? Este aici unul care fără greutate și fără osteneală ne va elibera; nu va fi o nebunie de a amîna pentru altă vreme să primim un așa de mare bine? Catehumenii să asculte acestea, ei care amîna mîntuirea lor, care amîna să primească botezul, pînă la ultima suflare a vieții.

„A doua zi stătea Ioan iarăși acolo zice Scriptura, și a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu!“ Iisus Hristos nu vorbește nimic, Ioan este cel ce spune totul: Mirele are obiceiul să facă la fel, el nu-i zice nimic miresei; ci se prezintă și stă în tăcere. Alții îl vestesc și-i prezintă mireasa. Ea apăsese și mirele n-o ia el însuși, ci el o primește din mîinile altuia. După ce a primit-o astfel de la altul, el și-o atașează așa de tare încît ea nu-și amintește de aceia pe care i-a părăsit pentru a-l urma. Același lucru s-a petrecut cu privire la Iisus Hristos. El a venit pentru a se căsători cu Biserica, n-a zis nimic el însuși, el n-a făcut decît să se prezinte. Ioan prietenul mirelui, a pus în mîna sa (Hristos) mîna miresei (a Bisericii), cu alte cuvinte, sufletele oamenilor convinse prin predica sa: Iisus Hristos primindu-le le-a umplut de o mulțime de bunuri, de atîtea încît ei nu s-au mai întors la cel care i-a adus pe ei la El.

2. Nu numai asupra acesteia trebuie să vă îndreptați atenția voastră: precum la nunți, nu mireasa este aceia care merge să-l caute pe mire; ci mirele aleargă cu grabă spre mireasă, fost-a el însuși fiu de rege, și mireasa a fost de o stare josnică, vedeți chiar o roabă: aici la fel natura oamenilor n-a urcat la cer, ci mirele s-a smerit pe sine pînă la această urîtă și disprețuită natură. Și după serbarea nunții, mirele n-a mai îngăduit ca ea să rămînă aici jos, ci luînd-o cu sine, el a dus-o în casa părintească.

Dar pentru ce Ioan Botezătorul nu-i ia el pe ucenicii săi de-o parte, ca să-i învețe despre aceste adevăruri mari, și să-i dea apoi lui Iisus Hristos? Pentru ce le zice în public și în fața întregii lumi: „Iată Mielul lui Dumnezeu“? Aceasta de teamă ca lucrul să nu pară nesigur. Dacă ucenicii săi l-ar fi aflat pe Iisus Hristos ca urmare a învățăturilor în particular și ca pentru a-i face plăcere, poate că s-ar fi lenevit să meargă: dar fiind duși dimpotrivă să-l urmeze pe Iisus Hristos prin ceea ce au auzit spunîndu-se public despre el, ei au stăruit cu tărie, și au devenit ucenicii credincioși; ca și cum l-ar urma nu din complăcere pentru dascălul lor, ci pentru propriul

lor folos și avantaj. Proorocii și apostolii l-au vestit pe Iisus Hristos fiind el în lipsă nefiind de față, aceia înainte de venirea lui, aceștia după înălțarea lui: dar singur Ioan Botezătorul l-a vestit fiind el de față: pentru aceasta este numit prietenul mirelui, fiind singurul care era prezent la nuntă. În sfârșit, el este care a făcut totul și a împlinit totul: el este care a început lucrul; el este cel care „Privind pe Iisus care trecea, zise: Iată Mielul lui Dumnezeu“, arătând că acesta nu era numai prin glasul lui, ci chiar din privirea cu care-i dădea mărturie. El îl admira pe Iisus Hristos, contemplându-l înima lui tresărea de bucurie, la început el nu-l predică, ci se mulțumește să-l admire ca prezent; el face să se cunoască darul pe care l-a adus Iisus Hristos, și învață în ce fel trebuie să ne curățim și să ne pregătim ca să-l primim, căci numele de miel arată și un lucru și pe celălalt. El n-a zis: el este cel ce trebuie să ridice păcatul lumii, fiindcă el îl ridică totdeauna. El n-a ridicat păcatele numai în patima sa, când a suferit moartea pentru noi; ci chiar de atunci pînă acum el îl ridică, cu toate că el nu este în toate zilele răstignit, mereu atârnat pe cruce: el n-a oferit decît o singură jertfă pentru păcate, dar prin această jertfă el curăță mereu.

La fel precum numele de Cuvînt arată minunăția sa, și acela de Fiu înțîietatea și sublimitatea altora, așa numele de miel și de Hristos și de profet, de adevărată lumină, de păstorul cel bun, și în mod universal orice nume i s-ar da, adăugînd la acela articolul, se arată o mare deosebire. Căci o fi fost mai mulți miei, mai mulți profeți, mai mulți hristoși mai mulți fii; dar articolul îl pune pe acesta în mod infinit mai presus de ceilalți toți. Scriptura stabilește și întărește acest adevăr, nu numai prin articol, ci și prin adăugirea cuvîntului „Unic“. Efectiv acest Fiu n-are nimic comun cu creatura.

Căci dacă li se pare unora că ora zece n-ar fi așa de potrivită pentru asemenea vorbiri; căci Scriptura zice: „Și era ca la ceasul al zecelea“: pentru mine eu judec altfel, și zic că a judeca așa înseamnă a se înșela. Eu cred că pentru cei mai mulți și dintre toți care trăiesc după trup, și i se supun lui pentru a cina, timpul nu este potrivit să discute despre lucruri serioase, pentru că mirosul cărnurilor sufocă sufletul: dar să ne gîndim că cel ce vorbea chiar nu se folosea de alimente obișnuite, și așa de ușor era seara precum sîntem noi dimineața, sau mai mult; el putea dar, chiar la o oră înaintată din zi să-și formeze astfel de vorbiri. Pentru noi, adesea resturile cărnurilor și a mîncărilor revin la aceeași oră să ne tulbure imaginația noastră: dar acest prisos nu apasă trupul predicatorului. Mai mult, el rămîne în pustie și lîngă Iordan, unde toți alergau la botez cu multă frică și respect, foarte indiferent la toate aceste griji trupesti: așa cum au rămas ei trei zile cu Iisus Hristos fără să mănince nimic (Mt. 15,32). Este pentru un predicator curajos și rîvnitor să nu-și părăsească cîmpul său pînă ce el n-a văzut că sămînța lui a prins rădăcină.

Dar pentru ce Ioan Botezătorul, în loc de a străbate toată Iudeea, pentru a-l predica pe Iisus Hristos, s-a oprit în lungul fluviului și l-a așteptat. Pentru a-l arăta cînd va veni? Aceasta pentru că el voia ca aceia să se facă prin fapte, și pe cînd s-a pus să-l facă cunoscut lor, și să-i convingă pe unii

să asculte pe cel ce are cuvintele vieții veșnice; dar el i-a lăsat lui Iisus Hristos să-și dea el însuși mărturia cea mai mare, aceia a faptelor, după cum spune însuși Iisus Hristos: „Dar Eu nu de la om iau mărturie, ci vă spun aceasta ca să vă mîntuiți. Căci lucrurile pe care mi le-a dat Tatăl ca să le săvîrșesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis“ (Ioan 5,34,36). Vedeți cu cît este mai mare și mai tare această mărturie. Ioan a aruncat o simplă scînteie de foc; Iisus Hristos a apărut, și imediat s-a aprins flacăra și se înalță. În sfîrșit, cei ce nu-i dădeau atenție cuvîntului lui Ioan Botezătorul, zic în sfîrșit: „Toate cîte a zis Ioan despre Acesta erau adevărate“ (Ioan 10,41). Ori dacă Ioan ar fi mers peste tot și ar fi vorbit așa despre Iisus Hristos, mărturia lui ar fi părut că se naște dintr-o iubire omenească, și nu ar fi crezut în predica lui.

3. „Și doi ucenici au auzit cînd a spus aceasta și au mers după Iisus“ (37). Ioan avea pentru aceia și alți ucenici; dar aceștia, nu numai că nu l-au urmat de loc pe Iisus Hristos, ci chiar îi purtau invidie, căci ei ziceau: „Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan și despre Care tu ai mărturisit iată botează și toți se duc la El“ (Ioan 3,26). Și mai mult, chiar aceiași ucenici, îi făceau reproșuri lui Iisus, zicînd: „Pentru ce postim noi și ucenicii tăi nu postesc?“ (Mt. 9,14). Dar cei care erau mai buni ca și ei nu aveau aceleași sentimente, nici nu erau în aceiași dispoziție; ci imediat ce au auzit vorbindu-se despre Iisus Hristos l-au urmat. Și au mers după el, nu prin dispreț pentru primul lor învățător, ci pentru că ei îi erau lui foarte supuși, și arătau prin aceia că dreapta socoteală printr-un duh înțelept poruncește acultării lor.

Acestea nu sînt îndemnul care i-au făcut să meargă după Iisus Hristos; aceia ar fi fost suspect; ei l-au urmat la singura veste că vor fi botezați cu Duhul Sfînt. Ei nu l-au părăsit deci pe stăpînul lor, ci au vrut să știe ce aducea Iisus mai mult decît el. Fiți atenți la purtarea și la reținerea lor. Sosiți lîngă Iisus, ei nu-l întrebă toți imediat despre lucrurile importante și necesare mîntuirii, nici despre adevărurile mari pe care le va vesti; ei nu-l întrebă public în prezența întregii lumi, nici ca în trecere; ci caută să vorbească cu el în particular. Ei știau bine că ceea ce le-a spus dascălul lor despre Iisus era adevărat, și nu numai insuflat de smerenie.

„Unul dintre cei doi care auziseră de la Ioan și veniseră după Iisus era Andrei, fratele lui Simon Petru“ (40). Pentru ce nu-l spune evanghelistul și pe celălalt? Unii spun că este însuși care a scris evanghelia aceasta, alții, dimpotrivă, că acest ucenic nefiind prea însemnat, era prea puțin important să-i arate numele, și Ioan credea că nu-i nevoie să spună decît ceea ce-i necesar. Ce folos era de-l numea, pentru că nu se arăta numele celorlalți 72 de ucenici? Priviți că tot așa a făcut și Sf. Pavel: „Eu l-am trimis cu el pe fratele nostru, a cărui laudă întru evanghelie este în toate Bisericile“ (II Cor. 8,18). În rest evanghelistul îl numește pe Andrei pentru un alt motiv. Care este acest motiv? Ca auzind că Simon imediat ce a auzit pe Iisus spunînd: „Urmează-mă și te voi face pescar de oameni“ (Mt. 4,19), să nu se îndoiască de o așa de mare făgăduință și așa de puțin așteptată, voi să fiți avertizați că fratele său a pus cu multă vreme înainte în el temelia credinței.

„Iisus s-a întors, și văzînd că ei îl urmau, el le-a zis: Ce căutați?“ Aceasta ne învață că Dumnezeu previne voința noastră cu darurile sale, dar dacă punem voința noastră și facem lucruri vrednice atunci el ne dă darurile Duhului Sfînt.

„Ce căutați voi?“ Ce vrea să spună aceia? Ce: „Cel ce cunoaște inimile oamenilor (Fap. 1,24) cel căruia toate gîndurile noastre îi sînt descoperite“ (Evr. 4,13), întreabă și răspunde? dar aceasta nu este de întrebat. Și cum va putea el s-o spună? el îi întreabă, pentru a și-i atașa mai mult, pentru a le insufla o încredere mai mare și pentru a face să se vadă că sînt vrednici de vorbirea lui. Căci era adevărat că fiind necunoscut, ei erau sfioși și fricoși față de un stăpîn despre care ei au auzit atît de mari lucruri. Iisus deci îi întreabă; prin aceia alungă sfiala și teama lor, și el nu permite ca ei să meargă în tăcere pînă la casa lui. Dar chiar cînd nu i-ar fi întrebat ceea ce căutau, ei nu l-ar fi urmat mai puțin și nu s-ar fi dus mai puțin cu el pînă la casa lui. Pentru ce-i întreabă dar? Pentru aceasta ce o zic, adică pentru a-i încuraja, pentru a înlătura sfiala și timiditatea lor, și pentru a le insufla încredere. Dar acești ucenici nu numai urmîndu-l pe Iisus Hristos și-au arătat dorința și rîvna lor de a se lega. a se atașa de el, ci încă și prin răspunsul pe care l-au dat la întrebarea lui. Înainte de a învăța nimic de la el, de a-l auzi să spună ceva, ei nu se stăpînesc de a-l numi stăpînul lor, introducîndu-se ca și cu forța în numărul ucenicilor lui, și făcînd să se cunoască, că dacă îl urmează, este pentru a învăța de la el lucruri folositoare.

Considerați, vă rog, prudența lor. Ei nu zic: Înstruiește-ne, sau învață-ne ceva lucru util și necesar; dar ce zic ei? „Rabbi, unde locuiești?“ Ei doreau cum am spus să-i vorbească, să-l asculte și să învețe mai cu ușurință. Iată pentru ce nu amînă și nu zic: Noi vom veni mîine, și te vom asculta, atunci cînd vei vorbi tu în public; ci arată dorința lor mare de a-l asculta, în aceia că ei nu s-au întors la casele lor, cu toate că ora îi constrîngea, soarele fiind aproape de asfințit (De se coucher). Scriptura face să se vadă: „Că era ca la ceasul al zecelea“. La fel Iisus Hristos nu le spune nimic despre casa sa, nici mijloacele de a o cunoaște, ci îi angajează mai mult să-l urmeze; în care face să se vadă că i-a primit deja în rîndul ucenicilor săi. Iată pentru ce nu le zice nimic asemănător: este destul de tîrziu, nu este timpul de a veni acum la casa mea, veți învăța mîine ceea ce veți voi, acum mergeți la casa voastră: ci le vorbește ca la niște prieteni familiar atașați de multă vreme persoanei sale.

Pentru ce dar le zicea Iisus altădată „Fiul Omului n-are unde să-și plece capul“ (Lc. 9,58); și zice aici: „El le-a zis: Veniți și vedeți“ (39)? Dar aceste cuvinte: „N-are unde să-și plece capul“ arată că n-avea casa lui, și nicidecum că el nu se odihnea în vreo casă. Așa trebuie să înțelegem aceste cuvinte ale pildei. În rest evanghelistul a zis: „Au mers deci și au văzut unde locuia; și au rămas la El în ziua aceia“, dar el n-a spus adevărul, fiindcă este evident. Ei în sfîrșit nu l-au urmat pe Iisus Hristos, sau Iisus nu i-a atras el însuși nu i-a angajat să vină la el, deci pentru a învăța învățătura lui, încît ei au primit într-o noapte atît de abundentă învățătură și cu atîta

ardoare și rîvnă, încît fiecare dintre ei puțin după aceia alergînd de lîngă el îi chemau și pe alții. Să învățăm din aceia fraților să preferăm divina învățătură tuturor lucrurilor, și să privim orice fel de vreme ca proprie pentru învățătura noastră.

OMILIA 19

„Acesta a aflat întîi pe Simon, fratele său, și i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tîlcuiește Hristos).“ (Cap.1, Vers. 41,42).

1. Că omul nu poate să iasă din societate.- Andrei descoperindu-L pe Mesia, îl cheamă imediat pe fratele său pentru a-l face să ia parte la fericirea lui.

2. Profetia arată puterea divină nu cu mai puțină siguranță ca și minunile.

3. Cei vechi aveau mai multe nume: creștinii n-au decît un singur nume de creștin.- Cît de minunat este acest nume și de cinstit.- Să nu facem nimic nevrednic de acest nume. Noi purtăm numele lui Iisus Hristos.- Noi sîntem așa de aproape de Iisus Hristos pe cît este capul de trup; aceia ne îndeamnă să-l imităm. Să folosim bine bogățiile, cum?- Împărțind bunul său săracilor înseamnă a se îmbogăți.

1. La început, Dumnezeu creîndu-l pe om, nu l-a lăsat singur, ci i-a dat femeia pentru a-i fi ajutor și însoțitoarea sa (Fac. 2,18), știind că din această societate va ieși un bine mare. Dar dacă femeia nu l-a folosit cum a trebuit, ce a urmat? În ciuda aceleia, dacă se cercetează lucrul în sine, se va vedea că o asemenea însoțire aduce multe foloase celor ce au minte și simțuri. Aceia nu este adevărat numai despre om și femeie; ci încă și de frații care, dacă se vor bucura de aceleași binefaceri. Iată pentru ce zicea profetul: „Cît este de plăcut și de frumos cînd sînt frații împreună“ (Ps. 132,1). Și Sf. Pavel să nu ne retragem „din, întrunirile noastre, Biserica noastră“ (Evr. 10,25): căci în aceasta ne deosebim noi de animale. Iată ce ne face să construim orașe, piețe publice, case, pentru a fi strînși împreună, nu numai prin comuniunea locuirii, ci și prin legătura iubirii. Dumnezeu creatorul naturii noastre, făcînd-o în așa fel ca ea să aibă nevoie de alții, și să nu-și ajungă sieși, a împărțit așa de bine lucrurile, că însoțirea reciprocă și întrunirile completează aceste neajunsuri. Pentru aceasta au fost statornicite nunțile, ca unul să afle la celălalt ceea ce lui îi lipsește; așa natura care era săracă își ajunge, în felul că, cu toate că a devenit muritoare, ea păstrează un fel de nemurire prin continua succesiune a uneia prin altul, de la unul la altul. Eu aș putea să mă întind asupra acestei materii, și să vă fac să vedeți care este folosul dintr-o strînsă și sinceră unire: dar subiectul pe care trebuie să vi-l spun ne constrînge, și noi numai cu ocazia lui atingem aceste lucruri.

Andrei rămânând cu Iisus, și învățând mult de la el, nu a ascuns această comoară în sinul lui; ci s-a grăbit să alerge la fratele său, voind să ia și el parte la aceste bogății ale sale: dar de ce n-a spus Ioan ce a vorbit Iisus cu ei? Și de unde știm noi că pentru a-l asculta pe Iisus au rămas acești ucenici cu el? Noi vom face să vedeți nu peste mult timp: și se poate învăța prin cele de azi. Considerați ce-i zice Andrei fratelui său: „Am aflat pe Mesia, care se cheamă Hristos“. Prin aceia vedeți, el descopere ceea ce a învățat într-un timp așa de scurt; el face să apară virtutea și înțelepciunea învățătorului care le-a dat lor această cunoaștere și i-a convins, tot ca și zelul și înțelepciunea celor ce s-au atașat la început să-l cunoască pe Iisus Hristos. În sfârșit, ceea ce spune și face Andrei, arată un suflet care dorește din toată inima să venirea lui Mesia, care nădăduiește că va veni din cer, care tresare de bucurie când află că el a sosit, și se grăbește să-i anunțe și pe ceilalți o așa de mare noutate. În lucrurile duhovnicești, a-și întinde în mod reciproc mîna, este un fapt al iubirii frățești și al unui adevărat părinte care iubește bine și sincer.

Ascultați-l, cum la fel adaugă articolul. Căci Andrei n-a spus numai un Mesia, ci Hristosul (Le Messi): „Pe Cel pe care-L așteptăm“. Prin care se părea că el așteaptă un Hristos, care n-avea nimic comun cu ceilalți. Dar remarcați că de la început Petru este un spirit supus și ascultător. La început, și fără a mai aștepta aleargă: „Și l-a adus la Iisus, zice evanghelistul“. Ca apoi nimeni să nu hulească ușurința cu care a primit acest cuvînt fără multă cercetare. Este adevărat că fratele lui l-a explicat cu grijă și tot; dar evangheliștii se leagă de ce este mai scurt, spunînd pe scurt lucrurile. Dar altfel sfîntul Ioan nu spune că Petru crezu imediat ci „că el l-a adus la Iisus“, pentru a i-l da lui, ca el să învețe toate lucrurile de la el. Alt ucenic era prezent aici la fel și lua parte la totul. Căci dacă, atunci cînd Ioan Botezătorul zice: Iată Mielul, iată pe cel ce botează cu Duh Sfînt, el îi lasă lui Iisus Hristos grija de a ne da o înțelegere mai clară a acestei învățături; Andrei care fără îndoială, nu se socotea vrednic și capabil să explice totul, a trebuit să facă așa: La fel s-a mulțumit să-l aducă pe fratele său chiar la izvorul luminii, căci el avea o așa impresie și o bucurie atît de mare că n-a ezitat să zică chiar nici o clipă. „Iisus privind la el, i-a zis: Tu ești Simon fiul lui Iona; tu te vei numi Chefa, adică Petru“ (42). Aici Iisus Hristos începe să-și descopere puțin divinitatea prin prezicerile sale. Și așa a făcut și cu Natanael (Ioan 1,48) și cu femeia Samarineancă (Ioan 4,18).

2. Căci profețiile nu-i mișcă mai puțin pe oameni decît minunile, și ele exclud orice ideie de șarlatanism. Cei nebuni pot să calomnieze minunile: „Acest om ziceau evreii, scoate pe demoni cu puterea lui Beelzebut“ (Mt. 12,24); dar niciodată nu s-a spus așa ceva despre preziceri și despre profeții. Privitor la Simon și la Natanael, Iisus Hristos s-a folosit de acest fef de învățătură și de instruire; dar el n-a făcut la fel privitor la Andrei și la Filip. Pentru ce? fiindcă ei au auzit mărturia lui Ioan Botezătorul, care n-a folosit puțin pentru a-i pregăti: vederea celorlalți ucenici a fost o mărturie vrednică de credință pentru Filip, capabilă de a trezi și de a cuprinde inima lui. „Tu ești Simon fiul lui Iona, tu te vei numi Chefa, adică Petru“. Iisus face

crezută mai mult prezicerea unui lucru viitor decît a unui prezent: cel ce-l numea pe tatăl lui Petru prevedea fără îndoială viitorul. Ori, este cînstă și slavă de a prezice așa ceea ce nu trebuia să se întîmple decît după multă vreme. În rest nu era aceasta un compliment lingușitor, ci o adevărată prezicere a viitorului, viitorul însuși o va arăta.

Dar fiind atenți la forța cu care Iisus o muștră pe Samarineancă, descoperindu-i viața ei trecută: „Cinci bărbați ai avut, îi zice Iisus, și cel pe care-l ai acum nu-ți este bărbat” (Ioan 4,18). La fel Tatăl său vorbește în profetie atunci cînd se ridică împotriva cultului idolilor: „Că el vă descoperă ceea ce vi se va întîmpla, și eu v-am mîntuit de nu se află printre voi nici un străin”. Și același lucru este în toate profetiile. Căci acela este mai ales lucrul său, pe care demonii nu pot să-l imite, orice efort ar face. În sfîrșit, în minuni aparența și închipuirea pot să înșele: dar natura nemuritoare, și Dumnezeu singur poate să prezică în mod exact viitorul. Căci dacă uneori au făcut și diavolii preziceri, ei n-au făcut decît pentru a-i înșela pe cei nebuni; de aceea totdeauna profetiile lor s-au găsit false.

Petru nu răspunde nimic la ceea ce-i prezice Iisus: el nu vedea nimic clar încă, ci în același timp învăța: el nu vedea prezicerea în întregimea ei: Căci Iisus n-a zis încă: Eu te voi supranumi Petru, și „pe această piatră voi zidi Biserica mea”, ci: „Tu te vei numi Chefa” (Mt. 16,18). Primul cuvînd arăta o autoritate foarte mare și o putere foarte mare. Iisus Hristos nu descopere de la început toată puterea viitoare a lui Petru; el își micșorează apoi cuvintele. Dar după ce a descoperit și și-a arătat divinitatea sa, el vorbește atunci cu mai mare autoritate, zicînd: „Fericit ești Simone, fiindcă Tatăl Meu ți-a descoperit tîe acestea” (Mt. 16,17), și încă: „Și Eu îți zic că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea” (Mt. 16,18). El i-a dat deci acest nume, dar pe Ioan și pe fratele său i-a numit fiii tunetului (Mc. 3,17). Pentru ce? Ca să arate că el însuși este care a dat Vechiul Testament care a schimbat numele și l-a numit pe Avram Avraam, pe Sara Sarra, pe Iacob Israel. El le-a dat la cei mai mulți numele la nașterea lor; ca lui Isaac, lui Samson și la alții de care menționează Isaia și Osea; el la cei mai mulți le-a schimbat numele pe care l-au dat părinții lor, ca celor de mai sus și Isus, fiul lui Navi. Cei vechi aveau obiceiul să dea nume scoase din fapte așa a făcut și Ilie însuși. Și aceasta nu fără motiv; ei făceau așa, ca numele însuși să fie al binefacerii lui Dumnezeu, sau că exprimînd o profetie el trezea în amintirea ascultătorilor acel fapt: așa i-a dat Dumnezeu nume lui Ioan din pîntecele maicii sale. Căci cei care din copilărie trebuie să fie străluciți pentru virtutea lor, de acolo își au numele lor (Is. 49,1): dar cei ce nu trebuiau să se arate străluciți decît mai tîrziu, mai tîrziu primeau numele care le era propriu.

3. În acest timp se dădea deci la cei mai mulți mai multe nume. Acum noi nu avem decît un singur nume; dar este un nume care este mai mare decît toate acelea, pentru că noi sîntem numiți creștini și fii ai lui Dumnezeu, și prieteni ai lui Dumnezeu și trupul său. Acest nume ne îndeamnă și ne încurajează mai mult decît toate celelalte; el ne face mai atenți și mai înțelepți să facem virtutea. Să nu facem deci nimic care să fie nevrednic de

un așa de mare nume și atât de cinstit: să ne gândim la incomparabila cinste pe care o avem noi de a purta numele lui Iisus Hristos; căci din acest nume ne numește Sf. Pavel creștini. Să contemplăm și să admirăm măreția acestui nume. Dacă cel ce este numit fiul unui căpitan mare sau a unui personaj strălucit, primește sentimente înalte când aude că el aparține sau la acela sau la acesta, își face o cinste foarte mare de a purta acest nume, și nu cruță nimic ca să nu-l necinstească prin lașitate; noi care ne tragem numele nu de la un căpitan, nu de la un prinț pămîntesc, nu de la un înger, sau de la un arhanghel, sau de la un serafim, ci de la Regele Ior, nu ne vom expune noi viața noastră, nu o vom pierde noi mai bine decît a necinsti pe cel ce ne-a cinstit cu acest nume al său? Nu cunoașteți voi casa împăratului, gărzile lui, soldații săi înarmați cu lănci, slujitorii săi care-l păzesc; nu știți voi de ce cinste și de ce privilegiu se bucură ei? Așa noi care ne apropiem mult mai mult de Regele nostru, și care sîntem pe atât de aproape pe cît este capul de trup, noi trebuie să facem totul și să punem totul în faptă pentru a imita pe Iisus Hristos.

Ce zice oare Iisus Hristos? „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; dar Fiul Omului n-are unde să-și plece capul“ (Lc. 9,58). Dacă vom cere de la voi același lucru, poate că cei mai mulți vor crede sfatul greu și aspru? Pentru aceasta eu nu voi cere o imitație așa de desăvîrșită, pentru a cruța slăbiciunea voastră. Dar vă voi ruga să nu vă legați atîta de argint, și dacă din cauza slăbiciunii voastre, eu nu cer de la voi decît o virtute limitată, voi din partea voastră fugiți de excesul stricării. Eu nu vă hulesc de loc pentru că aveți case, pămînturi, bogății, slujitori; ci doresc să le știți păstra aceste lucruri așa cum trebuie, și fără pericol pentru voi. Ce vreau să spun prin aceia? că trebuie să fiți stăpîni și nu robi; să le stăpîniți fără ca ele să vă stăpînească; a le folosi dar a nu abuza. Bogățiile se numesc în limba greacă cu un nume care înseamnă „a sluji“, pentru a ne face să înțelegem că trebuie să le facem să slujească nevoilor noastre și nu a le închide și a le păzi. Unul este de un slujitor, și celălalt de un stăpîn; a le păzi este funcția unui slujitor: a le împărți este de un stăpîn. Voi nu le-ați primit pentru a le închide în pămînt ci pentru a le împărți. Dacă Dumnezeu voia să fie păzite, el nu le-ar fi dat oamenilor, ci le-ar fi lăsat ascunse în pămînt; precum vrea să le împartă el permite ca să le avem, ca noi la fel să le împărțim. Căci dacă noi le reținem în casele noastre, nu mai sîntem stăpîni.

Dar dacă vreți să le înmulțiți, și pentru aceia le-ați păzit, aceasta va fi un mijloc minunat de a le adăuga decît de a le împărți și a le răspîndi în toate părțile. În sfîrșit nici o osteneală fără rod; mereu costă pentru a te îmbogăți: ceea ce se petrece zilnic o arată. Așa face negustorul: acesta răspîndește sămînța sa, acela argintul lui: unul merge pe mare, celălalt în timpul anului se ocupă să semene pămîntul și să cultive ceea ce a semănat.

În comerțul pe care vi-l propun eu n-aveți nevoie să echipați vase, să prindeți boi, să lucrați pămîntul, voi n-aveți nevoie să priviți la timp, nici anotimpurile, n-aveți de a vă teme de nimic. Pe această mare nu se întîlnesc nici vase, nici pietre, nici pericole. Această călătorie nu cere de la voi decît

un singur lucru: să împărțiți bunul vostru. Vierul de care vorbește Iisus Hristos zice: „Tatăl meu este vierul“ (Ioan 15,1) va face tot restul.

OMILIA 20

„A doua zi a voit să meargă în Galileea și a aflat pe Filip. Și i-a zis Iisus: Urmează-Mi. Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei și a lui Petru“ (Cap.1, Vers. 43,44- până la Vers.49).

1. Chemarea lui Filip.- Dintr-un singur cuvânt Iisus l-a făcut să-l urmeze.

Filip îl aduce pe Natanael la Iisus.

2. Caracterul lui Natanael, prudența lui; cum este adus la credință.

3. Credincioșii sînt obligați să facă ceea ce vrea Iisus Hristos și cere de la ei.-Bucuria de a-l fi cunoscut pe Iisus Hristos constă în a i se supune lui.- Trebuie să-l hrănim cînd îi este foame și cînd îi este sete să-l adăpăm.-

Nu va respinge darurile noastre oricît de mici vor fi ele. Iubirea se arată nu prin cuvinte ci prin fapte.

1. Tot omul care caută cu grijă are ceva cîștig; cum este scris în Proverbe. Dar Iisus Hristos face să se audă ceva mai mult, zicînd: „Cel ce caută, află“ (Mt. 7,8). Așa este de mirare că Filip l-a urmat pe Iisus Hristos. Andrei vine la el după ce l-a auzit pe Ioan, și Petru după ce l-a auzit pe Andrei. Dar Filip, fără a învăța nimic de la nimeni, numai ceea ce i-a zis Iisus Hristos: „Urmează-Mi“, se supune imediat pentru a nu-l mai părăsi și pentru a-l anunța altora. Alergînd lîngă Natanael i-a zis: „Am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în Lege și proorocii“ (45). Nu vedeți grija lui, rîvna lui să citească scrierile lui Moise, și că el era din cei care așteptau venirea lui Iisus Hristos? În sfîrșit aceste cuvinte: „Am aflat“, arată pe omul care în continuu caută.

„A doua zi a voit să meargă în Galileea“, Iisus Hristos înainte ca cineva să i se atașeze lui, nu chiamă pe nimeni. Și aceasta nu fără motiv; este efectul unei înțelepciuni mari și a unei prudențe foarte înalte: Dacă el i-ar fi chemat pe ucenici înainte ca nici unul să se fi atașat lui, ei s-ar fi retras poate apoi; după ce au luat hotărîre ei înșiși să-l urmeze ei au rămas tari. Ori dacă îl chiamă pe Filip, o face fiindcă îi era mult mai cunoscut decît ceilalți, fiind născut și crescut în Galileea. Iisus Hristos deci, după ce i-a primit pe acești ucenici, merge pentru a-i căuta pe alții, și îi atrage la el pe Filip și pe Natanael. Cu toate acestea nu este de ce să ne mirăm atîta „faima lui Iisus fiind răspîndită în toată Siria“ (Mt. 4,24); dar este surprinzător că Petru și Iacob și Filip îl urmau, nu numai fiindcă au crezut înainte de a vedea minuni, ci și fiindcă ei erau din Galileea, de unde nu ieșea nici un prooroc și de unde nu venea nimic bun: căci poporul din acest ținut era de țărani simpli și de jos.

Dar chiar în aceia a făcut Iisus Hristos să strălucească puterea sa, el care dintr-un pămînt sterp și neroditor a știut să-și scoată principalii săi

ucenici. Este deci adevărat că Filip l-a urmat pe Iisus Hristos, pentru că l-a văzut pe Petru făcând așa și l-a auzit pe Ioan; la fel trebuie să credem că glasul lui Iisus a lucrat ceva în el: căci Iisus Hristos îi cunoștea pe cei ce erau potriviți slujirii lui. Dar evanghelistul spune totul pe scurt. Că Hristos trebuia să vină, Filip o știa; dar că acesta ar fi Hristos aceasta nu o știa și aceasta la fel cred că a învățat-o de la Petru sau de la Ioan Botăzătorul. Apoi evanghelistul numește și patria lui Filip, ca să învățați numai că: „Dumnezeu a ales cele slabe ale lumii“ (I Cor. I, 27).

Filip a aflat pe Natanael și i-a zis: „Am aflat pe Acela despre care scrie Moise în Lege și proorocirii, pe Iisus fiul lui Iosif din Nazaret“. Filip spune acelea, pentru a da prin autoritatea lui Moise și a profeților, mai multă crezare prediciei sale, și la fel pentru a face ascultător și respectuos pe ascultătorul său. Și cum Natanael era învățat și foarte rîvnitor pentru adevăr, așa cum mărturisește chiar Iisus Hristos, și cum o dovedește purtarea lui, îl trimite cu dreptate la Moise și la prooroci, ca Iisus Hristos primindu-l apoi să-l afle învățat. Dacă evanghelistul îl numește pe Iisus fiul lui Iosif, nu vă tulburați, atunci îl credeau încă fiul lui Iosif. Dar, Filip prin ce este sigur că acest Iisus este cel despre care zice: Ce dovadă ne dai tu? Aceasta nu-i destul că tu o spui. Ce semn, ce minune ai văzut tu? este un risc și un pericol de a crede cu atîta curaj un lucru așa de mare? Ce motiv ai tu dar? La fel ca și Andrei, zice el; căci Andrei neavînd nici destulă putere nici destulă capacitate pentru a vesti comoara pe care a aflat-o, îl aduce pe fratele său la cel pe care l-a găsit. La fel Filip nu explică cum este acest Iisus, Hristosul, nici în ce nici cînd l-au prezis proorocii; ci îl aduce pe Natanael la Iisus, destul de sigur că dezarmat el nu-l va mai părăsi de loc, dacă a auzit odată cuvîntul și învățătura lui.

„Și i-a zis Natanael: Din Nazaret poate fi ceva bun? Filip i-a zis: Vino și vezi“ (46).

„Iisus a văzut pe Natanael venind către El și a zis despre El: Iată cu adevărat, israelit în care nu este vicleșug“ (47). Natanael zise: „Din Nazaret poate fi ceva bun?“ Și Iisus îl laudă și-l admiră? Dar totodată nu era mai mult de hulit? Nu, desigur, ceea ce a spus nu era un semn al necredinței, nici un păcat care merita o mustrare, ci era un lucru vrednic de laudă. Cum și pentru ce motiv? Fiindcă el era mai versat în profeții decît Filip. El învățase din Scripturi că Hristosul trebuia să iasă din Betleem, și din aceeași cetate în care se născuse David. Acest zvon se răspîndise printre evrei, și cu mult timp înainte un profet a prezis așa: „Și tu Betleeme, deși ești mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpînitor peste Israel“ (Mih. 5,2; Mt. 2,6; Ioan 7,42). Natanael dar, auzind spunîndu-se că Iisus era din Nazaret, se tulbură, se aprinde, pentru că vede că ceea ce zice Filip nu se potrivește cu prezicerea profetului. Dar chiar în îndoiala sa, priviți care este prudența lui și reținerea lui; căci el nu replică imediat: Tu mă înșeli Filip, tu mă minți: nu, eu nu te cred, eu nu voi merge să-l văd: eu am învățat de la profeți că el trebuie să iasă din Betleem, și tu zici că el este din Nazaret: acest Iisus nu este cel prezis de prooroc. Dar ce face el? El merge însuși să-l afle, și nelăsîndu-se să creadă că el este din Nazaret, el arată în aceia

zelul său și iubirea sa pentru Scriptură, și că nu este capabil de loc să se lase înșelat; el arată la fel că dorea cu fierbințeală sosirea lui Iisus Hristos, pentru că el nu l-a respins cu dispreț pe cel ce-i aducea această veste. Căci el gîndea că Filip se înșela cu privire la locul nașterii.

2. Priviți încă, cît este el de stăpînit și de moderat în refuzul care face să i se adauge credința la ceva ce spunea Filip, și în felul lui de a-l întreba. El nu zice: Galileea nu produce nimic bun; Ci „Din Nazaret poate fi ceva bun?” Filip era la fel extrem de prudent, nu se jicnește, nu se întristează pentru ceea ce zice Natanael contrazicîndu-l; ci cu toate acestea stăruiește să-l aducă la Iisus Hristos, și de la început face să se vadă tăria lui apostolică: pentru aceasta zice Iisus Hristos „Iată cu adevărat Isrealit în care nu este vicleșug”. Un israelit poate fi deci mincinos: dar acela nu mințește; căci judecata lui este fără prevenire: el nu zice nimic prin lingușire sau flatare nici prin minie. De aceia, atunci cînd sînt întrebați evreii unde trebuie să se nască Hristos, ei răspunseră: la Betleem, și se întăresc pe această mărturie: „Și tu Betleeme nu ești cel mai mic între miile lui Iuda” (Ioan 9, 29). Natanael nu face așa, ci rămîne tare în părerea pe care-o avea despre el la început, știind că el nu este din Nazaret. Pentru ce dar îl numesc profeții Nazarinean? (Mt. 2, 23). Fiindcă s-a ridicat în Nazaret și a rămas acolo. Ori, Iisus Hristos nu-i zice lui Natanael: Eu nu sînt din Nazaret, cum a spus-o Filip, ci din Betleem. El trece peste aceia, el nu-i vorbește, pentru a arăta mai întîi suspect ceea ce voia să-i spună el. Mai mult, cînd chiar l-ar fi convins că este din Betleem, totodată aceasta nu era deajuns să dovedească că el este Hristosul: nu putea să fie născut în Betleem, fără să fie Hristos? Bine altul era născut aici. El trece deci peste aceia, și spunînd că era prezent la convorbirea lor, el face ceea ce ar fi putut să-l angajeze mai mult să creadă. Atunci cînd Natanel a zis: „De unde mă cunoști? A răspuns Iisus și i-a zis: Mai înainte de a te chema Filip, te-am văzut cînd erai sub smochin: (48). Priviți acest caracter tare și sigur. Iisus Hristos zicîndu-i: „Iată cu adevărat Israelit”, el nu este umflat prin această laudă, răpit de aceste elogii; el stăruiește să caute și să cerceteze mai departe cu mai multă grijă: el vrea să vadă clar. Natanael deci, ca om, caută și se informează încă; dar Iisus ca Dumnezeu răspunde: Eu te-am văzut mai înainte: căci cu mult înainte Iisus cunoscuse dreptatea lui și siguranța lui, nu ca un om care l-ar fi urmărit, ci ca Dumnezeu: Și acum eu te-am văzut sub un smochin, atunci cînd nimeni nu era cu tine, atunci cînd tu Filip și tu Natanaele vîoi erați amîndoi singuri, și cînd vorbeați despre mine față în față. Pentru aceasta zice evanghelistul: „Iisus văzîndu-l pe Natanael de departe venind către el”, pentru a face să se vadă că înainte ca Filip să sosească, Iisus Hristos a dat această mărturie, ca el să nu fie suspect. Pentru aceia arată el și timpul și locul, și arborele, dacă ar fi zis numai: Eu te-am văzut înainte ca Filip să vină la tine, lucrul ar fi fost suspect; s-ar fi crezut că el însuși l-a trimis pe Filip, și că nu avea nimic mareț nimic extraordinar în ceea ce zicea: dar desemnînd locul unde vorbea Natanael cu Filip, numele pomului și locul vorbirii, el face neîndoielnică cunoașterea sa pentru lucrurile cele mai tainice.

Dar aceasta nu este numai singura care arată că el este Hristosul; el o face încă într-un fel, aducându-i aminte că el zise și știe: „Poate să fie ceva bun din Nazaret?” Iată cum l-a cîștigat Iisus pe Natanael și l-a atașat foarte strîns de el; și mai ales pentru că nu l-a muștrat că a vorbit în acest fel, și chiar l-a lăudat și admirat: Iată prin ce a cunoscut Natanael că Iisus era cu adevărat Hristosul; știind: prin descoperirea propriilor sale gînduri și a simțirilor sale, Iisus arătîndu-i că el știa cu desăvîrșire ceea ce se petrecea în adîncul inimii lui; dar mai ales pentru că nu l-a muștrat pentru cele ce a zis împotriva lui, ci dimpotrivă l-a lăudat. Iisus îi spune încă și că Filip l-a chemat, dar trece peste restul și nu-i mai vorbește despre ceea ce au vorbit împreună, lăsînd aceasta la conștiința lui și nevoind să-l rușineze mai mult.

3. Ce oare? Așa-i că Iisus l-a văzut numai pe Natanael, atunci cînd l-a chemat Filip? Sau l-a văzut mai înainte cu acest ochi care nu doarme niciodată? Sigur că l-a văzut, ca nimeni să nu se îndoiască. Dar Iisus nu trebuie să spună atunci decît ceea ce era necesar. Natanael mărturisi deci că Iisus era Hristosul, văzînd un semn evident al preștiinței sale; ezitățile lui au dovedit inteligența lui; stăruința lui a dovedit credința lui cea bună. Căci: „Răspunsu-i-a Natanael: rabbi, Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Isreal” (49). Nu vedeți voi acolo un suflet care tresaltă de bucurie? Nu vedeți acolo un om care-l îmbrățișează pe Iisus Hristos? Tu ești, zice el cel care este așteptat și dorit. Nu-l vedeți tresărînd, admirînd, minunîndu-se, umplîndu-se de dragoste?

Noi trebuie să fim la fel bucuroși, noi care am primit cunoașterea Fiului lui Dumnezeu; noi trebuie zice eu, nu numai să ne bucurăm din adîncul inimii, ci încă s-o arătăm și înafară dragostea noastră prin faptele noastre. Dar această bucurie în ce constă ea? A fi ascultători celui pe care l-ați cunoscut. Ori această supunere constă în a face ceea ce vrea Iisus Hristos: dacă facem ceea ce irită minia lui, cum ne vom arăta recunoștința noastră? Nu vedeți că cel ce l-a primit pe prietenul său în casă, face totul cu bucurie, că aleargă din toate părțile, că nu cruță nimic; va fi nevoie să dăm toate bucuriile noastre, este gata s-o facă, și aceia numai pentru a-i plăcea prietenului său. Dacă el nu aleargă cînd îl cheamă, dacă nu face tot lucrul după dorința și voința lui, îl va asigura el prin ceva că l-a primit cu bucurie, oaspetele lui nu-l va crede de loc, și aceasta va fi cu dreptate: trebuie să-și arate iubirea sa prin faptele sale.

Pentru aceasta a venit Iisus Hristos la noi, să arătăm că ne bucurăm și să nu facem nimic care lui nu i-ar place și l-ar supăra; să pregătim să împodobim această casă unde a venit el: iată ce trebuie să facem cînd ne bucurăm. Să-i dăm lui să mănînce ceea ce este mai gustos; aceia trebuie să facă cel ce este vesel. Dar care este hrana pe care trebuie să i-o dăm? Ne-o spune el însuși: „Hrana, mea este ca să fac voia Celui ce m-a trimis” (Ioan 4,34). Să-i dăm lui să mănînce atunci cînd îi este foame; să-i dăm să bea atunci cînd îi este sete, cînd nu-i veți da decît un pahar cu apă rece, el îl va primi, căci el vă iubește: darurile prietenului, oricît de mici ar fi, îi par mari unui prieten. Numai să nu fiți îngîmfați, nici leneși în a-i da; cînd nu-i veți da decît doi bani, el nu-i va refuza, ci el îi va primi ca pe un lucru de mare preț.

În sfârșit, neavînd nevoie de nimeni, și aceste lucruri nefiîndu-i lui necesare nicidecum, este cu dreptate ca să nu privească la mărimea darurilor, ci la intenția și la voința celui ce dă. Numai fiți mulțumiți de a-l vedea la voi acasă, că nu este nimic dacă nu sînteți pregătiți să faceți pentru el ceva, și că prezența lui vă bucură.

Considerați ce iubire are el pentru voi; pentru aceasta a venit el pentru voi, pentru voi și-a dat viața sa. Căci, zice Sf. Pavel „Propăvăduim în numele lui Iisus Hristos, ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi“ (2 Cor. 5, 20). Și cine este atît de nebun să nu-l iubească pe Stăpînul său? Și ceea ce zic, eu știu că nici unul din voi nu-l va minți nici cu inima nici cu gura. A spune că-l iubești, și a nu face ceea ce fac cei ce-și iubesc prietenii, este un lucru ridicol și înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor. Apoi pentru că este nu numai inutil, și foarte dăunător, de a-l mărturisi pe Iisus Hristos numai cu gura, și de a se lepăda de el prin faptele sale, eu vă rog, să-l mărturisiți în mod egal prin faptele voastre, ca Iisus Hristos să ne recunoască în acea zi, unde el va duce înaintea Tatălui pe acei ce sînt vrednici „de a fi primiți de El“. Harul vi-l doresc în Iisus Hristos Domnul nostru, prin care și cu care slavă fie Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 21

„Răspunsu-i-a Natanael: Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Israel. Răspunsu-i-a Iisus și i-a zis: Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decît acestea vei vedea“ (Cap.1, Vers.49,50- pînă la Cap.2, Vers.4.).

1. Mărturisirea lui Natanael era mai puțin desăvîrșită decît aceia pe care a făcut-o Pavel mai tîrziu.

2. Iisus a făcut prima minune la cererea mamei sale.

3. Iisus Hristos vrea ca toți să-l roage și să-i ceară cele ce au nevoie; Exemplul scos de la cei mai desăvîrșiți medici. Pentru ce-i dă el un răspuns dar maicii sale.- Nu ne folosește la nimic să avem părinți oameni de bine, dacă nu sîntem noi înșine buni. Părinții Mintuitorului nostru sînt numiți DESPOSYNES. Căci părinții și strămoșii noștri au fost buni creștini, aceasta ne face să roșim de rușine și să merităm o pedeapsă mai mare.

I. Trebuie fraților multă grijă, multă stăruință și lungă veghere, pentru a pătrunde în adîncul Sfintelor Scripturi: cei leneși și îngîmfați nu vor dobîndi niciodată înțelepciune. Trebuie un exact și minuțios examen și a nu înceta de a ne ruga, dacă vrem să pătrundem fie cît de puțin adîncimea acestor sfinte taine ale Scripturii. Astăzi întrebarea care se ivește nu este prea ușoară de deslușit: ea cere un examen atent și înțelept. Atunci cînd zice

Natanael: „Tu ești fiul lui Dumnezeu“, Iisus Hristos îi răspunde: „Fiindcă te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea“.

Ce greutate este în aceste cuvinte? Se întreabă pentru ce Petru, care a văzut atâtea minuni, care a primit o așa de mare învățătură, făcând această mărturisire: „Tu ești Fiul lui Dumnezeu“ (Mt. 6,17), este numit fericit, fiindcă Dumnezeu Tatăl este cel ce i-a descoperit, și Natanael care, înainte de minuni, înainte de orice învățătură, pronunță la fel o mărturisire de credință, nu se vede laudat de fel, ci este trimis la lucruri mai mari, ca și cum el n-ar fi zis nimic care corespundea slavei celui căruia i se adresa? Care este deci cauza acestei diferențe? Iată-o: Petru și Natanael au pronunțat aceleași cuvinte, dar nu le-au spus și unul și celălalt în același sens. Petru l-a mărturisit pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, dar ca adevărat Dumnezeu; și Natanael ca simplu om. Ce ne arată aceasta? Cuvintele următoare. După ce a zis: „Tu ești regele lui Israel“. Ori Fiul lui Dumnezeu nu este numai regele lui Israel, ci încă și al lumii întregi. Și aceia nu este vizibil numai prin aceste cuvinte, ci la fel prin următoarele. Iisus Hristos, vorbindu-i lui Petru n-a mai adăugat nimic, ci precum credința lui era desăvârșită, el promite să-și zidească Biserica sa pe mărturisirea lui. Aici Iisus Hristos nu zice nimic asemănător; este de văzut că zice tocmai contrariul. În sfârșit, ca și cum această mărturisire ar fi fost insuficientă, în partea ei principală, el îi adaugă ceea ce-i lipsea. Ce zice el? I-a zis: „Adevărat, adevărat zic vouă, de acum veți vedea cerul deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborîndu-se peste Fiul Omului“ (50). Nu vedeți cum îl ridică puțin câte puțin de la pământ, și îl aduce ca să nu-l mai privească ca pe un simplu om? Cel pe care-l slujesc îngerii, Cel peste care îngerii urcă și coboară, putea să fie un simplu om? Pentru aceasta i-a zis: „Lucruri mai mari vei vedea“, și pentru a-i explica, el i-a arătat slujirea îngerilor; este ca și cum ar zice: Natanaele ți se pare surprinzător că ți-am descoperit gândurile și sentimentele tale, și pentru aceia tu m-ai recunoscut ca rege al lui Israel: ce vei spune tu atunci când vei vedea îngerii coborîndu-se și urcîndu-se peste mine? Prin aceia îl face să înțeleagă că trebuie să-l mărturisească și să-l recunoască la fel ca pe Domnul îngerilor. Căci slujitorii regelui coborau și urcau, ca pentru a veni să-l slujească pe adevăratul și Fiul legitim al Regelui lor.

Îngerii coborau atunci când Iisus a fost răstignit, urcau la învierea lui și la înălțarea lui, și chiar mai înainte, ca atunci când s-au apropiat de el și-l slujeau (Mt. 4,11); atunci când vesteau nașterea lui, atunci când strigau: „Slavă întru cele înalte în ceruri și pace pe pământ!“ (Lc. 2,14), atunci când au venit lângă Maria, atunci când veneau lângă Iosif. Ceea ce a făcut el adesea o face și acum: el prezice două lucruri, dă dovada unuia, și prin aceia asigură că celălalt se va împlini. Pe cînd cele ce a zis mai sus, unele erau împlinite deja, precum ceea ce a spus înainte de chemarea lui Filip: „Te-am văzut sub smochin“; celelalte trebuiau să se îplinească și în parte s-au împlinit, a ști despre înălțarea și coborîrea îngerilor: „Ele s-au întîmplat în timpul nașterii, ele trebuiau să se întîmple încă“ la răstignire, la înviere și la înălțare. Acestea sînt acolo prezicerile pe care cele dinainte le fac

crezute, chiar înainte de împlinirea lor, căci cel căruia faptele împlinite l-au făcut să cunoască puterea lui Iisus Hristos, trebuia să aibă mai puțină greutate în a crede în ceea ce vestea el pentru viitor.

La aceia ce zice Natanael? El nu răspunde nimic. Pentru aceasta Iisus Hristos nu zice mai multe; el îl lasă să mediteze și să păstreze în suflet ceea ce i-a zis, și nu vrea să arunce toată sămînța odată; ci știind că a aruncat sămînța în pămînt bun îi lasă vreme să aducă rod. Aceasta o explică altădată cu aceste cuvinte: „Împărăția cerurilor este asemenea unui om care a semănat sămînță bună, în timp ce dormea el a venit vrăjmașul și a semănat neghină printre grîu“ (Mt. 13,24,25).

Eu am spus că Iisus era cunoscut mai ales în Galileea. Pentru aceasta este chemat la nunți și se află acolo; el nu se uită la demnitatea sa, ci merge pentru a ne face bine. Și sigur, cel ce a binevoit să ia chipul robului, se va socoti mai puțin vrednic de a lua parte la nunțile slujitorilor săi; cel ce mîncă cu vameșii și cu păcătoșii, nu va refuza cu atît mai mult, să ia parte la nuntă cu cei chemați. De altfel oamenii care l-au chemat n-aveau despre el părerea care ar fi trebuit s-o aibă, și nu-l considerau nici măcar ca pe un personaj strălucit, ci ca pe primul venit printre cunoscuții lor. Evanghelistul ne face s-o înțelegem, zicînd: Și-n a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și au fost chemați Iisus și ucenicii săi la nuntă“ (1, 2), ca și cum ei i-ar fi chemat pe mama lui și pe frații lui și la fel și pe el. „Și sfîrșindu-se vinul, a zis mama lui Iisus către El: „Nu mai au vin“ (3). Asupra căruia s-ar putea întreba de unde i-a venit în sufletul mamei de a aștepta vreun lucru mare de la fiul ei; căci el n-a făcut încă minuni: „Zice Scriptura, Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii“ (Ioan 2,11).

2. Dar poate se va obiecta că această mărturie nu dovedește că ar fi fost prima minune, așteptați că evanghelistul o spune: „În cana Galileii“: se va fi putut face se va zice, încît aceasta a împlinit-o prima în Cana, fără a fi prima dintre toate; și este adevărat că el a făcut și altele altădată; vom da răspunsul pe care deja l-am dat. Ce voi zice eu? Ceea ce a zis Ioan Botezătorul: „Eu nu-l cunoșteam, dar ca să fie arătat lui Israel de aceea am venit eu botezînd cu apă“. În sfîșit, dacă Iisus ar fi făcut minuni în copilăria sa, Isrealiții n-ar fi avut nevoie de nimeni pentru ca să-l facă cunoscut lor. Cel care venise la o vîrstă tînă, se făcuse minunat prin minunile sale, nu numai în Iudeea, ci încă și în Siria și mai departe, și aceia numai în timp de trei ani, sau mai scurt care nu avea nevoie de trei ani pentru a se face cunoscut și a-și face o faimă, pentru că din prima zi, numele lui s-a răspîndit peste tot; acela zic eu, care, prin numărul minunilor sale, a făcut numele lui să strălucească pînă la a fi cunoscut de toată lumea, acela n-ar fi putut, cu atît mai mult, să rămînă ascuns și necunoscut, dacă ar fi făcut ceva minuni în copilăria sa: minunile pe care le face un copil fac mai mult zgomot și produc mai multă admirație; și de altfel, el ar fi avut de două ori sau de trei ori ocazia să se arate.

Dar Iisus în copilăria sa n-a făcut nimic mai mult decît ceea ce spune Luca, atunci cînd la vîrsta de doisprezece ani s-a pus în templu în mijlocul

învățătorilor legii, ascultându-i și învățându-i (Lc. 2,46,47); și când prin întrebările pe care le-a pus lor s-a făcut vrednic de admirație. De altfel se înțelege că n-a făcut minuni din copilăria sa. Evreii le-ar fi privit ca pe niște simple închipuiri. Dacă, fiind deja om, el nu a fost bănuț de așa ceva, cu atât mai mult l-ar fi bănuț ei dacă ar fi făcut în copilăria lui. Mai mult, invidia de care erau cuprinși evreii, i-ar fi făcut să-l răstignească imediat și înainte de timpul hotărât, și așa opera de răscumpărare ar fi fost trecută în bănuțală.

Deci de unde i-a venit Mamei sale o idee așa de mare despre Fiul ei? Aceasta pentru că deja el începea să fie cunoscut, prin mărturia lui Ioan Botezătorul, și prin ceea ce le-a zis el însuși ucenicilor săi. Și înainte de toate lucrurile acestea, felul în care a fost el zămislit și ceea ce s-a petrecut la nașterea sa, îi dădea mamei sale o idee așa de mare despre Fiul ei, ea asculta tot ce spunea acest copil și „păstra în inima ei toate lucrurile acestea“ (Lc. 2,52). Și pentru ce motiv, veți zice voi, n-a spus ea nimic mai înainte? Fiindcă el a început, cum am spus-o, numai atunci să se arate în public, și înainte de aceasta a trăit în ascuns, ca un om obișnuit; pentru aceasta nu îndrăznea mama lui să-i pună o asemenea întrebare; dar atunci când a învățat că pentru el zicea Ioan Botezătorul și lui a venit să-i dea mărturia cea mare, că fiul ei în sfârșit avea ucenici, atunci i s-a adresat lui cu încredere, și văzând că lipsește vinul, ea zise: „Nu mai au vin“. Prin aceea, ea voia, pe de o parte, să-i oblige pe oaspeții săi; pe de alta să fie slăvită datorită Fiului ei; poate că o fi avut ea la fel ceva sentimente omenești, ca și frații lui care-i ziceau: „Fă-te cunoscut lumii“ (Ioan 7,4), nădăjduind să profite de slava pe care el și-o va câștiga prin minunile sale. Iată pentru ce-i dă Iisus acest răspuns destul de viu: „Zis-a ei Iisus: Ce este Mie și ție femeie? Încă n-a venit ceasul Meu“ (Cap.2, Vers.4); dar el avea totodată o considerație destul de mare pentru mama sa. Sfântul Luca arată că el era supus părinților săi (Lc. 2,51), și evanghelistul Ioan ne învață grija pe care a avut-o el de Maria atunci când era pe cruce (Ioan 19,26).

În sfârșit, trebuie să fim supuși părinților noștri, atunci când nu ne împiedică să ne îndeplinim datoriile noastre față de Dumnezeu și când nu ne pun piedici; este foarte periculos de a nu urma această regulă; dar când cer ceva lucru nepotrivit, și ne jenează în lucrurile duhovnicești, nu este atunci nici bine nici înțelept să ne supunem lor. Pentru aceasta Iisus aici și altădată răspunde: „Cine este mama mea și cine sînt frații Mei?“ (Mc. 3, 33). Căci ei nu aveau despre el sentimentele pe care trebuiau să le aibă; dar mama lui pentru că l-a adus în lume, credea, după obicei ca și celelalte mame, că putea să-i poruncească ce voia ea, ea care ar fi trebuit să-l cinstească și să i se închine Stăpînului ei. Iată de ce-i răspunde așa atunci.

Considerați vă rog, această scenă: de o parte Iisus era înconjurat de o mulțime de popor, toată această mulțime atentă în mod unic să-l audă și să asculte învățătura lui; de alta o femeie aleargă, străbate mulțimea, vine să-l cheme pentru a-l face să vină din mulțime și să-i vorbească ceva în particular. Ea vine nu pentru a intra în casă, ci pentru a-l face să iasă și să-l ia la o parte. Pentru aceasta zice el: „Cine este mama mea și cine sînt frații

Mei?“ Nu pentru a o jicni pe mama sa, ferească-ne Dumnezeu de un așa gînd, ci pentru a-i face ei cel mai mare serviciu învățîndu-o să aibă o idee mai dreaptă despre el despre vrednicia lui. Dacă el avea grijă de alții, și dacă nu cruța nimic pentru a le insufla o părere dreaptă pe care trebuiau s-o aibă despre el, cu atît mai mult o făcea pentru mama sa. Și precum se pare că auzindu-l pe Fiul ei zicînd așa, ea n-ar fi voit să i se supună lui, ci avîndu-l mai jos ca ea, ca fiindu-i mamă, chiar și pentru acest motiv i-a dat acest răspuns. În sfîrșit Iisus n-ar fi scos-o din ideea josnică pe care-o avea despre el, n-ar fi ridicat-o la înaltul sentiment pe care trebuia să-l aibă despre el, dacă ea se aștepta totdeauna să fie cinstită de Fiul ei ca și maica lui, în loc să-l privească ca pe Stăpînul și Învățătorul ei. Pentru acest motiv el îi răspunde așa: „Ce este Mie și ție femeie?“

Era încă un motiv care-l obliga să vorbească așa: acesta este că se putea ține suspectă minunea pe care o va face; căci cei ce erau în nevoie trebuiau să-l roage, și nu mama sa. Pentru ce? fiindcă cele mai mari minuni dacă se fac la rugăciunea părinților, își pierd adesea cel mai mult din meritul lor judecate de cei ce sînt martori; dar cînd cei săraci cer și se roagă ei înșiși, minunea încetează de a fi suspectă, laudele care se face sînt sincere, și rodul este minunat.

3. În sfîrșit, dacă un medic minunat, venit pentru a-i vizita pe mai mulți bolnavi la casele lor, în loc de a afla starea lor din gura lor, sau din cea a aproapelui lor, este rugat numai de mama lor, din aceia îi va fi suspect și greu bolnavului; și nici acești neputincioși, nici cei ce sînt alături de ei nu vor nădăjdui mai mult: iată pentru ce o muștră Iisus Hristos atunci pe mama sa, zicîndu-i: „Ce este Mie și ție, femeie?“ Și aceasta a fost pentru a da un avertisment de a nu mai începe așa. Căci dacă ținea s-o cinstească pe mama sa, el avea încă în inimă mai mult ascunsă mîntuirea, și binele pe care trebuia să-l facă lumii, fiind îmbrăcat pentru aceasta în sfîrșit cu trupul; aceasta nu era o vorbire din mîndrie cu o mamă, ci a veghea cu înțelepciune asupra cuvintelor ei, și pentru a vedea că minunile se lucrează cu o demnitate potrivită. În rest cine o cinstea mai mult pe mama sa ca el, nu trebuie dovezi, pentru a trece peste toate celelalte, decît muștrarea pe care i-a făcut-o; această asprime arată un mare respect: cum? urmarea va arăta.

Gîndiți-vă dar la aceste lucruri: „amintiți-vi-le, atunci cînd veți auzi o femei zicînd“. Fericit este pîntecele care te-a purtat și sîniile care te-au alăptat“ și Iisus răspunde: „Dar fericiți sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc pe el“ (Lc. 11,27,27); fiți convinși că în același duh îi răspunde mamei sale. Iisus Hristos nu-i dă mamei aci un folos că l-a născut, dacă ea nu este foarte virtuoasă și foarte credincioasă ori, dacă nu i-ar fi fost de nici un folos Mariei că l-a născut pe Iisus Hristos, presupunînd că sufletul ei n-ar fi fost împodobit cu nici-o virtute interioară, cu mult mai mult ne va fi nouă inutil, care n-avem nimic bun, de a fi avut un tată, un frate, un copil, bun și virtuos, dacă sîntem noi înșine depărtați de la virtute; căci David zice: „Fratele nu-l răscumpără pe fratele său, oare străinul îl va răscumpăra pe el?“ (Ps. 48,7). În sfîrșit, după harul lui Dumnezeu, nu

trebuie să se întemeieze mîntuirea pe nici un alt lucru, decît pe faptele bune.

Altfel, dacă nașterea lui Hristos ar fi fost deajuns pentru mîntuirea fecioarei. legătura părintească pe care-o aveau evreii cu Iisus Hristos ar fi trebuit în mod părut să le fie folositoare, la fel pentru cetatea unde s-a născut și pentru frații săi. Dar nici chiar frații lui din această rudenie n-au cîștigat nimic, atunci cînd neglijeau mîntuirea lor, și s-au făcut pedepsiți cu restul lumii: ei n-au fost obiecte de admirație decît atunci cînd au început să strălucească prin virtutea lor proprie. La fel, venirea Mîntuitorului n-a scăpat Ierusalimul de ruină și de a fi ars: nici pe evrei acești părinți ai lui Hristos după trup, de a fi măcelăriți și de a pieri mizerabil, fiindcă virtutea lor le lipsea. Dar apostolii s-au ridicat deasupra tuturor oamenilor, fiindcă prin supunerea lor și ascultarea lor, ei au intrat cu adevărat în familia lui Iisus. Aceste exemple și aceste adevăruri ne învață, fraților, că noi avem nevoie de credință și de virtute; căci aceia singură ne va putea procura mîntuirea noastră.

Sigur, multă vreme părinții lui Iisus Hristos au fost admirați de toți oamenii, și i-au numit DESPOSYNES, adică cei ce aparțineau Mîntuitorului; dar acum trecem cu vederea chiar numele lor; și dimpotrivă numele apostolilor și viața lor strălucesc în toată lumea. Să ne mîndrim cu noblețea originii noastre; dar chiar cînd ne-am putea mîndri cu o mulțime de strămoși străluciți și celebri, să încercăm să întrecem noi virtutea lor, știind că la judecata viitoare nu vom scoate nici un folos din meritul altuia, și nu vom fi judecați decît foarte asupru, dacă sîntem născuți din părinți buni și virtuoși, și avînd în fața noastră un exemplu al unuia din casă, noi nu vom imita pe cei ce trebuie să fie ca și modelele noastre și învățătorii noștri.

Eu zic acum acestea fiindcă văd bine oameni care, atunci cînd îi îndemn să vină la credință și la creștinism, se acoperă cu părinții lor și cu strămoșii lor, și zic: Toți părinții mei, prietenii mei și tovarășii mei sînt buni creștini. Și I. ce vă slujește aceia, nenorociților și nefericiților ce sînteți? voi nu-i urmați pe prietenii voștri în drumul lor, nu imitați virtutea lor; aceasta vă va pierde cu adevărat. Alții încă, care în adevăr sînt credincioși, dar puțin ordonați în purtarea lor, aduc aceiași scuză, cînd sînt îndrumați la virtute: Tatăl meu, strămoșul meu, cel mai vechi din ai mei au fost oameni foarte evlavioși și de-o minunată virtute. Dar iată precis cu ce vă condamnați voi: voi ieșiți din aceste persoane sfinte și voi degenerați, și vă faceți nevrednici de o așa strălucită origine! Ascultați ceea ce le zice profetul evreilor: „Iacob a fost trimis ca să slujească și să păzească turmele pentru a lua pe Rahila“ (Osea, 12,12). Ascultați ce zice Iisus Hristos: „Avraam tatăl vostru a dorit cu rîvnă să vadă ziua Mea: el a văzut-o și s-a umplut de bucurie“ (Ioan 8, 56). În care vedeți că virtutea strămoșilor este făcută nu numai ca un titlu de glorie, ci și ca un nou motiv de învinuire. Pentru că noi o știm, să facem tot efortul nostru pentru a ne mîntui prin propriile noastre fapte, de teamă că, conștient prea mult pe ale altora, să nu ne cunoaștem ca să ne înșelăm atunci cînd această cunoaștere ne va fi nefolositoare. Căci zice Scriptura „Cine te va mărturisi pe Tine în iad?“ (Ps. 6,5). Să facem dar pocăință în

lumea aceasta, ca să putem dobîndi bunurile veşnice. Facă Dumnezeu ca noi toţi să le obţinem, prin harul şi Mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care slavă fie Tatălui şi Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 22

**„Ce este Mie şi ție femeie? Încă n-a venit ceasul Meu.”
(Vers.4- pînă la Vers.10).**

1. Iisus Hristos face fiecare lucru la vremea lui, nu că el ar fi supus timpului, el este Creatorul anilor şi Stăpînul veacurilor, ci din iubire pentru ordine.

2. Iisus Hristos, prin minunea din Cana, arată că el este creatorul apei şi al vinului, şi astfel îi ruşinează pe eretici.

I. Predica are greutăţile şi poverile ei; Sfîntul Pavel o declară şi o arată prin aceste cuvinte: „Preoţii, care-şi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei ce se ostenesc cu cuvîntul şi cu învăţătura” (1 Tim. 5,17) poporului. Dar depinde de voi de a face această osteneală dulce sau grea. Dacă respingeţi ceea ce vă zicem noi, sau chiar dacă, fără a respinge, nu faceţi să se vadă rod în faptele voastre, osteneala ne va fi grea şi penibilă. Fiindcă noi vom cunoaşte că lucrăm în zadar şi fără folos; dar dacă sînteţi atenţi, şi dacă practicaţi ceea ce aţi auzit, noi nu vom privi la sudorile noastre: rodul muncii nu face să se vadă osteneala şi să se simtă greul. Pentru aceasta dacă vreţi să ne încurajaţi şi să însufleţiţi rîvna noastră, faceţi roade, eu vi le cer din har; ca văzînd roade frumoase şi bogate, susţinuţi de cunoştinţa că am ostenit bine, şi înmulţind bogăţiile noastre, noi nu ne vom lenevi într-un comerţ atît de fericit şi atît de folositor.

Întrebarea care se pune astăzi nu este uşoară. Maria îi zice lui Iisus: „Nu mai au vin”, Iisus Hristos îi răspunde: „Ce este Mie şi ție femeie? Încă n-a venit timpul Meu”; şi după un asemenea răspuns, Iisus face ceea ce-i cere mama sa. Această a doua greutate nu este mai mică decît prima. Să-l întrebăm pe cel ce a făcut minunea să ne dea răspunsul. Dar nu numai în acest singur loc se află acest cuvînt; acelaşi evanghelist zice apoi: „Ei n-au putut să-l prindă că încă nu sosise vremea Lui”; şi încă: „Nimeni n-a pus mîna pe El, fiindcă ceasul lui nu sosise încă” şi altădată: „Părinte a venit ceasul! Preaslăveşte pe Fiul Tău” (Ioan 17,1). Eu am adunat aceste texte aici care sînt răspîndite în toată Scriptura, pentru a le da la toate o singură explicaţie. Care este această explicaţie? Iisus Hristos nu era supus la nevoile timpului, el nu zicea „Vremea Mea n-a sosit încă”, pentru a privi orele. Cum ar fi ţinut el seamă, el stăpînul timpului, creatotul anilor şi al veacurilor? Dar prin aceste cuvinte Iisus Hristos vrea să ne înveţe că el le face toate la timpul potrivit şi convenabil, ca să nu ne tulbure ordinea lucrurilor: a nu face tot lucrul la vremea lui înseamnă să le încurce: naşterea, răscumpărarea, judecata.

Reînnoți-vă aici atenția voastră, fraților; el a trebuit să le creeze pe creaturi, dar nu pe toate împreună: bărbatul și femeia, și nu două deodată. El a trebuit să condamne la moarte neamul omenesc și să-l învie, dar a trebuit o durată de timp mai lungă între aceste două fapte. El a trebuit să dea legea și harul, dar nu deodată: legea și harul au trebuit să fie împărțite fiecare la vremea ei. Iisus Hristos dar nu era supus la nevoile timpului, el care, ca și creator, i-a prescris timpului ordinea care i s-a părut lui că este bună. Sfântul Ioan îl face aici pe Iisus Hristos să spună: „Încă n-a venit ceasul Meu“, pentru a arăta că el nu era bine cunoscut, și că nu și-a împlinit încă numărul apostolilor săi. Andrei și Filip îl urmau, dar nici un altul cu ei: sau mai scurt, toți aceștia nu-l cunoșteau încă cum trebuia, nici chiar mama sa, nici frații săi. Căci după atâtea minuni, evanghelistul; vorbind despre frații săi zice: „Frații lui nu credeau în El“ (Ioan 7,5): la fel cei ce erau la nuntă nu-l cunoșteau încă. Dacă l-ar fi cunoscut, ei s-ar fi apropiat de el, și la nevoia în care se aflau l-ar fi rugat ei să-i ajute.

Iisus zice deci: „Încă n-a venit ceasul Meu“. Eu nu sînt cunoscut încă de cei ce sînt prezenți aici, și ei chiar nu știu că le lipsește vinul; așteaptă ca ei să știe. Nu se potrivea ca tu să-mi faci această cerere, fiind mama mea, tu faci minunea suspectă, trebuia ca cei ce sînt în nevoie să vină să mi se adreseze mie, și să mă roage, nu că eu am nevoie de rugăciunile lor, ci ca să primească binefacerea mea cu deplină încredere. Căci atunci cînd pe cineva îl constrînge o nevoie urgentă, obține ceea ce cere, și are o recunoștință vie; dar cel care nici nu s-a văzut în nevoie nu cunoaște tot prețul binelui care i se face lui.

Dar îmi veți zice, pentru ce, după ce a zis: „Încă n-a venit ceasul Meu, și a refuzat, a făcut apoi ceea ce i-a cerut mama lui? Că dacă ar voi a se face obiecțiuni, și să se prezinte că el era supus timpului, ceasului, să se cunoască, să nu se poată îndoii, că el nu era nicidecum supus nici ceasului nici timpului. În sfîrșit, dacă era supus ceasului, ora potrivită nefiind sosită încă, ar fi putut face această minune? Mai mult, el a făcut-o pentru mama lui, pentru a nu părea că o contrazice, pentru ca să nu i se atribuie refuzul lui slăbiciunii și neputinței, pentru a nu o acoperi pe mama lui cu rușine într-o așa de mare adunare: căci i-a adus deja și slujitorii. Așa după ce i-a zis la Cananeancă: „Nu este bine să iei pîinea copiilor și s-o arunci cîinilor“ (Mt. 15,26); cu toate acestea, atins de stăruința ei, el i-a dat apoi ceea ce cerea; și cu toate că zice: „Nu sînt trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israel“ (Ibid. 24); totodată după un asemenea răspuns îi vindecă fiica.

2. De unde învățăm, că adesea prin stăruință ne facem vrednici să primim haruri și binefaceri, oricît de nevrednici s-ar părea că sîntem noi. Pentru aceasta așteaptă mama lui Iisus, și i-a făcut cu înțelepciune să se apropie de el; pe cei ce slujeau, ca să-l roage mai mulți împreună. Pentru aceasta a adăugat ea: „Faceți orice vă va spune“ (5). Căci ea știa desăvîrșit că nu din neputință a refuzat-o, ci pentru că fugea de strălucire, și nu voia să pară cum că el căuta ocazie să facă minuni; iată pentru ce i-a făcut ea să se apropie pe cei ce slujeau.

„Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curățirea ludeilor, care luau câte două sau trei vedre“ (6).

„Zis-a lor Iisus: Umpleți vasele cu apă. Și le-au umplut pînă sus“ (7). Nu fără motiv a zis aceasta evanghelistul: „Puse pentru curățirea ludeilor“; ci aceasta a spus-o de teamă ca nu cumva vreun necredincios să poată bănuie că a mai rămas în vase drojdie de vin, și că n-a mai rămas decît să arunce acolo și să amestece cu apă, pentru a obține un vin foarte slab; iată, zic eu, pentru ce zice Sf. Ioan: „Puse pentru curățirea evreilor“; prin aceia face să se vadă că niciodată nu s-a păstrat vin în aceste vase. În sfîrșit, precum este o mare lipsă de apă în Palestina, și se află rar izvoare și fîntîni, evreii aveau grijă să aibă mereu vase cu apă, pentru a nu fi obligați să alerge la rîuri, dacă din întîmplare se murdăreau, și pentru a avea cu ce să se curățe.

Dar pentru ce n-a făcut minunea înainte de a se umplea aceste vase cu apă, ceea ce ar fi fost mult mai minunat? Căci alt lucru este de a schimba materia care există, și pe care o ai sub mînă, dîndu-i o altă formă, alt lucru de a crea substanța care chiar nu există de loc; una din aceste minuni este mult mai strălucită decît cealaltă. Dar cei mai mulți ar fi privit această minune ca necrezută, și chiar pentru acest motiv Iisus Hristos a micșorat în mod voit măreția minunilor sale, ca să fie crezute mai ușor.

Și pentru ce, ziceți voi, n-a pus apa el însuși ci a poruncit slujitorilor să umple aceste vase? Chiar pentru același motiv, și deasemenea pentru a avea martori ai acestei minuni chiar pe aceia care au adus și au pus apa, ca ei să poată dovedi că aceasta nu este o faimă, o închipuire. Mai mult Iisus prin această purtare răstoarnă învățăturile care s-au ridicat împotriva Bisericii. În sfîrșit, precum unii învață că este un alt Creator al lumii, și că nu el a creat ființele văzute, ci un alt Dumnezeu care lui îi este potrivnic; pentru a muștra nebunia lor, el face cea mai mare parte din minunile sale, folosindu-se chiar de substanțele care sînt create deja. Căci dacă Creatorul îi era lui contrar și opus, el nu s-ar fi folosit de lucrarea altuia, pentru a arăta și a face să strălucească propria sa putere. Ci face să se vadă, prin acest semn, că el este însuși acela care schimbă apa în vinuri, și care făcînd să intre apa prin rădăcină, o preface în vin, lucrînd într-o clipă la nuntă ceea ce făcea în vie chiar cu mult mai înainte.

Ori, după ce au umplut vasele, Iisus le-a zis: „Scoateți acum și aduceți nașului. Și ei i-au adus“ (8).

„Și după ce nașul a gustat apa ce se făcuse vin și nu știa de unde este, ci numai slujitorii care scosese rădăcina, a chemat nașul pe mire“ (9).

Și i-a zis: „Orice om pune întîi vinul cel bun și cînd se amestecă pe cel mai slab iar tu ai ținut pe cel bun pînă acum“ (10). Asupra acestui loc unii încă se plîng și zic: Era acolo o societate de bețivi, de oameni fără gust, fără deosebire, discernere, incapabili de a judeca lucrurile, pînă la a nu ști să spună dacă li se aducea vin sau apă: căci, erau beți, o arată nunul însuși. Iată ce este greu și fără îndoială. Dar evanghelistul a prevenit orice bănuială de acest fel. El n-a zis că cei chemați au fost care au gustat vinul, ci nunul care era tînăr și nu gustase încă nimic. Voi știți toți, că oamenii însărcinați cu ordinea unui mare ospăț, nu i-au parte la serbare și n-au altă

grijă decît de a veghea tot ceea ce se petrece în ordine. Iată de ce-l cheamă Iisus ca martor al acestei minuni pe omul acela tînăr; căci el n-a zis dă vin nuntașilor; ci „Aduceți nunului“, „Nunul gustînd din această apă prefăcută în vin, și neștiind de unde venea acest vin, cu toate că slujitorii o știau destul de bine, l-a chemat pe mire“.

Pentru ce nu se adresează el slujitorilor? *Era drumul cel mai scurt de a vesti minunea.* Căci Iisus este departe de a vesti el minunile sale, voia ca virtutea și puterea pe care-o avea de a face minuni, să vină pe nesimțite și puțin cîte puțin la cunoștința oamenilor. Dacă de atunci aceia ar fi vestit-o, nu s-ar fi adăugat credința slujitorilor; ar fi fost judecați ca nebuni să atribuie o forță așa de mare celui care, în părerea celor mai mulți, era un om obișnuit. În adevăr, ei au văzut clar ceea ce s-a petrecut, aveau o cunoaștere desăvîșită; nu puteau să transforme în îndoială ceea ce au lucrat propriile lor mîini, dar totodată ei nu erau potriviți să-i învețe pe alții să-i convingă. Pentru aceasta n-a descoperit Iisus Hristos această minune la toți cei chemați, ci numai celui care putea s-o observe bine, primind ca pentru viitor s-o vestească mai mult; căci celelalte minuni pe care trebuia să le facă nu puteau să facă această minune mai puțin crezută. Mai puțin, cu ocazia vindecării fiului sutașului, evanghelistul face să se audă și înțealgă, fiindcă zice, că această minune a schimbării apei în vin era de atunci destul de cunoscută. În sfîrșit, cunoașterea cum am spus-o, pe care o avea acest ofițer este ceea ce l-a îndemnat mai mult să i se adreseze lui Iisus Hristos. Sfîntul Ioan o arată în mod clar, zicînd: „Deci iarăși a mers în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin“ (Ioan 4,46); nu numai în vin ci într-un vin minunat.

OMILIA 23

„Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii.“ (Cap.2, Vers.11- pînă la Vers.23).

1. Schimbarea apei în vin este prima minune a lui Iisus Hristos. Pe ce mărturii se întemeiază această minune, care-i îndeamnă pe ucenici la credință.

2. Iisus Hristos îi alungă pe vînători din templu; el a mai făcut cu altă ocazie același lucru, dar în ultimele zile ale propăvăduirii sale.

3. Pentru ce a făcut Hristos preziceri neclare. Apostolii n-au cunoscut învierea. Iisus nu le-a descoperit-o, de ce? Se crede ceea ce se dovedește prin fapte: ceea ce nu este decît prin cuvinte, este crezut puțin.

Duhul Sfînt este dat apostolilor pentru a-i face să-și amintească tot ceea ce le-a zis Iisus Hristos. El i-a făcut să-și amintească, și Iisus Hristos i-a învățat. Cît era de mare virtutea apostolilor, lauda adresată lor. Frumos îndemn la milostenie: fără ea nu se poate intra pe poarta cerului.

1. Diavolul face toate eforturile sale pentru a ne ispiti, el ne încearcă de aproape și ne întinde din toată părțile piedici și curse pentru ca să ne

piardă. Trebuie deci să priveghem și să-i închidem porțile; dacă el află cea mai mică intrare, imediat o face și mai mare, și puțin câte puțin el va face să treacă toate forțele lui. Dacă avem ceva virtute pentru mîntuire, să nu-l lăsăm să se apropie nici în cele mai mici lucruri, pentru a ne scăpa și în cele mai mari. Va fi în sfîrșit de-o extremă nebie, știind cît este el de veghetor și atent pentru a pierde sufletul nostru, de a nu fi la fel de vegheați și a pune o grijă egală pentru mîntuirea noastră. Eu nu zic acestea fără motiv: eu o spun, fiindcă mă tem ca nu cumva lupul să fie la poarta noastră, în mijlocul staulului, gata să răpească oaia care, sau prin neglijență, sau prin răutate, s-a depărtat de turmă. Încă dacă rănile se vedeau, sau dacă acesta era trupul care a primit rănile, nu va fi nevoie de noi pentru a ne îngriji atîta pentru cursele pe care ni le întinde dușmanul nostru: că precum sufletul este nevăzut, căci lui i se dau loviturile, noi avem nevoie de mare grijă pentru a ne examina, „căci nici un om nu cunoaște ceea ce este în om, fără numai duhul omului care este în el” (Cor. 2,11).

Facă-se glasul meu ascultat de către voi toți, vorbirea mea vă prezintă vindecări pentru toți; dar este a fiecăruia din ascultătorii mei de a se vindeca și de a alunga boala lui. Eu nu-i cunosc nici pe cei ce sînt bolnavi nici pe cei ce sînt sănătoși: iată pentru ce vorbesc despre toți, eu spun ceea ce i se potrivește fiecăruia pentru boala sufletului lui: eu vorbesc pe atîta despre lăcomie, pe atîta despre plăcerile mesei, pe atîta despre cumpătare: apoi laud milostenia, vă îndemn s-o faceți; de acolo eu trec la alte fapte bune. Căci știu că dacă m-aș lega de un singur punct medicamentul propus nu va folosi rănilor voastre. Dacă n-aș avea aici decît o singură persoană care să mă asculte, eu nu m-aș crede obligat să îmbrățișez atîtea subiecte odată; dar precum se află după toate aparențele printre atîția ascultători, mulți bolnavi diferit, mie nu-mi este greu de a împărți subiectul și de a trata o mulțime altele. În rest, nu se poate ca să nu se afle tot felul de boli într-o mulțime așa de mare, cu toate că ele nu se află toate în fiecare în particular. Să ne gîndim să ne curățim, și apoi să aplecăm urechea la cuvîntul divin; astăzi, să ascultăm cu un duh foarte atent explicarea textului care a fost citit.

Care este textul? „Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii”. Ultima dată am zis că unii cred că aceasta este prima minune. Da, zic ei, prima minune dacă nu se vorbește decît de Cana Galileii. Pentru mine, nu vreau să mă apuc să discut asupra celor de mai sus, ci zic că Iisus Hristos n-a început să facă minunile după botezul său noi am făcut deja să se cunoască, că el n-a făcut nici una mai înainte. Ori, că aceasta ar fi prima minune pe care Iisus a făcut-o după botezul său sau că ar fi alta, eu cred că nu-i nevoie s-o mai caut.

„Și și-a arătat slava Sa”. Cum și în ce fel? Căci puțini oameni au fost atenți la ceea ce se petrecea; servitorii, nașul (nunul) și mirele singurii au luat în seamă; cum a făcut el dar să i se cunoască slava sa? El a contribuit puțin la ea din partea sa. Căci dacă atunci această minune nu a fost cunoscută, sigur că apoi au auzit despre ea vorbindu-se; căci pînă azi toată lumea o spune, departe ca ea să fie ascunsă. Dar urmarea face să se vadă

că chiar în acea zi nu toți au cunoscut-o. Sf. Ioan, după ce a zis: „Și-a arătat slava Sa“, adaugă „și ucenii Lui au crezut în El“, ucenii săi care deja îl admirau. Nu vedeți că peste tot era nevoie să facă minuni, atunci când acolo se aflau oameni înțelepți și atenți? Căci astfel de oameni trebuiau să fie dispuși să creadă și să fie atenți în mod exact la ceea ce se petrecea. Și cum ar fi fost cunoscut Iisus fără minuni? desigur învățătura, și profeția unită cu minunea, ajungeau pentru a imprima în sufletul ascultătorilor lucrurile făcute; ca fiind deja făcute aici și obișnuți să fie mai atenți la lucrurile pe care le vedeau. Iată pentru ce adesea evangheliștii zic cu siguranță că Iisus n-a făcut alte minuni din cauza stricăciunii și a răutății locuitorilor.

„După aceasta s-a coborât în Capernaum, El și mama Sa și frații și ucenicii Săi și acolo au rămas nu multe zile“ (12). Pentru ce merge în Capernaum cu mama sa? Pentru că aici n-a făcut nici o minune, ci locuitorii acestei cetăți nu-l iubeau de loc, erau oameni foarte stricați. Iisus Hristos însuși a făcut-o cunoscut zicînd: „Și tu Capernaume care te-ai înălțat pînă la cer, pînă la iad te vei coborî?“ (Lc. 10,15). Pentru ce merge acolo? El merge acolo mi se pare, pentru că trebuia să meargă la Ierusalim imediat după aceia; merge acolo fiindcă nu voia s-o ducă peste tot cu el pe mama sa și pe frații săi. Fiindcă acolo, el s-a oprit puțin din considerație față de mama sa, și lăsînd-o acolo, el a făcut cîteva minuni (13). Pentru aceia zice evanghelistul că rămînînd cîtva timp la Capernaum, el merge de acolo la Ierusalim. Iisus Hristos a fost deci botezat cu puține zile înainte de Paști. Și la Ierusalim ce face el? O faptă foarte mare cu autoritate (14, 15). El i-a alungat din templu pe toți negustorii pe care i-a aflat acolo, pe schimbătorii cei ce vindeau porumbei, și boi, și berbeci, și care stăteau acolo pentru comerțul lor.

2. Un alt evanghelist ne spune că alungîndu-i pe acești oameni, el a zis: „Nu faceți casa Tatălui Meu peșteră de tîlhari“ (Mt. 20,13; Mc. 11,17; Lc., 19,46) Și Sf. Ioan zice: „Casă de neguțătorie“ (16). În care ei totuși nu se contrazice. Ci ne învață că Iisus i-a alungat din templu pe acești vînzători de două ori; de această primă dată acum la începutul predicii sale, și de altădată atunci cînd se apropia de timpul patimii sale: pentru aceia vorbind atunci mai dur zice: De ce faceți casa Tatălui meu peșteră (Caverne)? Ceea ce n-o face în această primă alungare, în care mustrarea lui este mai moderată ceea ce explică, că el a reluat-o.

Și pentru ce, veți zice voi, i-a alungat așa Iisus Hristos? și cu o furie cum n-a mai făcut-o niciodată, chiar atunci cînd evreii îl acoperau cu batjocuri și cu hule, numindu-l samarinean și demonizat? Căci nu s-a oprit nbumai la cuvinte, el a mers pînă la a-și face o funie pentru a-i alunga pe acești oameni. Dar evreii, așa de iuți la minie, cînd îl vedeau că făcea vreun bine altuia, se poartă altfel după această alungare, care ar fi trebuit după cît se pare să-i înfurie. În sfîrșit, ei nu-i fac reproș lui Iisus, ei nu-l batjocorîră; dar ce-i zic? Au răspuns deci Iudeii și i-au zis: Ce semn ne arăți că (ai dreptul să) face acestea? (18). Nu vedeți gelozia lor furioasă și cum binele făcut altuia îi indigna mai mult? Iisus Hristos deci le reproșează Iudeilor, pe

atît că au făcut din templu o peșteră de tîlhari, arătînd prin aceia că ceea ce vindeau ei era furat, și veneau din răpire și din lăcomie, și că ei se îmbogăteau din mizeria altuia; pe atîta că ei au făcut-o casă de năguțătorie, prin aluzie, la comerțul lor urît.

Dar pentru ce a făcut Iisus aceia? Fiindcă el trebuia să-i vindece pe bolnavi în ziua sîmbetei și să facă lucruri bune pe care le priveau ca o călcare a legii; el o face pentru a nu apărea în aceia ca un rival, un dușman al Tatălui său; prin aceia previne orice bănuială de aceasta; cel ce a făcut să se vadă atîta zel pentru templu și cinstea lui, nu putea merge în contra Stăpînului care era închinat aici. Primii ani ai vieții sale, în care a trăit după lege, ajungea pentru a dovedi că el îl respecta pe Legiuitor, și că, el nu venea să-i înlocuiască legea cu o alta a sa. Dar precum acești ani puteau fi uitați, sau pentru că nu-l cunoșteau toți, sau pentru că s-a ridicat într-o casă săracă, el face această faptă strălucitoare în fața lumii întregi (Paștile Iudeilor erau aproape), în care s-a expus la un pericol foarte mare: căci nu numai că îi alunga pe vînzători, ci le-a vărsat și vistieriile și mesele cu bani pe pămînt, ca ei să se gîndească în ei înșiși că cel care, pentru slava templului, se punea în pericol nu-l disprețuia pe Stăpînul lui. Dacă acest zel ar fi fost numai aparent, și simultan el s-ar fi oprit la muștrări și la îndemnuri; dar el se aruncă în mijlocul pericolului: sigur, fapta este îndrăzneată. În sfîrșit, acesta nu era mic lucru de a se expune la furia vînzătorilor, oameni brutali, precum erau acești negustori; de a biciui această mulțime fără minte, și a o porni împotriva sa; sigur, nu se poate spune că a fost fapta unei persoane care se maschează, care înșală, ci chiar a unui om care înfruntă orice pericol pentru slava lui Dumnezeu. Pentru aceasta Iisus Hristos face să se vadă legătura sa strînsă cu Tatăl său, nu numai prin faptele sale, ci încă și prin cuvintele sale; că el n-a zis: casa sfîntă, ci casa Tatălui Meu. El îl numește pe Dumnezeu Tatăl său, și nu se scandalizează de loc, ei nu se înfurie, aceasta fiindcă ei credeau că zice aceasta din simplitate. Dar atunci cînd vorbea mai clar pentru a stabili că el este egal cu Tatăl, ei s-au înfuriat. Ce zic ei? „Ce semn ne arăți că ai dreptul să faci acestea?“ O nebunie extremă! Era nevoie de o minune pentru a-i obliga să pună în cuvinte aceste practici rele, prin care ei necinsteau casa Domnului? Acest mare zel pentru casa lui Dumnezeu nu era o minune destul de mare și suficientă pentru a dovedi virtutea și puterea lui? În rest, această faptă face să se cunoască cei buni. Căci „Ucenii și-au adus aminte că este scris „Rîvna casei Tale mă mistuie“ (17). Dar evreii nu-și amintesc profeția; ei zic: „Ce minune faci Tu? Necăjiți de a fi opriți în urîtul lor comerț, și voind să-i lege mîinile lui, ei cer de la el o minune pentru a avea motiv de a-l socoti ca nebun pentru ceea ce făcea; chiar pentru aceia nici nu le-o dă. Deja, ceva mai înainte, au venit la el și i-au cerut să le facă minune și le-a dat același răspuns: „Acest neam rău și defrînat cere semn, și nu i se va da decît semn lui Iona proorocul“ (Mt. 16,4). Dar primul lui răspuns era mai clar, acesta este mai ascuns; el face așa din cauza nebuliei. Cel ce-i prevenea pe cei ce nu cereau și le făcea lor minuni, nu i-ar fi respins pe cei ce-i cereau una, el n-ar fi cunoscut nebunia lor și

răutatea lor. Chiar felul în care-o cer ei, cită dovadă de răutate și de urîciune nu arată? Fiți atenți, vă rog; ei ar fi trebuit să laude și să iubească zelul lui, și să admire grija mare pe care-o avea el pentru casa lui Dumnezeu, și ei din contră îl hulesc, susțin că lor le este permis să vîndă, și că el n-are dreptul să-i împiedice, dacă nu le arată o minune.

Ce le răspunde lor Iisus Hristos? „Dărîmați templul acesta și în trei zile îl voi ridica“ (19). El spune lucruri care sînt destul de ascunse pentru cei ce le aud, dar care vor fi clare pentru cei ce vor urma. Pentru ce? Ca împlinirea prezicerii sale să dovedească într-o zi că el cunoaște viitorul, și aceasta s-a întîmplat prin profeția aceasta: „Deci cînd s-a sculat din morți, ucenicii Lui și-au adus aminte că aceasta o spusese și au crezut Scripturii și cuvîntului pe care îl spusese Iisus“ (22). Cînd zicea Iisus aceste cuvinte, unii ezitau asupra sensului cuvintelor sale, alții se certau zicînd: „În patruzeci și șase de ani s-a zidit templu acesta! Și Tu îl vei ridica în trei zile?“ (20). Zicînd patruzeci și șase de ani, ei fac să se vadă că vorbesc despre ultima construire a templului; căci prima s-a terminat în douăzeci de ani.

3. Pentru ce n-a descoperit el această taină și de ce n-a zis: Eu nu vorbesc de acest templu, ci de templul trupului meu? Evanghelistul scriind multă vreme după aceea, a dat această explicație, dar Iisus Hristos n-a zis nimic pentru ce? Fiindcă evreii n-ar fi crezut în cuvintele lui, poporul ar fi înțeles cu atît mai puțin. „Cînd s-a sculat din morți“, zice Sf. Ioan, ei și-au amintit și au crezut cuvîntului și Scripturii“. Iisus Hristos propunea atunci să se creadă două lucruri: învierea, și ceea ce este mai mare, că cel pe care-l vedeau ei, în acest trup era Dumnezeu; le arată și una și alta, zicînd: „Dărîmați acest templu și în trei zile îl voi ridica“. Sf. Pavel avînd în vedere aceste cuvinte, zice că ele nu sînt o dovadă slabă a divinității, ceea ce o explică în acești termeni: „Care a fost rînduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere, după Duhul Sfînteniei, prin învierea din morți a lui Iisus Hristos, Domnul nostru“ (Rom. 1,4).

Pentru ce acolo și aici, și altădată, Iisus Hristos dă această dovadă, zicînd pe atîta: „Cînd voi fi înălțat“ (Ioan 12,32) și: „Cînd veți înălța pe Fiul Omului atunci veți cunoaște că eu sînt“. Și pe atîta: „Nu li se va da alt semn decît semnul lui Iona Proorocul“. Și aici încă: „Încă trei zile îl voi zidi“. El o dă această dovadă, fiindcă ea face să se cunoască mai ales că el nu era un simplu om, că putea să triumfeze din moarte, distrugînd lunga ei robie, și să termine în așa de puțin timp un război așa de greu. Iată pentru ce zice el: „Atunci veți cunoaște“. Cînd atunci? Atunci după învierea mea cînd eu voi atrage toată lumea, atunci veți cunoaște că eu, ca un Dumnezeu și adevărat Fiu al lui Dumnezeu, „eu am vrut să fiu ridicat pe cruce“, pentru a răzbuna batjocura pe care i-au făcut-o oamenii Tatălui meu.

Dar pentru ce motiv nu zice Iisus Hristos care minune ar trebui pentru a-i împiedica să facă răul, și le promite una? Fiindcă dacă le-ar fi ținut această primă vorbire, i-ar fi mîniat mai mult, și pe de altă parte i-a înspăimîntat destul. Totodată ei n-au răspuns nimic, căci judecînd că punea niște lucruri de necrezut, ei nu mai au puterea să-l întrebe și precum ceea ce a zis ar fi fost imposibil, ei l-au lăsat să cadă. Dacă ar fi avut puțin simț, oricît de

necrezută le-ar fi părut această asigurare, după ce l-au văzut făcând mai multe minuni, atunci ar fi trebuit să-l întrebe, atunci l-ar fi rugat să-i scoată din această îndoială; dar precum nu erau decît niște nebuni și fără minte, la cele mai sigure lucruri ei nu dădeau nici cea mai mică atenție; la altele ei puneau urechea, dar cu spirit rău și stricat. Iată de ce le vorbea Iisus Hristos în mod enigmatic și prin închipuiri.

Acum se întreabă pentru ce n-au cunoscut ucenicii că Iisus Hristos va învia din morți? Aceasta fiindcă ei n-au primit încă Duhul Sfînt harul lui: auzind deci adesea vorbindu-se despre înviere, ei nu înțelegeau nimic; ci se întrebau în sine ce ar putea să fie aceia. În sfîrșit, ceea ce zicea Iisus Hristos era uimitor și nemaiauzit: ca cineva să se poată învia pe sine însuși, și să se învie în acest fel. Pentru aceasta a fost muștrat Petru, fiindcă neavînd nici o cunoștință despre înviere, el îi zicea lui Iisus Hristos: „Milostiv fii ție Doamne: să nu-ți fie ție aceasta“ (Mt. 16,22). Înainte de învierea sa, Iisus Hristos nu le-a descoperit ucenicilor săi această taină, de teamă ca să nu fie pentru ei un motiv de sminteală, și ca să nu se îndoiască de împlinirea unei așa de mari preziceri, neștiind încă cine era Iisus Hristos.

Căci, dacă nimănui nu-i este greu să creadă ceea ce dovedesc lucrurile și faptele însăși, trebuie să se observe că privitor la ceea ce nu era întemeiat decît pe cuvîntul singur, nu toți au aceiași credință: dar cînd a împlinit cuvintele sale, atunci le dă înțelesul și varsă asupra ucenicilor săi harul Duhului Sfînt cu toată puterea, încît ei imediat au înțeles adevărul.

Duhul Sfînt, zice el „vă va aduce aminte toate cele ce v-am spus“ (Ioan 14,26). În sfîrșit, ucenicii care într-o singură seară pierd tot respectul pe care-l aveau pentru stăpînul lor, care-l părăsesc, fug toți; care susțineau că ei nu-l cunoșteau, și-ar fi adus aminte foarte greu de ceea ce au auzit, și de ceea ce au văzut așa de îndelung timp, dacă ei n-ar fi primit Duhul Sfînt cu harul lui din belșug.

Dar, veți zice voi, dacă Sfîntul Duh era cel ce trebuia să-i învețe, ce nevoie mai aveau ei să rămînă cu Iisus Hristos, neînțelegînd ceea ce le zicea lor? Aceasta fiindcă Duhul Sfînt nu le-a descoperit nimic, ci numai i-a făcut să-și amintească despre toate cele ce le-a zis Iisus Hristos. Apoi, Duhul Sfînt a fost trimis pentru a le aduce în minte toate cele ce a zis Iisus Hristos, aceia nu contribuia în mică măsură la slava lui. Sigur printr-o singură binefacere a lui Dumnezeu s-a răspîndit Duhul Sfînt asupra lor la început cu atîta belșug; dar ei au păstrat un așa de mare dar prin virtutea lor. Căci sfințenia făcea viața lor strălucită, înțelepciunea lor strălucea, osteneala lor era continuă: ei disprețuiau viața prezentă, nu făceau nici un caz despre lucrurile acestei lumi; ei erau mai prejos de restul oamenilor, și ridicîndu-se în văzduh cu ușurința vulturului, ei se ridicau pînă la cer prin faptele lor.

Noi înșine să-i imităm: să nu stingem candela noastră, ci s-o păstrăm strălucită prin milosteniile noastre. Așa se susține și lumina focului acestuia. Să ne facem rezerve de ulei în vasele noastre pînă trăim. După plecarea noastră din această lume nu vom mai putea dobîndi, nici să primim din altă parte decît din mîinile săracilor: să ne facem o provizie

bună, dacă vrem să intrăm cu Mirele în camera de nuntă: căci dacă n-o vom face, precis vom rămîne afară. Căci chiar cînd vom face mii de fapte bune, este imposibil de a intra fără milostenie pe poarta Împărăției cerurilor. Pentru aceasta să dăm cu mină largă milostenie săracilor, ca să ne bucurăm de aceste bunuri nespuse, pe care vi le doresc, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia fie-i slavă în tot locul, slava și împărăția, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 24

„Iar cînd era în Ierusalim, la praznicul Paștilor, mulți au crezut în numele Lui.“ (Cap.2- Vers.23, Cap.3- Vers.1-4).

1. Toți aceia pe care învățătura i-a atașat de Iisus Hristos au fost mai tari și mai constanți decît cei pe care i-au atras semnele.- Pentru ce nu se mai fac minuni.

2. Nicodim, slăbiciunea și nedesăvîrșirea credinței lui; îngăduința lui Iisus Hristos.

3. Nu căutați să pătrundeți prea adînc cu curiozitate sfintele Taine.- Curiozitatea înlătură credința.- Atunci cînd nu se supune mintea credinței, se cade în mii de greșeli.- Mintea omenească care nu este luminată de sus nu produce decît întuneric.- Bogățiile sînt spinii care ne sfișie.

1. Între acești oameni „care vedeau atunci minunile“ lui Iisus Hristos, unii rămîneau în greșelile lor, alții îmbrățișau adevărul; dar cei mai mulți dintre ei nu l-au păzit decît puțin timp, și apoi au căzut din nou. Iisus Hristos ne-a făcut s-o cunoaștem în comparația pe care a făcut-o cu semințele care nu prind rădăcini adînci și care, căzînd pe un pămînt fără adîncime, seacă imediat (Mt. 13,3). Despre ei vorbește în acest loc de asemenea cînd zice evanghelistul: „Iar cînd era în Ierusalim, la praznicul Paștilor, mulți au crezut în numele Lui, văzînd minunile pe care le făcea. Dar Iisus însuși nu se încredea în ei“ (23, 24). Ucenicii, care, atinși nu numai de această minune, ci încă și de învățătura lui, au venit la el, și l-au urmat, și au fost mai siguri; căci semnele îi atrăgeau pe cei mai de jos, dar profețiile și învățătura îi îndemnau pe cei ce aveau minte și judecată. Toți aceia pe care i-a atașat învățătura de el au fost mai fermi și mai constanți decît cei pe care i-au atras semnele, și pe aceștia i-a numit Iisus Hristos fericiți prin aceste cuvinte: „Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut“ (Ioan 20,29). Dar că ceilalți nu erau adevărați ucenici, ceea ce urmează o dovedește: „Iisus însuși nu se încredea în ei. Pentru ce?“, „Pentru că îi cunoștea pe toți. Și pentru că nu avea nevoie să-i dea mărturie cineva despre om, căci El însuși cunoștea ce era în om“ (25), adică, pătrunzînd în adîncul inimilor lor și a gîndurilor lor, el nu asculta cuvintele lor, și știind că rîvna lor nu este decît pentru un timp, el nu se încredea în ei, ca în ucenicii desăvîrșiți: nu le încredința lor toată doctrina sa ca la niște persoane care ar fi îmbrățișat sigur credința sa.

Ori, dimpotrivă, de a cunoaște inimile oamenilor, aceia nu aparține decât Celui „ce a făcut inimile în ei” (Ps. 32,15), a ști, decât Dumnezeu singur; „Tu singur cunoști inimile” (Fapt. 1,24). El nu avea nevoie de martor pentru a cunoaște gândurile și mișcările inimii pe care el le-a creat: pentru aceasta nu se încredea el în primele semne de credință pe care le arătau ei. Adesea oamenii, care nu cunosc nici prezentul, nici viitorul, zic fără teamă orice și le încredințează totul la niște orbi, care vin să-i asculte cu răutate, pentru a se retrage și a-i părăsi apoi: Iisus Hristos nu face la fel, cunoscând desăvîșit tot ce aveau acești oameni mai secret și mai ascuns în inimile lor, și sînt azi cei mai mulți, care în adevăr au numele de credincioși, dar care sînt nestatornici și nepăsători. Iată de ce nu se încrede Iisus Hristos în ei, ci le ascunde cele mai multe lucruri. Precum noi în sfîrșit nu ne încredem în orice fel de prieteni, ci numai în cei adevărați; la fel Dumnezeu nu se încrede în toți în mod indiferent. Ascultați ce le zice Iisus Hristos ucenicilor săi: „Nu vă mai numesc slujitori, căci voi sînteți prietenii mei”. Cum? Pentru ce? „Pentru că toate cîte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute” (Ioan 15,15). Pentru acest motiv le refuza evreilor să le facă minunile pe care le cereau: el știa că ei nu le cereau decât pentru a-l ispiti.

Așa cum, ca altădată, a ispiti pe Dumnezeu, înseamnă a-i cere minuni? Căci sînt astăzi oameni care pun întrebările următoare: Pentru ce nu face Dumnezeu și acum minuni? Dacă sînteți credincioși, precum trebuie să fiți: dacă îl iubiți pe Iisus Hristos, precum se cuvine să-l iubiți, voi nu mai aveți nevoie de minuni: minunile sînt pentru necredincioși. Pentru ce dar ziceți voi, nu le-a făcut la evrei? Sigur că lor le-a făcut! dar, de cîteva ori au fost respinși, atunci cînd le cereau, fiindcă nu le cereau pentru a se vindeca de orbirea lor și de necredința lor, ci pentru a se înrăi și mai mult și a deveni și mai răi.

„Și era un om dintre farisei, care se numea Nicodim și care era fruntaș al Iudeilor” (1). „Acesta a venit noaptea la Iisus” (2). Acest om se pare să-l apere pe Iisus Hristos în timpul predicii lui a evangheliei sale, căci zice: „Legea noastră nu condamnă pe nimeni fără a-l asculta mai înainte” (Ioan 7,51). Evreii se răstesc împotriva lui și-i răspund cu supărare: „Citește Scripturile și vezi că nici un profet n-a ieșit din Galileea” (Ibid. 52). La fel, după ce Iisus Hristos a fost răstignit, el a avut o grijă destul de mare pentru înmormîntarea trupului lui, al Domnului nostru. „Nicodim zice evanghelia, care a venit să-l afle pe Iisus noaptea, a venit aducînd ca la o sută de litre de amestec de smirnă și aloe” (Ioan 19,39). De atunci acest om îl iubea foarte mult pe Iisus Hristos: dar cu toate acestea, nu pe atîta cît era de drept, nici cu duhul cu care trebuia; îl stăpînea încă sigur o slăbiciune evreiască. Pentru aceasta vine noaptea; căci el n-ar fi îndrăznit să vină ziua. Dar Dumnezeu, plin de milă și de bunătate, nu l-a respins, nu i-a făcut rău nici o mustrare și nu l-a lispit de învățătura lui. El i-a vorbit dimpotrivă cu multă blîndețe, i-a descoperit sublima învățătură a sa, într-adevăr într-un fel ascuns, dar totuși i-a descoperit-o lui: căci el era mult mai scuzabil decât aceia care făceau același lucru cu o înclinație rea. În sfîrșit aceștia sînt cu totul, nevrednici de scuză; acela era totuși de hulit, dar nu pe atîta cît

ceilalți. Pentru ce dar evanghelistul n-a arătat-o? Mai întâi a zis că mulți sinedriști au crezut în Iisus Hristos, dar că din cauza evreilor nu îndrăzneau să-l recunoască public, de teamă de a fi alungați din sinagogă. Dar aici a spus tot, face să se cunoască totul prin aceste cuvinte: el a venit în vremea nopții. Ce zice oare Nicodim? „Rabbi știm că de la Dumnezeu ai venit învățător, căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el“ (2).

2. Nicodim se țira încă pe pământ, are despre Iisus Hristos încă sentimente cu totul omenești, vorbește despre el ca despre un profet, minunile pe care le-a văzut nu i-au ridicat încă sufletul și nu i-au inspirat nimic mare. „Știm, zice el, că de la Dumnezeu ai venit învățător“. Pentru ce dar vii tu noaptea în taină să-l afli pe cel care spune lucruri divine și care este trimis de la Dumnezeu? Pentru ce nu-l întrebi tu cu încredere? Dar Iisus Hristos nu-i zice acelea, nu-i face nici o mustrare: „Căci nu va zdrobi trestia frîntă, zice Scriptura, și nu va stinge feștilă fumăgînd“, el nu va striga nici nu i se va auzi glasul pe ulițe“ (Is. 42,3; Mt. 12,19,20). Și în alt loc: „Eu n-am venit ca să judec lumea, ci ca s-o mîntuiesc“ (Ioan 12,47). „Căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el“. Acest om vorbește încă după părerea ereticilor: el zice că Iisus Hristos e trimis de un altul, și că are nevoie de ajutorul altuia pentru a face ceea ce face. Ce răspunde deci Iisus Hristos? Vedeți blîndețea lui cea mare. El n-a zis: Eu n-am nevoie de ajutorul nimănui și fac totul prin puterea mea și cu autoritate; căci sînt adevăratul Fiu al lui Dumnezeu și am aceiași putere ca și Tatăl meu. El nu s-a explicat atunci asupra acestui punct prin îngăduință față de slăbiciunea ascultătorului său: ceea ce zic adesea, eu vă voi repeta aici: de multă vreme Iisus Hristos s-a atașat foarte puțin pentru a-și arăta demnitatea sa decît pentru a convinge că el nu făcea nimic împotriva voinței Tatălui său. Iată pentru ce adesea în vorbirile sale el se coboară: dar nu este tot așa cînd lucrează. Astfel, lucrînd minunile vorbește cu autoritate, zicînd: „Voiesc, fii vindecat“ (Mc. 1,41): „Copilă ridică-te, Eu îți poruncesc“ (Mc. 5,41): „Întinde mîna ta“ (Mc. 3,5): „Ți s-au iertat păcatele tale“ (Mt. 9,5): „Taci, liniștește-te“ (Mc. 4,39): „Ia-ți patul tău și du-te la casa ta“ (Lc. 5,24): „Duh necurat ieși din acest om“ (Mc. 5,8): „Fie ție după credința ta“ (Mt. 8,13): „Dacă vă va zice cineva ceva, spuneți-i că Domnul are nevoie de el“ (Mt. 21,3): „Astăzi vei fi cu mine în rai“ (Lc. 23,43): „Ați auzit că s-a zis celor de demult: să nu ucizi: iar eu vă zic că oricine se va mînia împotriva fratelui său fără motiv, vrednic va fi de osîndă“ (Mt. 5,21,22): „Urmează-mă și te voi face pescar de oameni“ (Mt. 4,19). Și peste tot vedem marea lui autoritate. Căci nu puteau să-l contrazică faptele lui; și în ce ar fi putut-o? Încă dacă efectul n-ar fi urmat cuvintele lui, cineva ar fi putut zice că aceste porunci sînt zadarnice și de nimic; dar precum ele se împlineau în mod prompt, adevărul minunii îi forța pe evrei în ciuda lor înșiși să păstreze tăcerea. Dar în ceea ce privește cuvintele, nerușinarea lor ar fi putut să-i ducă să-l învinuiască de mîndrie și de vanitate. Acum deci Iisus Hristos vorbindu-i lui Nicodim, nu-i spune deschis nimic mare, nimic sublim; ci prin pilde și închipuiri îl aduce și îl scoate din sentimentele

josnice pe care le gîdea despre el, făcîndu-l să cunoască, că el îşi era deja deajuns pentru a lucra minuni căci Tatăl său l-a născut desăvîrşit ajungîndu-şi sieşi şi neavînd nici o nedesăvîrşire. Dar cum stabileşte Iisus Hristos acest adevăr? „Nicodim a zis: Rabbi, ştim că de la Dumnezeu ai venit învăţător, căci nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el“. În care credea că a spus ceva lucru despre Iisus Hristos. Ce face deci Iisus Hristos? El îl face să vadă că era încă destul de departe de adevăr, că nu avea nici cea mai mică idee, şi că el şi toţi cei ce vorbeau despre el aşa, şi care aveau o asemenea părere despre Fiul unic, rătăceau înafară de împărăţia lui Dumnezeu şi nu se apropiau de adevărata cunoaştere. Ce zice el? „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă împărăţia lui Dumnezeu“ (3); adică, dacă tu nu te renaşti de sus şi dacă nu primeşti adevărata cunoaştere a tainelor, tu vei rătăci înafară şi vei fi aruncat din împărăţia lui Dumnezeu. Dar el n-o spune clar, şi ca ceea ce-i spunea să-i fie mai puţin greu şi mai puţin neliniştitor, el îi vorbeşte într-un fel ascuns; el zice în general „De nu se va naşte cineva“ ca şi cum ar zice: Dacă tu, sau oricare altul oricine ar fi acesta, veţi avea despre mine acele sentimente, voi sintetiza toţi afară de împărăţie. Dacă nu în acest duh a zis Iisus Hristos aceste lucruri, răspunsul lui nu se potriveşte subiectului. Apoi, dacă evreii l-ar fi auzit s-ar fi retras şi ar fi rîs. Dar Nicodim, chiar în aceia arată o dorinţă sinceră de a se învăţa. Adesea Iisus Hristos vorbeşte într-un fel acoperit, şi aceasta pentru a-i face pe ascultătorii săi mai prompti să-l întrebe şi mai atenţi. În sfîrşit, ceea ce este clar şi de-o uşoară înţelegere nu atrage atenţia ascultătorului şi se pierde uşor din minte dar atenţia şi curiozitatea se trezesc cînd se spune ceva lucru ascuns, şi aşa este reţinut mai bine mai mult timp.

Iată ce înseamnă aceste cuvinte ale Lui Iisus Hristos: Dacă tu nu te vei naşte de sus, dacă nu vei primi Duhul Sfînt prin botezul renaşterii, tu nu vei putea să mă cunoşti cu adevărat: părerea pe care-o ai despre mine nu este duhovnicească, ea este trupească. Iisus Hristos nu s-a folosit de aceşti termeni de teamă de a-l intimida pe Nicodim, care a vorbit după sufletul lui şi după capacitatea sa; ci, după ce şi-a cîştigat încrederea lui, el îl ridică la o cunoaştere mai înaltă, zicînd: „Dacă nu se va naşte cineva de sus“; acest cuvînt „de sus“, unii îl înţeleg despre cer; alţii zic că înseamnă „din nou“: Acela, zice el, care nu se renaşte în acest fel, nu poate să vadă împărăţia lui Dumnezeu, adică, chiar pe însuşi Iisus Hristos; prin aceia făcea să se cunoască, că el nu era numai ceea ce se vedea în afară, ci că, pentru a-l vedea, era nevoie de alţi ochi.

Nicodim auzind aceia, zice: „Cum poate omul să se nască, fiind bătrîn?“ (4). Cel tu-l numeşti învăţător, tu spui că el a venit din partea lui Dumnezeu; şi celui pe care-l consideri învăţătorul tău îi pui o întrebare care poate să-l încurce şi să-l tulbure! În sfîrşit, acest cuvînt „cum“, arată îndoiala unui suflet care crede puţin şi care este legat încă de pămînt. Sara a rîs zicînd: „Cum“ şi acest rîs arată îndoiala ei şi greşala ei, şi multe altele, pentru că au pus o aşa întrebare, s-au depărtat de credinţă.

3. Așa ereticii punînd astfel de întrebări, s-au încăpățînat în erezia lor. Unii zic: Cum s-a născut el? Cum s-a întrupat el? Prin care ei supun substanța imensă la slabele lor lumini. Noi deci să fugim de o așa de mare curiozitate. Cei ce pun astfel de întrebări nu vor ști niciodată cum s-au făcut aceste lucruri și vor pierde adevărata credință. Iată pentru ce Nicodim, în îndoiala sa, caută și întreabă: CUM. El a înțeles că ceea ce zicea Iisus Hristos îl privește; el s-a tulburat cu totul; acoperit de întuneric se oprește și nu știe unde să meargă. El a crezut că a venit să afle un om, și aude o învățătură pe care nimeni n-a auzit-o niciodată: în adevăr Iisus Hristos îi ridică sufletul lui la cuvintele sublime pe care l-a făcut să le audă, dar Nicodim cade din nou în întuneric și nu poate ieși: el nu poate să se fixeze, el este cuprins din toate părțile, adesea se depărtează de credință. Pentru aceasta el stăruia să ispitească imposibilul, ca să-l angajeze pe Iisus Hristos să-l învețe mai clar învățătura lui. „Oare, poate să intre a doua oară în pîntecele mamei sale și să se nască?“.

Priviți fraților ce propunere ridicolă face, cînd, în lucrurile duhovnicești, se lasă propriilor sale gânduri; și cum se pare că spune vrednice visuri de o persoană beată, atunci cînd împotriva voinței lui Dumnezeu, vrea să pătrundă prea adînc cuvîntul lui, și nu-și supune mintea credinței. Nicodim auzind vorbindu-se despre naștere, nu înțelege că este vorba de o naștere duhovnicească; ci își întoarce gîndul asupra disprețuirii nașterii trupesti, și vrea să lege un mister așa de adînc și atît de sublim de ordinea naturală. Aceste întrebări și îndoieli ridicole l-a făcut pe Pavel să spună: „Omul trupesc nu poate să înțeleagă lucrurile care sînt din Duhul lui Dumnezeu“ (I Cor. 2,14). Dar totodată Nicodim păstrează respectul pe care trebuie să i-l dea lui Iisus Hristos: el nu rîde de ceea ce a auzit: el îl privește ca imposibil, și tace. Două lucruri puteau să pară îndoielnice: această naștere nouă și împărăția. Căci aceste nume de împărăție și de renaștere erau încă necunoscute printre iudei; dar el se oprește mai întîi la primul lucru: iată ce tulbură duhul lui și-l chinuie mai mult.

Învățați din aceste adevăruri, fraților, să nu motivăm asupra lucrurilor divine, să nu le comparăm cu produsele naturale, și să nu le supunem legilor necesare; ci, încrezători în cuvintele Scripturii, să credem cu evlavie în tot ceea ce zic ele. Cel ce cercetează cu prea multă curiozitate nu află nimic, și a nu găsi nici ceea ce caută, el va fi însă foarte aspru pedepsit. Vi se spune că Tatăl a născut? Credeți ce vi s-a spus; nu căutați să cunoașteți: CUM: voi n-o știți; căci acesta nu este un motiv pentru voi de a refuza să credeți această naștere; aceasta va fi una din cele mai mari răutăți. Dacă Nicodim, auzind vorbindu-se despre naștere, nu despre nașterea nespūsă, ci despre nașterea pe care-o lucrează harul: dacă zic eu Nicodim, pentru că nu și-a ridicat sufletul său, negîndind nimic înalt, neavînd decît idei de jos, omenești și cu totul pămîntești, s-a aruncat în îndoială și în întuneric, cei ce caută curios această naștere minunată și atît de respectată, care întrece mintea noastră și toate gîndurile noastre, ce pedeapsă nu vor merita ei? Nimic nu produce mai mult întuneric ca mintea omenească, care nu vorbește decît despre lucrurile pămîntești și nu este

luminată de sus. Căci ea este robită cu totul de părerile pămîntești ale minții noastre. Pentru aceasta avem nevoie de aceste izvoare de apă care cad din cer, ca după ce am spălat tina cu care este întinat sufletul nostru, ceea ce va rămîne curat să se ridice sus și să zboare să se unească cu învățătura divină. Ori, aceia se întîmplă atunci cînd avem grijă să ne împodobim nostru nostru s-a acoperit de întuneric; el poate să se acopere, nu numai printr-o curiozitate rău plasată, ci chiar prin viață rea. Iată pentru ce le zicea Sf. Pavel Corintenilor: „Cu lapte v-am hrănit, și nu cu bucate, căci încă nu puteți minca. Fiindcă sînteți trupești cîtă vreme este între voi pizmă, și ceartă și dezbinări“ (I. Cor. 3,2,3). Sf. Apostol zice încă în epistola către evrei, și adesea altădată, că aceia este izvorul tuturor relelor și a învățaturii rele care se ridică și se răspîndește în Biserică. Sufletul care s-a supus patimilor sale nu poate să vadă nimic mare, nu poate să gîndească nimic nobil și înalt; fiind întunecat printr-un fel de vîinare, el rămîne în întuneric adînc.

Să ne curățim dar sufletul nostru, să-l luminăm cu lumina pe care-o revarsă cuvîntul lui Dumnezeu, de teamă ca sămînța să nu cadă între spini. Voi știți care este mulțimea acestor spini, cu toate că noi n-am vorbit de loc. Voi l-ați auzit pe Iisus Hristos numind adesea cu numele de spini (Mt. 13,22), neliniștile veacului acestuia și închipuirile bogățiilor. Și sigur, aceasta cu dreptate: precum spinii sînt sterpi, bogățiile sînt la fel; precum aceia îi sfișie pe cei ce se apropie, la fel acestea sfișie sufletul, și precum focul le arde cu ușurință, și pe care vierii nu pot să-i sufere, focul la fel va arde bogățiile acestei lumi, la fel vierul le va arunca; și încă precum animalele sălbatice, acelea ca viperele și scorpiile, se ascund între spini, ele se ascund la fel în bogățiile înșelătoare. Pentru aceasta să punem focul Duhului Sfînt între acești spini, și să pregătim cîmpul nostru, să smulgem toate plantele rele, ca el să fie neted la sosirea vierului; să-l udăm apoi cu ape duhovnicești. Să plantăm în el măslini roditori, acest pom așa de roditor, care este verde în tot timpul, care luminează și hrănește, care este bun pentru sănătate. Milostenia cuprinde în ea toate calitățile acestea, ea este ca o pecete care garantează proprietatea bunurilor noastre. Moartea chiar nu uscă acest pom, ci el rămîne tare, și nu moare niciodată; luminînd totdeauna sufletul, întărind forțele noastre, păstrîndu-le în toată vigoarea lor, el îl face mai tare. Dacă îl posedăm totdeauna acest pom, noi vom putea să ne prezentăm cu încredere mirelui, și să intrăm în camera de nuntă; facă cerul ca să intrăm toți în ea, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, i se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 25

„Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu“ (Cap.3, Vers.5).

1. Sf. Ioan Gură de aur predica de două ori pe săptămână.- Nicodim nu înțelege aceste cuvinte ale Mântuitorului fiindcă vrea să privească trupește și omenește lucrurile duhovnicești.- Dacă un om nu se naște din apă și din Duh, el nu poate să intre în împărăția cerurilor.

2. A crede ceea ce nu se vede.- În prima creație Creatorul s-a folosit de pământ pentru a-l crea pe om.- În a doua, se folosește de apă și de Duhul Sfânt.- Primul om a fost creat cu un suflet viu; și al doilea este umplut de Duhul cel viu.- Primul om avea nevoie de un ajutor; al doilea primind harul

Duhului Sfânt, nu mai are nevoie de nici un alt ajutor.- Descriere frumoasă despre ceea ce a făcut Dumnezeu pentru primul om și ceea ce face pentru al doilea.- Noi așteptăm o altă viață mult mai bună.- A se supune cuvântului lui Dumnezeu, este mai sigur decât vederea. Ea a făcut totul de aceia trebuie să o credem.- Apa este necesară la botez, pentru ce?- Ceremonia botezului.- Marile taine pe care le-a lucrat Iisus Hristos pentru noi, și pe care ni le-a încredințat trebuie să ne îndemne să ducem o viață care să fie vrednică de ele.

1. Copiii mici merg în toate zilele la școală să-l afle pe învățătorul lor, să primească lecția și s-o spună, și nu încetează niciodată să facă același lucru, sau mai mult ei unesc ziua cu noaptea. Și voi îi obligați să facă toate acelea pentru bunuri slabe și trecătoare; dar noi nu cerem de la voi, care sunteți într-o vîrstă mai tare și mai sigură, ceea ce cereți voi de la copiii voștri. Noi nu vă cerem să veniți în toate zilele la predică, ci numai vă îndemnăm să veniți aici de două ori pe săptămână și să fiți atenți aici, și încă, de a îndulci greul și osteneala voastră aceasta n-o facem decât pentru o mică parte din zi. Iată de ce explicăm noi puțin cîte puțin cuvîntul lui Dumnezeu, ca să vă fie mai ușor să-l înțelegeți, să-l puneți în tainele minții voastre, și să-l rețineți în sufletul vostru, pentru a-l spune cu mai multă grijă și exactitate, dacă voi sunteți extrem de neglijenți și mai mîndri și închipuiți decât copiii cei mici.

Să reluăm cuvintele din evanghelia noastră. Nicodim coborîse în niște idei de jos, el înțelegea ceea ce a zis Iisus Hristos despre o naștere trupească, și zicea că este imposibil ca un om, care era deja bătrîn să se poată să se mai nască a doua oară. Iisus Hristos explică mai clar cum trebuie să se facă această naștere, cu adevărat în termeni greu de înțeles pentru cel ce l-a întrebat cu un duh trupestc și cu totul pămîntesc, dar care totodată putea să-l ridice și să-l scoată din sentimentele de jos pe care le gîdea. În sfîrșit, ce zice Mîntuitorul divin? „Adevărat, adevărat zic ție că de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu“; adică: tu gîndești că ceea ce zic eu este imposibil; și îți spun că este cu totul posibil, și chiar atît de necesar încît fără aceia nimeni nu poate să se mîntuiască; căci lucrurile necesare Dumnezeu le-a făcut totodată ușoare. Și sigur nașterea trupească pămîntească, care este după trup, vine din țărînă; pentru aceasta îi sînt închise porțile cerului: Ce are comun cerul cu pămîntul? Dar nașterea pe care o lucrează Duhul Sfînt ne deschide ușor porțile cerești.

Ascultați acestea, voi toți care n-ați primit încă botezul: Fiți cuprinși de frică, gemeți: amenințarea pe care-o veți auzi vă va face să tremurați, această hotărîre grozavă. Zice Iisus Hristos: „Cel ce nu se va naște din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor“, fiindcă el poartă o haină moartă, adică a blestemului și a stricăciunii: el n-a primit încă simbolul Domnului (credința și harul), el este un străin și un dușman. El n-are semnul regesc, el zice: „Dacă nu se va naște cineva din apă și din Duh nu poate să intre în împărăția lui Dumnezeu“.

Dar Nicodim nu o ia în acest sens. Prin care spun că nu este nimic mai rău ca a se da gîndurilor omenești în lucrurile duhovnicești! Iată ce l-a împiedicat pe acest om să se ridice la vreun lucru mai mare și mai sublim. Noi sîntem numiți credincioși, ca disprețuind slăbiciunea gîndurilor omenești, să ne ridicăm la sublimitatea credinței, și ca să-i încredințăm, comoara noastră și bunurile noastre acestei învățături. Dacă Nicodim ar fi făcut-o, această naștere nu i-ar fi părut așa de imposibilă. Ce zice deci Iisus hristos? Pentru a-l scoate din acest sentiment de jos și care se țira pe pămînt, și pentru a arăta că el o vorbește de altă naștere, el zice: „Dacă cineva nu se va naște din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor“. Ori, el vorbește așa pentru a-l aduce la credință prin această amenințare, pentru a-l convinge că nu trebuie să creadă că aceasta ar fi un lucru imposibil, și pentru a-l scoate din gîndul unei nașteri trupești. Eu vorbesc, zice el, de o altă naștere, o Nicodime! pentru ce, ceea ce zic eu, cobori tu pînă la pămînt? Pentru ce, ceea ce este mai presus de natură, o supui tu legilor naturii? Această naștere întrece nașterea obișnuită, ea n-are nimic comun cu noi. Cealaltă este numită în mod egal naștere; dar aceste două nașteri n-au nimic comun între ele decît numele, ele se deosebesc în fapt. Depărtează din sufletul tău ideia nașterii obișnuite: eu introduc în lume un alt fel de naștere. Eu vreau ca oamenii să fie născuți în alt fel; eu aduc un alt mod de creație. Eu l-am creat pe om din pămînt și din apă, acest chip de pămînt și din apă n-a făcut nimic bun; vasul a luat o formă rea. Eu nu vreau să mă mai folosesc de pămînt și de apă, ci de apă și de Duh.

Căci dacă-mi pune cineva această întrebare: Cum poate să se facă din apă ceva lucru? Eu îi voi pune alta, și îi voi zice: cum s-a putut face din pămînt vreun lucru? Cum a putut fi nașterea așa de multiplă, producția așa de diversă, cînd materia care a fost folosită era de o singură specie? De unde s-au format oasele, nervii, arterele, vinele? De unde s-au făcut membranele, vasele organizate, cartilajele, îmbrăcămintele, plămîinii, rinichii și inima? Din ce s-a făcut pielea, sîngele, saliva, bila? De unde vin atîtea lucrări? De unde vin și se produc atîtea culori? Căci aceste lucruri nu se nasc din pămînt ori din tină. Cum scoate pămîntul însămînțat sămînța afară, și trupul strică el ceea ce primește? Cum hrănește pămîntul ceea ce se pune în el; și carnea dimpotrivă este hrănită din ceea ce primește, departe de o hrană? Să dăm un exemplu: pămîntul primind apă a făcut vin, și trupul schimbă în apă vinul pe care-l primește. De unde se știe că pămîntul produce aceste lucruri, pentru că în aceste producții, cum am spus-o,

pămîntul produce tocmai un efect contrar? Eu nu pot s-o cuprind cu mintea, eu nu pot, și nu cunosc decît prin credință numai; ori, dacă lucrurile care se fac în toate zilele, care se petrec sub ochii noștri, sub simțurile noastre, și pe care le ducem în mîinile noastre, au nevoie de credință, cu cît mai mult vor avea nevoie de ea lucrurile tainice și duhovnicești? Căci precum pămîntul, care este neînsuflețit și nemișcat, a primit de la Dumnezeu, prin porunca pe care i-o dă, puterea să producă lucruri atît de minunate și așa de strălucite, la fel din Duh și din apă unite împreună se fac ușor toate aceste semne și minuni, care întrec mintea.

2. Nu refuzați să credeți ceea ce n-ați văzut. Voi nu vedeți sufletul, și cu toate acestea credeți că este un suflet, și un suflet deosebit de trup. Dar Iisus Hristos nu se folosește de acest exemplu pentru a-l învăța pe Nicodim el se folosește de un altul. El nu i-l propune pe acesta, care este netrupesc și nu se simte spre a-l ști: exemplul sufletului, fiindcă Nicodim era încă prea jos. El îi arată deci un exemplu, împrumutat unui lucru care nu are nimic de jos ca și trupurile, nici chiar puterile duhovnicești nevăzute, adică nestatornicia și iuțimea vîntului. Mai întîi el începe prin apă, care este mai ușoară și mai subtilă decît pămîntul, și mai deasă ca și vîntul (mai densă). Precum la creație pămîntul a slujit de materie și Creatorul face tot restul, acum la fel, apa slujește de materie, și harul Duhului Sfînt face tot restul; atunci „omul a primit suflet și viață“ (Fac. 2,7); „Acum el este umplut de Duh viu“ (I Cor. 15,45). Dar este o mare deosebire între un lucru și celălalt; căci sufletul nu dă viață, dar Duhul nu numai că trăiește prin el însuși, ci el le comunică viața și altora. Așa le-au dat apostolii viață morților. Altădată omul n-a fost format decît după crearea lumii acum dimpotrivă, omul nou este creat înainte de noua creație. Căci el este renăscut primul, și apoi este transformată lumea. Și precum la început Creatorul l-a creat pe om cu totul întreg, acum la fel Duhul Sfînt îl crează pe al doilea om cu totul întreg. Atunci Dumnezeu zice: „Să-i facem un ajutor asemenea lui“ (Fac. 2,18); dar aici nu zice nimic asemănător. În sfîrșit, cel ce a primit harul Duhului Sfînt, de ce mai poate avea nevoie de ajutor? Cel ce rămîne în trupul lui Iisus Hristos, de ce ajutor va mai putea avea nevoie apoi? Atunci Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul său, acum și l-a unit cu sine. Atunci i-a poruncit să stăpînească peste pești și peste toate animalele, acum el a ridicat puterile noastre mai presus de ceruri. Atunci ne-a dat paradisul ca să-l locuim, acum ne-a deschis porțile cerurilor. Atunci omul a fost creat în ziua a șasea, fiindcă mai înainte trebuia să sfîrșească crearea lumii, acum el a creat în ziua întîi, și de la început și cu lumina. Prin care toată lumea vede că tot ce s-a făcut în a doua creație privește o viață mai bună și o viață care nu se va sfîrși niciodată.

Prima creație este deci pămîntească, și este aceia a lui Adam: apoi vine aceia a femeii, care a fost făcută din una din coastele lui Adam, și apoi Abel din Adam. Și totodată noi nu putem cunoaște nici una din aceste nașteri, nici să le explicăm prin cuvintele noastre, cu toate că ele sînt trupești și pămîntești. Cum ne vom putea noi pune mintea la nașterea duhovnicească pe care o lucrează botezul și care este mult mai minunată și mai sublimă?

Cum vom putea cuprinde o naștere atît de minunată? Dacă îngerii s-ar afla aici, chiar nimeni nu va putea explica felul cum se face prin botez această naștere minunată. Îngerii au fost de față la aceasta fără a contribui și ei, fără a face nimic, ei numai au văzut ceea ce se făcea aici.

Să spunem dar cuvîntului lui Dumnezeu, care este mai sigur decît vederea însăși. Căci adesea ochii se înșală, pe cînd cuvîntul lui Dumnezeu este fără greșală. Să ne supunem acestui cuvînt divin; căci cuvîntul care a creat ceea ce nu era, merită mai mult să-l credem atunci cînd vorbește despre natura lucrurilor pe care le-a creat. Ce zice el? Că se face o naștere în botez. Căci dacă va zice cineva: Cum e aceia? Închideți-i gura prin cuvîntul lui Iisus Hristos care este un fel de dovadă și o demonstrație evidentă, dar dacă întreabă cineva pentru ce ise ia apa, să-l întrebăm noi din partea noastră pentru ce a fost făcut la început pămîntul pentru crearea omului. În sfîrșit, nimeni nu este care să nu știe că Dumnezeu putea să-l facă pe om și fără să ia pămînt. Pentru aceasta nu căutați cu prea multă curiozitate să știți mai mult. Ori apa este necesară învățați din acest exemplu: Duhul Sfînt fiind coborît într-o zi înainte de botez, apostolul nu s-a oprit la aceia; ci pentru a arăta că apa era necesară și în plus, iată ce zice, ascultați-l: „Se poate refuza apa botezului celor ce au primit pe Duhul Sfînt ca și noi?” (Fap. 10,44,47).

Pentru ce este apa necesară la botez? Eu vă voi explica pentru a descoperi o taină ascunsă, căci sînt multe alte taine ascunse în această Taină. Astăzi, prin acest mare număr, vă voi arăta una. Care este? În botez, se serbează niște simboale divine, se închipuie moartea, patima, învierea, viața lui Iisus Hristos, și aceste lucruri se fac toate deodată. Capul nostru fiind cufundat în apă ca într-un mormînt (trupul întreg), vechiul om este înmormîntat și astupat cu totul; cînd ieșim apoi din această apă, învie noul om. Precum ne este ușor să ne afundăm în această apă și să ieșim apoi, la fel îi este ușor lui Dumnezeu să-l înmormînteze pe vechiul om și să-l creeze pe cel nou. Această repetare se face de trei ori, pentru a ne învăța că puterea Tatălui, și a Fiului și a Duhului Sfînt este cea care face toate lucrurile acestea. Dar pentru a vă face convinși că nu în zadar spunem acestea, ascultați-l pe Sf. Pavel: „Noi ne-am îngropat cu el, cu Iisus Hristos, prin botez pentru a muri păcatului” (Rom. 6,4); și apoi: „Omul nostru cel vechi s-a răstignit împreună cu el” (Rom. 6,6); și încă: „Căci am crescut împreună cu El prin asemănarea morții (Rom. 6,5). „Voi vă veți boteza cu botezul cu care mă botez Eu, zice Iisus Hristos” (Mc. 10,39); și altădată: Eu trebuie să mă botez cu un botez pe care voi nu-l cunoașteți. Căci precum ne este ușor să ne botezăm și de a ieși din apă, la fel, Iisus Hristos fiind mort, a înviat atunci cînd a vrut el, sau mai bine mult mai ușor încă, ca și cum ieșim noi din apă, cu toate că printr-o înțeleaptă și tainică hotărîre el a rămas trei zile în mormînt.

OMILIA 26

„Ce este născut din trup, trup este, și ce este născut din Duh, duh este“ (Cap.3, Vers. 6-11).

1. Nașterea duhovnicească și caracterele ei.

2. „Vîntul suflă unde voiește“.- Nașterea duhovnicească precisă și preînchipuită.

3. „Noi ceea ce știm vorbim și ce am văzut mărturisim“.- A convinge prin bilndețe.- A nu se mînia.- A fugi de certuri.- Descrierea miniei și efectele ei.- Cel ce spune înjurături face o faptă urită: cel ce le suferă cu răbdare este un adevărat filozof.- Slujitorii sînt de aceeași natură ca și stăpînul, stăpînii nu trebuie să-i jicnească.- Ceea ce fac ei prin teamă față de stăpînii lor, stăpînii trebuie s-o facă prin teamă de Dumnezeu.

1. Fiul lui Dumnezeu a avut bunătatea să ne inițieze în tainele cele mari: da, sigur, ele sînt mari aceste taine, și noi nu eram vrednici: dar era de vrednicia și de măreția sa să ni le comunice. Căci dacă se ia în considerare meritul nostru, nu numai că eram nevrednici de această binefacere, dar meritam chiar răzbunarea lui și o aspră pedeapsă. Cu toate acestea el n-a privit la aceasta: nu numai că nu ne-a dat chinurile, chiar ne-a dat și o viață mai nobilă decît prima, ne-a introdus în altă lume, a format o nouă creatură: „Dacă cineva aparține lui Iisus Hristos este făptură nouă“ (2 Cor. 5,17). Care este această creatură nouă? Ascultați-l pe Fiul lui Dumnezeu, vă va învăța el însuși: „Dacă cineva nu se va naște din apă și din Duh, nu va putea intra în împărăția lui Dumnezeu“ (Ioan 3,5). El ne-a încredințat păzirea paradisiului dulceților (Fac. 2,15); noi ne-am arătat nevrednici de a-l locui; el ne-a ridicat la cer. În prima noastră casă nu i-am arătat credință, și cu toate acestea el ne-a dăruit ceva lucru mai mare. Noi nu ne-am putut abține să mîncăm din fructul unui singur pom. (Fac. 2,17), și el ne-a dat desfătărilor cerești. Fiind în paradis noi nu ne-am păstrat în bine, și el ne-a deschis cerurile. Sfîntul Pavel a avut deci dreptate să strige: „O adîncul înțelepciunii și al științei lui Dumnezeu“ (Rom. 11,33).

Nu, azi nu mai este nevoie nici de mamă, nici de naștere, nici de somn, nici de căsătorie, nici de îmbrățișări: lucrarea naturii noastre se face dar în cer și se formează din apă și din Duh: această apă care concepe și produce copilul. Ceea ce este pîntecele mamei embrionului, apa îi este credinciosului, căci el este zămislit și născut în apă. La început Dumnezeu a zis: „Apele să scoată pești vii“ (Fac. 1,20). Dar după ce a intrat Mîntuitorul în riul Iordanului, aceștia nu mai sînt pești vii pe care-i scoate apa: ea naște suflete cugetătoare, care poartă pe Duhul Sfînt. Și ceea ce s-a spus despre soare că „El iese ca un mire din cămara sa“ (Ps. 18,5); acum se poate spune despre credincioși, care răspîndesc raze mai strălucitoare decît soarele. Încă trebuie vreme ca ceea ce este zămislit în pîntecele mamei să se formeze și să ajungă la sfîrșit: dar nu se întîmplă la fel cu apa cu ceea ce produce ea, totul se formează dintrodată: cînd este vorba

despre o viață stricăcioasă, rezultatul unei stricăciuni trupești, rodul întirzie să se arată la lumină: căci este în natura trupurilor de a nu veni decît puțin cîte puțin la maturitate: dar nu este așa cu lucrurile duhovnicești: ele sînt desăvîrșite de la început.

Precum Nicodim, auzind spunîndu-se aceste lucruri, se tulbură mereu, priviți cum, îi arată Iisus Hristos secretul acestei taine, și-i luminează ceea ce înainte îi era ascuns: „Ceea ce este născut din trup, trup este, și ceea ce este născut din Duh, duh este“. El îl îndepărtează prin aceia de tot ce cade sub simțuri, și nu-i permite să cerceteze tainele cu ochi trupești. Noi nu vorbim despre trup, o Nicodime! îi zice el: ci despre Duh. Astfel el îi ridică sufletul la lucruri duhovnicești: nu-ți închipui îi zice el, nu căuta nimic simțit. Nu cu acești ochi se vede Duhul: nu-ți închipui că Duhul produce carnea.

Cum deci, poate va zice cineva, este născut trupul Domnului? El este născut nu numai din Duh, ci încă și din trup, ceea ce ne învață Sfîntul Pavel prin aceste cuvinte: „Născut din femeie, născut sub lege“ (Gal. 4,4): Duhul Sfînt l-a crescut în așa fel, dar nu l-a scos din neființă, la ce ar fi fost nevoie de sînul unei mame? Duhul l-a format din trupul unei fecioare: dar cum? Eu nu pot s-o explic. Apoi, Iisus Hristos este născut dintr-o femeie, de teamă ca să nu se creadă că el nu avea nimic comun cu natura noastră. Dacă, atunci așa s-au petrecut lucrurile, se află oameni care totuși nu cred această naștere: la ce rău n-ar fi ajuns ei, susținînd că acest trup n-ar fi fost scos din acela al unei fecioare?

„Ceea ce este născut din Duh, duh este“. „Nu vedeți voi în aceia demnitatea și puterea Duhului Sfînt? El face lucrul lui Dumnezeu. Evanghelistul a zis mai sus: „Ei sînt născuți din Dumnezeu“; acum aici zice: „Cei ce sînt născuți din Duh“. „Ceea ce este născut din Duh, duh este“: adică cel ce este născut din Duhul este duhovnicesc. Iisus Hristos nu vorbește aici despre naștere, privitor la substanță, ci privitor la vrednicie și la har. Dacă Fiul deci născut în acest fel, ce va avea el mai mult decît ceilalți oameni, care sînt născuți la fel? Cum este el Fiul unic? Căci la fel, eu sînt născut din Dumnezeu, dar nu din substanța sa: dacă deci Fiul el însuși nu este născut din substanța sa, în ce se deosebește de noi? Din acest mod se va afla că el este mai prejos decît Duhul Sfînt. Căci nașterea despre care vorbim noi se face prin harul Duhului Sfînt. Așa-i că pentru a rămîne Fiul, el are nevoie de Duhul Sfînt? Dar în ce se deosebește această învățătură de cea a evreilor?

Iisus Hristos după ce a zis: ceea ce este născut din Duh, duh este; cum îl vede pe Nicodim încă tulburat, trece la un exemplu simțit. „Nu te mira că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți de sus. „Vîntul suflă unde voiește“ (7, 8). Cînd Iisus Hristos îi zice lui Nicodim: „Nu te mira“, el arată tulburarea și neliniștea sufletului lui, și în același timp, îl introduce într-un mediu mai puțin grosolan decît cea a trupurilor; deja prin aceste cuvinte: „Ceea ce este născut din Duh, duh este“, el l-a îndepărtat cu totul de aceste idei trupești. Dar cum Nicodim nu înțelegea ce vrea să însemneze aceia, el îi aduce un exemplu, el nu-l scoate din grosimea trupurilor, nu-i vorbește în

nici un fel despre lucrurile duhovnicești și netrupești, din care Nicodim nu putea să înțeleagă nimic, ci îi propune un lucru care ține mijlocul între ceea ce este trupesc și ceea ce este netrupesc; a ști că vîntul care este ușor și nestatornic, și că prin acest simbol îl învață; el zice despre vînt: „Tu auzi glasul lui, dar nu știi de unde vine, „nici încotro se duce“. Cînd spune că „Sufală unde vrea“; el nu vrea să spună că vîntul se supune greutateii lui, ci vrea să arate iuțimea lui și forța irezistibilă. Acesta este obiceiul Scripturii de a vorbi așa despre lucrurile neînsuflețite; ca atunci cînd zice: „căci făptura a fost supusă deșertăciunii- nu de voia ei.“ (Rom. 8,20). Acest cuvînt deci „sufală unde vrea“, înseamnă că nu poate fi reținut (oprit), că se răspîndește peste tot, că nimeni nu poate să-l împiedice să meargă într-o parte sau alta, și că se dezlănțuie cu furie mare, nimeni neputînd opri iuțimea lui.

2. „Și tu auzi glasul lui“, cu alte cuvinte zgomotul, sunetul: „Dar nu știi de unde vine, nici încotro se duce. Astfel este cu oricine este născut din Duhul“ (8); aceia este concluzia. Dar tu, zice el, nu poți explica iuțimea vîntului, pe care auzul și simțul te fac să-l simți, și dacă tu nu cunoști calea pe care merge el, pentru ce cauți tu în mod curios să cercetezi lucrarea Duhului Sfînt, tu care nu cunoști nici furia vîntului, cu toate că auzi zgomotul lui? Căci acest cuvînt: „El suflă unde vrea“, este spus despre puterea Duhului Sfînt, și așa trebuie să explicăm. Dacă nimeni nu poate opri vîntul, și dacă suflă unde vrea, nici legile naturii, nici limitele nașterii trupești, nici orice alt lucru ar putea fi, nu vor putea cu atît mai mult să oprească lucrarea Duhului Sfînt ori, că aceasta se spune despre vînt: „Tu auzi glasul lui“, aceasta este evident; Iisus Hristos nu i-ar fi spus unui necredincios, la un neștiutor, voind să vorbească despre lucrarea Duhului Sfînt, „tu auzi glasul lui“. Precum deci vîntul nu se vede cu toate că face zgomot, la fel nu se vede cu ochi trupești nașterea duhovnicească: și cu toate acestea vîntul este un corp, cu toate că foarte subtil: căci tot ceea ce este supus simțirilor este un corp. Dacă deci aceasta nu este nici o greutate pentru voi nici un necaz, de a vedea un corp, nici la fel o minte negîndu-i existența, pentru ce vă tulburați cînd auziți vorbindu-se despre Duhul Sfînt? Pentru ce cereți atîtea socoteli, pentru că nu faceți la fel cu privire la un corp? Care este deci purtarea lui Nicodim? După un exemplu atît de clar, el rămîne încă la ideile lui de jos, la grosimea lui evreiască: și precum în îndoiala în care rămîne mereu, el îi zice încă lui Iisus Hristos: „Cum pot să fie acestea?“ (9). Mîntuitorul divin îi răspunde mai dur: „Tu ești învățătorul lui Israel și nu cunoști acestea?“ (10). Priviți totodată că nu-l învinuiește niciodată de răutate, ci numai îi mustră micimea și stupiditatea lui. Dar ce are această naștere va zice cineva cu ceea ce s-a petrecut printre evrei? Dar mai bine spuneți-mi mie, vă rog ceea ce nu se raportează la ei. Crearea primului om, formarea femeii din coastă; femeile sterpe devenite femei ale nașterii, și tot ceea ce s-a făcut prin apă și pe ape: în fîntîna din care a scos Elisei fierul care a căzut acolo; semnele care s-au făcut la trecerea mării Roșii; minunile făcute la scîldătoarea la care coboară îngerul și tulbură apa (Ioan, 5, 4), și vindecarea minunată a lui Neman Sirianul în Iordan; toate

aceste lucruri, zic eu, erau ca niște chipuri și simboale ale nașterii și ale curățirii care trebuiau să vină într-o zi, și care le vestea mai dinainte; oracolele profeților vesteau în oarecare fel această naștere nouă, ca prin exemplu acestor cuvinte: „Cerurile vor vesti dreptatea copilului ce se va naște, poporului care a fost făcut de Domnul“ (Ps. 21,34). Și aceasta: „Înnoiva tinerețile tale ca ale vulturului“ (Ps. 102,5); „Ierusalimul va primi lumina; căci iată că regele vostru a venit“ (Is. 60,1). Și încă: „Fericiți sînt cei ce li s-au iertat fărădelegile lor“ (Ps. 31,1). Isaac era la fel o închipuire a acestei nașteri.

Spune, o Nicodime! spune-ne nouă: cum s-a născut Isaac? Oare numai așa după legea curată a naturii? Nu: deci aceia s-a făcut într-un fel care ținea de nașterea naturală, și de nașterea cea nouă, căci Isaac este născut dintr-o căsătorie, și pe de altă parte el nu este născut simplu din sînge. Și eu, vă voi face să vedeți că nu numai această naștere, ci chiar nașterea Fecioarei, au fost prezise și anunțate mai înainte prin semnele închipuitoare despre care vă voi vorbi. Precum, nimeni n-ar fi crezut ușor că Fecioara a născut, mai întîi femeile sterpe, și nu numai femeile sterpe, ci chiar și cele în vîrstă au născut. Și totodată, că o femeie a fost făcută dintr-o coastă, este un lucru mai strălucit și mai de mirare: dar cum acest semn foarte vechi, un alt fel de naștere a apărut apoi: și nașterea femeilor sterpe a pregătit sufletele să creadă nașterea Fecioarei: pentru a-i aduce în minte acestea îi zice Iisus Hristos lui Nicodim: „Tu ești învățătorul lui Israel și nu cunoști acestea?“ Adevărat, adevărat zic ție, că noi ceea ce știm mărturisim, dar mărturia noastră nu o primiți“. Iisus Hristos adaugă aceste lucruri, și pentru a dovedi prin alte exemple ceea ce a spus și pentru a se acomoda slăbiciunii lui.

3. Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Noi ceea ce știm vorbim și ce am văzut mărturisim?“ (11). Precum din toate simțurile vederea este cea care ne convinge mai mult, atunci cînd voim să fim crezuți, noi spunem că n-am auzit cu urechile noastre, ci că am văzut cu proprii noștri ochi, iată pentru ce Iisus Hristos vorbindu-i lui Nicodim împrumută limbajul oamenilor și felul lor de a vorbi; el îl împrumută pentru a dovedi ceea ce vorbește; dar că aceia este așa, că aceia ar fi unica lui intenție, și că nu vrea să vorbească despre vederea simțită, o fac vizibil cuvintele sale proprii. El zice: „Ceea ce este născut din Duh, duh este“, el adaugă „Noi vorbim ceea ce știm. „și ce am văzut mărturisim“. Dar aceia nu sosise încă. Pentru ce el zice dar „Ceea ce noi am văzut“? Nu este evident că vorbește despre această cunoaștere exactă și desăvîrșită care nu poate să se înșele? „Dar mărturia noastră n-o primiți“. Acest cuvînt: „Ceea ce știm“, Iisus Hristos îl spune sau despre el și Tatăl său, sau numai despre sine; dar aceasta „Nu o primiți“, el nu-l spune pentru a arăta mînia și supărarea sa, ci numai pentru a face cunoscut ceea ce se petrece. căci n-a zis: Este oare cineva mai nesimțit ca tine? Ce! tu nu primești ceea ce ți s-a explicat cu atîta grijă și cu atîta exactitate? El arată dimpotrivă o foarte mare moderație și în faptele sale și în cuvintele sale; el nu zice nimic din ceva de aproape, ci prezice cu blîndețe ceea ce se va întîmpla, și ne dă nouă acest exemplu de o răbdare

extremă, ca să nu fim nici supărați, nici necăjiți, atunci cînd nu-i convingem pe cei cărora le vorbim.

În sfîrșit, la ce folosește a se supăra? Nu cîștigă nimic; dimpotrivă, sufletul se înnebunește, se face mai rău în necredința lui. Pentru aceasta trebuie să ne păzim bine de a ne supăra: trebuie să ne atașăm să facem vrednic de crediță ceea ce se spune, abținîndu-ne nu numai de a ne mînia, ci chiar de a răsîndi calomnii; căci calomnia naște, mînie. Să oprim deci calul, pentru a nu răsturna cavalerul. Să tăiem aripile mîniei, și-i vom strica comoara ei. Ea este un venin subțire, care se ascunde ușor, și care infectează sufletul. Trebuie deci să-i închidem toate porțile. Va fi ridicol de a îmblîndi animalele, și de a neglija sufletul nostru, de a-l lăsa să devină brutal și rău. Mînia este un foc care strică totul: ea strică trupul, ea ruinează sufletul; ea îl face pe om greu și groaznic la vedere. Sigur că dacă un om mînios ar vrea să se privească în oglindă, lui nu i-ar mai trebui alt avertisment: nimic nu mai este urît ca o față aprinsă de mînie. Mînia este un fel de beție, sau mai scurt ea este mai rea decît diavolul: dar a fi atent și a nu se risipi în calomnii, este cea mai bună cale pentru a ajunge la adevărata filozofie. Iată pentru ce poruncește Sf. Pavel să fugim nu numai de mînie, ci și de defăimare: „Orice mînie și izbucnire și defăimare să piară de la voi“ (Efes. 4,31).

Să fim deci supuși marelui Învățător al filozofiei, a toată înțelepciunea! Și atunci cînd sîntem cuprinși de mînie împotriva slujitorilor noștri să ne gîndim la păcatele noastre și vom roși de rușine văzînd răbdarea și blîndețea lor. Căci atunci cînd îi împovărați cu înjurături pe slujitorii voștri, și cînd ei ascultă cu liniște și cu răbdare injuriile voastre, cînd le faceți o faptă urîtă și ei se poartă ca adevărați filozofi este un avertisment care ar trebui să vă ajungă. În sfîrșit cu toate că nu este decît un valet, totodată el este om, înzestrat cu un suflet nemuritor și cinstit cu aceleași daruri ca și noi de către Stăpînul nostru comun. Căci dacă fiind egali în cele mai mari lucruri și în darurile duhovnicești, el suferă cu răbdare batjocura voastră din cauza nu știu cărei prerogative omenești, de ce iertare și de ce scuză vom fi noi vrednici, noi care nici prin teama de Dumnezeu nu putem sau mai bine, nu vrem să ne reținem precum o face acest casnic prin teama de noi?

OMILIA 27

„Dacă v-am spus cele pămîntești și nu credeți, cum veți crede de vă voi spune cele cerești? Și nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel Care s-a coborît din cer, Fiul Omului care este în cer“ (Cap.3, Vers.12-16).

1. Nu trebuie să căutăm să cuprindem cu mintea nașterea Fiului unic.

2. Șarpele de aramă, chipul lui Iisus Hristos.- Cît a iubit Dumnezeu lumea.

1. Eu am spus-o adesea, cum o voi repeta acum încă, nu voi înceta de a spune: Ce oare? Că Iisus Hristos atunci când vrea să vorbească despre lucrurile înalte și sublime, se coboară la puterea ascultătorilor săi, și nu se folosește de cuvinte vrednice de slava sa ci de cele mai simple și mai de jos. Dacă a vorbit odată despre lucrurile divine în termeni proprii nu mai avea nevoie să se repete pentru a ne învăța, pe atât cât este posibil; dar nu este la fel cu cuvintele simple de care se folosește el, prin care se cobora la puterea ascultătorilor săi: dacă ele n-ar fi fost repetate în mod frecvent, cum era vorba despre lucrurile divine, ele n-ar fi mișcat, nici n-ar fi aprins inima ascultătorilor săi care se țirau pe pământ. Iată de ce a zis Iisus Hristos mai mult cuvinte simple decât ridicate: dar de teamă ca acelea să nu le fie grele ucenicilor săi, el nu-i lasă tot timpul curbați spre pământ, nu zice numai aceste cuvinte simple, nu se folosește de aceste comparații groase, fără a arăta pentru ce motiv face așa: și ceea ce o face în acest loc. Vorbind despre botez, și despre această naștere pe care-o lucrează harul; voind să vorbească apoi despre nașterea sa nespūsă și tainică, el întrerupe vorbirea sa și arată cauza. Care este ea? Este micimea și slăbiciunea ascultătorilor săi: el a arătat apoi după aceste cuvinte: „Dacă v-am spus cele pămîntești și nu credeți, cum veți crede de vă voi spune cele cerești?” Pentru aceasta cînd Iisus Hristos zice ceva lucru simplu și de jos, trebuie să-i atribuim motivul slăbiciunii și micimii ascultătorilor săi.

Apoi unii cred că în acest loc aceste cuvinte: cele pămîntești, înseamnă vîntul, și aceia revine să spună: dacă v-am dat exemplul lucrurilor pămîntești, cu toate acestea eu nu m-am făcut înțeles, cum veți putea înțelege lucrurile care sînt prea înalte, și prea sublime? Dar dacă îl numește aici botezul pămîntesc, nu fiți surprinși: el îl numește așa, sau fiindcă se dă pe pământ, sau fiindcă el îl compară cu nașterea cea strălucită; căci cu toate că nașterea pe care o face botezul este cerească, dacă el este comparat cu această naștere pe care o produce substanța Tatălui, se poate numi pămîntesc. Și remarcăți că Iisus Hristos n-a zis: Voi nu înțelegeți; ci: Dacă nu credeți. În sfîrșit, a acuza de nebunie pe cel ce nu vrea să creadă, neînțelegîndu-l, ceea ce este de domeniul minții, nimic nu este mai drept: și dimpotrivă dacă, cîte unii refuză să primească ceea ce nu admite mintea și care nu este accesibil decît credinței, nu este învinuit de nebunie, ci este hulit din cauza necredinței lui. Iisus Hristos voind să-l readucă pe Nicodim, îi vorbește cu mai multă putere și îi reproșează lui, ca el să nu caute să înțeleagă prin minte sensul acestor cuvinte; dar dacă credința ne obligă să credem în nașterea noastră, ce pedeapsă nu merită cei care caută să cunoască prin minte nașterea Fiului unic?

Dar poate va zice cineva: pentru ce a spus Iisus Hristos aceste cuvinte și lucruri, dacă ascultătorii săi refuză să-l asculte? Aceasta o face fiindcă dacă aceia nu-l credeau, el era sigur că oamenii care vor veni după ei îl vor crede, și vor scoate un mare folos. Iisus Hristos deci, vorbindu-i lui Nicodim cu multă putere îl face să vadă că nu numai el cunoștea aceste lucruri, ci încă și mulți alții, fără asemănare mai mari; ceea ce arată prin cuvintele care urmează, în care zice: „Nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel

Care s-a coborât din cer, Fiul Omului, care este în cer“. Și care este veți zice voi această exactitate? Ea este foarte mare și foarte bine legată de ceea ce este mai înainte; Nicodim zise: „Știm că de la Dumnezeu ai venit“ pentru a ne învăța ca „un învățător“; Iisus Hristos folosește aceste cuvinte, zicând puțin câte puțin: Nu gîndi că eu sînt învățător, precum au fost cei mai mulți profeți, care erau oameni pămîntești, căci eu vin din cer. Nici unul din profeți nu s-au urcat la cer, și eu acolo locuiesc. Nu vedeți fraților, că ceea ce părea foarte înalt rămîne prea dedesubtul aceleie slave? Căci Iisus Hristos nu este numai în cer, el este pretutindeni, el umple totul; dar el se smerește încă pînă la slăbiciunea ascultătorilor săi, pentru a-i ridica puțin câte puțin. Apoi, în acest loc, Iisus Hristos nu numește trupul Fiului Omului, ci el se desemnează cu totul întreg, pentru a vorbi așa prin numele celei mai mici substanțe. În sfîrșit, el are obiceiul de a se numi cu totul întreg, atît prin divinitate, pe cît prin umanitate.

„Și după cum Moise a înălțat șarpele de aramă în pustie, așa trebuie să se înalțe și Fiul Omului“ (14). Acestea se pare că nu se leagă cu ceva de ce a zis mai înainte și cu toate acestea se raportează perfect, căci, după ce a zis că botezul le aduce oamenilor un foarte mare bine, el descoperă imediat izvorul acestui bine, și face să se cunoască, că el nu este mai puțin prețios ca și altul, pentru că botezul își trage toată puterea lui din cruce. Sf. Pavel, striga corintenilor, zicînd: „Oare Pavel s-a răstignit pentru voi, sau în numele lui Pavel ați fost botezați?“ (1 Cor. 1,13). Prin care apostolul face să se cunoască în mod desăvîrșit nespusa iubire a lui Iisus Hristos, în aceia că el a suferit pentru dușmanii săi și a murit pentru ei, ca să le ierte cu totul păcatele lor prin botez.

2. Dar de ce n-a spus clar că trebuia să fie răstignit, și i-a trimis pe ascultătorii săi la vechiul chip? Mai întîi pentru a le arăta legătura și potrivirea care este între Vechiul și Noul Testament, și pentru a-i învăța pe ei că ceea ce s-a petrecut în unul, nu este contrar la ceea ce se petrece în altul. În al doilea rînd, ca să înțelegeți și ca să fiți bine convinși că el n-a mers la moarte forțat în ciuda sa; mai mult că această moarte lui nu-i face nici un rău, și că prin ea cîștigă mîntuirea tuturor. Și de teamă ca să nu zică cineva: Cum poate să fie că cei ce cred într-un om răstignit sînt mîntuiți, pentru că moartea l-a luat pe el însuși? El ne amintește o veche istorie. Dacă evreii care priveau chipul șarpelui de aramă (Ie, 21), erau scăpați de moarte, cu atît mai mult, cei ce cred în Iisus Hristos cel răstignit, vor primi mari daruri și haruri mai minunate. În sfîrșit, dacă Iisus Hristos a fost răstignit, aceasta s-a făcut nu fiindcă el a fost cel mai slab și evreii mai tari; trupul lui a fost spînzurat pe cruce, fiindcă Dumnezeu a iubit lumea.

„Ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (15). Nu vedeți voi cauza morții și mîntuirea pe care-o aduce ea? Nu vedeți potrivirea chipului cu adevărul? Atunci evreii au scăpat de moarte, dar de o moarte temporală; acum credincioșii sînt scăpați de moartea veșnică. Acolo șarpele înălțat în aier vindeca mușcăturile șerpilor, Iisus răstignit vindecă rănile pe care le face dragonul duhovnicesc (diavolul). Acolo, cel ce privea cu ochii trupului era vindecat; aici, cel ce vede cu ochii sufletului

se ușurează de toate păcatele sale. Acolo spînzura un chip de aramă care reprezenta un șarpe, aici trupul Domnului pe care l-a format Duhul Sfînt. *Acolo, un șarpe mușca și un șarpe vindeca; aici moartea dă la moarte și moartea a dăruit viață.* Șarpele care ucidea avea otravă, cel ce dă viață nu avea otravă. Aici este același lucru: moartea care dădea moarte păcătuișe, precum șarpele avea veninul; dar moartea Domnului era lipsită de orice păcat, precum șarpele de aramă era lipsit de venin: „Căci El n-a făcut nici un păcat, și din gura Lui n-a ieșit nici un cuvînt rău“ (I Petru 2,22). Aceia a spus-o Sf. Pavel prin aceste cuvinte: „El a dezbrăcat domniile și puterile și le-a dat pe față cu hotărîre, biruind asupra lor prin cruce“ (Col. 2,15). La fel ca și un atlet curajos, care, ridicîndu-l foarte sus pe dușmanul său, îl aruncă la pămînt, purtînd o strălucită victorie, așa Iisus Hristos, în fața lumii întregi, le-a zdrobit puterile care ne erau dușmane, și, după ce i-a vindecat pe cei ce erau răniți în pustiu, el i-a eliberat prin răstignirea sa de toate fiarele; Iisus Hristos de asemenea n-a zis: Trebuie ca Fiul Omului să fie spînzurat pe cruce, ci a zis: Trebuie să fie înălțat; ca în acest fel să nu-i stînjenească pe cei ce-l ascultau, și să se apropie de chip.

„Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încît pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (16). Adică: Nu vă mirați că eu voi fi ridicat, ca voi să fiți mîntuiți; așa a hotărît Tatăl meu, și Tatăl meu așa v-a iubit, încît el l-a data pe Fiul său pentru slujitorii săi și pentru niște slujitori nemulțumiți, pe cînd nimeni n-ar face atîta pentru prietenul său. Sf. Pavel zice la fel: „Căci cu greu va muri cineva pentru un drept“ (Rom. 5,7). Apostolul era întemeiat pe iubirea lui Dumnezeu, fiindcă el le vorbea credincioșilor; Iisus Hristos o exprimă aici cu mai multă grijă, fiindcă el îi vorbea lui Nicodim; dar ceea ce zice el este mult mai însemnat încă, cum se poate convinge cercetînd fiecare cuvînt în parte de care se folosește el. Căci aceste cuvinte: „Așa a iubit“, și această compunere: „Dumnezeu, lumea“, arată o neasemănată iubire.

În sfîrșit, este mare deosebire între Dumnezeu și lume, sau mai sigur este imensă. Dumnezeu, nemuritorul, cel ce este fără început, care are o mare infinitate de slavă, i-a iubit pe oamenii formați din pămînt și din cenușă (țărînă), încărcăți cu o mulțime de păcate, care nu încetau de a-l supăra niște nemulțumiți: da, zic eu, iată cine sînt cei pe care-i iubea. Cuvintele care urmează sînt destul de puternice, căci el adaugă „Încît pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat“, nu pe unul din slujitorii săi, nici un înger, nici pe un arhanghel. Dar nimeni n-a arătat niciodată o asemenea iubire, atîta iubire pentru fiul său unic, cită a avut Dumnezeu pentru acești slujitori nemulțumiți. Iisus Hristos deci prezice aici Patima sa, dacă nu deschis, într-un fel mai puțin arătat: dar folosul și binele care trebuie să revină din Patima sa îl arată deschis: „Ca tot cel ce crede în El să nu piară ci să aibă viață veșnică“. Iisus Hristos a spus că va fi ridicat, și el a închipuit moartea sa. Aceste cuvinte puteau produce greutate și tristețe lui Nicodim, să-i insuflă sentimente omenești, și să-l facă să gîndească, că moartea lui va fi sfîrșitul vieții lui. Vedeți în ce fel corectează acela zicînd că jertfa oferită este Fiul lui Dumnezeu, începutul și izvorul vieții, și al vieții veșnice: orî cei

care, prin moartea sa, trebuia să le dea viața altora, nu putea să rămână multă vreme în moarte. Dacă cei ce cred în Iisus Hristos cel răstignit nu pier, cu atât mai mult va pieri oare cel care este răstignit? Cel ce-i scoate pe alții din pierzarea lor trebuie să fie lipsit de pierzare cu atât mai mult; cel ce dă viață altora, cu atât mai mult și-o va da el luiși.

Nu vedeți, frații mei dragi, că peste tot este nevoie de credință? Căci Iisus Hristos zice că crucea este izvorul și începutul vieții. Minte nu va primi ușor: mărturie este starea de rîs a neamurilor de acum. Dar credința care se ridică mai presus de slăbiciunile minții, crede și primește acest adevăr. Și de unde vine că Dumnezeu a iubit atîta lumea? De unde vine aceia? În mod unic din bunătatea sa.

OMILIA 28

„Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască, prin El” (Cap.3, Vers.17- Vers.21).

1. Cu cît este mai mare mila Mîntuitorului, cu atît vor fi mai mari și pedepsele.- Dumnezeu le-a deschis porțile pocăinței tuturor oamenilor.- Două venituri ale lui Iisus Hristos.

2. Cel ce nu crede în mine este deja osîndit.- Cine sînt cei ce se depărtează de Iisus Hristos?

1. Mulți oameni fără virtute, abuzînd de mila lui Dumnezeu pentru a-și înmulți păcatele lor și a crește în mîndrie, îndrăznesc să țină acest limbaj: Nu este iad, nu este pedeapsă, Dumnezeu iartă toate păcatele. Dar un înțelept le închide gura prin aceste cuvinte: Nu spune: „Milă lui Dumnezeu este mare, el se va milostivi pentru mulțimea păcatelor mele“. Căci mila și mînia sînt în mîna lui, și mînia sa se va aprinde asupra păcătoșilor: (Eccles. 5). Și altădată: „Cu cît este mai mare mila lui cu atît vor fi mai mari și pedepsele lui“. Dar ce devine mila veți zice voi, dacă noi toți trebuie să primim pedeapsă în proporția păcatelor noastre? Proorocul și Sf. Pavel spun că noi trebuie să primim toți după faptele noastre: ascultați-i; proorocul o spune cu aceste cuvinte: „Doamne, tu ve răsplăti fiecăruia după faptele sale“ (Ps. 61,11); apostolul cu acestea: „Dumnezeu va da fiecăruia după faptele sale“ (Rom. 2,6).

Dar cu toate acestea, că mila lui Dumnezeu ar fi mare, partea pe care a făcut-o el din viața noastră în două, una pentru luptă, alta pentru cununi, o arată și nu permite să ne îndoim; chiar în aceia el face să strălucească mila sa cea mare. Făcînd un număr mare de păcate, și neîncetînd din copilărie pînă la adînci bătrînețe de a mînji cu păcate sufletul nostru, noi nu sîntem pedepsiți pentru atîtea păcate, și ne dă iertarea prin botezul renașterii, dîndu-ne îndreptarea, curăția și sfințenia. Dar, veți zice voi, dacă cel ce a primit harul botezului în copilăria sa, cade în mii de păcate apoi? Dacă el cade, este mai vinovat, și la fel merită o pedeapsă foarte mare: dacă, după

botez ne ducem la tot felul de păcate, păcatele pe care le vom face noi atunci vor fi pedepsite mai aspru decât acelea pe care le-am făcut înainte de botez, cu toate că și unele și altele sînt de aceeași specie și de aceeași calitate. Sf. Pavel o arată, și dă dreptate, prin aceste cuvinte: „Cel ce a călcat legea lui Moise este ucis fără milă, prin mărturia a doi sau trei martori. Gîndiți-vă cu cît mai aspră va fi pedeapsa cuvenită celui ce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și i-a necinstit sîngele testamentului cu care s-a sfințit și a făcut de ocară Duhul harului“ (Evr. 10,28,29). Acest om, deci va fi vrednic de un chin mai mare: dar pe cînd Dumnezeu lui i-a deschis porțile pocăinței, și i-a oferit mai multe mijloace de a-și spăla păcatele sale, dacă vrea să se folosească și să cîștige.

Priviți vă rog, cîte dovezi ne-a dat Domnul pentru mila sa și mărturii mai întii, prin harul botezului, el ne-a iertat păcatele noastre; în al doilea rînd, chiar după un așa de mare har, el nu-l pedepsește încă pe păcătos care s-a făcut vrednic de chin, ci îi lasă vreme să se corecteze și să facă pocăință. Pentru aceasta îi zice Iisus Hristos lui Nicodim: „Dumnezeu n-a trimis pe Fiul său ca să judece lumea ci ca s-o mîntuiască“ (Ioan 3,17). Căci sînt două venituri ale lui Iisus Hristos: una a avut loc deja, cealaltă trebuie să vină dar nu sînt amîndouă pentru aceeași cauză și pentru același sfîrșit: Iisus Hristos a venit mai întii, nu pentru a judeca păcatele, ci pentru a le ierta; a doua oară el va veni, nu pentru a le ierta, ci pentru a le judeca. Iată pentru ce zice divinusul Mîntuitor la prima venire a sa: „N-am venit ca să judec lumea, ci s-o mîntuiesc“. Dar pentru a doua zice: „Cînd va veni Fiul Omului în slava tatălui Său, el va pune oile de-a dreapta Sa și caprele de-a stînga; și atunci aceia vor merge la viață veșnică, și aceștia la chin veșnic“ (Mt. 25,31).

Dar totodată prima venire era la fel pentru a judeca lumea, pe cît o cere dreptatea. Pentru ce? Fiindcă înainte de venirea sa, era o lege naturală, prooroci, și mai mult legea scrisă, învățătura, sfaturile, făgăduințele, minunile, și multe alte lucruri care puteau îndrepta pe oameni și să-i țină în datoria lor. A cere seamă pentru toate lucrurile acestea, ar fi fost în ordine. Dar cum Iisus Hristos este milostiv, el n-a judecat n-a cerut să dea seama el a iertat totul. Dacă el ar fi făcut să dea seamă, dacă ar fi judecat toți oamenii ar fi pierit. „Căci toți au păcătuit și au nevoie de slava lui Dumnezeu“ (Rom. 3,23). Nu vedeți mila lui negrăită?

„Cel ce crede în El nu este judecat, iar cel care nu crede a și fost judecat“ (18). Dar dacă Iisus Hristos n-a venit atunci pentru ca să judece lumea, cum cel ce nu crede este judecat și condamnat, pentru că vremea judecății n-a sosit încă? Iisus Hristos zice aceia, sau pentru că necredința care nu este urmată de pocăință este ea însăși un chin: căci a fi înafară de lumină, este în sine un mare chin: sau pentru a prezice ceea ce va sosi. În sfîrșit, precum o ucidere de om este condamnată deja prin însăși natura ei, cu toate că încă nu este dată hotărîrea judecătorului, la fel este cu necredința, pentru că Adam a murit în ziua în care a mîncat din pomul oprit, hotărîrea lui la moarte fiind astfel pronunțată: „Căci, în ziua în care vei mîncă din el vei muri, negreșit“ (Fac. 2,17). Cu toate acestea el trăia: cum era el deci mort? El era mort chiar prin hotărîrea, și prin natura faptei sale:

cel ce s-a făcut vinovat de un păcat care merită moartea este de atunci sub pedeapsa morții, dacă nu real, mai puțin prin hotărîrea pe care a pronunțat-o legea.

Dar, de teamă că auzind aceste cuvinte: „N-am venit să judec lumea“ cineva să nu-și închipuie că poate să păcătuiască fără a fi pedepsit, și să nu devină mai neglijent și mai mîndru, Iisus Hristos ia acest pretext zadarnic al neglijenței, zicînd: „Deja este osîndit“. Cum vremea judecății viitoare nu era încă aproape, Iisus Hristos face să intervină imaginea și teama de pedeapsă. Sigur, iată dovada unei mari bunătăți. Nu numai că Dumnezeu îl dă pe Fiul său, ci el amîna și timpul pedepsei, ca păcătoșii să-și poată spăla păcatele lor.

„Cel ce crede în Iisus Hristos nu este osîndit“. Cel care crede, nu cel care cercetează în mod curajos; cel ce crede, nu cel ce hotărăște. dar dacă viața lui este necurată și faptele lui rele? Mai întîi despre oamenii de acest fel Sf. Pavel zice că ei nu sînt cu adevărat credincioși: „Că ei mărturisesc că cunosc pe Dumnezeu: dar cu faptele îl tăgăduiesc“ (Tit. 1,16). Apoi, acest divin Mîntuitor spune că nu asupra acestui punct vor fi judecați ei; că vor fi pedepsiți și mai aspru pedepsiți pentru faptele lor; dar, crezînd, ei nu vor fi pedepsiți ca necredincioși.

2. Nu vedeți, că Iisus Hristos care începe vorbirea sa prin lucruri uimitoare și grozave, iar revine la ele. La început a zis: „Dacă nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția cerurilor“; el zice acum: „Cel care nu crede în El a și fost judecat“; adică, nu credeți că întîrzierea pedepsei ar fi folositoare păcătoșilor, dacă ei nu-și schimbă viața: căci nu va fi nici o deosebire între cei ce n-au crezut, și între cei ce sînt deja condamnați și pedepsiți. „Iar aceasta este judecata, că Lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunericul mai mult decît Lumina“ (19); adică, ei sînt pedepsiți, fiindcă n-au vrut să iasă din întuneric și să alerge la lumină: prin aceste cuvinte el le ia orice scuză. Dacă eu veneam le zice el, pentru a-i face să dea seama și să pedepsesc, ei ar fi putut zice: chiar pentru aceia ne-am despărțit de tine. Dar eu am venit pentru a-i scoate din întuneric și pentru a-i aduce la lumină. Cine va avea milă de un om care refuză să iasă din întuneric la lumină? În sfîrșit zice el, ei n-au să-mi facă vreun reproș, ei au primit de la mine mii de binefaceri, și fug de mine și se depărtează de mine. Iisus Hristos învinuindu-i încă de această purtare, zicea: „M-au urît fără de pricină“ (Ps. 34, 22); și altădată: „Dacă eu n-aș fi nevit, și nu le-aș fi vorbit, păcat n-ar avea“ (Ioan 15,22) pe care-l au: căci cel care în lipsa luminii, rămîne în întuneric, este într-un fel vrednic de scuză și de iertare: dar cel care, după ce a venit lumina, rămîne tot în întuneric, arată în mod vizibil răutatea voinței lui și nesupunerea lui. Și cum trebuia să apară de necrezut celor mai mulți că ar fi oameni care să prefere întunericul luminii, împotriva sentimentului general, evanghelistul ne arată motivul acestei dispoziții rele. Care este ea? „Căci faptele lor erau rele“. „Că oricine face rele urăște Lumina și nu vine la Lumină, pentru ca faptele lui să nu se vădească“ (20). Și deși Iisus Hristos n-a venit să judece lumea

nici să osîndească sau să ceară seamă, ci pentru a ierta și a șterge păcatele, și pentru a mîntui prin credință.

Pentru ce s-au depărtat ei dar? Dacă Iisus Hristos s-ar fi așezat pe tronul său ca să judece, ei ar fi avut oarecare motiv să se scuze: cei care se simt vinovați de păcate, fug în mod obișnuit de judecătorul lor: dar dacă judecătorul le dă iertare, toți vinovații se apropie de el. Apoi deci Iisus Hristos a venit să ierte păcatele, cei care se simțeau cei mai vinovați erau cei ce trebuiau să alerge la el cu mai multă grabă; cei mai mulți au făcut-o; căci vameșii și pescarii venind să-l afle pe Iisus, mînceau cu el. Despre cine vrea dar să vorbească Iisus Hristos? Despre aceia care s-au hotărît ca totuși să rămînă în răutatea lor. În sfîrșit, el a venit ca să ierte păcatele trecute și pentru a întări și a-i ușura pe cei care se hotărau să nu mai păcătuiască în viitor; dar precum sînt oameni destul de răi și de lași, cînd este vorba despre virtute și de greutățile pe care le cere ea, pentru a stărui în păcate pînă la sfîrșitul vieții lor, pe aceștia îi arată aici Iisus Hristos.

Creștinismul le cere uceniilor lui ca ei să adauge viața bună curăției învățaturii. Acești oameni zice Iisus se tem să se apropie de mine, fiindcă nu vreau să trăiască în curăție și în sfințenie. Nimeni nu-i mustră pe cei ce trăiesc în rătăcirea neamurilor, din cauza excesului lor: cei ce se închină idolilor păgînismului, și celebrează sărbători așa de urîte, atît de ridicole precum sînt și idolii lor, ei au o purtare demnă de învățătura lor pe care o mărturisesc: dar cei ce i se închină lui Dumnezeu, dacă sînt lași, dacă trăiesc rău; nu este nimeni care să nu le adreseze mustrări și reproșuri: atît este de admirat adevărul, chiar printre vrăjmași. Priviți deci, cu ce exactitate și cu ce siguranță vorbește Iisus Hristos: el nu zice: cel ce face răul nu se apropie de lumină, ci cel ce stăruie în rău; cu alte cuvinte, cel care are plăcere să se tăvălească în fiecare zi în tina păcatului, și nu vrea să se supună legii mele: el stăruie așa pentru a se da în mod liber poftelor și să facă toate celelalte lucruri pe care le opresc eu; dacă ei s-ar apropia de mine, va fi ca și cu un tilhar pe care lumina îl descopere imediat. Iată pentru ce fug ei de împărăția mea. Și întradevăr noi am auzit neamuri spunînd, că motivul pentru care ei nu pot să îmbrățișeze religia noastră, acesta este că ei nu s-ar putea abține de la beții, de la de frînări și de la alte păcate..

Ce oare! veți zice voi, oare să nu fie creștini a căror viață să nu fie mai bună ca și a păgînilor? Să nu fie păgîni care trăiesc ca și filozofi? Că sînt creștini care fac răul, o știu mai bine ca și voi: dar că sînt neamuri care fac binele, aceasta n-a venit la cunoașterea mea. Și nu-mi vorbiți despre cei ce sînt în mod natural moderați, modești și împodobiți cu calități alese; căci nu în aceia constă virtutea: ci vorbiți-mi mie despre acei care, fiind tulburați foarte tare de patimi, trăiesc cu toate acestea ca niște filozofi. Sigur nu veți afla. În sfîrșit, dacă făgăduința unei împărății, dacă amenințarea cu iadul și multe alte adevăruri abia pot să-i rețină pe oameni în practicarea virtuții; cu cît mai greu o vor practica cei ce nu au nimic din acestea? Căci dacă unii dimpotrivă săvîrșesc virtutea, aceasta o fac dintr-un duh de mîndrie: ori, cei ce fac așa, și care fac virtutea pentru slava deșartă nu se vor abține, dacă sper să scape de priviri ca să facă și să-și împlinească poftele lor rele. Dar,

totodată, ca să nu se creadă despre noi că ne place să respingem, noi vă spunem că știm că printre păgîni sînt unii care fac binele; căci aceia nu distrug ceea ce am spus eu, pentru că n-am auzit vorbindu-se decît despre ceea ce se întîmplă în mod obișnuit, și nu despre ceea ce poate să existe cîteodată.

OMILIA 29

„După acestea a venit Iisus cu ucenicii lui în pămîntul Iudeii și a rămas acolo cu ei și boteza“ (Cap.3, Vers.22-Vers.30).

1. Nimic nu este mai mare decît adevărul nimic nu este mai josnic decît minciuna.- Pentru ce nu boteza Iisus Hristos, ci numai ucenicii săi.
2. Ucenicii lui Ioan purtau invidie ucenilor lui Iisus Hristos.
3. Cum devine Biserica mireasa lui Iisus Hristos.- Slava acestei lumi este zadarnică și falsă.- Relele și pierderile pe care le produce slava deșartă ea răstoarnă orașele și pustiirile.- Cum se poate scăpa de acest păcat.- Slava cerului este singura reală și adevărată: a ridica ochii acolo (la cer) este mijlocul adevărat de a disprețui tot ce se petrece aici jos, și toată slava oamenilor.

1. Nimic nu este mai strălucit, nimic nu este mai tare și mai puternic decît adevărul, precum nimic nu este mai de jos, nimic nu este mai slab decît minciuna; îi place să se ascundă, ușor se demască, ușor se risipiește. Adevărul, dimpotrivă, se arată gol tuturor celor ce vor să-l privească; el nu caută să se ascundă, el nu se teme nici de pericole nici de piedici, el nu se ambiționează după laudele mulțimii. Nimic omenesc nu stăpînește asupra lui; dar, superior tuturor curselor care i se întind, el le vede fără să se tîlbure; cei ce se refugiază la sînul lui găsesc o scăpare sigură, ei sînt păziți aici ca într-o fortăreață sigură și de nepătruns; aceia este măreția puterii lui; loviturile ascunse care i se dau, el le răstoarnă; dar faptele sale le arată ochii lumii întregi; aceasta i-o spune Iisus Hristos lui Pilat cînd zice: „Eu am vorbit pe față lumii și nimic nu am vorbit în ascuns“ (Ioan 18,20).

Ceea ce zice divinusul mîntuitor atunci, acum o face: „După acestea, zice evanghelistul, a venit Iisus cu ucenicii săi în pămîntul Iudeii și a rămas acolo cu ei și boteza“. La zilele sărbătorilor mari, Iisus mergea la Ierusalim pentru a învăța public doctrina sa pe cei ce se adunau acolo, și ca toți să se folosească de minunile sale. Dar după ce trecea sărbătoarea, el mergea adesea la Iordan, fiindcă o mulțime de popor alerga după el; căci se așeza totdeauna în locurile cele mai cercetate, nu prin mîndrie sau din ambiție, ci pentru a face bine la cît mai multă lume. de altfel, evanghelistul zice apoi că nu Iisus era cel care boteza, ci ucenicii săi (Ioan 4,2); este deci evident că trebuie să înțelegem același lucru aici, să știm că ucenicii botezau singuri.

Dar pentru ce, veți zice voi, nu boteza Iisus Hristos? Cu mult înainte Ioan Botezătorul a zis: „El vă va boteza cu Duhul Sfînt și cu foc“ (Mt. 3,11). ori el

n-a dat încă Duhul Sfânt; deci pentru un motiv serios nu boteza el ci numai ucenicii săi botezau fiindcă voiau să cheme cât mai multă lume să asculte predicile și învățătura mîntuitoare. Și pentru ce ucenicii lui Iisus botezînd, Ioan Botezătorul nu înceta să boteze pînă ce a fost pus în închisoare? Căci cînd zice evanghelistul: „Ioan botez la Enon“, el adaugă: „Căci Ioan n-a fost pus în închisoare încă“ (Ioan 3,23,24); el arată deci că Ioan Botezătorul n-a încetat încă să boteze. Și pentru ce a mai botezat el pînă în acest timp. Totuși, el ar fi trebuit să facă cunoscut că ucenicii lui Iisus erau mai vrednici să boteze decît el, dacă, atunci cînd au început ei el ar fi încetat. Pentru ce motiv boteza el dar? O făcea pentru a nu le atrage lor invidie și mai mari certuri. În sfîrșit, dacă, vestind adesea ceea ce era Iisus Hristos, dîndu-i lui locul întîii, și spunînd că el este inferior lui, el nu i-a convins pentru aceia pe Evrei că ei trebuie să meargă la el; dacă el, zic eu, ar fi încetat să boteze, el i-ar fi făcut și mai răi și mai înfierăți în minte. Iată pentru ce a început Iisus Hristos să predice numai după moartea lui Ioan Botezătorul. Apoi, cred că el n-a trăit prea mult, căci sufletele acestei mulțimi se reunesc toate și se întorc spre Iisus Hristos, și nu mai erau împărțiți între unul și altul. Mai mult, Ioan Botezătorul, în timp ce boteza, nu înceta să-i îndemne să meargă să-l afle pe Iisus Hristos și să le dea mărturie destul de mari despre el. De altfel el boteza în numele celui ce trebuia să vină după el, ca ei să creadă în el. Dacă cel ce-l vestea așa pe Iisus Hristos s-ar fi oprit să mai boteze, și n-ar fi continuat, cum ar fi făcut el cunoscută strălucirea și superioritatea ucenicilor lui Iisus Hristos? Nu s-ar fi crezut, dimpotrivă că el din gelozie sau din necaz nu mai boteza? Dar continuînd, el întărește și adevărește ceea ce zice, căci el nu căuta să-și cîștige slavă, ci îi trimitea pe ascultătorii săi la Iisus Hristos. Și el nu-l slujea mai puțin decît ucenicii, ci mai mult, așteptînd ca mărturia lui să fie mai puțin bănuitoare și faima lui o trecea în sufletul tuturor pe cea a ucenicilor. Evanghelistul voind să ne-o facă cunoscută, zicea: „Atunci a ieșit la El Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului și se botezau de către el“ (Mt. 3,5). Cu toate că ucenicii lui Iisus botezau, poporul nu înceta de a alerga în mulțime la Ioan Botezătorul.

Căci dacă unii întreabă în ce era superior botezul ucenicilor față de cel al lui Ioan, noi vom răspunde: în nimic, căci și unul și altul era lipsit de Duhul Sfînt de harul lui, și unii și alții nu aveau amîndoi decît un singur motiv: acesta era de a-i trimite la Iisus Hristos pe cei pe care-i botezau ei. În sfîrșit, ca să nu fie obligați să alerge din toate părțile, pentru a-i aduna pe cei care trebuiau să creadă în Iisus Hristos, precum Andrei l-a adus pe Simon și Filip pe Natanael, ei se hotărîră și s-au înțeles să boteze, ca prin botez să poată fără greutate și fără osteneală să-i atragă lui Iisus Hristos, și să pregătească calea credinței pe care trebuia s-o vestească el; dar că aceste botezuri nu aveau nici un avantaj unul asupra altuia, cuvintele care urmează o vor arăta.

Care sînt aceste cuvinte? „Și s-a iscat neînțelegere între ucenicii lui Ioan și un Iudeu asupra curățirii“ (25). Și aceia nu este surprinzător, pentru că ucenicii lui Ioan purtau continuu invidie ucenicilor lui Iisus Hristos, sau mai

sigur chiar lui Iisus: atunci cînd vedeau că botezau, ei atunci au început să spună celor ce veneau la ei că botezul lor avea ceva mai superior față de cel al ucenicilor lui Iisus Hristos, și apropiindu-se de unii din cei ce veneau să boteze, ei au încercat pe acesta să-l convingă și n-au putut: dar evanghelistul face să se vadă în mod clar că aceștia sînt ucenicii lui Ioan, și nu acest evreu, care au pornit cearta că el nu zice că un cutare evreu le-a cerut părerea lor: ci zice că întrebarea privitoare la curățire de unde vine cearta, a pornit de la ucenicii lui Ioan cu un evreu.

2. Fiți atenți, vă rog, la blîndețea și la reținerea evanghelistului. El nu ia parte, nu se mînie nici împotriva unora nici împotriva altora: ci pe cît se poate, micșorează greșala, zicînd că s-a ivit numai o neînțelegere. Totodată, urmarea face să se vadă bine că din gelozie au pornit acești ucenici neînțelegerea: dar o descrie cu destulă moderație, căci zice: „Și au venit la Ioan și i-au zis: Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan și despre care tu ai mărturisit, iată botează și toți se duc la El“ (26). Adică cel pe care l-ai botezat tu; căci aceasta înseamnă acest cuvînt: „Despre care tu ai mărturisit“, cu alte cuvinte: cel pe care l-ai făcut arătat și strălucit, îndrăznește să imite ceea ce faci tu: ei nu s-au păzit să spună: cel pe care l-ai botezat tu, căci dacă ar fi zis așa atunci ar fi trebuit să arate și glasul care s-a făcut auzit de sus și de asemenea coborîrea Duhului Sfînt; dar zic ei?“ Acela Care era cu tine dincolo de Iordan, despre care tu ai mărturisit“. Adică acela care era în numărul ucenicilor tăi, care n-avea nimic mai mult decît noi, s-a despărțit de noi și botează. Dar nu numai prin acestea credeau că-l pot întări împotriva lui Iisus aceasta o făceau arătîndu-i că botezul lui pe viitor va fi mai puțin strălucit; căci adaugă ei: „toți merg la El“. Din care se vede că ei nu puteau să-l aducă la sentimentul lor chiar pe evreul cu care se certau. Ei vorbeau așa, fiindcă erau incomplet învățați și încă sensibili pentru ambiție.

Ce zice oare Ioan Botezătorul? El nu-i mustră aspru, de teamă ca părăsindu-l să nu se dea la ceva fapte rele. Dar ce le zice? „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din cer“ (27). căci dacă vorbește despre Iisus Hristos în cuvinte așa de mici nu vă mirați; el nu-i putea învăța dintr-o dată pe niște oameni așa de înfierăți, și care erau în așa de rele dispoziții. Ci încearcă să-i înspăimînte, și să-i facă să cunoască cum că, a lupta împotriva lui Iisus, înseamnă a se lupta împotriva lui Dumnezeu. Gamaliel a dat același răspuns: „Voi nu veți putea distruge acest lucru, și veți fi în pericol de a lupta împotriva lui Dumnezeu însuși“: (Fap. 5, 39). Evanghelistul statornicește același adevăr într-un fel mai ascuns. El face să li se răspundă acestor ucenici: „Omul nu poate să ia nimic, dacă nu i s-a dat lui din cer“. Adică, voi încercați imposibilul, și făcînd așa, vă puneți în pericol de a lupta împotriva lui Dumnezeu însuși, ce oare? Teudas (Fap. 5, 36) nu lucra el prin sine însuși? Sînt convinși; el lucra prin el însuși; dar abia a apărut că a și fost șters și toată opera lui cu el dar nu este așa cu lucrarea lui Iisus Hristos. Prin aceia, Ioan îi potolește pe nesimțite pe ucenicii săi, făcîndu-i să vadă că acest Iisus, căruia ei îndrăzneau să i se opună, nu este un om, ci un Dumnezeu care îi întrece în vrednicie și în

slavă. Că astfel, dacă faptele lui străluceau și luminau, dacă toți alergau la el, ei nu trebuie să se mire, căci așa sînt lucrurile lui Dumnezeu: că cel ce făcea așa de mari lucruri era un Dumnezeu, astfel lucrurile lui nu ar fi avut putere nici atîta virtute. Că apoi, lucrurile oamenilor se descoperă ușor și se distrug ușor; dar nu este așa cu acestea: ele nu sînt lucruri omenești. Și priviți cum întoarce el aceste cuvinte împotriva lor: “Despre Care tu ai mărturisit”, prin care credeau să-l îndemne să-l ucidă pe Iisus Hristos. Căci după ce le-a arătat că Iisus Hristos a devenit strălucit nu pentru mărturia lui, el le închide gura zicînd: „Nu poate un om să ia nimic, dacă nu i s-a dat din cer”.

Ce vrea să spună aceia? Dacă primiți mărturia mea, și dacă o credeți adevărată, învățați la fel, că acesta nu sînt eu pe care trebuie să-l puneți mai presus de el, ci pe el pe care voi trebuie să-l priviți ca mai presus de mine. Care este mărturia pe care i-am dat-o? Eu vă iau ca martori: Iată pentru ce adaugă el: „Voi înșiși mărturisiți că am zis: „Nu sînt eu Hristosul, ci sînt trimis înaintea Lui” (28). Dacă din cauza mărturiei pe care i-am dat-o îmi ziceți voi: „Despre Care ai mărturisit”; deci amintiți-vă din această mărturie a mea și veți recunoaște că nu numai nu L-am coborît, ci încă L-am ridicat foarte mult. Dar de altfel această mărturie nu venea de la mine, ea vine chiar de la Dumnezeu, care i-a dat-o lui prin gura mea, pentru aceasta dacă vă par vrednic de credință, amintiți-vă că între multe alte lucruri pe care le-am zis, eu am zis la fel că „sînt trimis înaintea Lui”.

Nu vedeți că Ioan Botezătorul face să se vadă pe nesimțite că acest cuvînt este divin? Căci iată ce vrea să zică el: Eu sînt un slujitor, și spun ceea ce mi-a poruncit să spun cel care m-a trimis, nu caut să plac oamenilor, ci îmi împlinesc slujirea pe care mi-a încredințat-o Tatăl lui trimițîndu-mă; nici din favoare, nici din plăcere nu am dat această mărturie; eu am spus ceea ce aveam misiunea să spun. Nu credeți deci pentru aceia că eu aș fi ceva lucru mare; misiunea mea, cuvintele mele, toate nu fac decît să se cunoască slava sa și strălucirea sa, căci el este Domnul și stăpînul tuturor lucrurilor; ceea ce arată prin cuvintele pe care le adaugă: „Cel care are mireasă este mire, iar prietenul mirelui, care stă și ascultă, se bucură foarte mult de glasul lui. Deci această bucurie a mea s-a împlinit” (29). pentru aceasta cel care a zis: „Nu sînt vrednic să-i dezleg cureaua încălțămintelor lui” se numește acum prietenul lui, nu pentru a se înălța și a-și aduce laude, ci pentru a arăta cît are el la inimă interesele lui Iisus Hristos: că ceea ce se petrece nu se face în ciuda lui, nici împotriva voinței sale, ci spre marea lui mulțumire; și că el n-a zis nimic, n-a făcut nimic care să nu tindă la acest sfîrșit unic; iată ce face el foarte prudent să se cunoască prin numele de prieten. În sfîșit, în căsătorii slujitorii mirelui nu au nici atîta bucurie, nici atîta plăcere ca și prietenii săi. Ioan Botezătorul nu se numește dar egal în vrednicie cu mirele, ferească Dumnezeu! ci se numește prietenul lui, pentru a arăta excesul bucuriei sale și pentru a se face înțeles de ucenicii săi. El a făcut să se înțeleagă că nu este decît un trimis, decît un slujitor, numindu-se trimis înaintea lui. Pentru aceasta se numește prietenul mirelui, și de asemenea fiindcă îi vedea pe ucenici

suferind pentru că mergeau la Iisus Hristos; prin aceea el îi face să vadă că nu numai că nu-i face nici un rău, ci că chiar îl bucură în mod extrem.

Apoi după ce am venit eu, zice el, pentru a lucra și contribui la această mare operă, departe de mine să mă întristeze că toți merg la Iisus Hristos, eu aș avea dimpotrivă o durere extremă, dacă ar fi altfel. Dacă mireasa n-ar merge să-l caute pe mirele ei, atunci m-aș necăji eu; dar nu cînd văd că efortul meu a reușit. Lucrarea lui se împlinește, este un motiv de slavă; pentru noi ceea ce am dorit cu atîta ardoare se realizează; mireasa îl cunoaște pe mirele ei. Și chiar voi îmi dați mărturie, cînd îmi ziceți: „Toți merg la El“, iată ce voiam eu, și pentru aceea am făcut totul: de asemenea martor al acestui rod fericit, mă bucur eu cu altfel de bucurie.

3. Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „Prietenul mirelui, care stă și ascultă, se bucură foarte mult de glasul lui“? Ioan Botezătorul se folosește aici de parabolă pentru a ajunge la subiectul său căci vorbind despre mire și despre mireasă, el arată cum se fac înfierile, se știe: Prin cuvînt și prin învățătură; așa s-a înfiat Biserica de către Dumnezeu. Pentru aceasta zicea Sf. Pavel: „Credința vine din auzite, și auzirea din propovăduirea cuvîntului lui Iisus Hristos:“ (Rom. 10,17) care a fost predicat. Acest cuvînt mă răpește de bucurie. Dar cu privire la acest cuvînt: „Care stă și ascultă“: nu fără intenție se exprimă așa, ci pentru a arăta că slujirea lui s-a sfîrșit, că el trebuie de acum să stea și să asculte după ce i-a dat mireasa mirelui: că el este slujitorul și robul mirelui, căci nădejile lui cele bune, făgăduințele lui s-au împlinit; iată de ce continuă așa: „Deci această bucurie a mea s-a împlinit“, adică, eu mi-am împlinit lucrul meu, noi nu mai avem de făcut nimic. Apoi, el reține, închide în inima lui durerea care-l cuprinde, considerînd nu numai relele de față, ci cele care trebuie să se întîmple. El prezice cîteva lucruri și le întărește și prin cuvintele sale, și prin faptele sale, zicînd: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez“ (30) adică, slujirea mea s-a sfîrșit, eu trebuie să mă retrag și să dispar, dar pentru el, vremea lui a sosit, el trebuie să înainteze și să se înalțe; pentru aceasta, de ceea ce vă temeți voi, nu numai că se va întîmpla acum, ci încă va crește tot mai mult. Și iată ce strălucește mai mult slujirea noastră, și care-i dă toată slava; pentru aceea am fost eu înaintemergătorul lui, și sînt răpit de bucurie văzînd că lucrul lui Iisus Hristos are o atît de mare și de fericită reușită, și că scopul spre care au tins toate eforturile noastre, este ajuns în sfîrșit.

Nu vedeți dragii mei frați, cu cîtă răbdare și cu cîtă înțelepciune domolește Ioan Botezătorul durerea ucenicilor săi, astupă gelozia lor și-i face să cunoască că a se opune creșterii lui Iisus Hristos, este a încerca imposibilul? Singurul medicament potrivit dintre toate, ca să vindece intenția lor cea rea. Căci dacă Providența divină a permis ca să se întîmple aceste lucruri încă în viața acestui înaintemergător, și atunci cînd boteza, încă aceasta a făcut-o ca să dea mărturie despre superioritatea Mîntuitorului, și ca ucenicii lui să fie fără scuză, dacă se abțineau să nu creadă în Iisus Hristos. În sfîrșit, nu de la sine s-a îndreptat să dea aceste mărturii, nici pentru a împlini curiozitatea altor persoane; aceasta a făcut-o

pentru a răspunde întrebărilor ucenicilor săi. Care singuri, îl întrebau și auzeau răspunsurile lui. Căci, dacă ar fi vorbit din propriul său îndemn, ei n-ar fi crezut așa de ușor, decît înțelegînd ceea ce gîndea el, și prin respingerea obiecțiilor lor, și prin răspunsul la întrebările lor. La fel evreii care au trimis la el oameni pentru a-l întreba și a ști sentimentul lui, nearătîndu-se ei atunci cînd îl cunoșteau, s-au făcut pentru aceia nevrednici de orice iertare.

Ce ne învață toate acelea? Că slava deșartă este izvorul și rădăcina tuturor relelor: ea i-a aruncat pe evrei într-o gelozie furioasă, ea i-a împins pentru scurtă vreme, și i-a făcut să meargă să-l caute pe Iisus Hristos și să-i zică: „Pentru ce nu postesc ucenicii tăi”? (Mt. 9,14). Să fugim de acest păcat, iubii mei. Dacă vom fugi vom scăpa de iad; căci mai ales acest viciu atrage focul, atîta se întinde domnia lui peste tot, atîta își exercită tirania lui peste toate vîrstele și rangurile; acesta pune tulburare în Biserică, distruge republicile, ruinează casele, orașele, popoarele, și satele. Pentru ce vă mirați cînd a putut să ajungă pînă în pustiu, unde și-a făcut simțită toată puterea sa? Cei ce s-au dezbrăcat de bunurile lor și de bogățiile lor, care au renunțat la luxul lumii, la toate pompele și zădărniciile ei, care au trecut peste dorințele cîrnii și uritele patimi ale lăcomiei, au pierdut adesea totul lăsîndu-se vînați de slava deșartă. Prin acest viciu cel ce a lucrat mult a fost depășit de cel ce a lucrat puțin, și care dimpotrivă a făcut multe păcate. Eu vorbesc despre fariseu și vameș. Dar a vorbi asupra acestui viciu și a vă arăta relele pe care le produce va fi timp pierdut, că toată lumea are aceeași părere asupra acestui păcat; și ceea ce este de spus este de a potoli în sine acest viciu.

Cum vom ajunge noi la țintă? Opuîndu-i slava slavei. Cum, în sfîrșit, disprețuim bogățiile acestui pămînt, atunci cînd ne gîndim la celelalte; precum disprețuim această viață, atunci cînd ne gîndim la cealaltă care este mai bună; noi vom putea la fel să alungăm slava acestei lumi, atunci cînd ne vom gîndi la o slavă mai frumoasă, la aceia care este adevărată slavă. Aceia despre care vorbim nu este decît una falsă și zadarnică, un nume fără realitate; dar aceia din cer este slava cea adevărată, care are ca lăudători nu pe oameni, ci pe îngeri, pe arhangheli și pe Domnul arhanghelilor, sau chiar pe oameni. Dacă atinți ochii asupra acestui teatru, de căutați să cunoașteți prețul acestor cununi, dacă vă veți duce în locul unde răsună aplauzele, bunurile pămîntești nu vor fi deajuns să vă miște și să vă oprească; nu vă veți mai stingheri de a le avea, nu veți căuta să le mai dîbîndiți dacă ele vă lipsesc. În această curte, nu se vede nici un trimis al regelui, care în loc să caute mulțumitele celui ce stă pe tron și care poartă coroana, să se ocupe cu aceste glasuri de păsări, ale acestor muște înțepătoare, care se numesc laudele oamenilor.

Cunoscînd dar josnicia lucrurilor omenești, să trimitem, să punem toate bunurile noastre și bogățiile în aceste comori nestrîcioase, și să căutăm slava care este statornică și veșnică. Eu îl rog pre Dumnezeu să ne-o da la toți, prin harul și prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt.

OMILIA 30

„Cel care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pământ, pămîntesc este și de pe pământ grăiește“.
(Cap.3, Vers.30- Vers.34).

1. Efortul lui Ioan Botezătorul pentru a-i aduce pe ucenicii săi la Iisus Hristos.

2. Nu poate fi respins Iisus Hristos fără a învinui ca mincinos pe Dumnezeu care l-a trimis.

3. Nu trebuie să citim sau să ascultăm cu ușurință cuvintele Sfintei Scripturi: să apăsăm pe tot cuvîntul, și să observăm toate împrejurările. Cuvintele Sfintei Scripturi sînt arme, dar trebuie să știm să ne folosim de ele și să le minuim. Cînd sînt apărute rău adevărurile religiei, se face de rîs păgînilor și ereticilor. Pentru afacerile acestei lumi fiecare este abil și priceput; pentru marea afacere a mîntuirii, nu sîntem decît niște lași. Cărțile sfinte n-au fost scrise numai pentru cei vechi, ci și pentru noi.

1. Iubirea de slavă este un păcat foarte rău; da, zic eu, foarte urît, și rădăcina tuturor relelor. Este un spin care greu se scoate, o fiară care nu poate fi îmblînzită, o hidră cu o sută de capete înarmate împotriva celor ce o hrănesc. Precum viermele roade lemnul care-l hrănește, precum rugina roade fierul din care se naște, și molia mănîncă lîna, așa slava deșartă îi dă moarte sufletului care-o hrănește. Pentru aceasta trebuie să fim foarte atenți pentru a smulge și a distruge acest viciu. Vedeți voi aici tot ce zice Ioan Botezătorul ucenicilor săi, pentru că el îi vede infectați cu această boală și are grijă să-i liniștească. La aceste cuvinte pe care le-ați auzit, el adaugă încă și acestea pentru a-i potoli: „Cel Care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pământ, pămîntesc este și de pe pământ grăiește“. Pentru că peste tot, zice el, voi înălțați mărturia mea, pentru că vestiți că sînt foarte vrednic de crezare voi trebuie să știți că este a celui de pe pământ să-l faci vrednic de crezare pe cel ce vine din cer de sus; dar acest cuvînt: „Este deasupra tuturor“. Ce înseamnă el? Că cel ce a venit din cer n-are nevoie de nimeni, că el își este suficient sieși, și că fără asemănare este mai mare decît toți. Apoi, Ioan Botezătorul zice despre sine că este de pe pământ și că cuvintele sale sînt pămîntești, nu că vorbea din propriul său îndemn, ci în sensul în care zise Iisus Hristos: „dacă nu mă credeți cînd vă spun cele pămîntești“. (Ioan 3,12), arătînd astfel botezul, nu că el ar fi pămîntesc ci fiindcă îl compara cu nașterea sa nespūsă; în acest loc la fel, Ioan Botezătorul zice că el vorbește ca un locuitor al pămîntului, prin compararea învățăturii sale cu cea a lui Iisus Hristos; căci aceste cuvinte: „de pe pământ grăiește“, înseamnă că numai ceea ce zice el este dejos și simplu, și pentru a spune așa lucrurile pămîntești, dacă se compară cu sublimitatea și strălucirea învățăturii pe care o învață Iisus Hristos: „Pentru că în El sînt ascunse toate comorile înțelepciunii“ (Col.

2,3). Dar încă aceste cuvinte: „Cel care este de pe pământ, pămîntesc este“, fac să se vadă în mod evident ele însele și că el nu vrea să vorbească despre gîndurile omenești; în sfîrșit, el nu era cu totul întreg de pe pământ; cea mai bună parte din ființa lui venea din cer, căci el avea un suflet care participa la duh, și aceste lucruri nu sînt de pe pământ. Cum zice el deci că este pămîntesc? Acest fel de a vorbi nu înseamnă nimic mai mult ca aceasta: Eu sînt puțin lucru pentru că mă tîrăsc pe pământ și sînt născut pe pământ. Hristosul dimpotrivă ne-a venit de sus.

În sfîrșit Ioan Botezătorul vindicînd prin toate aceste vorbiri boala ucenicilor săi, vorbește despre Iisus Hristos, apoi cu mai multă siguranță dacă vorbea mai înainte însemna să-și arunce cuvintele sale în vînt și să le spună în zadar, pentru că ele n-ar fi aflat intrare în sufletele ucenicilor săi. Dar după ce a smuls spinii, atunci seamănă cu încredere zicînd: „Cel care vine de sus din cer este deasupra tuturor. Și ce a văzut și a auzit, aceea mărturisește, dar mărturia Lui n-o primește nimeni“ (32). Ioan după ce a vorbit despre Iisus Hristos în termeni sublimi, coboară apoi tonul; căci acest cuvînt: „Și ce a văzut și a auzit“ aparține limbajului omenesc. Ceea ce știa Iisus Hristos, nu a învățat-o nici prin auzire nici prin vedere, ci se ținea de propria sa natură; fiind ieșit desăvîrșit din sînul Tatălui său, el n-avea nevoie de învățător precum o spune el însuși: „Precum mă cunoaște pe Mine Tatăl, și eu cunosc pe Tatăl“ (Ioan 10,15). Ce înseamnă acestea: „Ce a văzut și a auzit aceea mărturisește?“ Precum prin aceste sensuri învățăm desăvîrșit toate lucrurile, și sîntem priviți drept stăpîni vrednici de credință, peste lucrurile pe care le-am văzut și le-am auzit, fiindcă atunci sîntem convinși că noi, nu scornim nimic și nu spunem nimic fals; pentru a se potrivi obiceiului nostru Ioan Botezătorul a zis: „Iisus Hristos dă mărturie despre ce a auzit și a văzut“, pentru a face să se vadă că nu este în el nici o minciună și el nu spune nimic decît adevărat. Așa, adesea noi înșine avem curiozitatea de a întreba pe cel ce ne povestește ceva lucru, și de a-i zice; I-ai văzut tu, I-ai auzit tu însuți? Dacă el ne asigură, noi privim mărturia lui ca adevărată. Așa zice Iisus Hristos „Eu judec precum aud“ (Ioan 5,30); și: „Eu nu spun nimic decît ceea ce am învățat de la Tatăl meu“ (Ioan 8,26); și: „Noi mărturisim ceea ce am văzut“ (Ioan 3,11), și multe alte lucruri asemănătoare, nu pentru a face să înțelegem că ceea ce a spus-o a învățat (a o crede ar fi mulțimea nebuniei); ci de teamă ca evreii să nu aibă îndrăzneala să privească ca și suspect nici unul din cuvintele sale; căci, așteptînd ca ei să nu aibă încă despre el părerea pe care trebuiau s-o aibă, el se întărește adesea prin Tatăl său pentru a dovedi ceea ce zice.

Dar pentru ce să te miri că citează mărturia Tatălui său, pentru că adesea a recurs la prooroci și la Scripturi, ca atunci cînd zice: „Ele sînt care mărturisesc despre Mine?“ (Ioan 10,39), El împrumută mărturia profeților, vom zice noi pentru că el este mai prejos de ei? Ferească Dumnezeu! El se potrivește slăbiciunii ascultătorilor săi. El spune că raportează ceea ce a învățat de la Tatăl său, nu că are nevoie de un învățător, ci ca să dovedească că el nu zice nimic fals. Astfel ceea ce zice Ioan Botezătorul, voi trebui s-o explicați în acest fel: eu am nevoie de lecțiile lui, pentru că el

a venit din cer și ne aduce o învățătură cerească, pe care el singur o înțelege în mod desăvârșit. Căci iată ce înseamnă acest cuvânt: El a auzit și a văzut: „Și mărturia Lui nimeni n-o primește”: Dar el a avut ucenici și cei mai mulți ascultau cuvintele lui; pentru ce zice el: „Nimeni n-o primește?” adică: Sînt puțini cei ce o primesc. Dacă ar fi voit să zică: „nimeni”, pentru ce a mai adăugat: „cel care primește mărturia Lui a întărit că Dumnezeu adevărat este” (33)?

Aici Ioan Botezătorul le reproșează ucenicilor săi puțină lor credință în Iisus Hristos: în sfîrșit, prin ceea ce urmează se vede clar că ei n-au crezut nici după aceste cuvinte. Iată pentru ce fiind în închisoare, el i-a trimis la Iisus, pentru a-i atașa mai mult de el. Și atunci cu toate acestea ei nu crezură în el, precum o face cunoscut Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Și fericit este acela care nu se va sminti întru Mine” (Mt. 11,6). Ioan Botezătorul n-a avut alt motiv să spună: „Și nimeni nu primește mărturia Lui”, decît cu intenția de a-i învăța pe ucenicii săi; ca și cum ar zice: cu toate că sînt puțini cei ce trebuie să creadă în el, să nu credeți că ceea ce zice el n-ar fi adevărat, căci el dă mărturie despre ceea ce a văzut. Apoi, el o spune pentru a opri orbirea evreilor, la fel ca la începutul evangheliei sale, sfîntul Ioan îi mustră zicînd: „La ai Săi a venit, și ai săi nu L-au primit” (Ioan 1,11): prin greșala nu a celui ce a venit, ci a celor care n-au vrut să-l primească: „Cel care primește mărturia Lui a întărit că Dumnezeu este adevărat” (33); prin aceste cuvinte el îi înfricoșează și îi înspăimîntă, căci îi face să vadă că cel ce-l respinge pe Fiul nu-l respinge pe el singur, ci și pe Tatăl său; pentru aceasta adaugă: „Căci Cel pe Care L-a trimis Dumnezeu vorbește cuvintele lui Dumnezeu” (34). Apoi pentru că nu zice decît cuvintele lui Dumnezeu, cel ce crede în el, crede în Dumnezeu, și cel ce nu crede în el, nu crede în Dumnezeu. După ce a mărit în acest fel frica lor, el adaugă: „Că Dumnezeu adevărat este”, pentru a arăta că nu poate fi respins Iisus Hristos, sau a nu crede în el, fără a-l învinui de minciună pe Dumnezeu care l-a trimis. Apoi pentru că Iisus Hristos nu zice nimic care să nu vină de la Tatăl său, cel care nu-l ascultă, nu-l ascultă pe Tatăl lui care l-a trimis.

Nu vedeți aici, cu cîtă putere lovește Ioan Botezătorul în ucenicii săi? Pînă acum ei nu credeau să fie un rău a nu crede în Iisus Hristos. Iată pentru ce le prezintă în mod extrem pericolul la care se expun cei necredincioși; ca să învețe că a nu-l asculta pe Iisus Hristos, este același lucru cu a nu-l asculta pe Tatăl său. El urmează și se potrivește ascultătorilor, și le zice lor: „Pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură” (34). El se folosește cum am spus-o de expresii de jos și îngroșate, potrivit-și limbajul său la înțelegerea lor; altfel n-ar fi putut să trezească în ei teama. Dacă zicea lucruri mari și înalte despre Iisus Hristos, ei n-ar fi crezut, ei l-ar fi respins cu dispreț: iată pentru ce raportează el totul la Tatăl, vorbind despre Iisus Hristos de cîteva ori ca despre un om. Dar ce înseamnă acestea: „Pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură?” Noi, zice Ioan Botezătorul, primim darurile Duhului Sfînt cu măsură: căci, prin Duhul Sfînt el înțelege aici darurile. În sfîrșit, acestea sînt darurile care sînt

împărțite. Dar Iisus Hristos are în el însuși darurile, primind toată plenitudinea Duhului Sfânt fără măsură. Ori, dacă aceste daruri sînt imense, cu atît mai mult substanța lui este imensă. Nu vedeți voi că de asemenea Duhul Sfânt este mare „ca și Tatăl?” Acela deci care a primit toată puterea Duhului Sfânt, care îl cunoaște pe Dumnezeu, care zice: „noi spunem ceea ce am auzit și mărturisim ceea ce am văzut”, cum va putea să ne pară suspect? El nu zice nimic care n-ar fi de la Dumnezeu, nimic care n-ar fi de la Duhul Sfânt; dar cu toate acestea Ioan Botezătorul nu vorbește despre Dumnezeu Cuvîntul; autoritatea pe care i-o dă el învățaturii lui, el o scoate atît din Tatăl cît și de la Duhul Sfânt. Ucenicii săi cunoșteau pe Dumnezeu unul, ei știau că este un Duh Sfânt, cu toate că n-aveau o idee dreaptă despre el; dar că este un Fiul ei n-o știau. Pentru aceea voind să-i dea tărie la ceea ce spunea și dovedește, el a recurs mereu la Tatăl și la Duhul Sfânt. Căci a separa acest adevăr „care-l face pe Ioan Botezătorul să vorbească așa”, și să primească învățătura în sine, cum se prezintă ea, aceasta însemna să se înșele mult și să se depărteze foarte mult de învățătura și ideea pe care trebuia s-o aibă despre demnitatea lui Iisus Hristos. În sfîrșit, motivul credinței lor în Iisus Hristos nu trebuia să fie că el îl avea pe Duhul Sfânt, pentru că el n-are nevoie nicidecum de ajutorul Duhului Sfânt, ci el își este suficient sieși: Ioan Botezătorul deci se potrivește părerii celor simpli, pentru a-i ridica puțin cîte puțin la cele mai mari și mai înalte sentimente.

Apoi, eu zic acestea, pentru a vă face să cunoașteți că noi nu trebuie să trecem cu ușurință peste cuvintele Sf. Scripturi, că trebuie să fim atenți la scop și la intenția celui ce vorbește, la slăbiciunea și la sufletul ascultătorilor săi, și să examinăm bine și alte lucruri. Căci învățătorii nu explică totul dintr-odată și clar, așa cum ar vrea, ci ei temperează destule lucruri, după puterea ucenicilor lor. Pentru aceasta zice Sf. Pavel: „Eu n-am putut să vă vorbesc ca la niște oameni duhovnicești, ci ca la niște oameni trupești: eu nu v-am hrănit decît cu lapte și nu cu carne” (I Cor. 3,1,2). Eu aș vrea zice el, să vă vorbesc ca la niște oameni duhovnicești, și n-am putut, pentru ce? Aceasta nu pentru că ar fi el însuși incapabil, ci pentru că ei nu l-ar fi putut înțelege, dacă le-ar fi vorbit ca la niște oameni duhovnicești. La fel Ioan Botezătorul voia să-i învețe lucruri mari pe ucenicii săi, dar ei nu le puteau înțelege încă; iată de ce se leagă el așa de tare de lucrurile simple și mai de jos.

OMILIA 31

„Tatăl iubește pe Fiul și toate le-a dat în mîna Lui. Cel care crede în Fiul are viață veșnică; iar cel care nu ascultă de Fiul nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el” (Cap.3, Vers.35,36- pînă la Vers.12, Cap.4).

1. Credința fără viață bună nu folosește la nimic pentru mîntuire.
2. Pentru ce se retrage Iisus Hristos. Originea samarinenilor.
3. Viața ostenitoare a lui Iisus Hristos. Istoria samarinenței.

4. Continuarea aceluiași subiect. Iisus Hristos înlătură păzirile și prescripțiile legii Iudaice.

5. Frumosul exemplu pe care-l dă samarineanca prin iubirea și rîvna pe care o are pentru cuvîntul lui Iisus Hristos: ea îi cheamă și pe alții să vină să-l audă, evreii s-au întors. A face ceea ce nu este plăcut lui Dumnezeu, este a trăi în mod inutil și pentru pierderea sa. Noi vom da seamă de timpul pe care l-am pierdut, pentru că l-am folosit la nimicuri. Dumnezeu ne-a pus în lumea aceasta pentru a lucra în ea pentru alții. Sufletul este nemuritor: Trupul va fi la fel de nemuritor, ca să ne bucurăm de bunurile veșnice. Dumnezeu ne oferă cerul, și noi preferăm pămîntul, disprețul pe care l-l facem noi lui Dumnezeu.

1. Experiența ne învață, frații mei, că în tot lucrul spiritul grijii aduce mari bunuri și mari faloase: așa se ajunge priceput în artă, după ce s-a primit de la un dascăl primele elemente. Așa se construiesc orașele, punîndu-se pe nesimțite puțin cîte puțin o piatră peste alta; așa ne întreținem și păstrăm viața noastră. Și nu vă mirați că această înțeleaptă purtare are atîta putere și reușită în tot ceea ce privește această viață, atunci cînd ea are atîta în lucrurile duhovnicești. Așa au putut fi scoși evreii din idolatria lor, aducîndu-i și convingîndu-i puțin cîte puțin, ei care l-a început n-au auzit nimic mare, nimic sublim, nici privitor la învățătură, nici privitor la morală. Așa încă, după venirea lui Iisus Hristos, atunci cînd timpul de a vesti învățătura sosise, apostolii atrăgeau la ei pe toți oamenii, evitînd de a le vorbi mai întîi despre lucrurile mari și înalte. Așa a făcut Iisus Hristos la început față de cei mai mulți. Așa face acum și Ioan Botezătorul; el vorbește despre Iisus Hristos ca despre un om minunat, și aruncă un vâl peste ceea ce depășește mintea omenească. La început zicea: „Nu poate să ia un om nimic”; apoi, după ce a adăugat ceva lucru mai mare, și a zis: „Cel ce a venit din cer este deasupra tuturor” coboară apoi tonul, și zice între alte lucruri: „Căci Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură”, și apoi: „Tatăl iubește pe Fiul și toate le-a dat în mîna Lui”. De acolo el ajunge la pedepse, știînd că frica de chin aduce un mare folos, și că nu sînt atît de mult atinși de făgăduințe pe cît de amenințări; și de acolo sfîrșește, zicînd: „Cel care crede în Fiul are viață veșnică; cel care nu crede în Fiul, nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el”. Aici încă ceea ce zice el despre chinuri, el o raportează la Tatăl, căci el n-a zis mînia Fiului, cu toate că Fiul este judecătorul; căci el l-a numit pe Tatăl pentru a îngrozi mai mult.

Nu ajunge, veți zice voi, de a crede în Fiul pentru a avea viața veșnică? Nu. Ascultați ce zice Iisus Hristos, care o spune prin aceste cuvinte: „Nu toți cei ce-Mi zic Doamne, Doamne vor intra în împărăția cerurilor” (Mt. 7,21). Și hula împotriva Duhului Sfînt este deajuns pentru a ne arunca în iad. Și pentru ce să vorbim despre un articol de credință? Chiar cînd se va crede cu desăvîrșire în Tatăl, și în Fiul, și în Duhul Sfînt, dacă nu se trăiește bine, credința singură nu va folosi la nimic pentru mîntuire. Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Viața veșnică este să te cunoască pe Tine ca singurul și adevăratul Dumnezeu” (Ioan 18,3); să nu credem că această credință ne

este îndeajuns pentru mîntuire, ci mai avem nevoie încă de o viață bună și de o purtare ordonată. Cu toate că Ioan Botezătorul a zis aici: „Cel care crede în Fiul are viața veșnică“, el stăruie mai mult asupra a ceea ce urmează. Căci în vorbirea sa leagă și unește împreună binele și răul, și vedeți cum, la prima sa propoziție adaugă acestea: „Cel care nu crede în Fiul nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el“. Dar cu toate acestea nu vom scoate concluzia de acolo că credința ajunge singură pentru mîntuire; ceea ce se dovedește printr-o mulțime de alte locuri din evanghelie, unde se vorbește despre viața cea bună. Iată de ce n-a zis Iisus Hristos: Viața veșnică constă numai ca să cunoașteți; nici Cel care crede numai în fiul, are viața veșnică; ci arată, privitor la aceste două lucruri, că viața se adaugă la ele: sigur, dacă viața bună nu însoțește credința, credința nu ne va mîntui de chinul cel mare. Căci el n-a zis: Mînia îl așteaptă; ci mînia rămîne peste el; prin care declară că mînia nu se va retrage niciodată de deasupra lui.

Dar de teamă ca acest cuvînt: „nu va vedea viața“ să nu vă ducă la rătăcire și să nu vă dea ocazia să gîndiți că nu este vorba decît despre viața prezentă; și ca pe de altă parte să fiți convinși că chinul este veșnic el a zis: „Mînia rămîne“ pentru a arăta că ea rămîne veșnic, și că ea planează peste necredincioși. Apoi, intenția lui Ioan Botezătorul este de a-i îndemna pe ucenicii săi prin toate cuvintele acestea, și de a-i împinge către Iisus Hristos. Pentru aceasta el nu le adresează cuvîntul numai lor singuri și în particular; ci îl adresează tuturor în general, și în felul care putea să-i atragă și să-i cîștige cel mai bine. Căci n-a zis: Dacă credeți, dacă nu credeți; ci vorbește în general, pentru a nu li se face greu, și el o face cu mai multă forță decît Iisus Hristos. Mîntuitorul zice: „Cel care nu crede s-a osîndit deja“; dar Ioan Botezătorul se exprimă așa: „Nu va vedea viața și mînia lui Dumnezeu rămîne peste el“. Și singur el are dreptate: Iisus Hristos nu putea vorbi despre sine precum o putea face altul. Dacă el ar fi vorbit la fel, s-ar fi crezut că adesea revine la același subiect prin iubire de sine și prin vanitate; dar Ioan nu era expus la această bănuială. Căci dacă apoi Iisus Hristos s-a folosit de expresii mai puternice, aceasta a făcut-o cînd faima lui deja s-a statornicit, și se avea despre el o părere înaltă.

„Deci cînd a aflat Domnul că fariseii au auzit că Iisus face și botează mai mulți ucenici decît Ioan, deși Iisus însuși nu boteza, ci ucenicii Lui. A lăsat Iudeea și S-a dus iarăși în Galileea“. (Cap. 4,1,2,3). Cu adevărat Iisus nu boteza el însuși, ci pentru a ațîța mai mult invidia împotriva lui spunea așa. Pentru ce veți zice voi s-a retras el? Aceasta n-a făcut-o de teamă, ci pentru a înlătura orice motiv de invidie și pentru a îmblîzi invidia. El putea să-i oprească pe cei ce-l atacau, dar nu voia s-o facă prea des, de teamă de a distruge credința în întrupare. Dacă fiind prins el adesea s-a scăpat în mod minunat din mîinile lor, cei mai mulți ar fi ținut acest adevăr suspect. Iată de ce făcea el lucruri în mod omenesc: voind să fie crezut Dumnezeu, voia ca să fie crezut că el s-a îmbrăcat cu carnea noastră. Iată de ce după învierea sa, el îi zicea unuia din ucenicii săi: „Pune mîna și vezi că duhul nu are carne și oase“. (Lc. 24,39). Iată de ce l-a muștrat pe Petru care îi zicea: „Fii

milostiv ție să nu ți se întâmple aceia“ (Mt. 16,22) Atîta grijă avea el să statornicească această credință.

2. În sfîrșit, între dogmele Bisericii, aceia a întrupării nu este mai puțin importantă, sau mai scurt ea este principala; pentru că întruparea este originea și începutul mîntuirii noastre, pentru că prin ea s-a făcut totul, căci totul s-a împlinit. Ea a distrus moartea a ridicat păcatul, ea a anulat blestemul ne-a adus o mulțime de haruri. Iată de ce voia Iisus Hristos ca să se creadă mai ales în întrupare, care a fost pentru noi rădăcina și izvorul tuturor bunurilor. Dar lucrînd în același timp ca un om el nu lăsa ca divinitatea să stea ascunsă în el. Părăsind deci Iudeea continua să facă ceea ce a făcut mai înainte. Căci nu fără motiv a făcut-o mergînd în Galileea, el pregătea lucrurile mari pe care voia să le facă printre samarineni, și nu le împărțea în mod indiferent, ci cu această înțelepciune, care i se potrivea lui, ca să nu lase cea mai mică scuză evreilor nerușinați. Evanghelistul ne-o arată prin acest cuvînt pe care l-a adăugat: „Și trebuia să treacă prin Samaria“ (4), în care arată că era ca în trecere prin Samaria. Apostolii făceau la fel: atunci cînd îi prigoneau evreii, ei mergeau spre neamuri; Iisus Hristos, la fel (Mc. 7,26), alungat de unii, merge spre alții, cum o face cu privire la Sirofenicia.

Ori aceia se făcea pentru a le ridica evreilor orice pretext, orice motiv să spună: ne-a părăsit pentru ca să meargă la nețîiații împrejur. Pentru acest motiv apostolii voind să se apere ziceau: „Voi erați primii cărora trebuia să vi se vestească cuvîntul lui Dumnezeu, dar pentru că v-ați socotit nevrednici, noi mergem acum la neamuri“ (Fap. 13,46) și Iisus Hristos: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel“ (Mt. 15,24) Și: „Nu este bine să iei pîinea copiilor și s-o arunci cîinilor (Ibid. 26). Dar atunci cînd evreii l-au respins, ei le-au deschis atunci porțile neamurilor. Și cu toate acestea el nu mergea în mod expres la ele, ci numai în trecere: „Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob l-a dat lui Iosif, fiul său“; (5) „Și era acolo fîntîna lui Iacob“ (6). Pentru ce vorbește evanghelistul despre loc cu atîta exactitate? Aceasta o face pentru ca auzind o femeie spunînd „Părintele nostru Iacob ne-a dat această fîntînă“ voi să nu vă mirați. Era cetatea în care Levi și Simeon, împinși de minie, pentru batjocura făcută serei lor Dina, au făcut acest crud masacru pe care-l știți voi. Dar nu va fi în zadar de a spune aici originea samarinenilor. Căci tot ținutul acesta se numea Samaria. De unde și-au luat ei deci acest nume? Muntele care era aproape se numea Somor, după numele unui om care l-a avut acest munte, precum spune Isaia: „Efraimul va fi capitala Somorului“ (Is. 7,9); cei ce-l locuiau atunci nu se numeau samarineni, ci Israeliti. În cursul vremii acești oameni l-au supărat pe Dumnezeu. Faseia împărăția, atunci cînd Tiglatfalasar intră în împărăție, se făcu stăpîn al mai multor ținuturi, atacă pe el l-a ucis și i-a dat împărăția lui Osea (4 Reg. 15). Salmanasar s-a luptat cu acesta din urmă, a luat alte orașe și le-a supus la dări. Osea s-a supus la început, apoi s-a revoltat și a trimis să ceară ajutoare în Egipt. Regele Asiriei aflînd a mers împotriva lui, și a luat Samaria, în care el n-a lăsat nici un locuitor ce era mai dinainte, de

teamă ca ei să nu se revolte și a doua oară. El i-a dus la Babilon și în Media și a trimis în acel ținut alte popoare din diferite locuri ale acestei țări, să locuiască în Samaria, pentru a-și întări pentru totdeauna împărăția sa, dînd tot ținutul la neamuri disprețuite (4 Reg. 17).

Lucrurile petrecîndu-se așa, Dumnezeu, pentru a-și arăta puterea sa și pentru a face să se vadă că nu din slăbiciune i-a lăsat pe evrei, ci pentru a-i pedepsi pentru păcatele lor, a trimis împotriva acestor barbari lei care răspîndeau peste tot furia lor: s-a adus vestea regelui: el a făcut să se întoarcă în Samaria unul din preoții care a fost dus prizonier, cu porunca ca să le învețe pe aceste neamuri să-i aducă lui Dumnezeu cultul cuvenit. (4 Reg. 17,26,27). Dar ei n-au renunțat decît pe jumătate la necredința lor. Totuși apoi aruncînd cultul idolilor, ei l se închinau adevăratului Dumnezeu. Aceia era starea aceluia ținut, atunci cînd evreii au venit în el din nou: ei au avut o ură mare împotriva neamurilor a locuitorilor, pe care-i priveau ca pe niște străini și dușmani, și îi numeau samarineni, cu numele muntelui Somoron. Samarinenii nu primeau toate Scripturile, ceea ce dădea loc la alte nepotriviri între ei și evrei. Ei nu primeau decît cărțile lui Moise, și se foloseau foarte puțin de profeți. Apoi, ei pretindeau să-și asume noblețea evreilor și făceau să urce originea lor pînă la Avraam, care ziceau ei că este capul neamului lor, pe cît era Caldeian; ei îl numeau pe Iacob părintele lor, ca și cum ar coborî din Avraam. Dar evreii îi urau și-i disprețuiau așa de mult ca și celelalte popoare. Iată pentru ce voind să-l batjocorească pe Iisus Hristos, ei îi ziceau: "Tu ești un samarinean, tu ești stăpînit de diavolul" (Ioan 8,48). Pentru acest motiv Iisus Hristos descriînd istoria unui om care cobora de la Ierusalim la Ierihon, introduce un samarinean „care a făcut milă cu el” (Lc. 10,30) știîndu-l ca o persoană rea și disprețuită pentru ei: că din zece leproși pe care l-a vindecat el, el nu-l numește decît pe unul singur străin, fiindcă el era samarinean (Lc. 17,18): și învățîndu-i pe ucenicii săi le zicea: Nu mergeți la neamuri (Mt. 10,5), și nu intrați în cetățile samarinenilor.

Deci nu numai pentru a compune o istorie și a urma firul ei l-a numit evanghelistul pe Iacob; ci pentru a face cunoscut că evreii erau de mult aruncați. În sfîrșit, deja după părinții lor și din vremea vieții părinților lor, samarinenii locuiau aceste ținuturi căci pămîntul pe care-l locuiau părinții lor, fără ca să le aparțină, evreii după ce au devenit stăpîni l-au pierdut prin neglijența lor și prin răutatea lor. Astfel nu le folosește la nimic copiilor de a ieși din părinți virtuoși și din oameni buni, dacă ei cad înșiși din virtutea lor. Acești barbari n-ar fi fost atacați de lei, precum s-a întîmplat decît ca să revină la cultul și la credința evreilor; dar evreii după ce au fost chinuiți prin atîtea necazuri și năpaste, nu deveniră mai buni. Iată deci ținutul în care merge Iisus Hristos; iată poporul care a fost cercetat, făcînd un aspru și continuu război împotriva moliciunii și a poftelor, și arătînd prin exemplul său că nu trebuie să trăim în asprime și în osteneală. Căci în această călătorie el nu s-a folosit de animale pentru călărie, el o face pe jos, și așa de repede că era ostenit. Iisus Hristos ne învață peste tot, că fiecare trebuie să lucreze, și să încerce să-și fie de ajuns sieși; el vrea ca să fim așa de

milostiv ție să nu ți se întâmple aceea“ (Mt. 16,22) Atita grijă avea el să statornicească această credință.

2. În sfârșit, între dogmele Bisericii, aceia a întrupării nu este mai puțin importantă, sau mai scurt ea este principala; pentru că întruparea este originea și începutul mîntuirii noastre, pentru că prin ea s-a făcut totul, căci totul s-a împlinit. Ea a distrus moartea a ridicat păcatul, ea a anulat blestemul ne-a adus o mulțime de haruri. Iată de ce voia Iisus Hristos ca să se creadă mai ales în întrupare, care a fost pentru noi rădăcina și izvorul tuturor bunurilor. Dar lucrînd în același timp ca un om el nu lăsa ca divinitatea să stea ascunsă în el. Părăsind deci Iudeea continua să facă ceea ce a făcut mai înainte. Căci nu fără motiv a făcut-o mergînd în Galileea, el pregătea lucrurile mari pe care voia să le facă printre samarineni, și nu le împărțea în mod indiferent, ci cu această înțelepciune, care i se potrivea lui, ca să nu lase cea mai mică scuză evreilor nerușinați. Evanghelistul ne-o arată prin acest cuvînt pe care l-a adăugat: „Și trebuia să treacă prin Samaria“ (4), în care arată că era ca în trecere prin Samaria. Apostolii făceau la fel: atunci cînd îi prigoneau evreii, ei mergeau spre neamuri; Iisus Hristos, la fel (Mc. 7,26), alungat de unii, merge spre alții, cum o face cu privire la Sirofenicia.

Ori aceia se făcea pentru a le ridica evreilor orice pretext, orice motiv să spună: ne-a părăsit pentru ca să meargă la nețaiții împrejur. Pentru acest motiv apostolii voind să se apere ziceau: „Voi erați primii cărora trebuia să vi se vestească cuvîntul lui Dumnezeu, dar pentru că v-ați socotit nevrednici, noi mergem acum la neamuri“ (Fap. 13,46) și Iisus Hristos: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel“ (Mt. 15,24) Și: „Nu este bine să iei pîinea copiilor și s-o arunci cîinilor (Ibid. 26). Dar atunci cînd evreii l-au respins, ei le-au deschis atunci porțile neamurilor. Și cu toate acestea el nu mergea în mod expres la ele, ci numai în trecere: „Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob l-a dat lui Iosif, fiul său“; (5) „Și era acolo fîntîna lui Iacob“ (6). Pentru ce vorbește evanghelistul despre loc cu atîta exactitate? Aceasta o face pentru ca auzind o femeie spunînd „Părintele nostru Iacob ne-a dat această fîntînă“ voi să nu vă mirați. Era cetatea în care Levi și Simeon, împinși de mînie, pentru batjocura făcută serei lor Dina, au făcut acest crud masacru pe care-l știți voi. Dar nu va fi în zadar de a spune aici originea samarinenilor. Căci tot ținutul acesta se numea Samaria. De unde și-au luat ei deci acest nume? Muntele care era aproape se numea Somor, după numele unui om care l-a avut acest munte, precum spune Isaia: „Efraimul va fi capitala Somorului“ (Is. 7,9); cei ce-l locuiau atunci nu se numeau samarineni, ci Israeliti. În cursul vremii acești oameni l-au supărat pe Dumnezeu. Faseia împărăția, atunci cînd Tiglatfalasar intră în împărăție, se făcu stăpîn al mai multor ținuturi, atacă pe el l-a ucis și i-a dat împărăția lui Osea (4 Reg. 15). Salmanasar s-a luptat cu acesta din urmă, a luat alte orașe și le-a supus la dări. Osea s-a supus la început, apoi s-a revoltat și a trimis să ceară ajutoare în Egipt. Regele Asiriei aflînd a mers împotriva lui, și a luat Samaria, în care el n-a lăsat nici un locuitor ce era mai dinainte, de

teamă ca ei să nu se revolte și a doua oară. El i-a dus la Babilon și în Media și a trimis în acel ținut alte popoare din diferite locuri ale acestei țări, să locuiască în Samaria, pentru a-și întări pentru totdeauna împărăția sa, dînd tot ținutul la neamuri disprețuite (4 Reg. 17).

Lucrurile petrecîndu-se așa, Dumnezeu, pentru a-și arăta puterea sa și pentru a face să se vadă că nu din slăbiciune i-a lăsat pe evrei, ci pentru a-i pedepsi pentru păcatele lor, a trimis împotriva acestor barbari lei care răspîndeau peste tot furia lor: s-a adus vestea regelui: el a făcut să se întoarcă în Samaria unul din preoții care a fost dus prizonier, cu porunca ca să le învețe pe aceste neamuri să-i aducă lui Dumnezeu cultul cuvenit. (4 Reg. 17,26,27). Dar ei n-au renunțat decît pe jumătate la necredința lor. Totuși apoi aruncînd cultul idolilor, ei l se închinau adevăratului Dumnezeu. Aceia era starea acelui ținut, atunci cînd evreii au venit în el din nou: ei au avut o ură mare împotriva neamurilor a locuitorilor, pe care-i priveau ca pe niște străini și dușmani, și îi numeau samarineni, cu numele muntelui Somoron. Samarinenii nu primeau toate Scripturile, ceea ce dădea loc la alte nepotriviri între ei și evrei. Ei nu primeau decît cărțile lui Moise, și se foloseau foarte puțin de profeți. Apoi, ei pretindeau să-și asume noblețea evreilor și făceau să urce originea lor pînă la Avraam, care ziceau ei că este capul neamului lor, pe cît era Caldeian; ei îl numeau pe Iacob părintele lor, ca și cum ar coborî din Avraam. Dar evreii îi urau și-i disprețuiau așa de mult ca și celelalte popoare. Iată pentru ce voind să-l batjocorească pe Iisus Hristos, ei îi ziceau: "Tu ești un samarinean, tu ești stăpînit de diavolul" (Ioan 8,48). Pentru acest motiv Iisus Hristos descriînd istoria unui om care cobora de la Ierusalim la Ierihon, introduce un samarinean „care a făcut milă cu el” (Lc. 10,30) știindu-l ca o persoană rea și disprețuită pentru ei: că din zece leproși pe care l-a vindecat el, el nu-l numește decît pe unul singur străin, fiindcă el era samarinean (Lc. 17,18): și învățîndu-i pe ucenicii săi le zicea: Nu mergeți la neamuri (Mt. 10,5), și nu intrați în cetățile samarinenilor.

Deci nu numai pentru a compune o istorie și a urma firul ei l-a numit evanghelistul pe Iacob; ci pentru a face cunoscut că evreii erau de mult aruncați. În sfîrșit, deja după părinții lor și din vremea vieții părinților lor, samarinenii locuiau aceste ținuturi căci pămîntul pe care-l locuiau părinții lor, fără ca să le aparțină, evreii după ce au devenit stăpîni l-au pierdut prin neglijența lor și prin răutatea lor. Astfel nu le folosește la nimic copiilor de a ieși din părinți virtuoși și din oameni buni, dacă ei cad înșiși din virtutea lor. Acești barbari n-ar fi fost atacați de lei, precum s-a întîmplat decît ca să revină la cultul și la credința evreilor; dar evreii după ce au fost chinuiți prin atîtea necazuri și năpaste, nu deveniră mai buni. Iată deci ținutul în care merge Iisus Hristos; iată poporul care a fost cercetat, făcînd un aspru și continuu război împotriva moliciunii și a poftelor, și arătînd prin exemplul său că nu trebuie să trăim în asprime și în osteneală. Căci în această călătorie el nu s-a folosit de animale pentru călărie, el o face pe jos, și așa de repede că era ostenit. Iisus Hristos ne învață peste tot, că fiecare trebuie să lucreze, și să încerce să-și fie de ajuns sieși; el vrea ca să fim așa de

departe de cele în plus, încît să tăiem de la noi și multe lucruri necesare. Pentru aceasta zicea el: „Vulpile ai viziuni, și păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului n-are unde să-și plece capul“ (Mt. 8,20). Pentru aceia rămîne adesea pe munți și în pustie, și nu numai ziua, ci și noaptea. David vorbind despre el printr-o inspirație profetică, zicea: „El va bea din izvor pe cale“ (Ps. 109,8), pentru a arăta dezlipirea sa cea mare de toate. Sfîntul Ioan arată aici același lucru: „Iisus fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lîngă o fîntînă. Și era ca la al șaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus I-a zis: „Dă-Mi să beau“ (7). Căci ucenicii Săi se duseseră în cetate, ca să cumpere de mîncare“ (8): prin care vedem răbdarea sa în ostenelile călătoriilor sale, puțina grijă pe care o avea pentru hrana sa, puțina atenție pe care i-o dădea. Ucenicii săi au învățat să-I imite în aceia: ei nu purtau mîncare cu ei de loc. Aceasta ne face un alt evanghelist s-o vedem cu această ocazie: Iisus le-a spus să se păzească de aluatul fariseilor (Mt. 16,6) ei s-au gîndit că le vorbește așa, fiindcă n-au luat pîine. La fel, atunci cînd este întrebarea despre foamea care-i obliga să rupă spice (Mt. 12,1), pentru a mîncă, și spunînd că și Iisus însuși s-a apropiat de un smochin, fiindcă îi era foame (Mt. 21,18). Prin toate aceste exemple, el ne învață că trebuie să disprețuim pîntecele, și să nu avem atîta grijă de el.

Observați însă aici, că ucenicii n-au adus nimic cu ei, și ei nu se sileau să facă rezerve de dimineată, ci mergeau să cumpere să mănînce numai la amiază. Noi, dimpotrivă, abia am ieșit din pat, că înainte de orice alt lucru ne gîndim ce să mîncăm; noi chemăm repede slujitorii și bucătarii noștri, și le dăm mii de porunci: după care ne gîndim la afacerile noastre, dînd totdeauna lucrurilor trupești preferință față de lucrurile duhovnicești, și considerînd ca necesar ceea ce este foarte ușor. Astfel noi facem totul contratimp. Cu totul altfel ar trebui să lucrăm; noi trebuie să ne legăm mai mult de lucrurile duhovnicești, și după ce le-am dat totul convenit, să trecem apoi la afacerile noastre. În sfîrșit, priviți apoi în Iisus Hristos, pe lîngă răbdarea lui în osteneli și în lucruri, extrema sa depărtare de fast: remarcați, nu numai că era obosit, că se așează de-a lungul drumului, ci chiar că este lăsat singur, și ucenicii lui au plecat. Totodată dacă ar fi voit, el putea să nu-i trimită pe toți odată, sau putea să se folosească și de alți slujitori; dar n-a voit, fiindcă în acest fel îi obișnuia pe ucenicii săi să disprețuiască fastul. Și ce este acolo minunat, va zice poate vreunul? Dacă el este smerit și modest, aceștia nu erau decît niște pescari și făcători de corturi? Dar acești pescari s-au ridicat dintr-odată la cer, ei s-au făcut mai străluciți decît regii, pentru că au devenit prietenii Domnului întregului univers, și însoțitori ai acestui Învățător minunat. Ori, voi știți, că cei ce se ridică dintr-o stare de jos la una înaltă, devin foarte orgolioși și nerușinați, pentru aceia că înainte nu erau obișnuiți cu asemenea onoruri. Iisus Hristos, reținîndu-i în simplitatea lor primitivă, îi învăța să fie smeriți și modești în toate, și să n-aibă niciodată nevoie de servitori.

Iisus, zice evanghelia, fiind obosit de drum, se așează la această fîntînă pentru a se odihni. Nu vedeți voi că oboseala și căldura l-au obligat să se așeze pentru a-i aștepta pe ucenicii săi? Că el știa bine ce trebuia să se

întîmple în ținutul Samariei. Dar nu acesta este principalul motiv pe care l-a scos el; cu toate acestea, o femeie care se părea că are atîta invidie și dorință mare de a învăța, nu era totuși de aruncat. În sfîrșit, el a venit la evrei, și evreii nu voiau să-l primească. Neamurile, dimpotrivă, îl chemau și-l constrîngeau să vină la ele, cînd voia să meargă în altă parte: aceia îi purtau invidie, aceștia credeau în el: evreii cuprinși de necaz împotriva lui, neamurile i se închinau și-l admirau. Ce oare? Trebuia să neglijeze mîntuirea atîtor oameni și să-i părăsească pe oamenii care aveau o așa de bună dispoziție? Sigur că aceea era nevrednic de bunătatea divină a Mîntuitorului: pentru aceasta conducea toate lucrurile cu înțelepciunea care-i era proprie și potrivită. El era așezat își odihnea trupul său și se răcorea lîngă această fîntînă. Atunci era vremea amiezii, evanghelistul spune: „Și era ca la al șaselea ceas“ și „S-a așezat“. Ce vrea să spună acest cuvînt „Așezat“? Nu pe un tron, nu pe un fotoliu, ci în mod simplu pe pămînt. „Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă“.

Vedeți grija pe care o are Iisus Hristos să facă cunoscut că această femeie a venit pentru cu totul alt lucru, și cum peste tot respinge urîtele învinuiri ale evreilor, cum le ridică orice motiv să spună că el însuși și-a călcat apărarea, de a intra într-o cetate de samarineni (Mt. 10,5), el care vorbea cu ei. Pentru aceasta spune evanghelistul că ucenicii lui erau plecați în cetate pentru ca să cumpere pîine, spunînd cum că Iisus avea toată dreptatea să vorbească cu această femeie. Ce face ea deci? Auzind aceste cuvinte: „Dă-mi să beau“ ea luă ocazia, cu multă prudență, să-i pună cîteva întrebări, și i-a zis: „Cum Tu, Iudeu fiind, ceri să bei de la mine, care sînt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii“ (9). Dar ce a făcut-o să gîndească, că el este evreu? Poate haina lui sau limbajul lui. Voi priviți cît de atentă și cît de prudentă este această femeie. În sfîrșit, dacă trebuia să se păzească de ceva lucru, mai mult trebuia Iisus Hristos să se folosească de precauție decît ea. Căci ea n-a zis: Samarinenii n-au nici un amestec cu Iudeii; ci: evreii n-au nici un amestec cu samarinenii. Pe cînd această femeie, cu toate că era liberă de mustrare, crezînd că un altul a greșit, nu a tăcut, ci ea a ridicat ceea ce credea că este o încălcare a legii.

Dar unii ar putea să întrebe: pentru ce i-a cerut Iisus să bea, căci legea n-o permitea? Dacă se spune că prevedea că ea n-o să-i dea apă, el ar fi trebuit cu atît mai puțin să ceară. Ce trebuie dar să răspundem? Că de atunci era indiferent pentru el de a se păzi de acest fel de observații. Căci cel ce-i îndemna pe alții să trăiască peste ele, trebuia cu atît mai mult să treacă el peste ele. „Căci nu ceea ce intră în gură, zice Iisus Hristos, spurcă pe om, ci ceea ce iese din inimă“ (Mt. 15,11). Apoi, această convorbire cu femeia nu este un slab reproș și o învinuire împotriva evreilor, căci el i-a chemat adesea, și prin cuvintele sale, și prin faptele sale să se apropie de el, fără a reuși să-i cîștige. Vedeți dimpotrivă ascultarea acestei femei; asupra unei scurte întrebări pe care i-o pune Iisus Hristos ea imediat răspunde. Ori Iisus Hristos nu presa pe nimeni încă să intre pe această cale, dar nici nu-i împiedica să vină la el pe cei ce voiau. Căci el le-a zis în mod simplu ucenicilor săi: Nu intrați în cetățile samarinenilor, dar nu le-a

zis să-i respingă, să-i arunce pe cei ce se lipeau de ei aceia ar fi fost o recomandare nevrednică de bunătatea sa. Iată de ce îi răspunde el așa la această femeie: „Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și cine este cel ce-ți vorbește: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El, și ți-ar fi dat apă vie“ (10). Mai întâi o face să înțeleagă că ea merită să fie ascultată, și de a nu fi respinsă, și apoi el îi descopere cine este: căci învățînd-o totodată cine este cel ce vorbește, ea va fi supusă și ascultătoare, ceea ce nimeni nu poate s-o spună despre evrei. În sfîrșit, evreii învățînd cine este el, nu l-au pus nici o întrebare, nu i-au cerut nimic, și ei n-au vrut să învețe de la el ceea ce lor le-ar fi fost folositor pentru mîntuire; dimpotrivă ei îl împovărau cu batjocuri și-l alungau.

După aceste cuvinte, priviți cu cîtă modestie răspunde această femeie: „Doamne nici nu ai găleată, și fîntîna este adîncă: de unde dar ai apa cea vie?“ (11). Deja Iisus a scos-o din părerea de jos pe care o avea despre el, în aceea că ea nu-l privea ca pe un om obișnuit. Nu numai că ea îl numește Domn, ci îi vorbește într-un fel respectuos și cinstit. Urmarea face să se vadă că pentru a-l cinsti vorbea ea așa. Căci ea nu s-a rîs de loc de el, nu-l zice nimic care l-ar fi jenat, ci ea numai ezita încă. Că dacă ea n-a înțeles totul de la început, nu vă mirați. Nicodim însuși nu înțelegea ceea ce-l zicea Iisus Hristos. Pentru aceia zice el: „Cum poate să fie aceia?“ Și apoi: „Cum poate să se nască un om care este deja bătrîn?“ „Poate să intre a doua oară în pîntecele mamei sale ca să se nască a doua oară?“ Dar această femeie răspunde cu mai multă rețineră: „Doamne Tu n-ai cu ce să scoți și fîntîna este adîncă, de unde dar ai apa cea vie?“ Iisus Hristos spunea un lucru și ea se gîndea la altul, neînțelegînd încă decît litera cuvintelor, puțin capabilă de a înțelege duhul și sublimitatea.

Și sigur, ea ar fi putut răspunde cu tărie: Dacă tu o ai, această apă vie, tu nu mi-ai fi cerut-o mie să bei, tu ai fi primul care ai bea din apa pe care-o ai: în zadar te avîinți. Dar ea nu vorbește așa, ea răspunde cu modestie și la început și apoi. La început zice: „Cum Tu Iudeu fiind îmi ceri mie să-ți dau să bei?“ Ea nu i-a zis ca și cum i-ar vorbi unui străin și unui vrăjmaș: Ferească-mă Dumnezeu să-ți dau să bei, ție care ești un dușman al neamului meu, un străin! Apoi, auzindu-l vorbind despre el în acești termeni măreți care irită mai presus de orice răutatea, în loc să rîdă de el, ea îi zice simplu: „Nu cumva ești Tu mai mare decît părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fîntînă și el însuși a băut din ea și turmele lui?“ (12). Nu vedeți voi cum își atribuie ea originea nobilă din evrei? Dar iată ce a vrut să spună: Iacob s-a folosit de această apă, el n-a avut nimic mai bun să ne dea nouă. Prin aceia face să se vadă că ea a legat la început la primul răspuns un sens înalt și sublim; căci cînd zice ea: „Și el însuși a băut din ea, și fiii lui și turmele lui“, ea nu face să se înțeleagă alt lucru decît că are ceva ideie, ceva sentiment despre o apă mai bună, pe care de altfel ea n-o cunoștea bine.

Apoi, ceea ce înțelege ea, eu vreau să vă dezvolt mai bine: tu nu poți spune că Iacob ne-a dat această fîntînă, ci că el s-a folosit de alta; căci el și fiii lui au băut, și sigur ei n-ar fi putut bea din această apă dacă ar fi avut

una mai bună. Ori tu însuși nu ai ști să ne dai din această apă, și tu nu ai putea avea una mai bună, dacă nu te-ai spune că ești mai mare decât Iacob. De unde poți avea deci apă pe care o promiți să ne-o dai? Evreii dimpotrivă nu folosesc spre el așa de dulci cuvinte, atunci când vorbind asupra aceluiași subiect, el le vorbește despre această apărare; dar ei la fel nu scot nici un folos. Când vorbește despre Avraam, ei caută să-l omoare cu pietre. Această femeie nu se poartă așa cu privire la el; ci răbdătoare în ciuda căldurii zilei de amiază, ea era ascultătoare cu o foarte mare răbdare, și nu arată nici unul din acele sentimente pe care le-ar fi arătat evreii, că el era un nebun, un om în afară de bunul simț, care avea închipuiri, care vorbea fără încetare despre o fântână și de un izvor pe care el nu-l arăta, ci promitea cu destulă mândrie și vanitate. Samarineanca dimpotrivă ascultă cu stăruință, pînă ce află ceea ce caută.

Dar dacă această femeie samarineancă are rîvnă și grabă să asculte pentru a învăța, dacă se așază lîngă Iisus Hristos pe care nu-l cunoștea, ce iertare nădăjduim noi, noi care-l cunoaștem, care nu sîntem așezați lîngă o fântînă, nici într-un loc pustiu, nici expuși la căldura amiezii și la razele arzătoare ale soarelui, ci care, la răcoarea dimineții, la umbra acoperișului, fiind foarte comozi și la locul nostru, ascultăm cu nerăbdare cuvîntul lui Dumnezeu și murmurăm în lașitatea și părerea de sine a noastră? Nu, samarineanca nu face așa, ea este așa de atentă la ceea ce-i zice Iisus, încît cheamă, invită chiar și pe alții să vină să-l asculte. Dar evreii nu numai că nu chemau și pe alții, ci chiar, dacă ar fi voit să vină la Iisus, ei îi întorceau; pentru aceasta ziceau ei: „Oare a crezut cineva din sinedriu în el? Dar mulțimea aceasta care nu cunoaște legea, este blestemată!” (Ioan 7,38,49).

Să imităm dar pe această samarineancă: să ne întreținem cu Iisus Hristos; acum el este încă în mijlocul nostru, el ne vorbește prin profeți și prin ucenicii săi. Să-l ascultăm dar și să ne supunem glasului lui. Pînă cînd vom duce noi o viață nepăsătoare și rea? Căci a face ceea ce este neplăcut lui Dumnezeu, este a trăi în mod inutil, sau nu este numai a trăi inutil, ci înseamnă a trăi și pentru pierderea sa. În sfîrșit, dacă pierdem timpul care ne-a fost dat folosindu-l la lucruri inutile, noi vom ieși din această lume pentru a fi pedepsiți că l-am folosit rău și nefolositor. Pentru că cel ce a stricat și a folosit banii care i-au fost dați pentru a aduce cîștig, va da seamă stăpînului său care i-a încredințat lui (Mt. 25; Lc. 19); sigur cel ce-și petrece viața sa cu inutilități, nu va scăpa de pedeapsă. Nu, sigur, Dumnezeu nu ne-a făcut să ne naștem, nu ne-a pus în această lume și nu ne-a dat un suflet numai pentru a ne bucura de această viață, ci pentru a lucra și de a face aici provizii pentru viața viitoare. Animalele nu au decît folosul vieții prezente, dar noi nu avem un suflet nemuritor decît ca să facem toate eforturile noastre pentru a cîștiga această viață viitoare.

Dacă întreabă cîte unul la ce sînt folosiți caii, boii, asinii și celelalte animale de același fel? La nimic altceva vom răspunde noi, decît ca să ne ajute în această viață; dar privitor la noi nu este la fel: noi așteptăm o soartă mult mai fericită, noi vom fi într-o altă viață mai bună cînd vom ieși de aici din aceasta; și nu este nimic pe care noi n-ar trebui să-l facem pentru a ne

arăta străluciți acolo și pentru a ne uni cu corurile îngerilor, pentru a fi veșnic și în vecii vecilor în prezența Regelui. Pentru aceasta sufletul nostru este nemuritor și trupurile noastre vor fi nemuritoare, ca noi să ne bucurăm de bunurile veșnice. Dar dacă cerurile, fiindu-vă destinate vouă, voi vă legați de pământ, ce injurie, ce batjocură nu-l faceți voi celui ce o să vi le dea. La aceasta ar fi trebuit să vă gândiți voi. Dumnezeu vă oferă cerurile, și voi, nefăcînd un caz mare preferați pământul. Iată de ce, disprețuit de voi, el v-a amenințat cu iadul; el vrea să vă învețe cît sînt de mari bunurile de care vă lipsiți voi. Dar ferească Dumnezeu ca noi să cădem în acest loc de chin! Ci mai bine făcîndu-ne plăcuți Domnului, să posedăm bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, cu care să fie slavă Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 32

„Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși. Dar cel care va bea din apa pe care l-o voi da Eu nu va înseta în veac, ci apa pe care l-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viața veșnică“ (Cap.4, Vers.13- Vers.20).

1. Scriptura numește peste tot Duhul Sfînt pe atîta un foc, pe atîta o apă: termeni care exprimă, nu substanța, ci lucrarea. Urmarea istoriei samarinencii.

2. Ascultarea samarinencii.

3. Înțelepciunea lui Iisus Hristos; cu cîtă bunătate folosește el timpul convertirii noastre. Graba pe care o are samarineanca să asculte adevărurile mîntuirii, este un motiv destul de mare de rușinare pentru creștini. Învățătorul sfînt recomandă citirea și meditarea Sfintelor Scripturi. Se rănește mai mult avînd cărți frumoase bine păstrate mai mult decît de a fi bine folosite. Se face mare paradă cu biblioteci mari, și acesta este tot rodul care se scoate. Cărți în litere de aur: este o deșertăciune evreiască. Diavolul nu îndrăznește să între în casa unde este cartea Evangheliilor. Lectura duhovnicească sfințește.

1. Scriptura numește harul Duhului Sfînt pe atîta un foc, pe atîta o apă; făcînd să se vadă că aceste nume arată, nu substanța, ci lucrarea. Căci Duhul Sfînt nu poate fi compus din diferite substanțe, pentru că el este nevăzut, și dintr-o singură natură. Ioan Botezătorul arată unul din aceste lucruri atunci cînd zice: „Acela vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc“ (Mt. 3,11). Celălalt este desemnat chiar de Iisus Hristos: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine“ (Ioan 7,38). Pentru aceasta în vorbirea pe care o are cu samarineanca, el îl numește apă, pe Duhul Sfînt: „Acela care va bea zice el, din apa pe care l-o voi da Eu, nu va mai înseta niciodată“. Scriptura numește Duhul Sfînt și foc, pentru a arăta puterea și căldura harului, și distrugerea păcatului; ea îl numește apă, pentru a arăta

că ea curăță și răcorește sufletul celor ce o primesc. Și cu dreptate: căci așa este o grădină plantată cu pomi și plină de roade, și mereu verde, așa este un suflet veghetor și bucuros pe care-l îmbrobodește Duhul Sfânt cu harul său. El nu permite, acest har, ca tristețea și durerea, nici răutățile și șmecheriile satanei să-l poată atinge chiar puțin, el care vindecă ușor toate rănilor produse de duhul cel rău.

Pentru voi, iubii mei ascultători, priviți vă rog, înțelepciunea lui Iisus Hristos, și cu câtă blîndețe o încurajează pe această femeie și-l ridică inima ei. Căci el nu l-a zis la început: „Dacă tu ai fi știut cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau“ aceasta n-a făcut-o decît după ce ea l-a privit ca pe un evreu și l-a învinuit cu acest titlu, pentru a se apăra el îi vorbește așa; dar chiar și prin aceste cuvinte: „Dacă tu ai fi știut cine este cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El“, și prin aceste mari făgăduințe care a făcut să se gîndească la patriarhi, el deschide ochii sufletului ei. Apoi, la replica ei „Ești tu mai mare decît părintele nostru Iacob?“ el nu răspunde: Da. Eu sînt. El ar fi părut c-o spune din mîndrie, greșală destul de evidentă. Totodată prin ceea ce zice el o pregătește la aceasta. Căci el nu zice în mod simplu: Eu îți voi da din apă; ci păstrînd tăcerea asupra lui Iacob arată ceea ce este el, făcînd să se cunoască, prin natura darului și prin deosebirea bunurilor pe care le aducea el, deosebirea persoanelor, și înțietatea sa, superioritatea sa asupra patriarhului. Dacă admiți zice el, că Iacob v-a dat această apă, ce vei spune tu dacă eu îți dau o apă mai bună? Deja ai recunoscut că eu sînt mai mare decît Iacob, atunci cînd m-ai întreat: Ești mai mare ca și părintele nostru Iacob, pentru că promiți o apă mai bună? Vedeți voi dreptatea acestei femei, care fără să primească pe nimeni, judecă din fapte și pe patriarhul Iacob și pe Iisus Hristos?

Dar evreii n-au făcut la fel: ei l-au văzut pe Iisus Hristos alungînd demonii și îl numesc demonizat; departe de a-l numi mai mare decît patriarhul. Samarineanca dimpotrivă, judecă așa prin ce voia Iisus Hristos să judece, prin această vedere care vine din lucruri: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu Mă credeți: dar dacă le fac, chiar cînd n-ați vrea să Mă credeți pe Mine credeți faptelor Mele“ (Ioan 10,37). Prin aceasta el o convinge pe această femeie și o aduce la credință. Ea a zis: „Ești Tu mai mare decît părintele nostru Iacob?“ Iisus Hristos îl lasă pe Iacob și vorbește despre apa viații și zice: „Oricine bea din această apă, va înseta iarăși“. Și fără să se oprească să disprețuiască apa lui Iacob, el trece dintr-odată la minunția și la superioritatea apei sale proprii; El nu zice: această apă nu este nimic sau este puțin lucru, el se oprește să aducă mărturia care rezultă din natura sa: „Oricine va bea din această apă iarăși va înseta. Dar cel care va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va înseta în veac“. Această femeie a auzit vorbindu-se despre o apă vie, dar ea n-a înțeles care era această apă: precum se numește apă vie cea care curge în continuu din izvor și nu se oprește niciodată, ea credea că pe aceia trebuia s-o înțeleagă. Pentru aceasta Iisus Hristos în ceea ce urmează, o face să cunoască mai clar apa despre care vorbește, și arătîndu-l strălucirea prin comparația pe care o face cu cealaltă, el continuă așa: „Cel care va bea din apa pe care i-o voi da

Eu, nu va mai înseta în veac“, arătându-l ei prin aceea, cum am spus-o, strălucirea sa și prin ceea ce urmează: în sfârșit, apa materială n-are nici una din calitățile pe care i le atribuie el apei sale. Ce urmează apoi deci? „Ci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viață veșnică“. Căci așa precum un om are la el o fântină, nu va înseta niciodată, la fel va fi cu cel ce va avea această apă.

Această femeie a crezut imediat, în care ea s-a arătat mult mai înțeleaptă decât Nicodim, și nu numai înțeleaptă, ci chiar mai tare. Nicodim în sfârșit, auzind o mulțime de astfel de lucruri, el n-a chemat și n-a invitat pe nimeni, chiar el n-a crezut și n-a avut încredere: samarineanca, dimpotrivă, vestind lumea întreagă despre ceea ce a învățat ea, face slujbă de apostol. Nicodim, la ceea ce a zis Iisus Hristos răspunde „Cum poate să fie aceea?“ (Ioan 3,9). Și Iisus aducând un exemplu clar și simțit, exemplul vântului, el n-a crezut încă: dar samarineanca se poartă cu totul altfel: ea se îndoia la început; apoi după o simplă vorbire fără dovezi, ea se supune și crede imediat. Căci după ce a zis Iisus: „Apa pe care I-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viață veșnică“; ea zice imediat: „Doamne dă-mi această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot“ (15).

Nu vedeți cum o ridică Iisus Hristos pe nesimțite la cea mai înaltă învățătură și la desăvârșirea credinței? Mai întâi ea îl privea ca pe un evreu schismatic și călcător al legii: atunci când Iisus a îndepărtat această învinuire (Căci Lui nu-i plăcea ca ceea ce o învăța să pară bănuitor), auzind vorbindu-se despre o apă vie, ea se gîndea că este apa naturală și simțită despre care vorbea el; înțelegînd în sfârșit că apa despre care vorbea el era duhovnicească, ea a crezut că această băutură avea puterea de a curăți, și totodată ea nu știe ce era această apă; ci se îndoia încă: înțelegînd apoi că era vorba despre un lucru care depășea simțurile dar neavînd încă o cunoaștere întreagă. În sfârșit ea vede mai clar, și cu toate acestea nu înțelege totul, pentru că ea zice: „Dă-mi din această apă ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot“. Astfel deja ea îl prefera pe Iisus în locul lui Iacob. Nu, eu nu mai am nevoie de această fântină, zicea ea în sinea ei, dacă îmi mai dai tu apa pe care mă faci s-o nădăjduiesc: în care vedeți că ea îl preferă pe Iisus patriarhului. Iată semnul unui suflet bun. Ea a făcut să se vadă că avea o părere destul de înaltă despre Iacob: ea vede un om mai mare decât Iacob, primul ei sentiment n-a fost capabil să-l oprească. Această femeie n-a crezut deci ușor, și n-a primit fără considerare ceea ce i se spunea, pentru că ea a căutat cu atîta grijă să se lumineze și să descopere adevărul, dar de asemenea ea n-a fost nici neascultătoare, nici cu părere de sine: cererea ei face să se vadă destul de bine.

Apoi, când Iisus Hristos le-a zis evreilor „Cel care va mânca trupul Meu nu va flămînzii: și cel care crede în Mine nu va înseta niciodată“ (Ioan 6,35); nu numai că nu l-au crezut, ci ei chiar s-au mîniat și s-au scandalizat. Această femeie, dimpotrivă, așteaptă și cere; Mîntuitorul le zicea evreilor: „Cel care crede în Mine nu va înseta niciodată“; dar samarineicei nu-i vorbește așa, el se folosește de o expresie mai de jos și mai îngroșată: „Cel care va bea din apa aceasta, nu va mai înseta niciodată“. Cum această făgăduință

cădea în mod unic asupra lucrurilor duhovnicești, și nu asupra lucrurilor simțite și trupești, Iisus Hristos, ridicînd sufletul samarinencii prin făgăduințe, continuă să-l propună lucruri sensibile, fiindcă ea nu putea înțelege încă ceea ce era curat duhovnicesc. Dacă el ar fi zis: Dacă tu crezi în Mine, tu nu vei mai înseta; neștiind cine era cel care-l vorbea, nici despre ce sete se vorbește, ea nu l-ar fi înțeles. Dar pentru ce nu le-a vorbit el la fel evreilor? Fiindcă ei au văzut destule minuni, pe cînd această femeie n-a văzut nici una, și era prima dată cînd auzea ea acest cuvînt. Iată de ce-l descopere el puterea sa profetică și virtutea sa. Iată pentru ce n-o mustră de la început pentru viața ei dezordonată. Dar ce zice el? „Iisus l-a zis: Du-te și cheamă pe bărbatul tău și vino aici!“ (16). Această femeie i-a răspuns: „N-am bărbat“. Iisus i-a zis: „Bine ai zis că n-ai bărbat“ (17) „Căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus“ (18). Această femeie îi zice lui: „Doamne, văd că ești prooroc“ (19).

Vai! Ce filozofie într-o femeie! Cu ce blîndețe nu primește ea mustrarea. Și pentru ce, veți zice voi, nu ar fi primit-o ea? Iisus Hristos nu i-a mustrat adesea pe evrei cu mai multă forță și cu mai multă asprime? Căci este mult mai mare forță și mai mare putere de a pătrunde în cele ascunse din inima omului, decît de a descoperi o faptă ascunsă care s-a petrecut în afară. Unul din aceste lucruri nu aparține decît lui Dumnezeu singur și celui ce a născut gîndul în sufletul său: celălalt îi este posibil oricui trăiește cu noi. Pe cînd evreii se mînie pentru muștrările pe care le face lor Iisus Hristos. Cînd le zice: „De ce căutați să mă omorîți?“ (Ioan 7,20), nu numai că nu sînt surprinși, ca această femeie, ci ei îl încarcă cu batjocuri și cu hule, deși aveau înaintea ochilor multe dovezi a altor minuni, și samarineanca n-a auzit decît acest singur cuvînt. Și nu numai zic eu, ei nu s-au mirat, ci l-au batjocorit, zicîndu-i: „Tu ești stăpînit de diavol. Cine caută să Te omoare?“ Aceasta, dimpotrivă, nu numai că nu batjocorește, nu disprețuiește, ci este mirată și în admirație; ea îl cinstește pe Iisus Hristos ca pe un profet, cu toate că el o mustră mai aspru ca pe evrei. Căci, în sfîrșit, păcatul era al ei singure, ea singură era vinovată; pe cînd cel al evreilor era public, și comun tuturor. Ori noi avem obiceiul să nu fim așa de smeriți pentru păcatele care ne sînt comune cu mulți alții, ca de cele care ne sînt particulare numai nouă și proprii. Și cu adevărat evreii credeau că fac un lucru destul de mare omorîndu-l pe Iisus Hristos; dar fapta acestei femei, în mod general toată lumea o privea ca rea. Cu toate acestea, ea nu s-a sfiit de loc, ea nu s-a mîniat, dimpotrivă, era mirată și uimită.

Iisus Hristos s-a purtat în același fel și cu Natanael. Mai întîi n-a proorocit, el n-a zis: „Te-am văzut sub smochin“ (Ioan 1,48); ci nu l-a dat acest răspuns, decît după ce i-a zis: „De unde mă cunoști?“. El nu voia ca cei ce vin să-l caute, să dea ocazie la minuni ei înșiși și la profeții, ca să și-l atașeze mai mult și să alunge orice bănuială de slavă deșartă. Purtarea pe care o are față de samarineanca este asemănătoare. El judeca, că ei îi va fi neplăcut, și chiar inutil, să audă de la început această mustrare: „Tu n-ai bărbat“; dar spunînd-o după ce l-a dat ocazie, atunci putea s-o facă mai bine și mai potrivit; prin aceea, el o face și mai ascultătoare și mai atentă. Și

de ce-i zice Iisus Hristos: „Cheamă pe bărbatul tău“? Era vorba de un dar și de un dar care întrecea natura omenească: această femeie cerea de la el cu stăruință. Iisus îi zice: „Cheamă pe bărbatul tău“, pentru a face să înțeleagă că trebuie să ia parte și soțul ei. Ea ascunde necinstea ei prin dorința ce o are de a primi acest dar, și crezând că-l vorbește la un om, ea răspunde: „N-am bărbat“. Iată ocazia, ea este frumoasă, Iisus Hristos a înțeles-o și-i vorbește, asupra celor două puncte, cu o mare precizie: căci el îi enumără pe toți bărbații pe care l-a avut mai înainte, și arată ceea ce-l ascundea ea. Ce face ea dar? Ea nu s-a rușinat de loc, ea nu a fugit pentru a se ascunde; ea nu a luat mustrarea numai în parte ca rea, dimpotrivă ea era într-o mai mare admirație, și nu devine decât mai tare și mai perseverentă; ea zice: „Doamne văd că ești un prooroc“. Apoi, fiți atenți la prudența ei: ea nu aleargă imediat în oraș, ci se oprește încă să mediteze asupra a ceea ce trebuia să înțeleagă, și ea este surprinsă cu totul. Căci acest cuvânt: „Văd“, vrea să spună: Tu îmi pari un profet. Apoi, odată ce ea a gândit această bănuială, ea nu-l mai pune lui Iisus Hristos nici o întrebare despre lucrurile pămîntești, nici despre sănătatea trupului, nici despre bunurile acestei lumi, nici despre bogății; ci ea îl întreabă pe scurt despre învățătură, despre religie. Și ce zice ea? „Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina“ (20), cînd zicea despre părinți se gîndea și la Avraam, fiindcă samarinenii ziceau că el este strămoșul lor.

Nu vedeți fraților, cît este de ridicat sufletul acestei femei? Mai înainte ea nu gîndea decât să-și astîmpere setea, ea nu se mai gîndește acum decât să se învețe. Ce face dar Iisus Hristos? El nu se oprește să rezolve întrebarea pe care l-a pus-o; căci el nu se lega să răspundă în mod exact la totul, aceia ar fi fost un lucru nefolositor. Ci el ridică totdeauna din ce în ce mai mult sufletul, și el nu începe să intre în materie decât după ce ea l-a recunoscut ca profet, ca ea să adauge mai multă credință cuvintelor lui. În sfîrșit, privindu-l pe Iisus Hristos ca pe un prooroc ea nu se va mai îndoii de ceea ce-i va zice el.

Ce rușine, ce batjocură pentru noi, iubiții mei ascultători; această femeie care a avut cinci bărbați, această samarineancă, are o așa de mare dorință să învețe și să cunoască adevărata religie, încît nici ora, nici un fel de lucru nu poate s-o distreze nici s-o întoarcă de la această ocupație. Și noi, nu numai că nu punem întrebări despre dogme, dar sîntem chiar lași și mîndri. Așa tot se neglijează. Cine dintre voi, vă rog, atunci cînd este în casa sa, ia în mîinile sale cartea creștină, cercetîndu-i cuvintele, citind-o și meditînd-o cu grijă? Nimeni; ci cei mai mulți, ne aflăm ca grei și stingheri la acestea; sînt cărți la puțini. Încă nici cei ce au nu se folosesc prea mult de ele: ei le păzesc cu grijă în cabinetele lor, bine legate, sau puse în coperti, și nu sînt curioși decât pentru frumusețea copertei și pentru frumusețea literelor; căci să le citească ei nu-și fac nici cea mai mică grijă. În sfîrșit, dacă ei cumpără cărți, o fac nu pentru a le citi ci pentru a cîștiga, mai ales pentru a se mîndri cu bibliotecile lor. Atîta este de mare fastul pe care-l produce slava deșartă!

Eu nu aud să spună nimeni că are un mare folos din citire sau vanitate, ci dimpotrivă se slăvește citind cărțile scrise în aur.

OMILIA 33

„Iisus i-a zis: Femeie crede-mă că vine ceasul cînd nici pe muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mîntuirea din iudei este“ (Cap.4, Vers.21,22- Vers.27).

1. Omul are nevoie mereu de credință. Credința este ca o corabie care ne poartă pe marea acestei lumi.

2. Adevărata închinare. Smerenia, coborîrea lui Iisus Hristos și nesocotirea ca nevrednic de a vorbi cu o femeie simplă.

3. Respectul și cinstea dată de ucenicii săi. Nimic nu este egal cu a fi iubit de Iisus Hristos. Ceea ce i-a atras sfîntului Ioan Marea iubire din partea Mîntuitorului: smerenia lui și marea lui blîndețe. Sfîntul Petru Corifeul, sau capul și împăratul apostolilor. Smerenia este temelia virtuții. Deșertăciunea bogățiilor. Sfîntul învățător recomandă milostenia.

1. Peste tot, fraților pretutindeni credința ne este necesară, această credință care este izvorul tuturor bunurilor, care lucrează mîntuirea, fără de care nu putem înțelege dogmele nici marile adevăruri ale religiei noastre: fără credință sîntem asemenea oamenilor care încearcă să treacă marea fără corabie; ei plutesc puțină vreme cu mîinile lor și cu picioarele lor, valurile îi acoperă; la fel cei ce se dau propriilor lor sentimente, naufragiază înainte de a cîștiga nimic, cum o spune Sf. Pavel: „Ei s-au rătăcit în credință“ (I Tim. 1,19). Pentru noi, de teamă ca să nu ni se întîmple și nouă un asemenea rău, să ne legăm tare cu această ancoră sfîntă de care se folosește Iisus Hristos azi pentru a o atrage pe samarineancă. Ea zicea: „Voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie a se închina“. Și Iisus Hristos răspunde: „Femeie crede-Mă că vine vremea cînd nici în muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui“. El îi descoperă un adevăr foarte mare, pe care nu i l-a descoperit lui Nicodim, nici lui Nataniel. Samarineanca susține că închinarea ei este mai bună decît cea a iudeilor, și se străduiește s-o confirme prin autoritatea celor vechi. Iisus Hristos nu răspunde nimic la aceia. În sfîrșit, ar fi fost inutil atunci să facă să se vadă pentru ce se închinau cei vechi pe acest munte, pentru ce se închinau evreii în Ierusalim. Pentru acest motiv trece aceasta sub tăcere, și lăsînd deoparte numele care putea să le spună și de o parte și de alta, el ridică sufletul ei, arătînd că nici evreii, nici samarinenii n-au să dea nimic mare pentru viitor; și atunci arată diferența care este între cele două culturi: de altfel el arată că evreii sînt mai presus decît samarinenii, nu pentru că ei preferă un loc pentru altul; ci el le dă primatul, pentru un singur motiv, care este următorul: Nu este vorba acum zice el, de a vorbi despre importanța

locului, pe cît de felul de a da cînstă, desigur că evreii sînt de preferat samarinenilor: Căci „voi vă închinați căruia nu știți; iar noi ne închinăm Căruia știm“.

Cum nu cunosc oare samarinenii pe cel căruia i se închinau înseamnă că ei credeau într-un Dumnezeu al locului și parțial. Aceea este decîi ideea pe care o aveau ei despre Dumnezeu, acela este cultul pe care l-l dădeau; în acest duh au declarat ei perșilor, că Dumnezeul acestui loc s-a mîniat împotriva lui, nerîndu-l nimic mai mult lui Dumnezeu ca și unui idol. Pentru aceasta ei se închinau în mod egal și lui Dumnezeu și demonilor, confundînd astfel ceea ce nu se putea uni împreună. Dar evreii, liberi de această părere superstițioasă, departe de această greșală, îl priveau pe cel căruia i se închinau ca pe Dumnezeul întregului univers, cu toate că nu aveau toți aceeași credință și aceiași idee. Iată pentru ce zice Iisus: „Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm“. Apoi, nu vă mirați că el se unește cu evreii; el vorbește după părerea acestei femei, și ca prorocul evreilor. Pentru aceasta se folosește de această expresie: „Noi ne închinăm“. Că Iisus Hristos ar fi închinat nimănui nu se îndoiește. În sfîrșit al creaturii este a se închina, dar nu aparține decît Dumnezeului creaturilor de a fi adorat. Cu toate acestea el vorbește aici ca un evreu. Acest cuvînt decîi: „Noi“ vrea să spună: noi evreii.

Iisus Hristos înălțînd astfel cultul evreilor, se face vrednic de credință și înlăturînd tot ceea ce pare suspect, ridicînd orice bănuială, arătînd că el nu-i preferă pe evrei din favoare, din cauza legăturii pe care-o are cu ei, el dovedește ceea ce îi zice. În sfîrșit, judecata pe care o duce împotriva acestui loc, cu care evreii se mîndreau mai mult, ca de un avantaj fără asemănare; această înțîietate pe care le-o ia, toate acelea, zic eu, fac să se vadă că el nu se uita la persoană, ci judeca după adevăr și prin această putere profetică pe care o avea, și era în el. După ce a scos-o pe samarineancă din greșală și din credința ei falsă, zicîndu-i: „Femeie crede-ți“ și celelalte adaugă: „Că mîntuirea din Iudei este“, adică, sau fiindcă de acolo vin cele mai mari bunuri în lume (căci de acolo a ieșit cunoașterea lui Dumnezeu, disprețuirea idolilor, și atîtea alte adevăruri; chiar cultul vostru, cu toate că el nu este curat, voi îl țineți de la evrei): sau că venirea sa o numește Iisus Hristos mîntuire; sau mai scurt nu ne-am înșela dacă am vedea în unul și în altul din lucruri această mîntuire de care zice Iisus Hristos că vine din evrei. Sfîntul Pavel o spune prin aceste cuvinte: „Din care a ieșit după trup, chiar Iisus Hristos, care este Dumnezeu mai presus de toate“ (Rom. 9,5). Nu vedeți lauda pe care i-o dă Iisus Hristos Vechiului Testament, și cum arată că el este rădăcina și izvorul tuturor bunurilor, și că el nu este nicidecum potrivnic legii? Pentru că el arată că izvorul tuturor bunurilor sînt evreii. „Dar vine ceasul și acum este, cînd adevărații închinători se vor închina Tatălui“ (23). Femeia, zice el, în felul de a ne închina noi sîntem preferați vouă, dar acest cult trebuie să se sfîrșească; va fi o schimbare, nu numai de loc, ci și în felul de a se închina.

Și iată începutul: „Căci vine vremea, și acum este“.

Ori precum proorocii au vestit lucrurile viitoare cu multă vreme înainte ca ele să se întâmple, aici Iisus Hristos are grijă să spună: „Și acum este“. Nu crede zice el, că această prezicere nu trebuie să se împlinească decît după multă vreme după mulți ani, împlinirea ei este prezentă, mîntuirea este la porți, și „vremea a venit deja, cînd adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr“. Cînd zice el: „Adevărații“ de atunci el i-a exclus și pe evrei și pe samarineni: cu toate că aceia valorau mai mult decît aceștia, ei totuși sînt foarte inferiori închinătorilor care le vor urma; ei sînt pe atîta pe cît este închipuirea față de adevăr. Prin acest nume de „adevărați închinători“ Iisus Hristos înțelege Biserica, care ea însăși este o închinare adevărată, și un cult vrednic față de Dumnezeu. „Căci Tatăl astfel de închinători dorește“ (23). Dacă aceștia sînt închinătorii pe care-i caută Tatăl, înseamnă că nu după voința lui I s-au închinat evreii altădată, ci prin îngăduința pe care a permis-o el, pentru ca să-l introducă apoi pe adevărații închinători. Cine sînt ei dar, adevărații închinători? Aceștia sînt aceia care nu închid cultul într-un loc, și care l se închină lui Dumnezeu cu duhul, cum zicea Sf. Pavel: „Dumnezeu căruia îi slujesc cu duhul meu întru Evanghelia Fiului Său“ (Rom. 1,9); și încă: „Vă îndemn, deci fraților, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfîntă bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească“ (Rom. 12,1).

Cînd zice Iisus Hristos: „Dumnezeu este Duh“ (24), el nu vrea să arate alt lucru, decît că el este netrupesc; trebuie deci ca acest cult pe care l-l dăm noi la un Dumnezeu netrupesc să fie netrupesc el însuși, și ca să-l aducem lui închinările noastre prin ceea ce este în noi netrupesc, eu vreau să spun prin suflet și prin duhul curat. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Trebuie ca cei ce i se închină să i se închine cu duhul și cu adevărul“. Cum evreii și samarinenii neglijau sufletul lor, și aveau dimpotrivă o grijă destul de mare pentru trupul lor, pe care ei îl curățau cu grijă în toate felurile, el arată că nu prin curăția trupului trebuie să ne închinăm celui trupesc, ci prin ceea ce este netrupesc în noi, adică prin duh. Nu oferiți dar lui Dumnezeu oi și vaci, ci dați-vă voi înșivă lui ca o jertfă vie: aceasta înseamnă a-l aduce lui o jertfă vie. Trebuie închinat cu adevărul.

În legea veche, toate lucrurile erau închipuiri, adică tăierea împrejur, jertfele, arderile de tot, miresmele. În cea nouă, nu este la fel: totul este adevăr. În sfîrșit, nu carnea trebuie tăiată împrejur, ci gîndurile cele rele: trebuie a se răstigni pe sine, și a tăia, a arde poftele rele și pofta trupului. Iată ce-i părea întunecos samarinencii: sufletul ei neputînd atinge sublimitatea acestor cuvinte, ea ezita se îndoiește, ea zice: „Știm că vine Mesia, Care se cheamă Hristos“ (25). Iisus îi zice: „Eu sînt, Cel care vorbește cu tine“ (26). Cum puteau să-l aștepte samarinenii pe Hristos, ei care nu primeau decît pe Moise? Mulțumită chiar cărților lui Moise. La începutul cărților sale Moise vestește și-l face cunoscut pe Fiul. În sfîrșit, acest cuvînt: „Să facem pe om după chipul și asemănarea noastră“ (Fac. 1,26), se adresează Fiului; Fiul îi vorbește lui Avraam în cortul lui la stejar (Fac. 18): Iacob îl vestește în mod profetic prin aceste cuvinte: „Nu va lipsi

sceptru din lada nici împărat din neamul lui, pînă va veni Acela care este așteptarea neamurilor“ (Fac. 40,9,10). Moise la fel îl prezice: „Domnul vă va ridica vouă un Profet ca și mine, dintre voi; pe acesta să-l ascultați“ (Deut. 18,15). Și încă ceea ce este scris despre șarpe, despre toiagul lui Moise, despre Isaac, despre berbece, și multe alte lucruri care pot fi văzute în vechiul testament, prezicînd toate venirea lui Iisus Hristos. Și pentru ce, veți zice voi, s-a folosit el de aceste chipuri și de aceste dovezi pentru a convinge pe această femeie? El i-a citat pe șarpe lui Nicodim, lui Natanel i-a arătat profețiile, și la aceasta el nu i-a arătat nici unul din aceste lucruri? Pentru ce aceia, și care este motivul? Aceasta fiindcă aceia erau oameni versați în Sfintele Scripturi, și aceasta nu era decît o femeie săracă, simplă și de jos. Fără cunoștință despre aceste cărți sfinte. Iată pentru ce, în vorbirea pe care o are Iisus cu ea, el nu folosește aceste închipuiri, ci prin apă, și prin profeție, el o atrage la el: prin aceea el îi aduce aminte despre Hristos, și în sfîrșit el se face cunoscut. Că dacă la început ar fi vorbit despre aceste lucruri cu această femeie, care nu-l întreba, ea l-ar fi luat drept un om nebun, care vorbea fără să-și dea seama ce zicea: dar, descoperindu-i puțin cîte puțin amintirile ei, el are ocazia să l se descopere foarte iute. Evreii s-au adunat adesea în jurul lui, pentru a-l zice: „Pînă cînd ai să scoți sufletul din noi? Spune-o nouă fără sfială dacă ești tu Hristosul“ (Ioan 10,24); fără ca să le răspundă clar: dar acestei femei îi vorbește deschis că el este Hristosul, pentru că ea era într-o dispoziție mai bună decît evreii: evreii nu-l întrebau pentru a învăța ci ei îl ispiteau totdeauna pentru a-l învinui. Dacă ar fi vrut să învețe, ei aflau destule mijloace în doctrina lui, în cuvintele lui, în minunile lui și în Scripturi. Samarineanca dimpotrivă, vorbea cu simplitate și sinceritate, cum se vede purtarea pe care o are ea apoi. Căci ea asculta, credea, ea îi chema pe alții să creadă, și în toate se vede intenția ei, credințioșia și credința ei. „Și atunci au sosit ucenicii Lui“ (27). Ei sosiră imediat, în timpul cînd trebuiau să sosească, atunci cînd Iisus Hristos o învățase desăvîrșit. „Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni nu i-a zis: Ce întrebi, sau, Ce vorbești?“ (27)

De ce se mirau ucenicii? Ce admirau ei? O familiaritate atît de ușoară. O așa de mare smerenie într-o persoană așa de strălucită; încît el nu socotea nevrednic de a vorbi cu o femeie săracă; că el se coboară pînă la a vorbi cu o samarineancă. Cu toate acestea, în uimirea lor, ei nu l-au întreat pe Iisus Hristos pentru ce s-a oprit să vorbească cu această femeie: atît de mult știau ei să-și păstreze rangul de ucenici: așa de mare era cinstea lor față de Învățătorul lor! Dacă ei nu aveau despre el încă părerea pe care trebuiau s-o aibă, ei totuși îl priveau, îl cinsteau ca pe un om minunat.

Adesea cu toate acestea ei au apărut prea îndrăzneți, ca atunci cînd Ioan se odihnea cu capul pe pieptul lui (Ioan 13,23); atunci cînd s-a apropiat de el și l-au zis: „Cine este mai mare în împărăția cerurilor?“ (Mt. 18,1) atunci cînd fii lui Zevedeu cereau să fie așezați în împărăția sa, unul de-a dreapta și celălalt de-a stînga lui (Mt. 20,21). Pentru ce nu întreabă ucenicii pe Iisus motivul pentru care vorbește? Fiindcă, atunci cînd era vorba despre propriul lor interes, atunci ei erau în necesitatea de a întreba; dar aici nu-i

privea nimic. Apoi, aceasta nu este decît după multă vreme ce Ioan s-a odihnit cu capul la sînul lui Iisus; atunci întemeindu-se pe iubirea care i-o arăta Iisus, această iubire chiar le-a inspirat mai multă îndrăzneală. Căci vorbind despre sine, el zice: „Acela era ucenicul pe care-l iubea Iisus“ (Ioan 19,26). Este oare ceva egal acestei cinstiti? Dar să nu ne oprim acolo, să nu ne mulțumim de a-l înălța pe acest apostol și de a-l numi fericit: să facem noi înșine toate eforturile pentru a ajunge la fericirea acestui apostol; să-l imităm pe evanghelist și să căutăm să cunoaștem ce i-a atras lui această iubire mare a lui Iisus Hristos. Care este cauza? El l-a părăsit pe tatăl său, și barca sa, și plasele sale, și l-a urmat pe Iisus Hristos: dar aceia îi era comun cu fratele său, și la fel cu Petru, și cu Andrei, și cu ceilalți apostoli. Ce era în el așa de mare, atît de strălucit pentru a merita o așa de mare iubire? Sfîntul Ioan n-a spus nimic despre sine, decît că era iubit; motivul acestei iubiri, el l-a ascuns din modestie. Că era iubit foarte mult de Iisus Hristos, aceia era vizibil pentru întreaga lume: pe cînd noi nu vedem să fi vorbit cu el, nici că l-a întrebat în particular, precum au făcut adesea Petru și Filip, și Iuda, și Toma (Ioan 13,24); dacă aceasta nu o singură dată, și încă din iubire pentru unul din frații de apostolat, atunci cînd l-a rugat Sf. Petru. Corifeul apostolilor făcîndu-i semn să-i pună o întrebare, el a pus-o: căci ei se iubeau foarte mult unul pe altul. Așa se spunea despre ei care se urcau împreună la templu, că predicau împreună (Fap. 3,1). De altfel Petru arată adesea mai multă rîvnă și fierbințeală decît ceilalți, și lui l-a zis Iisus Hristos: „Petre mă iubești tu mai mult decît aceștia?“ (Ioan 21,15). Ori, cel ce iubea mai mult decît alții era desigur iubit. Dar cu privire la unul se vedea strălucind de iubirea lui pentru Iisus Hristos, cu privire la celălalt, iubirea lui Iisus apărea mai evidentă. Ce a făcut deci să fie iubit Ioan cu o iubire singulară? Pentru mine, mie mi se pare că smerenia lui și blîndețea lui cea mare: pentru aceia se vedea în purtarea lui adesea o teamă singură.

Moise ne învață, cît este de mare această virtute a smereniei: căci ea l-a făcut pe el așa de mare. Nimic, în sfîrșit, nu i se poate asemăna: iată pentru ce începe prin ea Iisus Hristos fericirile (Mt. 5,3); voind să pună temelia unei clădiri înalte, el a pus smerenia prima. În sfîrșit, fără ea nimeni nu poate obține harul mîntuirii: dacă se postește, se roagă, se dă milostenie dacă acestea se fac din slavă deșartă și lăudăroșenie toate sînt zadarnice; precum dimpotrivă cu ea totul este plăcut, totul este blînd și iubit, totul este pace și siguranță. Să ne purtăm dar smerit, frații mei dragi, sigur nouă ne va fi ușor să practicăm această virtute, dacă veghem asupra noastră înșine. O omule, ce ai tu care poate să te mîndrească? Nu știi tu josnicia naturii tale? Nu știi tu că voința ta este stăpînită de rău? Te gîndești la moarte, te gîndești la mulțimea păcatelor tale.

Poate că faptele tale bune îți insuflă sentimentele înalte și-ți umflă inima? Dar chiar aceia vă va face să vă pierdeți toată roada. Iată pentru ce atîta omul păcătos pe cît omul de bine trebuie să se unească cu virtutea și smerenia. Pentru ce motiv? Pentru că pe acela, conștiința lui îl forțează la aceasta; dar acesta dacă nu veghează în mod extrem, sigur că un vînt puternic îl doboară, și toată virtutea lui se întuneacă, precum cea a fariseului

despre care vorbește evanghelistul (Lc. 18,10). Voi dați milostenie săracilor? Dar aceasta nu este din bunul vostru; ci din cel ce-l aparține Domnului: aceasta vă este comun cu însoțitorii voștri. Iată pentru ce trebuie să fiți și mai smeriți și mai modești; prevăzînd prin necazurile fraților voștri pe acelea care stau spînzurate deasupra capului vostru și vedeți în ei propria voastră natură.

Poate nu sîntem noi ieșiți din părinți mizerabili? Eu o văd; dar dacă au intrat bogățiile în casele noastre, fără îndoială ele ne vor părăsi în curînd. Și aceste bogății, ce sînt ele? O umbră zadarnică, un fum care se înalță, floarea ierbii, sau mai scurt ele sînt mai slabe ca și floarea ierbii. Pentru ce vă mîndriți cu puțină iarbă? Bogățiile nu ajung ele și la hoți, și la necurați, și la femeile rele, și la stricătorii de morminte? Oare de astfel de însoțitori ne mîndrim noi? Voi sînteți avizi pentru cînte? Dar nimic nu este mai potrivit ca să vă atragă cîntea ca și milostenia. Cei ce cîștigă bogățiile și demnitățile sînt însoțiți de ură; dar cîntecele pe care le produc milostenia sînt libere și voite; ele pornesc din inimă și din conștiința celor ce le fac, care nu pot să ni le răpească. Căci dacă oamenii au atîta cînte și respect pentru cei ce fac milostenie, și lor le doresc tot felul de bine și de progrese, gîndiți-vă la răsplată, la retribuția pe care le-o va acorda Dumnezeu mil celor. Să lucrăm dar să le dobîndim, pe aceste bogății care rămîn totdeauna și pe care nu le putem pierde niciodată, ca și în această viață și în cealaltă, noi să fim mari și străluciți, și ca să ne bucurăm într-o zi de bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 34

„Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți și vedeți un om care mi-a spus toate cîte am făcut: Nu cumva Acesta este Hristosul?” (Cap.4, Vers.28,29- Vers.39).

1. Urmarea istoriei samarinencii: smerenia acestei femei.

2. Pentru ce motiv Iisus Hristos la fel ca și proorocii, își exprimă gîndirea sa adesea prin comparații, prin metafore și asemănări. Profetii au semănat, apostolii au adunat.

3. Să urmăm exemplul samarinencii, să ne mărturisim noi înșine păcatele pentru a face pocăință. Ne temem de oameni, dar nu ne temem de Dumnezeu: ne temem de a fi necinstiți în fața oamenilor, și nu ne temem de a fi în fața lui Dumnezeu. Ne ascundem păcatele față de oameni, și nu ne străduim să le ștergem înaintea lui prin pocăință. Adevărata pocăință, în ce constă ea. A se întoarce la păcat este a face ca și ciînele care se întoarce la vărsătura lui. Minunate mijloace de a se îndrepta de păcate; prin examinarea fiecărui păcat în particular, și a nu trece peste nici unul. Sf. oan Gură de Aur crede că sfîrșitul lumii era aproape. Domnul va veni brusc; a fi mereu pregătit pentru venirea lui.

1. Ne trebuie multă râvnă și trebuie să ne însufletească un zel destul de mare, fără de care nu vom putea dobîndi bunurile pe care ni le-a promis Iisus Hristos. Și sigur, o spune el însuși, pe atît zicînd: „Dacă cineva nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine“ (Mt. 10,38) și pe atît: „Eu am venit să arunc foc pe pămînt și cît aș dori Eu ca să se aprindă“ (Lc. 12,49). Prin aceste cuvinte, Iisus Hristos ne învață că ucenicul lui trebuie să fie râvnitor, cu totul de foc și totdeauna gata să se expună la tot felul de pericole. Așa era samarineanca; inima ei era așa de aprinsă din cuvîntul lui Iisus Hristos pe care l-a auzit încît lăsîndu-și găleata și apa pentru care a mers la fîntîna aceasta, ea aleargă în cetate ca să cheme tot poporul ca să vină să-l vadă pe Iisus. „Veniți, zice ea, și vedeți un om care mi-a spus mie toate cîte am făcut“. Vedeți râvna ei, vedeți prudența ei; ea a venit să scoată apă, și aflînd adevăratul izvor, ea părăsește disprețuiește fîntîna pămîntească, pentru a ne învăța, cu toate că printr-un exemplu destul de smerit, că dacă vrem să ne punem să studiem cereasca învățură, noi trebuie să disprețuim toate lucrurile veacului. Ceea ce au făcut apostolii, această femeie a făcut-o la fel, și chiar cu mai multă râvnă în măsura puterilor ei. Aceia fiind chemați, și-au lăsat plasele lor, dar aceasta, în mod voluntar, și fără să-i poruncească nimeni și-a lăsat găleata și a făcut slujbă de evanghelist; bucuria ei i-a dat aripi, și ea nu aduce la Iisus Hristos o persoană sau două ca Andrei și ca Filip, ci pune în mișcare toată cetatea și atrage la el tot poporul. Vedeți cu cîtă prudență vorbește ea. Ea n-a zis: veniți să-l vedeți pe Hristos; ci prin aceleași menajamente cu care i-a cîștigat Iisus Hristos inima ei, ea îi atrage îi angajează și pe alții. „Veniți, zice ea, și vedeți un om care mi-a spus mie toate cîte am făcut“; ea nu s-a temut să spună: „Care mi-a spus toate cîte am făcut“, cu toate că ar fi putut spune: veniți să-l vedeți pe Profetul. Dar cînd un suflet este cuprins de focul divin nimic pămîntesc nu-l mai atinge, el este nesimțitor la faima bună sau rea, el merge unde-l mîna flacăra din el. „Nu cumva Acesta este Hristosul?“

Remarcați încă marea înțelepciune a acestei femei: ea nu asigură de nimic, dar nu mai păstrează tăcerea. Căci ea nu voia să-i atragă la propria ei părere prin propria sa mărturie, ci voia ca ei să vină să-l asculte pe Iisus Hristos, ca să împărtășcă între ei sentimentul ei, judecînd bine că, prin aceea, ceea ce a zis ea dobîndea și mai multă putere, și mai multă adevăritare. Totodată Iisus Hristos nu i-a descoperit ei întreaga sa viață, ci ceea ce a făcut-o pe ea să audă de la el a făcut-o să judece că el avea cunoștințe despre toate celelalte. Ea n-a zis: veniți, credeți; ci „veniți și vedeți“; ceea ce în mod sigur, era mai puțin puternic și mai potrivit ca să-i atragă. Ați remarcat bine înțelepciunea acestei femei? Ea știa, da, ea știa să nu se îndoiască, că imediat ce ei vor gusta din această apă, li se va întîmpla și lor ceea ce i s-a întîmplat ei. Apoi, o persoană cu un suflet mai îngroșat ar fi vorbit despre muștrarea pe care i-a făcut-o în cuvinte cam ascunse; dar această femeie spune în mod deschis viața ei, și face o mărturisire publică pentru a atrage și a aduce pe toată lumea la Iisus Hristos.

„Între timp, ucenicii Lui îl rugau zicînd: Învățătorule, mănîncă“ (31). Aceste cuvinte: „ei îl rugau“ înseamnă în limbajul lor: „ei îl îndemnau“. Văzînd că este cuprins de căldură și moleșeală, ei îl îndemnau: aceasta nu era o libertate prea familiară care-i îndemna să-l constrîngă la ceva lucru, ci iubirea pe care o aveau ei pentru Învățătorul lor. Ce le răspunde Iisus Hristos? „Eu am de mîncat o mîncare pe care voi nu o știți“ (32). Își ziceau deci ei unii altora: „Nu cumva l-a adus cineva să mănînce?“ (33). Pentru ce vă mirați voi dar că o femeie, auzind vorbindu-se despre apă, ar fi crezut că era vorba de o apă naturală, atunci cînd chiar ucenicii nu au alt sentiment și nu se ridică la nimic duhovnicesc; ei se îndoiau arătînd totodată după obiceiul lor, cinstea și respectul pe care-l au ei pentru Învățătorul lor, și vorbesc împreună fără să îndrăznească să-l întrebe. Ei fac la fel cu altă ocazie, sau dorind să-l ceară motivul unui lucru, ei se abțin imediat. Ce zice încă Iisus Hristos? „Mîncarea Mea este să fac voia Celui Care M-a trimis și să săvîrșesc lucrul Lui“ (34). Aici Iisus Hristos numește mîncarea sa mîntuirea oamenilor, în care ne arată grija deosebită pe care o are el față de noi, și măreția Providenței sale divine. Căci această dorință fierbinte pe care o avem noi pentru lucrurile vieții, Dumnezeu o are pentru mîntuirea noastră.

Dar fiți atenți la acestea: mai întîi, Iisus Hristos nu descopere totul. Ci mai întîi pune pe ascultător în suspensie în ascultare, el îl aruncă în îndoială, ca apoi după ce a început să caute sensul a ceea ce a auzit, tulburat de nesiguranță, el să primească apoi cu mai multă dorință și cu bucurie explicarea pe care o căuta, și să-și dubleze ascultarea. Pentru ce deci Mîntuitorul n-a zis mai întîi: Mîncarea mea este să fac voia tatălui Meu? Cu toate că aceia nu era destul de clar, aceasta era chiar mai clar decît ceea ce a spus-o; dar ce zice el? „Eu am de mîncat o mîncare pe care voi nu o știți“. Mai întîi deci, cum am spus-o, prin îndoiala în care îi pune el, el îi face mai atenți, și îi obișnuiește să înțeleagă ceea ce zice el în mod tainic și prin închipuiri. Apoi, Iisus Hristos spune în ceea ce urmează care este voința Tatălui său.

„Nu ziceți voi că mai sînt patru luni și vine secerișul? Iată vă zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele că sînt albe pentru seceriș“ (35). Iată că Iisus Hristos prin cuvinte simple, printr-o comparație familiară, ridică sufletul ucenicilor săi la contemplarea lucrurilor celor mai mari și mai sublime: sub numele de mîncare (carne), el n-a vrut să le facă cunoscut alt lucru, decît mîntuirea viitoare și apropiată a oamenilor! Prin aceia de cîmp și de seceriș el exprimă același lucru, adică această mulțime de suflete care erau gata să primească propovăduirea. Prin ochi, el înțelege aici și pe aceia ai sufletului și pe aceia ai trupului. El vedea atunci alergînd mulțime de samarineni la el; voința lor așa de supusă și dispusă, aceasta o numește el holde albe. Precum spicele, atunci sînt albe, sînt gata pentru seceriș, la fel aceștia sînt gata și dispuși pentru mîntuire. Dar pentru ce n-a spus Iisus Hristos în mod clar: Samarinenii vin ca să creadă în mine; deja învățați de către profeți, ei sînt dispuși și cu totul pregătiți să primească cuvîntul și să aducă rod? Și pentru ce i-a desemnat el sub numele de holde și de seceriș,

aceste chipuri, ce înseamnă ele? În sfârșit, aceasta o face nu numai aici, ci în toată evanghelia așa: profeții fac la fel, și prevestesc lucruri prin metafore și închipuiri. Care este deci motivul? Duhul Sfânt n-a statornicit în zadar acest obicei. Dar pentru ce? Pentru două motive: primul, pentru a da vorbirii mai multă putere și energie, pentru a o însufleți și a o face mai simțită, căci obiectul care reprezintă un chip natural îndeamnă și trezește mai mult, și sufletul care-l vede ca pictat pe un tablou este lovit mai mult: iată primul motiv. Al doilea, ca povestirea să fie mai plăcută și ca amintirea să se păstreze mai multă vreme. În sfârșit, nimic nu se face mai bine ascultat din partea ascultătorilor, nimic nu-i convinge mai mult, ca o vorbire care ne arată lucrurile chiar a căror experiență noi o avem. Acest cuvânt dă un exemplu minunat.

„Și cel care seceră primește plată și adună roadă spre viața veșnică” (36). Roadele care se adună din secerișul bunurilor pămîntești nu slujesc pentru viața veșnică, ci pentru această viață prezentă și trecătoare; dimpotrivă; ceea ce provine din secerișul duhovnicesc, este păstrat pentru viața veșnică. Vedeți cum dacă litera este îngroșată, sensul este duhovnicesc, și precum cuvintele ele însele deosebesc și separă lucrurile pămîntești de cele cerești? Precum, privitor la apă, Iisus Hristos i-a arătat calitatea proprie prin aceste cuvinte: „Cel care va bea din această apă nu va mai înseta niciodată”; la fel aici, cu privire la seceriș, el spune că „secerătorul adună pentru viața veșnică, ca să se bucure împreună și cel care seamănă și cel care seceră”.

Cine este cel ce seamănă? Cine este cel ce seceră? Profeții au semănat, dar aceștia sînt apostolii care au secerat (Ioan 4,28). Aceia cu toate acestea n-au fost lipsiți de bucurie, nici de răsplata lor, și cu toate că ei nu seceră cu noi, ei împart cu noi bucuria: căci lucrul secerișului nu este același cu cel al semănatului: acolo unde este deci mai multă osteneală este și mai mare bucurie: eu v-am păstrat pentru secerat și nu pentru semănat, în care este mai mult de lucru. În sfârșit, la seceriș cîștigul este mare și lucrul nu este așa de greu, el este dimpotrivă mai dulce și mai ușor. Apoi, prin aceste cuvinte, Iisus Hristos vrea să spună: voința tuturor profeților este ca toți oamenii să vină la mine, legea a propus calea; ei au semănat pentru a veni acest rod. Mîntuitorul arată la fel că el i-a trimis, și că este mare potrivire între legea veche și cea nouă; și toate acelea el le face prin această pildă. El spune și acest proverb care era în gura lumii întregi: „Căci în aceasta se adevărește cuvîntul, că unul este cel care seamănă și altul cel care seceră” (37). În sfârșit, cei mai mulți ziceau: Ce unii au toată greutatea, și ceilalți au primit tot rodul? Și Iisus Hristos zice că acest cuvînt își găsește aici toată justificarea: profeții au ostenit, și voi adunați roadele ostenelilor lor. El n-a zis răsplata, căci ei n-au împlinit pe gratis o așa de mare datorie; el zice numai

rodul. Daniel s-a văzut în aceeași situație; el spune acest proverb: „Răul vine de la cei răi”. David la fel, vărsînd lacrimi spune același proverb (1 Reg. 24,14). Iisus Hristos a spus mai înainte: „Ca să se bucure împreună și cel care seamănă și cel care seceră”. Cum trebuia să spună că unul va semăna și

altul va aduna, ca să nu creadă, cum am spus-o, că profeții vor fi lipsiți de răsplata lor, el adaugă ceva lucru cu totul nou și la care nu se puteau aștepta, ceva lucru care nu se întâmplă în lucrurile simțite, ci care se distinge mai ales în cele duhovnicești. Căci dacă se întâmplă în lucrurile simțite că unul seamănă și altul seceră, semănătorul și secerătorul nu se vor bucura împreună; ci unul este în tristețe pentru că a muncit pentru altul, și acela secerătorul este singur în bucurie. Dar, aici nu este la fel cei ce nu seceră ceea ce au semănat sînt în bucurie ca și cei ce seceră; de unde se vede că ei participă toți la răsplată. „Eu v-am trimis să secerăți ceea ce voi n-ați muncit; alții s-au ostenit și voi ați intrat în osteneala lor“ (38). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos îi îndeamnă și-i încurajează mai mult. Dacă părea dur și greu de a străbate tot pămîntul și de a predica, el face să se vadă că dimpotrivă aceia va fi foarte ușor. În sfîrșit, ceea ce era ostenitor și greu și producea mari sudori, era de a semăna sămînța și de a aduce la cunoașterea lui Dumnezeu un suflet care n-avea nici o idee.

Dar cu ce scop zice Iisus Hristos acestea? Ca atunci cînd îi va trimite să predice, ei să nu se tulbure și să nu se descurajeze, ca și cum ar fi trimiși la un lucru greu și ostenitor. Slujirea profeților era cu totul grea, le zice el; dar a voastră este ușoară. Așa cum la seceriș este ușor să aduni roadele, și în puțină vreme umpli hambarele de boabe, fără a aștepta anotimpul, iarna, nici primăvara, nici ploile; același lucru este aici: faptele o dovedesc destul de bine. Pe cînd vorbea Iisus Hristos cu ucenicii săi așa, samarinanii au ieșit din cetatea lor și au sosit; și rodul a fost adunat imediat. Iată pentru ce zicea el: „Ridicați ochii și vedeți că holdele sînt albe“. Mîntuitorul zice aceste cuvinte și efectul se arată imediat. „Iar din cetatea aceea mulți au crezut în El, pentru cuvîntul femeii care mărturisise: Mi-a spus toate cîte am făcut“ (39). Căci ei vedeau că aceasta nu era nici din favoare, nici din plăcere, că îl lăuda ea pe Iisus pentru că el a muștrat-o pentru păcatele ei și că ea n-ar fi descoperit lumii întregi urîta ei viață pentru a-i face plăcere cuiva.

Să urmărim exemplul samarinencii, și teama de oameni să nu ne împiedice să mărturisim public păcatele noastre; ci să ne temem de Dumnezeu precum este drept să ne temem: Dumnezeu care acum vede faptele noastre, Dumnezeu care va pedepsi într-o zi pe cei care nu fac pocăință. Dar, vai! Noi facem tocmai contrariul: nu ne temem de cel ce trebuie să ne judece; și de cei de care n-ar trebui să ne temem, căci nu pot să ne facă nici un rău, noi ne temem de ei, nu ne temem de nimic a fi lingușiți de ei. Iată pentru ce vom fi pedepsiți chiar pentru ceea ce ne temem că vom fi: căci cel care n-are grijă decît să nu fie disprețuit de oameni, și care nu roșește de a face răul înaintea lui Dumnezeu, dacă nu face pocăință, va fi hulit în ziua judecății, nu înaintea unui om, ci în fața lumii întregi. În sfîrșit, că acolo se va afla o adunare mare, pentru ca să vadă faptele voastre bune și rele, aceia vă învață pilda cu oile și cu caprele. (Mt. 25,31). Sfîntul Pavel vă zice la fel: „Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut

prin trup, ori bine, ori rău“ (I Cor. 5,10). Și încă: „El va descoperi gândurile ascunse ale inimii“ (I Cor. 4,5).

Voi ați făcut un păcat, sau ați avut gândul să-l faceți, oare fără a fi pătat știrea semenilor? Dar nu fără știrea lui Dumnezeu; nu sînteți îngrijorați, și nu vă temeți decît de ochii oamenilor. Gîndiți-vă deci că în această zi, nu vă va fi posibil să vă ascundeți de oameni, și că atunci totul va fi în fața ochilor noștri ca un tablou, ca fiecare să-și pronunțe hotărîrea împotriva sa însăși. Exemplul bogatului nu ne îngăduie să ne îndoim de aceia. El îl vede cu ochii săi pe săracul pe care l-a disprețuit, vreau să spun pe Lazăr, și pe cel ce l-a respins cu ură: acum el îl roagă să-i răcorească puțin limba cu degetul lui (Lc. 16,19). Vă îndemn deci, pe cînd nu vede nimeni ceea ce facem noi, ca fiecare din voi să intre în conștiința sa, ca să ia hotărîrea de judecător, și să facă să apară în fața acestui tribunal păcatele sale. Și dacă el nu vrea ca să fie descoperit în ziua cea grozavă, să aplice medicamentul pocăinței, cu toate că are mii de răni, fiecare poate să se vindece. „Iisus Hristos zice, dacă veți ierta greșelile altora vi se va ierta; dar dacă nu iertați, nu vi se vor ierta“ (Mt. 6,14,15). În sfîrșit, precum păcatul șters prin botez nu mai apare, așa și celelalte vor fi șterse, dacă facem pocăință.

Dar, pocăința constă în a nu mai face păcatele acelea. „Căci cel ce se întoarce este asemenea cîinelui care se întoarce la boritura lui“ (2 Petr. 2,21), și acelaia care, cum zice profetul, scornește focul, și care scoate apă într-un vas spart. Trebuie să ne reținem de la păcat, și din faptă și din inimă, și să-i aplicăm fiecărui păcat leacul care îi este contrar. Spre exemplu ați răpit voi bunul altuia? Ați fost lacomi? Rețineți-vă de a fura, și aplicați la rana voastră leacul milosteniei. Voi ați făcut păcatul desfrîului? Încetați de a-l mai face și puneți pe această rană curăția. Voi ați surpat fama aproapelui vostru prin limbă? Încetați de a vorbi de rău și puneți leacul iubirii. Să facem așa cu fiecare păcat al nostru în particular, și să nu trecem peste nici unul; căci vremea să dăm seama se apropie, pentru aceasta zicea Sf. Pavel: „Domnul este aproape nu vă neliniștiți de nimic“ (Filip. 4,5,6). Dar nouă dimpotrivă, poate ar fi trebuit să ne spună el: Domnul este aproape fiți neliniștiți. Acești credincioși aveau bucuria de a auzi aceste cuvinte: „Nu vă neliniștiți de nimic“, ei care-și duceau viața lor în pericole, în ostenele, în lupte. Dar cei ce trăiesc în poftă și în răpiri, au să dea o seamă grozavă, nu le spuneam aceleași și noi, ci: Domnul este aproape, neliniștiți-vă!

Și sigur sfîrșitul veacurilor nu este departe, deja lumea se pregătește pentru sfîrșit. Războaiele, sărăcia, cutremurele de pămînt, răcirea iubirii, o prezic și o vestesc. Precum trupul care este gata să moară este cuprins de mii de dureri; precum o casă care urmează să se strice cad zidurile jos, la fel sfîrșitul lumii este aproape, și iată pentru ce sînt atîtea rele din toate părțile. Dacă atunci Domnul era aproape, mai mult este acum; dacă s-au scurs mai mult de 400 (patru sute) de ani de cînd zicea Sfîntul Pavel: Domnul este aproape; dacă el numea vremea sa împlinirea vremii, cu atît mai mult timpul de acum, trebuie să spunem că este sfîrșitul. Dar poate tocmai pentru aceea nu cred unii. Vai! Nu este dimpotrivă un nou motiv ca să credem? De unde știi tu o omule, că sfîrșitul nu este aproape, că această

prezicere a lui Pavel este încă departe? Precum nu spunem că este ultima zi a sfârșitului anului, ci ultima lună, cu toate că ea este de treizeci de zile: la fel când este vorba de un număr așa de mare de ani, un spațiu de timp poate fi socotit sfârșitul fiind de patru sute de ani. Oricum ar fi, apostolul de atunci a prezis sfârșitul lumii.

Să ne schimbăm viața dar, să trăim în frica de Dumnezeu. Căci în vremea când vom avea noi mai mare încredere, atunci când ne vom gândi mai puțin și când nu ne vom aștepta, atunci brusc va veni Domnul. Iată de ce ne face atenți Iisus Hristos zicând: „Căci precum în zilele lui Noe și a lui Lot mâncau beau și se însurau și așa a venit sfârșitul“ (Mt. 24,37). Pavel ne prezice la fel: „Atunci când vor zice iată-ne în pace și în siguranță ei vor fi surprinși dintr-o dată, atunci va veni peste ei pieirea, ca și durerile peste cea însărcinată?“ (I Tes. 5,3). Ce este aceea veți zice voi, durerile unei femei gata să nască? Adesea femeile gata să nască când se bucură și mănâncă, sînt la baie, se plimbă prin piața publică, negîndindu-se la ceea ce trebuie să li se întîmple sînt cuprinse subit de durerile nașterii; apoi dacă sîntem amenințați ca să fim noi surprinși, să fim mereu gata.

OMILIA 35

„Deci după ce au venit la El, Samarinenii îl rugau să rămînă la ei. Și a rămas acolo două zile. Și mai mulți au crezut pentru cuvîntul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii. Iar după cele două zile, a plecat de acolo și S-a dus în Galileea.“ (Cap.4, Vers. 40,41,42,43- Vers.53).

1. Mai supuși harului decît evreii, Samarinenii mărturisesc, numai după ce l-au văzut și l-au auzit pe Iisus Hristos, că el este Mîntuitorul lumii.

2. Vindecarea fiului unui ofițer de la curtea lui Irod.

3. Să nu-l cerem lui Dumnezeu minuni, sau dovezi ale puterii sale. A lăuda și a iubi pe Dumnezeu într-o stare și în alta; în bucurie și în necazuri; în sănătate și în boală: și a suferi totul pentru iubirea lui.

1. Nu este nimic mai rău ca invidia și ca gelozia. Nimic nu este mai periculos decît slava deșartă: ea strică adesea tot binele pe care l-a făcut. Evreii sînt un exemplu. Cu mai mari cunoștințe decît samarinenii, mulțumită profetilor care i-au înălțat, ei le erau cu toate acestea inferiori. Samarinenii au crezut mărturiei femeii, și fără să fi văzut minuni ei au ieșit din cetatea lor pentru a veni să-l roage pe Iisus Hristos să rămînă la ei; dar evreii, chiar după ce au văzut semne și minuni, departe de a-i cere să rămînă la ei, ei îl alungă și n-au cruțat nimic pentru a-l îndepărta cu totul din ținutul lor; ei, pentru care a venit el îl respingeau, pe cînd alții îl rugau să rămînă la ei. Iisus Hristos deci nu trebuia să meargă la cei ce-l rugau, și să se dea celor

ce doreau să-l aibă? Trebuia să se rețină el să rămână printre dușmanii săi, printre trădători? Aceia n-ar fi fost demn de providența sa. Iată pentru ce se pleacă rugămintii samarinenilor și a rămas la ei două zile. Ei ar fi binevoit să-l rețină și să-l păstreze în cetatea lor; evanghelistul o arată prin aceste cuvinte: „Ei l-au rugat să rămână la ei”; dar el n-a vrut, el a rămas acolo numai două zile, și în acest timp mulți au crezut în el; deși nu se arăta nimic că ei credeau în el, fie fiindcă ei n-au văzut nici o minune, fie din cauza urii pe care le-o purtau evreilor. Dar cu toate acestea judecînd parțial cuvintele lui, ei au crezut cu așa de înalte sentimente în el, încît toate aceste obstacole nu i-au putut opri, și ei îl admirau cu invidie: „Iar ei ziceau femeii: credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii”. Ucenicii depășind stăpînirea lor; ar fi putut zice, cu dreptate, căci și ei învinuiau pe evrei, căci ei au crezut în Iisus Hristos și l-au primit. Aceia pentru care el a pornit la lucrul mîntuirii aruncau cu pietre în el, dar aceștia, atunci cînd nu mergea la ei, l-au rugat să vină; aceia după ce au văzut minuni, rămîn în starea lor de împotrivire și în necredința lor; dar aceștia, fără a fi văzut, arată o credință mare, și chiar ei se slăvesc că au crezut în Iisus Hristos fără ajutorul minunilor; dar aceia nu încetează să-l ispitească și să-i ceară minuni. Astfel, totdeauna este nevoie ca un suflet să fie bine dispus; adevărul venind atunci și arătîndu-i-se, va intra ușor în el și i se va face stăpîn. Căci dacă el nu se face stăpîn pe sine, aceia nu vine din slăbiciunea adevărului, ci din învîrtoșarea sufletului. În sfîrșit, soarele luminează ușor ochii care sînt curați și pregătiți, dar dacă el nu-i luminează, aceasta este boala ochilor, și nu slăbiciunea soarelui care este cauza.

Ascultați deci ce zic Samarinenii: „Noi știm că el este cu adevărat Hristos Mîntuitorul lumii”. Vedeți în cît de puțină vreme au cunoscut că el atrăgea la sine lumea întreagă, că a venit ca să lucreze mîntuirea oamenilor, că providența lui nu trebuia să se ascundă și să se oprească numai la evrei, și că cuvîntul lui va fi ascultat și se va răspîndi pretutindenea? Dar evreii mult mai deosebiți decît ei „se străduiau să-și facă propria lor dreptate, nu s-au supus lui Dumnezeu, pentru a primi dreptatea care vine de la el” (Rom. 10,3). Samarinenii, dimpotrivă, mărturisesc că toți oamenii sînt vinovați, și vestesc cu glas înalt acest oracol al apostolului: „Toți au păcătuit și toți au nevoie de slava lui Dumnezeu, fiind îndreptați în dar prin har” (Rom. 3,23,24). Căci zicînd că el este Mîntuitorul lumii fac să se vadă că lumea era pierdută; ei arată în același timp și puterea unui asemenea Mîntuitor. Mulți au venit să-i salveze pe oameni, profeții, îngerii: dar acesta este adevăratul Mîntuitor, care dă mîntuirea adevărată și reală, și nu numai pentru un timp limitat. Iată o mărturie evidentă a sincerității și a curăției credinței lor.

În sfîrșit, sînt în mod dublu minunați samarinenii: ei sînt și pentru că au crezut fără a vedea minuni; de asemenea ei sînt aceia pe care-i numește Iisus fericiți, zicînd: „Fericiți cei care n-au văzut și au crezut” (Ioan 20,29): ei sînt minunați încă pentru că au crezut în mod sincer, pentru că auzind o femeie spunînd, cu un oarecare fel de îndoială: „Nu cumva Acesta este Hristosul?”, ei nu zic: Noi la fel ne îndoim; ci: „Noi știm” nu numai aceia, ci

încă: „Și că El este adevăratul Mîntuitor al lumii“. Ei nu-l mai priveau ca pe un om obișnuit, ci îl recunoșteau ca adevăratul Mîntuitor. Totuși, pe cine au văzut ei oare mîntuit? Ei n-au auzit decît cuvinte, și totodată ei vorbesc, precum ar fi putut-o face, dacă ar fi văzut multe minuni și de cele mai mari. Și de ce nu spune evanghelistul ce a zis Iisus Hristos, și nu amintesc ei despre această vorbire minunată? Aceasta ca să știți că, printre lucrurile mari pe care le-a spus și le-a făcut, se spune esențialul și așa arată apoi și restul. În sfîrșit, Iisus Hristos a întors prin cuvîntul său întreaga cetate. Aceasta cînd ascultătorii n-au fost nici supuși, nici smeriți pe cît în nevoie de a spune ceea ce a zis Iisus Hristos, ei n-o fac ca să nu se arunce asupra propăvăduitorului ceea ce nu este de imputat decît orbirii ascultătorilor. „Iar după cele două zile, a plecat de acolo și s-a dus în Galileea. Căci Iisus însuși a mărturisit că un prooroc nu este cinstit în patria lui“ (43, 4). Pentru ce adaugă evanghelistul aceia?

Fiindcă el n-a fost în Capernaum, ci în Galileea și de acolo în Cana. Și ca voi să nu întrebați pentru ce nu a rămas la ai săi, ci la Samarineni, el vă arată motivul, spunînd că fiindcă ei nu-l ascultau: el nu s-a dus deci acolo, pentru a nu-i face și mai vinovați, și vrednici de o judecată și mai aspră.

Apoi, prin patria sa, eu cred că evanghelistul înțelege aici Capernaumul. Iisus Hristos ne învață el însuși că acolo nu era cinstit de loc; ascultați ceea ce zice: „Și tu Capernaume pînă la cer te-ai înălțat, pînă la iad te vei coborî“ (Lc. 10,15). El îl numește patria sa în limbajul întrupării sale, precum adesea se retrăgea aici. Ce oare! Veți zice voi, nu vedem noi persoane mult mai cinstite și mai stimate de compatrioții lor? Mai întîi din aceste concluzii și excepții nu este nimic de scos. Mai mult, dacă unii și-au făcut o faimă în patria lor, ei vor avea una și mai mare în afară: obiceiul de a trăi împreună mărește disprețul și-l naște adesea.

„Și cînd a venit în Galileea, L-au primit Galileienii, cei ce văzuseră toate cîte făcuse El în Ierusalim, la praznic; căci și ei veniseră la praznic“ (45). Nu vedeți că cei despre care se vorbea rău sînt aceiași care au alergat la el cu mai multă promptitudine? Că se vorbea rău, evanghelistul nu ne permite să ne îndoim“. „Poate fi ceva bun din Nazaret?“ (Ioan 1,46). Și altele: „Citiți Scripturile și vedeți că nici un prooroc nu a ieșit din Galileia“ (Ioan 7,52). Evreii vorbeau așa pentru a-l insulta pe Iisus Hristos, căci cei mai mulți îl credeau din Nazaret. Ei îi făceau încă această mustrare, ca și cum el ar fi fost samarinean: „Tu ești un Samarinean și ești stăpînit de diavol“ (Ioan 8,48): dar iată, spune Scriptura, că samarinenii și Galileenii cred, pentru ură față de evrei: și chiar samarinenii se arată mai buni decît galileenii. În sfîrșit, ei l-au primit pe Iisus Hristos prin mărturia unei singure femei, dar galileenii n-au crezut în el decît după ce au văzut minunile pe care le-a făcut.

„Deci iarăși a mers în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin“ (46). Evanghelistul spune aici minunea spre lauda samarinenilor. Galileenii au crezut în Iisus Hristos, dar după ce au văzut minunile pe care le-a făcut Iisus Hristos și la Ierusalim și la ei; samarinenii l-au primit numai pentru învățatura lui. Evanghelistul spune că Iisus vine în Galileea pentru a înmuia

gelozia evreilor; dar de ce merge în Cana? Acolo a fost prima dată pentru că a fost invitat la nuntă; dar, acum pentru ce merge? Mie mi se pare că aceasta a făcut-o pentru a întări, prin prezența sa, credința în minunea pe care a făcut-o el, și mai mult pentru a se atașa de acești oameni, mergînd la ei din propriul îndemn, fără ca ei să-l fi rugat, și părăsind chiar patria sa pentru a-i prefera pe ei față de ai săi.

„Și era un slujitor regesc, al cărui fiu era bolnav în Capernaum. Acesta auzînd că Iisus a venit din Iudeea în Galileea, s-a dus la El și L-a rugat să Se coboare și să vindece pe fiul lui, căci era pe moarte“ (46, 47): care înseamnă un ofițer de la curte, sau ca fiind din neam regesc, sau ca avînd ceva demnitate. Unii cred că este același cu cel despre care vorbește Sf. Matei, dar se vede că este un altul, și prin demnitatea sa și prin credința sa; acela, cu toate că Iisus Hristos a binevoit să meargă la el, îl ruga să nu se oștenească; acesta, dimpotrivă, îl constrînge să vină în casa sa, cu toate că el nu se oferă; unul zice: „Nu sînt vrednic să intri sub acoperișul casei mele“ (Mt. 8,8), celălalt se roagă foarte mult „Coboară-te înainte ca copilul meu să moară“ (49). Acela, coborînd din munte, vine la Capernaum; acesta era înaintea lui, din Samaria, precum el mergea nu la Capernaum ci în Cana. Slujitorul aceluia era atacat de paralizie, copilul acestuia de o febră. „Și L-a rugat să Se coboare și să vindece pe fiul lui, căci era pe moarte“. Ce-i răspunde Iisus Hristos? „Dacă nu vedeți semne și minuni, nu credeți“ (48). Totodată acest ofițer cînd a venit să-l afle și să-l roage, era un semn al credinței lui, de care-i dă evanghelistul mărturie, spunînd că Iisus i-a zis apoi: „Mergi fiul tău trăiește. Și omul a crezut în cuvîntul pe care i l-a spus Iisus și a plecat“ (50).

Ce pretinde aici evanghelistul sau să ne facă să-i admirăm cu el pe samarineni pentru că au crezut fără minuni, sau pentru a-l mostra pe Capernaum, pe care-l privea ca patria lui Iisus. Căci un altul care zice: „Cred Doamne, ajută necredinței mele“ (Mc. 9,23), s-a folosit de aceleași cuvinte. Apoi, acest ofițer a crezut, dar credința lui nu era deplină și întreagă; el o face să se vadă interesîndu-se de ora în care a încetat febra copilului său. Căci voia să știe dacă febra l-a părăsit de la ea însăși sau din porunca lui Iisus Hristos. „Așadar Tatăl a cunoscut că în ceasul acela a fost în care Iisus i-a zis: „Fiul tău trăiește și a crezut el și toată casa lui“ (53). Nu vedeți că el crede, nu prin ceea ce a zis Iisus Hristos, ci prin mărturia slujitorilor săi? De asemenea Mîntuitorul îi face lui o muștrare privitor la duhul cu care a venit să-l roage, și prin aceia el îl îndemna să creadă în el mai mult. În sfîrșit, înainte de minune, el nu credea decît în mod nedeșăvîrșit. Căci dacă acest ofițer a venit să-l afle pe Iisus Hristos și să-l roage, nu este nimic minunat în aceia; părinții în iubirea lor pentru copiii lor, dacă ei au unul din ei bolnav, aleargă mai întîi la medici, și nu la cei în care au cea mai mare încredere, și deasemenea la cei pe care nu-i țin în seamă, atîta se tem să neglijeze ceva. Și totodată, acesta n-a venit să-l afle pe Iisus Hristos decît de ocazie, atunci cînd el mergea în Galileea; dacă ar fi crezut în mod deplin în el, fiul lui fiind în nevoia cea mai mare și gata să

moară, el nu s-ar fi oprit să meargă să-l caute pînă în Iudeea. Că dacă se temea, aceia chiar nu poate să-l scuze.

Remarcați, vă rog, că chiar cuvintele lui arată slăbiciunea și puțina lui credință. Căci el ar fi trebuit să aibă o părere mai înaltă despre Iisus Hristos, dacă nu înainte, mai puțin după ce el și-a arătat sentimentele de jos pe care le avea despre el, și după ce a fost mustrat. Totuși, ascultați-l vorbind, veți vedea cum se tîrăște pe pămînt: „Coboară-te înainte de a muri copilul meu“ (49); ca și cum Iisus Hristos nu l-ar fi putut învia pe fiul lui dacă era mort, ca și cum el nu știa starea în care era.

Iată pentru ce-l mustră și-i vorbește conștiinței lui un limbaj așa de aspru, făcîndu-l să cunoască, că minunile se fac mai ales pentru mîntuirea sufletului. Așa a vindecat el în mod egal și pe tatăl care era bolnav cu duhul, și pe fiul care era bolnav cu trupul, pentru a ne învăța că nu trebuie să ne atașăm lui ațita din cauza minunilor, pe cît din cauza învățăturii. Domnul lucrează minunile, nu pentru credincioși, ci pentru necredincioși și pentru oamenii cei mai îngroșați.

3. În tristețea sa și în durerea sa, acest ofițer nu a dat multă atenție cuvintelor lui Iisus Hristos, el nu a ascultat decît ceea ce tindea la vindecarea sufletului său; dar apoi trebuia să și le reamintească pentru a cîștiga mai mult: ceea ce s-a și întîmplat. Dar pentru ce Iisus Hristos fără a fi rugat, se oferă să meargă la sutaș, și nu se oferă la fel acestuia care-l grăbește și-l chiamă cu putere? Aceasta o face fiindcă credința sutașului era desăvîrșită, iată pentru ce se oferă Iisus Hristos să meargă la el, ca să ne facă să cunoaștem virtutea acestui om; dar acest ofițer nu avea încă decît o credință nedesăvîrșită. precum el îl constrîngea stăruitor zicîndu-i „Coboară-te“ făcînd să se vadă că el nu știa încă cum că Iisus Hristos putea să-l vindece pe fiul lui, cu toate că nu era de față și era depărtat, Iisus îi arată că el o poate, ca și cunoașterea pe care-o avea sutașul prin sine, acest slujitor s-o dobîndească, văzînd că Iisus l-a vindecat pe copilul lui fără să meargă la el acasă. Așa cînd zice: „Dacă nu vedeți minuni și semne nu credeți“, este ca și cum el zicea: Tu n-ai încă o credință vrednică de mine, și tu mă privești încă, ca și pe un prooroc. Iisus Hristos deci pentru a arăta ceea ce este el și a arăta că trebuie să credem în el chiar independent de minuni, s-a folosit chiar de cuvintele prin care i s-a făcut cunoscut lui Iisus: „Nu crezi tu că Eu sînt în Tatăl și Tatăl în Mine?“ (Ioan 14,10) Chiar dacă nu m-ați crede pe mine, credeți lucrurilor mele“ (Ioan 10,38). „Iar pe cînd el cobora, slugile lui l-au întîmpinat, spunîndu-i că fiul lui trăiește“ (51)

„Deci i-a întrebat de ceasul în care i-a fost mai bine, Și i-au spus că ieri, în ceasul al șaptelea, l-au lăsat frigurile“ (52). Așadar tatăl a cunoscut că în ceasul acela a fost în care Iisus i-a zis: „Fiul tău trăiește. Și a crezut el și toată casa lui“ (53).

Nu vedeți că vestea acestei minuni s-a răspîndit imediat? În sfîrșit, acest copil n-a fost eliberat într-un fel obișnuit de pericolul în care era, dar vindecarea lui a avut loc imediat; de unde se vede că ea nu era naturală, și că Iisus este cel ce a făcut-o prin virtutea sa și prin puterea sa, deja el a ajuns la porțile morții, cum o arată aceste cuvinte ale tatălui: „Coboară-te

înainte ca fiul meu să moară”, atunci când dintr-odată a fost salvat; iată ce i-a uimit pe slujitori. Poate că ei alergau nu numai ca să vestească această noutate, ci fiindcă priveau ca inutilă venirea lui Iisus Hristos: ei știau că stăpînul lor trebuie să sosească; iată de ce ei în întîmpinare se întîlnesc pe același drum. Apoi, acest ofițer încetînd de a se mai teme, își deschide inima față de credință, pentru a arăta cum că această călătorie a lui i-a adus vindecarea fiului lui; el descrie toată grija sa de teamă ca să nu se creadă că el a călătorit în zadar; și pentru aceia se informează în mod exact despre totul: „Și a crezut el și toată casa lui”. Această mărturie era lipsită de orice îndoială și de orice bănuială. În sfîrșit, slujitorii săi, care n-au fost prezenți la minune, care nu l-au auzit pe Iisus Hristos, nici n-au știut ora, aflînd de la stăpînul lor că era chiar ceasul în care l-a vindecat pe fiul lui, au avut o dovadă foarte sigură și prea evidentă despre purtarea lui Iisus Hristos, și iată pentru ce au crezut ei deasemenea în el.

Ce lecție, fraților, vom scoate noi de acolo? Că noi nu trebuie să ne așteptăm de loc la minuni, nici nu trebuie să-i cerem Domnului dovezi ale puterii sale divine. Eu văd oameni care arată o mare iubire față de Dumnezeu atunci când copiii lor sau soția lor au primit vreo vindecare de boală; dar cînd făgăduințele noastre și dorințele noastre nu sînt ascultate, este drept ca să mai stăruim mereu în rugăciune, să nu încetăm să cîntăm cîntece de ale harului și laude. Aceia este datoria slujitorilor credincioși; aceia îi datorează Domnului cei care-l iubesc precum trebuie; ei trebuie și în bine și în rău, în pace și în război, să alerge mereu în mod egal și să se alipească de el! Nimic nu se întîmplă decît prin porunca providenței sale divine: „Căci pe cine-l iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește” (Evr. 12,6). Cel ce nu-l cinstește și nu-l slujește decît atunci cînd este în pace și în liniște, nu dă dovadă de o iubire mare, și nu arată că el îl iubește în mod sincer și curat pe Iisus Hristos; dar de ce să vorbim despre sănătate, despre bogății, despre boli? Căci chiar cînd voi ați fi amenințați cu focul, cu cele mai mari și mai grozave chinuri, voi n-ar trebui pentru aceia să încetați de a cînta imne și laude Domnului; ci ar trebui să suferiți totul pentru iubirea față de el: așa trebuie să fie slujitorul credincios, așa este un suflet ferm și constant. Cu aceste dispoziții veți suporta ușor necazurile și calamitățile din viața de acum, veți dobîndi bunurile viitoare, și vă veți prezenta cu mai multă încredere în fața tronului lui Dumnezeu. Facă cerul ca această încredere să ne aparțină, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia îi aparține slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 36

„Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea” (Cap.4, Vers.54- Vers.5, Cap.5).

1. Scăldătoarea oilor, chipul botezului.

2. Paralicul de treizeci și opt de ani (38 ani), frumos model de răbdare. A stăruit în rugăciune. Calitățile rugăciunii, pentru ce este grea și ostenitoare viața omului. Pentru ce-i legea. Munca este necesară: omul nu poate susține viața moleșită, pentru ce însoțește plăcerea viciul, și greutatea virtutea. Adevărații curați, cine-s? Castitatea, în ce constă ea? Trebuie să luptăm pentru a dobîndi victoria. Trei feluri de oameni. Iisus Hristos nu răsplătește decît pe unul din ei. Cine sînt meșteșugarii viciului? Binele nu se face fără greutate, de ce? Greul amestecat cu virtutea. Sînt admirați mai mult cei ce sînt buni prin voința lor decît cei ce sînt prin temperamentul lor, vreme de lucru, vreme de moderare. A pluti în plăceri nimic nu este mai disprețuit. Deosebirea între a acționa și a lucra. Dumnezeu nu încetează să acționeze. Plăcerea pe care o produce păcatul este scurtă: bucuria pe care o dă virtutea este veșnică. Nici o poftă în această lume: adevărata poftă este în cer.

1. Precum tot omul priceput în a scoate aurul din minele care-l ascund nu neglijează nici cea mai mică vînă, știind că el poate scoate mari bogății, la fel, în divinele Scripturi, voi nu veți ști fără mare pericol să treceți peste un singur „iota“ nici peste un singur punct; trebuie să vedem totul, să examinăm totul: căci Duhul Sfînt este cel ce a dictat toate cuvintele acestea, și ele nu conțin nimic nefolositor. Priviți aici ce zice evanghelistul: „Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea“. Acest cuvînt „a doua“, el nu l-a adăugat fără motiv; ci el îl pune acolo pentru a sărbători încă întoarcerea pe care admirația le-a produs-o la samarineni; făcînd să se vadă că Galileienii, chiar după a doua minune, n-au ajuns la această sublimă înălțare, la care au ajuns samarinenii, fără a vedea nici o minune.

„După acestea era praznicul Iudeilor și Iisus s-a suit la Ierusalim“ (Cap.5, vers.1).

„După acestea era praznicul Iudeilor“. Ce praznic? Cincizecimea precum mi se pare. Și „Iisus S-a suit la Ierusalim“. Adesea Iisus Hristos mergea la Ierusalim să-și petreacă zilele marilor sărbători, și ca evreii să-l vadă că el sărbătorea cu ei sărbătorile lor, și pentru a atrage la el poporul simplu. Căci la aceste sărbători alergau mai întîi cei care sînt mai simpli cu inima și cu duhul.

„Iar în Ierusalim, lîngă Poarta Oilor, este o scîldătoare, care se numește pe evreiește Vitezda, avînd cinci pridvoare“ (2). „În acestea zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, așteptînd mișcarea apei“ (3).

Care era acest fel de a vindeca bolnavii? Ce taină ne arată? Acestea nu sînt scrise fără motiv. În acest chip, în această imagine, Scriptura pictează într-un fel și pune în fața ochilor noștri ceea ce trebuie să se întîmple, ca noi să fim pregătiți, și atunci cînd se va întîmpla ceva lucru uimitor și la care nu ne așteptăm, credința celor ce vor vedea să nu fie nicidecum stinsă, ci să rămînă tare. Ce ne prezintă ea, ce ne prezice ea? Botezul pe care noi trebuie să-l primim, acest botez plin de putere, care trebuie să aducă și să împartă un mare har, care trebuie să spele toate păcatele, și să

reda viață celor morți. Aceste semne mari sînt deci picturi și arată ca într-un tablou, și în scăldătoare, și în multe alte chipuri ceea ce am zis. Dumnezeu a dat mai întîi o apă care să spele murdăriile și atingerile de morți, nu cele adevărate, ci numai cele care se priveau ca adevărate, adică întinarea care se dobîndea la înmormîntări, prin lepră și prin altele asemănătoare, care se pot vedea în legea veche, și care erau curățate prin apă.

Dar să reluăm subiectul nostru, mai întîi deci, precum am spus-o, apa spăla de pe trup, și în al doilea rînd ea vindeca bolile cele mai diferite. Dumnezeu, pentru a ne apropia de harul botezului și a ne face să-l vedem mai aproape, a vrut ca scăldătoarea să spele numai atunci petele, ci ca ea să vindece și bolile. În sfîrșit închipuirile cele mai apropiate de adevăr, sau de vremea botezului, a patimii și a altor taine, sînt mai clare și mai luminoase decît cele mai vechi. Și precum gărzile care stau cel mai aproape de rege sînt mai înalte în vrednicie decît cele mai îndepărtate, așa închipuirile care au venit într-un timp mai apropiat și mai vecin cu lucrurile pe care le prezicea, sînt mai clare și mai strălucite.

„Căci un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa“ (4), și-i dădea ei puterea să vindece pe bolnavi; ca evreii să învețe căci cu atît mai mult putea Domnul să vindece bolile sufletului. Dar precum apa acestei scăldători nu avea în sine și prin natura ei puterea de a vindeca în mod simplu bolile, căci ea atunci le-ar fi vindecat mereu și continuu, dar o dobîndea prin lucrarea îngerului; la fel în noi apa nu lucrează simplu și prin propria ei putere, ci după ce ea a primit harul Duhului Sfînt, ea spală, ea atunci șterge toate păcatele.

„În pridvoare zăcea mulțime de bolnavi: orbi, șchiopi, uscați, .care așteptau mișcarea apei“ (3). Atunci boala era ea însăși o piedică pentru vindecarea bolnavului, ea îl împiedica pe cel ce dorea: dar acum fiecare are puterea să se apropie și să vină la scăldătoare. Acesta nu este un înger care mișcă apa; ci Domnul îngerilor este cel care lucrează totul, care face totul. Și noi nu putem zice: „Că pînă merg eu, altul se coboară înaintea mea“ (7). Cînd ar veni întreaga lume aici, harul nu se sfîrșește, nici puterea lui; el rămîne același. Și așa cum razele soarelui strălucesc în toate zilele lumea întreagă fără să se termine, și nepierzînd nimic din lumina lor pentru că se răspîndesc în mai multe locuri pe pămînt; așa cu atît mai mult, harul Duhului Sfînt nu se micșorează din cauza mulțimii celor ce-l primesc. Ori Dumnezeu a lucrat acest semn, ca cei care vor învăța că apa are puterea să vindece bolile trupului ar fi făcut ei înșiși dovadă de multă vreme, să le fie mai ușor să creadă că bolile sufletului pot fi la fel vindecate.

Dar pentru ce Iisus Hristos, lăsîndu-i pe toți ceilalți bolnavi, se apropie de cel bolnav de atîția ani? Pentru ce-i pune el această întrebare „Voiești să fii vindecat?“ Aceasta nu pentru a-l învăța că-i pune această întrebare, și că ea i-ar fi fost inutilă; ci pentru a face să se vadă stăruința acestui om, și pentru a ne arăta nouă că acela era motivul principal pentru care a venit el acolo la el. Ce zice bolnavul? „Doamne om nu am ca să mă bage în scăldătoare, cînd se tulbură apa; că, pînă merg eu, altul se coboară înaintea

mea“ (7). Iisus Hristos l-a întrebat deci și i-a zis: „Voiești să fii sănătos?“ Ca noi să vedem aceste împrejurări. Și el nu-i zice: Vrei tu ca eu să te vindec? Fiindcă nu avea despre el o părere așa de mare, ci: „Vrei să te faci sănătos?“ Sigur este totodată minunat în stăruință acest paralytic: după treizeci și opt de ani, nădăjduind în fiecare an să scape de boală, el a rămas în acest loc și n-a ieșit de acolo. Dar dacă nu era foarte răbdător, chiar când atîția ani nu l-ar fi lăsat, nădejdea unei așteptări noi nu l-ar fi alungat? Gîndiți-vă cu ce grijă vegheau ceilalți bolnavi; căci nu se știa timpul în care va fi tulburată apa. Șchiopii și uscații puteau să vadă clipa; pe cînd orbii, ei puteau fi informați doar prin agitația generală.

2. Să roșim deci, frații mei dragi, să roșim și să vărsăm lacrimi peste lașitatea noastră. Acest om a stăruit treizeci și opt de ani, fără a obține vindecarea pe care o dorea, el n-o obține, și totodată nu renunță, și dacă nu obține acest har, aceasta nu se datora lipsei de grijă sau a bunei-voințe: ci, fiindcă alții îl împiedicau, și se foloseau de forță față de el: pe cînd el nu s-a descurajat de loc. Noi, dimpotrivă, dacă stăruim zece zile să ne rugăm pentru a obține vreun har, nu mai avem nici aceiași rîvnă nici același zel. Noi care petrecem atîția ani pentru a obține o favoare de la un om, care nu ne temem pentru aceia de a merge chiar la război de a ne pune în pericol viața noastră, de a petrece zilele noastre în necaz și în mizerie, să ne punem la lucruri josnice și urîte, și care la sfîrșit sîntem lipsiți de frumoasele noastre speranțe, noi n-avem nici putere, nici curajul de a stărui lîngă Domnul nostru cu tot zelul și rîvna pe care ar trebui s-o avem; cu toate că răsplata promisă este mult mai mare decît nu sînt chiar ostenele; „Căci această nădejde zice Scriptura nu înșală“ (Rom. 5,5) Și de ce chin nu ne facem noi vrednici purtîndu-ne așa? În sfîrșit, dacă n-am avea nimic de așteptat, nici răsplată de primit, cîntea de a se întreține adesea cu Dumnezeu nu este ea una care egalează, care întrece toate bunurile închipuite?

Dar, veți zice voi, rugăciunea continuă nu este ea un lucru greu? Și cel în lucrul virtuții nu este totul greu? Căci pofta însoțește păcatul, și grija virtuții, iată veți zice voi încă, ce-mi insuflă mii de îndoieli. Care este cauza? Creindu-ne, Dumnezeu ne-a dat o viață liberă de neliniște și de greutate; noi am abuzat de acest har, și fiind lipsiți de un așa de mare bine prin lașitatea noastră, noi am pierdut paradisul. Iată pentru ce a făcut Domnul viața oamenilor grea și ostenoitoare, și se poate spune că el se justifică față de neamul omenesc în acest fel: La început eu v-am dat plăcerile, dar voi v-ați făcut mai răi pentru că eu v-am dat să trăiți prin bunătatea pe care v-am dat-o; iată pentru ce v-am condamnat să trăiți în osteneală și în sudori (Fac. 3,19). Și cum această osteneală nu v-a împiedicat să faceți rău, el v-a dat încă și legea, care are multe prescripții, precum se pune frîu unui cal iute și nestăpînit pe care nu poate să-l ducă, căci așa fac dresorii cu caii lor. Ni s-a poruncit deci să ducem o viață ostenoitoare fiindcă moleșeala are obiceiul de a ne strica. În sfîrșit, natura noastră nu poate susține o natură molatică, ci ușor cade de la nelucrare în păcat. Să presupunem că un om cumpătat și virtuos n-are nevoie să

lucreze, și că totul îi vine lui dormind, această viață ușoară, la ce-l va duce pe el? Nu ne va face ea deșești și nerușinați?

Dar pentru ce, ziceți voi, însoțesc atâtea plăceri păcatul, și atâtea griji și sudori urmează virtutea? Și ce merit veți avea voi, la ce răsplată veți avea voi dreptul, dacă virtutea n-ar fi grea și ostenitoare? Că mulți oameni aș putea cita, care în mod natural urăsc femeile și fug de întâlnirea cu ele ca de un lucru urât! Spuneți-mi sînt aceia cei pe care-i numim noi curați sau cui îi vom da laude și cununile? Nu desigur; căci curăția este o înfrînare, o victorie peste poftă, cîștigată în urma luptei. La război acolo unde este lupta mai mare, acolo sînt cele mai strălucite trofee; dar cînd nu rezistă nimeni, este tocmai contrariul. Sînt oameni care din natură sînt lași și nepăsători: vom spune noi că aceștia sînt oameni blînzi? Nicidecum: pentru aceasta Iisus Hristos deosebind trei feluri de oameni, îi lasă pe doi fără cununii, fără răsplăți, și-l face pe celălalt să intre în împărăție. (Mt. 19,12).

Dar, ziceți voi, la ce este bun viciul? Și eu zic: Cine este meșteșugarul lui? Este un altul care-l face, care pornește din voință? Dar, ziceți voi, ar trebui să nu fie decît oameni buni. Și ce îi este propriu omului de bine? Nu-i așa că a veghea asupra sa însăși sau este de a dormi și de a sforăi în patul său? Și pentru ce veți zice voi, n-a fost stabilit el așa în natura noastră, ca noi să facem toți binele fără greutate și fără osteneală? Cuvinte cu adevărat vrednice de animale și de cei ce-și fac Dumnezeu pîntecele lor. Dar, ca să știți că aceștia sînt ucenici lașilor și mîndrilor, răspundeți-mi: Să presupunem aici un rege și un general de armată, și că pe cînd regele bea, se îmbată, și doarme, generalul cîștigă multe trofee prin luptă grea, căruia îi vom atribui noi victoria? Care dintre cei doi va primi laudele acestei fapte frumoase, cine va gusta rodul? Nu vedeți voi că inima se leagă mai mult de ceea ce a costat mai multe sudori și greutăți? Domnul a amestecat greul cu virtuțile, cu care vrea să-l obișnuiască pe suflet pentru acest motiv admirăm noi virtutea, deși încă n-o urmăim; și păcatul cu toate că-i foarte dulce, noi îl condamnăm.

Că dacă ziceți: Pentru ce nu-i admirăm noi pe cei ce sînt în mod natural buni față de cei ce sînt din voința lor? Fiindcă este drept să preferi pe cel ce lucrează celui care nu lucrează. Și veți zice voi, pentru ce să lucrăm noi acum? Aceasta fiindcă voi n-ați știut să rezistați ispitelor odihnei. Mai mult dacă se cercetează de aproape, se va vedea că mîndria ne pierde în alt fel, și ne produce mai multă osteneală și greutate. Dacă vreți să-l ținem pe un om închis, să-l hrănim singur, să-l îngrășăm, să nu facă nimic; dar să-l facem să se bucure de plăcerile mesei și ale patului; să-l facem să călătorească în plăceri fără întrerupere: va avea el o viață mai mizerabilă? Dar alt lucru este de a acționa veți zice voi și altul de a se osteni: și la început, fără a lucra omul putea acționa, Putea el? Desigur, el putea, și Dumnezeu o voia de asemenea. Dar voi sînteți aceștia care ați tulburat această ordine, căci Dumnezeu v-a rînduit ca să cultivați Raiul, el v-a dat simțirea voastră, dar fără a uni cu ea osteneala. Dacă la început omul ar fi lucrat, Dumnezeu nu i-ar mai fi impus această greutate: omul, la fel ca și îngerii, poate în același timp să acționeze și să nu se ostenească. În sfîrșit,

că îngerii acționează, profetul vă învață, ascultați-l: „Îngerii Domnului cei tari la virtute, care faceți cuvîntul Lui“ (Ps. 102,20): sigur acum micșorarea puterii face lucrul greu, dar atunci noi eram într-o stare cu totul diferită: „Pentru că cine a intrat în odihna lui Dumnezeu s-a odihnit și el de lucrurile lui, precum Dumnezeu de ale sale“ (Evr. 4,10). Prin această odihnă, Scriptura nu înțelege inactivitatea, ci lipsa lucrului. În sfîrșit încă și acum Dumnezeu acționează, cum o spune Iisus Hristos: „Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu lucrez“.

Pentru aceasta, vă îndemn, alungînd toată mîndria, să îmbrățișăm virtutea. Plăcerea pe care o aduce păcatul este scurtă, dar durerea pe care o produce este veșnică: dimpotrivă, bucuria pe care o dă virtutea este nemuritoare, și osteneala trecătoare. Virtutea, înainte de a împărți coroanele ucenicilor ei, îi alăptează și-i hrănește prin nădejde: păcatul dimpotrivă, înainte de condamnarea la chinuri, îi tulbură pe cei ce-l fac, întărită conștiința prin muștrările ei, teama și miile de neliniști. Ori aceste greutăți nu sînt ele mai mari și mai grele osteneli decît toate sudorile împreună? Și chiar cînd s-ar putea elibera și n-ar simți decît pofta singură, nu este nimic mai rău și mai disprețuit ca această poftă. Ea apare și dispare imediat, ea se linguește; înainte ca s-o ții ea a fugit: înălțați apreciați cît vrea pofta trupului, pofta mesei, pofta bogățiilor, în fiecare zi ea se uzează și se strică. Și cum la toate lucrurile acestea trebuie să se adauge chinul și pedepsele, este ceva mai nefericit și mai mizerabil ca cel care caută plăcerile? Învățați din aceste adevăruri, să suferim totul pentru virtute; căci așa ne vom bucura de adevărata poftă, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 37

„Voi ești să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: Doamne om nu am ca să mă bage în scaldătoare, cînd se tulbură apa“ (Cap.5, Vers.6,7- Vers.13).

1. Cît este de mare folosul care se scoate din Sfintele Scripturi. Resemnarea paralizatului sfîntului Ioan, se deosebește de cea a sfîntului Matei.

2. Credința paralizatului.

1. Folosul care se scoate din Sfintele Scripturi este mare, cîștigul este nemăsurat, cum o spune Sf. Pavel: „Căci tot ceea ce s-a scris mai înainte s-a scris spre învățătură, ca prin răbdarea și mîngierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde“ (Rom. 15,4,1 Cor. 10,11), aceste cărți divine sînt o comoară cu tot felul de medicamente. Trebuie să înlăturăm mîndria, să stingem pofta trupului, să călcăm în picioare bogățiile, să disprețuim durerile, să ridicăm inima, să-i dăm curajul ei și tărie, s-o întărim în răbdare? Acolo vom afla pentru fiecare ajutorul cel mai sigur și mai

puternic. Care om, în sfârșit, printre cei ce de multă vreme luptă împotriva sărăciei sau pe care-i ține o boală grea în patul lor, citind aceste frumoase cuvinte ale apostolului, nu se va simți pătruns de o vie mîngîiere?

Acest paralizat de treizeci și opt de ani îi vede pe alți bolnavi dobîndindu-și în fiecare an sănătatea; el se vede mereu în neputința sa, și nu se lasă abătut, și nu se descurajează de loc, cu toate că greul de a fi văzut trecînd atîția ani în zadar îl apăsă, și așteptarea unui viitor nesigur, în care nu se arăta nici o licărire de nădejde, putea să-i mărească chinul. Ascultați dar răspunsul lui, priviți toată groaza soartei sale. Iisus Hristos zicîndu-i lui: „Voiești să te faci sănătos?” el răspunde: „Doamne om nu am ca să mă bage în scîldătoare cînd se tulbură apa“. Ce este mai trist decît aceste cuvinte? Ce este mai nenorocit decît o asemenea soartă? Vedeți voi această inimă străpunsă de o mizerie așa de îndelungată? Nu remarcați voi cum își reține el și-și oprește greutatea sa? Din gura lui nu iese nici un blestem, nici un murmur, așa precum îi auzim noi pe cei mai mulți spunînd în necazuri. El nu blestemă ziua nașterii sale, nu se supără pentru întrebarea care i s-a pus, și nu zice: Tu mă întrebi dacă eu vreau să fiu vindecat, oare n-o faci aceasta pentru a mă insulta și a-ți bate joc de mine? Dar el răspunde cu calm și cu multă blîndețe: „Da, Doamne“. El nu-l cunoaște pe cel ce-l întreabă, nu știe că el este cel ce trebuie să-l vindece, și cu toate acestea el își descrie toată suferința sa fără să se necăjească, și nu întreabă nimic, precum o fac cei ce le vorbesc medicilor lor; ci el își expune în mod simplu starea sa. Poate să se fi gîndit el că Iisus Hristos îl ajută, și-i va întinde mîna pentru a-l arunca în scîldătoare, poate că voia să-l atingă prin aceste cuvinte și să-l angajeze la aceasta. Ce zice deci Mîntuitorul? Voind să-i arate că el putea face totul prin cuvîntul său: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă“ (8).

Unii cred că acest paralizat este același cu cel despre care vorbește sfîntul Matei: dar nu este așa, cum o arată un mare număr de dovezi. Mai întîi: acesta n-avea pe nimeni care să aibă grijă de el; dar acela avea mulți oameni care-l îngrijorau și-l purtau. Acesta zice: „N-am pe nimeni“. Răspunsul însă face o mare deosebire: acela nu vorbește de loc, acesta spune tot ceea ce-l privește. O a treia dovadă se scoate din timp: unul a fost vindecat într-o zi de sărbătoare, și chiar în ziua sabbatului, celălalt în altă zi. Este încă o deosebire de loc: acela este vindecat într-o casă, acesta lîngă scîldătoare. Felul de vindecare este la fel deosebit: Acolo Iisus Hristos zice: „Iertate îți sînt păcatele tale“, aici el vindecă mai întîi trupul, și sufletul apoi: acolo el dă iertarea, căci zice: „Iertate sînt păcatele tale“; aici el invită și-l cheamă ca să se păzească pentru viitor: „De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău“ (Ioan 5,14). Înviniuirile evreilor nu se deosebesc întru puțin: aici îl hulesc pe Iisus Hristos pentru că a vindecat în zi de Sîmbătă, acolo ei îl învinuiesc de hulă.

Pentru voi, frații mei, priviți marea înțelepciune a lui Dumnezeu. El nu l-a făcut pe paralizat să iasă imediat din patul său; ci mai întîi, vorbind cu el și întrebîndu-l, el îi cîștigă iubirea și încrederea lui, ca să deschidă în inima lui un drum pentru credință. Și el nu numai că îl face să se scoale și să-l

vindece, ci îi poruncește să-și ducă și patul său, ca să statornicească adevărul minunii, și ca nimeni să nu poată bănuî prestigiul sau să spună că este închipuire. În sfârșit, dacă mădularele nu și-ar fi primit puterea și vigoarea lor, el nu și-ar fi putut duce patul său.

Adesea face la fel Iisus Hristos, pentru a închide mai bine gura nerușinaților necredincioși. În minunea pîinilor (Mr. 14,14), de teamă ca cineva să nu zică, că poporul a fost săturat, și că înmulțirea pîinilor nu era decît o simplă închipuire, el a avut grijă să rămînă un număr destul de mare de fărîmituri. Cînd l-a vindecat pe lepros, el i-a zis: „Du-te și te arată preoților“ (Mt. 8,4); ca să facă arătată această minune, și ca să mustre nerușinarea celor ce-l învinuiau că lucra împotriva procuncilor lui Dumnezeu. Mîntuitorul a făcut același lucru, atunci cînd a schimbat apa în vin (Ioan 2,8): căci el nu numai a făcut să se vadă vinul, ci a făcut să i se ducă nașului, ca cel care putea să asigure că el nu știa cum s-a petrecut lucrul să dea o mărturie care să nu fie de loc bănuîtă. Pentru aceasta a zis Evanghelistul: Nașul nu știa de unde vine vinul acesta (Ioan 2,9); prin aceia a făcut să se cunoască, că mărturia acestui om era în același timp sigură. Și altădată, după ce a înviat un mort, Iisus zice: „Dați-i să mănînce“ (Mt. 3,43), pentru a face neîndoielnică minunea aceasta a învierii. Prin toate lucrurile acestea Iisus Hristos le dovedește și celor fără de minte, că el nu este un vrăjitor, sau un descîntător, și că el a venit pentru mîntuirea tuturor oamenilor.

Dar pentru ce, acestui paralizat Iisus Hristos nu-i cere credință, ca și acestor orbi cărora le zice: „Credeți voi că Eu pot să fac ceea ce-Mi cereți?“ (Mc. 6,35; Lc. 9,12; Mt. 9,28). Fiindcă acest om nu știa încă cine este el: Iisus Hristos n-are obiceiul să ceară credință înainte, ci după minuni. Și cu dreptate o cerea el de la cei ce au văzut în alții efectele puterii sale; dar față de cei ce nu-l cunoșteau încă, și care trebuiau să-l cunoască prin minuni, el nu-i invită să creadă decît după ce le-a lucrat minunile. Pentru aceasta nu arată Sf. Matei în evanghelia sa, că Iisus Hristos cerea credință cînd a început să facă minunile, ci că el o cerea de la cei doi orbi numai după ce el a vindecat mai mulți bolnavi.

Aici, priviți credința acestui paralizat. Auzind aceste cuvinte: „Scoală-te ia-ți patul tău și umblă“ el n-a rîs, și nu a zis: Ce vrea să spună aceia? Îngerul coboară și tulbură apa, și el nu-l vindecă decît pe un singur bolnav; și tu, care ești un om nădăjduiești să faci prin singură porunca ta, mai mult decît un înger? Este acolo ceva orgoliu și o prezumție cu totul de rîs. Dar nu zice acelea, ci el n-a avut nici un asemenea gînd; și imediat ce a auzit acest cuvînt: „Scoală-te“ el s-a sculat și a fost vindecat; el ascultă imediat pe cel ce-i zice această poruncă: „Scoală-te ia-ți patul tău și umblă“. Sigur, aceia este minunat! Dar ceea ce urmează este și mai mult: sau mai scurt că el a creat de la început, cînd nimeni nu murmură, aceia nu este așa de minunat; dar că apoi el a rămas tare în credința sa, atunci cînd evreii, ca niște nebuni și înfuriați, s-au aruncat asupra lui, încărcîndu-l cu muștrări, îl asaltau de toate părțile și-i ziceau: „Nu-ți este îngăduit să-ți iei patul“; că atunci el nu numai a disprețuit furia lor și răcnetul lor, ci a vestit tare și

public, cu o tărie plină și întreagă, binefacerea pe care a primit-o, și mustră îndrăzneala lor: aceia arată după mine un suflet tare și cu totul generos. În sfârșit, evreii se aruncă asupra lui, îl încarcă cu injurii și batjocuri, zicându-i lui cu nerușinare: „Este zi de Sîmbătă și nu-ți este îngăduit să-ți iei patul“, și le răspunde cu răceală: „Cel Care m-a făcut sănătos, Acela mi-a zis: Ia-ți patul și umblă“ (11). El numai se abține să le zică: Voi sînteți niște nebuni și nerușinați de a vrea ca eu să nu privesc ca pe Învățătorul meu pe cel ce m-a scăpat de la o așa de lungă și de crudă boală, și ca să nu fac tot ceea ce mi-a spus el. Apoi, dacă el ar fi voit să se folosească de vreo mascare, el putea să iasă din acest lucru în alt fel zicînd: Eu nu fac acestea în mod voit, ci pentru a mă supune poruncii pe care mi-a dat-o; dacă este aici ceva rău puneți-l asupra persoanei lui, și eu merg să las acolo patul meu, sau ar fi putut ascunde binefacerea vindecării lui; căci știa că nu era atîta călcarea legii Sîmbetei care le stătea la inimă, pe cît a vedea un bolnav vindecat. Dar el n-a sigilat minunea, nu s-a scuzat: el a mărturisit scurt binefacerea vindecării, și a vestit-o tare. Iată ce a făcut paralizatul.

Dar acum considerați, vă rog, cu cîtă răutate se purtau evreii. Ei nu zic: Cine te-a vindecat? Ci lăsînd aceia, ei arătau cu zgomot mare această călcare a Sîmbetei. „Ei l-au întrebat: Cine este omul care ți-a zis: Ia-ți patul tău și umblă?“ (12) „Iar cel vindecat nu știa cine este, căci Iisus se dăduse la o parte, fiind mulțime în acel loc“ (13). Și pentru ce s-a ascuns Iisus Hristos? Mai întîi, ca prin absența sa el să dea mărturie liberă de orice bănuială: căci cel ce avea în sine sentimentul și dovada refacerii sănătății sale, era un martor al binefacerii totodată vrednic de credință: în al doilea rînd, pentru a nu aprinde în inima lor mai mult focul miniei; el știa că singură prezența celui ce era ținta invidiei era de-ajuns să aprindă focul. Pentru aceasta se retrage și le lasă toată libertatea să discute între ei această faptă, nespunînd nimic el însuși pentru apărarea sa, ci voind ca cei ce erau vindecați, să vorbească singuri cu acuzatorii. Și acești acuzatori ei înșiși dau mărturie la fel despre minune; în sfârșit, ei nu zic: Pentru ce ai poruncit tu să se facă aceia în ziua Sîmbetei? ci: pentru ce faci tu aceia în ziua Sîmbetei? în care se vede că nu călcarea legii îi însufleșea, ci invidia pe care o au pentru vindecarea paralizatului. Și totodată, privirea lucrurilor în mod omenesc, ei ar fi trebuit mai mult să-l învinuiască pe paralizat că a lucrat Sîmbăta, decît pe Iisus Hristos, care n-a rostit decît numai un cuvînt. Aici Iisus Hristos face să se calce sîmbăta printr-un altul, altădată el însuși este cel ce o calcă, atunci cînd a făcut tină cu salivă (Ioan 9,6), și a uns ochii. Apoi, Iisus Hristos făcînd aceste vindecări, nu calcă de loc legea, ci el trece și se ridică mai presus de lege. Noi vom reveni asupra acestui subiect mai tîrziu căci fiind învinuit că nu păzește Sîmbăta, el nu se apără peste tot în același fel; aceia trebuie să se cerceteze exact.

OMILIA 38

„După aceasta Iisus l-a aflat în templu și i-a zis: Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău“ (Cap.5, Vers.14- Vers.21).

1. Dumnezeu pedepsește trupul pentru păcatele sufletului. Cele mai multe boli vin din păcat.

2-3. Recunoștința paralizatului. Iisus se compară cu Dumnezeu Tatăl său, și se declară egalul lui.

4. Acest cuvânt: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine“, arată desăvârșita egalitate și perfectă unire a Tatălui cu Fiul.

1. Păcatul este un mare rău, da, un rău mare, și pierderea sufletului, dar mai mult, se poate ca acest rău să treacă și la trup. Cum de obicei când sufletul este bolnav, noi nu simțim nici o durere, și dimpotrivă, dacă trupul este incomodat puțin punem toată grija noastră pentru a-l scăpa de incomoditatea lui. Dumnezeu pentru aceia pedepsește și trupul din cauza păcatelor sufletului, pentru a-i da sănătate celei mai bune părți din om prin pedepsirea celei mai puțin mobile. Așa l-a îndreptat apostolul Pavel pe incestuosul din Corint (I Cor. 5), el mortifica trupul lui pentru a vindeca sufletul lui; chinul pe care i-l dă trupului îi vindecă păcatul. În care el imită pe medicul priceput, care văzînd că hidropizia sau altă boală nu cedează la medicamentele interioare, aplică în afară și fierul și focul. Așa a făcut Iisus Hristos cu privire la paralizat o spune el însuși ascultați-l: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești ca să nu-ți fie ție ceva mai rău“. Ce ne învață el prin aceia? Mai întîi că din păcat a venit boala lui; în al doilea rînd, că trebuie să credem cu adevărat că este un iad; în al treilea rînd, că chinul iadului este veșnic.

Să se arate aici deci cei ce zic: În timp de o oră eu am omorît, într-o clipă eu am făcut adulter. Ce! pentru un păcat așa de scurt, eu voi suferi o veșnicie de chinuri? Dar iată un om al cărui păcat n-a ținut așa de mult pe cît pedeapsa și care a petrecut aproape o viață întreagă în pedeapsă pentru păcatul său. În sfîrșit, păcatele nu sînt măsurate de timp, ci prin natura însăși a păcatului. Mai mult, voi aveți de văzut că, cu toate că sîntem pedepsiți în mod aspru pentru păcatele noastre dintîi, vom fi pedepsiți încă și mai aspru apoi, dacă noi cădem în aceleași păcate, și aceia este foarte drept. Căci cel pe care nu-l corectează pedeapsa va fi sigur mai aspru pedepsit, ca un om incorigibil și învîrtoșat. Căci prima pedeapsă trebuia să fie deajuns pentru a-l face mai bun și să-l împiedice să recadă. Dacă această primă pedeapsă nu-l face mai moderat, nici mai înțelept, și el nu se teme de a face aceleași păcate merită chinul și-l atrage el însuși. Ori dacă chiar aici jos, păcatele de a cădea din nou sînt pedepsite mai aspru decît celelalte, cînd aici n-am primi nici o altă pedeapsă, nu trebuie să ne temem noi foarte mult și să tremurăm că în cealaltă lume vom avea de suferit chinuri îngrozitoare?

Și pentru ce, ziceți voi, nu sînt toți pedepsiți la fel? Noi vedem mulți stricați a căror fel de a fi arată o sănătate desăvîrșită, și care se bucură de o soartă fericită. Eu cred, dar să nu ne încredem în aceasta, și să-i plîngem ca fiind cei mai nenorociți dintre toți oamenii. Dacă ei nu suferă nimic aici, este pentru ei o arvună și o vedere a unui chin mai aspru care le este păstrat. Sfîntul Pavel o arată prin aceste cuvînte: „Dar, fiind judecați de Domnul, sîntem pedepsiți, ca să nu fim osîndiți împreună cu lumea“ (I Cor. 11,32). Aici, este locul amenințărilor, acolo al chinului.

Ce oare! veți zice voi, așa-i că toate bolile vin din păcate? Nu toate, ci cele mai multe. Sînt care-și trag originea din mîndrie; necumpătare, beție, leneveală, acestea nasc bolile trupești. Apoi, în tot ce ni se întîmplă avem de observat un lucru, acesta este de a suferi toate bolile și necazurile cu mulțumită, Domnul ne trimite la fel boli pentru a ne pedepsi pentru păcatele noastre. Noi citim în cărțile Regilor că un om a fost atacat de boală pentru păcatele sale. El ne mai trimite încă pentru a ne dovedi și a ne face mai străluciți; pentru aceasta îi zice Dumnezeu lui Iov: „Să nu crezi că eu m-am purtat cu tine așa cu altă intenție decît ca să fac cunoscută și să vestesc dreptatea ta“. (Iov. 11,3). Dar pentru ce, cînd este vorba de vindecarea acestor paralizați Iisus Hristos vestește păcatele lor? Căci celui despre care vorbește Sf. Matei, el îi zice: „Fiule îndrăznește, iertate sînt păcatele tale“; și acestuia: „Iată te-ai făcut sănătos, vezi să nu mai păcătuiești“ (Mt. 9,2). Eu știu că unii îl învinuiesc pe acest paralizat că a vorbit rău de Iisus Hristos și o spun că pentru aceia îi zice Mîntuitorul: „Să nu mai păcătuiești“. Dar ce vom răspunde noi despre celălalt de care vorbește Sf. Matei? Iisus Hristos i-a zis: „Iertate sînt păcatele tale“. De unde se vede clar că nu acolo este adevărul pentru care i-a făcut această recomandare. Și ceea ce urmează o arată și mai mult. „După acestea, zice evanghelistul, Iisus l-a aflat în templu“; acela era un semn de evlavie; el nu mergea în piața publică, nici la locuri de plimbare, nu se dădea la plăcerile mesei, nici la mîndrie, ci stătea în templu; cu toate că prevedea că toată lumea îl va alunga, nimic nu l-a putut face să iasă. Iisus Hristos deci aflîndu-l după aceia după ce a vorbit cu evreii, nu face nici o aluzie la acei oameni; ori el ar fi voit să-i facă muștrare acestuia, el i-ar fi zis: Ce, tu stăruiești încă în aceleași greșeli, și după ce ți-ai dobîndit sănătatea, tu nu ți-ai schimbat de loc purtarea, tu n-ai devenit mai bun? Dar el nu-i zice nimic de acest fel, numai îl întărește pentru viitor.

2. Dar pentru ce, cînd vindecă șchiopii și uscații, nu le zice nimic despre iertarea păcatelor? Mie mi se pare că la aceia boala era din cauza păcatului (la paralizați), dar la aceștia era o simplă neputință trupească. Dacă nu era aceia, Iisus Hristos le-ar fi zis și lor la fel. Și mai mult, din toate bolile, paralizia fiind cea mai mare și mai grea, aducîndu-i vindecarea se apleacă într-un fel și spre cele mai mici boli. La fel vindecînd un leproș, el i-a poruncit să dea slavă lui Dumnezeu (Mt. 8,4), și nu i-a dat acest avertisment lui singur, ci prin el tuturor celor ce vor fi vindecați de bolile lor; Astfel prin aceia el îi îndeamnă pe toți ceilalți, și le dă la toți acest mîntuitor sfat. La care trebuie să mai adăugăm că Iisus a văzut stăruința lui cea mare; pentru

aceasta el îl face să păzească ceea ce-i spune ca și cum o poate face destul de bine, și atît prin binefacerea vindecării sale cît și prin teama de relele viitoare, el îl reține și îl angajează să fie înțelept.

Remarcați, cît este de departe Iisus Hristos de orice vanitate. El n-a zis: Vezi că eu te-am vindecat, ci: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești“. El nu numai n-a zis: De teamă ca să nu te pedepsesc, ci: „De teamă ca să nu ți se întîmple ceva mai rău“. În nici o parte nu face amintire de persoana sa; el îi arată lui că dacă și-a dobîndit sănătatea este mai mult un har decît rodul meritului său. Căci el n-a zis că a fost eliberat de greutatea lui pentru meritul lui, ci că a fost mîntuit și vindecat prin mila lui Dumnezeu. Dacă aceia nu era așa, el ar fi zis: Vezi că tu ai fost pedepsit pentru păcatele tale precum trebuia, ai grijă de tine pentru viitor. Ori el nu-i vorbește așa, dar cum: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești“. Să zicem noi fraților adesea cu toate că sîntem pedepsiți, deși sîntem în necaz, ca fiecare să-și zică sieși: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești“. Căci dacă, stăruint în aceleași păcate, noi nu sîntem pedepsiți de loc, să repetăm aceste cuvinte ale apostolului: „Bunătatea lui Dumnezeu vă cheamă la pocăință. Dar după învîrtoșarea ta și după inima nepocăită, îți aduni mînie în ziua mîniei și a arătării dreptei judecăți a lui Dumnezeu“ (Rom. 2, 4, 5). Și nu numai vindecîndu-i propriul trup, ci încă și altfel, Iisus Hristos i-a dat paralizatului și o altă dovadă a divinității sale. Căci, zicîndu-i: „De acum să nu mai păcătuiești“, el îl face să vadă că cunoaște toate păcatele pe care le-a făcut el mai înainte, și prin aceia el să-l judece vrednic de credință și să creadă în el.

„Atunci omul s-a dus și a vestit Iudeilor că Iisus este Cel Ce l-a făcut sănătos“ (15). Vedeți această mare recunoștință a paralizatului acestuia. Căci el n-a zis: Iisus este cel ce mi-a zis: „Ia-ți patul tău“. În sfîrșit, cum evreii îi obiectau lui în continuu ceea ce era vrednic de disprețuit după părerea lor, el le răspunde mereu ceea ce înălța slava medicului său, și trebuia să-i cîștige și să-i atragă. El nu era nici destul de stupid, nici așa de nemulțumit ca să-l trădeze pe binefăcătorul său și să vorbească rău împotriva lui, după ce a primit o așa de mare binefacere un așa har, și un har legat de un sfat mîntuitor. Ar fi fost el barbar și neomenos ca o fiară feroce, ar fi avut el o inimă de piatră, binefacerea și teama i-ar fi reținut limba lui. Amenințarea pe care i-a făcut-o Iisus Hristos l-ar fi făcut să se teamă să nu i se întîmple ceva mai rău, dovedind el însuși peste tot pînă unde putea merge puterea unui asemenea medic măreț. De altfel, dacă ar fi vrut să-l îngreuneze, să-l facă hulit, el ar fi tăcut și ar fi ascuns vindecarea sa și n-ar fi vorbit decît despre călcarea Sîmbetei; dar, dimpotrivă, cu multă siguranță și tărie, cu o inimă recunoscătoare, el sărbătorește slava binefăcătorului său, în care el nu se deosebește de orbul care zicea: „El a făcut tină și mi-a uns ochii mei“ (Ioan 9,6); acesta zice tot la fel: „Iisus este Cel ce m-a vindecat“.

„Pentru aceasta Iudeii prigoneau pe Iisus și căutau să-L omoare, că făcea acestea Sîmbătă“ (16) Iar Iisus le-a răspuns: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; și Eu lucrez“ (17). Cînd era vorba să-și apere ucenicii săi, Iisus le

arăta evreilor pe David, compatriotul lor: „N-ați citit ce a făcut David atunci cînd a flămînzit?“ (Mt. 12,3), dar cînd vorbește pentru sine însuși, el citează exemplul Tatălui său, arătînd prin unul și celălalt că el este egal cu Tatăl său propriu, și atunci cînd îl numește propriul său Tată, și atunci cînd face să se vadă că face aceleași lucruri ca și el. Și pentru ce nu spune Iisus minunile pe care le-a făcut lîngă Ierihon? (Mt. 20,29). El voia să-i scoată din ideile lor trupești și îngroșate, și să-i facă să nu-l mai privească numai ca pe un „simplu“ om ci ca ei să vină și să recurgă la el ca la Dumnezeu și Legiuitorul lor. Căci dacă el nu era Fiul lui Dumnezeu și din aceeași substanță, apărarea pe care și-o făcea era mai rea decît învinuirea. În sfîrșit, dacă un magistrat, fiind învinuit că a călcat legea regelui său, s-ar scuza prin aceea că însuși regele a călcat-o, el nu va fi iertat pentru aceea pentru păcatul său, ci dimpotrivă va fi privit ca mai vinovat și mai demn de pedeapsă; dar aici, unde vrednicia este egală, apărarea este totodată dreaptă și legitimă: pentru același motiv cu care tu aperi pe Dumnezeu, apără-mă și pe mine. Iată pentru ce, înainte de toate lucrurile, Mîntuitorul zice: „Tatăl Meu“ ca să-i forțeze în ciuda lor să recunoască în el aceeași autoritate și aceeași putere, cinstindu-l ca pe un adevărat Fiu al lui Dumnezeu.

Căci dacă unii zic: Și unde lucrează Tatăl, el care s-a odihnit în a șaptea zi (Fac. 2,2) după lucrările sale? Ca ei să învețe în ce fel lucrează Dumnezeu. Cum lucrează el dar? El conduce și păstrează lucrurile sale prin providența sa. Atunci cînd vedeți ridicarea soarelui, mersul lunii, izvoarele, fîntînile, fluviile, ploile și mășcările naturii, fie în seminte, fie în trupul nostru, fie în acela al animalelor, și a tuturor celorlalte lucruri care alcătuiesc lumea aceasta, recunoașteți aici lucrarea continuă a Tatălui: „Care face să strălucească soarele și peste cei buni și peste cei răi“ (Mt. 5,45). Și încă: „Dacă Dumnezeu astfel o îmbracă iarba cîmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în foc“ (Mt. 6,30) Și apoi despre păsări: „Tatăl vostru cel ceresc le hrănește“ (Mt. 6,29).

3. Astfel tot ce a făcut Iisus Hristos în ziua Sîmbetei, el a făcut-o prin cuvîntul său, fără nimic mai mult. Pe cînd despre păcatul cu care-l învinuiau, el s-a apărat prin ceea ce făcea în templu (Mt. 12,5), și chiar prin exemplul învinuitorilor săi; dar cînd poruncește ca să lucreze, ca să-și ducă păcatul (ceea ce nu este un lucru considerabil, ci acela arată o nepăzire a Sîmbetei), atunci vorbește mai înalt, el le aduce dovezile cele mai înalte, pentru a-i rușina și a le impune tăcere prin demnitatea Tatălui său, și să-i ridice la sentimente mult mai înalte. Pentru aceasta, atunci cînd este vorba de sîmbătă, el nu se apără numai ca om, nici numai ca Dumnezeu, ci pe atît într-un fel cît și în altul. Căci el voia să se creadă deodată și în smerenia lui și în întruparea lui, și în vrednicia și în măreția divinității sale. Iată pentru ce se apără el acum ca Dumnezeu. În sfîrșit, dacă el le-ar fi vorbit totdeauna omenește, ei totdeauna ar fi avut despre el sentimente de jos și groase; deci pentru a-i scoate din părerea lor și pentru a-i lumina îl numește el pe Tatăl său.

Apoi, creaturile însele lucrează în ziua Sîmbetei: soarele își urmează drumul său, fluviile își mîină apele lor, fîntîninele izvorăsc, femeile nasc; dar ca voi să știți că Fiul lui Dumnezeu nu este din numărul creaturilor, el n-a zis: Eu lucrez deasemenea, căci și creaturile lucrează, dar ce? „Eu lucrez căci și Tatăl Meu lucrează”; „Deci pentru aceasta căutau iudeii și mai mult să-L omoare, pentru că nu numai că dezlega sîmbăta, ci și pentru că numea pe Dumnezeu Tatăl său, făcîndu-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu” (18). Și el n-a demonstrat-o numai prin cuvintele sale, ci încă și prin faptele sale. Pentru ce prin faptele sale? Fiindcă, din cuvintele sale, ei puteau să ia text ca să-l mustre, pentru a-l învinui de mîndrie și de vanitate; dar văzînd realitatea și adevărul lucrurilor și a faptelor care arătau și vesteau puterea lui, atunci ei nu puteau nici chiar să deschidă gura împotriva lui.

Cei ce nu vor să creadă în mod evlavios aceste adevăruri, zic: Iisus Hristos nu s-a făcut egal cu Dumnezeu, ci numai evreii îl bănuiau: pentru aceasta să ne întoarcem la ceea ce s-a spus mai înainte. Spuneți-mi: Evreii îl prigoneau pe Iisus Hristos sau nu-l prigoneau? Sigur că ei îl prigoneau; nimeni nu este să n-o cunoască. Îl persecutau ei pentru acest motiv că se făcea egal cu Dumnezeu, sau pentru un altul? Sigur că pentru acest motiv, precum o recunosc toți. Păzea el sîmbăta sau n-o păzea, nimeni nu va îndrăzni s-o nege. Spunea el că Dumnezeu este Tatăl său, sau n-o spunea? Sigur că zicea. Deci totul urmează la fel: precum de a-l numi pe Dumnezeu Tatăl său, de a nu păzi sîmbăta, de a fi persecutat de evrei pentru primul din aceste motive, și încă mai mult pentru celelalte, sînt adevăruri cu totul stabilite cînd el se făcea egal cu Dumnezeu, el nu făcea decît să vorbească în același duh: și aceasta este mai evident prin ceea ce s-a spus mai sus; căci a spune aceste cuvinte „Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez?” era același lucru cu a se face egal cu Dumnezeu. Iisus Hristos nu arată nici o diferență între aceste cuvinte. El n-a zis: El lucrează, și eu îl slujesc, eu îl ajut; ci: precum lucrează el, la fel lucrez și eu însumi; și el face să se vadă o egalitate destul de mare.

Căci dacă, Iisus Hristos n-ar fi vrut să arate această egalitate, și dacă evreii o bănuiau zadarnic, el n-ar fi permis să se păstreze această părere falsă despre el, ci ar fi corectat-o. Și evanghelistul n-ar fi trecut-o cu tăcerea, ci el ar fi arătat în mod public că evreii o bănuiau aceasta și că Iisus Hristos nu s-a făcut egal cu Tatăl său; așa face el în altă parte, atunci cînd vede că ceva a fost spus într-un sens și este luat în altul; spre exemplu, privitor la această frază: „Dărimați acest templu și în trei zile îl voi ridica” (Ioan, 2, 19), care se referea la trupul său. Dar evreii, neînțelegînd ceea ce a zis Iisus Hristos, și crezînd că el vorbea despre templul lor, ziceau: „În patruzeci și șase de ani s-a zidit acest templu, și Tu îl vei ridica în trei zile?” (Ioan 2,20). Cum deci Iisus Hristos a zis un lucru, și evreii se gîndeau la altul, că ceea ce a zis despre trupul său, ei au înțeles-o despre templul lor, evanghelistul face să se vadă, și pentru a corecta această greșeală adaugă: „Iar El vorbea despre templul trupului Său” (Mt. 2,21). La fel, dacă în acest loc Iisus Hristos nu s-ar fi făcut egal cu Tatăl său, sigur că evanghelistul ar fi îndreptat gîndirea evreilor care o credeau, și el ar fi zis:

Evreii credeau că Iisus Hristos se făcea egal cu Dumnezeu, dar el nu vorbește despre această egalitate. Și nu numai evanghelistul nostru face așa în locul pe care l-am arătat, ci un altul face tot la fel. Iisus Hristos zicându-le ucenicilor săi: „Feriți-vă de aluatul fariseilor și al saducheilor“, și ucenicii zicând între ei: „N-am luat pîine“. (Mt. 16,6); cum Mîntuitorul voia să spună un lucru, numind aluat învățătura lor, și ucenicii înțelegînd altul, gîndindu-se că Iisus vorbea despre pîini, el corectează acest gînd: și chiar aici nu este evanghelistul, ci Iisus Hristos însuși care corectează, zicînd: „Cum nu înțelegeți că nu despre pîine v-am vorbit?“ (Mt. 16,11). Dar despre pasajul asupra căruia este vorba nu se vede nici o corectare.

Dar, va zice cineva, Iisus Hristos doboară această interpretare, adăugînd: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine“. Ce spuneți voi? Este tocmai contrariul: departe de a nega egalitatea chiar prin aceste cuvinte pe care le-ați ales, el o întărește și o confirmă. Întăriți-vă atenția, fraților, întrebarea este foarte însemnată și importantă. Această expresie „De la Sine“, se întîlnește adesea în Scriptură, unde ea se aplică și lui Iisus Hristos și Duhului Sfînt; trebuie deci să cunoaștem valoarea și forța, pentru a nu cădea în foarte mare și grele rătăcirii. În sfîrșit, dacă voi o luați în primul sens pe care-l arată, ce absurditate nu va urma de acolo? Fiți atenți. Scriptura n-a spus că Iisus Hristos poate face acele lucruri de la el însuși, și că n-ar putea face și altele; ci ea zice în general „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine“ (19).

4. Noi îi vom pune această întrebare celui ce ne contrazice: Iisus Hristos după tine, nu poate deci face nimic de la sine? Dacă el răspunde: Nu, noi îi vom replica: Dar el a făcut cel mai mare bine prin sine însuși; Sf. Pavel o strigă cu glas înalt: „Care în chipul lui Dumnezeu fiind, despre Iisus Hristos zice, nu răpire a socotit a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșartat pe Sine, chip de rob luînd...“ (Filip. 2,6,7). Și încă: Iisus Hristos zice el însuși altădată: „Putere am ca să o pun (viața) și putere am iarăși să o iau. Eu de la Mine însumi o pun“ (Ioan 10,18). Nu vedeți voi că cel ce s-a smerit pe sine, luînd de la sine natura noastră (trupul), are în sine putere și asupra morții și asupra vieții? Și ce zic eu de Iisus Hristos? Noi care sîntem ceea ce este mai urît și mai disprețuit, noi facem totodată lucruri de la noi înșine; de la noi înșine alegem păcatul, de la noi înșine practicăm virtutea. Că dacă nu facem de la noi înșine această alegere, și dacă noi n-avem puterea, păcatul nu ne-ar putea arunca în iad; nici faptele bune să ne deschidă împărăția lui Dumnezeu. Deci, acest cuvînt: „Iisus Hristos nu poate să facă nimic de la Sine“, nu înseamnă alt lucru, decît că el nu poate să fie contrar Tatălui său, în nimic opus străin: ceea ce arată egalitatea și o unire desăvîrșită.

Și pentru ce n-a zis Iisus Hristos: Fiul nu face nimic împotriva, ci: nu poate să facă? Aceasta pentru a arăta o și mai desăvîrșită egalitate. Căci prin această expresie Scriptura nu arată o slăbiciune, ci ea face să se vadă puterea lui cea mare. În sfîrșit, Sf. Pavel vorbește la fel altădată despre Tatăl în acești termeni: „Ca prin două fapte nestrămutate- credința și jurămîntul- în care este cu neputință ca Dumnezeu să fi mințit“ (Evr. 6,18). Și apoi:

„Dacă nu sîntem credincioși, El rămîne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine Însuși“ (II Tim. 2,13). Acest cuvînt „este imposibil“ nu arată numai o slăbiciune, ci o putere și o puternicie nespusă. Și iată ce înseamnă aceia. Această substanță nu primește și nu suferă nici unul din acest fel de lucruri, nici una din aceste nedesăvîrșiri. Ca atunci cînd zicem noi: Este imposibil ca Dumnezeu să păcătuiască, noi nu-i atribuim o defecțiune, ci mărturisim, dimpotrivă, despre puterea sa nespusă; deasemenea atunci cînd zice Iisus Hristos: „Eu nu pot să fac nimic de la mine însumi“, aceia înseamnă: este absolut imposibil ca eu să fac ceva împotriva Tatălui meu.

Dar, ca voi să vă convingeți că așa trebuie să înțelegem noi acest pasaj să cercetăm ceea ce urmează de care parte este Iisus Hristos, sau de a voastră sau de a mea. Voi spuneți că aceste cuvinte arată o slăbiciune a puterii, o mărginire a autorității și a puterii: și eu susțin, dimpotrivă, că ele arată o egalitate întreagă și desăvîrșită, și că totul se face ca prin aceiași voință și aceiași putere. Să-l întrebăm pe Iisus Hristos însuși, și prin răspunsurile lui vom judeca dacă cuvintele asupra cărora stăruim, el le explică după părerea voastră sau după a noastră. Ce zice el deci? „Tot ceea ce face Tatăl Fiul face deasemenea ca și El“. Nu vedeți voi că el răstoarnă și distruge părerea voastră, pe cînd el o întărește și o confirmă pe a noastră? În sfîrșit, dacă Fiul nu face nimic de la sine, Tatăl la fel nu va face nimic de la sine, pentru că tot ceea ce face Tatăl, Fiul face în mod egal. Și dacă nu este așa, va urma o altă greșală. Căci Iisus Hristos n-a zis: Fiul face ceea ce l-a văzut pe Tatăl său făcînd; înțelegînd prin aceia toate timpurile în afirmația sa: ori, după voi, el va învăța să facă totdeauna aceleași lucruri. Simțiți cît este de sănătoasă și de înaltă această învățătură care, cu toate că este ascunsă prin expresii de jos și îngroșate, forțează în ciuda ei, pe oamenii cei mai nerușinați și pe cei mai îndrăzneți, să înlăture din sufletul lor orice ideie josnică, toate sentimentele nevrednice de o atît de mare slavă? Și cine va fi destul de nenorocit pentru a spune că Fiul învață totdeauna în fiecare zi ceea ce trebuie să facă el? Atunci, cum va fi adevărat ceea ce zice profetul rege: „Dar tu ești totdeauna același și anii tăi nu se vor împutîna“ (Ps. 101,28). Și cum vor fi acestea? „Toate lucrurile prin El s-au făcut și fără de El nimic nu s-a făcut din tot ceea ce s-a făcut“ (Ioan 1,3), dacă ceea ce face Tatăl, Fiul îl imită văzîndu-l? Nu vedeți voi cum se arată și se descoperă autoritatea și puterea sa, și prin ceea ce s-a zis mai sus, și prin ceea ce se va spune?

Că dacă Iisus Hristos folosește de cîteva ori expresii cu totul omenești, nu vă mirați. Precum evreii, pentru că au auzit vorbindu-se în termeni prea înalți, îl persecutau și îl luau drept al lui Dumnezeu, el începe să se exprime puțin mai jos și mai îngroșat, numai după expresii; apoi se ridică, el vorbește într-un fel mult mai sublim, apoi iar coboară, reducînd tonul; modificînd așa vorbirea sa și învățăturile sale, ca cei mai învîrtoșați să poată crede ușor în el. Vedeți; după ce a zis: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; și Eu lucrez“, și s-a arătat egal cu Dumnezeu, el zice încă: „Fiul nu poate să facă nimic de la sine, dacă nu va vedea pe Tatăl făcînd“. Apoi se

pronunță în cuvinte mai înalte, și zice: „Căci cele ce face Acela acestea le face și Fiul întocmai“. După care, el se coboară din nou: „Căci Tatăl iubește pe Fiul și-l arată toate câte face și lucruri mai mari decît acestea îi va arăta, ca voi să vă mirați“ (20). Se poate vedea o mai mare coborîre? Nu, desigur, căci ceea ce am spus, și ceea ce nu încetez s-o spun, eu vreau s-o repet acum. Atunci cînd Iisus Hristos vrea să spună vreun lucru într-un fel mai jos și mai smerit, el nu se teme de exces, de aceea că îngroșarea cuvintelor îi conving chiar pe cei mai răi să primească cu evlavie ceea ce aud ei. În sfîrșit, dacă nu era aceea intenția divinului Mîntuitor, gîndiți-vă cît de zadarnice ar fi aceste cuvinte ale sale; pentru a se convinge este destul să le cercetăm. Cînd zice el: „Și lucruri mai mari decît acelea îi va arăta“, el părea că n-a învățat încă destule lucruri, ceea ce nu se poate spune nici despre apostoli; căci de cînd au primit apostolii pe Duhul Sfînt, ei au primit imediat toate cunoștințele, și toate puterile care le erau necesare; dar, din acest fel, s-ar afla că Fiul n-a învățat încă bine lucrurile care-i erau necesare să le știe. Ce se va putea închipui mai absurd ca și această idee? Ce vreau să spună dar aceste cuvinte? Iată cum: după ce l-a vindecat pe paralizat într-un fel atît de strălucit, trebuie să învieze un mort, el se folosește de aceste expresii ca pentru a zice: Voi v-ați umplut de uimire că m-ați văzut vindecînd imediat un paralizat, veți vedea lucruri și mai mari decît acestea. Cu toate acestea, el nu și-a explicat prea clar gîndul său, ci l-a ascuns sub expresii simple și mai îngroșate, pentru a potoli mînia evreilor.

Dar, pentru a cunoaște acest cuvînt: „El îi va arăta“, nu trebuie să ne luăm după literă, vedeți ceea ce urmează: „Că precum Tatăl scoală morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază“ (21). Ori aceste cuvinte: „El nu poate să facă nimic de la sine“, sînt contrare acestora: „Pe care voiește“. Căci, dacă el dă viață căruia voiește, el poate să facă ceva lucru de la sine însuși. În sfîrșit, a voi presupune puterea. Și dacă el nu poate face nimic de la sine, el nu dă deci viață căruia îi place; acest cuvînt: „Precum Tatăl înviază“, dovedește o egalitate de virtute; și acestea: „Pe care voiește“, arată o putere egală. Prin care vedeți că aceste cuvinte: „El nu poate să facă nimic de la Sine“, departe de a-i lua ceva din puterea sa, arată, dimpotrivă, o putere egală și aceiași voință. Acest cuvînt: „El îi va arăta“ înțelegeți-l la fel. Căci Fiul zice altădată: „Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (Ioan 6,40). Și încă, pentru a arăta că această virtute, această putere de a lucra, el n-a primit-o, el zice: „Eu sînt învierea și viața“ (Ioan 11,25). Apoi, ca să nu ziceți că înviază morții și că dă viață căruia îi place lui, și că alte lucruri nu le face la fel, el previne obiecția și o înlătură prin aceste cuvinte: „Căci cele ce face Acela (Tatăl), acestea le face și Fiul întocmai“, arătînd că tot ceea ce face Tatăl, o face de asemenea și el, a ști că el înviază morții, că formează trupurile, le dă viață, că iartă păcatele, și că le face toate celelalte lucruri la fel ca și Tatăl său.

OMILIA 39

„Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului.- Ca toți să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl“ (Cap.5, Vers.22-23, Vers.30).

1. Să ne temem de judecata din urmă.

2. Pentru ce să folosește Iisus Hristos de cuvinte simple.- Sabelienii învățau că nu este decît o singură persoană în Dumnezeu.

3. Iisus Hristos vorbește adesea despre judecata vieții, a învierii, pentru ce?

4. Două voințe în Iisus Hristos, cum?

1. Trebuie, frații mei prea iubiți, trebuie să ne folosim în toate lucrurile de o atenție foarte mare; căci noi vom da seamă exactă, și de cuvintele noastre și de faptele noastre. Afacerile noastre nu sînt limitate la limitele strînse ale acestei vieți, ci ne așteaptă o altă viață, și vom apărea toți la minunata judecată a Domnului. Zice sf. Pavel: „Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut în trup, ori bine, ori rău“ (2 Cor. 5,10). Să ne gîndim mereu la acest tribunal; acesta este adevăratul mijloc de a ne apleca mereu la virtute. Precum cel ce înlătură din sufletul său amintirea acestei zile, asemenea unui cal care a prins frîul cu dinții, se aruncă în prăpastie (Psalmistul zice „Necurate sînt căile lui în toată vremea“, și arată motivul „Departate sînt judecățile tale dinaintea lui“) (Ps. 9,26); la fel cel ce se teme de judecată, va merge cu modestie și va fi reținut în toate faptele sale: „Amintește-ți de cele mai de pe urmă ale tale și nu vei păcătui în veac“ (Eccl. 7,40). Cel care acum ne iartă păcatele noastre, atunci va fi judecătorul nostru; cel care a murit pentru noi va fi să ne judece aici pe întreg neamul omenesc. Iisus Hristos „va apărea, zice Pavel, nu pentru a ierta păcatele, ci pentru mîntuirea celor ce-l așteaptă“ (Evr. 9,28). Pentru aceasta zice Mîntuitorul aici: „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului ca toți să cinstească pe Fiul precum îl cinstesc pe Tatăl“. Ce oare! veți zice voi, îl vom numi noi Tatăl? Ferească-ne Dumnezeu. Căci el îl numește Fiu, ca rămînînd Fiu, noi să-l cinstim precum îl cinstim pe Tatăl: cel ce dimpotrivă îl numește Tatăl, nu-l cinstește pe Fiul precum îl cinstește pe Tatăl; ci el confundă totul. Precum deci pedepsele îi atrag pe oameni mai mult la datoria lor decît binefacerile, Iisus Hristos ne-a făcut amenințări grozave, ca teama să ne aducă să-l cinstim.

Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Toată“, ne face să înțelegem că el are puterea să pedepsească și să răsplătească, și de a face și una și alta după cum îi place. El zice: „I-a dat“ ca să nu credeți că el nu este născut, și ca să nu credeți că el are doi Tatăl: căci tot ceea ce este Tatăl, Fiul deasemenea este, rămînînd născut și Fiu. Dar, pentru a nu vă lăsa nici o îndoială că acest cuvînt „I-a dat“ înseamnă același lucru: „El a născut“, el o arată în mod expres în altă parte, zicînd: „Că precum Tatăl are viață în Sine, așa și-a

dat și Fiului să aibă viață în Sine“ (26). Ce oarel Tatăl l-a născut întâi pe Fiul, și numai după aceea i-a dat viață? Cel care dă, îi dă unuia care există: Fiul a fost el deci născut fără a avea viață? Dar chiar demonii, cu toate că sînt demoni, nu sînt capabili de un gînd așa de urît în care strălucește la fel destrăbălarea și necredința. Să spunem deci că, acest cuvînt: „El i-a dat viață“, este același lucru cu: el l-a născut viu; la fel: „El i-a dat puterea să judece“, înseamnă: el l-a născut judecător. Și de teamă că auzind aceste cuvinte, care arată că Tatăl este începutul Fiului, voi să nu vă gîndiți că este o inegalitate de substanță între unul și celălalt, și o mai mică demnitate în aceasta, el vine însuși să vă judece, pentru a vă arăta egalitatea sa. Căci cel ce are puterea să pedepsească și să răsplătească pe cei ce vrea, poate să facă aceleași lucruri ca Tatăl. În „sfîrșit, dacă el n-avea o putere egală, dacă el n-ar fi primit această cinste decît după aceea, după ce a fost născut, care ar fi fost originea acestei ridicări? prin ce treaptă ar fi venit el apoi la o așa de înaltă demnitate? Nu roșiți voi de a avea niște sentimente așa de josnice și atît de trupești despre această natură nemuritoare care nu poate să primească nici o creștere?

Pentru ce, ziceți voi, vorbește el așa? Ca oamenii să creadă mai ușor ceea ce zice el, și pentru a-i pregăti să înțeleagă lucrurile mai înalte; așa se amestecă două limbajuri. Dar vedeți și examinați atent cum lucrează această amestecare, și pentru aceea el nu va fi înafară de a arăta lucrurile de la început. El a zis: „Tatăl Meu și Eu lucrez“; și prin aceea arată că el este egal Tatălui său și că trebuie să fie cinstit în mod egal: „Și evreii caută să-l omoare“. Ce face el apoi? El temperează își îndulcește cuvintele sale, dar le păstrează același sens, zicînd: „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine“. Apoi, vorbește într-un fel și mai ridicat, și zice: „Căci cele ce face Acela, acestea le face și Fiul întocmai“. Apoi coboară tonul: „Căci Tatăl iubește pe Fiul și-l arată toate cîte face și lucruri mai mari decît acestea îi va arăta“. După care el urcă din nou: „Că precum Tatăl scoală morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază“. Apoi vin cuvinte de jos, amestecate cu cuvinte înalte: „Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului“. Apoi limbajul se ridică: „Ca toți să cinstească pe Fiul, precum cinstesc pe Tatăl“.

Nu vedeți cum își potrivește el vorbirea sa, prin minunata amestecare de cuvinte și de idei înalte, cu expresii și lucruri mai de jos și mai îngroșate, ca oamenii de atunci să le primească mai ușor, și ca cei ce vor veni apoi în cursul vremii să nu piardă rodul și avantajul pe care trebuiau să-l scoată, ci ca interpretînd expresiile cu totul omenești în locul celor care sînt mai înalte și mai sublime, ei să aibă despre Iisus Hristos părerea pe care trebuiau s-o aibă? În sfîrșit, dacă nu este așa, dacă nu prin îngăduință a vorbit Iisus Hristos așa, cum explicați lucrurile sublime care se amestecă cu acest limbaj al lui? Dacă cel ce trebuie să vorbească despre sine într-un limbaj mai mare și mai înalt rămîne mai presus de ceea ce ar fi putut zice, el dă loc să se creadă că printr-un fel de menajament a vorbit în așa fel. Dar dacă un om care trebuie să vorbească despre sine în termeni mai smeriți și modești, se exprimă cu pompă: pentru ce își atribuie el i se va zice lui, ceea

ce este mai presus de el de natura sa și de starea sa? Acesta nu mai este duh de menajare, ci o necredință extremă.

2. Dacă deci Iisus Hristos se exprimă de câteva ori într-un limbaj atât de smerit, noi putem să-i dăm o dreptate justă, un motiv potrivit divinității sale: vom spune că el face așa prin coborîre, că el ne învață în acest fel să fim smeriți și modești, și că prin aceia contribuie la mîntuirea noastră, el o arată aceasta în altă parte prin aceste cuvinte: „Dar Eu spun acestea ca voi să vă mîntuiți” (Ioan 5,34). Cum nu voia să se folosească adesea de mărturia sa proprie, ceea ce era nevrednic de măreția și de slava sa, el o arată aceia a lui Ioan Botezătorul, el explică în același timp motivul pentru care se folosește de astfel de cuvinte, zicînd: „Dar Eu zic acestea ca voi să vă mîntuiți”.

Dar voi, care pretindeți că el n-are o putere egală cu Tatăl său, ce veți răspunde voi cînd îl veți auzi spunînd că el are o virtute, o putere, o slavă egală cu cea a Tatălui său? Dacă, cum o susțineți, el este mult inferior Tatălui, pentru ce vrea să fie cinstit ca și el? Căci nu se mulțumește să spună cele de mai sus și adaugă: „Cel care nu cinstește pe Fiul nu cinstește pe Tatăl Care L-a trimis” (23). Vedeți cum unește el cinstea care trebuie să i se dea Fiului cu cea care trebuie să i se dea Tatălui? Și ce dovedește aceia, va zice cineva, noi vedem că o face atât cu privire la apostoli: „Cel ce vă primește pe voi pe Mine mă primește” (Mt. 10,40). Dar acolo, el vorbește așa pentru a arăta că el primește ca făcut pentru el ceea ce se face pentru slujitorii săi; aici vrea să spună că substanța este aceeași și slava egală. Mai mult, el n-a spus de apostoli că trebuie cinstiți; ci, numai privitor la sine: „cel care nu cinstește pe Fiul nu cinstește pe Tatăl”. Dacă dintre doi monarhi este supărat unul, jicnirea cade și asupra celui alt, și mai ales dacă cel jicnit este fiul său; ce spun eu? Disprețuind un soldat înseamnă a-l disprețui pe rege; și înseamnă a-l disprețui în mod indirect și nu în același fel. Aici, dimpotrivă, totul este personal. Dacă Iisus Hristos a avut grijă să spună: „Ca toți să-l cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl”; aceasta pentru ca, atunci cînd va zice apoi: „Cel ce nu cinstește pe Fiul nu cinstește pe Tatăl” voi să înțelegeți că este vorba de aceeași cinste, de un cult egal. Căci el n-a zis în mod simplu: Cel care nu cinstește de loc, ci: Cel care nu cinstește în felul în care am spus eu, nu-l cinstește pe Tatăl.

Și cum, veți zice voi, cel care trimite și cel ce este trimis sînt ei de aceeași substanță? Ce! voi reveniți încă la idei omenești și pămîntești, și nu sînteți atenți că Iisus Hristos n-a zis toate aceste lucruri decît pentru a ne face să cunoaștem începutul, pentru a ne împiedica să cădem în rătăcirea sabelienilor, și pentru a vindeca, prin acest medicament, boala evreilor, care erau ispitiți să vadă în el un dușman al lui Dumnezeu; căci ei îi ziceau lui. „Acest om nu este de la Dumnezeu; acest om n-a venit de la Dumnezeu”. Deci pentru a le ridica această bănuială nu se folosea atât de cuvinte înalte pe cît de cuvintele omenești și îngroșate. Dacă zicea adesea că el a fost trimis, aceasta o făcea nu pentru a vă da vouă loc să credeți că el este inferior Tatălui, ci pentru a le închide gura evreilor. Iată de ce se întărește el adesea cu autoritatea Tatălui său, unind în același timp cu

această mărturie proprie sa autoritate. Dacă el ar fi vorbit totdeauna într-un fel demn de vrednicia sa, evreii n-ar fi primit cuvîntul lui, pentru că chiar adesea, pentru cîteva cuvinte vrednice de măreția sa, ei îl persecutau și aruncau cu pietre în el. Căci dacă, în văzul lor, el ar fi zis totdeauna lucruri de jos și smerite, cei mai mulți apoi, s-ar fi scandalizat, și aceia ar fi fost dăunător mîntuirii lor; deci pentru acest motiv amestecă Mîntuitorul în învățătura sa măreția și simplitatea; simplul cum am spus-o, pentru a le impune tăcere evreilor; mărețul, pentru a descoperi demnitatea persoanei sale și a scoate din ideia de jos pe care-o aveau despre el, pe cei care aveau minte și simț, făcînd să se cunoască destul că lucrurile omenești și îngroșate pe care le spunea el, nu-i plăceau deloc: căci a fi trimis arată o trecere dintr-un loc în altul. **ȘI DUMNEZEU ESTE PRETUTINDENEA.**

Pentru ce spune el dar că a fost trimis? Iisus Hristos deci se folosește de cuvinte mai îngroșate atunci cînd vrea să arate unitatea sa de simțire și de voință cu Tatăl său. Și pentru același motiv se temperează apoi: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care ascultă cuvîntul Meu și crede în Cel Care M-a trimis, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață” (24). Nu credeți voi că, pentru a distruge cu totul această bănuială a evreilor, că el era potrivit lui Dumnezeu, el repetă adesea același lucru ca și aici, și în ceea ce urmează, și prin amenințări, și prin făgăduințe, el le ia orice motiv de a-l contrazice și de a-l învinui, și că încă aici el se coboară foarte mult prin simplitatea și grosimea expresiilor de care se folosește? El n-a zis: Cel ce ascultă cuvîntul meu și care crede în mine; el ar fi făcut să se privească aceste cuvinte ca înălțătoare și dictate de o mîndrie ascunsă. În sfîrșit, dacă, după ce le-a dat tot timpul să-l cunoască, după ce a lucrat atîtea minuni, el se expunea folosindu-se de cuvinte ridicate, să se facă învinuit de ei de mîndrie și de vanitate, cu cît mai mult ar fi fost așa atunci. Pentru aceasta ei îi ziceau lui: „Avraam a murit, de asemenea și proorocii; și Tu zici: Dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va gusta moartea niciodată” (Ioan 8,52). Ascultați ce zice el pentru a-i împiedica de a se lăsa împinși de mînie: „Cel ce ascultă cuvîntul Meu și crede în Cel Care M-a trimis, are viață veșnică”. Ei trebuiau să fie dispuși să asculte, auzindu-l spunînd că cei care-l ascultă credeau în Tatăl: admitînd aceia în mod voluntar, ei trebuiau să fie mai duși să creadă tot ceea ce urma. Așa spunînd cîteva lucruri simple și ușoare de înțeles, Iisus pregătea drumul adevărurilor celor mai înalte și mai sublime.

Iisus Hristos zice: „El are viață veșnică”; la care adaugă imediat: „Și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață”. Legînd deci aceste două lucruri împreună, el cîștigă încredere, convinge, și fiindcă spunea că trebuie să creadă în Tatăl, și fiindcă celui care va crede el îi promitea bunuri mari. Apoi, aceste cuvinte: „Nu va veni la judecată” înseamnă: el nu este osîndit, nu este pedepsit; „moartea” nu trebuie înțeleasă naturală, ci moartea veșnică; și la fel pentru viață, nu este vorba despre viața pămîntească, ci despre viața nemuritoare.

„Adevărat, adevăr zic vouă, că vine ceasul și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei care vor auzi vor învia” (25). Iisus

Hristos dovedește ceea ce zice prin fapte, căci zicînd: „Precum învie Tatăl morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază“. Apoi, pentru ca să nu credeți că este mai mult de așteptat, el adaugă: „Și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei care vor auzi vor învia“. Nu vedeți aici, fraților, această autoritate și această putere nespūsă? Ceea ce se va întîmpla la înviere, zice el, se întîmplă chiar și acum la fel. Atunci glasul celui ce strigă făcîndu-se auzit, toți vor învia „Întru trîmbița lui Dumnezeu cei morți întru Hristos vor învia întîi“ (1 Tes. 4,16). Și ce dovedește, veți zice voi, că acestea nu sînt cuvinte zadarnice și fastuoase? Ceea ce urmează: „Ceasul acum este“. Dacă Iisus Hristos nu prezicea decît lucruri îndepărtate, ar fi fost în îndoială și în dispreț; dar el oferă mijlocul de a verifica pentru ceea ce înaintează. Eu rămînînd, viu cu voi, zice el, aceia se va întîmpla. Dacă el n-ar fi avut puterea să realizeze acea făgăduință a sa, el n-ar fi promis, de teamă de a se arăta ridicol față de toată lumea. Apoi, ceea ce a zis, el o explică prin aceste cuvinte: „Că precum Tatăl are viață în Sine, așa l-a dat și Fiului să aibă viață în Sine“ (26).

3. Fiți atenți la acestea, fraților, că Iisus Hristos stabilește egalitatea și pune această singură diferență între Tatăl și Fiul, că unul este Tatăl, iar celălalt Fiul; căci acest cuvînt: „l-a dat“, arată singur diferența aceasta; dar el arată că tot restul este egal și asemănător. De unde se vede că Iisus Hristos face totul cu aceiași virtute ca și Tatăl, și că el nu împrumută de nicăieri din altă parte această virtute. În sfîrșit, viața pe care o are el, o are la fel ca și Tatăl. Iată pentru ce adaugă ceea ce urmează, pentru a ne face s-o înțelegem. Ce? „Și i-a dat putere să facă judecată, pentru că este Fiul Omului“ (27). Și pentru ce vorbește Iisus Hristos adesea despre înviere și despre judecată? „Căci precum Tatăl scoală morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază“. Și încă: „Tatăl nu judecă pe nimeni: ci toată judecata a dat-o Fiului“. Și apoi: „Precum Tatăl are viață în Sine, el i-a dat și Fiului să aibă viață în Sine“. Și „Cei ce vor auzi glasul Fiului Omului, vor învia“. Și în acest loc: „l-a dat puterea să facă judecată“. Pentru ce vorbește el adesea despre lucruri, adică despre judecată, despre înviere? Fiindcă aceia poate să atingă mai întîi și să înmoaie inima cea mai dură și mai învîrtoșată. Acela, în sfîrșit, care crede că el trebuie să învieze, și că va fi pedepsit pentru păcatele sale, această credință singură în înviere și în judecată, fără greșelile tuturor mărturiilor vizibile, va ajunge fără îndoială pentru ca el să alerge la Iisus Hristos, ca să i se arate judecătorul lui favorabil și propriu.

„Nu vă mirați de aceasta pentru că este Fiul Omului“ (27, 28). Pavel de Samosata nu citește la fel; iată cum citește el: „El i-a dat putere să judece, fiindcă el este Fiul Omului“. Dar textul, citit în acest fel n-are nici urmare, nici sens. Iisus Hristos n-a primit această putere să judece, fiindcă este om. Altfel ce i-ar împiedica pe toți oamenii să fie judecători? Dar Fiul este născut din nespūsă substanță a Tatălui; iată pentru ce este judecător. Iată deci cum trebuie să citim: „Nu vă mirați de aceasta pentru că este Fiul Omului“. Iisus Hristos părea ascultătorilor săi că le spune niște lucruri care se contrazic, și ei nu-l priveau decît ca pe un om; totodată, cuvintele sale

lor le păreau că sînt mai presus de om, sau mai scurt mai presus de îngeri, și neputînd veni decît de la un Dumnezeu; pentru a înlătura învinuirea și a o distiuge, el adaugă: „Nu vă mirați de aceasta că este Fiul Omului, căci vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui“ (28). Și vor ieși cei care au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei care au făcut cele rele, spre învierea judecării“ (29).

Și pentru ce n-a zis el: Nu vă mirați că acesta este Fiul Omului, căci el este deasemenea Fiul lui Dumnezeu; și n-a vorbit decît despre înviere? Calitatea de Fiu al lui Dumnezeu, el a stabilit-o mai sus zicînd: „Vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu“. Dacă el o omite aici, nu fiți surprinși. Vorbind despre un lucru care-i este propriu lui Dumnezeu, el le-a lăsat ascultătorilor săi să scoată din aceia că el este și Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu. Dacă ar fi repetat-o adesea, el i-ar fi respins și i-ar fi făcut mai mîndri de sine; dar confirmînd astfel învățătura sa prin minunile sale, el îi aducea pe evrei să-l primească cu mai puțină greutate. Tot așa adesea în hotărîri, atunci cînd este de ajuns să spunem premisele pentru a convinge, nu se trage de la sine concluzia, sînt dispuși mai bine ascultătorii, se cîștigă o victorie mai măreață, forțîndu-l pe potrivnic să scoată el însuși urmarea: în acest fel, cei ce susțineau părerea opusă au mai puțină greutate ca să le dea dreptate contrazicătorilor lor.

Atunci cînd a vorbit Iisus Hristos despre învierea lui Lazăr, el n-a mai amintit despre judecată, fiindcă nu pentru acest motiv l-a înviat. Dimpotrivă, atunci cînd a vorbit despre învierea generală a morților, el a adăugat acestea: că cei ce vor fi făcut fapte bune, vor învia pentru a trăi veșnic; dar cei ce au făcut rele, vor învia pentru a fi osîndiți. Sfîntul Ioan a îndemnat la fel pe ascultătorii săi, fie amintindu-le judecata din urmă, fie spunînd că cel ce nu crede în Fiul, nu va vedea viața, dar că mînia lui Dumnezeu rămîne asupra lui (Ioan 3,26). La fel Iisus Hristos i-a zis lui Nicodim: „Cel care crede în Fiul nu va fi osîndit, dar cel care nu crede a și fost osîndit“ (Ibid. 18). La fel, aici însă, el face mențiune și despre judecată și despre chinul la care vor fi condamnați cei care au făcut răul. Cum el a zis mai înainte: „Cel care ascultă cuvîntul Meu și crede în Cel care M-a trimis pe Mine, nu va fi judecat, de teamă ca să nu se creadă că ajungea să creadă pentru a fi mîntuit, el adaugă că va da seamă de viață: cei ce vor fi făcut fapte bune, vor învia pentru viață: cei care au făcut rele, vor învia pentru a fi osîndiți. Cum a zis că toată lumea îi va da seamă lui, și că la glasul lui toți vor învia, adevăr pînă atunci în mod sigur necunoscut, la care nu se așteptau, în care nici azi chiar mulți nu cred, chiar printre cei ce par că cred, și cu atît mai mult evreii din acest timp: cum Iisus Hristos a zis că toți îi vor da lui seamă, că toți vor învia, ascultați și vedeți în ce fel o vestește el pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi: „Eu nu pot să fac nimic, zice el, de la Mine însumi; precum aud, judec; dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis“ (30). Totodată el n-a dat o dovadă slabă despre înviere, atunci cînd l-a vindecat pe paralizat. Pentru aceasta el n-a vorbit decît după ce a făcut această vindecare, care nu se deosebea mult de o înviere: Pe cînd la judecată, el a făcut aluzie la ea după

ce a întărit trupul paralizatului, zicînd: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești ca să nu ți se întîmple ceva mai rău“ (Ioan 5,14). Pe cînd el prezice, și învierea particulară a lui Lazăr, și învierea generală. Și prezicînd aceste două învieri, aceia a lui Lazăr care trebuia să se întîmple imediat, și aceia a tuturor oamenilor care nu trebuia să se întîmple decît multă vreme după aceia, el confirmă apropierea celei dintîi prin vindecarea paralizatului, zicînd: „Vine vremea și acuma este“, și el vestește învierea generală prin aceia a lui Lazăr, expunînd ochilor oamenilor un chip al lucrurilor viitoare în cele ce s-au petrecut. Noi îl vedem făcînd așa în mod constant: atunci cînd face două sau trei preziceri; aceia a cărei împlinire este foarte îndepărtată, el o dovedește prin cea ce s-a întîmplat deja.

4. Iisus Hristos, cunoscînd că evreii erau extrem de slabi și de îngroșați, nu s-a mulțumit cu primele învățături pe care le-a dat deja, nici de primele lucruri pe care le-a făcut înaintea lor; ci, pentru a învinge răul și învîrtoșarea lor adaugă la aceia cuvinte noi, și zice: „Eu nu pot să fac nimic de la Mine însumi; precum aud, judec; dar judecata Mea este dreaptă, pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui Care M-a trimis“. Dar învățătura sa trebuia să pară nouă, străină, deosebită de cea a profeților pe care ei au învățat-o; căci profeții ziceau că Dumnezeu este cel care judecă pămîntul, adică neamul omenesc. David o vestește peste tot: „El va judeca neamurile întru dreptate“ (Ps. 95,12); și: „Dumnezeu este un judecător drept, puternic și răbdător“ (Ps. 7,12); toți profeții o arată și Moise la fel. Iisus Hristos dimpotrivă, zicea: „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului“. Cum această învățătură putea să-i tulbure pe evreii care-o auzeau, și îi îndemna să-l bănuiască pe Iisus Hristos că era potrivnic lui Dumnezeu, iată, zic eu, pentru ce se coboară el așa de mult, adică pe atîta pe cît o cerea slăbiciunea lor, pentru a smulge din rădăcină această bănuială urită a sufletului lor; iată pentru ce zice el: „Eu nu pot să fac nimic de la mine însumi“; adică voi nu mă veți vedea făcînd nimic, sau nu mă veți auzi zicînd ceva care ar fi împotriva voinței Tatălui, care ar fi diferit de ceea ce vrea el. Mai mult, cum a spus mai înainte că el era Fiul Omului și a arătat că evreii îl luau drept un simplu om, el face la fel în acest loc. Precum deci, atunci cînd zice mai sus: „Noi spunem ceea ce știm, și mărturisim despre ceea ce am văzut“ (Ioan 3,11); și sfîntul Ioan: „El mărturisește despre ceea ce a văzut, și nimeni nu primește mărturia lui“ (Ibid. 32); el vorbește despre o cunoaștere sigură și intimă a Tatălui față de Fiul, și a Fiului față de Tatăl, și nu simplu despre ceea ce se dobîndește prin auz și prin vedere; la fel aici, prin auz el n-aude alt lucru, dacă el nu poate face decît ceea ce-l vede pe Tatăl. Dar el n-a explicat-o așa de clar, căci dacă el ar fi arătat-o deschis, evreii ar fi fost incapabili încă de a da credință cuvintelor sale.

Dar cum se pronunță el? În cuvinte foarte simple și prea omenești: „Eu judec precum aud“, el nu amintește despre învățătura sa; nu zice: după cum mă învață, ci: „după cum aud“. Și aceasta nu fiindcă el avea nevoie să audă; căci nu numai că n-avea nevoie să fie învățat, ci nici chiar să audă. Prin aceste cuvinte deci, el nu arată alt lucru, decît desăvîrșita unire care este între Tatăl și Fiul, și identitatea judecății lor; este ca și cum zicea: eu

judec ca și cum ar fi chiar Tatăl care judecă. După care Iisus Hristos adaugă: „Și știu că judecata Mea este dreaptă, fiindcă nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis“ (30). Ce spui, Doamne? Tu ai o altă voință decât voința Tatălui? Altădată ai zis: „Precum Tu și Eu sîntem una“ (Ioan 17,21,22). Și încă, vorbind despre voință și unire: „După cum, Tu, Părinte, în Mine și Eu în Tine, așa și aceștia în Noi să fie una“ (Ibid.), adică prin credința în noi.

Nu vedeți, că ceea ce părea mai simplu, ascunde sub acest înveliș un sens sublim și foarte ridicat? Iată ce ne învață Iisus Hristos: el ne face să cunoaștem că voința Tatălui nu se deosebește de a sa: voința Tatălui, zice el, și a mea sînt la fel de bine una ca aceia a unui singur suflet a căruia este una. Și nu vă mirați dacă zice că această unire este strînsă în acest loc, pentru că Sf. Pavel, vorbind despre Duhul Sfînt, se folosește de același exemplu, și zice: „Căci cine dintre oameni știe cele ale omului, decât duhul omului, care este în el? Așa și cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut, decât Duhul lui Dumnezeu“ (1 Cor. 2,11). Iisus Hristos nu vrea să zică deci alt lucru, decât acesta: Eu n-am voință proprie, nici altă voință decât voința Tatălui: dar dacă el vrea ceva lucru, eu îl vreau la fel, și dacă eu vreau ceva lucru, el îl vrea la fel. Precum deci nu poate să-l hulească pe Tatăl în judecățile lui nimeni, nimeni nu poate să mă hulească în ale mele: același gînd formează și produce și o judecată și cealaltă. Căci dacă, zicînd aceste lucruri, Iisus Hristos împrumută felul de a vorbi al oamenilor, nu fiți surprinși; aceasta o face fiindcă evreii îl considerau un om obișnuit. Pentru aceasta în aceste locuri, nu trebuie să fim atenți numai la cuvinte, ci încă și la părerea oamenilor, și privind răspunsul ca fiind dat și potrivit cu această părere: altfel vor urma absurdități.

Observați aici, vă rog, Mîntuitorul a zis: „Nu caut voia Mea“. El are deci o altă voință, și mai inferioară; și nu numai inferioară, ci chiar mai puțin folositoare. Dacă această voință este mîntuitoare și potrivită cu cea a Tatălui, pentru ce n-o cauți tu? Oamenii pot spune acelea cu dreptate, ei au mai multe voințe contrare voinței lui Dumnezeu: dar tu, pentru ce vorbești așa, care ești egal în toate și asemănător cu Tatăl? Acest limbaj nu-i potrivit unui om desăvîrșit, unui răstignit. Sf. Pavel se leagă și se unește atît de strîns cu voința lui Dumnezeu, că zice: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine“ (Gal. 2,20); cum a putut să spună Stăpînul întregii lumi: „Nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis“ cum se vorbea despre o altă voință? Ce explicație trebuie să le dăm deci acestor cuvinte? Aceasta: Iisus Hristos vorbește ca și om, și după părerea ascultătorilor săi. Cum el a vorbit aici mai sus pe atît ca Dumnezeu, și pe atît ca om, el zice încă aici, ca om: „Judecata Mea este dreaptă“. Și de unde se va vedea aceia? Din ceea ce zice: „Fiindcă nu caut voia Mea, ci voia Celui Ce M-a trimis“. În sfîrșit cum nu poate fi învinuit un om care este lipsit de patima de a judeca împotriva regulilor dreptății; la fel acum nu puteți să mă învinuiți de nimic. Căci cel ce vrea să-și statornicească soarta sa, este bănuț că a aruncat la picioare dreptatea, poate avea vreun motiv, ceva temelie? dar cel ce nu caută propriul său interes, ce motiv va avea să judece în mod nedrept?

Slujiți-vă deci de acest motiv pentru a judeca despre învățătura mea și despre faptele mele. Încă dacă eu aș zice că nu sînt trimis de Tatăl, și dacă eu nu-i atribui slava faptelor mele lui, atunci cineva dintre voi s-ar putea gândi că eu mă avînt, și că eu nu spun adevărul? Dar dacă tot ceea ce fac eu o raportez la un altul, pentru ce vă este bănuitor cuvîntul meu? Nu vedeți voi unde ajunge Iisus Hristos, și cum dovedește că judecata sa este dreaptă printr-un argument dintr-un obicei cu totul popular și general? Nu vedeți cu cîtă claritate și cu ce lumină se arată ceea ce zic eu adesea? Și ce am zis eu? Că excesul de îngroșare care se află adesea în cuvintele Mîntuitorului este drept ceea ce-i duce pe oamenii cu simț să nu se oprească la idei de jos care li se prezintă mai întîi, și să le explice într-un sens mai ridicat și mai sublim; prin aceea, cei ce se tîrăsc acum pe pămînt, sînt aduși cîte puțin, și fără greutate, să se ridice sus.

OMILIA 40

„Dacă mărturisesc Eu despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată.- Altul este care mărturisește despre Mine; și știu că adevărată este mărturia lui pe care o mărturisește despre Mine“ (Cap.5, Vers. 31,32- Vers.38).

1. Explicarea foarte simplă și prea mulțumitoare a unui text care, mai întîi pare greu.

2. Mărturia lui Ioan în favoarea lui Iisus Hristos, și mărturia faptelor lui Iisus Hristos.

3. Mărturia lui Dumnezeu Tatăl.

1. Dacă un om neștiutor în meseria de a scoate minereu din mine, este anunțat să deschidă o mină și ar vrea să lucreze în ea, în loc să se îmbogățească, el nu va face decît să rătăcească la întîmplare, și lucrul lui va fi neroditor, și mai scurt foarte dăunător: la fel, cei ce nu cunosc legătura lucrurilor pe care le conțin cărțile sfinte, care nu cercetează de loc proprietatea cuvintelor și a limbajului, și nu păzesc regulile, ci care se mulțumesc ca să treacă peste tot în mod uniform, aceia amestecă aurul cu pămîntul, și nu vor găsi niciodată comoara pe care el o păstrează în sînul său ca într-un depozit.

Eu zic acestea, fraților, fiindcă textul pe care ni l-am propus este un adevăr cu totul de aur; dar acest aur, departe de a fi aparent, este, dimpotrivă, ascuns în mari adîncimi. Pentru aceasta trebuie, ca adîncind și săpînd să încercăm să pătrundem pînă la adevăratul sens. Care este acesta, în sfîrșit, care nu va fi imediat aflat și cu totul tulburat auzindu-l pe Iisus Hristos spunînd: „Dacă Eu mărturisesc despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată“? În sfîrșit, el dă adesea mărturie despre sine însuși: el i-a zis samarinencii: „Eu sînt care vorbesc cu tine“. (Ioan 6,26); el a zis orbului din naștere: „Eu sînt acela care vorbesc cu tine“ (Ioan 9,37); și făcîndu-le o mustrare evreilor le zice: „Pentru ce spuneți voi că eu hulesc,

fiindcă eu zic că sînt Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 10,36), și la fel în mai multe alte locuri. Ori, dacă toate lucrurile acestea erau minciuni, ce nădejde vom putea avea noi să ne mîntuim? unde vom afla noi adevărul, pentru că cel ce este adevărul însuși, zice: „Mărturia Mea nu este adevărată”? Și nu este numai acest text care se pare că este în contradicție cu cel dinainte; mai este unul încă, care pare mai puțin. Iisus Hristos zice, în ceea ce urmează: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine însumi mărturia Mea totuși este adevărată” (Ioan 8,24). Pe care din aceste două texte îl voi primi eu? Pe care din cele două îl voi crede fals? Dacă noi le primim în mod indiferent fără a examina cine este persoana care vorbește, care este subiectul, și toate celelalte împrejurări, ele se vor găsi false și unele și altele. Dacă mărturia lui Iisus Hristos nu este adevărată, aceste mărturii cu atît mai mult nu sînt; și primul text nu este nici mai mult decît primul.

Care este deci aici sensul? Noi avem nevoie de multă grijă și atenție, s-au mai sigur de harul lui Dumnezeu, pentru a nu ne opri la suprafață și la litera cu totul goală. Aceasta îi înșală pe rătăciți, greșala de a examina care este scopul, care este intenția celui ce vorbește; și de asemenea care este duhul, care sînt dispozițiile celor cărora li se adresează cuvîntul. Dacă nu sîntem atenți la aceste două lucruri, la persoana care vorbește și celor cărora li se vorbește, și chiar la altele încă, precum la timp, la loc, la duh și la cei ce ascultă, vor urma absurdități. Ce înseamnă deci aceste cuvinte care urmează? Evreii nu se puteau opri să spună: „Dacă Tu mărturisești despre Tine însuși mărturia Ta nu este adevărată”. Iată pentru ce-i oprește Iisus Hristos și îi previne, zicîndu-le în puține cuvinte: Voi îmi ziceți fără îndoială, noi nu te credem: căci printre oameni nimeni nu-l crede pe cel ce-și dă mărturie luiși. Nu trebuie deci să trecem cu ușurință peste acest text: „Nu este adevărat” ci trebuie să subînțelegem: după părerea lor este ca și cum el ar zice: după voi, el nu este adevărat. Iisus Hristos nu zice deci nimic potrivit demnității sale, ci vorbește după părerea lor. Și cînd zice: „Mărturia Mea nu este adevărată” el le reproșează sentimentul lor, și previne învinuirea pe care urmează să i-o facă ei. Dar atunci cînd zice: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine însumi, mărturia Mea este adevărată”, el descoperă adevărul, așa cum este, a ști că fiind Dumnezeu, el trebuie crezut ca vrednic de credință, chiar atunci cînd își dă mărturie luiși. Prezicînd învierea morților și judecata, zicînd că cel ce crede în el nu este osîndit, ci că a trecut deja din moarte la viață, că așezat pe tronul său de judecată el va face să dea seamă toți oamenii pentru toate faptele lor, și că el are aceiași putere ca și Tatăl, pentru a confirma toate aceste adevăruri prin noi argumente, el este obligat să expună mai întîi învinuirile evreilor.

Și iată cum o face el: „Eu am zis că precum Tatăl învie morții și le dă viață, tot așa și Fiul îi dă viață căruia voiește” (Ioan 5,21).

Eu am zis că: „Tatăl nu judecă pe nimeni; ci toată judecata a dat-o Fiului” (Ioan 5,22). Eu am zis: „trebuie să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl” (Ioan, 5,23). Eu am zis că: „Cel ce nu cinstește pe Fiul nu cinstește nici pe Tatăl” (Ioan, 5,23). Eu am zis că: „Cel ce aude cuvîntul Meu, și care crede în el nu va muri, ci a trecut din moarte la viață” (Ioan 5,24). Eu am zis

că glasul meu va învia morții, și acum și apoi (Ioan 5,25). Eu am zis că voi face să dea seamă toți pentru păcatele lor (Ioan 5,28,29). Eu am zis că voi judeca cu dreptate, și-i voi răsplăti pe cei ce au făcut fapte bune (Ioan 5,30). Precum Iisus Hristos a zis toate cele ce le-a arătat; cum tot ceea ce a zis el era sigur mare și important, și că el cu toate acestea n-a dat vreo dovadă mare și clară și evidentă, ci că a lăsat totul ascuns; el propune mai întâi ceea ce era învinuit, pentru a veni apoi la adevărata dovadă pentru ceea ce înaintea; este ca și cum ar vorbi așa dar cu alți termeni: Poate veți zice voi: tu spui toate lucrurile acestea, dar tu nu ești un martor vrednic de credință, tu care mărturisești despre tine însuși.

Iată deci cum rezolvă Iisus Hristos dificultatea pe care i-o arătau evreii: el o rezolvă arătându-le ceea ce voia să-i opună ei, făcându-i să cunoască cum că el vede ceea ce este mai ascuns în inima lor, și dându-le această primă dovadă despre virtutea și puterea sa; în sfârșit, după ce a arătat învinuirile și a răspuns la ele, el le aduce alte dovezi și mai clare, evidente și de neînvins; aceasta a făcut-o prezentându-le trei mărturii: faptele sale, mărturia Tatălui și predica lui Ioan Botezătorul. Din aceste trei mărturii, el le-o arată pe cea mai slabă pe prima: pe aceea a lui Ioan Botezătorul. El a zis: „Altul este care mărturisește despre Mine; și știu că adevăratul este mărturia lui pe care o mărturisește despre Mine“ (32) el adaugă: „Voi ați trimis la Ioan și el a mărturisit adevărul“ (33). Dar dacă mărturia ta nu este adevărată, cum spui tu însuși: mărturia lui Ioan este adevărată: „Și el a mărturisit adevărul“? Acela singur, fraților, nu vă face să vedeți clar că Iisus Hristos a zis: „Mărturia Mea nu este adevărată“, plasându-se în punctul de vedere al evreilor?

2. Dar. ziceți voi, nu din plăcere a dat mărturie Ioan? Iisus Hristos înlătură această bănuială și îi împiedică pe evrei să vorbească așa. Vedeți cum: el n-a zis mai întâi: Ioan a mărturisit despre mine; ci mai întâi a zis: Voi ați trimis la Ioan; ori, voi n-ați fi trimis la el, dacă nu l-ați fi judecat vrednic de credință. Și ceea ce este mai mare și mai însemnat, este că ei nu i-au trimis ca să-l întrebe despre Iisus Hristos, ci despre el însuși (despre Ioan); ori, pe cel pe care-l priveau ei ca pe un om vrednic de credință, în mărturia pe care o dădea el despre sine însuși, cu atât mai mult trebuiau să-l creadă ei când mărturisea despre un altul. Este obiceiul, printre noi ceilalți morți, de a nu-i crede atîta pe cei ce vorbesc despre ei înșiși, pe cît pe cei ce vorbesc despre un altul. Dar pentru Ioan Botezătorul, ei îl credeau atît de sincer și atît de vrednic de credință, încît chiar atunci cînd vorbea despre credință, ei nu mai aveau nevoie de nici un martor altul. Și în sfârșit, trimișii nu i-au pus această întrebare: Ce spui tu despre Iisus Hristos? Ci: „Cine ești tu? Ce spui tu despre tine însuși?“ Atît era de mare considerația lor și admirația lor pentru el! Iisus Hristos deci face aluzie tot la aceea, zicînd: „Ați trimis la Ioan“. Iată pentru ce la fel evanghelistul nu zice numai că evreii au trimis la Ioan; ci el încă arată, în cuvinte exprese, că trimișii erau preoți și farisei, oameni însemnați, incapabili de a se lăsa corupți și înșelați, și în stare desăvîrșită să înțeleagă bine răspunsul lui.

„Dar Eu nu de la om iau mărturia, ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți“ (34). Pentru ce primiți voi deci mărturia lui Ioan? Este sigur că mărturia lui nu era mărturia unui om. Ioan Botezătorul zice „Cel ce m-a trimis să botez cu apă, mi-a zis“ (Ioan 1,33). Astfel mărturia lui Ioan era mărturia lui Dumnezeu: ceea ce zicea el, el a învățat-o de la Dumnezeu. Dar ca evreii să nu zică : unde este dovada despre ceea ce a zis Ioan? el a învățat-o de la Dumnezeu, și că din aceia ei nu mai aveau un nou motiv de ceartă, Iisus Hristos le închide în mod absolut gura, punîndu-se în punctul de vedere al părerii lor. Căci nu era nici o aparență că mulți oameni buni cunoșteau că Ioan era organul lui Dumnezeu; dar ei îl ascultau ca vorbind despre el însuși fără vreun alt îndemn. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Dar Eu nu de la om iau mărturie“.

Dar dacă tu nu vrei să primești mărturia unui om, și dacă tu nu vrei să te folosești de ea, pentru ce a-i arătat-o această mărturie? De teamă ca evreii să nu-i facă această învinuire, el o previne, vedeți cum: După ce a zis: „Eu nu de la om iau mărturie“ adaugă: „Ci vă spun acestea ca să vă mîntuiți“. Adică: Eu n-am nevoie de mărturia unui om, fiind Dumnezeu; dar cum voi n-aveți ochi și urechi decît pentru Ioan, că îl credeți mai vrednic de credință dintre toți oamenii; încît voi alergați la el ca și la un profet (Toată cetatea mergea spre el la Iordan), și că pe mine nu m-ați crezut, atunci chiar cînd am făcut minunile: iată pentru ce vă aduc această mărturie.

„Acela (Ioan) era făclia care arde și luminează, și voi ați voit să vă veseliți o clipă, în lumina lui“ (35). De teamă ca evreii să nu-i spună: Ei bine, Ioan a mărturisit despre tine, dar noi n-am primit mărturia lui; Iisus Hristos face să se vadă că ei au primit-o. Căci ei n-au trimis la Ioan oameni obișnuți, ci preoți și farisei; atîta îl admirau pe acest om, și erau incapabili să i se opună cuvintelor lui! Acest cuvînt: „O clipă“, arată ușurința lor și extrema lor nestatornicie, în aceia că ei l-au părăsit imediat și l-au uitat așa de iute.

„Iar Eu am mărturie mai mare decît a lui Ioan“ (36). Dacă ați vrea să primiți credința considerînd minunata înălțuire a lucrurilor care se petrec aici înaintea voastră, eu v-aș fi adus mult mai bine și mai ușor prin lucrurile mele; dar cum nu vreți, eu vă trimit la Ioan; nu că eu am nevoie de mărturia lui, ci fiindcă eu fac totul pentru ca să vă cîștig mîntuirea voastră: Eu am în faptele mele mai mari decît cele ale lui Ioan. Dar eu nu caut numai ca să vă recomand vouă, martori vrednici de credință, ci încă și martori cunoscuți și cinstiți printre voi. Astfel, după ce i-a muștrat prin aceste cuvinte: „Voi ați vrut să vă bucurați pentru puțină vreme la lumina lui“, și făcîndu-i să cunoască, că rîvna lor nu era decît un foc trecător și slab, el îl numește pe Ioan o făclie, pentru a le arăta că lumina pe careo avea el nu venea de la el, ci din harul Duhului Sfînt. Totodată, el n-a arătat în ce se deosebea de Ioan, știindu-se că el era însuși Soarele dreptății, ci numai amintindu-o, el îi muștra cu asprime și face să se vadă că dacă ei nu știau să creadă în el, aceia provenea din aceeași dispoziție a sufletului și a inimii, care i-a dus să-l disprețuiască pe Ioan. Căci ei nu l-au admirat pe Ioan decît „pentru o clipă“:

dacă ei n-ar fi fost așa de ușuratici și atît de nestatornici, Ioan i-ar fi adus sigur la Iisus Hristos.

După ce a arătat așa că evreii sînt nevrednici de iertare, Iisus Hristos adaugă: „Dar Eu am o mărturie mai mare decît a lui Ioan“. Care? Aceia a faptelor. „Căci lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl, zice el, lucrurile“, zic eu, pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis“ (36). Prin aceea, el amintește vindecarea paralizatului și a multor altora. Privitor la mărturia lui Ioan, poate că unii ar fi bănuit de fast și de complăcere, deși el nu vorbește de loc așa despre Ioan, despre acest om atît de înțelept, atît de aplecat spre filozofie, care exercita printre ei atîta admirație? dar faptele nu pot da loc bănuiei, chiar din partea oamenilor celor mai nebuni. Iată pentru ce aduce Iisus Hristos o altă mărturie zicînd „Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvîrșesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc pentru Mine că Tatăl M-a trimis“. Aici Iisus Hristos respinge învinuirea că n-a păzit sabbatul. (Ioan 9,16). Evreii ziceau: Cum va fi acest om de la Dumnezeu, pentru că el nu păzește Sîmbăta? Iată pentru ce zice el: „Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvîrșesc“, cu toate că lucrează prin propria sa autoritate; dar voia să dovedească mult mai puternic că el nu făcea nimic potrivnic lui Dumnezeu Tatăl; pentru aceasta el nu se teme să folosească acest limbaj care-l coboară.

3. Și pentru ce, veți zice voi, n-a zis el: Faptele pe care mi le-a dat Tatăl să le fac mărturisesc despre mine că sînt egal cu Tatăl? Sigur prin fapte s-ar fi putut cunoaște ușor aceste două adevăruri, și că el nu făcea nimic împotriva Tatălui său, și că era egal cu Tatăl său; ceea ce dovedește altădată cînd zice: „Dacă nu mă credeți pe Mine, credeți lucrurilor Mele, ca să știți și ca să credeți că Eu sînt în Tatăl și că Tatăl este în Mine“. (Ioan 10,38); lucrurile sale deci mărturiseau despre aceste două lucruri, și că el era egal Tatălui său, și că nu făcea nimic împotriva Tatălui său. Pentru ce n-a spus el în mod deschis tot ceea ce este, și a omis ceea ce era mai mare în el pentru a nu descoperi decît ceea ce este mic? Fiindcă el despre aceia vorbea mai întîi acolo. Cu toate că era mult mai mic pentru el ca să fie crezut trimisul lui Dumnezeu, ca egal al lui Dumnezeu (profeții au prezis în sfîrșit misiunea lui, dar nu egalitatea sa), totodată el are mare grijă de a insista asupra acestui titlu inferior, știind bine că acest punct acordat, restul va fi primit fără nici o greutate; el omite deci ceea ce era mai mare, și vorbește numai despre ceea ce este mai mic, ca primul din aceste lucruri să treacă în favoarea celui alt. După care adaugă:

„Și Tatăl care M-a trimis a mărturisit el însuși despre Mine“ (37). Unde a făcut-o el această mărturie? La Iordan, atunci cînd zice: „Acesta este Fiul Meu preaiubit întru care am binevoit, pe Acesta ascultați-l“ (Mt. 3,17). Dar această mărturie nu era destul de clară, ea avea nevoie de ceva explicație; aceea a lui Ioan dimpotrivă, era arătată: evreii au trimis ei înșiși la el, și ei n-o puteau tăgădui; minunile la fel erau evidente: le-au văzut ei înșiși cînd au fost făcute; ei au auzit vorbindu-se despre vindecarea paralizatului și au crezut aceia; chiar pentru aceasta îl învinuiau pe Iisus Hristos că nu păzea Sîmbăta. În sfîrșit nu lipsea decît să mai aducă mărturia Tatălui; pentru a o

aduce Iisus Hristos adaugă: „Voi n-ați auzit glasul Lui“. Cum zice Moise dar: Dumnezeu vorbea și Moise a răspuns (Ieș. 20,19). Cum zice David: El a auzit un glas care-i era necunoscut“? (Ps. 80,6). Moise zice încă: „Dacă este aici un popor care a auzit glasul lui Dumnezeu“ (Deut. 4,33).

„Nici n-a văzut chipul Lui“. Și totodată este scris de Isaia, de Ieremia, de Ezechiel și de mulți alții că ei au văzut pe Dumnezeu. Ce face deci acum Iisus Hristos îi ridică pe ucenicii săi la cea mai înaltă și mai sublimă filozofie, arătându-le lor pe nesimțite că în Dumnezeu nu este nici un glas, nici chip, și că el este mai presus și de sunete, și de acest fel de chipuri pe care-l închipuiau ei; ca, zicînd? „Voi n-ați auzit niciodată glasul lui“, el nu vrea să spună că Tatăl vorbește și nu este înțeles; la fel, atunci cînd zice: „Voi n-ați văzut fața Lui“ el nu vrea să spună că el are o față, și cu toate acestea nu este văzut, ci înțelege că Dumnezeu nu are pe atîta chip pe cît are glas, nici ceva asemănător. Ca evreii să nu zică: În zadar te avîinți, Dumnezeu nu i-a vorbit decît lui Moise singur; ei ziceau în sfîrșit: „Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, dar Acesta noi nu știm de unde este El“ (Ioan 9,29). Iisus Hristos zice aceste lucruri pentru a-i învăța că în Dumnezeu nu este glas, nici față. Dar ce spun eu? Nu numai că voi n-ați auzit de loc glasul lui, nici n-ați văzut fața lui, ci chiar dacă vă slăviți atîta, în ceia ce vă încredeți așa de mult, știind că ați primit poruncile sale, și le-ați păzit, voi nu puteți să vă preferați, și iată pentru ce adaugă el: „Și cuvîntul Lui nu sălășluiește în voi“ (38); adică, poruncile lui, legea sa, profeții săi. Cu adevărat Dumnezeu a dat aceste lucruri, dar ele nu rămîn în voi, pentru că voi nu credeți în mine. Pretutindeni și în toată clipa Scripturile repetă că trebuie să credeți în mine, și voi, în același timp rîdeți; este deci evident că cuvîntul lui s-a retras de la voi; la fel Iisus Hristos mai adaugă încă: „Pentru că voi nu credeți în Cel pe Care L-a trimis Acela“.

Apoi, de teamă ca evreii să nu zică: Dacă noi n-am auzit glasul lui, cum a dat el mărturie pentru tine? Iisus Hristos zice: „Cercetați Scripturile, căci voi socotiți că în ele aveți viața veșnică. Și acelea sînt care mărturisesc despre Mine“ (39); prin care le arată că Dumnezeu în Scripturi a dat mărturie despre el. În sfîrșit, și la Iordan, și pe munte, această mărturie a fost dată; dar Iisus nu amintește cuvintele pe care le-a făcut Tatăl să se audă pe munte, ei nu l-au auzit, și acelea pe care le-a făcut să se audă la Iordan, dacă le-au auzit ei n-au fost de loc atenți. Iată pentru ce îi trimite la Scripturi, făcîndu-i să cunoască, că acolo vor afla mărturia Tatălui. Dar mai înainte distruge vechile lor pretenții, ca aceia că au văzut pe Dumnezeu, sau că au auzit glasul lui. Iisus Hristos deci îi trimite pe evrei la mărturia Scripturilor, pentru că era adevărat că ei nu vor crede în glasul Tatălui pe care el îl cita lor, și că ei își închipuiau că el voia să vorbească de ceea ce s-a întîmplat pe muntele Sinai. Dar mai înainte corectează sentimentul pe care și l-au putut ei forma cu privire la acest subiect, făcîndu-i să cunoască, că Dumnezeu a făcut așa prin îngăduință și prin bunătate.

OMILIA 41

„Cercetați Scripturile, căci voi socotiți că în ele aveți viață veșnică. Acelea mărturisesc despre Mine.-Și nu veniți la Mine, ca să aveți viață!” (Cap.5, Vers.39-47).

1. Nu trebuie citită Scriptura sfântă numai în fugă și cu ușurință.
2. Evreii îl vor avea ca învinuitor chiar pe Moise însuși.

1. Să avem grijă, fraților, să căutăm lucrurile duhovnicești, și să nu credem că ne ajunge, pentru mîntuire, să dăm numai o parte din aplecarea noastră. Dacă, în afacerile pămîntești ale acestei lumi, nici nu are mari cîștiguri, atunci cînd el se pune la ele moleșit și ușuratic, cu atît mai mult va fi așa în lucrurile duhovnicești și cerești, pentru că acestea cer mai multă grijă și mai multă priveghere. Iată pentru ce Iisus Hristos, cînd îi trimite pe evrei la Scripturi, nu-i trimite pentru a face o simplă lectură, ci pentru ca să le studieze cu grijă și cu vigilență. Căci el n-a zis, citiți Scripturile, ci adînciți-le. Pentru a descoperi acolo mărturia pe care o dau despre el, trebuiau să caute mult, să ostenească mult. În sfîrșit, cu privire la evrei, aceste mărturii erau ascunse sub umbre și chipuri. Chiar pentru acest motiv le poruncește Mîntuitorul să răsfoiască și să cerceteze Scripturile, ca să poată afla ceea ce ascund ele în adîncimea lor. Aceste mărturii nu sînt la suprafață nici aparente, ele sînt ascunse foarte adînc ca și o comoară. Ori, cel ce vrea să descopere o comoară adînc ascunsă, nu o va afla fără multă grijă și greutate. Iată pentru ce Iisus Hristos, după ce a zis: „Cercetați Scripturile”, a adăugat „pentru că voi credeți că în ele aveți viață veșnică”. El n-a zis: voi puteți, ci, voi credeți că aflați. Prin care le arată că nu vor avea un cîștig mare, atunci cînd cred că pot să-și cîștige mîntuirea numai prin singura citire a Scripturilor, fără credință. Este ca și cum el ar zice: Nu admirați Scripturile, nu le priviți voi ca pe niște izvoare vii? Chiar pe ele mă întăresc eu acum; căci ele mărturisesc despre mine; dar voi nu vreți să veniți la mine ca să aveți viață veșnică. Iisus Hristos avea deci dreptate să zică: „Voi credeți”; pentru că ei nu voiau să asculte învățătura lui, și scoteau mîndrie din citirea simplă pe care o făceau Scripturilor. Apoi, de teamă ca să nu-l învinuiască de slavă deșartă, din cauza grijii mari pe care o avea de a se face cunoscut, și ca să nu gîndească, că în dorința sa de a insufla credință în sine, el avea în vedere propriile sale interese (căci el a citat mărturia lui Ioan și aceia a lui Dumnezeu Tatăl, el a făcut mențiune de faptele sale și a promis viața veșnică, folosindu-se de toate lucrurile pentru a-i atrage și a-i cîștiga): cum zic eu, se bănuia că cei mai mulți îl învinuiau de slavă deșartă, iată ce adaugă el, fiți atenți: „Slavă de la oameni nu primesc” (41); adică, eu n-am nevoie de ea; eu nu sînt de natură de a avea nevoie de slava care vine de la oameni. Dacă lumina soarelui nu primește de loc creștere din aceia a lămpii, eu trebuie să am nevoie cu atît mai puțin de slavă de la oameni. Dar dacă tu nu ai nevoie, pentru ce ai adus aceste mărturii? „ca voi să vă mîntuiți”. Iisus Hristos a spus-o mai sus, aici el o arată încă prin aceste

cuvinte: „Ca să aveți viață veșnică“. El aduce chiar o altă dovadă, iat-o: „Dar v-am cunoscut că n-aveți în voi dragostea de Dumnezeu“ (42). Cum sub pretext de zel și de iubire față de Dumnezeu, ei adesea îl persecutau, fiindcă el se pretinde egal cu Dumnezeu; precum știa la fel că nu vor crede în el, el a vrut să-i prevină și să-i împiedice să spună: Pentru ce vorbești tu așa? Eu o fac, le zice el, pentru a vă mustra, pentru că voi mă prigoniiți nu din iubire față de Dumnezeu. Căci Dumnezeu mărturisește despre mine, și prin lucruri și prin Scripturi. Dacă deci, în gândul că eu sînt potrivnic lui Dumnezeu, mai înainte voi m-ați alungat, voi mă persecutați, acum că vă fac cunoscut adevărul, voi ar trebui să vă grăbiți să veniți la mine, dacă ați fi avut puțin din iubirea față de Dumnezeu; dar voi nu-l iubiți cu adevărat. Eu am zis aceste lucruri pentru a vă dovedi că vă însuflețesc mîndria și vanitatea, și că, voi nu căutați decît să acoperiți invidia pe care mi-o purtați. Iată ce arată Iisus Hristos, nu numai prin ceea ce a zis, ci prin ceea ce adaugă apoi, căci zice: „Eu am venit în numele Tatălui Meu, și voi nu Mă primiți; dacă va veni un altul în numele său, pe acela îl veți primi“ (43). Voi vedeți fraților, căci dacă peste tot Iisus Hristos zice că a fost trimis, că a primit de la Tatăl puterea ca să judece, și că nu poate să facă nimic de la sine însuși, aceasta o face pentru a înlătura orice motiv de învîrtoșare al evreilor.

Despre cine zice el că va veni în numele său? Despre Antihrist, și el arată răutatea și ferocitatea evreilor prin dovezi de neînlăturat. Dacă iubirea față de Dumnezeu vă îndeamnă să mă persecutați, voi trebuie deci, cu atît mai mult să-l persecutați pe Antihrist. Antihrist nu vă va vesti o asemenea învățătură ca a mea; el nu va zice că Tatăl l-a trimis, nici că vine din partea sa și prin porunca sa. Ci, dimpotrivă, el va exercita o putere tiranică, distrugînd ceea ce nu-i aparține lui, și dîndu-se drept Dumnezeu întregului univers, după cuvîntul Sf. Pavel: „Potrivnicul înălțîndu-se mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau este făcut pentru închinare, așa încît să se așeze el în Biserica lui Dumnezeu și pe sine să se dea drept Dumnezeu“ (II Tes. 2,4). Căci aceia înseamnă să vină în propriul său nume. Pentru mine eu nu vorbesc la fel; ci spun că am venit în numele Tatălui meu. Ori, după o așa dovadă, după ce a spus că el a venit în numele Tatălui, ei tot nu-l primesc, această stare făcea singură să se vadă de lumea întreagă că ei nu-l iubeau pe Dumnezeu. Și acum, prin contrastul față de ceea ce trebuie să facă Antihrist, el scoate la lumină nerușinata lor răutate. Căci, pentru că ei nu primeau pe cel ce se declara trimisul lui Dumnezeu, și pentru că trebuiau să i se închine celui pe care nu-l cunoșteau ca Dumnezeu, dar care se avînta să fie Dumnezeul întregului univers, este vizibil că persecuția împotriva lui Iisus Hristos pornea din invidia lor și din ura împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta Iisus Hristos dă două motive pentru ceea ce zice el; mai întîi, cel mai bun: „Ca voi să vă mîntuiți, ca să aveți viață“; dar, știind că ei vor rîde și-și vor bate joc de el, el le arată al doilea motiv, mai puternic decît acela, a ști, că dacă ei nu se supun și cadă nu ascultă de cuvîntul său, Dumnezeu nu va înceta pentru aceia de a lucra în toate lucrurile după obiceiul său.

2. Sfântul Pavel, vorbind în mod profetic despre Antihrist, zice: „Dumnezeu le trimite lucrarea amăgirii, ca să dea ei crezământ minciunii, și ca să cadă sub osîndă toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea“ (2 Tes. 2,11-12). Mîntuitorul nu zice că Antihrist va veni, ci „dacă el vine“, coborîndu-se astfel la înțelesul ascultătorilor săi; nedreptatea lor nu sosise încă la mulțimea ei; pentru aceasta el a tăcut motivul acestei împliniri. Dar sfântul Pavel a spus-o deschis pentru cei ce sînt înțelepți: acest Antihrist le ia evreilor orice scuză. Iisus Hristos descopere apoi cauza necredinței lor, zicînd: „Cum puteți voi crede, cînd primiți mîrire unii de la alții și mărirea cea de la unicul Dumnezeu nu o căutați?“ (44). Prin care el arată că ei nu aveau în vedere interesele lui Dumnezeu, ci ei își ascundeau propriile lor patimi sub acest pretext al lor. Ei erau, în sfîrșit, atît de departe de a face ceea ce făceau pentru slava lui Dumnezeu încît căutau mai mult slava oamenilor decît cea a lui Dumnezeu. Cum ar fi conceput ei un așa de mare zel pentru slava lui Dumnezeu, ei care o disprețuiau așa de mult, încît îi preferau slava omenească? Apoi, după ce a zis că evreii nu aveau iubire față de Dumnezeu, și le-a dovedit-o prin două adevăruri: unul prin ceea ce făceau împotriva lui: altul, prin ceea ce făceau pentru Antihrist, și le-a demonstrat clar că ei erau nevrednici de orice iertare, Iisus Hristos face să reapară Moise pentru a pronunța împotriva lor o nouă învinuire.

„Să nu vi se pară că Eu vă voi învinui la Tatăl. Este cine să vă învinuiască: Moise, în care voi ați nădăjduit“ (45). Căci dacă ați fi crezut în Moise M-ați fi crezut și pe Mine, căci despre Mine a scris acela“ (46). Iar dacă celor scrise de el nu credeți, cum veți crede în cuvintele Mele?“ (47). Adică, în ceea ce faceți împotriva mea, Moise este acesta care va fi învinuit înainte de mine, refuzul de a crede voi îl atinge mai mult pe Moise decît pe mine. Voi vedeți în ce fel îi respinge pînă în adîncul lor, și le ia orice motiv de apărare. Atunci cînd mă persecutați, voi dovediți iubirea pe care o aveți față de Dumnezeu? Ori, eu am făcut să se vadă că ura este împotriva lui Dumnezeu care vă împinge să lucrați așa. Voi mă învinuiți că nu păzesc Sîmbăta și calc legea? Eu m-am apărat de această învinuire. Voi asigurați că vă arătați credința voastră lui Moise în ceea ce aveți îndrăzneala să faceți împotriva mea? Și eu vă arăt chiar în aceia că nu ascultați față de Moise. Și atîta este de fals că eu mă opun legii; încît voi nu veți avea alt acuzator decît pe cel care v-a dat legea. Cum deci, vorbind despre Scripturi, Iisus Hristos zicea: „Voi credeți că în ele aveți viață veșnică“; acum la fel, vorbind despre Moise, el zice: „Căci voi socotiți“: unde se vede că Mîntuitorul îi mustră în toate prin cuvintele lor proprii.

Și prin ce vom ști noi, vor zice evreii, că Moise trebuie să fie învinuitorul nostru, și că tu nu vorbești decît în zadar? Ce este comun între tine și Moise? tu nu ai păzit sîmbăta pe care el a poruncit s-o păzim: cum se va purta el ca acuzator împotriva noastră? Și cum vei dovedi tu că noi vom crede într-un altul care va veni în numele său propriu? Toate lucrurile acestea, tu le spui fără martori și fără dovezi. Desigur ele își găsesc dovada în ceea ce am spus eu mai sus: pentru că, prin faptele mele, prin

mărturia lui Ioan, prin aceia a Tatălui, este evident și sigur că Dumnezeu este care m-a trimis, sigur că Moise va fi acuzatorul vostru. În sfârșit, ce a zis Moise? „Oare pe cineva care face minuni și semne, care cheamă la Dumnezeu, și care prezice cu adevărat viitorul, nu va trebui crezut el“ (Deut. 13,1), Iisus Hristos n-a făcut el toate aceste lucruri? El a făcut adevărate minuni a căror adevăr nu poate fi contestat, el i-a atras pe toți oamenii la Dumnezeu, el a confirmat prezicerile sale prin împlinirea lucrurilor pe care le-a prezis. Dar unde este dovada că evreii vor crede în altul? În aceia că ei l-au persecutat și l-au urât pe Iisus Hristos. Cei ce se declară împotriva celui care vine cu porunca lui Dumnezeu îl vor primi fără îndoială pe cel care este potrivnic și dușmanul lui. Apoi, dacă Mîntuitorul, după ce a zis: „Eu nu primesc mărturie de la un om“ îl citează acum pe Moise, nu vă mirați, că nu la Moise i-a trimis el pe evrei, ci la sfintele și divinele Scripturi: și fiindcă ei se temeau mai puțin de el ca de legiuitorul lor, el li-l prezintă în persoană ca învinuitorul lor, pentru a le insufla mai multă teamă și frică. După care el respinge puțin câte puțin fiecare din vorbirile lor.

Dați-i acesteia toată atenția frații mei: evreii ziceau că ei îl persecutau pe Iisus Hristos din iubire față de Dumnezeu; și Iisus Hristos le arată lor că ei îl persecută din ură față de Dumnezeu. Evreii se avîntau de a fi atașați de Moise, și Mîntuitorul le dovedește că persecuția lor venea din aceia că ei nu credeau în Moise; căci dacă ei ar fi fost zeloși pentru lege, ei ar fi trebuit să-l primească pe cel ce împlinea legea. Dacă ei îl iubeau pe Dumnezeu, ei ar fi trebuit să creadă în cel ce atrăgea la Dumnezeu dacă ei credeau în Moise, ei trebuiau să i se închine celui ce i-a prezis lui Moise. Pentru că înainte de a refuza să mă credeți, voi ați refuzat să-l credeți pe Moise; că acum voi mă alungați, pe mine care vi-l vestesc de aceasta nu trebuie să ne mirăm. Cum Iisus Hristos face să se vadă că cei ce-l admirau pe Ioan îl disprețuiau ei înșiși declarîndu-se împotriva lui, pe Iisus persecutîndu-l; la fel, el dovedește că chiar aceiași evrei, atunci cînd își închipuiau că cred în Moise, nu o credeau; și el întoarce împotriva lor tot ceea ce alegeau ei pentru a se apăra. Eu sînt atît de departe, zice el, de a vă întoarce de la lege, încît eu îl iau drept martor împotriva voastră chiar pe propriul vostru legiuitor. Iisus Hristos declară deci că Scripturile dau mărturia aceasta: dar unde? el n-o arată, și aceasta pentru a le insufla lor mai multă teamă și groază, și pentru a-i pune să caute, să cerceteze și să-l întrebe. Dacă el le-ar fi arătat locurile, fără ca ei să-l întrebe, ei ar fi respins mărturia. Dar pentru că au fost puțin atenți la ceea ce le zicea Iisus Hristos, înainte de orice lucru ei l-ar fi întrebat și învățau de la el. Iată pentru ce, nu numai că le dă dovezi și mărturii clare și evidente, ci adesea el le face mustrări și amenințări, pentru a-i aduce puțin prin teamă: și cu toate acestea ei păstrau tăcerea. Așa este în sfârșit răutatea: orice se zice și orice se face, ea nu se schimbă de loc, ea își păstrează totdeauna veninul ei.

OMILIA 42

„După acestea, Iisus S-a dus dincolo de Marea Galileii, adică a Tiberiadei. Și a mers după El mulțime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi. Și S-a suit pe munte și a șezut acolo cu ucenicii Săi. Și era aproape Paștile, praznicul Iudeilor“ (Cap.6, Vers.1,2,3,4-Vers.15).

1. Este bine cîte odată a se retrage departe de persecuție.
2. Minunea înmulțirii pîinilor.- Greșeala lui Marcion.
3. Cu cîtă grijă le dă Iisus Hristos ucenicilor săi învățăturile sale în lucrarea minunilor sale.

1. Să nu stăm înaintea celor răi, frații mei dragi, ci să le lăsăm cîmp liber atacurilor lor împotriva noastră, pe atît pe cît putem ca să nu ne compromitem virtutea noastră; așa se oprește și se face inutilă toată furia lor. Și precum un tăietor, dacă dă împotriva unui corp dur și tare, revine cu mare izbitură asupra celui ce a dat și l-a despicat; și, precum el își pierde imediat violența și toată puterea, dacă, cu toate că a dat cu tărie, el nu înțilnește nimic din ceea ce ar fi tare și rezistent: la fel oamenii mînioși și nestatornici devin mai furioși, atunci cînd ne opunem lor; și dacă cedăm, imediat se potolește mînia lor. Iată pentru ce Iisus Hristos, atunci cînd fariseii au aflat că el avea în urma sa mai mulți ucenici decît Ioan, și că boteza mai mulți decît el, s-a dus în Galileia pentru a potoli mînia lor, și prin retragerea sa a potolit furia care s-a aprins fără îndoială în inima lor prin invidia pe care i-o purtau. Despre întoarcerea în Galileia, el nu mai merge în aceleași locuri unde a fost și mai înainte. El nu vine în Cana, ci merge pe malul mării. O mare mulțime de popor îl urma pentru a contempla minunile lui. Ce minuni? Pentru ce nu le arată Sfîntul Ioan? Fiindcă acest evanghelist și-a umplut cartea sa în cea mai mare parte cu prezicerile lui Iisus Hristos. În sfîrșit, în istoria unui an întreg și chiar a sărbătorilor Paștilor, el nu amintește de nici o altă minune decît despre vindecarea paralizatului și a fiului sutașului; fiindcă el n-a vrut să spună totul, și sigur el n-ar fi putut-o face; el s-a mulțumit deci să spună o parte mică din faptele mari ale lui Iisus Hristos pe care le-a lucrat.

„Și mulțime de popor îl urma“, zice el, „pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi“. Acest popor nu-l urma pe Iisus prin credință tare și curată: ei se lăsau duși mai mult din curiozitatea de a vedea minunile decît din iubire pentru învățătura minunată pe care o auzeau vestindu-se: ceea ce arată un suflet îngroșat căci, zice apostolul: „minunile sînt nu pentru credincioși, ci pentru necredincioși“ (1 Cor. 14,22). Dar poporul, despre care vorbește Sfîntul Matei, nu era la fel, ascultați ce zice el: „Toți erau uimiți pentru învățătura Lui, că îi învăța pe ei ca Unul care are putere“ (Mt. 7,28,29). Pentru ce s-a urcat Iisus pe un munte și s-a așezat acolo cu

ucenicii săi? Aceasta din cauza minunii pe care se îndrepta s-o facă. Dar că ucenicii s-au urcat acolo singuri, era greșala poporului care nu l-a urmat. Apoi, Iisus Hristos nu s-a urcat pe un munte pentru acest motiv singur, ci și pentru a ne învăța să fugim de mulțime și de tumult, și să arate că singurătatea este proprie studiului înțelepciunii. Adesea tot așa Iisus se retrăgea pe munte, și-și petrecea acolo toată noaptea în rugăciune (Lc. 6,12), pentru a ne învăța că cel ce vrea să se apropie de Dumnezeu, trebuie să aibă sufletul liber, lipsit de orice tulburare și de orice risipire; și să caute un loc plăcut și liniștit.

„Și era aproape Paștile, praznicul ludeilor“ (4). Pentru ce, veți zice voi Iisus Hristos nu s-a dus la această sărbătoare, și atunci când toți mergeau la Ierusalim, pentru ce merge el în Galileia, nu singur, ci însoțit de ucenicii săi; și de acolo la Capernaum? Din cauza miniei evreilor pentru că înlocuia puțin câte puțin legea.

„Deci ridicându-și Iisus ochii și văzînd că mulțime vine către El“ (5). Aici Iisus Hristos ne face să cunoaștem că el nu s-a așezat niciodată cu ucenicii săi, fără un motiv deosebit; pentru a le vorbi, pentru a-i învăța cu atenție, și pentru a-i lega mai mult de sine: în care vedem grija mare a providenței sale divine pe care o avea, și cît se cobora el pentru a se potrivi slăbiciunii lor. Ei erau așezați toți împreună, fără îndoială cu ochii ațintiți unii asupra altora. Apoi „Văzînd că mulțime multă vine către El“. Ceilalți apostoli arată că ucenicii, apropiindu-se de Iisus, l-au rugat și au stăruit să nu-i trimită după mîncare. Sfîntul Ioan zice că Iisus Hristos i s-a adresat lui Filip. Eu o cred adevărată și una și alta din descrieri, dar aceste lucruri nu s-au petrecut în același timp; una a precedat-o pe cealaltă, și faptele descrise sînt diferite. Pentru ce i s-a adresat deci lui Filip? Iisus Hristos știa care dintre ucenicii săi avea nevoie de mai multă învățare: și Filip i-a zis lui Iisus: „Arată-ne pe Tatăl, și ne este de ajuns“ (Ioan 14,8). Petru aceasta îl învață el mai înainte despre ceea ce va face: dacă el ar fi făcut în mod simplu minunea, și fără a-l pregăti nu i-ar fi părut așa de mare. El are grijă deci să-l facă mai întîi să-i trezească dorința lui, ca să cunoască mai bine măreția minunii. Fiți atenți la răspuns: „De unde vom cumpăra pîine, ca să mănînce aceștia?“. Domnul a făcut la fel, în legea veche, cu privire la Moise, și aceia înainte de a face minunea pe care voia s-o facă: „Ce ții tu în mîna ta?“ (Ieș. 4,2) îi zice el. Precum minunile care vin pe neașteptate și dintr-odată, fac să se uite ușor ceea ce s-a petrecut înainte, Iisus Hristos îl face atent pe Filip, făcîndu-l mai întîi să simtă și să-și arate îngrijorarea lui; ca apoi mirarea lui să nu-l facă să uite amintirea despre ceea ce i-a zis și a recunoscut el însuși, și ca și comparația pe care-o va face să-i arate toată măreția minunii. Iată ce s-a întîmplat cu această ocazie. Filip, la întrebarea lui Iisus Hristos răspunde: „Pîini de două sute de dinari nu le va ajunge, ca să ia fiecare cîte puțin“ (7). Dar Iisus Hristos zicea acestea ca să-l încerce (TENTER), căci El știa ce avea să facă“ (6). Ce înseamnă acest cuvînt: „Ca să-l încerce“? Iisus Hristos nu știa ce va răspunde Filip? Aceasta nu se poate spune.

2. Care este deci sensul acestui cuvînt? Noi putem să-l aflăm din cărțile Vechiului Testament, unde se citește: „După aceia Dumnezeu l-a încercat

pe Avraam și i-a zis: la pe Isaac fiul tău cel unul născut, pentru care ai suferit atâtea necazuri“ (Fac. 22,1,2). Căci Dumnezeu nu zice aceia pentru a ști dacă Avraam se va supune, „El care cunoaște toate lucrurile înainte ca ele să se fi făcut“ (Dan. 13,42). Dar, într-un loc și-n altul, Dumnezeu vorbește în felul oamenilor, ca atunci când zice Scriptura: „Dumnezeu pătrunde în adâncurile inimii“ (Rom. 8,27), ea nu-i atribuie lui Dumnezeu o ignoranță, ci o cunoaștere exactă și desăvârșită; astfel, atunci când zice ea: „Dumnezeu încerca“; aceia nu înseamnă alt lucru, decât că Domnul cunoștea exact, sau se mai poate spune că Dumnezeu i-a făcut mai tari în credință, dându-i atunci lui Avraam și acum lui Filip, o mai mare cunoaștere a minunii chiar prin întrebarea pe care le-o pune. Pentru aceasta evanghelistul, de teamă ca simplitatea acestor cuvinte să nu vă însufle sentimente greșite, a adăugat: „Căci el știa bine ce avea să facă“. De altfel, trebuie să vedem peste tot grija pe care o are evanghelistul să mustre toate bănuielile rele. La fel ca în acest loc el are grijă să prevină falsa părere că evreii puteau să zică: „Căci el știa ce avea să facă“; la fel, atunci când zice mai sus: evreii îl persecutau „fiindcă nu numai că nu păzea simbăta, ci fiindcă zicea că Dumnezeu este Tatăl său, făcându-se egal cu Dumnezeu“ (Ioan 5,18). Dacă nu acesta ar fi fost sentimentul pe care voia Iisus Hristos însuși ca să-l aibă despre el și pe care l-a întărit și l-a confirmat prin faptele sale, el s-ar fi oprit ca să înlăture greșala. În sfârșit, dacă în ceea ce zicea Iisus Hristos despre el însuși, evanghelistul se teme de interpretările greșite și merge înaintea ideilor false care se puteau forma, cu atât mai mult, în ceea ce ziceau alții despre el, a trebuit să se teamă să lase să treacă greșelile fără să le semnaleze. Dacă deci, în acest loc, el n-a zis nimic, aceasta fiindcă el știa că aceste cuvinte exprimau gândul lui Iisus Hristos și voința sa veșnică. Iată pentru ce sfântul Ioan, zicând: „Făcându-se egal cu Dumnezeu“, n-a adăugat să corecteze, căci părerea evreilor nu era de loc falsă, și că în aceia ei aveau despre Iisus Hristos o părere dreaptă pe care trebuiau s-o aibă, faptele lui statornicind și arătând această egalitate.

Atunci deci când Iisus Hristos l-a întrebat pe Filip; „Zis-a Lui unul din ucenici, Andrei, fratele lui Simon Petru“ (8). Este aici un băiat care are cinci pîini de orz și doi pești. Dar ce sînt acestea la atîția?“ (9). Andrei are un sentiment mai mult decât Filip, și cu toate acestea el n-a înțeles intenția lui Iisus Hristos. De altfel cred că el n-a vorbit așa la întîmplare ci că învățînd minunile proorocilor, ca aceia a lui Elisei în înmulțirea pîinilor (4 Reg. 4,42), el avea ceva simț mai mult, fără a atinge pentru aceia culmea. Pentru noi fraților, care iubim masa, să vedem aici care era hrana acestor oameni minunați, cît era de simplă prin calitatea și numărul de fărîmituri, și să încercăm să-i imităm în aceia. Ceea ce zice Andrei apoi arată multă îngroșare, căci la aceste cuvinte: Un băiat are cinci pîini de orz, el adaugă: „Dar ce sînt acestea la atîția?“ El credea că cel ce lucra minunile va face puțin lucru din puțin (mic din mic) și mult din mult (mare din mare). Dar în aceasta el se înșela, căci îi era la fel de ușor lui Iisus să facă un mare prisos și cu mult și cu puțin, căci el nu avea nici o nevoie să aibă materie în mîinile sale. Dar de teamă ca să nu se creadă că nu era potrivit înțelepciunii sale să

se folosească de făpturi, cum au învățat-o în mod fals marcioniții, el s-a folosit în mod expres de lucrurile create pentru a face minuni. Atunci când acești doi ucenici și-au pierdut orice nădejde, Iisus Hristos face minunea. În acest fel, după ce au recunoscut și au mărturisit greutatea de a găsi această calitate de pîine care trebuia pentru a o da spre mîncare acestei mulțimi de popor, minunea le era mai folositoare și mai avantajoasă, făcîndu-i să cunoască virtutea și puterea lui Dumnezeu. Și cum această minune era de natura celor pe care le-au făcut profeții, cu toate că Iisus Hristos nu o face la fel ca ei și face să-i premeargă fapta de mulțumire, de teamă totodată ca aceste persoane simple și slabe să nu creadă în vreo bănuială și în îndoială, vedeți, fraților, cum ia toate mijloacele pentru a ridica sufletul lor și a-i face să simtă diferența. Atunci când pîinile nu apăreau încă, chiar atunci face minunea, ca să știți că ceea ce nu este de loc, ca și ceea ce este, lui îi este în mod egal supus, așa cum o arată sfîntul Pavel: „Dumnezeu cheamă ceea ce nu este la ființă ca și cele ce sînt“ (Rom. 4,17). Ca și cum masa era pregătită și prînzul servit, Iisus Hristos poruncește imediat ca să-i facă să se așeze: și iată prin ce ridică sufletul ucenicilor săi. Dar dovada că întrebarea pe care le-a pus-o le era utilă, este că ei imediat au ascultat; nu s-au tulburat, nu zic: Ce vrea să spună aceia? Pentru ce poruncești tu să-i punem să șadă, atunci când nu se vede nimic de mîncare? Astfel, ucenicii, înainte de a vedea minunea, au început să creadă ei care la început nu credeau și care ziceau: „De unde vom cumpăra noi atîtea pîini?“ Sau mai scurt ei au făcut poporul să se așeze imediat cu bucurie.

Dar de unde vine că Iisus Hristos, înainte de a vindeca paralizatul, de a învia un mort, de a potoli furtuna, nu se roagă de loc, și aici se roagă atunci când trebuie să înmulțească pîinile? Aceasta o face pentru a ne învăța că înainte de a mîncă, trebuie să dăm mulțumită lui Dumnezeu. Apoi, Iisus Hristos în cele mai mici lucruri are obicei să dea mulțumită lui Dumnezeu, ca să învățați că aceasta nu prin nevoie o face, căci dacă ar fi avut nevoie s-o facă, el ar fi făcut-o în lucrurile cele mai mari pe care le-a făcut. Dar cel care le-a făcut cu această supremă autoritate, nu se poate îndoii că, în altele nu lucrează așa prin îngăduință.

3. Mai mult, aici era prezentă o mare mulțime de popor pe care trebuia să-l convingă că el era trimisul lui Dumnezeu. Iată pentru ce, atunci când Iisus Hristos face ceva minune în particular, el nu face fapte de mulțumire; ci dacă le face în prezența mai multora, el o face pentru a ridica bănuiala că era dușmanul lui Dumnezeu și potrivnic Tatălui său. „Și Iisus a luat pîinile și, mulțumind, a dat ucenicilor, iar ucenicii celor ce ședeau; asemenea și din pești, cit au voit ei“ (11). Remarcați deosebirea care este între slujitor și stăpîn: slujitorii, primind harul cu măsură, făceau la fel minunea lor; dar Dumnezeu, lucrînd cu putere absolută, lucrează toate lucrurile cu o putere absolută, cu o strălucire de putere.

„Iar după ce s-au săturat, a zis ucenicilor Săi: Adunați fărîmiturile ce au rămas, ca să nu se piardă ceva. Deci au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărîmituri, care au rămas de la cei care au mîncat din cele cinci

pîini de orz" (12, 13). Iisus Hristos nu face să se adune fărîmiturile prin afecţiune şi prin vanitate, ci ca să nu se privească minunea ca o închipuire şi o faimă, şi pentru aceasta creiază el din nou, folosindu-se de materia pe care o are în mîinile sale. Pentru ce a făcut Iisus Hristos să împartă pîinea ucenicii săi, şi nu poporul? Fiindcă voia să-i înveţe mai întîi pe ei, care trebuiau să fie învăţătorii întregii lumi. Poporul nu trebuia să scoată încă un rod prea mare din minuni; în sfîrşit, ei au uitat-o imediat pe aceasta şi cereau alta. Dar ucenicii trebuiau să se folosească foarte mult, şi acela nu era un fapt slab pentru a-l condamna mai mult pe Iuda, care a purtat un coş ca şi ceilalţi. Ori, că Iisus Hristos a făcut-o aceasta pentru învăţarea lor, aluzia pe care o face el aici arată clar aceia: „Tot nu înţelegeţi, nici nu vă aduceţi aminte de cele cinci pîini şi cîte coşuri aţi luat?“ (Mt. 16,9). Şi chiar pentru aceasta a fost egal numărul coşurilor cu cel al ucenicilor. Dar în a doua minune, cum erau învăţaţi deja, nu mai rămîn decît şapte coşuri. Pentru mine, în această minune, eu nu admir numai înmulţirea pîinilor, ci cu această cantitate de fărîmituri admir acest număr drept de coşuri, şi grija pe care a avut-o Iisus Hristos ca să nu rămînă nici mai multe nici mai puţine, ci în mod precis ceea ce a vrut el prevăzînd consumul care se va face a fost semnul vădit al unei puteri nespuse. Aceste fărîmituri întăriră minunea, dovedind, şi că el nu avea de loc faimă acolo nici închipuire şi că prînzul a lăsat şi resturi în Minunea peştilor chiar care i s-au prezentat; iar după învierea sa el n-o mai foloseşte ca materie. Pentru ce? pentru a ne învăţa că dacă s-a folosit cu această ocazie de un lucru creat deja aceasta nu avea nevoie de materie nici de elemente şi că aceasta o face în mod unic pentru a le închide gura ereticilor.

„Iar oamenii văzînd minunea pe care a făcut-o ziceau: Acesta este în adevăr Proorocul Care va să vină în lume“ (14). O semn al lăcomiei! Iisus Hristos a făcut o mulţime de minuni mai strălucite decît aceasta şi ei n-au recunoscut şi mărturisit că el era profetul decît după ce s-au săturat. Dar descrierea noastră ne arată că ei nu erau în aşteptarea a ceva mare şi a unui profet strălucit. În sfîrşit unii ziceau: „Nu eşti tu proorocul?“ alţii: „El este proorocul? Cunoşcînd Iisus deci că au să vină şi să-L ia cu sila ca să-L facă rege. S-a dus iarăşi la munte El singur“ (15). Vai! cît este de tiranică împărăţia lăcomiei! Ce uşurinţă de suflet! Ei nu se mai gîndesc la lege, nu se mai îngrijesc de călcarea sîmbetei. Ei nu mai sînt împinşi de rîvnă faţă de Dumnezeu din iubire; pîntecele lor este plin, ei au uitat totul; iată acum, proorocul lor şi merg să-l încoroneze rege: dar Iisus Hristos fuge. Pentru ce? Pentru a ne învăţa să dispreţuim demnităţile, şi să ne facă să cunoaştem că el n-are nevoie de lucrurile pămînteşti. Cel care, venind în lume, a căutat simplitatea în totul, în alegerea unei mame, a unei case, a unei puteri, în educaţia sa, în hainele sale, nu trebuia să se facă strălucit prin lucrurile pămînteşti: el era mare şi strălucit prin lucrurile pe care le-a adus din cer, prin îngeri, prin stele, prin glasul Tatălui pe care l-a făcut să se audă, prin mărturia Duhului Sfînt, prin profeţi care cu mult mai mult înainte l-au vestit. Pe pămînt, totul era de jos, totul era vechi, ca puterea sa să strălucească şi mai mult. Mai mult, el a venit pentru a ne învăţa că

trebuie să disprețuim lucrurile prezente și să nu admirăm ceea ce se pare strălucit în viața aceasta, ci să ne rîdem de ele și să nu iubim decît bunurile viitoare. În sfîrșit, cel ce admiră lucrurile din această lume nu le admiră pe cele din cer. Iată pentru ce îi zice Iisus Hristos lui Pilat: „Împărăția mea nu este din lumea aceasta: (Ioan 18,36), ca să nu pară că el se folosește de amenințare nici de puterea omenească pentru a dovedi nevinovăția sa. Pentru ce zice dar profetul: „Iată regele tău care vine la tine blînd și smerit; călare pe mînzul asinei a celei de sub jug? (Zah. 9,9; Mt. 21,5). Profetul vorbește despre împărăția cerească și nu despre cea pămîntească. Pentru aceasta Iisus Hristos zicea încă: „Eu nu iau slavă de la oameni“ (Ioan 5,41).

OMILIA 43

„Și cînd s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborît la mare. Și intrînd în corabie, mergeau spre Capernaum, dincolo de mare. Și iată s-a făcut întuneric și Iisus încă nu venise la ei. Și suflînd vînt mare, marea se întărita“ (Cap.6, Vers. 16,17,18- Vers.26).

1. Iisus trece marea fără barcă și potolește furtuna. Iisus făcea minuni sigure, fără alte mărturii decît ucenicii săi.

2. Nestatornicia și ușurința poporului. Minunea trecerii Mării Roșii, minunea lui Iisus Hristos mergînd pe mare; diferența lor. Dumnezeu vrea ca să-i dăm mulțumire pentru bunurile duhovnicești și trupești pe care ni le dă. Să nu-i cerem lui Dumnezeu decît bunurile duhovnicești, ca singurele necesare. Care sînt lucrurile pe care trebuie să i le cerem mai întîi Domnului. Păcătoșii, stricații, sînt bogați, pentru ce? A iubi adevăratele bogății.

I. Iisus Hristos nu numai cînd este aproape cu trupul, de ucenicii săi, se ocupă de ei, ci și atunci cînd este absent și foarte departe. Atotputernicia sa îi permite să producă asemenea efecte în împrejurimi mult mai diferite. Remarcați, spre exemplu, ceea ce face aici: lăsîndu-i pe ucenicii săi, el rămase pe munte. Învățătorul fiind absent, ucenicii, spre seară coborîră pe malul mării și rămaseră acolo pînă seara să aștepte ca să sosească; atunci cînd a sosit seara, în neliniștea și nerăbdarea în care erau, ei îl căutau cu stăruință pe Învățătorul lor drag, atît era de cuprins sufletul lor de focul iubirii față de el. Ei nu zic: Seara a venit, noaptea este aproape, acum unde vom merge noi? Acest loc este periculos, ora este periculoasă: inspirați prin iubirea lor fierbinte, ei urcă într-o barcă. Și nu fără motiv arată evanghelistul timpul, ci pentru a arăta fierbințeala iubirii lor. Pentru ce s-a depărtat oare Iisus de ucenicii săi? sau mai bine pentru ce apărea el din nou singur, mergînd pe mare? Mai întîi, pentru a-i învăța cît era de trist și de periculos pentru ei de a fi singuri și separați de el, și pentru a aprinde și mai mult inima lor; în al doilea rînd, pentru a le arăta puterea sa. Cum Iisus Hristos nu-i învăța numai în public cu tot poporul, ci și în particular, la fel

facea pentru ei minuni în particular pe care poporul nu le vedea, fiindcă era drept ca cei cărora trebuia să le încredințeze întoarcerea și conducerea lumii întregi, să primească la fel mai mari haruri și mai mari daruri decât ceilalți.

Și care sînt minunile, veți zice voi, pe care le-au văzut singuri ucenicii? Schimbarea la față, minunea pe care o face Iisus aici pe mare, multe lucruri minunate după învierea sa, și, cum cred eu, multe altele încă. Ucenicii vin dar spre Capernaum; cu adevărat că nu știau unde a mers Învățătorul lor dar sperau să-l întâlnească acolo sau în călătoria lor. Sfîntul Ioan arată zicînd că sosind seara, Iisus nu venise încă, și că marea s-a tulburat din cauza unui vînt puternic care sufla. Și ucenicii? Ei erau tulburați, și sigur, aveau motiv să fie; multe lucruri puteau să-i tulbure: timpul, căci era noapte; furtuna, căci marea se umflase; locul, căci ei nu erau aproape de pămînt. „După ce au mers deci ca la douăzeci și cinci sau treizeci de stadii, au văzut pe Iisus umblînd pe mare și apropiindu-se de corabie și s-au înfricoșat“ (19) Iar El le-a zis: Eu sînt, nu vă temeți!“ (20). Pentru ce li se arată el? Pentru a-i face să cunoască că el este cel ce va potoli furtuna. Aceste cuvinte ale evanghelistului ne fac s-o înțelegem: „Deci voiau să-L ia în corabie, și îndată corabia a sosit la pămîntul la care mergeau“ (21). Astfel, nu numai că i-a scăpat din pericol, ci i-a făcut să sosească bucuroși la mal. El nu s-a arătat poporului mergînd pe mare, fiindcă această minune era mai presus de puterea lui, și chiar nu s-a arătat multă vreme ucenicilor săi, ci s-a arătat, el a apărut și a dispărut imediat; mie mi se pare că aici este o altă minune decât cea pe care o descrie sfîntul Matei, și chiar multe lucruri arată că este deosebită. Apoi, adesea Iisus Hristos face aceleași minuni, ca să nu uimească numai pe cei ce le văd ci, ca fiind obișnuiți să le vadă, aceștia să le primească cu multă credință.

„Eu sînt nu vă temeți“. Iisus prin cuvîntul său, alungă teama din inima lor; el nu face la fel cu altă ocazie cînd zice Petru: „Doamne dacă ești Tu poruncește-mi să vin la Tine“ (Mt. 14,28). Pentru ce atunci dar nu l-au recunoscut imediat ucenicii, pe cînd acum ei îl recunosc și cred în el? Fiindcă atunci furtuna continua și tulbura barca, și acum glasul lui potolește furtuna. Dacă nu este așa, este sigur cum am spus-o, fiindcă Iisus Hristos, făcînd adesea aceleași minuni, primele le făceau pe cele de a doua oară mai crezute. Și pentru ce nu urcă el în barcă? Pentru a face o minune, mai mare, și în același timp pentru a-și arăta mai clar divinitatea sa, și pentru a arăta că atunci cînd a dat mulțumită, el n-a făcut-o din nevoie, ci prin îngăduință. El permite ca furtuna să se ridice, pentru a-i angaja să-l caute mai mult, și a potoli-o imediat, pentru a-și arăta puterea; în sfîrșit, el n-a urcat în barcă pentru a face o minune mai mare.

„A doua zi, mulțimea, care sta de cealaltă parte a mării, a văzut că nu era acolo decât numai o corabie mai mică în care intraseră ucenicii Lui și că Iisus nu intrase în corabie împreună cu ucenicii săi, ci plecaseră numai ucenicii Lui“ (22), au intrat chiar ei înșiși într-o altă corabie care sosise de la Tiberiada. Pentru ce arată sfîntul Ioan toate amănuntele acestea, și pentru ce n-a zis el doar a doua zi, oamenii fiind intrați în corabie, s-au

duș? El vrea să ne învețe un alt lucru. Că dacă Iisus Hristos nu i-a spus aceia deschis poporului, cu toate acestea a arătat-o în mod tainic și a dat să se gîndească, căci el zice: „Mulțimea a văzut că nu era acolo decît o barcă“, că Iisus n-a intrat în ea cu ucenicii săi și fiind intrați în corăbii care soseau de la Tiberiada“ au venit la Capernaum căutîndu-l pe Iisus“. În sfîrșit, ce rămînea de gîndit, decît că Iisus plecase la Capernaum traversînd marea cu picioarele? Nu se putea zice că el a trecut marea în altă barcă, nu era decît una, zice sfîntul Ioan, aceia în care au intrat ucenicii. Totodată, după o așa de mare minune, ei nu l-au întrebă pe Iisus cum a putut trece marea, ei nu se informau de o minune așa de însemnată. Ce zic ei? „Învățătorule, cînd ai venit aici?“ (25) Mai puțin se presupune că evanghelistul a pus aici „cînd“ pentru „cum“, și în același sens.

2. Aici încă, fraților, este important de a fi atenți la nestatornicia și la ușurătatea acestui popor. Aceiași care au zis: acesta este profetul; aceia care l-au căutat pe Iisus pentru a-l face rege, l-au găsit, ei nu se mai gîdesc la aceasta, și pe cînd ar fi trebuit să-l admire ei încetează să creadă în amintirea minunii lui Iisus Hristos pentru faptele lui. Poate că de aceia îl mai căutau ca să le dea să mînce ca și mai înainte.

Evreii au trecut Marea Roșie sub conducerea lui Moise, dar acea minune era cu totul diferită de aceasta. Ceea ce face Moise, o face ca și slujitor, el o obține prin rugăciune (Ieș. 14,22), dar Iisus Hristos lucrează totul prin suprema sa autoritate și puterea sa supremă. Acolo suflarea unui vînt de miazăzi usucă marea, și evreii trec marea ca pe uscat; dar aici minunea este mult mai mare: apa, fără să-și piardă nimic din natura sa, îl poartă pe Domnul pe spatele ei, confirmînd acest cuvînt „Domnul umblă peste apele mării“ (Iov. 9,8). Apoi, minunea pîinilor era bine pusă la locul ei în clipa cînd Iisus Hristos intra în Capernaum, în mijlocul unui popor necredincios și învîrtoșat: el voia să înmoaie aceste inimi nesupuse, nu numai prin minunile pe care le lucra în oraș, ci și prin cele pe care le făcea afară din cetate. O așa mulțime de oameni, intrînd în oraș cu atîta rîvnă și fierbințeală, nu era un spectacol capabil să amuțească și o piatră? Pe cînd nimeni n-a fost atins, nimeni n-a fost mișcat; ci ei nu căutau toți decît hrana trupească; iată pentru ce-i mustră Iisus Hristos.

Instruiți prin aceste exemple, dragii mei frați, să binecuvîntăm pe Domnul, să-i mulțumim nu numai pentru bunurile pămîntești pe care ni le dă, ci mai mult pentru bunurile duhovnicești pe care ni le dă. El vrea ca să-i mulțumim și pentru unele și pentru altele; și pentru a vărsa peste noi bunurile duhovnicești ni le dă el și pe cele pămîntești; el previne, el îi atrage pe cei ce sînt mai îngroșați și mai nedeșăvîrșiți prin bunurile simțite, fiindcă doresc încă lucrurile lumii. Dar dacă, după ce le-au primit, ei se închid în sine, el le face mustrări și reproșuri. Iisus Hristos a vrut mai întîi să-i dea paralizatului bunurile duhovnicești; dar cei ce erau prezenți se opuneau și nu puteau s-o sufere: căci Iisus zicînd: „Iertate sînt păcatele tale“ ei ziceau. Acest om hulește“ (Mt. 9,2,3). Departe de noi un asemenea sentiment, eu vă îndemn; dar să căutăm înaintea oricărui lucru bunurile duhovnicești. Pentru ce? Fiindcă, dacă avem bunurile duhovnicești, lipsa

bunurilor pămîntești nu ne va face nici un necaz, nici pagubă; și dimpotrivă, dacă nu le posedăm, ce nădejde, ce mîngiere vom avea noi? Să-l rugăm deci în continuu pe Domnul să ni le dea și pe ele să le cerem în mod unic. Iisus Hristos ne-a învățat că acestea sînt bunurile pe care trebuie să le cerem noi. Dacă vom medita rugăciunea care ne-a învățat vom vedea că nu are nimic truesc în ea, și vom găsi în ea numai bine.

OMILIA 44

„Iisus le-a răspuns și a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîini și v-ați săturat. Lucrați nu pentru mîncarea cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viața veșnică, pe care o va da Fiul Omului, căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu Tatăl“ (Cap.6, Vers. 26,27 Vers.31).

I. Să nu ne neliniștim pentru mîncarea trupului, ci de aceia a sufletului; de altă parte, să nu abuzăm de această poruncă pentru a ne justifica lenea.

I. Blîndețea și iertarea nu sînt totdeauna folositoare: adesea un dascăl are nevoie să se folosească de cuvinte tari și amenințătoare. Spre exemplu, atunci cînd ucenicul său este moale și mîndru, el trebuie să se folosească de ac pentru a-l trezi din amorțirea lui. Fiul lui Dumnezeu o face aici și adesea în altă parte. Poporul, apropiindu-se de Iisus, îl lingusește și-i zice: „Învățătorule, cînd ai venit aici?“ Iisus Hristos pentru a le arăta că disprețuiește laudele oamenilor, și că n-are în vedere decît mîntuirea lor, le răspunde cu asprime, nu numai ca să-i corecteze, ci și pentru ca să le descopere gîndul și să-l arate în public. Și ce le zice el? „Adevărat, adevărat zic vouă“, cuvinte pe care le folosește cel ce vrea să insiste asupra a ceea ce a zis mai înainte: „Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîini și v-ați săturat“ (26). Dacă îi critică, îi mustră, nu o face cu răutate, ci cu multă cruțare. El nu le zice: O lacomilor! oameni robi ai stomacului vostru, eu am făcut o sută de minuni și voi nu m-ați urmat și n-ați admirat semnele pe care le fac eu! El le zice cu multă bunătate și cu multă blîndețe: „Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîini și v-ați săturat“, vorbind nu numai despre minunile trecute, ci și despre cele ce le va face. Este ca și cum ar zice: minunea pe care am făcut-o eu nu va atins de loc; voi veniți fiindcă v-ați săturat. În sfîrșit, ei făcură înșiși să se vadă că Iisus Hristos nu le zicea aceia așa pentru presupunere, pentru că veneau să-l caute pentru că i-a săturat și să-i mai sature și a doua oară. Pentru acest motiv ziceau ei: „Părinții noștri au mîncat mană în pustie“ (31); ei iarăși caută mîncarea trupească, ceea ce era foarte vrednic de mustrat. Dar Iisus Hristos nu se oprește la a le face mustrări, el se leagă să-i învețe, zicîndu-le: „Lucrați nu pentru hrana cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viața veșnică pe care o va da

Fiul Omului, căci pe Acesta L-a pecetluit Dumnezeu Tatăl“. Nu vă neliniștiți pentru acest fel de hrană, ci pentru mîncarea cea duhovnicească.

Cîte unii pentru a trăi în moleșeală și în lenevie, abuză de aceste cuvinte, ca și cum Iisus Hristos ar fi interzis lucrul mîinilor: ocazia este bună pentru a le răspunde căci ei disprețuiau în acest fel pentru a zice așa întreg creștinismul, și ei sînt cauza ca să-l întoarcă spre ridicol prin mîndrie. Dar să ascultăm mai înainte ceea ce zice sfîntul Pavel: „Mai fericit este a da decît a lua“ (Fap. 20,35). Ori, cel ce n-are nimic, cum va da? Pentru ce-i zice dar Iisus Martei: „Pentru multe te îngrijești: Maria însă și-a ales partea cea bună care nu se va lua de la ea“ (Lc. 10,41,42). Și încă: „Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine (Mt. 6,34). La care trebuie să răspundem în mod absolut, nu numai pentru a-i trezi pe cei mîndri, dacă ei vor totodată să ne asculte, ci de teamă ca divinele Scripturi să nu pară că se contrazic. În sfîrșit, apostolul zice altădată: „Și să rîvniți să trăiți în liniște, să faceți fiecare cele ale sale și să lucrați cu mîinile voastre precum v-am dat poruncă. Așa încît să umblați cuviincios față de cei dinafară de Biserică“ (Tes. 4,11,12). Și mai jos: „Cine a furat să nu mai fure, ci mai vîrtos să se ostenească lucrînd cu mîinile sale, lucru cîstit, ca să aibă să dea și celui ce nu are.“ (Efes. 4,28). Aici sfîntul Pavel, nu poruncește de a lucra în mod simplu pentru a fi ocupat, ci de a lucra așa de bine pentru ca să poată să cîștige din ce să le dea la cei ce sînt sărcai. Același apostol mai zice: „Aceste mîini pe care le vedeți au făcut tot ceea ce-mi era necesar mie și celor ce erau cu mine“ (Fap. 20,34). Și corintenilor: „În ce voi găsi eu răsplată predicînd evanghelia în așa fel cum o predic în mod gratuit în dar?“ (1 Cor. 9,18). Și: „Ajuns în acest oraș el a rămas la Acvila și la Priscila, și acolo lucra fiindcă era meseria lor făcători de corturi“ (Fap. 18,2,3). Acestea sînt ultimele cuvinte ale sfîntului apostol Pavel care se pare că le contrazic foarte mult pe primele, dacă ne ținem de literă. Este necesar să înlăturăm această greutate.

Ce vom răspunde deci? A nu ne neliniști a nu vrea să spună că nu trebuie să lucrăm, ci că nu trebuie să ne legăm de lucrurile acestei lumi, adică să nu fim de loc neliniștiți pentru hrana de mîine și a privi această grijă ca ceva în plus; căci cel ce lucrează poate foarte bine să nu adune pentru mîine, cel ce lucrează poate să fie fără frică. În sfîrșit, neliniștea și munca nu sînt același lucru; Iisus Hristos și apostolul vorbesc așa ca cel ce lucrează să nu-și pună încrederea sa în lucrul său, ci să se gîndească numai ca să cîștige să facă milostenie. Mai mult ceea ce zice Mintuitorul către Marta nu privește lucrul în sine, ci numai timpul pe care trebuie să i-l dăm lucrului. El vrea ca să se aibă în vedere și ca să nu se folosească timpul predicii la lucrurile pămîntești și trupești. El nu-i zice aceia pentru a o arunca în necaz, ci pentru a o îndemna să-l asculte. Eu am venit la tine, zice el, pentru a te învăța lucrurile necesare pentru mîntuire, și tu te grăbești să-mi dai să mănînc? Vrei să mă servești bine și să-mi pregătești o sărbătoare frumoasă? Pregătește alte alimente, fii atentă la cuvîntul meu, imită iubirea și rîvna surorii tale. Iisus Hristos nu oprește ospitalitatea, ferească-ne Dumnezeu să spunem așa; ci ne învață că la vremea predicii

nu trebuie să ne dăm altor ocupații. În sfârșit „Trîndăvia învață toate relele“ (Eccl.) Ci el arată că trebuie să lucrăm și să dăm celor ce sînt în lipsă: iată în mod sigur hrana care nu pierie niciodată. Dar cel care, ducînd o viață trîndavă, se dă la mîncăruri și la tot felul de plăceri, este un om care lucrează în adevăr pentru mîncarea care pierie, și dimpotrivă cel care, din propria sa muncă, îl îmbracă pe Iisus Hristos, îi dă să mănînce și să bea, nimeni, dacă nu și-a pierdut mintea nu va spune că acela lucrează pentru hrana cea pieritoare, lui căruia i s-a făgăduit împărăția și bunurile care nu pier: iată hrana care rămîne în mod veșnic.

Deci cu dreptate hrana pe care o căuta poporul o numește Iisus Hristos mîncarea cea pieritoare, fiindcă acești oameni nu se îngrijeau de loc să fie învățați despre adevărurile credinței, pentru că nu căutau de loc să afle cine era cel ce a făcut minunea pîinilor, nici cu ce putere a făcut-o, ci ei nu-și aminteau decît de un singur lucru, să umple, și să-ș sature pîntecele lor fără ca să lucreze nimic. Eu am hrănit trupurile voastre, zice Mîntuitorul, pentru a vă îndemna prin aceia să căutați o mîncare tare, care rămîne și hrănește sufletele; dar voi alergați încă după mine pentru a mai primi hrana trupească. Astfel, voi nu înțelegeți că eu nu pentru aceasta vă duc cu mine ca să vă hrănesc cu această hrană trupească; ci pentru a vă da una care nu este trupească, nici vremelnică, care vă va aduce viața veșnică, care nu va hrăni trupurile voastre, ci sufletele voastre. După ce a zis lucruri mari despre sine, promițînd să dea această hrană care nu pierie, de teamă ca ascultătorii săi să nu se scandalizeze de aceste cuvinte, și pentru a-i îndemna să creadă, el arată acest dar al Tatălui, căci zicînd: „Pe Care vi-l va da Fiul Omului“ el adaugă: „Căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu-Tatăl“, adică vi l-a trimis pe acela, pentru ca să vă aducă această hrană; se poate explica încă această frază în alt fel, căci Iisus Hristos zice așa în altă parte: „Dumnezeu a dovedit că cel pe Care-l ascultați este Dumnezeu adevărat“ (Ioan 3,33) adică el a făcut cunoscut în mod arătat, și chiar aceia mi se pare că vreau să spună acele cuvinte, căci aceste cuvinte: „Tatăl a dovedit“, nu vreau să spună alt lucru decît că el a arătat, el a descoperit prin mărturia sa. Căci Iisus Hristos s-a făcut cunoscut, s-a arătat el însuși, dar cum le vorbea evreilor, el a arătat mărturia Tatălui.

OMILIA 45

„Deci au zis către El: Ce să facem, ca să săvîrșim lucrurile lui Dumnezeu? Iisus a răspuns și le-a zis: Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe Care El l-a trimis. Dar ei i-au zis: Dar ce minuni faci Tu ca să vedem și să credem în Tine? Ce lucrezi?“ (Cap.6, Vers. 38,29 Vers.40).

1. Lăcomia este ruina sufletului
2. Pîinea vieții, ceea ce este ea.

3. Credința și harul sînt necesare pentru mîntuire. Iisus Hristos vorbește adesea despre înviere, pentru ce.

1. Nimic mai urît, nimic mai rău decît lăcomia: ea moleșește sufletul, coboară sufletul și face sufletul trupesc; ea nu-i permite să vadă, ea îl orbește. Remarcați, fraților, cum li s-au întîmplat toate relele acestea evreilor. În lăcomia lor ei nu se gîndesc decît la bunurile vremelnice și nicidecum la bunurile veșnice. Iisus Hristos, prin cuvinte amestecate cu muștrări și cu blîndețe, vrea să-i scoată din amorțeala lor, și totodată ei nu se trezesc, ci rămîn încă acoperiți de pămînt și culcați la pămînt.

Fiți atenți, vă rog, Mîntuitorul le-a zis: „Voi mă căutați nu fiindcă ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîine și v-ați săturat“. Prin această muștrare, el îi înțeapă, el îi împinge; el îi face să cunoască mîncarea pe care trebuie s-o caute și, zicîndu-le: „Lucrați nu pentru mîncarea cea pieritoare“. La care adaugă promisiunea acestei răsplăți: „Ci pentru cea care rămîne spre viață veșnică“. Apoi previne obiecția lor, zicînd că Tatăl l-a trimis. ce răspund ei? Ei vorbesc ca și cum n-ar fi auzit nimic: „Ce să facem ca să săvîrșim lucrurile lui Dumnezeu?“ Apoi, ei îi pun această întrebare, nu pentru a învăța și pentru a face ceea ce vor învăța ei, cum va face urmarea să se vadă, ci pentru a-l angaja ca să le mai dea să mănînce și să-i sature din nou. Ce le zice Iisus Hristos? „Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe Care L-a trimis.“ La care ei răspund: „Dar ce minune faci Tu, ca să vedem și să credem în Tine? Părinții noștri au mîncat mană în pustie“. Nu se vede nebunia și o asemenea lipsă de minte. Ei aveau încă înaintea ochilor lor minunea pîinilor, și ca și cum Iisus n-ar fi făcut nimic, ei ziceau: „Ce minune faci Tu?“ Ei nu-l lasă nici să aleagă minunea, ci pretind să-i impună lui lege să nu mai facă altele ca cea care a fost făcută în vremea părinților săi.“ Pentru aceasta zic ei: „Părinții noștri au mîncat mană în pustie“ Prin aceia ei nădăjduiesc să-l îndemne să facă una din aceste minuni care să le dea să se hrănească trupește.

În sfîrșit, pentru ce, din toate minunile vechi, nu-și amintesc ei decît de aceia singură, cu toate că Dumnezeu a făcut multe atunci în Egipt, pe mare, în pustiu, ei nu fac mențiune decît de cea a manei? Nu este aceasta o supunere cu totul mare la lăcomie? Dar pentru ce, voi care l-ați numit profet, care ați vrut să-l faceți rege pentru că ați văzut o minune, acum, ca și cum el n-ar fi făcut nimic pentru voi, sînteți nemulțumiți și necredincioși față de el și îi cereți o minune, strigînd ca și niște paraziți și urlînd ca niște cîini flămînzi? Ce! acum sufletul vostru cade în nemulțumire voi vorbiți cu admirație despre minunea manei? Vedeți ironia, ei nu zic: Moise a făcut această minune; tu, ce faci? de teamă de a-l mînia ci ei îi adresează cuvîntul cu mult respect și cu multă cinste, în așteptarea că el le va da să mănînce. Ei nu mai zic: Dumnezeu a făcut această minune, dar tu, ce faci? de teamă ca să nu pară că-l fac egal cu Dumnezeu; și la fel, ei nu-l numesc pe Moise, de teamă ca să nu se creadă că ei îl pun mai presus de Iisus Hristos, ci îi prezintă acest exemplu: „Părinții noștri au mîncat mană în pustie“. Ori Iisus Hristos putea să le răspundă: Eu voi face imediat o minune mai mare decît

cea a lui Moise, n-am nevoie nici de un toiag, nici de rugăciuni, ci eu fac totul prin mine însumi. Voi înălțați minunea manei, și eu v-am dat pîine. Dar nu era timpul să vorbească atunci așa: Iisus Hristos nu avea în vedere decît să-i atragă și să-i angajeze să-i ceară mîncarea duhovnicească.

Observați, fraților, cu cîtă prudență le răspunde Iisus: „Adevărat, adevărat zic vouă, nu Moise va dat pîinea cea din cer, ci Tatăl Meu vă dă din cer pîinea cea adevărată” (32). Pentru ce n-a zis el: Nu Moise este acesta care va dat pîinea, ci eu v-am dat-o? Pentru ce în locul lui Moise l-a numit pe Dumnezeu, și s-a numit pe sine însuși în locul manei? Aceasta fiindcă el avea dea face cu ascultători simpli și îngroșați, cum se va vedea prin ceea ce urmează. Căci aceste cuvinte pe care le-a spus el la început: „Mă căutați nu pentru că ați văzut minunea ci pentru că ați mîncat din pîine și v-ați săturat”, nu au fost capabile să-i rețină și să mustre lăcomia lor. Cum ei nu căutau decît în mod unic să mănînce, el îi mustră, dar ei nu se corectează și nu încetează să-i ceară.

Cînd Iisus Hristos îi promite samarinencii că el îi va da apă, el nu l-a numit de loc pe Tatăl, ci a zis: „Dacă tu ai fi cunoscut cine este cel ce-ți zice: Dă-mi să beau, tu ai fi cerut de la el, și el ți-ar fi dat apa cea vie și încă, apa pe care eu ți-o voi da” (Ioan 4,10); și el n-o trimite la Tatăl. Dar aici vorbește despre Tatăl pentru a vă face să cunoașteți care era credința samarinencii, și la fel care era slăbiciunea și îngroșarea evreilor.

Mana deci nu era pîine din cer; pentru ce a numit-o pîine din cer? Este numită pîine din cer în același sens pe care-l spune Scriptura: „Și Domnul a tunat din înaltul cerului” (Ps. 17,15). Pîinea pe care o dă Tatăl, Iisus Hristos o numește pîine adevărată, nu că minunea manei ar fi fost falsă, ci pentru că ea era o închipuire și nu chiar adevărul. Iisus Hristos vorbind despre Moise, nu se ridică deasupra lui, fiindcă evreii nu-l preferau pe el înaintea lui Moise, și ei îl credeau pe acest legiuitor mai mare decît el. Iată pentru ce zicînd: „Moise nu v-a dat”, el n-a adăugat: Eu sînt care vă dau: ci el zice: Tatăl meu este acesta. Atunci evreii au răspuns: „Doamne dă-ne pîinea aceasta totdeauna” (34). Pentru care Iisus Hristos îi mustră pentru că, atîta cît au primit o mîncare trupească, ei au venit la el în mulțime; dar că imediat ce au crezut că era vorba de pîinea materială și simțită; ei se mai așteptau încă să-și mulțumească pofta lor. Iată de ce aleargă ei imediat. Ce face deci Iisus Hristos? Puțin cîte puțin ridică sufletul lor, și adaugă: „Căci pîinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și dă viață lumii” (33); nu numai evreilor, zice el, ci la fel lumii întregi. El nu zice simplu hrana, ci o viață diferită de aceasta: și zice că el dă viață, fiindcă cei ce au mîncat mana erau morți toți; dar evreii legați încă de pămînt zic „Dă-ne pîinea aceasta” (34). Ei imediat ce au auzit că mîncarea pe care le-o va da este duhovnicească, ei au încetat să vină la el și le zice lor: „Eu sînt pîinea vieții; cel care vine la Mine nu va flămînzii și cel care crede în Mine nu va înseta niciodată” (35). „Dar v-am spus că M-ați și văzut și nu credeți” (36).

2. Ioan Botezătorul le-a zis deja mai înainte: „El mărturisește despre ceea ce a văzut și a auzit, și nimeni nu primește mărturia Lui” (Ioan 3,32). Iisus Hristos la fel: „Noi spunem despre ceea ce știm, și mărturisim despre ceea

ce am văzut; și voi nu primiți mărturia noastră“ (Ioan 3,17). Aceasta o făcea pentru a-i avertiza și a arăta că el nu se miră de necredința lor, că nu caută slava și el nu este fără cunoștință despre tainele, fie prezente fie viitoare ale Inimilor lor. „Eu sînt pîinea vieții“. Evanghelistul începe acum să intre în expunerea tainelor. Și mai întîi, el descoperă divinitatea lui Iisus Hristos: „Eu sînt pîinea vieții, căci el nu spune aceia despre trupul său. El vorbește despre trupul său spre sfîrșitul capitolului: „Iar pîinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul meu“ (51) Dar aici el vorbește despre divinitatea sa. El este pîinea fiindcă el este Dumnezeu, Cuvîntul, la fel aici el devine pîine prin pogorîrea Duhului Sfînt. Apoi, Iisus Hristos nu aduce aici mărturie, ca în cuvîntarea dinainte, fiindcă el o avea pe aceia a pînilor, și evreii se păreau că o cred încă. Auzind altă prezicere, ei murmurau, se împotriveau; iată pentru ce explică el aici învățătura sa. Evreii, în nădejdea de a avea hrana trupească, rămîn să-l asculte și nu se tulbură pînă cînd văd că sînt înșelați în așteptarea lor. Dar Iisus Hristos nu tace pentru aceia; el le zice, dimpotrivă, multe lucruri care i-ar fi putut face să intre în ei înșiși. Și acești oameni care, atîta vreme cît mîncau și se săturau, l-au numit profet, acum se mînie și-l numesc fiul tîmplarului (Mt. 13,55). Ei nu-l tratau la fel atunci cînd le dădea să mănînce, ci zic: „Acesta este proorocul“ și au vrut să-l facă rege. Apoi, ei păreau că se necăjesc și se mînie atunci cînd zice că s-a coborît din cer; dar nu acesta e adevăratul motiv al mîniei lor: ceea ce-i irita, era că nu mai aveau nădejde să primească hrana trupească. Și sigur, dacă aceste cuvinte îi necăjea, ce nu se vor informa ei despre Iisus Hristos, cum era pîinea vieții, cum a coborît din cer? dar în loc s-o facă, ei se puneau să murmure.

Ceea ce dovedește în mod arătat că nu aceia era care-i ofensa pe ei, ci fiindcă Iisus Hristos zicea: „Tatăl Meu vă dă pîinea“; ei nu zic: Roagă-l să ne-o dea, ci: Dă-ne această pîine. Deși Iisus Hristos n-a zis: Eu sînt care v-o dau, ci: „Tatăl Meu este cel care v-o dă“. Totodată avida lor nesaturare îi face să se gîndească că el putea să le dea pîinea. Atunci, cum puteau ei să se supere, și aceia, auzindu-l spunînd că Tatăl lui este cel ce o dă? Care este deci cauza mîniei lor? Auzind că nu vor mai avea să mănînce, ei nu-l mai cred, și acoperă necredința lor sub pretextul că el zicea lucruri prea înalte. Iată pentru ce zice: „Voi M-ați văzut și nu mă credeți“, dublă aluzie și la minuni și la mărturia Scripturii: „Căci ele mărturisesc despre Mine“ (Ioan 5,39); și: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți“ (Ibid. 43); și: „Cum puteți să credeți voi care căutați slavă unii de la alții“ (Ibid. 44).

„Tot ce-Mi dă Mie Tatăl va veni la Mine; și pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară“ (37). Nu vedeți că divinul Mîntuitor nu uită nimic pentru mîntuirea oamenilor? Apoi adaugă aceia, de teamă ca să nu fie tulburat de întrebările inutile și curioase, și să vorbească cu îndrăzneală. Și ce zice el? „Tot ce-Mi dă Tatăl Meu va veni la Mine, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (40). Pentru ce vorbește Iisus Hristos despre înviere, la care vor lua parte păcătoșii și cei răi, și nu vorbește ca despre un har și un dar care este propriu pentru cei ce cred? Fiindcă el n-o înțelege în mod simplu despre învierea generală, ci în mod special despre învierea fericită. Căci zicînd mai

înainte: „Eu nu-l voi scoate afară și eu nu voi pierde niciunul“ (39), vorbește apoi despre înviere. În sfârșit, în învierea generală, unii sînt respinși, atunci cînd zice: „Luați-l pe acela și-l aruncați în întunericul cel mai dinafară“ (Mt. 22,13). Alții pier, cum o arată aceste cuvinte „temeți-vă mai bine de cel ce poate să arunce în iad și sufletul și trupul“ (Lc. 12,51). Pentru aceasta, iată ce înseamnă aceste cuvinte: „Și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei care au făcut cele rele, spre învierea judecării“ (Ioan 5,29). Aici Iisus Hristos vorbește despre această înviere care este pentru cei buni.

În sfârșit, ce vrea să spună Mîntuitorul prin aceste cuvinte: „Tot ce-Mi dă Mie Tatăl va veni la Mine“? El îi blamează pe evrei pentru necredința lor: face să se cunoască, că cel care nu crede în el, nu ascultă pe Tatăl său. Totodată, el n-o spune în mod deschis, ci o face să se înțeleagă destul: se vede chiar că el o face peste tot, pentru a arăta că cei care nu cred, nu numai că-l supără pe el însuși, ci și pe Tatăl său. Dacă este voința Tatălui ca Fiul să mîntuiască lumea întreagă, și dacă pentru aceia a venit Fiul lui în lume, cei ce nu cred de loc sînt răzvrățiți față de voința lui. Atunci deci cînd Tatăl meu îi conduce pe unii, zice el, nimeni nu-l împiedică să vină la mine. El continuă apoi să explice cuvîntul său și zice: „Nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-L va atrage Tatăl care M-a trimis“ (44). Și în același timp Pavel declară că: „Domnul va preda împărăția lui Dumnezeu și Tatălui“ (I Cor. 15,24). Precum Tatăl deci atunci cînd dă nu se lipsește de ceea ce dă; la fel Fiul, atunci cînd i-a dat Tatălui său, fiindcă „prin El avem noi intrare la Tatăl“ (Efes. 2,18).

3. Acest cuvînt: „Prin care Scriptura îl spune la fel despre Tatăl, ca în acest pasaj: „Prin care ați fost chemați la împărtășirea cu Fiul Său“ (I Cor. 1,9), adică prin voința Tatălui. Și încă „Fericit ești Simone fiul lui Iona, că nu trup și sînge ți-a descoperit ție acestea“ (Mt. 16,17). În acest loc, Iisus Hristos introduce aproape ceea ce vreau să spun eu: a crede în mine acesta nu este puțin lucru, și este nevoie pentru aceia de asigurarea harului cerurilor. Pretutindenea Mîntuitorul statornicește acest adevăr; învățînd că sufletul curajos care este atras de Dumnezeu, are nevoie de credință.

Dar cineva poate va zice: Dacă tot ceea ce-ți dă Tatăl ție merge la tine, dacă toți pe care-i atrage merg la tine, și dacă nimeni nu poate veni la tine, dacă nu i-a fost dat de sus, cei cărora nu le dă Tatăl sînt liberi de orice păcat. Acestea sînt cuvinte și pretexte; căci voința noastră este la fel de necesară, pentru a fi învățați și a crede aceia depinde de voința noastră. Dar aici, prin aceste cuvinte: „Ceea ce-Mi dă Tatăl“, Iisus spune numai acestea: acesta nu este un lucru comun de a crede în mine, și aceia nu depinde de mintea omenească, ci trebuie revelație din înalt, și un suflet evlavios care o primește. Acest cuvînt: „Cel care vine la Mine se va mîntui“ vrea să spună că providența divină va avea o grijă mare, căci pentru aceia am venit eu, și am luat forma unui slujitor și trup. La care adaugă: „Pentru că m-am pogorît din cer nu ca să fac voia Mea, ci voia celui Ce M-a trimis“ (38).

Ce spui tu, divinule Mîntuitor? Așa-i că tu ai o voință și Tatăl alta? De teamă deci ca cineva să nu-și formeze această îndoială, imediat el o ridică

prin ceea ce urmează: „Că aceasta este voia Tatălui Meu, ca oricine vede pe Fiul și crede în El, să aibă viață veșnică“ (40). Nu este aceia voința ta? Pentru ce ai zis tu altădată: „Am venit să pun foc pe pământ, și ce aş dori, decît ca să se aprindă?“ (Lc. 12,49). dacă aceasta este deci voința ta, este evident că tu n-ai decît una singură și aceeași voință cu Tatăl tău; în sfîrșit, Iisus Hristos mai zice altădată: „Precum Tatăl învie morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază“ (Ioan 5,21).

Care este deci voința Tatălui? Nu este ca să nu piară niciunul din cei pe care ți i-a dat? Și iată ce vrei tu însuți: voința ta și a Tatălui nu sînt deci diferite. La fel, în alt loc, Iisus Hristos stabilește și mai mult egalitatea sa cu Tatăl zicînd: „Tatăl Meu și cu Mine vom veni la el și ne vom face sălaș la el“ (Ioan 14,23); adică: eu n-am venit decît ca să fac voința Tatălui meu, și n-am altă voință decît aceia a Tatălui meu. Căci: „Tot ceea ce este al Tatălui Meu este al meu și toate ale Mele sînt ale Tatălui Meu“ (Ioan 17,10). Deci, dacă tot ceea ce este al Tatălui este egal și al Fiului, dacă totul este comun între Tatăl și Fiul, atunci pe bună dreptate zice Fiul: Eu n-am venit să fac voia mea.

Dar aici Iisus Hristos nu se explică așa de clar, el păstrează s-o facă apoi. Aceste adevăruri sublime, cum am spus, el le ascunde încă și le acoperă ca și cu o umbră; el vrea să arate că dacă a zis: Aceia este voința mea, evreii l-ar fi disprețuit: zice deci că el colaborează cu voința Tatălui, ca să-i izbăvească mai mult de teamă și de groază, la fel ca și cum ar zice: Ce credeți voi? Gîndiți că necrezînd în mine mă supărați? Voi porniți mînia Tatălui meu: „Și aceasta este voia Celui Care M-a trimis, ca din tot ce Mi-a dat să nu pierd, ci să-l înviez în ziua cea de apoi“ (39). Divinul Mîntuitor declară aici că n-are nevoie de nici o închinare, și că n-a venit pentru propriul său interes sau spre acela al slavei sale, ci pentru mîntuirea lor; el a spus-o în vorbirea dinainte: „Eu nu cer slavă de la oameni“ și apoi: „Eu spun acestea ca să vă mîntuiți“. Peste tot se pune să le facă cunoscut că el a venit pentru mîntuirea lor. Apoi, el zice că lucrează pentru a-l slăvi pe Tatăl său, ca ei să nu-și poată forma nici o bănuială împotriva lui.

El face să se vadă prea clar, prin ceea ce urmează, că pentru acest motiv a vorbit el în acest fel: „Cel ce vrea să-și facă voința sa, caută propria sa slavă; dar cel ce caută slava celui ce l-a trimis este adevărat; și nu este în el nici o nedreptate“ (Ioan 7,18). „Căci aceasta este voia Tatălui Meu, ca oricine vede pe Fiul și crede în El să aibă viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (40). Pentru ce vorbește Iisus Hristos adesea despre înviere? O face ca evreii să nu judece providența lui Dumnezeu numai după lucrurile acestei vieți, ca cei ce nu se bucură de bunurile din această viață să nu se descurajeze, ci să se mîngîie prin nădejdea în bunurile viitoare; și ca cei ce merită pedeapsa, dacă ei n-o primesc în această viață, să nu creadă că sînt viteji împotriva Providenței; ci să știe că-i așteaptă o altă viață.

OMILIA 46

„Deci Iudeii cîrteau împotriva Lui, fiindcă zisese: Eu sînt Pîinea Care s-a coborît din cer. Și ziceau: Au nu este acesta Iisus, Fiul lui Iosif, și nu știm noi pe tatăl său și pe mama Sa? Cum spune El acum: M-am pogorît din cer?” (Cap.6, Vers.41, Vers.53).

1. Dumnezeu îi atrage la sine pe oameni fără a distruge libertatea lor; greșeala Maniheilor.

2. Deosebirea între mană și adevărata pîine a vieții.

3-4. Măreția și excesul iubirii lui Iisus Hristos în Euharistia divină.

Ce iubire nu trebuie să avem noi pentru el. Efectul minunat al acestei taine împărătești: Iisus Hristos din el și din noi, nu face decît un singur trup, al căruia este el Capul, iar noi mădulele. El a luat trupul nostru pentru a fi de aceeași natură ca și noi. Puterea sîngelui lui Iisus Hristos. Iconomia și risipirea acestui sînge prețios. Tainele pe care i le-a încredințat Iisus Hristos Bisericii sale, Altarul pe care este jertfit el, este cu adevărat grozav și minunat. Din Sfînta Masă ies izvoare de apă și de lumină: efectele lor. Cei ce iau parte la sfintele Taine devin cu totul de aur. Sîngele lui Iisus Hristos este prețul răscumpărării întregii lumi; cu acesta a cumpărat și a împodobit Biserica, mireasa sa. După dispoziția cu care se apropie de sfînta Masă, se primește de acolo viață sau moarte. Cine primește cu nevrednicie Trupul lui Iisus Hristos, va fi pedepsit ca și cei ce l-au răstignit. A veghea, a lua aminte la sine, a ne gîndi la bunurile cu care Mîntuitorul ne-a umplut: această gîndire liniștește patimile și le alungă.

1. Sfîntul Pavel, scriindu-le Filipenilor, zice despre unii dintre ei: „Că ei își fac Dumnezeul lor din pîntecele lor, și-și găsesc slavă întru rușinea lor“ (Filip, 3,9). Căci același lucru puteau să-și spună la fel evreii, ceea ce precede face să se vadă, și ceea ce ziceau cei ce au venit să-l afle pe Iisus Hristos. Căci cînd le dădea să mănînce și se săturau, ei îl numeau profet și voiau să-l facă rege: dar atunci cînd îi face să cunoască hrana duhovnicească și viața veșnică, atunci cînd îi întoarce de la lucrurile pămîntești, atunci cînd le vorbește despre înviere și le ridică sufletul, atunci cînd ei ar fi trebuit să-l admire mai mult; chiar atunci se pun să murmure, și se retrag. Totuși dacă el ar fi fost prooroc, cum au recunoscut-o mai înainte zicînd: „Iată cel despre care a vorbit Moise: Domnul Dumnezeul vostru vă va ridica un profet ca și mine, dintre frații voștri, pe el să-l ascultați“ (Deut. 18,15); ei trebuiau să-l asculte cînd zicea: „Eu am coborît din cer“. Dar ei nu-l ascultau de loc, ci dimpotrivă s-au pus să murmure, păstrînd încă ceva respect pentru el, pentru minunea pe care a făcut-o pentru ei, chiar pentru acest motiv nu-l mai contraziceau în mod deschis, cu toate că prin murmurul lor ei au făcut să se vadă destul de clar nemulțumirea și mînia lor, pentru că nu le dădea hrana pe care ei o cereau. Și murmurînd ei îi făceau acest reproș: „Nu este acesta Fiul lui Iosif?“ ceea ce arată că ei n-

aveau nici o cunoștință despre nașterea lui minunată; pentru aceia îl numeau încă fiul lui Iosif. Și totodată divinusul Mîntuitor nu-i muștră nu le zice: Eu nu sînt fiul lui Iosif: nu că el era fiul lui Iosif, ci fiindcă ei nu erau capabili să înțeleagă vorbirea despre nașterea sa minunată. Căci dacă nu puteau înțelege încă nașterea lui trupească, cu atît mai puțin vor putea înțelege nașterea lui nespusă și cerească. Dacă nu le descopere secretul nașterii sale pămîntești, cu atît mai mult n-a întreprins el să le descopere nașterea sa sublimă. Pe cînd aceasta era pentru ei un motiv de ceartă ca să-l creadă născut în mod simplu: cu toate acestea, el nu le descoperă adevărul, de teamă ca ridicînd piatra unghiului ei să nu facă să se pună o alta în locul ei.

La aceste murmure, ce răspunde Iisus Hristos? „Nimeni nu poate să vină la Mine dacă nu-l va trage Tatăl“ (44). Maniheii se acoperă cu aceste cuvinte rău înțelese pentru a se ridica împotriva libertății omului, și a spune că noi nu putem face nimic de la noi înșine, și totodată aceste cuvinte dovedesc neabătut că voința noastră este liberă și că depinde de noi ca să vrem. Și ce! dacă se poate veni la el, zice maniheul, ce nevoie mai are să fie atras? Dar că Tatăl ne atrage, aceia nu distruge liberul nostru arbitru (hotărîrea), aceia numai face să se cunoască, că avem nevoie de ajutor și de siguranță: Mîntuitorul nu zice că, pentru a veni, este nevoie de un mare ajutor. El arată apoi în ce fel atrage Tatăl. Căci, de teamă ca evreii să nu-și închipuie aici o faptă sensibilă, el adaugă: „Nu doar că pe Tatăl l-a văzut cineva, decît Cel Care este de la Dumnezeu; Acela l-a văzut pe Tatăl“ (46). Cum atrage el? zice maniheul. Deja cu mult înainte un profet a explicat-o prin aceste cuvinte: „Și vor fi toți învățați de Dumnezeu“ (45) remarcați aici, fraților, care este vrednicia și strălucirea credinței: Cei pe care-i atrage Tatăl, nu sînt învățați de oameni, nici prin slujirea oamenilor, ci chiar de Dumnezeu însuși. Pentru aceasta, ca să dovedească ceea ce zice, el îi trimite la profeți. Și dacă se spune că toți vor fi învățați de Dumnezeu, obiectează încă maniheul, pentru ce sînt care nu cred? fiindcă ceea ce zice profetul o zice numai despre cei mai mulți: trebuie să vedem bine, el nu vorbește absolut de toți, ci numai despre cei ce vor vrea să creadă. În sfîrșit, Învățătorul se prezintă tuturor, gata să-i învețe pe toți, să le dea învățătura sa pe care el o răspîndește peste toți.

„Și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“. În aceste cuvinte vrednicia Fiului strălucește mai minunat. Tatăl atrage, și Fiul înviază. Scriptura nu împărțește de loc lucrurile Tatălui și ale Fiului: și cum ar fi putut-o face ea? ea arată o egalitate de putere, la fel ca în acest loc: „Și Tatăl care M-a trimis mărturisește pentru Mine“. Apoi, de teamă ca unii să nu caute să pătrundă cu prea multă curiozitate aceste cuvinte, el i-a trimis la Scripturi; aici la fel el îi trimite la profeți, el îi citează pentru ei, pentru a-i face să vadă că el nu este contra Tatălui. Dar, veți zice voi, mai înainte prin cine au fost învățați oamenii? așa-i că ei n-au fost învățați de Dumnezeu? ce este în acestea atît de minunat și de strălucit? Este că atunci slujeau oamenii ca servitori pentru a-i învăța lucrurile divine, și că acum îi învață Iisus Hristos și Duhul Sfînt. Iisus Hristos scoate apoi concluzia prin aceste cuvinte „Căci un om

nu l-a văzut pe Tatăl; dacă Acesta nu este cel Care s-a născut din Dumnezeu“; unde nu vorbește despre cei ce sînt născuți din Dumnezeu în aceia ca și cauză, ci despre cel ce este născut din substanța lui. Dacă zicea: Noi sîntem născuți toți din Dumnezeu, se va zice: În ce îi întrece Fiul pe ceilalți, în ce se deosebește de ei?

Și pentru ce, se va zice iarăși, nu a explicat-o el mai clar? aceasta din cauza slăbiciunii și a îngroșării evreilor. Dacă, atunci cînd a zis: „Eu am coborît din cer“, ei s-au scandalizat așa de mult, nu s-ar fi scandalizat și mai mult și s-ar fi iritat, dacă ar fi zis: Eu sînt născut din propria substanță a Tatălui? El se numește pîinea lui Dumnezeu, fiindcă el este cel ce ne dă această viață și viața viitoare. Iată pentru ce adaugă el: „De va mîncă cineva din pîinea aceasta, viu va fi în veci“ (51).

Dar aici Iisus Hristos numește pîine învățătura mîntuirii și credința în el, sau trupul său; căci și unul și altul din lucruri întăresc sufletul și-l fac viu. Totuși el a zis altădată: „Cel ce va asculta cuvîntul Meu nu va muri în veac“ (Ioan 8,52), și ei s-au smintit. Acum ei nu se smintesc poate, fiindcă îl considerau și-l respectau iar din cauza pîinilor pe care el le-a dat lor să le mînce.

2. Remarcați, diferența pe care o pune divinul Mîntuitor între această pîine, diferență pe care el o scoate din efectul pe care-l produce și una și alta. Mai întîi, el arată că mana n-a produs nimic nou, zicînd: „Părinții voștri au mîncat mană în pustie și au murit“ (49). În al doilea rînd, el se leagă mai mult să-i convingă că ei au primit mult mai mari bunuri decît părinții lor, făcînd aluzie prin aceia la Moise chiar și la oamenii minunați din acest timp. Pentru aceasta, zicînd că cei ce au mîncat mană erau morți, el a adăugat în continuu: „Cel ce va mîncă din pîinea aceasta viu va fi în veci“. Ori, nu fără motiv a pus el acest cuvînt: „În pustie“. Aceasta a făcut-o pentru a-i face să înțeleagă că mana n-a durat multă vreme și că ea n-a venit decît pînă la pămîntul făgăduinței, dar această pîine nu este de aceeași natură. „Iar pîinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu“ (51).

Este probabil că cineva va întreba aici cu mirare care era rostul unui limbaj care, departe de a fi folositor sau ziditor, nu putea decît să-i întunece pe cei care erau deja întăriți. Zice evanghelistul: „De atunci mulți dintre ucenicii Săi s-au retras și nu mai umblau cu El“ (Ioan 6,67) și zic: „Acele cuvinte sînt grele și cine poate să le înțeleagă“ (Ibid. 60). În sfîrșit, Iisus Hristos ar fi putut să nu descopere și să nu le comunice aceste taine decît ucenicilor săi singuri, cum zice sfîntul Matei: „Fiind deosebit el le explica ucenicilor săi“ (Mt. 13,36). Ce vom răspunde la aceia? Noi vom răspunde că azi încă aceleași cuvinte sînt foarte folositoare și foarte necesare. Precum evreii îl presau neîncetat pe Iisus Hristos ca să le dea mîncare să mînce, dar hrană trupească și simțită; amintindu-și despre hrana care le-a fost dată părinților lor, ei priveau mana ca ceva lucru mare, el a vrut să-i facă să cunoască, că aceste lucruri nu erau decît umbre și închipuiri, și că hrana pe care le-o promitea el era hrana adevărată singurul adevăr, iată pentru ce le vorbește Iisus despre această mîncare duhovnicească.

Dar veți zice voi, trebuia să zică: Părinții voștri au mâncat mănă în pustie, și eu vă voi da pâine. Dar diferența era mare: Evreii priveau pâinea ca inferioară mănii, fiindcă aceasta era căzută din cer iar minunea pâinilor a fost făcută pe pământ. Cum deci ei cereau o hrană care să le fie trimisă din cer, chiar pentru aceia le zice Mîntuitorul adesea: „Eu am coborît din cer“. Căci dacă întreabă cineva pentru ce le-a vorbit despre taine, vom răspunde că era o veste potrivită ca să le spună despre acelea. Întunecimea cuvintelor trezește și îndeamnă mereu pe ascultător și-l face mai atent. Ei nu trebuiau deci să se supere, nici că se scandalizeze; ci mai bine-l întrebau, să caute să se lumineze și să învețe; departe de aceia, ei se retrag. Ei îl numeau prooroc: dacă ei îl credeau ca acela trebuiau să adauge credință la ceea ce zicea el. Pentru că ei s-au supărat și s-au scandalizat, aceia vine în mod unic din nebunia lor și din întunecimea cuvintelor. Vedeți aici, vă rog, în ce fel cîștigă Mîntuitorul inima ucenicilor săi și-i leagă de sine; căci ei sînt cei ce-i zic: „Tu ai cuvintele vieții celei veșnice, la cine ne vom duce?“ (68)

Apoi, Iisus Hristos zice aici că el însuși va da; el nu zice că este Tatăl său: „Pâinea pe care o voi da Eu este trupul Meu“ pe care eu trebuie să-l dau pentru viața lumii“. Dar poporul nu vorbește așa; el zice dimpotrivă: „Acest cuvînt este greu“, Și iată pentru ce se retrag ei. Totuși această învățătură nu era de loc nouă, ea nu era deosebită de cea cu care i-a învățat el. Deja mai înainte Ioan Botezătorul le-a spus același adevăr, atunci cînd l-a numit pe Iisus miel. Dar, veți zice voi, n-au înțeles ce voia să spună aceia. Eu o știu: ucenicii ei înșiși n-au știut-o. Dacă ei nu aveau încă o cunoaștere prea clară despre înviere, pentru că nu știau ceea ce a vrut să spună Iisus prin aceste cuvinte: „Dărimați acest templu și în trei zile îl voi ridica“ (Ioan 2,19), ei înțelegeau cu atît mai puțin cuvintele lui Ioan Botezătorul, care era mai puțin clar. În sfîrșit, ei au învățat că proorocii erau înviați, cu toate că Scriptura n-o spune în mod clar: dar că cineva să fi mâncat trupul „unui om“ aceasta nici unul n-a zis-o din ei din profeți: totodată, ei erau supuși și ascultători de Iisus Hristos. Ei îl urmau și mărturiseau că avea cuvintele vieții veșnice. Căci este datoria ucenicului să nu examineze cu prea multă curiozitate cuvintele învățătorului său, ci să asculte, să se supună și să aștepte ocazia pentru a cere apoi explicarea a ceea ce n-a înțeles. Pentru ce s-a întîmplat dar altfel, se va spune, și pentru ce au părăsit evreii calea? Era un simplu efect al nebuniei lor. Atunci cînd această întrebare îndoielnică și periculoasă: „Cum“ intră în sufletul omului, necredința intră atunci cu ea în el. Astfel, Nicodim se încurcă și se neliniștește; și zice așa: „Cum poate un om să intre a doua oară în pîntecele mamei sale?“ (Ioan 3,4). Așa se tulbură aceștia și zic: „Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-L mîncăm?“ (52). Dacă întrebați cum se poate face aceia, pentru ce nu spuneți la fel despre pâine: Cum a înmulțit Iisus cele cinci pâini în atîtea altele? Ei atunci nu se îngrijeau decît să se sature, și nu erau atenți numai la minune. Dar aici, veți zice voi, experiența i-a învățat. Deci tot așa văzînd experiența pe care au făcut-o deja, ei ar fi trebuit să creadă mult mai ușor. Mîntuitorul a făcut să fie prima minunea pâinilor, ca recunoscînd puterea sa și efectul cuvîntului

său, ei să nu mai fie necredincioși apoi. Că dacă evreii, în același timp, nu s-au folosit de învățătura lui, nici de cuvîntul lui, noi, azi vom scoate tot folosul și tot rodul. Pentru aceasta trebuie să învățăm care este minunea care se lucrează în tainele noastre, pentru ce ne-au fost date, ce cîștig, ce folos trebuie să ne revină. „Noi nu sîntem toți decît un singur trup“, zice Scriptura, și mădulare ale trupului lui și ale oaselor lui“. Căci cei ce sînt învățați în tainele noastre sfinte să asculte cu atenție ceea ce voi spune.

3. Ca noi să devenim așa nu numai prin iubire, ci încă și real, să ne unim cu această carne divină. Este efectul pe care îl produce alimentul pe care Mîntuitorul ni l-a dat pentru a ne face să cunoaștem căldura și excesul iubirii sale. Iată pentru ce a unit el, l-a amestecat trupul său cu al nostru, ca noi să fim toți un singur trup, legat de un singur cap. În sfîrșit, acela este semnul unei iubiri fierbinți. Iov arată acest adevăr, cînd spune despre slujitorii săi că el îi iubea atît de mult, încît ei ar fi dorit să-l mănînce. Căci pentru a arăta atașamentul lor viu și frumos ei ziceau: „Unde s-ar fi găsit unul care să nu se fi săturat la masa lui?“ (Iov. 31,33). Iată ce a făcut Iisus Hristos pentru noi; el ne-a dat carnea sa să o mîncăm pentru a ne angaja ca să avem pentru el o iubire din cele mai mari, și a ne-o arăta pe cea pe care o are el pentru noi; el nu s-a făcut numai văzut celor ce doreau să-l contemple, ci s-a lăsat atins, s-a dat să fie mîncat, să fie înfipt în el, absorbînd în așa fel încît să mulțumească cea mai fierbinte iubire.

Să ieșim deci de la această masă, frații mei, ca niște lei umpluți de căldură și de foc, grozavi pentru demoni, plini de amintirea capului nostru, și de această iubire fierbinte despre care el ne-a dat semne așa de vizibile. Adesea părinții își încredințează copiii la o doică; eu, dimpotrivă îi hrănesc cu trupul meu, mă dau eu însumi spre mîncare. Eu vreau ca pe toți să vă înobilez și să vă dau la toți o nădejde bună pentru bunurile viitoare. Cel ce s-a dat pentru voi în lumea aceasta vă va face în cealaltă mult mai bine. Eu am vrut să fiu fratele vostru din iubire față de voi, eu am luat trupul și sîngele vostru ca și unul și altul să fie comun între noi: eu vă dau acest trup și acest sînge, prin care eu am devenit de aceeași natură cu voi. Acest sînge formează în noi o imagine strălucită și regească: el produce o frumusețe necrezută, el nu lasă să se strice noblețea sufletului, atunci cînd este udat adesea și hrănit. Alimentele nu se transformă mai întîi în sînge, ci înainte ele se transformă în alt lucru. Dar acest sînge se răspîndește în suflet imediat ce este băut, el îl adapă și îl hrănește. Acest sînge cînd este primit cu vrednicie, îi pune pe fugă pe diavoli, îi face și-i chiamă să vină la noi pe îngerii, și chiar pe Domnul îngerilor îl face să vină la noi. Căci imediat ce văd diavolii sîngele Domnului, ei fug, dar îngerii vin. Acest sînge, prin vărsarea lui a spălat și a curățit lumea întreagă.

Sfîntul Pavel, în Epistola către evrei, zice despre acest sînge lucruri care sînt pline de o minunată înțelepciune. Acest sînge a curățit interiorul templului și Sfînta Sfintelor (Evr. 9). Căci dacă simbolul acestui sînge, și în templul evreilor, și în capitala Egiptului, numai aruncat prin stropire pe ușorii de la uși, a avut atîta putere și atîta vîrte, cel adevărat are cu mult mai mare și mai eficace. Acest sînge a sfînțit altarul de aur: arhiereul nu

îndrăznea să intre în jertfelnic pînă nu-l stropea mai înainte și se curăța. Cu acest sînge se făcea sfințirea preoților: acest sînge închipuit spăla păcatele; dacă deci închipuirea a avut atîta putere și virtute, dacă moartea se temea așa de mult de umbră, cu cît mai mult se va teme ea de adevăr? Acest sînge este sfințirea și mîntuirea sufletului. Acesta îl spală, îl curăță, îl împodobește, îl lărgeste: el face inteligența noastră mai strălucită decît focul, sufletul nostru mai luminos decît aurul. Acest sînge fiind vărsat a deschis cerul.

4. Tainele pe care le-a încredințat Iisus Hristos Bisericii sale sînt într-adevăr îngrozitoare: altarul pe care este jertfită această jertfă divină, este cu adevărat minunat (Fac. 2,10). Din Paradis ieșea un rîu care se împărțea din toate părțile în fluvii de apă sensibilă: de la această masă curge un rîu care răspîndește fluvii de apă duhovnicească. Acesta nu este din pămînt sterp care se ridică pe lîngă această fîntînă, ci pomi a căror înălțime ajunge pînă la cer, care dau roadă la vremea lor, care nici odată nu se strică. Dacă cineva este înfierbîntat, să vină la această fîntînă, aici își va potoli fierbințele: căci ea risipește căldura și răcorește tot ceea ce este aprins ca de foc, nu ceea ce este încălzit de căldura soarelui, ci ceea ce flăcările focului au aprins. Această fîntînă curge de sus din cer și de acolo își are originea; de acolo se reînnoiește. Ea dă naștere la mai multe rîulețe pe care Duhul Sfînt le face să curgă, și pe care le împarte Fiul: Nu cu tîrnăcopul le trasează calea lor, ci el deschide inima noastră și ne face capabili să le primim. Acest izvor este un izvor al luminii care revarsă razele adevărului.

Acolo se află puterile cerești, care contemplă frumusețea izvoarelor și a canalelor, fiindcă ele le cunosc puterea mai bine ca noi, și ele văd mai clar această lumină nespūsă. Și cum s-ar fi putut ca vreunul să pună mîna sau limba sa în aurul ascuns, el a retras toată aurirea, la fel ca cei ce iau parte la sfintele taine despre care vorbim să-și schimbe mai cu adevărat sufletul lor în aur. Acest fluviu face să curgă această apă cu cele mai mari valuri și cu mai multă putere decît focul, dar el nu arde; el numai spală, curăță. Altarele, ceremoniile și jertfele legii vechi erau închipuirea care ne vestește nouă acest sînge prețios. Iată prețul răscumpărării întregii lumi; iată cu ce a cîștigat Iisus Hristos Biserica sa, prin acest sînge el o împodobește și o înfrumusețează cu totul. La fel ca și cel ce cumpără robi, dă aur și haine din stofă de aur, dacă vrea să-i împodobească și să-i pregătească, așa ne-a cumpărat pe noi Iisus Hristos și ne-a împodobit cu sîngele său. Cei ce iau parte la acest sînge trăiesc împreună cu îngerii, cu arhanghelii și cu puterile cerești; ei sînt îmbrăcați cu haina regească a lui Iisus Hristos și echipați cu arme duhovnicești. Dar este prea puțin spus; ei sînt îmbrăcați chiar cu regele însuși.

Ori, precum este acolo ceva lucru mare și minunat, dacă vă apropiați de această masă cu o adevărată curăție a inimii vă apropiați de mîntuire; dar dacă conștiința voastră este necurată, voi vă aruncați la chinuri și ați atras asupra voastră răzbunarea Domnului; căci, zice Sfîntul Pavel, „Cel care mănîncă și bea cu nevrednicie, osîndă își mănîncă și bea, nesocotind trupul Domnului“ (1 Cor. 11,29). Dacă este adevărat că cei ce întină purpura regală

sînt pedepsiți ca și cum ar fi rupt-o, trebuie să ne mirăm că cei ce primesc trupul Domnului Iisus Hristos cu un suflet necurat, sînt condamnați la aceleași chinuri ca și cei ce l-au străpuns cu cuie? Vedeți cît este de grozavă pedeapsa pe care o pune apostolul înaintea ochilor noștri? „Cine a călcat legea lui Moise, este ucis fără de milă zice el, pe cuvîntul a doi sau trei martori; Gîndiți-vă cu cît mai aspră va fi pedeapsa cuvenită celui care a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și i-a necinstit sîngele testamentului cu care s-a sfințit și a făcut de ocară Duhul harului“ (Evr. 10,28,29).

Să veghem dar asupra noastră înșine, frații mei prea dragi, pentru că noi avem fericirea că am primit atît de mari bunuri, și atunci cînd ne vine în suflet ceva gînd rău, atunci cînd ne simțim îndemnați să spunem ceva cuvinte urîte, sau cînd observăm că se ridică mînia sau alt sentiment rău, să ne gîndim atunci în noi înșine la binefacerile cu care ne-a cinstit Mîntuitorul, să ne amintim cît este de minunat duhul pe care l-am primit. Acest gînd va înlătura și va potoli patimile noastre. Pînă cînd ne vom lega noi tot de lucrurile de acum? Cînd ne vom trezi? Pînă cînd vom fi lipsiți de căldură, indiferenți față de mîntuirea noastră? Să luăm în seamă măreția și strălucirea darurilor lui Dumnezeu, să-i mulțumim, să-l slăvim, nu numai prin credință, ci și prin fapte, ca să dobîndim bunurile viitoare, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 47

„Și le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mîncă trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel care mănîncă trupul Meu și bea sîngele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (Cap.6, Vers. 53,54- Vers.71).

1. Urmarea minunatelor efecte ale divinei Euharistii. Iisus Hristos vorbește adesea despre viață, pentru ce?

2. Ucenicii lui Iisus Hristos află grele cuvintele Învățătorului lor.

3. Să se facă muștrările și reproșurile cu blîndețe.

4. Iisus îi prezice lui Iuda trădarea lui. Mîntuirea noastră precum și pierderea noastră depinde de voința noastră.

5. Exemplul lui Iuda trebuie să ne facă să tremurăm chiar și pe aceia a căror chemare este vizibilă și mai sigură. Lăcomia, cauza trădării lui Iuda, va fi la fel pierderea noastră. A disprețui pe sărac în mizeria lui, este a-l trăda pe Iisus Hristos. Cel ce se împărtășește cu nevrednicie, va fi pedepsit ca și cei ce l-au omorît pe Iisus Hristos. Bogățiile inutile și în plus. Să disprețuim lucrurile pămîntești. Împotriva celor care nu numai că hrănesc cîini, asini sălbatici, urși, ci și alte animale. Cerul este un acoperiș prea frumos mai mult decît toate acoperișurile noastre aurite, el este mai mult al nostru decît acelea: a-l privi, el ne cheamă, ne invită să mergem la Creator. Iisus Hristos este dezbrăcat, tavanurile noastre sînt aurite, ce rușine pentru

noi, ce nebunie! Să disprețuim toate lucrurile trecătoare, a le căuta numai pe acelea care rămîn.

1. Cînd vorbim despre lucruri duhovnicești, să nu rămînă în sufletul nostru nici un lucru trupesc sau pămîntesc; să alungăm, să îndepărtăm de la noi orice idee asemănătoare, pentru a ne atașa în mod unic și întreg la cuvîntul divin. Dacă atunci cînd vine împăratul în oraș, se îndepărtează din fața persoanei sale orice piedică și tumult, nu este cu mult mai drept ca, atunci cînd ne vorbește Duhul Sfînt, noi să-l ascultăm cu mai multă liniște și pace, și cu multă teamă și mult respect? Și cu adevărat ele sînt înspăimîntătoare, cuvintele care ni s-au citit astăzi. Ascultați ceea ce zice Iisus Hristos: „Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mîncă trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi“. Mai înainte evreii au zis că aceia era imposibil, divinusul Mîntuitor le arată că nu numai că aceia nu este imposibil, ci și că este foarte necesar. Pentru aceasta adaugă: „Cel care mîncă trupul Meu și bea sîngele Meu, are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“. Cum zicea: „Dacă cineva mîncă din pîinea aceasta nu va muri în veac“ și că era totuși vizibil că ei s-au smintit la fel ca și înainte atunci cînd a făcut să se arate sminteala lor prin aceste cuvinte. „Avraam a murit de asemenea și proorocii și Tu zici: nu va gusta moartea niciodată“ (Ioan 8,52). El le prezintă învierea, prin care rezolvă dificultatea, și îi face să vadă că cel ce mîncă din această pîine nu va muri niciodată.

Apoi, Iisus Hristos revine adesea asupra acestor taine, pentru a-i face pe evrei să cunoască cum că adevărul pe care li-l vestește el, este foarte important și foarte necesar, și că ei trebuie neaparat să mînce trupul său și să bea sîngele său. Căci el mai adaugă: „trupul Meu este adevărată mîncare și Sîngele meu adevărată băutură“. (55) Ce înseamnă aceia? Sau că mîncarea adevărată este aceia care hrănește sufletul, sau că el vrea să întărească și să dovedească ceea ce zice; ca ei să nu creadă că aceasta ar fi o enigmă sau o parabolă, și că ei știu că trebuie să mînce în mod necesar trupul lui. El zice apoi: „Cel ce mîncă trupul Meu și bea sîngele Meu rămîne în Mine și Eu în el“ (56) pentru a arăta că el se încorporează în el. Dar ceea ce urmează nu ni se va părea că se leagă cu ceea ce a fost mai înainte, dacă nu vom fi prea atenți. În sfîrșit, după ce a zis: „Cel ce mîncă trupul Meu rămîne în Mine“, adaugă „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu și Eu visez prin Tatăl“ (57); unde este urmarea, unde este legătura? Aceste lucruri au o legătură strînsă și un raport desăvîrșit între ele. Mîntuitorul promițînd adesea viața veșnică, pentru a confirma făgăduința sa, adaugă „rămîne în Mine“. Ori, dacă el rămîne în mine, precum trăiesc eu, este vizibil că el va trăi la fel. El zice apoi, „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu“ ceea ce este o asemănare, și mai spune: Eu trăiesc precum trăiește Tatăl meu. Și de teamă ca să nu-l credeți „nenăscut“, el a adăugat neîncetat: „Prin Tatăl“, nu că pentru a trăi el avea nevoie de vreo lucrare: căci, ca să ridice gîndul el a zis: „Precum are Tatăl viață în Sine, tot așa i-a dat și Fiului să aibă viață în sine“ (Ioan 5,26). Căci dacă pentru a trăi el are nevoie de lucrare și de ajutor, va urma sau că Tatăl nu i-a dat Fiului să aibă

putere și viață, și că această propoziție este falsă; sau, dacă el i-a dat-o, că n-are nevoie în continuare nici de alt ajutor nici de asigurare. Ce vrea să spună acest cuvânt: „Prin Tatăl“? El arată numai cauza, începutul. Apoi vrea să spună acestea: Precum trăiește Tatăl așa trăiesc și eu: „La fel cel ce Mă mănincă, va trăi prin Mine“. Aici Iisus Hristos numește viață, nu orice fel de viață, ci viața slăvită: că divinul Mîntuitor nu înțelege să se vorbească aici despre viața simplă și obișnuită, ci despre această viață slăvită și nespusă, aceia se vede clar, pentru că toți necredincioșii și catehumenii care nu sînt inițiați în sfintele taine trăiesc, cu toate că ei n-au gustat din această carne divină. Vedeți că Iisus Hristos nu vorbește de această viață, ci despre aceia din cer? Iată ce înseamnă ceea ce zice el: Cel ce mănincă trupul meu, cu toate că moare și dispăre de la ochii noștri, nu va pieri și nu va cădea în locul chinului. De altfel, el nu vorbește despre învierea care este comună tuturor oamenilor, căci toți vor învia la fel; ci despre această plăcută și slăvită înviere, care va fi urmată de răsplată.

„Aceasta este Pîinea Care S-a coborît din cer; cel care va mânca pîinea aceasta va fi viu în veci, nu ca părinții voștri care au mîncat mană și au murit“ (58). Iisus Hristos vorbește adesea despre înviere, pentru a imprima în sufletul ascultătorilor săi acest adevăr. Căci acela era punctul cel mai important din învățătura sa, să stabilească și să întărească credința în aceste lucruri, învierea și viața veșnică. Și iată pentru ce adaugă el învierea; fie pentru că a vorbit despre viața veșnică, fie pentru a arăta că viața pe care o promite el nu este pentru viața prezentă, ci pentru cea care va urma după înviere. Și prin ce veți zice voi o va dovedi el? Prin Scripturi. Iisus Hristos îi trimite pe evrei adesea la acestea, ca prin ele să învețe acest adevăr. El a zis că „Această Pîine dă viață lumii“ (Ioan 6,33) pentru a-i îndemna s-o mănince și să le dea poftă și dorință pentru așa de mari bunuri văzîndu-i pe alții bucurîndu-se de ele, în așa fel ca să se străduiască ei înșiși să ia parte la ele: și el face adesea mențiune despre mană, atît pentru a-i face să cunoască diferența, cît și pentru a-i atrage la credință. Dacă fără seceriș, fără grîu, făină fără nici o pregătire, Dumnezeu a putut să-i hrănească timp de patruzeci de ani, acum va putea și mai bine, pentru că el a venit să lucreze și mai mari minuni. Și de altfel, dacă aceste lucruri erau închipuiri, și dacă fără sudori și fără muncă, ei au avut atunci cu ce să se hrănească, cu atît mai mult vom avea noi aceste lucruri din belșug, acum cînd se află o așa de mare deosebire, că nu este aici nici un mort, și noi ne bucurăm de o viață adevărată.

Apoi, prea adesea vorbește divinul Mîntuitor despre viață: viața este ceea ce cer oamenii mai mult; nimic nu este mai dulce nici mai plăcut ca a nu muri de loc. În Vechiul Testament Dumnezeu făgăduia oamenilor o viață lungă, acum nu numai că ne promite o viață lungă, ci chiar ne face să așteptăm una care nu va avea sfîrșit. Mai mult, Iisus Hristos vrea în același timp să ne facă să cunoaștem că grija la care ne-a pus păcatul, este acum înlăturată, și că el a înlăturat sentința noastră la moarte nu prin instituirea unei vieți obișnuite, ci a unei vieți veșnice, contrară rînduiei de mai înainte. „Acestea le-a spus pe cînd învăța în sinagoga din Capernaum“ (59); el a

făcut în acest loc un număr foarte mare de minuni; așa că nu trebuie să fie în nici o altă parte așa de atenți la cuvîntul lui.

2. Dar pentru ce învăța Iisus în sinagogă și în templu? O făcea pentru a atrage poporul și pentru a arăta că el nu era potrivnic Tatălui. „Ci mulți din ucenicii Lui, auzind, au zis: „Greu este cuvîntul acesta! Cine poate să-l asculte?“ (60). Ce vrea să spună aceia „aceste cuvinte sînt grele“? Ele sînt respingătoare și grele, ele poruncesc lucruri prea goale și prea penibile. Dar Iisus Hristos nu zicea nimic respingător, nici greu: nici care prescria regulile vieții; el numai învăța ceea ce trebuia să se creadă, vorbind din vreme în vreme despre credința pe care trebuia s-o aibă în el. Cum sînt grele aceste cuvinte? Aceasta fiindcă Mintuitorul promitea învierea și viața veșnică? Fiindcă el zicea că a coborît din cer? Aceasta fiindcă el învăța că nimeni nu poate fi mîntuit, dacă nu mănîncă trupul său? Aceste lucruri, vă rog, sînt grele? Cine poate spune? Ce înseamnă deci acest cuvînt, „greu“? Un lucru greu de înțeles, care întrecea forțele lor și inteligența lor, care-i înspăimînta și-i îngrozea. Ei credeau că Iisus Hristos le vorbea despre el însuși în termeni prea măreți. Iată pentru ce ziceau ei: „Cine poate să-l asculte?“ Și poate că vorbea așa pentru a scuza viitoarea lor retragere.

„Iar Iisus știind în Sine că ucenicii Lui cîrtesc împotriva Lui“ (61) era de divinitatea sa să descopere public ceea ce era mai ascuns în inima lor. Pentru aceasta le zice imediat: „Aceasta vă smintește?“ (61). „Dar dacă veți vedea pe Fiul Omului, suindu-Se acolo unde era mai înainte?“ (62). Iisus Hristos i-a zis același lucru lui Natanael: „Fiindcă ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi“ (Ioan 1,50). Și lui Nicodim: „Nimeni nu s-a suit la cer fără numai Fiul Omului care s-a coborît din cer“ (Ioan 3,13). Ce oare? Mintuitorul adaugă greutate la greutate? Nu, departe de noi acest gînd; ci el încearcă să-i atragă pe ascultătorii săi și să-i cîștige prin măreție și strălucirea învățăturii sale. Dacă, zicînd: „Eu am coborît din cer“, el n-a adăugat nimic mai mult, el le-ar fi dat un motiv mare de sminteală și de greșală, dar cînd zice: „Trupul Meu dă viață lumii“ și: „Precum Tatăl Meu care M-a trimis este viu, eu trăiesc la fel prin Tatăl Meu“ și: „Eu am coborît din cer“, el înlătură și rezolvă greul. Cel ce zice despre sine un lucru mare se face suspect de minciună; dar cel ce adaugă la aceasta apoi astfel de lucruri, ridică orice bănuială. Apoi, el nu cruță nimic pentru a-i împiedica să creadă că el ar fi fiul lui Iosif. Iisus Hristos deci n-a zis aceste lucruri pentru a înmulți sminteala, ci pentru a o înlătura. În sfîrșit, a-l privi ca pe fiul lui Iosif, înseamnă a arăta că n-a înțeles ce voia să spună el. Dar a fi convins că el a coborît din cer, și că trebuie să urce acolo, era adevăratul mijloc de a înțelege mai ușor cuvintele sale.

După aceia el aduce o altă soluție pentru dificultate: „Duhul este cel ce dă viață, trupul nu folosește la nimic“ (63); adică, ceea ce zic eu despre mine, trebuie înțeles în mod duhovnicesc; cel ce ascultă cu un duh trupesc și pămîntesc nu înțelege nimic și nu scoate nici un folos. Ori, aceasta înseamnă a fi trupesc a se îndoi că Iisus Hristos a coborît din cer, și a-l crede fiul lui Iosif, și a spune: „Cum poate să ne dea el trupul său să-l mîncăm? „Toate gîndurile acestea sînt trupești, și ceea ce zicea Iisus

Hristos, trebuia luat într-un sens mistic și duhovnicesc. Și cum, veți zice voi, puteau ei să înțeleagă, ceea ce voia să spună: „Să mănînce trupul Meu?” Sigur, trebuiau să aștepte un timp potrivit și favorabil, trebuiau să-l întrebe, și să nu înceteze de a-i pune aceste întrebări.

„Cuvintele pe care vi le-am spus Eu sînt duh și sînt viață”; adică, ceea ce zic eu este cu totul divin și duhovnicesc: eu nu vorbesc despre lucruri trupești și care ar fi supuse naturii, ci despre lucruri care sînt libere de aceste nevoi și de aceste legi ale vieții: ceea ce vă spun eu are un sens cu totul altul și cu totul deosebit de cel pe care i-l dați voi. Cum aici Mîntuitorul a zis: Cuvintele pe care vi le dau eu sînt duh, în loc să spună, sînt lucruri duhovnicești; la fel atunci cînd zice: Trupul nu folosește la nimic, el n-o înțelege despre trup în sine, ci arată că ei numai luau în sens trupesc ceea ce zicea el, ei care nu aveau gust și dorință decît pentru lucrurile trupești, într-o vreme cînd totul îi chema să le caute pe cele duhovnicești. A lua într-un sens trupesc ceea ce zicea Iisus Hristos, înseamnă a pierde tot rodul și tot cîștigul. Ce oare? Așa-i că trupul lui nu este trup? El este, sigur. Pentru ce a zis deci: „Trupul nu folosește la nimic”? Divinul Mîntuitor n-o înțelege despre Trupul său despre carnea sa, ferească-ne Dumnezeu de un asemenea gînd, și despre cei ce primeau în mod trupesc ceea ce zicea el: și ce se înțelege în mod trupesc? Înseamnă a înțelege în mod simplu și după literă tot ce zicea el, și a nu gîndi nimic, și a nu-și închipui nimic mai mult înseamnă a vedea lucrurile cu ochi trupești. Ori nu trebuie să se judece după aparență ce se arată ochilor trupului, ci, tot ceea ce este taină, trebuie văzut și înțeles cu ochi duhovnicești, adică duhovnicește. Nu este adevărat, nu este sigur, că cel ce nu mănîncă trupul lui Iisus Hristos și nu bea sîngele lui, n-are viață în sine? Cum nu folosește trupul la nimic, acest trup fără de care noi nu putem să trăim? Voi vedeți că acolo Mîntuitorul nu vorbește despre trupul său, ci pentru că se înțeleg aceste cuvinte într-un mod trupesc.

„Dar sînt unii dintre voi care nu cred” (64). Iisus Hristos, după obiceiul său, înalță ceea ce zice, și-i dă vrednicie; el prezice ceea ce trebuie să se împlinească și face să se vadă că pentru mîntuirea ascultătorilor le vorbește despre aceste lucruri, și nu pentru a-și atrage slavă. Apoi, zicînd: „Unii” el îi desparte pe ucenicii săi din numărul acestora. La început a zis: „Voi M-ați văzut și tot nu credeți” (Ioan 6,36). Dar zice aici: „Sînt unii dintre voi care nu cred”. În sfîrșit, el știa de la început cine erau aceia care nu credeau, și cine era cel ce trebuia să-l trădeze. „Și zicea: De aceea v-am spus vouă că nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-i este dat de la Tatăl” (65). Evanghelistul arată aici că împărțirea darurilor și a harurilor Tatălui său se face în mod liber și după voință. Și arată răbdarea lui Iisus Hristos. Și nu fără motiv pune el aici acest cuvînt: „La început”, aceasta pentru a vă face să cunoașteți preștiința lui Iisus Hristos, și că el a cunoscut necredința lor și trădarea lui Iuda înainte ca ei să-și fi deschis gura și ca să arate împotririle, ceea ce era o dovadă destul de evidentă a divinității sale. El adaugă apoi: „Dacă nu-i este dat de la Tatăl” pentru a-i convinge și a-i îndemna să creadă că Dumnezeu este Tatăl său și nu Iosif, și să-i facă să

cunoască cum că nu era un lucru obișnuit de a crede în el; ca și cum zicea. Căci dacă este cineva care nu crede în mine eu nu sînt tulburat de loc, nici mirat; căci înainte ca să se întîmple aceia, eu am știut-o, eu am cunoscut cine sînt aceia pe care mi i-a dat Tatăl meu.

3. Atunci cînd auziți acest cuvînt: „I-a dat“, nu gîndiți că Tatăl dă la întîmplare, ci credeți că cel ce s-a făcut vrednic de acest dar, îl primește. „De atunci mulți dintre ucenicii Săi s-au retras și nu mai umblau cu El“ (66). Deci pe bună dreptate n-a zis evanghelistul: Ei s-au dus, ci: „Nu mai umblau cu El“; pentru a arăta că ei au părăsit drumul virtuții, și că despărțindu-se de Iisus au părăsit credința despre care pînă atunci au făcut dovadă; dar cei doisprezece ucenici n-au făcut la fel. „Deci a zis Iisus celor doisprezece: Nu vreți și voi să vă duceți?“ (67). Prin care face să se cunoască cum că el n-are nevoie de slujirea lor, nici de ajutorul lor, și că nu pentru aceia îi duce cu sine. Cel ce le vorbește în acest fel, ce nevoie ar fi putut avea de ei?

Pentru ce nu i-a lăudat, pentru ce n-a arătat virtutea lor? Mai întîi pentru a-și păstra demnitatea sa de învățător; în al doilea rînd, pentru a arăta că ei în acest fel trebuiau să fie atrași apoi și puși la lucru. Dacă Iisus i-ar fi lăudat crezînd că este obligat de ei, ei ar fi putut să aibă ceva sentimente omenești, ceva iubire de sine. Dar făcîndu-le cunoscut că nu avea nevoie de însoțirea lor, el i-a reținut mai bine la datoria lor, și i-a legat de sine și mai mult.

Remarcați de asemenea, cu cîtă prudentă le vorbește el. El nu le-a zis: Duceți-vă, căci aceasta însemna să le dea curaj și să-i alunge. Ci îi întreabă și le zice: „Nu vreți și voi să vă duceți?“ Prin aceia ia orice constrîngere și orice nevoie; el îi previne, le dă libertatea să facă ceia ce voiesc, ca nu cumva rușinea să-i întrețină, ci dimpotrivă, ei să fie obligați din bunătatea pe care o are el ca să-i păzească. Și încă, evitînd de a le face această mustrare publică, pătrunzînd în inima lor cu blîndețea și cu bunătatea, divinul Mîntuitor ne învață cum trebuie să hotărîm și să ne purtăm în acest fel de întîmplări. Pentru noi care facem totul din vanitate și cu înălțare, și care credem că ne pierdem ceva din slava noastră dacă cei ce ne cinstesc ne-ar lăsa, merităm chiar prin aceia să ne lase. Într-un cuvînt, Iisus Hristos nu-i lingusește de loc pe ucenicii săi: el nu i-a slobozit, ci numai i-a întrebat ce voiesc să facă, în care nu le arată nici un dispreț, ci numai le mărturisește că nu vrea ca ei să rămînă cu el de teamă și cu forța prin constrîngere, că mai bine era să plece decît să rămînă în acest fel.

Dar Petru, ce-i răspunde lui Iisus Hristos „Simon Petru I-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice“ (68). Și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiul Dumnezeuului celui viu“ (69). Nu vedeți în acest răspuns că nu cuvintele lui Iisus Hristos i-a scandalizat pe ascultătorii săi, ci propria lor învîrtoșare, mîndria lor, stricăciunea și răutatea lor? Cînd ar fi păstrat tăcerea ei n-ar fi încetat să se smintească, ei care nu-i cereau decît hrana trupească, și care erau legați numai de pămînt. Unii și alții au auzit toți împreună ceea ce a zis Iisus Hristos; dar adevărații ucenici, fiind în dispoziții cu totul contrare, au zis: „La cine ne vom duce?“

Cuvinte care arată o iubire mare și adevărat atașament. Ele fac să se cunoască, că părinții lor, mamele lor, toate lucrurile nu le erau atât de dragi precum le era învățătorul lor; și că cei ce se despart de Iisus Hristos nu mai au scăpare. Apoi, de teamă ca să nu creadă că Petru a zis: „La cine vom merge noi?” fiindcă nici el nici însoțitorii săi, nu știau la cine să meargă neavînd pe nimeni, el adaugă imediat motivul pentru care vreau să rămînă: „Tu ai cuvintele vieții veșnice”. Căci unii ascultau cuvîntul divin cu un duh trupesc și pămîntesc, dar alții îl ascultau duhovnicește, punîndu-și toată încrederea în credință.

Iată pentru ce zicea Iisus Hristos: „Cuvintele pe care vi le-am spus Eu sînt duh și viață”, adică: Nu vă gîndiți că ceea ce vă spun eu ar fi legat și dependent de lucrurile acestei lumi: lucrurile duhovnicești nu sînt de aceeași natură, ele nu sînt supuse legilor pămîntești. Aceia spune și sfîntul Pavel prin cuvintele acestea: „Nu ziceți în inima voastră; Cine se va sui la cer? adică pentru a-l face pe Hristos să coboare? pentru a-l chema pe Iisus Hristos dintre morți” (Rom. 10,6,7). Deja ucenicii au primit învățătura învierii și moștenirea cerească. Priviți, vă rog, în ce fel cel ce-i iubește pe frații săi le ia apărarea și răspunde pentru toți. Petru n-a zis: Eu știu, ci „noi știm”. Sau vedeți mai bine în ce fel urmează el cuvintele Învățătorului său și le imită, și se depărtează de limbajul evreilor. Evreii ziceau: Acela este fiul lui Iosif; dar Petru răspunde: „Tu ești Hristosul, Fiul Dumnezeuului celui viu”, și: „Tu ai cuvintele vieții veșnice”; poate pentru că l-a auzit adesea spunînd: „Cel ce crede în Mine are viață veșnică”. Căci, folosindu-se de aceleași cuvinte, face să se vadă că el le-a reținut. Și Iisus Hristos ce răspunde? El nu-l laudă pe Petru, nu-l înalță, ceea ce totuși făcea altădată. Dar ce zice el? „Oare nu v-am ales Eu pe voi, cei doisprezece? Și unul dintre voi este diavol!” (70). Cum Petru a zis: „Noi știm”, Iisus, ca pe drept îl lipsește pe Iuda de acest număr. El nu mai vorbește apoi despre ucenici, atunci cînd cu altă ocazie, asupra acestei întrebări a lui Hristos: „Și voi cine ziceți că sînt Eu?” Petru l-a răspuns: „Tu ești Hristosul Fiul Dumnezeuului celui viu” (Mt. 10,15,16). Dar aici auzind că a zis: „Credem”, el îl scoate pe Iuda imediat din acest număr, și o face cu mult mai înainte pentru a-l întoarce pe acest trădător de la fapta lui, știind că acesta era cu totul pierdut, dar voind să facă ceea ce trebuia din partea lui.

4. Admirați minunata înțelepciune a divinului Mîntuitor: El nu face să fie cunoscut Iuda și nu permite ca să fie totuși necunoscut; pe de o parte, ca să nu devie și mai nerușinat, și ca să nu se învîrtoșeze în păcatul său; pe de altă parte, ca să nu se creadă necunoscut, și să nu se poarte cu mai multă îndrăzneală și nerușinare. Iată pentru ce îl mustră apoi mai deschis. Și sigur, prima dată el îl cuprinde printre ceilalți credincioși, zicînd: „Sînt unii dintre voi care nu cred”. Este ceea ce o arată evanghelistul prin aceste cuvinte: „Iisus știa de la început cine erau cei ce nu credeau în El, și cine este cel ce-l va vinde” (Ioan 6,65). Dar cum el stăruia în planul lui cel urît, el îi face o mustrare mai puternică și mai înțepătoare: „Unul dintre voi este diavol!”. El le vorbește la toți împreună, pentru a le insufla frică la toți și pentru a-l mai acoperi încă pe Iuda. Asupra căruia trebuie să spunem de ce

oare ucenicii nu răspund la o învinuire așa de gravă, ci se îndoiesc, ei se întristează, se privesc unul pe altul, și fiecare dintre ei zice: „Nu cumva sînt eu, Doamne?” (Mt. 26,22). Și Petru îi face semn lui Ioan să întrebe de învățător cine este trădătorul (Ioan 13,24). Care este deci adevărul? Înainte ca Petru să fi auzit acest cuvînt înspăimîntător: „Mergi înapoia Mea, satano” (Mt. 16,23) el nu se temea; dar după ce Învățătorul l-a muștrat așa de aspru, și vorbind cu așa de multă iubire, el n-a fost lăudat, ci s-a auzit numit satan, el are motiv să se teamă pentru sine, atunci cînd zice Iisus: „Unul dintre voi mă va vinde”. Mai mult, acum Iisus Hristos nu zice: „Unul dintre voi mă va vinde”; ci: „Unul dintre voi este diavol” (Mt. 26,21). Iată pentru ce nu înțelegeau ucenicii ceea ce voia să spună Învățătorul lor, și se gîndeau că el numai le reproșa puțină lor credință și nedesăvîrșirea lor.

Dar pentru ce divinusul Mîntuitor a zis: „Oare nu v-am ales Eu pe voi, cei doisprezece și unul dintre voi este diavol!” (70). O făcea pentru a-i face să cunoască, că învățătura sa era departe de orice lingușire, că el nu voia să-i lege de sine prin lingușire și să-i convingă. Atunci cînd toți se retrăgeau, ei rămîneau singuri și îl mărturisesc pe Iisus Hristos prin gura lui Petru; nevoind chiar atunci ca să se aștepte la lingușire, el le ridică orice gînd; este ca și cum le-ar zice lor: Nimic nu este capabil de a mă opri să-i muștru pe cei răi: nu credeți că, pentru că rămîneți cu mine, eu vă lingușesc și vă lăud, sau fiindcă mă urmați eu mă abțin ca să-i muștru pe cei răi. Ceea ce poate să flateze mai mult pe un învățător nu mă atinge pe mine: cel ce rămîne dă dovadă de iubirea sa. Se va întîmpla că pe care l-a ales învățătorul va fi batjocorit și alungat de cei nebuni, ca și cum era el însuși nebun. Dar totodată nimic din aceia nu mă împiedică să-i muștru pe cei ce fac răul. Iată pentru ce neamurile pînă azi îl resping pe Iisus Hristos în mod ridicol. Dumnezeu n-are obiceiul să constrîngă și să forțeze pe nimeni ca să devină om bun. Alegerea și chemarea sa nu constrîng de loc, ci el lucrează prin convingere. Vreți să știți să vă convingeți cum că chemarea nu constrînge și nu forțează pe nimeni? Vedeți, cercetați cîți sînt printre cei chemați care s-au pierdut. Prin aceia veți vedea în mod arătat că mîntuirea și pierzarea depinde de hotărîrea noastră liberă și de voința noastră.

5. Că aceste adevăruri, ne fac foarte atenți și totdeauna veghetori. Dacă cel ce era ales în ceata apostolilor, care a primit un așa de mare dar, care a făcut minuni; căci el a fost trimis cu ceilalți pentru a învia morții și a-i vindeca pe leproși; dacă, zic eu, un ucenic, pentru că s-a lăsat biruit de cruda și trista boală a lăcomiei, l-a vîndut pe Stăpînul său; dacă atîtea binefaceri și haruri; dacă nici petrecerea nici familiaritatea cu Iisus Hristos, nici spălarea picioarelor, nici însoțirea de la masă, nici păstrarea pungii, nu i-au folosit la nimic, sau dacă aceste lucruri lui i-au deschis mai repede prăpastia în care s-a aruncat; să tremurăm și să ne temem noi înșine să nu imităm într-o zi pe acest urît și perfid lacom. Voi nu-l trădați pe Iisus Hristos? Dar atunci cînd îl disprețuiți pe sărac care se usucă de foame, sau care îngheață de frig, voi meritați soarta lui Iuda și pedeapsa lui. Și atunci cînd luăm parte cu nevrednicie la sfintele taine cădem în același adînc, în care s-au aruncat cei ce l-au omorît pe Iisus Hristos. Atunci cînd vrem să-l

alungăm, atunci cînd îl muștrăm pe sărac și pe necăjit ne atragem o răzbunare grozavă: și sigur că o merităm. Pînă cînd vom fi stăpîniți de iubirea față de bunurile din această lume, de lucrurile zadarnice și nefolositoare? Căci bogățiile sînt lucruri zadarnice și fără folos. Pînă cînd inima noastră se va lega de deșertăciuni, de nimicuri? Pînă cînd vom amîna ca să ne ridicăm ochii la cer? să veghem, să disprețuim bunurile pămîntești, lucrurile care trec? propria noastră experiență nu ne învață ea cît sînt de urîte și de disprețuite toate lucrurile acestea?

Să ne gîndim la acei bogați care au fost înainte de noi: tot ceea ce ne aduce aminte despre ei, nu ne pare un vis? Nu este ca o floare, ca o umbră, o apă care curge, o poveste și o fabulă? Acest om era bogat: dar ce au ajuns bogățiile lui? Ele au pierit, ele s-au risipit. Dar păcatele pe care i le-au făcut aceste bogății rămîn, și chinul care-i este pregătit îl așteaptă din cauza păcatelor sale. Sau mai scurt, chiar cînd n-ați avea de a vă teme de chin și să nădăjduiți împărăția, ar trebui să priviți la soarta semenilor voștri care nu se deosebește de a voastră.

Vedeți dar: sînt hrăniți cîinii, cei mai mulți hrănesc asini slăbatici, urși și diferite animale; și pe omul pe care-l sfișie foamea, noi îl părăsim. Noi facem mai mult caz de o natură care ne este străină decît de propria noastră natură. Nu este oare un lucru frumos veți zice voi, decît să construim clădiri mari, să avem un număr mare de slujitori; și cînd sîntem culcați în casa noastră, să vedem dormeze numai de aur. Acela este un lux zadarnic și în plus. Sînt alte clădiri mult mai strălucitoare decît acelea, cu care trebuie să vă înveseliți privirea, și pe care nimeni nu poate să vă împiedice să le contemplați. Vreți să vedeți un tavan frumos? spre seară priviți cerul împodobit cu stele. Dar, veți zice acest tavan nu este al meu: este tocmai contrarul, el este mai mult al vostru decît celelalte. Căci pentru voi a fost făcut, și vă este comun cu frații voștri. Dar cel pe care-l numiți voi al vostru, nu este al vostru, el este al celor ce vor moșteni după moartea voastră. Acela poate să vă fie foarte folositor pentru că el vi-l vestește pe Creator și vă cheamă să vă ridicați pînă la el dar acesta vă va întuneca mult și el vă va fi un judecător și acuzator foarte aspru în ziua judecății, atunci cînd va apărea înaintea voastră cu totul de aur lisus Hristos neavînd cu ce să se acopere măcar cu o singură haină.

Pentru aceasta, să ne păzim, să cădem într-o așa de mare nebunie. Să nu alergăm după ceea ce trece, să nu fugim de ceea ce rămîne, să nu ne pierdem mîntuirea noastră; ci să ne lipim cu totul de bunurile viitoare; cei bătrîni pentru că știu că le rămîne prea puțină vreme să trăiască; cei tineri fiindcă trebuie să fie convinși că viața lor este foarte scurtă: ziua judecății va sosi, ca un hoț care vine noaptea (Lc. 12,39). Apoi după el aceste adevăruri ne sînt cunoscute: femeile să-i facă atenți pe bărbații lor, și bărbații pe soțiile lor. Să-i învățăm pe tineri și pe copii, și să ne îndemnăm unii pe alții să fugim de lucrurile prezente să nu căutăm și să nu iubim decît bunurile vieții viitoare; ca noi să le putem dobîndi, prin harul și mila Domnului nostru lisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 48

„Și după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă prin Iudeia, deoarece iudeii căutau să-l omoare. Și era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor“ (Cap.7.-1 Vers.8).

1. Gelozia evreilor și necredința părinților lui Iisus Hristos.
2. Iacob, fratele Domnului, primul episcop al Ierusalimului.
3. Să imităm blîndețea și bunătatea lui Iisus Hristos. Să suferim cu răbdare rîsurile, injuriile, batjocurile. Mînia este o fiară urîită și furioasă. Ura și greutatea pe care o produce ea. Medicamentul pentru a vindeca această boală. Motivul pentru a se răzbuna. Oamenii mînioși; imaginea lor, chinul lor în această lume și în cealaltă.

1. Nimic nu este mai rău ca gelozia; nimic nu este mai rău ca și invidia: prin ele a intrat moartea în lume. Diavolul văzînd că omul era în cîinste, și neputînd suferi fericirea de care se bucura el, nu cruță nimic pentru a-l pierde. Și noi vedem în toate zilele același pom producînd aceleași roade. Invidia l-a ucis pe Abel: ea a căutat viața lui David; ea i-a făcut să sufere pe atîția drepti; ea i-a îndemnat pe evrei să-l omoare pe Iisus Hristos. Evanghelistul o arată spunînd: „Și după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă în Iudeea, deoarece iudeii căutau să-l omoare“. Ce spui tu, fericite Ioane? Cel ce poate tot ce vrea, nu poate scăpa de evrei? Cel ce a zis: „Pe cine căutați“? a aruncat la pămînt pe toți cei ce au venit să-l caute? Cel care fiind înaintea noastră, nu este văzut cînd vrea, cel acela n-a avut atîta putere? Cum în ceea ce urmează, în mijlocul lor, în templu, în zi de sărbătoare cînd erau adunați toți evreii, unde erau de față toți cei ce voiau să-l ucidă, a zis ceea ce-i înțepa și-i irita mai mult? Evreii mirîndu-se ei înșiși, ziceau: „Nu este oare Acesta pe care caută să-L ucidă? Și iată că vorbește pe față și ei nu-i zic nimic“ (Ioan 7,25,26).

Care este această taină? Vai! departe de noi aceste cuvinte: evanghelistul n-a zis aceste lucruri pentru ca să fie păzite ca o taină, ci pentru a arăta că Iisus Hristos a făcut fapte care descoperă divinitatea sa, și că el a făcut să se cunoască și demnitatea sa. Cînd zice: „El n-avea putere“ el vorbea despre Iisus ca despre un om care face multe lucruri într-un mod omenesc; dar atunci cînd spune că fiind în mijlocul lor, nimeni n-a îndrăznit să pună mîna pe el ca să-l prindă, el arată puterea divinității sale. Căci se retrăgea ca un om; apărea ca Dumnezeu; reprezentînd una și alta în mod adevărat. În sfîrșit, atunci cînd fiind în mijlocul lor care întindeau curse pentru a-l prinde, nu este prins, el face să se cunoască atunci puterea sa de neînvins, dar atunci cînd se retrăgea, el statornicea adevărul întrupării sale, ca nici Pavel de Samosata, nici Marcion, nici cei ce sînt atacați de boala lor, să nu poată să contrazică. Prin această purtare el închide deci gura tuturor ereticilor acestora.

„Și era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor“ (2). Această particulă“ era aproape“ nu înseamnă alt lucru, decît că după ultima cuvîntare pe care a ținut-o Iisus Hristos, evanghelistul omite un interval destul de mare de timp; iată dovada: Atunci cînd Iisus Hristos s-a urcat pe munte și s-a așezat acolo cu ucenicii săi, era sărbătoarea Paștilor. Dar evanghelistul vorbește aici despre sărbătoarea numită a Corturilor. Cam vreo cinci luni intermediare, Sfîntul Ioan nu spune nimic despre el, nici o învățătură care s-ar raporta la aceasta, decît minunea pîinilor și cuvîntarea către cei ce le-au mîncat: de altfel, Iisus Hristos n-a încetat să facă minuni și să predice nu numai ziua sau seara, ci încă și noaptea, căci noaptea vine Iisus Hristos la ucenicii săi, cum arată toți evangheliștii. Pentru ce au neglijat ei deci această perioadă? Fiindcă nu puteau istorisi totul. Apoi, ei s-au legat să raporteze lucrurile care trebuiau să atragă apoi reproșurile sau murmurul evreilor, și aceste lucruri se văd adesea. Ei au repetat adesea istoria lor că Iisus vindeca bolile, că dădea viață morților, ceea ce a trezit admirația și mirarea poporului. De altfel, atunci cînd se prezintă ceva lucru minunat și extraordinar, sau ceva învinuire adresată împotriva lui Iisus Hristos, ei o descriu, cum se vede acum, ei zic că frații lui nu credeau în el: ceea ce putea deveni un subiect grav de învinuire. Și sigur, este minunat de a vedea cît de credincioși erau ucenicii și adevărați în ceea ce spuneau și au scris, ei care nu se tem să transmită posterității lucrurile care se păreau că sînt dăunătoare învățătorului lor și se pare că chiar spuneau acest fel de lucruri mai mult decît celelalte.

Pentru aceasta sfîntul Ioan trece aici rapid peste o mulțime de minuni de semne, de cuvîntări, pentru a ajunge la aceasta: „Au zis deci către El frații Lui: Treci de aici și du-te în Iudeea, pentru ca și ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care le faci: (3). Căci nimeni nu lucrează în ascuns, ci voiește să se facă cunoscut. Dacă faci acestea arată-te pe Tine lumii“ (4). Pentru că nici frații Lui nu credeau în El“ (5). Și în ce, veți zice voi, sînt ei necredincioși, pentru că îl roagă să facă minuni? Da, sigur, ei sînt, și mult; cuvintele lor, graba lor, această libertate folosită contratimp, arată necredința lor. Căci ei credeau că pîrtinirea le dădea dreptul să vorbească și să întrebe cu îndrăzneală. Și, dacă în aparență, ei îi fac o dovadă de prieteni, cuvintele lor nu sînt mai puțin întepătoare și prea amare: ei îl învinuiesc de timiditate și de slavă deșartă. În sfîrșit, cînd zic: „Nimeni nu lucrează în ascuns“, ei fac slujba de învinuitori, pentru că îl acuză de timiditate, și că faptele lui lor le sînt suspecte; și cînd zic: „Ci voiește să se facă cunoscut“ ei bănuiesc că se află slavă deșartă în ceea ce zice și face.

2. Pentru voi, fraților admirați virtutea lui Iisus Hristos. Căci din mijlocul celor ce vorbeau așa a ieșit primul episcop al Ierusalimului, adică fericitul Iacob, despre care zice sfîntul Pavel: „Eu n-am văzut pe niciunul din apostoli fără numai pe Iacob fratele Domnului“ (Gal. 1,19). Se spune că Iuda era un om minunat. Pe cînd acești frați ai lui Iisus erau în Cana, atunci cînd Iisus schimbă apa în vin, dar această minune n-a făcut nici o impresie asupra sufletului lor. De unde le venea dar o așa de mare necredință? Din voința lor cea rea și din invidia lor. Căci părinții au obiceiul să le poarte

invidie la aceia dintre părinții lor pe care-i văd că sînt mai sus și sînt mai cinstiți decît ei. Cine sînt aceia pe care-i numesc ucenicii lui Iisus Hristos? Poporul care-l urma și nu cei doisprezece pe care i-a ales el. Ce răspunde dar divinul Mîntuitor? Remarcați cu cită blîndețe răspunde. El n-a zis: Cine ești tu pentru a-mi da acest anunț și a mă învăța ceea ce trebuie să fac? Dar ce a zis el? „Vremea Mea încă n-a sosit” (6), adică vremea crucii mele și a morții mele. Pentru ce vă grăbiți să mă omoriți înainte de vreme?” Iar vremea voastră totdeauna este gata“. Adică, evreii atîta vreme cît veți fi printre ei nu vă vor omori deoarece aveți aceleași sentimente ca și ei: dar pe mine, imediat ce mă vor avea în mîinile lor, ei căuta să mă omoare. Astfel atîta vreme cît veți fi cu ei, voi n-aveți de ce să vă temeți că vă vor face vreun rău: dar pentru mine, aceasta va fi vremea mea, atunci cînd va veni pentru mine vremea să fiu răstignit și omorît. Ceea ce urmează face să se vadă în mod clar că aceia a vrut să spună Iisus Hristos.

„Pe voi lumea nu poate să vă urască” (7). Și cum vă va urî ea, pentru că voi sînteți în sentimentele ei și în interesele ei, și căutați ceea ce caută ea?” Dar pe Mine mă urăște, pentru că Eu mărturisesc despre ea că lucrurile ei sînt rele” (7); adică îi sînt urît, pentru că eu îi fac muștrări și reproșuri. Un răspuns așa de blînd și atît de modest trebuie să ne învețe că, oricît de răi și de disprețuiți ar fi cei ce se pun să ne dea nouă sfaturi trebuie să ne reținem mînia și supărarea noastră. Dacă Iisus Hristos a suferit cu blîndețe și cu răbdare sfaturile oamenilor care nu credeau de loc în el, chiar atunci cînd din răutate și cu intenție rea, ei îl sfătuiau ceea ce nu-i plăcea lui, ce iertare vom obține noi, noi care, nefiind decît cenușă și țărînă, nu-i putem suporta pe cei ce ne dau sfaturi și îndemnuri și ne credem ofensați pentru că cei ce ne spun sînt mai mici decît noi? Vedeți cu ce blîndețe înlătura Iisus Hristos reproșul care i s-a făcut. Frații săi îi ziceau: „Arată-te pe Tine lumii”; el le răspunde: „Pe voi lumea nu poate să vă urască, dar pe Mine Mă urăște”, răsturnînd astfel învinuirea lor: pe atît este de fals zice el că eu caut slavă de la oameni, pe cît nu încetez să-i muștru, cu toate că știu bine că prin aceia îmi atrag ura și moartea.

Și cînd veți zice voi i-a muștrat? Dar mai bine, cînd a încetat el să-i muștre? Nu zicea el: „Să nu credeți că Eu vă voi învinui înaintea tatălui Meu; învinuitorul vostru este Moise” (Ioan 5,45). Și: „Eu vă cunosc și știu că n-aveți în voi iubire față de Dumnezeu” (Ioan 5,42). Și: „Cum puteți să credeți, voi care căutați slavă unii de la alții și mărirea cea de la unicul Dumnezeu n-o căutați?” (Ioan 5,44). Nu vedeți că, prin toate lucrurile acestea, divinul Mîntuitor face să se cunoască și că ura pe care o aveau împotriva lui venea din aceia că el îi muștra liber, și nu pentru că n-au păzit Sîmbăta?

Dar pentru ce-i trimite la sărbătoare, zicîndu-le lor: „Voi suiți-vă la sărbătoare; Eu nu mă sui la praznicul acesta?” (8). Prin aceia face să se vadă că n-o spune pentru a se scuza, sau din plăcere, ci pentru a permite păzirea cultului iudaic. Pentru ce a mers atunci Iisus la sărbătoare după ce i-a zis: „Eu nu mă sui”? El n-a zis simplu: Eu nu mă duc, ci adaugă „Acum, adică cu voi, „fiindcă vremea Mea nu s-a împlinit încă“. Căci el nu trebuia

să fie răstignit decât la Paștile viitoare. Pentru ce nu merge cu ei? căci dacă el nu era cu ei, fiindcă vremea lui n-a sosit încă, atunci nici nu trebuia să meargă? Dar nu merge pentru a suferi moartea, ci merge numai ca să-i învețe. Pentru ce merge acolo în mod tainic, pentru că putea merge public, prezentându-se în mijlocul lor, și să mustre furia și violența lor precum a făcut-o adesea? Aceasta fiindcă el nu voia s-o facă prea des. Dacă ar fi fost acolo public, și dacă i-ar fi lovit cu un fel de paralizie, el și-ar fi descoperit divinitatea sa înainte de vreme într-un fel prea clar, și ar fi făcut-o să strălucească prea mult prin această minune nouă. Dar cum ei credeau că frica îl oprea și-l împiedica să meargă la sărbătoare, îi face să vadă dimpotrivă că el n-are nici o frică; că ceea ce face este din prudență, și că știe timpul în care trebuie să sufere: cînd va veni acest timp, el va merge atunci în mod liber și voluntar la Ierusalim. Pentru mine, mi se pare că aceste cuvinte: „Voi suiți-vă“, înseamnă acestea: Să nu credeți că eu vreau să vă constring să rămîneți cu mine în ciuda voastră. Și cînd adaugă: „Vremea Mea nu s-a împlinit încă“, vrea să spună că trebuie să facă minuni, ca să creadă un număr mai mare în el, și ca ucenicii, văzînd statornicia și siguranța Învățătorului lor, și necazurile pe care le-a răbdad să devină mai tari în credința lor.

3. În sfîrșit, ceea ce am auzit ne învață, să avem bunătate și blîndete: „Învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima“ (Mt. 22,19). Și să alungăm orice supărare. Ne insultă, să dăm dovadă de smerenia noastră; este împins de minie și de furie, să îndulcim, să potolim această furie și minie; ne disprețuiește, ne calomniază, ne necinstește, se rîde, își bate joc de noi; să nu ne tulburăm, să nu ne întristăm, și pentru a voi să ne răzbunăm să nu ne pierdem pe noi înșine. Minia este o fiară, și o fiară furioasă și crudă. Pentru aceasta să cîntăm noi cîntecele divine ale Scripturii, și să spunem: „Tu nu ești decât pămînt și pulbere“ (Fac. 3,19): Pentru ce se înalță pămîntul și cenușa de mîndrie?“ (Eccl. 10,9). Și: „Minia pe care o are în inima lui este ruina lui“ (Eccl. 1,28) și: „Omul minios nu este plăcut“ (Pilde 11,25). În sfîrșit, nimic nu este mai greu, nimic nu este mai înspăimîntător ca omul minios. Căci dacă aspectul lui este urît și grozav, sufletul lui este cu atît mai mult. Căci precum se sparge o infecție și iese un miros greu, la fel sufletul care este tulburat de minie va fi deformat și infectat.

Dar, veți zice voi, eu nu pot să sufăr injuriile pe care mi le spune dușmanul meu. Pentru ce vă rog? Dacă ce spune despre voi este adevărat trebuie ca în prezența lui să arătați semne de remușcare, și lui să-i fiți dator. Dar dacă ceea ce zice este fals, disprețuiți această vorbire. Spune că ești sărac? rîde de el; că ești din naștere smerită sau că ți-ai pierdut mintea? geme pentru el. „Cel ce-i zice fratelui său Nebunule, este vrednic de gheenă“ (Mt. 5,22). Dacă vă batjocorește, gîndiți-vă la chinul care-l așteaptă, și nu numai că vă veți reține de la minie, ci veți vărsa și lacrimi. Nimeni nu se minie împotriva unui om care are febră sau că o boală îl împinge să se minie; dimpotrivă, are milă, se plînge asupra lui. Dar dacă vreți să vă răzbunați, păstrați tăcerea; aceia îl va amorți foarte mult pe dușmanul

vostru mai mult decât tot ce a-ți putea să-i spuneți. Dacă, dimpotrivă respingeți injuria prin injurie veți aprinde focul, Dar veți zice încă, dacă nu răspundem, ne va învinui de slăbiciune. Nu, nu vă va învinui de slăbiciune, ci va admirat înțelepciunea voastră, filozofia voastră. Căci dacă injuria care vi se zice aprinde mînia voastră, veți da ocazia să se creadă că ceea ce se spune este adevărat. Pentru ce, vă rog, bogatul auzind că este numit sărac, se ride? Nu pentru că știe bine că nu este sărac? Noi dacă rîdem cînd sîntem învinuiți vom da dovadă foarte mare că nu sîntem vinovați. Dar mai mult, pînă cînd ne vom teme de învinuirile oamenilor? Pînă cînd îl vom disprețui pe învățătorul nostru comun? și vom fi legați de trup? „Cîtă vreme este între voi pizmă și ceartă și dezbinări, nu sînteți oare trupești, și nu umblați după om?” (I Cor. 3,3).

Să fim deci duhovnicești, să disprețuim această fiară crudă și rea; între mînie și nebulie, nu este nici o deosebire: mînia este un fel de demon trecător, sau ea este mai rea decât un demonizat. Este acuzat de demonizat, dar omul mînios se face vrednic de mii de chinuri; în mod voluntar el aleargă la pierzarea sa și se aruncă în iad; continuu tulburat de gînduri rele, noaptea și ziua în tulburare și în greutatea sufletului suferă aici jos chiar chinurile mai înainte de a ajunge la iad. Pentru aceasta să lucrăm să ne eliberăm și de chinurile prezente, și de pedeapsa viitoare. Să alungăm departe de noi această boală, și să ne purtăm în toate lucrurile cu multă blîndețe, ca să ne cîștigăm sufletelor noastre odihna și liniștea, și în lumea aceasta și în împărăția cerurilor, pe care v-o doresc, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

OMILIA 49

„Acestea spunîndu-le, a rămas în Galileia. Dar după ce frații Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit și El, nu pe față, ci cam pe ascuns.” (Cap.7, Vers.9 Vers.24).

1. Iisus Hristos nu lucrează peste tot ca Dumnezeu, ci adesea și ca om, ca să ne lase exemplul să-l urmăm.

2. Altul este Ipostasul Tatălui, altul acela al Fiului. Iisus Hristos se numește egal cu Dumnezeu Tatăl său: greșeala evreilor.

3. Iisus Hristos înlătură învinuirea care i se aduce cum că el calcă simbăta. Învățăturile pe care le-a dat Iisus Hristos evreilor, se adresează tuturor oamenilor. În iubirea față de aproapele, să nu trecem cu vederea pe nimeni. A fi nestricat în judecățile sale. A exersa dreptatea fără respect omenesc. A trăi cu o conștiință rea, înseamnă a trăi în chinuri. Nici un prieten nu este în cealaltă lume înafară de virtute; ea singură scapă de iad, și face să intre în paradis.

1. Lucrurile pe care le-a făcut Iisus Hristos într-un mod omenesc le-a făcut nu numai pentru a confirma taina întrupării sale, ci și pentru a ne

învăța și a ne întări în virtute. Dacă la toate ocaziile ar fi lucrat ca Dumnezeu, de unde am fi învățat noi purtarea pe care trebuie s-o avem în cazurile spinoase și grele; ca aici, spre exemplu, dacă el s-ar fi prezentat în mijlocul evreilor care nu respirau decât moartea sa, oprind dintr-odată violența lor și furia lor? Dacă Iisus Hristos n-ar fi încetat să facă minuni și semne, dacă el ar fi lucrat totdeauna ca Dumnezeu, noi ajungînd în aceleași curse și pericole, și neputînd scăpa din ele ca și el, cum am fi știut ceea ce trebuie să facem; dacă trebuie să ne dăm la moarte sau să ne ascundem și să ne păstrăm în siguranță, ca să predicăm și să vestim cuvîntul lui Dumnezeu? Cum deci, trebuind să avem aceiași putere n-am fi știut cum să ne purtăm în asemenea caz; pentru aceia ne-a învățat Iisus Hristos prin propriul său exemplu. Căci evanghelistul spune că: „Acestea spunîndu-le a rămas în Galileia. Dar după ce frații Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit și El, nu pe față, ci cam pe ascuns“ (10). Aceste cuvinte: „După ce frații Săi s-au suit“, arată că el n-a vrut să meargă la sărbătoare cu ei. Iată pentru ce a rămas în Galileia și nu s-a făcut cunoscut, cu toate că ei îl sfătuiau.

Dar pentru ce Iisus Hristos, care vorbea totdeauna public, se poartă acum ca și cum ar fi vrut să se ascundă? Evanghelistul nu spune că s-ar fi ascuns, ci, ca și cum s-ar fi ascuns. Căci trebuia cum am spus-o, ca să ne învețe sfiala pe care trebuie s-o avem în asemenea cazuri. Și de altfel, acesta nu era același lucru de a se face cunoscut la niște oameni minioși și furioși împotriva lui, sau de a se arăta mai tîrziu, după sărbătoare.

„La praznic, Iudeii îl căutau și ziceau: Unde este Acela?“ (11) Iată sigur, o faptă frumoasă pentru a sărbători sărbătoarea! Ei îl căutau pe Iisus cu nerăbdare cu scopul de a-l omori; într-o zi de sărbătoare ei hotărăsc să-l facă să moară căutînd mijloace să-l prindă. În alt loc la fel, ei zic: „Ce vi se pare? Oare nu va veni la praznic?“ (Ioan 11,56). Și aici ziceau: „Unde este Acela?“ Printr-un exces de ură ei nu socotesc vrednic nici să-l numească. Sigur, aceia era a sfinți frumos sărbătoarea, a o sărbători bine: aceia arăta o evlavie destul de mare. Ei voiau să se folosească de sărbătoare chiar pentru a se scăpa de Iisus Hristos. „Și pricină multă era despre El în mulțime“ (2). Apoi, cred că s-au mîniat din cauza locului unde a săvîrșit minunea, și că nu erau atîta de indignați de lucrul pe care l-a făcut, pe cît de teama ca el să nu mai facă altele asemănătoare. Dar s-a întîmplat tocmai contrarul a ceea ce meditau ei: În ciuda lor înșșiși, ei înălțau slava lui și au făcut-o minunată; „că unii ziceau: Este bun; iar alții ziceau: „Nu, ci amăgește mulțimea“ (12). Prima părere, cred că este a poporului: cealaltă, a sinedriștilor și a arhiereilor. Căci acestor oameni răi și geloși le aparținea calomnia împotriva lui Iisus. El înșeală poporul, zic ei: În ce, vă rog? Oare spunînd că face minuni pe care el nu le face? Dar știți contrarul prin experiență.

„Totuși de frica Iudeilor, nimeni nu vorbea despre El pe față“ (13). Vedeți pretutindenea că cei mari arată o inimă stricată, și că poporul are sentimente bune, dar lipsit de curajul care-i era necesar.

„Iar la jumătatea praznicului Iisus S-a suit în templu și învăța“ (14). Așteptarea în care se găseau i-a făcut și mai atenți la cuvîntul său.

Remarcați în sfârșit, că cei ce-l căutau cu atîta nerăbdare în primele zile și ziceau: „Unde este Acela?” se apropie de el, și-l ascultă vorbind, atît cei ce ziceau: este un om bun, pe cît și cei ce ziceau: este un om rău. Dar unii îl ascultau pentru a se folosi de învățătura lui, să-l admire și să-l laude; ceilalți, pentru a-l surprinde în cuvintele lui și a-l prinde. Apoi, această învinuire: „El înșeală poporul”, era întemeiată pe învățătura lui, căci ei n-o înțelegeau. Și aceste cuvinte: „Este un om bun” pe minunile sale. Iisus Hristos deci potolind mînia lor, le-a vorbit cu atîta tărie și siguranță, încît ei îl ascultau cu atenție, mînia nespărgîndu-le ochii. Evanghelistul nu ne spune deloc ceea ce învăța, el spune numai că vorbea lucruri minunate, care i-a îmbîlîzit, și le-a schimbat dispoziția lor, atîta putere și eficacitate avea cuvîntul lui! Chiar cei ce ziceau: „Înșeală poporul” fiind cu totul schimbați, se mirau atunci și-l admirau, pentru aceasta vorbeau despre el în acești termeni: „Și Iudeii se mirau zicînd: Cum știe Acesta carte, fără să fi învățat?” (15). Nu vedeți că, prin aceste cuvinte, evanghelistul vrea să ne facă să cunoaștem că admirația lor era plină de răutate? El nu zice că au admirat învățătura lui și au primit cuvîntul lui; ci numai că îl admirau, adică se mirau zicînd: „De unde-i vine lui această știință” cînd această îndoială ar fi trebuit să-i facă să vadă că nu era nimic omenesc în el.

Dar, cum ei nu voiau să recunoască aceia nici s-o mărturisească, și se opreau la simpla mirare, iată ce le răspunde lor divinul Mîntuitor; ascultați-l: „Învățătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce M-a trimis” (16). Prin aceia răspunde încă la bănuiala lor, trimițîndu-i la Tatăl, pentru a le închide gura. „De vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaște despre învățătura aceasta dacă este de la Dumnezeu sau Eu vorbesc de la Mine Însuși” (17). Adică, desfaceți-vă din răutatea voastră, alungați mînia, invidia, și această ură pe care o aveți împotriva mea fără motiv, și atunci nimic nu vă va împiedica să cunoașteți că cuvîntul meu este cu adevărat acela al lui Dumnezeu: iată ce acoperă acum sufletul vostru cu întuneric, iată ce pervertește judecata voastră și nu vă permite să vedeți adevărul: dacă ridicați aceste obstacole bănuielile și îndoielile voastre vor cădea și vor dispărea. Dar Iisus nu le vorbește așa pentru a nu le face o mustrare prea dură și prea înțepătoare; totuși el le arată toate acelea prin cuvintele acestea: „Cel care face voia lui Dumnezeu, va recunoaște dacă învățătura Mea este de la el, sau Eu vorbesc de la Mine Însuși”, adică, dacă eu învăț o învățătură străină sau nouă, sau potrivnică celei a lui Dumnezeu. Căci folosind acest cuvînt: „Însuși” de la mine însuși, Iisus Hristos vrea să zică totdeauna acestea: Eu nu spun nimic împotriva voinței lui Dumnezeu: tot ceea ce vrea Tatăl, eu vreau la fel. „De vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaște despre învățătura aceasta dacă este de la Dumnezeu ... „Ce înseamnă aceia?” „Dacă cineva vrea să facă voia lui Dumnezeu”? Dacă cineva iubește virtutea, el va simți puterea cuvintelor mele. Dacă cineva vrea să citească cu grijă profetiile, el va recunoaște dacă ceea ce învăț eu este conform cu ele sau nu.

2. Cum poate să fie învățătura sa a lui, și să nu fie? Căci el n-a zis: Această învățătură nu este a mea; ci după ce a zis învățătura mea, și și-a însușit-o, el adaugă fără întrerupere: aceasta nu este învățătura mea. Cum

același lucru poate și nu poate să fie al lui? Ea este învățătura sa, fiindcă învățătura pe care o învață el n-a învățat-o: ea nu este învățătura sa, fiindcă este învățătura Tatălui său. Pentru ce zice el deci: „Și toate ale Mele sînt ale Tale și ale Tale sînt ale Mele“? (Ioan 17,10). Căci dacă învățătura, pentru a fi de la Tatăl tău, nu este a ta, ceea ce ai spus tu se contrazice, căci tocmai pentru aceia trebuie să fie ea a ta. Dar acest cuvînt: „Nu este învățătura Mea“ arată într-un fel prea puternic și expres, că voința Fiului este aceea a Tatălui și nu sînt decît una singură și aceeași voință: este ca și cum ar zice: „Învățătura Mea nu se deosebește întru nimic de cea a Tatălui“, ca și cum ea ar fi de la altul. Căci cu toate că alta este persoana Tatălui, alta a mea, cu toate acestea eu vorbesc și lucrez în felul în care nu trebuie să se creadă că ceea ce face Tatăl și ceea ce zice el ar fi diferit de ceea ce zic eu și de ceea ce fac, și că dimpotrivă ceea ce fac eu și ceea ce zic este în mod absolut același lucru cu ceea ce zice și face Tatăl. Iisus Hristos folosește apoi un alt argument la care nu se poate răspunde, și care este întemeiat pe obiceiul și felul de a lucra al oamenilor. Care este acest argument? „Cel care vorbește de la sine își caută mărirea sa“ (18). Adică cel ce vrea să-și facă o învățătură proprie și particulară, nu caută alt lucru în aceia decît să-și cîștige slavă. Ori, dacă eu nu caut să-mi cîștig slavă, pentru ce aș vrea să-mi fac o învățătură proprie? Cel ce vorbește din propriul îndemn, adică, cel ce învață o învățătură deosebită și care îi este proprie, n-o învață decît pentru a-și face un nume, pentru a se arăta valoare și pentru a-și cîștiga laudă; dar dacă eu nu lucrez, dacă nu vorbesc decît pentru slava celui ce m-a trimis, pentru ce aș vrea să învăț altă doctrină?

Nu remarcați voi, că Iisus Hristos are un motiv pentru a spune că el nu face nimic de la sine însuși? Care este acest motiv? Este de a-i convinge pe evrei că el nu caută să se facă cinstit de popor. Pentru aceasta, cînd se folosește de expresii îngroșate ca: „Eu caut slava Tatălui Meu“ aceasta o face pentru a le arăta că el nu caută propria sa slavă. Apoi, pentru a se folosi așa de acest fel de expresii simple și îngroșate, Mîntuitorul avea mai multe motive: ca să nu fie crezut nenăscut, și potrivit lui Dumnezeu; ca să fie crezut că el s-a îmbrăcat cu trup, pentru a se acomoda la slăbiciunea și la starea ascultătorilor săi; ca să ne învețe să căutăm smerenia și să fugim de mîndrie. Dar el nu avea decît unul singur pentru a vorbi așa de înalt, era mărirea și vrednicia naturii sale. În sfîrșit, dacă pentru că l-au auzit zicînd că el era mai înainte ca Avraam să fi venit în lume (Ioan, 8, 58), evreii s-au supărat și s-au mîniat, la ce exces de mînie nu ar fi ajuns ei, dacă nu l-ar fi auzit spunînd niciodată decît lucruri sublime și înalte?

„Oare nu Moise va dat legea? Și nimeni dintre voi nu ține legea. De ce căutați să mă ucideți?“ (19). Ce raport au aceste cuvinte cu cele ce s-au zis mai înainte? Evreii îi imputau lui Iisus Hristos două păcate: unul, că nu păzea simbăta; celălalt că îl numea pe Dumnezeu Tatăl său, și că se făcea egal cu Dumnezeu. Este la fel de vizibil că în mod real și de fapt Iisus Hristos se numea Fiul lui Dumnezeu și egal cu Dumnezeu, și că aceia nu era o bănuială zadarnică a evreilor: este la fel sigur că el nu se numea Fiul lui Dumnezeu, cum sînt oamenii în general, ci că el își atribuia această

calitate ca fiindu-i proprie lui și particulară lui singur. Mai mult, adesea, l-au numit pe Dumnezeu tatăl lor; iată un exemplu: „Nu ne-a creat pe noi un singur Dumnezeu? N-avem noi același Tată?” (Maleahi, 2,10). Dar aceasta nu se zicea pentru că poporul era egal cu Dumnezeu. Pentru aceasta cei ce-l auzeau spunând nu se mîniau și nu se scandalizau. Precum deci Iisus Hristos i-a muștrat adesea pe evrei, pentru că au zis că el nu era trimis de Dumnezeu, precum s-a apărut el că i-au zis că nu păzește sîmbăta: dacă aceasta n-ar fi fost decît pentru o simplă bănuială, pentru o părere care s-a ridicat printre ei că-l învinuiau că s-a făcut Dumnezeu, și nu pentru că o înțelegeau așa, fără îndoială el i-ar fi muștrat și le-ar fi zis: Pentru ce mă credeți voi egal cu Dumnezeu? eu nu sînt. Dar nu le-a zis nimic de acest fel; dimpotrivă, în cuvintele următoare, el arată că este egal cu Dumnezeu. Aceste cuvinte: „Că precum Tatăl scoală morții și le dă viață, tot așa și Fiul pe care voiește îl înviază” (Ioan 5,21) și: „Ca toți să cinstească pe Fiul precum îl cinstesc pe Tatăl” (Ibid. 23) și: „Căci cele ce le face Tatăl, acestea le face și Fiul întocmit” (Ibid. 19). Toate lucrurile acestea zic eu, stabilesc și confirmă egalitatea sa. Vorbind despre lege zice: „Să nu credeți că am venit să desființez legea sau profeții” (Mt. 5,17). În acest fel are el obiceiul să înlătore bănuielile rele. Dar aici, părerea egalității cu privire la Tatăl, nu numai că n-o înlătură, ci o întărește și o confirmă.

Pentru aceasta, atunci cînd îi zic evreii: „Tu te faci pe Tine însuși Dumnezeu”, el nu i-a întors de la acest sentiment, dimpotrivă l-a întărit zicînd: „Dar ca să știți că Fiul Omului are putere pe pămînt ca să ierte păcatele: l-a zis paralizicului: ia-ți patul tău și mergi la casa ta” (Mt. 9,6). Deci prima învinuire de a se face egal cu Dumnezeu, departe de a o distruge, el o întărește; el arată la fel că nu este potrivnic lui Dumnezeu, ci că zice și învață aceleași lucruri ca și Tatăl. În sfîrșit, al doilea că nu păzește sîmbăta, el îl înlătură prin aceste cuvinte: „Oare nu Moise v-a dat legea? Și nimeni dintre voi nu ține legea”. Ca și cum zicea: Legea oprește să ucizi; dar voi ucideți; și cu toate acestea mă învinuiți că sînt un călcător al legii. Dar pentru ce a zis: „Nimeni dintre voi”? Fiindcă toți căutau să-l omoare. Pentru mine, zice el, dacă eu am călcat legea, eu am călcat-o pentru a salva viața unui om; dar voi o călcați pentru a face rău. Chiar cînd eu aș călca-o, și voi fi scuzabil, făcînd aceasta pentru a mîntui; și aceasta nu este al vostru de a-mi reproșa, voi care călcați legea în lucrurile mari și importante: căci, ceea ce faceți voi răstoarnă cu totul legea.

El vorbește apoi împotriva lor: el a făcut-o deja altădată, și mult mai mult; dar atunci într-un fel mai ridicat și potrivit vredniciei sale, acum mai simplu și mai grosolan. Pentru ce? Fiindcă nu voia să-i irite așa de des; căci de aceea stă dată în acest îndemn spre mînie al lor, ei n-ar fi recurs așa de iute la moarte. Iată pentru ce stăruie să îmblînzească sufletul lor, folosind aceste două mijloace și muștrarea păcatului lor: „Pentru ce căutați să mă omoriți?” și o arătare de modestie și de blîndețe: „Pe Mine care v-am spus adevărul” (Ioan 8,40); și făcîndu-i să cunoască, că ei care nu respiră decît sînge și ucidere nu trebuie să-i judece pe alții.

Pentru voi, iubiții mei ascultători, considerați vă rog, cît de smerită este întrebarea lui Iisus Hristos, cît este de nerușinat și de crud răspunsul evreilor: „Ai demon. Cine caută să Te ucidă?” (20). Cuvinte de mînie și de furie și de nerușinare; și aceia fiindcă le-a făcut un reproș la care ei nu se așteptau și cu care se credeau insultați. Căci, așa precum hoții cîntă atunci cînd se duc la atac, și apoi, pentru a-l surprinde pe cel pe care vreau să-l atace; ei se țin în tăcere; evreii fac la fel. Apoi, Iisus Hristos renunțînd să-i mai rușineze, de teamă ca să nu-i facă și mai nerușinați, se apără din nou asupra călcării simbetei, și vorbește cu ei despre lege.

3. Dar priviți cu cîtă prudență. Nu este surprinzător zice el, că nu mă credeți de loc, nu vă supuneți mie, voi care nu ascultați nici legea pe care se pare c-o urmați, și pe care o călcați, această lege pe care voi pretindeți că o țineți de la Moise. Nu este deci ceva extraordinar că nu sînteți atenți la cuvîntul meu. Cum ei au zis: „Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L știm de unde este” (Ioan 9,29); Iisus le arată că ei îi fac o rușine lui Moise, nesupunîndu-se legii pe care le-a dat-o lor.

„Iisus le-a răspuns și le-a zis: Un lucru am făcut și toți vă mirați” (21). Prin care remarcați iubiții mei ascultători, că atunci cînd Iisus vrea să se apere și să respingă păcatul de care este învinuit, el nu mai amintește de Tatăl său, ci prezintă numai persoana sa singură: „Un singur lucru am făcut”; el vrea să facă să se vadă că dacă nu l-a făcut el, atunci s-ar fi putut spune că a călcat legea, și că sînt lucruri mult mai importante decît legea care trebuie păzite, și că Moise a primit o poruncă împotriva legii dintr-o stare mult mai înaltă decît legea. Căci tăierea împrejur era mai presus de simbătă, cu toate că vine de la patriarhi și nu de la lege. Ori, eu, am făcut o faptă mai bună și mai mare chiar decît tăierea împrejur. El ar fi putut reveni la prescrierile legii și să arate spre exemplu, că preoții călcau simbăta, precum a spus-o deja: dar el vorbește într-un fel mult mai general; apoi, acest cuvînt: „Vă mirați”, înseamnă, vă tulburați.

Ori, dacă legea ar fi trebuit să rămînă neatinsă, tăierea împrejur nu va fi mai presus de ea; apoi, Iisus Hristos n-a spus că a făcut o faptă mai mare decît tăierea împrejur, ci cuvintele sale fac dovada la ceea ce zice: „Și simbăta tăiați împrejur pe om” (23). Vedeți, că atunci cînd Mîntuitorul distruge legea, chiar atunci ea rămîne mai tare? Remarcați călcarea simbetei că ea este păzirea legii, în așa fel că, dacă simbăta n-ar fi fost călcată, în mod necesar ar fi fost călcată legea? Prin urmare, zice el, eu am întărit legea. Iisus n-a zis: Voi vă miniați împotriva mea, fiindcă eu am făcut o faptă mai mare decît tăierea împrejur: ci numai le expune fapta și-i lasă să judece apoi, dacă vindecarea întregă a unui om nu este mai necesară decît tăierea împrejur. Se calcă legea, zice el, pentru a-i face unui om un semn care nu-i folosește la nimic pentru sănătate, și, pentru că a fost vindecat de o așa de mare boală, s-a trezit minia voastră?

„Nu judecați după înfățișare, ci judecați judecată dreaptă” (24). Ce vrea să spună aceia „după înfățișare”? Cu toate că Moise este printre voi într-o faimă foarte mare, mai mare decît mine, nu judecați pentru aceia despre vrednicia persoanelor, ci despre natura lucrurilor; aceia înseamnă a judeca

după dreptate. Pentru ce nu l-a hulit nimeni pe Moise? Pentru ce nu i s-a opus lui nimeni, cînd a poruncit să se calce sîmbăta printr-o prescriere străină legii? Ci suferă ca acest precept, să fie privit superior legii sale; acest precept, zic eu, pe care nu l-a stabilit legea, ci care vine din altă parte: cu adevărat este acolo de ce să ne mirăm. Pe cînd tu care nu ești dintre legiuitori, tu calci legea într-un mod cu totul străin, dar Moise,, care poruncește să călcăm legea printr-o prescripție care nu este din lege, este mai demn de credință decît tine. Atunci cînd zice Iisus Hristos: Eu am vindecat un om în întreg trupul lui face să se înțeleagă că tăierea împrejur nu vindecă decît o parte a trupului. Și care este această vindecare pe care o aduce tăierea împrejur? „Tot omul, zice Moise care nu va fi tăiat împrejur va fi omorît“ (Fac. 17,14). Pentru mine, eu nu am vindecat o boală parțială, ci am întărit un trup întreg care era cu totul stricat. „Nu judecați după înfățișare“.

Să ne gîndim fraților, că aceste cuvinte ale divinului Mîntuitor nu se adresează numai evreilor, ci și nouă. Să nu lăsăm nimic din dreptate, ci să facem totul prin efortul nostru pentru a rămîne credincioși. Să nu privim dacă cel ce ni se prezintă nouă este sărac sau bogat; să nu cercetăm persoanele, ci faptele pe care trebuie să le judecăm noi. Nici săracului să nu-i fii părținitor la judecată“ (Ieș. 23,3). Ce vrea să spună aceia? Dacă este un sărac cel ce a făcut o nedreptate, și care a ucis, inima voastră să nu se înmoaie, nu vă lăsați lingușiți. Dar dacă nu trebuie să avem milă de sărac, cu atît mai puțină trebuie să avem față de bogat. Apoi mă adresez nu numai judecătorilor, ci mă adresez la toți aici; nu trebuie rănită niciodată dreptatea, ci a o păzi totdeauna în mod nepătat. „Domnul iubește dreptatea, zice Scriptura, iar cel ce iubește nedreptatea, urăște sufletul său“ (Ps. 10,6,8).

Să nu ne urîm sufletul nostru, vă îndemn, frații mei dragi, și să nu iubim nedreptatea. Aici jos, nu vom scoate decît puțin sau nici un cîștig, și în cealaltă lume ea ne va fi fatală. Să zicem mai bine nu ne vom bucura, chiar nici aici jos, de nedreptatea noastră. A trăi în plăceri cu o conștiință rea, nu este un chin și o tulburare? Să iubim deci dreptatea și să nu călcăm niciodată această lege. Și ce rod vom avea noi din această viață, dacă nu vom ieși din ea cu virtute? Cine ne va apăra în cealaltă lume? Va fi aceasta prietenia, rudenia, vor fi acestea în favoarea noastră? Ce zic eu, favoare? Chiar cînd l-am avea pe Noe ca tată, sau pe Iov, sau pe Daniel, toate acelea nu ne vor sluji la nimic dacă faptele noastre ne învinuiesc; pentru tot ajutorul și asigurarea n-avem nevoie decît de virtute. Ea singură ne va putea apăra de orice pericol și ne va scăpa de focul veșnic; ea ne va face să intrăm în împărăția cerurilor, pe care v-o doresc, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 50

„Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Și iată că vorbește pe față și ei nu-l zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? Dar pe Acesta îl știm de unde este. Iisus Hristos când va veni, nimeni nu știe de unde este.” (Cap.7, Vers. 25,26- Vers.36).

1. Evreii se contrazic cu privire la Iisus Hristos.

2. Iisus Hristos îi descopere și le arată că refuză să-l primească deși ei știu că el este Mesia.

3. Iisus prezice moartea sa, ceea ce este mai presus de om. Noi trebuie să ne temem ca să nu ne împiedice păcatele noastre să mergem acolo unde este Iisus Hristos; despre ucenicii săi a zis: „Vreau ca unde sînt Eu să fie și ei cu Mine“. Dacă ne lipsește uleiul iubirii, ni se va întîmpla ca și fecioarelor nebune. Ceea ce alungă și stinge Duhul Sfînt în suflete. Neomenia, cruzimea, răpirea, lăcomia sting Duhul Sfînt din suflete prin necazuri și tristețea pe care i le produc aceste păcate. Cei ce nu vor fi practicat iubirea spre săraci, vor auzi cuvinte grozave: „Nu vă cunosc pe voi“.

1. În dumnezeieștile Scripturi, nimic nu este inutil, totul a fost dictat de către Duhul Sfînt; pentru aceasta să eliminăm cu grijă toate cuvintele: adesea înțelegerea unui pasaj întreg depinde de un singur cuvînt, cum se întîmplă acum aici. „Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Și iată că vorbește pe față și ei nu-i zic nimic“. Pentru ce-i numește pe oamenii din Ierusalim? Evanghelistul arată în aceia că cei pentru care a făcut Iisus Hristos atîtea minuni în mod principal, erau cei mai mizerabili dintre toți oamenii pentru că văzînd cu propriii lor ochi cele mai mari mărturii ale divinității lui, ei raportează totul la judecata părtinitoare a mai marilor lor. Nu era aceia, în sfîrșit, cea mai mare arătare a divinității sale? Acești oameni furioși și sălbatici, care nu respirau decît ucidere, aleargă din toate părțile și-l caută pe Iisus Hristos pentru a-l omorî; ei îl au în mîinile lor, și imediat se opresc. Cine ar fi putut face așa? cine, imediat, ar fi putut reprimă o asemenea furie?

Cu toate acestea, după atîtea minuni, vedeți nebunia lor, vedeți furia lor: „Nu este oare, Acesta pe Care caută să-L ucidă?“ Remarcați în ce fel se condamnă ei înșiși: „Pe care caută să-L ucidă, și ei nu-i zic nimic“. Și nu numai că nu-i zic nimic, ci, chiar atunci cînd vorbește în fața întregii lumi, ei nu-l opresc, cînd zice ceea ce vrea, cînd îi întepă și-i irită. „Au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? „Dar voi înșivă ce vă gîndiți? ce judecați voi despre el? Judecată contrară, răspund ei, iată pentru ce ziceau: „Dar pe Acesta îl știm de unde este“. O răutate! o contrazicere! Ei nu judecă ca și cărturarii, ci au altă judecată nedreaptă și demnă de nebunia lor. „Noi știm,

zic ei, de unde este Acesta”: sau „Cînd va veni Hristos nimeni nu știe de unde este” (Mt. 2,4,5). Dar pe arhierii voștri întrebați-i despre locul nașterii lui, ei vă vor răspunde că acesta era Betleemul în care trebuia să se nască.

Alții vin să spună iar: „Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise; dar Acesta nu-L știm de unde este” (Ioan 9,29). Priviți aceste cuvinte ale oamenilor beți. Și mai înainte: „Va veni Hristos din Galileia?” (Ioan 7,41). „Nu va veni El din micul orășel Betleem?” (Ibid. 42). Nu vedeți judecata acestor nebuni? Noi știm, noi nu știm: El va veni din micul orășel Betleem: „Dar cînd va veni Hristos nimeni nu va ști de unde este”. Este ceva mai vizibil decît contradicția acestor cuvinte? Singurul pe care-l au ei în vedere, era să nu creadă deloc.

Dar, ce răspunde Iisus Hristos la toate vorbirile acestea? „Deci a strigat Iisus în templu, învățînd și zicînd: Și pe Mine Mă cunoașteți și știți de unde sînt; și Eu n-am venit de la Mine, ci adevărat este Cel Care M-a trimis pe Mine și pe Care voi nu-L știți” (28). Și încă: „Dacă M-ați ști pe Mine, ați ști și pe Tatăl Meu” (Ioan 8,19). Cum zice deci Iisus Hristos aici că ei îl cunosc și că știu de unde este; și altădată, că ei nu-l cunoșteau nici pe el, nici pe Tatăl său? Divinul Mîntuitor nu se contrazice, departe de noi un asemenea gînd! El este perfect de acord cu sine însuși: el vorbește de o altă cunoaștere, cînd zice: Voi nu mă cunoașteți. Ca atunci cînd zice Scriptura: „Copiii lui Eli erau necredincioși, care nu-l cunoșteau deloc pe Domnul”. Și iarăși: „Dar Israel nu m-a cunoscut” (Isaia, 1,3). La fel ca sfîntul Pavel ce zice: „Eu mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele îl tăgăduiesc” (Tit. 1,16). Se poate cunoaște și să nu fie cunoscut. Iată ce vrea să spună Iisus Hristos: Dacă voi m-ați cunoaște, voi ați ști că eu sînt Fiul lui Dumnezeu. Acest cuvînt: „De unde sînt eu” nu arată aici locul, cum o demonstrează ceea ce urmează: „Și Eu n-am venit de la Mine însumi, ci adevărat este Cel Care m-a trimis pe Mine și pe care voi nu-L știți”. El vorbește aici despre această necunoaștere pe care o arată faptele, și despre care apostolul zice: „Eu mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele îl tăgăduiesc”. Căci păcatul lor nu era un păcat al lipsei de cunoaștere, ci din răutate și din voință rea. Ceea ce știau foarte bine, ei voiau să n-o știe.

Dar ce urmare este în acestea? Pentru ce, pentru a-i respinge se folosește de cuvintele lor? Ei ziceau: „Noi știm de unde este Acesta” și Iisus le răspunde: „Voi Mă cunoașteți”. Ce zic ei? Spuneau că nu-l cunosc? Dimpotrivă, ziceau: că ei îl știau de unde este, ei nu voiau să spună alt lucru, decît că el era din pămînt și fiul tîmplarului. Dar dumnezeiescul Mîntuitor îi ridică la cer, zicînd: Voi știți de unde sînt eu, adică: Eu n-am venit de unde credeți voi, ci de unde este cel ce m-a trimis. În sfîrșit, atunci cînd zice: „Eu n-am venit de la Mine însumi”, el spune acestea, să știe: că știau că el este trimis de Tatăl, cu toate că nu voiau să-l recunoască. Iisus Hristos îi respinge în două feluri: mai întîi vestește înaintea întregii lumi și strigă cu glas înalt ceea ce spuneau ei în taină, ca să-i acopere cu rușine; în al doilea rînd, el descoperă și arată gîndul lor; este ca și cum le-ar zice: Eu nu sînt o persoană de jos, eu n-am venit fără motiv: „Ci adevărat este Cel

Care m-a trimis pe Mine și pe Care voi nu-L știți“. Ce înseamnă aceste cuvinte: „Cel Care M-a trimis este adevărat“? Dacă este adevărat, el m-a trimis pentru adevăr. Dacă el este adevărat, urmează că cel care a fost trimis este adevărat el însuși.

2. Iisus Hristos o dovedește încă într-un alt fel luîndu-i prin propriile lor cuvinte. Cum ziceau: „Cînd va veni Hristos nimeni nu va ști de unde este“, prin aceia le arată că el este Hristosul. Căci zicînd: „Nimeni nu va ști“, ei se gîndeau la deosebirea locurilor; și prin aceia face să se vadă că el este Hristosul, pentru că a ieșit din Tatăl; și peste tot mărturisește că îi aparține numai lui singur să-l cunoască pe Tatăl, zicînd: „Căci nimeni nu a văzut pe Tatăl, decît numai cel ce s-a născut din Tatăl“. Aceste cuvinte aprindeau mînia lor: atunci cînd le zicea: „Voi nu-l cunoașteți, și cînd îi convingea că știau cu adevărat cine era el, că el era Mesia Fiul lui Dumnezeu“, ci ei numai se prefăceau că nu-l știu; nimic nu era mai potrivit ca să-i înțepe, să le umfle mînia.

„Deci căutau să-l prindă și nimeni n-a pus mîna pe El, pentru că nu venise încă ceasul Lui“ (30). Vedeți bine, fraților, că o mînă nevăzută îi reținea și ea muștra furia lor. Și pentru ce n-a spus sfîntul Ioan că mînia lor s-a potolit, fiindcă Iisus Hristos i-a reținut în mod nevăzut, ci numai că ceasul lui n-a sosit încă? Evanghelistul a voit să vorbească într-un fel omenesc și mai simplu, ca să se creadă la fel în omenitatea lui Iisus Hristos. În sfîrșit, precum peste tot vorbește despre sine lucruri mari și înalte, chiar pentru aceia le amestecă acelea cu acestea. Dar cînd zice Mîntuitorul: „Că de la El sînt“ el nu vorbește ca un profet care este prin har, el o spune fiindcă îl vede pe Tatăl și el este cu el.

„Iar Eu îl știu, căci de la El sînt și El M-a trimis“ (29). Fiți atenți fraților, că în toate ocaziile dovedește ceea ce a spus deja: „Eu n-am venit de la Mine însumi“ și: „Adevărat este cel ce M-a trimis“ Aceasta o făcea de teamă ca să nu-l creadă separat de Dumnezeu. Și remarcați în același timp folosul acestor cuvinte simple și îngroșate. În sfîrșit, după aceia, continuă evanghelistul, cei mai mulți ziceau: „Hristos, cînd va veni, va face El minuni mai multe decît a făcut Acesta?“ (31). Nu vedeți fraților că acea călcare a sabatului nu era decît un pretext? Care minuni? Erau trei: aceia a vinului, aceia a paralizatului, aceia a fiului sutașului; evanghelistul nu spune mai multe: de unde se vede clar, cum am spus-o adesea, că evangheliștii au omis multe lucruri, și se opresc la minunile care arătau mai mult răutatea fariseilor. Ei căutau deci mijlocul ca să-l prindă și să-l omoare. Cine? Acesta nu era poporul care nu aspira deloc la conducere și a cărui inimă nu era cuprinsă de invidie, ci aceștia sînt arhieriei. Căci poporul zicea: „Cînd va veni Hristos va face el mai multe minuni?“ Cu toate acestea, aceasta nu era o credință sănătoasă și fără pată, ci o credință proprie unei mulțimi ca aceia. A spune: „Cînd va veni Hristos“ aceasta nu arăta că ei vorbeau ca niște oameni care cred în Hristos că el este acesta. Unde trebuie să înțelegem, sau să-i atribuim aceasta unui popor sigur, și să spunem că, atunci cînd cărturarii și fariseii făceau toate eforturile pentru a face să se înțeleagă că acesta nu era Hristos, poporul zice: să presupunem

că acest om nu ar fi Hristos, Hristos îi va fi superior? Cum am spus, nici învățătura, nici cuvântările, ci minunile sînt acelea care atrag poporul și-l fac să alerge.

„Au auzit fariseii vorbind mulțimea acestea despre El și au trimis arhieriei și fariseii slujitori ca să-L prindă” (32). Nu vedeți fraților că acea călcare a legii nu era decît un pretext? Iată ce-i irita mai mult vorbirile poporului. Căci, pe cînd ei nu huleau nimic, nici în cuvinte, nici în faptele sale, cu toate acestea vreau să se scape de el din cauza celor spuse de popor. Și precum teama unei revolte îi intimidă și-i reținea, ei trimit spioni ca să cerceteze expediția. Ce violență! Ce furie! sau mai scurt ce infamie! Adesea au plănuit ei înșiși să-l prindă, și cum nu l-au putut, ei le dau sarcina arhierilor, pentru a reuși prin vreun mijloc să-și împlinească mînia lor. Și în același timp, Iisus a vorbit multă vreme cu ei pe malul scăldătorii, fără ca ei să încerce același lucru; cu adevărat căutau mijloace ca să-l prindă, dar ei n-au îndrăznit să pună mîna pe el. Acum cînd văd aproape tot poporul adunat la Iisus Hristos, ei nu se mai pot stăpîni.

Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Încă puțin timp mai sînt cu voi și Mă duc la Cel Care M-a trimis” (33). El putea, cu un singur cuvînt, să-i încurce și să-i înspăimînte pe acești oameni, și le dă răspuns prea smerit: este ca și cum le-ar zice: „Pentru ce căutați să mă ucideți?” Așteptați puțin, și fără ca să aveți nevoie să faceți atîtea eforturi, nici să vă folosiți de violență, mă voi da eu însumi în mîinile voastre. După care, de teamă ca să nu se creadă că zicînd: „Mai sînt cu voi puțină vreme”, că el vorbea despre moartea obișnuită a tuturor oamenilor, cum se gîndeau ei: pentru a le lua această părere că el după moartea sa nu mai lucra adaugă: „Și unde sînt Eu, voi nu puteți să veniți” (34). Ori, dacă el ar fi trebuit să rămînă în moarte, sigur că ei ar fi putut să se grăbească, căci moartea e o țară în care mergem toți. Astfel, prin aceste cuvinte, Iisus îi cîștigă pe cei mai simpli, el reținea în teamă și în respect pe cei mai furioși și mai nestăpîniți, și pe cei ce erau mai greu de învățat, el îi îndemna să se grăbească să vină să-l asculte, fiindcă trebuie să rămînă aici jos puțină vreme, și ei nu vor avea totdeauna fericirea să asculte o atît de minunată învățătură? Mîntuitorul n-a zis în mod simplu: Eu sînt aici, ci: „Eu sînt cu voi”, adică, deși mă persecutați, mă tulburați, eu nu voi înceta nici o clipă să am grijă de voi și de a vă vesti ceea ce vă este necesar să știți pentru mîntuirea voastră.

„Și Eu mă duc la Cel Care M-a trimis”. Aceste cuvinte puteau să-i înfrice și să-i neliniștească. Căci le prezice că ei vor avea nevoie de el. Voi mă veți căuta, zice el, nu numai că nu mă veți uita, ci încă „mă veți căuta și nu mă veți găsi”. Și cînd l-au căutat evreii? Sfîntul Luca spune că femeile l-au plîns. (Lc. 23,27), și este probabil că mulți alții, și atunci cînd a fost dărimat Ierusalimul, doreau prezența lui Iisus Hristos prin amintirea pe care o aveau despre el și despre minunile sale. Apoi, dumnezeiescul Mîntuitor zice toate lucrurile acestea pentru a-i atrage și a-i cîștiga. În sfîrșit, puținul timp care mai trebuia să fie cu ei, regretul pe care-l vor avea ei pentru el, după ce va pleca, atunci cînd nu vor putea să-l mai găsească; aceia era ce trebuia să-i pună mai mult să se atașeze de el pentru a profita în aceste ultime clipe.

Dacă nu trebuia să se întâmple ca ei să regrete prezența sa, ceea ce le zicea nu avea nimic extraordinar, nici interesant: dacă, dimpotrivă, ei trebuiau să dorească prezența sa, fără ca să le fie imposibil de găsit ceea ce le zicea n-ar fi fost în stare să-i tulbure și să-i neliniștească așa de mult.

3. Și iar, dacă el ar fi trebuit să rămână multă vreme cu ei, poate că ei ar fi devenit îndrăzneți și mândri. Dar, prin această vorbire, acum el îi presează din toate părțile, și-i înspăimîntă. Aceste cuvinte: „Eu merg la Cel Care M-a trimis“ îi face să cunoască cum că el n-are să se teamă de nimic de cursele lor și că va suferi moartea în mod voluntar. Iisus Hristos a prezis două lucruri: că el va pleca imediat, și că ei nu-l vor putea afla: sigur, este mai presus de spiritul omenesc să prezică astfel moartea sa. Ascultați ceea ce zice David: „Doamne fă-mi cunoscut sfârșitul meu și care este numărul zilelor mele, ca să știu ce-mi lipsește“ (Ps. 38,5,6). Chiar aceia nu o știe nimeni: apoi, Iisus Hristos îl confirmă un lucru prin celălalt: Prezicerea că ei nu-l vor mai găsi, prin aceia a morții sale. Pentru mine, eu cred că Mîntuitorul le zice în mod tainic acestor trimiși, și că aceste cuvinte îi privește, că le adresează lor pentru a-i cîștiga totodată, făcîndu-i să cunoască, că el știa pentru ce au venit, ca și cum le-ar zice: așteptați puțin, și după aceia eu voi merge cu voi. „Deci au zis Iudeii, între ei: Unde are să se ducă acesta, ca noi să nu-l găsim? (35). Totuși acești oameni care doreau cu patimă ca el să plece, și fac tot ceea ce pot pentru a nu-l mai avea înaintea ochilor lor, n-ar fi trebuit să se informeze despre acestea, ci să zică: noi ne bucurăm că tu pleci; și cînd va fi aceia? Dar aceste cuvinte îi neliniștesc; iată pentru ce se întreabă unii pe alții, în slăbiciunea duhului lor: unde va merge el? „Nu cumva are să meargă la cei împrăștiați printre elini?“ Ce înseamnă aceia „spre neamuri la cei împrăștiați“? Așa numeau evreii neamurile, pentru că ele erau risipite peste tot și se amestecau în mod liber unii cu alții. În ceia ce urmează, evreii au suferit aceiași rușine și aceeași batjocură: căci ei înșiși au fost risipiți. Altădată, tot neamul era unit împreună în același loc, și nu putea fi găsit un evreu în altă parte înafară de Palestina: iată pentru ce-i numeau evreii pe aceia împrăștiați: era un reproș pe care li-l făceau ei, slăvindu-se că sînt toți adunați împreună, și lăudîndu-se foarte mult.

Ce vreau să spună deci aceste cuvinte: „Și unde sînt Eu, voi nu puteți să veniți“ (36), și într-o vreme în care evreii se amestecau peste tot cu neamurile în lumea întreagă? Dacă Iisus Hristos ar fi vrut să arate neamurile, el n-ar fi zis: Eu merg unde voi nu puteți veni. Dar atunci cînd zice evreii: „Va merge la cei împrăștiați printre elini?“ ei nu mai adaugă, pentru a-i ucide și a-i desființa, cu pentru a-i învăța: astfel deja minia lor era potolită, și ei au început să aibă încredere în cuvîntul lui Iisus Hristos. Dacă n-ar fi crezut, ei nu s-ar fi întrebat între ei ce voia să spună el: dar iată ceea ce dovedesc.

Noi trebuie să ne temem, dragii mei frați, ca să nu se refere la noi acest cuvînt: voi nu puteți veni unde sînt eu, din cauza păcatelor cu care este încărcată viața voastră. Căci, despre ucenicii săi Iisus Hristos zice: „Eu doresc ca unde sînt eu, ei să fie cu Mine“. Dar despre noi mă tem ca să nu

spună contrariul, ca să nu ne zică: „Voi nu puteți veni unde sînt Eu“. Ceea ce nu ne este îngăduit să facem, noi o facem: cum vom putea merge unde este el? În această lume, soldatul care-l lipsește de cînte pe rege, pierde dreptul ca să-l vadă: el este degradat și condamnat la ultimul chin. Dacă răpim bunul altuia, dacă ne dăm la lăcomie, dacă facem nedreptate, dacă sîntem violenți și nestăpîniți, dacă nu facem milostenie, nu vom putea merge acolo unde este Iisus Hristos. Ci ni se va întîmpla același lucru cu ceea ce li s-a întîmplat fecioarelor bune (Mt. 25), care n-au putut să intre cu el la nuntă și care au fost obligate să se retragă, lămpile lor stingîndu-se, adică, uleiul iubirii și al faptelor bune le lipsea. Căci focul iubirii pe care l-a aprins Duhul Sfînt brusc în noi, dacă vrem, noi îl vom face mai fierbinte, și dacă nu vrem îl vom stinge imediat; dar de cînd va fi stins, nu va mai fi decît întuneric în sufletul nostru. Precum lampa care este aprinsă răspîndește o lumină destul de mare, la fel cînd ajunge să se stingă, totul nu este decît întuneric. Iată pentru ce zice Scriptura: „Nu stingeți Duhul“ (1 Teș. 5,19). Ori, se stinge acest duh, atunci cînd lipsește uleiul, atunci cînd un vîfor puternic de vînt asaltează; atunci cînd este strîns și astupat: căci în acest fel se stinge și focul. Ori, se astupă, se comprimă acest duh, dîndu-se la gîndurile lumești; se stinge, lăsîndu-se supus la patimi urîte. Dar mai ales nimic nu este atît de capabil să-l stingă ca și neomenia, cruzimea, răpirile. Dacă lipsește uleiul vărsăm pe deasupra apă rece, adică zgîrcenia care răcește sufletele, victimele ei, cum îl vom putea noi apoi reaprinde? Noi vom ieși din această lume, ducînd cu noi multă cenușă și un fum care ne va învinui că am stins candela. Căci unde este fum, acolo în mod necesar a fost și foc, și un foc care urmează să se stingă.

Dar ferească Dumnezeu ca cineva dintre voi să audă aceste cuvinte îngrozitoare: „Nu vă cunosc pe voi!“ (Mt. 25,12). Și ce-l provoacă acest cuvînt grozav? dacă nu că am văzut pe sărac și n-am fost atenți la el? dacă l-am văzut pe Iisus Hristos disprețuit nu ne va cunoaște el însuși, pe noi care am fost fără milă. Și sigur aceasta va fi drept. Căci cel ce disprețuiește pe sărac și nu-l ajută din bunurile sale, cum va nădăjdui să ia parte la bunuri care nu-i aparțin? Pentru aceasta vă îndemn, frații mei, să facem tot ceea ce putem, să punem totul în faptă pentru ca să nu ne lipsească uleiul. Să ne păzim bine lampa noastră, ca să intrăm cu mirele în cămara de nuntă. Eu îl rog pe Dumnezeu să ne facă pe toți să intrăm acolo, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 51

„Iar în ziua cea din urmă- ziua cea mare a praznicului- Iisus a stat între ei și a strigat, zicînd: Dacă însetează cineva să vină la Mine și să bea. Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura“. (Cap.7, Vers.37- Vers.44).

1. Ascultătorul cuvîntului lui Dumnezeu trebuie să aibă o sete arzătoare.
2. Duhul Sfînt le-a fost dat deja sfinților din Vechiul Testament; dar apostolii îl primesc cu o deplinătate mai mare.

1. Trebuie ca cei ce vin să asculte cuvîntul lui Dumnezeu și care cred în el, să arate o așa de mare fierbințeală pentru el pe cît au pentru apă cei pe care-i constrînge o sete arzătoare: trebuie ca sufletul lor să fie cuprins de dorință și de iubire. Numai așa îl vor putea păzi cu credincioșie și în mod sigur în inima lor. În sfîrșit, cei ce sînt însetați, beau cu o extremă lăcomie paharul de apă care li se dă, și prin aceia își potolesc setea. Deci cei ce beau din izvorul Scripturilor divine, dacă sînt stricați ca niște oameni care au o sete prea arzătoare, nu vor înceta să bea pînă cînd nu vor consuma tot. Sfînta Scriptură zice, că trebuie să fim mereu însetați, că totdeauna trebuie să fim flămînzi: Zice „Fericiți cei ce flămînzesc și însetează de dreptate” (Mt. 5,6). Și aici Iisus Hristos: „Dacă cineva însetează să vină la Mine și să bea”, adică, eu nu constrîng, nu forțez pe nimeni să vină la mine ca „să bea”: dar dacă cineva are bunăvoință, dacă are rîvnă și iubire, chiar pe acela îl chem.

Dar pentru ce arată evanghelistul așa „ultima zi a sărbătorii”, care era cea mai solemnă? Căci și ultima zi era din cele mai solenne, și aceia din mijloc se petrecea în plăceri și în serbări. Pentru ce zice deci: „Cea din urmă zi?” Fiindcă în această zi alerga întreg poporul și se aduna. Iisus deci n-a fost la sărbătoare din prima zi, și le spune motivul fraților săi. El nu predică nici în a doua, nici în a treia, pentru a nu predica în mod inutil, pentru că în aceste zile se dădeau la plăceri și la bucurie. Ci în ultima zi, în care fiecare se retrăgea acasă, el le dă calea mîntuirii; și strigă cu glas înalt, fie pentru a arăta că el vorbește cu siguranță și cu toată libertatea, fie pentru a le face cunoscut la toți că el a vorbit despre o băutură duhovnicească, și adaugă: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura”. Iisus numește pîntece inima, la fel ca și psalmistul “Și legea Ta este săpată în mijlocul pîntecelui meu” (Ps. 39,11). Și unde este ceea ce zice Scriptura: „Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui” Nicăieri! Ce vrea să spună dar aceasta: „Cel care crede în Mine precum zice Scriptura”? Trebuie aici să punem punctul în așa fel ca să nu apară aceste cuvinte “Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui”, ele sînt de la Iisus Hristos însuși. Căci cum cei mai mulți ziceau: „Acesta este Iisus Hristos”, și: „Cînd va veni Hristos, va face el mai multe minuni?” el arată că trebuie să aibă o credință curată, să aibă o părere dreaptă despre el, și să nu creadă atîta în minuni pe cît în cele ce învață Scriptura. În sfîrșit, un număr mare din cei ce l-au văzut făcînd minuni, nu-l mai recunosc ca pe Hristosul; și nu se puteau stăpîni să nu spună: Scripturile nu spun ele că Hristosul va veni din neamul lui David?

Iisus vorbea adesea din Scripturi, pentru a face să se vadă că el nu se temea pentru mărturie, și că nu fugea de loc de lumină: și pentru aceia îi trimite pe evrei la Scripturi. Căci el a zis mai înainte: „Citiți cu grijă Scripturile” (Ioan 5,39); și iarăși: „Scris este în proroci: Și vor fi toți

invățați de Dumnezeu“ (Ioan 6,45) și: „Este cine să vă învinuiască Moise“ (Ioan 5,45). Dar aici zice: „Precum a zis Scriptura: rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui“. Prin care arată belșugul și rodul harului. Altădată a zis: Viața veșnică; aici zice: Apă vie. Mintuitorul numește apă vie pe cea care curge, care lucrează totdeauna. Căci atunci cînd a intrat harul Duhului Sfînt într-un suflet și acolo și-a făcut sălașul său, el curge și se răspîndește cu mai multă putere și cu mai mult belșug decît oricare izvor; el nu întîrzie și nu încetează niciodată să curgă. Iisus Hristos deci, pentru a arăta că această apă niciodată nu se strică, și că ea lucrează într-un mod nespus, spune o fîntînă și rîuri; nu un singur rîu, ci o mulțime de rîuri. Și în acest loc s-a folosit de cuvîntul de a curge, în locul aceluia de a inunda.

Vedeți în mod clar, că această apă se împarte într-o mulțime de rîuri? Gîndiți-vă la sfîntul Ștefan, la înțelepciunea lui, la elocvența Sfîntului Petru, la forța sfîntului Pavel: priviți că nimic n-a putut să învingă, nici să oprească zelul și activitatea lor: nici furia poporului, nici violența tiranilor, nici cursele diavolilor, nici moartea la care se vedeau expuși în toate zilele; și că asemenea fluviilor rezezi care se rostogolesc, ei au dus totul cu ei.

„Iar aceasta a zis-o despre Duhul Sfînt pe Care aveau să-L primească acei care cred în El. Căci încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus nu fusese încă preaslăvit“ (39). Cum au prezis deci profeții și au lucrat atîtea minuni? Căci nu prin Duhul, ci prin puterea lui Iisus au alungat apostolii pe diavoli, cum spune el însuși: „Dacă Eu alung diavolii cu Beelzebub, cu cine-i alungă fiii voștri? „Iisus Hristos spunea deci aceia pentru a arăta că înainte de a fi răstignit ei n-au alungat toți diavolii prin Duhul Sfînt, ci prin puterea lui Hristos. Cînd i-a trimis pe ucenicii săi să predice evanghelia el le-a zis: „Luați Duh Sfînt“. Și iarăși: „Duhul Sfînt se va vărsa peste ei și vor face minuni“ (Mt. 20,22).

2. Apoi, atunci cînd Iisus Hristos i-a trimis pe apostolii săi, nu este scris că le-a dat pe Duhul Sfînt, ci că le-a dat putere, zicînd: „Vindecăți pe cei leproși, alungați diavolii, înviați morții; în dar ați luat în dar să dați“ (Mt. 10,1,8). Ori, toată lumea știe că Duhul Sfînt a fost dat profeților; dar la fel nu trebuie să se ignoreze că acest har era dat cu măsură, că el a fost luat și că a încetat de pe pămînt în ziua în care s-a zis: „Iată se lasă pustie casa voastră“ (Mt. 23,38); și că înainte de această zi chiar Duhul Sfînt a început să-și facă simțită mai rar lucrarea sa. Nu mai erau profeți printre evrei, și dacă se aflau, harul lor, virtutea lor nu se întindea decît peste lucrurile sfînte și mîntuitoare. Evreii deci fiind lipsiți de harul Duhului Sfînt, a sosit o vreme cînd el se revărsa peste oameni cu mai mult belșug, și după răstignirea Mintuitorului el a început să se arate mai mult, nu numai cu mult mai belșug, ci încă și prin haruri mult mai mari și mai strălucite. Căci darul despre care s-a zis: „Nu știți ai cărui duh sînteți“ (Lc. 9,55); și iarăși: „Căci voi n-ați primit duhul robiei, ci duhul înfierii“ (Rom. 8,15), era în mod efectiv un dar minunat și mai strălucit decît acelea pe care le dădea Dumnezeu în Vechiul Testament; căci sfînții legii vechi primeau de asemenea Duhul Sfînt, dar ei nu-l trimiteau altora; pe cînd apostolii au umplut lumea întreagă cu el: precum trebuiau să primească într-o zi acest

har și nu le era dat încă, iată pentru ce zice evanghelistul: „Duhul nu era dat încă“. Și în mod sigur despre acest har vorbește, când zice: „Căci încă Duhul nu era dat, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit“, numind preaslăvire sau slavă crucea Mântuitorului. Cum noi eram dușmani ai lui Dumnezeu, păcătoși, lipsiți de harul Domnului, necredincioși, și harul este semnul împăcării; cum aceasta nu este nici a dușmanilor săi nici a celor ce urăsc atunci când se face binele, ci a prietenilor săi, a celor ce sînt oameni de bine, el a trebuit să dea pentru noi mai înainte o jertfă de împăcare; a trebuit ca dușmănia să fie distrusă în trup și ca noi să devenim prieteni ai lui Dumnezeu înainte de a primi darurile lui. Și dacă era un dar oferit atunci când i-a dat făgăduința lui Avraam, trebuia cu atît mai mult, să se ofere unul sub împărăția harului: aceia o spune sfîntul Pavel prin aceste cuvinte: „Căci dacă moștenitorii sînt cei ce au legea, atunci credința a ajuns zadarnică, iar făgăduința s-a desființat căci legea pricinuieste minie“ (Rom. 4,14,15) adică Dumnezeu a promis lui Avraam și urmașilor lui să le dea pămîntul „Canaan“; dar urmașii lui Avraam s-au aflat nevrednici de făgăduință și n-au putut să se facă plăcuți lui Dumnezeu prin propriile lor fapte. Pentru această credință, care este un lucru ușor, a venit în lume ca să atragă harul și ca făgăduințele lui Dumnezeu să nu fie fără efect; și chiar pentru același motiv apostolul, vorbind despre credință, zice: „Ca să fim moștenitori prin har, și ca făgăduința să rămînă statornică“ (Ibid. 16). Prin har, nici fiii lui Avraam n-au putut s-o dobîndească nici prin munca lor, nici prin sudorile lor.

Dar pentru ce zicînd Iisus Hristos: „Precum a zis Scriptura“, nu a adus mărturii? Aceasta fiindcă spiritul evreilor era prevenit. Căci unii ziceau: „Acesta este Proorocul“ (40); alții „el înșeală poporul“ (12). Alții: „Hristos nu va veni din Galileea, ci din micul orașel al lui David, Betleem“ (41, 42). Și alții: „Cînd va veni Hristos nimeni nu va ști de unde este“ (27). Astfel părerea lor era împărțită, precum se întîmplă în tulburările din masa poporului. În sfîrșit, ei nu voiau să asculte, nici nu voiau să învețe. Iată pentru ce nu le răspunde Iisus nimic, cu toate că erau unii care ziceau: „Hristos oare va veni din Galileea?“ Dar l-a laudat pe Natanael ca pe un adevărat Israelit, cu toate că vorbea cu multă forță și duritate și zice cu dispreț: „Poate fi ceva bun din Nazaret?“ Dar și cei care-i ziceau lui Nicodim: „Citește Scripturile și vezi că nici un prooroc n-a ieșit din Galileea“ (52), nu vorbeau pentru a ști cine era el, ci pentru a înlătura părerea și a o distruge pe aceia care ziceau: „El este Hristosul“. În ceea ce zice Natanael, ceea ce l-a făcut să vorbească așa era iubirea adevărului și cunoașterea vechilor profeții; dar aceia nu aveau în vedere decît să întoarcă poporul de la gîndul că Iisus era Hristosul, iată pentru ce nu-i învață Iisus deloc. Căci oamenii care se contraziceau, care pe atîta ziceau „Nimeni nu va ști de unde este“, și pe atîta: „El va veni din Betleem“, ar fi învățat cu adevărat că el era Hristosul, ei nu s-ar fi oprit în mod sigur să-l tăgăduiască. Căci fiindcă a rămas în Nazaret ei nu știau că el este din Betleem, eu o trec, cu toate că în aceia ei nu sînt deloc scuzați, pentru că Iisus nu era născut în Nazaret; ci genealogia sa, puteau la fel s-o recunoască, puteau să nu știe că

el era din casa și din familia lui David? Cum ziceau ei deci: „Hristos nu va veni oare din neamul lui David?“ Iată prin ce încercau să întunece și să ascundă nașterea lui, și să înșele poporul prin vorbirile pe care le semănau ei.

Dar pentru ce nu vin să-i zică lui Iisus Hristos: Învățătorule, noi admirăm învățătura ta și faptele tale, dar pentru că vrei ca noi să credem în tine, potrivit la ceea ce învață Scripturile, învață-ne pe noi pentru ce învață ele că Hristos va veni din Betleem, și pentru ce ai venit tu din Galileea? Dar ei nu zic nimic din aceia, și răutatea le dicta toate vorbele lor. Evanghelistul face să se vadă bine că ei nu căutau să-l cunoască, sau că nici nu voiau, pentru că el adaugă în continuu: „Iar unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mîinile pe El“ (44).

Și în sfîrșit, dacă ceva lucru putea să-i atingă, era mai puțin această îndrăzneală urîtă și nerușinată, dar ei n-au fost atinși nicidecum, cum o spune proorocul: „Ei s-au dezbinat, dar cu toate acestea n-au fost cuprinși de milă“ (Ps. 34,19).

OMILIA 52

„Deci slujitorii au venit la arhieriei și la farisei și aceia le-au zis: De ce nu l-ați adus? Slujitorii au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Omul Acesta“ (Cap.7, Vers. 45,46- Vers.19, Cap.8).

1. Adevărul se descoperă de la sine sufletelor drepte și sincere, și se ascunde sufletelor infectate de răutate.

2. N'codim, un sinedrist, ia apărarea lui Iisus Hristos împotriva fariseilor.

3. Obiecțiunile ereticilor.-Răspuns-Iisus declară că el este consubstanțial cu Tatăl său.

4. A huli împotriva Fiului, înseamnă a huli împotriva Tatălui. A slăvi pe Fiul precum pe Tatăl, el este de aceeași natură: nu poate fi cunoscut Tatăl fără a fi cunoscut Fiul: dacă el nu era de aceeași substanță, s-ar fi putut cunoaște Tatăl fără a fi cunoscut Fiul. Nu poate fi cunoscut Tatăl fără a cunoaște pe Fiul, fiindcă ei sînt de aceeași substanță. Se cunoaște omul dar nu poate fi cunoscut îngerul; se cunoaște creatura, dar nu se cunoaște Dumnezeu, fiindcă substanțele sînt diferite. A slăvi pe Fiul și prin cuvinte și prin fapte. Ceea ce cere Dumnezeu de la un creștin. Greutatea și putregaiul păcatului. Nimic nu este mai urît, nici mai grozav ca răpirea și lăcomia.

1. Nimic nu este mai clar, nimic nu este mai simplu ca adevărul, cînd este căutat cu o inimă dreaptă și sinceră: dar dacă în suflet este răutate, nimic nu este atunci mai întunecos nici mai de nepătruns ca același adevăr. Iată un exemplu: Cărturarii și fariseii, care păreau cei mai înțelepți dintre toți oamenii, care erau mereu cu Iisus Hristos, pentru a-i pune piedici, cu

toate că văd minunile pe care le făcea, cu toate că citesc sfintele Scripturi, nu au scos nici un rod, nici un câștig, și ce zic eu? n-au făcut decât să se întunece: dimpotrivă pe slujitori, lipsiți de aceste avantaje, o singură predică i-a câștigat. Și cei ce au venit să-l prindă pe Iisus Hristos răpiți de admirație, au fost prinși ei înșiși. Noi nu trebuie numai să admirăm înțelepciunea lor pentru că au știut să treacă peste minuni, și n-au avut nevoie decât de învățătura singură, de singur cuvântul lui Iisus Hristos pentru a se converti, (căci ei n-au zis: Niciodată vreun om n-a făcut atât de mari minuni, ci: „Niciodată n-a vorbit un om ca Omul Acesta”: nu numai ascultarea lor este vrednică de admirație, ci și libertatea cu care răspund celor ce i-au trimis, fariseilor, la cei ce-l persecutau pe Iisus, și care nu uitau nimic pentru a-și împlini invidia pe care i-o purtau.

„Deci slujitorii au venit la arhierei, și aceia le-au zis: De ce nu l-ați adus?” A fi întorși este mai mult ca a fi rămas: dacă ei nu i-ar fi căutat pe farisei s-ar fi expus miniei lor; dar prin întoarcerea lor ei au acum slava de a fi predicatorii înțelepciunii lui Iisus Hristos, și prin aceia se arată mai bine tăria lor. Ei nu zic: noi n-am putut să-l aducem din cauza poporului care-l ascultă ca pe un profet; dar care este răspunsul lor?” Niciodată n-a vorbit un om cum vorbește Omul acesta”. Și sigur, ei ar fi putut alege altă acuză, dar inima lor este dreaptă, și o arată aceasta. În sfârșit, răspunsul lor nu este numai o mărturie a admirației și a uimirii lor, ci chiar un reproș pe care-l fac fariseilor că i-au trimis să prindă și să lege un om pe care ei ar fi trebuit mai bine să meargă să-l asculte. Deși n-a auzit decât o predică scurtă, un suflet drept și sincer n-are nevoie de vorbiri lungi, adevărul are prin el însuși destulă tărie.

Ce răspund fariseii? Atunci când ar fi trebuit să fie atinși de remușcare, ei îi învinuiesc pe acești slujitori că s-au lăsat înșelați: „Nu cumva și voi ați fost amăgiți?” (47). Ei îi lingușesc încă și nu se folosesc de cuvinte grele, de teamă ca ei să nu-i pedepsească îndată, ci totodată, trecând peste această stare, se vede furia și răcnetul lor. Fariseii ar fi trebuit să întrebe ce a zis Iisus Hristos, și să admire răspunsul lui, și n-o fac, în teama de a nu fi atrași ca și ceilalți, ci răspund prin acest argument absurd: „Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?” (48). Spuneți-mi nu înseamnă aceia mai mult un reproș față de cei necredincioși decât față de Iisus Hristos?” Dar mulțimea aceasta, care nu știe legea, este blestemată!” (49). Și iată pentru ce sînteți voi mai condamnabili, voi care ați rămas în necredință, pe cînd poporul credea. Acești oameni din popor se purtau ca niște oameni care urmau legea. Cum sînt deci blestemați? Voi nu păziți legea, care sînteți blestemați, și nu cei ce o păzesc: și credința celor ce refuză să creadă în Iisus Hristos nu este un argument care ar putea fi folosit împotriva lui. Acest procedeu este foarte disprețuit, voi înșivă n-ați crezut în Dumnezeu, precum zice sfîntul Pavel: „Căci ce este dacă unii n-au crezut? Oare necredința lor va nimici credința lui Dumnezeu?” (Rom. 3,3). Profetii v-au făcut în continuu această mustrare, zicîndu-vă: „Ascultați cuvîntul Domnului împărați ai Sodomei” (Isaia 1,10); și: „Mai marii voștri

nu păzesc legea“. Și mai sus: „Nu este al vostru să știți ceea ce este drept?“ (Mt. 3,1). Și peste tot ei le fac aspre mustrări.

Ce oare? Voi sînteți necredincioși îndrăznind să scoateți de acolo un argument împotriva lui Dumnezeu? Departe de noi această hulă, este în mod unic greșeala voastră: și ce altă dovadă mai trebuie, pentru a vedea că voi nu cunoașteți legea, decît singură necredința voastră? Atunci cînd au zis că niciunul din căpetenii n-a crezut în Iisus, dar aceia nu numai că nu știau legea, Nicodim îi mustră foarte aspru prin aceste cuvinte: „Nu cumva legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întîi și nu cunoaște ce a făcut?“ (51). El face să se vadă prin aceia că ei nu cunosc și nu păzesc legea. Căci dacă legea oprește să ucizi pe cineva fără a-l auzi mai înainte, și dacă înainte de a-l fi auzit pe Iisus, ei căutau să-l omoare erau călcători ai legii: și cum înaintau zicînd că niciunul din căpetenii n-a crezut în el, evanghelistul arată în mod expres că Nicodim era din ceata lor, pentru a face să se vadă că chiar dintre căpetenii au crezut în el. Fără îndoială ei n-au mărturisit-o încă public cum ar fi trebuit, dar cu toate acestea erau atașați de Iisus Hristos.

Dar remarcați, fraților, cu ce moderație și cu ce reținere îi mustră Nicodim. El nu zice: Voi vreți să-l uciideți și îl condamnați fără motiv ca pe un înșelător. El nu le-a vorbit în acești termeni: el s-a folosit de cuvinte mai dulci și mai moderate pentru a mustra excesul lor de violență fără considerare și sîngeroasă. Pentru aceia invocă legea zicînd: „Dacă nu-l ascultă mai întîi și nu cunoaște ce a făcut“. Iată pentru ce nu trebuie numai să auzi, ci trebuie să auzi cu grijă; căci aceia înseamnă aceste cuvinte: „Și fără a fi informat ce a făcut“, adică ceea ce pretinde el. Care este intenția lui, scopul lui, dacă purtarea lui este aceia a unui dușman care vrea să răstoarne statul? Fariseii atunci, dezarmați pentru că au zis că niciunul dintre căpetenii n-a crezut în el în Iisus Hristos, răspundeau slab lui Nicodim, deși fără putere.

2. Nicodim a zis: „Legea noastră nu osîndește pe nimeni“. Ei îi replică: „Nu cumva și tu ești din Galileea?“ (52) era un răspuns rău care nu avea nici un raport cu ceea ce a zis el. Trebuiau să arate, sau că ei n-au trimis să-l prindă pe Iisus Hristos fără judecată, sau că nu era nevoie să-l asculte, și răspund cu duritate și cu minie: „Cercetează și vezi că prooroc din Galileea nu s-a ridicat“ (52). Dar, ce a zis Nicodim? Că Iisus era un prooroc? Nu, el a zis că nu trebuia condamnat nimeni la moarte, fără a afla mai întîi procesul lui, și fariseii îi dau acest răspuns urît, ca și cum el n-ar fi cunoscut de loc Scripturile; îi zic cam cu aceste cuvinte: „Cercetează și învață“.

Ce răspunde deci Iisus Hristos? Cum fariseii nu aveau în gură niciodată decît numele de galileian și prooroc, Mîntuitorul, pentru a-i îndepărta de această idee falsă și a-i face să vadă că el nu este un prooroc ci Domnul întregii lumi, zice: „Eu sînt lumina lumii“ (Cap.8, Vers.12). Nu din Galileia, nici din Palestina, nu din Iudeea. Ce răspund evreii? „Tu însuți mărturisești despre Tine însuți; mărturia Ta nu este adevărată“ (13). O nebunie! Mîntuitorul îi trimite totdeauna la Scripturi, și ei zic: „Tu mărturisești despre Tine însuți“. Dar ce mărturie a dat el? „Eu sînt lumina lumii“. Acela

este un cuvînt mare; da, sigur, este un cuvînt mare. Dar ei nu s-au prea îngrijorat, fiindcă el-nu-și zicea egal cu Tatăl, nici Fiul lui, sau Dumnezeu, ci numai că el este lumina. Cu toate acestea, ei voiau să distrugă această părere, căci era ceva cuvînt mai mare ca a zice: „Cel care îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric“ (12). Mîntuitorul vorbește despre lumină și despre întunericul duhovnicesc, adică nu va rămînea în rătăcire. Aici Iisus Hristos îl atrage la sine pe Nicodim și-l încurajează, fiindcă a vorbit în mod liber și și-a arătat sentimentul său, și el laudă pe slujitori pentru purtarea lor înțeleaptă. Acest cuvînt „A strigat“ înseamnă că Iisus a vrut să trezească pe farisei să vină la el să-l asculte. În același timp el le arată că ei tănuiau să-i întindă piedici și să înșele în mod tainic, adică, în întuneric și în rătăcire, dar că nu vor învinge și nu vor stinge lumina. El îi amintește lui Nicodim cuvintele pe care le-a zis puțin mai tîrziu: „Oricine face răul, urăște lumina și nu vine la lumină, de teamă ca să nu i se descopere faptele sale“ (Ioan 3,20). Cum evreii ziceau că niciunul din căpetenii n-a crezut în el, Iisus zice: „Oricine face răul urăște lumina, și nu vine la lumină“. Prin care îi face să vadă că dacă el nu vine, nu înseamnă că lumina este slabă, ci fiindcă voința lor este stricată și rea.

„Ci i-au zis fariseii: Tu însuși mărturisești despre Tine însuși“ (13) „A răspuns Iisus și le-a zis: Chiar dacă Eu însumi mărturisesc despre Mine, mărturia Mea este adevărată, fiindcă știu de unde am venit și unde Mă duc. Voi nu știți de unde vin, nici unde Mă duc“ (14). La ceea ce a zis Iisus mai înainte, evreii îi opuneau o hotărîre. Ce răspunde deci Iisus Hristos? El răstoarnă această decizie pretinsă, și le arată că după părerea lor a vorbit așa, pentru că îl luau drept un om, și el le zice: „Cu toate că Eu mărturisesc despre Mine, mărturia Mea este adevărată, fiindcă Eu știu de unde vin“. Ce vreau să spună acestea? Eu sînt Dumnezeu, și Fiul lui Dumnezeu. Dumnezeu este pentru sine un martor vrednic de credință: pentru voi, voi nu cunoașteți pe Dumnezeu pentru că faceți răul după voința voastră; voi știți dar vă mascați că nu știți; vorbiți după sentimentele voastre omenești și pămîntești, și nu vreți să știți nimic, nu vreți să cunoașteți nimic mai mult ca ceea ce se arată înafară. „Voi judecați după trup, Eu nu judec pe nimeni“ (15). Precum a trăi după trup, înseamnă a trăi rău; la fel, a judeca după trup, înseamnă a judeca rău. „Și chiar dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată“ (16); adică, voi judecați nedrept. Dar dacă judecăm nedrept, răspund ei, pentru ce nu ne mustri tu? Pentru ce nu ne pedepsești? Pentru ce nu ne condamni? Aceasta n-o fac zice el, fiindcă eu n-am venit pentru aceia. Iată ce înseamnă acest cuvînt: „Eu nu judec pe nimeni. Și dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată“. Căci dacă eu aș vrea să judec, voi ați fi în numărul celor condamnați. Dar dacă nu zic acestea, zice el, pentru a vă judeca; și dacă am zis: „Eu nu vorbesc pentru a judeca“ aceasta nu înseamnă că mă tem să vă rușinez, dacă aș vrea să vă judec: dacă eu aș judeca, voi ați fi osîndiți cu dreptate; dar vremea judecății n-a venit încă. Iisus Hristos face să se întrevadă judecata viitoare, cînd zice: „Fiindcă Eu nu sînt singur, ci Eu și Tatăl Meu care M-a trimis“. În sfîrșit el spune că nu este singur care-i va condamna, ci că și Tatăl său îi osîndește la fel. Mai

departe, el arată încă același lucru într-un fel mai ascuns atunci cînd încearcă să-i cîștige ca martori ai săi: „Și în legea voastră este scris că mărturia a doi oameni este adevărată“ (17).

3. Ce vor zice oare ereticii? Dacă luăm în mod simplu acest cuvînt și în sensul natural pe care ni-l arată, ce va avea Iisus Hristos mai mult decît ceilalți oameni? Căci dacă această lege s-a statornicit printre oameni, este că nici un om nu este crezut vorbind despre sine însuși. Dar, cu privire la Dumnezeu, cum se va putea admite așa ceva? Să cercetăm deci ceea ce zice Iisus Hristos în ce sens spune acest cuvînt către ei: s-a folosit de acest cuvînt pentru a arăta doi oameni? Dacă aceasta ar fi fost intenția sa, pentru ce n-a adus mărturia lui Ioan Botezătorul, și n-a zis: Eu mărturisesc și-mi dau mărturie mie însumi? Ioan dă mărturie despre mine și el. Pentru ce nu s-a folosit de mărturia îngerilor? Pentru ce nu s-a folosit de cea a profeților? El putea să arate o mulțime de alte profeții și mărturii. Dar Iisus nu vrea numai să arate două persoane și chiar două persoane de aceeași substanță.

„Îi ziceau deci: Unde este Tatăl Tău? Răspuns-a Iisus: Nici pe Mine nu Mă știți, nici pe Tatăl Meu“ (19). Precum știind-o, ei se fățărniceau că nu știu, și-l întrebau pentru a-l ispiti, Iisus nu-i socotește vrednici să le răspundă. Apoi, el a vorbit mai clar și mai liber, folosindu-se de autoritatea faptelor sale și a învățăturii sale, fiindcă atunci timpul răstignirii și a morții sale era aproape. „Eu știu de unde vin“, zice el, aceia nu putea să-i miște prea mult. Dar cînd a adăugat: „Unde merg“; acest cuvînt trebuia să-i tulbure și să-i înspăimînte mai mult, ca arătînd că el nu va rămîne în moarte.

Și pentru ce n-a zis el: „Eu știu că sînt Dumnezeu, ci, Eu știu de unde vin“? Totdeauna amestecă lucruri de jos cu cele înalte, și încă le ascunde puțin pe aceste înalte. După ce a zis: „Eu mărturisesc despre Mine“ și a arătat-o, el trece apoi la ceva lucruri puțin mai ridicate; este ca și cum ar zice: Eu îl cunosc pe cel care m-a trimis și la care mă duc. În acest fel, evreii, auzind că Tatăl l-a trimis, și că se va întoarce la el nu puteau să contrazică ceea ce zicea. Eu n-am nimic decît adevărul zice el, căci de la acela vin și acolo mă întorc, eu mă duc la Dumnezeul adevărului. Dar voi, voi nu-l cunoașteți pe Dumnezeu, iată pentru ce judecați după timp. În sfîrșit, după ce au văzut atîtea mărturii și dovezi spun: „Nu este adevărat“. Despre Moise voi ziceți: Este vrednic de credință, și atunci cînd vorbește despre alții, și atunci cînd vorbește despre sine; dar vorbiți cu totul altfel privitor la Iisus Hristos, aceia înseamnă a judeca trupește.

„Eu nu judec pe nimeni“ (15). De altfel el zice așa: „Tatăl nu judecă pe nimeni“ pentru ce zice el: Și dacă eu judec judecata Mea este adevărată, fiindcă Eu nu sînt singur“? Iisus Hristos vorbește încă după părerea evreilor. Aceia înseamnă: Judecata Mea este judecata Tatălui, căci judecata Tatălui nu va trebui să fie diferită de a mea, nici a mea de cea a Tatălui. Dar pentru ce vorbește despre Tatăl? Evreii nu credeau că Fiul ar fi vrednic de credință dacă el nu avea mărturia Tatălui. Altfel ceea ce zicea el ar fi rămas fără valoare; căci, printre oameni, atunci cînd doi mărturisesc în lucrul altuia, atunci mărturia lor este adevărată; aceia este mărturia adusă de doi

martori. Dar dacă cineva mărturisește despre sine însuși, atunci nu mai sînt doi martori.

Vedeți bine, dragii mei ascultători, că dacă Iisus Hristos a vorbit cu aceste cuvinte, aceia a făcut-o pentru a arăta că el este consubstanțial cu Tatăl său, și că prin el însuși n-are nevoie de un alt martor; în sfîrșit, pentru a face să se vadă că el n-are nimic mai puțin decît Tatăl. Recunoașteți deci autoritatea lui în cuvintele acestea: „Eu sînt Cel Care mărturisesc despre Mine Însuși și mărturisește despre Mine Cel Care M-a trimis pe Mine Tatăl Meu“ (18). Iisus Hristos n-ar fi zis aceia, dacă el era dintr-o substanță mai mică. Apoi, pentru a vă convinge că vorbind așa el n-a avut în vedere numărul „doi“, fiți atenți că puterea lui nu se deosebește întru nimic de cea a Tatălui. Un om dă mărturie atunci cînd, prin sine însuși, este vrednic de credință și cînd n-are nevoie de un alt martor, și aceia, atunci cînd este vorba de o acțiune care nu-l privește și care-i este străină; dar în propriul său caz el nu este crezut și are nevoie de o altă mărturie. Dar tocmai contrarul este pentru Iisus Hristos: atunci chiar cînd își dă mărturie în propria sa cauză și cînd zice că are mărturia altuia, el se declară vrednic de credință, arătînd peste tot autoritatea sa. În sfîrșit, pentru ce zicînd: „Eu nu sînt singur, ci Eu și Tatăl M-a trimis“, și mărturia a doi martori este adevărată; nu s-a oprit acolo și a adăugat: „Eu mărturisesc despre Mine Însuși“? Nu-i așa că în mod unic pentru a arăta autoritatea sa? Și el se pune primul: „Eu mărturisesc despre Mine Însuși“. Aici Iisus Hristos arată că el este egal în vrednicie cu Tatăl său și că nu le folosește la nimic evreilor de a se slăvi că-l cunosc pe Dumnezeu Tatăl, dacă nu-l cunosc ei înșiși; și pentru că nu voiesc să-l cunoască, ei nici nu-l cunosc. Iisus le zice deci că nu poate fi cunoscut Tatăl fără să-l cunoască pe el însuși, ca să-i atragă prin aceia la cunoașterea sa. Cum ei îl neglijau și căutau totdeauna pe Tatăl direct, el le zice: „Voi nu puteți să-l cunoașteți pe Tatăl fără de mine“. Pentru aceasta cei ce hulesc împotriva Fiului, nu-l hulesc numai pe Fiul, ci și pe Tatăl.

4. Să ne păzim fraților și să-l slăvim pe Fiul: sigur că el n-ar fi vorbit așa, dacă n-ar fi fost de aceeași natură cu Tatăl. Căci dacă, fiind de altă substanță decît Tatăl, el ar fi făcut-o cunoscut, se putea cunoaște Tatăl fără a-l cunoaște pe Fiul: și în mod reciproc, cunoscîndu-l pe Tatăl, pentru aceia nu se va putea cunoaște Fiul. În sfîrșit, cel ce cunoaște omul nu cunoaște în mod necesar și pe înger. Deși, veți zice voi, cel care cunoaște creatura, cunoaște la fel pe Dumnezeu. Nu, sigur. Căci cei mai mulți, sau mai scurt toți oamenii, cunosc creatura, fiindcă ei o văd; dar pentru aceia ei nu cunosc pe Dumnezeu.

Să slăvim deci pe Fiul lui Dumnezeu, nu numai dîndu-i slava care i se cuvine, ca Fiului lui Dumnezeu, ci încă și prin faptele noastre. Căci slava care se dă prin cuvinte nu este nimic, dacă ea nu este însoțită de cinstea care vine din fapte. „Dar dacă tu te numești Iudeu și te reazimi pe lege și te lauzi cu Dumnezeu. Și cunoști voia Lui și știi să încuviințezi cele bune, fiind învățat din lege. Tu care te lauzi cu legea, Îl necinstești pe Dumnezeu, prin călcarea legii?“ (Rom. 2,17,21,23). Voi înșivă iubiții mei ascultători, păziți-vă

ca, slăvindu-vă că aveți credința ortodoxă, să nu duceți o viață potrivită cu credința pe care o mărturișiți; ca să nu necinstiți pe Dumnezeu, făcând-o aceasta hulindu-l. Dumnezeu vrea ca un creștin să fie învățătorul întregului univers, aluatul, lumina, sarea. Ce este lumina? Este o viață strălucită, pe care n-o întunecă un nor. Lumina nu-și este folositoare sieși, sarea sau aluatul cu atât mai mult, dar aceste lucruri le sînt folositoare altora: la fel se cere de la noi, nu numai ceea ce este în interesul nostru, ci încă ceea ce este în interesul altora. Căci dacă sarea nu sară ea nu mai este bună la nimic și nu mai este sare (Mt. 5,13; Mc. 9,49); prin aceia nouă ni se mai descoperă încă un adevăr: este că, dacă trăim bine, alții la fel vor trăi bine. Altfel nu le putem fi folositori altora prin nimic ca prin viața noastră bună (Mt. 25,11). Să le zicem la revedere nebuniilor, vanităților; căci așa sînt lucrurile din lume, așa sînt cerințele veacului. Fecioarele sînt numite nebune, fiindcă se ocupau de afacerile nebune ale veacului: ele adunau aici și nu trimiteau ceia ce au adunat acolo unde trebuia să le trimită.

Să ne temem ca ceea ce li s-a întîmplat lor, să nu ni se întîmple și nouă la fel, și ca să nu mergem cu o haină murdară, acolo unde toți sînt îmbrăcați cu haine strălucite, căci nimic nu este mai pătat, nimic nu este mai urît ca și păcatul. Pentru aceasta profetul, pentru a ne arăta o imagine vie prin persoana sa, striga cu glas înalt: „Putrezit au rănile mele și s-au umplut de stricăciune“ (Ps. 37,5). Vreți să cunoașteți putreziciunea păcatului? Considerați-l după ce l-ați făcut. Atunci cînd pofta nu vă va ține în lanțurile ei, atunci cînd focul nu va mai arde în vinele voastre, atunci veți vedea ceea ce este păcatul. Atunci cînd veți fi intrat la liniște, priviți mînia; considerați lăcomia; atunci cînd s-a stins în voi această patimă. Nimic nu este mai urît ca lăcomia și ca plăcerea. Noi facem să se audă dragile noastre adevăruri adesea, nu pentru a vă împovăra, ci dintr-o dorință de a produce în voi mari și minunate efecte; Căci se poate ca pe cel pe care nu l-a corectat o mustrare îl va corecta a doua, sau a treia. Facă cerul, ca fiind eliberați toți de păcat și de toate relele care-l însoțesc, noi să fim bună mireasmă a lui Iisus Hristos (Cor. 2,15), căruia l se cuvine slava, cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 53

„Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie învățînd în templu; și nimeni nu l-a prins, că încă nu venise ceasul Lui“ (Cap.8, Vers.20- Vers.30).

1. Nebunia și învîrtoșarea evreilor.
2. Iisus Hristos, vorbind evreilor, le arată în mod constant unirea sa cu Dumnezeu Tatăl său. El îi amenință. Cîțiva cred în el.
3. Pentru a cîștiga mîntuirea, să citim sfintele Scripturi cu grijă și nu în trecere: medităndu-le se învață adevărata învățătură și felul de a trăi bine. A merge la Biserică să auzim cuvîntul lui Dumnezeu; dacă la început nu cîștigăm, într-o zi tot ne vom folosi. Cînd te-ai recunoscut ca vinovat este

deja semnul unui progres. Ceremonia care se practica înainte pentru a citi sfintele Scripturi. A se apleca la studiul Scripturii, mai mult la studiul Evangheliilor: utilitatea și folosul care se scoate.

1. Care nebulie este ca cea a evreilor! Ei căutau înainte de Paști să-l prindă pe Iisus Hristos: atunci cînd era în mijlocul lor, ei au încercat să pună adesea mîinile lor pătate pe el, sau să-l prindă alții: planurile lor, eforturile lor sînt zadarnice și fără rod; și ei nu admiră încă virtutea lui; și puterea lui nu-i uimește, nu-i înspăimîntă încă de loc, dar ei rămîn în încercarea lor de a-l prinde. În sfîrșit, că ei căutau în continuu mijloacele de a-l prinde, evanghelistul o arată prin aceste cuvinte: „Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în visticie, învățînd în templu și nimeni nu L-a prins, că încă nu venise ceasul Lui“. El învăța ca un învățător în templu, ceea ce trebuie să-i minie și mai mult: ceea ce le zicea îi minie, și ei considerau o crimă faptul că se făcea egal cu Tatăl. Căci acest cuvînt: „Mărturia a doi oameni este adevărată“, nu înseamnă alt lucru. Între timp, zice evanghelistul, el învăța în templu și ca un învățător: și nimeni n-a pus mîna pe el, fiindcă nu sosise încă vremea lui, adică vremea potrivită ca să fie răstignit. Iată pentru ce n-a fost în puterea lor atunci ca să-l prindă; dar, dacă ei n-au putut să-și împlinească patima, aceasta a fost din cauza efectului înțelept al Mîntuitorului. Deja de multă vreme voiau să-l prindă, și n-au putut; și nu l-ar fi putut prinde niciodată, dacă nu s-ar fi dat el însuși în mîinile lor.

„Și Iisus iarăși Le-a zis: Eu Mă duc și Mă veți căuta“ (21). Pentru ce nu se oprește de a ține acest limbaj? Pentru a atinge inima lor, și pentru a-i înspăimînta. Remarcați groaza care le-a produs-o acest cuvînt: căci voind să-l omoare pentru a se scăpa de el, ei întrebau unde va merge: atît le păreau să fie de mari urmările acestei morți. El voia să-i învețe la fel un alt lucru, că nu prin efectul violenței lor va fi răstignit; ci fiindcă închipuirile Vechiului Testament au prevestit-o cu mult înainte, și prin aceste cuvinte el vestește învierea sa. Ei ziceau deci: „Nu cumva își va ridica singur viața?“ Ce le răspunde Iisus Hristos? Pentru a le lua această bănuială și pentru a-i face să cunoască cum că aceia era un păcat, zice: „Voi sînteți din cele de jos“ (23) adică, nu este de mirare că aveți acest fel de gînduri, voi care sînteți oameni trupești, și care nu sînteți capabili să primiți nimic duhovnicesc; dar eu nu voi face nimic asemănător: „Eu sînt din cele de sus“. Pentru voi „voi sînteți din această lume“. Acolo iar vorbește Mîntuitorul despre gîndurile trupești și pămîntești. Rezultă de acolo că acest cuvînt: „Eu nu sînt din această lume“, nu înseamnă că el n-a luat trup de loc, ci că el este lipsit de viclenia și de răutatea lor. În sfîrșit, el zice la fel că ucenici săi nu sînt din lumea aceasta (Ioan 15,19), și totodată el avea un trup. La fel atunci cînd zicea sfîntul Pavel: „Dar voi nu sînteți în carne“ (Rom. 8,9) nu vrea să spună, că cei cărora le vorbește n-au trup de loc: astfel Iisus Hristos, zicînd ucenicilor săi că ei nu sînt din lume, vrea numai să dea mărturie pentru înțelepciunea lor.

„V-am spus vouă că veți muri în păcatele voastre. Căci dacă nu veți crede că Eu sînt, veți muri în păcatele voastre“ (24); căci dacă Iisus Hristos

a venit pentru ca să ridice păcatul lumii, și dacă păcatul nu poate fi șters decât prin botez, în mod necesar cel ce nu crede este un om vechi. În sfârșit, cel ce nu vrea să-l omoare și să-l îngroape cu credință, va muri cu păcatul, și cu el va merge să-și primească pedeapsa păcatelor sale. Iată pentru ce zicea Mântuitorul: „Cel ce nu crede deja este osîndit” (Ioan 3,18), nu numai pentru că nu crede, ci și fiindcă merge în cealaltă lume cu păcatele sale de la început. „Deci îi ziceau ei: Cine ești Tu? Și Iisus le-a zis: Ceea ce v-am spus de la început” (25). O nebunie străină. După atîta vreme după ce au văzut atîtea minuni și au auzit învățătura lui, ei îi pun această întrebare: „Cine ești Tu?” „Ce le răspunde Iisus Hristos?” „Ceea ce v-am spus de la început”; adică, voi sînteți nevrednici de a auzi cuvîntul meu, și departe de a înțelege ceea ce sînt eu: căci niciodată nu-mi vorbiți decât pentru a mă ispiți, și nu sînteți atenți la ceea ce vă zic eu: și chiar pentru aceia am să vă fac acum mai multe muștrări. Iată, în sfârșit, ceea ce înseamnă aceste cuvinte: „Multe am de spus despre voi și de judecat” (26). Nu numai a muștra, ci încă a și pedepsi. Dar cel care m-a trimis, vreau să spun Tatăl meu, n-o vrea: „Căci n-am venit ca să judec lumea, ci ca s-o mîntuiesc. Căci Dumnezeu n-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască prin El” (Ioan 3,17). Dacă pentru aceia m-a trimis Dumnezeu, și dacă Dumnezeu este adevărat, eu am motiv ca să nu judec pe nimeni acum, ci eu mă atașez numai să învăț ceea ce este necesar pentru mîntuire, și nu să fac muștrări. Apoi, Iisus Hristos spune aceia, ca evreii să nu creadă că el, care aude așa de mari lucruri, n-ar avea puterea ca să-i pedepsească, sau că nu știe gîndurile lor și deriderea lor.

„Și ei n-au înțeles că le vorbea despre tatăl” (27). O nebunie! o orbire! Iisus nu înceta să vorbească despre Tatăl său și ei nu observau! După care, neputîndu-i atrage nici printr-un număr mare de minuni și prin doctrina sa, nici prin învățăturile sale, el le vorbește despre răstignirea sa și le zice: „Cînd veți înălța pe Fiul Omului, atunci veți cunoaște că Eu sînt și că de la Mine însumi nu fac nimic, ci precum M-a învățat Tatăl așa vorbesc” (28). Iisus Hristos face să se vadă prin aceia că el cu dreptate a zis: „Eu sînt începutul tuturor lucrurilor, Eu care vă vorbesc”.

2. Atît de puțin erau de atenți evreii la ceea ce le zicea Iisus Hristos. „Cînd veți înălța pe Fiul Omului”: atunci, zice el, vă veți gîndi să mă omoriți, să vă scăpați de mine: dar eu vă spun că chiar atunci veți cunoaște în mod deosebit „că Eu sînt”; voi o veți cunoaște prin minunile și prin semnele pe care le voi face eu, prin învierea mea, prin ruinarea voastră. În sfârșit, toate lucrurile acestea erau destul de potrivite ca să facă să strălucească puterea Mîntuitorului. El n-a zis: Voi veți cunoaște atunci cine sînt eu, știind că eu sînt Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, care stăpînește și conduce totul; și care nu sînt potrivit Tatălui. Iată pentru ce adaugă el: „Și că de la Mine însumi nu fac nimic”. Voi veți cunoaște în sfârșit aceste două adevăruri, și puterea mea și unirea mea cu Tatăl meu. Căci acest cuvînt: „Eu nu spun nimic de la Mine însumi” arată egalitatea și unitatea de substanță, și că nu zice nimic împotriva voinței Tatălui său. Cînd închinarea voastră va fi schimbată și înlăturată, și cînd nu vi se va îngădui să vă închinați Tatălui după vechiul

vostru obicei, atunci veți cunoaște, că m-am miniat împotriva celor ce nu m-au ascultat, el ia apărarea mea și se răzbună pentru mine el însuși. Este ca și cum am zice: Dacă eu aș fi opus și contrar lui Dumnezeu, el nu ar avea o așa de mare minie împotriva voastră. Isaia o spune la fel: „Mormîntul lui a fost pus lîngă cei fărădelege“ (Isaia 53,9); și David: „Le va vorbi atunci întru minia sa“ (Ps. 2,5); și Domnul însuși: „Iată se lasă pustie casa voastră“ (Mt. 23,38); ascultați mai bine parabola: „Ce va face Domnul viei acestor vieri? Pe cei răi cu rău îi va pierde“ (Mt. 21,40). Nu vedeți că peste tot vorbește la fel, așteptînd ca ei să nu creadă încă?

Căci dacă Domnul trebuie să-i facă să piară, cum o va face cu adevărat, căci zice: „Cei care nu mă vor să stăpînesc peste ei, să fie aduși aici, și să fie tăiați în fața mea“ (Lc. 19,27) pentru ce această faptă nu și-o atribuie lui însuși, ci Tatălui? Aceasta o făcea pentru a se acomoda la înțelegerea evreilor, și la fel pentru a-l cinsti pe Tatăl său. Iată pentru ce n-a zis el: Eu las casa voastră pustie, ci: „Se lasă casa voastră pustie“, vorbind în mod impersonal. Dar zicînd, „De cîte ori am voit să adun pe fiii tăi și tu n-ai voit“ (Lc. 13,34); și adaugă apoi: „Ea va rămîne“; aceasta înseamnă a arăta că el este autorul dezolării. Pentru că zice, binefacerile mele, chemarea mea, nu v-au determinat să credeți în mine, pedepsele vă vor face să cunoașteți că eu sînt.

„Și Cel Care M-a trimis este cu Mine“. De teamă ca să nu creadă că acest cuvînt: „Cel care m-a trimis“, ar arăta că el este mai mic decît Tatăl, adaugă: „El este cu Mine“. Căci unul din acești termeni se referă la întrupare, și celălalt la dumnezeire. „Nu M-a lăsat singur, fiindcă Eu fac pururea cele plăcute Lui“ (29). Iisus Hristos coboară încă la un limbaj omenesc, combătînd fără cruțare ceea ce ziceau evreii, că el nu era trimis de Dumnezeu, că nu păzea simbăta; el zice: „Eu fac pururea cele plăcute Lui“. Prin care arată că faptul călcării simbetei este plăcut Tatălui. La fel, atunci cînd îl duceau la cruce, el zice: „Credeți că Eu nu pot să rog pe Tatăl Meu?“ (Mt. 26,53). Și totodată, prin acest singur cuvînt: „Pe cine căutați?“ (Ioan 18,46), el i-a aruncat pe toți la pămînt. Pentru ce nu zice el: Nu credeți voi că eu vă pot face să pieriți, pe cînd a dovedit-o prin faptă? El se potrivește la puterile lor. Căci avea mare grijă să arate că nu făcea nimic împotriva Tatălui său. La fel aici vorbește într-un fel omenesc și în același sens în care a zis: „Nu M-a lăsat singur“; el zice aici: „Eu fac pururea ceea ce-i plăcut Lui“.

„Și spunînd acestea, mulți au crezut în El“ (30). Atunci cînd Mîntuitorul s-a coborît și vorbește într-un fel simplu și mai îngroșat, atunci cei mai mulți au crezut în el. După aceia, mă veți întreba încă pentru ce se coboară Iisus astfel ca să vorbească într-un fel simplu și îngroșat? Dar evanghelistul va făcut să cunoașteți arătat adevărul și motivul prin aceste cuvinte: „Și spunînd acestea, mulți au crezut în El“. Faptele se par că strigă prin gura sa: Nu vă tulburați, voi care mă ascultați, dacă auziți cuvinte de jos și îngroșate; oamenii care după ce au auzit o așa de înaltă învățătură, n-au fost convinși că cel ce îi învăța era trimisul Tatălui, nu puteau fi aduși la

credință decît prin lucruri îngroșate. Și acestea sînt dovada a ceea ce va putea spune Mîntuitorul în ceea ce urmează adică cele de jos și îngroșate.

Evreii au crezut deci, nu cum ar fi trebuit, ci după puterea lor, datorită acestei simplități a limbajului care mișca și odihnea duhul lor. În sfîrșit, că credința lor nu era de loc desăvîrșită, evanghelistul face să se vadă apoi, descriind batjocurile pe care i le-au făcut lui Iisus Hristos; și deși erau aceiași evrei care au crezut; el o arată clar prin aceste cuvinte: „Deci zicea Iisus către Iudeii care crezuseră în El: Dacă veți rămîne în cuvîntul Meu, sînteți cu adevărat ucenici ai Mei“ (31); arătînd că ei n-au înțeles încă învățătura lui, și că numai ascultau ce zicea el; pentru aceasta vorbește cu mai multă putere, căci el s-a mulțumit să spună simplu la început: „Voi Mă căutați!; dar acum adaugă: „Voi veți muri în păcatele voastre“. Și îi face să cunoască cum li se va întîmpla aceia: Cînd veți fi morți în păcatul vostru, zice el nu mă veți mai putea ruga, nici să-mi cereți harul. „Ceea ce spun Eu în lume“. Prin aceste cuvinte el le spune evreilor că va merge spre neamuri. Dar cum ei n-au înțeles că despre Tatăl său le-a vorbit mai înainte, el le mai vorbește încă; și evanghelistul arată cauza pentru care s-a folosit Mîntuitorul de expresii de jos și îngroșate.

3. Dacă citim cu multă grijă și atenție sfintele Scripturi, și nu cu ușurință și în trecere vom putea cîștiga mîntuirea; dacă le studiem și le medităm în continuu, vom învăța adevărata învățătură și felul de a trăi bine. Căci dacă ai fi dur și violent, dacă ai avea un suflet molatec, sau ai fi leneș, dacă altădată nu ai profitat de această învățătură și lectură, acum vei cîștiga și vei avea mare folos. În sfîrșit, dacă cineva intră în chioșcul unei parfumerii și se oprește puțin, chiar în ciuda lui, el va simți binele, va răspîndi un parfum dulce și plăcut; cu atît mai mult va răspîndi această mireasmă bună cel care vine la Biserică. Căci, precum din lene se naște lene, la fel din muncă se naște forța și tăria sufletului. Chiar dacă ați fi încărcăți cu o mulțime de păcate, ați fi necurați, nu vă depărtați pentru aceia de sfînta noastră Biserică.

Și la ce, veți zice voi îmi va folosi mie să stau aici, dacă nu mă folosesc de ceea ce se învață aici? Vai! dacă vă recunoașteți păcătoși, dacă vă numiți nenorociți, acela nu este un cîștig prea mic, aceasta nu este o frică rău plasată, nu este o frică inutilă: dacă numai veți geme că nu practicați ceea ce ați auzit, va veni o zi cînd o veți practica. Căci este imposibil ca cel ce vorbește cu Dumnezeu și stă de vorbă cu el și-l ascultă, să nu aibă ceva folos. În clipa în care luăm dumnezeieștile Scripturi ne reculegem și ne spălăm mîinile noastre. Nu vedeți cîtă grijă este înainte de a începe această respectabilă lectură? Dacă o continuăm cu grijă și cu atenție vom dobîndi destul de mari roduri. În sfîrșit, dacă această citire nu ne va inspira dispoziții evlavioase, noi nu ne vom spăla mîinile; femeile care au capul descoperit, nu-l vor acoperi imediat cu vâlul lor, în semn de reculegere interioară; oamenii, a căror cap este acoperit, nu-l vor descoperi. Vedeți că starea exterioară este o dovadă a evlaviei care este în inimă? Apoi, așezați pentru a asculta se scot gemete, se condamnă viața trecută.

Să ne aplecăm iubiți ascultători, la citirea sfintei Scripturi, dar să citim mai ales sfintele Evanghelii. Imediat ce veți deschide evanghelia, veți zări numele lui Iisus Hristos, și-l veți auzi vorbind: „Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat avînd în pîntece din Duhul Sfînt“ (Mt. 1,18). Ori, cel ce aude aceste cuvinte este luat imediat de iubirea față de feciorie, admiră această naștere minunată, el ridică mai presus de pămînt și-l părăsește. Nu este un lucru mic faptul că Duhul Sfînt n-a socotit nevrednică s-o umple pe o fecioară cu harul său, și să vorbească un înger cu ea; totodată nu aceia se vede la început. Dar dacă continuați citirea voastră pînă la sfîrșit, sigur că veți arunca toate lucrurile veacului, veți rîde de tot ceea ce este pămîntesc; dacă ești bogat, tu nu te vei mai îngriji de bogății, cînd vei fi învățat că această logodnică a unui tîmplar, stînd într-o casă săracă, este Maica Domnului; dacă ești sărac, tu nu vei mai roși pentru sărăcia ta, atunci cînd vei fi învățat că Creatorul lumii n-a roșit să locuiască într-o iesle smerită.

Dacă meditați aceste lucruri nu veți mai fura, nu veți mai fi lacomi, nu veți mai răpi bunul altuia, ci mai bine veți iubi sărăcia și veți disprețui bogățiile; prin aceia veți alunga din sufletul vostru toate relele și orice viciu. Și încă, atunci cînd îl veți vedea pe Iisus culcat într-o iesle, nu veți avea invidie ca să-i dați fiului vostru o haină țesută cu aur, nici femeii tale un pat împodobit cu argint; și odată liberi de aceste ocupații zadarnice, nu vă veți mai da la lăcomie și la răpiri. Vă vor veni încă și alte foloase pe care nu vi le spun acum, ci le vor cunoaște cei ce vor face experiența aceasta. Pentru acestea vă îndemn să umpleți totul cu sfintele Scripturi, să le studiați în sensul lor și să le săpați în mintea voastră. Evreii, pentru că le-au neglijat, au primit poruncă să le poarte legate de mîna lor. (Deut. 6) Pentru noi, noi nu le purtăm la mînă, ci le lăsăm în casele noastre, în loc să le săpăm în inimile noastre cum trebuie; căci în acest fel, după ce ne-am spălat petele noastre, noi vom obține bunurile viitoare, pe care vi le doresc eu, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 54

„Deci zicea Iisus către Iudeii care au crezut în El: Dacă veți rămîne în cuvîntul Meu, sînteți cu adevărat ucenicii Mei. Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi,, (Cap.8, Vers.31- Vers.47).

1. Iisus Hristos le făgăduiește evreilor că învățătura sa, dacă o vor păzi, îi va elibera de robia păcatului, și ei legați totdeauna de lucrurile pămîntești și trupești, răspund că fiind fii ai lui Avraam, ei nu-s robii nimănu.

2. Dacă l-ați avea pe Avraam de tată n-ați căuta să mă omorîți, le zice Iisus Hristos.

3. Ne fiind fii ai lui Avraam, evreii sînt cu atît mai puţin fii ai lui Dumnezeu; diavolul, iată-l pe tatăl lor.

4. Pentru a înţelege şi a cunoaşte adevărul, trebuie să ducem o viaţă sfinţită şi curată. Să ducem bunurile noastre trecătoare în împărăţia cerurilor. Cel ce nu cunoaşte relele mai mici, nu le va cunoaşte nici pe cele mai mari. Ceea ce trebuie să facem cînd vrem să dobîndim ceva lucru. Să ne punem toată osteneala şi toată grija noastră, să dobîndim împărăţia cerurilor. Cum se cîştigă.

1. Noi avem nevoie de răbdare foarte mare, dragii mei fraţi; această virtute se formează şi creşte în noi, atunci cînd cuvîntul lui Dumnezeu şi-a înfipt rădăcinile în inima noastră: şi, la fel ca şi vîntul care cu toată violenţa şi furia sa, nu poate să dezrădăcineze un copac care are rădăcinile adînc înfipte în pămînt, aşa nimeni nu va putea răsturna un suflet pe care frica l-a legat strîns de Dumnezeu. Căci, a fi ţintuit, este mult mai tare ca a fi înrădăcinat. Aceia îl întreba profetul şi-i cerea Domnului: „Străpunge carnea mea prin frica de tine“ (Ps. 118,120). Astfel pătrundeţi-vă voi înşivă şi ataşaţi-vă aşa de puternic de Dumnezeu precum ar fi un corp bătut cu cuie în altul. Cei ce sînt legaţi în aşa fel, cu greu pot fi desprinşi; dar cei ce nu sînt aşa, sînt uşor surprinşi şi răsturnaţi.

Iată ce li s-a întîmplat atunci evreilor. După ce au auzit cuvîntul şi au crezut, ei totuşi au fost răsturnaţi. Iisus Hristos, voind să facă credinţa lor mai tare, mai sigură, mai adîncă, lucrează sufletul lor pentru a spune aşa, prin muştrări mai aspre; căci, pentru că au primit credinţa, datoria lor era să asculte şi să sufere cu răbdare muştrările dar ei totodată au luat foc şi s-au mîniat. Acum, care este calea pe care a urmat-o Iisus Hristos? El începe prin acest îndemn: „Dacă veţi rămîne în cuvîntul Meu, sînteţi cu adevărat ucenicii Mei, şi adevărul vă va face liberi“; ca şi cum ar fi zis: Eu trebuie să fac o tăietură adîncă dar nu vă tulburaţi; sau mai bine prin aceste cuvinte el smereşte mîndria lor. De ce vă rog îi va face adevărul liberi? De păcatul lor.

Şi ce răspund aceşti îndrăzneţi? „Noi sîntem urmaşi ai lui Avraam şi nimănui niciodată n-am fost robi. Cum zici Tu că: Veţi fi liberi?“ (33). Ei şi-au pierdut la început spiritul, fiindcă doreau mult lucrurile pămînteşti.

Acest cuvînt: „Dacă veţi rămîne întru învăţătura Mea“, descoperă gîndul lor şi ceea ce meditau în inima lor, şi arată că cel ce vorbea aşa ştia cu adevărat că ei au crezut, dar că n-au rămas în credinţă: şi el îi face încă să nădăjduiască ceva lucru mai mare, ştiind că ei vor fi ucenicii săi. Cum, după puţin foarte mulţi s-au retras, Iisus, prin aluzie, la această plecare, zice: „Dacă veţi rămîne“; în sfîrşit, aceşti oameni au auzit la fel învăţătura lui, au crezut, şi s-au retras, fiindcă n-au stăruit. „Căci cei mai mulţi din ucenicii săi zice evanghelistul s-au retras şi nu mai umblau cu El“ (Ioan 6,66).

„Veţi cunoaşte adevărul“, adică mă veţi cunoaşte pe mine însumi, căci „Eu sînt adevărul“ (Ioan 14,6; Cor. 10,11). Toată istoria evreilor n-a fost decît o închipuire; voi veţi învăţa de la mine adevărul, care vă va elibera de păcatele voastre. Cum le zicea la aceia „Veţi muri în păcatele voastre“; el le-a zis la fel la aceştia: „Adevărul vă va face liberi de păcatele voastre“. Iisus

nu le-a zis: Eu vă voi elibera de robie, ci el i-a lăsat să gîndească. Ce răspund ei? „Noi sîntem urmași ai lui Avraam și nimănui niciodată n-am fost robi“. Dar dacă aveau să se minie, era de ceea ce a zis mai înainte el: „Veți cunoaște adevărul“; și ei ar fi trebuit să răspundă: Ce oare? Nu cunoaștem noi adevărul? legea și cunoștințele noastre sînt false? Dar nu de aceia se îngrijeau ei; singură pierderea bunurilor pămîntești era în stare să-i atingă și să-i necăjească, și despre această pierdere și robie pămîntească voiau ei să vorbească. Sînt azi destui oameni încă, da sigur, sînt mulți care roșesc pentru lipsa bunurilor pămîntești și pentru această robie, și care n-au nici o teamă de a fi robi ai păcatului: care ar iubi să fie numiți de o mie de ori robi ai păcatului, decît să fie numiți o singură dată robi ai oamenilor. Așa erau evreii aceștia: ei nu cunoșteau altă robie, dar pentru ce ziceau ei: Cel tu i-ai numit robi pe cei ce sînt urmași ai lui Avraam, oameni nobili căroră chiar pentru aceia n-ar fi trebuit să le dai numele de robi care-i necinstește? Noi zic ei n-am fost niciodată robi ai nimănui. Așa este mîndria, așa este lăudăroșenia evreilor: „Noi sîntem urmași ai lui Avraam: noi sîntem Israeliți“. Niciodată ei nu vorbesc despre faptele lor. Pentru aceasta le striga Ioan Botezătorul: „Nu spuneți: Noi avem pe Avraam ca părinte“ (Mt. 3,9).

Dar pentru ce nu-i mustră Iisus Hristos pentru răspunsul lor nerușinat? În sfîrșit, ei au fost robi ai egiptenilor, ai babilonenilor, și ai multor altora. Fiindcă el nu le-a zis aceia pentru a intra în ceartă cu ei, ci pentru a-i mîntui, pentru a le face bine: iată ceea ce avea el în mod unic în vedere. Sigur el le-ar fi putut reproșa o robie de patruzeci de ani, alta de șaptezeci de ani, și alta sub judecători, pe atîta de douăzeci de ani, pe atîta de doi, pe atîta de șapte ani; el le putea zice că n-au încetat niciodată de a fi în robie. Dar Mîntuitorul a vrut să-i facă să vadă, nu că erau robi ai oamenilor, ci că erau robi ai păcatului, ceea ce este mai dur și mai nenorocit dintre toate robiile, o robie din care singur Dumnezeu poate să-l elibereze pe om. Căci Dumnezeu singur are puterea de a ierta păcatele: ei o recunoșteau și o mărturiseau, și la aceasta îi aduce prin aceste cuvinte: „Adevărat, adevărat zic vouă: Oricine săvîrșește păcatul este rob păcatului“ (34), arătîndu-le că le vorbește despre libertatea privitoare la această robie.

„Iar robul nu rămîne în casă în veci; Fiul însă rămîne în veci“ (35) Amintindu-le primele vremuri pe nesimțite face să cadă legea. El nu voia ca să ajungă să zică: Noi avem jertfe pe care le-a prescris Moise; ele pot să ne elibereze de păcatele noastre; iată pentru ce adaugă el aceste lucruri; altfel ce legătură ar fi între aceste cuvinte ale sale? „Fiindcă toți au păcătuit și sînt lipsiți de slava lui Dumnezeu, fiind îndreptați în dar prin har“ (Rom. 3,23,24) și preoții înșiși. Pentru aceasta zice apostolul Pavel arhiereului: „Din această pricină (a slăbiciunii) dator este, precum pentru popor, așa și pentru sine să jertfească pentru păcate“ (Evr. 5,3). Și aceia îl face pe Iisus să-l auzim spunînd: „Robul nu rămîne în casă“. Apoi, prin aceste cuvinte, Domnul declară că el este egal în vrednicie cu Tatăl său, și face să se cunoască diferența care este între rob și Fiul. Căci iată ce înseamnă

această parabolă: ea face să se vadă, că robul n-are putere, ceea ce arată acest cuvînt „Nu rămîne“.

2. Dar pentru ce, Iisus Hristos vorbind despre păcate, a vorbit despre casă? Aceasta pentru a arăta că, precum stăpînul are toată stăpînirea casei, la fel o are asupra tuturor lucrurilor. Și acest cuvînt: „Nu rămîne“, înseamnă: n-are puterea să dea fiindcă el nu este stăpînul; ori, Fiul este stăpînul; este ceea ce vrea să spună acest cuvînt: „Rămîne în veci“, luat metaforic, și după idei pe care o au lucrurile omenești, ca ei să nu-i zică: cine ești tu? Toate lucrurile sînt ale mele, căci eu sînt Fiul și rămîn în casa Tatălui meu; Iisus numește aici casă autoritatea, altădată el numește casă împărăția: „În casa Tatălui Meu mai multe locașuri sînt“ (Ioan 14,2). Cum vorbește despre libertate și despre robie, este natural ca să se folosească de această metaforă, pentru a arăta că cei despre care vorbește el n-au puterea să ierte păcatele.

„Deci, dacă Fiul vă va elibera, liberi veți fi cu adevărat“ (36). Nu vedeți că Fiul este consubstanțial cu Tatăl său, și că are o putere egală cu a sa? „Dacă Fiul vă va elibera“, nimeni nu va putea sta împotriva libertății voastre, ci ea va fi tare și statornică: „Căci dacă Dumnezeu este cel ce îndreaptă, cine va îndrăzni să condamne?“ (Rom. 8,33,34). Iisus Hristos se arată aici curat și liber de păcat; el vorbește și despre libertatea pe care o dau oamenii, și care nu are decît numele, și despre această altă libertate pe care Dumnezeu singur are putere s-o dea. Pentru aceasta el îi îndeamnă să nu roșească de aceia că se numesc aici jos robi, ci numai pentru robia păcatului. Și voind să-i facă să vadă că, cu toate că nu erau robi ai nimănui, disprețul pe care l-au arătat față de cealaltă robie i-a făcut cu toate acestea mai robi, el a adăugat în continuare: „Veți fi cu adevărat liberi“. Și prin aceia el arată că libertatea lor nu este o libertate adevărată. Apoi, de teamă ca să nu zică cum că ei erau lipsiți de păcat, căci este de crezut că ei ar fi zis: vedeți în ce fel îi învinuiește el asupra acestui punct. El trece peste tot ceea ce este de mustrat în viața lor, și se oprește să le arate păcatul la care se gîndeau ei acum: „Știu că sînteți urmași ai lui Avraam, dar căutați să Mă omoriți, pentru că cuvîntul Meu nu are loc în voi“ (37). Pe nesimțite el îi exclude din neamul lui Avraam și din familia lui, arătîndu-le că nu trebuie să se laude că sînt. Precum acestea sînt faptele care-l fac pe om liber sau rob, acestea sînt care fac rudenia. El nu le-a zis la început: Voi nu sînteți fii ai lui Avraam, ai acestui om drept, voi care sînteți ucigași de oameni: el le acordă înfierea și le zice: „Știu că sînteți urmași ai lui Avraam“, dar nu despre acesta este întrebarea. Acum, el se îndreaptă să le vorbească cu mai multă putere și tărie. În sfîrșit, se poate vedea în general că Iisus Hristos, după ce a făcut cîteva fapte mari pe care avea planul să le facă, vorbește apoi cu mai multă putere și tărie, fiindcă atunci mărturia faptelor chiar le închide gura potrivnicilor.

„Dar căutați să Mă omoriți“. Și dacă este cu dreptate? Nu, sigur, pentru aceasta el arată motivul: Voi vreți să mă omoriți, „Fiindcă cuvîntul Meu nu încapă în voi“. Cum zice dar că ei au crezut în el? Da, ei au crezut, dar, cum am spus-o, ei n-au stăruit: iată pentru ce le face o mustrare aspră. Dacă vă

slăviți zice el, cu această înfiere, trebuie să corespundă viața voastră cu această înfiere. Și Iisus n-a zis: voi nu înțelegeți de loc cuvîntul meu, ci: „Cuvîntul Meu nu are lor în voi”; în care face să se cunoască înălțimea și sublimitatea doctrinei sale. Dar acesta nu este un motiv ca să mă omorîți, ci mai sigur este unul prin care trebuie să mă cinstiți, ca să vă învăț. Dar dacă tu spui acelea despre tine însuși? Pentru a preveni această obiecție, el adaugă: „Eu ceea ce am văzut la Tatăl Meu vorbesc, iar voi ce ați auzit de la tatăl vostru faceți” (38). Precum eu, zice el, îl fac cunoscut pe Tatăl meu și prin faptele mele și prin cuvintele mele; la fel voi, prin faptele voastre, îl arătați cine este al vostru. Căci nu numai că eu am aceiași substanță cu Tatăl meu, ci încă și același adevăr.

„Ei l-au răspuns și l-au zis: Tatăl nostru este Avraam. Iisus le-a zis: Dacă ați fi fii ai lui Avraam, ați face faptele lui Avraam. Dar acum căutați să Mă ucideți, pe Mine, Omul, Care v-am spus adevărul pe care l-am auzit de la Dumnezeu. Avraam n-a făcut aceasta” (39, 40). Iisus Hristos le reproșează aici dorința lor de sînge, și le vorbește despre Avraam: dar aceasta o face pentru a le arăta că ei s-au exclus din această filiație a lui Avraam, pentru a smeri mîndria lor, a le arăta inutilitatea și a-i convinge că nu trebuie să-și pună nădejdea mîntuirii lor acolo, nici să se întemeieze pe o legătură trupească, ci pe una duovnicească care rodește în voința bună. Aceia îi împiedică să vină la Iisus Hristos; ei își închipuiau că o așa de mare legătură le ajungea singură pentru a-i mîntui.

Care este acest adevăr despre care vorbește aici Iisus Hristos? Că el este egal cu Tatăl său, pentru acest adevăr căutau evreii să-l facă să moară, cum o arată el însuși: „Dar căutați să mă ucideți, pe Mine, Omul, Care v-am spus adevărul pe care l-am auzit de la Dumnezeu”. Pentru a vă face să vedeți că ceea ce zice el nu este contrar Tatălui său, el se mai întărește încă: „Voi faceți faptele tatălui vostru. Zis-au Lui: Noi nu sîntem născuți din desfrînare. Un tată avem pe Dumnezeu” (41). Ce spuneți voi? Că îl aveți pe Dumnezeu ca tată, și îl acuzați și-l învinuiți pe Iisus Hristos pentru că a spus același lucru! Nu vedeți că Iisus a zis că Dumnezeu este Tatăl său într-un mod deosebit?

3. Precum Iisus Hristos i-a depozat pe evrei de filiația lor pretinsă din Avraam, neavînd nimic de răspuns ei au îndrăzneala să urce mai sus și să-și atribuie calitatea de fii ai lui Dumnezeu; dar Iisus Hristos îi coboară din această demnitate zicîndu-le: „Dacă Dumnezeu ar fi tatăl vostru, M-ați iubi pe mine, căci de la Dumnezeu am ieșit și am venit. Pentru că n-am venit de la Mine Însuși” (42). „De ce nu înțelegeți vorba mea? Fiindcă nu puteți asculta cuvîntul Meu” (43). Voi sînteți din tatăl vostru diavolul și vreți să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început a fost ucigaș de oameni și nu a stat într-un adevăr, pentru că nu este adevăr într-un el. Cînd grăiește minciuna, dintru ale sale grăiește, căci este mincinos și tatăl minciunii” (44). Iisus Hristos i-a depozat și i-a exclus pe evrei din filiația lui Avraam, și cum au îndrăznit să se ridice la o demnitate mai mare și mai înaltă, el îi abate și le dă în sfîrșit lovitura care-i doboară, zicîndu-le: Nu numai că nu sînteți urmași ai lui Avraam, ci sînteți chiar fiii diavolului; prin aceia îi lovește așa

de tare pe cît merită nerușinarea lor, și nu lasă această învinuire fără dovadă; el o arată, dimpotrivă: a ucide zice el, este o faptă de răutate drăcească. Și el n-a zis în mod simplu: Voi faceți faptele diavolului, ci voi împliniți plăcerile lui, arătînd că evreii ca și diavolul sînt împinși spre ucidere și aceia din invidie. Căci diavolul l-a ucis pe Adam numai pentru a-și împlini invidia sa. Iisus Hristos o arată aici acum, „Și nu a stat în adevăr“, adică, în dreptate, în adevăr. Cum evreii îl învinuiau pe Iisus Hristos adesea de a nu fi trimis de Dumnezeu, el le răspunde că diavolul este cel ce le insuflă această învinuire; căci el este cel ce a zămislit și a născut de la început minciuna, atunci cînd a zis: „Imediat ce veți mîncă din acest pom, vi se vor deschide ochii“ (Fac. 3,5). El a pus-o la început în faptă aceasta. În sfîrșit, oamenii nu se folosesc ca de un lucru pe care l-ar afla în ei înșiși, ci ca de un lucru împrumutat. Diavolul se folosește ca de proprietatea sa.

„Dar pe Mine fiindcă vă spun adevărul, nu Mă credeți“ (45). Care este urmarea acestei idei? Vreți să mă omorîți fără să-mi spuneți de ce mă învinuiți. Voi nu mă prigoniți fără numai fiindcă sînteți dușmani ai adevărului; dacă nu este pentru aceia, arătați-mi păcatul meu. Iată pentru ce continuă el așa: „Cine dintre voi Mă vedește de păcat? Dacă spun adevărul, de ce nu Mă credeți?“ (46). Pentru aceia ei răspund: „Noi nu sîntem născuți din desfrînare“. Și cu toate acestea cei mai mulți erau, pentru că ei erau în obiceiul de a face căsătorii nelegale. Dar nu aceia vrea să le reproșeze, el se oprește la primul punct. Făcîndu-i să vadă că nu erau fii ai lui Dumnezeu, ci fiii diavolului, el pornește de la aceia. (A ucide și a minți, le zice el, acestea sînt fapte demne de diavol și voi faceți și una și alta), pentru a ne învăța că după iubire se cunosc fiii lui Dumnezeu.

„Dacă spun adevărul, de ce nu Mă credeți?“ Cum erau mereu ca plutind în îndoială, și nu încetau să repete aceste cuvinte: „Ce vrea să spună El, voi nu puteți veni unde Mă duc Eu“. Iisus zice: „Voi nu ascultați pentru că nu puteți să primiți cuvîntul Meu“. Și aceia vine din faptul că voi aveți un suflet josnic și tîrîtor pe pămînt, și fiindcă învățătura mea este prea ridicată. Dar dacă nu puteau s-o înțeleagă, ce reproș, ce dispreț să le arate lor? Aici a nu putea este același lucru cu a nu vrea; voi nu puteți, fiindcă sînteți obișnuți să vă tîrîți totdeauna, și fiindcă nu vă ridicați spiritul la nimic înalt. Iar, evreii voind să arate că ei nu-l persecutau pe Iisus decît din rîvnă pentru Dumnezeu, Iisus se oprește peste tot să arate că a-l persecuta pe el, înseamnă a-l urî pe Dumnezeu; că a-l iubi, dimpotrivă, aceasta va însemna a-l cunoaște pe Dumnezeu.

„Un tată avem: pe Dumnezeu“. Așa se stimează ei totdeauna, și nu din faptele care ar trebui s-o dovedească. Deci necredința voastră dovedește, nu că eu sînt străin de Dumnezeu, ci că voi nu-l cunoașteți, și iată cauza este fiindcă voi mințiți și vreți să faceți ceea ce face diavolul. Voi mințiți fiindcă aveți un suflet josnic și tîrîtor, fiindcă nu aveți decît gînduri trupești, cum zice apostolul: „Fiindcă se află la voi invidie și certuri nu este învederat că încă sînteți trupești?“ (1 Cor. 3,3). Pentru ce nu puteți să primiți cuvîntul meu și să credeți în mine? Aceasta fiindcă voi vreți să

împliniți „dorințele tatălui vostru“ pentru care faceți toate planurile voastre. Nu vedeți că acest cuvînt: „Voi nu puteți“ înseamnă că ei nu voiesc.

„Ceea ce Avraam n-a făcut“. Și care sînt faptele lui? blîndețea, smerenia, ascultarea: voi, dimpotrivă sînteți fără omenie și cruzi. Dar s-au gîndit ei să se numească fii ai lui Dumnezeu? Iisus Hristos a făcut să se vadă că ei erau nevrednici ca să fie fii ai lui Avraam: voind să întoarcă această mustrare, ei s-au ridicat la ceva lucru mare. Și cum le reproșa uciderea lor, ca să se apere într-un fel, ei zic că pentru a-l răzbuna pe Dumnezeu au ajuns la aceasta. Apoi acest cuvînt: „Am ieșit“ înseamnă că el a venit de sus. Prin aceia face aluzie la venirea sa în lume. Și cum în mod adevărat ei trebuiau să răspundă: Tu înveți o învățătură străină și nouă; Iisus zice că el a ieșit de la Dumnezeu. Este natural, zice el, ca să nu ascultați cuvîntul meu, fiindcă sînteți fii ai diavolului: pentru ce vreți să mă omoriți? De ce păcat mă puteți învinui? dacă nu este nici unul, pentru ce nu credeți în mine?

Apoi, după ce le-a zis și i-a făcut să cunoască astfel, prin minciuna lor și uciderea pe care voiau s-o facă ei, că sînt fii ai diavolului, le arată că ei sînt foarte departe de a fi fii, și ai lui Avraam și ai lui Dumnezeu, fie fiindcă ei îl urăsc, pe el care nu le-a făcut niciun rău, sau fiindcă nu ascultă cuvîntul lui. Și în același timp el statornicește de neînvins acest cuvînt, că el este potrivit lui Dumnezeu, și că ei nu pentru acest motiv nu cred în el, ci fiindcă sînt vrăjmași ai lui Dumnezeu. Era, în sfîrșit cu totul evident că, dacă nu credeau în cel care n-a făcut nici un păcat, care își zicea ieșit de la Dumnezeu și trimisul lui Dumnezeu, care învăța adevărul și-l învăța în așa fel încît dezarmează lumea întreagă de a putea spune că el ar fi făcut vreun păcat; era, zic eu, cu totul evident că, dacă nu credeau în Iisus Hristos, însemna că ei erau în același timp cu totul trupești. Căci el știa, sigur că știa cu desăvîrșire, că păcatele coboară sufletul. Pentru aceasta zice sfîntul apostol Pavel: „În privința aceasta avem mult de vorbit și lucruri grele de tîlcuit de vreme ce v-ați făcut greoi la auzit“ (Evr. 5,11). Atunci cînd n-ai putere să disprețuiești lucrurile pămîntești, nu le poți asculta nici pe cele cerești, nici să ai gust pentru ele.

4. Pentru aceasta vă îndemn fraților, să nu uităm nimic, să facem toate eforturile noastre pentru a ne rîndui bine viața noastră: să ne curățim sufletul nostru, de teamă ca nici o pată, nici o murdărie să nu ne împiedice să vedem adevărul. Să aprindem în noi candela înțelegerii și să nu semănăm printre spini. Cel ce nu înțelege că lăcomia este un rău, cum va cunoaște cele mai înalte adevăruri? Cel ce nu se înfrînează cum se va atașa de lucrurile cerului? Este bine să răpești, nu bunurile pieritoare, ci împărăția cerurilor; căci această împărăție zice Iisus Hristos“ cei ce se silesc o răpesc“ (Mt. 11,12); deci cei lași n-o pot răpi: pentru a o cîștiga, trebuie să fii statornic și plin de rîvnă. Dar ce vrea să spună acest cuvînt: „Silitori“? Că trebuie să facem foarte multe eforturi, fiindcă strîmtă este calea (Mt. 7,14), că trebuie curaj și tărie. Cei ce vreau s-o răpească trebuie să depășească lumea întreagă. Ei nu țin seamă de nimic, nici învinuirea, nici condamnarea, nici chinul; ci ei n-au decît un singur lucru în vedere,

este de a răpi ceea ce doresc ei, și fac tot efortul pentru a-i depăși pe cei ce merg mai înainte.

Să răpim împărăția cerurilor: a o răpi aceasta nu este un păcat, ci înseamnă a-și câștiga slavă; este un păcat dimpotrivă de a nu o răpi. În această împărăție, bogățiile noastre nu se întorc spre ruina altora: să lucrăm dar s-o răpim. Dacă simțim mînia și pofta că se aprind în noi și ne înțepă ca și un ac al lor, să ne strîmțorăm natura noastră; să fim mai blînzi, să ne ostenim puțin pentru a ne odihni veșnic. Nu răpiți aurul, ci răpiți aceste bogății care vă vor învăța să priviți aurul ca și pe tină. Spuneți-mi: dacă veți afla sub mîna voastră și aur și plumb, pe care l-ați lua voi? nu aurul îl veți lua oare? acolo unde cel ce-l răpește este pedepsit; voi vă legați de ceea ce este de mai mare valoare, și acolo unde cel ce răpește este cîstit și răsplătit, voi treceți, neglijați ceea ce este de mare preț. Că dacă și de o parte și de cealaltă avem să ne temem de o pedeapsă, nu vă veți îndrepta voi spre ceea ce este mai valoros? dar în furtul pe care vi-l propun eu n-aveți să vă temeți de nimic, o fericire veșnică este răsplata.

Și cum se poate veți zice voi, răpi această împărăție? Ceea ce aveți în mîinile voastre, aruncați-l; căci atîta vreme cît veți avea mîinile ocupate nu veți putea dobîndi această comoară: închipuiți-vă un om care are mîinile pline de argint; atît cît va fi în mîinile sale, va putea lua aurul? nu trebuie ca mai întîi să arunce argintul și să aibă mîinile libere? În sfîrșit, un hoț trebuie să fie iute ca să nu fie prins. La fel, sînt pe lîngă noi puteri vrăjmașe care ne asaltează, totdeauna gata să se arunce asupra noastră pentru a ne răpi comoara. Dar să ne ferim de ei, să fugim de ei, să nu le lăsăm nici o putere asupra noastră. Să tăiem, să rupem legăturile care ne opresc, să ne dezbrăcăm de bunurile acestei lumi. Ce nevoie este să avem haine de preț? Pînă cînd ne vom opri la aceste netrebnicii de rîs? Pînă cînd vom ascunde aurul nostru în pămînt? Eu aș vrea din toată inima mea să nu vă tot vorbesc despre aceste lucruri; dar voi niciodată nu vă opriți de a-mi da ocazia să vorbesc despre ele. Să ne corectăm azi, ca, dînd altora acest exemplu bun, bunurile pe care ni le-a făgăduit Dumnezeu, să le dobîndim, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 55

„Au răspuns ludeii și l-au zis: Oare, nu zicem noi bine că Tu ești samarinean și ai demon? A răspuns Iisus: Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu și voi Mă necinstiți pe Mine.” (Cap.8, Vers. 48,49- Vers.59).

1. A răzbuna cu putere ceea ce se zice împotriva lui Dumnezeu, a suferi cu răbdare ceea ce se zice împotriva noastră.

2. Respingerea Anomeilor și a Arienilor. Acest cuvînt: „Eu sînt“, arată în Iisus Hristos veșnicia sa.

3. Să ne folosim de timp și să nu amînăm întoarcerea noastră. Sufletul care a devenit nesimțit, este asemenea marinarului care și-a părăsit corabia sa în bătaia vînturilor. Ce efort trebuie să facă virtutea pentru a trece peste patimi. Invidiosul voind să-l prindă pe altul se pierde pe sine. Portretul invidiei și al invidiosului.

1. Este oare un lucru mai necurat și mai urît decît păcatul: atunci cînd ar trebui să roșească de rușine, chiar atunci se îndreaptă să-și arate mai mult mînia sa; aceia li s-a întîmplat și evreilor. Atunci cînd inima lor ar fi trebuit să fie cuprinsă de remușcare pentru ceea ce au auzit; atunci cînd ar fi trebuit să admire puterea și dreptatea judecăților divinului Mîntuitor, ei îl acoperă cu batjocuri, îl numesc samarinean și demonizat, și răspund: „Nu zicem noi bine că Tu ești un samarinean și ai demon?” Că Iisus Hristos spunea ceva lucruri înalte și mari, era o nebulie în fața ochilor acestor oameni fără minte. Este adevărat că evanghelistul n-a spus încă, cum că ei îl numeau samarinean, ci totodată aceste cuvinte fac să se vadă că ei l-au apostrofat de cîteva ori cu acest nume. Tu ai demon, îi ziceți voi lui Iisus; dar cu adevărat la cine locuiește diavolul? la cel care-l cinstește pe Dumnezeu, sau la cel care-l disprețuiește pe omul care-l cinstește pe Dumnezeu? Care este răspunsul Mîntuitorului? este blîndețea, smerenia însăși. Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu“ (49). Atunci cînd trebuia să-i învețe, să înlăture mîndria lor și vanitatea lor, și să-i împiedice să se laude cu numele lui Avraam, atunci Iisus le vorbea cu tărie și cu putere; dar cînd aveau să sufere injuriile lor, el răspundea cu multă blîndețe. Cînd ziceau ei: Noi îl avem ca tată pe Dumnezeu și pe Avraam asemenea; el îi muștra cu asprime; dar atunci cînd îl numesc demonizat, el le răspunde cu blîndețe, pentru a ne învăța să răzbunăm slava lui Dumnezeu și să suferim cu răbdare ceea ce se zice împotriva noastră.

„Dar Eu nu caut slava Mea. Este cine să o caute și să judece“ (50). Eu am zis aceste lucruri pentru a vă arăta că nu vă aparține vouă care sînteți ucigași, să-l numiți pe Dumnezeu Tatăl vostru; ceea ce am spus eu, eu am spus-o spre slava lui, și pentru a susține slava lui, eu vă aud batjocorindu-mă; chiar pentru el sînt eu ținta batjocurilor voastre. Dar eu ascult injuriile voastre, eu nu mă răzbun. Cel pentru a cărui iubire sufăr acum, vă va face să dați seamă și vă va pedepsi. „Eu nu caut slava Mea“. Pentru aceasta, în loc să mă răzbun, eu vă chem și vă îndemn să faceți ceea ce nu numai vă va scăpa de chinuri, ci vă va procura viața veșnică.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va vedea moartea niciodată“ (51). Iisus Hristos nu vorbește aici numai despre credință, ci și despre curăția vieții. Și mai sus a zis: „Va avea viață veșnică“; el zice aici; Nu va muri niciodată, și arată totodată că dușmanii lui nu pot nimic împotriva lui. Căci dacă cel ce va păzi cuvîntul lui nu trebuie să mai moară, cu atît mai mult nu va muri el însuși. Evreii înțelegîndu-l i-au zis: „Acum am cunoscut că ai demon. Avraam a murit de asemenea și proorocii; și Tu zici: dacă cineva va păzi cuvîntul Meu, nu va gusta moartea niciodată“ (52), adică cei ce au auzit cuvîntul lui Dumnezeu au murit, și cei

ce-l vor auzi pe al tău nu vor mai muri? „Oare Tu ești mai mare decât Tatăl nostru Avraam, care a murit?” (53). O deșertăciune! din nou se laudă că sînt fii ai lui Avraam. Era mai bine să răspundă: Ești tu mai mare ca Dumnezeu, sau cei ce te ascultă sînt mai mari decât Avraam? dar ei n-o zic, fiindcă îl credeau pe Iisus chiar mai mic decât însuși Avraam. Mai întîi Iisus le arată că ei sînt ucigași de oameni, și prin acest motiv le dovedește că sînt lipsiți de pretinsa lor înfiere; și cum se înfierau s-o susțină, el o combate pe altă cale, făcîndu-i să vadă că ei fac eforturi zadarnice pentru a se menține în ea.

Apoi, Mîntuitorul nu descoperă și nu explică despre ce moarte vrea să vorbească acum; el îi face să înțeleagă că el este mai mare decât Avraam, ca să-i rușineze și pe această cale. Sigur, zice el, chiar cînd aș fi un om obișnuit, voi totuși n-ar trebui să mă omoriți pe nedrept; dar fiindcă spun adevărul, fiindcă n-am făcut nici un păcat, fiindcă sînt trimis de Dumnezeu și mai mare decât Avraam, nu este o nebunie și o zădărnicie că voi căutați să mă omoriți? Ce răspund ei deci? „Acum am cunoscut că ai demon?” Samarineanca n-a vorbit așa; ea nu i-a zis lui Iisus: Tu ai demon, ci numai: „Ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacob?” (Ioan 4,12). În sfîrșit, evreii erau îndrăzneți și stricați, pe cînd această femeie nu se gîndea decât să învețe. Iată pentru ce își arată ea îndoielile sale, dă un răspuns respectuos, precum trebuia, și-l numește pe Iisus, Domnul. Căci cel ce făcea niște făgăduințe așa de mari, și care pe de altă parte, merita să fie crezut prin cuvîntul său, nu trebuia să primească injurii și batjocuri, ci mai bine trebuia admirat și umplut cu laude; și totuși evreii îl numesc demonizat. Cuvintele samarinencii arătau numai că ea era în îndoială, că nu avea încă o credință tare; dar cuvintele evreilor arătau necredința și răutatea lor: „Oare ești Tu mai mare decât tatăl nostru Avraam?” A fi deci trimis de Dumnezeu, iată ce-l face deja mai mare decât Avraam. Dar atunci cînd îl veți vedea ridicat sus, atunci îl veți recunoaște ca acela. Iată pentru ce zicea Mîntuitorul „Cînd veți înălța pe Fiul Omului atunci veți cunoaște că Eu sînt” (Ioan 8,28).

Și voi, dragii mei ascultători. priviți la înțelepciunea lui Iisus. După ce le-a dovedit evreilor că ei au căzut din înfierea lor cea pretinsă, el îi face să vadă că este mai mare decât Avraam, ca să știe că el este cu mult mai presus decât proorocii. Și le zice: „Cuvîntul meu nu are loc în voi” (Ioan 8,37), fiindcă ei în mod continuu îl numesc prooroc. În sfîrșit zicea pe atîta că el învie morții, pe atîta că cel ce va crede în el nu va muri niciodată, ceea ce este mult mai mare ca a nu fi lăsat în lațul morții. Iată pentru ce se miniau evreii mai mult. Ce răspund ei deci? „Cine Te crezi Tu că ești?” și este un ton și un dispreț urît. Tu te lauzi zic ei; la care Iisus Hristos răspunde: „Dacă Mă slăvesc Eu pe Mine însumi, slava Mea nimic nu este” (54)

2. Asupra acestui răspuns al Mîntuitorului ce zic ereticii? Ascultați puțin. Evreii i-au pus Mîntuitorului această întrebare: „Oare ești Tu mai mare decât părintele nostru Avraam?” și el n-a îndrăznit să răspundă în mod afirmativ: Da, eu sînt; ci răspunde cu cuvinte ascunse și mai dezvoltate. Ce oare? Slava lui nu este nimic? după ei, ea nu este nimic. Dar să știți o ereticilor,

că precum atunci cînd Iisus Hristos zice: „Mărturia Mea nu este adevărată“ el vorbește după părerea evreilor; vorbește încă la fel cînd zice: „Altul este care mărturisește despre Mine“ (Ioan 5,32). Și de ce n-a zis ei, ca mai sus: Tatăl meu m-a trimis? aceasta o face fiindcă voia să le arate evreilor, că nu numai că ei nu cunoșteau pe Tatăl, dar nici pe Dumnezeu. „Dar Eu îl cunosc“. Pentru aceasta, cînd zice: Eu îl cunosc, nu este o mîndrie: dacă ar fi zis că nu-l cunoaște, aceasta ar fi fost o minciună. Pentru voi ceștialți, cînd ziceți că-l cunoașteți, voi sînteți mincinoși; și cum spuneți fals că-l cunoașteți, eu, la fel, voi spune fals că nu-l cunosc.

„Dacă Eu Mă slăvesc pe Mine însumi“. Evreii ziceau: „Cine Te crezi Tu că ești?“ Iisus le răspunde: dacă eu mă slăvesc pe mine însumi, dacă ceea ce zic eu o spun despre mine însumi, slava mea nu este nimic. Cum eu cunosc deci desăvîrșit pe Tatăl, voi nu-l cunoașteți cu totul. Astfel, ca atunci cînd puneau și această întrebare, să știe; dacă ei erau fii ai lui Avraam, el nu le-a luat-o cu totul, ci a zis: Eu știu că voi sînteți din neamul lui Avraam, pentru a lua din aceia o ocazie și mai mare pentru a le face o mustrare și mai aspră; la fel în acest loc el nu le ia totul ci le zice: „Voi spuneți că este tatăl vostru“; lăudîndu-le această slavă, el le arată că ei nu sînt decît vinovați și vrednici de o pedeapsă și mai mare. Apoi, cum se va putea spune că voi nu cunoașteți pe Dumnezeu? Fiindcă voi îl acoperiți cu batjocuri și cu injurii pe cel ce spune totul spre slava sa, pe acela pe care însuși Dumnezeu l-a trimis: acestea s-au spus fără dovezi, dar ceea ce va urma va sluji ca dovadă.

„Și nu L-ați cunoscut, iar Eu îl știu; și, dacă aș zice că nu-l știu, aș fi mincinos asemenea vouă. Ci îl știu și păzesc cuvîntul Lui“ (55). Dacă evreii aveau de spus ceva lucru împotriva lui Iisus Hristos, ei puteau și trebuiau; căci aceia era o dovadă destul de tare pentru a dovedi că el era trimisul lui Dumnezeu. „Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea și a văzut-o și s-a bucurat“ (56). Iisus Hristos mai dovedește că evreii nu sînt fii ai lui Avraam, pentru că se necăjesc pentru ceea ce se bucura el. Și cred că prin aceste cuvinte el desemnează ziua jertfei de pe cruce, pe care Avraam a arătat-o mai înainte prin berbec și prin Isaac. (Fac. 22). Ce zic ei deci? „Încă nu ai cincizeci de ani și ai văzut pe Avraam?“ (57). Iisus Hristos avea deci atunci treizeci și doi de ani. Iisus le-a răspuns: „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sînt mai înainte de a se fi născut Avraam“ (58). Deci au luat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus s-a ferit și a ieșit din templu și, trecînd prin mijlocul lor, S-a dus“ (59). Nu ați fost atenți la felul în care dovedește că el este mai mare decît Avraam? cel ce s-a bucurat să vadă această zi, care a crezut că era un lucru dorit, a privit fără îndoială ca o cinste și un har să vadă această zi, fiindcă Iisus este mai mare decît el. Astfel precum evreii nu vedeau în el nimic mai mult decît pe fiul unui tîmplar, el îi ridică pe nesimțite la o cunoaștere mai înaltă. Dar este surprinzător că auzindu-l pe Iisus Hristos zicînd că ei nu-l cunosc pe Dumnezeu, ei s-au mîniat imediat împotriva lui; și că, atunci cînd zice: Eu sînt mai înainte de a se fi născut Avraam, precum aceia i-ar fi degradat din noblețea lor, ei se mînie și aruncă cu pietre în el. Avraam a văzut ziua mea, și „s-a bucurat“. Iisus face să se

vadă, prin aceste cuvinte, că el n-a mers la cruce și la moarte fără voie și în ciuda sa, pentru că el îl laudă pe cel ce se bucură de cruce, care era mîntuirea lumii. Și cu toate acestea evreii aruncă cu pietre în el: atîta rîvnă aveau ei pentru sînge și ucidere! Și se purtau așa de la ei înșiși fără altă atenție, fără a examina nimic. Dar pentru ce n-a zis Iisus Hristos: Eu eram mai înainte ca Avraam să se fi născut în lume, ci „Eu sînt”? Precum Tatăl său, pentru a se face cunoscut, s-a folosit de acest cuvînt: „Eu sînt”, Iisus Hristos face la fel. Acest cuvînt arată că el este veșnic, și pe atîta pe cît el nu arată nici un timp deosebit. Iată pentru ce priveau evreii acest cuvînt ca pe o hulă. Dacă ei nu puteau suferi această comparație pe care o făceau cu el și cu Avraam, cu toate că ea nu era așa de mare, nici atît de folositoare, nu este vizibil că dacă el s-ar fi făcut egal cu Tatăl, său adesea, ei n-ar fi încetat o clipă să-l persecute și să-l urmărească? Apoi el s-a retras după obiceiul omenesc, și s-a ascuns, după ce i-a învățat destul, și după ce a împlinit lucrul său și misiunea sa. El a ieșit din templu, și lucrează vindecarea unui orb, dovedind prin faptele sale că este mai înainte de Avraam.

Dar poate cineva va zice: pentru ce nu-i reduce la neputință? În acest fel poate ar fi crezut în el. El a vindecat paralizatul, și ei n-au crezut în el. Cum ar fi crezut, dacă el i-ar fi redus la neputință? Nimic nu este mai rău ca și un om în deznădejde. Căci vede minuni, vede semne, aceste semne și aceste minuni nu sînt capabile să treacă peste supărarea lui. Faraon este un exemplu: el primește mii de răni; dar vindecarea singură putea să-l facă să intre în el însuși: și a stăruit în învîrtoșarea lui pînă în ultima zi a sa, pe cînd îi urmărea pe cei pe care i-a trimis. Iată pentru ce zice sfîntul Pavel adesea: „Nimeni să nu se învîrtoșeze cu închipuirea păcatului” (Evr. 2,18). Căci precum la fel se epuizează forțele la sfîrșit, și trupul își pierde orice simțire, tot așa sufletul, pe care-l înconjoară o mulțime de patimi, devine ca mort pentru virtute: arătați-i lui orice vă place, el nu simte nimic: amenințați-l cu chinul sau cu orice alt lucru, el rămîne nesimțit.

3. Pentru aceasta vă îndemn, pînă cînd mai avem nădejde de mîntuire, pînă cînd putem să ne întoarcem, să nu neglijăm de loc acest lucru: să lucrăm la aceasta din toate puterile noastre. Precum marinarii care nu mai au nădejde părăsesc corabia lor în bătaia vîntului și rămîn cu brațele încrucișate, oamenii descurajați renunță la fel la orice efort. Invidiosul nu are în vedere decît să-și astîmpere patima lui; că-l ameninți cu chinul, cu moartea, el caută în mod unic să-și astîmpere patima sa: așa sînt și nerușinații și lacomii. Dacă patimile exercită asupra sufletului o atît de mare tiranie, virtutea trebuie să aibă mai multă putere, pentru că, pentru a ne împlini patima noastră, disprețuim moartea, noi trebuie cu atît mai mult s-o disprețuim pentru virtute. Dacă cei ce sînt stăpîniți de ceva patimă disprețuiesc viața, cu atît mai mult trebuie s-o disprețuim noi pentru mîntuire. Altfel ce scuză vom avea noi? Cei ce pier se dau la mii de chinuri ca să piară și nu ne gîndim la o greutate egală pentru a ne mîntui, ci ne uscăm totdeauna de invidie.

Nimic nu este mai rău, în sfârșit, decît invidia: voină să-l piardă pe altul, invidiosul se pierde pe sine însuși. Ochiul invidiosului seacă de necaz, viața lui nu este decît o moarte continuă: el îi privește pe toți oamenii ca pe dușmanii săi, și chiar pe aceia care nu i-au făcut nici un rău. El se întristează că Dumnezeu este cîstît; de ceea ce se bucură diavolul el se bucură la fel. Acest om este cîstît de oameni, dar aceasta nu este o cinste, nu-i purta invidie. Este cîstît de Dumnezeu, imită-l, dar tocmai aceia nu vrei să faci. Pentru ce vă pierdeți pe voi înșivă? pentru ce aruncați voi ceea ce aveți în mîini? voi nu puteți s-o egalați nici să aveți ceva cîștig? pentru ce vă faceți mai mult rău? Ar trebui să vă bucurați cu el dacă nu puteți să luați parte cu el la ostenele lui, să aveți ceva cîștig prin mulțumirea voastră: adesea voința bună ne ajunge pentru a ne face un bine destul de mare. Ezechiel zice că Moabiții au fost pedepsiți pentru că i-au insultat pe israeliți și s-au bucurat de necazul lor; și că cei ce gem pentru necazurile altora, obțin mîntuirea proprie. Căci cei ce plîng pentru relele fraților lor își cîștigă aici mîngîierea, cu atît mai mult se vor bucura ei pentru cîntea care li se face: profetul le reproșă moabiților că s-au bucurat de relele care li s-au întîmplat israeliților deși Dumnezeu era acela care-i pedepsea pe aceștia din urmă. Dar Dumnezeu nu vrea să avem bucurie pentru pedepsele pe care le dă și chiar nici el nu găsește plăcere în a se răzbuna. Căci dacă trebuie să ne necăjim cu cei ce se necăjesc, cu atît mai mult nu trebuie să le purtăm invidie celor ce sînt cîstîți. Așa a pierit Core și Datan care, pe de o parte au atras asupra lor răzbunarea divină, și pe de alta prin aceia i-au arătat mai străluciți pe cei cărora le purtau invidie. Căci invidia este un animal veninos, un animal necurat, o răutate voită, care nu merită iertare, o răutate care nu se poate scuza, rădăcina și maica tuturor relelor. S-o smulgem din inimile noastre, ca să fim liberi de relele prezente, și ca să ne dobîndim slava viitoare, prin harul și prin mila și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 56

„Și trecînd Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui l-au întrebat, zicînd: Învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?” (Cap.9, Vers.1- Vers.6).

1. Vindecarea orbului din naștere. Nimeni nu este pedepsit pentru păcatul părinților săi.

2. Iisus Hristos dîndu-i vedere orbului din naștere, dovedea evreilor că el este Creatorul.

3. Contrazicerea aparentă este explicată. Sfîntul Pavel numește noapte ceea ce numește Iisus Hristos zi și zi ceea ce numește el noapte. Fericirea patriei cerești. Ceea ce trebuie să se facă pentru a ajunge acolo. Săracii ne construiesc case în cer. Să le dăm bunurile noastre.

1. „Și trecînd Iisus, a văzut un om orb din naștere“ (1). Iisus Hristos în omenirea sa, în rîvnă să pentru mîntuirea noastră, și voința sa de a le închide gura celor răi, nu neglija nimic din ceea ce-i aparținea să facă, chiar cînd nu înlînea decît indiferență în jurul său. Aceasta fiindcă profetul știa ceea ce a zis: „Ca să te îndreptezi întru cuvintele Tale; și să biruești cînd vei judeca Tu“ (Ps. 50,5). Iată pentru ce evreii nu puteau ajunge acum la sublimitatea cuvintelor lui, ce zic eu? atunci cînd îl numesc demonizat, și căutau să-l omoare; fiind ieșit din templu, el a vindecat un orb, ca să potolească mînia lor chiar prin lipsa sa, ca să înmoaie duritatea inimii lor, și să îndulcească neomenia lor prin minune, și la fel pentru a dovedi învățătura sa, ca să-i dea lui mai multă credință și crezare: și minunea pe care o face el nu este nici obișnuită, nici mică, ci în așa fel încît nu s-a mai văzut pînă atunci așa ceva. „De cînd este lumea“ zice orbul, „să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere“. Căci poate că cineva a deschis ochii unui orb, dar nu a unui orb din naștere.

Ori, că Iisus a ieșit din templu și ar fi venit în mod expres și cu intenția de a lucra această minune, ceea ce o dovedește în mod arătat iat-o: El a mers să-l caute pe orb, și orbul n-a venit să-l caute. Și iarăși: El l-a privit cu atîta atenție, că ucenicii săi zăbindu-l, s-au dus să-i pună această întrebare: „Învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?“ Întrebare întemeiată pe o părere falsă: căci, înainte de a se naște, cum ar fi putut face acest om ceva păcat? Pentru ce să fi fost el pedepsit pentru păcatele părinților săi? Pentru ce s-au dus ucenicii să-i pună această întrebare? Iisus Hristos vindecînd mai înainte paralizatul, îi zice: „Iată că te-ai făcut sănătos de acum să nu mai păcătuiești“ (Ioan 5,14). De acolo au cunoscut că pentru aceia a ajuns acest om paralizat pedepsit pentru păcatele sale, și ei au gîndit între ei la fel. Că acest om a căzut în paralizie pentru păcatele sale aceia poate să fie; dar ce veți spune voi despre acesta? oare pentru păcatele sale a fost lovit de orbire? Aceasta nu se poate spune, căci el s-a născut orb. Poate că păcatele părinților săi sînt acelea care i-au atras această pedeapsă? Dar chiar aceia nu se poate spune: căci fiul nu este pedepsit de loc pentru păcatele părinților săi. Dacă vedem maltratat un copil zicem: Ce înseamnă aceia? Ce a făcut acest copil? Aceasta nu înseamnă a întreba ci numai a-și arăta uimirea și îndoiala sa. La fel vorbeau și ucenicii, nu atîta pentru a întreba, pe cît pentru a-și expune îndoiala lor. Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu“ (3). Și el nu o spune aceia pentru a arăta că ei ar fi cu totul lipsiți de păcat; căci n-a zis: „Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui“, ci adaugă, că motivul că s-a născut orb este pentru ca să se arate în el slava Fiului lui Dumnezeu. Acest om aici a păcătuit, și părinții săi au păcătuit la fel, dar nu aceia este cauza orbirii lui. În sfîrșit Iisus Hristos, vorbind cu acești termeni n-a vrut să ne facă să cunoaștem decît în mod adevărat că acesta nu era orb din această cauză, ci că alta era, știind despre păcatul părinților lui; căci nu este permis să fie pedepsit unul pentru păcatul celui alt. În sfîrșit, dacă am fi de acord ar

trebui să recunoaștem că și acest om a păcătuit înainte de naștere. La fel Mîntuitorul zicînd: „Nici el n-a păcătuit“, nu înțelege că sînt oameni care păcătuiesc de la nașterea lor, și care ar fi pedepsiți pentru aceia; ca atunci cînd zicem: „Nici părinții lui“ el nu vrea să spună că ar fi cineva pedepsit pentru păcatele părinților săi. El înlătură această bănuială prin gura lui Ezechiel: „Mă jur pe Mine însumi că nu se va auzi spunîndu-se această pildă: „Părinții au mîncat aguridă și copiilor li s-au strepezit dinții“ (Ezech. 18,3,44). Moise zice la fel: „Nu vei uide pe tată pentru copil“ (Deut. 24,16). Mai mult, Scriptura spune de un rege sigur, că el nu i-a ucis pe copii pentru părinți, ca să se conformeze legii lui Moise.

Că dacă îmi face cineva această obiecție: pentru ce zice Scriptura: „Dumnezeu pedepsește păcatele părinților asupra copiilor, pînă în al treilea și al patrulea neam“ (Ieș. 20,5; Deut. 5,9); vom răspunde că această hotărîre nu este generală, și că ea este pronunțată împotriva unora din evrei care au ieșit din Egipt, și iată sensul: Cum cei pe care i-am scos eu din robia egipteană au devenit, chiar după ce au văzut atîtea semne și minuni, mai răi ca și părinții lor, care totodată n-au văzut nimic așa de mare și atît de minunat, ei vor fi pedepsiți la fel ca și ei, zice Domnul, fiindcă au făcut aceleași păcate. Și dacă se examinează acest pasaj cu grijă și cu atenție, se va cunoaște că așa trebuie să-l înțelegem.

Pentru ce s-a născut dar acest om orb? Zice Scriptura: „Ca să se arate în el slava lui Dumnezeu“. De unde se mai naște încă o întrebare să știm, dacă slava lui Dumnezeu nu putea să se arate decît prin orbirea acestui om? Sigur, Scriptura nu spune că slava lui Dumnezeu nu se putea arăta altfel, căci sigur că se putea; ci aceasta s-a făcut ca ea să se arate mai mult și în minune. Ce! veți zice voi, acest om a primit această lipsă pentru ca să se arate slava lui Dumnezeu? Dar, vă rog, ce rău i s-a întîmplat lui? Dacă Domnul n-ar fi vrut să vină el în lume ce ați avea voi de răspuns?

Dar eu spun că această orbire chiar, i-a adus lui un bine: căci el a văzut cu ochii sufletului. La ce le-a folosit la evrei să aibă ochii? Văzînd, ei erau ca niște orbi care nu văd, și și-au atras un chin mai mare. Dar orbirea ce rău i-a făcut acestuia? pentru că era orb, el și-a primit vederea. Precum relele din această viață nu sînt rele adevărate, la fel bunurile nu sînt adevărate bunuri. Ci păcatul singur este un rău, orbirea dimpotrivă nu este nici un rău. Ori, cel ce scoate toate lucrurile din neființă, „Este Stăpînul“, el a putut să-l lase pe acest orb în această stare. Totodată unii zic că acest cuvînt „ca să“, nu este aici o particulă cauzală, și că el arată numai fapta care urmează: ca atunci cînd Iisus Hristos zice „Spre judecată am venit în această lume, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar cei care văd să fie orbi“ (Ioan 9,39). Căci Mîntuitorul n-a venit, ca cei ce văd să devină orbi. Și încă: „Pentru că ceea ce este vădit despre Dumnezeu se cunoaște între ei; așa ca ei să fie fără cuvînt de apărare“ (Rom. 9,19,20). Cu toate acestea, Dumnezeu nu le descopere desăvîrșirile sale lor, pentru a-i face fără scuză, ci pentru a le da un mijloc ca să se apere. Și mai jos în alt loc: „Iar legea a intrat și ea ca să se înmulțească greșeala“ (Rom. 5,20). Și deși legea n-a venit pentru a-

l duce pe om la păcat; dimpotrivă, pentru a-l opri și a-l împiedica să cadă în el.

2. Vedeți că peste tot particula „ca să“, nu este pusă decît pentru a arăta fapta, sau ceea ce va urma după ea. Așa ca un arhitect priceput, Dumnezeu a terminat o parte din casa pe care a voit s-o construiască, a lăsat cealaltă parte nedesăvîrșită, ca terminînd-o apoi, să le închidă gura necredincioșilor momentan cu privire la originea faptelor sale. Astfel leagă el laolaltă diferite părți din trupul nostru, el sfîrșește ceea ce-i lipsește, și lucrează aici ca și la o casă care este gata să se prăbușească, atunci cînd face sănătoasă mîna uscată, atunci cînd întărește membrele paralizatului, cînd îi face să meargă pe șchiopi, cînd îi vindecă pe leproși, cînd dă sănătate bolnavilor, cînd întărește picioarele slabe, cînd învie morții, cînd deschide ochii care erau închiși, cînd le dă celor ce nu aveau deloc ochi. El repară deci toate slăbiciunile naturii noastre slabe, și prin aceia el își arată, își descoperă slava și puterea sa. Apoi, cînd zice Iisus: Ca să se arate puterea lui Dumnezeu, el vorbește despre sine, și nu despre Tatăl. Căci puterea Tatălui era cunoscută cu desăvîrșire.

Ori, cum evreii au auzit spunînd că Dumnezeu, pentru a-l crea pe om a luat țărînă din pămînt; pentru acest motiv, Iisus Hristos s-a folosit la fel de tină. Dacă el ar fi zis: Acesta sînt eu care am luat tină, și eu l-am făcut pe om, acest cuvînt i-ar fi supărat pe ascultătorii săi. Dar făcînd să apară chiar prin faptele pe care le făcea, el a înlăturat orice obiecție. Mîntuitorul deci, luînd tină, a amestecat-o cu saliva sa și prin aceia și-a descoperit puterea sa, care era ascunsă, și a făcut-o să strălucească. În sfîrșit, nu era slavă mică pentru a se face cunoscut ca și Creatorul. Căci din aceia urma restul, o parte făcînd să se creadă cealaltă și apoi totul. Credința nu făcea așa decît să se coboare de la mai mult la mai puțin. În sfîrșit, din toate lucrurile create, omul este ceea ce este mai minunat, și ochiul este cel mai prețios dintre toate organele sale: iată pentru ce în vindecarea minunată despre care vorbim noi, Mîntuitorul n-a creat în mod simplu ochiul, ci l-a creat în felul în care am arătat. Căci, cu toate că ochiul este un organ foarte mic, cu toate acestea el este necesar trupului. Sfîntul Pavel o arată prin aceste cuvinte: „Și dacă urechea ar zice: Pentru că nu sînt ochi, eu nu sînt din trup: oare pentru aceia nu va fi ea din trup?“ (I Cor. 12,16). Tot ceea ce este în noi arată puterea divină care l-a format; dar ochiul o face să strălucească mai mult, pentru că el conduce întreg trupul, care îl face frumos, care este podoaba cea frumoasă a feței și candela care luminează toate mădulele. Ochiul este pentru trup ceea ce este soarele pentru lume. dacă ați stinge lumina soarelui veți pune totul în tulburare și în confuzie, veți pierde totul. Dacă stingeți ochii, picioarele și mîinile sînt inutile, sufletul la fel. Pierderea ochilor aduce cu sine ruina minții. În sfîrșit, căci prin ei am venit noi la cunoașterea lui Dumnezeu. „Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegîndu-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire“ (Rom. 1,20). Ochiul nu este deci numai lampa trupului (Mt. 6,22), ci el este mai mult a sufletului decît a trupului. Pentru aceasta este pus sus ca pe un tron regesc și este pus mai presus decît celelalte simțuri. Iisus Hristos deci

formează ochiul. Apoi ca să nu credeți că el ar fi avut nevoie de materie pentru a face lucrul pe care voia să-l facă, și ca să învățați că la început, cînd a creat toate lucrurile, țărîna de care s-a folosit el nu-i era necesară: căci cel care din nimic a produs substanțele cele mai mari și mai strălucite putea cu atît mai mult să formeze acest ochi fără materie, dacă ar fi voit. Pentru a vă învăța, zic eu, că el n-a avut nicidecum nevoie, și pentru a vă arăta că el este care la început, a creat toate lucrurile, punînd tîna în locul ochiului zice „Mergi de te spală“ (7) ca să știți că, pentru a forma ochii, n-am nevoie ca să am în mînă tînă și că nu mă folosesc de ea decît pentru a face să strălucească slava mea și puterea mea.

Mîntuitorul deci, pentru a arăta că vorbește despre propria sa persoană, atunci cînd zice: „Ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu“ adaugă „Mie Mi se cade să fac, pînă este ziuă, lucrurile Celui Care M-a trimis pe Mine; căci vine noaptea, cînd nimeni nu poate să lucreze“ (4); adică, trebuie ca să mă fac cunoscut eu însumi, și casă fac tot ceea ce este capabil să dovedească cum că eu fac aceleași lucruri ca și Tatăl meu nu asemănătoare, ci aceleași; ceea ce arată o și mai mare egalitate, și nu se poate spune decît de aceia care n-au între ei nici cea mai mică inegalitate. Cine va îndrăzni deci să combată acum această egalitate a Fiului, văzînd că el este capabil de aceleași lucruri ca și Tatăl, care are puterea să le facă? În sfîrșit, nu numai că l-a format ochiul, nu numai că l-a deschis, ci el i-a dat și facultatea de a vedea, ceea ce face să se vadă că el a insuflat și sufletul. Căci dacă sufletul nu lucrează, oricît de sănătos, oricît de întreg ar fi ochiul, niciodată nu va vedea nimic. Pentru aceasta i-a transmis el sufletului facultatea să acționeze, și i-a dat acestui om un ochi compus din artere, din nervi, din sînge, și din toate celelalte lucruri din care este construit trupul nostru.

„Mi se cade să fac lucrurile pînă este ziuă“. Ce înseamnă aceste cuvinte? Ce urmare au ele? Ele au una adevărată. Căci Iisus vrea să spună acestea: I înă este ziuă, pînă cînd oamenii pot să creadă în mine, și eu trăiesc, trebuie ca să fac lucrurile. „Vine noaptea“, adică vremea apropiată“ cînd nimeni nu poate să lucreze“. Mîntuitorul n-a zis: În care eu nu voi putea lucra, ci: „Cînd nu poate să lucreze“, adică în care nu va mai fi nici credință, nici faptă, nici răbdare. Și cum Iisus numește credință o faptă, ei îi zic: „Ce să facem, ca să săvîrșim lucrurile lui Dumnezeu?“ (Ioan 6,28). El răspunde: „Lucrul lui Dumnezeu este ca să credeți în Cel pe care L-a trimis“ (Ibid. 29). Pentru ce atunci nimeni nu va putea să facă această faptă? Fiindcă atunci nu va rămîne credința și toți vor asculta fie că vreau, fie că nu vreau.

Și ca evreii să nu poată spune că Iisus Hristos lucra printr-un îndemn de ambiție și de mîndrie, el le arată că tot ce face el o face pentru ei, pentru mîntuirea lor; pentru că numai în această lume se poate crede și se pot face fapte și în cealaltă credința nu le va folosi la nimic, că nu vor putea nici să lucreze nici să cîștige. Iată pentru ce vindecă divinul Mîntuitor pe orb, fără ca acesta să vină să-l caute sau să-l roage. Dar totodată ceea ce a urmat vindecarea lui, vreau să spun credința lui și tăria lui, dovedesc arătat că el era vrednic de acest har; căci dacă ar fi văzut el ar fi venit să-l afle pe Iisus

Hristos și ar fi crezut în el; și dacă ar fi auzit spunînd că era de față, el nu s-ar fi stăpînit să nu alerge. El putea să se gîndească și să spună în sine însuși: Ce înseamnă aceia? Iisus a făcut tină mi-a uns ochii mei și mi-a zis: „Du-te și te spală”? Și fiindcă nu poate să mă vindece mă trimite la scăldătoarea Siloamului? Adesea eu m-am spălat acolo cu alții și aceia nu mi-a folosit la nimic. Dacă avea cu adevărat puterea să mă vindece să-mi dea vederea, el m-ar fi vindecat imediat, fără a mă trimite să mă spăl. Așa zicea și Nemaan către Elisei (Reg. 5,11): poruncindu-i proorocul să se spele în Iordan, el nu credea în aceasta. Și deși Elisei se bucura de o faimă destul de mare. Dar acest orb n-a fost necredincios, nu s-a împotrivit nu zice în sine însuși: Ce vrea să fie aceia? Trebuia ca să pună tină pe ochi? Aceia mai mult mă orbește. Cine și-a primit vreodată vederea în acest fel? Dar n-a avut nici un gînd de acestea. Acum, frații mei, vedeți această credință și această tărie de suflet?

„Vine noaptea”: Prin aceia Iisus Hristos face să se cunoască, că chiar după ce va fi ridicat pe cruce, chiar și după moartea sa va avea grijă de păcătoși și îi va atrage la sine pe cei mai mulți. „Pînă este zi”, dar după ce va trece ziua, el îi va tăia, îi va arunca în mod absolut pe cei răi; aceasta o arată el în acești termeni: „Atît cît sînt în lume, Eu sînt Lumina lumii” (5). Și o spune așa și în altă parte: „Credeti pînă aveți Lumina”.

3. Pentru ce dar a numit sfîntul Pavel viața aceasta noapte, și zi ceea ce va urma? Cu toate acestea el nu înaintează nimic în cunoașterea cuvintelor lui Iisus Hristos: departe de noi aceia, el spune aceleași lucruri, nu după literă, ci după sens, știind că: „Noaptea a trecut și este ziua” (Rom. 13,22). Căci timpul prezent el îl numește noapte, din cauza celor ce sînt așezați în întuneric sau prin compararea acestei vieți plină de întuneric cu viața luminoasă, de care se va bucura în cer; dar Iisus Hristos numește timpul viitor o noapte, căci atunci nu se va mai păcătui. Apostolul numește dimpotrivă viața de față o noapte, fiindcă cei ce trăiesc în nedreptăți și în necredință sînt în întuneric. Adresîndu-și deci cuvîntul către credincioși, el zice: „Noaptea a trecut și s-a arătat ziua”. Fiindcă ei sînt rînduiți să se bucure într-o zi de această lumină: dar prima lor viață, el o numește noapte; pentru aceasta le zice: „Să părăsim deci faptele întunericului”. Vedeți că le arată că ei erau în întuneric; pentru acest motiv adaugă: „Să călătorim cu bună știință și cu cinste, precum se merge ziua”, ca să ne putem bucura de lumina: „care ni s-a vestit”. Căci dacă lumina „Pe care ne-o aduce de față acum propovăduirea evangheliei”, este așa de luminoasă și așa de strălucită, gîndiți-vă cum va fi aceia de care vă veți bucura în cer? Să fim convinși: că pe cît întunecă (eclipsează) razele soarelui lumina lămpii, pe atît, sau mai mult va întrece lumina cerească pe aceasta care v-o vestim noi vouă. Și aceia voia să spună Mîntuitorul prin aceste cuvinte: „Soarele se va întuneca” (Mt. 24,29): adică va fi acoperit de strălucirea luminii celei noi.

Căci dacă acum, pentru că avem case luminoase, bine aierisite, noi punem banii și grija noastră ca să le construim; nu vă gîndiți că, noi ne vom epuiza pînă la ultimele puteri, pentru a ne construi în ceruri locuințe care să strălucească, acolo unde locuiește lumina nespusă?

Construind aici joc, ne expunem la pericole și la procese pentru limite de hotar și case, pe cînd sus nu poate să ni se întîmple nimic din acestea: nu mai este temere de gelozie și de invidie, nimeni nu ne va mai face proces pentru limitele pămîntului (hotar). Ci, mai mult, această casă pe care o construim noi aici jos, în mod necesar va trebui s-o părăsim; și cealaltă o vom locui veșnic: una se distruge și o degradează vremea, e supusă la multe pericole, cealaltă este statornică și rămîne totdeauna în prima ei stare: săracul nu poate s-o construiască pe aceasta, cealaltă pentru doi dinari se poate construi, cum a făcut-o văduva pe care voi o cunoașteți (Mc. 13,42). Pentru aceasta eu mă usuc, mă întristez și de durere, că văzînd că trebuie să nădăjduim bunuri mari, noi sîntem așa de lași și atît de neglijenți să ni le cîștigăm, și nu cruțăm nimic pentru a ne stabili aici în case frumoase, totuși nu ne gîndim de loc să ne pregătăm în cer cea mai mică locuință.

Spuneți-mi, vă rog: în această lume unde ați vrea să aveți locuința voastră? Oare în pustie, sau într-un mic sătuc? Nu, ci cred că într-o capitală, acolo unde se face un negoț foarte mare, unde este o strălucire mai mare. Și vă duc într-un oraș al cărui arhitect este Dumnezeu și lucrător este tot el. Eu vă îndemn, dragii mei frați, să construim acolo; să construim acolo unde este nevoie de mai puțină muncă și osteneală. Mîinile săracilor sînt care construiesc aceste case, și iată adevăratul mod de a construi: ceea ce se face în această lume nu ajunge decît ca să arate nebunia noastră cea mare. Dacă vreunul din voi v-ați angaja să faceți o călătorie în Persia, pentru a vedea țara și să veniți imediat înapoi; și dacă v-ar sfătui în același timp să construiți case acolo nu l-ați judeca drept un nebun că vă îndeamnă la un lucru nefolositor și zadarnic? Pentru ce construiți dar pe pămînt, de pe care va trebui să ieșiți după puține zile?

Dar, veți zice voi, aceste case pe care le construiesc eu le voi lăsa copiilor mei. Vail copiii voștri trebuie să vă urmeze, dacă cumva ei nu vă vor depăși: și la fel va fi cu urmașii lor, și chiar în această lume, este un motiv de împovărare și de necăjire a se afla moștenitor. Dar în împărăția cerească n-aveți să vă temeți de așa ceva: moștenirea pe care o veți avea acolo, nu va suferi nici o schimbare, vă va rămîne întreagă a voastră, a fiilor voștri și a copilașilor dumnezeavoastră, dacă ei imită virtutea voastră. Acesta este Iisus Hristos care construiește zidul; cu un așa de priceput arhitect nu mai este nevoie de nici un inspector; este lipsit de orice nedreptate. Dumnezeu se dezbracă de totul și el se îngrijește de toate, de ce ar mai trebui să vă îngrijiți voi? El adună materialele și ridică casa. Și nu numai aceasta este minunat, ci că el o construiește după dorința voastră, și încă și mai bine ca și cum ați dori voi. Căci el este un arhitect minunat, și se pune să vă procure tot felul de comodități și de foloase. Dacă, fiind săraci vreți să construiți această casă, nu vă mai temeți, ea nu vă va trezi invidie, nici gelozie; invidiosul n-o vede de loc, ci numai îngerii care se bucură de fericirea voastră. Nimeni nu va putea spune dinainte care sînt limitele moștenirii voastre, fiindcă nu veți avea vecini care să fie atacați de această boală. Acolo vecinii voștri vor fi sfinții, Petru, Pavel, toți patriarhii, martirii,

cetele îngerilor și ale arhangelilor. Pentru aceasta dragii mei frați, să dăm bunurile și bogățiile noastre săracilor, ca să dobîndim aceste locuințe. Facă Dumnezeu ca să le obținem toți, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 57

„Acestea zicînd, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: Mergi de te spală la scaldătoarea Siloamului (care se tîlcuiește trimis). Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzînd.” (Cap.9 Vers.6- Vers.16).

1. Credința orbului din naștere. Bunătatea lui Dumnezeu față de toți oamenii fără excepție.

2. Nevoia credinței peste tot. Este o pace rea și un război care este bun.

3. Să fugim de cei răi, să ne lipim de oamenii buni. Să tăiem membrele stricate, să ne separăm de prietenii periculoși. Depărtîndu-ne adesea de ei îi cîștigăm, sînt făcuți să intre în sine. Însotirea cu cei răi este mai periculoasă decît o ciură. Copiii răi sînt niște dezmoșteniți, trebuie să fugim de prietenii care sînt stricați. Nu se cercetează viața noastră dar sîntem judecați după cei cu care avem de a face. Însotirea cu cei răi, periculoasă pentru sine, smintește cu privire la alții.

1. Cei ce vor să aibă ceva rod din învățătura noastră nu trebuie să lase să treacă nici cel mai mic lucru. Motivul pentru care ni se poruncește să citim cu grijă sfințele Scripturi, este că, cea mai mare parte din timp, ceea ce părea mai ușor de înțeles ascunde ceea ce este cu un sens ascuns, care este de o adîncime destul de mare. Remarcați în sfîrșit, ceea ce ne arată nouă lectura pe care urmează s-o facem: „Aceasta zicînd, a scuipat jos“. Pentru ce scuipă Iisus așa? Ca să strălucească slava lui Dumnezeu, și fiindcă el trebuie să facă lucrurile celui ce l-a trimis. În sfîrșit, nu fără motiv a spus evanghelistul toate lucrurile acestea și a arătat că Iisus a scuipat; ci pentru a arăta că el întărea cuvintele prin faptele sale. Și pentru ce nu s-a folosit Mîntuitorul de apă pentru a face tină, ci de salivă? El trebuia să-l trimită pe orb la scaldătoarea Siloamului: el a scuipat deci pe pămînt, de teamă ca să nu i se atribuie o parte din vindecare acestei fîntini, adică apei ei, și la fel pentru a ne învăța că virtutea care a format și a deschis ochii acestui orb, a ieșit din gura sa. În acest sens a zis evanghelistul: „Și a făcut tină din scuipat“. Apoi i-a poruncit orbului să se spele, ca să nu se creadă că pămîntul a lucrat această minune.

Pentru ce n-a făcut-o Iisus Hristos imediat și l-a trimis pe orb la Siloam? Aceasta a făcut-o pentru a rușina mîndria evreilor și pentru a vă face să cunoașteți credința orbului. Căci este de crezut că ei l-au văzut toți pe cînd mergea la scaldătoare, avînd ochii unși cu tină; o faptă așa de minunată și de strălucită și nemaiauzită ar fi trebuit să atragă asupra lui privirile întregii

lumi; toți, fie că-l cunoșteau sau nu, trebuiau să-l privească cu o atenție curioasă. Precum nu era prea de crezut că un orb din naștere își va primi vederea, Mîntuitorul, făcîndu-l să meargă într-o călătorie lungă, a adunat în jurul lui mai mulți martori siguri și nerespinși ai unui semn atît de nou, ca dînd toată atenția acestuia, evreii să nu poată spune apoi; el este, acesta nu este el. Mai mult, îi face să vadă că nu este contrar legii, fiindcă îl trimite pe acest om la lacul Siloamului. Și nu este de crezut și de temut că ei îi vor atribui slava acestei vindecări lacului, cei mai mulți spălîndu-și acolo ochii lor, fără a avea vreun folos.

Dar aici, puterea lui Iisus Hristos lucrează totul. Iată pentru ce a arătat sfîntul Ioan semnificația cuvîntului Siloam: Căci zicînd: Iisus l-a trimis la Siloam, el a adăugat „care se tîlcuiește trimis“, pentru a vă face să înțelegeți că Iisus acolo l-a vindecat pe orb; așa citim la sfîntul Pavel „Și toți aceiași băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească, ce avea să vină. Iar piatra era Hristos“ (1 Cor. 10,4). Cum deci Iisus Hristos era piatra cea duhovnicească, el era la fel Siloamul duhovnicesc. Apoi, mi se pare că această apă, care se arată așa dintr-odată, înseamnă o mare și adîncă taină. Care este această taină? Venirea lui Iisus Hristos în lume care a avut loc împotriva oricărei așteptări.

Considerați împreună, frații mei, supunerea sufletului acestui orb și ascultarea lui întru totul. El n-a zis: dacă saliva sau tina trebuie să-mi dea vederea, ce nevoie mai am să merg la Siloam? Dar dacă Siloamul este care trebuie să mă vindece, la ce-mi folosește această salivă? pentru ce a uns el ochii mei? pentru ce mi-a poruncit să merg să mă spăl? El n-a avut nici măcar gîndul vreuneia din aceste obiecții, n-a avut în vedere decît să asculte de porunca lui Iisus Hristos. Nimic n-a fost capabil să-l oprească, nici să-l supere.

Dar dacă cineva ne pune nouă această întrebare: Cum acest orb, pentru că și-a spălat tina care era pusă pe ochii săi, și-a dobîndit vederea? Nu-i vom da decît acest singur răspuns, că nu știm nimic. Și ce este de mirare că nu știm, pentru că nici evanghelistul, nici cel ce a fost vindecat, n-au știut ei înșiși? Cu adevărat, orbul știa ceea ce a făcut Iisus Hristos, dar felul în care și-a dobîndit vederea, el n-a putut să-l înțeleagă, nici să-l descopere. Cînd l-au întrebat, el a răspuns: „Tină a pus pe ochii mei și m-am spălat și văd“. Dar cum se face aceia este cea ce nu se poate explica. Cînd i-ar fi pus mii de întrebări, el n-ar fi știut să răspundă nimic mai mult.

„Iar vecinii și cei care-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta care ședea și cerșea?“ (8). Unii ziceau el este. Alții ziceau: Nu, ci seamănă cu el. Dar el zicea: Eu sînt“ (9). Noutatea faptului îi aruncă în necredință, cu toate apărările luate împotriva îndoielii. Unii ziceau: „Nu este acesta care ședea și cerșea?“. Vai! cît este de mare umanitatea lui Dumnezeu! Pînă unde coboară ea? Ea îi vindecă cu o infinitate de bunătăți pe o mulțime de cerșetori săraci, și prin aceia ea le impune tăcere evreilor; ea nu-i cinstește cu grija și cu providența sa numai pe oamenii străluciți și mari, ci și de asemenea pe cei ce sînt de jos și fără nume în lume. Căci Dumnezeu a venit pentru mîntuirea tuturor oamenilor.

Apoi, paralizatul și orbul din naștere au avut aceeași soartă: nici unul nici celălalt nu l-au cunoscut pe cel ce venea să-i vindece, fiindcă imediat după vindecarea lor Iisus Hristos s-a retras; Mântuitorul avea obiceiul să facă așa pentru a lua orice bănuială față de minunile sale pe care le făcea. Cum, în sfârșit, oameni care nu-l cunoșteau pe cel care i-a vindecat, s-ar fi pus să înșele și să ascundă fapta și să strice adevărul în favoarea lui? Mai mult, acest orb nu era un necunoscut un vagabond, era un om pe care în toate zilele îl vedeau stînd la poarta templului. Cum evreii erau toți în îndoială dacă era acesta, ce zice el? „Eu sînt“. El nu roșește pentru infirmitatea sa din trecut, nu se teme de furia poporului, și nu se teme de loc de a se face cunoscut pentru a înălța slava binefăcătorului său. Deci îi ziceau: Cum ți s-au deschis ochii? (10). Acela a răspuns: Omul care se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei și mi-a zis: mergi la scăldătoarea Siloamului și te spală. Și ducîndu-mă deci și spălîndu-mă, am văzut! (11). Ce spui tu acolo? Un om poate să-i redea vederea unui orb din naștere? Aceasta fiindcă el nu avea încă o idee dreaptă despre Iisus Hristos. „Omul care se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei“.

2. Remarcați, dragii mei ascultători, cît de adevărat este acest om: el nu spune din ce a făcut Iisus tina, căci nu spune ceea ce nu știe. În sfârșit, el n-a văzut că Iisus a scuipat pe pămînt, ci prin atingere și simțire a simțit că l-a uns. Și mi-a zis: „Mergi la scăldătoarea Siloamului și te spală“. El asigură aceia pentru că l-a auzit. Și de unde cunoștea el glasul lui Iisus Hristos? Prin întreținerea lui cu ucenicii săi. Toate lucrurile acestea, el le povestea prin mărturia faptelor, arătînd ceea ce se face; felul el nu putea să-l spună. Căci dacă în lucrurile pe care le zărim prin simțuri și prin atingere, credința este necesară, ea este cu atît mai mult în cele care nu se pot vedea. „Și i-au zis: Unde este Acela? A zis el: Nu știu“ (12). Dacă ei întrebau „Unde este el“ era deja cu scopul de a-l face să moară.

Aici, frații mei, considerați cît de departe este Iisus Hristos de orice mîndrie și de laudă, cum se retrage și se ascunde după ce a făcut o vindecare, cum nu căuta slavă, nici laude de la popor. Priviți cu cît adevăr răspunde orbul la toate întrebările care i se pun. Evreii îl căutau deci pe Iisus Hristos ca să-l aducă la arhierei, și, negăsindu-l, ei îl duc pe orb la farisei, ca să-l întrebe mai cu asprime. Evanghelistul arată că era ziua sîmbetei; pentru a face să se vadă sufletul lor rău, și că ei se foloseau de ocazie și de pretextul zadarnic de a-l batjocori, pentru că se pare că el a trecut peste lege. Aceia rezultă din faptul că în clipa cînd l-au văzut pe orb, ei nu i-au pus decît această întrebare: „Cum ți-a deschis el ochii?“ Și priviți că ei n-au zis: Cum ți-ai dobîndit vederea, ci: „Cum ți-a deschis el ochii tăi?“ ca să-i dea ocazia să-l calomnieze pe Iisus Hristos, pentru fapta pe care a făcut-o. Dar orbul le răspunde în cuvinte puține, ca la niște oameni care nu erau în lipsă de cunoaștere față de ceea ce s-a petrecut: el nu-l numește pe Iisus, el nu zice: el mi-a zis: „Du-te și te spală“; ci fără a întîrzia răspunde imediat: „Tină a pus pe ochii mei și m-am spălat și văd“ (15), fariseii știau tot ce s-a petrecut, fiindcă deja l-au învinuit foarte mult, și au zis: Vedeți ce fapte face Iisus Hristos în ziua sîmbetei, el unge cu tină. Dar

pentru voi, iubii mei ascultători, priviți că orbul nu se tulbură de loc: căci la prima întrebare el a mărturisit adevărul, atunci cînd n-avea să se teamă de nimic, aceia se întărește mai mult, dar ceea ce este minunat, ceea ce este uimitor, este că fariseii intimidîndu-l, dîndu-i ocazie să se teamă, el stăruie să susțină adevărul acesta, și nu se desparte de ceea ce a zis mai înainte. Ce fac deci fariseii, sau ceilalți care s-au aflat acolo? Ei l-au adus cu ei, nădăjduind să nege ceea ce a zis; dar în zadar se linguseau, el era cu totul altfel. Ei au învățat încă într-un mod mult mai exact cum s-a petrecut lucrul, și aceia li s-a întîmplat totdeauna în toate minunile. Noi vom arăta mai clar în ceia ce urmează.

Ce zic deci fariseii? „Unii“ nu toți, ci cei mai îndrăzneți, zic: „Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sîmbăta. Iar alții ziceau: Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Și era dezbinare între ei“ (16). vedeți că acești evrei erau atrași și cîștigați prin minuni? Fiți atenți la ceea ce răspund acum cei ce au trimis să-l caute pe orb mai puțin cîțiva din ei; pe atîta sinedriști, dorința de slavă i-a făcut pe cei mai mulți să cadă în necredință. Cu toate acestea cei mai mulți din sinedriști au crezut în el, dar nu îndrăzneau să-l mărturisească public (Ioan 12,42). Poporul era disprețuit pentru el, fiindcă el lua parte la slava sinagogii. Sinedriștii care erau mai de vază, aveau multă greutate să se declare deschis; reținuți, unii, prin iubirea de stăpânire, ceilalți, prin teama de părerea generală. Pentru aceasta Iisus Hristos le-a zis: „Cum puteți voi să credeți, luând slavă de la oameni?“ (Ioan 5,44).

Ei care căutau să-l omoare pe nedrept pe Iisus Hristos se mândreau că lucrează spre slava lui Dumnezeu și ziceau că cel ce vindeca orbii nu putea să fie trimis de Dumnezeu, fiindcă nu păzea sîmbăta: la care ceilalți se opuneau că un om rău n-ar fi știut să facă asemenea semne. Aceia, ascunzând cu viclenie minunea, vesteau ceea ce se numea călcarea legii. Ei nu ziceau: El vindecă în ziua sîmbetei; ci el nu păzește sîmbăta. Aceștia arată o slăbiciune mare de spirit: atunci cînd trebuiau să arate că nu era călcată sîmbăta, ei nu obiectează decît minunile, și aceia se întîmpla fiindcă ei îl luau drept un om, altfel ei ar fi putut să-l apere, și să răspundă că cel ce a făcut sîmbăta este stăpînul sîmbetei (Mc. 2,28); dar ei nu aveau încă această părere dreaptă despre el. De altfel niciunul din ei nu îndrăznea să-și arate pe față gîndul său, ci se exprimă toți sub formă de îndoială, unii fiind opriți prin frică, ceilalți din iubire pentru demnitatea. „Și era dezbinare între ei“: și această dezbinare, care s-a ridicat la început în popor, se răspîndește apoi și printre sinedriști. „Unii ziceau: este un om bun, alții ziceau: nu, ci amăgește poporul“ (Ioan 7,12). Remarcați că sinedriștii, a căror dezbinare o urmează pe cea a poporului, au arătat mai multă neputință ca și el? Dar, ceea ce este uimitor, este că după ce s-au împărțit așa, ei n-au mai arătat nici tărie, nici curaj, în fața fariseilor. Dacă dezbinarea lor era desăvîrșită, ei ar fi cunoscut imediat adevărul: căci este o dezbinare dreaptă și mîntuitoare. Pentru aceasta zicea Iisus Hristos: „N-am venit să aduc pace pe pămînt, ci sabie“ (Mt. 10,34). În sfîrșit, este o pace rea și un război care este bun și folositor. Spre exemplu, fiii lui Adam care zidesc un turn, s-au

unit împreună pentru pierzarea lor și au fost dezbinați, cu toate că în ciuda lor, pentru binele și pentru folosul lor. (Fac. 11) Core și ceata sa s-au unit pentru rău: împărțirea lor a fost deci fericită (Ieș. 13). Iuda la fel a făcut foarte rău că s-a unit cu evreii (Mt. 26). Poate deci să fie o pace rea și un război bun. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Dacă te smintește ochiul tău, scoate-l: și dacă piciorul tău te smintește, taie-l” (Mt. 5,29: 18,9). Dacă trebuie să tăiem membrele rele de la trup din care fac parte, cu atât mai mult trebuie să ne ferim de prietenii a căror însoțire ne pierde sufletul. Pacea deci nu este totdeauna bună; la fel precum războiul nu este totdeauna rău.

3. Eu spun aceste lucruri, dragii mei ascultători, ca să fugiți de cei răi și ca să vă atașați de oamenii buni. Dacă tăiem membrele cu gangrenă care sînt de nevindecă, de teamă ca să nu strice și restul trupului, dacă tăiem unele din membrele noastre, nu din dispreț, ci în interesul celorlalte, cu cît mai mult trebuie să facem noi la fel privitor la cei a căror însoțire ne este dăunătoare? Că dacă putem să-i vindecăm fără niciun risc, trebuie să facem tot efortul nostru pentru aceia. Dar dacă sînt de necorectat, și dacă ne sînt o ocazie de cădere, trebuie să-i tăiem și să-i aruncăm de la noi. Adesea aceasta va fi un mare cîștig. Pentru aceasta le dă acest aviz Pavel corintenilor: „Ridicați răul din mijlocul vostru” (1. Cor. 5,13). Și iarăși: „Pentru a-l scoate din mijlocul vostru pe cel care a făcut o asemenea faptă atît de urîă” (Ibid. 2). Căci însoțirea cu cei răi este periculoasă și fatală. Ciurma nu face așa de mari ravagii, și boala nu-i strică așa de repede pe cei ce sînt infectați, ca nedreptatea prietenilor să nu le devină dăunătoare prietenilor lor: în sfîrșit, „însoțirile rele strică obiceiurile bune” (1 Cor. 15,33). Un prooroc zice iarăși: „Fugi din mijlocul lor și te depărtează de ei” (Ierem. 51,6). Deci nimeni să nu-și facă prieten din cel ce este rău. Dacă, atunci cînd copiii noștri sînt răi îi dezmoștenim, fără a mai privi atunci nici la natură, nici la legile ei, nici la legătura pe care o formează ea; noi trebuie cu atît mai mult, să fugim de cunoștințele noastre și de prietenii noștri, dacă sînt răi; căci, cînd nu ne-ar face nici un rău, cu toate acestea nu ne putem feri ca ei să nu ne producă o faimă rea, fiindcă străinii nu cercetează viața noastră, ci judecă despre noi prin cei ce ne cercetează.

Eu vă chem la aceasta în mod egal și pe femei și pe fiice, și vă zic la toți cu apostolul: „Aveți grijă să faceți binele nu numai înaintea lui Dumnezeu, ci și înaintea oamenilor” (Rom. 12,17). Să facem deci tot posibilul pentru a nu fi un subiect de sminteală și de cădere aproapelui nostru. Oricît de curată și de sfîntă ar fi viața noastră, dacă îi smintim pe alții, totul este pierdut pentru noi. Și cum, trăind în mod sfînt putem să fim subiect de sminteală? Aceasta se întîmplă cînd întîlnirea cu cei răi ne dă o faimă rea. În sfîrșit, dacă ne văd sigur pe noi netemîndu-ne de întîlnirea lor, cu toate că nu ni se întîmplă nici un rău, noi sîntem atunci altora o piatră de sminteală. Vorbirea mea vă privește pe toți, bărbați, femei și fiice, și las la conștiința voastră să cerceteze cîte rele se nasc din această însoțire. Pentru mine, cu adevărat, eu nu bănuiesc niciun rău, poate la fel fac cele mai strălucite persoane: dar propria voastră desăvîrșire poate răni conștiința fratelui vostru care este mai simplă și mai slabă, și sînteți

obligați să priviți la slăbiciunea lui. Și chiar cînd n-ar fi rănit, acest neam ce vă vede se va sminti. Ori, sfîntul Pavel poruncește „să nu dăm pricină de sminteală nici evreului, nici neamurilor, nici Bisericii lui Dumnezeu“ (I Cor. 10,32). Pentru mine, încă odată, eu nu bănuiesc niciun rău la o fecioară, căci eu iubesc fecioria, și iubirea n-are bănuiele rele (I Cor. 13,5). Eu iubesc foarte mult această stare, și n-aș putea gîndi nimic rău. Dar chiar aceleași sentimente, cum îi vom face noi pe străini să le aibă căci trebuie să avem privirea îndreptată și spre ei. Să ne rînduim așa de bine viața noastră, ca necredinciosul să nu afle nimic în noi ca să ne reproșeze. Pentru cei ce trăiesc bine slăvesc pe Dumnezeu, la fel cei ce trăiesc rău sînt pricină de hulă împotriva lui. Dar, ferească Dumnezeu ca să fie oameni de aceia printre voi, ci mai bine să strălucească faptele noastre în așa fel ca Tatăl nostru cel din ceruri să fie preamărit (Mt. 5,16) și ca să ne bucurăm de slava lui. pe care v-o doresc prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 58

„Au zis deci orbului iarăși: Tu ce zici despre el că ți-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este. Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinții celui care vedea.“ (Cap.9, Vers. 17,18 – Vers. 34).

1. Cum, privitor la orbul din naștere, evreii combătînd adevărul, îl fac să strălucească și mai mult.

2. Întrebat de farisei, orbul din naștere le răspunde cu curaj și dă slavă lui Dumnezeu.

3. Dezamăgirea fariseilor: Ei îl batjocoresc pe orb.

1. Nu trebuie să ne oprim să citim Scripturile în fugă, trebuie să le meditați cu multă grijă și atenție, de teamă ca să nu vă aflați dintr-odată opriți. Spre exemplu, se poate pune aici în mod drept această întrebare: cum evreii după ce au zis: „Acest om nu este trimis de Dumnezeu, fiindcă nu ține simbăta“, zic ei acum: „Tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii?“ Ei nu zic: și tu, ce spui despre omul acesta care calcă simbăta, ci pun justificarea în locul învinuirii. Ce trebuie deci să răspundem? Nu sînt aici aceiași care ziceau: acest om nu este de la Dumnezeu, ci aceștia sînt cei care, avînd un sentiment contrar, au zis: un om rău nu poate să facă asemenea semne. Aceștia voind să le închidă gura celorlalți, fără să pară că i-au apărarea lui Iisus Hristos, fac să fie adus omul care purta pe fața sa semnele puterii și ale virtuții medicului său, și-l întreabă.

Remarcați deci, dragii mei ascultători, înțelepciunea acestui cerșetor sărac, care a vorbit cu mai multă prudență decît ei toți. Mai întîi el zice: „Este un prooroc“, fără să se înspăimînte de judecata pe care o vor avea despre el evreii, care, împotrivindu-se din toate puterile lor și minunii și

famei sale, ziceau: „Cum poate să fie trimis un om de la Dumnezeu care nu ține simbăta?” dar el a zis: „Este un prooroc”. Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinții celui care vedea.” Fiți atenți la toate șmecheriile la care apelează ei pentru a acoperi și a face să dispară minunea. Dar adevărul este de așa natură că el se fortifică și se întărește prin aceleași arme cu care adversarul îl combate; și că eforturile zadarnice pe care le face pentru a-l întuneca, nu slujesc decît pentru a-l face să strălucească mai mult. Dacă evreii n-ar fi făcut toate lucrurile acestea, mulți s-ar fi putut îndoi de minune: dar, iată că ei lucrează ca și cum n-ar avea în vedere decît să descopere adevărul: ei n-ar fi fost luați altfel dacă ar fi lucrat pentru Iisus Hristos. În sfîrșit, în intenția de a pierde, ei întreabă: „Cum ți-a deschis el ochii tăi?” Adică, fără îndoială, aceasta a făcut-o prin ghicit și vrăjitorie? În sfîrșit, cu altă ocazie cînd ei nu mai au nimic de obiectat, ei se străduie să-i batjocorească la început minunile și vindecările, zicînd: „Acest om nu alungă demonii decît cu puterea lui Beelzebub” (Mt. 12,24). Aici, la fel, neavînd nimic de obiectat, ei se năpustesc asupra timpului și asupra călcării simbetei; ei zic iarăși: Acest om este un păcătos.

Dar acest om, pe care invidia voastră nu poate să-l sufere și a cărui faimă voi o sfișiati, acest om va dezarma zicîndu-vă: „Cine dintre voi Mă vedește de păcat?” (Ioan 8,46). Și nimeni n-a răspuns, nimeni n-a zis: Tu te numești fără păcat, tu hulești: ori, dacă ei ar fi avut să-i facă cel mai mic reproș, sigur că n-ar fi păstrat tăcerea. În sfîrșit, oamenii care au fost capabili să arunce cu pietre în el, atunci cînd a zis că era mai înainte de Avraam în lume (Ibid. 58), care negau că ei este Fiul lui Dumnezeu, atunci cînd se mîndreau că sînt fii ai lui Dumnezeu, cu toate că erau ucigași de oameni, și care ziceau că cel care făcea atît de mari minuni, nu era trimis de Dumnezeu, fiindcă el nu păzea simbăta și aceia în urma unei vindecări: acești oameni dacă aveau să-i facă cea mai mică mustrare, sigur că n-ar fi oprit să i-o facă. Apoi, dacă ei îl numesc păcătos, fiindcă se părea că nu păzește simbăta, învinuirea lor era ridicolă și nepotrivită cu judecata însoțitorilor lor care-i învinuiau pe ei înșiși de răutate.

Evreii, văzîndu-se presați din toate părțile, încearcă un lucru și mai rușinos decît tot ceea ce au făcut pînă atunci. Și ce? „Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut” zice evanghelistul. Dacă ei nu l-au crezut, pentru ce dar îl învinuiesc ei pe Iisus Hristos că nu păzește simbăta? Pentru ce nu credeți voi în ceea ce zice așa de mult popor, în ceea ce zic vecinii despre acest om, care-l cunoșteau? Dar, cum am spus-o, minciuna se contrazice în toate, și prin aceleași arme cu care combate adevărul, ea piere și se distruge: și adevărul nu devine decît mai strălucitor și mai luminos. Aceia s-a întîmplat atunci. Trebuia ca să nu se poată spune că vecinii și martorii n-au spus nimic exact, și că ei au vorbit numai despre un om care semăna cu acest orb: evreii fac să vină tatăl lui și mama sa, și prin aceia fac să strălucească adevărul în ciuda lor: căci tatăl și mama își cunoșteau bine felul lor mai bine decît toți ceilalți. Cum ei n-au putut să-l intimideze pe fiu, care vestea cu glas înalt slava binefăcătorului său, ei se

lingușesc ca să slăbească minunea prin răspunsul pe care-l vor scoate de la părinții lui.

Remarcați răutatea cu care îi întreabă ei, căci ce face ei? Făcându-i să intre în mijlocul adunării pentru a-i înfricoșa, ei îi întreabă, zicînd cu un ton aspru și furios și răpitor: „Acesta este fiul vostru despre care ziceți că s-a născut orb? Deci cum vede el acum?” (19). Și ei n-adaugă: care era mai înainte orb; dar ce zic ei? „Care ziceți că s-a născut orb?” Ca și cum ei s-ar fi fățarnicit pentru a întări lucrul lui Iisus Hristos. O oameni netrebnici, și mai mult decît netrebnici! Care este tatăl care s-ar fățarnici să spună că fiul lui s-a născut orb? Este ca și cum ei ar zice: Tu ai zis că s-a născut orb, ci chiar ai și răspîndit-o peste tot. „Deci cum vede el acum?” O nebunie! tu ești acesta zic ei, care ai scornit această minciună; tu ești cel ce ai inventat această stare. Ei îi îndeamnă în două feluri să-i nege faptul și cuvintele acestea: „Ce spuneți voi?”, și prin acestea: „Deci cum vede el acum?”.

2. Evreii pun trei întrebări tatălui și mamei orbului: dacă acesta era fiul lor, dacă el a fost orb, și cum și-a dobîndit vederea? Tatăl și mama nu răspund decît la primele două, a treia o lasă fără răspuns. Și ceea ce contribuie mai minunat să confirme minunea ca adevărată, este că nimeni altul decît orbul care și-a primit vederea, și care era vrednic de credință, nu o dovedește și nu vestește felul în care l-a vindecat Iisus Hristos. Cum ar fi vorbit tatăl și mama lui prin favoare și lingușire, ei care de teama evreilor, au ascuns chiar cîteva lucruri pe care le știau destul de bine? Căci ce răspund ei? „Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb” (20). Dar cum vede el acum, noi nu știm: sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu știm. Întrebați-l pe el; este în vîrstă să vorbească singur despre sine” (21). Ei îl dau pe fiul lor drept vrednic de credință, și prin aceia ei se scuză să răspundă la a treia întrebare. „El nu este nici tînăr, nici copil, zic ei, el poate să mărturisească despre sine însuși.”

„Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de Iudei. Căci Iudeii se sfătuiseră că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă” (22).

Vedeți, dragii mei frați cu cîtă exactitate și grijă descoperă evanghelistul sentimentul și intenția lor. Eu vă fac această remarcă pentru ceia ce v-am spus puțin mai sus, în una din vorbirile mele, prin acest cuvînt: „El se face egal cu Dumnezeu”. Eu susțin că dacă aceia n-ar fi fost decît o simplă părere a evreilor, și nu simțirea și învățătura lui Iisus Hristos, evanghelistul ar fi adăugat ceva corectură, și nu s-ar fi oprit să spună că era părerea evreilor.

Tatăl și mama trimițîndu-i pe evrei la mărturia fiului lor care era orb înainte și și-a cîștigat vederea, evreii îl cheamă pe acest om și a doua oară. Ei nu-i spun deschis și cu îndrăzneală: neagă că Iisus te-a vindecat; ci sub haină de evlavie ei vreau să-l înșele prin adresarea dacă ar putea. „Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta este păcătos” (24). Dacă ei ar fi zis tatălui și mamei lui: Negați că acesta este fiul vostru și că el s-ar fi născut orb, ei ar fi făcut o propunere cu totul de ris; și pe de altă parte să i-o spună fiului, aceia ar fi fost o nerușinare vădită: iată de ce păzesc ei să vorbească

asa; dar ei i-au alta cale, si-i intind cursa in alt fel: „Dă slavă lui Dumnezeu“, adică, mărturisește că nu Iisus Hristos te-a vindecat. „Noi știm că Omul Acesta este un păcătos“. Pentru ce dar nu i-ați reproșat voi lui, atunci când vă zicea: „Cine dintre voi mă vedește de păcat?“ (Ioan 8,46). De unde o știți voi că el este un păcătos? Evreii îi zic deci acestui om: „Dă slavă lui Dumnezeu“ și el nu le răspunde nimic. Iisus neîntîlnindu-l, l-a lăudat, și nu l-a mustrat pentru că n-a dat slavă lui Dumnezeu: dar ce-i zice lui? „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu“. Prin care ne învață că aceia înseamnă a da slavă lui Dumnezeu. Dar precum cel ce cinstește pe Fiul cinstește și pe Tatăl, deci cu dreptate nu-l mustră Iisus Hristos pe orb.

Atît cît se așteptau evreii ca tatăl și mama să se supună voinței lor, și că ei vor nega ceea ce doreau ei nu-i zic nimic fiului lor. Dar cînd văd că n-au înaintat nimic din partea aceia, ei se întorc în cealaltă, și-i zic orbului: Acest om este un păcătos. „A răspuns deci acela: dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că eram orb și acum văd“ (25). Oare orbul se temea? Nu. Și pentru ce cel ce a zis: Este un prooroc, zice acum „Dacă este păcătos, nu știu“. El nu se nici gîndea la așa ceva, nici n-o credea; dar răspunde așa fiindcă voia să-l apere de orice păcat chiar prin mărturia faptei însăși pe care a făcut-o Iisus, și nu prin cuvintele sale; și să le arate o apărare vrednică de crezut în binefacerea vindecării sale, care-i condamna și tot felul lor de a proceda. Căci, dacă după vorbiri frumoase, pentru că s-a zis: dacă acest om n-ar cinsti pe Dumnezeu, el n-ar putea să facă așa de mari minuni; el a trezit așa de tare mînia lor, că ei i-au răspuns: „Tu care te-ai născut în păcate din pîntecele maicii tale, tu vrei să ne înveți pe noi?“ ce n-ar fi făcut ei, ce n-ar fi zis ei dacă el ar fi vorbit de la început cu aceste cuvinte? „Dacă este un păcătos, eu nu știu“ adică, acum eu nu răspund la acelea, și nu explic sentimentul meu; ceea ce știu eu foarte bine, ceea ce aș putea eu afirma acum, este că dacă acesta ar fi fost un păcătos, el n-ar fi făcut asemenea semne. Prin aceste cuvinte el înlătură orice bănuială și despre persoana sa și despre mărturia sa, făcînd să se vadă în mod clar că a povestit în mod simplu faptul așa cum s-a petrecut, fără stricăciune, fără a adăuga nimic prin lingușire sau din complăcere. Cum ei nu puteau deci să întunece nici să împiedice un lucru împlinit, ei revin să cerceteze materia cu care s-a făcut această vindecare: și fac ca și un jucător care, căutînd foaia pierdută pe poștă se întorc pe atîta într-o parte pe atîtea în alta. Ei reiau primele răspunsuri și încearcă să le strice prin întrebări dese, ei îi zic orbului: „Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?“ (26). Ce răspunde el? Fiindcă i-a învins și i-a încurcat, el nu le mai vorbește cu blîndețe. Căci atîta cît a avut nevoie această faptă de cercetare și de informare, el a povestit fapta cu multă reținere și cu modestie: dar după ce s-a făcut stăpîn, și după ce a dobîndit asupra lor o victorie strălucită, el îi atacă din partea sa cu curaj și cu îndrăzneală, și le răspunde: „V-am spus cum și n-ați auzit? Ce voiți să auziți iarăși? Nu cumva voiți și voi să vă faceți ucenici ai Lui?“ (27). Ați văzut-o, această îndrăzneală cu care un sărac cerșetor le vorbește cărturarilor și fariseilor? atît este de puternic adevărul, minciuna este slabă și neputincioasă. Adevărul dintr-un om din rîndul poporului, face un

personaj strălucit și mare; minciuna dimpotrivă, coboară și din om mare îl face de nimic. Apoi, iată ceea ce vrea să spună orbul: Voi n-ați fost atenți de loc la ceea ce v-am vorbit eu, pentru aceasta nu voi vorbi mai mult, și nu voi răspunde la întrebările voastre mincinoase și zadarnice, pentru că nu mă ascultați pentru a învăța adevărul, ci pentru a mă surprinde din cuvintele mele. „Nu cumva și voi voiți să vă faceți ucenici ai Lui?” Deja orbul se unește cu ucenicii; căci acest cuvânt „și voi” arată că el este ucenic al lui Iisus Hristos. El îi atacă apoi, și-i ocărăște destul de tare.

3. În sfârșit, știind că nimic nu era mai capabil să-i înțepe în viu ca această întrebare „Nu cumva voiți și voi”, el le-o adresează în mod expres pentru a-i învinge: în care acest orb arată un suflet ridicat, tare și curajos, care disprețuiește urita lor amenințare; el face să strălucească prin încrederea sa slava lui Iisus Hristos; el face să se vadă că cel pe care-l acoperă ei cu o mulțime de batjocuri este un om minunat, căci injuriile lor nu pot să-i dărîme faima lui; și că aceste batjocuri nu slujesc decît să-i arate slava lui.

„Și l-au ocărit și i-au zis: Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi sîntem ucenici ai lui Moise” (28). Dar în ce? Voi vorbiți fără temeii. Voi nu mai sînteți ucenici ai lui Moise pe cît ucenici ai lui Iisus Hristos: dacă voi ați fi ucenici ai lui Moise, ați fi la fel ucenici ai lui Iisus Hristos. Iată pentru ce le-a zis Mîntuitorul mai înainte: „Dacă ați crede lui Moise, ați crede și în Mine, fiindcă despre Mine a vorbit acela” (Ioan 5,46); ei aveau aceste cuvinte mereu pe buze: „Noi știm că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise” (29). Dar cine v-a spus-o? Cine va învățat? Părinții noștri, răspund ei, ne-au învățat. Dar cel care a zis că el era trimis de Dumnezeu, și vorbește lucruri din cer, dovedind-o prin minuni, nu este mai vrednic de credință decît părinții voștri? Și ei nu ziceau: Noi l-am auzit pe Dumnezeu vorbindu-i lui Moise, ci „noi știm”. Ceea ce știți voi fiindcă ați auzit spunîndu-se, o evreilor, voi o credeți, voi o asigurați și ceea ce vedeți cu ochii voștri, voi n-o credeți atîta de considerabil nici așa de vrednic de credință! Ceea ce vă spune Moise, n-ați văzut-o, voi numai ați auzit spunîndu-se: dar „lucrurile lui Iisus Hristos” voi nu le cunoașteți pentru că ați auzit vorbindu-se despre ele, ci fiindcă le-ați văzut cu proprii voștri ochi.

Ce răspunde orbul? „Tocmai în aceasta stă minunea că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii!” (30), cel care face asemenea semne: este de mirare că un om care nu se bucură de nici o demnitate printre voi, care nu este nici strălucit, nici celebru, poate să facă așa de mari lucruri: în așa fel că este vizibil că acesta este un Dumnezeu care n-are nevoie de nici un ajutor omenesc. „Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși” (31). Evreii spunînd mai înainte: „Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni?” (16).. orbul se întărește pe judecata pe care au făcut-o ei înșiși, și le reamintește lor cuvintele. Această credință zice el, nu este comună și mie și vouă: ea este dreaptă, rămîneți în ea. Remarcați bine prudența lui; el are mereu minunea în gura sa, fiindcă n-o putea nega; și pe aceasta își întărește judecata sa. Observați, dragii mei ascultători, că la început, cînd zice el: „Dacă este un păcătos eu nu știu”, el n-a spus-o

pentru a arăta o îndoială reală? Departe de noi acest gând; căci știa bine că Iisus nu era un păcătos.

Acum cînd timpul este potrivit și cînd poate să vorbească în mod liber, vedeți în ce fel răspunde el: „Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; ci de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acela îl ascultă“ (31). Prin aceste cuvinte, nu numai el îl apără pe Iisus, și-l arată lipsit de orice păcat, ci el dovedește că el este plăcut lui Dumnezeu, și că el face lucrurile lui Dumnezeu. Cum evreii spuneau că ei îl cinstesc pe Dumnezeu, chiar pentru aceia adaugă el: „Și face voia Lui“. Nu este destul, zice el, să cunoști pe Dumnezeu, ci trebuie să faci și ceea ce poruncește el. Apoi înalță zicînd: „Niciodată nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere“ (32). Dacă recunoașteți că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși, Iisus făcînd o minune și o așa minune, că nimeni niciodată n-a făcut una asemănătoare din propria voastră dovadă se vede că este evident și arătat că Iisus i-a întrecut pe toți în virtute, și că puterea sa este mai mult decît omenească. Ce-i răspund ei lui? „În păcate te-ai născut tot și tu ne înveți pe noi? Și l-au dat afară“ (34). Atît cît se puteau ei linguși că orbul va nega, ei l-au privit ca pe un om vrednic de credință, ca să-l poată face să vină înaintea lor de două ori. Căci dacă voi nu-l credeți vrednic de crezut, pentru ce-l întrebați de două ori? Dar acest om spunînd adevărul cu îndrăzneală și fără teamă, în loc să-i admire mai mult, el chiar atunci îl condamnă.

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „În păcate te-ai născut tot“? Că ei îi reproșează boala lui dinainte, ca și cum ei i-ar zice: „Tu te-ai născut în păcate din primii tăi ani“: și ei îi fac această mustrare ca și cum pentru aceia s-ar fi născut el orb: judecată cu totul contrară adevărului și totodată nedreaptă. Pentru care voind Iisus Hristos să-l mîngîie, zice: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar cei care văd să fie orbi“ (39).

„În păcate te-ai născut tot“. Și ce a răspuns el? A spus el o părere care-i era proprie și particulară? Sau mai scurt nu este acesta sentimentul comun pe care l-a arătat el, zicînd: „Noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși“. N-a spus el simplu ceea ce ați spus voi înșivă? „Și l-au dat afară“. L-ați auzit voi bine pe acest predicator al adevărului, și n-ați recunoscut că sărăcia lui n-a ars filozofia lui? Remarcați cum a suferit el de la început batjocurile și injuriile? Remarcați voi în ce fel și cu cîtă putere a dat el mărturie pentru adevăr prin cuvintele sale și prin faptele sale? Dacă acest orb care nu l-a văzut pe Iisus Hristos a arătat atîta curaj și noi să arătăm tăria noastră și curajul.

OMILIA 59

„Și l-au dat afară. Auzind Iisus că l-au dat afară și aflîndu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Și cine este, Doamne ca să cred în El?“ (Cap.9 Vers.35-Cap.10, Vers.13).

1. Iisus Hristos vine înaintea orbului din naștere ca pentru a-l lăuda pentru mărturisirea sa curajoasă, el îi dă un nou har.

2. După care semne diferite se cunoaște hoțul și păstorul.

3. Iisus este adevăratul Păstor și adevăratul Hristos.

1. Dumnezeu îi cinstește mai ales pe cei care, pentru adevăr și mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, suferă ceva rău sau ceva batjocoritor. Căci, precum este adevărată păstrarea bogățiilor pierzându-le pentru Dumnezeu, și a iubi viața sa urînd-o în această lume (Ioan 12,25); la fel înseamnă a-și aduna comoară de slavă fiind aici înconjurat de batjocuri. Așa a fost soarta orbului: evreii l-au alungat din templu, și Domnul templului l-a primit. El a fost alungat dintr-o adunare stricată, și a aflat izvorul mîntuirii: el a fost necinstit prin cei ce-l necinsteau pe Iisus Hristos, și Domnul îngerilor l-a cinstit: acelea sînt răsplățile celor ce apără adevărul. Așa noi înșine, după ce ne-am desprins de bogățiile de aici de jos, dobîndim bunătățile cerești; dacă sîntem înconjurați de batjocuri pentru sfîntul nume al lui Dumnezeu și dacă am dat săracilor bogățiile noastre vom fi cinstiți și aici jos și acolo sus. Iisus l-a întîlnit pe orb imediat ce l-au alungat din templu. Evanghelistul vrea să spună că Iisus vine în mod expres ca să se întîlnească cu el. Și priviți răsplata pe care i-o dă: el îi dă cel mai mare din toate bunurile, căci i se face cunoscut lui, care nu-l cunoștea de loc mai înainte, și îl asociază cu ucenicii săi.

Pentru voi, dragii mei ascultători, vă rog să vedeți în ce fel evanghelistul face să se cunoască graba lui Iisus Hristos și înțelepciunea de care se folosește el; Iisus zicîndu-i orbului: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ Orbul răspunde: „Și cine este Doamne?“ căci el nu-l cunoștea încă cu toate că l-a vindecat, căci el era orb înainte de a fi primit binefacerea vindecării sale; și după ce și-a dobîndit vederea a fost tras într-o parte și-n alta de acești turbați. Iisus deci, ca și grecul Agonotet, primește pe acest atlet care iese din luptă victorios și triumfător. Și ce îi zice el? „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ ce vrea să spună aceia? După ce s-a luptat așa de mult împotriva evreilor, după atîtea cuvinte pe care le-a zis pentru apărarea adevărului, Iisus îl întreabă dacă crede; aceasta nu fiindcă el nu știe, ci fiindcă voia să se facă cunoscut, și să arate cît cinstește el credința acestui om. O așa de mare mulțime de popor, zice el, m-a încărcat cu batjocuri, eu nu mă îngrijorez de loc; singurul lucru pe care-l doresc este ca tu să crezi în mine, căci un singur om care face voia lui Dumnezeu, valorează mult mai mult decît o mulțime de birfitori „Unul valorează mai mult decît o mie“ zice Ecclesiastul. „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“ Iisus Hristos îl întreabă ca și cum el ar fi Fiul lui Dumnezeu, el care este prezent în fața ochilor săi și începe prin a-i inspira dorința de a-l cunoaște. Căci el nu i-a zis: crezi, imediat; ci l-a întrebat pentru credința lui. Ce răspunde deci? „Și cine este, Doamne, ca să cred în El?“ Răspunsul unui om care dorește și așteaptă cu căldură, el nu-l cunoaște pe acela pentru care a vorbit atîta, și în aceia vă face să cunoașteți măreția iubirii sale pentru adevăr: nici favoarea, nici

Interesul nu l-a făcut să vorbească, pentru că nu l-a văzut încă pe binefăcătorul său.

„Și a zis Iisus: L-ai și văzut! Chiar cel Care vorbește cu tine Acela este“ (37). El nu zice: eu sînt; folosindu-se încă de protejare zice: „L-ai și văzut“. Aceste cuvinte erau întunecate, pentru aceasta adaugă mai clare, și zice: „Cel Care vorbește cu tine“. Orbul a răspuns: „Cred Doamne. Și s-a închinat Lui“ (38). Mîntuitorul nu numai că nu i-a zis: Eu sînt care te-am vindecat, eu sînt care-ți vorbesc: du-te și te spală în scaldătoarea Siloamului; ci trecînd în aceste lucruri sub tăcere îi zice. Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?“. Pentru care orbul s-a aruncat înaintea lui și i s-a închinat cu o dovadă mare de iubire: ceea ce au făcut o parte mică din cei pe care i-a vindecat, ca și leprosul și alții cîțiva. Iisus îi descopere apoi puterea sa divină; căci, ca să nu se creadă că acelea erau simple cuvinte, el adaugă și mărturia faptelor. Și cum orbul era încă culcat înaintea picioarelor lui pentru a i se închina, el adaugă: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei care nu văd să vadă, iar care văd să fie orbi“ (39). Sfîntul Pavel spune același lucru: „Ce vom zice deci? Că păgînii care nu căutau dreptatea au dobîndit dreptatea, însă dreptatea din credință; iar Israel, urmînd legea dreptății n-a ajuns la legea dreptății“ (Rom. 9,30,31).

Cînd a zis Iisus Hristos: „Spre judecată am venit în această lume“ el l-a întărit pe orb în credință, și i-a invitat pe cei ce-l urmau, să știe pe farisei. Și acest cuvînt: „spre judecată“, înseamnă un chin mai mare; prin aceia arată că cei ce-l condamnau pe el erau ei înșiși condamnați și că cei ce-l numeau un păcătos erau ei înșiși în păcat. Mai mult, Mîntuitorul declară aici că se pot primi două feluri de vederi, și două orbiri: una simțită și alta duhovnicească. Atunci unii din cei ce-l urmau i-au zis: „Nu cumva și noi sîntem orbi?“ (40). Și cum cu altă ocazie au zis: „Noi n-am fost niciodată robi nimănui“ (Ioan 8,33) și: „Noi nu sîntem născuți din desfrînare“ (Ibid. 41): acum ei la fel n-au ochi și urechi decît pentru lucrurile sensibile, și aceia este orbirea pentru care vor roși. După care Iisus Hristos, pentru a-i face să cunoască, că ar fi mai bine pentru ei ca să fie orbi decît să vadă, le zice: „Dacă ați fi orbi n-ați avea păcat“ (41). Evreii privind ca blestem boala de a fi orbi, Iisus Hristos întoarce vorbirea sa împotriva lor, și le zice: chiar aceia vă va face mai puțin vinovați, și voi n-ați fi așa de aspru pedepsiți. Astfel Mîntuitorul înlătură întotdeauna sentimentele omenești și trupești, și ridică sufletul insufliîndu-i gînduri mari și minunate. Voi spuneți deci acum că vedeți. Cum Iisus Hristos le-a spus altădată: Voi spuneți că el este Dumnezeul vostru; la fel le spune aici: „Dar acum ziceți: că vedeți; căci cu adevărat nu vedeți“. Aici Iisus Hristos le arată evreilor că ceea ce priveau ei ca un subiect foarte mare de slavă și de laudă, va fi pricina unei pedepse aspre la care vor fi condamnați. El mîngîie pentru orbirea lui pe orbul din naștere. Apoi vorbește despre orbirea lor; căci, de teamă ca ei să nu spună: dacă noi nu te urmăm, dacă nu te credem, aceasta nu este din cauză că noi sîntem orbi, ci fiindcă ne temem de tine ca de un înșelător; el nu le vorbește decît despre acest subiect.

2. Și nu fără motiv a arătat evanghelistul că, cițiva dintre fariseii, care erau cu Iisus, au înțeles aceste cuvinte și i-au zis: „Nu cumva și noi sîntem orbi?” Aceasta pentru a face să se vadă că erau aceiași care s-au retras mai înainte să-l urmeze, și care au aruncat cu pietre în el. Căci unii îl urmau prin felul de a ciștiga; la fel și ei îl părăseau și se întorceau ușor împotriva lui. Prin ce dovedește Iisus Hristos că el nu este un înșelător și un șarlatan, ci păstorul? O face punîndu-le pe unele împotriva altora și pe semnele păstorului și pe ale șarlatanului, prin care le dă mijlocul de a cunoaște adevărul și de a-l cerceta. Și mai întîi, el arată ce este furul și tîlharul, spunînd așa chiar prin Scripturi.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care nu intră pe ușă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur și tîlhar“ (Cap. 10,1). Vedeți fraților semnele tîlharului: mai întîi, el nu intră ziua, nici pe față; în al doilea rînd, el nu intră prin autoritatea Scripturilor, căci, a intra prin Scripturi, înseamnă a intra prin ușă. Apoi, Mîntuitorul îi arată aici pe proorocii mincinoși, pe păstori falși, care au fost înainte de el, și pe cei care trebuie să-l urmeze: Antihrist, falșii hristoși, Iuda, Teuda (Fap. 5,36) și toți ceilalți din această specie; și cu dreptate numește el Scripturile ușă. Acestea sînt care ne duc la Dumnezeu și ni-l fac cunoscut: ele sînt care le fac pe oi: acestea sînt care le păzesc și care le închid intrarea lupilor. În sfîrșit, Scripturile ca o poartă sigură, îi împiedică peeretici să intre, garantîndu-ne păstrarea a tot ceea ce voim noi să păstrăm, și păzindu-ne de orice rătăcire. Și dacă nu deschidem noi înșine această ușă, dușmanii noștri nu vor putea să ne prindă ușor. Prin acelea vom deosebi și-i vom cunoaște pe cei ce sînt păstori adevărați, și pe cei ce nu sînt. Dar ce înseamnă acest cuvînt: „În staul“? el face aluzie la oi și la păzirea lor. Căci, cel ce nu intră prin sfînta Scriptură, ci urcă prin alt loc, adică, cel care-și alege un alt drum decît cel pe care l-a arătat Scriptura și ni l-a descris, acela, zic eu este un hoț.

Nu vedeți fraților, că Iisus Hristos, invocînd mărturia Scripturilor, arată în acest fel unirea sa cu Tatăl? pentru aceasta le zicea evreilor: „Cercetați Scripturile“ (Ioan 5,39); pentru aceasta l-a luat pe Moise ca martor, și la fel pe toți proorocii. „Toți cei ce-i ascultă pe prooroci vor veni la Mine zice el“. Și: „Căci dacă ați fi crezut pe Moise M-ați fi crezut și pe Mine“ (Ioan 5,46). Dar aici zice aceste lucruri în mod metaforic. Și atunci cînd zice: „Care intră prin altă parte“, el i-a numit pe cărturari, care călcau legea, învățînd învățătură omenești ca adevărată învățătură și prescripții ale Domnului. Iisus Hristos le face o mustrare, zicînd: „Și nimeni dintre voi nu ține legea“ (Ioan 7,19). Divinul Mîntuitor a spus foarte bine: „Care urcă și nu care intră: ceea ce arată fapta unui hoț care face eforturile sale pentru a trece un zid și nu încetează de a se expune la pericole. Vedeți acest portret al hoțului? Dar acum învățați ceea ce înseamnă păstor. „Iar cel care intră pe ușă păstor este oilor“ (2). Acestuia portarul îi deschide și oile ascultă de glasul lui și oile sale le cheamă pe nume și le mîină afară“ (3). Și cînd le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor și oile merg după el, căci cunosc glasul lui“ (4). Iisus Hristos a făcut portretul păstorului și al furului; vedeți în ce fel le aplică cuvintele care urmează: „Acestuia portarul îi deschide“. El

continuă cu metafora pentru a da mai multă forță și energie cuvintelor sale. Căci dacă vrei să examinați în mod deosebit fiecare termen din parabola sa, nimic nu ne împiedică să-l înțelegem pe Moise sub acest nume de portar, căci lui i-a descoperit Dumnezeu tainele sale; vocea lui o ascultă oile, „și el le cheamă pe oile sale după numele lor“. În sfârșit, cum cărturarii și fariseii îl numeau adesea pe Mîntuitorul un înșelător, și întăreau poporul prin necredința lor, zicînd: „Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?“ (Ioan 7,48), el îi face să vadă și zice că nu este un înșelător fiindcă ei îl cred așa, ci ei trebuie să fie numiți înșelători și răi, fiindcă ei nu-l ascultă și nu cred în el; și la fel pentru acest motiv, ei sînt pe drept alungați din staul. Dacă este pentru păstor să intre prin poarta cea adevărată, și dacă Iisus a intrat prin aceea, toți cei ce-l vor urma vor putea fi oile lui; cei ce dimpotrivă s-au separat, nu i-au făcut pentru aceea rău păstorului, ci și-au făcut lor separîndu-se de adunarea oilor. Căci dacă se numește pe sine ușă, nu vă tulburați; el se numește pe sine însuși și păstor și oaie după diferitele funcții pe care și le atribuie. Astfel atunci cînd ne oferă pe noi Tatălui său, el se numește ușă; cînd poartă grijă de noi, el se numește păstor. Și își zice păstor, ca să nu credeți că a ne oferi pe noi Tatălui său, acesta ar fi tot lucrul său.

„Și oile ascultă de glasul lui și oile sale le cheamă pe nume și le mîină afară“. „Și cînd le scoate afară pe toate ale sale, merge înaintea lor“- Deși în obiceiul comun, se întîmplă tocmai contrarul, păstorii merg după oi. Dar Iisus Hristos, pentru a arăta că el îi va duce pe toți oamenii la adevăr, lucrează tocmai contrar obiceiului păstorilor; la fel ca atunci cînd a făcut să iasă oile sale, el nu le-a depărtat de lupi (Mt. 10,16) ci le-a trimis în mijlocul lor: grija păstorească la divinusul păstor este cu totul diferită față de a noastră; este de altfel cu totul admirabilă.

3. Apoi, mi se pare că orbul este desemnat aici, pentru că Iisus l-a chemat atunci cînd era în mijlocul evreilor, și acesta a auzit glasul lui și l-a recunoscut. „Iar după un străin, ele nu merg, ci vor fugi de la el, pentru că nu cunosc glasul străinilor“ (5). În acest loc Iisus Hristos vorbește despre cei ce l-au urmat pe Teuda sau pe Iuda (Fap. 5,36) despre care este scris că toți cei ce au crezut în ei, s-au risipit, sau și despre hristoșii falși care vor trebui să-i înșele pe mulți oameni după aceea. Și de teamă ca fariseii să nu zică, că el era unul din acești falși hristoși face să se vadă că el era cu totul deosebit de ei.

Prima deosebire pe care o aduce el constă în aceea că doctrina sa provenea din Scripturi, și că prin aceea le conducea el pe oile sale: ori, ceilalți nu făceau la fel. Oile sale n-au crezut în el numai atunci cînd trăia, ci și după moartea sa; pe cînd celelalte oi s-au separat în mod continuu de păstorii lor. Noi putem să mai adăugăm încă, ceea ce nu este de puțină însemnătate; este că acești falși hristoși, acești profeți falși lucrau ca niște tirani, făceau tot ceea ce puteau pentru a îndemna poporul la revoltă: dar Iisus Hristos era așa de departe de această purtare, că fuge atunci cînd poporul voia să-l facă rege (Ioan 6,15); și atunci cînd vin să-l întrebe dacă este îngăduit să plătească dajdie cezarului, el răspunde că trebuie s-o

plătească (Mt. 22,17) și a plătit-o el însuși (Ibid. 17,26). Mai mult, el a venit pentru mîntuirea oilor, ca ele să aibă viață și s-o aibă din belșug (Ioan 10,10); dar alții chiar le-au luat viața aceasta prezentă. Aceia le-au trădat pe oile care s-au încrezut în ei, și au luat-o la fugă; dar Iisus Hristos a rămas așa de tare, și i-a apărut cu atîta curaj, încît și-a dat viața sa pentru ele. Aceia au suferit împotriva voii lor și a inimii lor; dar Iisus Hristos n-a suferit nimic decît liber și în mod voit.

„Această pildă le-a spus-o Iisus, dar n-au înțeles ce înseamnă cuvintele Lui” (6). Pentru ce le vorbea el într-un fel întunecos? O făcea pentru a-i face mai atenți. Dar imediat după aceia el ia orice întuneric prin aceste cuvinte: „Eu sînt ușa, de va intra cineva prin Mine, se va mîntui, și va intra și va ieși și pășune va afla” (9) adică el va trăi în liniște și în libertate. Iisus Hristos numește aici pășune hrana oilor, și puterea și autoritatea pe care le-o dă lor: adică oaia rămîne în staul, și nimeni n-o va putea face să iasă. Și aceia li s-a întîmplat apostolilor, care intrau și ieșeau ca niște stăpîni ai lumii întregi, și nimeni n-a putut să-i mai alunge. „Toți cîți au venit mai înainte de Mine sînt furi și tâlhari, dar oile nu i-au ascultat” (8). Iisus Hristos nu vorbește acolo despre prooroci, cum o pretind ereticii; căci oile i-au ascultat, și prin ei au crezut în Iisus Hristos, toți cei care au crezut în el; ci el vorbește despre Teuda, despre Iuda, și despre alți înșelători. Mai mult aceste cuvinte: oile nu i-au ascultat, el le zice spre lauda oilor. Ori, niciodată el nu-i laudă pe cei ce nu i-au ascultat pe profeți; dimpotrivă îi disprețuiește și-i mustră foarte aspru: de unde se vede că despre acești înșelători zice Mîntuitorul că oile nu i-au ascultat.

„Furul nu vine decît să fure și să junghie și să piardă. Eu am venit ca viață să aibă și mai mult să aibă” (10). Precum s-a întîmplat în răzvrătirea lui Teuda, în care toți au fost stîrpiți și măcelăriți. „Eu am venit ca viață să aibă și mai mult să aibă”. Ce este aceasta vă rog o viață din belșug? Este împărăția cerurilor. Dar el n-o arată încă, și se folosește de numele de viață ca arătînd un nume care lor le este cunoscut. „Eu sînt păstorul cel bun, Păstorul cel bun își pune viața pentru oi” (11). Aici în sfîrșit Iisus Hristos vorbește despre patima sa, face să se vadă că va suferi pentru mîntuirea lumii și că nu va merge la moarte în ciuda sa.

După aceia dumnezeiescul Mîntuitor aduce încă un mijloc de a-l recunoaște pe păstor și pe năimit. „Păstorul cel bun își pune viața pentru oi. Iar cel plătit și cel care nu este păstor, și ale cărui oi nu sînt ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește” (12). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos arată că el este egal cu Tatăl său în putere și în autoritate; căci el însuși este păstorul, căruia îi aparțin oile. Nu vedeți dragii mei ascultători, că în parabole Iisus Hristos vorbește într-un fel mai înalt, fiindcă vorbirea este mai ascunsă și mai tainică, și nu dă ocazie ascultătorilor să critice, „Cel plătit vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește și le risipește”. Aceia au făcut falșii hristoși; dar adevăratul Hristos a făcut tocmai contrarul; atunci cînd l-au prins, el a zis: „Deci dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă, ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe niciunul”

(Ioan 18,8,9). Se poate înțelege în acest loc lupul duhovnicesc, căruia Iisus Hristos nu i-a îngăduit să răpească oile. Acela nu este numai un lup, ci încă și un leu: „Diavolul umblă răcnind ca un leu, căutînd pe cine să înghită“ (1 Petru, 5,8). El este șarpele și dragonul: „Călcați peste șerpi și peste scorpii“ (Luc. 10,19).

OMILIA 60

„Eu sînt Păstorul cel bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine.- Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl. Și viața Mea o pun pentru oi“ (Cap.10 Vers. 14,15- Vers.21).

1. Despre păstorii răi. Egalitatea Fiului cu Tatăl afirmată din nou.

2. Aluzie la chemarea neamurilor. Cum are Iisus Hristos putere să-și părăsească viața sa și s-o ia din nou.

3. Se ridică printre evrei o împotrivire cu privire la Iisus Hristos; minunata răbdare a lui Iisus Hristos.

4,5-6. Să-l imităm pe Iisus Hristos, el este modelul nostru: să urmărim exemplele de bunătate și de răbdare pe care ni le-a dat el. Datoria ucenicilor săi: blîndețea și răbdarea. Durerea pentru păcate întrece orice durere. O inimă înfrîntă nu se ocupă decît de durerea sa, și nu este bănuită de nici o patimă. Această viață este o vreme de lacrimi și de plîns. Se rîde de adevărurile pe care le vestește un propovăduitor. Se păcătuiește, și rămîne în păcatul lui, și cade în gheenă cel ce și-a aprins-o singur. Să-i dăm să mănînce și să bea lui Iisus Hristos, nu cîteva zile, ci atîta vreme cît sîntem în lumea aceasta. Exemplul fecioarelor nebune, scoase de la nuntă. Să ne facem o provizie de ulei foarte mare, să dăm cu lărgime de inimă săracilor. Să fim milostivi către aproapele nostru atîta cît este cu putință. Mila cea mare, să dăm din ceea ce ne este necesar nouă. A nu face milostenie înseamnă a ne pierde orice nădejde de mîntuire: tot credinciosul care crede în Dumnezeu, oricine ar fi el are dreptul să ia parte la toate bunurile noastre. Obligațiile creștinului sînt ușor de îndeplinit. Cu cît sînt mai ușoare poruncile Mîntuitorului, cu atît vor fi mai mari chinurile celor ce nu le păzesc. Să-i vizităm pe cei închiși în închisoare; descrierea tristă a stării lor și a suferințelor lor: nimic nu este mai capabil ca aceasta să înmoaie inima și s-o facă să se gîndească la judecățile lui Dumnezeu. Puterile vin de la Dumnezeu (stăpînirile): Domnul le-a încredințat pămîntul și siguranța legilor. Teama și pedepsele sînt necesare pentru a-i reține pe oameni. Folosul care se scoate din vizitarea celor închiși: și dimpotrivă pericolul ce li se întîmplă celor ce merg la teatru. Cel ce va urma în această lume filozofia cea sănătoasă, va auzi în lumea cealaltă cuvinte mîngîietoare. Omenia și iubirea față de prizonieri.

Să nu cercetăm asprimea pe care o arată alții, ci numai ceea ce am făcut noi înșine. Sînt cîteodată și oameni buni în închisoare: Iosif este un

exemplu. Bunătatea lui Iisus Hristos în primirea păcătoșilor. modelul omeniei pe care trebuie s-o avem față de ei. Sînt înafara închisorii oameni, mult mai mari hoți decît cei ce sînt închiși. Adesea se fură puțin, și prin obicei, ceea ce n-ar voi să fure în gros. A nu da prețul drept al unei neguțătorii sau a ceea ce prisosește, înseamnă a fura. Să nu ne facem judecătorii altora, ci numai ai noștri. Ceea ce a făcut Dumnezeu pentru noi, chiar atunci cînd eram încă fii ai mîniei, ne învață ceea ce trebuie să facem noi pentru mîntuirea aproapelui nostru. Este mai mare slavă și mai mare cinste în a primi un sărac în casă și un răutăcios, decît a-l primi pe unul mai mare, un om înstărit, pentru ce. Marea răsplată pentru cei ce merg să mîngîie pe prizonieri.

1. Este o încercare mare păzirea Bisericii, o primejdie mare care are nevoie de multă înțelepciune și de un curaj ca cel despre care vorbește Iisus Hristos, acela ca să-și dea viața pentru oile sale, ca niciodată să nu le părăsească, ca să fie tare și ca să stea cu curaj în fața lupului. În aceia se deosebește păstorul de mercenar. Acesta se îngrijește puțin de oile sale, și nu veghează decît pentru propriul său interes; dar celălalt se uită pe sine însuși, și veghează în mod unic numai la mîntuirea turmei sale.

Iisus Hristos deci, după ce l-a caracterizat pe păstor, vorbește de două feluri de păstori care dăunează turmei; despre hoț, care nu caută decît să răpească oile, decît să le sugrume, și despre cel care nu le pierde el însuși, dar care nu respinge și nu-l alungă pe hoț. Prin acelea îl arată pe Teuda; în persoana acestuia el îi arată pe învățătorii evreilor, care nu aveau nici un interes pentru turma care li s-a încredințat: pentru aceasta cu multă vreme înainte le-a reproșat Ezechiel zicîndu-le: „Vai păstorilor lui Israel! Nu se pasc oare pe ei înșiși? Păstori oare nu pasc și turmele lor?“ (Ezech. 34,2). Dar păstoriile lui Israel făceau tocmai contrarul, ceea ce este o răutate extremă și izvorul tuturor celorlalte rele. Iată pentru ce zice profetul: Ei nu aduc la turmă oile care s-au rătăcit, pe cele care s-au pierdut nu le caută; nu leagă rănile celor ce s-au rănit; ei nu lucrează să întărească și să vindece pe cele slabe și bolnave, fiindcă se pasc pe ei înșiși, și nu pe turma lor (Ezech. 34,4).

Sfîntul Pavel spune același lucru cu alte cuvinte: „Toți caută propriile lor interese și nu pe cele ale lui Iisus Hristos“ (Filip. 2,21); și iarăși: „Ca nimeni să nu caute propria sa plăcere ci binele aproapelui“ (1 Cor. 10,24) Iisus Hristos se desparte de aceste două feluri de păstori, de cei ce se înfing în această slujire pentru a pierde turma, cînd zice: „Eu am venit ca oile mele viață să aibă și să aibă mai mult“ (10); și de cei ce se îngrijesc că le răpește lupul oile, și nu le părăsesc dîndu-și dimpotrivă viața lor pentru mîntuirea oilor. Atunci cînd evreii căutau să-l facă să moară, el nu s-a oprit să învețe și să predice, el nu i-a părăsit pe ucenicii săi; ci a rămas tare și a vrut să sufere moartea. Pentru aceasta peste tot zice: „Eu sînt Păstorul cel bun“.

Apoi, cum nu se vedea dovada că el înainta, căci aceasta nu a fost decît scurtă vreme după cuvîntul său: „Eu îmi dau viața“ că a avut împlinirea lui, și acesta: „Ca viață să aibă și mai mult să aibă“, pe care nu trebuiau s-o

aibă decît după moartea sa; ce face el? El întărește un lucru prin altul: dîndu-și propria sa viață, dovedește de asemenea că el dă viață, și aceia ne învață sfîntul Pavel; căci el zice: „Dacă încă pe cînd noi eram potrivnici lui Dumnezeu, noi am fost împăcați cu el prin moartea Fiului său, cu atît mai mult acum fiind împăcați cu el, ne vom mîntui“ (Rom. 5,10). Și altădată: „Dacă el nu l-a cruțat pe propriul său Fiu, ci l-a dat la moarte pentru noi toți, ce nu ne va da el după ce ni l-a dat pe el nouă?“ (Rom. 8,32).

Dar acum, cum de nu-i fac mustrare evreii lui Iisus Hristos, și nu-i zic ca și mai înainte: „Tu mărturisești despre tine însuși deci mărturia ta nu este adevărată“? (Ioan 8,13). Aceasta fiindcă el i-a obligat adesea să tacă, și că minunile pe care le-a făcut el îi dădeau mai mare libertate față în față cu ei.

După aceia, zicînd cele de mai sus: „Oile ascultă glasul lui și-l urmează“; de teamă ca unii să nu întrebe: și ce-i interesează aceia pe cei ce nu cred? fiți atenți la ceea ce adaugă: „Și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine“. Apostolul a spus la fel: „Nu a lepădat Dumnezeu pe poporul Său pe care mai înainte l-a cunoscut“ (Rom. 11,2). Și Moise: „Domnul cunoaște pe cei ce sînt ai lui“ (Num. 16,5; Tim. 2,19). Eu vorbesc despre aceia zice Iisus Hristos, pe care i-am cunoscut în preștiința mea. Și pentru a-i împiedica să zică că gradul de cunoaștere este egal, priviți cu cîtă grijă corectează el, prin ceia ce urmează, falsa idee care se putea forma: „Eu cunosc oile Mele, zice el, și ale Mele Mă cunosc pe Mine“: dar aceste cunoașteri, a mea și a oilor, nu sînt egale. Și unde este egalitate de cunoaștere? În Tatăl meu și în Mine, căci: „Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl. Și viața Mea o pun pentru oi“ (15). În sfîrșit, dacă Mîntuitorul n-ar fi vrut s-o dovedească aceia, pentru ce ar fi adăugat ceia ce urmează imediat? Precum el se amestecă adesea cu mulțimea, de teamă ca să nu se gîndească, că el îl cunoștea pe Tatăl său numai într-un fel omenesc, el a adăugat: „Precum Mă cunoaște pe Mine Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl“. Eu îl cunosc tot așa de desăvîrșit pe Tatăl precum mă cunoaște el pe mine. Iată pentru ce zicea: „Nimeni nu cunoaște cine este Fiul fără numai Tatăl; nici cine este Tatăl, fără numai Fiul“ arătînd prin aceia o cunoaștere care-i este proprie și particulară, și aceia pe care nimeni nu poate s-o atingă.

„Eu îmi dau viața Mea“. Iisus Hristos o repetă adesea, pentru a arăta că el nu este un înșelător, pentru că sfîntul Pavel, pentru a face să se vadă că el este un învățător și un stăpîn adevărat, și pentru a-i rușina pe profeții mincinoși, se arată în chinurile și pericolele pe care le-a învins, zicînd: „În bătai peste măsură, la moarte adeseori“ (2 Cor. 11,23). Iisus Hristos zicînd: Eu sînt lumina, eu sînt viața, cei nebuni l-ar fi putut privi ca pe un om mîndru care nu vorbea decît pentru a se înălța mai presus de alții; dar zicînd: eu vreau să mor, el nu-și atrăgea invidia nimănui. Chiar pentru aceia nu-i zic evreii acum: „Tu mărturisești despre tine însuși, deci mărturia ta nu este adevărată“. Prin acest cuvînt, el arăta infinita sa chemare, el care voia să se dea la moarte chiar pentru cei ce-l ucideau cu pietre.

2. Pentru aceasta dumnezeiescul Mîntuitor le vorbește foarte apropiat despre neamuri: „Am și alte oi care nu sînt din staulul acesta. Și pe acelea

trebuie să le aduc¹ și vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor” (16): Iisus Hristos se folosește de acest cuvînt, nu pentru a arăta o nevoie, ci pentru a arăta că ceia ce promite el se va împlini fără greșală; este ca și cum ar zice: Pentru ce vă mirați voi că acești oameni sînt gata să mă urmeze, de aceia că oile mele ascultă de glasul meu? Atunci cînd le veți vedea și pe altele că mă urmează și ascultă glasul meu, atunci va trebui să vă mirați și mai mult. Dar dacă zice: „Care nu sînt din staulul acesta“, nu vă tulburați,: deosebirea nu este decît în lege, după aceste cuvinte ale sfintului apostol Pavel: „Tăierea împrejur nu este nimic și netăierea împrejur nu este nimic“ (I Cor. 7,19). „Și pe acelea trebuie să le aduc“. Iisus Hristos arată că unele și altele sînt toate risipite și amestecate împreună, neavînd păstor, fiindcă păstorul cel bun nu venise încă. După care vestește că ele vor fi toate împreună: „Și va fi o turmă și un păstor“. Această unitate, Sfintul Pavel a arătat-o la fel, zicînd: „Ca să fie un singur om din cele două neamuri“.

„Pentru aceasta Mă iubește Tatăl, fiindcă Eu îmi pun viața Mea ca iarăși să o iau“ (17). Este oare ceva mai smerit ca acest cuvînt? aceasta din cauza noastră, căci murind pentru noi trebuie să se facă Domnul iubit. Ce oare! Spuneți-mi, dragii mei ascultători, mai înainte Iisus Hristos nu era iubit? oare numai de azi începe să-l iubească Tatăl său? oare noi am fost începutul și legătura acestei iubiri? Meditați bine la modul în care Mîntuitorul se potrivește la slăbiciunile noastre? Prin aceste cuvinte ce vrea să dovedească? Cum evreii îi făceau aceste reproșuri: că era străin de Tatăl și un înșelător, că a venit pentru răul nostru și pentru ruina noastră, el zice: Dacă nu este nimic în voi care să mă îndemne să vă iubesc, aceasta cu atît mai puțin mă îndeamnă: este că voi sînteți iubiți de Tatăl meu precum sînt eu însumi, și că motivul acestei iubiri, este că eu mor pentru voi. Mai mult, el vrea să ne facă să vedem că nu merge la moarte în ciuda voinței sale: căci dacă nu murea în mod voluntar și fiindcă el voia aceasta, cum va fi moartea sa o legătură a dragostei? El vrea să ne arate că aceia este voința Tatălui său. Apoi, dacă ceea ce zice Mîntuitorul aici, o spune cu un limbaj omenesc, nu vă mirați: noi v-am explicat adesea motivul, și nu mai este nevoie să-l repetăm.

„Eu îmi pun viața Mea ca iarăși să o iau. Nimeni n-o ia de la Mine, ci Eu de la Mine însumi o pun. Putere am ca să o pun și putere am iarăși să o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu“ (18). Cum arhieriei, și bătrînii poporului au ținut adesea sfat pentru a găsi un mijloc de a-l omorî (Mt. 26,3,4), Iisus le zice: Înafară de consimțirea mea, grijile voastre sînt inutile: și confirmă faptul cel mai îndepărtat prin cel mai apropiat, adică să știm; învierea sa prin moartea sa cu totul voluntară, și aceia este uimitor și vrednic de admirația noastră: căci aceste două lucruri sînt în mod egal noi și extraordinare.

Să fim deci atenți la ceea ce zice Iisus Hristos: „Putere am ca să o pun viața Mea“. Și cine n-are această putere să-și pună viața sa? Fiecare poate să se omoare; dar nu așa o înțelege el. Și cum o înțelege el? Eu am o așa putere de a părăsi viața mea, încît nimeni nu poate să mi-o ia în ciuda mea,

și dacă eu nu vreau. Ori, nu este așa cu oamenii. Noi n-avem puterea de a părăsi viața decît sinucigîndu-ne. Dar dacă noi cădem într-o cursă și în mîinile ucigașilor, nu mai avem atunci puterea de a părăsi sau de a nu părăsi viața, ci acești asasini neucid în ciuda noastră. Cu totul altfel este cu Iisus Hristos, cu toate că-i întindeau curse, el avea puterea să nu părăsească viața.

Mîntuitorul deci zicînd: „Nimeni n-o ia de la Mine“, a adăugat: „Putere am ca să o pun“: adică, eu singur pot s-o părăsesc; putere pe care voi n-o aveți de loc: și în sfîrșit, mulți pot să ne ia viața noastră. Dar el n-a spus aceia la început, fiindcă ei n-ar fi crezut-o. Acum cînd faptele care s-au petrecut îi slujeau ca mărturie și dovadă, cum ei i-au întins adesea curse, în zadar și fără a-l putea prinde, căci el adesea s-a scăpat din mîinile evreilor, el putea să spună sigur: „Nimeni n-o ia de la Mine“. Ori, dacă este așa, urmează că el s-a dat de bună voie la moarte; și din aceia rezultă dovada că el are puterea să-și ia viața atunci cînd va vrea. În sfîrșit, dacă o asemenea moarte este mai presus de natura omenească, nu vă îndoiiți de restul: pentru că este stăpîn să părăsească viața sa, el o va relua iar prin aceiași putere, cînd va vrea. Remarcați voi cum, printr-unul din aceste lucruri îl dovedește pe celălalt? cum prin felul în care moare, el face învierea sa neîndoielnică?

„Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu“. Care poruncă? de a muri pentru lume. A așteptat el, pentru a lua hotărîrea, ca Tatăl lui să-i dea această poruncă? nu s-a hotărît el decît atunci, și a avut nevoie să învețe voința Tatălui? Și care este omul atît de nebun, atît de fără de minte să vorbească în așa fel? Dar precum zicînd mai sus: „Pentru aceasta Mă iubește Tatăl meu“, arată o voință liberă și înlătură orice bănuială de contradicție; aici la fel, cînd spune că a primit poruncă de la Tatăl său, el vrea să spună alt lucru, decît că ceea ce face îi este plăcut Tatălui său; ca apoi evreii, după ce-l vor omorî, să nu creadă că Tatăl său l-a părăsit și l-a lăsat să moară, și nu-i fac această muștrare pe care i-o fac la sfîrșit: „Pe alții i-a mîntuit și pe sine nu poate să se mîntuiască“ (Mt. 27,42); și: „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu coboară-te de pe cruce“ (Ibid. 40). Dar fiindcă este Fiul lui Dumnezeu de aceia este drept să nu se coboare.

3. Și de teamă că auzind aceste cuvinte: „Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu“ să nu vă gîndiți că această faptă n-ar fi voluntară, și că Iisus murea în ciuda sa, el a zis mai înainte: „Păstorul cel bun își pune viața sa pentru oile sale“ prin care arată că oile-i aparțin, că fapta pe care o face este cu totul a lui și că n-are nevoie de poruncă. Dacă i-ar fi trebuit o poruncă, pentru ce motiv ar mai fi zis: „De la Mine însumi o pun“ (18)? În sfîrșit, cel ce-și pune viața de la sine, n-are nevoie de poruncă. Și la fel motivul pentru care o părăsește el îl arată. Care este? este că el e păstorul, și Păstorul cel bun. Ori, Păstorul cel bun n-are nevoie ca altul să-l îndemne să-și dea viața pentru mîntuirea oilor sale. Căci dacă, cu privire la oameni, un asemenea îndemn nu este necesar, cu atît mai mult nu este nevoie cu privire la Dumnezeu. Pentru aceasta sfîntul Pavel zicea despre el: „S-a smerit pe sine“ (Filip. 2,7). Iisus Hristos deci, în acest loc, prin acest cuvînt: „poruncă“, nu vrea să arate alt lucru decît unirea sa desăvîrșită cu Tatăl.

Căci dacă el se exprimă în cuvinte atît de omenești și așa de smerite, trebuie să vedem îngroșarea și slăbiciunea ascultătorilor săi.

„Deci iarăși s-a făcut dezbinare între Iudei, pentru cuvintele acestea“ (19). Și mulți dintre ei ziceau: Are demon și este nebun. De ce-L ascultați?“ (20). Alții ziceau: Cuvintele acestea nu sînt ale unui demonizat. Cum poate un demon să deschidă ochii orbilor? (21). Ceea ce zicea Mîntuitorul fiind mai mult decît omenesc, totul minunat și mult mai presus de limbajul omenesc, peritru acest motiv îl numeau evreii demonizat, și ei l-au mai numit încă de patru ori cu acest nume. Ei au zis mai înainte: „Ai demon. Cine caută să te omoare?“ (Ioan 7,20). Și mai jos: „N-am spus noi bine că ești un samarinean și ai demon?“ (Ibid. 8,48). Și aici: „Are demon, și este nebun. De ce-L ascultați? „Dar aceasta nu este numai de patru ori, ci adesea Iisus Hristos a trebuit să se aștepte să fie numit demonizat. Aceste cuvinte singure: N-am avut noi dreptate spunînd că ești demonizat? arătînd în mod evident că nu de două sau trei ori l-au hulit ei așa, ci foarte adesea.

„Alții ziceau: Cuvintele acestea nu sînt ale unui demonizat. Cum poate un demon să deschidă ochii orbilor?“ Aceștia nu puteau să le impună tăcere celorlalți chiar prin cuvintele pe care le-a zis Iisus Hristos; ei o fac mai mult prin fapte. Sigur, chiar cuvintele sale nu sînt cele ale unui om demonizat; dar dacă nu vreți să credeți și să vă supuneți cuvintelor lui, lăsați-vă convinși prin faptele sale. Dacă faptele lui nu pot veni de la un om demonizat, și dacă dimpotrivă sînt mai mult decît omenești, este vizibil că ele vin dintr-o putere dumnezeiască. Remarcați voi tăria acestui argument? Căci, deoparte era vizibil că nu ziceau: „Este demonizat“, decît fiindcă cuvintele sale erau mai presus de om; și pe de altă Iisus Hristos a făcut să se cunoască la fel în mod evident, prin faptele pe care le-a făcut că nu era demonizat.

Ce răspunde deci Iisus Hristos la aceste batjocuri? el nu dă niciun răspuns. Mai înainte el le-a răspuns: „Eu nu sînt demonizat“. Dar acum nu zice nici un cuvînt: fiindcă le-a dat chiar prin faptele sale o dovadă simțită că nu era demonizat, de aceea a păzit tăcerea. Ei nu erau deci vrednici de răspuns, fiindcă îl numeau demonizat, pentru faptele pe care ei ar fi trebuit să-l admire, și care trebuia să-i convingă pentru dumnezeirea sa. Dar la ce era nevoie să-i mai rușineze cînd ei erau dezbinați și se certau întreolaltă? El a rămas deci în tăcere, și suferea totul cu multă liniște, nu numai pentru acest motiv, ci pentru a ne forma pe noi în blîndețe și în răbdare.

4. Să-l imităm deci pe Iisus Hristos: căci nu s-a limitat atunci să păstreze tăcerea, ci azi, dacă-l întrebi, el răspunde și dă semne și dovezi văzute pentru providența sa. Oamenii pe care el i-a umplut de mii de bunătăți, cărora le-a făcut bine, nu odată sau de două ori, ci de mai multe ori, l-au numit demonizat și nebun, și nu numai că nu s-a răzbunat, ci n-a încetat să le facă bine. Și ce zic eu, de a le face bine? El își dă viața sa pentru ei și îl roagă pe Tatăl său pentru cei ce l-au răstignit. Aceste exemple, pe care ni le dă dumnezeiescul Mîntuitor, să le urmăm la fel și noi înșine, căci înseamnă a fi adevărat ucenicul lui Iisus Hristos fiind blînd și răbdător.

Dar prin ce vom ajunge noi la această blindețe? Amintindu-ne adesea în mintea noastră păcatele noastre, plîngîndu-le cu amar. Sufletul care trăiește în această tristețe, care s-a pătruns de durerea păcatelor sale nu se mînie și nu se supără pentru nimic. Acolo unde este doliu nu poate fi mînie; unde este durere, acolo nu este nici o grabă; unde este înfrîngerea inimii, nu mai este nici dezbinare nici ceartă. O inimă tristă și necăjită n-are timp și putere de a se mînia, ci va scoate suspine adînci, ea va vărsa lacrimi amare. Eu știu că cei mai mulți din ascultătorii mei rîd de ceea ce zic; dar eu nu voi înceta să deplîng răutatea celor ce rîd. Viața prezentă este o viață de lacrimi, de plîns și de păreri de rău. În sfîrșit, noi facem multe păcate prin cuvintele și prin faptele noastre. Ori, cei ce fac aceste păcate vor cădea în iad, într-un rîu de foc, într-o groapă plină cu jăratec, și vor pierde împărăția cerurilor: ceea ce este mai mare și mai grozav decît toate relele. După o asemenea amenințare, spune-ți, dragii mei ascultători, veți mai rîde încă, veți mai putea trăi în plăceri, și Domnul vostru fiind mînios împotriva voastră, și amenințîndu-vă cu furie. Veți rămîne în păcatul vostru? Prin această purtare nu vă veți teme că veți aprinde mai mult focul cuptorului în care veți fi aruncați? Nu auziți glasul lui Iisus Hristos, care vă strigă în toate zilele: „M-ați văzut flămînd și nu mi-ați dat să mănînc; M-ați văzut însetat, și nu mi-ați dat să beau. Mergeți de la Mine în focul care a fost pregătit pentru diavol și pentru îngerii lui“? (Mt. 25,42). Da în toate zilele Iisus Hristos vă face această amenințare.

Dar eu i-am dat să mănînce ziceți voi. Cînd și de cîte ori? De douăzeci sau de treizeci de ori? dar aceia nu-i este deajuns, voi trebuie să-i dați să mănînce în toată vremea cît sînteți pe pămînt. Căci fecioarele au avut untdelemn, dar nu atîta cît le-ar fi trebuit pentru mîntuirea lor: ele au aprins la fel candelile, și cu toate acestea au fost excluse de la nuntă (Mt. 25), pe drept, căci candelile lor s-au stins înainte de venirea mirelui. Iată pentru ce ne este necesar să avem o cantitate mare de ulei, și să dăm cu libertate săracilor. Ascultați ceea ce zice profetul: „Miluește-mă Dumnezeu, după mare mila ta“ (Ps. 50,1). Să avem deci atîta milă de frații noștri pe cît se poate întinde mila noastră. Precum vom fi noi față de frații noștri, așa va fi Domnul față de noi.

Dar în ce constă mila cea mare? să dăm nu numai din plusul nostru, ci și din necesarul nostru. Căci dacă nu dăm nici din ceea ce ne prisosește, ce nădejde ne va mai rămîne nouă? Pe unde, prin ce mijloc vom scăpa noi de relele ce ne amenință? Unde vom merge, la cine vom recurge pentru a ne cîștiga mîntuirea? Dacă fecioarele, după atîta muncă și atîtea sudori, n-au găsit nici o mîngîiere, o protejare, unde va fi refugiul nostru, atunci cînd judecătorul ne va zice cu un glas amenințător aceste cuvinte grozave: „Mi-a fost foame și nu Mi-ați dat să mănînc“? (Mt. 25,45). Voi nu mi-ați făcut mie aceste servicii, de atîtea ori de cîte ori nu mi le-ați făcut dîndu-le unuia din acești prea mici. Domnul nu zice aceia numai despre ucenicii săi sau despre călugări, ci chiar despre toți credincioșii, oricine ar fi ei. Căci tot credinciosul dacă ar fi el rob sau cerșetor, de atunci de cînd crede în Dumnezeu, are dreptul să ia parte la toate bunurile noastre și la întreață

bunăvoința noastră. Dacă, atunci cînd este gol sau cînd îi este foame, noi îl neglijăm vom auzi aceste cuvinte îngrozitoare: „Mergeți în foc“. Și sigur aceasta va fi dreptatea. În sfîrșit, oare ce cere de la noi Domnul greu și împovărător? sau este ceva mai ușor ca ceea ce cere el de la noi? El n-a zis: Eu eram bolnav și nu m-ați vindecat, ci: nu m-ați cercetat. El n-a zis: Eu eram în închisoare și nu m-ați scos, ci: n-ați venit să mă vedeți. Cu cît sînt mai ușoare aceste porunci, cu atît vor fi mai mari chinurile celor care nu le-au păzit. În sfîrșit eu vă rog, este ceva mai ușor ca a merge să vezi un prizonier? Ce este mai ușor și mai plăcut? Cînd îi veți vedea pe unii în lanțuri, pe alții palizi, cu părul mare în dezordine, sfîșiați de dureri; pe alții uscați de foame, alergînd la picioarele voastre ca niște cîini; alții avînd spatele cu totul sfîșiat, alții care se aduc la loc în lanțuri și chinuți; trecîndu-și ziua cerșind, fără a-și putea cîștiga nici măcar pîinea care le este necesară pentru a putea trăi, și seara constrînși de păzitorii lor și de ofițeri așa de cruzi și de penibili; cînd veți vedea acest spectacol, veți avea inima mai tare ca și piatra, îi veți părăsi plini de omenie; chiar cînd ați fi dus o viață moleșită și în plăceri, veți deveni adevărați filozofi, fiindcă, în necazurile altuia, veți vedea veți învăța să cunoașteți starea nenorocită a neamului omenesc. Atunci în ziua cea grozavă a Domnului, diferitele pedepse care s-au pregătit pentru cei răi, se vor arăta sufletului vostru; meditănd apoi asupra tuturor subiectelor acestora, veți alunga din inima voastră mînia, pofta, iubirea de lucrurile lumești; și sufletul vostru va deveni mai liniștit decît portul cel mai liniștit și mai sigur. Veți filozofa, vă veți gîndi asupra acestui subiect al judecății: amintindu-vă ceea ce ați văzut veți zice în sinea voastră: dacă printre oameni este o așa de mare ordine, chinuri atît de grozave, pedepse așa de înspăimîntătoare, cu cît mai strălucită trebuie să fie judecata lui Dumnezeu și dreptatea lui!“ „Căci nu este stăpînire care să nu fie de la Dumnezeu“ (Rom. 13). Cel ce le-a dat împăraților și gărzilor puterea de a păzi siguranța legilor, va veghea fără îndoială asupra acestora, și le va face el însuși mult mai păzite.

5. Apoi, dacă teama nu i-ar reține pe oameni, toți fără îndoială, toți vor cădea în dezordine, fiindcă sînt foarte mulți îndemnați la rău, în ciuda atîtor pedepse ce-i amenință. Dacă filozofați, dacă meditați aceste lucruri, veți fi mai dispuși și mai iuți să faceți milostenie, vă veți bucura de o plăcere destul de mare, și mult mai mare ca și aceia că ați veni la teatru. Cei ce ies de la teatru au inima aprinsă de poftă: după ce au văzut pe scenă, nu fără a primi mii de rîni, toate femeile acestea fără moravuri, ei vor fi tulburați ca o mare mișcată de furtună, pe atîta cît privirile acestor desfrînate, hainele lor, cuvintele lor, felul lor de a merge și celelalte le vor ocupa mintea lor. Dar cei ce ies de la aceste spectacole, nu vor avea nimic din acelea, ci se vor bucura de o pace adîncă și de o liniște mare. Tristetea pe care o insuflă vederea acestor nefericiți care sînt în lanțuri, stinge cu totul tot focul poftelor. Dacă cel ce vină din închisoare se întîlnește cu o femeie stricată, această întîlnire va fi fără pericol. Sufletul lui, ca și cum ar fi devenit nesimțit, nu se va lăsa prins în cursele acestea, avînd în față frica de pedepsele lui Dumnezeu, care l-a scăpat de această stricată. Iată pentru ce

cel ce a fost cuprins de toate poftele zicea: „Mai bine este să mergi într-o casă de jale decît într-una de rîs“ (Pilde). Cel ce va fi practicat în această lume filozofia pe care eu v-o predic acum se va aştepta să i se zică în lumea cealaltă cuvintele cele mai mîngîietoare.

Să nu neglijăm deci, dragii mei fraţi, această faptă bună. Chiar cînd nu le-am putea duce să mîănînce nimic celor din închisoare, nici să răscumpărăm starea lor jalnică cu bani, îi vom putea mîngîia prin cuvintele noastre, să ridicăm sufletul lor abătut de tristeţe, să-i ajutăm în multe alte lucruri; fie vorbind pentru ei celor ce i-au închis; fie făcîndu-i pe gardieni mai blînzi şi mai compătimitori; pentru aceia nu vom fi lipsiţi de cîştig, mic sau mare. Poate veţi zice: Nu este acolo nici un om cinstit, nici om de bine; ci aceştia toţi sînt ucigaşi, asasini, stricători de cele sfinte care au furat din morminte, tîlhari, adulteri, necuraţi şi oameni vinovaţi de multe crime: vai! ceea ce-mi răspundeţi voi la aceia dovedeşte nevoia de a-i vizita pe aceşti nefericiţi. Domnul nu ne porunceşte să-i ajutăm pe cei buni şi să-i pedepsim pe cei răi, ci avem omenie în mod general pentru toţi, şi să vărsăm peste toţi iubirea noastră. În sfîrşit, el zice: „Fiţi asemenea Tatălui vostru celui din ceruri, care face să răsără soarele şi peste cei buni şi peste cei răi şi face să ploaie şi peste drepti şi peste nedrepţi“ (Mt. 5,45). Nu le faceţi deci altora muştrări prea aspre, şi nu fiţi judecători prea aspri, ci arătaţi-vă omenoşi şi blînzi. Noi înşine, cu toate că nu sîntem adulteri, din cei ce sparg mormintele cu mîini necurate, nici hoţi, sîntem totuşi vinovaţi de alte păcate care sînt vrednice de mii de chinuri: sau l-am numit nebun pe fratele nostru, şi prin aceia merităm pedeapsa gheenei (Mt. 5,28); sau am privit o femeie cu ochi necuraţi cu poftă rea, şi acela este un adevărat adulter; sau ceea ce este mai grav şi mai mare din toate păcatele, noi am luat parte cu nevrednicie la sfintele Taine, şi ne-am făcut vinovaţi pentru trupul şi pentru sîngele lui Iisus Hristos (1 Cor. 11,27). Să nu examinăm cu asprime ceea ce fac alţii, ci să ne gîndim la ceea ce am făcut noi înşine; şi în acest fel vom alunga acest duh de neomenie şi de cruzime, care ne depărtează de închisoare.

Dar de altfel, se poate spune că noi vom afla în închisoare mulţi oameni buni, şi care valorează mai mult decît toţi concetăţenii lor împreună. Închisoarea în care era Iosif cuprindea mulţi oameni răi (Fac. 30,20) cu toate acestea acest drept avea grijă de toţi prizonierii, şi era confundat cu ei, fără să se ştie cine era el. Cu toate că meritul lui nu-l egala Egiptul întreg, deşi era închis în închisoare, şi nimeni nu-l cunoştea. Acum de asemenea este adevărat că în închisoare sînt mulţi oameni buni, virtuoşi şi cinstiţi, cu toate că ei nu sînt cunoscuţi de toată lumea; grija pe care o veţi avea de aceştia vă va ajuta pentru ceea ce le faceţi voi rău altora. Dar cînd nu s-ar afla decît numai un singur om bun, nu vă va fi păstrată o răsplată mai mică. Sigur, Domnul vostru nu vorbea numai dreptilor, nu-i respingea pe păcătoşi; el a primit-o cu multă bunătate pe cananeancă şi pe necurata samarineancă; el a primit şi a vindecat o altă femeie rea, acelea pentru care evreii îl muştrau; şi a suferit ca picioarele sale să fie udate cu lacrimi de o femeie necurată, pentru a ne învăţa să-i tratăm cu omenie pe păcătoşi; căci în aceia constă

în mod deosebit iubirea. Ce spui? Hoții și nenorociții, care și-au spurcat mîinile prin morminte, umplu închisoarea? Dar, vă rog, oare toți locuitorii acestui oraș sînt curați și drepți? Nu se vor găsi mulți care sînt mai răi decît cei închiși, și care fură cu mai multă nerușinare? Aceia caută mai mult locurile întunecoase și mormintele, așteptînd noaptea și se ascund pentru a putea fura: dar aceștia, părăsind masca, fac păcatul pe față și deschis, sînt furioși, răpitori, lacomi, și răpesc după cum vreau bunul altuia. Vai! este rar găsit un om drept și nepătat.

6. Căci nu răpim sume mari de bani, sau atîtea și atîtea suprafețe de pămînt; acestea tot furt sînt, noi facem tot ceea ce putem pentru a le arăta drepte furturile. Atunci, cînd în afacerea noastră, fie cumpărînd, fie vînzînd, noi facem, tot efortul nostru și folosim toate mijloacele și toate șmecheriile închipuite pentru a înșela și pentru a nu-i da adevărata valoare, sau pentru a reduce prețul sau a-i da preț mai mare, nu este acela un furt și o răpire? Și nu veniți să-mi ziceți că voi n-ați furat case și robi. Nedreptatea nu se măsoară după prețul a ceea ce ai furat, ci după voința celui ce fură. Dreptatea și nedreptatea au același cîntar și se arată la fel în lucrurile mici ca și în cele mari; și eu numesc hoț, atît pe cel ce sparge o bancă, furînd aurul, cît și pe cel care cumpărînd, reține oarecare preț din ceea ce se cuvine; și eu zic stricător de ziduri, nu numai pe cel ce trece peste ele pentru a fura ceva lucru din interior, ci încă și pe cel care călcînd dreptul, îi face rău aproapelui său. Ceea ce am făcut noi, să n-o uităm, pentru a ne face apoi judecători ai altora; și atunci cînd se ivește ocazia să arătăm iubire și omenie, să nu căutăm viciul și nedreptatea, ci să căutăm ceea ce am făcut noi altădată; și prin aceia ne vom face blînzi și milostivi.

În ce stare sîntem noi deci? Ascultați-l pe sfîntul Pavel, el vă va învăța: „Noi am fost altădată neascultători, nebuni, necurați, amăgiți, slujind poftelor și multor feluri de desfătări, petrecînd viața în răutate și în pizmuire, urîți fiind și urîndu-ne unul pe altul“ (Tit. 3,3) și iarăși: „Prin nașterea naturală eram fii ai mîniei“ (Efes. 2,3). Dar Dumnezeu vîzîndu-ne compătimitori ca pe niște prizonieri care sînt ținuți în închisoare și legați cu lanțuri de fier, n-a roșit să vină să ne caute: el a intrat în închisoarea noastră, ne-a scos de acolo cu toate că noi eram vrednici de mii de chinuri; ne-a adus în împărăția sa (Col. 1,13) și ne-a făcut mai străluciți decît cerul; ca noi la fel, după puterea noastră să facem același lucru pentru frații noștri. Cînd le zice Iisus ucenicilor săi: „Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat picioarele, și voi sînteți datori să vă spălați picioarele unii altora“ (Ioan 13,14). El nu ne poruncește numai să ne spălăm picioarele în mod reciproc ci să imităm și toate celelalte lucruri pe care le-a făcut el pentru noi.

Cel ce este în închisoare este un ucigaș? Să nu ne abținem pentru aceia să facem o faptă bună. Este un nenorocit care a spart morminte, sau un adulter? Să nu avem milă de păcat, ci de nenorocirea păcătosului. Dar adesea, cum am spus-o deja, se va afla în acest loc, cîte unul care va valora mai mult decît mii de oameni; și dacă mergeți să vedeți adesea prizonierii, aceasta nu vă va dăuna. Precum Avraam, care-i primea în mod general pe

toți oamenii străini, a întâlnit pe îngeri, noi, la fel, vom întâlni oameni mari, dacă vom merge adesea în închisoare. Dar dacă-mi este îngăduit să vă zic un lucru care vă va surprinde și vă va uimi, este că cel ce primește în casă pe un om mare, pe unul însemnat, nu este așa de vrednic de laudă ca și cel care primește acolo pe unul rău și pe un nenorocit fiindcă acela aduce cu sine aceia pentru care este bine primit, eu vreau să spun starea sa, demnitatea sa; dar un sărac nenorocit, pe care toată lumea îl alungă și-l respinge, n-are decît o singură poartă, un singur azil: mila, compătimirea celui ce binevoiește să-l primească; de aceia nu este o iubire mai curată decît aceia. Cel ce-i face servicii unui om strălucit și celebru face adesea din interes; dar cel ce primește un om disprețuit și sărac, n-o face decît pentru a împlini porunca Mîntuitorului.

Pentru aceasta, dacă facem un ospăț, ne este poruncit să-i invităm pe schilozi, pe orbi (Lc. 14,13); dacă facem milostenie, el ne poruncește s-o facem celor mai mici și mai nenorociți; căci Iisus Hristos zice: „Întrucît ați făcut unuia din acești prea mici, Mie Mi-ați făcut“ (Mt. 25,40). Apoi fiindcă știm că în închisoare se află o comoară ascunsă, să intrăm acolo adesea, acolo să ne facem comerțul nostru, și înclinarea pe care o avem pentru teatru s-o întorcem acolo. Dacă voi n-ați avea de adus decît propria voastră persoană prizonierilor, dați-le cuvinte de mîngîiere. Dumnezeu nu răsplătește numai pe cel ce hrănește pe prizonieri, ci și pe cel ce i-a vizitat. În sfîrșit, dacă, intrînd în închisoare, voi îi încurajați pe acești săraci nenorociți, dacă întăriți sufletul lor abătut și adîncit în teamă și în tristețe, făcîndu-le îndemnuri bune, ajutîndu-i și făgăduindu-i siguranță și faptele voastre bune, învățîndu-i, nu veți avea o plată prea mică. Cei mai mulți din cei ce plutesc în plăceri poate vom rîde dacă vă vor auzi vorbind așa; dar acești nenorociți care sînt în mizerie, atinși și pătrunși de starea lor, vor asculta cuvintele voastre cu multă blîndețe și modestie; ei vă vor lăuda, se vor face mai buni. Adesea evreii s-au ris și și-au bătut joc de sfîntul Pavel auzindu-l predicînd; dar prizonierii l-au ascultat cu multă atenție. Nimic nu înclină mai mult sufletul spre filozofie, ca nenorocirea, durerile și năpastele.

Să fim dar atenți, dragii mei frați, la toate lucrurile acestea: să privim tot binele pe care-l vom dobîndi noi și-l vom da acestor săraci închiși și cel pe care o să ni-l facem nouă, dacă mergem să-i vizităm; dacă timpul pe care-l folosim rău în piața publică și la lucruri inutile îl vom da pentru el pentru a-i cîștiga lui Iisus Hristos și pentru a ne procura nouă o bucurie destul de mare. Să lucrăm astfel pentru slava lui Dumnezeu, și vom obține bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 61

„Și atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului și era iarnă, iar Iisus umbla prin templu, prin pridvorul lui Solomon. Deci l-au împresurat iudeii și l-au zis: Pînă cînd ai

să scoți inima din noi? Dacă Tu ești Hristos, spune-o nouă fără sfială” (Cap.10, Vers. 22,23,24- Vers.42).

1. Duplicitatea și necredința îndârjită a evreilor. Atunci când Iisus Hristos îi învață prin cuvinte, ei îi cer fapte, și atunci când face minuni, ei îi cer cuvinte.

2. Puterea Tatălui și a Fiului este aceeași. Evreii înțeleg că Iisus se numește Dumnezeu pe sine, și Iisus îi lasă totdeauna în acest gând. Iisus afirmă deci dumnezeirea sa. Sf. Ioan Gură de Aur revine adesea la acest subiect.

3-4. Iisus, alungat de către evrei, se retrage în locul în care a mărturisit Ioan despre el. Dumnezeu în legea veghe, a despărțit pe poporul său de adunarea celor răi: el l-a dus în pustie pentru a-l forma și pentru a-l învăța în calea poruncilor sale. Domnul ne învață la fel să fugim de zgomotul lumii și de tumult, și să ne facem rugăciunile noastre într-un loc retras. Sufletul care este liber de grijile veacului, rămâne liniștit ca o corabie în port. Datoriile femeilor, ele trebuie să fie mai aplecate spre filozofie decât bărbații: pentru ce: puterea unei femei e vlavioasă și prudente. Femeia este însoțitoarea omului: ea știe să-l îmblânzească pînă și pe omul cel mai îngroșat. Omul înțelept și cumpătat se atașează cu sfială de femeie. Portretul unei femei creștine. Care sînt podoabele cu care trebuie să se împodobească ea ca să-i placă soțului ei. Zdrobind trupul, împodobești sufletul. Împotriva luxului femeilor.

1. Sigur orice virtute este bună, dar blîndețea și mila trecînd înaintea tuturor celorlalte, ele sînt acelea care arată că sîntem oameni, și că noi ne deosebim de animale: ele ne fac egali cu îngerii. Iată pentru ce ne vorbește adesea Iisus Hristos despre această virtute, și ne recomandă să fim blînzi și binevoitori. El nu ne îndeamnă numai prin cuvintele sale, ci și prin faptele sale și prin exemplul său: suferind adesea atît batjocuri, pe cît huliri, pe atît comploturi apoi rămînînd și vorbind chiar cu cei ce-l persecutau. În sfîrșit, cei ce l-au numit demonizat și samarinean, care voiau adesea să-l omoare, care au aruncat cu pietre în el, chiar aceia vin lîngă el, și-i pun această întrebare: „Tu ești Hristosul?” Și, după atîtea batjocuri și curse, Iisus Hristos nu-i respinge, el le răspunde cu o blîndețe destul de mare.

Dar subiectul cere ca să luăm lucrurile de mai sus. Zice evanghelistul: „Și atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului și era iarnă. Sărbătoarea pe care o prăznuiau acum evreii în aceste zile era mare și foarte solemnă; căci ei făceau cu pompă mare și pîrută sărbătoarea construirii templului, după lunga lor captivitate din Persia (Babilon). Iisus Hristos era la sărbătoarea aceasta. La apropierea morții sale mergea adesea în Iudeea. „Deci l-au împresurat Iudeii și i-au zis: Pînă cînd ne scoți sufletul? Dacă Tu ești Hristosul, spune-o nouă fără sfială” (24). Mîntuitorul n-a zis: Ce întrebare-mi puneți? Voi m-ați făcut adesea demonizat, nebun, samarinean: mă credeți potrivnic lui Dumnezeu și un înșelător, și la urmă ziceați: „Tu mărturisești despre Tine însuși, deci mărturia ta nu este

adevărată“ (Ioan 8,13). Pentru ce mă întrebați și vreți să învățați de la mine cine sînt eu, pentru că respingeți mărturia mea? Iisus nu zice nimic din aceia, cu toate că el cunoștea intenția lor cea rea. Și în sfîrșit, a judeca despre ei în felul în care s-au strîns pe lîngă el, și i-au zis: „Pînă cînd ne scoți sufletul?“ ei păreau că au ceva iubire față de el, și se putea crede că o dorință sinceră de a cunoaște adevărul îi îndemna să pună această întrebare. Dar acești făcători de întrebări erau niște suflete rele și niște nebuni. Cum lor nu le era ușor să calomnieze lucrurile lui Iisus Hristos, ei căutau să-l surprindă în cuvintele sale, își întorceau simțul și adesea îi puneau întrebări dese nădăjduind să-l rușineze prin propriul său limbaj; și cum nu aveau mijloc să hulească faptele lui, căutau ocazie să-l prindă prin cuvintele sale; pentru aceasta ziceau: „Spune-o“.

Dar ceea ce cereți voi, el a spus-o adesea; el a zis în mod formal samarinencii: „Eu sînt care-ți vorbesc“ (Ioan 9,37); el i-a zis orbului: „L-ai și văzut! Chiar cel Care vorbește cu tine“ (Ioan 9,37). El le-a spus și lor, dar cu alte cuvinte. Și dacă ei ar fi avut un suflet bun și simț, dacă ar fi cercetat bine lucrurile, ar fi recunoscut și l-ar fi mărturisit ca pe Hristosul pe cel care, prin faptele sale le-a dovedit adesea cine era. Priviți acum răutatea lor. Cînd predică și-i învață prin cuvintele sale, ei zic: „Ce minune faci Tu?“ Și atunci, cînd prin minunile sale și prin faptele sale, el descoperă și arată ceea ce este el, ei îi zic: „Dacă Tu ești Hristosul spune-o nouă fără sfială“. Atunci cînd faptele strigă și vestesc, ei cer cuvinte, și atunci cînd cuvintele le-o vestesc, ei cer fapte; astfel ei nu sînt de acord cu ei înșiși. Dar ceea ce urmează va arăta că ei nu l-au întrebat pentru a învăța și a cunoaște adevărul, căci ei aruncă cu pietre în continuu în cel pe care ei nu voiau să-l creadă după propria lui mărturie, numai dacă își deschide gura pentru a-i supune sieși. Deci cu un duh răutăcios și cu o intenție rea se adună lîngă el și-l constring să se declare. Felul în care-l întreabă arată o mare nerușinare: „Dacă Tu ești Hristosul, spune-o nouă fără sfială“. Dar el le vorbea în mod public la sărbători unde se afla întotdeauna și nu spunea nimic în ascuns; pentru aceia ei îi zic într-un fel lingușitor: „Pînă cînd ne scoți sufletul?“ pentru a putea să scoată vreun cuvînt din gura lui, care le va da ocazia să-l învinuiască.

Nu numai prin aceia se dovedește că ei îl întreabă cu răutate, nu pentru a învăța, ci pentru a-l surprinde în cuvintele sale, și să aibă pentru ce să-l calomnieze. Se dovedește încă și prin alte locuri. Atunci cînd au trimis ca să-l întrebe dacă era îngăduit să plătească dajdie: „Se cuvine să dăm dajdie Cezarului sau nu?“ (Mt. 22,17). Atunci cînd vin să-l întrebe dacă-i este îngăduit unui om să-și alunge femeia sa (Mt. 19,3); și atunci cînd îl întreabă despre femeia care a avut șapte bărbați (Mt. 22,25), ei fac să se cunoască îndeajuns că nu i-au pus toate întrebările acestea decît din răutate, și cu planul de a-l surprinde și nu de a învăța. Dar atunci Iisus îi mustră zicîndu-le: „Fățarnicilor pentru ce Mă ispițiți?“ (Mt. 22,13). Făcînd să se cunoască, că el vedea ceea ce se petrecea în adîncul inimii lor. Dar aici nu le zice nimic asemănător, pentru a ne învăța că nu trebuie să facem

întotdeauna muștrări celor ce ne întind curse, și că trebuie să suferim lucrurile cu blîndețe și cu resemnare.

Cum era deci nebulie în a cere mărturia cuvîntului, acolo unde faptele vorbeau ele însele, și vesteau cu glas înalt ceea ce era el; iată în ce fel răspunde Iisus Hristos, fiți atenți, dragii mei ascultători. Mai întîi, le arată că fără motiv îi pun această întrebare, și nu pentru a se învăța și a cunoaște adevărul; apoi le arată că prin faptele sale, le-a descoperit mai clar ceea ce este el, pe cît n-a făcut-o prin cuvintele sale. Căci zice: „V-am spus și nu credeți. Lucrurile pe care le fac în numele Tatălui Meu, acestea mărturisesc despre Mine“ (25). Iisus le dă acest răspuns, fiindcă aceia dintre ei care erau mai blînzi și mai moderați, își ziceau unii altora: „Cum poate să facă un om păcătos asemenea minuni?“ (Ioan 9,16); și iarăși: „Diavolul nu poate să deschidă ochii orbilor“ (Ioan 10,21). Și mai jos: „Căci nimeni nu poate să facă aceste minuni dacă nu este Dumnezeu cu el“ (Ioan 3,2). Și așa văzînd minunile pe care le făcea, ei ziceau: „Nu cumva acesta este Hristosul?“ Dar alții ziceau: „Hristos cînd va veni, va face El minuni mai multe decît a făcut Acesta?“ (Ioan 7,31). Apoi, aceiași evrei, care cereau mărturia cuvîntului, au vrut să creadă în el prin dovada faptelor, zicînd „Ce minuni faci Tu ca văzîndu-le să credem în Tine?“

2. Cum făceau să se pară atunci că ei vor crede prin cuvîntul lui, ei care n-au crezut în așa de mari fapte și minuni, Iisus Hristos le reproșează răutatea lor, zicînd: „Dacă nu credeți faptelor mele cum veți crede în cuvintele Mele?“ Pentru aceasta întrebarea pe care mi-o puneți este zadarnică și fără folos. „Dar voi nu credeți, pentru că, precum v-am spus, nu sînteți dintre oile Mele“ (26). Datoria păstorului, eu am împlinit-o în întregime; dar dacă voi nu mă urmați, refuzul vostru nu vine din aceia că eu nu sînt păcătos, ci din aceia că voi nu sînteți din oile mele. „Oile Mele ascultă de glasul Meu și Eu le cunosc și ele vin după Mine“ (27). Și Eu le dau viață veșnică și nu vor pieri niciodată și din mîna Mea nimeni nu le poate răpi“ (28). Tatăl Meu, Care Mi le-a dat, este mai mare decît toți și nimeni nu poate să le răpească din mîna Tatălui Meu“ (29). Iar Eu și Tatăl una sîntem“ (30). Remarcați dragii mei frați, acea milă mare a lui Iisus Hristos: respingîndu-i pe acești răi, el îi îndeamnă totuși încă să-l urmeze. „Dar voi nu credeți, pentru că precum v-am spus, nu sînteți din oile Mele“: dar cele ce mă urmează sînt din staulul meu. Și le vorbea așa, ca să încerce să fie din oile sale. Apoi, după ce le-a arătat binele și folosul ce le va reveni, Mîntuitorul îi îndeamnă și-i însuflețește, pentru a le insufla dorința să-l urmeze.

Ce oare! va zice cineva, dacă din cauza Tatălui nimeni nu poate să răpească și să risipească oile, urmează că tu n-ai nici-o putere ca să le păzești? Nu, sigur, nu aceasta este sensul acestor cuvinte: Iisus Hristos pentru a vă învăța ceea ce zice el: „Tatăl Meu care mi le-a dat“ ca evreii să nu-l acuze din nou că este potrivnic lui Dumnezeu; Iisus Hristos zic eu, după ce a zis: „Și din mîna Mea nu le va răpi“, continuă vorbirea sa, făcînd să se cunoască și arătînd că mîna lui și aceia a Tatălui său nu sînt decît una singură. Dacă aceia nu era așa, el trebuia să zică: Tatăl meu care mi le-a

dat, este mai mare decît orice lucru, și nimeni nu poate să le răpească din mîinile mele. Ori, el n-a zis așa, ci: „Și nimeni nu poate să le răpească din mîna Tatălui Meu“. După care, de teamă ca să nu gîندی că el n-are puterea de a le păzi însuși oile, și că prin păzirea Tatălui sînt ele în siguranță, el a adăugat: „Iar Eu și Tatăl Meu una sîntem“; ca și cum ar zice: Eu n-am zis că nimeni nu le răpește din mînă din cauza puterii Tatălui meu, ca și cum eu însumi n-aș avea putere să le păzesc. „Căci Eu și Tatăl Meu una sîntem“, adică, aici, privitor la putere. În sfîrșit, despre aceia vorbea el atunci. Ori, dacă puterea este aceeași, este evident că substanța este aceeași. În zadar recurg evreii la orice mijloace, comploturi, alungări din sinagogă, Iisus Hristos le spune că în zadar au încercat ei toate lucrurile acestea; căci oile sînt în mîna Tatălui său, cum o spune profetul: „Iată Te-am însemnat în palmele mele“ (Is. 49,16). Și pentru a arăta că nu este decît o singură mînă, Iisus zice pe atîta mîna mea, pe atîta mîna Tatălui meu. Atunci cînd auziți vorbindu-se despre mînă, nu vă închipuiți nimic sensibil, ci înțelegeți că este vorba despre virtute și putere.

Apoi, dacă nimeni n-a răpit oile din mîna lui Iisus Hristos fiindcă Tatăl i-a dat lui această putere de a le păzi, ar fi fost inutil să adauge: „Eu și Tatăl Meu una sîntem“. Dacă Fiul era mai mic decît Tatăl, acela ar fi fost un cuvînt zadarnic și îndrăzneț. Sigur, prin aceste cuvinte, Iisus Hristos nu spune alt lucru decît egalitatea de putere; evreii înțelegînd-o bine, îl loveau cu pietre pentru aceia că el se făcea egal cu Tatăl său; și Iisus nu zice nimic pentru a le lua această gîndire.

Deși, dacă și-ar fi închipuit-o în mod fals, el ar fi trebuit să le-o facă cunoscut și să le zică: Pentru ce mă considerați voi așa? Eu n-am spus aceia pentru a-mi atribui o putere egală cu cea a Tatălui meu. Dimpotrivă, chiar atunci cînd sînt mai înfuriați și mai însuflețiți împotriva lui, ei confirmă acest sentiment și-l dovedesc. El nu se apără ca și cum ar fi vorbit rău, nici ca și cum ar fi spus un lucru fals; dimpotrivă, el îi mustră pentru că n-au o părere dreaptă despre el. Căci, cum ei ziceau: „Pentru lucru bun nu aruncăm cu pietre asupra Ta, ci pentru hulă și pentru că Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu“ (33). Iisus le-a răspuns: Nu este scris în legea voastră: „Eu am zis: Sînteți dumnezei?“ (34) Dacă i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvîntul lui Dumnezeu și Scriptura nu poate să fie desființată“ (35). Despre Cel pe Care Tatăl L-a sfințit și L-a trimis în lume, voi ziceți: Tu hulești, pentru că am zis: Fiul lui Dumnezeu sînt?“ (36). Adică, dacă nu se hulește numindu-i dumnezei, pe aceia care prin har, au primit acest titlu, cu ce drept și pentru care motiv îmi spuneți voi mie că păcătuiesc numindu-mă Dumnezeu, pe mine care sînt Dumnezeu prin natura mea? Dar Mîntuitorul n-a vorbit așa, este cam tîrziu să stabilească acest punct, după ce a muiat și a redus acest limbaj al său, zicînd: „Cel pe Care Tatăl L-a sfințit și L-a trimis în lume“: numai ce a potolit furia lor vine la o afirmație precisă: dar așteptînd ca ei să asculte și să creadă ceea ce zicea, el a vorbit mai simplu și mai îngroșat; este prea tîrziu ca să le mai înalțe sufletul la ideile cele mai înalte și la cele mai sublime, zicîndu-le: „Dacă nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeți în Mine“ (37). Iar dacă le

fac chiar dacă nu credeți în Mine, credeți în aceste lucruri, ca să știți și să cunoașteți că Tatăl este în Mine și eu în Tatăl" (38). Fiți atenți la felul în care dovedește Iisus Hristos, cum am spus-o, că el nu este în nimic mai mic decât Tatăl, și că el îi este totodată egal. Cum nu se putea vedea substanța lui, el demonstrează și arată egalitatea sa de putere prin egalitatea și „identitatea” faptelor sale.

3. Dar, vă rog, ce vom crede noi? Noi vom crede ceea ce zice Iisus Hristos: „Tatăl este în mine și Eu în Tatăl” (38). Căci, zice el, eu nu sînt nimic alt lucru, decât ceea ce este Tatăl meu, totuși rămînînd Fiul; și Tatăl nu este nimic alt lucru, decât ceea ce este Fiul, totuși rămînînd Tată, și el știe ceea ce este Fiul. Căci dacă puterea Fiului n-ar fi fost la fel de mare, noi n-am cunoaște prin el pe Tatăl decât într-un fel înșelător, căci fie putere, fie substanță, nu se poate cunoaște un lucru prin altul. „Căutau deci iarăși să-L prindă și Iisus a scăpat din mîna lor” (39). „Și a plecat iarăși dincolo de Iordan, în locul unde Ioan a botezat întîi și a rămas acolo” (40). Și mulți au venit la El și ziceau: „Ioan n-a făcut nicio minune, dar toate cîte Ioan a zis despre Acesta erau adevărate” (41). „Și mulți au crezut în El acolo” (42). Acesta este obiceiul lui Iisus Hristos de a se retrage imediat după ce a spus ceva lucru mai înalt și sublim cedînd furiei evreilor, pentru a o potoli și a o înlătura prin lipsa lui din fața lor. Aceasta o face și cu altă ocazie.

Dar pentru ce arată evanghelistul locul unde s-a dus Iisus Hristos? O face ca să vă învețe că el era în acest loc pentru a le reaminti evreilor despre ceea ce a făcut Ioan, despre ceea ce a zis el, despre mărturia pe care a dat-o el. Ei și-au amintit deci de Ioan, imediat ce au ajuns în acest loc; pentru aceasta zic ei: „Ioan n-a făcut nici o minune”. Altfel, la ce ar fi folosit ca să arate această împrejurare? Deci fiindcă locul le amintea despre Ioan Botezătorul și despre mărturia lui pentru aceia spune evanghelistul acestea. Apoi, este de remarcat că judecata lor este dreaptă și foarte adevărată. Ioan, zic ei, n-a făcut nici o minune: acesta a făcut, deci chiar în aceia se arată în mod vădit superioritatea acestuia, și strălucirea lui mai presus decât a celui alt. Dacă deci noi am crezut în el care nu făcea nici o minune, cu atît mai mult trebuie să credem în acesta? Apoi, cum Ioan care a mărturisit-o, n-a făcut nici o minune, de teamă ca pentru aceia să nu fie privit ca nevrednic de a da mărturie, ei adaugă: cu toate că Ioan n-a făcut nicio minune, cu toate acestea tot ce a spus el despre Iisus Hristos este foarte adevărat. De altfel nu Iisus este judecat vrednic de credință pentru mărturia lui Ioan, ci Ioan statornicește adevăritatea faptelor lui Iisus Hristos.

„Și mulți au crezut în El acolo” (42). Cele mai multe lucruri îi atrăgea: amintirea cuvintelor lui Ioan Botezătorul, despre ceea ce a zis el despre Iisus Hristos că era mai mare și mai puternic decât el; că el era lumina, viața, adevărul, și celelalte; precum glasul ce s-a făcut auzit din înălțimea cerului, despre Duhul Sfînt care s-a arătat în chip de porumbel, și care l-a făcut cunoscut tuturor. La care mai trebuie să adăugăm dovada evident rezultată din minuni, care confirma toate celelalte. Dacă trebuie crezut Ioan, ziceau ei, cu atît mai mult trebuie crezut Iisus Hristos: dacă l-am crezut pe acela, fără ca el să fi făcut nicio minune, trebuie cu atît mai mult să

adăugăm credință acestuia pentru care a mărturisit Ioan, dovadă care rezultă din minuni. Nu remarcăți voi de ce folos le-a făcut acest loc, cît le-a fost de folositor să se separe de cei răi? Iată pentru ce Iisus Hristos îi retrace adesea din această societate.

În legea veche, Dumnezeu l-a scos la fel pe poporul său din însoțirea celor răi; el i-a separat pe evrei de Egipteni; i-a condus în pustie pentru a-i forma despre legile sale și despre poruncile sale. El ne îndeamnă să facem la fel, și ne îndeamnă să fugim de piețele publice, de zgomot și de mulțime, și să ne închidem în cămara noastră (Mt. 6,6) pentru a ne face acolo în mod liniștit rugăciunile noastre. O corabie care nu este agitată de valuri, face o călătorie fericită, și sufletul care este lipsit de orice griji trăiește în pace și în liniște, ca și cum ar fi ajuns deja în port. Iată pentru ce femeile care păzesc în general casa trebuie să fie mai aplecate spre filozofie, spre contemplarea lucrurilor cerești mai mult decît bărbații. Iată pentru ce Iacob, care rămînea în casa sa, departe de zgomot, era un om mai simplu decît Isav: căci nu fără intenție zice Scriptura despre el că „el a rămas în cortul tatălui său“ (Fac. 25,27).

Dar veți zice voi, este și în casă destulă neliniște. Da, și femeia dacă vrea, poate să aibă multe griji și treburi pentru bărbatul care nu părăsește niciodată piața publică și tribunalele; el este tulburat de mii de preocupări străine, ca o corabie în mijlocul mării, care este lovită de valuri și de vînturi. Femeia, dimpotrivă, așezată în casa ei ca într-o școală de filozofie, poate să-și reculeagă sufletul, aplecîndu-se la rugăciune și la citire, și la alte fapte filozofice. Și la fel ca și cei care rămîn în pustie și nu mai sînt tulburați de nimeni, la fel femeia care este închisă totdeauna în casă, poate să se bucure de un repaos continuu. Dacă, cîteodată ea este obligată să iasă și să meargă în oraș, ea nu este expusă pentru aceia la tulburările sufletului: fără îndoială, fie pentru a veni la Biserică, fie pentru a merge la baie, îi este necesar să iasă, dar de obicei ea este sedentară și păzește casa. Ea poate să se ocupe aici cu studiul înțelepciunii și să liniștească sufletul tulburat al soțului ei, atunci cînd se întoarce acasă; ea poate să-l îmblînzească și să risipească inutilitățile și gîndurile necăjitoare care-l tulbură, și să-l trimită apoi debarasat de gîndurile și de grijile pe care le avea dinafară, ducînd cu el ceea ce a învățat bun de la femeia sa. Nimic, în sfîrșit, nimic nu are mai multă putere și tărie pentru a-l ordona și a conduce pe om ca femeia lui, atunci cînd este evlavioasă și prudentă, și pentru a-i întoarce sufletul lui unde vrea ea, și cum îi place. Va afla mai puțină încredere la prietenii săi, la învățați, și la fel la cei mari, decît la avizele și la sfaturile femeii sale. Căci extrema tandrețe pe care o are un soț pentru femeia sa, îl face să primească sfaturile ei cu multă plăcere. Eu v-aș putea arăta aici exemplul multor oameni grei și indisciplinați, pe care femeile lor i-au potolit și i-au civilizat. Femeia este însoțitoarea omului, la masă, la pat, în crearea copiilor: ea este păstrătoarea secretelor, a hotărîrilor lui, mai știu eu a ce? Atașată cu totul de bărbatul ei, ea îi este așa de unită precum este capul cu trupul. Ea îi va face mai multe servicii bărbatului ei decît oricine, dacă este cinstită și cu bun simț.

4. Pentru aceia le rog pe femei să se atașeze la ceea ce zic eu, și să le dea sfaturi mîntuitoare și bune bărbaților lor; căci, dacă femeia este foarte capabilă să îndemne pe bărbatul ei la virtute, ea poate la fel să-l ducă la păcat. O femeie l-a pierdut pe Abesalom, o femeie l-a pierdut pe Amon; o femeie a încercat să-l piardă, pe Iov: femeia lui Nabat l-a scăpat de moarte; o femeie ludită a salvat un popor întreg. Debora, Estera, și multe altele, au împlinit destul de bine funcția unui general de armată. Sf. Pavel zice: „Ce știi tu femeie de-ți vei mîntui bărbatul tău?” (1 Cor. 7,16). Și Scriptura ne învață că în veacul fericit al apostolilor, Persida, Maria, Priscila (Rom. 16) s-au expus în mod curajos la luptele apostolice.

Imitați-le pe aceste femei sfinte: zidiți-i și întăriți-i pe bărbații voștri, nu numai prin cuvintele voastre, ci încă și prin exemplul vostru bun. Și cum îl veți învăța voi pe bărbatul vostru, prin faptele voastre și prin exemplul vostru? Atunci cînd nu va vedea în voi nici răutate, nici rău, nici curiozitate, nici iubire pentru podoabe și împodobiri, nici dorință, nici gust pentru lucrurile zadarnice, și dimpotrivă vă veți mulțumi simplu cu ceea ce aveți, atunci vă va asculta cu plăcere, el va primi cu bucurie sfaturile voastre: dar dacă nu sînteți înțelepte decît în cuvinte, și dacă faceți contrarul a ceea ce ziceți, atunci vă va învinui de înșelătorie, dar dacă faptele voastre se potrivesc cu cuvintele voastre, dacă învățați în același timp și prin cuvintele voastre și prin faptele voastre, soțul vostru vă va asculta atunci cu plăcere, și va ceda în fața voastră: atunci, spre exemplu, cînd nu veți mai căuta de loc aurul, pietrele prețioase și măreția hainelor; și în locul aceluia vă veți face o comoară de modestie, de cumpătare, de blîndețe și de bunătate: atunci cînd vă veți prezenta în fața soțului vostru împodobite cu aceste virtuți, veți avea dreptul să le cereți să le aibă și el. Căci dacă o femeie trebuie să facă ceva lucru pentru a-i plăcea soțului ei, sufletul ei trebuie să și-l împodobească, și trupul ei nu va face așa decît să-l desfigureze împodobindu-l. În sfîrșit, aurul și împodobirile nu vă vor face așa de iubite soțului vostru, ca și cumpătarea și blîndețea, și de a fi gata să vă dați viața voastră pentru el. Iată ceea ce cîștigă inima și toată iubirea soțului. Împodobirile în plus îi sînt neplăcute: ele cer griji, produc osteneală și jenă; dar ceea ce v-am spus îl atașează pe soț femeii sale, fiindcă o voință dreaptă și bine dispusă, prietenia, atașamentul nu cer nici o grijă, nici osteneală; sau vorbind mai scurt, cu aceia se îmbogățește o casă. Împodobirile, au dezgustul lor de obicei; dar împodobirile sufletului răspîndesc în toate părțile o nouă strălucire în toate zilele, și aprind în inimă o flacără mai curată și mai mare.

Pentru aceasta, vreți să plăceți soțului vostru? Împodobiți sufletul vostru cu curăția și cu evlavia, aveți grijă de casă. Acestea sînt lucrurile care atașează mai mult, și care nu încetează niciodată să atașeze bătrînețea, nu distruge această podoabă, boala nu o veștejește. Este tocmai contrarul cu frumusețea trupului: vîrsta înaintată îl vestejește, boala îl consumă, și multe alte lucruri îl distrug. Dar bunurile sufletului le întrec pe cele ale trupului. Frumusețea trupului trezește invidia și gelozia: frumusețea sufletului nu este supusă nici unei boli, nici slavei deșarte.

Atașindu-vă așa să vă împodobiți sufletul vostru, și nu trupul vostru, voi veți conduce mai ușor gospodăria din casa voastră, și veniturile voastre vor fi mai abundente, dacă aurul cu care ați putea să vă împodobiți trupul vostru și mădularele voastre, îl veți folosi la lucrurile necesare, ca hrană pentru robii voștri și pentru casnicii voștri, să le dați copiilor voștri educația care este necesară, și la alte lucruri asemănătoare.

Căci dacă expuneți acest aur în ochii soțului vostru, atîta vreme cît inima lui este îngrijorată, ce rod, ce folos veți avea? Nu, durerea nu permite ca privirea să mai fie fermecată. Voi știți, dragii mei ascultători, sigur știți: cînd ai venit să întîlnești femeia cea mai împodobită și mai rafinată, nu vei mai găsi plăcere aici, dacă inima este în necaz și în tristețe. Pentru a se bucura de un lucru, trebuie să fii vesel, trebuie să ai inima mulțumită. Ori, dacă tot aurul este folosit la împodobirea trupului femeii, jena va stăpîni la masă, și soțul nu va putea găsi nici bucurie, nici plăcere. Dacă vreți să-i plăceți la al vostru, gîndiți-vă să-i dați mîngîiere, și-i veți da, dacă veți înlătura surplusul împodobirii, dacă veți înlătura orice împodobiri zadarnice. Aceste lucruri se par să facă plăcere în primele zile ale nunții; dar puțin timp după aceia ele devin grele și împovărătoare. Și în sfîrșit, dacă cerul care este așa de frumos, dacă soarele care este așa de strălucitor, încît nu veți îndrăzni să comparați cu el nici un corp, noi le vom admira cu atît mai mult pe cît sîntem în obiceiul de a le vedea, cum vom putea admira un corp împodobit cu veșminte frumoase multă vreme? Eu zic acestea, fiindcă doresc să vă împodobiți cu aceste veșminte adevărate pe care vi le prescrie sfîntul Pavel: „Nu din păr împletit sau din aur sau din mărgăritare sau din veșminte de mult preț: ci din fapte bune precum se cuvine unor femei care se fac mărturie de evlavie“ (1 Tim. 2,9,10). Dar vreți ca să plăceți oamenilor și ca să atrageți privirile lor și complimentele lor? Vai! sigur, aceasta nu este dorința unei femei curate! ci încă, dacă vreți, voi vă veți face iubiți prin aceia, și ei vor fi vestitorii curăției voastre. Nici un om simțit, nici un om care știe să judece în mod sănătos lucrurile, nu va iubi și nu va lăuda o femeie încărcată cu podoabe, ci numai pe cea stricată și moleșită: sau mai sigur aceștia nu o vor lăuda; dimpotrivă, ei vor rîde de ele, atunci cînd privirea lor necurată se va etala asupra persoanei lor. Dar femeia castă și modestă, aceia și aceștia toți o vor cinsti și o vor lăuda, fiindcă ea nu le este o pricină de cădere și de sminteală, și ea le dă dimpotrivă, o lecție de înțelepciune și de evlavie; oamenii le vor face toți multe laude, și Dumnezeu le va da o răsplată foarte mare. Să ne îngrijim să ne pregătim sufletele noastre cu aceste podoabe prețioase, ca să trăim aici în pace și ca să dobîndim într-o zi bunurile viitoare, pe care vi le doresc tuturor, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 62

„Și era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei și al Martei, sora ei. Iar Maria este aceia care a uns cu mir

pe Domnul și l-a șters picioarele cu părul capului ei, al cărei frate Lazăr era bolnav“ (Cap.11, Vers. 1,2- Vers.29).

1. Greutatea referitoare la Maria sora lui Lazăr. Iisus Hristos declară odată în plus că slava sa este aceeași cu slava Tatălui său.

2. Frica l-a făcut pe Sf. Toma să spună acestea: „Să mergem și noi ca să murim cu El“. Iisus se coboară în Betania pentru a-l învia pe Lazăr.

3. „Eu sînt învierea și viața“. Iisus Hristos a așteptat ca Lazăr să miroase rău pentru a-l învia, pentru ce?

4-5. Lipsa de modestie a femeilor la doliu și în necazuri. Sminteala pe care le-o fac păgînilor. Paguba ce o fac ele religiei prin excesul lor. Vorbirile păgînilor: exemple frumoase de filozofie și de modestie pe care le-au dat ei. Se face din respect omenesc ceea ce nu se face din frică față de Dumnezeu. Necazul pe care-l avem pentru morți trebuie să fie moderat: să plîngem mai mult asupra noastră decît pentru morți. Lacrimile nu sînt oprite. Milosteniile, jertfele, rugăciunile pentru morți. Cum trebuie să-i cinstim. Relele pe care le produc tristețea și plînsul nestăpînit. Este permis să-i plîngem pe morți, dar nu cu exces.

1. Cei mai mulți cînd văd oameni plăcuți lui Dumnezeu, căzuți în vreun necaz, ca boală, sărăcie, sau oarecare vreun alt accident, se tulbură, neștiind că aceia este starea care le place cel mai mult prietenilor Domnului. Lazăr era unul din prietenii lui Iisus Hristos și era bolnav. Surorile lui au trimis la Iisus să-i spună: „Cel pe care îl iubești este bolnav“.

Dar să reluăm textul nostru puțin de mai sus: „Și era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei și al Martei, sora ei“. Nu fără motiv a arătat el locul de unde era Lazăr; aceasta a făcut-o pentru un motiv pe care îl va arăta mai apoi. Dar așteptînd să explicăm ceea ce se petrece aici. El le-a numit în mod util pe surorile lui: și despre Maria care s-a făcut strălucită printr-o faptă celebră, printr-o faptă frumoasă el a zis: „Iar Maria era aceia care a uns cu mir pe Domnul“

Cîtiva pun aici o întrebare: ei întreabă pentru ce Iisus Hristos permite ca această femeie să verse mirul acesta. Pentru aceasta el trebuie mai întîi să vă facă atenți că această femeie nu este aceia cu viața rea despre care vorbește sfîntul Matei, nici aceia despre care vorbește sfîntul Luca, ci o alta, și o femeie virtuoasă: aceia era o păcătoasă, dar aceasta este o femeie cinstită, și femeie atentă și aplecată la datoriile ei. Căci ea a avut mare grijă să-l primească pe Iisus Hristos. Evanghelistul spune că aceste două surori îl iubeau pe Iisus Hristos la fel: deși el l-a lăsat să moară pe Lazăr. Pentru ce, precum ofițerul și sutașul, nu l-au părăsit ele pe fratele lor bolnav, pentru a merge ele însele să-l caute pe Mîntuitorul, în loc de a se limita să trimită pe altcineva la el? Aceasta o fac fiindcă aveau în el o încredere foarte mare, și ele erau foarte unite cu el. Mai mult, erau femei delicate, slabe de sănătate, și înconjurate de grijile lor. Ele au făcut să se vadă apoi că nu din dispreț au lucrat în acest fel. Apoi, este evident că Maria, sora lui Lazăr, nu este femeia aceia cu viața rea despre care se vorbește altădată.

Dar, veți zice voi, pe această femeie stricată de ce a primit-o Iisus Hristos? Pentru a o converti, pentru a-i ierta păcatele ei, pentru a-și arăta omenia sa, pentru a vă învăța că nu este boală pe care să n-o fi vindecat bunătatea sa, nici un păcat care să întrecă mila lui. Nu vă opriți numai la aceia că Iisus a primit-o, ci priviți și în ce fel a întors-o el. Și pentru ce evanghelistul spune această istorie, sau mai scurt ce vrea să ne învețe prin aceste cuvinte ale sale: „Și Iisus iubea pe Maria și pe sora ei și pe Lazăr“ (5)? El vrea ca noi să nu ne supărăm, sau ca să nu ne împovărăm, atunci când vedem oameni buni căzuți în boli. „Cel pe care-l iubești este bolnav“ (3). Ei voiau să-l atingă pe Iisus Hristos cu compătimirea, privindu-l ca pe un om, ceea ce face să se vadă urmarea vorbirii lor: „Dacă ai fi fost aici fratele meu n-ar fi murit“; și ei nu-i zic: Lazăr este bolnav, ci: „Cel pe care îl iubești este bolnav“. Ce le răspunde deci Iisus Hristos? „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, ca, prin ea, Fiul lui Dumnezeu să se slăvească“ (4). Vedeți că Iisus mai spune iar că slava sa este aceeași cu a Tatălui său; căci zicînd: „Slava lui Dumnezeu“ el a adăugat: „Ca Fiul lui Dumnezeu să se slăvească“.

„Această boală nu este spre moarte“. Cum trebuia să mai rămînă încă două zile în locul în care era, el i-a trimis pe cei pe care i-au trimis la el pentru a duce acest răspuns celor două surori. Pentru care este de mirare că ele nu s-au supărat, nici nu s-au smintit văzîndu-l murind pe fratele lor, după ce Iisus a răspuns că boala lui nu era spre moarte: văzînd că se împlină contrarul a ceea ce a zis autorul vieții. Dar, fără a se tulbura, ele au mers înaintea lui Iisus Hristos, și n-au crezut că el le-a zis un lucru fals. Apoi, această particulă „ca să“ nu arată nicidecum cauza bolii, ci efectul pe care trebuia să-l producă ea: ea avea o altă origine, dar Iisus Hristos s-a folosit de ea spre slava lui Dumnezeu.

„Deci cînd a auzit că este bolnav, atunci a rămas două zile în locul în care era“ (6). Pentru ce rămîne el acolo? Ca să moară Lazăr și să fie înmormîntat, și ca să nu se zică: Lazăr nu era încă mort, atunci cînd l-a înviat Iisus: el era numai ațipit (leșinat) căzînd în neștiință: el nu era mort. Iisus a rămas deci multă vreme pentru ca trupul lui Lazăr să se strice, și să poată spune: „Miroase deja“ (39). Apoi după aceea le-a zis ucenicilor săi: Să mergem iarăși în Iudeea“ (7). Pentru ce Iisus care nici odată nu i-a prevenit pe ucenicii săi pentru ceea ce avea să facă îi previne acum? Aceasta o face fiindcă îi vedea într-o întristare mare: el îi vestește ceea ce va face, de teamă ca, în teama în care erau ei să nu fie tulburați de această plecare neașteptată.

Dar ce au răspuns ucenicii? „Învățătorule, acum căutau Iudeii să Te ucidă cu pietre și iarăși Te duci acolo?“ (8). Ei se temeau în mod efectiv pentru învățătorul lor, dar mai mult pentru ei înșiși, fiind încă destinul de nedesăvîrșiți. Pentru aceasta Toma tremurînd tot de frică, zice: „Să mergem și noi ca să murim cu El“ (16), fiindcă el era mai slab și mai necredincios decît ceilalți. Dar fiți atenți la felul în care-i întărește Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Nu sînt oare douăsprezece ceasuri într-o zi?“ (9). El dă acest răspuns, sau pentru a arăta că cel ce nu se simte vinovat de nici un

păcat, nu trebuie să se teamă de nimic; dar și că cel ce a făcut răul va fi pedepsit (ca să nu ne temem de nimic, noi care n-am făcut nimic care ar merita moartea); sau mai scurt iată ce a vrut să spună Iisus Hristos: Cel ce vede lumina acestei lumi este în siguranță: ori, dacă el este în siguranță, cel care este cu mine, dacă nu mă părăsește, este cu atât mai mult, el i-a întărit prin aceste cuvinte, și i-a făcut să cunoască motivul pentru care trebuia să facă această călătorie. Și spunându-le apoi că ei nu vor merge în Ierusalim, ci în Betania, el zice: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit; dar merg să-l trezesc“ (11); adică eu nu mă duc să mă lupt pentru a doua oară cu evreii, ci merg să-l trezesc pe prietenul nostru. „Deci l-au zis ucenicii: Doamne, dacă a adormit, se va face bine“ (12). Ei aveau intenția lor dându-i acest răspuns, era de a-l întoarce să meargă. Tu zici, au răspuns ei, că doarme? Deci nimic nu te obligă să mergi acolo. Totodată Iisus Hristos n-a zis: „Prietenul nostru“ decît pentru a face să se vadă necesitatea acestei călătorii.

2. Dar cum ei arătau puțină bunăvoință, el le zice în sfîrșit: „Lazăr a murit“ (14). Mîntuitorul a zis deci la început prin modestie, și pentru ca să nu arate fast. nici mîndrie în ceea ce mergea să facă: „Lazăr a murit. Și Mă bucur pentru voi că n-am fost acolo, ca să credeți. Dar să mergem la El“ (15). Pentru ce, din pricina voastră? Căci fiind departe, eu v-am prezis-o: astfel atunci cînd eu îl voi învia, voi nu vă veți mai putea îndoi niciodată despre adevărul minunii. Remarcați voi, fraților, cît erau de slabi și de nedesăvîrșiți ucenicii lui, și cum n-aveau nici putere, nici virtute, nici părere dreaptă despre Învățătorul lor pe care trebuiau s-o aibă? Acela este efectul pe care-l produce în ei frica care le-a tulburat sufletul. Iisus, după ce a zis: „Lazăr doarme“, a adăugat „Mă duc să-l trezesc“; dar atunci cînd a zis: „Lazăr a murit“ el n-a adăugat: Mă duc să-l înviez, fiindcă nu voia să vestească mai înainte prin cuvintele sale ceea ce trebuia să lucreze, și ceea ce nu trebuia să facă să se vadă decît prin faptele sale: așa ne învață Mîntuitorul în continuu că trebuie să fugim de slava deșartă, și să nu promitem nimic cu îndrăzneală. Căci dacă el îi făgăduiește rugăciunii sutașului, căci zice: „Voi merge și-l voi vindeca“ (Mt. 8,7): o face pentru a arăta credința acestui om.

Dar dacă zice cineva: Pentru ce se gîndeau ucenicii că acela era un somn, pentru ce n-au cunoscut că Lazăr este mort, atunci cînd zicea Iisus: Voi merge și-l voi vindeca; în sfîrșit, era de crezut aproape o nebunie că Învățătorul lor va merge cincisprezece stadii pentru a-l trezi pe Lazăr? eu voi răspunde că ei au crezut că aceia era o taină, o pildă, ca și multe alte lucruri pe care le spunem. Ucenicii deci se temeau de furia evreilor, și Toma se temea mai mult decît toți, pentru aceasta zice el: „Să mergem și noi ca să murim cu El“ (16). Cîte unii zic, că el avea în adevăr de ce să dorească să moară, dar s-au înșelat: deci frica îl făcea pe Toma să vorbească așa. Iisus cu toate acestea nu-l mustră, căci tolera încă slăbiciunea lui. De altfel, Toma devine apoi de neînvins și mai tare decît toți apostolii. Și, ceea ce este vrednic de admirat, acest om pe care l-am văzut așa de slab înainte de cruce, înainte de moartea și învierea Învățătorului său, îl vedem după aceia

mai fierbinte decît toți: atît este de mare puterea lui Iisus Hristos! Căci acela care nu îndrăznește să meargă în Betania cu Stăpînul său, a străbătut apoi aproape întreaga lume, cu toate că Iisus Hristos nu era prezent, și a rămas printre popoarele păgîne și ucigașe, care nu doreau decît viața lui.

Dar dacă Betania nu era departe decît cam la cincisprezece stadii, care fac două mile, cum atunci cînd a ajuns Iisus acolo, erau deja patru zile trecute de cînd a murit Lazăr? Trimișii au venit să anunțe cele despre Lazăr chiar în ziua în care a murit Lazăr; dar Mîntuitorul a rămas două zile acolo unde era: astfel el n-a sosit în Betania decît a patra zi. Dacă a așteptat ca să vină să-l cheme și n-a plecat pînă n-au venit să-l caute, aceasta a făcut-o de teamă ca să nu se ridice ceva bănuială asupra minunii. Și cele care erau iubite n-au venit ele însele, ci s-au mulțumit să trimită.

„Iar Betania era aproape de Ierusalim, ca la cincisprezece stadii“ (18) aceia arată că multe persoane trebuiau să fi venit în Betania; și, în sfîrșit, evanghelistul spune: „Și mulți dintre Iudei veniseră la Marta și Maria ca să le mîngîie pentru fratele lor“ (19). Cum au mers evreii să-l mîngîie pe cel pe care-l iubea Iisus Hristos, din moment ce ei au hotărît că cel ce va recunoaște pe Iisus drept Hristosul, să fie alungat din sinagogă? Ei le-au vizitat pe Marta și pe Maria, fie din cauza iubirii lor mari, fie că le cinsteau ca pe niște persoane respectabile pentru calitatea lor, sau poate că nu sînt aici evreii cei răi; căci cei mai mulți dintre ei au crezut în Iisus Hristos. Apoi, evanghelistul arată aceste lucruri pentru a confirma moartea lui Lazăr. Pentru ce Marta fuge singură înaintea Mîntuitorului, fără a fi însoțită de sora ei? Ea voia să-l vadă pe Iisus în mod deosebit și s-o învețe apoi pe sora sa ceea ce i-a zis el. Dar imediat ce Mîntuitorul i-a dat o nădejde bună, ea a alergat s-o cheme și pe Maria, care a alergat imediat, în ciuda necazurilor în care se afla.

Vedeți voi măreția iubirii ei? Despre ea a zis Iisus Hristos: „Maria partea cea bună și-a ales care nu se va lua de la ea“ (Lc. 10,42). Cum deci, veți zice voi Marta se părea că era mai grăbită și mai rîvnitoare acum? Nu pentru aceasta este Marta mai rîvnitoare, ci numai fiindcă Maria n-a aflat încă de sosirea lui Iisus. Marta era mai slabă, pentru că auzind tot ceea ce i-a zis Mîntuitorul mîngîietor pentru moartea fratelui ei, răspunde încă; „Doamne chiar miroase, că este a patra zi“. Dar Maria cu toate că n-a învățat ceea ce i-a răspuns Iisus surorii ei, nu zice nimic asemănător, ci a crezut imediat, și zice: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele Meu n-ar fi murit“ (21).

3. Priviți cîtă înțelepciune arată aceste femei, în ciuda slăbiciunii naturale a sexului lor. La vederea lui Iisus Hristos, ele nu se pun imediat pe plîns, pe strigăte, pe gemete, cum avem noi obiceiul să facem, atunci cînd fiind în doliu și în necazuri vedem că apare vreuna din cunoștințele noastre: acestea, dimpotrivă, imediat ce-l văd pe Învățătorul lor, ele îi aduc mulțumiri. Cu adevărat, ele credeau amîndouă în Iisus Hristos, dar nu cum trebuiau să creadă. Căci ele nu-l cunoșteau încă desăvîrșit; ele nu-l cunoșteau ca și Dumnezeu; ele nu știau că el lucrează prin propria sa putere și prin autoritatea sa: Mîntuitorul le învață și un lucru și celălalt. Că ele nu știau că Iisus este Dumnezeu, și că el lucra prin propria sa putere și

autoritate o arată aceste cuvinte: „Dar și acum știu că orice vei cere de la Dumnezeu, Dumnezeu îți va da” (22), pe care ea le adaugă la acestea: „Dacă ai fi fost aici fratele nostru nu ar fi murit” o fac în mod vizibil arătat. Ele îi vorbesc ca și unui om cu o virtute mare, ca unui om strălucit și minunat.

Dar priviți ce le răspunde Iisus Hristos: „Fratele tău va învia” (23); prin aceia respinge și înlătură aceste cuvinte: „orice vei cere”. El n-a zis: Eu voi cere, dar ce? „Fratele tău va învia”. Dacă el ar fi zis: O femeie! privește pământul tu încă? Eu n-am nevoie de nici un ajutor străin eu fac totul prin mine însumi, aceste cuvinte i-ar fi fost grele femeii, ele ar fi supărat-o. Dar zicînd: „Fratele tău va învia”, Mîntuitorul ține o cale de mijloc, și prin cuvintele care urmează arată ceea ce am spus deja. Marta zicînd: „Știi că va învia la înviere, în ziua cea de apoi” (24), Iisus Hristos îi descopere mai clar puterea sa prin răspunsul său: „Eu sînt învierea și viața” (25); arătîndu-i că el n-are nevoie de ajutorul altuia, pentru că el este însăși viața. Dacă avea nevoie de ajutorul altuia, cum va fi el învierea și viața? Într-adevăr, el n-a explicat-o așa de clar, ci a făcut-o să se înțeleagă vorbind de multe ori. Și iarăși, Marta a răspuns: „Orice vei cere Dumnezeu îți va da” Iisus îi răspunde: „Cel care crede în Mine, chiar dacă va muri, va fi viu” făcînd să se cunoască cum că el este cel ce împarte toate bunurile, și că la el trebuie să ne adresăm pentru a le obține.

„Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri niciodată. Crezi tu aceasta?” (26). Priviți în ce fel ridică Iisus sufletul Martei; căci fapta lui nu era limitată numai la singura înviere a lui Lazăr. Trebuia de asemenea ca această femeie și cei ce erau de față cu ea să cunoască această taină: pentru aceia înainte de a-l învia pe Lazăr a vorbit. Căci dacă Iisus Hristos este învierea și viața, puterea lui nu este circumscrisă într-un loc: pretutindenea și în orice loc ar fi el poate să învieze, poate să dea viață. Încă, dacă aceste femei ar fi zis ca și sutașul: „Spune un cuvînt și se va vindeca fiul meu” (Mt. 8,8); fără îndoială Mîntuitorul ar fi înviat imediat pe fratele lor. Dar cum ele au trimis să-l roage să vină, vine în sfîrșit, dar pentru a le scoate din părerea de jos pe care o aveau despre el: el s-a dus la locul unde era Lazăr pus; dar în același timp ce coboară la slăbiciunea lor, face să se vadă că el poate să vindece și să învieze imediat, cu toate că era absent și foarte departe; iată pentru ce amîină și întîrzie să facă minunea. Un har obținut imediat ar fi rămas acoperit cu tăcerea: trebuia ca stricăciunea trupului să înainteze.

Dar această femeie, de unde putea ști ea că Iisus îl va învia pe fratele ei? Ea l-a auzit spunînd lucruri despre înviere; dar numai după puțin a dorit să vadă efectul. Priviți-l, ea are încă sentimente de jos și cu totul pămîntești. Iisus răspunzîndu-i: „Eu sînt învierea și viața”, ea nu răspunde: Înviază-l pe fratele meu; dar ce răspunde ea? „Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume” (27). Ce-i răspunde Iisus? „Și oricine trăiește și crede în Mine, nu va muri niciodată. Crezi tu aceasta?” (26) adică vorbește despre moartea sufletului.

„Oricine crede în Mine chiar de va muri va fi viu“ adică, este mort cu trupul. Apoi dacă eu sînt învierea și dacă fratele vostru este acum mort, nu vă neliniștiți, nu vă tulburați, ci credeți „ÎN MINE“. Prin aceste vorbiri Mîntuitorul o mîngîie pe Marta pentru moartea fratelui ei: el îi dă o nădejde bună, și făgăduindu-i că fratele ei va învia, și spunînd înalt: „Eu sînt învierea“, asigurînd că după ce va învia el va muri a doua oară dar nu va mai suferi nici o durere. Pentru aceasta moartea de aici nu este de temut; cu alte cuvinte, fratele tău nu este mort și voi nu veți muri la fel de loc: „Crezi tu aceasta?“ „Da Doamne, Eu am crezut că Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, Care a venit în lume“ (27). Se pare că această femeie n-a înțeles bine ceea ce voia să-i zică Iisus Hristos. Într-adevăr ea a simțit că este ceva lucru mareț, dar n-a înțeles totul: pentru aceia întreabă un lucru și ea îi răspunde altul: dar totuși ea a avut acest avantaj, că necazul ei s-a risipit cu totul. Aceia este în sfîrșit puterea cuvîntului lui Iisus Hristos. Așa a luat-o o soră mai înainte, iar cealaltă a urmat-o. Iubirea de care erau ele însuflețite pentru Învățătorul lor nu le permitea să simtă toată durerea sorții lor: influența harului comunica înțelepciune chiar și inimii acestor femei.

4. Dar azi, între alte defecte, femeile sînt stăpînite de boli străine: în doliu și în necazuri ele fac o arătare zadarnică a necazului lor, ele își arată brațele, își smulg părul, își sfîșie fața; unele prin durere, altele din mîndrie; altele își descoperă brațul lor prin nerușinare în fața oamenilor. O femei, ce faceți? Voi vă dezbrăcați urît în piața publică, voi care sînteți un mădular al lui Iisus Hristos, zic eu și-n fața oamenilor? Vă smulgeți părul, vă sfîșiați veșmintele, scoateți strigăte mari, voi imitați dansurile lui Menade, și nu credeți că-l supărați pe Dumnezeu? Ce destrăbălare și ce nebulie! Păgînii nu vor rîde ei? Nu vor zice că religia noastră, că învățătura noastră nu este decît o poveste și o fabulă? Da, fără îndoială, vor zice: nu mai este înviere; dar învățăturile creștinilor sînt de ris, ele nu sînt decît minciună și închipuire. Căci printre ei femeile, ca și cum n-ar mai rămîne nimic după această viață, nu țin nici o seamă de scripturile lor: Scripturile lor și învățăturile lor nu sînt decît curate închipuiri, cum o dovedește purtarea acestor femei. În sfîrșit, dacă el ar crede că cel ce este mort, nu este cu adevărat mort, ci că a trecut la o viață mai bună, ele n-ar mai plînge ca și cum ei n-ar mai fi; ele nu s-ar necăji atîta, n-ar mai spune astfel de cuvinte, care sînt o dovadă vizibilă a necredinței lor: eu nu te voi mai vedea, eu nu te voi mai afla altul. Totul nu este decît poveste și închipuire printre creștini. Căci dacă învierea, care este temelia și făgăduința tuturor bunurilor pe care le nădăjduiesc ei, nu obține nici o credință printre ei, cu atît mai mult nu vor crede ei nici în celelalte învățături ale lor.

Nu, neamurile nu sînt așa de slabe, nici așa de lașe: mulți dintre ei au dat dovadă de înțelepciune. O femeie păgînă, aflînd că fiul ei era mort în război, a pus imediat această întrebare: În ce stare este patria noastră, cum sînt lucrurile noastre? Unul din filozofii lor, care avea pe cap o coroană de flori, primește noutatea că unul din fiii săi a murit pentru patrie; atunci își ia coroana sa, el întreabă care (fiindcă avea doi) și aflînd, și-a pus coroana din nou. Mulți dintre păgîni au dat pe fiii lor și pe fiicele lor ca să fie aduse ca

jertfă zeilor lor. Femeile lor din Sparta așa-i îndemna pe fiii lor: Unde vă sînt trofeele voastre din luptă, sau vă vor aduce morți cu trofeele voastre. Sigur, mie rușine să văd neamurile filozofînd așa de frumos și arătînd o așa înțelepciune, pe cînd noi ne purtăm așa de urît. Cei care n-au nici o idee despre înviere, se poartă ca și cum ar avea o cunoaștere adevărată; și noi care sîntem învățați în mod desăvîrșit, trăim ca și cum n-am fi auzit vorbindu-se despre aceia. Cei mai mulți fac din respect omenesc, ceea ce n-ar face pentru Dumnezeu însuși. Căci femeile care sînt mai presus de alții prin bogățiile lor, nu-și smulg părul, ele nu-și descoperă brațele lor, și în aceia ele sînt foarte hulite, nu pentru că nu-și dezgolesc brațele, ci fiindcă n-o fac decît de teamă ca să nu necinstească și nu din duh de evlavie. Respectul omenesc le reține, le împiedică să se necăjească, și frica de Dumnezeu nu poate să oprească lacrimile și să înlătore durerea lor? Oare asemenea purtare nu este destul de condamnabilă?

Ar trebui deci ca aceasta s-o facă femeile bogate, fiindcă ele sînt bogate, femeile sărace o fac la fel din frică de Dumnezeu. Astăzi totul s-a schimbat, se face tocmai contrarul la ceea ce trebuie să se facă: acelea sînt reținute pentru slava deșartă; acestea din slăbiciune sînt lipsite de sfială. Mari absurdități! Noi facem totul pentru oameni, totul pentru pămînt, dar aceasta nu este încă nimic: se țin discursuri ridicole, nebune. Cu adevărat Domnul zice: „Fericiți cei ce plîng“ (Mt. 5,5) dar el vorbește despre aceia care-și plîng păcatele lor și durerea păcatului nu-l face pe nimeni să plîngă; nimeni nu se îngrijește pentru pierderea sufletului său. Nu ni se poruncește să-i plîngem pe cei ce sînt morți, și noi îi plîngem.

Ce oare! veți zice voi, nu este permis să plîngem moartea unui om? Nu aceasta o opresc eu: eu disprețuiesc aceste lovituri, aceste răniri, aceste plînsuri nestăpînite și excesive. Eu nu sînt nici dur, nici neuman; eu știu slăbiciunea naturii și regretul pe care-l lasă în urmă o iubire mare. Noi nu știm să ne oprim să plîngem; Iisus Hristos însuși o face să se vadă, el a plîns pentru Lazăr. Faceți la fel; plîngeți, dar cu blîndețe, cu modestie, cu frică de Dumnezeu. Dacă veți plînge în acest fel, nu veți plînge ca niște necredincioși necrezînd în înviere, ci ca neputînd suporta despărțirea.

5. În sfîrșit pe cei ce merg să facă o călătorie lungă, noi îi însoțim cu lacrimile noastre, dar nu plîngem ca și cum am deznădăjdui de a-i mai vedea. Voi la fel vărsați lacrimi pentru acest mort, ca și cum l-ați trimite să facă o călătorie lungă înaintea voastră. Aceasta nu este o poruncă pe care v-o dau eu, nu vorbesc așa decît pentru a mă acomoda slăbiciunii voastre. Dacă cel ce a murit este un păcătos, dacă el l-a supărat adesea pe Dumnezeu, sigur că trebuie să-l plîngem, sau mai bine nu trebuie să plîngem de loc pentru el, ceea ce nu-i folosește la nimic, ci trebuie să facem ceea ce poate să-i fie folositor și să-l ajute; spre exemplu, milostenii, jertfe, și încă să ne bucurăm pentru că nu mai are ocazie să păcătuiască; dar dacă era un drept, trebuie să ne bucurăm, fiindcă a sosit în port; că nu mai are să se teamă de nimic, nu mai are nici un risc în alergare. Dacă este tînăr, trebuie să ne bucurăm că-l vedem scăpat așa de repede de relele și de necazurile acestei vieți; dacă este bătrîn, aceasta este pentru noi un subiect

de mîngîiere și de bucurie că s-a bucurat așa de mult de această viață de față care este privită ca bunul cel mai de preț. Dar pentru voi, voi treceți peste toate aceste considerări: voi îi chemați pe robii voștri și îi îndemnați să plîngă, ca pentru a-l cinsti mai mult pe mort, și aceia este o rușine și o nebulie destul de mare. Cîntea pe care ar trebui să i-o dați nu constă în vărsarea lacrimilor, în a scoate gemete și strigăte, ci în a cînta imne și psalmi, ci în a duce voi înșivă o viață foarte curată și sfîntă. Dreptul care a ieșit din această lume, chiar cînd nimeni nu ia parte la înmormîntarea sa va rămîne cu îngerii, dar păcătosul care a murit în păcatul său, să aibă tot orașul în convoi nu va avea nici un folos.

Vreți să-i cinstiți pe morți? faceți tocmai altceva ce n-aveți obiceiul să faceți; împrăștiati milostenii, faceți fapte bune, jertfe, aduceți darul Jertfei Sfîntului nostru Altar al Bisericii. La ce sînt bune atîtea lacrimi? Eu am învățat încă un lucru destul de trist: acesta este că prin acest fluviu de lacrimi multe femei caută să-și cîștige amanți ținînd seamă de acest doliu și durerea furioasă care le-a lovit și pe care o arată ele înafară pentru a-și cîștiga faima că-l iubeau pe soțul lor așa de mult. O născocire diavolească! Pînă cînd vom fi noi pulbere și cenușă, și pînă cînd vom fi noi carne și sînge? Să ridicăm ochii la cer, să avem sentimente duhovnicești. Ce muștrări, ce învinuiri le vom mai face neamurilor? Cum vom îndrăzni să le învățăm învierea, să le vorbim despre virtuțile creștinești? Este oare siguranță într-o viață așa de periculoasă? Nu știți că tristețea produce moartea? Durerea orbînd sufletul, nu numai că nu permite să fie văzute lucrurile așa cum trebuie, ci ea produce și rele destul de mari. Prin aceste excese, noi îl supărăm pe Dumnezeu și nu facem nici un bine, nici morților nici nouă înșine; dar, prin moderație ne facem plăcuți lui Dumnezeu, și oamenii ne umplu de laude, dacă nu ne lăsăm abătuți de durere, noi sîntem brusc scăpați de celelalte de către Domnul. Dacă ne lăsăm stăpîniți de acestea, el ne lasă într-un fel în puterea lor. Dacă îi mulțumim lui Dumnezeu, nu ne vom pierde curajul.

Și cum, veți zice voi, cel care și-a pierdut fiul, sau fiica sa, se poate opri să nu plîngă? Eu nu zic că nu trebuie să plîngă de loc, ci zic că nu trebuie să plîngă cu exces. În sfîrșit, dacă ne gîndim că Dumnezeu l-a luat pe cel pe care l-am pierdut noi, și că soțul nostru, fiica noastră, s-a născut muritoare, ne vom mîngîia în mod sigur. Căci aceia se necăjesc care doresc un lucru mai presus de natură. Omul este născut ca să moară, pentru ce vă necăjiți pentru ceia ce se întîmplă în mod natural? Vă plîngeți că mîncăți pentru a vă păstra viața? Vreți să trăiți fără să mîncăți? Faceți la fel cu privire la mort: V-ați născut muritori (Evr. 9,27) nu cereți să fiți nemuritori aici jos. Este rînduit ca oamenii să moară odată. Astfel nu vă întristați, nu vă tulburați, ci suferiți o lege care este fixă și neschimbată pentru toți oamenii. Să ne plîngem păcatele noastre, iată un doliu mîntuitor, iată o faptă filozofică. Să nu încercăm dar niciodată să le plîngem, ca în cealaltă viață să ne putem bucura de bucuria și de odihna veșnică, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 63

„Și Iisus nu venise încă în sat, ci era încă în locul unde îl întâmpinase Marta. Iar Iudeii care erau cu ea în casă și o mîngîiau, văzînd pe Maria că s-a sculat degrabă și a ieșit afară, au mers după ea, socotind că se duce la mormînt, ca să plîngă acolo“ (Cap.11, Vers. 30,31- Vers.40).

1. Sosirea lui Iisus Hristos în Betania. Rîvna Mariei. Iisus îl plînge pe Lazăr.

2. Iisus înaintea mormîntului deschis și a trupului lui Lazăr care era stricat deja.

3,4. Credința este un bine mare și izvorul multor bunuri. Dovada de netăgăduit a învierii lui Iisus Hristos. După moartea sa, ucenicii săi au făcut mai mari minuni decît el: Iisus Hristos înviat nu s-a arătat tuturor, pentru ce. Care este credința cea care este un bine mare? A se atașa acesteia; înseamnă a urma lumina. Filozofii n-au putut înțelege nimic, nici să cunoască nimic, nici să vorbească. Simplii pescari au înțeles totul, au fost convinși de tot, pentru ce? Apostolii sînt mult mai presus decît filozofii. Greșeala Anomeilor. Curăția numită sfințenie. Împotriva adulterului; cei adulteri vor fi excluși din împărăția lui Dumnezeu și vor cădea în iad. Păcatul adulterului: cel ce păcătuiește așa își face mai mult necaz sieși decît femeii sale. Bărbatul credincios nu pierde nimic din sfințenie pentru că rămîne cu femeia necredincioasă: el o pierde sfințenia dacă se lasă înșelat de destrăbălată. Adulterul, care caută să facă păcatul, trăiește mai mizerabil ca și cei ce sînt condamnați la chinuri.

1. Filozofia este un bun destul de mare. Eu vorbesc despre a noastră căci, pentru învățătura neamurilor, aceasta nu este decît cuvinte și povești, și încă povești care n-au nimic filozofic în ele. În sfîrșit, printre ei totul se face din mîndrie și din vanitate. Filozofia este deci un bine destul de mare, pentru că chiar în această viață ea ne răsplătește. Spre exemplu, cel ce disprețuiește bogățiile, simte deja, de acum tot folosul acestui dispreț, el este lipsit de orice grijă în plus și fără de folos. Cel ce calcă în picioare slava, primește de aici de jos răsplata sa, pentru că el nu este rob nimănui, fiindcă se bucură de adevărata libertate. Cel ce dorește bunurile cerului, primește în această viață răsplata sa, pentru că el nu face nici un caz de lucrurile prezente, și trece cu ușurință peste toate greutățile și necazurile acestei vieți.

Iată o femeie filozoafă care a primit aici răsplata filozofiei ei. Ea este adîncită în durerea ei, este scăldată în lacrimile ei și este înconjurată de o mulțime mare care a venit ca s-o mîngîie, nu așteaptă ca Învățătorul să sosească acasă la ea, ea nu privește la demnitatea ei; doliul, un necaz furios nu este în stare s-o rețină. Și totodată este un semn al slăbiciunii care plîng să-și facă un motiv de cinste din jalea lor în fața celor ce le văd plîngînd. Este cu totul altfel privitor la Maria; ea n-a aflat imediat sosirea

Învățătorului, că ea a și alergat înaintea lui. Ori Iisus nu intrase încă în sat, căci mergea încet, ca nu cumva să se creadă că el se grăbea să meagă să facă minunea, și ca să se știe că el n-a venit decît fiindcă l-au rugat. Și aceia vrea s-o arate evanghelistul, cînd spune că Maria s-a sculat degrabă, sau mai bine el vrea să ne învețe că ea alerga așa pentru a ajunge mai înainte de sosirea Învățătorului și să nu-l ostenească venind pînă la ea acasă. Marta face dovadă de o mare prudență chemînd-o acolo jos pe sora ei, pentru a nu-i tulbura pe cei din jur, și abținîndu-se să-i spună pentru ce o chema ea, căci dacă ar fi știut evreii, cei mai mulți dintre ei s-ar fi retras, dar așa au venit cei mai mulți după ea. Dar, crezînd că ea merge la mormînt ca să plîngă au urmat-o toți, și poate chiar aceia a slujit mai mult să confirme moartea lui Lazăr.

„Deci Maria, cînd a venit unde era Iisus, văzîndu-L, a căzut la picioarele Lui, zicîndu-i: Doamne, dacă ai fi fost aici fratele meu n-ar fi murit“ (32). Maria era mai rîvnitoare decît sora ei; ea nu se temea de această mulțime de popor care o înconjura, nici de bănuiala pe care și-au făcut-o evreii cu privire la puterea lui Iisus, căci cei mai mulți dintre dușmanii lui ziceau: „Nu putea oare Acesta, Care a deschis ochii orbului să facă El ca și acesta să nu moară?“ Dar Învățătorul este de față, este destul pentru a înlătura orice gînd omenesc: ea nu este atentă decît ca să-l cinstească și să-i arate în public semnele iubirii ei. Și ce zice ea? „Doamne dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit“. Ce răspunde Iisus Hristos? El nu-i vorbește de loc încă, el nu-i zice nici măcar ceia ce i-a zis surorii ei, căci era acolo o mare mulțime de popor, și nu era vremea să vorbească despre aceste lucruri. Ci el se acomodează la timp și la persoane, el se coboară, și făcînd să se cunoască cum că el are o natură omenească plînge puțin, și totuși amînă săvîrșirea minunii. Cum minunea pe care trebuia s-o facă el era destul de mare, și așa minune că rar s-a văzut ceva asemenea, precum la fel văzîndu-l cei mai mulți vor crede în el, de teamă ca dacă el ar fi făcut-o în lipsa poporului, să nu se creadă, și să nu se scoată nici un folos, dumnezeiescul Mintuitor atrage mulți martori, potrivindu-se în aceia la slăbiciunea naturii noastre, pentru a nu pierde această dobîndă. Și el arată ceea ce are omenesc, el plînge, se tulbură; în sfîrșit, iubirea omenească are obiceiul să scoată lacrimi. Apoi, Iisus simțînd sufletul său atins și lacrimile venindu-i în ochi, căci aceste cuvinte: „A suspinat cu duhul“, arată mișcarea din interiorul lui, el se reține și calmează tulburarea care apărea atunci înafară și zice: „Unde l-ați pus?“ (34) pentru a nu pune această întrebare plîngînd. Dar pentru ce întreabă el? Fiindcă nu voia să meargă mai înainte decît dorința lor, ci dimpotrivă să le aștepte și să le asculte, ca apoi minunea să fie lipsită de orice bănuială. „I-au răspuns: Doamne, vino și vezi. Și a lăcrimat Iisus“ (35).

Vedeți fraților, că Iisus n-a dat nici un semn despre învierea pe care voia s-o facă, și că el se pare că merge la mormînt, nu pentru a-l învia pe Lazăr, ci pentru a-l plînge? Evreii ne fac s-o cunoaștem aceasta prin ceia ce zic ei: „Iată cît de mult îl iubea“ (36). Iar unii dintre ei ziceau: Nu putea, oare, Acesta Care a deschis ochii orbului să facă El ca și acesta să nu moară?“

(37). Acești evrei erau în doliu și în necaz, și n-au înlăturat încă răutatea din inima lor! Dar, o evreilor, Iisus Hristos va face o faptă mult mai minunată, căci este mult mai minunat și mai măreț de a-l întoarce pe un mort la viață, decît de a-l împiedica pe un om viu să nu moară și de a alunga moartea care-l constrînge. Ceea ce ar fi trebuit să-i facă să admire virtutea lui și puterea, este cauza că îl disprețuiesc. Dar cu toate acestea ei mărturisesc că Iisus Hristos a deschis ochii orbului; și în loc să-l admire pentru această minune, ei se folosesc de ea tocmai dimpotrivă, pentru a-i reproșa că el n-a făcut încă și această minune. Nu numai în aceasta se arată răutatea lor și stricăciunea inimii lor; ci încă și în aceasta că încă înainte de a fi sosit Iisus, și înainte ca el să fi făcut ceva, fără a aștepta venirea, fără a ști ceia ce va face el, ei îi adresează mustrări. Nu vedeți care era starea lor?

2. Iisus vine deci la mormînt, și din nou înlătură tristețea sa, pentru ce și cu ce scop repetă evanghelistul de mai multe ori că Iisus Hristos a plîns, și că a suspinat? Aceasta o face pentru a ne învăța că el era în mod adevărat îmbrăcat cu natura noastră umană. Cum sfîntul Ioan a vorbit foarte mult despre Iisus Hristos, și a spus lucruri mai mari decît toți ceilalți evangheliști, el a făcut să se vadă de cîteva ori în el slăbiciunea omenească, neajunsurile naturii trupesti. Sfîntul Ioan în istoria patimilor, nu intră în aceleași amănunte ca și ceilalți evangheliști: el nu spune că Iisus a fost trist, că a căzut în agonie, ci spune contrarul, că el i-a aruncat la pămînt pe cei ce au venit să-l prindă, ceea ce a omis el în acest loc, el completează aici, spunînd că el plîngea, că s-a tulburat, că a suspinat. În sfîrșit, atunci cînd sfîntul Ioan vorbește despre moartea lui Iisus Hristos, el se folosește de aceste cuvinte: „Putere am ca s-o pun“ (Ioan 10,18); nimic nu se resimte aici din slăbiciunea naturii noastre. Dar ceilalți evangheliști voind să arate și să dovedească adevărul întrupării, s-au atașat în mod desăvîrșit să spună tot ceea ce este omenesc în patima Mîntuitorului: Sf. Matei dovedește întruparea lui, umanitatea lui prin agonie, prin tulburare, prin sudori; și aici sfîntul Ioan, prin tristețe și prin lacrimi. Dacă Iisus Hristos n-ar fi fost de natura noastră, el n-ar fi simțit de cele mai multe ori suspinul, tulburarea în tristețe și în durere.

Dar ce răspunde Iisus reproșurilor pe care i le fac evreii? El nu se apără pentru învinuirea lor: și ce era nevoie să respingă prin cuvinte pe cei pe care într-o clipă și mai sigur, și cu mai puțină greutate, îi va convinge pentru calomnie prin faptele sale?“ Iisus a zis: Ridicați piatra“ (39). Pentru ce, înainte de a sosi la mormînt, Iisus nu-l chamă pe Lazăr, și nu-i poruncește să se ridice și să iasă afară? sau chiar, pentru ce nu-l învie el, atunci cînd încă piatra era deasupra mormîntului? Cel care prin singurul său cuvînt, putea să-i dea la un mort viață și mișcare, putea la fel, mult mai ușor, prin aceiași virtute, să ridice piatra? Chiar absent și departe el putea să facă orice lucru din acestea, pentru ce nu le face dar? El nu le-a făcut, ca să-i aibă pe evrei martori ai minunii: el nu le-a făcut, de teamă ca ei să nu zică ceea ce i-au zis orbului: „Acesta este, nu este acesta“ Căci aceste mîini legate în propria lor prezență lîngă mormînt, ajungeau pentru a statornici că cel ce învia era însuși Lazăr.

Pentru aceasta, dacă evreii n-ar fi venit la mormînt, ei ar fi crezut că văd sau o fantomă, sau un alt om, și nu pe Lazăr însuși. Dar acum cînd au sosit, cînd au ridicat ei înșiși piatra, cînd din porunca lui Iisus ei au dezlegat fișiile cu care era legat Lazăr, cînd acești prieteni care l-au scos din mormînt, le-au recunoscut aceste fișii, că surorile lui erau de față, că una din ele a zis: „Doamne, chiar miroase, că este a patra zi“ (39); acum, zic eu, toate lucrurile acestea sînt mai mult decît suficiente pentru a-i forța în ciuda lor, să dea mărturie despre minune. Iată pentru ce le poruncește Iisus să ridice piatra, prin aceia el îi face să vadă că el va învia pe Lazăr: iată pentru ce întreabă el la fel: „Unde l-ați pus?“ El întreabă ca cei ce au zis: „Vino și vezi“; și care l-au condus pe Iisus la mormînt, să nu poată spune că este un altul cel care a înviat: el întreabă, ca mîinile și glasul să mărturisească, glasul zicînd: „Vino și vezi“; mîinile, ridicînd piatra și dezlegînd fișiile. El întreabă, ca vederea și auzul să dea la fel mărturie acestora pentru că au auzit glasul lui, cealaltă pentru că a văzut pe Lazăr ieșind din mormînt; și încă: mirosul este o mărturie, el a mirosit deja rău „Chiar miroase“ s-a zis, „Că este a patra zi“.

Eu am avut deci dreptate să zic că Marta n-a înțeles acest cuvînt al lui Iisus Hristos: „Chiar dacă va muri va fi viu“. Fiți atenți la ceea ce răspunde ea acum: ea vorbește ca și cum era imposibil de făcut această înviere, fiindcă trecuse multă vreme de cînd trupul era în mormînt. Era totuși un lucru destul de surprinzător a învia un cadavru putrezit după patru zile și stricat. Dar să vedem aici că Iisus, cînd le-a vorbit ucenicilor săi, a zis: „Ca să se slăvească Fiul lui Dumnezeu“ vorbind despre sine însuși, dar femeii îi zice: „Nu ți-am spus că dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu?“ (40) vorbind despre Tatăl. Remarcați frații mei, că deosebirea ascultătorilor este cauza acestei diferențieri de limbaj? Iisus adresîndu-i cuvîntul Martei, îi amintește ceea ce i-a zis, ca și cum ar mostra-o pentru că l-a uitat; sau nevoind să pună în tulburare și în frică pe cei ce erau de față, el îi zice cu blîndețe: „Nu ți-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?“

3. Credința deci este un bine mare: da, sigur, credința este un bine destul de mare și izvorul tuturor bunurilor: prin ea pot face oamenii lucrurile lui Dumnezeu în numele ei. „Dacă veți avea credință, zice Iisus Hristos, veți spune muntelui acestuia: Mută-te de aici, și se va muta“ (Mc. 17,19) și încă: „Cel ce va crede în Mine va face el însuși lucrurile pe care le fac eu, și mai mari decît acestea va face“ (Ioan 14,12). Care sînt aceste lucruri mai mari? Cele pe care le-au făcut ucenicii apoi. Umbra lui Petru a dat viață unui mort. Și prin aceia puterea lui Iisus Hristos strălucea și mai mult. Căci nu era nici așa de minunat, nici așa de uimitor, că fiind în viață, el făcea minuni, ca de a-i vedea pe ucenicii lui după moartea sa, făcînd minuni mai mari în numele său; aceia era o dovadă de netăgăduit a învierii sale. Dacă Iisus înviat s-ar fi arătat tuturor, nu s-ar fi crezut așa de bine în învierea sa, s-ar fi putut spune: Aceasta este o fantomă. Dar cel care, după moartea sa, vedea lucrînd singur numele lui mai mari minuni ca atunci cînd trăia el și rămînea printre oameni, nu puteau refuza să creadă, dacă nu era complet nebun. Credința este deci un bine destul de mare; dar această

credință pornește dintr-o inimă fierbinte, plină de iubire și de râvnă. Credința ne face filozofi și arată că sîntem cu adevărat creștini; ea ne descoperă micimea naturii omenești, și aruncînd toate gîndurile zadarnice ea se ridică la lucrurile cerului și le contemplă, sau mai sigur, ceea ce nu poate înțelege înțelepciunea omenească, ea o înțelege și o pune în practică în mod ușor. Să ne atașăm ei deci, acestei credințe, și să nu ne punem mîntuirea noastră în gîndiri.

Spuneți-mi, vă rog, pentru ce n-au putut înțelege neamurile de loc? Nu erau ele umplute de toată înțelepciunea omenească și de cunoaștere? Pentru ce n-au putut ele să-i depășească pe pescari, pe făcătorii de corturi, pe oamenii fără inteligență? Nu-i așa că fiindcă ele se întemeiau în mod unic pe propriile lor iluminări, fiindcă ei voiau să-i scoată pe toți din mintea lor cea slabă; și că dimpotrivă aceștia lăsau totul pe seama credinței, și nu voiau să fie luminați decît de ea? Iată pentru ce apostolii l-au întrecut cu mult pe Platon, pe Pitagora, și pe mulți alți visători: iată pentru ce ei i-au întrecut pe astronomi, pe matematicieni, pe geometri, pe aritmeticieni și pe toți ceilalți savanți, ori cu ce știință să fi fost împodobiți, și orice diferență ce există între filozofii vrednici de acest nume și de oameni lipsiți de simțul obișnuit. Remarcați în sfîrșit, că apostolii au învățat că sufletul este nemuritor, și nu numai că au făcut cunoscută nemurirea, ci încă au și dovedit-o. Dar filozofii n-au cunoscut mai întîi ceea ce este sufletul, și după ce i-au descoperit existența și l-au deosebit de trup, ei s-au dezbinat între ei; unii zicînd că este netrupesc, alții că este trupesc, și că el se risipește și piere odată cu trupul: filozofii au zis și că cerul este însufletit, și că el este un Dumnezeu; dar pescarii au învățat că Dumnezeu a creat cerul, și i-au convins pe oameni.

Apoi, că neamurile le dau toată ascultarea nu trebuie să ne surprindă nimic în aceia; ci că cei care par că fac dovadă de credință, nu ar fi în fond decît oameni animale, aceasta este vrednic de lacrimile noastre. Iată pentru ce ei au căzut toți în greșeală; unii susțin că ei cunosc pe Dumnezeu la fel de bine precum se cunoaște el însuși; ceea ce păgînii nici n-au îndrăznit să spună: alții că Dumnezeu nu poate naște căci produce fără patimă, neatribuindu-i lui Dumnezeu nimic mai mult decît oamenilor: alții învață că moravurile bune, că o purtare nepătată nu folosește la nimic; dar timpul nu-mi îngăduie să resping toate aceste extravagante.

4. Iisus Hristos și sfîntul Pavel zic, și au foarte mare grijă să facă să se înțeleagă că credința, oricît de sfîntă și de dreaptă ar fi ea, nu este de nici un folos, dacă viața este necurată. Iisus Hristos o spune prin aceste cuvinte: „Nu toți cei ce-mi zic: Doamne, Doamne, vor intra în împărăția cerurilor“ (Mt. 7,21). Și încă: „Mulți îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, n-am propovăduit noi în numele Tău? Și atunci Eu le voi răspunde: Nu vă cunosc pe voi: Plecați de la Mine lucrători ai fărădelegilor“ (Ibid. 22,23). Căci cei ce nu priveghează asupra lor cad ușor în păcat, chiar cînd ar avea o credință curată și sănătoasă. Și sfîntul Pavel o arată în epistola sa către evrei, prin acest aviz pe care îl dă lor: „Căutați să trăiți în pace și în sfîntenie cu toată lumea fără de care nimeni nu va vedea pe

Dumnezeu“ (Evr. 12,14). Apostolul numește sfințenie castitatea, voind ca fiecare să se mulțumească cu femeia sa, și să nu caute alta. Cel ce nu se mulțumește cu femeia sa, nu poate să se mintuiască; el se pierde, chiar cînd ar face o mulțime de fapte bune, căci este imposibil ca desfrînatul să intre în împărăția cerurilor; și ce zic eu, desfrînatul! aceasta nu mai este o desfrînare ci un adulter. Cum femeia care este legată cu bărbat, dacă îl cunoaște pe altul, săvîrșește un adulter: la fel bărbatul legat cu o femeie, dacă se însoțește cu alta, este un adulter. Ori, adulterul nu va moșteni niciodată împărăția cerurilor, ci va cădea în iad. Ascultați ceea ce zice Iisus Hristos: „El va cădea acolo unde viermele care roade nu moare, nici focul nu se stinge“ (Mc. 9,45).

În sfîrșit, nici o iertare nu este pentru cel care, avînd mîngîierea de a avea o femeie, își îndreaptă pofța lui spre alta; căci acela este un adulter. Căci dacă credincioșii care se dedau la post și la rugăciune se abțin de la femeile lor (I Cor. 7,5) cel care, nemulțumindu-se cu a sa, ia alta, ce foc nu se pregătește pentru el? Dacă nu i se permite celui ce a alungat pe femeia sa, să se apropie de alta (Mt. 5,32) („Căci acela este un adulter“) ce păcat nu face cel care, păzindu-și femeia sa, ia alta? Nu neglijați deci nimic, toți pe atîta cît sînteți să alungați acest viciu din inima voastră, din suflet, smulgeți-l pînă la rădăcină. Cel ce cade într-o așa destrăbălare își face mai mult necaz lui decît soției sale. Acest păcat este așa de mare și așa de nevrednic de iertare, încît Dumnezeu o pedepsește pe femeia care se desparte de bărbatul ei în ciuda lui, ca și cum ea ar fi idolatră; și dimpotrivă el nu pedepsește pe cea care se desparte de un bărbat adulter. Vedeți grozăvia acestui rău? Sfîntul Pavel zice: „Dacă o femeie credincioasă, are un bărbat necredincios, și dacă el consimte să rămîna cu ea, ea să nu se despartă de el“ (I Cor. 7,13). Dar Iisus vorbește altfel despre femeia adulteră; și ce zice el? „Oricine își va lăsa femeia sa, afară de motiv de adulter, o face să păcătuiască“ (Mt. 5,32). Dacă, căsătoria a două trupuri nu face decît unul (Mt. 19,5) de acolo urmează că cel ce se leagă cu o destrăbălată, este același trup cu ea (I Cor. 6,16). Cum deci o femeie virtuoasă și modestă, care este un mădular al lui Iisus Hristos, va permite unui soț adulter să se apropie de ea? Cum se va uni ea cu un membru desfrînat? Vedeți fraților cît de uimitor este aceasta: femeia credincioasă care rămîne cu un om soț necredincios nu devine necurată, căci apostolul zice: „Soțul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă“ (I Cor. 7,14). El nu vorbește la fel despre femeia stricată, ci zice: „Voi lua oare eu mădulele lui Iisus Hristos și le voi face mădulele unei desfrînate?“ (I. Cor. 6,15). În sfîrșit, că un soț necredincios locuiește cu o femeie credincioasă, sfințenia rămîne și nu se pierde, dar conlocuirea cu adulterul o distruge: deci, adulterul este un rău foarte mare, și un rău care aduce un chin veșnic. În această viață el vă atrage nenumărate rele, vă face să duceți o viață nenorocită, care nu se deosebește de aceia a acelor nefericiți care sînt condamnați la chinuri, atunci cînd pentru a face păcatul, încerci să intri pe ascuns într-o casă străină, și că om liber sau rob, toată lumea vă este bănuitoare și suspectă.

Pentru aceasta vă îndemn, ca să puneți toată grija ca să vă scăpați de această boală străină. Dacă n-o faceți, să n-aveți îndrăzneala să intrați în Biserica lui Dumnezeu. Nu trebuie ca oile răioase și bolnave să se amestece cu cele sănătoase și tari, ci trebuie ca ele să fie separate de turmă pînă la vindecarea lor. Noi sîntem mădulare ale lui Iisus Hristos, să nu devenim deci mădulare ale unei desfrînte. Acest loc nu este o casă de desfrîntare, ci este Biserică: dacă sînteți mădulare ale unei desfrînte, să nu mai veniți aici pentru a necinsti acest loc sfînt. Chiar cînd n-ar fi de loc iad nici chin: după această consimțire reciprocă pe care v-ați dat-o solemn, după ce flacăra nunții a fost aprinsă, după ce ați încheiat o căsătorie legitimă, ați trăit împreună, dați zile copiilor, cum veți îndrăzni să vă bucurați de o altă femeie? cum nu vă îngroziți de acest păcat, cum nu roșiți oare? Nu știți voi că cei care, după moartea soției lor, se căsătoresc cu alta, sînt huliți de mulți oameni, cu toate că nu este nici greutate, nici pedeapsă legată de a doua nuntă? Și voi, pînă este vie încă soția voastră luați alta: care este necumpătarea voastră! Ascultați ce zice Scriptura despre acest fel de libertini: „Viermele lor nu moare, nici focul nu se va stinge“ (Mc. 9,45). Căci aceste amenințări trebuie să vă umple de groază, temeți-vă de acest loc de chin. Pofta pe care o simțiți voi acum nu este atît de mare pe cît chinul la care veți fi supuși. Dar ferească-vă Dumnezeu de a vă expune la un asemenea rău! ci mai bine să ne facă milă să îmbrățișăm evlavie și sfîntenia, ca să putem să-l vedem pe Iisus Hristos, și să ne bucurăm de bunurile care ne sînt făgăduite. Facă cerul ca noi să le obținem toți, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, și Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 64

„Iar Iisus și-a ridicat ochii în sus și a zis: Părinte îți mulțumesc că M-ai ascultat. Și Eu știu că întotdeauna Mă ascuți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis“ (Cap.11, Vers. 41,42- Vers.48).

1. Iisus Hristos nu vorbește totdeauna despre Dumnezeu din îngăduință pentru slăbiciunea ascultătorilor săi și pentru a le pregăti mai ușor mîntuirea lor. Sfîntul Învățător dovedește împotriva Anomeilor și Arienilor, că Tatăl și Fiul sînt de aceeași substanță.

2. Cuvintele pe care le adresează Iisus Hristos Tatălui său înainte ca să-l învie pe Lazăr, deși sînt potrivite slăbiciunii ascultătorilor, dovedesc în același timp egalitatea sa cu Tatăl.

3. Oratorul face să se simtă în continuu autoritatea cu care lucrează Iisus Hristos minunile lui. Frămîntarea fariseilor privitor la noutatea învierii lui Lazăr. Ei își formează planul ca să-l omoare pe Autorul vieții.

1. Ceea ce am zis eu adesea o voi zice și acum: Iisus Hristos n-are atîta în vedere demnitatea sa pe cît are mîntuirea noastră și el nu se atașează să

zică lucru mare și înalt, ci ceea ce poate să ne atragă pe noi la el. Iată pentru ce spune puține cuvinte înalte și sublime, el le zice încă într-un fel ascuns: și adesea el amestecă în vorbirea sa lucruri de jos și îngroșate. Motivul pentru care se folosește el adesea de astfel de expresii, iată-l: este că ele atrag și cîștigă mai ușor pe ascultătorii săi. El nu vorbește totdeauna la fel, de teamă ca să nu le fie greu celor ce trebuiau să creadă apoi în el; ci adesea folosește acest limbaj, pentru a nu-i supăra pe cei ce erau prezenți la vorbirile sale. Căci cei ce s-au desprins de aceste sentimente de jos în care-i prejudecata lor nu au nevoie decît de lumina unei singure dogme sublime pentru a înțelege totul: dar aceia a căror suflet n-a încetat să se tîrască pe pămînt, nu s-ar fi apropiat de loc de Iisus Hristos, dacă ei n-ar fi ascultat adesea vorbiri simple și mai ușoare. Și cu toate acestea, după ce au auzit atîtea și așa de mari lucruri, în loc să-i rămînă credincioși, îl lovesc cu pietre, îl prigonesc, ei caută să-l omoare și-l numesc hulitor. Se pretinde el egal cu Dumnezeu? ei zic: „El hulește“ (Mc. 2,7); cînd zice: „Iertate sînt păcatele tale“ îl numesc demonizat (Mt. 9,2); și la fel, atunci cînd zice: „Cel care ascultă cuvîntul meu nu va muri“; cînd vorbește cu aceste cuvinte: „Tatăl meu este în Mine și Eu în Tatăl“ (Ioan 10,28), ei îl lasă; se supără și se întristează încă atunci cînd zice „că el a coborît din cer“ (Ioan 6,38). Dacă evreii nu puteau suferi aceste cuvinte, cu toate că Mîntuitorul le-a avut rar în gura sa, sigur le-ar fi fost greu să-l asculte, dacă el le-ar fi zis totdeauna aceste cuvinte înalte și sublime.

Deci atunci cînd Iisus Hristos se folosește de aceste expresii: „Ci precum M-a învățat Tatăl așa vorbesc“ (Ioan 8,28); și: „Eu n-am venit de la Mine însumi“ (Ioan 7,28): atunci evreii cred, cum o arată clar evanghelistul zicînd: „Atunci cînd a zis Iisus aceste cuvinte mulți au crezut în El“ (Ioan 8,30). Ori dacă cuvintele de jos și simple atrăgeau la credință; dacă dimpotrivă, cele care erau sublime și înalte alungau, depărtau, nu va fi o nebulie mare de a nu crede că Iisus Hristos nu se sluzea de aceste expresii de jos decît pentru a se acomoda la înțelegerea ascultătorilor săi? Și aceia este adevărat, că cu altă ocazie Mîntuitorul, care voia să spună ceva lucru mare, a păstrat tăcerea, și că explicînd motivul zice: „Ca să nu-i smintim, du-te la mare și aruncă undița“ (Mt. 17,26). Iată ce face el aici; căci, după ce a zis: „Și Eu știam întotdeauna că Mă ascuți“ a adăugat: „Dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis“. Este oare felul nostru, este oare numai o virtute omenească că vorbesc eu așa? Astfel, cînd cel ce nu vrea să se convingă, pentru credința textului, că evreii se supărau pentru cuvintele înalte, îl aude apoi pe Iisus Hristos însuși zicînd că el s-a folosit de expresii de jos și mai îngroșate ca să nu-i smintească (Ioan 2,28), poate să se mai îndoiască el încă, se mai poate gîndi că Iisus Hristos vorbea așa în mod natural și nu din îngăduință? Chiar pentru același motiv făcîndu-se auzită o voce din cer, Iisus zice: „Nu pentru Mine s-a făcut acest glas, ci pentru voi“ (Ibid. 30). Dar i se permite unui mai mare să spună cu modestie despre sine lucruri bune, și, dimpotrivă, nu se va îngădui ca un om obișnuit și din naștere de jos să spună despre sine nimic mare și înalt.

Să ne întoarcem la acest fel de expresii de jos și îngroșate; Mintuitorul s-a folosit de ele, nu din nevoie, ci printr-o îngăduință înțeleaptă, ca să se potrivească la înțelesul și la slăbiciunea ascultătorilor săi, sau mai scurt ca să-i ducă la smerenie, să-i facă să cunoască, că el s-a îmbrăcat cu adevărat în trup, să-i învețe că nu trebuie să spună niciodată nimic mare pentru socoteala proprie; și încă și pentru că ei îl priveau ca și potrivnic lui Dumnezeu, că se gîndeau că el distrugea legea, în sfîrșit fiindcă erau însuflețiți de invidie și de gelozie împotriva lui, și ei îl urau, deoarece el se numea egal cu Dumnezeu: dar un om de jos nu poate avea o părere dreaptă despre sine în cuvinte mari, și dacă el îndrăznește s-o facă, nu trebuie să învinuim decît îndrăzneala lui, nerușinarea lui, și o înfruntare de neiertat. Pentru ce dar Iisus Hristos, care este născut din această substanță nespusă și necomparabilă „a Tatălui” vorbește despre sine așa de modest și așa de smerit? Aceasta o face și din motivele pe care le-am arătat, și pentru ca să nu-l creadă nenăscut. Se pare că sfîntul Pavel a avut această temă, și pentru aceia zicînd: „Totul îi este supus” el adaugă imediat „înapoia de cel ce i-a supus lui toate lucrurile” (I Cor. 16,27). În sfîrșit, ar fi o necredință să se poată concepe o asemenea idee: dacă Iisus Hristos era mai mic decît Tatăl său, de o altă substanță, nu ar fi făcut el orice lucru, pentru ca să nu-l creadă egal și de aceeași substanță: dar vedem acum că face tocmai contrarul, pentru că zice: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeți în Mine” (Ioan 10,37). Și iarăși, atunci cînd zice: „Tatăl Meu este în Mine și Eu în Tatăl Meu” (Ibid. 38) el ne arată că este egal cu Tatăl. Ori, ar fi trebuit ca Iisus Hristos să combată cu putere și să distrugă această părere de egalitate, dacă era mai mic decît Tatăl, și să nu zică: „Eu sînt în Tatăl Meu, și Tatăl Meu este în Mine” și: „Noi sîntem una”: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu” (Ioan 14,9). Căci atunci cînd vorbea despre puterea care era în el zicea: „Tatăl Meu și cu Mine sîntem una” (Id. 10,30). Cînd vorbea despre puterea sa zicea: „Căci precum Tatăl înviază morții și le dă viață, tot așa și Fiul îi dă viață cui voiește” (Id. 5,21): ceea ce n-ar fi putut face, dacă el ar fi fost de altă substanță. Și cînd ar fi putut-o face, el n-ar fi putut spune, de teamă ca evreii să nu bănuiască și să nu creadă că aceasta era una singură și aceeași substanță. Dacă, de teamă ca ei să nu gîndească și să nu bănuiască cum că este contrar lui Dumnezeu, el zice lucruri care sînt mult mai presus de el, și care nu se potrivesc naturii sale, cu atît mai mult ar fi trebuit s-o facă atunci, și cu aceste ocazii. Dar acum aceste cuvinte pe care le zice: „Ca toți să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl” (Ibid. 19) și iarăși: Că el este învierea și viața, și lumina lumii, sînt cuvinte care-l arată egal cu Tatăl, și care confirmă bănuiala și părerea evreilor. Nu vedeți în ce fel se apără el, cînd este învinuit că strică legea, și cum dimpotrivă părărea egalității cu Tatăl, nu numai că n-o combate și n-o distruge, ci chiar o întărește? Astfel, atunci cînd ziceau evreii: „Tu hulești fiindcă Te faci pe Tine însuși Dumnezeu” el dovedește și stabilește prin egalitatea faptelor că este Dumnezeu.

2. Vai! ce am zis eu? Fiul s-a folosit de expresii de jos și mai simple; Tatăl care n-a luat trup s-a folosit el însuși. El a permis ca să i se zică

lucruri de jos, pentru mîntuirea celor ce le vor asculta. Acest cuvînt: „Adame, unde ești?” (Fac. 3,9). Și acestea: „Pentru ca să văd dacă faptele lor sînt aceleași cu strigătul care a ajuns la Mine” (Gen. 18,21) și: „Acum cunosc că te temi de Dumnezeu” (Gen. 22,12) și iar: „Ca să văd dacă vor asculta și dacă vor înțelege” (Ezech. 3,11) și mai jos: „Cine le va da un asemenea duh?” (Deut. 5,29) și: „Între toți dumnezeii nu este alt Dumnezeu care să fie asemenea Ție” (Ps. 85,7). Și multe altele pe care le puteți voi aduna din Vechiul Testament, voi le veți afla toate fără îndoială, nevrednice de măreția lui Dumnezeu. Și Domnul vorbindu-i încă lui Ahab, zice: „Cine va înșela pe Ahab?” Și la fel cînd face Dumnezeu comparație între sine și ceilalți zei ai neamurilor, și se preferă pe sine în fața lor; toate lucrurile acestea, toate aceste comparații și aceste expresii sînt nevrednice de Dumnezeu; dar pentru un alt motiv ele sînt vrednice. Și iată acest motiv: Dumnezeu este așa de bun și atît de milostiv, încît pentru mîntuirea noastră el disprețuiește cuvintele care se potrivesc demnității sale. Că un Dumnezeu s-a făcut om, că a luat chipul unui rob, vorbește cu aceste cuvinte așa de jos, că este îmbrăcat sărac, toate acelea, ca să nu acopere slava lui sînt vrednice de el; dar dacă se iau în seamă bogățiile nespuse ale bunătății sale, toate lucrurile acestea sînt vrednice de el.

Iată un alt motiv, care l-a dus pe Iisus Hristos să se folosească de aceste expresii de jos și îngroșate. Care este? Este că, cu adevărat, evreii cunoșteau și mărturiseau bine pe Tatăl, dar că ei nu-l cunoșteau pe el însuși. Iată pentru ce citează el adesea mărturia Tatălui care era cunoscut în mod universal, și se întărește, ca și cum el însuși n-ar fi fost vrednic de credință, nu din lipsă, ci pentru a coborî la nenorocirea și la slăbiciunea ascultătorilor săi. Iată pentru ce se roagă și zice „Părintele Meu îți mulțumesc că mai ascultat” (Ioan 5,21). Căci dacă el dă viață cui voiește, și dacă o dă la fel cu Tatăl, pentru ce se mai roagă? Dar este vreme să reluăm subiectul nostru.

Ei au ridicat deci piatra de pe mormînt, unde era înmormîntat mortul. „Iar Iisus și-a ridicat ochii în sus și a zis: Părinte, îți mulțumesc că M-ai ascultat. Și Eu știam că întotdeauna Mă ascuți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis; ca să creadă că Tu M-ai trimis”. Să-l întrebăm acum pe unul din acești eretici pe care-l cunoașteți bine, să-l întrebăm dacă Iisus Hristos a înviat acest mort pentru a obține harul prin rugăciunile sale? El v-a răspuns: Da. Dar dacă așa este, îi vom răspunde noi, cum a făcut el mai înainte minuni fără să se roage: cum atunci cînd zice: „Leși din acest copil, eu îți poruncesc” (Mc. 9,24) și: „Voiesc, fii sănătos” (Mc. 1,41) și: „Ia-ți patul tău” (Ioan 5,8) și: „Iertate sînt păcatele tale” (Mt. 9,2) și vorbindu-i mării zice: „Taci, liniștește-te?” (Mc. 4,11,39). Dacă Iisus lucrează în virtutea rugăciunii, ce are el mai mult decît apostolii? Dar nici apostolii înșiși nu făceau toate minunile prin rugăciuni, adesea ei se foloseau de numele lui Iisus Hristos fără a face nici o rugăciune. Ori, dacă singur numele lui Iisus a avut atîta putere și virtute, cum se mai poate spune că el a avut nevoie de rugăciune? Dacă el ar fi fost în această nevoie, sigur că numele lui n-ar fi avut o așa de mare putere. Atunci cînd a creat omul, de ce rugăciune a avut

nevoie? În această creație nu se vede o desăvârșită egalitate între Tatăl și Fiul?“ Să facem pe om“ zice el. Ori, cine ar fi fost mai slab decât Iisus Hristos, dacă ar fi avut nevoie de rugăciune?

Dar să cercetăm care este această rugăciune pe care o face el: „Părintele Meu, îți mulțumesc că M-ai ascultat“. Cine s-a mai rugat vreodată în acest fel? El începe prin a spune: „Îți mulțumesc“ făcînd să se vadă că n-are nevoie de rugăciune. „Eu știam că întotdeauna Mă ascuți“. Iisus Hristos a zis aceia, nu pentru a arăta că singur nu putea să facă minunea, ci pentru a face cunoscut că voința Tatălui și a sa nu sînt decît una singură și aceeași voință. Pentru ce s-a folosit el de acest fel de rugăciune? Nu mă ascultați pe mine, ascultați-l pe el însuși, el vă va învăța: Aceasta zice el, „pentru mulțimea care stă împrejur, ca să creadă că Tu M-ai trimis“. Căci această rugăciune înseamnă tot aceia, dacă este luată în sensul simplu și natural pe care-l exprimă ea. Iisus n-a zis: Tu M-ai trimis slab și neputincios, așa ca un rob ce nu poate face nimic de la sine însuși: dar fără a face nici o mențiune despre aceste lucruri de teamă totodată ca voi să nu bănuiți ceva, el arată adevăratul motiv pentru care s-a rugat. Acesta este, zice el, ca ei să nu mă creadă potrivnic lui Dumnezeu, ca ei să nu zică: Nu este trimis de Dumnezeu: ca să-i facă să vadă că fapta pe care o voi face eu este potrivită cu voința ta; este ca și cum ar zice: Dacă eu eram potrivnic lui Dumnezeu n-aș fi putut face această minune. Apoi: „M-ai ascultat“ este un cuvînt care se zice între prieteni și egali. „Eu știam că întotdeauna Mă ascuți“; adică, pentru a împlini voința mea, eu n-am nevoie de rugăciune, ci eu o spun ca să-i conving că în tine și în mine nu este decît o singură voință. Pentru ce te rogi atunci? Aceasta o fac din considerație față de cei slabi și mai de jos.

„Și zicînd acestea, a strigat cu glas mare“ (43). Pentru ce n-a zis el în numele Tatălui ieși afară? Pentru ce n-a zis: Părintele Meu, înviază-l? Ci el omite toate lucrurile acestea, și chiar atunci cînd ia poziția unui om care se roagă, el își arată puterea sa prin faptele pe care le face. Era de înțelepciunea dumnezeiescului Mîntuitor să facă cunoscută smerenia sa prin cuvintele sale, și puterea sa prin faptele sale. Într-un cuvînt, cum evreii nu puteau să-i facă nici un alt reproș, decît că nu este trimis de Dumnezeu, cum se foloseau de această învinuire pentru a înșela și a seduce poporul; Iisus Hristos le dovedește foarte clar prin cuvintele sale că el este trimis de Dumnezeu, și în felul în care o cerea slăbiciunea lor. El putea să le arate și în acest fel, și fără să se abată, această potrivire de voință: dar poporul n-ar fi putut ajunge la această considerație, ea ar fi fost mai presus de puterea lui Iisus care a zis: „Lazăre, vino afară!“. Și aceia era împlinirea a ceea ce s-a zis: „Vine ceasul și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei care vor auzi vor învia“ (Ioan 5,25). Căci, ca voi să nu credeți că el a primit de la un altui puterea de a învia morții, el va prezis de mai înainte că îi va învia, și acum o dovedește prin fapte. El n-a zis: Scoală-te; ci: „Vino afară“ vorbindu-i mortului ca și cum el ar fi fost viu.

3. Este ceva egal cu această putere? dacă el n-a făcut această minune prin propria sa virtute, ce are el mai presus de apostolii care zic: „Pentru ce vă uitați la noi ca și cum cu a noastră putere l-am făcut să meargă pe

picioarele lui, și din evlavlia noastră?“ (Fap. 3,12). Dacă Iisus n-a făcut minunea prin propria sa virtute, pentru ce, după ce a făcut-o, n-a zis cum ziceau apostolii ei înșiși? Dacă nu prin propria sa virtute a făcut Iisus această faptă, sigur apostolii au practicat mai bine filozofia sau smerenia decât Iisus Hristos însuși, fiindcă ei au respins și au fugit de slavă. Și cu altă ocazie apostolii zic: „Fraților ce vreți să faceți? Noi nu simțem decât niște oameni cu nimic mai mult decât voi“ (Fap. 14,14). Oare nu fiindcă ei nu făceau nimic prin ei înșiși, ci pentru a convinge poporul la fel, apostolii au spus toate lucrurile acestea? și Iisus Hristos, dacă ar fi avut acest sentiment despre sine, n-ar fi trebuit să vorbească la fel, nu ar fi trebuit el ca și ei să întoarcă această părere și să facă poporul să cunoască greșala, eu înțeleg dacă el n-ar fi lucrat prin propria sa autoritate? Și cine va îndrăzni să spună contrarul? Deși vorbește cu totul altfel, el zice: „Dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis acestea, ca ei să creadă: deci, dacă ei ar fi crezut el n-ar fi avut nevoie de rugăciune. Dar dacă nu era nedemn de a se ruga el, pentru ce pune vina pe ei? pentru ce n-a zis el: Ca să creadă ei că eu nu sînt egal cu tine? Trebuia, în sfîrșit, ca el să se folosească de aceia pentru a distruge părerea lor.

Atunci cînd evreii numai au avut acest gînd că el distrugea legea, Iisus Hristos, înainte ca ei să vorbească, le descoperă gîndul și sentimentul inimii lor, și le zice: „Să nu gîndiți că am venit să stric legea“ (Mt. 5,17) dar cu privire la egalitate face tocmai contrarul, el întărește părerea. Și la ce mai era nevoie de răsturnare și de cuvinte neînțelese și tainice? Era deajuns să zică: Eu nu sînt egal cu Dumnezeu, și să încheie această întrebare; ce oare? N-a zis el, veți spune voi: „Eu nu fac voia Mea?“ dar ceea ce spuneți voi el a zis-o într-un fel ascuns, și din cauza slăbiciunii ascultătorilor săi, și la fel ca pentru motivul pentru care s-a rugat. Dar ce vreau să zică aceste cuvinte: „Că M-ai ascultat“? Ele înseamnă: Nu este nimic potrivnic între tine și mine. Cum deci acest cuvînt: „M-ai ascultat“ nu înseamnă că el nu are puterea de a lucra învierea lui Lazăr căci, dacă aceia ar fi fost însemnarea, nu ar mai fi fost în el o neputință numai, ci încă și o ignoranță, pentru că înainte de rugăciunea sa el n-ar fi știut dacă Dumnezeu trebuie să-l asculte; dar dacă o ignora, cum a putut să zică: „Merg să-l trezesc“ (Ioan 11,11). Și n-a zis: Eu voi ruga pe Tatăl Meu să-l învieze cum am spus-o, acest cuvînt: „M-ai ascultat“ este un semn, nu al slăbiciunii și al neputinței, ci al potrivirii și al unirii; la fel acesta: „Întotdeauna Mă ascuți“, nu are altă însemnare. Și aceia trebuia să se spună, că Iisus Hristos a spus aceste cuvinte pentru a răspunde la părerea evreilor. Ori, dacă nu era în Iisus Hristos nici o ignoranță nici neputință, este vădit că el nu s-a folosit de aceste expresii de jos decât ca prin asemănare să credeți și să fiți forțați să acceptați că zicînd aceste lucruri, Iisus Hristos n-a vorbit după natura sa și după demnitatea sa, ci pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi. Ce spun dușmanii adevărului? Căci aceste cuvinte: „M-ai ascultat“ Iisus Hristos nu le-a zis pentru a se coborî la slăbiciunea ascultătorilor săi, ci pentru a face să se cunoască strălucirea sa și superioritatea sa asupra celorlalte creaturi. Dar aceasta nu era o arătare a superiorității, a acestei

străluciri, ci dimpotrivă se arăta acțiunea într-un fel foarte de jos, și face să se vadă că el nu avea nimic mai mult decît celelalte creaturi, decît ceilalți oameni. Căci a se ruga, aceia nu este pentru un Dumnezeu, nici de cel ce este așezat pe același tron. Și nu vedeți voi că Iisus nu vine la aceia și nu se smerește pînă la acest punct decît din cauza necredinței lor? Recunoașteți că fapta însăși este o dovadă și o desăvîrșită arătare a autorității sale. Iisus l-a chemat pe mort, și mortul a ieșit din mormînt, avînd mîinile și picioarele legate cu fișii. Dar de teamă ca să nu se ia aceia drept o iluzie, și ca să nu fie privit Lazăr ca o fantomă (în sfîrșit, a ieși dintr-un mormînt, avînd mîinile și picioarele legate, nu era un lucru cu puțin mai mic decît a învia), el a poruncit să-l dezlege, ca cei ce-l atingeau și se apropiau de el, să vadă că era cu adevărat Lazăr. Și zicea: „Dezlegați-l și lăsați-l să meargă“ (44).

Nu vedeți în aceia, frații mei, cît este de departe Iisus de fast? el nu-l aduce pe Lazăr cu el, nu-i poruncește să-l urmeze, se folosește de o modestie foarte mare, ca să nu fie învinuit de vanitate și de mîndrie. „Iar unii dintre ei s-au dus la farisei și le-au spus cele ce a făcut Iisus“ (46). La această noutate, care este starea, care este purtarea evreilor? Nu veți crede voi că ei au fost răpiți de admirație și au fost loviți de uimire? Nu, ei sînt departe de aceasta: ei se adună, și pentru ce? pentru a hotărî asupra mijlocului de a-l face să moară pe acest Iisus care a înviat un mort. O nebunie! ei cred că pot să-i ia viața învingătorului morții, și zic între ei: „Ce facem pentru că Omul Acesta face multe minuni?“ (47). Pe Iisus, cel a cărui divinitate lor le este dovedită prin atîtea dovezi și mărturii, ei îl numesc încă un om! „Ce facem noi?“ A crede în el, a-l cinsti, a i se închina și a nu-l mai privi ca pe un om, iată ce aveți de făcut. „Dacă-L vom lăsa așa, toți vor crede în El și vor veni Romanii și ne vor lua și locul, și neamul“ (48). Care este scopul și planul lor? Ei vreau să intimideze poporul, se pretind în pericol de a fi bănuți de complicitate cu un uzurpator. Dacă Romanii află că poporul îl urmează pe acest om, ei nu vor bănuî de răzvrătire, vor veni, și vor distruge orașul nostru.

Pentru ce vă rog? Doctrina pe care o învață Iisus Hristos tinde la răzvrătire? N-a poruncit el să plătiți dajdie cezarului? (Mt. 22,21). Cînd au vrut să-l facă rege, nu a fugit? (Ioan 6,15). Nu trăiește el într-un fel simplu, fără fast, fără casă, fără nici o desfătare? Sigur, nu teama îi făcea să vorbească așa, ci invidia și gelozia. Dar lor li s-a întîmplat ceea ce nu se așteptau; Romanii au distrus și orașul și neamul lor fiindcă l-au omorît pe Iisus Hristos; tot așa de bine faptele lui Iisus Hristos erau înapară de orice bănuială. În sfîrșit, cel ce vindeca bolnavi, care învață modul de a trăi bine, și care poruncește să ne supunem stăpînirilor, nu este nicidecum un om care aspiră la tiranie; dimpotrivă, el este un om care întoarce de la ea. Dar starea noastră nu este zadarnică zic ei; ea este întemeiată pe ceea ce s-a petrecut mai înainte; dar cei la care faceți voi aluzie au semănat prin popor acest duh de revoltă: Iisus însă era departe de aceasta.

Nu vedeți fraților, că toate vorbele acestea erau false și artificiale? Căci în ce putea da Iisus ocazie la așa ceva? Mergea el însoțit de gărzi? Avea

căruțe în urma sa? Nu mergea el în locuri singuratice și retrase? Dar evreii, pentru a nu apărea că vorbesc așa din răutatea inimii lor, răspindeau mii de zvonuri false: tot orașul este expus la un pericol mare, se întind curse republicii: totul este în teamă. Nu, nu aceasta trebuie să pună la robie: alte cauze o vor atrage cu totul diferite, această captivitate de care vă temeți voi, la fel precum cele ce v-au atras ceea ce ați suferit în Babilon, și sub Antiohus. Nu se aflau oameni buni printre ei, nici cei ce l-au cinstit pe Dumnezeu și i-au slujit, care au dat în mâinile vrăjmașilor voștri, ci cei răi; ci mînia lui Dumnezeu care s-a pornit împotriva voastră pe care voi ați pornit-o; ci invidia voastră este izvorul tuturor relelor; invidia, această patimă întunecată care, după ce a orbit odată sufletul, nu-i mai permite să vadă binele, nici să se îndrepte să mai facă ceva cinstit. Iisus Hristos nu v-a învățat să fiți blinzi? (Mt. 11,29). Nu v-a învățat să suportați injuriile și să arătați tărie mai multă și să suferiți cu curaj răul pe care vi l-au făcut alții? Oare aceasta este învățătura unui om care aspiră la tiranie? Nu trebuie să se spună mai bine că acestea sînt faptele și învățătura unui om care fuge de ea, a celui care o alungă și se depărtează de această tiranie?

OMILIA 65

„Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu, le-a zis: Nu știți nimic. Nici nu gîndiți că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decît să piară tot neamul“ (Cap.11, Vers. 49,50- Cap.12, Vers.9).

1. Profetația involuntară a arhiereului Caiafa.

2. Iisus Hristos fuge într-un fel omenesc. Iisus acasă la Lazăr.

1. „Căzut-au neamurile în groapa pe care au făcut-o; în cursa aceasta pe care au ascuns-o, s-a prins piciorul lor“ (Ps. 9,15). Iată frații mei, iată ce li s-a întîmplat evreilor. Ei ziceau: Trebuie să moară Iisus, de teamă ca Romanii să nu vină să dărîme orașul nostru și neamul nostru. Ei l-au omorît și imediat aceste necazuri au căzut peste ei: și ceea ce au făcut ei pentru a le evita pe drept este ceea ce le-a atras. Dar acest Iisus pe care ei l-au jertfit fricii și furiei lor, trăiește în cer, și cei ce au urmat patima și ura lor, au fost aruncați în iad; deși cu totul altul era gîndul. După această zi, zice evanghelistul, evreii căutau să-l omoare pe Iisus, căci ziceau: „Vor veni Romanii și ne vor lua și locul și neamul. Iar Caiafa unul din ei, care era în anul acela arhiereu, le-a zis: Nu știți nimic“. Acesta era mai nerușinat decît ceilalți; ceilalți se îndoiau, și propunînd părerea lor ziceau: „Ce facem noi?“ Dar acesta aruncă masca, el nu cruță nimic: el strigă cu înfruntare: „Nu știți nimic; Nici nu gîndiți că ne este mai de folos să moară un om pentru popor, decît să piară tot neamul“ (50). „Iar aceasta n-a zis-o de la sine, ci fiind arhiereu al anului acela, a proorocit că Iisus avea să moară pentru neam“ (51).

Vedeți fraților, cât este de mare puterea preoțească? Calafa, fiindcă a fost ridicat prin sorți la arhierie, cu toate că era nevrednic, a profețit fără ca să știe ce zice. Harul se folosea numai de gura lui, dar el n-a atins nicidecum inima lui necurată. Mulți alții au prezis ceea ce trebuia să se întâmple, cu toate că ei erau nevrednici, ca Nabucodonosor, Faraon, Valaam; motivul este pentru toți evident.

Dar iată ce vrea să spună acest arhieru: voi stați liniștiți pe scaunele voastre, voi tratați în mod laș o problemă de această importanță. Voi nu vă gândiți că, atunci când este vorba de mîntuirea comună a întregului popor, viața unui singur om nu trebuia socotită ca nimic. Vedeți cât este de mare virtutea Duhului Sfînt. Dintr-un suflet necurat, dintr-un rău, el a putut să scoată cuvintele unei profeții minunate. Apoi, evanghelistul numește neamurile fii ai lui Dumnezeu, asupra a ceea ce trebuie să ne oprim, cum a prezis-o însuși Iisus Hristos, zicînd: „Mai am și alte oi“ (Ioan 10,16), numindu-le cu acest nume, fiindcă într-o zi ele vor deveni oile lui. Ce înseamnă aceste cuvinte: „Fiind arhieru al anului aceleia?“ Printre alte obiceiuri stricate, evreii l-au mai introdus și pe acesta: sacerdoțiul (preoția, arhieria) nu mai era pe viață, era numai anuală. Prin aceia demnitățile au devenit zadarnice (pătate); și cu toate acestea, chiar în această stricăciune în care au căzut ei, Duhul Sfînt îi ajuta încă. Dar atunci când au pus mîna pe Iisus Hristos, atunci acest Duh dumnezeiesc i-a părăsit, și a trecut peste apostoli. „Catapetasma templului s-a rupt în două (Mt. 27,51) era un semn al acestei părăsiri. Iisus Hristos a făcut să se audă glasul lui, zicînd: „Iată se lasă pustie casa voastră“ (Mt. 23,38). Și Iosif care a venit puțină vreme după aceia, (Iosif Flaviu) spune în istoria sa, că îngerii care au rămas cu ei le-au zis că dacă nu-și vor schimba viața și nu vor deveni mai buni ei se vor retrage de la ei. Atîta vreme cît a rămas via, toate lucrurile s-au petrecut printre ei după cum aveau obiceiul să se petreacă; dar cînd l-au ucis pe vier, pe moștenitor, n-a mai fost la fel, ei au pierit toți și Dumnezeu luîndu-i într-un oarecare fel acestui fiu al lor nemulțumitor, haina strălucitoare cu care l-a îmbrăcat, adică evreilor, a dat-o slujitorilor celor buni, neamurilor care s-au întors la credință, și pe evrei el i-a lăsat singuri și dezbrăcați.

Apoi nu era un lucru mai puțin minunat și puțin uimitor că acesta a fost chiar un dușman care a profețit un eveniment atît de însemnat și așa de minunat. O asemenea prezicere era în stare să atragă și să cîștige poporul; în sfîrșit, s-a întîmplat tocmai contrarul la ceea ce dorea arhierul. Căci, chiar prin aceia că Iisus Hristos este mort, credincioșii cei ce au crezut în el, au fost scăpați de chinurile la care erau condamnați. Ce vreau să spună aceste cuvinte: „Și nu numai pentru neam, ci și ca să adune într-una pe fiii lui Dumnezeu cei împrăștiați“ (52)? l-a reunit pe toți într-un singur trup: cel ce este la Roma îi privește pe indieni ca pe mădularele sale. Ce este asemănător cu o asemenea reunire? și capul tuturor este Iisus Hristos. „Deci din ziua aceia, s-au hotărât ca să-L ucidă“ (53). Mai înainte ei căutau, zice evanghelistul: „Evreii căutau să-l omoare“ (Ioan 7,11). Și Iisus Hristos le zice: „Pentru ce căutați să mă omoriți?“ (Ibid. 20). Dar ei atunci numai căutau (Ioan 5,18); și acum hotărîrea lor este luată, și au pus mîna la lucru.

„De aceea Iisus nu mai umbla pe față între Iudei, ci a plecat de acolo într-un ținut aproape de pustiu, într-o cetate numită Efraim, și acolo a rămas cu ucenicii Săi“ (54). Aici Iisus Hristos se asigură pe sine într-un fel cu totul omenesc, și adesea face la fel.

2. Eu am spus deja motivul pentru care Iisus Hristos a fugit adesea și s-a depărtat de dușmanii săi. Acum se retrage la Efraim, aproape de pustie, și rămîne acolo cu ucenicii săi. Dar vă gândiți dragii mei ascultători cît de mare a fost tulburarea ucenicilor, văzîndu-l pe Învățătorul lor fugind așa, și lucrînd la asigurarea lui într-un mod cu totul omenesc? Nimeni nu l-a însoțit atunci; cum Paștile erau aproape, toți evreii alergau în masă la Ierusalim. Astfel, atunci cînd toți erau în bucurie, în sărbătoare și în veselie, atunci ucenicii se ascundeau și se vedeau în pericol; dar cu toate acestea ei rămîneau tari, atașați de Mîntuitorul lor; în vreme ce evreii sărbătoreau Paștile, ei rămîneau ascunși în Galileia. Dar chiar atunci fiind singuri cu Învățătorul lor, și obligați de a fugi și de a se ascunde, ei aveau folosul de a-i arăta lui tot atașamentul și iubirea lor. Pentru aceasta sfîntul Luca spune că Iisus le-a zis: „Voi sînteți aceia care ați rămas cu Mine în încercările Mele“ (Lc. 22,28); voind să-i facă să cunoască, că harul lui îi întărea și-i făcea tari.

„Și era aproape Paștile Iudeilor și mulți din ținutul acela s-au suit la Ierusalim, mai înainte de Paști, ca să se curățească. Deci căutau pe Iisus și, pe cînd stăteau în templu, ziceau între ei: Ce vi se pare? Oare nu va veni la praznic?“ (55, 56). frumos fel de a se curăți cu o voință care a hotărît să-l ucidă pe Iisus Hristos, și de a-și muia mîinile în sînge! „Ziceau între ei: ce vi se pare? Oare nu va veni la praznic?“ În ziua cea mare de Paști ei îi întindeau curse lui Iisus Hristos: dintr-un timp de sărbătoare și de bucurie, ei făceau un timp de ucidere și de masacru; este ca și cum ei ar zice: Sărbătoarea îl cheamă aici, trebuie să vină și să cadă în cursele noastre. O ce necredință! Atunci cînd trebuiau să dea semne de evlavie mai mare, și să se elibereze de cele mai mari păcate, atunci încearcă să-l prindă pe cel nevinovat. Dar mai mult, încercînd și altădată să-l prindă, nu numai că n-au putut, ci ei și-au bătut joc de ei înșiși. Dacă el s-a scăpat adesea din mîinile lor, atunci cînd credeau că-l țin; dacă i-a împiedicat ca să-l omoare, și i-a lăsat în îndoială și în suspensie, aceasta a făcut-o ca să-i aducă la remușcare și la pocăință, făcîndu-i să cunoască așa virtutea sa și puterea sa; ca să știe, cînd îl vor prinde, că nu prin propria lor putere îl țineau pe el; ci fiindcă el a binevoit să se dea în mod voluntar în mîinile lor. În sfîrșit, lor le-a fost imposibil atunci să-l prindă, cu toate că el era în Betania, aproape de Ierusalim; și chiar atunci cînd l-au prins, el i-a răsturnat pe toți la pămînt (Ioan 18,6).

„Deci cu șase zile înainte de Paști, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, cel pe care îl înviase din morți“ (Cap. 12, vers. 1). „Și l-au făcut acolo cină și Marta slujea. Și Lazăr era unul dintre cei care ședeau cu El la masă“ (2). Că Lazăr multe zile după învierea lui a fost în viață și a mîncat, acela era semnul și dovada unei învieri adevărate. Din textul de mai sus rezultă că cîna avea loc în casa Martei; Lazăr și surorile lui îl înconjurau pe Iisus ca

niște persoane care-l iubesc și care sînt iubite de el. Unii zic privitor la cină că a fost pregătită în altă casă; Maria nu slujea, ocupată numai să-l asculte pe Iisus Hristos. Însă aici, ea arată dispoziții și mai duhovnicești. Ea se abține să slujească, ca și cum n-ar fi fost decît ca o invitată. Ea păstrează serviciul ei pentru Iisus Hristos singur și laudele ei, și nu se poartă spre el așa cum se poartă cu un om, ci ca spre un Dumnezeu (3). Iată pentru ce a vărsat ea mir pe picioarele lui și le-a șters cu părul capului ei; ceea ce făcea arătat că ea nu avea aceeași părere despre Iisus Hristos ca și ceilalți.

Dar Iuda, printr-o fătărnicie de evlavie, îi face muștrări. Ce răspunde Iisus Hristos? „Las-o că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat“ (7), pentru a pregăti trupul meu pentru îngropare. Pentru ce nu-l muștră Iisus Hristos pe ucenicul său că a disprețuit fapta acestei femei, și nu zice, ca evanghelistul, că el a hulit-o pentru că era iubitor de argint? Aceasta fiindcă el voia să-i inspire groază prin răbdarea sa. Dar Iisus Hristos îl cunoștea pe Iuda ca pe un trădător, de aceasta nu ne putem îndoi, pentru că l-a muștrat de mai multe ori, zicînd: „Nu toți cred, și unul dintre voi este diavol“ (Ioan 6,71) Iisus face deci să se cunoască, că el știa că Iuda este trădător, dar nu-l muștra pe față; el îl cruță și-l tratează cu blîndețe, fiindcă voia să-l întoarcă de la planul lui. Dar pentru ce spune alt evanghelist că toți ucenicii au zis la fel? Este adevărat, ucenicii și acesta s-au supărat toți de această faptă, dar nu în același gînd.

Căci dacă întreabă unii pentru ce Iisus Hristos i-a încredințat punga unui hoț, și-i încredințează împărțirea unui lacom vom răspunde că singur Dumnezeu cunoaște lucrurile ascunse, dar mai mult, dacă-mi este îngăduit să zic sentimentul meu și din întîmplare o împrejurare, eu voi răspunde că Mîntuitorul făcea așa pentru a-i lua lui Iuda orice motiv de scuză. În sfîrșit, el nu putea să motiveze că iubirea de argint l-a pus să-l trădeze pe Învățătorul lui, pentru că avînd punga la dispoziția sa, îi era ușor să-și împlinească lăcomia sa cea rea; dar trebuia ca el să mărturisească că extrema lui răutate îl ducea să facă acest păcat, și pentru a-l corecta și a-l opri folosea Iisus Hristos atîta bunătate față de el. Chiar pentru acest motiv nu-l muștra Iisus Hristos pentru păcatul lui, cu toate că el îl cunoștea, și el îl lăsa să-și împlinească toată patima lui cea nenorocită pentru a-i lua orice motiv de scuză.

„Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat“, ea prevede înmormîntarea mea cu cîteva zile mai înainte. Mîntuitorul, vorbind așa despre înmormîntarea sa, îl face atent din nou pe trădător cu privire la anul lui. Dar acest avertisment nu l-a atins de loc, acest cuvînt n-a înmuiat inima lui, cu toate că el era capabil să insufle compătimire și milă; căci Iisus se părea că zice: Eu îți sînt greu și incomod, dar rabdă puțin și voi pleca. Căci aceasta a avut-o în vedere atunci cînd a zis: „Că pe săraci îi aveți pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveți orișicînd“ (8). Dar nimic din acelea nu l-a putut atinge pe acest om crud, nici n-a putut opri furia lui; încă pe cînd Iisus a zis și a făcut multe alte lucruri, cînd le-a spălat picioarele în această noapte și i-a făcut să se așeze la masa sa, ceea ce ar fi putut înmuia chiar și inima celor mai mari hoți, și cînd a zis cuvînte care ar fi putut atinge chiar și

piatra despicîndu-o; și mai mult, aceasta nu era cu mult înainte de moartea sa cînd zice și face Mîntuitorul toate lucrurile acestea, ci chiar în ziua cînd trebuia să moară, de teamă ca timpul să nu-i facă să le uite. Pe cînd acest trădător se opune la totul și își face inutile toate binefacerile Mîntuitorului.

OMILIA 66

„Și mulțime mare de evrei a aflat că este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să vadă și pe Lazăr pe care-l înviase din morți”. (Cap.12, Vers.9- Vers.24).

1. Fariseii se gîndesc să-l ucidă pe Lazăr. Iisus, intrînd în Ierusalim călare pe un asin împlinește o profeție și închipuie convertirea neamurilor. Neștiința ucenicilor înainte de moartea lui Iisus Hristos.

2. Neamurile care au venit să ia parte la sărbătoare cer să-l vadă pe Iisus. Această intervenție ascunde o taină.

3. Cei ce nu cred în învierea trupurilor, sînt fără scuză. Dovezile învierii. Cel ce a scos toate lucrurile din neființă, poate cu atît mai mult, să învie trupul. Învierea este necesară pentru a i se răsplăti fiecăruia după fapta lui. Pentru ce n-ar fi o învierea trupurilor? Tot îi dovedește nevoia. Dacă învierea constă în curățirea sufletului, în iertarea păcatelor, în nepăcățuire, pentru ce a mai înviat Iisus Hristos?

Să nu ne punem la luptă cu ereticii, dacă nu sîntem bine înarmați cu armele pe care ni le oferă Scripturile sfinte. Moravuri și obiceiuri la filozofii păgîni: învățăturile lor. Un scriitor păgîn a scris o carte cu conținut împotriva creștinilor.

1. Cum bogățiile au obiceiul de a-i pierde pe oameni fără ca ei să se gîndească, demnitățile la fel compromis mîntuirea lor: acelea îi fac lacomi, acestea nerușinați. La evrei, dimpotrivă, vedeți poporul ascultător și supus credinței, și pe cei mai mari stricați și răzvrătiți. Că poporul credea în Iisus Hristos, pentru aceasta dă mărturie evanghelistul în tot momentul: „Mulțime multă de popor a crezut în El”. Necredincioșii erau sinedriștii. Deci acesta nu este poporul care zice, ci ei zic: „Nu cumva a crezut în El cineva din căpetenii sau dintre farisei?” (Ioan 7,48). Și ce zic încă? „Dar mulțimea care nu cunoaște legea, este blestemată!” (Ioan 7,49). Pe acei care cred, ei îi numesc oameni blestemați, dar ei, care vreau să-l omoare pe Iisus Hristos, se numesc prudenți și înțelepți. Aici cei mai mulți din popor care au văzut minunea învierii lui Lazăr au crezut în Iisus Hristos. Pe cînd sinedriștii nu numai că nu se mulțumeau pentru relele pe care le făceau în toate zilele, ci caută să-l omoare și pe Lazăr. Din cauza Romanilor de ce vă temeți, o evreilor, voi căutați să-l omoriți pe Iisus Hristos care nu păzea simbăta, care se făcea egal cu Dumnezeu, aceia se mai primește încă; dar în Lazăr ce găsiți voi de muștrat, pentru că vreți să-l omoriți? Ce! oare este acesta un păcat că-l învinuiți că a primit o binefacere? Nu vedeți că aceste suflete sîngeroase nu respiră decît numai ucidere? Iisus a făcut multe

semne și minuni, el l-a vindecat pe paralizat, i-a dat vedere orbului din naștere; nici una din aceste minuni nu i-au scos așa de tare din sinea lor și i-a dus la această furie ca această înviere. În sfârșit, ea era prin natura ei mult mai minunată, și Iisus a făcut-o după multe altele; să spunem încă; era uimitor de a vedea vorbind și mergînd un om mort de patru zile.

Într-adevăr, a săvîrși ucidere într-o zi solemnă, a vărsa sînge omenesc, nu era un fel frumos de a sărbători sărbătoarea și de a-și împlini obligațiile? Mai mult, ei îl învinuiau pe Iisus Hristos că nu ținea sîmbăta, și sub acest pretext ei îndemneau poporul împotriva lui; dar aici, ce au de zis? Ei nu pot să-l învinuiască pe Lazăr de niciun păcat, căci Iisus l-a înviat; aceia le ajunge pentru a se gîndi la uciderea lui. Apoi prin această înviere nu se mai putea alege dacă el era potrivnic Tatălui său, rugăciunea pe care a făcut-o îi împiedica. Ei nu mai au aici acest motiv de învinuire pe care îl făceau să se vadă așa de des; dar minunea strălucește și face zgomot mare, aceia este un motiv destul de mare că se îndeamnă la ucidere: și ei ar fi făcut la fel cu privire la orb, dacă n-ar fi trebuit să mustre călcarea sîmbetei. De altfel, era un om de nimic, ei s-au mulțumit să-l alunge din templu: dar Lazăr era dintr-o familie distinsă, cum se vede aceia prin această mulțime de evrei care au venit să le mîngîie pe surorile lui, și minunea învierii sale a fost făcută în ochii întregii lumi și într-un fel strălucit. Iată pentru ce învinuiau ei totul în masă. Ceea ce-i întepa și-i irita, este că sărbătoarea fiind aproape, toți au părăsit orașul pentru a merge în Betania. Ei căutau deci să-l ucidă, și nu credeau că fac vreun rău, atît erau de sîngeroși.

Iată pentru ce începe legea prin aceste cuvinte: „Să nu ucizi“ (Ieș. 20,13), și cu toate acestea tocmai de aceasta îi învinuiește profetul. „Mîinile lor sînt pline de sînge zice el“ (Is. 1,15). De ce Iisus, care nu se mai arăta în public printre evrei (Ioan 11,54) și s-a retras în pustie, intră în oraș cu atîta siguranță? Potolind furia lor prin fuga sa, acum cînd sînt liniștiți, merge să-i aute. Mai mult, poporul care mergea înaintea și în urma lui, putea să le însufle frică: căci nimic nu i-a atins atîta și i-a atras atîta lîngă Iisus Hristos, ca minunata înviere a lui Lazăr. În sfârșit, un alt evanghelist zice: „Că ei așterneau hainele lor pe cale“ (Lc. 19,36), și că toată cetatea s-a mișcat (Mt. 21,10), văzându-l intrînd în Ierusalim cu atîta strălucire și cu atîta pompă. Apoi, Mîntuitorul făcea așa pentru a prezice un lucru și a-l împlini pe altul: și aceiași faptă a fost începutul unei preziceri și realizarea alteia. Aceste cuvinte: „Bucurați-vă, iată regele vostru vine plin de blîndețe“ (Is. 62,11; Zah. 9,9), sînt împlinirea unei profeții; dar faptul urcării pe un asin (Mt. 21, 5), închipuia și prezicea un fapt care trebuia să se întîmple; știînd că Iisus Hristos își va supune neamurile care erau un neam fără lume.

Dar pentru ce ceilalți evangheliști spun că Iisus i-a trimis pe ucenicii săi și le-a zis: „Dezlegați asina și asinul“ (Mt. 21,2; Mc. 11,5); atunci cînd sfîntul Ioan nu zice nimic asemănător, ci zice numai: „Si Iisus Hristos găsind un asin tînăr a șezut pe el, precum este scris“ (14)? Este de crezut că s-a întîmplat și una și alta, și că ucenicii aducînd asina după ce au dezlegat-o, Iisus a aflat un asin pe care a șezut. Ei au luat ramuri de măsline,

și și-au întins hainele lor pentru a face să se vadă că aveau o părere mai mare și mai înaltă despre el decât față de un profet. Și strigau: „Osana! Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului, Împăratul lui Israel” (13). Fiți atenți că ceea ce-i supăra întotdeauna pe capi și pe senatori, era să vadă întreg poporul convins că Iisus nu era potrivnic lui Dumnezeu: Și pe de altă parte, ceea ce împărțea mai mult poporul era să audă spunând pe Iisus că venea în numele Tatălui său.

Ce înseamnă aceste cuvinte: „Nu te teme, fiica Sionului!” (15)? Este că de obicei toți regii lor au fost ambițioși și răi, și-i dădeau în mâinile dușmanilor lor, distrugeau poporul și-l puneau sub jugul robiei. „Ai încredere” zice profetul, acesta nu este la fel, el este blând și binevoitor, voi îl vedeți bine, pentru că el urcă în mod simplu pe o asină. Iisus nu intră în Ierusalim înconjurat de o armată, ci simplu călare pe o asină. „Acestea nu le-au înțeles ucenicii Lui la început, ci când s-a preaslăvit Iisus, atunci și-au adus aminte că acestea erau scrise pentru El și că acestea i le-au făcut Lui” (16). Vedeți că ucenicii multe lucruri nu le-au știut, fiindcă Iisus nu le-a descoperit lor încă? Atunci când zice: „Dărâmați acest templu, și în trei zile îl voi ridica” (Ioan 2,19) ucenicii n-au înțeles atunci ce voia să însemneze aceia. Și un alt evanghelist, că acestea le erau ascunse ucenicilor (Lc. 18,34), și că ei nu înțelegeau că Iisus trebuia să învieze din morți. Dar era drept ca aceste lucruri să le fie ascunse; pentru aceasta zice sfântul Matei, că auzind vorbindu-se despre patima Mântuitorului și de tot ceea ce trebuia să i se întâmple lui, ei erau triști și foarte necăjiți (Mt. 17,32); ceea ce venea din necunoașterea în care erau ei despre înviere. Apoi, pe dreptate Învățătorul nu le-a descoperit aceste adevăruri sublimе, fiindcă ele erau mai presus de puterea și de înțelegerea lor. Dar istoria acestei asine, pentru ce le-ar fi fost ascunsă? Fiindcă ea ascundea încă o taină destul de mare.

2. Pentru voi, dragii mei ascultători, admirați filozofia, acest duh de putere și de înțelepciune, pe care-l arată aici evanghelistul, neroșind să arate ignoranța ucenicilor. Cu adevărat ei știau că toate lucrurile acestea erau scrise; dar că ele erau scrise despre Iisus nu știau. Fără nici o îndoială că dacă ar fi știut că fiind rege trebuia să sufere multe batjocuri, să fie vîndut și dat dușmanilor săi, ei ar fi fost supărați și scandalizați: dar chiar atunci n-ar fi înțeles ușor al cărei împărații era Iisus rege. Un evanghelist spune că ucenicii au crezut că Iisus vorbea despre împărăția acestei lumi (Mt. 20,21).

„Deci da mărturie mulțimea care era cu El, când l-a strigat pe Lazăr din mormînt și l-a înviat din morți” (17). Un așa de mare număr de evrei n-ar fi alergat așa de repede înaintea lui, dacă n-ar fi crezut în minune. „Atunci fariseii ziceau între ei: Vedeți că nimic nu folosiți” lată, lumea s-a dus după El” (19). Mi se pare că aceștia erau aceia care aveau sufletul sănătos și cu simțire bună, și care nu îndrăzneau să se declare public, care zic aceste cuvinte, și că, prin ceia ce se petrecea, ei îi respingeau pe cei ce erau potrivnici lui Iisus, făcîndu-i să vadă că în zadar se străduiau să-l hulească și să-l disprețuiască. Apoi, ei numesc aici lume această mulțime de popor care-l urma pe Iisus. Este obiceiul Scripturii să numească lume și creaturile

și pe cei ce trăiesc în nedreptate; ea o înțelege în primul sens atunci când zice: „Care face să meargă lumea într-o așa de mare rânduială“ (Is. 40,26). Și în al doilea când zice: „Pe voi lumea nu vă urăște, dar pe Mine Mă urăște“ (Ioan 6,7). Trebuie știute în mod exact aceste lucruri, de teamă că ereticii abuzînd de însemnarea numelor să nu se folosească de ele pentru a-și susține rătăcirea lor.

„Și erau niște Elini din cei care se suiseră la praznic să se închine“ (20). Acești păgîni au venit la praznic pentru a se întoarce, și uimiți de faima cea mare a lui Iisus Hristos, ziceau: „Doamne, voim să vedem pe Iisus“ (21). Filip atunci se apropie de Andrei, care mergea înainte, și-i spune ceea ce cer aceste neamuri; dar o face cu multă grijă, și nu vrea să ia nimic asupra sa, fiindcă el l-a auzit zicînd pe Învățătorul său: „Să nu mergeți la neamuri“ (Mt. 10, 5).

Dar ce le răspunde lor? „A venit ceasul ca să fie preaslăvit Fiul Omului“ (23). Adevărat adevărat zic vouă: Bobul de grîu, cînd cade în pămînt, de nu va muri, rămîne singur; iar dacă va muri, multă roadă aduce“ (24). Ce înseamnă aceia: A venit ceasul? Iisus le-a zis ucenicilor săi: „Nu mergeți la neamuri“, și le-a făcut această oprire, pentru a le lua evreilor orice motiv de apărare. Dar, cum rămîneau în învîrtoșarea lor și în necredința lor, și dimpotrivă neamurile voiau să vină și să se apropie de el, vremea, zice în sfîrșit Iisus, a venit cînd trebuie să mă dau la moarte, pentru că toate lucrurile s-au împlinit. Dacă noi ne-am pune să-i așteptăm totdeauna pe acești îngîmfați, și dacă am refuza să-i primim pe aceștia, care cer să vină la noi, noi am face o faptă nevrednică de bunătatea noastră și de providența noastră.

Cum deci Iisus, după patima sa, trebuia să-i trimită pe ucenicii săi la neamuri, văzîndu-le apropiindu-se deja de el și venind la el zice: A venit vremea pentru mine să mă duc la cruce și să mă dau morții. El nu le-a îngăduit mai înainte ucenicilor să meargă la neamuri, fiindcă voia ca crucea sa să le slujească de mărturie. Înainte ca evreii să-l respingă, înainte ca ei să-l spînzure pe cruce, el n-a zis: „Mergînd învățați toate neamurile“ (Mt. 28,19). Și: „Nu sînt trimis decît către oile pierdute ale casei lui Israel“ (Mt. 15,24) și: „Nu este cu dreptate să iei pîinea copiilor și s-o arunci cîinilor“ (Ibid. 26). Evreii deci urîndu-l pe Iisus Hristos, și urîndu-l pînă la a-l face să moară, ar fi fost inutil să-l aștepte mai mult timp, pe ei care-l respingeau cu atîta cruzime atunci cînd el se înfățișa înaintea lor. În sfîrșit, ei l-au respins prea tare, zicînd: „Nu avem rege, decît pe Cezarul“ (Ioan 19,15). Atunci Mîntuitorul în sfîrșit i-a părăsit, fiindcă ei l-au părăsit mai întîi. Iată pentru ce zice el: „De cîte ori am vrut să adun pe fiii tăi, și tu n-ai vrut?“ (Mt. 23, 37).

Ce înseamnă aceste cuvinte: „Bobul de grîu, cînd cade în pămînt, de nu va muri“? Mîntuitorul vorbește despre crucea sa, despre moartea sa, ca ucenicii săi să nu se tulbure de loc, văzînd și gîndindu-se că va fi omorît Învățătorul lor, chiar atunci cînd neamurile veneau la el, le zice lor: Chiar moartea mea le atrage și le face să vină mai grăbite la mine. Chiar moartea mea va răspîndi predica și Evanghelia mea. Apoi, cum el nu-i convingea așa de bine prin cuvintele sale ca prin exemplu, apelează la o imagine a

ceea ce se petrece în natură: Griul zice el, dacă moare aduce roadă; ori dacă aceia se întâmplă cu semințele, cu atât mai mult același lucru se va întâmpla cu mine, dar ucenicii n-au înțeles aceste cuvinte, pentru aceasta evanghelistul repetă adesea că ucenicii n-au înțeles ceea ce zicea Iisus, ca să scuze fuga lor în vremea patimilor. Sfântul Pavel, vorbind despre învierea trupurilor, dă același exemplu al morții și al învierii semințelor.

3. Ce scuză vor avea deci cei ce nu cred în înviere, pentru că noi o putem vedea în toate zilele și o putem admira în semințe, în plante și chiar în răspîndirea neamului nostru? Trebuie ca mai întâi sămînța să se strice și să putrezească în pămînt, pentru ca apoi să se ridice și să aducă roadă. Dar, în general, cînd Dumnezeu face vreun lucru, nu mai este nevoie de mintea omenească, ea trebuie să tacă; și în sfîrșit, cum ne-a scos pe noi Domnul din neîființă? Eu creștinilor le vorbesc acum, creștinilor care mărturisesc că ei cred în Scripturi. Dar vreau să-i împrumut minții omenești o altă dovadă a învierii. Printre oameni sînt și buni și răi; cum oare cei ce sînt răi au trăit în bine pînă la adînci bătrînețe; și dimpotrivă, cîți drepti și-au petrecut viața lor în mizerie și în necazuri? Cînd deci și în ce vreme va primi fiecare ceia ce i se cuvine după meritul său, după faptele sale? Aceia este așa, dacă nu este înviere a trupurilor. A răspunde așa, nu înseamnă a-l asculta pe sfîntul Pavel, care zice: „Trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nestricăciune“ (1 Cor. 15,53). Apostolul n-o spune despre suflet, căci sufletul nu se strică și nici nu moare, și învierea nu este decît pentru ceia ce este mort ori numai trupul singur moare și se strică.

Pentru ce nu vrei să fie o înviere a trupurilor? Oare Dumnezeu n-are putere să le învieze? Dar nu va fi o nebunie prea mare să se nege? Dar, veți zice voi, această înviere nu este potrivită? Și pentru ce nu este potrivită căci acest trup este stricăcios, care a suferit atîtea greutăți și osteneli, în viața sa, în sfîrșit a suferit moartea, să ia parte într-o zi la cununile și la răsplățile sufletului? Dacă aceia nu era drept, Dumnezeu nu l-ar fi creat la început, și Iisus Hristos n-ar fi luat un trup, ori, că el a luat unul și l-a înviat, aceste cuvinte o dovedesc vădit: „Adu degătul tău încoace, și vezi că duhul n-are carne și oase“ (Lc. 24,39; Ioan 20,27). Pentru ce l-a înviat Iisus pe Lazăr, dacă era mai bine să-l învieze fără trup? Pentru ce lucrează el această minune a învierii ca o binefacere? Pentru ce ne-a mai dat mijloace de a ne hrăni? (Mc. 5,43). Nu vă lăsați dar înșelați de eretici, dragii mei frați; este o înviere, este o judecată. Cei ce refuză adevărul învierii sînt cei ce nu vreau să dea seamă de faptele lor. Trebuie ca învierea noastră să fie asemănătoare cu cea a lui Iisus Hristos (1 Cor. 15, 20) căci el este pîrga și întîiul născut din morți (Col. 1,18).

Căci dacă învierea constă în curățirea sufletului, în eliberarea de păcat, Iisus Hristos nefăcînd nici un păcat; pentru ce a mai înviat? Și dacă el însuși a păcătuit, cum am fost noi scăpați de blestem? (Gal. 3,13). Cum zice el: „Vine stăpînitorul acestei lumi, dar el nu are nimic în mine“ (Ioan 14,30) care-i aparține? căci iată ce arată lipsa lui de păcat. Astfel după acești eretici, sau Iisus Hristos n-a înviat de loc, sau pentru că el a înviat, trebuie ca el să fi păcătuit înainte de învierea sa; dar el a înviat și n-a făcut nici un

păcat; deci este un adevăr constant că Iisus Hristos a înviat, și învățătura cea rea a acestor eretici nu este decât rodul vanității lor.

Să ne ferim deci de acești oameni ciumați, căci: „Însoțirile rele strică obiceiurile bune“ (1 Cor. 15,33). Acestea nu sînt învățăturile apostolilor. Marcion și Valentin, iată-i pe inventatorii acestor noutăți necredincioase. Să fugim deci de aceste rătăciră, preaiubiții mei, viața bună nu folosește la nimic fără învățătură dreaptă, precum învățătura bună nu folosește la nimic fără viață curată. Neamurile au inventat și au semănat primele rătăciră; ereticii primindu-le de la filozofii păgîni, le-au luat și le-au răspîdit, susținînd în mod egal cu ei că materia este necreată și multe alte nebunii. Cum deci învățau că materia este necreată, ei au scos concluzia că nu mai este nici creator; la fel, văzînd moartea și stricăciunea trupurilor, ei au zis că nu este înviere.

Dar noi dragii mei frați, care cunoaștem imensa și marea putere a lui Dumnezeu, să nu ascultăm visurile lor; să ne ferim de a vorbi cu ei, pentru aceia vă zic acestea. Căci pentru mine însumi eu nu voi refuza să intru în vorbă cu ei. Dar un om gol și fără de arme, oricît ar fi de tare în sine însuși, mai tare decât cei ce-l atacă, va fi ușor învins și doborît. Dacă ați face studiul vostru și meditația sfîntelor Scripturi, dacă v-ați pregăti în fiecare zi la luptă, eu nu m-aș mai feri să caut să vă abat de la lupta cu ei; dimpotrivă, eu vă voi sfătui să mergeți la luptă, fiindcă adevărul este tare și puternic, dar cum nu știți să vă folosiți de Scripturi, mă tem de luptă, mă tem că voi aflîndu-vă fără de arme și fără apărare, ei să nu vă doboare. Nimic, în sfîrșit, nimic nu este mai slab decât cei ce sînt departe de ajutorul Duhului Sfînt.

Căci dacă acești înțelepți falși caută să-și arate înafară înțelepciunea lor și gravitatea, n-ar trebui să vă mirați, ci ar trebui să rideți văzîndu-i urmînd învățători falși și fără de minte; căci învățătorii lor n-au știut să gîndească nimic mare, adevărat, nici cu privire la Dumnezeu nici cu privire la creatură; ceea ce la noi știe cea mai mică dintre femei, pe care Pitagora n-a cunoscut-o, că sufletul este duhovnicesc și nemuritor. Ci acești filozofi zic în mod fastuos că sufletul este schimbat în muscă, în pește, în țîntar. Nu vă aplecați urechea la ei, vă rog și va fi aceasta adevărat? Ei sînt aici personaje destul de mari, ei lasă să le crească părul, îl taie, îl ajustează și se îmbracă cu o manta; iată în ce constă toată filozofia lor. Dacă îi priviți mai de aproape, ei nu sînt decât cenușă și țărînă, nu este nimic sănătos la ei, ci „gîtlejul lor este mormînt deschis“ (Ps. 5,11); în ei totul este murdărie și stricăciune, și învățăturile lor, așa ca un leu putrezit, mîncat de viermi.

Primul dintre filozofii lor a învățat că Dumnezeu este apa, cel care a venit după el a zis că era focul, un altul că era aerul, și toți n-au avut despre Dumnezeu decât idei stricate și trupești. Nu admirați dar, vă rog pe acești învățători care n-au știut să se ridice la cunoașterea unui Dumnezeu netrupesc. Căci dacă au avut ceva cunoaștere, ei o datorează vorbirilor pe care le-au avut în Egipt cu ai noștri. Dar, pentru a nu produce aici prea multă dezordine, să terminăm vorbirea noastră. Dacă ne-am osteni să vă expunem învățătura lor, ceea ce au zis ei despre Dumnezeu, despre materie, despre suflet și despre trup, nu ați putea apoi să nu izbucniți în ris.

De altminteri nu merită nici măcar să fie respinși, căci ei se distrug în mod reciproc pe ei înșiși.

Filozoful care a scris împotriva noastră cartea despre materie, se defaimă pe sineși. Astfel deci, pentru a nu vă ocupa fără folos timpul vostru, și pentru a nu ne pune să vorbim fără sfârșit, să le lăsăm toate lucrurile acestea, și să spunem că trebuie să ne aplecăm la lectura sfintei Scripturi, în loc să ne punem la vorbiri fără sens din care nu se scoate nici un folos. Acest aviz i-l dă sfântul Pavel lui Timotei, acestui ucenic iubit care era plin de înțelepciune, și care a primit darul Duhului Sfânt și al minunilor. Să urmăm deci sfatul marelui apostol, să fugim să respingem aceste povești și copilării (1 Tim. 4,7; 6, 20; 2 Tim. 2,3); să punem mîna la lucru; vreau să spun, să ne obișnuim cu faptele iubirii spre frații noștri, cu primirea de străini, și să ne lipim cu toată puterea noastră de milostenie, ca să putem dobîndi bunurile pe care ni le-a făgăduit Dumnezeu, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 67

„Cel care își iubește viața o va pierde; iar cel care își urăște viața în lumea aceasta o va păstra pentru viața veșnică. Dacă-Mi slujește cineva să-Mi urmeze, și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu. Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti” (Cap.12, Vers. 25,26- Vers.34).

1. Cine este cel ce iubindu-și viața sa o va pierde? Pentru ce se tulbură Iisus Hristos.

2. A trece prin cruce pentru a ajunge la slavă. Diavolul alungat din lume prin moartea lui Iisus Hristos.

3. Iisus prezice învierea și biruința sa. A slăvi pe Dumnezeu: a-i da slavă, și prin credință și prin viață curată. Dumnezeu nu este atît de necinstit de către păgîni pe cît este de către creștini. Păcatele care tind la stricăciunea publică, sînt acelea care fac să se hulească mai mult împotriva lui Dumnezeu: adică lacomii și cei ce răpesc bunurile altuia.

1. Viața prezentă este plăcută și dulce, ea este plină de plăceri și de poftă; nu pentru toți, ci numai pentru aceia care se atașează de ea și-și fixează gîndul aici în ea. Căci dacă, dimpotrivă, se privește cerul și bunurile care sînt pregătite în el, sigur că viața aceasta va fi disprețuită și nu se va mai face caz de ea. Este admirat un trup frumos, pînă cînd se arată unul mai frumos și mai plăcut: atunci ceea ce ne-a răpit pe noi la început și ne-a pus în uimire, noi îl disprețuim. Dacă vrem să contemplăm frumusețea divină și chipul ceresc al împărăției cerești, noi vom rupe imediat legăturile care ne țin legați de lucrurile acestei lumi. Căci iubirea de lucrurile pămîntești este un lanț. Iisus Hristos voind să ne facă s-o înțelegem, ne zice: „Cel care își iubește viața o va pierde; iar cel care își urăște viața în lumea aceasta, o va

păstra pentru viața veșnică“ „Dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze, și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu“. Se va spune că acolo sînt taine, dar nu este nimic; dimpotrivă, aceste cuvinte sînt pline de lumină și de înțelepciune.

Dar cine este cel ce iubindu-și viața sa o va pierde? Acesta este cel ce caută să-și împlinească poftele lui vinovate, cel ce-i dă vieții mai mult decît i se cuvine. Iată pentru ce ne dă Scriptura această învățătură. „Nu vă lăsați amăgiți de poftele voastre cele rele“; chiar prin acelea vă pierdeți viața voastră: o asemenea purtare pierde drumul care duce la virtute. Dar, dimpotrivă, cel ce-și urăște viața sa în lumea aceasta, o păstrează. Cine este cel ce-și urăște viața sa? Cel ce se opune sfaturilor rele pe care i le dă viața. Și Iisus Hristos n-a zis: Cel ce nu cedează, ci cel ce urăște. Cum, în sfîrșit nu putem nici să ascultăm în mod voit, nici să vedem cu liniște persoanele care ne sînt urite; la fel trebuie să avem o îndepărtare extremă pentru viață, atunci cînd ea ne oferă lucruri potrivnice lui Dumnezeu voinței lui.

Iisus Hristos le vorbea atunci despre moarte ucenicilor săi, adică despre moartea sa; și el prevedea că această noutate îi va arunca în tristețe; pentru aceasta vorbește cu această putere: Pentru ce să mai vorbesc zice el, despre resemnarea pe care voi trebuie s-o arătați pentru moartea mea? Dacă voi înșivă nu veți muri nu mai aveți de nădăduit nici un folos. Remarcați fraților, în ce fel amestecă Mîntuitorul cuvintele mîngîietoare cu cele care puteau să apară puțin cam dure. Ar fi fost sigur ca greu și dur pentru omul care iubește viața așa de mult, să audă vorbindu-se că el trebuie să moară. Și pentru ce voi merge eu ca să mai caut exemple în veacurile trecute, pentru că azi aflăm atîția oameni care suferă în mod voit atîtea lucruri fiindcă iubesc viața aceasta; cu toate că ei cred într-un viitor, într-o altă viață mai fericită? Văd ei ceva clădire, ceva mașină minunată, ei zic cu lacrimi în ochi: cum inventează omul lucruri pentru a muri apoi și a fi redus la țărîină! Atîta trezește patima viața aceasta.

Iisus Hristos pentru a rupe orice legături, zice: „Cel ce-și urăște viața în lumea aceasta o va păstra pentru viața veșnică“. Și ceia ce urmează face să se vadă în mod vădit că el n-a spus-o decît pentru a-i învăța pe ucenicii săi să alunge frica; ascultați-l: „De-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze“. Vorbind despre moartea sa arată că cere de la ucenicii săi ca să-l urmeze prin faptele lor, murind la fel ei înșiși căci un slujitor trebuie să-l urmeze peste tot pe stăpînul lui pe care-l slujește. Gîndiți-vă în ce vreme zice Mîntuitorul cuvintele acestea: el le zice, nu cînd era persecutat, ci atunci cînd erau în pace și liniște, atunci cînd ei se credeau în siguranță. „Să-și ia crucea sa și să vină după Mine“ (Mt. 16,24); adică, fiți gata totdeauna la pericole, la moarte și la a părăsi viața aceasta. Apoi după ce i-a făcut să se gîndească la lucruri grele și întristătoare, el îi înalță prin făgăduință și răsplată. Care este această răsplată? Căci a-l urma, înseamnă a fi cu el; prin care face să se cunoască cum că moartea va fi urmată de înviere căci, zice el: „Și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul meu“. Unde este Iisus Hristos? În cer. Să ne

ridicăm dar inimile noastre acolo și duhurile noastre chiar înainte de înviere.

„Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va iubi“. Pentru ce n-a zis: Eu îl voi iubi? Fiindcă ucenicii nu aveau despre el părerea pe care trebuiau s-o aibă, și fiindcă aveau una mai înaltă despre Tatăl. Ei nu știau că Învățătorul lor va învia, cum ar fi avut ei atunci despre el o părere dreaptă? Pentru aceasta le zice fiilor lui Zevedeu: „Dar a ședea de-a dreapta Mea sau de-a stînga Mea, nu este al Meu a da ci celor pentru care s-a pregătit“ (Mc. 10,40) deși el este cel care judecă. Iisus Hristos spune aici că el este Fiul de drept al Tatălui; căci Tatăl îi va primi ca pe niște slujitori ai Fiului lui adevărat și legitim.

„Acum sufletul Meu este tulburat, și ce voi zice? Părinte. izbăvește-Mă pe Mine de ceasul acesta. Dar pentru aceasta am venit în ceasul acesta“. (27) Dar acesta nu este limbajul celui ce trebuia să convingă că el mergea la moarte în mod voluntar? Acela este, dimpotrivă, sensul acestor cuvinte. Mintuitorul, ca nu să se zică, că fiind lipsit de durerile omenești lui îi era ușor să filozofeze asupra morții, și că el îi îndemna pe alții la aceasta, neavînd de suferit nimic el însuși, face să se vadă aici că cu toate că se temea, totuși n-a refuzat-o, fiindcă ea trebuia să ne fie foarte folositoare și utilă. Într-un cuvînt, aceste cuvinte îi aparțin trupului pe care l-a luat el, și nu dumnezeirii sale. Iată pentru ce zice el: „Acum sufletul Meu este tulburat“. Dacă el nu era așa, ce urmare ar mai fi fost între aceste cuvinte și cele următoare: „Părinte, izbăvește-Mă pe Mine de ceasul acesta“? Dumnezeiescul Mintuitor este atît de tulburat, încît îi cere Tatălui său să-l scape de moarte, dacă ar putea s-o evite.

2. Aceste cuvinte arată slăbiciunea naturii omenești. Dar eu nu pot alege nimic zice el, pentru a cere să fiu scăpat de moarte: „Căci pentru aceasta am venit în ceasul acesta“; este ca și cum ar zice: oricît de mare ar putea fi tulburarea și întristarea noastră, să nu fugim de moarte: oricît aș fi eu de tulburat tot nu voi fugi de moarte. Trebuie să suferim ceea ce ni se întîmplă; dar: „Părinte, preaslăvește numele Tău“ (28). Cu toate că tulburarea în care mă găsesc mă face să pronunț aceste cuvinte, eu spun contrarul: „Preaslăvește numele Tău“; adică, du-mă la cruce: ceea ce arată o slăbiciune omenească, și neputința firii care nu vrea să moară, și face să se vadă că Iisus Hristos nu era lipsit de sentimente omenești. Precum nu se socotește ca păcat cînd ne este foame, sau de a dori să dormim, de asemenea nu este o dorință viața prezentă. Ori, Iisus Hristos era lipsit de orice păcat, dar nu de instinctele naturale altfel trupul lui n-ar fi fost un trup adevărat. Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mintuitor ne-a mai învățat un lucru. Și care? Că dacă ni se întîmplă să fim în necaz și în frică, nu trebuie să ne lăsăm pentru aceia întristați, și să ne schimbăm hotărîrea.

„Părintele Meu, preaslăvește numele Tău“. Iisus Hristos face să se vadă că el moare pentru adevăr, ceea ce numește el slava lui Dumnezeu, și aceia s-a întîmplat după moartea sa. Căci după moartea sa toată lumea trebuia să se convertească, să cunoască numele lui Dumnezeu, să i se închine și să-i slujească, și nu numai numelui Tatălui, ci și numelui Fiului. Dar Mintuitorul

n-o spune deschis. „Deci a venit glas din cer zicînd: Și L-am preaslăvit și iarăși îl voi preaslăvi“. Cînd l-a slăvit el? Mai înainte la botez: Și eu îl voi preaslăvi încă după ce el va fi răstignit. „Iisus a răspuns și a zis: Nu pentru Mine s-a făcut glasul acesta, ci pentru voi“ (30). Iar mulțimea care sta și auzea zicea: A fost tunet! Alții ziceau: Înger l-a vorbit“ (29). Și pentru ce l-au crezut ei? Glasul nu era clar și de înțeles? El era, dar s-a șters imediat din mintea lor fiindcă ei erau grosolani, trupești, lași și nesățioși. Unii n-au reținut decît sunetul, alții știau bine că cuvintele pe care le-a făcut glasul să se audă, erau articulare, dar nu știau la fel ceea ce s-a spus. Ce zice Iisus Hristos? „Nu pentru Mine s-a făcut glasul acesta, ci pentru voi“. Pentru ce o spune el? Fiindcă ei ziceau adesea că el nu era trimis de Dumnezeu. Nu se poate ca acela pe care-l slăvește Dumnezeu să nu fie trimis de Dumnezeu, al cărui nume el îl face să se slăvească. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „S-a făcut glasul acesta?“ Nu pentru Mine s-a făcut ci pentru voi“. Acesta s-a făcut nu pentru a mă învăța ceva lucru pe care eu nu-l știam mai înainte, căci eu îl cunosc în mod desăvîrșit pe Tatăl Meu: ci pentru voi s-a făcut. Cum ziceau că un înger i-a vorbit, sau că era glasul unui tunet care s-a făcut auzit, și că ei n-au fost prea atenți la aceasta, Iisus Hristos le zice: Pentru voi a venit glasul acesta din cer, ca să doriți să întrebați ce a zis. Dar ei sînt așa de stupizi și așa de îndărătnici, încît cu toate că-i învață ceea ce a zis glasul care-i privește, ei nu mai întreabă ce a zis. Acest glas putea să nu apară așa de distinct pentru niște oameni pentru care el se făcea auzit, și ceea ce vestea el. Iată pentru ce le zice Iisus Hristos: Pentru voi s-a făcut glasul acesta. Nu vedeți frații mei, că pentru ei, din cauza slăbiciunii lor, se fac aceste lucruri de jos și simple, și nu pentru Fiul, care n-avea nici o nevoie de acest ajutor?“ Acum este judecata acestei lumi; acum stăpînitorul lumii acesteia va fi aruncat afară“ (31). Aceste cuvinte, cum se potrivesc ele cu acestea? Eu L-am preaslăvit, și-L voi preaslăvi iarăși? Desăvîrșit, și ele sînt totodată de acord. Cum Tatăl a zis: „Îl voi preaslăvi“ Fiul face să se cunoască cu ce fel de slavă îl va preaslăvi Tatăl. Și care este această slavă? Stăpînitorul acestei lumi va fi scos afară. Ce vrea să spună aceasta: „Acum este judecata acestei lumi“. Este ca și cum ar fi zis: Judecata și răzbunarea vor veni: cum? Diavolul, care este stăpînitorul acestei lumi, l-a făcut să moară pe primul om, pe care l-a găsit vinovat de păcat; căci prin păcat a intrat moartea în lume (Rom. 5, 12). În mine el n-a găsit nici un păcat. Pentru ce s-a aruncat atunci asupra mea, și m-a dat morții? pentru ce a intrat el în sufletul lui Iuda ca să mă ucidă? Să nu veniți să-mi spuneți că Dumnezeu a rînduit lucrurile acestea în așa fel: căci o așa rînduială n-ar fi putut proveni decît din înțelepciunea sa și nu din a diavolului. Dar totuși să examinăm purtarea acestui duh rău. Cum va fi lumea judecată în mine? Se va face să apară acest duh rău ca înaintea unui tribunal, și i se va zice: Că tu i-ai făcut să moară pe toți oamenii, și-o trec cu vederea; căci aceasta ai făcut-o fiindcă i-ai aflat vinovați de păcat; dar pe Iisus Hristos de ce l-ai omorît tu? Nu este totodată o nedreptate? Toată lumea va fi deci răzbunată în Iisus Hristos. Pentru a vă face aceasta mai clar și mai simțit, eu mă voi folosi de un exemplu. Să presupunem un tiran

crud care acoperă cu mii de rele și-i ucide pe toți cei ce cad în mîinile lui: dacă atacînd un rege sau un fiu de rege, el l-a făcut să moară pe nedrept, chinul lui va putea să răzbune pe toți ceilalți pe care i-a ucis el. Să presupunem un cămătar care cere de la datornicii săi fără cruțare ceea ce-i datorează ei, care-i lovește și-i pune în închisoare, și apoi cu aceeași îndrăzneală face să fie închis un om care nu-i datora nimic. Atunci el va fi pedepsit pentru purtarea față de ceilalți; căci acela îl va face să moară.

3. Se întîmplă la fel cu privire la Dumnezeu. Diavolul va fi pedepsit pentru ceia ce a făcut împotriva voastră, prin ceea ce a îndrăznit să-i facă lui Iisus Hristos, împotriva lui. Fiți atenți la cuvintele Mîntuitorului, și veți înțelege că aceia vrea s-o spună prin aceste cuvinte: „Acum stăpînitorul acestei lumi va fi aruncat afară, în iad“, prin moartea mea.

„Și Eu cînd voi fi înălțat de pe pămînt, îi voi trage pe toți la Mine“ (32) adică și pe neamuri. Și de teamă ca cineva să nu zică: Dacă stăpînitorul acestei lumi are biruință asupra ta, cum va fi alungat în iad? Iisus previne această obiecțiune, și zice: El nu mă va învinge; căci cum îl va învinge el pe cel ce-i atrage pe toți ceilalți? Și el nu vorbește acolo despre înviere, ci despre ceia ce este mai mare decît învierea: „Îi voi trage pe toți la Mine“. Dacă Mîntuitorul ar fi zis: Eu voi învia, el n-ar fi făcut cunoscut că toți vor crede în el. Dar zicînd: Toți vor crede arată și una și alta și amintește că va învia. dacă ar fi rămas în moarte, și dacă n-ar fi fost decît un om, nimeni n-ar fi crezut în el.

„Îi voi atrage pe toți la Mine“. Pentru ce zice Iisus Hristos că Tatăl atrage? Căci Fiul atrăgînd, Tatăl deasemenea atrage. Eu îi voi atrage, zice el, fiindcă ei sînt în așa fel opriți de tiran, încît nu pot să vină de la ei înșiși, nici să scape din mîinile celui ce-i atrage. În alt loc Mîntuitorul numește aceia jefuire: „Cum poate cineva să intre în casa celui tare și să-i jefuiască lucrurile, dacă nu va lega întîi pe cel tare și pe urmă să-i prade casa?“ (Mt. 12,29). Și prin aceste expresii le arată furia lui. Ceea ce numește el acolo „jefuire“, aici el numește „a atrage“.

Învățați cu aceste adevăruri, să ne trezîm, să ieșim din învîrtoșarea noastră, să-l slăvim pe Dumnezeu, nu numai prin credință, ci încă și prin viață curată. Altfel nu va însemna că-i dăm slavă, ci că hulim împotriva lui. Sfîntul nume al lui Dumnezeu nu este atîta hulit prin stricăciunea neamurilor pe cît este prin stricăciunea creștinilor. Pentru aceasta vă îndemn, dragii mei frați, să facem tot posibilul ca Dumnezeu să fie slăvit în mod infinit. Căci zice: Vai slujitorului prin care se hulește numele lui Dumnezeu! Ori, zicînd Dumnezeu: Vai, el arată că cel împotriva căruia pronunță acest cuvînt, va fi condamnat la chinuri și la pedepsele cele mai aspre. Dar dimpotrivă: Fericit este cel prin care se cinstește numele lui! Să nu trăim ca și cum am fi încă în întuneric, ci să fugim de orice fel de păcat, și mai ales de cei ce tind la pierzarea comună: căci mai ales prin aceia este hulit Dumnezeu.

În sfîrșit, ce iertare vom obține noi, dacă Domnul dîndu-ne o poruncă să dăm altora propriile noastre bunuri, noi răpim bunurile altora? Ce nădejde de mîntuire vom mai avea noi? Veți fi pedepsiți, dacă nu-i dați să mănînce

celui căruia îi este foame; dacă mergeți pînă la a-l dezbrăca pe cel ce este îmbrăcat, ce iertare veți mai obține? Noi nu vom înceta să vă repetăm adesea aceste adevăruri; poate că cei ce nu le ascultă azi, le vor asculta mîine. Căci dacă se află printre voi unii de necorectat, cu atît mai puțin nu va fi greșeala noastră, și noi nu vom mai fi răspunzători, pentru că ne-am împlinit slujba noastră. Facă cerul ca să nu fim umpluți de rușine cu privire la aceste cuvinte, și ca voi să nu fiți alungați, ci ca noi să putem apărea toți cu încredere înaintea tribunalului lui Iisus Hristos, în așa fel ca noi înșine să ne putem slăvi prin voi, și să primim o mîngîiere pentru osteneala noastră; vreau să spun, să vă văd slăviți și încununăți de Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 68

„I-a răspuns deci mulțimea: Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; și cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălțat? Cine este acesta Fiul Omului?” (Cap.12 Vers.34- Vers.42).

1. Moartea nu-l împiedică pe Iisus Hristos să rămînă veșnic.

2. Profețiile nu necesită să nu luăm după literă diversele feluri de a vorbi ale sfintei Scripturi.

3. Să facem toate eforturile noastre ca să nu ne despărțim de Dumnezeu: pentru aceia să facem tot felul de fapte bune. Blîndețea și iubirea față de aproapele. Să încercăm să înmuiem rănilor care nu se pot vindeca.

1. Minciuna este slabă și ușor de descoperit, chiar cînd ea înafară se acoperă cu mii de culori. Precum cei ce zidesc pe ziduri ruinate nu le fac pentru aceia mai tari; la fel mincinoșii sînt ușor rușinați. Iată ce li se întîmplă aici evreilor. Iisus Hristos zicîndu-le: „Cînd voi fi înălțat de pe pămînt, îi voi trage pe toți la Mine”; ei răspund: „Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; și cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălțat? Cine este Acesta Fiul Omului?” Deci ei știau că Hristos este nemuritor, și că viața lui nu va avea sfîrșit; deci înțelegeau ceea ce zicea Iisus Hristos. În sfîrșit, se află în mii de locuri din sfînta Scriptură și patima și învierea. Isaia le pune împreună: „Ca o oaie spre junghiere s-a adus” (Lc. 7) și toate celelalte. David le unește în psalmul al doilea, și adesea și în alții. Patriarhul la fel, atunci cînd zice: „El a îndoit genunchii și s-a culcat ca un leu, ca o leoaică ... Cine-l va deștepta? (Gen. 49,9). Prin care arată în același timp patima și învierea. Dar ei nu dovedesc și nu mărturisesc că Hristos rămîne veșnic, decît prin falsa lor părere ce o au, de a-i impune tăcerea lui, și de a-l face să vadă în mod arătat că el nu este Hristos.

Și remarcați frații mei, cu cîtă răutate fac ei această dovadă. Ei n-au zis: Noi am învățat că Hristos nu trebuie să sufere de loc, nu trebuie să fie răstignit, ci că el trebuie să rămînă veșnic. Dar chiar această prezicere nu-i

era potrivnică lui Iisus Hristos, patima în sfârșit n-a fost o piedică pentru nedumerire. Prin aceia, se poate vedea că evreii înțelegeau bine lucrurile în aparență îndoielnice, și că le-au stricat și le-au alterat în mod voit. Cum Mîntuitorul a vorbit mai înainte despre moartea sa, auzîndu-l aici că trebuie să fie înălțat, ei au aruncat de o parte aceste cuvinte ascunse. Apoi adaugă: „Cine este Acesta Fiul Omului?” Și aceia cu răutate. Nu crede zic ei, că despre tine vrem să spunem, noi acestea, și să nu spui că noi te contrazicem din însuflețire: noi nu știm despre cine vorbești tu, dar ne aflăm bine întemeiați arătîndu-ți ceia ce zice legea. Ce le răspunde Iisus Hristos? El îi rușinează și-i face să vadă că patima și moartea sa nu-l împiedică să rămînă veșnic.

„Încă puțină vreme este Lumina cu voi” (35), arătînd prin aceste cuvinte că moartea sa nu este decît o trecere; căci lumina soarelui nu se stinge de loc, și dacă se retrage pentru puțină vreme, ea reapare din nou „Umblați cît aveți Lumina ca să nu vă apuce întunericul”. Ce timp arată aceia? Oare este toată viața prezentă? este oare timpul care trebuie să treacă pînă la moartea sa? Eu cred că este și una și alta. Căci, prin bunătatea sa nespusă, cei mai mulți chiar și după moartea lui, au crezut în el. Apoi, divinus Mîntuitor le zice aceste lucruri pentru a-i îndemna să creadă, cum a făcut-o mai înainte, zicînd: „Puțină vreme mai sînt cu voi” (Ioan 7,3).

„Și cel care umblă în întuneric nu știe unde merge”. Cîte greutăți își fac acum evreii fără ca să știe ce fac! la fel ca și cum ar merge prin întuneric, ei cred că merg pe drumul drept, pe cînd merg pe cel opus: ei păzesc simbăta și legea și cele privitoare la mîncări, și nu știu unde merg. Iată pentru ce le zicea Iisus: „Cît aveți Lumina, credeți în Lumină, ca să fiți fiii ai Luminii” (36); adică, fiii mei. Sfîntul Ioan zicea, la începutul evangheliei sale: fiii „nu sînt născuți nici din sînge nici din poftă trupească, ci din Dumnezeu” (Ioan 1,3); adică, din Tatăl meu. Dar aici este arătat că Fiul este cel ce-i naște, pentru a vă învăța că fapta Tatălui și aceia a Fiului sînt aceiași faptă și singura lucrare.

„Acestea vorbind Iisus și, plecînd, S-a ascuns de ei”. pentru ce motiv s-a ascuns atunci? Ei n-au mai aruncat cu pietre în el, nu-l mai hulesc, cum au făcut-o mai înainte. Pentru ce se ascunde deci? Văzînd ceea ce este mai ascuns în inimile lor, el știa că se vor mînia împotriva lui, cu toate că nu ziceau un cuvînt: el știa că ei erau mînioși și că nu respirau decît ucidere și n-a așteptat ca să izbucnească înafară, ci s-a ascuns pentru a potoli mînia lor prin absența sa. Fiți atenți la grija mare pe care o are evanghelistul să ne arate adăugînd imediat: „Și atîtea minuni făcînd înaintea lor, ei tot nu credeau în El” (37). Care este acest număr mare de minuni? Acela despre care evanghelistul n-a vorbit precum se vede în ceea ce urmează. Căci retrăgîndu-se mai întîi, revine apoi la ei și le vorbește cu blîndețe cu aceste cuvinte: „Cel ce crede în Mine, nu crede în Mine, ci în Cel ce M-a trimis” (Ioan 12,44). Priviți ceea ce face Mîntuitorul: El încearcă să se introducă în sufletul lor prin expresii mai de jos, întemeindu-se pe Tatăl: după aceia înălță vorbirea sa și atunci cînd îi vede că se însuflețesc și se mînie

împotriva lui, se retrage: apoi reapare din nou, și reîncepînd iarăși într-un limbaj potrivit slăbiciunii lor.

Și unde face Iisus Hristos aceia? Să zicem mai bine: Unde n-o face? Ascultați ceea ce zice el la început: „Eu judec precum aud“ (Ioan 5,30). După care, vorbind într-un fel mai înalt zice: „Eu nu judec pe nimeni un altul vă va judeca“ (Ioan 8,15,50). Și apoi se retrage, și după ce s-a arătat în Galileia: „Lucrați“ zice el pentru a avea „nu hrana cea pieritoare“ (Id. 6,27). Și după ce a vorbit despre sine într-un fel mai înalt și mai măreț, după ce a zis că s-a coborît din cer (Ibid. 41), că el dă viața veșnică (Ioan 10,28) se retrage iarăși. La sărbătoarea zisă a corturilor face același lucru (Ioan 7,2).

2. Fiți atenți, fraților: veți vedea că Mîntuitorul schimbă în continuu vorbirea sa și învățăturile prin expresii pe atît omenești, pe atît sublime; și că pe atîta se retrage și se ascunde, pe atîta reapare și se face văzut public: face la fel cu această ocazie. „Și atîtea minuni făcînd înaintea lor, ei tot nu credeau în El“, zice evanghelistul. „Ca să se împlinească cuvîntul pe care l-a zis proorocul Isaia: „Doamne cine a crezut în cea ce a auzit de la noi? Și brațul Domnului cui s-a descoperit?“ (38). Și încă: „De aceia nu puteau să creadă că iarăși a zis Isaia: (39), „Și au orbit ochii lor, ca să nu vadă cu ochii și să nu înțeleagă cu inima și să nu se întoarcă să-i vindec“ (40). Acestea a zis Isaia, cînd a văzut slava Lui și a vorbit despre El“ (41). Remarcați aici precum am făcut să se vadă și în altă parte, că aceste cuvinte: „Fiindcă“ și: „El a zis“ nu sînt particule cauzale, ci ele numai arată evenimentul, sau ceea ce s-a întîmplat. Căci nu fiindcă Isaia a prezis-o de aceia n-au crezut evreii, ci precum trebuia să se întîmple că ei nu vor crede, Isaia a prezis-o. Pentru ce nu se explică evanghelistul pentru acest fel și lasă să se înțeleagă că necredința evreilor vine din profeția care s-a făcut și nu din prezicerea necredinței? Pentru ce se exprimă el la fel în ceea ce urmează și în termeni mai lămurii, și zice: „De aceia nu puteau să creadă, că iarăși a zis Isaia“? Aceasta fiindcă vrea, prin mai multe exemple, să facă să se cunoască în mod desăvîrșit adevărul Scripturii și să arate că lucrurile pe care le prezice ea nu s-au întîmplat în alt fel ca și cum au fost spuse ca să nu se zică: Pentru ce a venit Iisus Hristos? Așa-i că el nu știa că evreii nu vor crede? El aduce mărturia profeților, care au prezis necredința lor. Dar dacă a venit Iisus Hristos, aceasta a făcut-o ca evreii să nu aibă nici scuză pentru păcatul lor.

Profetul n-a prezis aceste lucruri decît fiindcă ele trebuiau să se întîmple în mod negreșit, și nu le-ar fi prezis, dacă împlinirea n-ar fi fost sigură și negreșită. Ori, aceste lucruri trebuiau sigur să se întîmple, fiindcă evreii erau de necorectat. Acest cuvînt: „Ei n-au putut“ înseamnă, ei n-au vrut. Și nu fiți surprinși, căci Iisus Hristos mai zice încă într-un loc: „Cine poate înțelege, să înțeleagă“ (Mt. 19,12). El are obiceiul să pună puterea pe voință. Și iar: „Pe voi lumea nu poate să vă urască pe Mine însă Mă urăște“ (Ioan 7,7).

Și chiar printre noi, acest obicei de a zice: eu nu pot să-l iubesc pe cutare; acest om nu poate deveni bun, nu arată decît puterea și stăpînirea voinței noastre. Și ce mai zice profetul? „Dacă un etiopian poate să-și

schimbe pielea sa, și un leopard pestrițimea culorilor lui, acest popor la fel va face binele, el care n-a învățat decît să facă răul“ (Ierem. 13,23). Aceasta o zice nu fiindcă ei nu pot îmbrățișa binele și să facă virtutea, ci fiindcă nu voiau, de aceia zice profetul că nu puteau. Apoi, evanghelistul vrea să spună aici că profetul nu putea să mintă; aceasta nu fiindcă a zis că le era imposibil să creadă. Se putea întîmpla că, cu toate acestea ei să creadă, și profetul să fie tot adevărat; căci dacă ei ar fi trebuit să creadă, atunci el n-ar fi prezis că nu vor crede de loc. Pentru ce dar, veți zice voi, nu s-a explicat în aceste cuvinte? Fiindcă Scriptura are adesea obiceiul de a vorbi despre cele ce îi sînt proprii, și la aceia trebuie să privim. În sfîrșit, Isaia a zis aceste lucruri, atunci cînd a văzut slava lui. Slava cui? A Tatălui.

Pentru ce vorbește sfîntul Ioan de Fiul, și sfîntul Pavel despre Duhul Sfînt? Aceasta nu pentru a încurca pe cineva, ci pentru a arăta că vrednicia lor este egală și aceeași. Ceea ce este în Tatăl, este în Fiul, și ceea ce este în Fiul este în Tatăl. (Ioan 17,10) deși Dumnezeu a spus multe lucruri prin îngerii săi, și cu toate acestea nimeni nu zice: Cum a zis îngerul, ci: Dumnezeu a zis; fiindcă ceea ce a zis Dumnezeu prin îngerii săi, aparține lui Dumnezeu, și ceea ce este al lui Dumnezeu nu aparține decît îngerilor. Dar apostolul zice că cuvintele pe care le-a spus sînt ale Duhului Sfînt.

„Isaia a vorbit despre el“, ce a zis el? „Eu sînt Domnul așezat pe un scaun de slavă“ (Is. 6,1). El numește aici această vedenie o slavă: el zice că a văzut un fum, că a auzit taine adînci, că a văzut serafimi ieșind de la tron, fulgere pe care nici aceste puteri n-au putut să le vadă. „Și el a vorbit despre El“. Ce a zis el? Că a auzit un glas care zicea: „Pe cine voi trimite eu, și cine va merge? Și am răspuns iată-mă, trimite-mă pe mine! El a zis: Du-te și spune poporului acestuia: Cu auzul veți auzi și nu veți înțelege și, uîtîndu-vă, vă veți uita, dar nu veți vedea. Că s-a învîrtoșat inima poporului acestuia și cu urechile sale greu a auzit și ochii săi i-a închis, ca nu cumva să vadă cu ochii și cu urechile să audă și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă la Mine și să-i vindec“ (Is. 6,8,9,10). Se vede aici o greutate aparentă, care totuși dacă se ține bine seama de ea, nu este nici una. Căci, așa precum soarele, dacă face să închidă ochii pe cei mai slabi, nu-i face să și-i închidă prin propria sa natură, ci fiindcă sînt slabi; la fel Dumnezeu nu face surzi pe cei ce nu ascultă cuvîntul lui. Căci așa și în acest sens a zis Domnul că a învîrtoșat inima lui Faraon, și aceia li se întîmplă în mod egal la aceste suflete învîrtoșate și răzvrătite care se opun cuvîntului lui Dumnezeu. Apoi, este un fel de a vorbi al Scripturii, ca acela: „Dumnezeu i-a lăsat la mîntea lor“ (Rom. 1,28); și aceste cuvinte: „Domnul Dumnezeul vostru le-a împărțit neamurilor“ (Deut. 4,19): adică, a permis, a lăsat. Scriptura în acest loc, nu face ca Dumnezeu să lucreze însuși, ci arată că neamurile au făcut răul din propria lor răutate. Căci, atunci cînd sîntem părăsiți de Dumnezeu sîntem dați diavolului, noi sîntem cuprinși de tot felul de rele. Deci pentru a-i umple pe ascultători de groază, de aceia zice Scriptura: „Domnul a împietrit și i-a lăsat“.

În sfîrșit, nu numai că Dumnezeu nu lasă, ci chiar el nici nu părăsește, dacă nu vrem noi înșine să fim părăsiți, iată dovada; ascultați ceea ce zice

el: „Nu păcatele voastre s-au făcut zid de despărțire între mine și voi?” (Is. 40,2). Și iarăși: „Cei ce se îndepărtează de Tine vor pieri” (Ps. 72,26). Osea zice: „Voi ați uitat legea lui Dumnezeu și Dumnezeu vă va uita pe voi” (Os. 4,6). Și Iisus Hristos însuși zice în Evanghelia sa: „De câte ori am voit să adun pe fiii tăi și tu n-ai vrut” (Lc. 13,34). Isaia zice încă: „Eu am venit, și n-am aflat pe nimeni; eu am chemat și nimeni nu M-a auzit” (Is. 50,2). Scriptura spune aceste lucruri, pentru a ne arăta că noi înșine sîntem primii autori și ai părăsirii noastre și ai pierderii noastre. Dumnezeu nu numai că nu vrea să ne părăsească, ci nu vrea nici să ne pedepsească; și cînd pedepsește el, nu trebuie să ne legăm numai de voința lui. „Nu voiesc moartea păcătosului, zice Domnul, ci să se întoarcă și să fie viu” (Ezech. 18,32). Iisus Hristos a vărsat lacrimi pentru căderea Ierusalimului, la fel cum îi plîngem noi pe prietenii noștri.

3. Aceste adevăruri nouă ne sînt perfect cunoscute, frații mei; să facem deci tot efortul nostru, pentru a nu ne despărți de Dumnezeu. Să avem grijă de sufletele noastre, să avem iubire frățească, și să nu ne sfișiem mădularele noastre: căci a-și distruge propriile mădulare, este fapta unui demonizat și a unui nebun. Dimpotrivă, să avem cu atît mai multă grijă cu cît le vedem într-o stare mai tristă și mai necăjită. Adesea, în sfîrșit vedem persoane atacate de boli dureroase și de nevindecate; dar atunci nu încetăm să punem medicamente pentru bolile lor. Și ce este mai rău ca a avea grijă la mîini și la picioare? Tăiem pentru aceia noi mădularele acestea? Nu desigur: nu este nimic să facem să se ușureze cel puțin durerea, dacă nu putem vindeca răul. Să ne purtăm la fel față de frații noștri în bolile duhovnicești: sînt stăpîniți de o boală periculoasă de o patimă, să le dăm lor toată grija noastră, și să nu ne lăsăm: să purtăm sarcinile unii altora; căci așa vom împlini legea lui Iisus Hristos (Gal. 6,2) și bunurile care ne sînt făgăduite, le vom obține, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 69

„Totuși și dintre căpetenii mulți au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă. Căci au iubit slava oamenilor mai mult decît slava lui Dumnezeu” (Cap.12, Vers. 42,43- Vers.50)

1. Lăcomia este boală foarte periculoasă. Substanța Tatălui și a Fiului este egală și totodată aceeași.

2. Atunci cînd zice Iisus Hristos: Eu n-am venit de la mine însumi, nu distruge puterea sa, ci numai arată că nu este potrivnic Tatălui său.

3. Să fugim de slava deșartă, acul ei se răspîndește peste tot: excelele ei. Împotriva luxului femeilor, să ne atașăm să împodobim mai mult sufletul decît trupul. Recomandarea milosteniei, femeile trebuie să părăsească luxul, pentru a-i putea îndemna cu mulțumire pe soții lor să facă milostenie.

1. Fără îndoială trebuie să fugim la fel de toate patimile care strică sufletul; dar, mai presu de toate, mai ales de acelea care dau naștere la o mulțime de alte păcate: ca lăcomia care, fiind prin ea însăși o mare nebunie și o boală grea, devine încă mai periculoasă în aceia că ea este rădăcina și mama tuturor relelor. Așa este slava deșartă. Iată un exemplu: Evreii despre care vorbim acum, s-au depărtat de credință prin această patimă a slavei. Evanghelistul nostru zice: „Totuși și dintre căpetenii mulți au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă“. Acolo este musturarea pe care le-a făcut-o Iisus Hristos, zicându-le: „Cum puteți voi să credeți căutînd slavă unii de la alții, și necăutînd slava care vine de la singurul Dumnezeu?“ (Ioan 5,44). Ei nu erau deci căpetenii și cărturari, ci robi adînciți în cea mai urită robie. Apoi, această temă a fost alungată. Și nu aflăm decît în vremea apostolilor, să fi fost stăpîniți de această boală: căci atunci sînt văzuți că cred în Iisus Hristos și căpeteniile și preoții. Harul Duhului Sfînt coboară peste ei, îi face mai tari și mai puternici decît diamantul.

Cum teama era aceia care-i împiedica să creadă, Iisus Hristos le zice: „Cel care crede în Mine nu crede în Mine, ci în Cel Care M-a trimis pe Mine“ (44). Și aceasta ca și cum ar zice: Pentru ce vă temeți să credeți în mine? Credința trece prin mine pentru a merge la Dumnezeu, ca și necredința. Vedeți că Iisus Hristos arată că substanța sa este în totul la fel cu substanța Tatălui său. Mintuitorul n-a zis: Cel care crede în mine, de teamă ca să nu se creadă că avea în vedere numai cuvîntele sale, și zicea un lucru cu adevărat egal cu oamenii. Căci cel care crede în apostoli nu crede în ei, ci în Dumnezeu. Ca să vă facă să cunoașteți că vorbește aici despre credință în substanța ei, el nu zice: Cel care crede în cuvîntele mele, ci cel ce crede în mine. Pentru ce veți zice voi, nu afirmă el niciodată în mod reciproc: cel ce crede în Tatăl nu crede în Tatăl, ci în mine? Fiindcă ei ar fi răspuns: Noi credem în Tatăl și nu credem în tine, fiindcă erau încă prea slabi și prea de jos. Dar atunci cînd își îndrepta cuvîntul său către ucenicii săi, el zicea: „Credeți în Dumnezeu credeți și în Mine“ (Ioan 14,1). El îi învăța altfel pe aceia, fiindcă erau prea slabi și prea îngroșați pentru a înțelege aceste cuvinte. Iisus Hristos face deci să se vadă că cei ce nu cred în el nu pot să creadă în Tatăl. Și ca să nu vă gîndiți că el zice aceia ca și cum ar vorbi ca un om, el adaugă: „Și cel care Mă vede pe Mine vede pe Cel Care M-a trimis“ (45).

Ce oare? așa-i că Dumnezeu are un trup? Nicidecum. Iisus Hristos vorbește aici despre vederea duhovnicească, și prin aceia arată consubstanțialitatea. Ce vreau să spună acestea: „Cel care crede în Mine“? Este ca și cum cineva ar zice: Cel ce ia apă dintr-un fluviu, nu o ia din fluviu, ci din izvor. Să zicem mai bine: această comparație este prea slabă pentru a explica un lucru așa de mare și așa de înalt. „Eu luminez am venit în lume, ca oricine crede în Mine să nu rămînă în întuneric“ (46). Precum Tatăl este numit cu acest nume de Tată, și în legea veche și în cea nouă, și pe care nume și-l dă el însuși, sfîntul Pavel învățînd din aceia să-l cunoască pe

Fiul, îl numește pe Fiul strălucirea lui (a Tatălui). Iisus Hristos prin aceste cuvinte, face să se vadă în mod sigur că el este într-o unire mare cu Tatăl, sau mai scurt că nu este nici o deosebire între Tatăl și el; căci el zice cum că credința care se are în el, nu se are în el, ci că ea merge și trece pînă la Tatăl său. Apoi, el s-a numit lumină, fiindcă eliberează de greșală și risipește întunericul duhovnicesc.

„Și dacă cineva aude cuvintele Mele și nu le păzește, Eu nu-l judec; căci n-am venit ca să judec lumea, ci ca să mîntuiesc lumea“ (47) ca ei să nu creadă că din slăbiciune și din neputință îi lăsa nepedepsiți pe cei ce-l disprețuiau pe el.

2. Apoi, de teamă că auzind că cel ce va crede se va mîntui, și că cel ce nu crede se va osîndi, să nu devină mai lași și fără rîvnă, priviți cît este de minunată judecata cu care-i amenință Mîntuitorul, adăugînd: „Pe cel care se leapădă de Mine și nu primește cuvintele Mele are cine să-l judece“ (48). Dacă Tatăl nu judecă pe nimeni, și dacă tu n-ai venit ca să judeci lumea, cine o va judeca? „Cuvîntul pe care l-am spus, acela îl va judeca în ziua cea de apoi“. Cum evreii ziceau: El nu este trimis de Dumnezeu, Iisus le vorbește așa, pentru a-i face să înțeleagă că în ziua cea din urmă ei nu vor mai vorbi așa. Chiar cuvintele, le zice el, pe care vi le spun eu acum, vor ține de învinuire, ele vă vor convinge și vă vor lua orice motiv de apărare și de scuză.

„Cuvîntul pe care l-am spus“: care cuvînt? „Că Eu n-am vorbit de la Mine, ci Tatăl Care M-a trimis, Acesta Mi-a poruncit ce să spun și ce să vorbesc“ (49), și toate celelalte lucruri. Iisus Hristos deci nu le-a vorbit cu aceste cuvinte, ca ei să nu aibă nici o scuză. Dacă aceia nu era așa ce avea el mai mult decît Isaia? Căci Isaia zice același lucru: „Domnul mi-a dat o limbă înțeleaptă, ca să știu trebuie să vorbesc“ (Is. 50,4). Ce avea el mai mult decît Ieremia, care nu era inspirat și nu primea ceea ce trebuia să spună decît în momentul în care-l trimitea Dumnezeu? Ce avea el mai mult decît Ezechiel? căci acest profet nu vestea cuvîntul lui Dumnezeu fiilor lui Israel decît după ce el a mîncat cartea? (Ezech. 3,1). Și încă, dacă aceia nu era așa, se va afla că evreii, care trebuiau să asculte cuvîntul lui, ar fi fost ei înșiși cauza cunoașterii și a științei pe care o avea Iisus Hristos. Dacă Tatăl nu i-a prescris prin porunca sa ceea ce trebuia să zică el, decît trimițîndu-l, veți zice imediat că Iisus Hristos nu știa nimic, înainte ca să-l trimită Tatăl. Și ce este mai necredincios ca un asemenea sentiment periculos, ca a lua aceste cuvinte după literă, în sensul pe care îl dau lor ereticii, și de-a nu recunoaște motivul pentru care s-a folosit Iisus Hristos de aceste expresii de jos și populare; adică pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi?

Dar sfîntul Pavel zice că chiar ucenicii lui înțeleg „care este voința lui Dumnezeu“ și recunosc „ceea ce este bun, ceea ce este plăcut ochilor lui, și ceea ce este desăvîrșit“ (Rom. 12,2); și Fiul lui Dumnezeu n-ar fi cunoscut, pînă ce el a primit de la Tatăl său poruncă pentru aceia ce trebuia să zică? Și cum se poate aceia? Nu vedeți că Iisus Hristos nu zice lucruri așa de jos decît pentru a-i atrage pe evrei, și pentru a le impune tăcere celor

ce trebuiau să vină după el? Mîntuitorul vorbește dar astfel într-un mod omenesc, pentru a pune prin acest fel de a vorbi, pe cei ce-l aud în nevoia de a respinge sensul literar, știind că nu natura sa l-a făcut să vorbească în acest fel, ci numai nevoia unică de a se coborî la puterea și la slăbiciunea ascultătorilor săi: „Și știu că porunca Lui este viața veșnică. Deci cele ce vorbesc Eu, precum Mi-a spus Mie Tatăl, așa vorbesc“ (50).

Fiți atenți, dragii mei ascultători, la josimea și la grosimea acestor cuvinte; căci cel ce primește o poruncă nu este stăpîn de sineși, și deși zice: „Precum învie Tatăl morții și le dă viață, tot așa Fiul îi dă viață cui voiește“ (Ioan 5,21). Așa-i că el are puterea de a-i învia pe cei ce voiește el, și n-are puterea să spună ceia ce vrea?

Apoi, iată ce vrea să spună Iisus Hristos prin aceste cuvinte: Nu este natural ca Tatăl să spună un lucru și eu un altul: „Și știu că porunca Lui este viața veșnică“. El le vorbește acelora care-l numeau înșelător și care ziceau că el a venit pentru a-i pierde. Dar cînd zice: „Eu nu judec pe nimeni“ face să se vadă că ei înșiși sînt cauza pierzării lor. Și el aproape că le spune că-i va părăsi, și că nu va mai rămîne cu ei. Eu nu v-am spus nimic ca de la mine însumi, ci v-am vorbit totdeauna ca din partea Tatălui meu; dacă el coboară la lucruri de jos și îngroșate, și dacă termină prin aceia vorbirea lui, aceasta o face pentru a ajunge să spună: Pînă la sfîrșit v-am învățat acest cuvînt: care cuvînt? „Deci cele ce vă vorbesc Eu, precum Mi-a spus Mie Tatăl, așa vorbesc“. Dacă eram potrivnic lui Dumnezeu, sigur v-aș fi vorbit cu alt limbaj, eu v-aș fi zis că nu este în cuvintele mele nimic plăcut lui Dumnezeu, pentru a mă referi la slavă; dar raportează așa de bine și de adevărat toate lucrurile mele la Tatăl meu, încît eu nu-mi atribui nimic ca propriu al meu. Pentru ce nu mă credeți deci, pe mine care vă spun că am primit de la Tatăl meu această poruncă, eu care mă străduiesc cu atîta putere să distrug părerea cea rea, pe care o aveți voi despre împotrivirea dintre noi? Și precum este imposibil ca cei ce au primit o poruncă să facă sau să spună alt lucru decît ceia ce li s-a poruncit lor de către cel ce i-a trimis, pentru ca să facă în mod punctual ceia ce li s-a poruncit; eu la fel nu pot face nimic sau să spun alt lucru decît ceia ce vrea Tatăl meu. „Și Cel Care M-a trimis este cu Mine; nu M-a lăsat singur, fiindcă Eu fac pururea cele plăcute Lui“ (Ioan 8,29).

Nu vedeți că Fiul spune fără încetare că el este unit foarte strîns cu Tatăl său? Cînd zice: „Eu n-am venit de la Mine însumi“ el nu-și distruge puterea sa, ci numai arată că nu este potrivnic Tatălui său. Dacă oamenii sînt stăpîni pe sine, cu atît mai mult este Fiul unic stăpîn pe sine însuși. Ceea ce zice sfîntul Pavel dovedește arătat că aceia este adevărul, ascultați-l: „S-a smerit pe Sine“ și „S-a dat pentru noi“ (Filip, 2,7). Dar în sfîrșit, cum am mai spus-o, slava deșartă este o patimă foarte periculoasă și tare, sigur așa este; căci ea a fost pricina că unii n-au crezut, și alții au crezut rău, și au aflat un motiv de necredință în ceia ce a zis Mîntuitorul din cauza lor prin curata sa bunătate.

3. Să fugim deci de slava deșartă: este un monstru care ia toate felurile de forme și de chipuri, care-și înfinge acul peste tot, peste bogății, peste

plăceri, peste frumusețea trupului. Ea este aceia care ne face să depășim limitele necesarului. Din aceia, acest lux în haine, această mulțime de robi din aceia acest dispreț pentru cea ce este de lipsă, în casele noastre, în mobilele noastre, la masa noastră; peste tot domnește fastul. Vreți să vă bucurați de slavă? Faceți milostenie; atunci vă vor aplauda îngerii, atunci veți fi plăcuți lui Dumnezeu. Dar acum nu avem ca admiratori decât muncitorii care lucrează în aur, în purpură, în lînă. Și voi, femeile, acestea nu sînt cununi pe care le purtați, ci batjocuri și dispreț și blesteme. Acest argint pe care-l puneți ca să vă împodobiți trupurile voastre, dacă îl împărțiți săracilor, ce laudă, ce aplauze nu vă veți atrage voi? Voi veți fi lăudați și aplaudați atunci cînd veți da altora; dar cînd veți păstra totul pentru voi, veți fi în dispreț. Comoara voastră nu este în siguranță la voi acasă: puneți-o în mîna săracilor, atunci va fi ascunsă și sigură. Pentru ce vă împodobiți trupul vostru, pe cînd sufletul este întinat? Pentru ce nu aveți atîta grijă de sufletul vostru pe cît aveți de trupul vostru, pe cînd voi ar trebui să aveți grijă mai mare, sau poate mai puțin, o asemenea grijă? Spuneți-mi, vă rog, dacă v-ar întreba cineva ce iubiți voi mai mult ca trupul vostru să fie viguros, frumos și bine făcut și în mod simplu acoperit cu stofe obișnuite și de puțin preț, sau ca el să fie neputincios, nesănătos, dar acoperit cu stofe de aur. Nu veți răspunde că veți prefera în locul fastului cu haine, un trup sănătos, bine făcut și proporționat? pentru trupul vostru veți face această alegere și pentru sufletul vostru n-o veți face? sufletul vostru este neputincios, negru, urît, și voi credeți că este îmbrăcat, îl înălțați și-l împodobiți cu aur? ce nebunie!

Atașați-vă să împodobiți interiorul vostru; aceste coliere, faceți-le pentru mai bun folos; ca ele să slujească la împodobirea sufletului vostru. Podoabele pe care le puneți pe trupul vostru nu-i folosesc la nimic, nici pentru sănătate, nici pentru frumusețe; dacă el este negru ele nu-l vor albi, dacă este leneș, ele nu-l vor face frumos. Dar dacă veți îmbrăca sufletul vostru, din negru cum era, el va deveni imediat alb; din greu și urît, îl veți face frumos și plăcut. Nu sînt eu acesta care vi le spun acestea, ci Domnul. „Cînd păcatele voastre vor fi ca și purpura, le voi albi ca zăpada“ (Is. 1,18) și încă: „Dați milostenie și toate lucrurile vă vor fi curate“ (Lc. 11,41).

Dacă voi sînteți în aceste dispoziții bune, nu vă veți face frumoși numai pe voi înșivă, ci îl veți face frumos și pe soțul vostru. Cînd veți părăsi luxul, el nu se va mai gîndi să facă cumpărături mari: atunci el va pierde această invidie pe care o avea de a aduna, și va fi mai îndemnat să facă milostenie și îl veți putea sfătui să facă ceea ce este plăcut. Dar acum nu aveți puterea. Veți avea rîvna și graba să-i îndemnați pe soții voștri să facă milostenie, voi care vă consumați cea mai mare parte din bogății ca să vă împodobiți trupul vostru? Părăsiți acest fast, încetați de a mai purta haine împodobite cu aur, și atunci veți putea vorbi cu îndrăzneală despre milostenie către soțul vostru. Și chiar cînd nu veți cîștiga nimic, veți avea mîngîierea că ați făcut tot ce trebuia să faceți din partea voastră.

Dar, ce zic eu? Este imposibil ca să nu-l mișcați, atunci cînd îl veți constrînge cu exemplul: „Căci, ce știi tu femeie de-ți vei mîntui bărbatul

tău?" (1 Cor. 7,16). Cum veți continua să trăiți în acest fel veți avea de dat seamă lui Dumnezeu, și pentru voi și pentru el; la fel dacă renunțați la această împodobire zadarnică, veți obține o cunună dublă, veți fi împodobit și umplut de slavă cu soțul vostru, în vecii nesfârșiți, și vă veți bucura de bunurile veșnice, pe care vi le doresc, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 70

„Iar înainte de praznicul Paștilor, știind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să se mute din lumea aceasta la Tatăl, a arătat că iubind pe ai Săi care sînt în lume, i-a iubit pînă la sfîrșit“ (Cap.13, Vers.1- Vers.12).

1. Bunătatea lui Iisus Hristos spre dușmanii săi și spre toți oamenii.

2. Sfîntul Ioan Gură de Aur a crezut că Iisus Hristos i-a spălat picioarele lui Iuda mai întîi. Spălarea picioarelor era o lecție minunată de smerenie dată de Domnul apostolilor săi.

3. Să avem grijă de văduve și de orfani.

1 „Fiți următori mie, zice sfîntul Pavel, precum și eu sînt lui Iisus Hristos“ (1 Cor. 11,1) . Căci el a luat un trup din natura noastră ca să ne învețe virtutea prin trup, „asemenea trupului păcatului; și chiar prin păcat el a pedepsit păcatul în trup“ (Rom. 8,3). Și Iisus Hristos zice însuși: „Învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima“ (Mt. 11,29). El ne-a învățat nu numai prin cuvintele sale, ci și prin exemplul său. Evreii îl numeau samarinean, demonizat, înșelător, și aruncau în el cu pietre. Pe atîta au trimis fariseii slugi ca să-l prindă, pe atîta au făcut să-i întindă curse prin alții; adesea ei înșiși l-au batjocorit, cu toate că ei nu aveau să-i facă nici o monstrare, și el dimpotrivă le face binele. Și deși după atîtea insulte și batjocuri, el nu încetează să-i ajute prin cuvintele sale și prin faptele sale. Un slujitor îl lovește, și el răspunde. „Dacă am vorbit rău arată-mi ce am zis rău: iar dacă am vorbit bine, pentru ce mă bați?“ (Ioan 18,23).

Dar dușmanilor săi, celor care-i întindeau curse le-a vorbit în acest fel; să vedem cum se poartă acum cu privire la ucenicii săi, sau mai sigur ce face el pentru un trădător. Iuda, cel mai nevrednic și cel mai nenorocit dintre toți oamenii, este primit în numărul ucenicilor, mănîncă la masa Învățătorului său, vede minunile pe care le face, primește mii de binefaceri, și face fapta cea mai neagră și mai oribilă care se poate închipui. El nu aruncă cu pietre în el, nu-i zice batjocuri, ci îl trădează; priviți totuși cu cîtă blîndețe, cu cîtă bunătate îl primește Iisus Hristos; el îi spală picioarele pentru a-l întoarce de la o așa de mare nerușinare prin această slujire bună. Totodată, dacă el ar fi voit, l-ar fi putut face să se usuce ca și smochinul (Mt. 21,19); el putea să-l taie în două, la fel cum a sfîșiat catapeteasma templului și pietrele. (Mt. 28,51). Dar Mîntuitorul n-a vrut să se folosească de forță, n-a vrut să-l tragă prin forță de la hotărîrea pe care a luat-o de a-l

trăda; iată pentru ce-i spală picioarele acestui nenorocit, acestui mizerabil, cu toate că aceia nu l-a făcut să între în sine însuși.

„Înainte de praznicul Paștilor“ zice evanghelistul, „știind Iisus că a sosit ceasul Lui“. Aceasta nu numai atunci a știut-o Iisus, ascultați că mai ales atunci când face ceea ce urmează, el știa de multă vreme. „Să se mute“-Evanghelistul numește moartea lui Iisus Hristos o mutare, o trecere. Această expresie este măreață. Fiți atenți, frații mei, că Dumnezeuiescul Mîntuitor fiind pe punctul de a se despărți de ucenicii săi, le dă semnele celei mai mari și mai puternice iubiri. Aceste cuvinte: „Că iubind pe ai Săi, i-a iubit pînă la sfîrșit“ înseamnă: el n-a omis nimic din ceea ce trebuia să facă cel ce iubește cu înfocare. Pentru ce nu le--a arătat Iisus Hristos ucenicilor săi de la început această iubire fierbînte? El le dă cea mai mare dovadă la sfîrșitul vieții sale, pentru a le adăuga iubirea lor și pentru a le insufla mai multă tărie și curaj să sufere relele care li se vor întîmpla. Apoi, sfîntul Ioan zice: „Pe ai Săi“, prin referire la unirea și la atașamentul lor față de Iisus Hristos, căci le dă la fel nume și altor oameni prin referire la creație, ca atunci când zice: „Ai Săi nu l-au crezut“ (Ioan 1,11).

Pentru ce aceste cuvinte: „Care sînt în lume“? Fiindcă erau de ai săi care erau morți, Avraam, Isaac, Iacob și mulți alții care nu mai erau în lume. Nu vedeți că Iisus Hristos este Dumnezeuul Vechiului Testament și al Noului Testament? Ce înseamnă acest cuvînt: „I-a iubit pe ai Săi pînă la sfîrșit“? Adică, a stăruit să-i iubească, și evanghelistul zice că aceia este o dovadă a celei mai mari iubiri. (Ioan 10,15). Altădată spune altceva, a ști că Iisus Hristos și-a dat viața sa pentru prietenii săi, dar aceia nu s-a întîmplat încă. Pentru ce le dă acum ucenicilor săi aceste semne de iubire fierbînte? Fiindcă asemenea mărturii într-un timp în care se afla el atît de strălucit și într-o așa de mare faimă, îi atingea mai mult și mult mai minunat, și la fel fiindcă despărțindu-se de ei, el a vrut să le lase un motiv mai mare de mîngîiere. Această despărțire nu putea să nu-i arunce pe ucenicii săi într-o tristețe adîncă, de aceia Mîntuitorul are bunătatea să le dea o mîngîiere potrivită.

„Și făcîndu-se Cină, cînd diavolul pusese deja în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul, gîndul să-L vîndă“ (2). Evanghelistul arată această împrejurare, cu totul mirat că Învățătorul lui spală picioarele celui ce a hotărît să-l trădeze. El face să se cunoască extrema răutate a acestui nerușinat, pe care n-a putut să-l oprească nici o masă luată împreună, ceea ce este un lucru din cele mai capabile să schimbe o inimă și să astupe toate sentimentele rele, nici blîndețea unui Învățător care este așa de bun.

„Iisus, știind că Tatăl L-a dat toate în mîini Lui și că de la Dumnezeu a ieșit și la Dumnezeu merge,“ (3). Cu multă admirație spune sfîntul Ioan acestea. Cel Iisus este atît de mare și dintr-o așa de înaltă și așa de strălucită slavă încît a ieșit de la Dumnezeu și se întoarce la Dumnezeu, și încît le poruncește la toate lucrurile; și cu toate acestea spală picioarele unui trădător, și se coboară la o faptă așa de smerită și atît de nepotrivită cu demnitatea sa! Cînd zice evanghelistul că Tatăl a pus toate lucrurile în mîinile lui Iisus, eu cred că are în vedere mîntuirea credincioșilor; căci

atunci cînd zice Iisus Hristos: „Tatăl Meu a dat toate lucrurile în mîinile Mele“ (Mt. 11,27) el vorbește despre acest fel de dar; ca atunci cînd zice altădată: „Ai Tăi erau, și Mie Mi i-ai dat“ (Ioan 17,6); și mai jos: „Nimeni nu poate să vină la Mine de nu-l va atrage Tatăl Meu“ (Ioan 6,44) și „Dacă nu i s-a dat din cer“ (Ioan 3,27). Iată ce vrea să zică el, sau că nu trebuie să-și piardă nimic din înălțimea sa pentru aceia, el care a ieșit de la Dumnezeu, și care se întoarce la Dumnezeu, și care ține toate cu puterea sa.

Atunci cînd auziți acest cuvînt: „a pune“ nu vă închipuiți nimic omenesc: evanghelistul nu face decît să arate prin aceia cîntea pe care Iisus Hristos i-o dă Tatălui său, și unirea sa cu el. Tatăl lui îi dă, la fel el îi dă Tatălui lui: sfîntul Pavel o arată spunînd: „Cînd va preda împărăția lui Dumnezeu și Tatălui“ (1 Cor. 15,24). Mîntuitorul vorbește deci aici într-un fel omenesc; el le face cunoscut ucenicilor săi că are pentru ei o iubire nespusă, că are grijă de ei ca de o moștenire care-i aparține, și-i învață că smerenia, pe care el o numește este la fel începutul și sfîrșitul virtuții, este izvorul tuturor bunurilor. Și nu în zadar a pus evanghelistul aceste cuvinte: „A ieșit de la Dumnezeu și la Dumnezeu merge“; aceasta a făcut-o pentru a ne învăța că Iisus Hristos n-a făcut nimic nevrednic de cel care a ieșit de la Dumnezeu și care se întoarce la el; și că el a călcat în picioare fastul și toate zădărniciile acestei lumi.

2. „S-a sculat de la Cină; S-a dezbrăcat de haine, și luînd un ștergar, S-a încins cu el“ (4). Vedeți fraților, pînă unde merge smerenia dumnezeiescului Mîntuitor: nu se oprește la a spăla picioarele ucenicilor săi, ci o extinde și la alte lucruri: căci, după ce toți s-au așezat, el se scoală de la masă. Apoi, nu numai că le-a spălat picioarele lor, ci el s-a dezbrăcat de hainele sale. Și nu s-a mulțumit cu aceia, ci s-a încins cu un ștergător, și tot n-a fost destul pentru el; el a umplut vasul cu apă, și nu l-a dat altuia să-l umple. El face totul el însuși; în care arată și ne învață că, atunci cînd facem noi aceste lucruri mici într-un fel de a face fapte bune, nu trebuie să le facem cu neglijență, nici într-un fel de a ciștiga, ci cu multă rîvnă.

Mi se pare că Iisus Hristos i-a spălat picioarele mai întîi lui Iuda după cum zice evanghelistul: „A început să spele picioarele ucenicilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins“ (5) și la care adaugă: „A venit deci la Simon Petru. Acesta i-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?“ (6). Chiar cu aceste mîini, zice el, cu care tu ai deschis ochii orbilor, cu care i-ai vindecat pe leproși, cu care i-ai înviat pe cei morți? Aceste cuvinte au sens mare și o putere foarte mare. Pentru aceasta el n-a avut nevoie decît de acest cuvînt: Tu, care singur exprimi și însemnezi totul.

Se poate întreba aici pe bună dreptate pentru ce niciunul nu s-a opus înafară de Petru singur, cînd această opunere nu ar fi fost o dovadă mică de iubire și de respect: care este deci motivul? Mi se pare că Mîntuitorul a început prin a spăla picioarele trădătorului, înainte de a veni la sfîntul Petru, și că ceilalți după aceasta au fost făcuți atenți. Căci prin aceste cuvinte: „A venit deci la Simon Petru“, este vizibil că Iisus Hristos n-a spălat picioarele niciunuia înainte de a le spăla pe ale lui Iuda. Dar evanghelistul nu este un

învinuitor violent; el se oprește la o amintire, zicînd: „A început“. Cu toate că Petru era primul se pare că tot trădătorul a fost primul, care a fost mai îndrăzneț și mai nerușinat, s-a așezat înainte de șeful lui. Și, în sfîrșit, nerușinarea lui s-a făcut cunoscută, prin alte trădări, ca atunci cînd pune mîna în blid cu Învățătorul său (Mt. 26,23), și atunci cînd fiind muștrat pentru păcatul lui, el n-a fost atins de pocăință: totuși deosebit de Petru, pe care o singură muștrare pe care i-a făcut-o Învățătorul lui cu mult înainte, pentru că i-a vorbit prea liber, cu toate că printr-un exces de iubire, l-a reținut și l-a intimidat așa de tare, că avînd de întrebare mai tîrziu un lucru, n-a mai îndrăznit să-l întrebe el însuși, ci în frica lui s-a adresat altuia. Dar trădătorul Iuda a fost muștrat adesea și el n-a simțit, și nici măcar nu s-a recunoscut pe sine.

„A venit deci la Simon Petru. Acesta l-a zis: Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele? A răspuns Iisus și i-a zis: Ceea ce fac Eu, tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta“ (6,7), adică, tu nu cunoști folosul, învățătura îmbelșugată care vin din acest exemplu, nici la ce smerenie poate să-i ducă pe oameni. Ce răspunde Petru? El se opune, și zice: „Nu-mi vei spăla niciodată picioarele“ (8). Petre, ce faci? Nu-ți amintești de ceea ce ți-a răspuns Învățătorul tău, atunci cînd i-ai zis: „Doamne să nu-ți fie ție aceasta?“ (Mt. 16,22). N-ai auzit tu că el ți-a răspuns: „Mergi înapoia Mea Satano“? (Mt. 16,23). Tu nu te corectezi, și te lași dus încă de obiceiul tău cel rău și iute? Da, zice el, fiindcă ceea ce văd eu mă uimește și mă surprinde foarte mult. Dar Iisus Hristos încă îl muștră pe Petru, și pentru aceea, se folosește de iubirea violentă pe care i-o dădea această rezistență. Căci deși la început i-a făcut o muștrare foarte aspră și i-a zis: „Îmi ești sminteală“ la fel acum îi vorbește cu aceste cuvinte: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte împreună cu Mine“. Ce răspunde deci acest om iute și nestăpînit? „Doamne spală-mi nu numai picioarele, ci și mîinile și capul“ (9). El este prompt, este iute în rezistența lui, este încă și mai iute și mai prompt în supunerea sa. Dar și una și alta pornesc din iubirea lui.

Dar pentru ce Iisus Hristos nu i-a explicat lui motivul pe care-l avea să le spele picioarele, și i-a făcut numai amenințări? Fiindcă altfel Petru nu s-ar fi supus. Dacă ar fi zis Iisus Hristos: Lasă-mă să fac, eu te voi învăța prin această faptă să fii smerit, Petru ar fi protestat de mii de ori că el va fi smerit, pentru a-l împiedica pe Domnul de a se smeri atîta. Dar acum, ce zice Iisus Hristos? El îl amenință cu ceea ce se temea Petru mai mult, adică de a fi despărțit de Stăpînul său. El este acela care l-a întrebare adesea unde se va duce, și-i zicea pentru acest motiv: „Eu îmi voi da viața mea pentru Tine“. Dacă, auzindu-l zicînd pe Învățătorul său: „Tu nu știi acum, dar vei înțelege după aceasta“ el n-a încetat de a se opune; cu atît mai puțin ar fi cedat, dacă ar fi știut despre ce era vorba. Iată pentru ce-i zice Iisus lui: „Vei înțelege după aceasta „știind bine că dacă Petru ar fi cunoscut intenția sa, el s-ar fi opus și mai mult. Și Petru nu zice: Învăță-mă aceasta acum, ca să te las să faci; ci, ceea ce arăta mai multă vioiciune, el n-are nici măcar răbdarea să învețe, și continuă să se opună. Nu, zice el, „Nu-mi vei spăla picioarele niciodată“. Dar atunci cînd l-a amenințat Iisus Hristos că nu va

avea parte cu el, el se supune și ascultă imediat. Acum ce înseamnă acest cuvânt: „Vei înțelege după aceasta”? Când oare? Atunci când veți alunga diavolii în numele meu, atunci când mă veți vedea că mă ridic la cer, atunci când veți învăța de la Duhul Sfânt că eu sînt așezat la dreapta Tatălui: atunci veți ști ceia ce fac eu acum. Ce răspunde deci Iisus Hristos? Cum Petru a zis: „Nu numai picioarele, ci și mîinile și capul” Mîntuitorul îi zice: „Cel care a făcut baie n-are nevoie să-i fie spălate decît picioarele, căci este curat tot. Și voi sînteți curați însă nu toți (10). Căci știa pe cel ce avea să-L vîndă; De aceia a zis: Nu toți sînteți curați” (11). Dacă ei sînt curați, pentru ce le mai speli tu picioarele? Aceasta o fac pentru a vă învăța să vă smeriți și să vă coborîți. Iată pentru ce le-a spălat Mîntuitorul numai acele membre care păreau cele mai de jos dintre toate.

Și ce înseamnă aceste cuvinte? „Cel care a făcut baie”? Adică: Cel care este curat. Dar ucenicii oare erau curați, ei care nu erau încă eliberați de păcatele lor, care n-au primit încă pe Duhul Sfânt? Erau curați, atunci când stăpînea încă păcatul în lume, atunci când hotărîrea osîndeii noastre mai rămînea, atunci când jertfa n-a fost oferită încă? Cum îi numește deci Iisus Hristos curați? El îi numește curați: dar ca să nu credeți că, pentru a fi curați, ei erau cu totul liberi de păcat, adaugă: „Voi sînteți curați, pentru cuvîntul pe care vi l-am spus” (Ioan 15,3); adică sînteți curați, în sensul în care ați primit cuvintele mele: voi ați primit deja lumina; deja voi sînteți scăpați de rătăcire și de superstițiile evreilor. Profetul zice: „Spălați-vă, curățați-vă, alungați orice răutate din inimile voastre” (Is. 1,16), pentru aceasta, cel care a făcut aceste lucruri, este spălat și curat. Ucenicii deci renunțînd la orice fel de răutate, și trăind cu Învățătorul lor într-o mare curăție de spirit și de inimă, Iisus Hristos îi numește curați, după cuvîntul profetului: Cel care a făcut baie este curat. Căci Mîntuitorul nu are aici în vedere curățirea legală care se dobîndea prin apă și prin ceremoniile iudaice: el vorbește despre cărțile conștiinței.

3. Să fim curați noi înșine: să învățăm să facem binele. Și cum să facem binele? „Faceți dreptate orfanilor, apărați pe văduve” și după aceia“ veniți să vorbim despre Domnul”. Scriptura face adesea mențiune despre văduve și despre orfani: dar noi nici nu ne gîndim la aceasta. Gîndiți-vă totuși la răsplata făgăduită. „Cînd vor fi păcatele voastre roșii ca purpura eu le voi face albe ca zăpada: și cînd vor fi ca și cîrmîzul, eu le voi face mai albe ca și zăpada cea mai albă”. O văduvă n-are pe nimeni ca s-o apere și s-o sprijinească; iată că Mîntuitorul o ia în grijă. O văduvă este o femeie care, putînd să se recăsătorească, suferă din frică de Dumnezeu, greutatea și necazurile văduviei. Să le întindem deci mîna, noi toți și bărbați și femei, de teamă ca într-o zi să nu fim în aceleași greutăți. Căci dacă trebuie să cădem acolo, ne vom asigura noi oare iubirea altuia prin aceia? Lacrimile văduvelor nu au puțină virtute și putere, ele pot să deschidă chiar cerul. Să ne ferim de a le insulta, de a înmulți greul lor și necazul lor; ci dimpotrivă să le ajutăm în toate felurile. Dacă o vom face ne vom procura un ajutor sigur, și în lumea aceasta și în cealaltă. Nu numai aici jos ne vor fi aceste femei de un mare ajutor, ci chiar și în cealaltă viață; căci binele pe care îl vom fi făcut

lor va înlătura și va șterge cea mai mare parte din păcatele noastre, și ne va face să apărem cu încredere înaintea tronului lui Iisus Hristos. Noi ne vom putea bucura de toată această cinste, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 71

„Deci după ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu?” (Cap.13, Vers.12- Vers.19).

1. Învîrtoșarea lui Iuda. Purtarea lui Iisus Hristos față de ucenicii săi trebuie să-i facă pe învățătorii care sînt duri spre ucenicii lor să reflecteze.

2. Oratorul insistă asupra lecției de smerenie dată lumii de Stăpînul lumii.

3. Nu cel ce primește injuria este nefericit și de plîns, ci cel ce o face. Răsplata pe care o va avea cel ce nu se răzbună, care poate să facă aceasta, și cel care nu poate, dar și-a stăpînit mînia și limba lui. Cel ce nu se răzbună de loc devine asemenea lui Dumnezeu. Cu cît sînt exemplele mai vechi cu atît conving mai mult: pentru ce. Noe este desăvîrșit în vremea lui. Iosif, Moise, modele de blîndețe și de răbdare. Istoria lui Iosif. Să iertăm ca Dumnezeu să ne ierte nouă.

1. A cădea în adîncul păcatelor, este dragii mei frați, sigur un rău grozav. Este destul de greu ca atunci să se întoarcă o inimă și să se schimbe. Iată pentru ce trebuie de la început, să facem toate eforturile pentru a nu ne lăsa să cădem în cursele păcatului. Vedeți-l pe Iuda; odată ce s-a supus păcatului, toate ajutoarele pe care i le-a dat Învățătorul său au devenit fără folos și el nu s-a ridicat. Iisus a zis înaintea lui: „Unul dintre voi este diavol” (Ioan 6,71); el zice: „Nu zic despre voi toți” (Ioan 13,18); el a zis: „Eu cunosc pe cei ce i-am ales”. Și Iuda n-a fost atent la aceasta.

Deci după ce le-a spălat picioarele, el își ia din nou hainele sale, și așezîndu-se la masă, le zice: „Înțelegeți ce v-am făcut Eu?” Iisus nu-i mai vorbește numai lui Petru singur, ci la toți. „Voi Mă numiți pe Mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, căci sînt” (13). Iisus Hristos confirmă sentimentul pe care-l au ei despre el. Apoi, de teamă ca să nu creadă că din complăcere pentru ei le întărește acest sentiment, el adaugă: „Căci sînt”. Citînd așa cuvintele lor, el înlătură din afirmație ceea ce putea să fie supărător, căci a le arăta expresiile lor și a se limita la a le întări, această purtare nu era potrivită ca să inspire gînduri rele: „căci sînt”, zice el. Nu vedeți voi, frații mei, că Iisus Hristos vorbește foarte deschis despre sine, atunci cînd vorbește singur cu ucenicii săi? Cum deci zice: „Să nu numiți pe nimeni pe pămînt, învățătorul vostru, fiindcă voi n-aveți decît un singur învățător” (Mt. 22,8) el zice la fel: „Să nu numiți pe nimeni pe pămînt Tatăl vostru”. Apoi acest cuvînt: un singur învățător și un singur tată, nu este spus numai despre Tatăl, ci și despre Fiul; dacă Iisus Hristos nu vorbea de

sine, cum a zis el: „Ca să fiți fii ai luminii“? (Ioan 12,36). Și iarăși, dacă el îl numește Învățător pe Tatăl singur, cum va mai vorbi cu aceste cuvinte: „căci sînt“? Cum va zice: „Hristos este singurul vostru dascăl, singurul vostru Învățător“?

„Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat picioarele, și voi sînteți datori să spălați picioarele unii altora“ (14). Dar acesta nu este același lucru, el este Învățătorul și Domnul, și voi, sînteți niște slujitori unii altora. ce vrea să zică deci acest cuvînt: „la fel“? Cu aceeași grijă și aceeași iubire. Iată pentru ce ne dă Mîntuitorul exemple mari ca noi să facem cel puțin și lucrurile mici. Exemplele pe care le dau învățătorii copiilor pe care-i învață ei sînt scrise cu cele mai frumoase caractere, ca să încerce să le imite, cu toate că nedesăvîrșit.

Unde sînt acum cei ce nu au nici o grijă de frații lor care sînt în robie? Unde sînt cei ce vreau să fie cinstiți? Iisus Hristos a spălat picioarele unui trădător, a unui sacrilegiu, ale unui hoț, chiar atunci cînd mergea să-l trădeze; el face să se așeze și să mănînce la masa sa, atunci cînd nu mai era nici o nădejde de îndreptare și de întoarcere, și voi aveți sentimente înalte despre voi înșivă și vă umflați de mîndrie? Ne spălăm noi picioarele unii altora, zice Mîntuitorul, să le spălăm chiar ale acelora ale slujitorilor noștri. Și ce este mai mare ca a spăla picioarele slujitorilor noștri? printre noi toată deosebirea între liber și rob nu este decît un nume, dar privitor la Iisus Hristos, ea este reală și adevărată. El este Domnul prin natură, și noi, prin natură, sîntem slujitori și robi, și deși cel ce este adevăratul Domn n-a socotit nedemn să facă o faptă așa de jos și așa de umilitoare. Dar azi trebuie să ne mulțumim dacă îi tratăm pe oamenii liberi ca pe niște slujitori și robi cumpărați de pe drum.

Ce vom răspunde noi într-o zi, noi care, avînd înaintea ochilor atît de mari exemple de moderație și de răbdare, nu le imităm; noi care sîntem cu totul depărtați, care sîntem așa de sus și așa de umflați de mîndrie, care nu le dăm altora ceea ce li se cuvine? Dumnezeu ne-a făcut îndatoritori unii spre alții, el a început prin a plăti el primul datoriile noastre cele mari, și nu ne-a lăsat sarcina decît de a le plăti pe cele mai mici. În sfîrșit, cînd ne-a spălat picioarele el era Domnul nostru; dar noi, dacă facem la fel, le facem celor deopotrivă cu noi. Iisus ne face în mod clar s-o înțelegem zicînd: „Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul v-am spălat picioarele“, Și iarăși: „Voi sînteți datori să faceți la fel“. Trebuie să se aștepte la ceia ce zice Mîntuitorul: Cu cît mai mult trebuie să faceți la fel, voi care nu sînteți decît slujitori; dar lasă grija de a trage concluzia la conștiința celor ce-l ascultau. Dar pentru ce le-a spălat atunci Mîntuitorul picioarele ucenicilor săi? Fiîndcă ei trebuiau să primească cînte, unii mai mare, unii mai mică.

2. Deci ca ucenicii să nu se ridice unii mai presus de alții, și ca să nu zică ca și mai înainte: „Cine este mai mare?“ (Mt. 18,11) și ca să nu se supere unii împotriva altora (Mt. 29,24), Iisus Hristos muștră toate gîndurile acestea de mîndrie, zicînd: oricît de mari ați fi, nu trebuie să vă ridicați mai presus de frații voștri. Mîntuitorul n-a zis, ceea ce era mai mare și mai tare: dacă eu am spălat picioarele altora, ale unui trădător, este oare ceva lucru

minunat că voi veți spăla picioarele celor de o seamă cu voi? Dar, cum a spălat în mod real picioarele unui trădător, el lasă aceia la judecata celor ce au fost martori. Pentru acest motiv a mai zis: „Cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în împărăția cerurilor“ (Mt. 5,19). Căci a învăța în mod adevărat înseamnă a învăța prin fapte. În sfârșit, ce fast nu ar fi tăiat prin aceea ce făcea Mântuitorul, ce laudă nu ar fi atins acest fapt?

Cel ce este așezat pe heruvimi spală picioarele unui trădător; și voi oamenilor, voi care nu sînteți decît cenușă, țărînă, pulbere, vă înălțați de mîndrie, și voi aveți o părere înaltă despre voi înșivă? Căci dacă voiți să vă înălțați, veniți, eu vă voi arăta calea; căci voi n-o cunoașteți. A se lega de lucrurile prezente ca de niște lucruri mari, înseamnă a avea un suflet mic și de jos. Precum copiii mici n-au dorință decît după jucării, pentru animale, maimuțe, și nu sînt în stare să se gîndească la nimic serios, la nimic mare; cel ce se dă adevăratei filozofii nu va face nici un caz de lucrurile prezente. El nu va dori să le dobîndească, sau să i le dea alții. Dar omul nu se apleacă la această filozofie, se va lega cu iubire și din inimă de stele rătăcitoare, de umbre, de sunete, și de lucrurile cele mai urîte și mai disprețuite.

„Adevărat zic vouă: Nu este sluga mai mare decît stăpînul său, nici solul mai mare decît cel ce l-a trimis“ (16). Cînd știți acestea, fericiți sînteți dacă le veți face“ (17). Nu zic despre voi toți; căci Eu știu pe cei pe care i-am ales. Ci ca să se împlinească Scriptura: „Cel care mănîncă pîinea cu Mine a ridicat călcîiul asupra Mea“ (18). Iisus Hristos mai repetă aici ceea ce a zis înainte: dacă slujitorul, zice el, nu este mai mare decît învățătorul lui, adică trimisul nu este mai mare decît cel ce l-a trimis, și dacă eu fac această faptă, dacă eu v-am spălat picioarele voastre, cu atît mai mult trebuie să faceți voi la fel. Apoi, de teamă ca unii să nu răspundă: Pentru ce vorbești tu așa acum, noi nu vedem motivul? el adaugă: Eu nu vă zic acestea, ca și cum n-ați ști; ci ca să arătați prin fapte că știți. Cu adevărat toți știu, dar nu toți fac. Iată pentru ce zice Mîntuitorul: „Fericiți sînteți dacă le veți face“. Încă fiindcă știți, eu v-o repet foarte adesea, pentru a vă îndemna să le faceți. Evreii o știu la fel, dar nu sînt fericiți, fiindcă ei nu fac ceea ce știu. „Nu zic despre voi toți“. Vai! ce răbdare! Mîntuitorul nu-i face mustrare acestui trădător, ci acoperă păcatul lui, pentru a-i da timp să facă pocăință! Și îl mustră, zicînd: „Cel care mănîncă pîine cu Mine a ridicat călcîiul asupra Mea“. Mi se pare că Iisus Hristos a zis: „Slujitorul nu este mai mare decît stăpînul lui“, ca dacă un slujitor, sau vreo altă persoană, îl necăjește și-l supără pe careva, aceștia să nu se tulbure, gîndindu-se la ceia ce a făcut luda: luda, care primînd așa de mari bunuri de la Învățătorul lui, îl răsplătește cu atîta nemulțumire! Iată pentru ce adaugă Iisus Hristos: „Cel care mănîncă pîinea cu Mine“. Și trecînd peste toate celelalte binefaceri, el nu-i reproșează decît ceia ce ar fi fost în stare să-l oprească și să-l rușineze. Cel pe care l-am hrănit eu, cel care mîncă cu mine la masa mea zice el, acela este care m-a trădat. Într-un cuvînt, Mîntuitorul zicea aceste lucruri ca să-i învețe pe ucenicii săi să le facă bine celor ce le-au făcut rău, aceia rămîinînd de necorectat.

Apoi, după ce a zis: „Nu zic despre voi toți”; pentru a-i arunca așa de mult în frică și în teamă, Iisus îl desparte în sfârșit pe Iuda de ceilalți, și-l arată prin aceste cuvinte: „Cel care mănâncă pâine cu Mine”. Căci aceste cuvinte: „Nu zic despre voi toți” nu arată pe nimeni în mod deosebit; pentru aceasta adaugă: „Cel care mănâncă pâine cu Mine” arătându-i acestui trădător că trădarea lui îi era cu desăvîrșire cunoscută: și nimic nu era mai capabil să-l întoarcă din hotărîrea lui. Divinul Mîntuitor n-a zis: Iuda mă trădează, ci: „A ridicat călcîiul asupra Mea” pentru a face să se cunoască nebulia lui și cursele pe care i le întindea el în taină.

3. În sfârșit, frații mei, aceste lucruri sînt scrise pentru ca să ne învețe, ca să nu ne mîniem împotriva celor ce ne fac rău, și ca să ne limităm a-i muștra și a-i deplînge. Căci nu aceștia sînt ofenșați, ci cei ce ofensează, care sînt vrednici de lacrimi. Un răpitor al bunului altuia, un calomniator, și toți cei ce fac răul, își fac un foarte mare rău lor. Dar nouă ei ne procură foarte mari bunuri, dacă nu ne răzbunăm. Spre exemplu, un hoț va răpiti bunul vostru, voi ați mulțumit lui Dumnezeu, și i-ați dat toată slava din răbdarea voastră: prin această faptă de mulțumire, voi ați meritat o mulțime de răsplăți, pe cînd acest răufăcător și-a pregătit o mulțime de pedepse infinite.

Dar dacă zice vreunul: Unde este meritul meu? Eu n-am putut să mă răzbun din cauza slăbiciunii și a neputinței, eu îi voi răspunde: Tu te-ai fi putut supăra și mînia: este în puterea noastră de a-l blestema pe cel ce ne-a făcut rău; este în puterea noastră de a îndrepta împotriva lui mii de hule, de a-l vorbi de rău, și de a-i distruge faima. Voi n-ați făcut nimic, ați știut să vă stăpîniți, veți avea răsplata celui ce nu s-a răzbunat: căci este sigur că voi ați putut-o face dar n-ați făcut-o. Un om care se simte ofensat, își face arme din tot ceea ce se prezintă; dacă nu suferă cu răbdare batjocura care i s-a făcut, el se răzbună prin blesteme, prin cuvinte urite și batjocoritoare, prin constringeri. Dacă nu vă abțineți de la toate lucrurile acestea, ci dacă mai și rugați pe Dumnezeu pentru cel ce v-a supărat, prin această purtare deveniți asemenea lui Dumnezeu, care vă zice: „Rugați-vă pentru cei ce vă prigonesc, ca să fiți asemenea Tatălui vostru celui din ceruri” (Mt. 5,44,45).

Nu vedeți frații mei, ce veselie, cît cîștig dobîndim noi din injurii? Nimic nu-i place lui Dumnezeu ca a nu da rău pentru rău, ce zic eu, rău pentru rău? Ne este poruncit ca să facem tocmai contrarul, de a-i obliga pe cei ce ne fac nouă rău, să se roage pentru ei. Iată pentru ce Iisus Hristos îl umple de binefaceri pe cel ce trebuia să-l vîndă, el îi spală picioarele, îi face muștrări în taină, îl muștră cu moderație și cu blîndețe, îl cinstește cu serviciile de la masa lui, cu hrana lui. Și cu toate acestea Iuda nu a devenit mai bun; totuși Iisus Hristos n-a încetat să facă ceea ce era în el.

Dar vreau, fraților: să vă arăt exemplul Învățătorului, pentru a vă propune un exemplu mai mare; să trecem la exemplul slujitorilor, să scoatem învățături; și ceia ce va avea mai multă putere, să ne folosim aici de Vechiul Testament, în așa fel ca să vedeți bine că batjocura este un păcat mare și fără scuză. Vreți să vi-l arat pe Moise ca model, sau să merg mai sus? Cu cît sînt mai vechi exemplele, cu atît mai mult ne cuprind. Pentru ce? Fiindcă

atunci era mai greu de practicat virtutea. Atunci oamenii nu aveau legi scrise, ei nu aveau exemplul celor vechi, ci natura omenească, goală și fără arme, se lupta prin ea însăși, prin propriile ei puteri, ea era obligată să călătorească fără răsarit pe marea întinsă a acestei lumi. Iată pentru ce Scriptura lăudându-l pe Noe, nu zice în mod simplu că era desăvârșit, ci adaugă: „În mijlocul oamenilor care trăiau atunci“ (Gen. 6,9), prin aceia, ea face să se vadă că era într-o vreme în care erau multe piedici de trecut; alții după aceia s-au remarcat; Noe totuși va fi cinstit ca și cei mai mari, văzînd timpul în care era desăvârșit.

Cine înainte de Moise a fost blînd și răbdător? Fericitul Iosif, acest viteaz și generos atlet, care strălucind prin curăția sa, nu s-a remarcat mai puțin prin răbdarea sa. Iosif a fost vîndut de către frații săi, cărora el nu le-a făcut nici un rău; sau mai sigur el a fost pentru ei slujitorul cel mai credincios, și ei l-au hulit printr-o batjocură urîță; dar Iosif nu s-a răzbunat de loc, cu toate că avea mare iubire față de tatăl său: și a fost purtătorul lor de pîini în pustie; negăsindu-l el nu s-a neliniștit, nici nu s-a întors. Dacă ar fi voit să se răzbune, ocazia i s-a oferit; dar dimpotrivă, el a avut o inimă de frate pentru aceste fiare crude, pentru aceste suflete barbare și neomenești. Apoi, aruncat în închisoare, atunci cînd i se cerea un motiv, el nu zice nici un rău despre frații săi, ci numai: eu n-am făcut nimic, și „Căci eu sînt furat din pămîntul evreilor“ (Gen. 40,15). Și apoi, imediat ce a fost ridicat în vrednicie și în putere, el le-a dat lor pîine, i-a scos din mizeria lor, i-a scăpat dintr-o mulțime de rele: căci dacă veghem, dacă sîntem atenți asupra noastră înșine, răutatea aproapelui nu este capabilă să ne întoarcă de la virtute. Dar frații lui s-au purtat față de el într-un mod cu totul diferit: ei l-au dezbrăcat de hainele lui, au vrut să-l omoare, și i-au spus visul pe care l-a arătat lor; și chiar cînd le aducea să mănînce, ei căutau să-i ia viața și libertatea. (Gen. 37). Ei mînceau și lăsau să moară de foame, fratele lor, pe care l-au dezbrăcat și l-au aruncat într-o fîntînă; este oare ceva mai barbar și mai neomenesc? Nu erau ei mai cruzi decît ucigașii? Ei l-au scos apoi din fîntînă, dar aceasta au făcut-o ca să-l expună la moarte, vînzîndu-l la oameni barbari și cruzi, care trebuiau să-l ducă la un popor barbar.

Ridicat pe tron, Iosif nu numai că nu s-a răzbunat pe frații săi, ci chiar le scuză păcatul, pe atît pe cît putea, atribuind tot ceia ce au făcut ei, nu răutății lor, ci unei rînduieli deosebite a providenței divine. Și dacă face ceva lucru împotriva lor, aceasta nu o face cu planul de a se răzbuna, ci prin mascare, pentru a-i încerca și a descoperi sentimentele lor pentru fratele lor Veniamin. Și cînd a recunoscut că ei îl apără și grijesc de el, inima lui nemaiputîndu-se ascunde, lacrimile îi curg imediat din ochi, el îi îmbrățișează pe frații săi, ca și cum el ar fi primit niște binefaceri mari, lui căruia ei au vrut să-i ia viața: și el îi face pe toți să vină în Egipt, unde îi umple cu tot felul de bunuri.

Ce scuză vom avea noi într-o zi, noi care, trăind după lege, după har după atît de mari și noi lecții de virtute, nici n-am imitat măcar pe cel ce a trăit înainte de lege și înainte de har? Cine ne va scăpa de chin? Căci nimic nu este mai rău și mai periculos ca amintirea injuriilor. Cel ce datora zece

mii de talanți este un martor arătat: i s-a iertat lui la început datoria; dar după aceea, l-a forțat s-o plătească (Mt. 18,24). Dumnezeu i-a iertat datoria lui prin compătimire și prin milă; dar propria lui răutate, duritatea lui spre conslujitorul cu el, au fost cauza că Domnul lui l-a pus să plătească totul. Să luăm în seamă aceste lucruri, frații mei, și să-i iertăm aproapei noastre greșalele și jicnirile lui, sau mai bine să răspundem la aceste ofense prin binefaceri, ca să dobîndim mila lui Dumnezeu, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava și împărăția în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 72

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care primește pe cel pe care-l voi trimite Eu, pe Mine Mă primește; iar cine Mă primește pe Mine primește pe Cel Care M-a trimis pe Mine“ (Cap.13, Vers.20- Vers.35).

1. Pentru ce toți ucenicii fiind fricoși, Ioan era culcat cu capul pe pieptul lui Iisus.

2. Nesimțirea lui Iuda. Pentru ce avea Iisus Hristos o pungă.

3. Vorbirea de după Cină. Nu minunile îi fac arătați pe ucenicii lui Iisus Hristos, ci iubirea arătată de ei. Muștrările pe care le făceau păgînii creștinilor, și pentru minuni, și pentru iubire. În ce au făcut apostolii să se arate iubirea lor. Neamurile observă viciile și greșelile creștinilor, pentru a se întări în sentimentele lor și pentru a se apăra ca să nu îmbrățișeze creștinismul.

1. Dumnezeu adaugă răsplățile cele mari celor ce-i primesc pe slujitorii săi și care le fac bine: și cîștigul pe care-l avem noi dintr-o asemenea purtare este imediat. Căci Iisus Hristos zice: „Cel ce vă primește pe voi, pe Mine Mă primește; și cine Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine“. A-l primi pe Iisus Hristos, a-l primi pe Tatăl său, oare cu ce se poate asemana această fericire?

Dar ce raport au aceste cuvinte cu cele dinaintea lor? ce au ele comun cu cea ce a zis Iisus Hristos mai înainte? Fericitiți sinteți dacă le veți face: cel ce vă primește pe voi? Toate lucrurile acestea se potrivesc foarte bine, dar priviți cum. Ucenicii trebuiau să iasă din patria lor să se risipească prin lume, și să sufere rele destul de mari; divinusul Mîntuitor îi mîngîie prin două argumente: unul pe care-l scoate din sine însuși, altul pe care-l împrumută de la alții. Dacă vă străduiți la slujirea voastră, dacă gîndiți înțelept, zice el, dacă vă amintiți de mine, și dacă vă gîndiți la cea ce am suferit eu și la tot ce am făcut veți suferi mai ușor osteneala și necazurile; și nu numai că vă veți mîngîia prin aceste reflexii, ci și prin laudele pe care le veți primi de la lumea întreagă. Iisus Hristos arată primul din aceste puncte, zicînd: „Fericitiți veți fi dacă veți face acestea“; celălalt, prin aceste cuvinte: „Cel care vă primește pe voi pe Mine Mă primește“. El a făcut să le deschidă

lumea întreagă casele, ca să fie mîngîiați în mod dublu și prin tăria caracterului lor, și prin rîvna celor ce-i vor cînsti.

Iisus Hristos, după ce le-a dat aceste învățături ucenicilor săi ca trebuind să străbată lumea întreagă, gîndind că trădătorul va fi lipsit și de una și de alta, și că el nu va primi nici unul din aceste foloase; că el va fi lipsit, și de răbdarea în necazuri, și de slujirile bune ale celor care trebuiau să-i primească pe apostolii săi s-a tulburat din nou. Pentru a arăta această tulburare, și a arăta că ea a fost cauza, că adaugă evanghelistul: „Iisus zicînd acestea, S-a tulburat cu duhul și a mărturisit și a zis: Adevărat, adevărat zic vouă că unul dintre voi Mă va vinde“ (21). Mîntuitorul nenumindu-l, îi pune pe toți în tulburare și în frică și teamă: „Deci ucenicii se uiau unii la alții, nepricepînd despre cine vorbește“ (22). Ucenicii sînt neliniștiți și îngrijorați, cu toate că ei nu se simt vinovați de nici un rău, fiindcă judecata lui Iisus Hristos le părea foarte sigură, mai sigură decît părerea lor pe care puteau s-o aibă ei despre sine; pentru aceasta se priveau unii pe alții. Mîntuitorul reduce teama restrîngînd trădarea la unul singur, dar zicînd: „Unul dintre voi“ el i-a tulburat și i-a înspăimîntat pe toți. Ce oare? Ei se priveau toți unul pe altul; dar Petru care totdeauna este iute, i-a făcut semn lui Ioan: „Deci Simon Petru i-a făcut semn acestuia și i-a zis: Întreabă cine este despre care vorbește“ (24). Căci, cum puțină vreme mai înainte el a fost muștrat, și a vrut să-l împiedice pe Învățătorul lui să-i spele picioarele; cum este împins peste tot de iubirea sa, și peste tot muștrat, iată pentru ce este timid și fricos, el nu poate să se rețină; dar nu mai îndrăznește să-și deschidă gura, ci caută să se lămurească prin ajutorul slujirii lui Ioan.

Se prezintă aici o întrebare vrednică de atenția noastră și de căutările noastre; pentru ce toți fiind în neliniște și în frică, și capul, el însuși în tulburare și în teamă, Ioan, ca și cum ar fi în bucurie, se pune cu capul pe pieptul lui Iisus, și nu numai se odihnește, ci el chiar își lasă capul să se reazime pe pieptul lui; și nu este numai această întrebare care este vrednică de căutarea noastră, ci și ceia ce urmează. Care? ceia ce zice Ioan despre sine însuși: „Ucenicul pe care-L iubea Iisus“. Pentru ce nici unul dintre ei n-a vorbit cu aceste cuvinte? și deși și ceilalți erau iubiți? Dar acesta era mai mult decît toți ceilalți. Căci dacă nici unul n-a vorbit despre sine cu aceste cuvinte, și dacă Ioan singur a făcut-o, nu este nimic în aceia care trebuie să ne surprindă. Sfîntul Pavel, cu o ocazie a făcut tocmai la fel, el zice: „Cunosc un om care a fost răpit acum patrusprezece ani“ (II Cor. 12,2). Și apostolul a spus multe alte lucruri care nu i-au făcut puțină cînst.

Ioan aude acest cuvînt: „Urmează-mă“ (Mt. 4,21); imediat părăsește plasele sale și pe tatăl său, și-l urmează: credeți voi că acesta este puțin lucru? Și că Iisus l-a luat cu Petru și i-a dus pe un munte (Mt. 17,1); după voi, acela este un lucru mic? Și că a intrat cu Învățătorul său în casa arhiereului? Dar Ioan el însuși, ce laudă nu i-a făcut lui Petru? El n-a trecut sub tăcere aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos: „Petre, Mă iubești tu mai mult decît aceștia?“ (Ioan 21,15). peste tot el se arată viu și avîntat, și în mod sincer atașat de Învățătorul său. Apoi, chiar dintr-o iubire destul de

mare pentru Ioan, pune Petru această întrebare: „Doamne, dar cu acesta ce va fi?” (Ioan 21,21).

Nimeni altul n-a vorbit despre Ioan în acest fel, și Ioan n-ar fi făcut-o dacă nu i s-ar fi prezentat ocazia. Dacă, după ce a spus că Petru i-a făcut semn lui Ioan să întrebe „cine este trădătorul” el n-ar fi adăugat nimic, sigur el n-ar fi pus în neliniște și în frică, și ne-ar fi pus în nevoia de a căuta noi motive; iată pentru ce spune el însuși, zicînd: „Era rezezat pe pieptul lui Iisus”.

Atunci cînd auziți că Ioan se rezează pe pieptul lui Iisus, și că era așa de familiar cu Învățătorul lui, credeți că ați învățat puțin lucru? Dar dacă veți întreba ce-i procura această cinste și acest avantaj, eu vă voi spune că iubirea pe care o avea Iisus pentru el; pentru aceasta zice: „Cel pe care-l iubea Iisus”. Pentru mine, eu cred că Ioan a avut un alt motiv de a face lucrul acesta de a pune această întrebare, și aceasta o făcea pentru a arăta că el e nevinovat pentru păcatul despre care-l învinuia Mîntuitorul pe unul din ei. Iată pentru ce întreabă el cu îndrăzneală și cu încredere; și în sfîrșit, pentru ce motiv nu ar fi făcut-o atunci cînd capul apostolilor i-a făcut semn? Aceasta a făcut-o ca să nu credeți că Petru se adresează lui din preferință, ca fiind mai mare decît ceilalți, la fel Ioan arată că acesta era motivul pentru care-l iubea mult Iisus. Pentru ce se odihnește Ioan cu capul pe pieptul lui Iisus Hristos? Aceasta fiindcă în general ucenicii nu aveau încă o părere vrednică despre ei, și cu privire la Ioan, el arăta prin aceia necazul lui. Este foarte vădit că ei aveau toți fața tristă; căci dacă sufletul lor era plin de tulburare și de tristețe, fața lor era cu atît mai mult. Iisus Hristos deci îi mîngîie și prin cuvintele sale, și prin răspunsul pe care-l dă la această întrebare, și îl invită pe Ioan să-și sprijine capul pe pieptul lui. Dar priviți că acest evanghelist este foarte departe de fast și de mîndrie; el nu se numește, ci zice: „Cel pe care-l iubea Iisus”. La fel cum face sfîntul Pavel, atunci cînd zice: „Cunosc un om care a fost răpit acum patrusprezece ani”.

Iată în sfîrșit că Iisus îl arată pe față pe trădător fără a-l numi cu numele. Cum? Zicînd: „Acela este, căruia Eu, întingînd bucatîca de pîine, i-o voi da” (26). Chiar acela este un reproș față de nerușinarea lui Iuda, trădător față de cel ce-l hrănea cu pîine la masa lui. Căci această masă luată în comun, n-a avut puterea să-l rețină, eu trec peste aceasta: dar care om n-ar fi fost atins prin această bucatîcă de pîine care i se prezintă din mîna unui asemenea Învățător? Ei bine! Inima lui n-a a fost mișcată. Iată de ce a intrat satana în inima lui: „Și după pîine a intrat atunci satana în el” (27) rîzîndu-se și jucîndu-se cu nerușinarea sa. Atît cît a fost din numărul și în familia apostolilor, Satana n-a îndrăznit să intre în el, și s-a mulțumit să-l atace din afară. Dar imediat ce l-a făcut Iisus Hristos cunoscut și l-a scos din familia sfîntă, diavolul s-a aruncat în mod liber asupra lui, și l-a stăpînit. Iuda fiind așa de rău și de necorectat, nu-i mai convenea să rămînă în casa Învățătorului său. Iată pentru ce-l alungă Iisus Hristos; Satana se folosește de acesta care este tăiat, și trădătorul părăsindu-i pe apostoli, a ieșit atunci

noaptea. Iisus îi zice: „Ceea ce faci, fă mai degrabă“ (27). dar nimeni din cei care ședeau la masă n-a înțeles pentru ce i-a zis acestea“ (28).

2. Ce nesimțire! Cum nu s-a lăsat mișcat, și n-a fost cuprins de rușine și de teamă? cum a devenit el mai îndrăzneț și mai nerușinat? Cum a ieșit? Apoi, acest cuvânt al lui Iisus: „Fă mai degrabă“ nu este o poruncă nici un sfat; ci este o mustrare, este un semn al dorinței pe care o are acest răutăcios și dorința lui Iisus ca el să se întoarcă și să se schimbe; dar inima lui fiind învîrtoșată, Domnul l-a părăsit. Pentru care se poate pune o întrebare destul de mare: „Dar zice evanghelistul, nimeni din cei ce erau la masă n-a înțeles pentru ce i-a zis aceasta“. Iar întrebarea cea mare este: cum ucenicii întrebînd: „Cine este?“ Și Iisus răspunzînd: „Acela este, căruia Eu, întingînd bucatîca de pîine, i-o voi da“, ei n-au înțeles încă pentru ce Învățătorul lor a zis aceia. Poate va răspunde cineva din cauză că nimeni n-a înțeles-o. Ioan fiind cu capul rezemat pe pieptul Învățătorului lui, poate îi vorbea la ureche, ca trădătorul să nu fie descoperit: poate că Iisus a răspuns într-un fel care să nu se înțeleagă. Și atunci, în ciuda cuvintelor semnificative ale lui Iisus Hristos: „Ceea ce faci, fă mai degrabă“ ei n-au înțeles ceea ce voia să spună. Iisus Hristos vorbea așa, pentru a face să se vadă că ceia ce le-a zis el evreilor pentru moartea sa, era adevărat: „Eu am putere ca să o pun și putere am iarăși s-o iau“ (Ioan 10,18). Deci, atît cît a vrut Iisus Hristos să-și păstreze viața sa, nimeni n-a putut, să o ia de la el; dar atunci cînd a permis ca să o ia de la el, atunci era ușor s-o ia. Pentru a arăta acest lucru a zis: „Ceia ce faci, fă mai degrabă“. Și la aceste cuvinte ucenicii nu l-au cunoscut încă pe trădător; ei poate l-ar fi alungat, dacă l-ar fi cunoscut; poate Petru l-ar fi omorît! Ce! Ioan n-a înțeles-o? Nu, Ioan n-a înțeles nici el; el nu se putea gîndi că un ucenic ar fi capabil de o așa răutate și de o perfidie așa de neagră. Cum ei erau departe de a se îndemna la o asemenea crimă, ei nu se puteau gîndi că alții ar fi capabili. Cum Învățătorul le-a zis mai înainte: „Nu zic despre voi toți“ (18) și nu l-a enunțat de loc pe vinovat; acum, la fel, ei au crezut că vorbea de altcineva.

„Deci după ce a luat acela pîinea, zice evanghelistul, a ieșit numaidecît. Și era noapte“ (30). Pentru ce-mi arăți tu noaptea? Ca să cunoașteți îndrăzneala și răutatea acestui om, chiar vremea nopții n-a putut să oprească violența lui. Dar această împrejurare nu l-a făcut cunoscut încă. Ucenicii deci, cuprinși de frică și de mare îngrozire, erau tulburați și n-au înțeles adevăratul sens al acestor cuvinte, ci: „Unii socoteau, deoarece Iuda avea punga, că lui îi zice Iisus: Cumpără cele ce avem trebuință pentru praznic, sau să dea ceva săracilor“ (29). Căci dumnezeiescul Mîntuitor avea mare grijă de săraci, pentru a ne învăța să avem un zel mare pentru același obiect. Și ei aveau dreptate să gîndească așa, pentru că Iuda avea punga.

Dar va zice cineva: Nicăieri nu se spune că i s-a dat argint lui Iisus Hristos. Numai evanghelistul spune că femeile care s-au atașat lui, și care-l urmau pentru a asculta învățătura lui, dădeau din bunurile lor pentru ca să contribuie la hrana lui și la nevoile lui; dar el nu lasă să se gîndească niciodată că lui i s-ar fi dat argint. Pentru ce dar, cel ce le poruncește ucenicilor săi să nu poarte cu ei în călătorii, nici traistă, nici argint, nici

toiag, făcea el însuși să se poarte o pungă pentru ajutorul săracilor? Aceasta o făcea pentru a vă învăța că chiar cel ce n-are nimic și care-și poartă crucea lui, trebuie mai presus de toate lucrurile să aibă o grijă foarte mare ca să-i ajute pe săraci. Căci Domnul făcea multe lucruri numai pentru ca să ne învețe pe noi.

Ucenicii deci au crezut că Iisus i-a zis aceia lui Iuda, ca să dea ceva bani săracilor. Și cu toate că Mîntuitorul are răbdare pînă în ultima zi, și n-a vrut să-l defaime, nici să-l facă cunoscut pînă în acest moment, acest trădător nu a fost nici înmuiat. Noi trebuie să imităm frații mei, această blîndețe și această iubire: oricît de mare și de grozav ar fi păcatul fratelui nostru nu trebuie să-l divulgăm. Chiar mai tîrziu, dumnezeiescul nostru Învățător a primit să-i dea o sărutare Iuda, atunci cînd acesta venea ca să-l trădeze, chiar atunci cînd s-a prezentat ca să facă fapta cea mai neagră și mai grozavă; atunci cînd venea să-l prindă pentru a-l da la cruce și la moartea cea mai rușinoasă; chiar atunci el îi dă noi dovezi despre bunătatea și despre mila sa. Și el numește aceia slavă, pentru a ne învăța că ceia ce părea mai rușinos și mai urît, ne face mai străluciți și ne acoperă de o slavă și mai mare, atunci cînd o facem pentru Dumnezeu aceasta.

După ce Iuda a ieșit pentru a-și împlini trădarea lui, Iisus zice: „Acum a fost preaslăvit Fiul Omului și Dumnezeu a fost preaslăvit întru El“ (31). Înalțînd prin aceasta sufletul ucenicilor, care erau abătuți și în întristare, el îi face să vadă și-i convinge că nu numai că ei n-au de ce să se necăjească, ci că chiar trebuie să se bucure. Chiar pentru aceia la început Petru „necunoscînd încă adevărata slavă“ (Mt. 16,22), nu s-a temut să-l mustre pe Învățătorul său. Căci, dacă a învinge moartea chiar prin moarte, este o slavă foarte mare, și chiar aceia zice Iisus Hristos însuși: „Cînd voi fi înălțat atunci veți cunoaște că Eu sînt“ (Ioan 8,28); și încă: „Dărîmați acest templu“ (Ioan 2,19) și mai jos: „Nu li se va da alt semn decît acela al lui Iona“ (Lc. 11,29). După moartea sa, putînd face lucruri mult mai mari ca înainte de moarte, cum nu va fi aceasta o slavă destul de mare? În sfîrșit, ca popoarele să creadă în înviere, ucenicii și predicatorii învierii au făcut minuni mult mai mari. Spuneți: dacă Iisus Hristos nu ar fi înviat, dacă nu ar fi trăit după moartea sa, dacă n-ar fi fost Dumnezeu, cum ar fi făcut ucenicii în numele lui atît de mari lucruri și atît de mari minuni?

„Dacă Dumnezeu a fost preaslăvit întru El, și Dumnezeu îl va preaslăvi pe El și îndată îl va preaslăvi“ (32). Ce vrea să spună aceia: „Dumnezeu îl va preaslăvi pe El?“ Adică: El îl va slăvi prin el însuși și nu prin altul; îl va slăvi imediat, el îl va slăvi în același timp cu crucea. Nu, zice el, el nu va întîrzia, și nu mult după învierea lui va face să strălucească această slavă a sa; ci chiar atunci cînd va fi spînzurat pe cruce, vor apărea semne și minuni strălucite, și în cer și pe pămînt. Se văd aceste semne și aceste străluciri: soarele a fost întunecat, pietrele s-au despicat, catapeteasma templului s-a rupt în două, cele mai multe trupuri ale sfinților care erau adormiți, erau morți, au înviat (Lc. 26,45) (Mt. 27,51,52); evreii, pentru a fi siguri pe mormînt, au sigilat piatra și au pus gărzi acolo; și cu toate că a fost închis cu o piatră uriașă mormîntul unde era pus trupul, acest trup a înviat și a

ieșit din mormînt. Patruzeci de zile după aceea, apostolii au primit Duhul Sfînt, și imediat ei l-au vestit pe Iisus înviat. Iată ce înseamnă acest cuvînt: „Dumnezeu îl va preaslăvi pe El“; și îl va slăvi în continuu, nu prin îngeri, nici prin vreo altă putere, ci prin el însuși.

3. Cum l-a preaslăvit Dumnezeu prin el însuși? Făcînd totul pentru slava Fiului său. Dar Fiul a făcut lucrurile. Nu vedeți frații mei că Iisus raportează la Tatăl toate faptele Fiului?

„Fiilor, încă puțin timp sînt cu voi. Voi Mă veți căuta, dar, după cum am spus Iudeilor- că unde Mă duc Eu, voi nu puteți veni - vă spun și vouă acum“ (33). Iisus Hristos începe acum, după cină, să-i întrețină pe ucenicii săi despre lucrurile triste: căci, atunci cînd a ieșit Iuda nu mai era seară ci era noapte. Cum cei ce urmau să-l prindă veneau cu grabă să-l găsească, el trebuia ca să le dea toate poruncile și învățăturile sale ca să nu uite și să nu omită nimic din ceia ce trebuiau să facă; sau mai scurt Duhul Sfînt îi va face să-și reamintească despre toate cele ce le-a zis Învățătorul lor (Ioan 14,26); se pare că multe lucruri s-au pierdut atunci din mintea lor, și fiindcă ei le auzeau pentru prima dată, și fiindcă aveau de trecut și de răbdat multe necazuri. Ei s-au lăsat furați de somn, cum o arată un alt evanghelist; și erau cuprinși de tristețe, cum le-o spune însuși Iisus Hristos: „Dar fiindcă v-am spus aceste lucruri inimile voastre s-au umplut de întristare“ (Mt. 26,40,43,45; Ioan 16,6); cum ar fi putut ei reține exact toate lucrurile acestea?

Dar pentru ce în această stare de tristețe și de supărare, Iisus Hristos le-ar mai fi spus lor? Aceasta fiindcă ei ar fi scos un cîștig mare și un folos mare care se întoarce spre slava sa, atunci cînd în continuare, văzîndu-le împlîndindu-se în mod arătat, ei își vor aminti că le-a prezis toate. Dar încă, pentru ce tulbură așa de tare Mîntuitorul sufletul ucenicilor săi, zicînd: Puțin timp mai sînt cu voi? Ei ar fi putut să răspundă: Tu ai motiv să le spui aceia evreilor, dar pentru ce ne confunzi tu pe noi cu acești nemulțumiți? Nu, el nu-i confundă. pentru ce zice deci: „cum am spus Iudeilor?“ Aceasta pentru a-i face să-și amintească, că nu apropierea pericolului îi dictează acest limbaj, și că de mult i-a făcut atenți, ei înșiși sînt martori, ei care l-au auzit pe Iisus Hristos făcînd aceste preziceri evreilor. Pentru aceasta a adăugat el: „Fiilor“ ca auzind aceste cuvînte: „Cum am spus evreilor“, ei să nu creadă că el le zicea în același fel și în același sens. Deci nu pentru a-i arunca pe ucenicii săi în întristare și în supărare, le zicea Învățătorul acelea, ci pentru a-i mîngîia și a-i preveni, de teamă ca într-o zi să nu fie tulburați de necazurile care vor apăsa asupra lor fără încetare.

„Voi nu puteți veni unde mă duc Eu acum“. Prin aceste cuvînte Mîntuitorul face să se cunoască, că moartea sa este o trecere și o întoarcere la o stare mai bună, într-un loc unde nu mai sînt primite trupurile stricăcioase. El zice deasemenea aceste lucruri pentru a trezi iubirea lor și pentru a-i face mai vii și mai fierbinți. Voi o știți fraților, atunci cînd vedem plecînd vreunul din cei mai iubiți prieteni ai noștri, iubirea pe care o avem pentru ei se aprinde și mai mult, și mai ales atunci cînd îi vedem plecînd în altă țară în care n-am ști merge noi înșine. Încă odată, Iisus Hristos a spus

aceste lucruri, și pentru a-i îngrozi pe evrei, și pentru a aprinde și mai mult iubirea ucenicilor săi. Locul acela zice el este așa, încît nici ei, nici voi aceștia, care sînteți cei mai iubiți prieteni ai mei, nu puteți veni în el; în care face să se vadă la fel demnitatea sa. „Vă spun și vouă acum“, dar cu totul diferit față de ei, și cu totul altfel vouă: adică, eu nu vă spun ca și lor nici pentru a vă confunda cu ei.

Cînd l-au căutat evreii pe Iisus Hristos? Cînd l-au căutat ucenicii? Ucenicii l-au căutat atunci cînd fugeau din toate părțile; evreii atunci cînd au căzut într-un necaz destul de mare, în rele nemaiauzite atunci cînd orașul lor a fost cucerit și cînd mînia lui Dumnezeu îi înconjura din toate părțile și s-a lăsat asupra lor cu totul. Iisus Hristos vorbea deci așa evreilor, din cauza necredinței lor; acum el vă vorbește vouă, ucenicilor, ca să vă pregătească la necazurile care vă sînt păstrate.

„Poruncă nouă vă dau vouă: Să vă iubiți unul altul. Precum v-am iubit Eu pe voi, așa să vă iubiți și voi unul pe altul“ (34). Cum era adevărat că ucenicii auzind aceste cuvinte și lucruri, vor fi cuprinși de teamă și de groază, așa ca niște oameni cu totul părăsiți, Învățătorul lor îi mîngîie, și pentru a-i face mai siguri și a-i întări, el plantează în inima lor rădăcina tuturor felurilor de virtuți, adică iubirea; ca și cum ar zice: fiindcă eu plec, voi sînteți triști și abătuți; dar dacă vă iubiți unii pe alții veți fi mai tari și mai curajoși. Pentru ce nu le-a zis cu aceste cuvinte? Fiindcă felul în care le-a zis era mult mai folositor și mult mai avantajos.

„Întru aceasta vor cunoaște toți că sînteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții“ (35). Prin aceste cuvinte Iisus Hristos le arată că întărindu-i în iubire, și însemnați cu acest semn, nimic nu-i va putea risipi pe cei ce s-au unit în acest fel. Apoi, Mîntuitorul le-a făcut această prezicere după ce trădătorul a ieșit și s-a despărțit de ei. Dar pentru ce numește el nouă, o poruncă din legea veche? Aceasta, fiindcă a făcut-o nouă prin felul în care a răspîndit-o el; întrucît zicînd: „Dacă veți avea dragoste unii față de alții“, a adăugat: „Precum v-am iubit Eu“. Eu nu mi-am achitat o datorie, eu nu v-am iubit ca răsplată pentru meritele voastre din trecut, ci am început eu primul să vă iubesc, zice el, și să vă fac bine; astfel trebuie ca voi, la fel, să faceți bine prietenilor voștri, chiar fără a avea față de ei o obligație imediată. Și fără a vorbi de minuni a căror putere trebuie să le dea el să le facă, el îi deosebește prin iubire. Pentru ce? Fiindcă aceia face, aceia caracterizează caracterul sfinților; fiindcă iubirea este temelia oricărei virtuți. Fiindcă mai întîi prin iubire ne cîștigăm noi mîntuirea noastră. Așa, zice Iisus Hristos sînteți ucenicii mei și toți vă vor lăuda dacă vor vedea că imitați iubirea mea.

Ce oare? Nu sînt minunile cele care fac să se cunoască ucenicii lui Iisus Hristos? Nicidecum. „Căci mulți vor zice: Doamne oare nu am alungat noi demoni în numele Tău?“ (Mt. 7,22). Și iarăși: Ucenicii fiind în bucurie fiindcă diavoli li se supuneau poruncii lor, Iisus le-a zis: „Nu vă bucurați că diavoli vi se supun, ci bucurați-vă pentru aceia fiindcă numele voastre sînt scrise în ceruri“ (Lc. 10,20). Dacă minunile au convertit lumea, aceasta s-a întîmplat fiindcă preexista iubirea; fără iubire nu ar fi avut loc minuni.

Aceasta este iubirea, unirea tuturor inimilor care i-a făcut pe ucenici virtuoși. Dacă ar fi fost dezbinare printre ucenici totul ar fi fost pierdut. Și Mîntuitorul n-a zis aceia numai pentru ucenicii săi, ci și pentru toți cei ce vor crede în el apoi, căci azi nimic nu scandalizează așa de mult neamurile ca a vedea că nu mai este iubire printre noi; dar, veți zice voi, ei ne reproșează că nu se mai fac minuni. Este adevărat, dar nu așa de mult.

În ce au făcut arătată apostolii iubirea lor? Nu vedeți că Petru și Ioan nu se despart niciodată atunci cînd merg la templu? Nu vedeți cită iubire avea Pavel pentru frații lui? și vă mai îndoiiți încă? Dacă apostolii au fost împodobiți cu alte virtuți, ei au posedat cu atît mai mult, pe aceia care este izvorul tuturor bunurilor; căci iubirea crește în sufletul care este plin de virtute, ea seacă și piere în acela în care stăpînește nedreptatea. „Atunci cînd va prisosi nedreptatea zice Iisus Hristos, iubirea multora se va răci“ (Mt. 24,12). Sigur neamurile nu sînt așa de mult cîștigate prin minuni ca prin viața pe care o ducem noi, și nimic nu desăvîrșește viața ca iubirea. Ei i-au numit adesea înșelători pe cei ce făceau minuni; dar n-au putere asupra unei vieți curate și sfinte. Înainte ca propovăduirea evangheliei să fi făcut prea mari progrese, cu dreptate se admirau minunile, dar acum viața trebuie să ne facă minunați. Nimic nu atinge și convinge așa de mult neamurile ca virtutea; nimic în sfîrșit nu le este un așa de mare motiv de sminteală ca răutatea, și acela se acceptă.

Atunci cînd un păgîn vede un lacom, pe răpitorul bunului altuia că propovăduiește virtutea contrară acestui viciu și învață ceia ce el nu practică, atunci cînd vede că celui căruia legea îi poruncește să-i iubească pe vrăjmașii lui se dezlănțuie împotriva concetățenilor lui ca o fiară sălbatică, el spune că învățăturile noastre sînt niște povești și fabule. Cînd vede că la apropierea morții un creștin este cuprins de frică și de teamă, cum va primi el dogma nemuririi? Cînd va vedea printre noi oameni ambițioși sau stăpîniți de alte păcate, el va rămîne și mai tare în sentimentul lui și nu va avea decît dispreț pentru religia noastră, căci noi sîntem pricina că ei stăruiesc în greșeala lor. De multă vreme ei n-au decît dispreț pentru dogmele lor și o egală admirație pentru ale noastre; dar azi viața noastră și moravurile noastre îi resping și-i fac să fugă. În sfîrșit, este ușor de filozofat în cuvinte, și mulți dintre ei au filozofat așa; dar ei cer ceva lucru mai mult, ei cer practicarea. Căci dacă li se zice: Vă amintiți voi de cei vechi ai noștri, ei nu vreau să urce așa de sus ci ne privesc pe noi și cercetează ceia ce sîntem noi acum: arătați-ne nouă zic ei, arătați-ne nouă credința voastră din faptele voastre. Și aceasta noi nu o vom ști face. Dimpotrivă ei ne vād porniți împotriva fratelui nostru, și tratîndu-l mai crud decît fac fiarele sălbatice și ne numesc rușinea lumii.

Iată ce aleg neamurile pentru a se apăra să vină printre noi. Așa deci noi vom purta pedeapsa vom fi pedepsiți nu numai că am făcut răul, ci și fiindcă sîntem pricină că numele lui Dumnezeu este hulit. Pînă cînd vom fi noi împătimiti pentru bogății, pentru plăceri? pînă cînd ne vom da noi la alte patimi? Să punem capăt acestor dezordini, este vremea deja. Ascultați ce zice profetul despre oarecare nebuni. „Să mîncăm și să bem căci mîine vom

muri“ (Is. 23,13). Cu adevărat noi nu putem zice acelea despre cei ce trăiesc astăzi, căci cîțiva mănîncă bunurile tuturor celorlalți, cum le reproșează același profet, zicînd: „Oare numai voi singuri veți locui pe pămînt?“ (Is. 5,8). Pentru aceasta eu mă tem să nu vi se întîmple un rău prea mare, și ca să nu ne atragem cea mai grozavă răzbunare a lui Dumnezeu. Să ne ferească Dumnezeu!“ Să ne întoarcem deci la tot felul de virtuți, pentru a dobîndi bunurile viitoare, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 73

„Simon Petru a zis: Doamne, unde Te duci? Răspuns-a Iisus: Unde Mă duc Eu, tu nu poți veni acum după Mine, dar mai tîrziu vei veni“ (Cap.13, Vers.36- Cap.14, Vers.7).

1. Vioiciunea și rîvna sfîntului Petru. Iubirea nu este nimic fără har.

Prezicerea căderii sfîntului Petru. Sfîntul Petru capul și cel mai mare în ceata apostolilor.

2. Iisus Hristos pentru a nu-i întrista și mai mult pe ucenici le ascundea multe lucruri. Iisus Hristos arată odată mai mult că el este egal cu Tatăl său, vedenia se ia drept cunoaștere.

3. Să avem grijă să ne spălăm toate petele sufletului; mai întîi le spală botezul, apoi multe alte mijloace. Primul este milostenia. Calitatea pe care trebuie s-o aibă ca să fie bună, dreaptă și folositoare. A-i aduce lui Dumnezeu jertfă din răpirile sale, înseamnă a-i aduce lui un păcat, înseamnă a întina Altarul și sufletele sfîntilor. Altarul de piatră. Cea mai mică răpire strică toate bogățiile. Se fac cu mare grijă lucrurile mici și se neglijează cele mari. Își spală mîinile intrînd în Biserică. Este indiferent dacă te rogi fără să-ți fi spălat mîinile. A face milostenie din răpiri, este un păcat. Este mai bine să nu facem milostenie de loc decît s-o facem din furturile noastre, din răpirile noastre.

1. Iubirea este un bine mare: este oare un lucru mai nestăpînit ca și focul, care se ridică chiar pînă la cer, și a cărui furie nimic nu poate s-o oprească. Petru, acest om vioi și înfocat, auzindu-l zicînd pe Învățătorul lui: „Tu nu poți veni acum unde Mă duc Eu“, ce răspunde el? „Doamne, unde Te duci?“ El n-o spune pe atîta pentru dorința de a fi învățat pe cît din dorința de a-l urma. El nu îndrăznește să zică: „Eu merg, eu te urmez, ci zice: „Unde Te duci?“ Iisus Hristos nu răspunde de loc la aceste cuvînte ale lui, ci numai gîndului lui, cum o face să se cunoască răspunsul lui. Și ce-i răspunde? „Tu nu poți veni acum după Mine“. La aceste cuvînte nu vedeți că Petru voia să-l urmeze pe Învățătorul lui, și chiar pentru aceia l-a întrebat unde merge? Și, lucru uimitor, acest răspuns: „Dar mai tîrziu vei veni“, nu-i ajunge ca să-l rețină, nici pentru a mustra violența dorinței lui, atîta vreme cît el aude că mai are nădejde, ci se lasă dus pînă la a zice: „Doamne, de ce

nu pot să urmez Ție acum? Viața mea voi pune-o pentru Tine“ (37). Cum nu se temea că va fi trădătorul, și cum era privit ca unul bun și ucenic credincios, el întreabă în sfârșit cu îndrăzneală și cu încredere atunci când toți ceilalți păstrează tăcerea.

Vai! Ce spui Petre? Învățătorul tău îți zice: „Tu nu poți“ și tu răspunzi: Eu pot! Tu ai învățat deja că iubirea ta nu este nimic fără harul de sus. Și prin aceia se vede că spre folosul lui Petru a permis Mîntuitorul căderea lui. Petru zicînd cu prea multă încredere și îndrăzneală: „Te voi urma“, lisus a vrut să-l învețe făcîndu-l să-și cunoască propria slăbiciune. Ori, cum el stăruia în siguranța lui, lisus Hristos cu adevărat, nu l-a dus, nu l-a pus să-l tăgăduiască, ci l-a părăsit ca el să-și cunoască propria slăbiciune.

lisus îi prezice că el va fi dat la moarte. Petru răspunde: „Milostiv fie Ție Doamne să nu Ți se întîmple Ție acestea“ (Mt. 26,22); el a fost mustrat, și nu s-a corectat; lisus voind să-i spele picioarele, el i s-a opus și zice: „Tu nu-mi vei spăla niciodată picioarele mele“ (Ioan 13,8). Și iarăși, Învățătorul îi zice: „Tu nu poți veni acum după Mine“ și el răspunde: „Chiar cînd toți se vor lepăda de Tine eu nu mă voi lepăda niciodată“. Cum era deci vizibil că Petru cădea în învîrtoșare și nu căuta decît să contrazică, Învățătorul lui îl face atent să nu se mai împotrivescă nici să discute despre ceia ce vrea el. Sfîntul Luca ne arată aceste lucruri, arătînd că lisus Hristos a zis: „Eu m-am rugat pentru voi ca să nu piară credința voastră“ (Lc. 22,32); adică, voi să nu pieriți cu totul și pînă în sfîrșit. Mîntuitorul ne învață deasemenea că trebuie să practicăm smerenia în toate lucrurile, și ne face să cunoaștem că natura omenească nu este nimic prin ea însăși „că ea nu este în sine decît slăbiciune și neputință“. Cum Petru era gata întotdeauna să discute, lăsîndu-se împins de furia iubirii lui, lisus Hristos îl face atent să se corecteze, de teamă ca apoi, atunci cînd va primi conducerea întregii lumi, el să nu cadă în aceeași greșală; și permite căderea lui, ca să se cunoască bine pe sine însuși prin amintirea a ceia ce i s-a întîmplat.

Dar priviți cît este de mare această cădere: Petru nu s-a lepădat odată sau de două ori de Învățătorul lui, ci s-a uitat și s-a lepădat de trei ori în puțină vreme, ca să cunoască faptul că el nu l-a iubit pe atîta pe Învățătorul său pe cît l-a iubit Învățătorul pe el. Și cu toate acestea, chiar aceluia care a căzut așa de tare, lisus îi zice încă: „Mă iubești tu mai mult decît aceștia?“ (Ioan 21,15). Deci nu fiindcă a fost rece de aceia a căzut Petru, ci pentru că a fost lipsit de ajutorul de sus: lisus primește iubirea lui, dar spiritul de contradicție care se naște din această iubire, el îl taie și-l aruncă: Petre, dacă mă iubeai, tu trebuia să te supui și să-l ascuți pe cel pe care-l iubeai.

lisus Hristos ți-a zis; și ție și la cei ce sînt cu tine: „Tu nu poți veni acum“, pentru ce te mai împotrivesți? Ce! Voi nu vă gîndiți ce este aceia o lepădare de Dumnezeu? Vai bine! pentru că aceia nu vă ajunge pentru a vă convinge că ceia ce spun eu s-ar fi întîmplat o veți învăța prin renunțarea voastră, care vi s-a părut la început de necrezut. Unul din aceste lucruri vă era necunoscut: celălalt, voi aveți despre el o cunoaștere în adîncul sufletului vostru: cu toate acestea vedeți realizîndu-se acela la care nu vă așteptați.

„Viața mea voi pune-o pentru Tine“ (36). Cum Petru l-a auzit zicînd pe Învățătorul că nimeni nu poate să arate o iubire mai mare ca dîndu-și viața sa (Ioan 15,13) imediat acest om plin de foc, a cărui iubire este nesățioasă, este cuprins de acest cuvînt și crede că poate să-l împlinească și să ajungă la ceia ce este mai înalt. Dar Iisus Hristos, pentru a-i arăta că nu-i aparține decît lui singur să promită fără greșală o asemenea jertfă, îi spune: „Adevărat, adevărat zic ție că nu va cînta cocoșul, pînă ce nu te vei lepăda de Mine de trei ori“ (38); adică, imediat, în același ceas. Era foarte tîrziu noaptea cînd a zis Iisus aceste lucruri, și deja au trecut prima strajă și a doua.

„Să nu se tulbure inima voastră“ (Cap. 14,1). Iisus Hristos o spune, fiindcă se putea vedea cum că cuvintele lui i-a tulburat pe ucenicii săi. Dacă, capul care era așa de rîvnitor și așa de plin de zel, a auzit făcîndu-i-se această prezicere, că el se va lepăda de Învățătorul său înainte să cînte cocoșul de trei ori, trebuie să credem că ucenicii erau foarte necăjiți, și într-o tristețe capabilă să despice chiar inimile de diamant. Cum decî gîndul la aceste lucruri nu putea să nu-i tulbure pe ucenici, și să-i arunce în groază, Învățătorul lor îi mîngîie zicîndu-le: „Să nu se tulbure inima voastră“: începînd să arate prin aceia virtutea și puterea divinității sale; pentru că el cunoaște ceia ce au ei în inimă, și le descoperă public.

„Credeți în Dumnezeu, și în Mine credeți“ (1); adică, toate necazurile voastre vor trece: căci, a crede în mine și în Tatăl Meu, este un lucru mai puternic decît orice necaz, și această credință nu vă va lăsa să cădeți sub povară. Mîntuitorul adaugă apoi: „În casa Tatălui meu multe locașuri sînt“ (2). Cum el l-a mîngîiat pe Petru în întristarea lui, zicîndu-i: „Dar mai tîrziu vei veni“, el îi mîngîie la fel pe ceilalți ucenici ai săi dîndu-le aceiași nădejde. Căci, de teamă ca ei să nu creadă că făgăduința pe care le-o face el, nu-l privește decît pe Petru singur, el zice: „În casa Tatălui Meu multe locașuri sînt“. Iar de nu, v-aș fi spus. Mă duc să vă pregătesc loc“ (2). Și este ca și cum le-ar zice: voi veți fi primiți în aceiași casă cu Tatăl. Acolo este un număr destul de mare de locașuri și nu se poate spune că acolo ar fi nevoie de pregătiri. Și iarăși, cum Iisus a zis: „Voi nu puteți veni acum“ de teamă ca să nu se gîndească, că ei erau excluși din această casă, el adaugă: „Ca, unde sînt Eu, să fiți și voi“ (3). Eu am, zice el, o așa de mare grijă de locașurile voastre, că eu deja le-aș fi pregătit dacă ele nu erau pregătite mai de demult: prin aceia dumnezeiescul Mîntuitor îi face să cunoască aceia că ei trebuie să aibă o încredere foarte mare în el.

2. Apoi, ca aceste cuvinte ale lui să nu le pară o lîngușire, și ca ei să creadă că lucrul este real așa cum zice el, adaugă: „Și unde Mă duc Eu știți și cunoașteți și calea“ (4). Nu vedeți fraților, în ce fel le arată Iisus Hristos că el n-a zis aceste cuvinte în zadar și cu îndrăzneală? Aceste cuvinte: „Voi știți unde Mă duc Eu“ Iisus le-a spus, fiindcă vedea că ei au o dorință destul de mare ca să știe unde merge el. În sfîrșit, Petru nu l-a întrebat de loc „unde merge“ pentru a învăța, ci pentru a-l urma. Și cum a fost mustrat, cum Iisus Hristos a arătat posibil ceia ce părea imposibil: și la fel imposibilitatea aparentă insufliîndu-le ucenicilor dorința de a ști unde merge

el, Iisus le-a zis: „Și cunoașteți și calea“. Căci precum în clipa când i-a zis lui Petru: „Te vei lepăda de Mine“ fără ca nimeni să fi zis un cuvânt, fiindcă el pătrunde și vede ceia ce se petrece în adâncul inimilor, el adaugă: „Nu vă tulburați“; la fel zicînd aici: „Voi cunoașteți“, el a arătat și a descoperit dorința inimii lor, și le dă ocazia să-l întrebe. Dar această întrebare: „Unde Te duci?“ Petru a făcut-o dintr-o iubire violentă, și Toma, dimpotrivă, zice de frică: „Doamne, nu știm unde Te duci: și cum putem ști calea?“ (5) Noi nu cunoaștem acest loc, zice el, și „cum putem ști calea“?

Remarcați, frații mei, cu ce respect îi vorbește Toma Învățătorului său. El n-a zis: Fă-ne cunoscut acest loc, ci „nu știm unde Te duci“; căci aceia o doreau ei de multă vreme s-o afle. Dacă evreii, atunci când îl auzeau pe Iisus vorbind așa, erau îngrijorați de locul unde merge, chiar când doreau să se scape de el, cu cît mai mult cei ce nu doreau să se despartă de el trebuiau să dorească să învețe aceasta? Dar cu toate că respectul pe care-l au pentru el îi reține, totuși neliniștea și iubirea lor îi împinge, și ei îi pun această întrebare. Ce le răspunde Iisus Hristos? „Eu sînt calea, adevărul și viața. Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine“ (6). Pentru ce deci, Petru întrebîndu-l pe Învățătorul lui unde merge, nu i-a răspuns Iisus imediat: Eu mă duc la Tatăl meu; tu nu poți veni acum? pentru ce face un așa de lung circuit de cuvinte, pentru ce atîtea întrebări și atîtea răspunsuri? Se înțelege că el nu le-a descoperit adevărul evreilor; dar ucenicilor lui de ce nu l-a arătat? El le-a spus ucenicilor săi și evreilor, că el a ieșit de la Dumnezeu, și că se întoarce la Dumnezeu (Ioan 13,3; 16,27). Și acum el o spune mai clar ca și înainte. Într-adevăr, evreilor el nu li s-a explicat așa de clar. Dacă el ar fi zis: voi nu puteți veni la Tatăl meu, ei ar fi crezut că o spune din vanitate și din mîndrie. Dar, vorbindu-le într-un fel mai ascuns, el îi ține în îndoială.

Dar, veți zice voi, pentru ce le-a răspuns el la fel ucenicilor săi și lui Petru? Cum cunoștea sufletul lui vîoi și nestăpînit, și că era totdeauna gata să constrîngă și să întrebe, el i-a dat un răspuns ascuns pentru a-l opri și pentru a înlătura întrebările lui. Dar întunecimea cuvintelor lui producînd efectul pe care-l dorea, el îi descoperea din nou și mult mai clar ceia ce dorea, căci răspunzînd: „Nimeni nu poate veni unde Mă duc Eu“ adaugă „În casa Tatălui Meu multe locașuri sînt“. Și încă: „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine“. Iisus Hristos nu voia să le descopere ucenicilor săi de la început aceste lucruri, pentru a nu-i arunca într-o tristețe și mai mare. Dar după ce i-a mîngîiat, el le arată lor. Căci a micșorat mult tristețea lor prin musturarea pe care i-a făcut-o lui Petru; și teama pe care o aveau ei să nu li se întîmple la fel îi făcea atunci mai reținuți și mai atenți.

„Eu sînt calea“. Este explicarea frazei: „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine“; și aceste cuvinte: „Eu sînt adevărul și viața“ arată că tot ce a prezis el se va întîmpla fără îndoială. Dacă eu sînt adevărul, nu va ieși nici o minciună din gura mea; dacă eu sînt viața, chiar nici moartea nu vă va putea împiedica să intrați în casa Tatălui meu. Dar mai mult, „dacă Eu sînt calea“, voi nu mai aveți nevoie de conducător; dacă eu sînt adevărul, eu nu zic nimic fals; dacă eu sînt viața, chiar cînd veți muri, voi veți avea bunurile pe care vi le făgăduiesc eu. Ceia ce zicea Iisus despre cale, ucenicii au

înțeles-o și au mărturisit-o; dar celelalte lucruri, ei nu le înțelegeau de loc; deși ei nu-i cereau lui explicația, și cu toate acestea ei au primit destulă mîngîiere din înțelegerea acestui cuvînt: „Eu sînt calea“. Apoi fiindcă este în puterea mea să duc la Tatăl, în mod sigur voi veți veni la el; căci nu este altă cale care poate să vă ducă la el. Iisus Hristos zicînd mai înainte: „Nimeni nu poate veni la Mine, dacă nu-l va atrage Tatăl Meu“ (Ioan 6,44); și încă, „Și Eu, cînd voi fi înălțat de pe pămînt, îi voi trage pe toți la Mine“ (Ioan 12,32); și acum „Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine“; el arată că este egal cu Tatăl.

Cum deci Iisus Hristos după ce a zis: „Și unde Mă duc Eu voi știți, și cunoașteți și calea“ mai adaugă: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut; dar de acum îl cunoașteți și l-ați și văzut“ (7)? În aceste cuvînte Mîntuitorul nu se contrazice: ucenicii îl cunoașteau dar nu așa cum trebuiau să-l cunoască. Ei îl cunoșteau pe Dumnezeu, dar nu-l cunoșteau încă pe Tatăl. Ei nu l-au cunoscut decît apoi, atunci cînd coborînd Duhul Sfînt peste ei, le-a dat toată cunoașterea. Apoi iată ce vrea să zică Iisus Hristos: Dacă voi ați cunoaște esența și demnitatea mea, a-ți cunoaște și pe cea a Tatălui meu. „Acum îl cunoașteți și L-ați și văzut“; adică: „voi l-ați văzut“ voi îl vedeți prin mine, văzîndu-mă pe mine.

Iisus Hristos numește aici vedere cunoașterea interioară și duhovnicească a sufletului, căci ceia ce se vede „în mod exterior“, noi putem să le vedem în același timp și să nu le cunoaștem, dar ceia ce se cunoaște, noi nu putem să le cunoaștem și să nu știm ceia ce sînt ele. Pentru aceasta zice Mîntuitorul: „Îl cunoașteți“, precum, zice el, el a fost văzut de îngeri chiar; dar nimeni n-a văzut propria lui substanță, și cu toate acestea Iisus Hristos zice că ucenicii săi au văzut-o: ascultați, după măsura cu care puteau ei înțelege. El a vorbit așa pentru a vă învăța că cel ce l-a văzut, cunoaște la fel pe Tatăl. Într-un cuvînt, ucenicii îl vedeau. Nu cu adevărat în substanța lui simplă și curată, ci îmbrăcat în trup. Altădată numește Iisus Hristos vederea cunoaștere, ca atunci cînd zice: „Fericiți cei cu inima curată, că aceia vor vedea pe Dumnezeu“ (Mt. 5,8). Ori, Mîntuitorul numește curați, nu numai pe cei ce se abțin de la desfrîinare ci pe cei ce se abțin de la orice fel de păcat, fiindcă orice păcat întină sufletul.

3. Să facem tot ce putem ca să ne spălăm întinăciunea noastră. Mai întîi botezul o șterge, apoi, multe mijloace diferite. Dumnezeu, care este milă și bunătatea chiar, ne-a deschis destule căi pentru ca să ne curățim. Milostenia este prima. „Credința și mila șterg păcatele“ (Eccl. 4,33); eu zic milostenia care nu este făcută dintr-un bun rău cîștigat, căci aceia nu este milostenie, ci o neomenie și o cruzime. În sfîrșit, ce se poate cîștiga dezbrăcîndu-l pe unul și îmbrăcîndu-l pe altul? Trebuie să începem prin milă și aceia din neomenie. Chiar cînd vom da tot bunul altuia, nu vom cîștiga nici un rod. Zahau ne învață, el zice că îmblînzește mînia lui Dumnezeu restituind împătrit tot bunul ce l-a luat. (Lc. 19,8). Dar noi, comitem mii de răpiri, credem, că prin ceva milostenie potolim mînia lui Dumnezeu și nu vedem că o pornim mai mult.

Spuneți-mi, vă rog, luînd într-un car un asin mort și putrezit, voi l-ați duce la altar pentru a-l aduce jertfă, oare nu vă va ucide cu pietre lumea întreagă ca pe un necredincios și un stricător de cele sfinte? Ei bine! dacă eu dovedesc că o jertfă făcută dintr-un bun furat este mai netrebnică, ce iertare vom avea noi? Să presupunem o bijuterie, o mobilă stricăta: nu este mai mizerabil ca acest asin mort? Vreți să vedem cît de mare este infecția păcatului? Ascultați ceia ce zice profetul: „Umplutu-s-au rănile mele de stricăciune și de putreziciune” (Ps. 28,5). Pentru voi, voi îl rugați pe Dumnezeu cu buzele ca să uite păcatele voastre, și prin furturile voastre și prin răpirile voastre faceți ca el să și le amintească totdeauna, punînd păcatul vostru pe altar, fiindcă ceia ce se oferă lui Dumnezeu este din păcat.

Dar acesta nu este singurul păcat pe care-l faceți voi; ceia ce este mai rău, este că voi întinați sufletele sfinților, voi necinstiți moaștele sfinților care sînt puse în sfîntul Altar. Altarul este de piatră, și este sfîntit; sufletele sfinților îl poartă în continuu pe Iisus Hristos, și voi nu vă temeți să aduceți jertfe atît de necurate? Nicidecum, veți zice voi; aceasta nu din acela aur o ofer eu, ci din altul. Scuză absurdă și ridicolă. Vai! nu știți că dacă o bucățică de nedreptate cade pe o masă de argint o strică cu totul? Precum dacă se aruncă în fîntînă, un hoit unde este apă curată, se strică toată apa; la fel dacă, în bogății, se amestecă răpiri, această răpire le strică cu totul.

Ce oare? noi ne spălăm mîinile intrînd în Biserică, și nu ne curățim inima noastră? Oare mîinile sînt acestea care vorbesc, care pronunță cîntările și laudele? căci inima spune aceste cuvinte sfînte, pe ea o privește Dumnezeu: dacă ea este întinată, curăția trupului nu folosește la nimic. Ce rod, ce folos vom scoate noi spălîndu-ne mîinile trupului, dacă noi lăsăm în necurăție mîinile sufletului? Iată ce este uimitor, și la ce trebuie să fiți atenți: iată ce răstoarnă totul, și pune totul în dezordine; aceasta este că noi atașîndu-ne să facem cu grijă lucrurile mici, le neglijăm pe cele mari. A se ruga fără a avea mîinile spălate, sigur aceia este indiferent: dar a se ruga fără a avea curățită conștiința sa, este cel mai grozav din toate relele. Ascultați ceia ce zice profetul evreilor, care erau foarte îngrijorați să-și spele acest fel de întinăciune trupească: „Curățați inima voastră de stricăciunea ei. Pînă cînd vor rămîne în voi gîndurile ostenelelor voastre?” (Ierem. 4,14). Să ne curățim așa pe noi înșine, nu cu tînă ci cu apă curată; prin milostenie, nu prin lăcomie. Începeți prin a vă abține de la orice răpire, și atunci veți face milostenie. „Să ne întoarcem de la rău și să facem binele” (Ps. 36,28). Rețineți-vă mîinile voastre departe de orice răpire, și apoi întindeți-le, deschideți-le pentru a face milostenie. Dar dacă cu aceleași mîini cu care-i despuiem pe unii, noi îi îmbrăcăm pe alții, chiar cînd pentru aceia ne vom folosi de bunurile pe care le-am jefuit nu vom evita pentru aceia chinurile. Căci, din acest obicei materia luată pentru a se împrăști devine materie a nedreptății.

Sigur este mai bine a nu face nici o operă de milostenie, decît s-o facem în acest fel. I-ar fi fost mai folositor lui Cain să nu jertfească nimic din tot. Ori, dacă, Cain, pentru că a oferit ceia ce avea de mai puțin preț, l-a jignit pe

Dumnezeu, cel ce face milostenie dînd bunul altuia, cum nu va porni el minia lui? Eu v-am oprit, zice Domnul, să răpiți bunul altuia, și voi vreți să mai cinstiți oferindu-mi răpirile voastre? Ce sentiment aveți despre mine? Credeți că asemenea jertfe îmi sînt plăcute? Domnul vă va zice: „Voi ați crezut, o oameni plini de nedreptate că voi fi asemenea vouă. Eu vă voi mostra aspru, și voi pune păcatul vostru înaintea voastră“ (Ps. 49,22). Dar ferească Dumnezeu ca să nu auziți niciunul un cuvînt așa de grozav! facă cerul, ca după ce ați dat săracilor milostenii curate și sfinte, purtînd în mîinile noastre candelă de nuntă să intrăm în cămara de nuntă, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 74

„Filip i-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne va fi deajuns. Iisus i-a zis: De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl, și cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl?“ (Cap.14, Vers.8- Vers.14)

1. Iisus Hristos proclamă consubstanțialitatea sa cu Tatăl.
2. Autoritatea și puterea lui Iisus Hristos.
3. A-l urma pe Iisus Hristos și a duce crucea sa. Jertfa Legii noi este mult mai minunată decît jertfa legii vechi. Jertfa creștinului; în ce constă. Patimile și dorințele rele întunecă cuvîntul divin. Nu iubirea bogățiilor este tiranul nostru, ci lașitatea noastră. Multă vreme a trecut fără a se cunoaște aurul și argintul, de unde se naște iubirea de argint în noi. Diferite dorințe: naturale, necesare, în plus. A omite să facem ceea ce este ușor, înseamnă a-și lua orice scuză. A nu face cît de cît ceva milostenii mici, înseamnă a se face fără scuză.

1. Profetul le zicea evreilor: „Voi ați luat chip de desfrînată, v-ați făcut fără de rușine față de toți“ (Ierem. 3,3). Cum se vede aceste cuvinte se aplică cu dreptate, nu numai orașului Ierusalim, ci la toți cei ce se opun cu nerușinare adevărului. Căci Filip zicîndu-i lui Iisus Hristos: „Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl“ Iisus Hristos i-a răspuns lui: „De atîta vreme sunt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe?“ Și totuși sînt oameni care, după aceste cuvinte, îl mai despart încă pe Fiul de Tatăl. Dar, o ereticilor, ce unire mai strînsă și mai mare puteți cere? Asupra acestui răspuns al Mîntuitorului, unii au căzut în erezia lui Sabelie. Dar să-i lăsăm pe sabelieni și pe ceilalțieretici, ca fiind printr-o necredință disprețuită, cu totul opuși adevărului, și să ne atașăm să cercetăm cu exactitate adevăratul sens al acestor cuvinte.

„De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe?“ Ce? Oare tu ești Tatăl pe care-l caut eu să-l cunosc? Nu, răspunde Iisus Hristos. Pentru aceasta el n-a zis: Tu nu l-ai cunoscut, ci „tu nu M-ai cunoscut“. Prin aceia el arată în mod unic că Fiul nu este alt lucru decît ceia ce este Tatăl, rămînînd cu toate acestea el însuși totdeauna Fiul.

Ce l-a îndemnat pe Filip să pună această întrebare? Acest cuvînt al Învățătorului lui: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine și pe Tatăl Meu L-ați fi cunoscut“ (Ioan 14,7); așa le-a zis Iisus Hristos adesea același lucru evreilor. Cum deci Petru, evreii, așa și Toma, întrebîndu-l adesea pe Iisus cine era Tatăl său, nici unii, nici alții nu au fost învățați mai bine, și ei au rămas toți în necunoaștere: Filip, care nu vrea să apară nepotrivit, unindu-se cu evreii pentru a pune același întrebare, zice: „Arată-ne nouă pe Tatăl“ ci el și adaugă „și ne va fi deajuns“: Doamne noi nu te întrebăm nimic mai mult. Iisus Hristos a zis: „Dacă M-ați fi cunoscut pe Mine, L-ați fi cunoscut și pe Tatăl Meu“, și el îl făcea cunoscut pe Tatăl său prin sine însuși. Filip, dimpotrivă, schimbă această ordine, zicînd: Arată-ne nouă pe Tatăl tău, ca și cum el l-ar fi cunoscut cu desăvîrșire pe Iisus Hristos. Dar Mîntuitorul nu se supune la întrebarea lui punîndu-l pe drum, el îl face să înțeleagă că prin el însuși se poate cunoaște Tatăl său. Filip voia să-l vadă pe Tatăl cu ochii trupului, poate fiindcă a auzit că profeții l-au văzut pe Dumnezeu. Dar, Filipe din îngăduință vorbește așa Scriptura. La fel Iisus Hristos zicea: „Pe Dumnezeu nimeni nu l-a văzut vreodată“ (Ioan 1,18); și iarăși: „Deci oricine a auzit și a învățat de la Tatăl vine la Mine“ (Ioan 6,45). Și în Vechiul Testament este scris: „Nimeni nu va vedea fața Mea și să nu moară“ (Ieș. 33,20).

Ce răspunde deci Iisus Hristos? El îi face această muștrare: „De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe?“. Mîntuitorul n-a zis: Tu nu m-ai văzut, ci „tu nu M-ai cunoscut?“ Dar oare pe tine caut eu să te cunosc? Pe Tatăl tău caut eu acum să-l văd: și tu-mi răspunzi: Tu nu m-ai cunoscut; ce raport este între acest răspuns și întrebarea pe care o pune Filip? este unul foarte mare. Cum Fiul este același lucru cu Tatăl, totuși rămîind Fiul, pe bună dreptate îl arată și face să se cunoască Tatăl în el însuși. Și apoi el deosebește și separă persoanele, zicînd: „Cel ce Mă vede pe Mine vede pe Tatăl Meu“, de teamă ca să nu zică cineva că Tatăl și Fiul erau aceiași. Dacă Tatăl era același cu Fiul, Fiul nu ar fi zis: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu“.

Dar pentru ce nu l-a răspuns Iisus Hristos lui Filip: Tu ceri un lucru imposibil, și care este mai presus de natura omenească: numai eu singur sînt care am puterea să-l văd pe Tatăl meu? Aceasta fiindcă acest apostol zice: „și ne va fi deajuns“ ca și cum l-ar fi văzut el însuși. Dar Iisus Hristos îl face să cunoască, că el se înșeală, și că nu l-a văzut pe însuși Fiul; căci, el l-ar fi văzut pe Tatăl, dacă l-ar fi putut vedea pe Fiul. Pentru aceasta zice: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu“. Oricine m-a văzut, îl va vedea la fel și pe Tatăl meu; adică, nimeni nu poate să mă vadă nici pe mine, nici pe Tatăl meu. În sfîrșit, Filip căuta să vadă cu ochii săi: și cum credea că l-a văzut pe Fiul, și voia să-l vadă și pe Tatăl, Iisus Hristos îl face să cunoască cum că el nu l-a văzut nici pe unul, nici pe altul. Căci dacă cineva pretinde că aici vederea trebuie să se înțeleagă despre cunoaștere, eu nu mă voi opune: căci cel ce mă cunoaște, zice el, îl cunoaște la fel pe Tatăl meu. Dar nu aceia zice Iisus Hristos: el vrea să arate consubstanțialitatea sa, și zice: Cel care cunoaște substanța mea, o cunoaște la fel și pe cea a Tatălui meu.

Ce înseamnă aceia? Nu ajunge a cunoaște creatura pentru a-l cunoaște pe Dumnezeu? Nu, nu este așa: toți oamenii cunosc creatura și o văd, dar nu toți oamenii îl cunosc pe Dumnezeu. Mai mult, să examinăm ceia ce voia să cunoască Filip: Era aceasta înțelepciunea Tatălui? era aceasta bunătatea lui? Nicidecum, ci el voia să cunoască ceia ce era Dumnezeu, voia să cunoască substanța lui. Pentru aceia răspunde Iisus Hristos: „Cel ce Mă vede“. Dar cel ce vede creatura, nu vede substanța lui Dumnezeu. „Cel ce Mă vede pe Mine vede la fel pe Tatăl Meu“, zice Iisus Hristos; ceia ce el n-ar fi zis, dacă ar fi fost de altă substanță. Dar, pentru a mă folosi de un exemplu mai sensibil, eu zic: Cel ce n-a văzut niciodată aurul, nu poate să cunoască substanța lui văzînd argintul; căci nu se cunoaște o natură prin alta. Iată pentru ce l-a mustrat Iisus Hristos pe bună dreptate pe Filip prin aceste cuvinte: „De atîta vreme sînt cu voi“ Cel! Eu am avut bunătatea de a vă învăța o doctrină așa de mare și atît de sublimă, voi ați văzut minunile pe care le-am făcut cu autoritate și cu o putere absolută, ați văzut tot ceia ce este propriu și nu-i aparține decît divinității, și ceia ce Tatăl singur poate face, voi m-ați văzut pe mine făcînd la fel: m-ați văzut iertînd păcatele, descoperind și arătînd ceia ce este mai ascuns în inimă, alungînd moartea, înviind morții, voi m-ați văzut creînd ochi din pămînt“, și nu M-ai cunoscut?“.

2. Dacă Iisus Hristos a zis: „Tu nu M-ai cunoscut“ aceasta a făcut-o fiindcă era îmbrăcat în trup. Tu ai văzut pe Tatăl meu, nu cere mai mult: văzîndu-mă pe mine, l-ai văzut pe el. Dacă tu m-ai văzut, nu căuta în mod curios să-l cunoști pe Tatăl meu; căci tu l-ai cunoscut în mine însumi.

„Nu crezi că Eu sînt în Tatăl și că Tatăl este în Mine?“ (10). Adică, eu sînt îmbrăcat în aceiași substanță. „Cuvintele pe care vi le spun nu le spun de la Mine, ci Tatăl Care locuiește în mine „face lucrurile Lui“ (10). Nu vedeți fraților, cît este de minunată și de strălucită unirea care este între Tatăl și Fiul? nu vedeți dovada uneia și aceleiași substanțe? „Ci Tatăl-Care locuiește în Mine- face lucrurile Lui“ pe care le fac eu. Cum deci Mîntuitorul, începînd dovada sa prin cuvintele sale, trece imediat la fapte? Căci ceia ce voia să dovedească, cerea ca el să spună: Tatăl spune cuvintele pe care le spun eu: aici el prezintă în același timp două lucruri, și învățătura și minunile: sau încă, el face așa, fiindcă în Dumnezeu cuvintele sînt fapte. Cum deci face Tatăl el însuși faptele? În sfîrșit, Fiul zice în alt loc: „Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, nu Mă credeți“ (Ioan 10,37). Cum, zic eu, Iisus Hristos după ce a zis că el face faptele, zice aici că Tatăl le face? El o zice, pentru a arăta că nu este mijloc sau interval între Tatăl și Fiul: și este ca și cum ar zice: Tatăl nu face un lucru și eu să fac altul. Tatăl nu lucrează separat de mine, el nu face un alt lucru înafară de cel pe care-l fac eu: ceia ce face el o fac și eu; ceia ce fac eu face și el: Căci Noi sîntem același lucru. Căci este scris în altă parte că Tatăl lucrează la fel: „Tatăl Meu pînă acum lucrează; și Eu lucrez“ (Ioan 5,17). Acolo Iisus Hristos face să se vadă că între lucrurile Tatălui și faptele Fiului, nu este nici o diferență; aici arată că Tatăl și Fiul sînt unul și același lucru.

Căci dacă aceste cuvinte arată ceva lucru mai de jos, nu vă mirați. Mîntuitorul zicînd mai înainte: „Voi nu credeți“ el a vorbit apoi cu aceste cuvinte, pentru a vă face să cunoașteți că el n-a temperat cuvintele sale în acest fel, decît pentru ca să-i aducă pe ucenicii săi la credință. Iisus Hristos era în inima lor, el vedea tot ce se petrecea acolo. „Credeți Mie că Eu sînt în Tatăl și Tatăl în Mine, iar de nu credeți-Mă pentru lucrurile acestea“ (11). Sigur, zice Mîntuitorul trebuie, că auzind numindu-l pe Tatăl și pe Fiul, voi nu veți căuta nimic mai mult: trebuia să recunoască imediat că substanța este egală și aceiași. Căci dacă acesta nu este pentru voi o arătare suficientă a egalității de rang și de consubstanțialitate, învățați-o încă și prin fapte, că substanța și vrednicia sînt egale. Și dacă Iisus Hristos zicînd: „Cel ce Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl Meu“ a vrut să vorbească despre fapte, el n-ar fi adăugat apoi: „Credeți-Mă pentru lucrurile acestea“ pe care le fac eu. După care, voind să arate că, nu numai că el putea să facă aceste lucruri, ci mult mai multe și mai mari, el se înalță și vorbește în mod hiperbolic. Căci nu zice: Eu pot să fac mult mai mari fapte, ci, ceia ce este mai minunat: Eu pot. zice el, să dau altora puterea să facă mult mai mari.

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care crede în Mine va face și el lucrurile pe care le fac Eu și mai mari decît acestea va face, pentru că Eu Mă duc la Tatăl“ (12). Adică, va fi al vostru să faceți minuni căci eu plec, mă duc. Apoi, terminînd de explicat ceea ce cerea urmarea vorbirii sale, Mîntuitorul zice: „Și orice veți cere în numele Meu, aceia voi face, ca să fie slăvit Tatăl în Fiul“ (13). Nu vedeți, frații mei, că Fiul este încă acela ce face faptele? Eu voi face, zice el; și el n-a zis: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu“; ci: „Ca să fie slăvit Tatăl în Fiul“. Și deși el a zis în altă parte: „Tatăl este cel care Mă slăvește“ (Ioan 8,54) dar aici zice: Fiul îl va slăvi pe Tatăl. Cum se va vedea că Fiul are puterea să facă fapte mari, Tatăl lui va fi slăvit.

Ce vreau să spună aceste cuvinte: „în numele Meu“? Ceea ce ziceau apostolii: „În numele lui Iisus Hristos scoală-te și umblă“ (Fap. 3,6). Căci toate minunile pe care le făceau apostolii, el însuși le făcea. Și „Mîna lui Dumnezeu era cu ei“ (Fap. 11,21). „Eu voi face“, zice el. Nu vedeți autoritatea lui? Ceia ce fac alții, este el însuși care le face; și ceia ce voia să facă el prin sine însuși nu putea, dacă Tatăl nu-i dădea virtutea și puterea? Cine va îndrăzni să susțină o asemenea absurditate? „Eu voi face“: pentru ce n-o spune el decît după aceia? Aceasta, o face ca să întărească ceia ce a zis mai înainte, și ca să facă să se cunoască cum că el a vorbit într-un asemenea limbaj prin îngăduință. „Eu Mă duc la Tatăl“. Prin aceste cuvinte Iisus Hristos vrea să facă să înțeleagă ucenicii săi acestea: Eu nu voi muri, ci rămîn în toată vrednicia mea, și eu sînt în cer. Apoi, Mîntuitorul zicea toate aceste lucruri apostolilor săi pentru a-i mîngîia. Cum era adevărat că, neavînd încă o cunoaștere deplină despre înviere, le venea în suflet destule idei triste și necăjicioase, Învățătorul le promite că ei vor avea puterea să le facă altora aceleași lucruri pe care le-a făcut el însuși, că el va avea întotdeauna grijă de ei; el îi face să cunoască, că el rămîne totdeauna, și nu numai că rămîne, ci încă și aceia că el le va da lor semne simțite de o virtute și de o putere mai mare.

3 Să-l urmărim deci pe Iisus Hristos și să purtăm crucea lui. Încă azi cînd nu este nici o persecuție, totuși avem în față o altfel de moarte. „Faceți să moară mădularele omului pămîntesc care este în voi“ (Col. 3,5). Să ucidem dar pofta, minia, invidia. Aceia este jertfa cea vie: este o jertfă care nu se reduce la cenușă, care nu se risipește în fum, care n-are nevoie nici de lemne, nici de foc, nici de secure: focul și securea le are în sine: și Duhul Sfînt este acesta. Slujiți-vă de această secure pentru a tăia, pentru a înlătura tot ceia ce este străin și în plus în inima voastră, și pentru a deschide urechile voastre care sînt astupate. Bolile sufletului, patimile și dorințele rele închid intrarea cuvîntului dumnezeiesc. Dorința bogățiilor nu ne permite să auzim cuvîntul care ne îndeamnă să facem milostenie, invidia sufocă cuvîntul care ne îndeamnă la iubire; alte boli încă fac sufletul nostru laș și mîndru. Să smulgem din inimile noastre dorințele rele: este de ajuns să vrei, și totul se stinge.

În sfîrșit, să nu considerăm că iubirea bogățiilor este un tiran: să nu imputăm această tiranie decît lașității noastre. Mulți oameni zic că ei nu știu ceia ce este argintul. Această dorință nu ne este naturală; dorințele naturale sînt născute cu noi de la început, și multă vreme nu s-a știut ce este aurul și argintul. De unde s-au produs în noi aceste dorințe după bogății? Din slava deșartă și din părerea noastră cea mare despre sine. Printre dorințele care se află în om, unele sînt necesare, altele sînt naturale: și sînt care nu sînt nici una, nici alta. Spre exemplu: sînt dorințe care dacă nu sînt împlinite, fac să moară trupul, și acelea sînt naturale și necesare, ca dorința de a mîncă, de a bea, de a dormi. Pofta trupului este naturală, dar nu este necesară: cei mai mulți au stăpînit-o și n-au murit. Iubirea bogățiilor nu este nici naturală, nici necesară, ci în plus. Dacă vrem, noi vom înlătura jugul acestei tiranii.

Și sigur, Iisus Hristos, vorbind despre feciorie, zice: „Cine poate înțelege să înțeleagă“ (Mt. 19,12). Dar despre bogății nu vorbește la fel; și ce zice el? „Oricine nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu“ (Lc. 14,33). Cu privire la ceia ce este ușor, Mîntuitorul se folosește de îndemn lăsînd totul la voință ceia ce întrece puterile celor mai mulți. Pentru ce ne facem oare fără scuză? Cel ce este atacat de o boală puternică și tare, nu va fi pedepsit aspru; dar cel ce nu este atins decît de o febră și de o ușoară neputință, rămîne fără scuză. Ce-i vom răspunde noi lui Iisus Hristos cînd ne va întreba: „M-ați văzut flămînd și nu mi-ați dat să mînc“? (Mt. 25,42). Ce scuză vom avea noi? Vom motiva sărăcia noastră? Dar nu sîntem mai săraci decît această văduvă săracă din Evanghelie, care pentru că a dat doi dinari (Mc. 12,42) a întrecut lumea întreagă. Dumnezeu nu cere de la noi jertfe mari, nici milostenii mari; el nu măsoară decît bunăvoința noastră. În aceia strălucește providența lui. Să admirăm deci această bunătate infinită a Domnului, și să-i oferim lui ceia ce avem, ca în această viață și în cealaltă să putem atrage asupra noastră marea sa milă, și să obținem bunurile pe care ni le-a făgăduit, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, în vecii vecilor! Amin.

OMILIA 75

„De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mîntuitor vă va da, ca să rămîină cu voi în veac. Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-l vede, nici nu-L cunoaște; voi îl cunoașteți, că rămîne la voi și va fi în voi“ (Cap.14, Vers. 15,16,17, Vers.31).

1. Dumnezeu vrea să fie iubit prin fapte. Împotriva sabelienilor și a celor care neagă pe Duhul Sfînt. Pentru ce Iisus Hristos fiind de față, Duhul Sfînt n-a coborît.

2. Cît era de mare în apostoli puterea Duhului Sfînt.

3. Iisus Hristos îi întărește pe ucenicii săi.

4. „Tatăl este mai mare decît Mine“: încă un cuvînt din îngăduință. În ce este mai mare Tatăl decît Fiul.

5. Cît de puternic este harul Duhului Sfînt, puternic și eficace.

Descrierea efectelor pe care le produce el în suflet. Tot ceia ce este duhovnicesc procură mari bunuri: tot ceia ce este pămîntesc și trupesc cauzează mari pierderi.- Omul poate să nu fie inferior îngerilor.- Naturile netrupești nu sînt de neînvins de viciu, s-au aflat îngeri mai răi decît oamenii și fiarele. Trupul nu face virtutea imposibilă: mulțimea sfinților o dovedește. A se scuza pentru trup, este o scuză zadarnică.- Se poate lega trupul, dar libertatea nu ne poate fi luată.- Nu corpul este cel ce produce păcatul, ci lașitatea sufletului.- Viciile nu sînt naturale.- A supune carnea sufletului, este mijlocul de a dobîndi bunurile veșnice.

1. Trebuie fapte, și nu cuvinte pompoase și zadarnice: de acelea avem nevoie continuu. Îi este ușor fiecăruia să promită și să zică: dar a face, nu este la fel. Pentru ce zic eu aceia? Aceasta fiindcă azi noi auzim spunîndu-se de mulți oameni, că ei se tem de Domnul și-l iubesc și vedem că dezmint cuvintele prin faptele lor. Ori, Dumnezeu vrea să fie iubit prin fapte. Pentru aceia le zicea el ucenicilor săi: „Dacă Mă iubiți păziți poruncile Mele“. „Orice-Mi veți cere eu voi face“: de teamă ca ucenicii săi să nu creadă că le ajungea să ceară, el adaugă: dacă mă iubiți, atunci eu voi face. Și cum aceste cuvinte: „Mă duc la Tatăl Meu“, i-a aruncat fără îndoială în tulburare, Iisus le zice așa, nu înseamnă că mă iubiți tulburîndu-vă în acest fel: pentru a mă iubi, trebuie să fiți supuși și ascultători față de voința mea. Eu v-am dat poruncă să vă iubiți unii pe alții (Ioan 13,33); să faceți unii altora ceea ce vă fac eu vouă: iubirea voastră constă în a face toate lucrurile acestea, și în a fi supuși celui pe care-l iubiți.

„Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mîngietor vă va da“. Acestea sînt cuvintele unui Învățător iubitor care binevoiește să se smerească pentru a se acomoda la slăbiciunea ucenicilor săi. Cum era sigur că, necunoscîndu-l bine încă, ei vor dori și vor căuta cu o rîvnă extremă însoțirea cu el,

vorbirea cu el, prezența lui trupească, și că vor fi nemîngîiați prin lipsa lui, el zice: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu și alt Mîngîietor vă va da”: adică, un altul, așa cum sînt eu însumi.

Ca sectarii lui Sabelius și cei ce neagă dumnezeirea Duhului Sfînt să fie plini de rușine auzind aceste cuvinte. Căci este admirabil și totodată minunat că, în aceste puține cuvinte, Iisus Hristos a răsturnat dintr-odată toate ereziile care sînt opuse existenței Duhului Sfînt. În sfîrșit, cînd zice „alt” el arată distincția și deosebirea „Ipostasului” său, sau a persoanei sale și atunci cînd zice „Mîngîietorul”, el arată că substanța este aceeași.

Pentru ce zice Mîntuitorul: „Voi ruga pe Tatăl Meu” Aceasta fiindcă, dacă el ar fi zis: Eu îl voi trimite, ei nu l-ar fi crezut așa de bine. Acum el vrea numai să se creadă în Duhul Sfînt: și de aceia se atașează el. În ceia ce urmează arată că el este cel ce-l trimite” „Luați, zice el, Duh Sfînt”. Dar zice aici că el îl va ruga pe Tatăl său ca să-l trimită, ca acest cuvînt al lui să le apară mai vrednic de credință, și ca să-l creadă mai cu tărie. Ioan Botezătorul zice despre el: „Din plînatatea lui noi toți am luat” (Ioan 4,16), ori ceia ce avea în sine, cum ar fi primit el de la altul? Și iarăși: „El vă va boteza cu Duh Sfînt și cu foc” (Mt. 3,11). Dar Iisus Hristos, ce ar fi avut el mai mult decît apostolii, dacă a trebuit să-l roage pe Tatăl său ca să le dea lor pe Duhul Sfînt, ei care au fost văzuți dîndu-l de multe ori fără a se ruga? Cum se răspîndește Duhul Sfînt de la el însuși, dacă prin efectul unei rugăciuni îl trimite Tatăl? Cum este el trimis de un altul, acest Duh Sfînt, care este prezent pretutindenea, care-i dă fiecăruia darurile sale, după cum îi place (I Cor. 12,1,11); care zice cu autoritate: „Deosebiți-mi pe Pavel și pe Varnava”? (Fap. 13,11). Dar acești slujitori, Pavel și Varnava, erau cu totul aplecați la lucrul lui Dumnezeu, și cu toate acestea, Duhul Sfînt i-a chemat pentru a-i face să lucreze la lucrul lui; într-adevăr, aceasta nu era pentru a-i scoate din slujirea lor și a-i trimite la o lucrare diferită, ci aceasta era pentru a arăta autoritatea sa și puterea sa.

Ce înseamnă deci, veți zice voi, acest cuvînt: „Eu voi ruga pe Tatăl Meu”? Că vremea venirii Duhului Sfînt a sosit. Iisus Hristos curățindu-și pe ucenicii săi prin jertfa crucii, Duhul Sfînt a coborît în continuare peste ei. Pentru ce nu coboară el atunci cînd este Iisus cu ei? Fiindcă jertfa nu a fost oferită încă. Dar acum cînd păcatul este șters, și cînd ucenicii separîndu-se pentru a porni la luptă, trebuiau să fie expuși la pericole mari, el a trebuit să le trimită pe Duhul Sfînt pentru a-i încuraja și a-i însufleți la lupte. Și de ce n-a coborît el imediat după înviere? Aceasta ca, chiar prin faptul întîrzierii, ucenicii avînd o dorință mai mare, să-l primească cu mai mult belșug și cu o mai mare roadă de har. Atît cît a rămas Iisus Hristos cu ei, ei n-au simțit nici greutate, nici necaz; dar imediat ce se retrage el, această despărțire îi aruncă într-o frică și într-o groază destul de mare, aprinzînd în ei iubirea lor și trezind în ei o dorință violentă să dorească primirea Duhului mîngîietor.

„Că rămîne la voi și va fi în voi”; adică, el nu se retrage chiar după moarte. Dar, de teamă ca ucenicii, auzind vorbindu-se de un mîngîietor, să nu se gîndească la o nouă întrupare, și să nu se gîndească cum că îl vor vedea cu ochi trupești. Mîntuitorul îi întoarce de la această gîndire

îngroșată, zicînd: „Pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede“. Duhul Sfînt nu va rămîne cu voi ca și mine, ci el va locui în sufletele voastre; aceasta înseamnă acest cuvînt: „Va fi în voi“. Iisus Hristos îl numește Duhul Adevărului, și prin acest chip el descopere vechile chipuri ale legii vechi. „Că rămîne la voi“; ce vrea să spună aceia: „Cu voi“? Ceea ce zice el însuși: „Eu sînt cu voi“. Și mai introduce aceasta aici: el nu va mai avea de suferit ceia ce sufăr eu, și el nu se va despărți niciodată de voi. „Pe care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede. Ce oare? Așa-i că Duhul Sfînt este din numărul lucrurilor văzute? Nicidecum: ci aici Iisus Hristos prin cuvîntul vedere, înțelege cunoașterea, căci el adaugă: „Nici nu-L cunoaște“. Și adaugă, fiindcă el are obiceiul de a numi vedere cunoașterea exactă. Cum, din toate simțurile, ochiul este cel care face să se cunoască cel mai bine lucrurile, tot la fel Iisus Hristos prin acest simț arată cunoașterea exactă. Apoi, Mîntuitorul numește aici lume pe cei răi, și el îi mîngîie pe ucenicii săi, făcîndu-i să cunoască cum că le aduce un dar minunat.

Vedeți, frații mei, cît ridică el măreția și strălucirea acestui dar. El zice: „Un altul“ adaugă „vă va da“, el zice: „Ca să rămînă cu voi în veac“. Dar prin toate cuvintele acestea el n-a alungat tristețea lor, ei îl voiau pe el însuși, și mai cereau ca el să rămînă cu ei. Pentru a-i mîngîia în mod deplin, el le zice: „Nu vă voi lăsa orfani, voi veni la voi“. (18). Nu vă temeți de loc zice el, nu vă întristați: eu nu am zis că vă voi trimite un alt mîngîietor pentru a vă lăsa totdeauna. Eu nu v-am zis: El rămîne cu voi pentru ca voi să nu mă mai vedeți: sigur, eu vin la fel la voi, „Nu vă voi lăsa orfani“. Numîndu-i mai întîi „Fiilor“, el le zice acum: „Nu vă voi lăsa orfani“.

2. La început deci, Iisus Hristos le-a zis ucenicilor săi: „Veți veni unde Mă duc Eu acum“; și „În casa Tatălui Meu mai multe locașuri sînt“. Dar cum trebuiau să aștepte multă vreme, acum le dă pe Duhul Sfînt. Și cum n-au înțeles ceia ce le-a zis lor, ei n-au primit o mîngîiere destul de mare; pentru aceasta Mîntuitorul adaugă: „Vă voi lăsa orfani“; și aceia doreau ei cel mai mult. Dar încă acest cuvînt: „Voi veni la voi“ arată prezența lui simțită, aceia pe care au avut-o ei mai înainte, Iisus Hristos într-adevăr, nu le explică în cel fel va fi prezent, ci numai le amintește. După ce a zis: „Încă puțin timp și lumea nu Mă va mai vedea“ (19) adaugă: „Voi însă Mă veți vedea“. Este ca și cum ar zice: cu adevărat, eu vin la voi, dar nu pentru a rămîne pentru totdeauna cu voi ca și înainte. Și de teamă ca ei să nu-i facă această obiecție: Pentru ce le-ai zis tu evreilor: „Voi nu Mă veți mai vedea“? el previne aceasta și o înlătură, zicînd: „Eu vin numai la voi“. Duhul Sfînt va fi la fel.

„Pentru că Eu trăiesc și voi veți trăi“. Crucea, moartea mea nu ne vor despărți pentru totdeauna, ci ea nu mă va ascunde decît pentru puțină vreme. Mi se pare că Mîntuitorul nu vorbește aici numai despre viața de față, ci și despre viața viitoare. „În ziua aceia veți cunoaște că Eu sînt în Tatăl Meu și voi în Mine și Eu în voi“ (20). Și Tatăl meu, prin substanța mea; în voi, prin unirea mea cu toți și prin ajutorul pe care-l veți primi de sus. Cum, și în ce fel, vă rog, va fi Iisus Hristos cu ucenicii săi? Cum și în ce fel

lucruri contrare pot ele să se unească împreună? Căci este o mare, sau mai sigur o distanță infinită între Iisus Hristos și ucenicii săi. Nu vă mirați că auziți aceleași cuvinte și aceleași expresii. Scriptura, vorbind despre Dumnezeu și despre oameni, are obiceiul să se folosească de aceleași cuvinte și de aceiași termeni, dar ea le aplică foarte diferit; ea ne dă numele de dumnezei și de fii ai lui Dumnezeu (Ps. 81,6), dar aceste nume și aceste titluri n-au, când se aplică la noi, aceiași forță și același sens ca atunci când i se dau lui Dumnezeu. Scriptura numește la fel pe Fiul chip și slavă ca pe noi, dar este o mare deosebire între unul și altul. Și ea zice încă: „Și voi sînteți ai lui Iisus Hristos, și Iisus Hristos al lui Dumnezeu: (I Cor. 3,23). Dar totodată Iisus Hristos nu este la fel al lui Dumnezeu, precum sîntem noi ai lui Iisus Hristos.

În sfîrșit, care este sensul acestor cuvinte? Iată-l: Atunci cînd voi fi înviat, atunci voi veți ști că eu nu sînt separat niciodată de Tatăl meu, și că eu am aceiași putere și tărie cu el; veți cunoaște că eu sînt totdeauna cu voi, chiar faptele pe care le veți face vor da mărturie publică și vor arăta ajutorul meu, și vor arăta grija mea continuă; voi cunoașteți, că eu sînt totdeauna cu voi, fiindcă voi îi veți vedea pe dușmanii voștri răsturnați și smeriți, fiindcă veți lucra cu încredere și veți acționa cu libertate, fiindcă eu vă voi scăpa de cei ce vă împovărează și vă necăjesc; voi cunoașteți că eu sînt cu voi, fiindcă veți vedea în toate zilele propovăduirea înflorind și că toată lumea se va supune la sfînta și evlavioasă învățătură pe care o veți vesti voi. „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl tot așa vă trimit și Eu pe voi“ (Ioan 17,18). Nu vedeți încă aici, frații mei, că aceiași expresie nu are în aceste două mădulare aceiași forță, nici aceiași semnificație? Dacă o luăm în același sens, nu va mai fi nici o deosebire între Iisus Hristos și apostoli. Și în sfîrșit, pentru ce zice Mîntuitorul: „Atunci veți cunoaște?“ aceasta fiindcă atunci ei l-au văzut pe Învățătorul lor înviat, și că el rămînea cu ei fiindcă atunci au primit ei deplinătatea credinței, au învățat adevărata doctrină, căci puterea Duhului Sfînt era mare și virtutea lui în ei puternică; el îi învață toate lucrurile.

„Cel care are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește“ (21). Nu este de ajuns numai să le vezi, ci trebuie să le păzești încă cu exactitate. Dar pentru ce repetă Iisus aceia în mod frecvent ucenicilor săi, ca atunci cînd le zice: „De Mă iubiți, păziți poruncile Mele“ (15) și: „Cel care are poruncile Mele și le păzește pe ele“ și: „Dacă cineva ascultă cuvîntul Meu și-l păzește, acela este care Mă iubește. Cel ce nu Mă ascultă nu Mă iubește“? Eu cred că el face aluzie la tristețea lor. Cum le-a vorbit foarte mult despre moarte, zicînd: „Cel ce își urăște viața sa în lumea aceasta, o va păstra pentru viața veșnică“ (Ioan 12,25) și: „Cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine după Mine, nu este vrednic de Mine“ (Mt. 10,38) și că trebuia să le mai vorbească mult, el le face această mustrare: Voi credeți că iubirea voastră față de mine vă face așa de triști; nu vă mai întristați, aceasta va însemna să-mi dați dovadă și mărturie mai mare despre acea iubire. Voind deci să producă acest efect în inimile lor, el rezumă prin aceia ceea ce a zis: „De M-ați iubi, v-ați bucura că Mă duc la Tatăl“ (28). Acum deci, aceasta nu

este iubirea, ci teama vă face triști. Voi vă întristați și vă lăsați abătuți așa, oare aceasta arată că voi vă amintiți de poruncile mele? Dacă voi m-ați iubi cu adevărat, voi ați alerga de sine la cruce și la moarte, pentru ce învățătura mea vă învață să nu vă temeți de nimic din partea celor ceucid trupul (Mt. 10,28). Iată ceia ce iubește Tatăl și eu iubesc la fel. „Și Mă voi arăta lui (21). Deci i-a zis Iuda, nu Iscarioteanul: Doamne, ce s-a întâmplat că vrei să Te arăți nouă și nu lumii?“ (22).

3. Nu vedeți fraților, că sufletul ucenicilor era cuprins de frică și de teamă? Iuda este cu totul intimidat și tulburat; el își închipuie că el îl va vedea pe Învățătorul său precum îi vedem noi pe cei morți în vise. Iisus Hristos deci, pentru a șterge din sufletul lui acest fel de gânduri, îi răspunde: „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu și Tatăl Meu îl va iubi, și vom veni la el și vom face locaș la el“ (23). Este ca și cum ar zice el: Așa precum se descoperă Tatăl meu el însuși, tot așa mă descopăr și eu pe mine însumi. Și Mintuitorul nu se mulțumește cu a-l scoate pe Iuda din această idee greșită prin acest cuvânt: „Tatăl meu și cu Mine vom veni la el“; ci adaugă: „Și vom face locaș la el“, ci o alungă cu totul. În sfârșit, această zi exclude ideea din somn.

Pentru voi, dragii mei ascultători, considerați vă rog, pe acest ucenic în agitare și în tulburarea lui, el nu îndrăznește să declare pe față ceea ce gândește și ceia ce ar fi binevoit el să întrebe. El n-a zis: Vai nouă! tu te duci să mori, și tu te vei arăta nouă, precum se arată morții. Nu, el nu s-a explicat în acest fel, ci a zis: „Ce s-a întâmplat că vrei să Te arăți nouă, și nu lumii?“ Iisus Hristos le zice lor încă: „Eu vă iubesc, fiindcă voi păziți poruncile Mele“. El îi previne și le prezice aceste lucruri, ca ei să nu creadă că văd o fantomă, atunci când îl vor vedea mai târziu; și de teamă ca ei să nu creadă că el va apărea în felul în care am zis, el le explică motivul pentru care va rămînea cu ei. Acesta este, zice el, fiindcă voi păziți poruncile mele; el le mai prezice încă și că Duhul Sfînt li se va arăta lor, și va rămînea cu ei în același fel ca și el. Căci dacă apostolii, după ce au rămas atîta vreme și au vorbit cu Iisus Hristos, nu pot să-l vadă fără frică în substanța lui duhovnicească, nici măcar să înțeleagă ceea ce este, le-ar fi fost cu mult greu, și cu mai mare groază, dacă la început el li s-ar fi arătat la fel și în această formă duhovnicească. Iată pentru ce mîncă cu ei, de teamă ca ei să nu-l ia drept o fantomă. Dacă, văzîndu-l mergînd pe mare, ei au crezut că este o nălucă (Mc. 6,49) încă pe cînd avea fața și același chip, și cînd n-a fost departe de ei; în ce bănuieli și în ce închipuiri nu ar fi căzut ei, dacă ei l-ar fi văzut înviat imediat după ce l-au prins și înmormîntat? Dacă deci el le zice adesea că el li se va arăta, și cum, și pentru ce motiv; aceasta o face ca ei să nu privească învierea ca o închipuire, și ca să nu-l ia drept o nălucă.

„Cel care nu Mă iubește nu păzește cuvintele Mele. Și cuvîntul pe care îl auziți nu este al meu, ci al Tatălui Care M-a trimis“ (24). Pentru aceasta cel care nu păzește aceste cuvinte, nu-l iubește nici pe Tatăl meu, nici pe Mine; dacă păzirea poruncilor este mărturia și dovada iubirii, și dacă aceste porunci sînt ale Tatălui meu, cel ce le păzește nu iubește numai pe Fiul, ci și pe Tatăl. Dar cum poate să fie cuvîntul al tău și să nu fie al tău? Aceia

înseamnă: Eu nu zic nimic fără Tatăl meu; eu nu zic nimic care nu ar fi conform cu voința sa.

„Acesta vi le-am spus fiind cu voi“ (25). Aceste cuvinte erau întunecoase; ucenicii nu le înțelegeau pe unele, și se îndoiau asupra celor mai multe. Iisus Hristos pentru a-i împiedica de a se mai tulbura, și de a spune: Care sînt aceste porunci pe care mi le dai tu? îi scoate din orice neliniște adăugînd: „Iar Mîngîietorul, Duhul Sfînt, pe care-L va trimite Tatăl, în numele Meu Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus“ (26). Poate că ceia ce vă zic eu acum este ascuns dar acest învățător vă va arăta clar toate lucrurile. Și acest cuvînt: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi“ le arată că el trebuie să plece. După aceea, de teamă ca ei să nu se întristeze, el le zice că atîta cît va rămîne el cu ei, ei nu vor putea să se ridice la nimic înalt și sublim.

Iisus Hristos le zice aceste lucruri pentru a-i dispune să suporte cu curaj plecarea sa și o lipsă care trebuie să le aducă atîta bine. El îl numește adesea Mîngîietorul, din cauza tristeții și a necazului în care-i vede acum. Cum deci ceia ce au auzit ei, cum gîndul atîtor necazuri, luptele și plecarea Învățătorului lor i-a agitat și i-a tulburat, vedeți frații mei, vedeți cum îi mîngîie din nou dumnezeiescul Mîntuitor, zicînd: „Pace vă las vouă, pacea Mea dau vouă“ (27). Și este ca și cum le-ar zice: Ce pierdere, ce greutate pot să vă producă războaiele și tulburările acestei lumi, dacă aveți pacea mea? Această pace este cu totul diferită de celelalte. Pacea lumii este adesea inutilă și fătarnică, ea nu ne aduce nici un bine. Dar eu, vă dau una care vă va face să trăiți într-o înțelegere reciprocă, o pace care vă va face mai tari și mai curajoși. Și încă cum această expresie: „Pace vă las vouă“, arăta plecarea sa, și putea să-i tulbure, el le zice din nou: „Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoșeze“. Voi vedeți bine, că tulburarea ucenicilor venea în parte din iubirea lor și în parte din teama lor. „Ați auzit că v-am spus: Mă duc și voi veni la voi. De M-ați iubi, v-ați bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decît Mine“ (28). Ce bucurie, ce mîngîiere nu ar fi trebuit să verse acest cuvînt în inimile lor?

4. Ce vrea să spună acest cuvînt: „Tatăl este mai mare decît Mine“? El ne învață că ucenicii nu aveau încă nici o cunoaștere despre înviere, și că ei n-aveau despre Iisus Hristos încă părerea pe care trebuiau s-o aibă. Și cum ar fi avut ei această părere, ei care nici nu știau că el va învia? Dar, dimpotrivă, ei credeau că Tatăl este mare. Iată ce vrea să le zică Mîntuitorul ucenicilor săi: Dacă vă temeți pentru mine, ca și cum eu nu m-aș putea apăra singur și să mă susțin împotriva dușmanilor mei, și dacă nu nădăjduiți că eu pot să mă arăt după răstignirea mea, după moartea mea, cu toate acestea auzindu-mă zicînd că mă duc la Tatăl meu, voi ar trebui în sfîrșit să vă bucurați, fiindcă mă duc la cel ce este mai mare, și care este capabil să dea alinare oricăror rele pe care vi le-am prezis eu. „Ați auzit că v-am spus“. Pentru ce a mai adăugat Iisus Hristos aceste cuvinte? Pentru a spune: Eu am atîta încredere în faptele mele, încît eu nu mă tem să vă fac aceste preziceri.

„Și acum v-am spus acestea, înainte de a se săvârși, ca să credeți cînd se vor petrece“ (29). Este ca și cum ar zice: Oare ați ști voi dacă nu v-aș spune eu? Și eu nu v-aș spune dacă n-aș avea încredere. Nu vedeți că această vorbire este acomodată la înțelesul ascultătorilor săi? Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Credeți voi că Eu nu aș putea să rog pe Tatăl Meu, ca să-mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?“ (Mt. 26,53), el vorbește după părerea ascultătorilor săi. Ar trebui să-și fi pierdut sufletul spunînd că Iisus Hristos nu ar fi avut el însuși puterea să se apere, și că el avea nevoie de îngeri. Dar cum ei îl credeau un om, el a zis că Tatăl lui îi va trimite douăsprezece legiuni de îngeri. Și totuși printr-o singură întrebare pe care le-a pus-o celor ce au venit să-l prindă, el i-a făcut să cadă răsturnați la pămînt.

Dacă cineva zice că Tatăl este mai mare, ca început al Fiului, noi nu-l contrazicem: dar aceia nu spune că Fiul ar fi de altă substanță. Cînd zice Fiul: „Tatăl Meu este mai mare decît Mine“ iată ce ne face să înțelegem; atîta vreme cît voi fi eu cu voi aici jos, voi veți putea crede cu dreptate că sîntem în pericol: dar dacă plec eu să aveți această încredere că noi sîntem în siguranță: căci nimeni nu poate nici să se suie, nici să-l învingă pe cel la care mă duc eu. Iisus Hristos zicea toate lucrurile acestea, pentru a se potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi. Pentru mine, zice el, eu sînt într-o siguranță deplină, nu mă tem de nimic, eu nu mă feresc de moarte. Iată pentru ce adaugă el: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpînitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine“ (30). Cum voi nu puteți înțelege încă vorbirea pe care v-am ținut-o mai sus, eu vă mîngîi prin Tatăl meu, pe care-l numiți voi mare.

Mîntuitorul, după ce i-a mîngîiat pe ucenicii săi, merge acum să le vorbească despre lucruri triste și mai îngrozitoare. Eu nu vă voi mai vorbi mult. Pentru ce? „Căci vine stăpînitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine“ care să-i aparțină lui. Iisus Hristos îl numește pe diavol stăpînitorul acestei lumi, și prin lume el îl înțelege pe cei răi. Stăpînitorul lumii nu poruncește în cer nici pe pămînt; dacă ar stăpîni el aici ar răsturna totul, el ar pune totul în dezordine și în confuzie.

El stăpînește numai asupra acelor care i se supun lui; pentru aceasta îl numește Mîntuitorul stăpînitorul întinericului acestui veac, și el numește aici întineric faptele sale.

Ce oare! Oare diavolul te face să mori? Nu: el nu poate nimic asupra mea. Pentru ce dar te fac evreii să mori? Fiindcă eu binevoiesc aceasta: „Dar ca să cunoască lumea că Eu iubesc pe Tatăl și precum Tatăl Mi-a poruncit așa fac. Sculați-vă să mergem de aici“ (31). Eu sufăr moartea, nu fiindcă sînt supus ei, nu fiindcă eu datorez ceva lucru stăpînitorului acestei lumi; ci din cauza iubirii pe care o am eu pentru Tatăl meu.

Iisus Hristos zice aceste lucruri, ca să ridice inima ucenicilor săi și ca să-i încurajeze din nou, ca ei să știe că el nu merge la moarte în ciuda lui însuși, ci în mod voluntar, fiindcă el îl disprețuiește pe diavol. Lui nu-i ajunge că a zis: „Mai sînt cu voi puțină vreme“ (Ioan 7,33); ci o repetă adesea, cu toate că această vorbire este tristă și necăjitoare. De altfel, ca pe

dreptate, pînă ce i-a obișnuit cu aceasta, el a amestecat cu aceasta lucruri mai dulci și mai plăcute; pentru aceasta el pe atîta zicea: „Eu Mă duc și Eu vin“; pe atîta: „Ca unde sînt Eu și voi să fiți“; pe atîta: „Voi nu puteți veni acum unde Mă duc Eu, dar mai tîrziu veți veni“. Și iarăși: „Eu Mă duc la Tatăl Meu“ și „Tatăl Meu este mai mare decît Mine“ și la fel „Vă spun acestea ca să credeți cînd se vor întîmpla“ și apoi „Eu nu sufăr moartea din nevoie, ci din iubire pentru Tatăl Meu“. Mîntuitorul zice deci toate lucrurile acestea, pentru a le face cunoscut ucenicilor săi că moartea n-are nimic urît pentru el, nimic întunecat, pentru că Tatăl său vrea ca el să moară, cu toate că îl iubește și este iubit. El face amintire adesea despre patima sa, despre moartea sa, despre aceste triste lucruri, amestecînd cu acestea lucruri mîngîietoare, pentru a pregăti sufletul lor. Aceste cuvinte: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi“; și: „Vă este de folos ca să mă duc“ sînt adevărate cuvinte de mîngîiere. Chiar pentru a-i mîngîia pe ucenicii săi le-a zis cuvinte despre Duhul Sfînt înainte, adică să știți: „Că el este înaintea voastră“ și: „Lumea nu poate să-L primească“ și „Vă va aduce aminte despre toate“. Și: „Duhul Adevărului, este Duhul Sfînt, și Mîngîietorul“. Și iarăși: „Vă este de folos ca să Mă duc“, ca să nu cadă în tristețe, ca niște oameni nepăsători și lipsiți de orice ajutor și de toată siguranța. Iisus Hristos le zice că le este de folos ca să plece, și prin aceia îi face să cunoască că ei îi va face duhovnicești.

5. Și sigur, noi vedem cu ochii noștri această schimbare minunată: acești ucenici, care erau mai înainte atît de timizi și de fricoși, după ce au primit apoi Duhul Sfînt, aruncîndu-se în mijlocul pericolelor, a năpastelor, a fiarelor sălbatice, pe mare, și expunîndu-se cu îndrăzneală la orice chinuri; oameni fără carte și fără studii, oameni din poporul obișnuit vorbeau cu atîta tărie și siguranță; încît ei îi numeau pe ascultătorii lor (Fap. 4,13). În sfîrșit, din tină cum erau mai înainte. Duhul Sfînt îi face de fier, îi face vulturi, și nu permite ca ceva omenesc să-i răstoarne.

Așa este harul Duhului Sfînt: aceia este forța și eficacitatea lui. Dacă află într-o inimă tristețe, el o risipește; dacă află acolo dorințe rele, le distruge și le stînge. El alungă orice copilărie, și nu suferă ca noi să fim stăpîniți de cea mai mică frică, ci ne ridică pînă la cer, pentru a spune așa, făcîndu-le pe toate lucrurile cerești prezente privirii noastre. Iată pentru ce ziceau ucenicii că ei n-aveau nimic (Fap. 2, 41) iată pentru ce aveau ei toate lucrurile în comun, stăruiau în rugăciuni cu bucurie și cu simplitatea inimii: aceia o cere totdeauna Duhul Sfînt. Căci „roadele Duhului sînt, bucuria, pacea, credința, blîndețea“ (Gal. 5,22).

Deși, veți zice voi, adesea oamenii duhovnicești sînt în tristețe: dar această tristețe este mai dulce și mai plăcută decît bucuria. Cain a fost trist, dar tristețea lui era cu totul lumească. Pavel la fel a fost întristat, dar întristarea pe care o avea el era după Dumnezeu. Tot ceia ce este duhovnicesc produce mare bine; tot ceia ce este pămîntesc produce mari rele.

Să atragem asupra noastră, frații mei, harul de neînvins și atotputernicia Duhului Sfînt. Îl vom atrage în noi prin păzirea poruncilor, și nu le vom fi cu nimic inferiori îngerilor; îngerii cu toate că sînt netrupești, nu sînt de

„Și acum v-am spus acestea, înainte de a se săvârși, ca să credeți cînd se vor petrece“ (29). Este ca și cum ar zice: Oare ați ști voi dacă nu v-aș spune eu? Și eu nu v-aș spune dacă n-aș avea încredere. Nu vedeți că această vorbire este acomodată la înțelesul ascultătorilor săi? Atunci cînd zice Iisus Hristos: „Credeți voi că Eu nu aș putea să rog pe Tatăl Meu, ca să-mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?“ (Mt. 26,53), el vorbește după părerea ascultătorilor săi. Ar trebui să-și fi pierdut sufletul spunînd că Iisus Hristos nu ar fi avut el însuși puterea să se apere, și că el avea nevoie de îngeri. Dar cum ei îl credeau un om, el a zis că Tatăl lui îi va trimite douăsprezece legiuni de îngeri. Și totuși printr-o singură întrebare pe care le-a pus-o celor ce au venit să-l prindă, el i-a făcut să cadă răsturnați la pămînt.

Dacă cineva zice că Tatăl este mai mare, ca început al Fiului, noi nu-l contrazicem: dar aceia nu spune că Fiul ar fi de altă substanță. Cînd zice Fiul: „Tatăl Meu este mai mare decît Mine“ iată ce ne face să înțelegem; atîta vreme cît voi fi eu cu voi aici jos, voi veți putea crede cu dreptate că sîntem în pericol: dar dacă plec eu să aveți această încredere că noi sîntem în siguranță: căci nimeni nu poate nici să se suie, nici să-l învingă pe cel la care mă duc eu. Iisus Hristos zicea toate lucrurile acestea, pentru a se potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi. Pentru mine, zice el, eu sînt într-o siguranță deplină, nu mă tem de nimic, eu nu mă feresc de moarte. Iată pentru ce adaugă el: „Nu voi mai vorbi multe cu voi, căci vine stăpînitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine“ (30). Cum voi nu puteți înțelege încă vorbirea pe care v-am ținut-o mai sus, eu vă mîngîi prin Tatăl meu, pe care-l numiți voi mare.

Mîntuitorul, după ce i-a mîngîiat pe ucenicii săi, merge acum să le vorbească despre lucruri triste și mai îngrozitoare. Eu nu vă voi mai vorbi mult. Pentru ce? „Căci vine stăpînitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine“ care să-i aparțină lui. Iisus Hristos îl numește pe diavol stăpînitorul acestei lumi, și prin lume el îi înțelege pe cei răi. Stăpînitorul lumii nu poruncește în cer nici pe pămînt; dacă ar stăpîni el aici ar răsturna totul, el ar pune totul în dezordine și în confuzie.

El stăpînește numai asupra acelor care i se supun lui; pentru aceasta îl numește Mîntuitorul stăpînitorul întunericului acestui veac, și el numește aici întuneric faptele sale.

Ce oare! Oare diavolul te face să mori? Nu: el nu poate nimic asupra mea. Pentru ce dar te fac evreii să mori? Fiindcă eu binevoiesc aceasta: „Dar ca să cunoască lumea că Eu iubesc pe Tatăl și precum Tatăl Mi-a poruncit așa fac. Sculați-vă să mergem de aici“ (31). Eu sufăr moartea, nu fiindcă sînt supus ei, nu fiindcă eu datorez ceva lucru stăpînitorului acestei lumi; ci din cauza iubirii pe care o am eu pentru Tatăl meu.

Iisus Hristos zice aceste lucruri, ca să ridice inima ucenicilor săi și ca să-i încurajeze din nou, ca ei să știe că el nu merge la moarte în ciuda lui însuși, ci în mod voluntar, fiindcă el îl disprețuiește pe diavol. Lui nu-i ajunge că a zis: „Mai sînt cu voi puțină vreme“ (Ioan 7,33); ci o repetă adesea, cu toate că această vorbire este tristă și necăjitoare. De altfel, ca pe

dreptate, pînă ce i-a obișnuit cu aceasta, el a amestecat cu aceasta lucruri mai dulci și mai plăcute; pentru aceasta el pe atîta zicea: „Eu Mă duc și Eu vin“; pe atîta: „Ca unde sînt Eu și voi să fiți“; pe atîta: „Voi nu puteți veni acum unde Mă duc Eu, dar mai tîrziu veți veni“. Și iarăși: „Eu Mă duc la Tatăl Meu“ și „Tatăl Meu este mai mare decît Mine“ și la fel „Vă spun acestea ca să credeți cînd se vor întîmpla“ și apoi „Eu nu sufăr moartea din nevoie, ci din iubire pentru Tatăl Meu“. Mîntuitorul zice deci toate lucrurile acestea, pentru a le face cunoscut ucenicilor săi că moartea n-are nimic urît pentru el, nimic întunecat, pentru că Tatăl său vrea ca el să moară, cu toate că îl iubește și este iubit. El face amintire adesea despre patima sa, despre moartea sa, despre aceste triste lucruri, amestecînd cu acestea lucruri mîngîietoare, pentru a pregăti sufletul lor. Aceste cuvinte: „Duhul Sfînt va rămîne cu voi“; și: „Vă este de folos ca să mă duc“ sînt adevărate cuvinte de mîngîiere. Chiar pentru a-i mîngîia pe ucenicii săi le-a zis cuvinte despre Duhul Sfînt înainte, adică să știți: „Că el este înaintea voastră“ și: „Lumea nu poate să-L primească“ și „Vă va aduce aminte despre toate“. Și: „Duhul Adevărului, este Duhul Sfînt, și Mîngîietorul“. Și iarăși: „Vă este de folos ca să Mă duc“, ca să nu cadă în tristețe, ca niște oameni nepăsători și lipsiți de orice ajutor și de toată siguranța. Iisus Hristos le zice că le este de folos ca să plece, și prin aceia îi face să cunoască că ei îi va face duhovnicești.

5. Și sigur, noi vedem cu ochii noștri această schimbare minunată: acești ucenici, care erau mai înainte atît de timizi și de fricoși, după ce au primit apoi Duhul Sfînt, aruncîndu-se în mijlocul pericolelor, a năpastelor, a fiarelor sălbatice, pe mare, și expunîndu-se cu îndrăzneală la orice chinuri; oameni fără carte și fără studii, oameni din poporul obișnuit vorbeau cu atîta tărie și siguranță; încît ei îi numeau pe ascultătorii lor (Fap. 4,13). În sfîrșit, din tină cum erau mai înainte. Duhul Sfînt îi face de fier, îi face vulturi, și nu permite ca ceva omenesc să-i răstoarne.

Așa este harul Duhului Sfînt: aceia este forța și eficacitatea lui. Dacă află într-o inimă tristețe, el o risipește; dacă află acolo dorințe rele, le distruge și le stinge. El alungă orice copilărie, și nu suferă ca noi să fim stăpîniți de cea mai mică frică, ci ne ridică pînă la cer, pentru a spune așa, făcîndu-le pe toate lucrurile cerești prezente privirii noastre. Iată pentru ce ziceau ucenicii că ei n-aveau nimic (Fap. 2, 41) iată pentru ce aveau ei toate lucrurile în comun, stăruiau în rugăciuni cu bucurie și cu simplitatea inimii: aceia o cere totdeauna Duhul Sfînt. Căci „roadele Duhului sînt, bucuria, pacea, credința, blîndețea“ (Gal. 5,22).

Deși, veți zice voi, adesea oamenii duhovnicești sînt în tristețe: dar această tristețe este mai dulce și mai plăcută decît bucuria. Cain a fost trist, dar tristețea lui era cu totul lumească. Pavel la fel a fost întristat, dar întristarea pe care o avea el era după Dumnezeu. Tot ceia ce este duhovnicesc produce mare bine; tot ceia ce este pămîntesc produce mari rele.

Să atragem asupra noastră, frații mei, harul de neînvins și atotputernicia Duhului Sfînt. Îl vom atrage în noi prin păzirea poruncilor, și nu le vom fi cu nimic inferiori îngerilor; îngerii cu toate că sînt netrupești, nu sînt de

neînvins; dacă ei erau așa, nici o natură netrupească n-ar fi fost rea. Dar peste tot, și printre îngeri ca și printre oameni voința și libertatea de a hotărî sînt cauza dezordinii și a tuturor nelegiuirilor. Iată pentru ce, chiar printre naturile netrupești, s-au aflat răi și mai răi decît oamenii, și chiar ca și fiarele: „Dacă El nu se încrede nici în slujitorii Săi și dacă găsește vină chiar îngerilor Săi“ (Iov. 4,18). Iată pentru ce, printre naturile trupești, s-au aflat mai mulți buni ca printre cele netrupești. Toți dreptii au locuit pămîntul, trăiau în trupuri, cînd au făcut faptele lor cele bune; aceasta fiindcă ei locuiau pămîntul ca niște străini, și cerul ca niște cetățeni.

Nu spuneți deci: Eu sînt îmbrăcat în carne, nu pot să înving, eu nu pot să întreprind fapte și osteneți pentru virtute: păziți-vă de a-l învinui pe Creator; dacă, carnea face virtutea imposibilă, noi nu sîntem de loc vinovați; dar că această carne nu face virtutea imposibilă, mulțimea sfinților o demonstrează în mod arătat. Natura trupească nu l-a împiedicat pe Pavel să fie așa de mare și atît de virtuos precum a fost, nici pe Petru să primească cheile cerurilor. Ilie, în ciuda cărnii cu care era îmbrăcat a fost luat în car de foc, iar Enoh; în ciuda cărnii cu care era îmbrăcat a fost răpit și nu s-a mai găsit. Avraam, Isaac și Iacob au strălucit în trup; Iosif îmbrăcat într-un trup, a învins o femeie nerușinată. Și ce zic eu carne? Chiar lanțurile care pot s-o lege nu sînt o piedică. „Chiar cînd sînt în lanțuri, cuvîntul lui Dumnezeu nu se poate lega“ (II Tim. 2,9). Dar, ce zic eu încă, legăturile și lanțurile? Adăugați încă și închisorile, cheile și lanțurile, nimic din acelea nu este o piedică în calea virtuții: apostolul ne-o spune prin exemplul său. Legătura care leagă sufletul, nu este un lanț de fier, ci teama, dorința bogățiilor, și o mulțime de alte boli. Iată ce ne înlănțuiește chiar cînd trupul nostru ar fi liber.

Dar, veți zice voi, aceste boli, acest fel de legături, le produce trupul: nenorocire, scuze, zadarnice pretexte. Dacă aceste boli veneau din trup totul ar fi stricat. Precum noi nu putem evita lașitatea, somnul, foamea, setea, fiindcă aceste lucruri sînt naturale; la fel, dacă aceste boli ar fi așa cum o pretindeți voi, nimeni n-ar fi lipsit de tirania lor. Dar dacă cei mai mulți sînt departe de ele, este evident că aceste vicii se nasc din lenevia sufletului. Să le smulgem deci, și să nu învinuim carnea, ci să o supunem sub stăpînirea sufletului, ca obișnuind-o să se supună, noi să dobîndim bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 76

***„Eu sînt viața cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul“
(Cap.15, Vers.1- Vers.11).***

1. Cît erau de timizi și de fricoși ucenicii înaintea morții lui Iisus Hristos. Pilda viei și a vierului care arată încă odată mai mult, desăvîrșita egalitate a Tatălui cu Fiul.

2. Mîntuitorul zice multe lucruri plîsîndu-se la punctul lor de vedere al ascultătorilor săi.

3. Iubirea este un lucru mare, ea este de neînvins, foloasele ei. Ceea ce a făcut Iisus Hristos pentru noi: strălucită mărturie a iubirii lui. Împotriva răpirii și a lăcomiei. Relele pe care le produce bogățiile și lăcomia. Iisus Hristos ne-a răscumpărat și noi mai slujim bogățiile. Cine sînt cei ce rîd de săraci: Fiarele, nebunii. Cum se ajunge la desăvîrșirea virtuții. Laudă sărăciei.

1. Neștiința îl face pe suflet timid și laș: învățătura despre lucrurile cerului îi dau forță și înălțare: un suflet lipsit de griji este fricos, nu prin natura lui, ci prin dispoziția voinței lui. Cînd văd un om, pe cît de curajos pe atît de timid, eu zic: acesta nu este un viciu al naturii, ceea ce este natural nu este supus schimbării; la fel, atunci cînd văd azi oameni fricoși, și mîine îndrăzneți, am aceiași judecată, și eu pun totul asupra voinței. Așa ucenicii, înainte de a învăța ceia ce trebuiau să știe, înainte de a fi primit darul Duhului Sfînt, erau extrem de timizi; dar după aceia au fost mai curajoși decît leii. Petru însuși, pe care singure amenințările unei slujnice au fost în stare să-l înfricoșeze, expus apoi la mii de pericole, lovit cu lovituri de bici, răstignit pe cruce cu capul în jos, nu mai păstrează tăcerea; și ca și cum le-ar fi suferit în vis aceste chinuri, el vorbește cu libertate destul de mare și cu siguranță, dar nu înainte de crucea, înainte de moartea Dumnezeuiescului Mîntuitor.

Iată pentru ce zicea Iisus Hristos: „Sculați-vă să mergem de aici“. Pentru ce motiv vă rog? Nu știa el ceasul în care trebuia să-l trădeze Iuda și trebuia să vină? Se temea că sosînd el se va arunca asupra ucenicilor săi, și că dușmanii lui, care s-au înarmat cu săbii ca să-l prindă, nu se vor arunca asupra lor, ca ei să fi predicat și să fi vestit în lume învățătura pe care a învățat-o el? Departe de noi acest gînd totodată nevrednic de Măreția lui. Dacă el nu se temea de nimic din aceia, pentru ce îi face să iasă din acest loc, și-i duce, numai după ce și-a terminat vorba sa în grădina pe care o cunoaște Iuda? Și, cu toate că Iuda a venit în persoană, nu putea el să-l orbească pe soldați, precum a făcut și altădată chiar prin lipsa sa? Pentru ce iese el deci? Aceasta o face pentru a le da ucenicilor săi puțin timp ca să respire. Era adevărat că fiind într-un loc deschis lumii întregi, ei trebuiau să tremure de teamă și frică, atît din cauza orei cît și din cauza locului. Noaptea era deja înaintată și foarte întunecoasă, și ei nu puteau fi atenți la cuvintele Învățătorului lor, avîndu-i mereu prezenți în sufletul lor pe cei ce veneau să-l prindă, și mai mult, vorbirea pe care le-o ținea nu-i făcea să prevadă decît rele și suferințe: „Puțin timp mai sînt cu voi“, le zicea el „Stăpînitorul lumii vine“

Toate lucrurile și cuvintele acestea îi aruncau deci în tulburare și în îngrozire, ca și cum mergeau să fie prinși imediat. Învățătorul lor îi conduce în alt loc, ca ei crezîndu-se atunci în siguranță, să-l asculte cu mai multă siguranță și cu mai multă libertate a sufletului, căci ei trebuiau să audă o învățătură cu totul sublimă. Iată pentru ce le zice el: „Sculați-vă, să mergem

de aici“. El adaugă apoi: „Eu sînt vița și voi sînteți mlădițele“Ce vrea să ne facă Mîntuitorul să înțelegem prin această parabolă? Că cel ce nu ascultă cuvîntul lui nu poate să trăiască, și că prin tăria și puterea sa se lucrează minunile și semnele care trebuiau să se împlinească. „Tatăl Meu este lucrătorul“. Ce oare? Fiul are nevoie de ajutorul Tatălui său? Ferească Dumnezeu! nu aceia vrea să ne arate parabola aceasta.

Remarcați, frații mei, cu cîtă exactitate explică Iisus Hristos. El nu zice că vierul are grijă de rădăcină, ci de ramuri de mlădițe; el nu amintește de rădăcină; aceasta pentru a-i învăța pe ucenicii săi că, despărțiți de el, și fără tăria și puterea lui, ei nu pot să facă nimic, și că ei trebuie să se adauge lui și să se unească cu el prin credință, așa cum sînt unite ramurile, mlădițele cu vița de vie: „Orice mlădiță care nu aduce roadă în Mine, el o taie; și orice mlădiță care aduce roadă, El o curăță, ca mai multă roadă să aducă“ (2). Iisus Hristos vorbește despre viață și spune că nimeni nu poate să rămînă în el fără fapte. „Și orice mlădiță care aduce roadă el o curăță; cu alte cuvinte, el va avea de ea grijă mare.

Deși rădăcinile au nevoie să fie cultivate înainte de ramuri și de mlădițe: vierul trebuie să sape împrejur, și s-o descopere puțin. Dar Mîntuitorul nu zice aici nimic despre rădăcină, el nu vorbește decît de ramuri; făcînd să se vadă că dacă el își este suficient sieși, ucenicii săi ori cu ce virtute ar fi împodobiți, au nevoie ca vierul să poarte de ei o grijă destul de mare. Pentru acest motiv zice el: el curăță mlădița care aduce roadă. Cea care nu aduce roadă nu mai poate să rămînă nici chiar în viață. Dar mlădița care aduce roadă, el o face și mai roditoare. Ceia ce trebuie să se înțeleagă despre necazurile care li se vor întîmpla lor. Acest cuvînt „o va curăți“, înseamnă: el o va tăia mlădița pentru a o face mai roditoare. El arată deci că ispitele îi vor întări pe ucenici.

Apoi, de teamă ca să nu-l întrebe despre cine vorbește el, și la fel pentru a nu-i arunca din nou în tristețe și în neliniște, el zice: „Acum voi sînteți curați, pentru cuvîntul pe care vi l-am spus“ (3). Nu vedeți fraților, că Iisus Hristos face să se cunoască, că el este cel ce poartă grijă de ramuri? Eu sînt, zice el, care v-am curățit, cu toate că mai înainte a spus că Tatăl a făcut același lucru. Dar motivul pentru care vorbește Iisus Hristos în acest fel, este că între Tatăl și Fiul nu este nici o deosebire. Trebuie aici, le zice el, ca voi să aduceți și grija voastră.

Apoi, pentru a-i face să cunoască cum că el i-a curățat, fără a avea nevoie de slujirea lor, și numai în vederea înaintării el adaugă: „Rămîneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămîne în viță, tot așa nici voi, dacă nu veți rămîne în Mine“ (4). De teamă ca frica să nu-i îndepărteze pe ucenicii săi, Mîntuitorul întărește sufletul lor pe care l-a slăbit frica, și-l atașează de el foarte strîns; el îl înalță apoi prin nădejtile bune pe care le dă lor. Căci zice el, rădăcina rămîne, dar depinde de ramuri dacă vor fi tăiate, sau lăsate pe coardă. Urmîndu-și apoi vorbirea sa în același timp prin lucruri mîngîietoare și prin lucruri triste, el începe prin a cere contribuția noastră: „Eu sînt vița, voi mlădițele. Cel care rămîne în Mine și Eu în el, acesta aduce roadă multă,

căci fără de Mine nu puteți face nimic“ (5). Nu vedeți că Fiul nu contribuie mai puțin decît Tatăl la grija și la mîntuirea ucenicilor? Tatăl curăță, Fiul este vița care ține mlădițele. Ori, a rămîne atașat de rădăcină, aceasta face ca ramurile să aducă rod. Ramura care nu este curățită, rămînînd atașată de rădăcină, aduce rod, cu toate că nu aduce pe cît trebuie: dar cea care nu rămîne nu aduce nici un rod. De altfel s-a văzut că-i aparține Fiului în mod egal să curețe, și Tatălui, care a născut rădăcina, să facă să rămînă apoi atașată de rădăcină.

2. Voi vedeți fără îndoială, fraților că totul este comun, a curăța și a se bucura de puterea rădăcinii. Desigur este o mare pierdere și un mare rău a nu putea face nimic, de a nu putea să aducă nici un rod; dar greul nu se termină aici, el merge mai înainte. „Dacă cineva nu rămîne în Mine se aruncă afară ca o mlădiță și se usucă“ (6), adică, dacă el a scos ceva rod din rădăcină, el îl pierde; dacă a primit ceva har, ceva bine, el este despuiat de el, și prin aceia el este lipsit de orice ajutor și de viață. Și care va fi sfîrșitul aceluia? „Se aruncă în foc și arde“. Dar nu este la fel cu cel care rămîne strîns legat de butucul viei.

Mîntuitorul ne învață apoi ce înseamnă aceia a rămîne, și zice: „Dacă rămîneți în Mine și cuvintele Mele rămîn în voi, cereți orice veți voi și se va da vouă“ (7). Voi vedeți bine, acum dragii mei frați, că eu am avut dreptate să zic cum că Iisus Hristos cere dovada faptelor. Căci, zicînd: Tot ce veți cere, eu voi face, adaugă: „dacă rămîneți în Mine și cuvintele Mele rămîn în voi, cereți orice veți voi și se va da vouă“ (7). Iisus Hristos zicea aceste lucruri pentru a-i învăța pe ucenicii săi că cei ce le vor întinde curse vor fi aruncați în foc, și că ei dimpotrivă vor aduce roadă. Astfel, făcînd să treacă în alții frica, care era în ei și făcîndu-i să cunoască și că ei vor fi de neînvins, el zice: „Întru aceasta a fost slăvit Tatăl Meu, ca să aduceți roadă multă și să vă faceți ucenici ai mei“ (8). Prin aceia, ceia ce a spus Mîntuitorul se arată vrednic de credință; dacă a aduce rod se întoarce spre slava Tatălui, Tatăl nu va neglija de loc slava sa „și să vă faceți ucenicii Mei“.

Vedeți bine frații mei, că cel ce aduce roadă este ucenic al lui Iisus Hristos. Ce înseamnă aceia: „Pentru aceasta a fost slăvit Tatăl Meu?“ Iată: Tatăl are bucurie cînd rămîneți voi în mine, atunci cînd aduceți roadă.

„Precum M-a iubit pe Mine Tatăl, așa v-am iubit și Eu pe voi; rămîneți în iubirea Mea“ (9). Aici în sfîrșit Iisus Hristos vorbește într-un fel mai omenesc. Cum acest cuvînt li se adresează oamenilor, el are o tărie și o putere cu totul deosebită. Cel care a binevoit să moară pentru slujitorii săi și pentru dușmanii și prigonitorii săi, care le-a făcut lor harul de a-i ridica la o cinste așa de mare, la o atît de înaltă demnitate, care i-a dus la cer, ce exces de iubire nu a arătat el făcînd toate lucrurile acestea? Apoi deci, fiindcă eu vă iubesc așa de mult, să aveți o încredere deplină; apoi fiindcă spre slava Tatălui meu aduceți voi roadă, nu vă mai temeți de nici un rău. Apoi, de teamă de a-i face lași și cu părere de sine, el îi îndeamnă din nou și-i leagă și mai mult de sine; iată în ce fel, zicîndu-le lor: „Rămîneți în iubirea Mea“, aceia este în puterea voastră. Dar cum veți rămîne voi în

iubirea mea? Așa: „Dacă veți păzi poruncile Mele, veți rămîne în iubirea Mea, după cum am păzit Eu poruncile Tatălui Meu și rămîn în iubirea Lui“ (10). Mîntuitorul continuă să vorbească încă omenеște: fiind legiuitor, el nu trebuia să fie supus nicidecum legilor. Voi vedeți aici, fraților, ceea ce vă repet în tot momentul, că Mîntuitorul vorbește cu aceste cuvinte pentru a se acomoda la slăbiciunea ascultătorilor săi. El zice multe lucruri plasîndu-se la punctul lor de vedere; și toate cuvintele acestea tind să le facă cunoscut că ei sînt în siguranță, și că ei îi vor răsturna și-i vor călca în picioare pe dușmanii lor; și încă, cum că tot ceia ce au ei, ei au de la Fiul, și că dacă ei duc o viață curată și sfîntă, nimeni nu-i va putea învinge nici să le stea în față.

Dar priviți, cu cîtă autoritate le vorbește Iisus Hristos ucenicilor săi. El n-a zis: Rămîneți în iubirea Tatălui meu, ci în iubirea mea. Apoi, de teamă ca ei să nu zică: acum cînd tu ne-ai atras ura întregii lumi, tu te duci și ne lași; el le arată că nu-i lasă de loc, și că dimpotrivă el se va lega așa de strîns cu ei dacă voiesc cu adevărat aceasta, precum este mlădița legată de butucul viei. De teamă ca prea multă încredere să nu-i moleșească, el le zice că dacă sînt lași și mîndri, darurile pe care le-au primit nu sînt de neșters. Și la fel pentru a nu raporta totul numai la sine însuși și pentru a-i expune prin aceia la un pericol mai mare, el zice: „spre slava Tatălui Meu“. Peste tot el îi face să cunoască și iubirea sa pentru ei și aceia a Tatălui său. Faptele evreilor deci nu erau spre slava Tatălui său, ci numai acelea pe care le vor face ei prin har.

Și încă de teamă ca ei să nu vină să zică: Noi ne-am pierdut moștenirea noastră, noi sîntem părăsiți, despuiați și lipsiți de totul, el le zice: Aruncați privirile voastre spre mine, vedeți: Tatăl meu mă iubește, și cu toate acestea eu sufăr acum toate relele acestea și toate batjocurile; aceasta nu înseamnă că eu nu vă iubesc, dacă acum vă părăsesc; căci eu însumi, pe care mă fac dușmanii mei să mor, eu n-o iau drept un semn că Tatăl meu nu mă iubește; voi deci la fel nu trebuie să vă tulburați. Dacă veți rămîne în iubirea mea, toate relele vieții prezente nu vă vor putea face nici un rău, în aceasta constă iubirea.

3. Apoi fiindcă iubirea este ceva lucru mare și de neînvins: pentru că ea nu este un cuvînt zadarnic, să arătăm iubirea noastră, s-o facem să apară prin faptele noastre. Iisus Hristos ne-a împăcat cu sine, atunci cînd noi eram dușmanii lui: acum noi sîntem, prietenii lui, să rămînem în iubirea lui: el a început să ne iubească primul, să-l iubim și noi după ce ne-a iubit el atîta. El nu ne iubește pentru propriul lui interes, el n-are nevoie de nimic, să-l iubim deci noi pentru utilitatea și folosul nostru. Atunci cînd noi eram vrăjmașii lui, el ne-a întîmpinat cu iubirea sa, să-l iubim și noi pe acest prieten care ne dă atîta mărturie despre iubirea sa și despre finețea sa. Dar, vai! noi facem tocmai contrarul! prin răpirile noastre și prin lăcomia noastră, în toate zilele noi sîntem pricină că Dumnezeu este hulit.

Dar poate cineva va zice: cel! Tu în toate zilele predici despre lăcomie. Ei, plăcut i-ar fi lui Dumnezeu ca eu să pot predica împotriva ei și în toate nopțile! Plăcut i-ar fi lui Dumnezeu ca eu să vă pot urma și cînd mergeți în

piețele publice, și cînd vă puneți la masă! Lui Dumnezeu i-ar plăcea ca femeile voastre, ca prietenii voștri, ca acești copii ai voștri, ca slujitorii voștri, lucrătorii voștri, ca vecinii voștri, ca și acest pavaj, și aceste pietre să poată sparge tăcerea, dacă răul nostru ar putea primi de acolo ceva ușurare! Această boală s-a răspîndit în toată lumea, și ea stăpînește inimile tuturor oamenilor: atît este de mare tirania bogățiilor!

Iisus Hristos ne-a răscumpărat, și noi slujim bogățiile: deci noi proclamăm superioritatea unui alt stăpîn, noi ne supunem unui alt stăpîn, sîntem foarte atenți la tot ce ne poruncește el: drepturile moștenirii, drepturile, prietenia, legile, noi neglijăm totul pentru acest stăpîn, și-i jertfim totul lui. Nimeni nu privește cerul, nimeni nu se gîndește la bunurile viitoare. Dar, vai! va veni vremea cînd aceste cuvinte și regretele noastre vor fi inutile; căci zice Scriptura: „Și în iad cine va lăuda?” (Ps. 6,5). Aurul este dorit, el ne procură mari plăceri și ne atrage cînte, dar nu ca și cerul. Bogatul, cei mai mulți îl urăsc și-l socotesc disprețuit: dar pe omul care este împodobit cu virtutea, toți îl cîntesc și-l respectă.

Dar veți zice voi, se rîde de sărac, îl disprețuiesc, chiar cei virtuoși; dar nu printre oameni se întîmplă aceia, ci printre animalele care sînt fără de minte; pentru aceasta nu trebuie să ne mirăm. Dacă asinii răgesc, dacă năpîrcile șuieră, atunci cînd toți înțelepții ne laudă și ne aplaudă, noi nu vom pierde din vedere un asemenea public pentru a ne neliniști de strigătele acestor animale. Ori, toți cei ce admiră și caută bunurile vieții prezente, sînt mai răi ca viperele, mai răi ca și asinii. Dacă vreunul din regii de aici de jos vă va lăuda, sigur că nu v-ați mai îngriji despre cea ce zice mulțimea poporului, chiar dacă ar rîde de voi. Și atunci cînd Stăpînul universului vă laudă, voi mai căutați lauda țințarilor și a muștelor așa cum sînt oamenii aceștia, dacă-i comparați cu Dumnezeu, sau mai scurt ei sînt încă și mai răi și mai disprețuiți.

Pînă cînd vom rămîne noi culcați în țărînă? Pînă cînd vom căuta noi laudele și aplauzele fătarnicilor și ale oamenilor trupești? Este de obiceiul lor și se fac niște jucători, bețivi, bufoni: dar despre virtute și despre viciu ei n-au nici cea mai mică cunoștință; pentru aceasta nu sînt capabili să judece. Și sigur, dacă cineva rîde de voi că nu știți să trageți linii, voi nu vă supărați, sau mai sigur veți rîde voi de el pentru că va făcut o asemenea mustrare, voi îi luați ca hotărîtori pe acest fel de oameni și ca judecători pe ei care n-au nici o idee? Iată de ce nu ajungem noi la desăvîrșirea acestei meserii. În sfîrșit, noi nu cercetăm persoane mari pricepute; ci pe neștiutori, care judecă despre virtute nu după regulile artei; ci după propria lor neștiință.

Pentru aceasta, vă îndemn, frații mei prea dragi, să disprețuim mulțimea, sau mai scurt să nu dorim laude, să nu căutăm nici argint, nici bogății și să nu privim sărăcia ca pe un rău. Sărăcia este o stăpînă mare care ne face prudenți și răbdători, care ne ridică la cea mai înaltă și la cea mai sublimă filozofie. Lazăr a trăit în sărăcie, și el a fost răsplătit cu o cunună: Iacob nu dorea decît să aibă pîine: Iosif s-a aflat în aceeași nevoie; el s-a văzut nu numai rob, ci încă și prizonier; și pentru aceia îi dăm noi cele mai multe

laude. Da, noi nu-l admirăm pe atîta pe Iosif ca împărtîșitor al grîului din Egipt, pe cît pe Iosif cel închis în închisoare: noi nu-l admirăm atîta pe Iosif, încoronat cu o diademă, pe cît pe Iosif legat în lanțuri: noi nu-l admirăm atîta atunci cînd este așezat pe un tron, ca atunci cînd i se întind curse ca să fie vîndut.

Să luăm în seamă toate lucrurile acestea, și cununile care sînt pregătite acestor lupte, să nu lăudăm nici bogățiile, nici cîntea, nici demnitățile, nici plăcerile, nici puterea: să lăudăm dimpotrivă sărăcia, lanțurile, legăturile, și ostenele și necazurile care se suferă pentru virtute. Acelea se sfîrșesc prin tumult și tulburare, și se termină în această viață; dar acestea ne procură împărăția cerurilor și bunurile cerești „pe care ochiul nu le-a văzut, și urechea nu le-a auzit“ (I. Cor 2,9): facă cerul ca noi să le obținem toți, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 77

„Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul precum v-am iubit Eu“. (Cap.15, Vers.11- Vers.4, Cap.16).

1. Se poate separa iubirea lui Dumnezeu de iubirea aproapelui
2. Iisus Hristos îi mîngîie pe apostolii săi
3. Ultima mîngîiere; făgăduința Duhului Sfînt pe care-l trimite Fiul ca și

Tatăl

4-5 Diverse motive de mîngîiere în suferințe și în necazuri. În suferințe, să ne gîndim mai bine la cununi decît la greutăți, la cer decît la timp. În milostenii, în alte fapte bune, să nu ne gîndim atîta la semănat pe cît la seceriș. Virtutea este grea, să fim atenți la binele pe care-l procură. Cei ce sînt tari iubesc virtutea pentru ea însăși, cei slabi se gîndesc la răsplăți. Recomandarea milosteniei cîte motive ne angajează s-o facem. Dacă nu se dă nimic săracilor cel puțin nu trebuie să-i batjocorim nici să-i maltratăm: nu este nici o odihnă în viața aceasta, pentru ca să ne bucurăm în cealaltă. Să înlăturăm surplusul. Să ne mulțumim cu ceia ce este necesar. Să împărțim bunurile noastre săracilor. De unde vine neomenia spre săraci? De acolo că se adună prin lăcomie.

1. Toate faptele bune își obțin răsplata lor după împlinirea lor deplină: dacă ele rămîn în cale, toate naufragiază. Și precum un vas încărcat de tot felul de negustorii de mărfuri, care nu sosește în port, ci pe care valurile îl înghit în plină mare, nu scoate nici un cîștig din lunga lui călătorie, dacă acesta nu este un rău potrivit cu pericolul pe care l-a înfruntat; la fel sufletele, înainte de a ajunge la țintă, se opresc în mijlocul carierei, și cad în luptă, care își pierde coroana și pier în mod mizerabil. Pentru aceasta sfîntul

Pavel declară că aceștia sînt care vor fi alergat pînă la sfîrșit (Rom. 2,7) și care stăruiesc în faptele bune, care vor obține slava, cîntea și pacea. Și aceasta le-o arată acum Iisus Hristos ucenicilor săi. Precum ei s-au bucurat la început că au fost aleși, și că apoi tot ce li s-a vestit lor trist despre patima lui, despre moartea lui, le-a întrerupt și le-a tulburat bucuria lor, Mîntuitorul, după ce le-a ținut o vorbire lungă, plină de mîngîiere, adaugă încă: „Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină“. Adică: Nu vă despărțiți de mine, și nu vă opriți din alergarea voastră: voi v-ați bucurat în mine, și v-ați bucurat foarte mult; dar tristețea s-a amestecat cu bucuria voastră, și a întrerupt-o. Eu alung această tristețe, ca bucuria voastră să sosească; eu o alung făcîndu-vă să vedeți că suferințele și necazurile din această viață nu merită ca voi să vă întristați, și voi trebuie să vă bucurați mai mult. Eu v-am văzut în tulburare, și nu v-am neglijat, și nu v-am zis: Pentru ce nu aveți voi mai multă tărie și curaj? ci, dimpotrivă, eu v-am zis tot ceia ce este mai capabil să vă mîngîie. Așa vreau eu să vă păstrez totdeauna în iubirea mea. Voi m-ați auzit vorbind despre împărăție, și voi ați fost bucuroși. Eu v-am zis deci aceste lucruri ca bucuria voastră să fie deplină și desăvîrșită.

„Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu“ (12). Voi vedeți, frații mei, că iubirea lui Dumnezeu este amestecată și confundată cu iubirea aproapelui: aceste două iubiri sînt legate împreună, ca și o funie. Iată pentru ce Mîntuitorul dă deodată două porunci, și cîte odată el nu dă decît una singură; căci aceste două iubiri sînt de nedespărțit. Nu se poate avea una fără cealaltă. Iată pentru ce pe atîta zice el: „Toată legea și profeții se cuprind în aceste două porunci“ (Mt. 22,40). Pe atîta: „Faceți oamenilor precum voiți să vă facă ei vouă“ (Mt. 7,12) în aceia constă toată legea și profeții, „și așa iubirea este împlinirea legii“ (Rom. 13,10).

Iisus Hristos o spune el însuși aici; căci a „rămîne“ tare în iubirea lui, dacă iubirea cuprinde păzirea poruncilor, și dacă porunca este să ne iubim unii pe alții, deci prin această iubire reciprocă pe care o avem unii față de alții, noi rămînem în Dumnezeu. Mîntuitorul nu ne dă numai porunca iubirii, ci ne prescrie și măsura, zicînd: „Precum v-am iubit Eu“. El îi face să cunoască pe ucenicii săi că nu din ură se separă de ei, ci din iubire. Deci pentru aceasta trebuie să mă admirați voi mai mult, și să vă bucurați mai mult cînd vă necăjiți. Eu mor pentru voi. Iisus Hristos n-o spune deschis, ci numai o arată, atunci cînd face mai sus descrierea bunului păstor; și aici dînd învățăturile sale, arătînd măreția și puterea iubirii, declarînd și făcînd să se cunoască ceea ce este el. Dar pentru ce Mîntuitorul înalță peste tot iubirea? Fiindcă iubirea este semnul ucenicilor; fiindcă, iubirea formează și întreține virtutea. Pentru acest motiv sfîntul Pavel care era un adevărat ucenic al lui Iisus Hristos, care a dovedit și a simțit în el însuși efectele iubirii, zice așa de mari lucruri, și o numește „împlinirea legii“.

„Voi sînteți prietenii Mei, dacă faceți ceia ce vă poruncesc“ (14). De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face stăpînul său, ci v-am numit prieteni, pentru că toate cîte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute“ (15). Pentru ce zice deci: „Încă multe am a vă spune, dar nu le

puteți purta acum“ (Ioan 16,12). Când zice Mântuitorul: „Toate câte am auzit“ el nu vrea să spună alt lucru, decât că nu zice nimic contrar Tatălui său, ci numai ceea ce a învățat de la el. Ori, cum este o mărturie foarte mare de prietenie de a-i încredința cuiva tainele sale, el le zice ucenicilor săi: Eu am binevoit să vă fac acest dar, și să vă dau acest semn al iubirii mele: dar când zice „Toate“, înțelegeți ce trebuie să știe ei.

Apoi el le descoperă un lucru care nu este de loc ușor, nici un semn de iubire obișnuită: Care? Iată-l: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi“ (16). Eu sunt cel ce am căutat iubirea voastră cea fierbinte. Și eu nu m-am mulțumit cu aceea, ci „v-am rînduit“, adică, eu v-am sădit. Domnul continuă încă metafora cu parabola viei „să mergeți“; adică să vă întindeți „și roadă să aduceți și roada voastră să rămână“ totdeauna. Căci dacă roada voastră rămîne, cu atît mai mult veți rămîne voi înșivă. Nu numai, zice el, eu v-am iubit, ci eu v-am umplut de tot felul de bunuri, întingînd și înmulțind ramurile voastre în toată lumea.

2. Remarcați frații mei, în cîte feluri arată Mântuitorul iubirea sa față de ucenicii săi: el le-o arată descoperindu-le tainele sale și secretele sale. El le arată întîmpinîndu-i cu iubirea sa și cu afecțiunea sa, alegîndu-i primul; el o arată prin binefacerile cu care i-a umplut și prin tot ce a suferit pentru ei. Prin aceea el îi face să cunoască că el va rămînea pururea cu ei, ca ei să aducă roadă; căci pentru a o aduce, ei au nevoie de ajutorul lui: „Ca Tatăl să vă dea orice veți cere în numele Meu“. Dar aceluia i se cere să aducă roadă, și aceasta i se cere Tatălui, pentru ce face Fiul? Pentru a vă învăța că Fiul nu este mai mic, nici mai puțin puternic decât Tatăl.

„Acestea vă poruncesc, să vă iubiți unul pe altul“ (17); adică, aceasta nu pentru a vă face o mustrare, nu pentru aceasta zic eu că-mi dau viața pentru voi; căci vă zic că eu v-am ales primul; dar aceasta pentru a vă angaja să mă iubiți. Apoi, ca fiind scoși din tre oamenii buni, că vor suferi de la oameni și injurii și batjocuri, era un lucru prea dur și de nesuportat, apoi de a abate și sufletul cel mai mare și cel mai curajos, Mântuitorul i-a prevenit, și i-a pregătît să suporte cu curaj aceste insulte și aceste înfruntări; el i-a pregătît la acestea cîștigînd inima și iubirea lor, și mai mult arătîndu-le și făcîndu-i să cunoască cum că aceste lucruri, precum și toate cele despre care le-a vorbit deja mai înainte nu se făceau decât pentru ei, pentru utilitatea și folosul lor. Căci precum el le-a zis că nu numai nu trebuie să se întristeze, ci că trebuie să se bucure că el merge la Tatăl său, căci nu pentru a-i lăsa de aceea mergea acolo, ci fiindcă îi iubea mult: la fel el îi face să vadă acum aici că ei trebuie să se bucure și nu să se întristeze. Și priviți în ce fel o dovedește el. El n-a zis: Eu știu că este greu a suferi totul și atîta; dar a suferi aceste lucruri pentru iubirea mea; dar priviți că pentru mine suferiți voi.

Aceasta nu era încă o mîngîiere suficientă, pentru aceasta Iisus Hristos fără a se opri aici, propune alta; care? A suferi așa, aceasta va fi o dovadă și o mărturie sigură a primii ale voastre virtuți, ci, dimpotrivă, acesta va fi pentru voi un motiv de durere și de necaz, nu fiindcă lumea vă urăște acum, ci fiindcă ea trebuie să vă iubească; ceea ce-i face Mântuitorul să

înțeleagă zicînd: „Dacă ați fi din lume lumea ar iubi ceia ce este al ei“. Dacă veți fi iubiți, voi trebuie să vă gîndiți că sînteți răi. Apoi, văzînd că aceste cuvinte n-au înaintat de loc, el continuă încă, și zice: „Nu este sluga mai mare decît stăpînul său, dacă M-au prigonit pe Mine, și pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvîntul Meu, și pe al vostru îl vor păzi: (20). Prin aceea, Mîntuitorul arată că ei vor fi în mod sigur imitatorii lui. Căci atîta cît a fost Iisus Hristos în trup, a fost persecutat și disprețuit; dar după ce s-a urcat la cer, s-au întors împotriva ucenicilor săi, și i-au maltratat. Și încă: cum ei se tulburau, fiindcă erau în puțină umbră, ei aveau de luptat împotriva unui popor așa de numeros, Mîntuitorul le înalță inima și le zice încurajîndu-i, că a fi urîți de lume, aceasta trebuie să fie pentru ei o mare bucurie; prin aceea, zice el, voi veți avea parte la suferințele mele. Voi nu trebuie deci să vă tulburați, pentru că nu sînteți mai mari ca mine, cum am spus-o deja: „Nu este slujitorul mai mare decît stăpînul său“. De unde se naște un al treilea motiv de mîngîiere, aceasta este că atunci cînd vă necinstește cineva și vă batjocorește, îl disprețuiesc și-l batjocoresc la fel pe Tatăl meu.

„Iar toate acestea le vor face vouă din cauza numelui Meu, fiindcă ei nu cunosc pe Cel Care M-a trimis“ (21); adică, ei îl tratează tot la fel pe Tatăl meu în mod îndrăzneț. Mai mult făcînd să se vadă că ei sînt nevrednici de orice iertare, el le dă un alt motiv de mîngîiere prin aceste cuvinte: „De n-aș fi venit și nu le-aș fi spus, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvînt de dezvinovățire pentru păcatul lor: (22) pe care-l au ei arătîndu-le că îl vor batjocori pe el și pe ucenicii săi. Pentru ce ne-ai atras tu toate aceste tratamente rele? Oare fiindcă n-ai prevăzut această ură și aceste lupte? pentru aceea el adaugă: „Cel care Mă urăște pe Mine urăște și pe Tatăl Meu“ (23). prin aceste cuvinte, Iisus Hristos prezice prigonitorilor săi grozavele chinuri la care vor fi osîndiți.

Cum în toate ocaziile el pretexta și arăta iubirea Tatălui, și arăta că din cauza lui îl prigonesc evreii pe Iisus Hristos, Mîntuitorul a zis aceste lucruri pentru a le lua orice scuză. Căci, zice el, ei n-au dezvinovățire. Eu le-am dat lor învățăturile mele, eu i-am învățat învățătura mea, pe care eu am întărit-o prin faptele mele, după legea lui Moise, care poruncește să fie ascultat cel ce face și zice, și de a i se supune lui atunci cînd cuvintele lui duc la evlavie, și sînt întărite cu așa de mari minuni; nu, zice el, minuni obișnuite și de jos, ci minuni nemaiauzite; și despre acelea au mărturisit ei înșiși, zicînd: „Niciodată nu s-a văzut asemenea în Israel“ (Mt. 9,33) și: „De cînd este lumea nu s-a mai auzit ca cineva să deschidă ochii unui orb din naștere“ și încă: învierea lui Lazăr și atîtea alte semne, și felul în care au fost făcute ele, în așa fel că totul este sigur nou și uimitor.

Dar pentru ce ne prigonesc ei și pe tine și pe noi? Fiindcă nu sînteți din lume; căci dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al său“ (Ioan 7,7). Mai întîi, Iisus Hristos le reamintește lor cuvintele pe care le-a spus fraților săi, dar atunci într-un fel cu mult mai ascuns de teamă ca să nu-i supere, și acum, dimpotrivă, el le vorbește deschis și le descopere totul. Și de unde se vede că acesta este motivul pentru care ne urăște lumea? Aceia este

evident prin ceea ce mi-au făcut ei mie. Căci, fie în cuvintele mele, fie în faptele mele, ce au găsit ei să mustre pentru a nu mă primi? Și precum se putea mira de acest refuz, el arată și motivul, adică răutatea lor. Dar aceia nu-i este de ajuns, el mai aduce încă și mărturia profetului, făcând să se vadă că el a prezis-o de multă vreme prin aceste cuvinte: „M-au urît fără de pricină“ (Ps. 34,22 și 68,5,25).

Sfântul Pavel o spune el însuși la fel. Cum cei mai mulți se mirau pentru aceia că evreii nu credeau, el îl citează pe profetul care a prezis mai înainte, și care arată cauza necredinței lor; adică răutatea și aroganța lor. Dar ce? Ei n-au păzit cuvîntul tău, ei nu-l vor păzi nici pe al nostru; ei te-au prigonit, ei ne vor prigoni; dacă ei au văzut minuni, acelea pe care nimeni altul nu le-a făcut, dacă ei au auzit cuvinte care nu s-au mai auzit încă și nu s-au folosit, dacă ei l-au urît pe Tatăl tău și pe tine la fel, pentru ce ne mai expui tu în mijlocul lor? Cum vor putea ei să ne judece vrednici de credință? cine dintre compatrioții noștri ne vor asculta?

3. Vedeți, frații mei, mîngîierea pe care le-o dă divinul Mîntuitor ucenicilor săi, de teamă ca aceste gînduri să nu-i agite și să nu-i tulbure. „Iar cînd va veni Mîngîietorul, pe care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi pentru Mine“ (26). Și voi mărturisiți, pentru că de la început sînteți cu Mine“ (27). Acest Mîngîietor va fi vrednic de credință; el este Duhul Adevărului. Pentru aceasta nu l-a numit Iisus Hristos Duhul Sfînt, ci Duhul Adevărului. Acest cuvînt: „Care de la Tatăl purcede“ arată că el cunoaște în mod exact toate lucrurile, ceea ce Iisus Hristos zice la fel despre sine însuși: „Eu știu de unde vin și unde mă duc“: pasaj unde vorbește despre adevăr: „Pe care Eu îl voi trimite“ voi îl veți vedea: Tatăl nu trimite singur, ci Fiul trimite și el la fel, voi înșivă veți fi vrednici de credință, voi care ați fost înălțați cu mine pururea, și care a-ți învățat de la mine, și nu de la alții: apostolii se întăresc pe aceia, atunci cînd zice: „Noi care am mîncat și am băut cu El“ (Fap. 10,41). Și Duhul Sfînt dă mărturie la fel el însuși, că aceste lucruri n-au fost spuse din plăcere sau din lingușire.

„Acestea vi le-am spus, ca să nu vă smintiți“ (Cap.16, vers.1). Să le știți atunci cînd veți afla necredincioși și cînd veți avea de suferit mari necazuri. „Vă vor scoate din sinagogi și vine ceasul că tot celui ce vă va ucide să i se pară că aduce închinare lui Dumnezeu“ (2). Căci evreii au hotărît între ei că dacă-l va recunoaște cineva pe Iisus drept Hristosul, el va fi alungat din sinagogă (Ioan 9,22). Ei vor pregăti moartea voastră, ca și cum ar face o faptă pioasă și plăcută lui Dumnezeu. Apoi dumnezeiescul Mîntuitor îi mai mîngîie încă pe ucenicii săi prin aceste cuvinte: „Și acestea vor face, pentru că n-au cunoscut nici pe Tatăl, nici pe Mine“ (3) Este un motiv destul de mare de mîngîiere pentru voi ca să suferiți aceste lucruri pentru Tatăl meu și pentru mine. Aici Iisus Hristos le mai aduce în mintea lor această fericire despre care le-a vorbit și mai înainte: „Feriți-vă să nu suferiți pentru Mine, ci să vă prigonască și să vă ucidă, ca să puteți să vă bucurați și să vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri“ (Mt. 5,12).

„Iar acestea vi le-am spus, ca atunci cînd va veni ceasul lor, să vă aduceți aminte că vi le-am spus. Și acestea nu vi le-am spus de la început fiindcă eram cu voi“ (4) și după aceea vă va privi lumea întreagă ca vrednici de credință. Căci voi nu puteți spune că eu v-am vestit aceste lucruri din linguire, sau prin măgulire, nici că aceste cuvinte ale mele ar fi false și înșelătoare. În sfîrșit, cel ce avea planul să vă înșele nu v-ar anunța ceia ce este în stare să vă întoarcă de la înșelăciune. Pentru aceasta v-am prezis aceste lucruri ca, atunci cînd se vor întîmpla ele, voi să nu fiți surprinși, nici tulburați, și încă pentru un alt motiv, ca să nu ziceți că eu n-am prevăzut că ele se vor întîmpla. Amintiți-vă că eu vi le-am spus. Căci evreii alegeau totdeauna motive rele și pretexte rele, pentru a-i persecuta și pentru a-i alunga ca pe niște necredincioși și stricați; dar ucenicii nu se tulburau, fiindcă ei au învățat că nu era nimic pe care el să n-o fi prezis, și știau pentru ce erau maltratați; ceea ce era foarte în stare să înalte sufletul lor și să-i facă tari și curajoși. Iată pentru ce repetă Iisus Hristos adesea aceste cuvinte: ei nu m-au cunoscut, și ei vă vor trata așa din cauza mea, din cauza numelui meu, din cauza Tatălui meu, și eu am fost persecutat și maltrat primului; și iarăși: ei mă urăsc și mă maltratează fără nici un motiv.

4. Să facem la fel noi înșine, frații mei, să facem reflexii serioase asupra adevărilor acestea în necazurile care ni se întîmplă, atunci cînd ne prigonesc cei răi și ne batjocoresc. Să ațintim ochii spre capul nostru“ Începătorul și plinitorul credinței noastre (Evr. 12,2); să ne gîndim că aceștia sînt cei răi care ne fac să suferim; să ne gîndim că pentru virtute, că pentru Iisus Hristos suferim noi acestea: să trecem peste aceste lucruri și totul ne va părea ușor și suportabil. Căci atunci cînd suferi pentru cei ce-i iubești, te slăvești; atunci cînd suferi pentru Dumnezeu, trebuie să nu mai simțim aceste rele și aceste suferințe ale lor? Dar era oare un lucru rușinos ca și crucea? Iisus Hristos o iubea din iubire pentru noi, o slavă: cu cît mai mult trebuie să fim noi înșine în aceste sentimente și în aceste dispoziții! Și dacă putem disprețui așa chinurile, noi putem cu atît mai mult să disprețuim bogățiile și lăcomia. Deci, atunci cînd ni se întîmplă necazuri mari, nu trebuie să privim numai greul și ostenenile, ci trebuie să avem în vedere și cununile și răsplățile.

Precum negustorii nu se gîndesc numai la marea pe care trebuie s-o treacă, ci încă și la veselia și la cîștigul care trebuie să le revină, noi trebuie la fel să ne gîndim la cer și la locul care ni se va da de către Dumnezeu. Căci dacă vă pare dulce a vă îmbogăți prin răpiri, amintiți-vă că Iisus Hristos vă oprește aceasta, și aceia în continuu vă va deveni neplăcut și amar. Și încă, dacă vi se pare greu să le faceți parte săracilor din bogățiile voastre, nu vă gîndiți numai la ceia ce vă costă, ci uitați semănatul și vă întoarceți cu tot gîndul spre seceriș. Dacă vă pare greu de a vă abține să iubiți femeia altuia, gîndiți-vă la lupta pe care v-o aduce această luptă, și veți dobîndi ușor victoria. Căci dacă frica de oameni poate să vă rețină, și să vă întoarcă de la faptele rele cu cît mai mult trebuie să împărasească iubirea lui Iisus Hristos în voi?

Virtutea este grea; trebuie să-i schimbăm aspectul prin măreția răsplăților care-i sînt făgăduite: oamenii buni fără nici un motiv o iubesc pentru ea însăși; ei o cinstesc pentru acest motiv singur că o găsesc frumoasă și plăcută; ei o exercită și o practică din iubire față de Dumnezeu, și nu pentru iubirea răsplății; ei privesc înfrînarea ca o virtute destul de mare, nu din teamă față de chinuri, ci din porunca pe care a dat-o Dumnezeu: dar dacă ești slab închipuieți răsplățile.

Să facem la fel cu privire la milostenie, să avem milă față de concetățenii noștri, să avem milă de frații noștri, să nu-i lăsăm să moară de foame. Nu va fi oare urît să ne așezăm la masă în mijlocul rîsetelor și a plăcerilor, totuși în colțul acestei străzi, alte persoane plîng și strigă tare; să nu alergăm la ajutorul celui ce geme și care plînge, și, dimpotrivă, de a nu-l putea suferi și de a-l numi stricat și înșelător. O omule, ce spui? Te înșeală pentru pîine? Da, zici tu. Iată pentru ce trebuie să te atingă săracul mai mult de compătimire, iată pentru ce trebuie să vă grăbiți să-l scoateți din mizeria lui. Dar dacă nu vreți să-i dați nimic, să nu-l disprețuiți măcar: dacă nu vreți să-l scoateți din necaz, nu-l alungați, și nu-l îmbrînciți în prăpastie. Atunci cînd vine la voi, și-l alungați, gîndiți-vă în sinea voastră la ceia ce vreți să cereți de la Dumnezeu, la ceia ce doriți să obțineți de la el: „El zice, cu ce măsură ați măsurat cu aceia vi se va măsura“ (Mt. 7,2). Gîndiți-vă cum se retrage acest sărac după ce l-ați refuzat; el merge umilit, cu capul plecat, cu ochii plini de lacrimi, purtînd în același timp și rana sărăciei lui, și rana pe care i-ați făcut-o prin batjocură sărăciei lui. Dacă a cerși vouă vă pare un blestem; a nu primi nimic după ce a-i căzut în rușine, a fi alungat cu injurii, gîndiți-vă ce furtună grozavă trebuie să trezească aceia în sufletul lui.

Pînă cînd vom fi ca și animalele sălbatice? pînă cînd va face lăcomia noastră să uităm de natură? Mulți oameni gem că ne văd așa de duri și atît de necruțatori: dar eu vreau să vă predic azi milostenia, și nu numai azi, ci totdeauna. Gîndiți-vă la acea minunată zi în care noi vom apărea toți înaintea înfricoșatei judecăți a lui Iisus Hristos. Atunci cînd vom cere noi milă, și cînd Iisus Hristos îi va face pe săraci să stea înaintea în mijloc, ne va vorbi așa: pentru o pîine, sau pentru un ban, voi ați trezit o furtună grozavă în sufletul acestora, ce vom răspunde noi? ce scuză vom avea noi? Căci Domnul trebuie să ni-i aducă pe săraci în mijloc și să-i arate; aceasta ne învață propriile lui cuvinte; ascultați-l: „Întrucît nu ați făcut unuia din acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut“ (Mt. 25,45). Săracii atunci nu ne vor zice nici un cuvînt, dar Dumnezeu însuși ne va face muștrări pentru ei.

Bogatul îl vede pe Lazăr, și dacă Lazăr nu-i zice nimic, Avraam vorbește pentru el. Se va întîmpla la fel cu privire la săracii pe care-i disprețuim noi acum: noi nu-i vom mai vedea întingîndu-ne mîna, nici îmbrăcați în haine urîte și murdare; noi îi vom vedea în liniște și în odihnă și în slavă; dar noi, noi vom lua hainele lor și chipul lor. Și facă Dumnezeu ca să nu luăm decît numai chipul și haina; și ceia ce este mai rău și mai grozav, noi să nu fim aruncați în locul chinurilor! Bogatul, în locul în care era, nu mai dorea să se sature de fărîmituri, ci el era în foc și în cele mai cumplite chinuri; și s-a

auzit această voce de la el: „Tu ai luat cele bune în viața ta, și Lazăr pe cele rele“ (Lc. 16,25)

Să nu cinstim dar bogățiile ca ceva lucru mare. Ele vor sluji ca să ne conducă la chinuri, dacă nu sîntem atenți asupra noastră; dar, dimpotrivă, dacă noi sîntem, sărăcia va fi pentru noi o creștere a odihnei și a desfătărilor; căci ea șterge păcatele noastre, dacă o suferim cu mulțumire, și știind că noi ne vom cîștiga o mare credință lîngă Dumnezeu.

5. Să nu căutăm să ne bucurăm de odihnă pe pămînt, ca să ne bucurăm în cer, să ne luptăm cu curaj pentru virtute; să aruncăm tot ceia ce este în plus la noi și inutil; să ne mulțumim cu necesarul, și să risipim bunurile noastre în sînul săracilor. Iisus Hristos ne promite însuși cerul ca răsplată, și nu-i dăm nici măcar pîine: cum ne vom scuza noi? El face să răsară soarele peste voi, el pune toată creația în slujba voastră (Mt. 5,45) și voi nu-i dați nici măcar o haină; și nu-i dați nici cel mai mic loc în casa voastră? Și ce zic eu, soarele său și creaturile? El va da trupul și sîngele său cel prețios, și voi nu-i dați nici măcar un pahar de apă; poate chiar aceia vi s-a întîmplat odată? dar aceia nu înseamnă a face milostenie; dacă, atîta cît aveți voi ce da, nu dați, nu împliniți toată datoria milosteniei. Fecioarele, care aveau candelă, aveau la fel și untdelemn; dar acela pe care-l aveau nu era de ajuns. Chiar cînd ați da din al vostru nu trebuie să fiți chiar așa de lacomi, dar precum voi nu dați decît ceia ce-i aparține Domnului, pentru ce sînteți așa de înfierăți?

Vreți să vă arat de unde vine o așa de mare neomenie? Cei ce adună prin lăcomie sînt duri și mîndri că dau milostenie, cel ce a învățat să se îmbogățească așa nu știe ce înseamnă a da. Cum, în sfîrșit, cel ce este gata să răpească va putea să se hotărască să dea? Cel ce răpește bunul altuia, cum va da el din al său altuia? Un cîine care s-a obișnuit să trăiască cu carne nu poate păzi o turmă; pentru aceasta îi omoară păstorii, ciobanii pe astfel de cîini. Să ne abținem dar de la o astfel de hrană, dacă vrem să nu fim omorîți la fel. Și să știți că a trăi cu carne înseamnă a-i face să moară de foame pe alții.

Nu vedeți frații mei, că Dumnezeu ne-a dat toate lucrurile în comun? Dacă el a îngăduit să fie săraci, el a permis-o din iubire față de bogați, ca ei să-și poată curăți păcatele lor prin milostenie. Dar voi chiar în aceia sînteți cruzi și fără omenie, de unde se vede lămurit că, dacă puterea voastră era mai mare și mai întinsă, voi ați fi făcut o mulțime de ucideri, și i-ați fi lipsit pe toți oamenii de lumină și de viață. Iată pentru ce i-a pus Dumnezeu limite lăcomiei voastre. Căci dacă ceia ce vă zic eu acum, vă înțeapă și vă supără, eu trebuie să mă supăr însumi că mai văd aceste lucruri mai mult decît voi. Pînă cînd veți fi bogați, și acesta va fi sărac? Pînă seara: după care totul va lua o nouă înfățișare, atît este de scurtă viața. Deja este la porți: totul va sosi însă după puțin timp. La ce sînt bune aceste hambare, această mulțime de provizii din toate lucrurile; la ce vă va sluji această mulțime de sclavi, de valeți, de gărzi? pentru ce nu vă faceți mai bine mii de martori pentru milostenia voastră? Comoara voastră este mută, și vă va atrage mulți hoți. Dar comoara care este dată săracilor urcă pînă la Dumnezeu, ea va face

viața dulce și plăcută, ea vă va aduce iertarea tuturor păcatelor voastre, și vă va acoperi cu slavă înaintea lui Dumnezeu, și de cînte înaintea oamenilor. Pentru ce vă lipsiți voi de așa de mari bunuri? dînd, vbi vă faceți mai mult bine vouă decît săracilor. Voi le dați bunurile trecătoare ale acestei vieți, dar vă cîștigați slava viitoare și încrederea. Binevoiască Dumnezeu ca noi s-o obținem toți, prin harul și mila Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava și împărăția în veci. Amin.

OMILIA 78

„Și acestea nu vi le-am spus de la început, fiindcă eram cu voi. Dar acum Mă duc la Cel Care M-a trimis și nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră.” (Cap.15 Vers. 5,6- Vers.15).

1. Tristetea are folosul ei. Împotriva pnevmatomahilor.
2. Ceia ce înseamnă a vădi, de păcat, de dreptate, de judecată.
3. Distincția Ipostazelor sau a persoanelor, egalitatea persoanelor, Valentinienii, Marcioniții, Anomeii.

4. Care este binele, care este puterea unirii și a înțelegerii. Societatea face viața dulce și plăcută. Cît fac prietenii de puternic pe un om. Viața nenorocită a celui ce nu are prieteni. Nu este nimic mai rău ca a fi singur. Călugării trăiesc în munți. Ce trebuie să gîndim despre singurătatea lor? Creștinii de la început se îmbrățișau la săvîrșirea Sfintelor taine (la Sf.Liturghie). Iubirea se întărește mai ales în rugăciuni, în săvîrșirea sfintelor taine, în îndemnul făcute în comun.

1. Mare este împărăția tristeții; este o boală a sufletului care cere multă putere pentru a-i rezista în mod curajos, și pentru a arunca ceia ce are rău, după ce am învățat ceia ce are ea folositor, căci ea are folosul ei. În sfîrșit, atunci cînd am păcătuit, sau cineva păcătuiește, atunci numai tristețea este bună și folositoare; dar ea nu este de folos atunci cînd este pricinuită de nenorociri omenești. Iisus Hristos deci văzînd că ea se arăta în inima ucenicilor săi care erau încă nedesăvîrșiți, îi mustră după cum se vede. Acești ucenici, care mai înainte i-au pus Învățătorului lor mii de întrebări, ca atunci cînd a zis Petru: „Unde Te duci?” Și Toma: „Noi nu știm unde Te duci, și cum putem noi ști calea?” Și Filip: „Arată-ne pe Tatăl”; chiar acești ucenici, auzindu-l zicînd acum: Vă vor scoate din sinagogi, și vă vor urî și vor crede că aduc un lucru plăcut lui Dumnezeu, au fost atît de întristați și de supărați, încît ei nu mai puteau să-și deschidă nici gura, nici să pronunțe măcar un cuvînt; și iată ce le reproșează Iisus Hristos prin aceste cuvinte: „Eu nu v-am spus aceste lucruri de la început, fiindcă eram cu voi”.

„Dar acum Mă duc la cel care M-a trimis și nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea întristarea a umplut inima voastră”. Mintuitorul le face această mustrare, fiindcă tristețea este

prea mare și este periculoasă, și chiar atât de periculoasă încît poate să cauzeze și moartea: pentru aceasta sfîntul Pavel zicea „De teamă ca să nu fie cuprins de prea mare tristețe“ (II Cor. 2,7).

„Eu nu v-am spus aceste lucruri de la început“. Pentru ce nu le-a spus Mîntuitorul de la început? De teamă ca să nu se zică cum că el prezicea în pripă pentru ceia ce vine adesea. Și pentru ce întreprinde el un lucru așa de greu? Eu știam aceste lucruri, zice el, de la început, și nu fiindcă nu le-am știut de aceia nu vi le-am, spus; ci „fiindcă eram cu voi“. Iisus Hristos vorbește aici încă într-un fel omenesc: „Fiindcă eram cu voi“; adică, fiindcă voi erați în siguranță, fiindcă puteați să-mi puneți întrebările pe care voiati; și fiindcă toată lupta și toată ura se întorcea asupra mea; și încă: Fiindcă ar fi fost inutil să vi le spun de la început.

Dar oare este ceva ce nu le-a spus? Chemîndu-i pe cei doisprezece ucenici, nu le-a zis: Încă și la dregători și la regi veți fi duși pentru Mine, spre mărturie lor și păgînilor“ (Mt. 10,18)? Pentru ce zice el: „Nu v-am spus acestea de la început?“ Fiindcă el le-a prezis că numai îi vor alunga, și că vor fi obligați să se ascundă; dar că el nu le-a arătat că dușmanii lor vor avea în inimile lor moartea lor pe atîta, încît ei vor crede că aduc închinare lui Dumnezeu și că-i oferă o jertfă ucigîndu-i pe ei. Aceia putea să-i înspăimînte și mai mult, mai mult ca a fi judecați și considerați ca niște necredincioși și stricați. Mai mult, el nu le prezicea atunci decît ceia ce vor suferi de la păgîni; dar acum el le arată și cu mai multă tărie, ceea ce trebuie să facă evreii împotriva lor, și-i învață că dușmanii lor sînt deja la ușă, și toate aceste necazuri gata să cadă asupra lor.

„Dar acum mă duc la Cel Care M-a trimis și nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră. Aceasta nu era o mîngîiere slabă pentru ucenici de a vedea că Învățătorul lor cunoștea toată mărimea tristeții lor. Neliniștea și povara din partea lui, și prevederea relelor care vor veni asupra lor, pe acelea pe care ei nu știau dacă le vor putea suferi, îi cuprindea și-i arunca în această tristețe adîncă. Pentru ce n-a așteptat Mîntuitorul ca ei să primească, pe Duhul Sfînt, pentru a le prezice aceste lucruri? Aceasta pentru a vă învăța pe voi că ei erau deja întăriți în virtute. Dacă, chiar înainte ca Duhul Sfînt să fi coborît peste ei, ei nu s-au retras, chiar cînd au fost cuprinși de tristețe, care credeți voi că a trebuit să fie puterea și virtutea lor, după ce au fost umpluți de acest har? Dar dacă ei n-ar fi învățat ceia ce trebuia să li se întîmple decît după coborîrea Duhului Sfînt, noi i-am atribui totul lui, Duhului; pe cînd acum vedem că tot rodul pe care-l au ei vine din buna dispoziție a inimii lor, și este o dovadă arătată a iubirii lor fierbinți pe care o au pentru Iisus Hristos, iubire care consumă sufletul lor încă sfișiat de tristețe.

„Ci adevăr vă spun“ (7). Vedeți cum îi mîngîie din nou Mîntuitorul pe ucenicii săi. Eu nu vă vorbesc din lingușire, zice el, ci cu toate că voi vă întristați foarte mult, eu trebuie cu toate să vă învăț ceea ce vă este folositor. Voi ați dori ca eu să rămîn cu voi, dar este în interesul vostru ca să vă părăsesc. Ori, este demn de un bun îngrijitor ca să nu facă ceia ce

doresc prietenii săi, atunci cînd ei vreau să se lipsească de un bine și de un avantaj mai mare: „Căci dacă nu Mă voi duce, Mîngîietorul nu va veni la voi“.

Ce spun de aceste cuvinte cei ce combat divinitatea Sfîntului Duh? Oare este folositor ca Învățătorul să plece și ca slujitorul să vie în locul lui? Nu vedeți cît este de mare vrednicia Sfîntului Duh? „Iar dacă Mă voi duce, îl voi trimite la voi“. Și ce bine ne va aduce aceia? „Și El, venind va vădi lumea“ (8); adică. Dușmanii voștri nu vor face cu nerușinare aceste lucruri, dacă vine Duhul Sfînt. Faptele pe care le-am făcut eu sînt deajuns pentru a-i reduce la tăcere; dar, atunci cînd va lucra Duhul Sfînt faptele și semnele pe care vi le-am prezis eu, atunci cînd învățătura mea va fi răspîndită cu desăvîrșire, și cînd se vor face mai mari minuni, ei vor cădea sub o judecată mai aspră și sub o osîndă și mai mare, văzînd atît de mari și atîtea minuni pe care le lucrați voi în numele meu, dovezi și mărturii sigure ale învierii mele.

Acum ei pot să zică: acesta este Fiul unui tîmplar pe a cărui mamă și tată noi îi cunoaștem. (Mt. 13,55) Dar cînd vor vedea moartea distrusă, nedreptatea alungată, pe cei șchiopi mergînd drept, demonii alungați, darurile necuprinse ale Duhului Sfînt și toate aceste minuni lucrute prin chemarea numelui meu, ce vor răspunde ei? tatăl meu mi-a dat mărturie, Duhul Sfînt mi-o va da la fel: el mi-a dat-o de la început, și acum mi-o va da.

2. Apoi, acest cuvînt: „El va vădi de păcat“ (8), înseamnă: el le va lua orice scuză, și-i va face să vadă că păcatele lor sînt de neiertat. „De dreptate, pentru că Mă duc la Tatăl Meu și nu Mă veți mai vedea“ (10); adică, eu am dus o viață nepătată, și iată dovada: eu mă duc la Tatăl meu. Cum evreii îi reproșau lui continuu că nu era trimis de Dumnezeu, și pentru aceia ei vesteau că el este un păcătos și un rău; Iisus Hristos le spune că le va lua acest motiv de a-i reproșa. Dacă gîndul pe care-l au ei că eu nu sînt trimis de Dumnezeu, îi face să creadă că eu sînt un rău, atunci cînd îi va învăța Duhul Sfînt că eu m-am dus la Tatăl meu, și că n-am mers acolo pentru un ceas, ci pentru a rămînea acolo totdeauna; căci aceia înseamnă acest cuvînt „Nu mă veți vedea“, ce vor mai avea ei de adăugat? Priviți fraților, că Iisus Hristos distruge părerea cea rea pe care o aveau despre el prin două argumente: nu este pentru un păcătos să facă minuni, căci un păcătos nu poate face acest fel de fapte, și la fel un păcătos nu poate fi trimisul lui Dumnezeu: deci voi nu puteți spune că Iisus este un păcătos, nici că el nu este trimis de Dumnezeu.

„Și de judecată, pentru că stăpînitorul lumii acesteia a fost judecat: (11) Iisus Hristos vorbește încă aici de judecată, fiindcă el l-a învins pe vrăjmaș, pe stăpînul acestei lumi; ceea ce un păcătos nu poate face, nici un drept dintre oameni. Căci din cauza mea, zice Mîntuitorul, este el judecat și condamnat: cei ce-l vor călca apoi în picioare, și care vor vedea semnele învierii mele, o vor ști, și ei vor recunoaște că acela este semnul condamnării lui: și în sfîrșit, el n-a putut să mă țină. Evreii m-au învinuit de a fi stăpînit de diavol și că sînt un înșelător: dar toate învinuirile acestea se

arată zadarnice și mincinoase. Oare l-aș mai fi învins eu pe stăpînitorul acestei lumi dacă eram vinovat de păcat? Iată-l acum osîndit și alungat.

„Încă multe am a vă spune, dar nu le puteți purta acum: (12). Vă este deci folositor ca eu să plec; atunci cînd voi fi plecat atunci le veți putea purta. Și ce s-a întîmplat? Duhul Sfînt este deci mai mare decît tine, pentru că acum noi nu putem purta aceste lucruri, și el ne va face capabili să le purtăm? Oare puterea lui are mai mare eficacitate decît a ta? Nicidecum, căci el vă va învăța cele cu privire la mine. Pentru aceasta zice el: „Căci nu va vorbi de la Sine, ci cîte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti“ (13). Acela Mă va slăvi, pentru că din al Meu va lua și vă va vesti“ (14). Toate cîte are Tatăl ale Mele sînt; de aceea am zis că din al meu va lua și vă va vesti vouă“ (15). Iisus Hristos a zis: Duhul Sfînt vă va învăța și vă va face să vă amintiți, și el vă va mîngîia în necazurile voastre (ceea ce n-a făcut-o însuși). Și: vă este de folos ca eu să mă duc, ca să vină el; și: acum voi nu puteți purta aceste lucruri, dar atunci le veți purta. Și: el vă va arăta tot adevărul. De teamă ca din aceste cuvinte ucenicii să nu ia ocazia ca să zică cum că Duhul Sfînt este mai mare decît Fiul, și ca să nu cadă într-o credință extremă, el adaugă: „din al Meu va lua“, adică, ceea ce am învățat eu, o va învăța el însuși, el nu va zice nimic contrar, nimic care ar fi numai a lui nimic străin de învățătura mea. Cum deci Mîntuitorul vorbea despre sine, zice: eu nu vorbesc de la mine însumi; adică, eu nu spun decît ceea ce am primit de la Tatăl meu; eu nu zic nimic care mi-ar fi propriu și care i-ar fi lui străin, trebuie să înțelegem la fel ceea ce zice Duhul Sfînt: „Din al meu“, adică, din ceea ce am învățat eu, din ceea ce știu eu; căci știința Duhului Sfînt și a mea sînt la fel.

„Și cele viitoare vă va vesti“. Prin această făgăduință Iisus Hristos înalță sufletul ucenicilor săi, pentru că omul nu dorește nimic atît ca a învăța ceea ce trebuie să se întîmple. Asupra acestui lucru puneau ei adesea întrebări, zicîndu-i învățătorului lor: „Unde Te duci?“ Care este calea? Mîntuitorul deci voind să-i scoată din această neliniște, le zice: Duhul Sfînt vă va învăța despre toate lucrurile acestea, ca voi să nu cădeți fără oprire. „El Mă va slăvi.“ Cum? El va face faptele în numele meu. Cum după venirea Duhului Sfînt ucenicii trebuiau să facă mai multe minuni, Iisus Hristos arată din nou această egalitate, zicînd: „Mă va slăvi“. Dar ce numește el „Tot adevărul“? Căci el asigură că Duhul Sfînt îi va învăța adevărul tot. Iisus Hristos, fie din cauza slăbiciunii trupului cu care era îmbrăcat, sau pentru a nu părea că vorbește despre sine; și la fel fiindcă ucenicii săi nu cunoșteau încă învierea și erau prea nedesăvîrșiți; în sfîrșit pentru ca evreii să nu pară că au pedepsit în el călcarea legii; păstra într-un oarecare fel termenii săi și nu se desparte de lege. Dar odată separați ucenicii, evreii aruncați, atunci cînd cei mai mulți trebuiau să creadă și să obțină iertarea păcatelor lor, atunci cînd grija de a vorbi despre el le era încredințată altora, aceasta nu mai era a lui ca să se sărbătorească pe sine. Astfel deci, se pare zice el, dacă eu n-am învățat ceea ce trebuia să învăț, nu trebuie să imputați neștiinței mele, ci slăbiciunii ascultătorilor mei. Iată pentru ce, zicînd: „Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul“ adaugă: „El nu va vorbi de la Sine“. Dar că Duhul

Sfînt n-are nevoie să învețe sfîntul Pavel o spune. „Nimeni nu cunoaște cele ale lui Dumnezeu fără numai Duhul lui Dumnezeu“ (I Cor. 2,11). La fel atunci cînd duhul omului cunoaște fără a fi învățat de la cineva, tot așa Duhul Sfînt „din al Meu va lua“, adică, el nu vă va învăța nimic care nu s-ar potrivi cu învățătura mea. „Toate cîte are Tatăl Meu ale Mele sînt“. Apoi fiindcă aceste lucruri sînt ale mele, și Duhul Sfînt vă va învăța ceea ce a învățat el de la Tatăl meu, el va spune ceia ce este al meu.

3. Dar de ce n-a venit Duhul Sfînt înainte ca să fi plecat Iisus Hristos? Fiindcă, atîta vreme cît rămînea blestemul, și păcatul nu era distrus și oamenii erau condamnați și rînduiți la chinuri, Duhul Sfînt nu putea să vină. Trebuie deci, zice el, ca să fie distrusă neprietenia, și ca noi să fim împăcați cu Dumnezeu (Efes. 2,14,16), pentru ca să putem primi acest dar. Și pentru ce zice Mîntuitorul: „Eu îl voi trimite?“ Este ca și cum ar zice: eu vă voi pregăti ca să-l puteți primi. Căci cum ar fi putut fi trimis cel ce este pretutindeni? Dar mai mult, zicînd aceia, Iisus Hristos arată distincția persoanelor: iată pentru ce vorbește el așa. Și cum Duhul Sfînt și Fiul nu se pot despărți, Mîntuitorul îi convinge pe ucenicii săi să se atașeze de el, să-l cinstească și să i se închine. El putea să facă însuși toate lucrurile acestea, dar îi lasă lui să facă minunile, ca ei să cunoască demnitatea lui. Precum Tatăl a putut să dea naștere la tot ce există, și Fiul a creat la fel, pentru a ne arăta puterea sa; Duhul Sfînt a venit la fel pentru a se face cunoscut. Pentru acest motiv s-a întrupat Fiul, lăsîndu-i lucrării Duhului Sfînt să se exercite, pentru a le închide gura celor ce voiau să se folosească de această mărturie a nespusei lui bunătăți pentru a favoriza sentimentele lor necredincioase.

Efectiv, dacă ei zic: Fiul s-a întrupat, fiindcă el este inferior Tatălui, noi le răspundem: Ce ziceți voi despre Duhul Sfînt? Cu toate că el n-a luat un trup, cu toate acestea nu veți zice că este mai mare ca și Fiul, nici că Fiul îi este inferior. Iată pentru ce, în botez, se numește Treimea: căci Tatăl, poate să facă totul și Fiul la fel, și Duhul Sf. la fel. Dar cu privire la Tatăl, nimeni nu-l trece în îndoială, și că îndoiala cade asupra Fiului și asupra Duhului Sfînt; în taina botezului se numește Sfînta Treime, ca să recunoașteți comuniunea și unitatea de esență și de demnitate în darul bunurilor nespuse care ni s-au făcut în comun prin cele trei Persoane. Că Fiul poate să facă prin el însuși în botez ceia ce face în comun cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, dovada este clară în ceia ce le zicea evreilor: ascultați-l: „Ca să știți că putere are Fiul Omului pe pămînt să ierte păcatele“ (Mc. 2,10). Și: „Ca să fiți fii ai luminii“ (Ioan 12,36). Și încă: „Eu le dau viață veșnică“ (Ioan 10,28). Și apoi: „Ca oile Mele viață să aibă și s-o aibă din belșug“ (Ioan 10,20).

Acum, să vedem cu privire la Duhul Sfînt, noi îl vom vedea făcînd aceleași lucruri: „Darurile Duhului Sfînt“ zice apostolul, care s-au făcut cunoscute înafară, sînt date fiecăruia spre folos: (I Cor. 12,7). Acela deci care face aceste lucruri cu atît mai mult să ierte păcatele. Și: „El vă va da viață prin Duhul Sfînt care locuiește în voi“ (Rom. 8,11). Și: „Iar Duhul este viață pentru îndreptare“ (Rom. 8,10) pe care o lucrează în voi. Și: Iar de vă purtați cu Duhul nu sînteți sub lege“ (Gal. 5,18). „Căci n-ați primit Duhul

robiei, pentru a vă purta cu frică; ci ați primit Duhul punerii de fii" (Rom. 8,15). Dar, mai mult, minunile pe care le făceau atunci apostolii, ei le făceau prin Duhul Sfânt, care a coborât peste ei. Și sfântul Pavel, în epistola către Corinteni, zice: „Dar v-ați spălat, v-ați sfințit, v-ați îndreptat în numele Domnului nostru Iisus Hristos, și prin Duhul Tatălui nostru“ (6, 11). Cum deci evreii și ucenicii au auzit vorbindu-se mult despre Tatăl; cum au văzut faptele mari ale Fiului, și ei n-au învățat încă nimic clar despre Duhul Sfânt, Duhul Sfânt face minuni, și prin aceia el se face cu desăvîrșire cunoscut. Dar, de teamă ca ei să nu i-a ocazie, cum am spus-o, să-l creadă mai mare decât Fiul, Iisus Hristos adaugă: „Cite va auzi vă va învăța și cele viitoare vă va vesti“. Dacă nu cu acest scop adaugă Mîntuitorul aceste cuvinte, nu va fi absurd a zice că Duhul Sfânt n-a auzit decât atunci, și în văzul ucenicilor? În sfîrșit, după voi, Duhul Sfânt n-ar fi trebuit să audă atunci, decât pentru a le repeta ucenicilor ceea ce a învățat. Este ceva mai mizerabil și mai disprețuit ca această idee? Dar mai mult, ce trebuia să audă el? Tot ceea ce, după voi, el trebuia să audă, nu a vestit-o deja prin gura proorocilor? Fie că el trebuia să vorbească despre distrugerea legii, sau despre Iisus Hristos, despre divinitatea și întruparea lui, toate lucrurile acestora n-au fost vestite deja cu mult înainte? Ce putea să spună el mai clar apoi?

„Și cele viitoare vă va vesti“. Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mîntuitor face să se cunoască în mod clar natura și demnitatea Duhului Sfânt, fiindcă nu-i aparține decât lui Dumnezeu singur să prezică viitorul. Căci dacă Duhul Sfânt învață de la altul, el nu va avea nimic mai mult ca și profeții. Dar, încă odată, Iisus Hristos arată prin aceste cuvinte cunoașterea foarte exactă și desăvîrșită pe care o are Duhul Sfânt despre Dumnezeu, pentru că el nu poate spune alt lucru. Apoi, acest cuvînt: „Din al Meu va lua“, vrea să zică despre harul cu care trupul meu a fost umplut, sau despre această cunoaștere pe care o am eu, nu prin răpire, nici pentru că am primit-o de la altul; ci fiindcă știința Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt este una și aceeași știință. Dar pentru ce s-a explicat Iisus Hristos cu acești termeni, și nu altfel? Fiindcă ucenicii n-au primit încă această cunoaștere a Duhului Sfânt: pentru aceia nu se atașează el decât de un singur lucru; să știe că ei îl cred și-l vor primi, și că ei nu se scandalizează; căci precum a zis el: „Hristos este capul vostru“ (Mt. 23,8) și conducătorul: de teamă ca să nu se creadă că ei erau credincioși cuvîntului lui Iisus Hristos, dacă ei credeau Duhului Sfânt, el zice: „Învățătura mea și învățătura lui“ sînt aceleași. Ceea ce va zice Duhul Sfânt va veni din același izvor ca și cuvintele mele pe care le-am zis. Să nu credeți că el va zice altele, lucrurile pe care le va zice sînt ale mele și mă va slăvi: voința Tatălui, a Fiului și a Duhului Sfânt este aceeași voință. Și Iisus Hristos vrea ca noi să nu avem toți decât o singură voință și aceeași voință, zicînd: „Ca ei să fie una, precum Tu și cu Mine sîntem una“ (Ioan 17,11,12).

4. Nimic nu este egal cu unirea și cu buna înțelegere; prin ea un om izolat devine partea unui mare întreg. Dacă două sau zece persoane sînt unite împreună din inimă, fiecare din ele nu mai este decât una singură; în acestea zece voi nu veți afla decât una, și în una veți afla zece. Dacă ei au un

dușman, precum atunci nu este atacată numai una, ci cele zece, trebuie ca dușmanul să cedeze, pentru că el nu este pentru aceia în pericol; el este bogat prin partea cea mare, prin ceilalți nouă; și partea care cade este astfel susținută, cea mai slabă prin cel mai puternic. Fiecare din ei are douăzeci de mîini, douăzeci de ochi și la fel douăzeci de picioare; el nu mai merge singur prin picioarele sale, ci și prin cele ale celorlalți; el nu lucrează numai prin mîinile sale, ci și prin a celorlalți. Fiecare din ei are zece suflete; fiindcă n-are numai el unul singur grijă de lucrurile sale, ceilalți au la fel. Și dacă ar fi așa o sută uniți împreună, va fi la fel, și puterea se va adăuga în proporție cu numărul.

Nu vedeți frații mei, frumusețea iubirii? Ea îl face pe om de neînvins, ea îl multiplică, dintr-unul singur ea face mai mulți. Cum va putea un singur om să fie și în Persia și în Roma? Ceia ce nu poate natura, iubirea o poate; o parte din el va fi aici și cealaltă acolo, și totul întreg aici. Dar dacă el are o mie sau zece mii de prieteni, gândiți-vă care va fi puterea lui, care va fi tăria lui. Vedeți ce putere de multiplicare are iubirea? În sfîrșit, ca unul să devină o mîie, este un lucru uimitor și admirabil. Pentru ce nu ne cîștigăm o așa de mare iubire și putere, și nu ne punem în siguranță? Aceia valorează mai mult decît orice demnitate, și bogății, și sănătate, și chiar mai mult decît lumina. Este izvorul bucuriei. Pînă cînd vom limita noi iubirea noastră la unul sau la doi? Învățați-vă să cunoașteți prin contrar foloasele acestei virtuți. Să presupunem pe unul care n-are nici un prieten, ceia ce este semnul unei extreme nebunii, căci nu este decît un nebun care ar putea să zică: eu n-am prieteni. Un om de acest fel, ce viață va duce el? Va fi el bogat, plin de toate lucrurile și plăcerile, va stăpîni el pămînt mult și va avea mari venituri, el este sărac, gol, este singur și izolat. Nu este la fel cu cel ce are prieteni; este el sărac, va trăi într-o fericire mai mare ca cel bogat; și ceia ce n-ar îndrăzni să zică pentru sine, o va zice altul; ceia ce nu poate să-și dea el însuși, îi va da altul, sau chiar mai mult. Așa unirea este pentru noi un motiv de bucurie și un port sigur și liniștit. Nu i se poate întîmpla nimic rău celui ce este înconjurat de atîția; gărzile chiar, care veghează la siguranța împăratului, nu au nici atîta vigilență, nici atîta atenție. Aceștia îl păzesc pe regele lor din nevoie, aceia îl păzesc pe prietenul lor din iubire și din afecțiune. Ori, iubirea are mai multă putere și forță decît frică. Regele este în teamă față de gărzile sale, prietenul se încrede prietenului mai mult decît în sine însuși, și cu acest ajutor el nu se teme de cursele nimănui.

Să facem dar această călătorie: săracul, pentru a avea o mîngiere în sărăcia lui; bogatul pentru a-și asigura bogățiile lui; împăratul, ca să împărătească în siguranță; sluga pentru a cîștiga bunăvoința stăpînului. Acest comerț leagă sufletele și inimile și face viața dulce și plăcută. Așa printre animale, cele ce nu se unesc cu turma sînt cele mai crude și mai sălbatice. Iată pentru ce locuim noi în orașe. Noi avem piețe publice; aceasta ca să ne vedem și să trăim împreună. Sfîntul Pavel poruncește această societate, cînd zice: „Să nu ieșim din adunarea credincioșilor“ (Evr. 10,25). Nu este nimic mai rău ca a fi singur și lipsit de societate.

Ce oare! veți zice voi, și călugării și cei ce locuiesc pe virfurile munților? Călugării nu sînt fără de prieteni, ci fugind de zgomotul orașului și de piețele publice, ei găsesc în singurătate mai mulți însoțitori pe care-i unește și-i leagă foarte strîns împreună, și chiar pentru a-și procura această societate plăcută de aceia se retrag. Aceasta fiindcă afacerile necesită tot felul de griji, de care ei se despart pentru a se exersa cu totul în virtutea iubirii. Dar pustnicul, veți mai zice voi, va avea el la fel un număr destul de mare de prieteni? Pentru mine, cu adevărat, eu aș vrea aceasta, ca să putem trăi toți împreună, și ca iubirea să se păstreze în toată forța și vigoarea ei, căci nu locul îi face pe prieteni. Călugării au mulți oameni care-i laudă, care nu i-ar lăuda dacă nu i-ar iubi. Și, din partea lor, ei se roagă pentru lumea întreagă: ceea ce este o dovadă destul de mare despre iubirea lor. Chiar pentru aceia ne îmbrățișăm noi unii pe alții la săvîrșirea sfintelor taine, ca să nu mai fim toți decît un singur trup, cu toate că sîntem mai mulți. Pentru aceia ne rugăm noi în comun catehumenii, pentru bolnavi, pentru rodirea țarinii, pentru cei de pe uscat și de pe mare. Voi vedeți că iubirea își arată puterea ei și virtutea în rugăciuni, în participarea la sfintele Taine și în predici. Ea este izvorul tuturor bunurilor; dacă ne atașăm de ea cu zel și cu înfocare, ne vom purta bine în viața aceasta și vom obține împărăția care ne este făgăduită; eu îl rog pe Dumnezeu să ne-o dea la toți prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care și cu care slavă se cuvine Tatălui și Duhului Sfînt. Amin.

OMILIA 79

„Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl. Deci au zis dintre ucenicii Lui unii către alții: Ce este aceasta ce ne spune: Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea, și că Mă duc la Tatăl?” (Cap.15, Vers. 16,17-Vers.33).

1. Iisus Hristos îi necăjește pe ucenicii săi spunîndu-le, că-i va părăsi imediat, le prezice că vor fi într-o mare întristare, dar scurtă, și care se va schimba într-o bucurie care nu se va mai sfîrși.

2. Se obține de la Tatăl tot ce i se cere în numele lui Iisus Hristos.

3. Cum poate fi biruită lumea. Moartea nu-l face pe om muritor; biruința îl face nemuritor. Nu se poate numi muritor cel ce trebuie să învieze după moartea sa.

1. Nimic nu abate un suflet cuprins de durere și de tristețe ca a auzi adesea repetîndu-se cuvintele care-i produc tristețea și durerea. Pentru ce Iisus Hristos zicînd: „Mă duc” și „Nu vă voi mai vorbi” repetă adesea aceste cuvinte: „Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea” și: „Eu Mă duc la Cel Care M-a trimis”? După ce i-a mîngîiat și i-a bucurat pe

ucenicii săi prin făgăduința Sfântului Duh, el iar îi aruncă în întristare. Pentru ce face adesea așa? El pătrunde în inima lor și-i pune la o încercare și mai mare, și-i obișnuiește cu înțelepciune să înțeleagă în pace și în supunere cuvintele triste și necăjitoare, ca să suporte apoi plecarea lui cu curaj și cu tărie. Ucenicii avînd tot timpul să reflecteze asupra a ceea ce le-a zis Învățătorul lor, trebuiau apoi cu adevărat să sufere despărțirea cu cea mai mare ușurință. Căci dacă se cercetează cu grijă aceste cuvinte ale sale, se va afla o mîngîiere în ceea ce zice el: „Mă duc la Tatăl”. El îi face să cunoască cum că el nu va muri, ci că moartea sa va fi numai o trecere, o transfigurare. Domnul le dă o mîngîiere, căci el nu zice simplu: „Încă puțin timp și nu Mă veți mai vedea” ci adaugă la fel: „Și iarăși puțin și Mă veți vedea”; arătînd că va reveni, că despărțirea nu va fi așa de lungă și că apoi el va rămîne pentru totdeauna cu ei; dar sigur că ei nu l-au înțeles. Și avem de ce ne mira, căci auzind adesea aceste cuvinte, ei nu le-au înțeles mai mult ca și cum nu le-ar fi spus niciodată.

Dar pentru ce nu le-au înțeles ucenicii? Aceasta, din cauza tristeții lor, cum mă gîndesc eu, căci tristețea șterge toate aceste cuvinte din mintea lor, sau din cauza întunecimii lor; căci ceea ce nu se contrazicea lor li se părea că se contrazice. Unde te duci tu, zic ei, pentru ca noi să te putem vedea? Dacă nu te duci, cum te vom mai vedea noi? Iată pentru ce ziceau ei: „Nu înțelegem ce zice” (18). Ei știu că trebuia să plece, dar că trebuia să se întoarcă puțin după aceia ei n-o știau. Iată pentru ce Mîntuitorul îi mustră pentru că n-au înțeles; și voind să introducă în sufletul lor credința în moartea sa, el le zice: „Adevărat, adevărat zic vouă că voi veți plînge și vă veți tîngui, iar lumea se va bucura, Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va prefăce în bucurie” (20). Cum ucenicii nu voiau ca să moară de loc Învățătorul lor, se îndemneau ușor să creadă că el nu va muri, și cum ei erau în îndoială, neștiind ce vrea să zică acest cuvînt: „Încă puțin timp”, Iisus Hristos zice: „Voi veți plînge și vă veți tîngui, dar întristarea voastră se va prefăce în bucurie”.

Iisus Hristos apoi, după ce le-a zis ucenicilor săi că bucuria va urma după tristețe, că din necazul lor se va naște mîngîierea, că el nu va lipsi decît pentru puțină vreme, și că bucuria lor va fi continuă, trece la un exemplu comun și căm înjositor. Și ce zice el? „Femeia cînd e să nască se întristează” (21). Profetii s-au folosit adesea de acest exemplu, comparînd tristețea cu durerile nașterii. Dar iată ce vrea să zică Mîntuitorul: Voi veți fi atacați ca de durerile nașterii, dar durerile nașterii sînt un motiv de bucurie; prin această comparație el confirmă învierea sa apropiată, și arată că a muri este același lucru cu a ieși din sînul unei femei pentru a intra într-o lumină strălucită; este ca și cum el ar zice: nu vă mirați că prin această tristețe eu vă aduc la o bucurie fericită, pentru că o femeie nu devine mamă decît prin durere.

Domnul ne mai descopere aici încă o taină, aceia că el a distrus moartea, că el i-a luat tot ceea ce avea amar și rău, și că el l-a renăscut pe om și a făcut un om nou. Apoi, el nu mai face mențiune de aceasta, atît va fi de mare bucuria care trebuie să-i urmeze: căci aceia li s-a întîmplat sfinților.

Dar încă: o femeie nu se bucură pentru că a venit un om în lume, ci se bucură numai cînd ea a adus un om în lume. Dacă o femeie s-ar bucura că a venit un om în lume nimic nu va împiedica și pe cele ce nu nasc să se bucure de nașterea celor ce au născut. Pentru ce dar Iisus Hristos s-a folosit de acest exemplu? Fiindcă el a vrut numai să arate că durerea nu va dura decît puțin timp; și că bucuria va fi continuă, că moartea nu este decît o trecere la viață, și că durerile nașterii vor aduce un rod mare și un folos puternic. Și Mîntuitorul n-a zis: S-a născut un copil, ci: S-a născut un om; voind, prin acest fel de a se exprima, să ne facă să înțelegem că el vorbește despre înviere și că omul nu va fi supus morții, ci că se va naște pentru a trăi și pentru a împărăți în mod veșnic. Iată pentru ce n-a zis el: S-a născut un copil, ci: S-a născut un om în lume.

„Deci și voi acum sînteți triști, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi“ (22). Apoi, pentru a face cunoscut că Iisus Hristos nu va mai muri (Rom. 6,9,10) zice: „Și în ziua aceea nu Mă veți mai întreba nimic. Adevărat, adevărat, zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu vă va da“ (23). Iisus Hristos, prin aceste cuvinte, nu declară alt lucru, decît că el este trimis de Dumnezeu; atunci veți ști toate lucrurile. Dar ce vrea să zică aceasta: „Nu mă veți mai întreba nimic?“ Voi n-aveți nevoie de mijlocitor, ci vă va ajunge să pronunțați numai numele meu pentru a obține tot ceia ce veți cere; în care Iisus Hristos face să se cunoască virtutea și puterea numelui său, pentru că, fără ca să fie văzut, fără ca să fie rugat, singura chemare a numelui lui îi pune pe oameni în credință înaintea Tatălui. Dar cînd s-a întîmplat aceea? Atunci cînd ziceau apostolii: „Și acum Doamne, caută spre amenințările lor și dă robilor Tăi să grăiască cuvîntul Tău cu toată îndrăzneala, întinzînd dreapta Ta spre vindecare și săvîrșind semne și minuni, prin numele Sfîntului Tău Fiu, Iisus. Și pe cînd se rugau așa s-a cutremurat pămîntul, locul în care erau adunați“ (Fap. 4,29,30,31).

„Pînă acum n-ați cerut nimic în numele Meu“ (24) Mîntuitorul face să se cunoască din nou de către ucenicii săi că lor le este de folos ca să plece, pentru că pînă acum ei n-au cerut nimic, și cînd va fi el plecat, ei vor obține tot ce vor cere. Iată eu nu mai trebuie să rămîn cu voi, nu vă credeți pentru aceea părăsiți; numele meu vă va da o încredere și mai mare și o putere și mai mare.

2. Și cum aceste cuvinte erau puțin ascunse, el adaugă la ele: „Acestea vi le-am spus în pilde, dar va veni ceasul cînd nu vă voi mai vorbi în pilde ci pe față vă voi vorbi de Tatăl“ (25). Va veni o vreme cînd veți auzi totul lămurit (această vreme, este aceea a învierii). Atunci eu vă voi vorbi deschis despre Tatăl meu (Fap. 1,3). Și în sfîrșit, Iisus Hristos a rămas patruzeci de zile cu apostolii săi, vorbind, mîncînd cu ei, și explicîndu-le cele cu privire la împărăția lui Dumnezeu. Acum, teama de care sînteți cuprinși voi nu vă permite să fiți atenți la nimic din ceia ce vă zic, dar atunci văzîndu-mă înviat și în mijlocul vostru, veți putea învăța toate lucrurile cu o libertate deplină, fiindcă Tatăl meu el însuși vă va iubi, atunci cînd veți avea în mine o credință mai vie și mai tare.

„Și nu vă zic că voi ruga pe Tatăl pentru voi“ (26). Iubirea pe care o aveți față de mine ajunge pentru a obține ajutorul lui. „Căci însuși Tatăl vă iubește, fiindcă voi M-ați iubit pe Mine și ați crezut că de la Dumnezeu am ieșit“ (27). Ieșit-am de la Tatăl și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl“ (28). Cum singur cuvîntul înviere, și la fel acest cuvînt al Învățătorului lor, că el a ieșit de la Tatăl și că se întoarce la el; cum zic eu, aceste lucruri nu-i mîngîie puțin pe ucenici, divinusul Mîntuitor le repetă adesea; el îi asigură pentru una fiindcă ei credeau cu sinceritate în el, și cealaltă pentru a le arăta lor că ei trebuiau să fie în odihnă și să nu se teamă de nimic. Atunci cînd le zice: „Puțină vreme și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțină vreme și Mă veți vedea“, era natural că ei n-au înțeles ceia ce voia să zică el; dar, cu privire la aceste ultime cuvînte: „Că el va învia, că a ieșit de la Tatăl, că se va întoarce la el“ nu era la fel, ei le înțelegeau foarte bine.

Ce înseamnă aceste cuvînte: „Nu Mă veți mai întreba“? Este ca și cum le-ar zice: Voi nu-mi veți mai zice nimic: „Arată-ne pe Tatăl Tău“ Și: „Unde Te duci?“ fiindcă veți fi plini de tot felul de cunoaștere, și Tatăl meu vă va iubi la fel cu mine. Chiar această făgăduință principală de iubire și de afecțiune a Tatălui le-a dat o nădejde bună și i-a întărit; iată, pentru ce zic ei: „Acum știm că Tu știi toate și nu ai nevoie să Te întrebe cineva“ (30) Nu vedeți frații mei, că Mîntuitorul le vorbea ucenicilor săi după sentimentul și dispoziția pe care o vedea în inima lor?“ Și nu ai nevoie de nimeni ca să Te întrebe“; adică, tu vezi care este tulburarea noastră, chiar înainte ca să deschidem gura ca să-ți spunem și tu ne-ai bucurat și ne-ai mîngîiat cu totul, zicîndu-ne: „Tatăl vă iubește fiindcă voi M-ați iubit pe Mine“. După atîtea și așa de mari lucruri, pe care le-au văzut și le-au auzit ei, ei zic în sfîrșit: „Noi vedem“. Voi vedeți la fel fraților, cît erau ei de îngroșați.

Apoi, precum printr-o faptă a harului îi ziceau ei: „Noi vedem“, Mîntuitorul le răspunde: Voi sînteți încă departe de desăvîrșire; pentru a ajunge la ea, voi aveți nevoie de multe alte lucruri, nimic nu iese încă desăvîrșit din inima voastră. Și acum, voi mă veți lăsa în mîinile dușmanilor mei, și veți fi cuprinși de o așa de mare frică, încît nu veți îndrăzni să mergeți nici împreună; dar aceia nu-mi va face nici un rău, nici o pagubă.

Nu vedeți cît temperează Mîntuitorul vorbirile sale, pentru a le potrivi la slăbiciunea ucenicilor săi? La fel le reproșează că au nevoie continuă de scuză și de îngăduință. Cum ei îi zic: „Iată acum vorbești lămurit și nu spui nici o pildă, de aceia credem“; el îi face să vadă că chiar atunci cînd își închipuiau că cred, ei nu credeau încă; le arată că el nu primește mărturisirea lor de credință: el le zice acelea pentru a-i trimite la o altă vreme.

„Tatăl este cu mine, (32). Pentru ucenici o zice lisus aceasta. Și el a avut totdeauna o grijă destul de mare să-i învețe pe ei aceasta și să le-o insuffle. Apoi, pentru a le arăta, că zicînd aceste lucruri el nu le-a dat încă cunoașterea desăvîrșită, „pe care ei n-o vor avea decît apoi“ și că nu le-a vorbit așa decît pentru a împiedica să se tulbure sufletul lor prin gînduri, că se pare că ei aveau ceva gînduri omenești și că se temeau că nu vor primi

nici un ajutor de la el, el zice: „Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine pace să aveți” (33); adică, eu să nu fiu șters din inimile voastre, ci ca să rămîn continuu săpat acolo în adîncul lor. Ca nimeni să nu ia aceste lucruri drept dogme, eu nu le-am zis decît pentru mîngîierea voastră și pentru a vă îndemna la credință și la iubire. Voi nu veți avea de suferit totdeauna, necazurile voastre se vor stinge la sfîrșit. Dar atît cît veți fi în lume, veți avea de suferit necazuri și osteneli, nu numai acum cînd eu voi fi dat dușmanilor mei, ci și apoi. Să aveți curaj și să aveți încredere. Suferințele voastre vor fi ușoare; învățătorul învingînd dușmanul, ucenicii nu trebuie să deznădăjduiască. Dar îngăduie-ne Doamne să te întrebăm ,cînd ai ăbîrui tu lumea? Eu v-am spus-o, că eu am aruncat pe stăpînitor în adîncul prăpastiei, și voi o veți cunoaște apoi, atunci cînd toată lumea vi se va supune și vă va asculta.

3. Noi putem la fel fraților, învinge lumea, dacă vrem să ne ațintim ochii asupra autorului credinței noastre, și să mergem pe calea pe care ne-o arată. Să mergem pe ea, și nici moartea nu ne va învinge. Ce oare! veți zice voi, așa-i că noi nu vom muri? Atunci sigur că moartea nu ne va învinge. Un luptător se arată strălucit, nu atunci cînd nu se luptă de loc cu dușmanul său, ci învingîndu-l în luptă. Deci, nu din cauza luptei ești muritor, ci din cauza victoriei devenim nemuritori. Dacă am rămîne totdeauna sub stăpînirea morții atunci am fi muritori. Cum eu nu voi numi de loc nemuritor un animal care are o viață foarte lungă, chiar dacă înainte de a muri el trăiește foarte mult, la fel eu nu-l voi numi muritor pe cel care trebuie să învieze după moartea sa. Spuneți-mi vă rog, dacă cineva roșește o clipă vom spune pentru aceia că el este totdeauna roșu? Nu, sigur, căci aceia nu este o roșeală obișnuită și continuă. Dacă cineva este palid, vom zice noi pentru aceia că el are boală? Nicidecum; căci boala lui este trecătoare. Nu numiți deci muritor pe cel ce nu este mort decît pentru puțină vreme. Dacă-i numiți morți pe cei ce dorm, numiți-i la fel morți: ei sînt, pentru a zice așa, morți, pentru că nu mai lucrează; dar moartea strică trupurile. Și ce face aceia? Ei nu mor pentru a rămîne în stricăciune, ci pentru a deveni nemuritori.

Să biruim dar lumea; să alergăm la nemurire. Să-l urmărim pe regele nostru; să-i aducem trofee, să disprețuim poftele: acesta nu este un lucru greu. Să ridicăm sufletul nostru și inima noastră la cer, și atunci vom birui lumea. În sfîrșit, dacă fiind ieșit dintr-o patrie înfloritoare, și din părinți străluciți, veți fi plecat într-o țară îndepărtată, unde necunoscuți de toată lumea, fără copii, fără bogății, cineva vă înfruntă, voi nu veți avea atîta greutate ca să suferiți, ca atunci cînd ați fi în familia voastră. Considerînd atunci că sînteți într-o țară străină și depărtată, aceia sigur vă va convinge că trebuie să suferiți totul, să disprețuiți totul, și foamea și setea, și toate celelalte întîmplări. Acum la fel, faceți această reflexie, că sînteți aici un străin și un călător, ca văzîndu-vă ca într-un pămînt străin, nimic să nu fie în stare să vă tulbure.

Și sigur, voi aveți o cetate a cărei creator și arhitect este însuși Dumnezeu: lumea aceasta de aici nu este decît un pelerinaj, și n-aveți de

rămas decît doar pentru puțină vreme aici. Ne lovesc, ne acopăr cu injurii și cu batjocuri pe care le vor vrea, noi sîntem într-un pămînt străin, în care trăim puțină vreme. Cu adevărat ne va fi greu să suferim așa în patria noastră, și printre concetățenii noștri; atunci aceia ne va face un necaz mare, și ne va acoperi de rușine. Dar dacă, dimpotrivă, te afli într-un loc unde nu ești cunoscut de nimeni, vei suferi totul cu ușurință. Căci necazul rănește voința celui ce-l face; spre exemplu: a ofensa un magistrat pe care-l cunoști că este acela, este o ofensă de moarte; dar a-l disprețui crezîndu-l cineva obișnuit, este mai mult o ofensă adresată unui om.

Gîndiți-vă că este la fel cu privire la noi: acești răi care ne batjocoresc nu știu cine sîntem noi; ei nu știu că sîntem cetățeni ai cerurilor, că numele noastre sînt scrise în patria cerească, și printre acelea ale heruvimilor. Să nu ne necăjim deci, și cea ce fac împotriva noastră să n-o considerăm ca pe o batjocură: ei se vor păzi ca să ne facă nouă ceva care ne-ar putea supăra, dacă ne vor cunoaște; dar ei ne iau drept săraci și răufăcători; să nu privim deci ca o injurie cea ce fac ei. Spuneți-mi: dacă într-o călătorie cineva fiind sosit înainte de oamenii săi și de toată suita, hotelierul, sau unul din călători neștiind cine este el, se va pune să spună rele împotriva lui, nu va rîde el de neștiința lui, și nu-și va bate joc de disprețul lui? Nu se va distra el, ca și cum aceste batjocuri ar cădea asupra altcuiva, și nu asupra lui. Să facem la fel: noi sîntem într-o casă de oaspeți, în care îi așteptăm pe prietenii noștri de călătorie. Atunci cînd ei vor fi sosit, și cînd vor fi toți reușiți împreună atunci ei vor cunoaște cine sînt cei pe care i-au supărat. Atunci cu capul plecat vor zice: „Nebuni ce sîntem! acela este, despre care noi am rîs altădată“ (Înțelepc. 5,3).

OMILIA 80

„Acestea a grăit Iisus și, ridicînd ochii Săi spre cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească“ (Cap.17, Vers.1- Vers.5).

1. Sf. Gură de Aur îi rușinează pe Arieni și pe Anomei care negau divinitatea lui Iisus Hristos.

2. Fiul este la fel Dumnezeu ca și Tatăl.

3. Noi vom lua parte la slava lui Iisus Hristos după măsura noastră, după credința noastră și după faptele noastre. Cît este de mizerabil a se lipsi de această slavă: să suferim totul cu bucurie pentru a o dobîndi. Disprețul bogățiilor pe care va trebui să le părăsim într-o zi. Bunurile pe care le avem nu sînt ale noastre. Noi facem, totul pentru trup: nu facem nimic pentru suflet. Împotriva fastului. De cîți oameni ai nevoie atîția stăpîni ai. Înmulțirea nevoilor, înmulțirea robilor. Un stăpîn este rob al slujitorilor săi. Robia măreției și a fastului. Adevărata libertate constă în a nu avea nevoie de nimeni: cea dimprejur, este a avea puțină nevoie. A nu se folosi de bunurile pe care le ai: aceasta nu înseamnă a le stăpîni, ci a fi stăpînit de ele.

1. „Cel ce va face și va învăța“ zice Iisus Hristos, „acela mare se va chema în împărăția cerurilor“ (Mt. 5,19) și pe bună dreptate. Este ușor a filozofa în cuvinte, dar a pune în practică regulile înțelepciunii, aceea este mare și demn de un suflet tare și generos. Iată pentru ce Iisus Hristos vorbind despre răbdare, se propune pe sine însuși drept exemplu și ne poruncește ca să-l luăm ca modelul nostru. Iată pentru ce, după ce ne-a dat acest aviz și această învățătură, el se pune să se roage, pentru a ne învăța că în ispite și în necazuri trebuie să ne desprindem de totul și să ne punem în Dumnezeu scăparea și încrederea. Căci, după ce le-a zis ucenicilor săi: „Necazuri veți avea în lumea aceasta“ și a aprins sufletul lor, el îi ridică printr-o rugăciune, așteptând ca ei să-l privească încă precum este un om. Chiar pentru a coborî la slăbiciunea lor face această rugăciune, la fel cum a făcut-o la învierea lui Lazăr, pentru motivul pe care-l arată cu aceste cuvinte: „Eu am spus acestea pentru poporul de lângă Mine, ca ei să creadă că Tu M-ai trimis“ (Ioan 11,12).

Este foarte bine veți zice voi, era nevoie ca Iisus Hristos să facă așa înaintea evreilor; dar pentru ce face la fel pentru ucenicii săi? Era potrivit ca el să facă așa cu privire la ucenicii săi. Oameni care după ce au văzut atâtea și așa de mari minuni, ziceau: „Acum vedem că Tu știi toate“ (Ioan 6,30) aveau mai multă nevoie de învățături și de dovezi decât ceilalți toți. Dar fiți atenți frații mei, că evanghelistul nu numește această faptă o rugăciune, el zice: „Iisus ridicând ochii Săi la cer“. Prin care face să se înțeleagă că era mai mult o convorbire pe care-o avea Fiul cu Tatăl său, decât o rugăciune. Căci dacă altădată vorbește despre rugăciune, dacă îl arată pe Domnul pe atîta în genunchi, pe atîta ridicînd ochii săi la cer, nu vă tulburați de loc: aceasta o face pentru a ne învăța că trebuie să stăruim în rugăciune, că, noi stînd jos trebuie să privim cerul, nu numai cu ochii trupului, ci și cu ochii duhului; și la fel trebuie să ne punem în genunchi și să ne frîngem inimile noastre. Căci Iisus Hristos n-a venit numai pentru a ni se arăta nouă, ci la fel pentru a ne învăța virtutea nespusă. Un învățător deci nu trebuie să se mulțumească să învețe din vîrfurile buzelor, el trebuie să învețe la fel cu exemplul și prin faptele sale.

Să ascultăm deci ce zice el acum: „Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească“. Prin aceste cuvinte, dumnezeiescul Mîntuitor ne arată încă și că el nu merge la moarte în ciuda sa. Cum va merge el împotriva sa la moarte și involuntar, el care o cere și i se roagă pentru aceia, el care o numește slavă, nu numai a celui ce trebuie să fie răstignit, ci și a Tatălui său? Căci aceia s-a întîmplat: nu numai Fiul a fost slăvit, ci și Tatăl. Înainte de cruce, evreii nu cunoșteau chiar nici pe Tatăl: „Israel nu M-a cunoscut“ (Is. 1,3); dar după cruce, tot universul a alergat la el.

Iisus Hristos ne învață apoi de ce fel de slavă și în ce fel îl va slăvi el pe Tatăl său: „Precum l-ai dat stăpînire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor acelor pe care Tu i-ai dat Lui“ (2). A face în continuu bine, în aceia constă slava lui Dumnezeu. Ce vreau să spună acestea: „Precum l-

ai dat stăpînire peste tot trupul“? Prin aceia Mîntuitorul arată că propovăduirea nu va fi închisă numai în Iudeia, ci că ea se va răspîndi în lumea întreagă; și el pune primul fundament al chemării neamurilor. Cum el a zis: „Nu mergeți la neamuri“ (Mt. 10,5) și cum trebuia să zică apoi: „Mergînd învățați toate neamurile“ (Mt. 28,19), el face să se vadă că aceia era voința Tatălui său, așteptînd ca aceia să necăjească și să-i scandalizeze foarte mult pe evrei și chiar pe ucenici. În sfîrșit cînd apoi se adăugau neamurile la ei, ei nu mai sufereau cu răbdare“ și ei nu le-au primit cu inimă bună și cu bucurie“, ca atunci cînd au primit harul Duhului Sfînt și învățătura lui; căci, această unire îi îndepărta foarte mult pe evrei. Deci după ce a coborît Duhul Sfînt peste ucenici cu atîta strălucire și putere, Petru, la întoarcerea la Ierusalim, a avut multă grijă să evite reproșurile evreilor, atunci cînd le-a spus ce i s-a întîmplat lui și cum a văzut acea pînză mare (Fap. 10).

Dar ce înseamnă aceste cuvinte: „I-ai dat stăpînire peste tot trupul“? Eu le voi pune această întrebare ereticilor: Cînd a primit Iisus Hristos această putere peste toți oamenii? Oare înainte de a-i fi creat sau după aceia? Căci după ce a fost răstignit și a înviat a zis: „Datu-Mi-s-a toată puterea. Drept aceia mergînd învățați toate neamurile“ (Mt. 28,28,19). Ce oare? El nu avea în sine puterea lucrărilor sale? El i-a făcut pe oameni și după ce i-a făcut nu mai are autoritate asupra lor? Dar, de la început Scriptura ne arată că el făcea toate lucrurile; este văzut pedepsindu-i pe unii ca păcătoși, îndreptînd, chinuind pe alții, ca ei să se îndrepte și să se întoarcă. El zice: „Eu nu-i voi ascunde slujitorului Meu Avraam ceia ce voi face“ (Gen. 18,17). Altor, el le dă laude și răsplăți pentru că au făcut binele. Oare atunci avea Fiul puterea aceasta, ca apoi s-o piardă, și ca acum s-o primească din nou? și care diavol va îndrăzni să vorbească așa? Dar dacă, și atunci, și acum, el are aceiași putere egală, căci el zice: „Precum înviază Tatăl morții și le dă viață, tot așa Fiul dă viață căruia voiește“ (Ioan 5,21). Ce înseamnă acest cuvînt? Iată: El trebuia să-i trimită pe ucenicii săi la neamuri; de teamă ca ei să nu creadă că el scotea ceva nou, din cauza a ceia ce a zis mai înainte: „Nu sînt trimis decît către oile cele pierdute ale casei lui Israel“ (Mt. 15,24) el arată că aceiași este și voința Tatălui său. Căci dacă dumnezeiescul Mîntuitor vorbește cu atîta modestie și smerenie, voi nu trebuie să vă mirați fiindcă el în acest fel îi învăța atunci pe ucenicii săi, și pe cei ce trebuiau să vină după ei. Și iarăși, cum am spus-o, prin aceste expresii de jos și smerite, el făcea să se cunoască în mod simțit că el nu se smerea așa de mult decît pentru a potrive vorbirile sale la înțelesul și la slăbiciunea ucenicilor săi și a ascultătorilor săi.

2. Dar ce vrea să zică aceia: „Peste tot trupul“? Nu toți oamenii au crezut. Dar Iisus Hristos a făcut pentru ei tot ce a putut, ca ei să creadă toți. Căci dacă n-au primit toți cuvîntul lui, nu este greșeala Învățătorului, ci este greșala celor ce n-au vrut să-l primească. „Ca să dea viață veșnică tuturor acelor pe care Tu i-ai dat Lui.“ Dacă Mîntuitorul se folosește aici încă de expresii omenești, nu fiți surprinși; el face așa pentru motivele pe care le-am explicat altădată, și pentru a evita să vorbească măreț despre sine

însuși: ceia ce i-ar fi supărat pe ascultătorii săi, care n-aveau încă despre el o părere destul de mare. Sfântul Ioan cu toate acestea, cînd vorbește în propriul lui nume, el se folosește nu de așa termeni, ci de termeni mai înalți și mai sublimi? „Toate prin El s-au făcut“ (Ioan 1,3). În care se vede, nu că el nu ar fi avut această putere, dacă el n-ar fi primit-o, ci că el le dădea și la alții putere“ Puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu“. Sfântul Pavel îl arată egal cu Dumnezeu.

Dar Mîntuitorul pune întrebarea sa într-un fel mult mai omenesc în aceste cuvinte; „Ca să dea viață veșnică tuturor acelor pe care i-ai dat Tu Lui. Și aceasta este viața veșnică; Să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis“ (3). Iisus Hristos zice; „Singurul Dumnezeu adevărat“, spre deosebire de acești dumnezei falși care nu sînt dumnezei; și le face această observație ucenicilor săi, fiindcă el îi va trimite la neamuri.

Căci dacă ereticii nu primesc această explicație, și dacă stăruiau să nege că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, din cauza acestui termen „singurul“; gîndind așa, ei ajung și să spună că nu este Dumnezeu; căci Iisus Hristos zice „Voi nu căutați slava care vine de la singurul Dumnezeu“ (Ioan 5,44) Ce oare! Fiul nu va fi Dumnezeu? Dar dacă Fiul este Dumnezeu, și Fiul Singurului Tată, este evident, și că el este adevărat Dumnezeu, și că el este Fiul celui care se numește singurul Dumnezeu adevărat. Ce oare! atunci cînd zice sfîntul Pavel „Oare numai eu singur și Varnava?“ (I Cor. 9,6) oare el îl exclude pe Varnava? Nicidecum, acest cuvînt nu este pus decît prin opoziție la ceea ce fac alții. Căci dacă Fiul nu este adevărat Dumnezeu, cum mai este el adevărat? căci a zice: „adevărat“ este mai mult a zice „adevărat“. Cel ce nu este cu adevărat om, ce vom zice noi vă rog că este el? nu vom spune că el nu este om? La fel, dacă Fiul nu este adevărat Dumnezeu, cum mai este Dumnezeu? cum ne face el pe noi dumnezei, și fii ai lui Dumnezeu, nefiind adevărat Dumnezeu? Dar noi am tratat prea exact în altă parte această materie, pentru aceia să ne urmăm subiectul nostru.

„Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pămînt“ (4). Iisus Hristos zice foarte bine; „pe pămînt“, fiindcă Tatăl era slăvit în cer, avînd slava pe care i-o dă natura sa, și fiind închinat de îngeri. Mîntuitorul nu vorbește deci despre slava care-i este proprie esenței lui. Această slavă, chiar cînd nimeni nu l-ar slăvi, el o are cu totul întreagă și deplină; dar el vorbește despre slava pe care trebuie să i-o dea oamenii prin cultul și prin cinstirea lor. Pentru aceasta cuvîntul acesta „preaslăvește-Mă“ trebuie înțeles la fel.

Pentru a vă arăta că el vorbește de acest fel de slavă, ascultați ce zice apoi „Lucrul pe care Mi L-ai dat să-l fac, l-am săvîrșit“. Dar el era încă la început, sau abia a început. Cum zice el deci „L-am săvîrșit“? El zice; sau fiindcă el a făcut totul din ceia ce trebuia să facă, sau fiindcă vorbește despre ceia ce trebuie să se petreacă, ca fiind deja petrecut; sau mai bine să spunem că totul s-a săvîrșit deja din moment ce el a plantat rădăcinile binelui, din care trebuia în mod firesc să se nască rodul; și că el îl cunoștea îi va ajuta și pe cei ce vor veni mai tîrziu la el. Iată pentru ce zice el încă în aceste cuvinte cu îngăduință; „Pe care Mi l-ai dat să-l fac“. Dacă aceasta ar

fi fost că ascultînd și învățînd ar fi împlinit Fiul lucrul, lucrul lui ar fi fost mult mai presus de slava pe care trebuia să i-o aducă Tatălui său. Dar, un mare număr de martori arată într-un fel vizibil și descoperit că Iisus Hristos din propriul îndemn a făcut ceea ce trebuia să facă. Ascultați spre exemplu, ceea ce zice sfîntul Pavel; „Atît ne-a iubit încît s-a dat pe sine pentru noi: (Gal. 2,20) Și; „S-a smerit pe Sine chip de rob luînd“ (Filip, 2,7). Și încă ceea ce zice sf. Ioan; „Precum M-a iubit pe Mine Tatăl așa v-am iubit Eu pe voi“.

„Preaslăvește-Mă, Părinte, la Tine Însuți, cu slava pe care am avut-o mai înainte de a fi lumea“ (5). Și unde este această slavă? Că el a fost fără slavă înaintea oamenilor fiind îmbrăcat în trup, fie; aceia nu este de loc uimitor; dar pentru ce cere el să fie slăvit înaintea lui Dumnezeu? Mîntuitorul vorbește aici despre întruparea sa, și vrea să spună că natura sa trupească n-a fost slăvită încă, că nu și-a dobîndit încă nestricăciunea, că ea n-a luat parte încă la acest tron regesc. Iată pentru ce n-a zis el „Preaslăvește-mă pe pămînt, ci „La Tine Însuți“.

3. Noi la fel vom lua parte la această slavă după măsura care ne este proprie (Efes. 4,16), dacă sîntem veghetori. Iată pentru ce zice sfîntul Pavel „Dacă pătimim împreună cu Hristos, ca împreună cu El să ne și preamărim“ (Rom. 8,17). Deci ei sînt vrednici de toate lacrimile noastre, cei care, avînd în vedere o așa de mare slavă, își întind lor înșiși curse prin lașitatea și prin nepăsarea lor. Și, dacă n-ar fi de loc iad, ei tot vor fi cei mai nenorociți dintre toți oamenii, pentru că putînd să împărasească cu Fiul lui Dumnezeu și să se bucure de slava lui, ei se lipsesc pe sine înșiși de un bine așa de mare și atît de strălucit. Și, în sfîrșit, ar fi trebuit să cădem sub mii de morți, să dăm mii de trupuri și mii de vieți în fiecare zi, nu ar trebui să suferim noi toate lucrurile acestea pentru a dobîndi o slavă atît de strălucită și așa de imensă?

Dar acum nu disprețuim nici măcar bogățiile; aceste bogății, pe care într-o zi va trebui să le părăsim, chiar în ciuda noastră. Noi nu disprețuim de loc bogățiile, care ne leagă de o mulțime de rele și le înmulțesc în fiecare zi; care vor rămîne aici și care nu sînt ale noastre. Noi nu facem decît să folosim niște bunuri a căror proprietate n-o avem chiar cînd le moștenim de la părinții noștri. Dar atunci cînd se va deschide iadul sub picioarele noastre, cum vom putea suferi acest vierme care nu moare niciodată. Acest foc care nu se stinge, această scrișnire a dinților? Pînă cînd vom amîna să ne deschidem ochii? Pînă cînd ne vom petrece zilele în nimicuri, în împotriviri și în războaie, în vorbe zadarnice și fără rost? Noi cultivăm pămîntul, ne îngrășăm trupurile, și neglijăm sufletul nostru; noi n-avem nici o grijă de ceea ce este nevoie, și ne neliniștim pentru lucruri frivole și zadarnice. Noi construim mausolee mari, cumpărăm palate uriașe, sîntem înconjurați de un cortegiu mare de robi din toate neamurile; ne punem intențenți și tot felul de slujitori pentru pămîntul nostru, pentru casele noastre, pentru comorile noastre; și n-avem nici o grijă de sufletul nostru și îl lăsăm în părăsire! Care va fi sfîrșitul acestor lucruri? Avem noi de umplut mai mult decît un pîntece? Trebuie să întreținem noi mai mult decît un trup? Pentru ce atîta grijă și atîta tumult? Acest suflet, pe care ni l-a dat

Domnul, pentru ce-l împărțim noi așa, pentru ce îl risipim între atâtea slujiri și oficii, creindu-se nouă înșine slujiri crude? Cel ce are nevoie de multe lucruri este rob a multe lucruri, cu toate că el se pare că este mai presus de ele; el este însuși slujitor al slujitorilor săi și depinde mai mult de ei decât ei de el, făcându-și un altfel de robie mai rea decât a lor. !.I este rob în altfel, neîndrăznind să meargă nici în piață, nici la baie fără casnicii și slujitorii săi; dar ei merg adesea în toate părțile fără stăpînul lor. Cel se se pare că este săpînul nu îndrăznește să iasă din casa sa, dacă el n-are lumea lui cu el și dacă iese vreodată din casă fără însoțitori se crede că este de rîs.

Poate cineva rîde de noi, auzindu-ne vorbind în acest fel; dar chiar în aceia sînt mai vrednici de lacrimile noastre. Și pentru a vă arăta că aceia este o adevărată robie, eu vreau să vă pun o întrebare; ați vrea să aveți pe cineva să vă pună bucata de pîine la gură sau paharul la buze? Nu v-ați gîndit atunci că sînteți vrednici de milă? Căci dacă, pentru a face un pas, voi aveți nevoie totdeauna de însoțitori și de ajutoare, nu vă veți crede cei mai nefericiți dintre oameni? Iată sentimentul pe care ar trebui să-l aveți voi; iată ce ar trebui să gîndiți despre fastul vostru. Căci, dacă aceștia ar fi oameni sau animale care vă poartă, aceia nu este nimic, este o egală robie. Spuneți-mi vă rog, ce-i deosebește pe îngerii de noi, dacă nu că ei nu sînt constrînși de nevoi comune ca și noi? Așa cu cît avem mai puțină apropiere de starea lor, cu atît sîntem mai depărtați de ei și adînciți în această viață nenorocită. Și pentru a ști dacă eu spun adevărul, întrebați-i pe bătrîni, întrebați-i care perioadă din viața lor o cinstesc mai mult, sau pe aceia în care au fost robi nebuni ai tuturor nevoilor acestora, sau pe aceia în care ei s-au desprins de ele? Dacă vi le amintim, este că tinerii, îmbătați de poftele lor nu mai simt acul patimii robiei. Întrebați-i pe cei ce suferă de febră, întrebați-i cînd se simt fericiți, dacă aceasta este cînd se simt rău și beau mult, atunci cînd au nevoie de multe lucruri; sau atunci cînd reprimindu-și sănătatea, ei nu mai au aceste nevoi constrîngătoare? Nu vedeți că în orice stare ar fi, înseamnă să fii rău avînd nevoie de multe, și că robia nenorocită și pofta nesățioasă ne depărtează foarte mult de adevărata filozofie a virtuții?

Pentru ce ne înmulțim în mod involuntar mizeria noastră? Spuneți-mi, vă rog, dacă ați putea trăi comod fără casă, nu veți prefera starea aceasta lipsindu-vă de împodobirea unei case? Pentru ce înmulțiți voi dar plăcerile slăbiciunii voastre? Nu-l numim noi pe Adam fericit fiindcă n-are nevoie de nimeni, nici de casă, nici de haine? Da, sigur, îmi veți răspunde; dar acum sîntem în această nevoie. Și pentru ce o înmulțim noi? Dacă mulți se lipsesc și de lucrurile de care au nevoie, ca slujitori, argint, case, ce scuză vom avea noi care trecem mai încolo de nevoi? Cu cît mai mult va crește cortegiul vostru cu atît mai mult vă veți adînci în robie; cu cît veți avea mai multe nevoi, cu atît mai mult se va micșora libertatea voastră.

A nu avea nevoie de nimeni, în aceia constă adevărata libertate; și a nu avea nevoie decât de puține lucruri, aceia apropie mai mult; aceia este libertatea de care se bucură îngerii și cei ce îi imită pe ei. Gîndiți-vă cît este de lăudabil a-și dobîndi această libertate într-un trup muritor. Sfîntul Pavel îi

îndemna la aceasta pe Corinteni, zicînd: „Numai că unii ca aceştia vor avea suferinţă în trup. Şi eu aş vrea să vă cruţ pe voi“ (I Cor. 7,28). Motivul pentru care-l numeşte argintul „bun“ aceasta o face pentru ca să ne folosim de el în nevoile noastre, şi ca să-l păstrăm şi să-l ascundem în pămînt; căci nu aceia înseamnă a-l stăpîni, ci înseamnă a fi stăpînit de el. Dacă încercăm să ascundem bogăţiile şi nu să le punem spre cîştig, noi vom strica ordinea. Bogăţiile noastre ne stăpînesc pe noi, şi nu noi le stăpînim pe ele.

Să ne eliberăm de această robie crudă, şi să ne punem în libertate. Pentru ce ne facem noi atîtea legături şi înălţături? Nu sînteţi voi destul de legaţi prin lanţurile naturii, prin nevoile vieţii, printr-o mulţime de afaceri? Trebuie ca să vă mai întindeţi curse, ca să vă prindeţi în ele picioarele? Şi cum vă veţi putea ridica la cer şi să vă ţineţi într-o aşa de mare înălţime? Acesta va fi un semn destul de mare de cîştig, adică a rupe legăturile, ca să putem sui în cetatea cerească de sus. Atîtea alte piedici se pun la aceasta; dar voim să le depăşim şi să le învingem toţi şi putem, dar să îmbrăţişăm sărăcia. Este calea pentru a obţine viaţa veşnică, prin harul şi bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 81

„Arătat-am numele Tău oamenilor pe Care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau şi Mie Mi i-ai dat şi cuvîntul Tău au păzit“ (Cap.17 Vers.6- Vers.13).

1. Noile cuvinte de îngăduinţă care nu dovedesc nimic, decît numai unirea Tatălui cu Fiul. Alt text care arată egalitatea Tatălui şi a Fiului.

2. Iisus Hristos, acomodîndu-se cu slăbiciunea ucenicilor săi, îi recomandă Tatălui său ca şi cum n-ar putea să-i apere el însuşi.

3. A nu fi fiu în înţelepciune; să urmărim îndemnul apostolului, nu numai pentru a dobîndi înţelepciunea, ci şi pentru a-şi orîndui bine viaţa sa. Nu sînt ascultate cuvintele cereşti; cei mai mulţi oameni aleargă ca nişte copii după lucruri pămînteşti, şi se poartă ca şi copiii. Care sînt adevăratele bogăţii. Îndemn la milostenie; milostenia este un medicament tare ce se poate aplica la orice fel de rană. Lauda şi roadele milosteniei.

1. Fiul lui Dumnezeu este numit „înger de Mare Sfat“ (Is. 9,6): şi din caîza învăţăturii pe care a învăţat-o, şi mai ales pentru că el l-a făcut pe Tatăl cunoscut oamenilor; aceasta o spune acum: „Arătat-am numele Tău oamenilor“ (6). Zicînd că a săvîrşit lucrul arată că el este acest lucru. Aceasta nu fiindcă numele lui Dumnezeu n-ar fi fost cunoscut; Iisus zice: „Te-ai jurat pe numele adevăratului Dumnezeu“ (Is. 25,16). Dar cum am spus eu o mai repet încă, numele lui Dumnezeu le era cunoscut evreilor, şi nu la toate popoarele. Ori, Mîntuitorul vorbeşte acum despre neamuri, şi arată că ele nu-l cunosc numai ca Dumnezeu, ci şi ca Tatăl: ştiind că el este creatorul, şi ştiind că el are un Fiu, acesta nu este acelaşi lucru. Iisus

Hristos a făcut cunoscut numele Tatălui său, și prin cuvintele sale și prin faptele sale.

„Pe care Mi i-ai dat din lume“. Cum Mîntuitorul a zis mai înainte: „Nimeni nu poate veni la Mine, dacă nu i s-a dat, și dacă nu-l va atrage Tatăl Meu“, la fel zice aici: „Pe care Mi i-ai dat“. Ori el a zis că el este calea, de unde apărea clar că prin aceste cuvinte, vrea să arate două lucruri: unul că el nu este contrar Tatălui său, celălalt că este voința Tatălui ca ei să creadă în Fiul lui. „Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat“. Prin aceia Iisus Hristos vrea să ne învețe că el este iubit mult de Tatăl său: căci cum că el n-avea nevoie să-i dea Tatăl său, aceia este vizibil, și fiindcă el i-a creat, și fiindcă el este cel ce are grijă de ei în continuare prin providența divină. Cum i-au fost ei dați lui? Dar, cum am mai spus, aceia arată unitatea sa cu Tatăl său.

Căci dacă acest dar pe care i l-a făcut Tatăl Fiului său, voim să-l luăm în sens literar și într-un fel omenesc, se va afla că ceia ce a dat Tatăl lui nu-i mai aparține. Căci dacă, atunci cînd Tatăl îi avea, Fiul nu-i avea, este evident că dându-i Fiului său, el s-a lipsit de proprietatea sa și urmează un lucru și mai absurd: este că, atunci cînd îi aparțineau ei Tatălui, ei erau nedesăvîrșiți, și că atunci cînd au căzut ei în mîinile Fiului au devenit desăvîrșiți. Dar voi simțiți ce ridicolă este această vorbire. Ce vrea să zică deci Iisus Hristos prin aceste cuvinte? El vrea să arate că este voința Tatălui ca ei să creadă în Fiul.

„Și cuvîntul Tău au păzit. Acum au cunoscut că toate cîte Mi-ai dat sînt de la Tine“ (7). Cum au păzit ei cuvîntul Tău? Crezînd în mine, și nu evreilor. „Cel care primește mărturia Lui a întărit că Dumnezeu adevărat este“ (Ioan 3,33). Unii întorc și explică așa acest pasaj: eu știu acum că tot ce mi-ai dat vine de la tine; dar această explicație este contrară adevărului. Cum ar fi putut să nu știe Fiul ceia ce venea de la Tatăl său? Aceste cuvinte îi privesc pe ucenici. Imediat ce am zis eu aceste cuvinte, zice Mîntuitorul, ucenicii mei au învățat că tot ce mi-ai dat tu vine de la tine. Eu n-am nimic care să fie în același timp și al tău, eu n-am nimic propriu și particular. Căci a zice cum că are ceva lucru propriu și particular, aceia arată o posesiune deosebită.

Ucenicii mei au învățat că învățătura mea și îndemnul meu vin de la tine. Și unde au învățat ei? Din cuvintele mele: iată cum i-am învățat eu, și nu numai că i-am învățat aceia, ci și că eu am ieșit de la tine. În sfîrșit, de aceia s-a atașat mai mult Mîntuitorul în Evanghelia sa.

„Eu pentru aceștia Mă rog“ (9). Ce spui tu, Doamne? Tu-l înveți pe Tatăl tău ca și cum el n-ar ști ceva lucru? Tu-i vorbești ca și unui om care nu știe nimic? Ce înseamnă această deosebire pe care o pui acolo? Nu vedeți fraților, că Mîntuitorul nu se roagă decît pentru a le arăta ucenicilor săi iubirea pe care o are pentru ei? Căci cela ce nu numai că face ce poate, ci care-l cheamă și pe altul să facă la fel, dă în aceia o mărturie de o iubire mai mare. Ce înseamnă deci acest cuvînt: „Pentru aceștia Mă rog“? Eu mă rog, zice el, nu pentru toată lumea, ci pentru cei pe care mi i-ai dat. Iisus Hristos se folosește adesea de acești termeni: „Pe care Mi i-ai dat“, pentru a-i învăța pe ucenicii săi că aceia este voința Tatălui. Apoi cum a zis adesea: „Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat“: pentru a înlătura impresia rea pe care ar fi

putut-o face aceia asupra sufletului lor, și să-i împiedice să creadă că împărăția sa peste ei este cu totul nouă, și că ei veneau numai din aceia că i-au fost dați, să ascultăm ce zice el: „Și toate ale Mele sînt ale Tale, și ale Tale sînt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei” (10).

În aceste cuvinte nu vedeți frații mei, egalitatea care este între Tatăl și Fiul? Căci, de teamă că auzind aceste cuvinte „Mi i-ai dat”, voi să nu credeți că cei ce au fost dați erau despărțiți de Tatăl și nu mai erau sub stăpînirea lui; sau că mai înainte ei nu erau sub stăpînirea Fiului și nu-i aparțineau lui de loc, el a înlăturat aceste două bănuieli deodată prin ceia ce a zis, ca și cum el ar fi vorbit așa: Cînd mă auziți zicînd Tatălui meu: „Pe care Mi i-ai dat” să nu credeți pentru aceia că pe cei pe care mi i-a dat ar fi despărțiți de Tatăl meu și nu ar fi mai fi dependenți de el; ceia ce este al meu este al lui; și la fel cînd mă auziți spunînd: „Ai Tăi erau” să nu credeți că ei ar fi fost separați de mine și ale Tale sînt ale Mele“. Deci aceste cuvinte: „Pe care Mi i-ai dat” nu sînt spuse în acest fel decît din îngăduință, pentru că tot ceia ce este al Tatălui este și al Fiului, și tot ceia ce este al Fiului este și al Tatălui. Dar aceia nu se poate zice despre Fiul pe atîta ca om, ci numai despre Fiul ca o existență mai mare” despre Fiul lui Dumnezeu”; căci nimeni nu ignoră că ceia ce este mai puțin mare aparține la ceia ce este mai ușor; dar invers nu este adevărat. Ori, aici este o răsturnare: „Ceia ce este al Tatălui este și al Fiului, ceia ce este al Fiului este și al Tatălui”, și chiar această răsturnare arată egalitatea „Tatălui cu Fiul”. Iisus Hristos, vorbind despre cunoașterea Tatălui și a Fiului, ne-a arătat încă altădată acest adevăr prin aceste cuvinte: „Toate cîte are Tatăl ale Mele sînt” (Ioan 16,15).

În sfîrșit aceste cuvinte: „Pe care Mi i-ai dat”, și celelalte asemănătoare arată că Iisus n-a primit ceia ce i-a dat Tatăl său ca un lucru străin, ci ca un bun care-i era lui propriu” și care-i aparținea în mod egal“. El arată apoi motivul și dovedește, zicînd: „Și M-am preaslăvit întru ei”, adică, eu am putere asupra lor, și ei mă vor slăvi atunci cînd vor crede în mine și în tine, și ne vor slăvi la fel. Căci dacă Fiul nu este slăvit în mod egal în ei, ceia ce este al Tatălui nu mai este al Fiului. Nimeni nu este slăvit în cei asupra cărora n-are putere.

2. Dar cum este slăvit în mod egal? El este, fiindcă toți mor pentru el, precum și pentru Tatăl, și toți îl predică la fel cu Tatăl, și fiindcă zicînd că totul se face în numele Tatălui, ei zic la fel că totul se face și în numele Fiului. „Și Eu nu mai sînt în lume, iar ei sînt în lume și Eu vin la Tine?” (11). Adică, cu toate că nu mă mai văd în trupul meu, ei totuși mă vor preaslăvi, eu voi fi preaslăvit în ei. Pentru ce repetă el adesea: Eu nu mai sînt în lume, eu ți-i încredințez; și cînd eram în lume eu îi păzeam? Dacă se iau aceste cuvinte după literă, vor urma multe absurdități. Cum nu mai este el în lume, și atunci cînd iese din ea, îi încredințează altuia? Acestea sînt acolo cuvintele unui simplu om care se va despărți de ai săi pentru totdeauna.

Nu vedeți că Mîntuitorul vorbește într-un fel omenesc, și pentru a se acomoda la înțelesul și la puterea celor care credeau că prezența lui, lor le era necesară, pentru a fi apoi în siguranță? Iată pentru ce zice el: „Cînd eram cu ei în lume, Eu îi păzeam“. Și cu toate acestea el adaugă: „Și Eu vin

la Tine“ (Ioan 14,28): „Eu sînt cu voi pînă la sfîrșitul veacurilor“ (Mt. 28,20). Cum vorbește el deci ca și cum ar trebui să plece? Așa cum am spus-o, Mîntuitorul vorbește așa pentru a se potrivi gîndului ucenicilor lui, și ca ei să se ușureze și să aibă curaj în el auzind spunîndu-se aceste lucruri, și încredințîndu-i Tatălui său. Ei nu s-au supus la toate cuvintele acestea de mîngîiere pe care le-au auzit, Mîntuitorul îi recomandă în sfîrșit Tatălui său, și arată așa iubirea pe care o are pentru ei; Este ca și cum ar zice: Părintele Meu, pentru că tu mă chemi la tine, pune-i în siguranță pe aceștia, căci eu mă întorc la tine.

Ce spui tu, Doamne? Nu mai poți să-i păzești tu? Eu pot. Pentru ce vorbești atunci așa? Ca să fie deplină bucuria Mea în ei, aceasta ca fiind încă destul de slabi și de nedesăvîrșiți, ei să nu se mai tulbure cu toate acestea. Mîntuitorul face să se vadă prin aceste cuvinte că el n-a vorbit decît pentru a-i mîngîia, a-i pune în odihnă și pentru a-i bucura: altfel, el va părea că se contrazice.

„Eu nu mai sînt în lume, iar ei sînt în lume“ (11). Acela era gîndul lor și dumnezeiescul Mîntuitor are bunătatea să se acomodeze la slăbiciunea lor. Dacă ar fi zis: Eu îi păzesc eu însumi, ei nu l-ar fi crezut; pentru aceasta zice el: „Părinte Sfînte, păzește-i în numele Tău“ (11) adică, prin grija ta. „Cînd eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău“ (12). Iisus Hristos vorbește încă precum un om și ca un profet. Și la fel el nu părea că face ceva lucru în numele lui Dumnezeu. El zice: „Pe cei pe care Mi i-ai dat; și i-am păzit și n-a pierit nici unul dintre ei, decît fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura“ (12). Și altădată: „Dintre cei pe care Mi i-ai dat n-am pierdut pe niciunul“ (Ioan 18,9). Dar totodată, nu numai fiul pierzării s-a pierdut ci și mulți alții după aceia; cum zice deci: „N-am pierdut pe nici unul?“ Pe atîta pe cît puteam, eu nu-i voi lăsa să se piardă; și aceasta o zice el mult mai clar în altă parte: „Nu-l voi scoate afară“ (Ioan 6,38). Nu se va pierde din greșala mea, nu se va pierde pentru că a fost respins și părăsit. Căci dacă ei se retrag în mod voit, eu nu-i voi atrage cu forța.

„Iar acum vin la Tine“ (13). Nu vedeți că Iisus Hristos temperează vorbirea sa într-un fel omenesc? Pentru aceasta, dacă vrea să se folosească de cuvinte pentru a micșora măreția Fiului, se va micșora la fel cea a Tatălui. Căci voi trebuie să vedeți de la început că Mîntuitorul a vorbit pe atîta pentru a învăța și a institui, pe atîta ca să dea un sfat; el învață, instruiește prin aceste cuvinte: „Nu pentru lume Mă rog“; el sfătuiește prin acestea: „Și i-am păzit și n-a pierit nici unul din ei“; și: „Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat“ și iarăși: „Cînd eram cu ei în lume Eu îi păzeam“. Dar se rezolvă toate dificultățile acestea spunîndu-se că Mîntuitorul vorbește așa, pentru a se potrivi cu slăbiciunea ascultătorilor săi. După aceia, cînd zice, „Și n-a pierit nici unul dintre ei, decît fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura“. Care Scriptură? Aceia care a prezis multe lucruri despre el. Dar cu toate acestea Iuda, nu s-a pierdut ca să se împlinească Scriptura. Noi am explicat aceia cu mult mai sus: Noi am spus că este un obicei al Scripturii de a vorbi așa, ca să se folosească de expresii care se par că arată cauza, atunci cînd ele arată numai o părere. Ori, pentru a înțelege bine Scriptura, trebuie să

fim atenți la totul, să cercetăm cu exactitate toate lucrurile, și caracterul persoanei care vorbește, și subiectul, planul și felul de a vorbi al Scripturii, fără de care se cade în mari greșeli“. „Fraților, nu fiți copii în ceia ce privește înțelepciunea“ (I Cor. 14,20).

3. Trebuie să-l urmărim acest sfat al apostolului, nu pentru a dobîndi înțelegerea Scripturilor, ci pentru a ne rîndui bine viața. Copiii mici nu sînt curioși pentru lucrurile mari, ci ei admiră ceia ce nu este de nici un preț. Ei privesc cu un ochi avid și plin de bucurie un car, caii, un coș din pămînt, de argilă. Dar dacă vine să treacă împăratul într-un car de aur, la care sînt cai albi, și pompos împodobiiți, ei nici măcar nu-l privesc. Ei îmbracă și pregătesc frumos păpușile; dar dacă vine în fața lor o persoană frumoasă, ei nu știu s-o admire; și fac la fel cu privire la multe alte lucruri.

Mulți oameni nu sînt mai înțelepți decît acești copii: vorbiți-le despre lucrurile cerești, ei nu vă vor asculta; prezentați-le obiecte din pămînt și din tină, ei le privesc curios și cu poftă, ca și copiii; ei admiră bogățiile pămîntești și se leagă de ele; ei fac mare caz de slava și de plăcerile acestei vieți. Dar acestea sînt adevărate jucării, adevărate copilării: pe cînd lucrurile cerești ne procură adevărata viață, slava și odihna. Și încă, precum plîng copiii, atunci cînd li se iau păpușile și jucăriile, căci ei nu sînt în stare să dorească bunurile adevărate și reale; așa se poartă și mulți dintre cei ce se cred oameni. Iată pentru ce zice apostolul: „Nu fiți copii cu înțelepciunea“.

Voi iubiți bogățiile îmi veți zice mie, dar nu le iubiți pe cele adevărate și care rămîn, ci pe niște jucării de ale copiilor? Astfel, dacă vedeți pe cineva că ia o monedă de plumb, și se străduiește să o cîștige, vă gîndiți că este un om foarte sărac? Și voi care adunați lucruri mai rele chiar, vă puneți în rîndul bogăților. Aceia oare nu răzvrătește mintea? Adevăratul bogat, este omul care disprețuiește toate lucrurile prezente. Nimeni în sfîrșit, nimeni nu se va îndemna să ridă și să-și bată joc de aceste lucruri rele și învechite, de aur, și de tot ce n-are decît un preț mic și zadarnic, dacă el nu este cuprins de iubirea pentru ceia ce este mai mare și mai înalt; precum nu se va disprețui moneda de plumb, dacă nu ai monedă de aur. Voi deci, atunci cînd vedeți un om trecînd, fără să-l priviți, înaintea tuturor acestor lucruri de aici de jos, credeți că această disprețuire îi vine din aceia că are ochii ridicați la cer la lumea superioară. La fel, dacă muncitorul jertfește puțin din grîul lui, aceasta n-o face decît în nădejdea unui seceriș mai bogat și mai abundent. Dacă jertfim la fel ceia ce avem, chiar atunci cînd nădejdea rodului este nesigură, trebuie cu atît mai mult să facem la fel, atunci cînd cîștigul este sigur.

Pentru aceasta vă rog și vă îndemn, frații mei, să nu ne facem rău nouă înșine, și să nu ne lipsim, pentru puțin pămînt și puțină țărînă, de comorile cerului, aducînd la liman un vas încărcat cu paie și cu uscături. Hulă și dispreț pentru care ne vor numi: nebuni, nestăpîniți, noi totuși nu vom înceta pentru aceia să vă facem atenți, și de a vă predica chiar aceleași adevăruri, nici de a vă repeta la toți acest cuvînt al proorocului: „Răscumpărați păcatele voastre prin milostenii, și nedreptățile voastre prin fapte de milă spre cei săraci, și le legați la gîtul vostru“ (Dan. 4,24). Nu

faceți azi milostenie ca apoi mâine să nu mai faceți: trupul are nevoie în toate zilele de hrană, și sufletul la fel; sau mai sigur sufletul are nevoie de mai multă, și dacă nu face fapte de milostenie, dacă nu dă, el devine și mai neputincios și mai urât.

Să nu-l neglijăm în necazurile și în relele lui: în toate zilele lăcomia, mînia, părerea de sine, calomniile, răzbunarea, invidia, îi fac mari răni sufletului; trebuie deci să-i aplicăm vindecări; și milostenia este un medicament mare care se poate aplica la toate felurile de răni. „Dați milostenie, zice Iisus Hristos, și toate lucrurile vă vor fi curate“. Dați milostenie din bunurile voastre, și nu din răpirile voastre: ceea ce vine din răpire nu rămîne, nu stă chiar atunci cînd se dă săracilor. Adevărata milostenie este aceea care nu este întinată cu nici o nedreptate: această milostenie curăță totul; este oare un lucru mai minunat ca a posti și de a se culca pe jos: cu toate că aceea este foarte greu și prea ostenitor, totuși milostenia este de un preț mai mare și de un câștig mai mare. Ea strălucește, ea hrănește și înfrumusețează sufletul. Uleiul nu-i întărește atîta pe atleți, ca aceasta care dă forță și vigoare celor ce se exersează în faptele de evlavie și de milostenie. Să ne ungem deci mîinile noastre cu acest ulei, ca să le putem ridica cu curaj împotriva dușmanilor noștri. Cel ce ia hotărîrea sigură să-l ajute pe sărac, va alunga de la sine lăcomia; cel ce stăruie în ajutorul celui în nevoie, va alunga sigur mînia, și nu se va mai umfla niciodată de mîndrie. Precum medicul obișnuit să trateze bolnavii, se supune ușor la un regim, învățat prin vederea neputințelor altora la care este supusă natura omenească; noi, la fel, dacă ne dedicăm în a ajuta pe cei săraci, ne vom exersa cu atît mai mult în lucrarea filozofiei, nu vom mai privi bogățiile cu ochi de admirație, nu vom cinsti lucrurile prezente ca ceva mare. Dar, disprețuind tot ceea ce este pămîntesc, și ridicîndu-ne la cer vom obține ușor bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 82

„Eu le-am dat cuvîntul Tău, și lumea i-a urît, pentru că nu sînt din lume, precum Eu nu sînt din lume“ (Cap.17, Vers.14- Vers.26).

1. Ucenicii lui Iisus Hristos nu sînt din lume, Iisus Hristos este egal cu Dumnezeu Tatăl său. „Eu Mă sfințesc“ vrea să zică, eu mă jertfesc.
2. Iisus Hristos le recomandă ucenicilor săi pacea și unirea care-i vor atrage pe oameni mai mult la ei decît minunile.
3. Nimeni nu cunoaște pe Dumnezeu, fără numai cei ce cunosc pe Fiul.
4. A crede în Dumnezeu și a-l iubi. Necredinciosul mai iubitor decît creștinul. Cîte ocazii ne-a dat Dumnezeu ca să facem binele. La ce se risipește argintul și aurul. Enumerarea viciilor creștinilor; nu se merge la Biserică decît pentru a vedea pe alții și pentru a fi văzut. Duritatea spre

săraci, atunci cînd se fac mii de risipe zadarnice. Se vede răul și nimeni nu-l îndreaptă; dimpotrivă mulți poartă invidie celor ce-l fac, și se necăjesc că nu pot face și ei un asemenea rău.

1. Atunci cînd sînt persecutați oamenii buni de către cei răi, atunci cînd cei ce practică virtutea și o caută sînt obiect de rîs și de bătaie de joc oamenilor, nu trebuie să ne supărăm pentru aceia nici să ne necăjim. Este propriu virtuții să atragă din toate părțile ura celor răi. Precum ei poartă invidie celor ce trăiesc bine, și se cred acoperiți micșorînd slava altora; ei îi urăsc necruțînd nimic pentru a-i necinsti, fiindcă merg pe o altă cale, fiindcă duc o viață cu totul diferită de a lor. Dar să nu ne necăjim, dragii mei frați, acela este un semn după care se recunoaște virtutea. Iară pentru ce zice Iisus Hristos: „Dacă ați fi din lume, lumea ar iubi ce este al ei“ (Ioan 15,19); și în alt loc: „Vai vouă cînd vă vor vorbi toți oamenii de bine!“ (Lc. 6,26). Iată pentru ce zice și aici: „Eu le-am dat cuvîntul Meu, și lumea i-a urît“. Și explică pentru care motiv sînt ei vrednici ca Tatăl său să aibă o grijă așa de mare de ei: aceasta este așa zice el, fiindcă ei păzesc cuvîntul tău chiar dacă sînt urîți; ei sînt vrednici totodată de grija ta și de protecția ta.

„Nu Mă rog ca să-i iei din lume, ci ca să-i păzești de cel viclean“ (15) Mîntuitorul mai explică acest cuvînt al lui și-l face mai clar și mai înțeles. Prin aceia vrea să arate în mod simplu că el are o grijă foarte mare de ucenicii săi, pentru că el îi recomandă cu atîta rîvnă și cu atîta căldură. Dar deși le-a zis că tot ceia ce-i vor cere ei Tatălui său, Tatăl lui le va da (Ioan 16,23); pentru ce se roagă dar pentru ei? El nu se roagă cum am mai zis, decît pentru a le arăta iubirea sa.

„Ei nu sînt din lume, precum nici Eu nu sînt din lume“ (16). Pentru ce a zis el alaltăieri: „Pe care Mi i-ai dat din lume, ai Tăi erau“? (Ioan 17,6). Acolo Mîntuitorul le vorbea despre natura lor; aici, sub numele de lume, el vorbește despre faptele rele pe care le fac cei răi și îi laudă foarte mult pe ucenicii săi; mai întîi zice că nu sînt din lume; în al doilea rînd, că lumea îi urăște fiindcă ei îl urăsc pe cel ce i-a dat lui și fiindcă ei păzesc cuvîntul lui. Căci dacă zice Iisus Hristos: „Precum nici Eu nu sînt din lume“, nu vă tulburați! Acest cuvînt „Precum“ nu arată aici o asemănare exactă. Dacă, cuvîntul „Precum“ zis despre Tatăl și despre Fiul, arată atunci o egalitate destul de mare, din cauza unității naturii, este cu totul diferit cînd zice despre Fiul și despre noi, fiindcă atunci, chiar între cele două naturi se află o distanță infinită. În sfîrșit, „Iisus Hristos nefăcînd nici un păcat, și neaflîndu-se nici o minciună în gura lui“ (Is. 53,9) cum se poate el compara cu apostolii? Ce vreau deci să zică acestea: „Ei nu sînt din lume“? Ei au altă vedere, alte dorințe, ei n-au nimic comun cu pămîntul, au devenit cetățeni ai cerurilor. Mîntuitorul lăudîndu-i așa pe ucenicii săi înaintea Tatălui său, și încredințîndu-i lui, le arată iubirea sa.

Dar cînd zice: „Păzește-i“ el nu-l roagă pe Tatăl său numai să-i scape de pericole și de rău, el mai cere încă și ca ei să rămînă tari în credință; pentru aceasta adaugă: „Sfințește-i în adevărul Tău“ (17), fă-i sfinți prin insuflarea

Duhului Sfânt și prin adevărul Evangheliei și siguranța cuvîntului tău. Cum a zis: „Acum voi sînteți curați pentru cuvîntul pe care vi l-am spus“ (Ioan 15,3), acum zice la fel: învață-i adevărul. Dar Iisus Hristos a spus că Duhul Sfânt o va face: Pentru ce-l roagă el pe Tatăl său s-o facă? Pentru a vă mai arăta încă egalitatea persoanelor. Iisus Hristos zice: învață-i adevărul, ca învățătura sănătoasă și sentimentele drepte pe care le au despre Dumnezeu să le sfințească sufletul lor. Nu vă mirați deci că zice că ei se sfințesc prin cuvînt. După aceea, că despre învățatură ar vorbi el aici, nu ne putem îndoii, ceia ce o arată el: „Cuvîntul Tău este adevărul“; adică, nu este nici o minciună în el, cuvîntul lui Dumnezeu deci nu trece, el se împlinește fără nici o greșală. Mîntuitorul arată că nu este în el nimic închipuit sau trupesc, așa cum zice sfîntul Pavel despre Biserică: „Domnul a sfințit-o prin cuvînt“ (Efes. 5,26). Căci cuvîntul lui Dumnezeu are obiceiul să curățească.

Mie, mi se pare că acest cuvînt: „Sfințește-i“, înseamnă încă un alt lucru, adică: separă-i și-i pregătește pentru lucrul cuvîntului și al propovăduirii. Ceia ce se vede clar prin ceia ce urmează: „Precum M-ai trimis pe Mine în lume, și Eu i-am trimis pe ei în lume“ (18). Sfîntul Pavel zice la fel. „El a pus în noi cuvîntul împăcării“ (II Cor. 5,19). Pentru acest cuvînt a părăsit Iisus Hristos pămîntul și s-a urcat la cer; chiar pentru acest cuvînt au străbătut și apostolii întreg pămîntul. Dar acest cuvînt „Precum“ nu arată o egalitate între Iisus Hristos și apostoli; altfel cum i-ar fi putut trimite? Iisus Hristos are obiceiul să vorbească despre ceia ce trebuie să se întîmple ca și cum s-a împlinit deja.

„Și pentru ei Eu Mă sfințesc pe Mine însumi, ca și ei să fie sfințiți întru adevăr“ (19). Ce vrea să spună: „Eu Mă sfințesc“? Eu îți aduc o jertfă. Ori, toate jertfele sînt numite sfinte, lucrurile sfinte sînt acelea care sînt închinat lui Dumnezeu. Și cum, în Vechiul Testament, oamenii erau sfințiți în chip prin mielul jertfit, acum în Noul Testament ei nu mai sînt în chip, ci în adevăr, în realitate; pentru aceasta zice Mîntuitorul: „Ca și ei să fie sfințiți întru adevăr“. Eu ți-i ofer, zice el, și-ți aduc o jertfă; fie că el înțelege aceia despre jertfa capului sau cea a membrilor, căci ei trebuiau la fel să fie jertfiți, să se jertfească ei înșiși. „Aduceți lui Dumnezeu zice Scriptura ca o jertfă vie, sfîntă“ (Rom. 12,1). Și: „Socotiți am fost ca niște oi de junghiere“ (Ps. 43,24). Astfel Mîntuitorul face din ai săi o jertfă și o ardere de tot, fără a-i jertfi. Urmarea arată în mod evident că Iisus Hristos vorbea despre jertfirea sa și despre moartea sa, zicînd: „Eu Mă sfințesc. Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvîntul lor“ (20). În sfîrșit, cum el murea pentru ei a zis: „Eu Mă sfințesc pe Mine însumi pentru ei“ de teamă ca să nu se creadă că el murea numai pentru apostoli, el adaugă: „Nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine prin ei“ (20).

2. Iisus Hristos făcînd pe apostolii săi să cunoască așa că mulți se vor converti și vor deveni ucenici ai săi, ridică încă sufletul lor și-i încurajează. Căci chiar în aceia că el face comun ceia ce le era lor particular, le dă un nou motiv de mîngîiere, arătîndu-le că ei vor fi înșiși cauza mîntuirii altora. Și după ce le-a vorbit de mîntuirea lor, arătîndu-le că ei se vor sfinți prin

credință, prin suferințele și prin jertfirea trupurilor lor, le vorbește apoi despre unitatea care trebuie să fie între ei, și prin aceea el sfârșește vorbirea sa, terminând-o prin ceea ce a început-o.

El a început-o prin aceste cuvinte: „Poruncă nouă vă dau vouă” (Ioan 13,34), el o continuă prin acestea: Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, în Mine și Eu în Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (21). Vedeți iarăși că acest cuvânt „precum” nu arată aici o egalitate exactă, căci nu puteau să fie una la fel, ci pe atîta pe cît era posibil oamenilor, ca atunci cînd zice: „Fiți milostivi precum Tatăl vostru” (Lc. 6,36). Ce vrea să zică aceia: „în noi”? În credința în noi. Precum nimic nu-i tulbură atîta pe oameni ca lipsa de unitate, Iisus Hristos face în așa fel ca ei să fie una. Ce oare? Mîntuitorul n-a făcut-o? Da sigur, a făcut-o. Toți cei ce au crezut prin cuvîntul apostolilor sînt una, cu toate că dintre ei cîțiva s-au despărțit. Și Iisus Hristos nu a fost să nu știe, el a prezis-o și a arătat că aceia va veni din lașitatea lor.

„Ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis”. Mîntuitorul a spus-o la începutul vorbirii sale: „În aceea vor cunoaște oamenii că sînteți ucenicii Mei dacă veți avea dragoste unii pentru alții” (Ioan 13,55). Și cum va fi că prin aceea oamenii trebuie să creadă? Fiindcă, zice el, tu ești Dumnezeuul păcii. Dacă ei păzesc învățătura pe care au învățat-o, prin ucenici ascultătorii îl vor cunoaște pe Învățătorul lor. Dar dimpotrivă, dacă ei sînt fără unire, oamenii nu-i vor mai numi ucenici ai Dumnezeuului păcii. Dacă eu nu sînt pașnic, oamenii nu vor recunoaște că tu m-ai trimis. Nu vedeți frații mei, că, pînă la sfîrșit, dumnezeiescul Mîntuitor spune și arată unirea sa cu Tatăl său?

„Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o le-am dat-o lor” (22). Adică, prin darul minunilor, prin învățătura mea și prin unirea pe care am pus-o eu între ei. Căci slava constă în a fi una, și această slavă este mai mare și mai strălucită decît cea a minunilor. Precum noi îl admirăm pe Dumnezeu, din aceea că, în această natură divină, nu se află nici o nepotrivire, nici dezbinare; precum aceasta este cea mai mare slavă; la fel trebuie, zice el, ca ucenicii mei să se facă străluciți prin acest fel de slavă. Și pentru ce, veți zice voi, îl roagă Iisus Hristos pe Tatăl său ca să le dea lor această slavă, fiindcă pretinde că le-o dă el însuși? Că el vorbește despre minuni, despre unire, despre pace, se vede că le dă aceste lucruri. Toate acelea vă dovedesc în mod evident că el nu a adresat această rugăciune către Tatăl său: „Ca Eu să fiu în ei precum ești Tu în Mine” (21) decît prin a-i mîngîia pe ucenicii săi. Cum le-a dat el slava? Venind în ei și avîndu-l pe Tatăl său cu el, pentru a-i uni împreună. Dar altădată el nu mai vorbește în acest fel; el nu zice că Tatăl său ar veni prin el; zice că vine el însuși cu Tatăl, și că rămîne cu Tatăl: prin care respinge pe deoparte erezia lui Sabelius, și pe de alta pe cea a Arienilor.

„Eu în ei și Tu în Mine, ca ei să fie desăvîrșiți întru una, și să cunoască lumea că Tu M-ai trimis” (23). Mîntuitorul repetă adesea aceste cuvinte pentru a arăta că pacea și unirea atrag mai mult pe oameni decît minunile. Precum împotririle dezunesc, așa pacea și înțelegerea leagă inimile și le unește împreună. „Și că i-ai iubit precum M-ai iubit pe Mine”. Cu cuvîntul:

„Precum“, trebuie să se înțeleagă pe cât pot oamenii să iubească: ori, că Iisus Hristos s-a dat el însuși pentru ei, acela este semnul și mărturia iubirii sale. Mîntuitorul deci spunîndu-le ucenicilor săi că vor fi în siguranță, că nimic nu-i va putea abate, nici să-i răstoarne, că vor fi sfinți, că mulți vor crede prin ei, și că se vor bucura de o slavă destul de mare; că nu i-a iubit numai el, ci că și Tatăl său îi iubea la fel; Mîntuitorul zic eu, le arată în sfîrșit acum ceia ce trebuie să li se întîmple lor după ieșirea din această lume, după această viață, le vorbește despre cununi și despre răsplățile care le sînt pregătite, și zice:

„Părinte, voiesc ca, unde sînt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat“ (24). Aceia o cereau ucenicii în continuu, zicînd: Unde Te duci? Dar ce le zice Domnul? Ce spui tu Doamne? Această împărăție pe care le-o făgăduiești tu nici n-o ai încă: tu o cîștigi prin rugăciune. Pentru ce dar le zici tu: „Veți fi așezați pe douăsprezece scaune“? (Mt. 19,28). Pentru ce le-ai făcut tu și alte făgăduințe și mai mari și mai însemnate? Nu vedeți frații mei că Iisus Hristos spune toate lucrurile acestea din îngăduință, și pentru a se comoda la înțelesul ucenicilor săi? Dacă aceia nu era așa, cum ar fi răspuns el afirmativ lui Petru: „După aceia vei veni“? (Ioan 13,30). Dar într-un cuvînt, Mîntuitorul n-a făcut această rugăciune și n-a dat acest răspuns, decît pentru a-i da lui Petru și celorlalți ucenici o dovadă și o mărturie de cea mai mare iubire a sa.

„Ca să vadă slava pe care Mi-ai dat-o“ (24). Aceasta este încă o dovadă a unirii Fiului cu Tatăl său, și o dovadă mai ridicată și mai sublimă decît prima. „Tu M-ai iubit“, zice el, ÎNAINTE DE CREAREA LUMII, dar cu toate acestea se folosește de îngăduință, martore sînt aceste cuvinte: „Mi-ai dat-o“. Deci adversarii noștri eretici care pretind contrarul îmi răspund: Cel ce dă îi dă sigur unuia care exista dinainte; deci Tatăl născîndu-l mai înainte pe Fiul său, i-ar fi dat la fel slava, și l-ar fi lăsat fără slavă pînă atunci, pînă în clipa în care i-a dat-o? Dar aceia poate să fie? Aceia pot ei s-o susțină? Să convenim că cuvîntul: „Mi-ai dat-o“ înseamnă: tu m-ai născut.

3. Pentru ce n-a zis Mîntuitorul: Ca ei să ia parte; ci numai: „Ca să vadă slava Mea?“ Aceasta fiindcă el a voit să-i facă să înțeleagă că fericirea, slava desăvîrșită constă în a contempla pe Fiul lui Dumnezeu, și că aceia face strălucit și fericit, cum o spune sfîntul Pavel: „Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip din slavă în slavă“ (II Cor. 3,18). Ca și cei care, într-un timp senin, contemplînd lumina strălucitoare a soarelui, au plăcerea prin ochi, așa vom fi noi fericiți în cealaltă viață, sau mai sigur această contemplație le va procura o plăcere cu mult mai mare. Mîntuitorul îi face să cunoască la fel că el nu este ceia ce văd ei înafară, ci că el este substanță strălucită, o măreție care te face să te cutremuri.

„Părinte drept, lumea nu Te-a cunoscut“ (25). Ce vrea să zică aceia? Ce urmare are aceasta? Mîntuitorul declară că nimeni nu cunoaște pe Dumnezeu, decît numai cei ce-l cunosc pe Fiul; este ca și cum ar zice: Eu aș vrea ca toți să te cunoască, dar nu te-au cunoscut toți, cu toate că ei nu pot să-ți facă nici un reproș. Căci aceasta înseamnă acest cuvînt: „Părinte

drept". Și se vede că el zice aceia cu greu, gîndindu-se că ei nu au vrut să-l cunoască pe cel ce este așa de bun și atît de drept. Cum evreii ziceau că ei cunoșteau pe Dumnezeu și că Iisus nu-l cunoștea, Mîntuitorul îi are în vedere zicînd: „Tu M-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii“ și prin aceia el se apără de învinuirile lor. Cum va fi Iisus Hristos potrivit Tatălui său, el care a primit toată slava, el care a fost iubit mai înainte de crearea lumii, el care a vrut să-i facă martori și participanți la această slavă? Nu este deci adevărat, cum pretind evreii, că ei sînt cei ce te cunosc, și că eu nu te cunosc; ci dimpotrivă: eu te cunosc, și ei nu te cunosc; dar „aceștia au cunoscut că Tu M-ai trimis“. Voi vedeți, frații mei, Mîntuitorul face aluzie aici la cei ce ziceau că el nu este trimis de Dumnezeu, și el îi are în vedere în mod unic pentru tot ce a zis aici.

„Și le-am făcut cunoscut numele Tău, și-L voi face cunoscut“ (26) încă. Voi ați putea zice că această cunoștință adevărată vine de la Duhul Sfînt. Da, dar tot ceia ce este a Duhului Sfînt este al meu. „Ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei și Eu în ei“. Dacă ei învață cine ești tu, atunci ei vor ști că eu nu sînt despărțit de tine, că eu sînt preaiubitul tău, Fiul tău, unit strîns cu tine. Cei ce vor crede aceia, precum este drept să creadă, vor avea o credință adevărată în mine, și mă vor iubi cu o iubire adevărată. Dacă ei mă iubesc precum trebuie, eu voi rămîne în ei. Nu remarcați bine, frații mei, că dumnezeiescul Mîntuitor își sfîrșește vorbirea prin ceia ce este mai minunat: prin iubire, care este izvorul tuturor bunurilor?

Să credem deci în Dumnezeu, frații mei dragi, să credem în Dumnezeu și să-l iubim, de teamă ca să nu zică de noi: „Ei mărturisesc că-l cunosc pe Dumnezeu dar cu faptele lor îl tăgăduiesc“ (Tit. 1,16) și iarăși: „S-a lepădat de credință și este mai rău decît un necredincios“ (I Tim. 5,8). Necredinciosul îi ajută pe slujitorii săi, pe cei de aproape ai săi, și chiar pe străini; dar voi n-aveți nici cea mai mică grijă de familiile voastre. Ce scuza veți avea voi într-o zi, voi care sînteți pricină ca să fie hulit Dumnezeu? Considerați, cercetați cu seriozitate, de cîte ori va dat Domnul ocazie ca să faceți binele: ai milă de acesta zice el, care este de un sînge cu tine; fie-ți milă de acela ca de prietenul tău; de acela ca de vecinul tău; de altul ca de un concetățean cu tine, de aceasta fiindcă el este om. Dacă nimic din acelea nu este în stare să vă miște, nici să vă facă să vă împliniți datoria voastră; căci dacă rupeți toate legăturile acestea, ascultați-l pe sfîntul Pavel care zice că ești mai rău decît un necredincios; pentru că necredinciosul, cu toate că n-a auzit vorbindu-se de milostenie, nici despre lucrurile cerești, va întrecut în omenie. Vi se poruncește să-l iubiți pe vrăjmașul vostru, și voi îi priviți pe cei de aproape ai voștri ca pe niște dușmani, și voi cruțați mai mult aurul decît trupurile fraților voștri. Totodată cînd aceste bogății le veți fi risipit, nu vor mai suferi nici un pericol; dar acesta pierde fiindcă voi l-ați neglijat, fiindcă ați refuzat să-i dați ajutor. Ce este acest fel al vostru de a cruța bunurile voastre, și de a nu ține nici o seamă de părinții voștri? Cum s-a aprins așa de tare această patimă pentru bogății în inima voastră? De unde vă vine o așa de mare neomenie și o așa cruzime?

4. Să presupunem aici, frații mei, că un om așezat pe un tron foarte înalt descoperă de acolo lumea întreagă; sau mai scurt, dacă vreți să considerăm numai cea ce se petrece în acest oraș: să presupunem că cineva este așezat într-un loc înalt, din care va vedea și va contempla toate faptele oamenilor. Ce exces, ce nebunie nu va vedea el în ei! ce de lacrimi va vărsa el, ce strigăte de rîs va scoate el? ce ură nu-l va cuprinde pe el? de ce groază va fi cuprins sufletul lui? Căci noi facem fapte care sînt vrednice de rîs, de mînie, de lacrimi, de indignare și de ură. Acesta hrănește cîini pentru a prinde animale sălbatice, și se face sălbatic el însuși. Acela hrănește măgari și tauri pentru a transporta pietre, pe cînd el le refuză pîinea oamenilor care mor de foame. Așa este risipa oamenilor în alte afaceri; și pe adevărații oameni pe care ei îi trec cu vederea devin la fel oameni de piatră în necazul lor. Această asină are mari frîie de aur, pentru a o acoperi, și el vede un sărac cu totul gol, el nu este nicidecum atins. Alții adaugă haine peste haine, inventează în toate zilele altele noi, pe cînd acești nefericiți n-au cu ce să-și acopere goliciunea.

Tribunalele sînt pline de oameni care se mîncă unii pe alții. Acesta risipește banii săi cu femei stricate și cu paraziți, acela cu comedieni și cu dansatori; altul se ruinează construind clădiri uriașe; altul, cumpără pămînturi și case, acesta are un interes, celălalt interese peste interese. Acela face înțelegeri ucigătoare de oameni, petrece nopțile fără ca să doarmă, și nu veghează decît la ruina și la distrugerea altora. Odată venită ziua, unul aleargă la o afacere nedreaptă, altul la nimicuri altul la răpiri și la furturi. Noi sîntem iuți și fierbinți pentru lucrurile inutile și oprite, și pentru lucrurile necesare n-avem nici suflet, nici simțire.

Judecătorii n-au decît numele de judecători; în fond ei sînt hoți și ucigași de oameni. Dacă se cercetează procesele și testamentele, se află în ele mii de nedreptăți, furturi, hoții, nerușinare. Toată vremea se petrece în acest fel de ocupații. Nu se dă nimic pe lucrurile duhovnicești, de care nu se face nici un caz. Nu sînt cercetate Bisericile noastre decît din curiozitate. Dar oare aceia vă cerem noi? Noi vă cerem fapte bune și o inimă curată. Căci dacă după ce v-ați petrecut ziua întreagă în fapte de lăcomie și de camătă, voi intrați seara în Biserică pentru a face ceva rugăciune scurtă, sigur nu veți împlînzi mînia lui Dumnezeu; voi nu faceți dimpotrivă decît s-o porniți și mai mult. Dacă vreți să-l împlînziți pe Domnul și să vi-l faceți favorabil, faceți fapte; informați-vă despre nenorocirea și despre numărul nenorocirilor, aveți ochi iubitori pentru cei ce sînt goi, pentru cei ce-i mistuie foamea, pentru cei disprețuiți și batjocoriți: Domnul va dat multe mijloace să arătați omenia.

Să nu ne înșelăm pe noi înșine ducînd o viață leneșă și inutilă; și să nu ne neglijăm astăzi, fiindcă azi ne purtăm bine. Dar cînd cădem adesea în boli grele, văzîndu-ne în ultima anevioie sîntem aproape morți de frică la gîndul că a sosit vremea ieșirii noastre, să ne gîndim chiar azi că acel viitor ne așteaptă, să trăim în frică, și să devenim mai buni; căci purtarea noastră de acum merită condamnarea cea mai aspră. Cei ce sînt puși să-i judece pe alții, sînt asemenea leilor și cîinilor, negustorii sînt asemenea vulpilor. Pe

cînd cei ce n-au nici sarcină nici afaceri, chiar nici aceia nu se folosesc bine de starea lor: ei își petrec toată vremea la teatru și la alte fapte nu cu puțin mai păcătoase.

Și, ceia ce este uimitor, nimeni nu-i mustră și nu-i îndreaptă pentru dezordinile lor; ci cei mai mulți îi invidiază și sînt în deznădejde că nu pot să facă așa, în așa fel că aceștia sînt mai vrednici de pedeapsă decît ceilalți, cu toate că ei nu fac răul; căci, zice apostolul: „Nu numai cei ce fac sînt vrednici de moarte, ci și cei ce aprobă ceia ce fac ei” (Rom. 1, 32). În sfîrșit, inima lor este la fel de stricată. De unde se poate vedea că chiar voința este vrednică de pedeapsă. Toate zilele vă spun aceste lucruri, și nu voi înceta niciodată să vi le spun. Dacă le ascultă cineva, se va folosi, și dacă nu le ascultați acum, sigur le veți asculta în ziua judecării, atunci cînd nu vă veți mai putea folosi, și atunci vă veți condamna voi înșivă; dar noi, vom fi lipsiți de orice hulă și de orice mustrare. Dar, ferească Dumnezeu ca noi să nu aducem toți roadă pentru toată vorbirea mea ca o îndreptare a noastră! Facă cerul ca voi să fiți mărirea noastră și cununa noastră înaintea tronului lui Iisus Hristos, ca să ne bucurăm toți împreună de bunurile veșnice, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine, și Tatălui și Duhului Sfînt, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 83

„Zicînd acestea, Iisus a ieșit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El și ucenicii Săi” (Cap.18, Vers.1- Vers. 36).

1. Începutul Patimii Mîntuitorului

2. Acest Malhus rănit de sfîntul Petru și vindecat de Iisus Hristos, este același slujitor care i-a dat o palmă Mîntuitorului. Prima lepădare a sfîntului Petru.

3. Cît este de slabă natura noastră, atunci cînd ne părăsește Dumnezeu. A doua și a treia lepădare a sfîntului Petru.

4. Iisus înaintea lui Pilat

5. Noi trebuie să urmăm lui Iisus Hristos. Arătarea batjocurilor și chinurilor pe care le-a suferit Mîntuitorul pentru noi. Frumoasă reflexie asupra batjocurilor ce ne sînt adresate sau care ni se spun. Slava și lucrurile omenești nu sînt decît o umbră, și n-au nimic real. Scara lui Iacob, ce ne arată ea. A se îndrepta puțin cîte puțin pentru greșelile sale; în această lună de o greșală, în cealaltă de alta. A se înălța la virtute și la desăvîrșire ca pe niște trepte.

1. Moartea este un lucru însemnat și îngrozitor; dar nu pentru un suflet hrănit cu filozofie cerească. Cel ce n-are nici o idee despre lucrurile viitoare, și care privește moartea ca o descompunere a ființei lui, sfîrșitul și terminarea vieții sale, are motiv să se teamă și să aibă groază de ea, crezînd că va înceta să mai existe. Dar noi, căroră Dumnezeu ne face harul de a ne

descoperi tainele și misterele înțelepciunii sale (Ps. 50,7) care privim moartea ca o trecere, noi n-avem nici un motiv să ne temem de ea; dimpotrivă, la apropierea ei trebuie să ne bucurăm și să avem curaj, fiindcă din această viață stricăcioasă noi trecem la o viață mai bună și mai strălucită, care nu va avea sfârșit. Aceasta ne învață Iisus Hristos prin exemplul său; el merge la patimă și la moarte, nu forțat și din necesitate, ci în mod voluntar și de bunăvoie.

„Zicînd acestea, Iisus a ieșit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El și ucenicii săi. Iar Iuda, cel care-L vînduse, cunoștea acest loc, pentru că adesea Iisus și ucenicii Săi se adunau acolo“ (2). Mîntuitorul merge în miezul nopții; el trece pîrîul, se grăbește să sosească la acest loc pe care-l cunoștea trădătorul, pentru a-i scuti pe cei ce-i întindeau curse de greutatea și de osteneala drumului; el îi face pe ucenicii săi să vadă că merge în mod voluntar la moarte, ceea ce trebuia să-i mîngîie foarte mult; și el se consideră, se închide pe sine ca într-o închisoare în această grădină.

„Zicînd acestea Iisus“. Ioane, ce spui tu? Mîntuitorul l-a rugat pe Tatăl său, el i-a făcut rugăciunea sa? Pentru ce nu spui tu că terminînd rugăciunile, el vine în acest loc? Fiindcă aceia nu era o rugăciune, ci o convorbire pe care a avut-o cu Tatăl său, privitor la ucenici. Și ucenicii lui au intrat în grădină; astfel el îi scapă de teama în care erau, în așa fel că n-au refuzat să meargă și au intrat acolo fără de nici o greutate. Ce l-a îndemnat pe Iuda să vină aici? de unde a aflat el că aici trebuia să vină? Prin aceia se vede că Iisus își petrecea adesea nopțile afară; dacă el le-ar fi petrecut în casă, Iuda n-ar fi venit să-l caute în această pustie, ci ar fi mers la casă ca să-l afle culcat.

Dar de teamă că auzind vorbindu-se despre grădină, voi să nu credeți că Iisus a voit să se ascundă, evanghelistul adaugă: „Iuda cunoștea acest loc“. Și el nu se mulțumește numai să vă arate; ci să zică că și Iuda îl cunoștea, „Pentru că adesea Iisus și ucenicii Săi se adunau acolo“. El mergea adesea acolo cu ucenicii săi, pentru a vorbi cu ei în mod deosebit despre lucrurile necesare, pe care nimeni înafară de ei nu trebuiau să le cunoască. Iisus se retrăgea pe munți și în grădini, căutînd totdeauna locurile depărtate de zgomot și de tumult, ca nimic să nu-i poată distrage pe ascultătorii săi de la învățătura sa și de la sfaturile sale.

„Deci Iuda, luînd oaste și slujitori, de la arhierii și de la farisei, a venit acolo cu felinare și cu făclii și cu arme“ (3). Mai mult decît odată deja, arhierii și fariseii au trimis oameni pentru a-l prinde, dar ei nu l-au putut. De unde se vede că el singur s-a dat pe sine. Și cum a putut să pună această ceată să facă acest drum și o asemenea faptă? Aceștia erau soldați gata să facă oricînd orice pentru bani. „Iisus Hristos, știind toate cele ce erau să vină asupra sa, a ieșit și le-a zis: Pe cine căutați? „ (4). Adică, Iisus n-a aflat numai la sosirea acestor oameni despre ceea ce-i vor face lui; dar, fără să se tulbure, ca știind totul, el a înaintat, și le-a vorbit lor purtându-se așa. Pentru ce vin ei cu arme ca să-l prindă? Ei se temeau de poporul care avea obiceiul să-l urmeze: și chiar pentru aceia vin noaptea. „A ieșit și le-a

zis: Pe cine căutați? „Răspuns-au Lui: Pe Iisus Nazariteanul“ (5). Nu vedeți această putere de neînvins? el este în mijlocul lor, ei nu pot să-l vadă, el îi face cu totul orbi.

Căci aceia nu vine din întunericul nopții, evanghelistul o arată destul de bine zicând că ei aveau făclii; dar chiar când n-ar fi avut, ei l-ar fi putut recunoaște după glasul lui. Căci dacă el le era necunoscut soldaților, cum i-ar fi fost lui Iuda, care era în continuu cu el? În sfârșit, Iuda era cu ei, și nu l-a recunoscut pe Iisus mai mult ca și ceilalți, el a căzut cu ei la pământ. Ori, Iisus a făcut aceia pentru a arăta că cu toate că era în mijlocul lor, nu numai că ei nu puteau să-l prindă, ci nici chiar să-l vadă, dacă el nu le permitea.

„Deci după ce le-a zis: Eu sînt, ei s-au dat înapoi și au căzut la pământ“ (6). Și iarăși i-a întrebat: Pe cine căutați? „ (7). O nebulie! Iisus i-a aruncat pe toți la pământ printr-un singur cuvînt, ei vin să încerce această putere minunată, și nu intră în sinea lor, ei nu se căiesc, ci mai urmează încă planul lor. Dar când Iisus a făcut ceia ce era în el, pentru a-i întoarce de la planul lor, atunci, el în sfârșit, se dă lor și le zice: „V-am spus că Eu sînt. Deci dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă: (8). „Iar Iuda cel care-l vînduse sta și el cu ei“. Vedeți fraților moderația evanghelistului: el nu-l disprețuiește de loc pe trădător, el numai descrie în mod simplu ceia ce se petrece, neoprindu-se să spună decît că nimic nu s-a întîmplat decît din îngăduința lui Iisus. Dar, de teamă ca să nu se ia de acolo ocazie și să se zică cum că Iisus Hristos făcîndu-se cunoscut el însuși și dîndu-se lor, i-a lăsat să facă acest păcat, el a făcut mai întîi tot ceia ce era în stare să-i întoarcă de la planul lor; și cum stăruiau în răutatea lor, și erau fără scuză, numai atunci s-a dat el însuși și le-a zis: „Deci dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă“, dîndu-le pînă la sfîrșit mărturii și semne ale bunătății sale. Dacă de mine aveți nevoie, zice el, nefiind nimic comun între mine și ei, mă dau pe mine însumi vouă.“ Ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat, n-am pierdut pe nici unul.“ (9). Apoi, această pierdere Iisus o înțelegea, nu despre moartea trupului, ci despre cea a sufletului, despre cea veșnică. Evanghelistul are în vedere în același timp și pe cea a trupului.

Dar avem de ce ne mira că ei nu s-au legat de loc de ucenici, și că nu i-au omorît pe toți; mai ales Petru miniat foarte tare îi taie urechea unui slujitor. Cine i-a reținut, cine i-a împiedicat, dacă nu această putere care i-a aruncat și i-a răsturnat la pământ? Aceasta pentru a arăta că nu prin voința lor, ci chiar prin voința celui pe care ei au reușit să-l prindă, încît evanghelistul adaugă: „Ca să se împlinească cuvîntul spus de El: Dintre cei pe care Mi i-ai dat n-am pierdut nici unul“.

2. Petru deci simțindu-se încurajat și prin acest cuvînt, și prin ceia ce a văzut, s-a înarmat împotriva acelor care se aruncau asupra Învățătorului lui. Dar cum, veți zice voi, cel căruia i s-a poruncit să n-aibă nici traistă, nici două haine, are o sabie? Fără îndoială Petru a presimțit ceia ce trebuia să se întîmple, și chiar pentru aceia s-a înarmat cu mult mai înainte cu sabie. Căci dacă ziceți încă: cum celui căruia i s-a oprit să dea o palmă, o lovitură, se poartă el acum spre a săvîrși o ucidere? Fără îndoială lui i s-a oprit să nu

se răzbune; dar cu această ocazie Petru nu se răzbună, el îl răzbună pe Învățătorul său. La care se mai poate adăuga că apostolii nu erau încă desăvârșiți, nici cuprinși cu totul de virtute. Pentru voi, dacă vreți să-l vedeți pe Petru în această înaltă și sublimă filozofie, urmați-L: îl veți vedea apoi sfîșiat de lovituri de bici, și înlănțuit de mii de rele fără a deschide gura, chiar fără să se vaiete. Dar Iisus face aici încă o minune, pentru a vă învăța că trebuie să le faceți bine celor ce vă fac rău, și pentru a-și arăta puterea și virtutea sa, el pune la loc urechea acestui slujitor și o vindecă, și-i zice lui Petru: „Toți cei ce scot sabia de sabie vor pieri“ (Mt. 26,52). Precum la spălarea picioarelor, Iisus i-a oprit sufletul lui vioi și nestăpînit prin amenințări, el face la fel acum. Istoricul ne spune și numele slujitorului, fiindcă acela era un lucru mare, nu numai pentru că l-a vindecat, ci fiindcă a vindecat un om care mai apoi trebuia să-i dea lovituri; și mai ales pentru a stinge atunci războiul care se pornea împotriva ucenicilor săi. Istoricul a spus deci numele lui, ca cei ce vor citi istoria lui să poată să se informeze despre faptă și să afle adevărul; și nu fără motiv arată că Petru i-a tăiat urechea dreaptă; ci, cum cred eu, pentru a arăta iuțea acestui apostol, pentru că puțin a trebuit ca el să nu-l lovească în cap.

Dar Iisus nu s-a mulțumit să-l rețină pe Petru prin amenințările sale, el l-a mîngîiat cu aceste cuvinte: „Nu voi bea oare paharul pe care Mi l-a dat Tatăl?“ (11). Prin care arată că ceia ce făcea el, nu trebuia să se atribuie puterii lor, ci permisiunii lui Iisus: și arată că el nu este potrivnic lui Dumnezeu, ci că îl ascultă pînă la moarte. „Deci ostașii și căpetenia cea peste o mie și slujitorii ludeilor au prins pe Iisus și L-au legat“ (12). Și L-au adus întîi la Anna (13). Pentru ce la Ana? ei se bucurau și exaltau fapta lor, ca și cum ar fi dobîndit o victorie destul de mare: „Căci era socrul lui Caiafa, care era arhiereu în anul acela“. Și Caiafa era cel care sfătuisese pe ludei că este de folos să moară un om pentru popor“ (14). Evanghelistul ne amintește profeția și o arată, ca să facă cunoscut că toate acelea se fac pentru mîntuirea noastră; și acest adevăr, care este așa de important și atît de mare, ne este prezis chiar prin dușmanii noștri. De teamă ca să nu fie scandalizați auzind vorbindu-se despre legături, istoricul face imediat mențiune despre profeție, care ne învață că moartea lui Iisus Hristos era mîntuirea lumii întregi.

„Și Simon Petru și celălalt ucenic mergeau după Iisus“ (15). Care este celălalt ucenic? Este cel ce a scris Evanghelia. Și pentru ce nu-și spune numele? Atunci cînd zice că și-a plecat capul lui pe pieptul lui Iisus (Ioan, 21, 20), el are motiv să nu-și spună numele, dar acum, pentru ce-l ascunde? Sigur pentru același motiv, pentru că spune aici o faptă frumoasă care îi era spre slavă lui, că el îl urma pe Învățătorul său pe cînd toți ceilalți ucenici au luat-o la fugă. Iată pentru ce nu-și spune numele și-l pune pe Petru primul. El totuși este forțat să se facă cunoscut, pentru a vă arăta vouă că el a descris cu exactitate celelalte care s-au petrecut în casa arhiereului, pentru că intrînd el acolo a văzut toate. Vedeți modestia lui și cum ascunde ceia ce este spre lauda sa. Ca să nu se zică: Cum toți ceilalți după ce au fugit, a

intrat Ioan apoi mai înainte chiar decît Petru în casa aceia? el adaugă: Era cunoscut arhiereului“.

Și are grijă să arate, ca nimeni să nu se mire că el l-a urmat pe Învățătorul său și să nu laude curajul și tăria lui.

Dar ceia ce este surprinzător, este că Petru, care era timid și fricos, ar fi intrat în casă, chiar atunci cînd colegii lui s-au retras toți. Iubirea față de Învățătorul lui l-a atras și l-a făcut să intre. Teama și groaza l-au împiedicat să intre mai înainte. Evanghelistul a arătat aceste împrejurări, pentru a ne pregăti lepădarea lui Petru și a ne da mai mare motiv să-l scuzăm. Nu pentru a se arăta și pentru a-și da importanță arată Ioan că el era cunoscut arhiereului, ci numai fiindcă a zis că a intrat singur cu Iisus Hristos în casă, și ca să nu credeți că el a făcut o faptă de mare curaj. Apoi arată prin ceia ce urmează că Petru ar fi intrat și el la fel dacă i s-ar fi îngăduit, pentru că, atunci cînd a ieșit el (Ioan) ca să-i spună portăriței să-l lase să intre, Petru a intrat imediat. Pentru ce nu l-a făcut el însuși să intre? Fiindcă el se atașa de persoana lui Iisus Hristos și nu-l părăsea nici un pas. Iată pentru ce i-a zis el slujnicei să-l facă să intre.

Ce-i zice lui Petru deci această slujnică? „Nu cumva ești și Tu dintre ucenicii Omului Acestuia?“ Acela a zis: Nu sînt (17). Ce spui tu Petre? Nu ai spus tu ultima dată că dacă ar trebui să-ți dai și viața pentru Iisus Hristos ți-o vei da? Ce ți s-a întîmplat oare de nu poți să susții aceia la întrebarea unei slujnice? Ce oare? Oare acesta este un soldat care te întrebă? Oare este unul din cei ce l-au prins pe Iisus? Este o femeie de jos, și întrebarea pe care ți-o pune n-are nimic nerușinat. Ea nu ți-a zis: Oare ești tu ucenicul acestui nebun, a acestui înșelător, a acestui răufăcător? Ci: „A Acestui Om“. Ceia ce arată mai mult compătimirea și mila decît disprețul. Astfel Petru n-a auzit-o nimic pe această slujnică să zică care ar fi putut să-l intimideze și să-l înfricoșeze. Dacă ea i-a zis: „Nu cumva ești dintre ucenici?“ aceasta a zis-o fiindcă Ioan era în casă; se vede cît de reținut era limbajul acestei femei și de blînd. Dar Petru n-a simțit nimic din aceia, el n-a înțeles nimic, nici la prima, nici la a doua, nici la a treia întrebare, ci numai atunci cînd a cîntat cocoșul; și chiar nici aceia nu l-a făcut să gîndească, pînă cînd l-a privit Iisus cu indignare. Petru era deci aproape de focul unde se încălzea cu slujitorii arhiereului, de Iisus Hristos legat și tîrît, care era păzit în interiorul casei. Apoi, noi nu intrăm în aceste amănunte pentru a-l învinui pe Petru și pentru a vă face cunoscută grozăvia păcatului lui, ci numai pentru a vă arăta adevărul cuvintelor lui Iisus Hristos.

3. „Deci arhiereul a întrebat pe Iisus despre ucenicii Lui și despre învățătura Lui“ (19). O ce rău și cîtă răutate! acest arhiereu l-a auzit adesea pe Iisus Hristos învățînd în templu, învățînd public, și acum vrea să afle de la el ce a zis, ce a învățat. Cum n-avea să-i aducă nici o învinuire lui, nici un motiv de învinuire împotriva lui, el îl întrebă cu privire la ucenicii săi. Poate că întrebă unde sînt ei, pentru ce i-a adunat, care era proiectul și planul lui. Arhiereul pune toate întrebările acestea fiindcă voia să-l convingă cum că este un înșelător și un inventator, ca și cum ucenicii lui ar fi fost singurii

care credeau în el, ca și cum școala lui Iisus Hristos ar fi fost un atelier de crime.

Ce răspunde deci Iisus Hristos? El respinge toate aceste lucruri, toate aceste învinuiri false printr-un singur cuvânt: „Eu am vorbit pe față lumii“ (20) eu n-am vorbit nimic în particular cu ucenicii mei: „Totdeauna am învățat în sinagogă și în templu“. Ce oare? N-a zis el nimic în taină? Sigur că a zis lucruri tainice, dar nu cum se gîndeau evreii, de teamă, sau pentru a îndemna la răscoală, ci fiindcă ceia ce a zis era mai presus de înțelegerea poporului. „Ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă pe cei care M-au auzit ce le-am vorbit“ (21). Acesta nu este un răspuns de om mîndru și înfierat, este al unui om care se încrede în cuvintele sale ca adevărate. La început ce a învățat Iisus, ce a zis deci? „Dacă Eu mărturisesc despre Mine însumi mărturia Mea nu este adevărată“ (Ioan 5,31); și aceia o amintește el acum, voind să le dea mărturia cea mai vrednică de credință. Căci, întrebat despre ucenici ca fiind ucenici ai săi, el zice: Voi mă întrebați pe mine însumi cu privire la ucenicii mei. Întrebați-i pe dușmanii mei, pe ce-i ce-mi întind curse, pe cei ce m-au prins și m-au legat. „Iată, aceștia știu ce am vorbit.“ Să vorbească ei. În sfîrșit, aceasta nu este o mărturie îndoielnică a adevărului ca să fie luat drept dovadă pentru a-l înțelege așa.

Ce face deci arhiereul? El ar fi trebuit după aceste cuvinte să-i întrebe pe acești oameni și să facă cercetări; el nu face nimic. „Și zicînd El acestea, unul din slujitorii care era de față, l-a dat lui Iisus o palmă“ (22). Este oare ceva mai rușinos? O cerule, tremură de tunete! o pămîntule, cutremură-te văzînd răbdarea Domnului și învîrtoșarea acestor slujitori! Dar ce a zis Iisus Hristos? El n-a zis: De ce mă întrebi tu? ca și cum n-ar vrea să răspundă, ci pentru a lua orice motiv de răutate. Și putînd, pentru a ajunge la acest subiect, putea totul să răstoarne, totul să piardă, totul să ucidă, el n-o face, ci spune lucruri care ar fi putut să înmoaie și cea mai feroce inimă.

„Dacă am vorbit rău, dovedește că este rău“ (23); dacă afli ceva să mustri în cuvintele mele, arat-o: „Iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?“ Voi vedeți această judecată, vedeți acest tumult, această agitație, această minie. Arhiereul întreabă captivant și cu ură. Iisus Hristos răspunde drept și fără ocolire. Ce parte trebuia să ia el? Trebuia să respingă sau să se apere. Dar face tocmai contrarul, și o slugă îl lovește pe Iisus Hristos. Așa că, aceasta nu mai era o judecată, era o batjocură, o scenă de violență. Apoi, cum ei n-au nimic de muștrat în el „L-a trimis legat la Caiafa arhiereul“ (24). Iar Simon Petru stătea și se încălzea“ (25). Vai! cît de puțin a durat această rîvnă, această iuțeală pe care a arătat-o în clipa în care-l duceau pe Iisus! Acum nu-l mai interesează, el se încălzește; aceia vă arată frații mei, că natura noastră este foarte slabă și destul de neputincioasă, atunci cînd Dumnezeu ne lasă în puterile noastre proprii, Și fiind întrebat, el neagă. Apoi „Una dintre slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiasе urechea, a zis: Nu te-am văzut eu în grădină cu El“ (26). Această grădină nu-i mai aducea în minte ceia ce a făcut, nu numai da mărturie de iubirea pe care i-a arătat-o Învățătorului său, ci de teama care l-a făcut să tremure cu totul.

Dar pentru ce se potrivesc toți evangheliștii în descrierea pe care o fac despre această renunțare, lepădare? Aceasta o fac nu ca să-i aducă o mustrare lui Petru, ci ca să ne învețe că este un mare rău a nu-și pune toată încrederea în Dumnezeu și de a se încrede în sine însuși. Pentru voi dragii mei frați, admirați providența Învățătorului; cu toate că el era prins și legat, el are grijă mare de ucenicul său, pentru că prin singură privirea sa, el îl ridică din căderea lui și-l îndeamnă să verse lacrimi.

„Deci au dus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu la Pilat“ (28). Și ei au făcut în acest fel, ca mulțimea judecătorilor să-l facă pe popor să creadă, chiar în ciuda lui, că ei au cercetat și au recunoscut adevărul. „Și era dimineață“. Înainte de cîntatul cocoșului, l-au dus la Caiafa, dimineața la Pilat; prin aceste cuvinte, evanghelistul face să se vadă că acest Caiafa, întrebîndu-l pe Iisus de la miezul nopții pînă dimineața, n-a putut să-l convingă de nici un păcat; și pentru aceia l-a trimis la Pilat. Dar sfîntul Ioan, lăsînd altora aceste împrejurări, ne spune ceia ce urmează.

Remarcați, frații mei, purtarea ridicolă a evreilor: ei au prins un nevinovat, îl conduc cu armele, și nu îndrăznesc să intre în palatul guvernatorului de teamă de a se întina. Dar ce întinare este aceasta de a intra într-un palat unde se pedepsesc cei răi? „Cei ce plătesc dajdie din mentă și din chimen“ (Mt. 23,23; Lc. 11,42) nu cred că se întină făcînd să moară pe nedrept un nevinovat, și cred dimpotrivă că se fac necurați intrînd într-un tribunal. Dar pentru ce nu l-au făcut ei să moară și de ce-l mai trimit la Pilat? Puterea lor și autoritatea lor era destul de redusă deja, Romanii și-au supus totul. Și mai mult, ei se temeau ca Iisus să nu-i învinuiască de nedreptate și ca să nu fie pedepsiți.

Ce vrea să zică aceasta: „Ci să mănînce Paștile“? Iisus Hristos nu le-a sărbătorit mai înainte cu piine fără azimă? Sau evanghelistul numește paști toată sărbătoarea, sau mai scurt în aceste zile evreii sărbătoreau Paștile lor; dar Iisus Hristos l-a făcut cu o zi mai înainte, rînduînd pentru ziua morții sale pe acela vechi și al pregătirii în care se serba atunci Paștile. Dar atîta vreme cît poartă ei arme, ceia ce era permis, și cînd varsă sîngele, ei se păzesc cu grijă să intre în acest loc, fac să-l cheme pe Pilat, care venind să-i afle afară, zice: „Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?“ (29).

4. Nu vedeți frații mei, cît era de străin acest guvernator de ambiția și de invidia lor? Văzîndu-l pe Iisus legat și adus în fața tribunalului său, el n-a crezut pentru aceia că ar fi împotriva lui niște învinuiri sigure și neîndoielnice; iată pentru ce întreabă el, gîndindu-se că era absurd, ca după ce l-au judecat ei primii, ei să nu vină la el decît ca să-i ceară hotărîrea și pedeapsa cu moartea, fără o nouă judecată. Ce răspund deci evreii? „Dacă Acesta n-ar fi fost răufăcător, nu ți l-am fi predat ție“ (30). O nebulie! Pentru ce nu spuneți voi dar păcatul lui în loc să-l ascundeți? Pentru ce nu arătați răul pe care l-a făcut? Vedeți; ei refuză în mod voit să procedeze după rînduielile judecății, și nu știau să se apere. Ana l-a întrebat pe Iisus privitor la învățătura lui, și după ce l-a auzit, el l-a trimis la Caiafa. Caiafa l-a întrebat, și neaflînd niciun păcat în el, l-a trimis la Pilat. Pilat zice:

„Ce învinuire aduceți Omului Acestuia?” Și ei n-au răspuns nimic, dar ei se folosesc încă de întoarcere și aleg ceva bănuială.

Pilat deci, nesigur și nehotărît pentru ceia ce trebuia să facă, le zice: „Luați-L voi și judecați-l după legea voastră. Iudeii însă i-au răspuns: Nouă nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni” (31). Și ei ziceau acelea „Ca să se împlinească cuvîntul lui Iisus, pe care îl spusese, însemnînd cu ce moarte avea să moară” (32) Și cum aceste cuvinte: „Nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni” o arată ele? Evanghelistul zice aceia, sau pentru că Iisus nu trebuia să moară pentru evrei numai, ci și pentru neamuri; sau fiindcă nu le era îngăduit evreilor să-l răstignească. Dar dacă zic ei: „Acum”. Căci ei i-au făcut să moară și încă în altfel, pe sfîntul Ștefan pe care l-au ucis cu pietre, care este o dovadă. Apoi voiau să-l răstignească pe Iisus Hristos, ca să se slăvească cu o moarte așa de nenorocită.

Pilat deci, voind să se despartă de nebuniile lor, nu a prelungit judecata. Intrînd în palat, el l-a întrebat pe Iisus, și i-a zis: „Tu ești regele Iudeilor?” (33). Răspuns-a Iisus: De la tine însuși zici aceasta, sau alții ți-au spus-o aceasta despre Mine?,, (34). Pentru ce-i pune Iisus Hristos această întrebare? Pentru a descoperi răutatea evreilor, căci Pilat deja i-a auzit vorbind foarte mult. Cum ei n-aveau să zică nimic nou împotriva lui Iisus, Pilat, pentru a intra în discuții lungi, îi arată lui Iisus ceia ce-l învinuiau evreii mereu. Și cum el le-a zis evreilor: „Judecați-L după legea voastră”; ei pentru a arăta că păcatul făcut de Iisus nu privea legea lor nici religia lor, răspund: „Nu ne este îngăduit”. El n-a păcătuit împotriva legii noastre, păcatul lui este un păcat public. Văzînd aceia, Pilat, ca și cum ar fi fost el însuși în pericol, zice: „Tu ești regele Iudeilor?” Pentru care Iisus, care cunoștea frica lui, îl întreabă din partea sa: dar cum el voia ca însuși Pilat să-i învinuiască pe evrei, el zice: „Alții ți-au spus-o despre Mine?,, Și Pilat declară că evreii sînt autorii acestei învinuiri, zicînd: „Nu cumva eu sînt Iudeu? Neamul Tău și arhieriei Te-au predat mie. Ce ai făcut? (35). Pilat dă acest răspuns pentru a se scuza. Apoi, Iisus Hristos muștrîndu-l pentru că a zis: „Tu ești regele Iudeilor? îi răspunde: Evreii sînt care au zis așa? Pentru ce nu faci tu o cercetare exactă? Evreii ți-au zis că eu sînt un răufăcător; informează-te și vezi care este răul pe care l-am făcut. Dar tu n-o faci, și tu numai îmi arăți învinuirile lor: „De la tine însuși zici aceasta sau de la alții?” După care Pilat, neputînd răspunde imediat la replica lui Iisus, el se limitează în a alege ceia ce a făcut poporul: „Ei Te-au dat în mîinile mele”, zice el, eu trebuie să te întreb pentru ceia ce ai făcut.

Ce-i răspunde Iisus Hristos? „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta” (36). Mîntuitorul îi înalță sufletul lui, care nu era nici așa de rău ca evreii, nici asemenea lor, și vrea să-i arate că el nu este un simplu om, ci că este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu. Și ce zice el? „Dacă împărăția mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu dar Iudeilor”. Prin acest răspuns Iisus înlătură bănuiala de răscoală și de tiranie pe care Pilat a păstrat-o pînă în această clipă.

Dar oare așa-i că împărăția lui Iisus Hristos nu este din lumea aceasta? Sigur, ea este. Cum se explică atunci aceste cuvinte: „Ea nu este”? Aceia

nu înseamnă că Iisus Hristos nu poruncește de loc în lumea aceasta ci că el are la fel împărăția sa și în cer: și această împărăție nu este omenească, ci este mult mai mare și mai strălucită. Dacă deci această împărăție este mult mai mare, cum a fost prins el de oamenii împărăției acestei lumi? Aceasta s-a întâmplat dându-le el în mod voluntar. Ior: dar el n-o ascunde aceasta. Și ce zice el? „Dacă eu eram din lumea aceasta oamenii Mei s-ar fi luptat pentru Mine ca să nu fiu predat în mâinile Iudeilor“.

Prin care Iisus Hristos face să se cunoască slăbiciunea împărăției pămîntești, care-și trage toată puterea și forța din slujitorii ei. Dar împărăția cerească își este suficientă sieși și n-are nevoie de nimeni.

Ereticii se folosesc de aceste cuvinte pentru a întări rătăcirea lor: 'ei zic, că Iisus Hristos n-are nimic comun cu Creatorul. Dar ce vor răspunde ei la ceia ce zice Scriptura despre același Iisus Hristos: „La ai săi a venit“ (Ioan 1,11)? Ce vor răspunde ei la ceia ce zice el însuși: „Ei nu mai sînt din lume precum Eu nu mai sînt din lume“ (Ioan 17,14). În acest sens zice el că împărăția sa nu este din lumea aceasta. În care el nu exclude lumea, cum am spus-o, că împărăția lui n-ar fi omenească, nici trecătoare, nici stricăcioasă.

Ce zice Pilat? „Așadar ești Tu rege? Răspuns-a Iisus: Tu zici că Eu sînt rege. Eu spre aceasta M-am născut“ (37). Deci dacă el este rege din naștere el este născut cu toți cei dependenți de împărăția sa; și n-are nimic pe care să-l fi primit, ci el are totul prin sine însuși. Deci atunci cînd auziți voi aceste cuvinte: „Precum Tatăl are viață în Sine, așa l-a dat și Fiului să aibă viață în Sine“ (Ioan 5,26) să n-o înțelegeți despre nici un alt lucru decît despre naștere. Înțelegeți și explicați la fel toate celelalte locuri din Scriptură, care sînt asemenea cu acesta. „Am venit ca să mărturisesc pentru adevăr“; adică, ca să-i învăț adevărul pe toți oamenii și să-i conving pentru adevăr.

5. Pentru voi, dragii mei frați, care ați auzit această descriere, care vedeți că l-au legat pe Iisus Hristos, că-l duc dintr-o parte în alta, și din tribunal în tribunal, nu faceți nici un caz de aceste lucruri prezente. Ei! cum nu va fi de rîs și absurd Iisus Hristos suferind atîta pentru voi și așa de mari chinuri, ca voi să nu puteți suferi pentru el cuvintele? Se lovește peste fața lui, și voi vă împodobiți cu haine scumpe cu bijuterii și cu pietre prețioase. Și dacă nu vă dă toată lumea semne de cinstire și de venerare, voi credeți că nu mai trăiți. Iisus Hristos este batjocorit, scuipat, primește lovituri groaznice peste față; și voi vreți ca să fiți cinstiți totdeauna, și nu vreți să luați parte la batjocurile lui Iisus Hristos. Voi nu ascultați ceia ce vă zice sfîntul Pavel „Urmați mie, precum și eu urmez lui Iisus Hristos“ (I Cor. 10, 1). Atunci cînd vă necinstește cineva, amintiți-vă de Domnul vostru, pe care evreii îl cinsteau cu rîsuri, jucîndu-se cu el; că ei îl necinsteau prin faptele lor și prin cuvintele lor și pentru care ei își făceau mii de rîsuri și-și băteau joc, atunci chiar cînd el nu le făcea la fel, nici dădea rău pentru rău, ci dîndu-le dimpotrivă mărturii despre blîndețea sa și despre mila sa.

Să-l imităm deci pe acest dumnezeiesc Mîntuitor; prin aceia noi putem să ne eliberăm de orice fel de necaz. Căci nu cel ce calomniază, ci cel ce se

supără și se întristează, acela face simțită batjocura, dacă n-ați fi nerăbdători, n-ați primi nici o batjocură. Greutatea pe care-o produce o batjocură, nu vine de la cel ce o face, ci de la cel ce o primește. Pentru ce vă necăjiți dar? Dacă pe nedrept vă batjocorește acest om, voi n-ar trebui să vă necăjiți de loc, ci mai mult să-l compătimiți. Dacă pe drept, cu atât mai mult ar trebui să stați liniștiți. Dacă fiind sărac, veți auzi că vă numește bogat, această laudă nu vă va atinge deloc ci o veți lua mai mult ca o nimica; la fel dacă cel ce vă înjură zice minciuni despre voi, aceia nu vă privește de loc; voi n-ar trebui să vă emoționați nicidecum. Căci dacă vă face conștiința mustrări, nu vă tulburați pentru ceia ce zice de voi; ci corectați-vă viața voastră cu adevărat de greșelile voastre. Eu zic aceia cu privire la batjocurile adevărate. Dacă vă reproșează sărăcia și nașterea voastră de jos voi ar trebui să rîdeți. Acest fel de batjocuri nu-l necinstesc pe cel ce le primește, ci pe cel ce le zice, ca neputincios să filozofeze sau să gîndească.

Dar veți zice voi, cînd se vorbește așa în fața mai multor persoane care nu știu adevărul, atunci rana devine de nesuportat. Este tocmai contrarul, atunci este foarte suportabil cînd fiind înconjurați de un număr destul de mare de martori, toți vă laudă și vă aplaudă, hulindu-l pe cel ce n-a știut ce zice, și se rîd de el. Persoanele cuminti nu-l laudă pe cel ce se răzbună, ci pe cel ce păstrează tăcerea. Dacă, printre cei ce sînt prezenți, nu este nimeni cu minte, atunci ar trebui ca voi să vă folosiți de injurie și s-o păstrați pentru tribunalul ceresc. Acolo, toți vă vor lăuda, toți vă vor aplauda și vă vor dovedi; ori un singur înger valorează mai mult decît întreg universul. Și pentru ce să vorbim despre înger? Domnul însuși vă va lăuda.

Să ne ocupăm de aceste gînduri, și să ne convingem să păstrăm tăcerea, atunci cînd ni se adresează batjocuri, aceasta nu înseamnă a-și face rău, ci înseamnă a-și face unul mai mare în a se răzbuna. Dacă aceasta înseamnă a-și face rău a asculta cuvinte satirice și înțepătoare în tăcere, Iisus Hristos ar fi zis: „Dacă cineva vă lovește peste obrazul drept întoarceți și pe celălalt“ (Mt. 5,39). Dacă deci ceia ce zice acest om despre noi este fals, să ne fie milă, fiindcă el își atrage chinul celor ce batjocoresc (Mt. 5,22) și se face nevrednic de a citi Sfintele Scripturi „Căci Dumnezeu i-a zis păcătosului: pentru ce rostești cuvintele legămîntului meu?“ (Ps. 49,17) „Și stînd vorbești împotriva fratelui tău“. Și dacă ceia ce a zis el este adevărat, este încă vrednic de compătimire. Fariseul spune adevărul, vorbind despre vameș (Lc. 18,10), și el nu-i face nici un rău: dimpotrivă, el i-a fost folositor; dar el s-a lipit însuși de cel mai mare bine, și învinuirea lui l-a făcut să se rătăcească și să se piardă. Așa, cel ce vă înjură se rănește din toate părțile, se pedepsește pe sine însuși, și nu vă face nici un rău.

Pentru voi sigur dacă vegheați, dacă sînteți atenți asupra voastră faceți un dublu cîștig fiindcă, prin tăcerea voastră, vă faceți pe Dumnezeu favorabil, și deveniți mai moderați, și fiindcă ceia ce v-a zis vă folosește să vă corectați de greșelile voastre și să disprețuiți slava omenească. Acesta este pentru noi un motiv destul de mare de întristare și de durere să vedem că cea mai mare parte din oameni caută cu lăcomie slava și renumele. Dacă

vrem să filozofăm, noi vom înțelege ușor și cu desăvîrșire că lucrurile omenești nu sînt decît o umbră, și n-au nimic real. Să învățăm aceasta, și făcînd o cercetare exactă a păcatelor noastre și a greșelilor noastre, să le îndreptăm puțin cîte puțin; luna aceasta pe acela, luna următoare pe celălalt, și apoi să ne propunem să-l corectăm pe al treilea. În acest fel, ridicîndu-ne ca pe niște trepte, noi vom ajunge la cer prin scara lui Iacob. Căci mi se pare că această scară pe care o vede Iacob în somn (Gen. 28,12), arată progresul în virtute, acest progres care ne ridică de la pămînt la cer, nu prin trepte simțite, ci prin corectarea și transformarea moravurilor și prin creșterea virtuții. Să întreprindem această călătorie, să lucrăm ca să urcăm pe această scară, ca fiind sosiți la cer, să ne bucurăm acolo de tot felul de bunuri, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 84

„Eu spre aceasta M-am născut și spre aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă de glasul Meu“ (Cap.18, Vers.37- Cap.19 Vers.15).

1. Iisus Hristos ne învață răbdarea. Pilat caută mai întîi să-l elibereze pe Iisus.

2. Teamă îl cuprinde pe Pilat și-l face să pronunțe o judecată nedreaptă.

3. Să avem mereu prezentă patima lui Iisus Hristos, s-o medităm continuu.

Ea va fi un medicament foarte bun pentru toate necazurile noastre și pentru toate relele noastre. Iisus Hristos a suferit, ca să mergem după pașii lui. Să imităm blîndețea lui, și pe cea a apostolilor, pentru a-i atrage la răbdare pe cei ce ne-au supărat. Mînia și minciuna vin de la diavol. Noi am venit zadarnic în lume și pentru pierzarea noastră, dacă nu practicăm în lume virtutea. Credința singură și lipsită de fapte nu ne face să intrăm în cer, ea atrage o mai mare osîndă. Filozofia și virtutea neamurilor este superioară celei a creștinilor: mare motiv de rușine și de condamnare. Se poate muri în fiecare zi, a se ține gata: să ne facem aici aceste provizii necesare pentru această călătorie: acolo sus nu se mai află nimic.

1. Răbdarea este o virtute minunată, care scapă sufletul de aceste valuri ale mării furtunoase a duhurilor rele. În tot timpul vieții sale Iisus ne învață aceasta, și ne-o arată mai ales acum cînd este tîrît înaintea judecătorilor și cînd este dus din tribunal în tribunal. Este dus la Ana, unde răspunde cu o blîndețe destul de mare, și slujitorului care l-a lovit, el dă un răspuns în stare să reprime orice fast și orice mîndrie. De acolo este dus la Caiafa, apoi la Pilat; aici el își petrece toată noaptea și nu încetează să arate o blîndețe destul de mare. Atunci cînd evreii îl învinuiau că este un răufăcător, ceia ce nu puteau dovedi, el a rămas în tăcere, dar atunci cînd l-

a întrebat Pilat despre împărăția lui, atunci a răspuns, și învățându-l, el l-a înălțat prea sus și la cea mai înaltă teologie.

Dar pentru ce nu cercetează Pilat această afacere în fața acuzatorilor? și pentru ce intră el în pretoriu? Fiindcă avea o stimă mare și o părere înaltă despre Iisus Hristos și voia, departe de aclamările evreilor, să se informeze exact de totul. Apoi, atunci când i-a zis lui Iisus Hristos: Ce ai făcut? Iisus Hristos, cu adevărat nu i-a răspuns nimic la această întrebare, ci îl învață despre ceia ce era nevoie să știe mai mult, despre împărăția sa; asupra căreia el i-a răspuns prin aceste cuvinte: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta“, adică, într-adevăr eu sînt rege, dar nu așa cum bănuiești tu; împărăția mea este infinit mai slăvită. Prin aceia și prin ceia ce urmează, dumnezeiescul Mintuitor arată că el n-a făcut nici un rău. Căci cel ce zice: „Eu spre aceasta M-am născut și spre aceasta am venit în lume ca să mărturisesc pentru adevăr“ arată că el n-a făcut nici un rău.

Apoi, când zice Iisus: „Cine este din adevăr ascultă glasul meu“ el îl atrage pe Pilat și-l angajează să asculte cu atenție ceia ce-i zice el; dacă cineva, zice el, este adevărat, dorește, iubește adevărul, sigur el mă va asculta. În acest fel, și cu aceste puține cuvinte, el atrage și-l angajează ca să-i zică: „Ce este adevărul?“ (38). dar totodată Pilat urmează afacerea care-l privește, căci el vede că întrebarea pe care o pune are nevoie de timp, și el voia să-l elibereze pe Iisus de furia evreilor. pentru aceia a ieșit el din palat; și ce zice el? „Eu nu găsesc în El nici o vină“. Dar priviți cu cîtă prudență vorbește. El n-a zis: pentru că el este vinovat și vrednic de moarte, acordați-i lui acest har în favoarea sărbătorii; ci mai întîi îl curăță de orice păcat și-l arată nevinovat; și atunci, prin creștere treptată, el roagă, cere ca dacă ei nu voiesc să-l elibereze ca pe un nevinovat, ei se potrivesc prea puțin cu sărbătoarea în care-l învinuiesc ca pe un criminal, pentru aceasta zice: „Ci este la voi obiceiul ca la Paști să vă eliberez pe unul. Voiți deci să vă eliberez pe regele Iudeilor?“ (39). Deci au strigat iarăși, zicînd: „Nu pe Acesta. ci pe Varvara. Iar Varvara era tâlhar“ (40). „O simțire, o inimi stricate“ El îl eliberează pe cel ce este asemenea cu ei prin depravarea și stricarea moravurilor lor, ei îi eliberează pe criminali, și cer moartea nevinovatului, căci de multă vreme acela era obiceiul lor.

Dar voi, dragii mei frați, priviți la bunătatea Domnului. „Deci atunci Pilat a luat pe Iisus și L-a dat să fie bătut“ (1) poate pentru a mai potoli furia evreilor și ca apoi să-l elibereze. Cum prin tot ce a făcut pînă atunci el n-a putut să-l elibereze face să fie bătut, pentru a-i mișca și pentru a-i opri de la rău, și el permite toate celelalte, ca soldații să-l îmbrace cu hlamidă roșie, și să-i pună pe cap o coroană de spini (2, 3) pentru a potoli mînia lor. El l-a adus în fața lor afară, ca văzîndu-l tratat așa de crud și atît de rău, ei să-și lapede ura și să-și potolească toată furia. Și cum s-ar fi purtat soldații cu acest exces și ar fi îndrăznit ei să comită asemenea nerușinări, dacă nu le-ar fi poruncit pretorul pentru a fi pe placul evreilor? Căci dacă ei au mers fără ordinul lui să-l prindă pe Iisus noaptea, aceasta a fost din complăcere pentru evrei, și fiindcă argintul care li s-a dat lor era în stare să-i facă să

întreprindă orice. Deși atunci cînd îl batjocoreau și-l băteau, Iisus stătea în tăcere, la fel ca atunci cînd îl întreba și n-a răspuns nimic.

Nu vă mulțumiți dragii mei frați, să ascultați trista istorisire a acestei tragedii groaznice; dar să aveți prezent în suflet tot ce s-a întîmplat acolo: și văzînd pe regele lumii și al îngerilor, de care-și bat joc soldații, și în faptă și în cuvînt, să suferim totul fără că ne plîngem, fără să spunem un cuvînt, să știți să-l luați drept model. Căci atunci cînd a zis Pilat: Iată regele Iudeilor! soldații l-au îmbrăcat, prin rîs, cu o hlamidă de purpură. Pilat, apoi, aducîndu-l afară, le zice evreilor: „Nici o vină nu găsesc în El“ (14). Iisus deci a apărut înaintea lor cu o cunună de spini pe cap, și această priveliște n-a fost în stare să potolească mînia lor, ci ei s-au pus să strige: „Răstignește-L! Răstignește-L!“ (6). Văzînd că tot ce făcea era inutil pentru a-l elibera pe Iisus, Pilat zice: „Luați-L voi și răstigniți-L“. De unde se vede că în mod unic numai pentru a ceda furiei lor le-a permis tot ce a făcut mai înainte: pentru mine, zice el: „Eu nu-i găsesc nici o vină“.

2. Remarcați fraților, în cîte feluri îl apără judecătorul pe Iisus Hristos, și cum se pune să înlăture învinuirile false ale evreilor; dar nimic nu i-a putut potoli pe acești ciîni furioși. Căci, cînd le zice: Luați-L voi și răstigniți-L, aceasta o face pentru a scăpa de răspunderea sa, și pentru a-i pune să facă ceia ce nu le era permis. Ei l-au dus deci pe Iisus la guvernator, ca după ce el îl va judeca, ei să-l poată răstigni: dar s-a întîmplat tocmai contrarul că, prin sentința judecătorului, el s-a găsit cu totul nevinovat și absolvit. Pentru care, văzîndu-se acoperiți de rușine, ei zic: „Noi avem lege și după legea noastră El trebuie să moară, pentru că s-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu“ (7). Pentru ce deci, zicîndu-vă judecătorul: „Luați-L voi și răstigniți-L după legea voastră“, ați răspuns voi: „Nouă nu ne este îngăduit să omorîm pe nimeni,“ (Ioan 18,31); și acum vă întăriți pe legea voastră, și pretindeți că după legea voastră el trebuie să moară?

Dar priviți învinuirea lor: „S-a făcut pe Sine Fiu al lui Dumnezeu“. Spuneți-mi, vă rog: Oare acela este un motiv de învinuire? oare este un păcat că cel ce face faptele Fiului lui Dumnezeu se numește pe sine Fiu al lui Dumnezeu? Ce face deci Iisus Hristos? Cum vorbeau împreună despre acești capi ai acuzării, el păzea tăcerea, împlinind acest cuvînt al profetului: „El nu-și va deschide gura sa din cauza tristeții și a durerii în care va fi“ (Is. 53,70). Pilat deci, pentru această învinuire „că s-a făcut Fiu al lui Dumnezeu“ (8) s-a temut ca ceia ce se spunea să nu fie cumva adevărat, și ca el să nu pară rău slobozindu-l. Dar evreii, căroră cuvintele și faptele lui Iisus le arătau adevărul, nu se îngrozesc de învinuirile lor și de mirșăviile lor; și ei îl fac pe Iisus să moară chiar pentru același motiv care ar fi trebuit să-i determine să-l cinstească. Pilat deci nu-l mai întreabă: „Ce ai făcut?“ Ci cuprins de teamă și de frică, el începe ancheta de mai sus, și zice: „Tu ești Hristos?“ (9). Dar Iisus nu-i dă nici un răspuns, fiindcă, auzind deja replica lui cu privire la aceiași întrebare: „Eu spre aceasta M-am născut și spre aceasta am venit în lume“ și „Împărăția mea nu este din lumea aceasta“: Pilat în loc să se opună atunci furiei evreilor și s-o mustre, în loc să-l libereze și să-l trimită achitat, a urmat planului dat de ei.

Evreii văzîndu-se respinși, și toate învinuirile lor înlăturate prin motive foarte puternice, au recurs la o altă înșelăciune, și-l învinuiesc pe Iisus pentru un păcat public. „Oricine se face pe sine rege este împotriva Cezarului, zic ei“. Trebuia deci atunci să se informeze exact și cu adevărat despre Iisus dacă aspira la tiranie, dacă el căuta să-l detroneze pe Cezar. Dar judecătorul nu face nici o cercetare nici o informare, iată pentru ce nu-i răspunde Iisus nimic, știind că întrebările lui nu erau serioase. Mai mult, faptele sale dîndu-i o mărturie suficientă, el nu voia să respingă învinuirile lor, nici să se apere prin cuvinte, pentru ca să facă cunoscut întregii lumi că el s-a dat în mod voit morții.

Cum păzea Iisus tăcerea. „Pilatus îi zice: Nu știi că putere am să te eliberez și puterea am ca să Te răstignesc?“ (10). Nu vedeți, frații mei, cum se condamnă acest judecător pe sine însuși prin cuvintele sale? Căci i se putea obiecta: Dacă ai această putere absolută, pentru ce, negăsind nici un păcat în acest om, nu-l trimiți eliberîndu-l cu totul? Atunci deci cînd a pronunțat hotărîrea sa împotriva lui Iisus, atunci i-a zis Mîntuitorul: „De aceea cel care M-a predat ție mai mare păcat are“ (11), arătîndu-i lui prin aceea că el însuși era vinovat de păcat. Apoi, pentru a înlătura fastul lui și înfierarea lui, el adaugă: „N-ai avea nici o putere asupra mea dacă nu ți-ar fi fost dat de sus“; prin care Mîntuitorul arată că nu la întîmplare, nici după obiceiul comun se făcea aceea, ci că este în interior o taină ascunsă. Și de teamă că auzind aceste cuvinte: „Dacă nu ți s-ar fi dat“ el să nu se creadă liber de orice păcat, Iisus Hristos adaugă: „Cel care M-a dat ție mai mare păcat are“.

Dar dacă această putere i s-a dat, nici evreii, nici el nu erau vinovați. Aceia înseamnă a vorbi în zadar, căci cuvîntul „dat“ este pus aici ca îngăduință, permisie, este ca și cum Mîntuitorul ar fi zis: Dumnezeu a îngăduit ca să se întîmple aceea. Dar voi nu sînteți pentru aceea lipsiți de păcat. Iisus Hristos l-a îngrozit pe Pilatus prin aceste cuvinte, și s-a apărut lămurit și pe deplin. Pentru aceasta căuta judecătorul un motiv să-l elibereze, dar evreii mai strigau încă: „Dacă îl vei elibera pe Acesta, nu ești prieten Cezarului“ (12). Cum nu le-a folosit la nimic învinuirea adusă lui Iisus că a păcătuit împotriva legii, ei s-au întors cu nerușinare la legea publică, zicînd: „Oricine se face pe sine rege este împotriva Cezarului“. Și în ce va părut vouă că Iisus este un uzurpator? Prin ce puteți să dovediți aceasta? Oare prin purpură, prin coroană, prin hlamidă, prin ceia ce fac soldații? Nu mergea el singur totdeauna cu cei doisprezece ucenici ai săi, nu se folosea el totdeauna în hrana sa, în hainele sale, în culcarea sa, de tot ceia ce era mai obișnuit și mai vechi? Dar, o nerușinare, o teamă rău pusă! În sfîrșit, Pilatus, temîndu-se de pericolul la care era expus neglijînd o învinuire așa de însemnată, a ieșit cu adevărat din pretoriu, ca pentru a-l cerceta, căci aceia o arată evanghelistul zicînd: ! „a șezut“ dar el nu face nimic, și fără altă informație sau cercetare, el l-a dat pe Iisus evreilor, închipuindu-și că-i va înmuia prin această purtare. Că aceasta a fost gîndirea sa și intenția lui; vă veți convinge dacă veți asculta ceia ce zice el: „Iată regele vostru“ (14). Evreii strigînd: „Răstignește-L“ el adaugă încă:

„Să răstignesc pe regele vostru?” (15). Dar arhieriei s-au pus să strige: „Nu avem rege decât pe Cezarul”. Prin care se vede că ei se dau pe ei înșiși răzbunării divine, pentru aceia i-a părăsit Dumnezeu atunci când ei înșiși s-au sustras primii de sub providența și de sub grija sa; și i-a lăsat să se poarte după simțurile lor, și să meargă la ruina lor, atunci, ei toți de comun acord l-au refuzat pe el ca rege al lor.

Și sigur ceia ce a zis Pilat ar fi trebuit să stingă cu totul mînia lor: dar ei au strigat că dacă Iisus Hristos era trimis, el n-ar fi adunat din nou poporul, și ei nu cruțau nimic pentru a-l împiedica. Iubirea de slavă este o patimă periculoasă, și așa de periculoasă încît ea pierde sufletul: și această patimă i-a întors pe evrei ca să nu asculte de Iisus Hristos. Pilat vrea să-l elibereze pe Iisus, dar cînd trebuia să lucreze cu autoritate, el nu folosește decât virtuțile; din partea lor, evreii presează și strigă: „Răstignește-L”. Și pentru ce se grăbesc ei așa de mult ca să-l omoare? Fiindcă a muri pe o cruce, însemna a muri de o moarte rușinoasă. Temîndu-se ca apoi să nu se mai păstreze amintirea lui Iisus Hristos, ei se leagă să-i insuflă această ură, acest chin urît, neștiind că adevărul trece peste orice obstacol care i se pune și se ridică mai sus. Pentru a vă convinge că aceia gîndeau ei și că de aceia se temeau, ascultați ce zic ei: „Noi L-am auzit spunînd pe acest înșelător: A treia zi voi învia” (Mt. 27,63). Iată pentru ce amestecau totul, totul răsturnau ca să-l batjocorească, ca să întunece și să stingă amintirea lui continuă. Iată pentru ce nu încetează ei să strige: „Răstignește-L”; adică, poporul de jos pe care arhieriei l-au cîștigat și l-au stricat.

3. Dar noi, frații mei, să nu ne mulțumim numai să citim istoria patimilor Mîntuitorului; ci s-o purtăm continuu în sufletul nostru și în inima noastră; să avem în fața ochilor noștri cununa de spini, hlamida, trestia, scuiările, lovirele care i s-au dat peste ochi, bătăile, derîderile și bătaia de joc. Meditarea deasă a acestor batjocuri va potoli mînia noastră. Dacă își bat joc de noi, dacă ne maltratează, să zicem atunci: „Slujitorul nu este mai mare decât Stăpînul său” (Ioan 15,20). Și să ne amintim cuvintele evreilor, atunci cînd acești nebuni îi ziceau divinului Învățător: „Ai demon” și „Tu ești un smarinean” (Ioan 8,48); și: „Acest om alungă diavoli cu Beelzebub”. Dacă Iisus Hristos a suferit toate lucrurile acestea a făcut-o numai ca noi să călcăm pe urmele lui (I Petru 2,21) și ca să suportăm cu curaj cuvintele înțepătoare și rîsurile care au obiceiul să ne intimideze și să aprindă mînia în noi. Și nu numai divinul nostru Mîntuitor a suferit toate aceste batjocuri, ci el încă a făcut tot ce a putut, pentru a-i scăpa de chinul care le era pregătit, pe cei ce s-au făcut așa de vinovați: căci el i-a trimis pe apostoli pentru mîntuirea lor. Iată pentru ce îi auziți pe apostoli spunînd aceste cuvinte: „Știu că din neștiință ați făcut rău ca și mai marii voștri” (Fap. 3,17) și prin aceste sfii și prin această blîndețe, ei i-au îndemnat să facă pocăință.

Să imităm acest exemplu, frații mei; nimic nu este mai potrivit ca să potolească mînia lui Dumnezeu ca a-i iubi pe vrăjmașii noștri și de a le face bine celor ce ne fac rău. Atunci cînd cineva v-a făcut vreun necaz, nu asupra lui trebuie să vă ațintiți voi privirile voastre, ci asupra diavolului,

care l-a împins și l-a îndemnat. Vărsați-vă toată minia voastră împotriva diavolului și aveți milă de cel ce v-a supărat și care este sub stăpînirea lui. Dacă minciuna vine de la diavol, cu atît mai mult prin influența lui se minie fără motiv; atunci cînd cineva rîde de voi, gîndiți-vă că diavolul este cel ce-l însuflețește; aceste cuvinte nu pot să iasă din gura unui creștin. Unui creștin căruia i s-a poruncit să plîngă și care a auzit aceste cuvinte: „Vai vouă celor ce rîdeți acum!” (Lc. 6,25) dacă rîde, dacă face necazuri, dacă se minie, sigur nu merită mustrările noastre, ci el este vrednic de lacrimile noastre. Iisus Hristos însuși s-a tulburat gîndindu-se la Iuda.

Să medităm deci toate lucrurile acestea, dragii mei frați, să le medităm punîndu-le în practică. Dacă nu le practicăm, noi am venit în zadar și fără nici un folos în lume, sau mai scurt noi am venit aici pentru pierzarea noastră. Credința singură nu ne poate face să intrăm în cer, ci ea nu va folosi decît pentru a atrage o pedeapsă mai aspră celor ce trăiesc rău. „Căci slujitorul care a știut voia stăpînului său și nu va face ceia ce cere de la el, va fi bătut mult” (Lc. 12,47) și: „De n-aș fi venit și nu le-aș fi spus, păcat n-ar avea” (Ioan 15,22) pe care-l au.

Ce scuză vom avea deci, noi care fiind ridicați în palatul regelui care avînd fericirea de a intra în sanctuarul lui și de a lua parte la sfintele lui Taine, sîntem mai răi decît neamurile, care n-au primit nici unul din aceste avantaje? Dacă neamurile prin slavă deșartă au arătat o asemenea filozofie, cu cît mai mult trebuie ca noi să practicăm tot felul de virtute, mai ales pentru că aceia este plăcut lui Dumnezeu. Noi nu disprețuim nici măcar bogățiile, dar ei au mers pînă la a-și disprețui propria lor viață; în războaie ei i-au jertfit pe copiii lor domnilor (IV, Reg. 3,27); și pentru diavoli, ei au disprețuit chiar propria lor natură. Noi, dimpotrivă, pentru Iisus Hristos nu disprețuim nici măcar argintul; pentru a plăcea lui Dumnezeu nu ne potolim nici măcar minia noastră; dimpotrivă ne lăsăm cuprinși de ea, și nu ne deosebim întru nimic de cei ce au febră. La fel ca cei ce sînt atacați de această boală, sînt cu totul tulburați și plini de foc; noi la fel, ca și cum ne-ar devora, ne-ar consuma un foc violent, nu mai punem capăt lăcomiei noastre, ațîțăm noi înșine focul miniei și al lăcomiei noastre.

Pentru aceasta eu roșesc și trebuie să tac, atunci cînd văd, printre păgîni, că sînt oameni care disprețuiesc bogățiile, și că printre noi, toți sînt stăpîniți de ele pînă la ultimul. Și dacă este cîte unul printre voi care le disprețuiește, el este stăpînit de alt păcat; de minie sau de invidie; acesta este un lucru foarte rar și foarte greu a găsi un adevărat filozof, o virtute cu totul curată. Iată care este cauza: nu ne putem găsi remedii în sfînta Scriptură, noi nu citim cu un suflet de înfrîngere, cu durere, cu gemete; le citim, dacă ne mai rămîne din întîmplare puțin timp să le citim. Pentru aceasta o mulțime de afaceri inundă totul, răpindu-ne puținul rod pe care l-am putea dobîndi. Dacă cel ce a primit o rană, și-i pune pe ea medicamente, nu leagă cu grijă rana sa; dacă lăsînd să cadă pansamentul el expune rana la apă, la praf, și la o mulțime de alte influențe dureroase, sigur el n-o va vindeca niciodată; și aceia, nu din neputința medicamentului, ci din neglijența lui. Iată ce ni se întîmplă la fel, atunci cînd neconsacrînd decît

puțin timp, și cu o atenție ușoară profețiilor divine, ne dăm cu totul lucrurilor din această lume. Acestea sînt cerințele veacului de acum care astupă sămînța, și care sînt cauza că noi nu scoatem nici un rod din lecturile noastre.

De teamă ca nouă să nu ni se întîmple un asemenea rău, să nu citim cu ușurință sfintele Scripturi. Să ridicăm ochii la cer, și să-i coborîm apoi, pentru a privi mormintele și locuințele morților. Aceiași soartă ne așteaptă, noi vom muri ca și ei și poate mai înainte de seară. Să ne pregătim deci la această călătorie, noi avem nevoie de mari provizii; în țara aceia este mult foc, mari clădiri, o singurătate întinsă; nu vom găsi nici casă de oaspeți, nici călători, trebuie să ducem totul de aici. Ascultați ce zic fecioarele înțelepte: „Mergeți la cei ce vînd“ (Mt. 25,9) și fecioarele nebune fiind plecate, n-au aflat nimic. Ascultați ce zice Avraam: „Între noi și voi este o mare prăpastie“ (Lc. 16,26). Ascultați ce zice Ezechiel de ziua aceia: „Noe, Daniel și Iov, aceștia prin dreptatea lor, și-ar scăpa numai viața lor“ (Ezech. 14,14). Dar ferească Dumnezeu ca noi să nu auzim asemenea cuvînte! facă cerul, ca făcîndu-ne provizii pentru viața veșnică să apărem fără frică înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine, precum Tatălui și Duhului Sfînt, slava, împărăția, cîntea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 85

„Deci atunci L-a predat lor ca să fie răstignit. Și au luat pe Iisus și L-au dus să-L răstignească. Și ducîndu-și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă al Căpăținii, care evreiește se zice Golgota. Unde L-au răstignit“. (Cap.19, Vers. 16,17,18- Cap.20, Vers.9).

1. Iisus este răstignit între doi tîlhari. La ce trebuia să slujească inscripția de pe crucea lui Iisus Hristos.

2. Cămașa fără cusătură a lui Iisus Hristos. Pentru ce o încredințează Iisus pe mama sa ucenicului lui.

3. Moartea lui Iisus Hristos nu este o rușine, ci o slavă.

4. Iubirea fierbinte a Mariei Magdalena

5. Sfîntul Ioan Gură de Aur condamnă fastul și pompa de la înmormîntări și risipa care se face în zadar. Descrierea acestui fel de excese. Morții sînt expuși să rămînă goi pe pămînt și fără înmormîntare. Să nu amestecăm lucrurile sfinte cu cele profane. Cei ce au vărsat mir mirositor pe trupul lui Iisus Hristos n-aveau încă cunoștință despre înviere. Iisus Hristos n-a zis: „Voi nu M-ați înmormîntat“ ci „Voi nu Mi-ați dat să mănînc“. A le da morților ultimele datorii, și a prescrie fastul și cheltuielile zadarnice. Ceia ce este în plus le este oprit celor vii, cu atît mai mult cu privire la morți. False compătimiri pentru morți; numai milosteniile le sînt folositoare și spre cîștig. În doliu și la înmormîntare, a se purta cu minte,

acea atrage laude și cununi. Virtutea, puterea lui Iisus Hristos răstignit, de a-i convinge pe cei că mor că moartea nu mai este o moarte. Cetele de bocitoare la înmormântări. Să-i înmormântăm pe morți ca să fie spre slava lui Dumnezeu: să împărțim pentru ei mari milostenii. A-l pune pe Iisus Hristos în numărul moștenitorilor săi, înseamnă a-și face sieși și lor o mare protecție. Un suflet care iese din lumea aceasta gol și lipsit de virtute, este mai necinstit decât un trup lăsat neînsemnat și care este aruncat pe pământ.

1. Progresul îi pierde ușor pe cei care nu sînt atenți și veghetori asupra lor înșiși; așa evreii asupra cărora împărăția Dumnezeu (I Reg. 8,7), au vrut să se conducă după obiceiurile și moravurile păgînilor; și după ce au mîncat mana în pustie, amintindu-și încă despre usturoiul din Egipt, ei îl regretau; la fel acum ei îl refuză pe Iisus Hristos ca să le fie rege, și îl cer pe Cezar cu strigăte mari și cu stăruință. Pentru aceasta le-a dat Domnul un rege după dorința lor. Pilat auzind cererile și dorința lor, l-a dat lor pe Iisus ca să fie răstignit, dar prin cea mai mare nedreptate care s-a săvîrșit vreodată. El ar fi trebuit să se informeze dacă Iisus a aspirat la împărăție; groaza singură îl face să pronunțe hotărîrea sa, chiar atunci cînd l-a prevenit Iisus Hristos zicîndu-i că „împărăția sa nu era din lumea aceasta“. Acest judecător se dă cu totul lucrurilor prezente și filozofia lui nemergînd mai departe, el nu gîndește, nu vede nimic mai sus; deși visul femeii sale ar fi trebuit să-l înspăimînte (Mt. 27,29). Dar nimic din toate acelea nu puteau să-l schimbe; el n-a ridicat ochii la cer, și l-a părăsit pe Iisus.

Evreii văzîndu-l pe Iisus osîndit l-au împovărat cu crucea; avînd acest lemn ca hulă, ei n-au vrut nici măcar să-l atingă. Dar ceia ce vedem noi astăzi, o închipuire a prezis-o și a vestit-o; Isaac și-a purtat lemnele sale pentru jertfa sa (Gen. 22,6). Această jertfă n-a avut atunci împlinirea ei decât în voința Tatălui, fiindcă ea era numai chipul celei ce trebuia să se întîmple; dar azi se împlinește lucrul, ca o realizare a închipuirii. „Și a ieșit la locul Căpățîinii“. Cîte unii zic cum că acolo a murit Adam și acolo se odihnește, și că Iisus Hristos a ridicat un trofeu chiar pe locul în care a împărătit moartea și și-a exercitat împărăția ei; căci Iisus Hristos își purta crucea sa ca pe un trofeu împotriva Stăpînirii morții. la fel precum învingătorul poartă semnele biruinței sale, așa purta Mîntuitorul pe umerii săi simbolul biruinței sale. Și ce importantă are adevărul că o purta cu alt plan că evreii l-au împovărat pe Iisus Hristos cu crucea? aceia nu schimbă nimic.

Ei l-au răstignit cu doi tîlhari; împlinind în ciuda lor profeția, căci ceia ce făceau evreii pentru a-l acoperi pe Iisus de rușine, slujea să arate adevărul și să vă facă să cunoașteți mai bine forța și puterea lui. În sfîrșit, cu mult înainte profetul a prezis aceste lucruri: „S-a socotit cu cei fără de lege“ (Is. 53,12). Diavolul a vrut deci să întunece triumful lui Iisus Hristos, dar n-a putut: din trei care au fost răstigniți în același timp, singur Iisus strălucea, pentru a vă învăța că virtutea a făcut totul. Trei au fost răstigniți, s-au făcut minuni, dar nici una din aceste minuni nu i-a fost atribuită decât numai lui Iisus; atîta erau de slabe cursele diavolului și încercările lui, care s-au

întors cu totul spre rușinea și spre disprețul lui; pentru că unul din cei ce au fost răstigniți cu Iisus Hristos a dobândit mintuirea! Deci, nu numai că răstignirea acestor țilhari n-a micșorat slava lui Iisus răstignit cu ei, ci dimpotrivă ea n-a putut să contribuie decât ca s-o înalțe. Nu era nici mai puțin mare nici mai puțin admirabil de a converti un țilhar, fiind spînzurat pe cruce, și de a-l face să intre în paradisi, decât de a face să tremure pămîntul și să se despică pietrele.

„Iar Pilat a scris și titlu“ (19). El l-a pus atît pentru a-i pedepsi pe evrei, pe cît pentru a-l apăra pe Iisus Hristos. Evreii l-au dat în mîinile lui ca pe un răufăcător, și s-au străduit să biruiască această idee, punîndu-l pe Iisus Hristos în rîndul acestor țilhari. De teamă ca cineva să nu-i poată face lui Iisus acest reproș, și ca să-l trateze ca pe un rău și stricat, Pilat prin această inscripție le-a închis gura așa tuturor celor ce voiau să vorbească rău despre el; și pentru a le arăta că ei s-au ridicat împotriva propriului lor rege, el a făcut să se scrie cuvinte pe cruce ca pe un trofeu, și cuvinte care se făceau înțelese ușor, care vesteau cu glas înalt victoria și împărăția lui, cu toate că el n-a făcut-o cunoscută cu totul întreagă. Apoi, această inscripție, nu a făcut să fie scrisă numai într-o limbă ci în trei diferite; fiindcă, neîndoindu-se că sărbătoarea Paștilor atrăgea la Ierusalim oameni din toate neamurile, el a vrut ca nimeni să nu fie lipsit de a cunoaște această apărare; și pentru aceia arată furia evreilor în toate limbile. Căci evreii îi mai purtau încă invidie lui Iisus Hristos, chiar și după ce l-au răstignit.

Dar, o evreilor, în ce vă putea răni să vă întunece această inscripție? În nimic. dacă Iisus era muritor, slab, neputincios, și dacă moartea trebuia să-l acopere, pentru ce vă mai temeți de o inscripție care spune că el este regele iudeilor? Dar ce îi zic ei lui Pilat? „Nu scrie: regele iudeilor, ci că Acela a zis: Eu sînt regele iudeilor“ (21). Acum toată lumea crede și se gîndește că el este regele iudeilor, dar adaugă: „Ce am scris, am scris“ (22) aceasta îl va acuza de înfruntare și de îndrăzneală: și Pilat cu toate acestea n-a schimbat-o, ci a rămas tare. Această rînduială providențială a avut un efect de o importanță fără asemănare. Lemnul crucii a fost ascuns în pămînt, și nimeni nu s-a gîndit atunci să-l scoată, fie de teamă, fie că credincioșii erau ocupați cu alte lucruri prezente: deși într-o zi trebuia căutat acest lemn, această cruce, și cele trei cruci trebuiau îngropate împreună; de teamă deci ca să nu fie în îndoială și ca să nu se disprețuiască, crucea Domnului a fost recunoscută, mai întîi, fiindcă ea a fost în mijloc; în al doilea rînd, mulțumită inscripției, crucile țilharilor neavînd inscripții.

Ostașii și-au împărțit hainele, dar nu cămașa. Vedeți aici încă frații mei, că răutatea evreilor și a ostașilor slujește peste tot la împlinirea profețiilor. Ceia ce se petrece aici a fost prezis cu mult mai înainte: dealtfel ei erau trei răstigniți, dar profețiile își găsesc împlinirea numai în Iisus Hristos singur. Și, în sfîrșit, pentru ce soldații și evreii i-au făcut numai lui Iisus Hristos, cea ce nu le-au făcut celorlalți? Pentru voi, frații mei eu vă rog să priviți exactitatea profeției. Profetul nu spune numai cea ce au împărțit ei, ci și

ceia ce n-au împărțit, ei au împărțit hainele, dar n-au împărțit cămașa, ci au aruncat sorți asupra ei.

2. Nu fără motiv este arătat că această cămașă „Era fără cusătură, de sus țesută în întregime“ (23). Unii zic că aceasta este o ase nănare, căci acest răstignit nu era numai om, ci că el era Dumnezeu înainte de a se îmbrăca în umanitate: alții, că evanghelistul descrie forma acestei cămăși, și că precum era obiceiul în Palestina să se compună cămășile din două părți deosebite legate împreună, sfântul Ioan voind să arate că cea a Lui Iisus era la fel, zice: „Era fără cusătură, de sus țesută în întregime“. Pentru mine, mi se pare că evanghelistul face această remarcă pentru a face cunoscut că hainele lui Iisus Hristos erau de jos și foarte ieftine; și că, precum căuta el în toate lucrurile ceia ce era mai de jos și obișnuit, el a făcut la fel cu privire la hainele sale.

Iată ce au făcut soldații (24). Dar Iisus Hristos răstignit o încredințează pe mama sa ucenicului său, pentru a ne învăța că, pînă la ultima suflare, noi trebuie să avem o grijă foarte mare de tata și de mama noastră. Atunci cînd vine mama lui într-o vreme nepotrivită ca să-i ceară o minune, Iisus îi răspunde: „Femeie ce este Mie și ție?“ (Ioan 2,3). Și: „Cine este mama mea“ (Mt. 12,48). Dar acum el îi arată o iubire mare și o încredințează ucenicului pe care-l iubea. Sfîntul Ioan își ascunde aici încă numele său din smerenie: dacă el ar fi vrut să se slăvească, el ar fi spus motivul pentru care era iubit, motiv care nu putea să fie decît mare și minunat. Pentru ce nu zice Iisus Hristos lui Ioan decît acest singur cuvînt și nu-l mîngîie, văzîndu-l așa de trist și atît de necăjit? Fiindcă nu era atunci vreme de mîngîiat. Și mai mult, acesta nu era un lucru mic, cînstea pe care o primea, de a fi răsplătit de atunci pentru stăruința și perseverența lui. Dar voi, dragii mei frați, priviți pe acest dumnezeiesc răstignit, priviți cum face tot lucrul fără a se tulbura, priviți cu cită liniște îi vorbește ucenicului său și mamei sale, el împlinește profețiile, el îi dă nădejdi bune tilharului, cu toate că înainte de a fi atîrnat pe Cruce, el a asudat, a căzut în agonie, în frică. Ce este oare aceasta, ce este acest semn? Nici o îndoială, nici o nesiguranță; înainte de răstignire, s-a arătat neputința naturii, acum strălucește măreția puterii sale. Să adăugăm că, prin aceste două lucruri, prin slăbiciunea și prin puterea sa, el ne învață că chiar atunci cînd ne tulbură înainte ca să ni se întîmple acel rău, nu trebuie pentru aceia să cedăm și să fugim, și că odată intrați în carieră, noi sîntem în plină luptă, atunci trebuie să privim totul ca ușor și fără greutate, și să nu ne gîndim decît la victorie.

Să nu ne temem dar de moarte; iubirea de viață s-a născut odată cu noi, ea este foarte legată cu viața noastră, cu natura noastră, dar este în puterea noastră, sau să rupem această legătură și să slăbim această dorință, sau să întărim această legătură și s-o facem această iubire mai tare și mai violentă. Noi purtăm în noi înșine pofta cărnii, dar dacă sîntem înțelepți, noi știm să-i oprim tirania ei; așa este și cu dorința vieții. Cum pofta trupească a fost pusă în noi pentru păstrarea speciei noastre fiindcă Dumnezeu a statornicit înmulțirea fără a ne împiedica să urmăm o cale mai înaltă și mai minunată, aceia a înfrînării; la fel, el a pus în noi iubirea de viață, oprindu-ne să ne

ucidem unii pe alții, și neoprindu-ne pentru aceia să disprețuim viața de acum. Această cunoaștere frații mei, trebuie să rînduiască purtarea noastră; nu trebuie să ne aruncăm noi înșine la moarte, chiar cînd am fi cuprinși de mii de rele; și de asemenea nu trebuie s-o refuzăm nici să ne temem de ea, atunci cînd îi place lui Dumnezeu să ne ia viața pentru motive care-i sînt cunoscute lui. Trebuie să mergem atunci înaintea morții cu încredere, și să preferăm viața viitoare în locul celei de acum.

„Și stăteau lîngă crucea lui Iisus, mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena“ (25). Sexul cel mai slab se arată atunci mai tare; astfel atunci totul era răsturnat. Dar Iisus încredințînd-o pe mama sa, zice: „Femeie, iată Fiul tău“ (26). Vai! ce cinste nu-i face el ucenicului său? Cum el pleca, el îl însărcinează pe ucenicul său cu grija mamei sale. Cum nu era nici o îndoială că fiind mamă, era cuprinsă de durere, și avea nevoie de ajutor și de apărare; cu dreptate, acest dumnezeiesc Fiu o încredințează ucenicului său, zicînd: „Iată mama ta!“ (27). Prin aceia, el îi unește și-i leagă cu o iubire reciprocă și frumoasă; ucenicul înțelegînd-o bine, o ia pe Maria la el acasă, și o privește ca pe mama sa.

Dar pentru ce nu mai amintește Mîntuitorul pe nici una din celelalte femei, cu toate că mai erau lîngă crucea sa? pentru a ne învăța să avem o grijă deosebită de mamele noastre. Precum noi nu trebuie nici măcar să-i recunoaștem pe tatăl și pe mama noastră atunci cînd ne dăunează în lucrurile duhovnicești, și cînd ne împiedică să înaintăm în virtute; la fel atunci cînd nu ne pun nici o piedică, trebuie să le dăm toate datoriile noastre și să le preferăm în locul oricăror persoane, fiindcă ei ne-au dat viața, ei ne-au înălțat, și ei au suferit pentru noi multe greutăți și osteneli. Prin această grijă și încredințare, Iisus Hristos muștră nerușinarea lui Marcion. Dacă el nu era născut după trup din Maria, dacă ea nu era mama lui, pentru ce a mai avut el o grijă atît de mare de ea singură?

„După aceia, știind Iisus că toate s-au săvîrșit acum“ (28), că nu mai lipsea nimic cu privire la Întrupare, Mîntuitorul avea mare grijă să facă cunoscut, prin tot ceia ce făcea el și prin ce zicea, că moartea sa era o moarte cu totul nouă. În sfîrșit, cel ce murea avea totul în puterea sa, și moartea n-a venit la trupul lui decît atunci cînd a vrut el; ori, el a voit-o atunci cînd a împlinit toate lucrurile. Pentru aceia a zis el: „Putere am să pun viața Mea și putere am ca iarăși s-o iau“ (Ioan 10,18), „Știind Iisus că toate s-au împlinit acum, a zis: „Mi-e sete“. În care el mai împlinește o profeție.

Pentru voi, frații mei, considerați vă rog, barbaria și netrebnicia celor ce sînt în jurul lui Iisus Hristos. Noi, oricît de mare număr de dușmani am avea, orice rău și batjocură ne-ar face să suferim, dacă vedem că-i omoară, noi îl plîngem și-i văietăm; dar pe acești nenorociți, nimic nu a putut să-i miște; durerile, chinurile pe care le suferă Iisus Hristos nimic n-a putut să-i atingă; dimpotrivă, mereu mai cruzi, mai furioși, ei inventează noi batjocuri, ei umplu un burete cu oțet și îl duc la gura lui; ei îi dau să bea, ca și cum o făceau pentru cei ce erau condamnați la moarte, căci pentru aceia i-au prezentat trestia cu oțetul.

„Deci după ce a luat oțetul, Iisus a zis: Săvîrșitu-s-a“ (30). Voi vedeți, fraților, Iisus fără să se tulbure, fără să se emoționeze, face totul cu autoritate, ceia ce urmează o arată în mod evident: „Și plecîndu-și capul (căci nu erau cuie ca să-l sprijinească) Și-a dat duhul“, adică, a murit. Deși nu după ce-și pleacă capul moare; dar aici, este cu totul contrar: Iisus Hristos nu și-a plecat capul după ce a murit, cum se vede aceia în general; și după ce și-a plecat capul, abia apoi a murit. Prin toate împrejurările acestea, evanghelistul arată că răstignit era Domnul și Stăpînul universului.

3. Dar evreii care strecurau țințarul și înghițeau cămila (Mt. 23,4), acești evrei care n-au frică să comită un sacrilegiu atît de mare, sînt neliniștiți pentru sărbătoare. Și se sfătuiesc pentru ceia ce vor face, ca să nu calce sfințenia. „Ori Iudeii, fiindcă era vineri, ca să nu rămînă trupurile sîmbăta pe cruce, căci era mare ziua sîmbetei aceleia au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierile picioarelor și să-i ridice“ (31). Vedeți cît este de tare adevărul și cît de puternic? Grija și precauția evreilor slujește la împlinirea profeției, și se împlinește o altă prezicere. „Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierile celui dintîi și ale celui alt“ (32) dar pe ale lui Iisus nu le-a zdrobit“ (33)

„Ci unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sînge și apă“ (34). Aceasta au făcut-o soldații din plăcere pentru evrei, și nu s-au temut să batjocorească pînă și cadavrul lui. O faptă nenorocită și mizerabilă! Dar, dragii mei frați, nu vă tulburați, nu vă întristați. Ceia ce au făcut evreii, dintr-o intenție rea și cu o urîță răutate, întărește și confirmă adevărul profeției, care zicea: „Ei îl vor vedea pe Cel pe care l-au împuns“ (37 și Zah. 12,10). Și această faptă necredincioasă a slujit nu numai la împlinirea profeției, ci să le dovedească apoi și necredincioșilor, precum lui Toma și celorlalți, adevărul răstignirii și al învierii lui Iisus. Mai mult încă, prin aceia se împlinește o taină mare și nespusă: căci: „A ieșit sînge și apă“ (34). Nu fără motiv și la întîmplare au curs aceste două izvoare din deschizătura sfîntă din coasta Mîntuitorului; din ele s-a format Biserica. Cei ce sînt inițiați, cei ce au primit sfîntul botez, înțeleg bine ceia ce zic eu: ei care au fost renăscuți prin apă, și care sînt hrăniți cu acest sînge și din această carne. Din acest fericit izvor curg misterele și tainele noastre, ca, atunci cînd vă apropiați de paharul nostru cel minunat (Potirul) să veniți la el ca să beți ca și cum ați veni să puneți buzele la această coastă sfîntă.

„Și cel care a văzut a mărturisit și mărturia lui este adevărată“ (35). Adică, eu n-am învățat-o de la altcineva, ci am văzut-o cu proprii mei ochi, fiind de față, și mărturia mea este adevărată. Nimic mai drept, acest ucenic descrie batjocura făcută Stăpînului său; el nu vă spune ceva lucru mare și minunat pe care voi l-ați putea trece sub îndoială și să-l bănuți ca fals; ci, considerînd comoara ce o ascunde și o produc aceste izvoare, el descrie mai pe larg ceia ce s-a petrecut: prin care le închide gura ereticilor; el prezice și vestește tainele care trebuie să se lucreze apoi.

La fel, această profeție: „Nu i se va zdrobi nici un os“ (36, Ieș. 12,46) și-a găsit împlinirea. Căci, cu toate că aceia s-a spus despre mielul de paști al evreilor, aceia nu era decît o închipuire în stare să precede adevărul, să-l

prezică, și care a avut împlinirea desăvârșită în Iisus Hristos: pentru aceasta citează evanghelistul profeția. În teama că dacă ea ar fi dată peste tot ca dovadă, să nu pară vrednică de credință, el aduce mărturia lui Moise, pentru a aminti aceia că nu se face la întâmplare, ci că cu mult înainte a fost prezisă în Scriptură, unde se zice: „Nu vei zdrobi nici un os din oasele lui“. Și în același timp el îi dă o autoritate nouă cuvântului profetului: eu am spus aceste lucruri, zice el, pentru a vă învăța și să vă fac cunoscut că este raport destul de mare și o legătură înaltă între închipuire și adevăr. Nu vedeți fraților, ce măsură, ce precauție ia evanghelistul, pentru a face să se creadă ceia ce era rușinos și disprețuit? Căci, că un soldat și-ar fi bătut joc de acest trup, era ceva lucru rău și mult mai rușinos ca a-l atârna pe cruce; și cu toate acestea eu l-am spus, și cu multă grijă, „ca și voi să credeți“, ca nimeni să nu refuze să-l creadă; rușinea să nu îndemne pe nimeni să respingă această mărturie, în dauna cauzei noastre. Căci ceia ce părea mai rușinos și mai disprețuit, aceasta este care ne ridică la o slavă mai înaltă, și la izvorul tuturor bunurilor pe care le primim.

„După acestea Iosif din Arimateia, fiind ucenic al lui Iisus“ (38). Nu din cei doisprezece, ci poate din cei șaptezeci. Acești ucenici, crezând că crucea a potolit mînia și ura evreilor, au mers să ceară cu libertate trupul lui Iisus de la Pilat, și au avut grijă să-l înmormînteze. Iosif deci aflîndu-l pe Pilat, l-a rugat să-i permită să ia trupul lui Iisus, și Pilat i-a acordat aceasta, pentru ce i-ar fi refuzat-o el? Atunci Nicodim s-a unit cu Iosif Arimateianul, și l-a ajutat să desprindă și să ia trupul să-l ducă ca să-l înmormînteze cu măreție. Căci ei nu vedeau încă în Iisus nimic altceva decît un simplu om. Ei au înfășurat trupul cu giulgiu cu aromatele cele mai puternice și mai prețioase, așa că puteau să-l păstreze nestricat multă vreme și să-l împiedice să se strice imediat; în care arătau că ei nu aveau despre el această părere înaltă pe care trebuiau s-o aibă; dar, cu toate acestea, ei îi dădeau lui semne de o iubire destul de mare.

Dar pentru ce nu era la înmormîntare nici unul din cei doisprezece, nici Ioan, nici Petru, nici unul din cei mai însemnați? Ucenicul care a scris această istorie n-o ascunde, dacă se spune că din teamă față de evrei se va răspunde că și aceștia se temeau de ei la fel: evanghelistul spune că Iosif era ucenic al lui Iisus, dar pe ascuns, fiindcă el se temea de evrei. Și nu se va putea spune că el face așa din dispreț față de evrei, căci vedem că dimpotrivă el nu vine fără frică. Dar însuși Ioan, care a stat sub crucea Stăpînului său, și care l-a văzut murind, n-a apărut și n-a făcut nimic asemănător: ce trebuie să zică el? Mi se pare că Iosif era cel mai priceput și cel mai strălucit dintre evrei, cum apare el din grija pe care o are pentru înmormîntare: că el era cunoscut lui Pilat, și pentru aceia obține trupul ca să-l înmormînteze, nu ca pe un osîndit, ci după cum aveau evreii obiceiul să înmormînteze pe unul mai mare și pe o persoană mai strălucită.

4. Și cum timpul îl constrîngea (Iisus fiind mort de pe la ceasul al nouălea) Iosif după ce a plecat la Pilat, și de acolo el și Nicodim plecînd să desprindă și să ia trupul de pe cruce se vede că seara era aproape; și atunci, începînd sărbătoarea, nu mai era îngăduit să lucreze: cum deci

timpul îi constrîngea, ei au pus trupul în mormîntul cel mai apropiat. Și s-a întîmplat prin rînduiala providenței divine, că acest trup a fost pus tocmai într-un mormînt nou, în care n-a mai fost pus nimeni, ca să nu se creadă că a fost alt mort cel care a înviat: și ca ucenicii să poată merge ușor și să ia parte la eveniment, acest loc fiind aproape de oraș: și încă, nu numai ucenicii lui Iisus, ci și dușmanii lui să fie martorii învierii lui. În sfîrșit, precauția pe care au luat-o evreii de a asigura mormîntul, de a pecetlui piatra și de a pune ostași ca să-l păzească (Mt. 27,66), era o mărturie sigură că Iisus era înmormîntat acolo. Iisus Hristos n-a avut mai puțină grijă ca înmormîntarea lui să fie recunoscută public ca și învierea. Ucenicii la fel se atașează foarte mult să stabilească și să confirme acest adevăr, că Iisus era cu adevărat mort; căci în cursul vremii învierea trebuie să fie dovedită foarte mult. Dar dacă s-ar fi putut răspîndi îndoieli și întunerice asupra morții lui, și dacă ea n-ar fi fost totodată sigură și evidentă, dovezile învierii ar fi fost întunecate. Nu pentru acest motiv numai a fost înmormîntat trupul în acest loc vecin cu orașul, ci ca zvonul că ucenicii lui l-au furat să se arate cu totul fals.

„Iar în ziua întîii a săptămînii (duminica), Maria Magdalena a venit la mormînt dis-de-dimineață, fiind încă întuneric și a văzut piatra ridicată de pe mormînt“ (Cap.20, Vers.1). Iisus Hristos a înviat, și piatra și pecetea erau expuse public. Și cum trebuia ca și alții să fie convinși de înviere, mormîntul a fost deschis, și prin aceia s-a recunoscut ceia ce s-a întîmplat. Vederea acestui mormînt deschis o atinse pe Maria, care-l iubea foarte mult pe Învățătorul ei; ziua sîmbetei fiind trecută, ea n-a avut odihnă pînă ce n-a fost la mormînt, și vine la mormînt la începutul zilei, pentru a primi ceva mîngîiere de la acest loc; și văzîndu-l, și piatra răsturnată, ea n-a intrat, n-a privit înăuntru, ci arzînd de iubire a alergat la ucenici, fiindcă avea o dorință foarte mare să-i învețe pe cît mai mulți ceia ce s-a întîmplat cu trupul. Alergarea ei și cuvintele ei o arată destul de mult.

„Au luat pe Domnul din mormînt și nu știu unde l-au pus“ (2). Nu vedeți voi că Maria nu avea încă o cunoaștere clară despre înviere, și ea a crezut că au luat trupul Stăpînului ei? nu auziți voi cu cîtă grijă raportează ea ucenicilor ceia ce a văzut? dar istoricul nu s-a limitat să-i dea toate laudele pe care le merita ea, și n-a crezut că se necinstește arătînd că era ea, care fusese de cu noapte la mormînt, că ei au aflat primele vești ale învierii; așa strălucește în toate iubirea ei pentru adevăr. Maria deci venind și spunînd tot ce s-a întîmplat, ucenicii aleargă imediat la mormînt, și văd giulgiurile care erau acolo, ca un semn și o mărturie a învierii (3, 4, 5, 6). Dacă ar fi luat trupul, nu l-ar fi dezbrăcat mai înainte; și dacă l-au dezbrăcat, nu și-ar fi făcut nici o grijă să ia giulgiul, să-l strîngă și să-l pună într-un colț, ci l-ar fi luat așa cum era. Pentru aceasta evanghelistul n-are atîta grijă să arate că trupul a fost înmormîntat cu multă smîrnă, substanță care lipește și leagă giulgiul de trup ca un plumb, decît că giulgiurile erau strînse într-un loc aparte, voi să nu-i ascultați pe cei ce zic cum că trupul a fost furat. Un hoț n-ar fi fost așa de nebun pentru a folosi atîta timp la lucruri inuțile. Pentru ce motiv ar fi lăsat el acest giulgiu? Cum s-ar fi pus el să le desprindă de

către trup, fără ca să fie zărit? Trebuia pentru aceia destulă vreme, și dacă ar fi întârziat așa, el n-ar fi fost lipsit ca să fie prins asupra faptului. Dar pentru ce erau giulgiurile acolo puse separat, și mahrama într-un loc aparte? Pentru a vă arăta că aceia nu s-a făcut la întâmplare și cu grabă, pentru că giulgiurile și mahrama erau separat și strânse separat: într-un cuvânt, aceia se face așa, ca ucenicii să creadă în înviere. Pentru aceasta li se arată Iisus Hristos apoi, ca fiind deja convinși de înviere prin ceea ce au văzut.

Priviți aici, vă rog, frații mei, cât este de departe evanghelistul de fast și de vanitate; cercetați să vedeți câtă grijă are el să arate că Petru a făcut o cercetare exactă. Fiind sosit primul la mormânt și văzînd giulgiurile care erau acolo, el n-a căutat nimic mai mult și s-a retras. Dar Petru, care era vioi și iute, a intrat în mormânt, a cercetat totul cu atenție, și face o nouă descoperire; atunci el l-a chemat pe Ioan ca să vină să vadă. Ioan deci intrînd după Petru, vede la fel giulgiurile care au slujit la îngroparea trupului, separate și puse la o parte. Ori, aceste giulgiuri așa separate, strînse și puse într-un loc aparte, dovedesc în mod arătat că cel ce le-a aranjat în acest fel nu era nici constrîns, nici grăbit, nici tulburat, ci că era liniștit și atent la ceea ce făcea.

5. Voi ați auzit fraților, Domnul a înviat gol; păziți-vă de aceste risipe nebune care se fac la înmormîntări. La ce folosește o risipă zadarnică și nebună, grea pentru părinții mortului, fără a-i fi de nici un folos mortului însuși; sau mai scurt dacă vrem să aflăm adevărul, este foarte ruinătoare pentru aceia și foarte grea pentru aceștia și periculoasă. Urmînd măreția, somptuozitatea cu care se îngroapă morții, aceasta a fost cauza că le stricau hoții și dezbrăcîndu-i pe morți i-au lăsat goi și fără înmormîntare: dar, o slavă deșartă! tu îți duci tirania pînă la doliu și la înmormîntare, și ce nebulie nu insuflă tu? Cei mai mulți, în sfîrșit, pentru a împiedica acest rău, desfac și sfîșie foarte frumoase și foarte prețioase văluri, și după ce le-au umplut de arome multe, ei le înmormîntează, ca în acest fel să le fie teamă fără folos hoților. Nu este aceia fapta unui nebun și a unui furios; a face să strălucească fastul și vanitatea, și a distruge materia? Da, zic ei, este ceea ce am aflat noi, ca morții noștri să fie în siguranță, și ca aceia ce le dăm, să le rămînă. Ce oare! dacă hoții nu i-au aceste draperii, viermii și insectele nu le vor mînca? Și dacă viermii și insectele le cruță, vremea și putrezirea nu le vor distruge?

Dar să presupunem că nici viermii, nici insectele, nici timpul, nici vreo altă întâmplare nu distrug aceste lucruri, că nu ating deloc nici trupul, și că totul se conservă în prospețimea sa, în solidaritatea sa, în finețea sa, morții vor fi ei oare mai bogați și mai înaintați? Trupul va învia gol, aceste haine vor rămîne în mormînt, și nu vor sluji la nimic cînd vom da seama. Pentru ce deci, veți zice voi, s-a înmormîntat trupul lui Iisus Hristos în giulgiuri pline cu arome prețioase? Vai! păziți-vă de a amesteca lucrurile sfinte cu cele profane: păziți-vă de a confunda ceea ce s-a făcut pentru Domnul cu ceea ce se face pentru oameni: dovadă parfumul vărsat de femeia stricată pe picioarele sfinte ale Domnului. Dacă trebuie să vorbim vom spune mai

întîi că cei ce au făcut aceste lucruri nu aveau încă cunoștință despre înviere; pentru aceasta zice evanghelistul; „Precum este obiceiul de îngropare la Iudei“ (Ioan 19,40). Cei ce-l cinsteau așa pe Iisus Hristos nu erau din cei doisprezece ucenici ai săi, ci din cei ce nu-l cinsteau decît pe jumătate; nu în acest fel l-au cinstit cei doisprezece apostoli, ci suferind moartea pentru el, expunîndu-se pentru el la mii de pericole și la mii de morți. Cinstea pe care i-au dat-o lui cei despre care vorbesc, era cu adevărat cinste, dar cu mult mai inferioară acesteia. Mai mult, cum am spus-o, noi vorbim acum despre oameni, și despre Domnul era vorba atunci.

Dar ca să știți că el nu se bucura de aceste lucruri, ascultați ce zice: „Flămînd am fost și Mi-ați dat să mănînc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau, gol am fost și M-ați îmbrăcat“ (Mt. 25,35,36,37). Niciodată n-a zis: m-ați văzut mort, și m-ați îngropat. Eu nu vă zic acestea pentru a vă întoarce să le dați morților datoriile înmormîntării lor. Ferească Dumnezeu! ci ca să mai lăsați din luxul și risipa fastuoasă și rău folosită.

Acestea sînt, veți zice voi, mărturii ale durerii noastre, ale iubirii noastre față de mort. Nu, nu vă înșelați, frații mei nu, aceasta nu este iubire față de mort, ci laudă. Vreți să-i arătați compătimirea voastră? Eu vă voi arăta înmormîntarea unei alte specii, și vă voi arăta cum să-l acoperiți cu hainele care-i sînt necesare care-l vor face strălucit: cu hainele pe care nici viermii, nici vremea nu le vor strica, și pe care nu le vor mai fura hoții, care sînt ele? Este haina milosteniei; această haină va învia cu el: milostenia rămîne imprimată ca și o pecete. Ei vor străluci prin haina lor, acei care, în acea zi minunată, li se va zice „Flămînd am fost și mi-ați dat să mănînc“. Acestea sînt hainele care fac acolo străluciți și celebri pe cei ce sînt îmbrăcați cu ele: acestea sînt hainele care ne pun în siguranță. Ceia ce se face acum este o risipă zadarnică și nebună, care nu folosește decît la hrănirea viermilor.

Încă odată, eu nu spun aceste lucruri pentru a împiedica înmormîntările, ci numai vreau ca să nu depășiți limitele, ca să vă mulțumiți să acoperiți trupul și să nu-l puneți gol în pămînt. Dacă este prescris și celor ce trăiesc să aibă numai cu ce să se acopere, este același lucru cu atît mai mult, privitor la cei morți. În sfîrșit, un mort n-are atîta nevoie de haine pe cît are un om viu care respiră încă. Atunci cînd trăim, hainele ne sînt necesare atît pentru frig cît și pentru acoperămînt: morții lipsiți de aceste nevoi, cîr numai ca trupul lor să nu fie pus gol în mormînt: fără a socoti că ei sînt deja acoperiți de pămîntul însuși, giulgiu propriu naturii lor. Dacă deci, aici jos chiar, unde sîntem supuși la atîtea nevoi, nu trebuie să căutăm nimic în plus; cu atît mai mult, acolo unde nu mai este așa, vanitatea și fastul sînt disprețuite mai mult.

6. Dar, veți zice voi, dacă se vede, dacă se știe, se va rîde de noi, își vor bate joc de noi. Sigur, nu trebuie să ne îngrijim atîta de aceste rîsuri, pe cît de extrema nebunie a celor ce rîd. Și credeți-mă, se vor afla mai mulți oameni care ne admiră, și care vor lăuda filozofia noastră și virtutea noastră. Nu aceia este vrednic de rîs, ci cea ce facem noi: excesele

noastre, plinsetele noastre, gemetele noastre, înmormîntîndu-se cu morții, iată ce este vrednic de rîs și de dispreț. Dar a filozofa, dar a se conduce după minte și în doliu de a-i îmbrăca pe morți este în mod sigur cea ce ne va procura cununile și laudele. Toți ne vor aplauda, toți vor admira virtutea lui Iisus Hristos, și vor zice: Vai! cît este de mare puterea lui Iisus Hristos! El i-a convins pe cei ce trebuie să moară în mod necesar că moartea nu este o moarte: iată pentru ce nu mai acționează ei ca niște creaturi stricăcioase, ci ca și cum ei le-ar trimite ale lor înaintea lor pentru o zi mai bună. El i-a convins că acest trup stricăcios și pămîntesc va fi îmbrăcat în nemurire, îmbrăcăminte mult mai prețioasă decît hainele de aur și de purpură. Și pentru aceia nu se pun ei să facă înmormîntări pompoase, privind o viață bună mai de preț decît o înmormîntare.

Iată ce vor zice ei, dacă ei ne vor vedea filozofînd așa și purtîndu-ne cu înțelepciune: dar dacă ne văd triști și abătuți, dacă văd că noi ducem alături de trup o mulțime de bocitoare, ei se vor rîde de noi, ne vor disprețui, ne vor batjocori, vor huli zadarnica și risipa în plus pe care o facem. Căci pentru aceia ne fac toți reproșuri, și sigur că au dreptate. În sfîrșit, unde poate fi scuza noastră, cînd îmbrăcăm un trup pe care viermii și putreziciunea îl vor consuma, și dimpotrivă neglijăm, îl disprețuim pe Iisus Hristos căruia îi este sete, care este gol în străzi, și fără casă? Să încetăm să ne dăm aceste griji și aceste greutăți în plus: să-i îngropăm pe morți, dar în felul ca, și în ei și în noi, aceia să se întoarcă spre slava lui Dumnezeu. Să facem pentru ei milostenii mari, să-i încărcăm cu provizii bune pentru călătoria lor. Dacă amintirea oamenilor mari este folositoare și utilă celor ce trăiesc, căci Domnul zice: „Eu voi apăra cetatea aceasta din cauza Mea și a slujitorului meu David“ (IV Reg. 19,34) cu atît mai mult milostenia va atrage acest folos și această apărare morților. În sfîrșit, milostenia, da, milostenia înviază morții: Ea a înviat-o pe Tavita (Fap. 9,36,39), atunci cînd văduvele, înconjurîndu-l pe sfîntul Petru, i-au arătat hainele pe care le făceau mîinile ei.

Atunci deci cînd cineva este aproape să moară, pînă ce cel mai de aproape părinte al lui pregătește înmormîntarea; el să-l sfătuiască pe cel ce moare să lase ceva săracilor; ca să-l trimită în cealaltă lume cu hainele sale, ca să-l facă pe Iisus Hristos moștenitorul său. Dacă regii, punînd moștenitorii, le dau familiilor lor o mare siguranță; cel ce-l lasă pe Iisus Hristos moștenitor cu copiii săi ce bunăvoință atrage el, și asupra sa însuși, și asupra întregii familii? Acelea sînt înmormîntările frumoase: iată care sînt cîștigătoare și celor vii și celor morți. Dacă avem asemenea înmormîntări, noi vom ieși din mormînt, în ziua învierii, cu totul străluciți și acoperiți de slavă. Dar dacă, avînd grijă de trup neglijăm sufletul nostru, vom avea mult de suferit în lumea cealaltă și ne vom atrage mari risuri și disprețuri. Nu este mică bătaie de joc de a ieși din lumea aceasta dezbrăcați de virtute: un trup lipsit de înmormîntare și aruncat pe pămînt nu este atît de necinstit pe cît este un suflet care nu este îmbrăcat cu virtute.

Să ne îmbrăcăm cu virtute, să ne acoperim cu această haină. Dacă din răutate am neglijat-o în cursul vieții noastre, să fim înțelepți măcar acum la

moarte, și să avem mare grijă să ne facem prieteni și apărători prin milosteniile noastre. Întăriți cu aceste asigurări reciproce noi vom putea apărea în fața Tribunalului divin cu această încredere deplină pe care v-o doresc, frații mei, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împărăția, cinstea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 86

„Și s-au dus ucenicii la ai lor. Iar Maria stătea afară lângă mormînt, plîngînd. Și pe cînd plîngea s-a aplecat în mormînt“ (Cap.20, Vers. 10,11- Vers.23).

2. Învierea Domnului nostru Iisus Hristos

3. Maria îl vestește apostolilor. Pentru ce li s-a arăta Iisus Hristos seara ucenicilor săi.

3. Harul Duhului Sfânt este necuprins

4. Să facem tot posibilul și să nu cruțăm nimic pentru a avea cu noi pe Duhul Sfânt, și să păstrăm harul lui. Măreția demnității și a slujirii preoților; să-i cinstim, să-i stimăm, să-i ajutăm. Înseamnă a-și face rău sieși batjocorindu-i și supărându-i.

1. Femeile sînt în mod natural sfoase și înclinate spre compătimire. Eu spun aceia ca să nu vă mirați văzînd-o pe Maria scăldată în lacrimi în fața mormîntului, și pe Petru că nu plînge de loc, căci evanghelistul zice: „Și s-au dus ucenicii iarăși la ai lor. Iar Maria stătea afară lângă mormînt, plîngînd“. Ea era de un sex slab, și nu avea încă o cunoaștere clară despre înviere. La fel ceilalți ucenici nu erau destul de convinși de acest adevăr; văzînd giulgiurile, ei au crezut și s-au întors la ai lor loviți de uimire. Și pentru ce n-au plecat ei imediat în Galileia, cum li se poruncise mai înainte de patimă? poate că-i așteptau pe ceilalți. Și mai mult, ei erau foarte nesiguri și foarte încurcați.

Ucenicii deci s-au întors la ai lor, și Maria a rămas lângă mormînt; singură vederea mormîntului o mîngîia, cum am spus-o. Vedeți la fel că ea se pleca să vadă înăuntru, și a vedea numai locul unde a fost pus trupul, pentru ea era un adaus de mîngîiere; pentru aceasta rîvna și zelul ei au fost răsplătite foarte mult. Ea a avut avantajul să-l vadă prima pe Iisus ceia ce ucenicii au văzut apoi, să vadă doi îngeri îmbrăcați în alb așezați în locul unde a fost pus trupul lui Iisus, unul la cap și altul la picioare; singură vederea acestor haine i-a inspirat bucurie și plăcere. Și cum această femeie nu avea înțelepciune prea înaltă pentru a scoate din giulgiuri și din mahramă dovada învierii, Domnul face ceva mai mult, o face să vadă îngeri așezați, șezînd, îmbrăcați cu haine de sărbătoare și de bucurie, pentru a o mîngîia și a o încuraja prin această priveliște.

Acești îngeri nu-i vorbesc nimic despre înviere, dar ea este adusă puțin cîte puțin la această cunoaștere a adevărului. Ea vede un veșmînt

strălucitor, aude un glas mîngîietor; și ce zice acest glas? „Femeie, de ce plîngi?” (13) Toate împrejurările acestea au fost pentru ea ca o ușă deschisă, prin care vine să vorbească pe nesimțite despre înviere. Postura acestor îngeri așezați la ușă ca s-o întrebe, căci păreau că știu ceia ce s-a petrecut. Iată pentru ce nu erau așezați împreună, ci la oarecare distanță unul de altul. Și cum nu este de crezut că ea ar fi îndrăznit să-i întrebe prima, îngerii o previn și o invită să vorbească cu ei și prin întrebarea lor și prin atitudinea lor. Ce răspunde Maria? Ea zice cu atîta rîvnă și iubire: „Au luat pe Domnul meu și nu știu unde l-au pus”. Marie, ce spui tu? Tu nu știi încă nimic despre înviere; tu îți închipui că trupul a fost luat, că este ascuns? Nu vedeți bine, frații mei, că această femeie nu era încă inițiată în această învățătură sublimă?

„Zicînd acestea, ea s-a întors înapoi” (14). Care este urmarea a aceia? Maria vorbește cu îngerii, ea n-a învățat nimic încă, și imediat s-a întors. Mie mi se pare că precum ea pronunțase aceste cuvinte Iisus Hristos a apărut brusc în spatele ei, de care îngerii au avut o oarecare frică, și că recunoscîndu-l pe Domnul ei l-au arătat imediat și prin privirea lor și prin mișcarea lor, că ei îl vedeau, ceia ce a făcut-o pe Maria să se întoarcă. Domnul le-a apărut deci văzut îngerilor, dar nu i s-a arătat la fel acestei femei, de teamă să n-o înspăimînte cu această primă arătare. El nu s-a făcut văzut decît sub o haină foarte veche și foarte obișnuită; ceia ce o dovedește, este că ea l-a luat drept grădinarul. După aceia nu era potrivit s-o ridice imediat la această învățătură sublimă despre înviere pe o femeie care avea sentimente și suflet așa de jos și așa de îngroșat; el trebuia s-o ridice puțin cîte puțin. Iisus Hristos o întrebă din nou și-i zice: „Femeie, de ce plîngi? pe cine cauți?” (15). Aceia arăta că Iisus Hristos știa că ea voia să-l întrebe, și o pune el s-o facă. Înțelegînd aceia, nu l-a mai numit pe Iisus; ci ca și cum acest om ar fi știut ceia ce voia să afle ea, ea răspunde: „Doamne, dacă Tu l-ai luat, spune-mi unde l-ai pus și eu îl voi lua”. Maria mai zice încă: „Dacă l-ai luat spune-mi unde l-ai pus” ca și cum Iisus era între morți. Dar iată ce vrea să zică ea: Dacă de frica pe care o ai de evrei l-ai luat de aici, spune-mi-o și eu îl voi lua.

Această femeie are o afecțiune mare și o iubire mare, dar ea n-are încă nimic mare în sufletul ei; pentru aceasta Iisus se face cunoscut ei, nu pe față, ci după glasul lui. Cum uneori li se făcea cunoscut evreilor și alteori nu li se făcea, cu toate că era în fața ochilor lor; la fel, cînd vorbește, depinde de el să se facă cunoscut, recunoscut. Așa atunci cînd le-a zis evreilor: „Pe cine căutați?” el nu s-a făcut cunoscut nici după față nici după glas, decît atunci cînd a binevoit ei; și aceasta o face încă aici, unde se mulțumește s-o cheme pe Maria pe numele ei, muștrîndu-o pentru sentimentele pe care le are despre el, și muștrîndu-o pentru că-l credea mort, pe el care era viu. Dar cum zice ea „Întorcîndu-se” (16); căci ei îi vorbea Iisus? Eu cred că atunci cînd zicea ea: „Unde l-ai pus?” ea era întoarsă spre îngeri pentru a-i întreba de ce sînt înspăimîntați; ca apoi chemînd-o Iisus, ea s-a întors spre el, și el i s-a făcut cunoscut ei după

glasul său. Căci atunci cînd a numit-o „Marial“ l-a recunoscut ea. Așa că ea l-a recunoscut, nu după înfățișare, ci după glas.

Dar, veți zice voi, de unde pornește că s-au înspăimîntat îngerii, și că pentru aceia s-a întors Maria spre ei? Voi ați avea aici același motiv să ziceți: prin ce se vede că Maria l-a atins pe Iisus și s-a aruncat la picioarele lui? Dar dacă unul din aceste lucruri rezultă evident din aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos: „Nu te atinge de Mine“ (17), la fel ceia ce spune evanghelistul că ea s-a întors, dovedește clar pe celălalt.

2. Pentru ce zice Iisus: „Nu te atinge de Mine“? Unii răspund că Maria cerea harul duhovnicesc, „darul Duhului Sfînt“, fiindcă ea l-a auzit zicînd către ucenicii săi: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mîngîietor vă va da, ca să rămînă cu voi în veac“ (Ioan 14,16). Și cum Maria care nu era cu ucenicii, ar fi putut să audă aceste cuvinte? Dar mai mult, aceia este o închipuire care este foarte depărtată de aceste cuvinte de sensul adevărat al lor. Cum să ceară ea acest har, Iisus nefiind plecat încă la Tatăl său? Ce trebuie deci să răspundem? Eu cred că Maria voia să mai rămînă încă cu Iisus ca mai înainte, și că în bucuria ei ea n-a ajuns la înălțimile adevărului, cu toate că Iisus a fost, după trup, într-o stare destul de desăvîrșită. Domnul deci corectează această greșală a ei și mustră acest exces de siguranță; și, în sfîrșit, nu se vede ca el să fi vorbit pe acest ton cu ucenicii săi: el înalță sufletul ei ca ea să se apropie de el cu mai mult respect și cu mai multă cinste.

Dacă a zis Iisus: Nu te apropia de mine ca mai înainte, lucrurile nu mai sînt în aceeași stare și eu nu mai trebuie să vorbesc așa cu tine acum și mai tîrziu; acest răspuns ar fi părut mîndru și fastuos. Dar acesta: „Căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu“ (17) cu toate că mult mai dulce, înseamnă același lucru, căci zicînd: Nu M-am suit încă“, el declară că se grăbește să urce acolo și că aceasta așteaptă să facă din moment în moment; ori nu trebuie privit cu același ochi ca mai înainte pe cel ce urca la cer și care nu mai trebuia să rămînă cu oamenii. Ceia ce urmează face să se vadă în sfîrșit că acela este adevăratul sens al acestor cuvinte: „Ci mergi, nu Mă atinge, la frații Mei și le spune: Mă sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru și la Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru“ (17) Deși el nu se va urca imediat ci după patruzeci de zile. Pentru ce-i vorbește dar așa? O face pentru a-i înălța sufletul ei și pentru ca să-i dea siguranță că el va urca la cer. Și aceste cuvinte: „La Tatăl Meu și Tatăl vostru, la Dumnezeuul Meu și Dumnezeuul vostru“ se referă la întrupare: cum zice că se va urca, el o spune despre trupul său. Și Iisus îi vorbește așa Mariei, fiindcă ea n-avea despre el sentimente vrednice de măreția lui. Dumnezeu este deci Tatăl lui Iisus într-un fel și al nostru în alt fel? Sigur. Dacă el este în altfel Dumnezeuul celor drepi, cum nu este pentru ceilalți oameni, cu atît mai mult este el Dumnezeuul Fiului în alt fel, și în altfel Dumnezeuul nostru. Așa cînd zice el: „Spune Fraților Mei“ de teamă ca ei să nu scoată concluzia din aceia pentru o egalitate, el pune o diferență; căci Iisus trebuie să se așeze pe tronul Tatălui său, și ei trebuie să stea înainte în fața tronului acesta. Pentru aceasta, încă după substanța sa trupească, el ar fi devenit fratele nostru,

dar el este cu totul diferit de noi în demnitate și nici nu se poate exprima măreția acestei deosebiri.

„Și a venit Maria Magdalena, vestind ucenicilor că a văzut pe Domnul și acestea i-a spus ei“ (18). Atîta este de mare binele pe care-l produce stăruința și perseverența! Dar pentru ce nu se necăjesc ucenicii aflînd că Învățătorul lor va pleca imediat și nu zic aceleași lucruri pe care le-au zis mai înainte? Atunci ei se întristau și plîngeau fiindcă el mergea la moarte; acum cînd află că el a înviat, de ce să se mai necăjească ei? Maria i-a anunțat pe ucenici că ea l-a văzut pe Domnul, ea le-a spus cuvintele lui care i-au mîngîiat foarte mult. Dar cum era de presupus că ucenicii auzind aceste cuvinte, nu o vor crede pe această femeie, sau, ei o vor crede, văzînd că Iisus nu i-a cîstit și pe ei cu vederea lui, după făgăduința pe care le-a făcut-o că li se va arăta în Galileea (Mt. 28,10); de teamă deci ca, amintindu-și din nou aceste cuvinte, ei să nu cadă în tristețe și în necaz dumnezeiescul Mîntuitor nici nu lasă să treacă ziua; dar, prin noutatea învierii și a ceea ce a spus această femeie, aprinzînd în inima lor dorința de a-l vedea. Atunci cînd ardeau de această dorință, cînd teama de evrei se mărea încă, atunci el li se arată spre seară și într-un fel minunat și strălucit (19)

Și de ce li se arată el seara? Fiindcă se pare că atunci era teama lor mai mare și s-a dublat și ei erau într-o îngrozire prea mare. Dar ceea ce este uimitor, este că ei nu l-au luat drept o fantomă, o nălucă; căci el a intrat, ușile fiind încuiate și dintr-odată; dar sigur că Maria i-a prevenit și le-a insuflat o credință destul de mare; mai mult, el li s-a arătat lor cu o față strălucitoare și plină de blîndețe. El nu vine ziua, ca ei să fie toți împreună; căci ei erau într-o uimire mare și în frică. El n-a bătut la ușă, ci dintr-odată a apărut în mijlocul lor și le-a arătat coasta sa și mîinile sale, și în același timp el a liniștit prin glasul său gîndurile lor agitate și tulburate, zicîndu-le: „Pace vouă“ (19) adică: „Nu vă tulburați; și el le amintește aceste cuvinte pe care le-a spus lor mai înainte de a merge la cruce: „Pace vă las vouă“ (Ioan 14,27) și încă: „Întru Mine pace să aveți. În lume necazuri veți avea“ (Ioan 16,33).

„Deci s-au bucurat ucenicii văzînd pe Domnul“ (20). Nu vedeți fraților, că Domnul întărește cuvîntul său prin faptele sale? Căci ceea ce le-a prezis ucenicilor săi înainte de a merge la cruce, înainte de moartea sa: „Dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni n-o va lua de la voi“ (Ioan 16,22) el o realizează acum. Apoi, toate lucrurile acestea slujesc mult să le insuflă o credință tare și constantă. Cum evreii trebuiau să le facă un război continuu, Mîntuitorul le repetă adesea: „Pace vouă“, dîndu-le prin aceia o mîngîiere proporțională cu războiul și cu luptele pe care le vor avea de susținut.

3. Acela este primul cuvînt pe care l-a zis Domnul către ucenicii săi după învierea sa. Iată pentru ce le face Pavel această urare credincioșilor în epistolele sale: „Ca Dumnezeu Tatăl nostru și Domnul nostru Iisus Hristos, să vă dea pace și har“. Dar femeilor Iisus Hristos le promite bucurie, fiindcă ele erau adîncite în tristețe, și așa ele au avut primele bucuria și mîngîierea

ca să-l vadă. Deci pe dreptate le vestește Iisus Hristos oamenilor pacea, fiindcă lor trebuie să li se declare război; și bucurie femeilor, fiindcă ele erau în durere și în tristețe, el face să se cunoască roadele crucii, adică; pacea. Deci după ce a luat orice piedică, aduce victoria sa cea strălucită, și terminându-se totul zice: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi“ (21). Nu aveți nici o îndoială, nici asupra a ceea ce s-a petrecut, nici de caracterul celui ce vă trimite. Aici, el înalță inima și curajul lor și le insuflă o încredere foarte mare, ca ei să întreprindă cu curaj lucrurile sale; el nu-l mai roagă pe Tatăl său, ci le dă din propria sa autoritate virtutea și puterea să acționeze. Căci „A suflat asupra lor și Le-a zis: Luați Duh Sfânt“ (22) Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate, și căroră le veți ținea vor fi ținute“ (23). La fel precum un rege îi trimite pe ofițerii săi și pe soldați și pe generali, dându-le putere să închidă în închisoare și să-i slobozească pe vinovați, așa Iisus Hristos, trimițându-i pe apostolii săi, le-a dat aceiași autoritate și aceiași putere.

Cum deci Iisus Hristos după ce a zis: „Dacă nu Mă voi duce Eu Duhul Sfânt nu va veni la voi“ (Ioan, 16,7), acum le dă el Duh Sfânt? răspund că el nu le-a dat Duh Sfânt, și că, suflând peste ei, el numai i-a pregătit să-l primească. Dacă arătarea unui înger l-a lovit pe Daniel și l-a făcut să cadă cu fața la pământ (Dan. 8,17), ce nu li s-ar fi întâmplat apostolilor, primind un dar așa de mare fără ca Mîntuitorul să-i fi pregătit de mai înainte, pe ei care nu erau încă decît ucenici? Pentru aceasta n-a zis el: Voi ați primit, ci: „Luați Duh Sfânt“. Cu toate acestea n-ar fi o greșală a spune că ei au primit atunci o putere duhovnicească sigură și un har; un har, nu destul de puternic, într-adevăr, pentru a învia morții și a lucra minuni, ci capabil de a ierta păcatele; căci este deosebire între darurile Duhului Sfânt, pentru aceasta adaugă Domnul: „Căroră le veți ierta păcatele le vor fi iertate“, făcându-i să cunoască natura darului pe care-l dă lor. Dar după patruzeci de zile ei au primit puterea de a face minuni. Iată pentru ce zice Iisus Hristos: „Veți primi puterea Duhului Sfânt, care se va coborî peste voi, și-mi veți fi Mie martori în Ierusalim și în Iudeea“ (Fap. 1,8). Această mărturie, ei au dat-o prin minuni, căci harul Duhului Sfânt este nespus, și darurile lui sînt de mai multe feluri. Înțelepciunea lui Dumnezeu a rînduit așa pentru a vă învăța că darurile Tatălui, ale Fiului și ale Duhului Sfânt, sînt unul și același dar, și puterea lor una singură și aceiași putere. Lucrurile care se par că sînt proprii Tatălui, și-i aparțin lui în mod unic, aparțin în mod egal și Fiului și Duhului Sfânt (Ioan 6,44) Cum nimeni nu vine deci la Fiul dacă nu-l atrage Tatăl? Dar această putere se arată la fel și în Fiul, căci zice: „Eu sînt calea, nimeni nu vine la Tatăl decît prin Mine“ (Ioan 14,6). Vedeți că este la fel și pentru Duhul Sfânt. Apostolul zice: „Nimeni nu poate mărturisi pe Iisus Domnul, decît numai în Duhul Sfânt“. Și iarăși, darul pe care l-a făcut Dumnezeu Bisericii apostolilor săi, Scriptura îl atribuie pe atîta Tatălui, pe atîta Fiului, pe cît și Duhului Sfânt; noi vedem la fel în aceste cărți sfinte că este deosebire de daruri duhovnicești ale Tatălui, ale Fiului și ale Duhului Sfânt.

4. Să facem deci tot efortul nostru, și să nu cruțăm nimic pentru a-l avea cu noi pe Duhul Sfânt și să-i cinstim mult pe cei ce au fost însărcinați cu lucrarea lui, căci demnitatea preoției este mare. „Păcatele vor fi iertate“ zice Iisus Hristos „cărora le veți ierta“; pentru aceasta zice sfântul Pavel: „Ascultați pe conducătorii voștri și vă supuneți lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre“ (Evr. 13,17). Voi n-aveți grijă decât de voi înșivă, și dacă vă purtați bine, voi n-aveți de dat seamă pentru alții. Dar un preot, un păstor, dacă se mulțumește să trăiască numai el bine, dacă n-are o grijă destul de mare de voi și de toți cei ce-i sînt încredințați lui, el va merge în iad cu cei răi; adesea el piere, nu pentru greșalele sale proprii și pentru păcatele lui, ci pentru ale altora, dacă n-a făcut tot ceia ce-i este în puterea sa ca să-i îndrepte. Văzînd deci la ce pericol sînt expuși păstorii voștri, să aveți pentru ei iubire plină de sfințenie și respectuoasă; sfîntul Pavel vă arată ce le datorați lor, zicînd: „Ei priveghează pentru sufletele voastre“ și ei nu priveghează simplu, ci „ca avînd să dea seamă“, pentru aceasta trebuie cinstiți foarte mult și respectați.

Căci dacă vă uniți cu cei ce-i batjocoresc și-i disprețuiesc, vouă înșivă vă faceți rău în același timp. Atîta vreme cît pilotul este în liniște și bucuros, mateloții și tot echipajul sînt în siguranță, dar dacă, prin injuriile lor și prin tratamentul lor, ei îi fac viața dură și nenorocită, dacă ei îl împiedică să-și exercite meseria lui, el va merge în ciuda sa să-i arunce în pericole; așa păstorii voștri, dacă le dați cîntecul pe care le-o datorați, vor putea, veghind asupra voastră și veghind asupra lor înșiși să vă ajute în mîntuirea voastră; dar dacă îi împiedicați să lucreze, vă veți expune cu ei să pieriți sub valuri chiar cînd ei vor fi activi și veghetori.

Ascultați ce le-a zis Iisus Hristos evreilor, și dați toată atenția la aceasta. „Cărturarii și fariseii au șezut în scaunul lui Moise, faceți tot ce vă vor zice ei să faceți“ (Mt. 23,2,3). Acum nu trebuie să spunem: Preoții sînt așezați în scaunul lui Moise; noi trebuie să zicem; ei sînt așezați în scaunul lui Iisus Hristos, căci ei au primit învățătura sa. Pentru aceasta zice sfîntul Pavel: „Propovăduim în numele lui Iisus Hristos, ca și cum Dumnezeu v-ar îndemna prin noi“ (II Cor. 5,20). Nu vedeți că toți sînt supuși puterilor lumesci și magistraților, și chiar cei ce-i întrec prin naștere, în înțelepciune și în experiență? Supunerea față de împărat care l-a întărit și l-a confirmat în autoritatea lui, face ca să nu se mai gîndească la toate lucrurile acestea, și să nu se mai ia în seamă decât voința lui, cu toate că oricine ar fi cel pe care l-a ridicat el la magistratură. Noi care avem o așa de mare frică de cel pe care l-a pus un om într-o autoritate, cînd Dumnezeu este care pune, cînd el este cel ce poruncește, noi nu ne temem să disprețuim, să insultăm, să acoperim cu mii de batjocuri pe cel pe care l-a ales el; nouă la care ne este oprit să-i judecăm pe frații noștri, noi ascuțim limba noastră împotriva preoților. Și de ce iertare vom mai fi noi vrednici, noi care, nevăzînd birna din ochiul nostru, căutăm cu duritate și cu asprime să descoperim un pai în ochiul altuia? Nu știți voi că atunci cînd judecați așa vă pregătiți o judecată mai aspră?

Eu nu zic acestea, frații mei, pentru a-i scuza pe preoții răi, nici pentru a-i huli pe cei ce slujesc cu nevrednicie slujba lor; departe de aceia, eu îi deplîng, eu gem pentru soarta lor, dar chiar cînd ar fi răi și nevrednici de caracterul lor, nu le este îngăduit celor ce sînt sub purtarea de grijă a lor, și mai ales poporului și celor mai simpli să-i judece. Oricît de rea ar fi viața lor, dacă sînteți atenți la datoriile voastre, voi nu veți primi nici un rău în ceia ce i-a încredințat Dumnezeu ca să slujească (Num. 22,28). Dacă Domnul a făcut să vorbească o asină, dacă el a dat binecuvîntări duhovnicești prin mîinile unui ghicitor; dacă prin gura unui animal și prin limba necurată a lui Balaam, el a făcut o minune în folosul evreilor care erau răi; cu ațit mai mult pentru voi, a căror viață și purtare este bună, chiar cînd preoții ar fi răi și stricați, își vor împlini ei toată datoria lor, și va trimite el Duhul Sfînt al său? Nu, nu sufletul curat și sfînt atrage și face să se coboare Duhul Sfînt prin propria lui curăție, ci harul lucrează totul. „Căci toate sînt ale voastre, zice apostolul fie Pavel, fie Apolo, fie Chefa“ (I Cor. 3,22) Și în sfîrșit, tot ce are preotul în puterea sa este un dar care nu-i aparține decît lui Dumnezeu singur și oricît de mare și de înaltă ar fi înțelepciunea omului, ea va fi totdeauna mai prejos de har. În sfîrșit, eu zic acestea frații mei, nu pentru a vă întări să duceți o viață leneșă și mîndră, ci ca, dacă este cineva dintre episcopii voștri sau preoți care-și neglijează datoria lor, voi să nu vă faceți rău și vouă. Și ce zic eu, episcopi sau preoți? Nu, nici un înger, nici un arhanghel nu poate să facă nimic împotriva darurilor lui Dumnezeu; Tatăl și Fiul și Duhul Sfînt fac totul; preotul, slujitorul numai împrumută limba sa și mîna sa. Nu ar fi drept ca în ceia ce privește făgăduința mîntuirii noastre, răutatea altuia să poată să întunece pe cei ce au îmbrățișat credința. Să pătrundem și să considerăm bine toate adevărurile acestea; să ne temem de Dumnezeu, să-i respectăm pe preoții săi, să le dăm tot felul de datorii, ca faptele noastre cele bune și cîntea și respectul pe care-l dăm lor, să ne facă să obținem de la Dumnezeu o răsplată mare, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava, împărăția, cîntea, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 87

„Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamăn, nu era cu ei cînd a venit Iisus. Deci i-au zis lui ceilalți ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuielor și dacă nu voi pune mîna mea în coasta Lui, nu voi crede“ (Cap.20, Vers. 24,25-Cap.21, Vers.15).

1. Pentru ce nu i s-a arătat Iisus Hristos lui Toma decît după opt zile după ce li s-a arătat celorlalți apostoli. Pentru ce a păstrat Iisus Hristos în trupul său urmele rănilor sale.

2. Petru avea sufletul mai vioi și mai fierbinte, Ioan mai înalt și mai pătrunzător.

3-4 Ce fericire de a-l vedea pe Iisus în slava sa! Să nu cruțăm nimic pentru a ne procura veșnicia fericită. Ce înseamnă a suferi cu Iisus Hristos. Vederea bunurilor viitoare face viața liniștită, dulce și ușoară. Cît este de puternică iubirea. Iubirea lui Iisus Hristos produce disprețul tuturor lucrurilor pămîntești. Paralelă între iubirea sfîntului Pavel față de Iisus Hristos, și a noastră. De ceea ce ai groază să auzi, nu mai ai rușine să faci. Descrierea păcatelor noastre. Se face totul pentru a aduna argint, dar, nimic nu se face pentru mîntuirea sufletului. Portretul lacomului: furia lui, excesele lui. La ce risipesc oamenii din lume banii lor. Cel ce se dă femeilor rele se face de rîs și disprețuit. Pacea și siguranța omului bun.

1. Dacă este a fi prea ușor și prea complăcut a crede orice cu ușurință, înseamnă a fi destul de dur și de îngroșat a vrea să știi în mod curios totul, și să cercetezi totul cu asprime. Iată de ce-l putem învinui pe Toma, cînd apostolii ziceau: „Am văzut pe Domnul“; el n-a crezut, mai puțin din neîncredere față de ei pe cît din îndoială cu privire la posibilitatea faptului, vreau să zic a învierii. Căci el n-a zis: Eu nu vă cred, ci: „Dacă nu voi pune mîna mea în coașta Lui nu voi crede“. Cum apostolii erau adunați toți în același loc, Toma singur nu mai era cu ei? Este adevărat că el nu s-a întors încă din fugă și risipirea de la început.

Pentru voi, dragii mei frați, văzîndu-l pe acest ucenic necredincios, gîndiți-vă la mila Domnului, la bunătatea cu care, în interesul unui singur suflet, el îi arată rănilor pe care le-a primit, și vine în ajutorul unui singur ucenic, cu sufletul mai îngroșat decît ceilalți. Iată pentru ce voia Toma să-și întărească credința sa pe mărturia mai îngroșată a simțurilor, și nu se referea numai la ochii săi. Căci el n-a zis numai: dacă nu văd, ci încă: dacă nu voi atinge; de teamă ca aceia ce apărea să nu fi fost o nălucă și o închipuire. Deși ucenicii care vesteau această înviere erau vrednici de credință, și chiar însuși Domnul care a făgăduit-o. Și cu toate acestea, cu toate că el cerea lucru mare, Iisus Hristos voia să-l mulțumească întru totul.

Și de ce nu i s-a arătat Iisus Hristos lui Toma imediat, ci numai după opt zile după aceia? Ca ucenicii învățîndu-l mai înainte, și avînd tot timpul să-i spună acelea ce au văzut și au auzit ei, să crească dorința lui, și ca el să fie apoi mai tare în credință. De unde a aflat el că, coasta a fost străpunsă? De la ucenici. Pentru ce crede el într-un lucru fără să creadă în altul? Fiindcă acest al doilea lucru era mai mult, era ceva mai surprinzător. Dar, frații mei, considerați aici cu cît adevăr vorbesc apostolii; iată cum nu ascund ei nici defectele lor, nici pe ale altora, și spun totul cu o foarte mare sinceritate.

Iisus Hristos se arată încă ucenicilor săi; el nu așteaptă ca Toma să-l roage, nici să-i spună ceva asemenea; ci, de la sine însuși, el previne și împlinește dorința lui, făcîndu-i cunoscut că el era prezent atunci cînd le-a zis aceste lucruri ucenicilor săi: căci el se folosește de aceleași cuvinte, ca pentru a-i face o mustrare aspră și vie, și să-l învețe în același timp pentru viitor; el îi zice: „Adu degetul tău încoace și vezi mîinile Mele și adu mîna ta

și o pune în coasta Mea și nu fii necredincios, ci credincios“ (27). Nu vedeți că Toma se îndoia din necredință? Dar aceasta era înainte ca ucenicii să fi primit pe Duhul Sfânt; după aceasta ei n-au mai fost necredincioși, ei au fost desăvârșiți. Iisus Hristos nu-l mustră pe Toma numai prin aceste cuvinte, ci și prin următoarele. Toma, imediat ce a fost lămurit pentru îndoiala sa, revine, și crezând, strigă: „Domnul meu și Dumnezeuul meu!“ (28). Și Iisus îi zice: Pentru că M-ai văzut, ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!“ (29). Este propriu credinței să creadă chiar în lucrurile pe care nu le-a văzut încă. „Credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute“ (Evr. 11,1). Apoi, Mîntuitorul nu-i numește pe ucenici numai aici fericiți, ci și pe cei ce vor crede după aceia în cursul vremii.

Totuși, veți zice voi, ucenicii au văzut înainte ca să creadă. Da, dar ei n-au căutat să vadă și să pipăie ca și Toma. Imediat ce au văzut giulgiurile și mahrama, pentru această mărturie ei au primit învățătura despre înviere; și înainte ca să-l vadă pe Iisus Hristos înviat, ei au arătat o credință întreagă și deplină. Dacă vă vine în suflet să ziceți: eu aș fi vrut să fiu în vremea aceea, aș fi vrut să-l văd Iisus Hristos făcînd minuni, amintiți-vă atunci acest cuvînt: „Fericiți cei care n-au văzut și au crezut“. Acum este potrivit să examinăm cum un trup nestricăcios a reținut cicatricile cuiei, și a putut fi atins de mîna unui om: aceia nu trebuie să vă însălmînte: Iisus Hristos a vrut-o așa din îngăduință. Acest trup, care era așa de subtil și așa de ușor, că, el a intrat în sala unde erau apostolii, ușile fiind încuiate, el n-avea nimic îngroșat. Dar Mîntuitorul s-a arătat sub acest aspect, ca să-i convingă despre înviere pe ucenicii săi, și să-i facă să cunoască cum că el a fost cu adevărat răstignit, că nu un altul a înviat pentru el. Iată pentru ce a înviat el, purtînd pe acest trup semnele crucii, și încă pentru acest motiv a și mîncat. Căci apostolii făceau să se vadă adesea aceasta în predica lor, zicînd: „El ni s-a arătat nouă care am mîncat și am băut cu El“ (Fap. 10,41). La fel deci ca atunci cînd îl vedem înainte de moartea sa mergînd pe valuri, noi nu zicem că trupul lui este de altă natură și nu este ca al nostru; așa, văzîndu-l după învierea sa cu cicatricile rănilor sale, noi nu vom spune pentru aceia că trupul lui ar fi stricăcios. Mîntuitorul nu face să se vadă aceste cicatrici decît pentru a vindeca boala ucenicului său.

2. „Și încă multe alte minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor săi“ (30). Sfîntul Ioan, care descrie mai puține minuni decît ceilalți evangheliști arată că chiar aceia nu le-au spus pe toate; ci numai pe atîtea cîte erau necesare pentru a-i atrage pe ascultători la credință. „Căci, zice el, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile care s-ar fi scris“ (Ioan 21,25). Prin care se vede evident că evangheliștii n-au scris aceste fapte din vanitate, din mîndrie, ci numai pentru folosul și utilitatea noastră. În sfîrșit, cum niște scriitori care au omis multe lucruri, ar fi spus ei acestea din mîndrie?

Pentru ce n-au spus evangheliștii totul amănunțit? Aceasta mai întîi din cauza numărului mare de lucruri care ar fi fost de spus; și încă, fiindcă ei se gîndeau bine că cel ce nu va crede prin aceia ce spunea Iisus, nu va mai crede, chiar cînd i se vor spune mai multe; în sfîrșit, că cel ce va crede

acestor fapte nu va mai avea nevoie de altele ca să creadă. Dar mi se pare că evanghelistul vorbește aici despre minunile pe care le-a făcut Domnul după învierea sa, pentru că el adaugă: „Înainte ucenicilor săi“. Cum înainte de înviere era nevoie ca Iisus să facă fapte și minuni, ca ei să creadă că el era Fiul lui Dumnezeu, a trebuit la fel ca să facă multe după aceea, ca ei să fie pe deplin convinși că el era înviat. Pentru acest motiv adaugă istoricul sfânt: „Înainte ucenicilor Săi“. În sfârșit, Domnul a cinat singur cu ei după învierea sa. Iată pentru ce zicea Mîntuitorul: „Lumea nu Mă va mai vedea“ (Ioan 14,19). Evanghelistul voind să arate apoi că Iisus n-a făcut aceste minuni decît spre folosul ucenicilor săi, a mai adăugat: „Și crezînd viață să aveți în numele Lui“ (31); vorbind în general tuturor oamenilor, pentru a vă face să cunoașteți că nu el, ci noi ne folosim de credința pe care ne-o insufflă el în sine însuși. „În numele Lui“, adică prin el; căci el însuși este viața.

„După acestea, Iisus s-a arătat iarăși ucenicilor săi la Marea Tiberiadei și S-a arătat așa“ (Cap. 21,1). Nu vedeți fraților, că Iisus nu este multă vreme cu ucenicii săi, și nu rămîne cu ei ca și mai înainte? El li se arată seara, și imediat dispare: opt zile după aceea el li s-a arătat iarăși și iar a dispărut din nou. Apoi el s-a arătat pe malul mării, și ucenicii s-au temut foarte mult. Ce înseamnă acest cuvînt: „S-a arătat“? Prin aceea se cunoaște în mod desăvîrșit că numai din bunătate și din îngăduință s-a arătat Iisus, trupul lui atunci fiind nestricăcios și nemuritor. Dar pentru ce a arătat evanghelistul locul? Aceasta pentru a arăta că Domnul a risipit în mare parte teama ucenicilor săi; în așa fel că ei au început să iasă din casa lor. Dar ei au plecat în Galileea, pentru a scăpa de pericol, pentru a se sustrage de la mînia evreilor.

„Simon Petru le-a zis: Mă duc să pescuiesc“ (3). Cum Iisus Hristos nu era adesea cu ucenicii săi, cum ucenicii n-au primit încă Duhul Sfînt, nici vreo slujire, nici funcție, nici să facă ceva, ei s-au reîntors la meseria lor. „Erau împreună, Simon Petru și Toma, cel numit Geamăn și Natanael, cel din Cana Galileii, și fiii lui Zevedeu și alți doi din ucenici“ (2). Neavînd deci nimic de făcut, ei au mers la pescuit, și noaptea, fiindcă ei erau totdeauna fricoși și se temeau. Sfîntul Luca arată același lucru, nu arată cu aceleași cuvinte, ci numai amintește prin ceia ce zice. Ceilalți ucenici îi urmau, fiind uniți de nedespărțit împreună și voind să vadă de asemenea pescuitul și să se bucure cu plăcere de acest loc plăcut și de destindere și de odihnă. Ei se pun deci să lucreze, și cum erau în încurcătură, Iisus le apare. El nu se face cunoscut de la început, pentru a-i îndemna să-i vorbească mai liber, și le zice: „Fiilor nu aveți cumva ceva de mîncare?“ (5) Domnul vorbește încă într-un fel omenesc, ca și cum el ar fi vrut să cumpere ceva pește de la ei. Ucenicii răspunzînd nu, Iisus le-a zis lor: „Aruncați mreaja în partea dreaptă a corabiei“ (6) Deci au aruncat-o și nu mai puteau s-o tragă de mulțimea peștilor“ (6). Dar recunoscîndu-l ucenicii săi, Petru și Ioan, și-au reluat atunci fiecare caracterul lui propriu. Petru era mai iute, Ioan avea sufletul mai înalt: acela era mai prompt, acesta mai luminat. Pentru aceasta l-a recunoscut Ioan primul pe Iisus; Petru vine la el primul; și în sfârșit, ei au

sub ochi mare semn; care? Mai întâi, această cantitate minunată de pești pe care au prins-o; în al doilea rând, rezistența mrejei care nu s-a rupt; și încă: înainte de a fi coborât pe pământ, ei au aflat cărbuni aprinși și pește pus deasupra, și pîine (9). Căci cu această ocazie Iisus nu s-a folosit de materia creată, cum a avut obiceiul s-o facă înainte de moartea sa, printr-o îngăduință sigură.

Imediat deci ce l-a recunoscut Petru pe Învățătorul său, el a lăsat totul, și peștii și mreaja, și și-a pus imediat șorțul său: vedeți respectul și iubirea lui. Și cu toate că ei erau departe de pământ ca la două sute de stadii, nerăbdarea lui nu i-a îngăduit să meargă pînă la el cu corabia sa, ci el vine înnotînd. Ce-i zice deci Iisus ucenicului său? „Veniți de prînzîți. Și nici unul din ucenici nu îndrăznește să-l întrebe: Cine ești? știind că este Domnul“ (12). Ei nu îndrăzneau să-i vorbească atunci cu această siguranță, și cu acea libertate pe care o aveau mai înainte, ei nu-i mai pun întrebări; ci numai rămîneau așezați în tăcere cu multă teamă și cu mult respect, și ascultau atent ceia ce zicea el: „Căci știau că este Domnul“. Pentru aceasta nu-l întrebau ei: „Cine ești Tu?“. Și văzînd o altă formă care-i umplea de groază, ei erau extrem de uimiți; ei ar fi voit să-i pună cîteva întrebări cu privire la aceste subiect: dar, și fiindcă se temeau, și fiindcă știau că nu este un altul ci el însuși, ei nu-l întreabă, și numai mîncîncă ceia ce a creat el pentru ei cu o supraputere, cu adaus de putere. În sfîrșit, în această creație, Domnul n-a ridicat ochii la cer, n-a mai coborât ca și înainte la mijloace omenești, arătînd prin aceia că el nu le-a făcut decît fiindcă a binevoit să se smerească.

Apoi, că Domnul nu li se arăta adesea ucenicilor săi, și că el nu rămînea cu ei ca înainte de moartea și de învierea sa, evanghelistul ne-o spune prin aceste cuvinte: „Aceasta este, acum, a treia oară cînd Iisus S-a arătat ucenicilor, după ce S-a sculat din morți“ (14). Și el le poruncește să aducă din acești pești, pe care i-au prins ei, pentru a le arăta că acela pe care-l vedeau ei nu era o nălucă. Sfîntul Ioan nu spune că el a mîncat cu ei, ci sfîntul Luca o spune altădată: „Și mîncînd cu ei“ (Fap. 1,4) dar cum? Aceia ne depășește, și nu ne aparține să explicăm: tot ce putem noi zice, este că felul în care a făcut Domnul aceste lucruri, este foarte minunat; și că el a mîncat, nu pentru a-și împlini nevoile naturale pe care el nu le mai simțea, ci pentru a dovedi și a confirma învierea sa prin bunătate și prin îngăduință.

3. Poate, frații mei, că auzind această descriere, s-au aprins inimile de iubire pentru Iisus Hristos? Poate vă strigați vouă înșivă: Fericiți cei ce erau atunci cu Domnul; fericiți încă cei ce vor fi cu el la învierea cea de obște generală! Să nu cruțăm nimic pentru a vedea într-o zi această față minunată. Dacă acum singura descriere a acestor semne aprinde în noi un așa de mare foc, și această dorință de a fi fost în lume, atunci cînd era el pe pământ, de a auzi glasul lui, de a vedea fața sa, de a ne apropia de el, de a-l atinge, de a-l sluji; gîndiți-vă ce este aceia a-l vedea, nu într-un trup muritor și făcînd lucruri omenești, ci înconjurat de îngerii săi, într-un trup nemuritor, nemuritori fiind noi înșine; și de a ne bucura de această fericire, de această slavă care întrece toate cuvintele noastre și toată înțelegerea

noastră. Pentru aceasta, eu vă îndemn, dragii mei frați, să nu uităm, să nu omitem nimic pentru a dobîndi această slavă. Nu este nimic greu în aceia, dacă binevoim; nu este nimic ostenitor, dacă sîntem vigilenți și activi. „Dacă suferim noi cu el, zice apostolul, vom împărăți împreună cu el“ (Tim. 2,12). Ce vrea să zică sfîntul Pavel: „Dacă suferim“? Este ca și cum ar zice: Dacă suferim necazurile și persecuțiile, dacă mergem pe calea cea strîmtă. Cu adevărat calea strîmtă este penibilă prin natura ei, dar bunăvoința, nădejdea bunurilor viitoare o vor face dulce și mai ușoară. „Căci necazul nostru de acum, ușor și trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veșnică covîrșitoare, neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, fiindcă cele ce se văd sînt trecătoare, iar cele ce nu se văd sînt veșnice“ (II Cor. 4,17,18). Să ridicăm deci ochii noștri de la pămînt la cer, și să privim să contemplăm în continuu lucrurile cerești. Dacă ne stabilim acolo sus casa noastră, noi nu vom avea nici un gust pentru plăcerile acestei vieți; vom suferi cu bucurie greutățile și necazurile, și chiar vom rîde, ca de toate lucrurile asemănătoare cu ele. Dacă dorința noastră se întinde din partea aceasta, dacă privim la acest obiect plăcut, nimic nu ne va putea întrista nici să ne robească, sau să ne înalțe și să ne umfle inima noastră. Și ce zic eu? nu ne vom mai necăji pentru relele din această viață, nici nu vom crede că le vedem sau le simțim. În sfîrșit, așa este iubirea: ni-i face prezenți în continuu pe prietenii noștri care sînt absenți; împărăția ei este mare întratită, încît ea ne separă de totul, și ne leagă strîns de obiectul pe care-l iubim.

Vai! dacă l-am iubi la fel pe Iisus Hristos, totul ne va părea aici jos o umbră, o închipuire și un vis. Noi vom spune la fel cu apostolul: „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Iisus Hristos?“ „Oare necazul sau strîmtărea?“ Sfîntul Pavel n-a zis: argintul, sau bogățiile, sau frumusețea; căci aceste lucruri sînt foarte rele și ridicole. Ci el propune ceia ce părea mai minunat: foamea, prigonirile, moartea (Rom. 8,35). Și cu toate acestea apostolul a disprețuit toate lucrurile acestea ca un nimic; dar noi, pentru puțin argint, ne despărțim de viața și de lumina noastră. Și sigur, nici moartea, nici viața, nici lucrurile prezente, nici cele viitoare, nici vreo altă creatură oricare ar fi, n-au putut să-l despartă pe Pavel de Iisus Hristos. Dar noi, dacă vedem puțin aur, alergăm cu grabă după el, și călcăm în picioare poruncile Domnului.

Căci dacă singură descrierea acestor lucruri este de nesuferit, a nu avea o purtare opusă este un lucru și mai greu de suportat încă: căci cel mai rău este că noi nu ne îngrozim de a face ceia ce ne temem să ascultăm. Noi ne jurăm cu ușurință, facem alte jurăminte (sperjur), răpim bunul altuia, ne punem la camătă, neglijăm cumpătarea, noi risipim rînduielile prescrise pentru rugăciune, călcăm cea mai mare parte din porunci; nu este nimic să nu adunăm argint; nu cruțăm nici sănătatea nici trupul nostru. Cel ce iubește argintul, lacomul, va face tot felul de rele aproapelui său, și-și va face și luiși. Ușor se va mînia, va înjura, îl va numi pe fratele lui nebun, îl va batjocori; el nu va păzi nici rînduiala nici măsură, el nu va păzi nici măcar poruncile legii vechi; cel ce iubește aurul nu-l va iubi pe aproapele său. Și

deși, pentru a câștiga împărăția cerurilor, noi trebuie să-i iubim chiar și pe vrăjmașii noștri. Dacă deci pentru a intra în această împărăție, nu ne este de ajuns să păzim poruncile legii vechi, dacă dreptatea noastră trebuie să prisosească față de cea a evreilor (Mt. 5,20); noi care călcăm, și poruncile noastre și pe cele vechi, ce scuză vom avea prin ce ne vom apăra noi? Cel ce iubește argintul, nu numai că nu-i va iubi pe vrăjmașii săi, ci el îi va trata ca pe niște dușmani și pe prietenii săi.

4. Și ce zic eu, pe prietenii săi? Adesea lacomul respinge și chiar dreptul naturii; părinții, rudenia de sînge, el nu le mai cunoaște; vîrsta el n-o mai respectă; prietenii nu are de loc; ci el este dușmanul întregii lumi, și mai ales sieși; nu numai fiindcă își pierde sufletul său, ci fiindcă el este propriul său călău, el se dă la mii de neliniști, la mii de osteneli, mii de necazuri. El va face călătorii lungi, se va expune la pericole, la curse, la totul, pentru a-și înmulți răul lui, pentru a avea și a număra mult aur și argint. Este ceva mai rău, este o boală mai crudă? El se lipsește să bea și să mănînce, el se lipsește de toate aceste plăceri și pofte pentru care oamenii au obiceiul să facă atîtea excесе și atîtea păcate; ei se lipsesc încă de slavă și cinste. În sfîrșit, lacomul îi consideră aproape pe toți oamenii suspecti, el este înconjurat de o mulțime de învinuitori, de invidioși, de calomnatori, și de oameni care-i întind curse. Cei pe care-i maltratează el pe nedrept îl urăsc pentru răul și necazul ce le-a făcut el lor; cei ce n-au să se plîngă de el se tem să devină victimele lui: și cuprinși de milă pentru cei pe care i-a ruinat el, ei intră în plînsetele și în nenorocirile lor. Cei mari, care-i sînt superiori lui în putere, și fiindcă au milă de cei mici, și fiindcă ei îi poartă invidie, îl urăsc și se luptă cu el. Și pentru ca să vorbim despre oameni? ce nădejde, ce mîngîiere, ce poate să-i mai rămîna celui ce-și atrage minia lui Dumnezeu?

Mai mult, cel ce iubește argintul nu va putea să se hotărască niciodată să se folosească de el; el va fi păzitorul și robul lui, și nu stăpînul. A se pune pentru a aduna în fiecare zi tot mai mult, el se va teme să sacrifice cea mai mică parte și sumă; el își va refuza cea mai mică risipă, și va fi mai sărac decît toți săracii; căci nimic nu va ști opri lăcomia lui. Dar argintul nu este făcut pentru a fi păzit într-un vas, el este făcut ca să te folosești de el. Dacă pentru a-l ascunde de alții, noi îl introducem în pămînt, este cineva mai nenorocit ca și noi, care alergăm dintr-o parte în alta ca să adunăm acest argint, ca să-l ascundem apoi și să-l sustragem de la folosul comun?

Dar mai este încă o boală mare care nu cedează aceleia. Dacă acești oameni pun aurul lor în pămînt, sînt alții care-l înghițesc în pîntecele lor, cu carne, în beții și-și pregătesc o dublă pedeapsă prin nedreptatea amestecată în risipă. Unii mănîncă bunurile lor cu paraziții și cu lingușitorii; alții îl risipesc la jocuri și cu femei stricate; alții în alte destrăbălări; prin aceia, depărtîndu-se odată de drumul drept, și părăsind calea care duce la cer, ei își deschid mii de uși care duc la iad. Și totuși cel ce intră acolo, pe această cale care duce la cer, nu numai își procură un mare bine, ci mult mai mari plăceri decît celelalte. Căci cel ce dă bunul său femeilor stricate se face de rîs și disprețuit, el își atrage lupte și se bucură de o plăcere foarte

scurtă; sau mai scurt el nu se bucură de loc, de această plăcere scurtă, pentru că oricîți bani le-ar da lor, ele nu vor avea nici o recunoștință: „Căci casa străină este ca o groapă adîncă“ (Pilde 23,27) Mai mult, femeile de acest fel au un miros insuportabil, și Solomon a comparat iubirea lor cu iadul (Cînt. 8,6) ele nu le lasă nici pace nici odihnă amanților lor, pînă ce nu-i văd cu totul ruinați. Și chiar nici atunci nu încetează să-i tulbure, ele caută să le răpească și puținul care le-a mai rămas, și cînd i-au redus la cea mai urîță nevoie, ele îi insultă, și-și bat joc de ei, și-i cuprind cu atîtea rele, că nici o idee n-ar putea să le redea.

Dar omul care vrea să-și cîștige mîntuirea sa gustă alte plăceri; el nu este neliniștit de rivali. Toți, dimpotrivă, toți se bucură de fericirea lui; nu numai cei pe care îi îndatorează, ci și cei ce-l văd. El nu este tulburat de nici o patimă: nici de mînie, nici de tristețe, nici ura nu vin să-i asalteze sufletul lui: mare este mulțumirea conștiinței lui: mare nădejdea sa în bunurile viitoare; slava sa este strălucită și mult mai mare bunăvoința pe care i-o arată Domnul. El nu se teme de nici o piedică, nici de o prăpastie, el n-are nici o frică; ci este într-un port singur și liniștit, unde respiră un aer dulce și senin. Să ne gîndim dar la aceste lucruri, dragii mei frați, să le comparăm aceste plăceri diferite pe unele cu altele, și să alegem fericirea care valorează mai mult, ca să obținem bunurile viitoare, prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia i se cuvine slava și împărăția, în vecii vecilor. Amin.

OMILIA 88

„Deci după ce au prînzit, a zis Iisus lui Simon-Petru: Simone, fiul, lui Ioan, Mă iubești tu mai mult decît aceștia? El l-a zis: Da, Doamne, Tu știi că te iubesc. Zis-a lui: Paște mieușei mele“ (Cap.21, Vers. 15- Vers.25- Fin.).

1. Petru limba și capul apostolilor. Petru mai modest și mai cu grijă după căderea sa. Petru învățător al lumii întregi

2. Cît era sfîntul Ioan de departe de fast.

3. Rodul care se scoate din studierea și meditarea cuvîntului lui Dumnezeu. Nevoile veacului, bunurile acestei lumi sînt spini care ne înțepă din toate părțile. Bunurile duhovnicești bucură privirea. Înainte de răsplățile veșnice, se primește încă de aici rodul faptelor bune; la fel este și cu faptele rele; pe lîngă iad ele cauzează încă în această viață remușcările conștiinței. Urmarea și efectele păcatului: este îngrozitor, este mai greu decît plumbul. Pocăința lui Ahab; să o imităm pentru a obține iertarea păcatelor. Lăcomia distruge bunul pe care l-a produs milostenia: dacă una te face să cazi cealaltă te ridică: vei ieși din această luptă stricat și zdrobit. Să ne eliberăm de orice ne împovărează. Rodul faptelor bune.

1. Sînt multe mijloace potrivite să ne pună în încredințare în fața lui Dumnezeu, și pentru a ne face străluciți și plăcuți în ochii săi, dar datoriile

față de aproapele ne atrag totul, și acestea ne atrag mai sigur bunăvoința și apărarea Domnului; aceia o cere la fel Iisus Hristos de la Petru, căci, după cină: „Iisus a zis: Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia? El i-a zis: Da, Doamne, Tu știi că te iubesc. Zis-a lui: Paște mieluseii Mei“. Și pentru ce Iisus Hristos, lăsându-i acolo pe ceilalți apostoli, vorbește numai cu Petru singur despre această grijă și despre această iubire? Între apostoli, Petru era cel mai mare și cel mai însemnat; el era limba și capul colegiului apostolic, a cetei apostolilor, pentru aceasta l-a văzut Pavel mai întâi pe el. În același timp, Iisus Hristos, voia să-l întărească pe Petru, și să-i arate că pata lepădării lui era deja ștearsă: pentru aceasta îi încredințează lui grija conducerii fraților săi, și nu-i amintește, nu-i reproșează lepădarea, ci zice: Dacă Mă iubești primește conducerea fraților mei: arată acum iubirea fierbinte pe care ai arătat-o totdeauna, și cu care te slăvești; viața care ai vrut s-o dai pentru mine, dă-o pentru oile mele.

Domnul deci întrebându-l pe Petru de două ori, Petru îl ia ca martor pe cel ce cunoaște ceia ce este mai ascuns în inimă; dar, cum se aude întreat și a treia oară, este tulburat, amintirea a ceia ce s-a petrecut mai înainte, făcându-l mai timid și mai cu grijă; Căci atunci el a răspuns pe un ton sigur și tare, ceia ce nu l-a scăpat de greșala căderii: el se referă chiar la Iisus Hristos însuși, zicând: „Tu știi toate“ (17), adică, prezentul și viitorul. Remarcați frații mei, cât este de schimbat Petru, cât este de cu grijă și mai modest? El nu mai are această aroganță pe care o avea mai înainte, voi nu-l mai auziți contrazicând: aceste întrebări repetate l-au tulburat. Oare la întâmplare, zice el în sine, eu voi crede că iubesc fără a iubi în realitate? Va fi oare așa ca mai înainte? Eu aveam o părere bună despre mine, eu am răspuns cu multă siguranță și cu multă tărie, și apoi am căzut. Domnul îl întreabă pe Petru de trei ori, de trei ori îi dă aceiași poruncă, pentru a arăta câtă grijă are el de oi și că această grijă este cea mai mare dovadă a iubirii pe care poate să i-o dea.

Mîntuitorul vorbindu-i ucenicului său despre iubirea pe care i-o datorează lui însuși, îi prezice martiriul pe care va trebui să-l sufere: el îi arată că nu l-a întrebat de trei ori în zadar, și că el se crede cu adevărat iubit de el: și, apoi, pentru a-i da un exemplu de o adevărată iubire sinceră, și ca să ne învețe în ce fel trebuie să iubim noi, el zice „Cînd erai mai tînăr, te încingeai singur și umblai unde voiai; iar cînd vei îmbătrîni, vei întinde mîinile tale și altul te va încinge și te va duce unde nu voiești“ (18). Dar chiar aceia dorea Petru și aceia cerea. Iată pentru ce-i spune Iisus Hristos deschis că el își va da viața sa pentru Stăpînul său. Cum a zis adesea: „Viața mea voi pune-o pentru Tine“ (Ioan 13,37) și: „Chiar cînd ar fi să mor cu Tine nu mă voi lepăda de Tine“ (Mt. 26,35). Mîntuitorul îi acordă ceia ce dorea.

Ce înseamnă deci aceste cuvinte: „Unde nu voiești“? Ele fac aluzie la instinctul din natură, la atașamentul față de trup, la împotrivirea pe care o află sufletul cînd vrea să se despartă de trup. Dacă deci voința lui Petru era tare și fermă, natura în el era slabă. Aceasta căci nimeni nu părăsește trupul său fără durere și fără greutate, Dumnezeu, cum am spus,

poruncind-o așa pentru folosul nostru, de teamă ca să nu se sinucidă pe sine însuși. Dacă, în ciuda acestei ciudate și minunate rînduiei a providenței divine, diavolul ar fi putut convinge pe oameni să se sinucidă să se arunce în gheenă și în prăpastie; fără această dorință de viață, această iubire și acest atașament pe care-l are sufletul față de trupul lui, cei mai mulți pentru cel mai mic necaz, și-ar pune sfîrșit zilelor lor. Acest cuvînt deci: „Unde nu voiești“ arată instinctul din natură.

Dar pentru ce Mîntuitorul zicînd: „Cînd erai mai tînăr“ a adăugat: „Iar cînd vei îmbătrîni“? Aceste cuvinte arată, ceia ce știm noi de altfel, că Petru nu era atunci nici tînăr, nici bătrîn, ci bărbat deplin. Pentru ce i-a amintit el viața lui trecută? Pentru a-i arăta care au fost primele lui înclinări. Căci, zice el, pe cînd cu privire la lucrurile din lume un om este folositor, un om tînăr, un bătrîn este inutil, dar cu privire la mine și la slujirea mea, nu este așa: la bătrînețe puterea este mai mare, valoarea mai strălucită, vîrsta nu pune nici o piedică. Apoi, Mîntuitorul a vorbit așa lui Petru și i-a arătat moartea lui, nu pentru a-l îngrozi, ci pentru a-l încuraja. El cunoștea iubirea lui, și că el se va duce cu inimă bună la moarte; dar în același timp, el îi arată în ce fel va muri. Petru dorind în continuu să se expună la pericol și să-și dea viața sa pentru Iisus Hristos, Mîntuitorul i-a zis: ai încredere, eu îți voi împlini dorința în așa fel încît moartea pe care n-ai suferit-o în tinerețe, tu o vei suferi atunci cînd vei fi bătrîn.

Evanghelistul apoi, pentru a-i înălța pe ascultători și a-i face mai atenți, a adăugat: „Iar aceasta a zis, însemnînd cu ce moarte va slăvi pe Dumnezeu“ (19). El n-a zis: Va trebui să moară, ci: „Va slăvi pe Dumnezeu“, ca să vă învețe că a suferi pentru Iisus Hristos este o slavă și o cinste. „Și spunînd acestea, i-a zis: „Urmează Mie“. Prin aceste cuvinte, sfîntul Ioan face să se cunoască, că Mîntuitorul avea o grijă foarte mare față de sfîntul Petru, și o iubire foarte mare pentru el. Dacă zice cineva: Pentru ce dar sfîntul Iacob a fost ridicat în scaunul din Ierusalim? Eu voi răspunde că dacă n-a fost ridicat Petru pe acest scaun, aceasta a făcut-o Iisus Hristos ca să-l statornicească să fie învățătorul lumii întregi. „Iar întorcîndu-se, Petru a văzut venind după el pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină s-a rezemat pe pieptul Lui și l-a zis: Doamne, cine este cel care Te va vinde?“ (20). „Pe acesta deci văzîndu-l Petru a zis lui Iisus: Doamne, dar cu acesta ce va fi?“ (21)

2. Pentru care motiv arată evanghelistul că el s-a pus cu capul pe pieptul Domnului? Aceasta a făcut-o nu fără motiv, ci pentru a arăta cît era de mare încrederea lui Petru pe care o avea după lepădare în Stăpînul său. Căci chiar Petru nu îndrăznea atunci să-l întrebe, și care-i făcea semn altuia ca să întrebe pentru el, care primește atunci conducerea fraților săi, și care nu numai nu-și încredințează interesele sale altuia, ci care chiar îl întreabă pe Stăpînul său pentru altul. Ioan a rămas în tăcere, el vorbește, el întreabă. În sfîrșit, evanghelistul face să se cunoască la fel iubirea pe care o avea Petru pentru el, căci Petru îl iubea mult pe Ioan, cum o arată istorisirea în continuare: și această iubire strînsă se arată pe față în cursul Evangheliei, și în faptele apostolilor.

Cum Domnul i-a vestit lucruri mari lui Petru, cum i-a încredințat lui conducerea întregii lumi, i-a prezis lui Martiriul pe care trebuia să-l sufere, i-a dat lui mai mari dovezi de iubire decât celorlalți ucenici ai săi, Petru dorind să-l facă și pe Ioan să ia parte la toate aceste haruri, zice: „Doamne, dar cu acesta ce va fi?” Nu va merge el pe aceiași cale pe care voi merge eu? Și că la fel în timpul în care el nu îndrăznea să-l întrebe, el l-a angajat pe Ioan s-o facă pentru el, așa cum el face la fel; și gândind că acest ucenic va voi să-l întrebe pe învățătorul său ce va fi cu el apoi și că el nu îndrăznea, îl întreabă el însuși. Ce răspunde deci Iisus Hristos? „Dacă voiesc ca acesta să rămână pînă voi veni ce ai tu?” (22). Petru pune această întrebare din iubirea mare pe care o are pentru Ioan, și fiindcă nu dorea să se despartă de el; și, Iisus Hristos, pentru a-l face să cunoască cum că oricît de mare ar fi iubirea lui pentru confratele lui, el nu va putea ajunge la a sa, el răspunde: „Dacă voiesc ca acesta să rămână pînă voi veni, ce ai tu?” Prin aceia Domnul ne arată că noi nu trebuie să ne neliniștim, nici să pătrundem cu curiozitate mai încolo decât îi place lui să ne descopere. El îi dă acest răspuns lui Petru pentru a muștra acest foc al lui, fiindcă el era totdeauna fierbinte, totdeauna gata să pună astfel de întrebări; și pentru a ne arăta la fel că nu trebuie să întrebăm atîta, nici să ispitim să cunoaștem planurile sale și să le adîncim.

„Deci a ieșit cuvîntul acesta între frați, între ucenici, că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a răspuns că nu va muri, ci: Dacă voiesc ca acesta să rămână pînă ce voi veni, ce ai tu?” (23) Nu gîndiți zice Domnul, că eu vreau să mă folosesc de voi de toți în același fel; el avea în vedere, zicînd aceia, atașamentul lor reciproc. Cum ei trebuiau să fie încărcăți cu grija întregului pămînt, ei nu trebuiau să se atașeze așa de mult unii de alții, ceea ce ar fi fost foarte dăunător lumii întregi. Pentru aceasta îi zice Mîntuitorul lui Petru: Eu ți-am încredințat, o sarcină mare, dă-i acesteia toată grija ta, împlinește-ți datoria, luptă-te, războiește-te. Și ce te interesează, dacă eu voiesc ca Ioan să rămână? Pentru tine, tu atașează-te la ceea ce te privește, și pune la aceasta toată atenția ta. Vedeți aici, vă rog, frații mei, cît este de lipsit de vanitate evanghelistul. După ce a spus părerea ucenicilor, el a corectat-o, ca și cum ei n-ar fi înțeles cuvîntul lui Iisus Hristos, și zice: „Dar Iisus nu i-a răspuns că nu va muri, ci: Dacă voiesc ca acesta să rămână”.

„Acesta este ucenicul care mărturisește despre acestea și care a scris acestea, și știm că mărturia lui este adevărată” (24). Pentru ce se folosește Ioan de cuvinte de care nu se mai folosește nici un alt evanghelist, și vorbește cu această tărie și siguranță? Pentru ce-și dă el lui o a doua mărturie? Pentru ce părea el că voia să-i prevină pe ascultătorii săi mai întîi? Pentru care motiv face el așa? Se spune că acest evanghelist a scris ultimul evanghelia sa, îndemnat la aceia printr-o insuflare dumnezeiască; pentru acest motiv amintește adesea despre iubirea sa, arătînd prin aceia motivul care l-a îndemnat să scrie; și repetă adesea același lucru pentru a face istoria lui vrednică de crezut, și pentru a arăta că el nu s-a pus s-o scrie decât prin îndemn de sus. Eu știu, zice el, știu că lucrurile pe care le-a

scris Ioan, sînt adevărate: Căci dacă mulți oameni nu cred aceasta, iată, o dovadă care trebuie să-i convingă. Care? Ceia ce am spus apoi.

„Sînt încă și alte multe cite a făcut Iisus, care, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris: Amin“ (25). De acolo, rezultă în mod evident că eu n-am scris din lingușire. Pe mine care, într-un subiect bogat și abundent, în care sînt o mulțime de lucruri de spus, nu spun chiar atîta pe cît cei ce au scris primii, și omit cea mai mare parte din evenimente pentru a spune de preferință cum i-au întins evreii cursă lui Iisus, au aruncat cu pietre în el, l-au urît, l-au acoperit cu batjocuri și cu injurii, l-au numit demonizat și înșelător: pe mine, zic eu, care am spus toate lucrurile acestea, eu nu pot fi învinuit că am scris istoria mea din lingușire. În sfîrșit, pentru a fi istoric din plăcere, ar fi trebuit să procedez tocmai altfel adică să ascund toate motivele rușinoase și să nu spun decît faptele strălucite și slăvite.

Evangelistul deci scriind cea ce știa mai sigur și mai exact, nu refuză și nu se teme să arate așa mărturia sa, ca pentru a ne invita să verificăm mai pe larg tot ceea ce spune el. Este obiceiul nostru, al nostru la fel, să ne folosim de mărturia noastră pentru ceva pe care sîntem siguri cu desăvîrșire. Ori, dacă facem așa, cu atît mai mult a putut-o face sfîntul Ioan însuși, el care scria prin insuflarea Duhului Sfînt, și așa făceau toți ceilalți apostoli cînd predicau, zicînd: „Și sîntem martori ai acestor cuvinte noi și Duhul Sfînt, pe Care Dumnezeu L-a dat celor care îl ascultă“ (Fap. 5,32) cu noi. Sfîntul Ioan, zic eu, a putut să dea mărturia sa, el care era de față la totul, care nu l-a părăsit de loc pe Iisus, chiar sub cruce, și căruia i-a încredințat dumnezeiescul Mîntuitor pe mama sa. Toate lucrurile acestea sînt atîtea semne ale iubirii lui Iisus față de ucenicul său, și mărturii sigure despre exacta cunoaștere pe care o avea cel ce a scris toate.

Căci dacă acest evangelist îi atribuie lui Iisus atît de numeroase minuni, nu fiți surprinși, ci, primiți cu credință ceea ce zice istoricul sfînt. Și sigur, atît ne este de ușor a vorbi, cu atît și încă mult mai mult îi este lui Iisus ușor să facă ceea ce voia, căci el n-avea decît să voiască și efectul imediat urma voința lui.

3. Să meditam deci, dragii mei frați, să meditam cu grijă aceste cuvinte divine; să nu încetăm să ne facem studiul nostru, să lucrăm ca să dobîndim înțelegerea. Folosirea deasă pe care o facem nu va fi pierdută pentru noi; prin aceia, noi putem să ne corectăm moravurile noastre, să ne curățim viața noastră, și să smulgem spinii care sufocă sămînța dumnezeiască. Căci adevărații spini sînt păcatul și nevoile veacului de acum, care sînt așa de dureroase și așa de sterpe. Și cum spinii, ori din ce parte i-ai lua, întepă pe cel ce-i ia; la fel lucrurile din această lume, în orice fel le-ai lua, întunecă și fac rău celui ce le ia și le ține în mîinile sale. Dar nu este așa cu bunurile duhovnicești: asemenea unei pietre prețioase, în orice parte le-ai întoarce și le-ai privi, ele bucură privirea.

Să dăm un exemplu: cineva a făcut milostenie, nu numai că se întreabă despre nădejdea bunurilor viitoare, ci se și bucură de bunurile din această viață, mereu plin de încredere și de siguranță în toate faptele sale. Dorințele

rele ale poftelor au pierdut orice putere asupra lui: chiar înainte de a fi pus în posesiunea împărăției veșnice, din această lume el culege roadele milosteniei sale, în binele care se spune despre el, în laudele care i se dau, și mai ales în mărturia bună pe care i-o dă conștiința sa. Și așa este și cu toate celelalte fapte bune, dimpotrivă, cele rele, înainte de a ne arunca în iad, fac chin conștiinței noastre.

Dacă, atunci când păcătuim, vă gândiți la viitor, încă atunci când nimeni nu pedepsește fapta voastră, sînteți în neliniște și în îngrozire continuă; dacă vă gândiți la prezent nu-i veți vedea decît pe dușmanii voștri: mii de bănueli vă agită, veți trăi în dispreț, și nu veți îndrăzni să-i priviți în față pe cei ce v-au făcut rău: ce zic eu? chiar pe cei ce nu v-au făcut. Voi nu aveți atîta plăcere să-i vedeți pe oameni, pe cît aveți necaz și greutate: în interior, muștrările și strigătele conștiinței; în afară, oamenii care vă condamnă: mînia unui Dumnezeu, un iad deschis, gata să vă înghită: aceste gânduri nu vă lasă nici o odihnă.

Da, este oare o povară mai grea și mai incomodă ca și păcatul: plumbul nu este așa de greu ca și el. Cel pe care-l învinuiește conștiința sa, oricît de învîrtoșat ar fi el, nu poate nici măcar să ridice ochii. Așa Ahab, acest împărat necredincios (3 Reg. 21,27), pentru că a simțit amărăciunea și acul păcatului, mergea cu capul plecat, foarte mîhnit și întristat; iată pentru ce s-a îmbrăcat el în sac și vărsa riuri de lacrimi. Dacă facem la fel, dacă plîngem ca și el, ca Zahau vom risipi nedreptățile și păcatele noastre, noi vom obține iertarea. Cum în zadar se aplică medicamente la tumori și la fistule, dacă nu se oprește curgerea puroiului, care produce plaga și o mărește în toate zilele; noi la fel, dacă nu ne oprim mîinile noastre de la lăcomie, dacă nu oprim cursul acestei boli crude, chiar cînd vom face milostenie, toate eforturile noastre vor rămîne zadarnice: fiindcă lăcomia astupă și sufocă orice bine pe care-l produce milostenia, și-i face sufletului o rană mai adîncă și mai periculoasă decît prima.

Să punem capăt răpirilor noastre, și atunci vom face noi milostenie. Dacă ne aruncăm noi înșine în prăpastie, cum vom mai putea ieși apoi? Dacă sîntem pe punctul de a cădea, și dacă de o parte ne ține cineva (aceia este virtutea milosteniei), pe cînd de celălalt braț ne va trage în prăpastie, care va fi sfîrșitul acestei lupte? Căci noi vom fi despicați și puși în întuneric. Pentru a evita un asemenea rău, și de teamă ca acul lăcomiei, strîngîndu-ne de gît, să nu facă să ne părăsească milostenia, să ne desprindem de tot ce ne-ar putea împovăra, ca, ajunși la desăvîrșire prin faptele bune și prin fuga de rău să obținem bunurile veșnice prin harul și bunătatea Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, i se cuvine slava, cîntea, împărăția, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfîrșit și lui Dumnezeu slavă!

TAINA SPOVEDANIEI

Spovedania se face scrisă, numai după 5 zile de post, iar cei bolnavi după 3 zile de post.

CUPRINSUL

VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN	2
OMILIA 1	5
1. Frumusețea și folosul Evangheliei sfântului Ioan.- Laudă acestui apostol. Cine sînt cei ce pot să înțeleagă Evanghelia lui?	
2. Stările necesare pentru a înțelege cuvîntul lui Dumnezeu.	5
OMILIA 2	7
„La început era Cuvîntul“ (Cap.1, Vers.1).	7
OMILIA 3	14
„La început era Cuvîntul“ (Cap.1, Vers. 1).	14
OMILIA 4	21
„La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul“ (Cap.1, Vers.1).	21
OMILIA 5	26
„Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut“ (Cap.1, Vers.3-6).	26
OMILIA 6	33

„Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan“ (Cap.1, Vers.6-9).	33
OMILIA 7	36
„Cuvîntul era lumina cea adevărată, care venind în lume, luminează pe tot omul“ (Cap.1, Vers.9).	36
OMILIA 8	40
„Cuvîntul era lumina cea adevărată care, venind în lume, luminează pe tot omul“ (Cap.1, Vers.9-11).	40
OMILIA 9	44
„Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit“ (Cap.1, Vers.9-11).	44
OMILIA 10	48
„Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit“ (Cap.1,11-Vers.14).	48
Omilia 11	53
„Și Cuvîntul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi“ (Cap.1, Vers.14).	53
Omilia 12	57
„Și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr“ (Cap.1, Vers.14).	57
Omilia 13	62
„Ioan mărturisea despre El și striga, zicînd: Acesta era Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era“ (Cap.1, Vers.15).	62
Omilia 14	67
„Și din plinătatea Lui noi toți am luat și har peste har“ (Cap.1, Vers.16,17).	67
Omilia 15	73
„Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut, Care este în sînul Tatălui, Acela a Mărturisit“ (Cap.1, Vers.18).	73
Omilia 16	78
„Și aceasta este mărturia lui Ioan, cînd au trimis la el ludeii din Ierusalim, preoți și leviți, ca să-l întrebe: Cine ești tu?“ (Cap.1, Vers.19- pînă la Vers.28).	78
Omilia 17	84
„Acestea s-au petrecut în Betabara, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el și a zis: Iată, Mielul lui Dumnezeu, Cel Care ridică păcatul lumii“ (Cap.1, Vers.28- pînă la Vers.35).	84
Omilia 18	89
„A doua zi iarăși stătea Ioan și doi dintre ucenicii lui.- Și privind pe Iisus Care trecea, a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu!-Și cei doi ucenici l-au auzit cînd a spus aceasta și au mers după Iisus“ (Cap.1, Vers. 35,36,37).	89

Omilia 19.....	95
„Acesta a aflat întâi pe Simon, fratele său, și i-a zis: Am aflat pe Mesia (care se tilcuiește Hristos).“ (Cap.1, Vers. 41,42).....	95
Omilia 20.....	99
„A doua zi a voit să meargă în Galileea și a aflat pe Filip. Și i-a zis Iisus: Urmează-Mi. Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei și a lui Petru“ (Cap.1, Vers. 43,44- până la Vers.49).	99
Omilia 21.....	103
„Răspunsu-i-a Natanael: Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești regele lui Israel. Răspunsu-i-a Iisus și i-a zis: Pentru că ți-am spus că te-am văzut sub smochin, crezi? Mai mari decât acestea vei vedea“ (Cap.1, Vers.49,50- până la Cap.2, Vers.4.).....	103
Omilia 22.....	109
„Ce este Mie și ție femeie? Încă n-a venit ceasul Meu.“ (Vers.4- până la Vers.10).	109
Omilia 23.....	112
„Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii.“ (Cap.2, Vers.11- până la Vers.23).	112
Omilia 24.....	118
„Iar când era în Ierusalim, la praznicul Paștilor, mulți au crezut în numele Lui.“ (Cap.2- Vers.23, Cap.3- Vers.1-4).	118
Omilia 25.....	123
„Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu“ (Cap.3, Vers.5).	123
Omilia 26.....	128
„Ce este născut din trup, trup este, și ce este născut din Duh, duh este“ (Cap.3, Vers. 6-11).	128
Omilia 27.....	132
„Dacă v-am spus cele pămîntești și nu credeți, cum veți crede de vă voi spune cele cerești? Și nimeni nu s-a suit la cer, decât Cel Care s-a coborît din cer, Fiul Omului care este în cer“ (Cap.3, Vers.12-16). ...	132
Omilia 28.....	136
„Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască, prin El“ (Cap.3, Vers.17- Vers.21).	136
Omilia 29.....	140
„După acestea a venit Iisus cu ucenicii lui în pămîntul Iudeii și a rămas acolo cu ei și boteza“ (Cap.3, Vers.22- Vers.30).....	140
omilia 30.....	146
„Cel care vine de sus este deasupra tuturor; cel care este de pe pămînt, pămîntesc este și de pe pămînt grăiește“. (Cap.3, Vers.30- Vers.34).....	146

Omilia 31.....	149
„Tatăl iubește pe Fiul și toate le-a dat în mîna Lui. Cel care crede în Fiul are viață veșnică; iar cel care nu ascultă de Fiul nu va vedea viața, ci mînia lui Dumnezeu rămîne peste el“ (Cap.3, Vers.35,36- pînă la Vers.12, Cap.4).....	149
Omilia 32.....	158
„Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși. Dar cel care va bea din apa pe care l-o voi da Eu nu va înseta în veac, ci apa pe care l-o voi da Eu se va face în el izvor de apă care curge spre viața veșnică“ (Cap.4, Vers.13- Vers.20).....	158
Omilia 33.....	163
„Iisus i-a zis: Femeie crede-mă că vine ceasul cînd nici pe muntele acesta nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mîntuirea din iudei este“ (Cap.4, Vers.21,22- Vers.27).	163
Omilia 34.....	168
„Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți și vedeți un om care mi-a spus toate cîte am făcut: Nu cumva Acesta este Hristosul?“ (Cap.4, Vers.28,29- Vers.39).....	168
Omilia 35.....	174
„Deci după ce au venit la El, Samarinenii îl rugau să rămînă la ei. Și a rămas acolo două zile. Și mai mulți au crezut pentru cuvîntul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvîntul tău, căci noi înșine am auzit și știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mîntuitorul lumii. Iar după cele două zile, a plecat de acolo și S-a dus în Galileea.“ (Cap.4, Vers. 40,41,42,43- Vers.53).....	174
Omilia 36.....	179
„Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, venind din Iudeea în Galileea“ (Cap.4, Vers.54- Vers.5, Cap.5).....	179
Omilia 37.....	184
„Voiești să te faci sănătos? Bolnavul i-a răspuns: Doamne om nu am ca să mă bage în scaldătoare, cînd se tulbură apa“ (Cap.5, Vers.6,7- Vers.13).....	184
Omilia 38.....	188
„După aceasta Iisus l-a aflat în templu și i-a zis: Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău“ (Cap.5, Vers.14- Vers.21).....	188
Omilia 39.....	196
„Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului.- Ca toți să cinstească pe Fiul precum cinstesc pe Tatăl“ (Cap.5, Vers.22- 23, Vers.30).....	196
Omilia 40.....	204

„Dacă mărturisesc Eu despre Mine însumi, mărturia Mea nu este adevărată.- Altul este care mărturisește despre Mine; și știu că adevărată este mărturia lui pe care o mărturisește despre Mine“ (Cap.5, Vers. 31,32- Vers.38).....	204
Omilia 41.....	210
„Cercetați Scripturile, căci voi socotiți că în ele aveți viață veșnică. Acelea mărturisesc despre Mine.-Și nu veniți la Mine, ca să aveți viață!“ (Cap.5, Vers.39-47).....	210
Omilia 42.....	214
„După acestea, Iisus S-a dus dincolo de Marea Galileii, adică a Tiberiadei. Și a mers după El mulțime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi. Și S-a suit pe munte și a șezut acolo cu ucenicii Săi. Și era aproape Paștile, praznicul Iudeilor“ (Cap.6, Vers.1,2,3,4- Vers.15).....	214
Omilia 43.....	219
„Și când s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborât la mare. Și intrînd în corabie, mergeau spre Capernaum, dincolo de mare. Și iată s-a făcut întuneric și Iisus încă nu venise la ei. Și suflînd vînt mare, marea se întărita“ (Cap.6, Vers. 16,17,18- Vers.26).....	219
Omilia 44.....	222
„Iisus le-a răspuns și a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutați nu pentru că ați văzut minuni, ci pentru că ați mîncat din pîini și v-ați săturat. Lucrați nu pentru mîncarea cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viața veșnică, pe care o va da Fiul Omului, căci pe Acesta l-a pecetluit Dumnezeu Tatăl“ (Cap.6, Vers. 26,27 Vers.31)..	222
Omilia 45.....	224
„Deci au zis către El: Ce să facem, ca să săvîrșim lucrurile lui Dumnezeu? Iisus a răspuns și le-a zis: Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți în Acela pe Care El L-a trimis. Dar ei i-au zis: Dar ce minuni faci Tu ca să vedem și să credem în Tine? Ce lucrezi?“ (Cap.6, Vers. 38,29 Vers.40).....	224
Omilia 46.....	230
„Deci Iudeii cîrteau împotriva Lui, fiindcă zisese: Eu sînt Pîinea Care s-a coborât din cer. Și ziceau: Au nu este acesta Iisus, Fiul lui Iosif, și nu știm noi pe tatăl său și pe mama Sa? Cum spune El acum: M-am pogorît din cer?“ (Cap.6, Vers.41, Vers.53).....	230
Omilia 47.....	236
„Și le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mîncă trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel care mănîncă trupul Meu și bea sîngele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi“ (Cap.6, Vers. 53,54- Vers.71).....	236

Omilia 48.....	245
„Și după acestea mergea Iisus prin Galileea. Căci nu voia să meargă prin Iudeia, deoarece iudeii căutau să-l omoare. Și era aproape praznicul Iudeilor, cel al Corturilor“ (Cap.7.- 1 Vers.8).....	245
Omilia 49.....	249
„Acestea spunându-le, a rămas în Galileia. Dar după ce frații Săi s-au suit la praznic, atunci S-a suit și El, nu pe față, ci cam pe ascuns.“ (Cap.7, Vers.9 Vers.24).	249
Omilia 50.....	256
„Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: Nu este oare Acesta pe Care caută să-L ucidă? Și iată că vorbește pe față și ei nu-l zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos? Dar pe Acesta îl știm de unde este. Iisus Hristos când va veni, nimeni nu știe de unde este.“ (Cap.7, Vers. 25,26- Vers.36).	256
Omilia 51.....	261
„Iar în ziua cea din urmă- ziua cea mare a praznicului- Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: Dacă însetează cineva să vină la Mine și să bea. Rîuri de apă vie vor curge din pîntecele celui care crede în Mine, precum a zis Scriptura“. (Cap.7, Vers.37- Vers.44).	261
Omilia 52.....	265
„Deci slujitorii au venit la arhierei și la farisei și aceia le-au zis: De ce nu l-ați adus? Slujitorii au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Omul Acesta“ (Cap.7, Vers. 45,46- Vers.19, Cap.8)....	265
Omilia 53.....	271
„Cuvintele acestea le-a grăit Iisus în vistierie învățînd în templu; și nimeni nu l-a prins, că încă nu venise ceasul Lui“ (Cap.8, Vers.20- Vers.30).....	271
Omilia 54.....	276
„Deci zicea Iisus către Iudeii care au crezut în El: Dacă veți rămîne în cuvîntul Meu, sînteți cu adevărat ucenicii Mei. Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi,, (Cap.8, Vers.31- Vers.47). ..	276
Omilia 55.....	283
„Au răspuns Iudeii și l-au zis: Oare, nu zicem noi bine că Tu ești samarinean și ai demon? A răspuns Iisus: Eu nu am demon, ci cinstesc pe Tatăl Meu și voi Mă necinstiți pe Mine.“ (Cap.8, Vers. 48,49- Vers.59).	283
Omilia 56.....	288
„Și trecînd Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui l-au întrebat, zicînd: Învățătorule, cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?“ (Cap.9, Vers.1- Vers.6).	288
Omilia 57.....	295

„Acestea zicînd, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: Mergi de te spală la scăldătoarea Siloamului (care se tâlcuiește trimis). Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzînd.“ (Cap.9 Vers.6- Vers.16)	295
Omilia 58	300
„Au zis deci orbului iarăși: Tu ce zici despre el că ți-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este. Dar ludeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, pînă ce n-au chemat pe părinții celui care vedea.“ (Cap.9, Vers. 17,18 – Vers. 34)	300
Omilia 59	305
„Și l-au dat afară. Auzind Iisus că l-au dat afară și aflîndu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Și cine este, Doamne ca să cred în El?“ (Cap.9 Vers.35- Cap.10, Vers.13)	305
Omilia 60	311
„Eu sînt Păstorul cel bun și cunosc pe ale Mele și ale Mele Mă cunosc pe Mine.- Precum Mă cunoaște Tatăl și Eu cunosc pe Tatăl. Și viața Mea o pun pentru oi“ (Cap.10 Vers. 14,15- Vers.21)	311
Omilia 61	321
„Și atunci era la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului și era iarnă, Iar Iisus umbla prin templu, prin pridvorul lui Solomon. Deci l-au împresurat ludeii și l-au zis: Pînă cînd ai să scoți inima din noi? Dacă Tu ești Hristos, spune-o nouă fără sfială“ (Cap.10, Vers. 22,23,24- Vers.42)	321
Omilia 62	329
„Și era bolnav un oarecare Lazăr din Betania, satul Mariei și al Martei, sora ei. Iar Maria este aceea care a uns cu mir pe Domnul și l-a șters picioarele cu părul capului ei, al cărei frate Lazăr era bolnav“ (Cap.11, Vers. 1,2- Vers.29)	329
Omilia 63	338
„Și Iisus nu venise încă în sat, ci era încă în locul unde îl întîmpinase Marta. Iar ludeii care erau cu ea în casă și o mîngîiau, văzînd pe Maria că s-a sculat degrabă și a ieșit afară, au mers după ea, socotind că se duce la mormînt, ca să plîngă acolo“ (Cap.11, Vers. 30,31- Vers.40)	338
Omilia 64	344
„Iar Iisus și-a ridicat ochii în sus și a zis: Părinte îți mulțumesc că M-ai ascultat. Și Eu știam că întotdeauna Mă ascuți, dar pentru mulțimea care stă împrejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis“ (Cap.11, Vers. 41,42- Vers.48)	344
Omilia 65	351
„Iar Caiafă, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu, le-a zis: Nû știți nimic. Nici nu gîndiți că ne este mai de folos să moară un om	

pentru popor, decît să piară tot neamul“ (Cap.11, Vers. 49,50- Cap.12, Vers.9).....	351
Omilia 66.....	355
„Și mulțime mare de evrei a aflat că este acolo și au venit nu numai pentru Iisus, ci să vadă și pe Lazăr pe care-l înviase din morți“. (Cap.12, Vers.9- Vers.24).....	355
Omilia 67.....	361
„Cel care își iubește viața o va pierde; iar cel care își urăște viața în lumea aceasta o va păstra pentru viața veșnică. Dacă-Mi slujește cineva să-Mi urmeze, și unde sînt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu. Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti“ (Cap.12, Vers. 25,26- Vers.34).....	361
Omilia 68.....	366
„I-a răspuns deci mulțimea: Noi am auzit din Lege că Hristos rămîne în veac; și cum zici Tu că Fiul Omului trebuie să fie înălțat? Cine este acesta Fiul Omului?“ (Cap.12 Vers.34- Vers.42).	366
Omilia 69.....	370
„Totuși și dintre căpetenii mulți au crezut în El, dar nu mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniți din sinagogă. Căci au iubit slava oamenilor mai mult decît slava lui Dumnezeu“ (Cap.12, Vers. 42,43- Vers.50)	370
Omilia 70.....	375
„Iar înainte de praznicul Paștilor, știind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să se mute din lumea aceasta la Tatăl, a arătat că iubind pe ai Săi care sînt în lume, i-a iubit pînă la sfîrșit“ (Cap.13, Vers.1- Vers.12)..	375
Omilia 71.....	380
„Deci după ce le-a spălat picioarele și Și-a luat hainele, S-a așezat iar la masă și le-a zis: Înțelegeți ce v-am făcut Eu?“ (Cap.13, Vers.12- Vers.19).....	380
Omilia 72.....	385
„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel care primește pe cel pe care-l voi trimite Eu, pe Mine Mă primește; iar cine Mă primește pe Mine primește pe Cel Care M-a trimis pe Mine“ (Cap.13, Vers.20- Vers.35).	385
Omilia 73.....	393
„Simon Petru a zis: Doamne, unde Te duci? Răspuns-a Iisus: Unde Mă duc Eu, tu nu poți veni acum după Mine, dar mai tîrziu vei veni“ (Cap.13, Vers.36- Cap.14, Vers.7).	393
Omilia 74.....	399
„Filip i-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne va fi deajuns. Iisus i-a zis: De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut Filipe? Cel ce	

M-a văzut pe Mine a văzut pe Tatăl, și cum zici tu: Arată-ne pe Tatăl? “ (Cap.14, Vers.8- Vers.14).....	399
Omilia 75	404
„De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mîntuitor vă va da, ca să rămînă cu voi în veac. Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească, pentru că nu-l vede, nici nu-L cunoaște; voi îl cunoașteți, că rămîne la voi și va fi în voi” (Cap.14, Vers. 15,16,17, Vers.31).....	404
Omilia 76	412
„Eu sînt vița cea adevărată și Tatăl Meu este lucrătorul” (Cap.15, Vers.1- Vers.11).	412
Omilia 77	418
„Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină. Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiți unul pe altul precum v-am iubit Eu”. (Cap.15, Vers.11- Vers.4, Cap.16).....	418
Omilia 78	426
„Și acestea nu vi le-am spus de la început, fiindcă eram cu voi. Dar acum Mă duc la Cel Care M-a trimis și nimeni dintre voi nu Mă întreabă: Unde Te duci? Dar, fiindcă v-am spus acestea, întristarea a umplut inima voastră.” (Cap.15 Vers. 5,6- Vers.15).....	426
Omilia 79	433
„Puțin și nu Mă veți mai vedea, și iarăși puțin și Mă veți vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl. Deci au zis dintre ucenicii Lui unii către alții: Ce este aceasta ce ne spune: Puțin și nu Mă veți mai vedea și iarăși puțin și Mă veți vedea, și că Mă duc la Tatăl?” (Cap.15, Vers. 16,17- Vers.33).	433
Omilia 80	438
„Acestea a grăit Iisus și, ridicînd ochii Săi spre cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească” (Cap.17, Vers.1- Vers.5).	438
Omilia 81	444
„Arătat-am numele Tău oamenilor pe Care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvîntul Tău au păzit” (Cap.17 Vers.6- Vers.13).....	444
Omilia 82	449
„Eu le-am dat cuvîntul Tău, și lumea i-a urît, pentru că nu sînt din lume, precum Eu nu sînt din lume” (Cap.17, Vers.14- Vers.26).	449
Omilia 83	456
„Zicînd acestea, Iisus a ieșit cu ucenicii Lui dincolo de pîrîul Cedrilor, unde era o grădină, în care a intrat El și ucenicii Săi” (Cap.18, Vers.1- Vers. 36).....	456
Omilia 84	466

„Eu spre aceasta M-am născut și spre aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc pentru adevăr; oricine este din adevăr ascultă de glasul Meu“ (Cap.18, Vers.37- Cap.19 Vers.15).	466
Omilia 85.....	472
„Deci atunci L-a predat lor ca să fie răstignit. Și au luat pe Iisus și L-au dus să-L răstignească. Și ducându-și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă al Căpățînii, care evreiește se zice Golgota. Unde L-au răstignit“. (Cap.19, Vers. 16,17,18- Cap.20, Vers.9).	472
Omilia 86.....	483
„Și s-au dus ucenicii la ai lor. Iar Maria stătea afară lângă mormînt, plîngînd. Și pe cînd plîngea s-a aplecat în mormînt“ (Cap.20, Vers. 10,11- Vers.23).	483
Omilia 87.....	489
„Iar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamăn, nu era cu ei cînd a venit Iisus. Deci i-au zis lui ceilalți ucenici: Am văzut pe Domnul! Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea în mîinile Lui semnul cuieiilor și dacă nu voi pune mîna mea în coasta Lui, nu voi crede“ (Cap.20, Vers. 24,25- Cap.21, Vers.15).	489
Omilia 88.....	496
„Deci după ce au prînzit, a zis Iisus lui Simon-Petru: Simone, fiul, lui Ioan, Mă iubești tu mai mult decît aceștia? El l-a zis: Da, Doamne, Tu știi că te iubesc. Zis-a lui: Paște mieluşeiile mei“ (Cap.21, Vers. 15- Vers.25- Fin.).	496
TAINA SPOVEDANIEI.....	501
AU APĂRUT ÎN PERIOADA 1990-2005.....	503
ROMÂNIA MINISTERUL CULTURII, AVIZ.....	505
ROMÂNIA MINISTERUL CULTURII, ATESTAT.....	506
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA PRIMAR.....	506
AUTORIZAȚIE	
Nr.4197-din 06.03.2005.....	506

EDITURA PELERINUL ROMÂN,

Str. Iuliu Maniu, Nr. 22, Oradea, Cod 410104, Jud. Bihor, România, Cont. B. C. R. Oradea, RO29RNCB1500000018520001, Aut. Nr.4197,6.03.2005. Cod Unic de Înregistrare 1510722054657.Cod Fiscal: /Nr.F05/ 407 /01.04.2005. TEL. 0259/ 41. 26. 45. Comenzile se fac în scris prin *plicuri simple*, nu se trimit recomandate.

MĂNĂSTIREA "PORTĂRIȚA", sat MUJDENI, COM. ORAȘU NOU, JUD. SATU MARE, Tel. 0261 / 83. 00. 83, zidită din Cărțile Editurii Pelerinul Român, oferă CAZARE GRATUITĂ tuturor pelerinilor, pe timp de 24 ore, care vin să se roage, fără a fi nevoie de a se anunța dinainte. Are Magazin de cărți Bisericești și Muzeu. Are 5 Altare.

Editura pelerinul roman: E-mail: pelerinul.roman@gmail.com.

Lucrarea are 518 pagini.